

SOERA MPODJANDJI
I MPOEË ALA
DAWO'OE

S. 10-17

BIBLIOTHEEK
MED. ZELF. SCHOOL
DEBOSTREEST

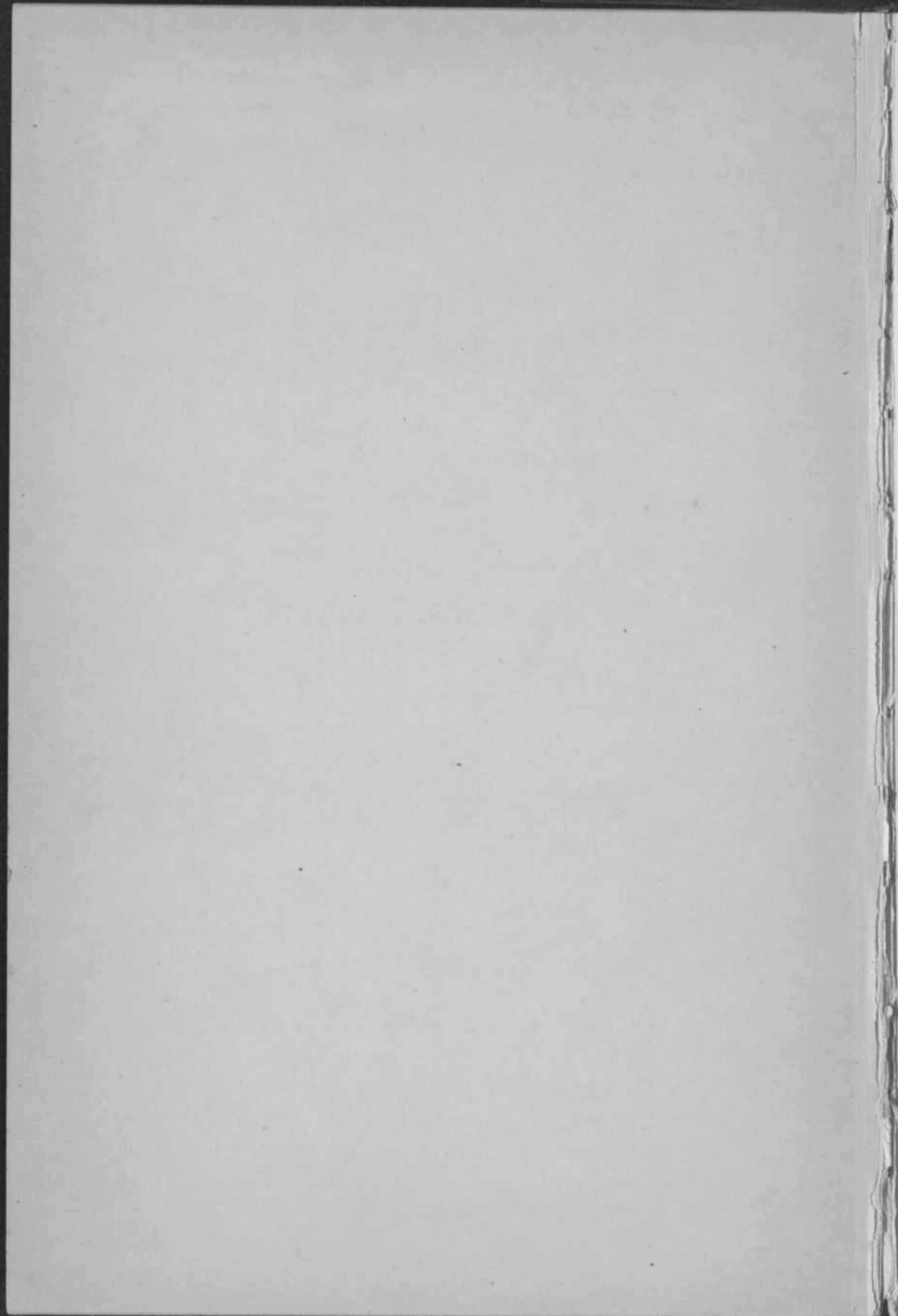
Bibl. Hendrik Kraemer Inst.

7110 032 3871

1875-1876

Bibliotheek
NEDERL. ZENDINGSHOGESCHOOL
OEGSTGEEST.

SOERA MPODJANDJI I
MPOEË ALA DAWO'OE

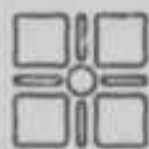
PROEFTEXTRA
MPOE ATX TRAWOR

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3924 8392

SOERA MPODJANDJI
I MPOEË ALA
DAWO'OE

Napeki'oeki noe wa'a nToea anoe mampakasempo Soera mPoeë Ala

Amsterdam

1933

**BIBLIOTHEEK
NED. ZENDINGSCHOOL
DEERSTGEEST**

HET NIEUWE TESTAMENT
IN DE BARE'E-TAAL,

begonnen door DR. N. ADRIANI,
voltooid door DR. ALB. C. KRUIJT,
met medewerking van
MEVR. M. L. ADRIANI-GUNNING en
DR. S. J. ESSER.

Uitgegeven door het
NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP
Amsterdam, 1933

Noentoe ngkatoewoe i mPoeë Isa, anoë na'oeki i Matioë.

1.

Podede wa'a ngkai i mPoeë Isa.

- 1 Se'imo to'o noe wa'a ngkai i Isa i Masehi, makoempoe
- 2 i Daoedi, makoempoe i Boerahima. Napana'oeka i Boerahima
- 3 i Saki, napana'oeka i nTjaki i Jako, napana'oeka i Jako i
- 4 Joeda pai wa'a ngkasangkomponja. Naporongo i Joeda i
- 5 Tamari, ana ntaoe setoe i Paresi pai i nTjara, ana i mParesi
- 6 i Eseromi, ana i Eseromi i Ara; ana i Ara i Aminada, ana i
- 7 Aminada i Na'aso, ana i Na'aso i Salamo; we'a i nTjalamo
- 8 i Rahaboe, ana ntaoe setoe i Boasi; naporongo i Boasi i
- 9 Roeti, ana ntaoe setoe i Obe, ana i Obe i Jese ana i Jese i
- 10 mokole Daoedi. Naporongo i mokole Daoedi bembamba i Oeria,
- 11 ana ntaoe setoe i Solema.
- 12 Ana i nTjolema i Rehabea, ana i Rehabea i Abia, ana
- 13 i Abia i Asa; ana i Asa i Josapa, ana i Josapa i Jora, ana
- 14 i Jora i Oesia; ana i Oesia i Jota, ana i Jota i Ahasi, ana i
- 15 Ahasi i Sikia; ana i nTjikia i Manase, ana i Manase i Amoni,
- 16 ana i Amoni i Josia; ana i Josia i Jojaki pai wa'a ngka-
- 17 sangkomponja; oengka lairia ndalimbamo To Jahoedi ri
- tana Babeli.
- 12 Poeramo ndalimba To Jahoedi ri Babeli, napana'oeka
- 13 i Jojaki i Salatje, ana i nTjalatie i Seroebabeli. Ana i nTjeroe-
- 14 babeli i Abioe, ana i Abioe i Eliaki; ana i Eliaki i Asori; ana
- 15 i Asori i Sadoki, ana i nTjadoki i Akimi, ana i Akimi i Elioe;
- 16 ana i Elioe i Eleasa, ana i Eleasa i Matani, ana i Matani i
- 17 Jako; ana i Jako i Joesoe, langkai i Maria, anoë mampana-
- 'oekamo i Isa, karoea nto'oa i Masehi.
- 17 Mewali, podede ngkatoewoe ntaoe oengka ri Boerahima
- 18 djela ri Daoedi, sampoejoe pai pata lapi taoe; oengka ri

Daoedi djela ri palimba ri tana Babeli, sampoejoe pai pata lapi taoe; oengka ri palimba ri tana Babeli djela ri Masehi, sampoejoe pai pata lapi taoe.

Pampoana i Poeë Isa.

- 18 Pampoana i Isa i Masehi ewase'i pewalinja: Ntongo
manotomo da porongo noe inea pai i Joesoe, bare'epa re'e
pombemberata ntaoe se'e, tongawamo katiananja, ndapaka-
19 tiana noe Inosa mPoeë Ala. Setoemo langkainja i Joesoe, taoe
majoa raja, bare'e napodjo mampakaea i Maria, ntje'e pai
20 napanto'o ndajanja da napalaikamo mpondjii-ndjii. Nto-
ngonja mampepewoloka da ka'ewambe'inja, setoemo mala'eka
mPoeë Ala ma'i ri si'a ri pangipi, nato'o: Joesoe, makoempoe i
Daoedi, ne'e ipoe rajamoe da mamporongo we'amoe i Maria,
maka anoe toewoe ri rajanja, Inosa mPoeë Ala mampatoewoe.
21 Anoe da napoana sangaja-ngaja toeama, ntje'e da noepa-
poto'oka i Isa, maka siramo anoe da maga'ataka wa'a
22 ngkasandaja-ndajaa pai wa'a ntjalanja. Poera-poera setoe
mewali naka kobanganimo noentoe i mPoeë se'i, anoe nape-
23 toemboe noe nabi: Peole, ana we'a da tiana, toeama da
napoana, ntje'e da ndapapoto'oka: Imanoeëli, posokinja:
Poeë Ala maaweri kita.
- 24 Membangoemo i Joesoe, naloeloe wa'a mpatada i Mala'eka,
25 naporongomo we'anja, paikanja bare'e nadjama koronja
rantani napoanamo ananja toeama, napapoto'oka i Isa.

2.

Panjomba nTo Mata nDeme.

- 1 Roomo ndapoana i Isa ri lipoe Beteleme ri tana nTo
Jahoedi, ntongo i Herode mokole ntaoe setoe, re'emo topo-
mpeole betoe'e oengka ri pebete ndeme djela ri Jeroesale,
2 napeoasi: Rimbe'i kare'e noe mokole nTo Jahoedi
anoe nepa ndapoana? Maka kakitamo betoe'ea tondo ri
pebete ndeme, ntje'e pai kakama'i da manjomba ri sira.
3 Boetoe nadonge i mokole Herode, tesaloentengkoemo si'a
4 pai wa'a nTo Jeroesale. Napasiromoe wa'a ntadoe mpa-
njomba pai pandita, napeoasi ri taoe setoe bara rimbe'i da
5 pampoana i Masehi? Mesono taoe setoe: Ri Beteleme, ri

- tana nTo Jahoedi, maka ewase'i wati anoe na'oekimo noe
 6 nabi: Se'imo siko, Beteleme, tana nTo Jahoedi, banja bara
 tetoea'i siko ri wa'a mokole nTo Jahoedi, maka ri siko da
 pebete ntanoana nTopongkambi anoe da magampi taoekoe
 To Israeli.
- 7 Oengka lairia napekitimamo ngkaroo i Herode topo-
 mpeole betoe'e setoe, nepa napeoasi mpodago impiamo pebete
 noe betoe'e setoe.
- 8 Ri raja ngkawase'enja napokaoe taoe setoe da ndjo'oe
 ri Beteleme, nato'o: Ndipalaimo, ndipari-pari mampepali
 anangodi setoe; ane ndiratamo, da ndipetoemboeka jakoe,
 9 da koepaintjani wo'oe mampanjomba. Boetoe nadonge ntaoe
 setoe paoe noe Mokole, melindjamo; se'i betoe'e anoe nakita-
 kita oengka ri pebete ndeme, mawawanaka rantani me'o-
 10 ntomo ri pontoe ngkare'e noe anangodi. Pakitanja betoe'e
 11 setoe, ma'ai kawongko ndajanja. Mesoeamo ri raja banoea,
 nakita anangodi pai inenja i Maria, momboekotoe, ma-
 njomba. Nepa naloka petinja, nawaika panjombanja: woe-
 jawa, doepa pai mire.
- 12 Oengka lairia naratamo patada ri pangipi oengka ri
 Poeë Ala, ne'emo me'onto rioenja ri Herode; ntje'e pai napa-
 loeloemo djaja ntaninja, mewalili moeni ri tananja.

✕ I Poeë Isa ndakeni ri Tana Masiri.

- 13 Tetalikoemo taoe setoe, re'emo mala'eka mPoeë Ala ma'i
 ri Joesoe, ri pangipinja, nato'oka si'a: Peoko, kenimo anamoe
 pai inenja ri tana Masiri, karoo-roo ndjairia, rantani re'e
 moeni noentoekoe da noedonge, maka natoenggai i Herode
 14 da mampepali anangodi, da napampepate. Membangoe i
 Joesoe ntongo mposambengi, napojoenoe anangodi pai ine-
 15 nja, melindja ndjo'oe ri tana Masiri, ndjairiamo karoo-roonja
 rantani mate i Herode, naka kobangani noentoe i mPoeë anoe
 napetoemboe noe nabi, ewase'i: Oengka ri tana Masiri
 koepampeboo anakoe.

Pampepate wa'a anangodi ri lipoe Beteleme.

- 16 Naepemo i Herode nalewamo ntopompeole betoe'e,
 ntje'e pai naka'aimo ngkaraoe ndajanja pai napampokaoe taoe
 da mampepate anangodi anoe roea nta'oemo tinoewoenja,

bara ri aranja, ri Beteleme pai ri tana anoe mosoe sape-sape,
 17 nasoekamo ri anoe napeoasi ri To Mata ndeme. Lairiamo
 18 kobangani wati i nabi Jeremia, ewase'i: Nganga ntaoe nda-
 donge ri Roma, oni mpotoemangi pai pokoekoeooe anoe
 marimbo. I Raheli mantangisi ananja, bare'e napodjo da
 ndapasalero, maka bare'emo toewoe ongaanja.

Karoo-roo i mPoeë Isa ri lipoe Nasare.

19 Matemo i Herode, ratamo mala'eka mPoeë Ala ri Joesoe
 20 ri pangipinja ri tana Masiri, nato'o: Peoko, pojoenoe ana-
 nggodi pai inenja, palaimo ri tana nTo Isaraeli, maka matemo
 21 taoe anoe mampepali inosa noe ananggodi. Meokomo kodjo
 i Joesoe, na'akowaka ananggodi pai inenja, malaimo ri tana
 22 nTo Isaraeli. Nadongemo i Joesoe, i Arakelaoe mantjawana-
 kamo papanja, mangkekeni tana nTo Jahoedi, maeka ra-
 janja da ndjo'oe ndjairia.

23 Nadongemo patada oengka ri Poeë Ala ri pangipi, pai
 napebiamo ri tana nTo Galilea, meari ri lipoe Nasare to'onja,
 naka kobangani wati i Nabi anoe manto'o: I Isa da ndapa-
 poto'oka To Nasare.

3.

I Johane Topoparioe.

1 Ri eo-eo setoe meokomo i Johane, Topoparioe, mopapa-
 toentoe ri pada bangke ri tana nTo Jahoedi, nato'oka taoe:
 2 Ndibalisakamo rajami, maka mosoemo da katongawa mpo-
 3 parenta mPoeë Ala. Maka ntje'emo anoe nato'o i nabi
 Jesaja, ewase'i: Se'i nganga ntaoe anoe meboo-boo ri pada
 bangke: Weteka i Poeë djajaa, pakajoaka sira toentoeaa.
 4 Poedjoe ngkoro i Johane woejoe onta ndapowia, so'o nto-
 ngonja pela djapi, pangkoninja bombeoe pai djoejoe oeani.
 5 Popatoentoenja se'e, ma'imo To Jeroesale, taoe ri sambawo
 ntana nTo Jahoedi pai taoe ri wiwi ngkoro Jarade mpotimali-
 6 mali; taoe setoe narioe i Johane ri koro Jarade, ane napanga-
 koemo salanja.

7 Pangkitanja sondo To Parisi pai To Sadoeki anoe ma'i
 mekirioe, nato'oka taoe setoe: Ee, ana oele, isema manto'oka
 8 komi da mampalaika karaoe ndaja mPoeë Ala? Da ndipa-
 9 tongawamo woea mpontjosi ndaja anoe montjo, pai ne'e

- ndi'oamo da manto'o ri rajami: I Boerahima kapongkai, maka koeto'oka komi, sawe ri watoe sindjae ndakoto mPoeë Ala
- 10 mampapesoewoe moeli i Boerahima. Laoemo oease mempa'a-mpa'a ri poe'oe ngkadjoe, maka poera-poera kadjoe anoe bare'e madago powoanja, da ndatowo, nepa da ndatoe-
- 11 ndjoe. Jakoe se'i oeë koerioeka komi, da naka tebalisaka ndajami, paikanja anoe da ma'i ri talikoekoe, ntje'e bangke mpodago; jakoe se'i sako da koekenika sira taloepaa, bare'e koetaha; sira da marioeka komi Inosa mPoeë Ala pai apoe.
- 12 Maintimo palea ri doekoe, djoia noe alaa da ndapesojoki; weanja da ndapanoempoe ri kare'enja, otanja da ndatoendjoe noe apoe anoe bare'e mate-mate.

Poeë Isa narioe i Johane.

- 13 Djela i Isa oengka ri tana Galilea ri Johane, ri wiwi
- 14 ngkoro Jarade, da narioe i Johane. Napetangani i Johane, nato'o: Kamontjonja komi da marioe jakoe, pai se'i komi
- 15 dja ma'i ri jakoe? Mesono i Isa: Papalioemo jakoe se'i, maka ewantje'emo djajata da mampapokadjoe wa'a ntjongka
- 16 mPoeë Ala. Oengka lairia napapalioemo i Johane i Isa. Poeramo ndarioe, lioe-lioe mesore i Isa; se'i mabiramo jangi pai ndakita Inosa mPoeë Ala, mena'oe ewa tontji poeti'a,
- 17 toedoe ri sira, pai re'e wo'oe oni nganga oengka ri wawo jangi manto'o: Se'imo anakoe anoe koepotowe, koepomawo.

4.

Pangkelo-ngkelo i Madja'a raja i mPoeë Isa.

- 1 Oengka lairia ndakenimo i Isa noe Inosa mPoeë Ala ri rajaa, da ndjo'oe ri pada bangke, da napangkelo-ngkelo i
- 2 Madja'a rajaa. Bare'e mangkoni-ngkoni i Isa ri raja anoe patampoejoe ndeme, patampoejoe mbengi; poeramo ntje'e
- 3 maoromo kompoa. Ma'imo i Topongkelo, nato'oka sira: Ane ana mPoeë Ala siko, seko watoe se'i, da napewali roti.
- 4 Mesono i Isa: Nato'o nTjoera mPoeë Ala: Banja dja roti anoe nakatoewoeka ntaoe, paikanja wa'a noentoe anoe oengka ri Poeë Ala.
- 5 Nepa nakeni i Madja'a i Isa ri lipoe magali, nadika ri
- 6 wawo ata Banoea mpanjomba, nato'oka: Ane ana mPoeë

Ala siko, penawoesaka retoe lo'oe, maka nato'o nTjoera
 mPoeë Ala: Wa'a mala'ekaa da ndapopokaoe mPoeë Ala
 da maara-ara siko, da mantjaele paja'amoe, boi toedoe ri
 7 watoe witimoe. Mesono i Isa, ndato'oka i Madja'a: Laoe
 wo'oe ri Soera mPoeë Ala: Ne'e noepeama-amasi Noentoe
 mPoeë Ala.

8 Sangkanipa nakeni mpandake i Madja'a i Isa ri boejoe
 anoe ndateka kodjo, natoedjoeka sira wa'a ntana ntaoe ri
 9 wawo lino pai wa'a ngkadolidinja, nepa nato'oka: Poera-
 poera setoe da koewaika siko, ane momboekotoe siko, ma-
 10 njomba ri jakoe. Mesono i Isa: Palai, Madja'a! nato'o nTjoera
 mPoeë Ala: Podo ri Poeë Ala da panjombamoe, wa'anja ri
 11 sira da pepoeëmoe. Oengka lairia napalaika i Madja'a i Isa;
 se'i mala'eka toedoemo mampombawaka.

Poeë Isa maroo-roo ri Kapenaoe.

12 Ndadongemo i Isa i Johane ndaparintaroenggoemo,
 13 ntje'e pai ndapebiamo ri tana Galilea. Lipoe Nasare ndapa-
 laika, ndjo'oe maroo-roo ri lipoe Kapenaoe, ri wiwi ndano,
 14 ri lembe Seboelo pai Natali, naka kobanganimo wati i nabi
 15 Jesaja, ewase'i: Tana Seboelo pai Tana Natali, djaja ri tasi,
 tana ri sambote ngkoro Jarade, Galilea tana ntopolamoa,
 16 taoe anoe ntongo mawengipa nakitamo reme bangke; taoe
 anoe maroo-roo ri tana ngkapate pai ri wengi ngkarowi,
 wawase'i mebetemo eonja.

17 Oengka lairia ndatepoe'oemo i Isa monoentoe-noentoe,
 ndapetoemboeka taoe: Ndibalisaka rajami, maka mosoemo
 da tongawa poparenta mPoeë Ala.

Anagoeroe i mPoeë Isa anoe rioe-rioenja.

18 Sangkani melindjamo i Isa ri wiwi ndano Galilea, ndakita
 taoe santoea'i, i Simo, karoea nto'onja i Petoeroe pai toea'inja
 i Andaria, ntongo mantende djala, maka taoe setoe topebae.
 19 Ndato'oka taoe setoe: Ndiloeloemo jakoe, da koepowia komi
 20 topantima raja ntaoe. Lioe-lioe napalaika ntaoe setoe djalanja,
 21 naloeloe i Isa. Molioe i Isa, ndakita wo'oe taoe santoea'i, i
 Jakoboe ana i nTjebedeoe pai toea'inja i Johane, taoe setoe
 sangkani-ngkani pai papanja i Sebedeoe ntongo mampako-

- 22 roka djalanja; taoe santoea'i setoe ndapeboo, napalaika doeanganja pai papanja, naloeloe i Isa.
- 23 Djoekoe-djoekoe ri tana Galilea pelindja i Isa, monoe-ntoe-noentoe ri langgara ntaoe setoe, mampepetoemboe Noe-ntoe ngkatoewoe, mampaka'osa djoe'a ntaoe pai dja'a ngkoro
- 24 ntaoe. Tebambarimo kateto'o i Isa, djela-djela ri sambawo ntana Siria; poera-poera taoe anoe mapari naepe, anoe mangkeni djoe'a pai dja'a ngkoro mpengaja-ngaja, taoe naperata lamo, taoe mate-mate woela, taoe poengkoe nakeni
- 25 noe joenoenja ri sira, ndapaka'osa poera-poera. Maria kodjo taoe anoe meloeloe ri Isa, oengka ri Galilea, oengka ri Dekapoli, Jeroesale, tana nTo Jahoedi pai tana ri sambote ngkoro Jarade.

5.

Pampatada i mPoeë taoe sondo ri Pongkoe nTana.

- 1 Pangkita i Isa wa'a ntaoe sondo, mandakemo sira ri boejoe ntana, motoenda; ma'i wo'oe anagoeroea sangkani-
- 2 ngkani pai sira. Ndapasowamo noentoe, mompaoe, ndato'oka taoe setoe:
- 3 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe bare'e mobangkebangke ngkatoewoe, maka taoe setoemo taliwanoea ri poparenta mPoeë Ala.
- 4 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe mapari kanee ndajanja, maka taoe setoe da ndanga'ati mPoeë Ala.
- 5 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe maloeloe rajanja, maka taoe setoe da mangkekeni tana pai oeë.
- 6 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe mampomawo joa ndaja, maka anoe napomawo da narata.
- 7 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe mapoeroe rajanja, maka taoe setoe da narata wo'oe poeroe ndaja.
- 8 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe magali rajanja, maka taoe setoe da mangkita Poeë Ala.
- 9 Jontomo kalindo ndaja ntaoe anoe mampaposintoewoe moeni taoe anoe mombekadja'a, maka taoe setoe da ndapapoto'o: ana mPoeë Ala.
- 10 Jonto kalindo ndaja ntaoe anoe napenawoesaka noe joenoenja, mampontjoeroeka kajoa ndajanja, maka taoe setoe taliwanoea ri poparenta mPoeë Ala.

- 11 Jonto kalindo ndajami, ane naposari ntaoe pai nadjeani
ntaoe pai nanoentoeki ntaoe, mampontjoeroeka pampo-
12 mawomi jakoe. Ntje'e da ndipokawongko pai ndipokadonde
ndaja, maka bangke saromi ri raja nTjoeroega; maka ewantje'e
padoedoeki ntaoe wa'a nabi anoe toewoe poea.

Taoe meloeloe ri Poeë Isa bangke jowenja ri joenoenja.

- 13 Komi jaoe boeresi ntolino, pai ane bare'emo masi boere,
ewambe'imo da ndapampakamasi moeni? Bare'emo re'e
14 jowenja, djamo da ndatadji pai da najongkosi ntaoe. Komi
jaoe siloni ntolino. Lipoe anoe ri wawo boejoe kare'enja,
15 bare'e da mapia. Bare'e wo'oe ndatoetoeni silo, nepa da
ndaka'oewi ntjoempa, paikanja da ndawoentja ri potoendanja,
16 da naparara taliwanoea. Ewantje'emo silomi, da ndirara-
makaka joenoe, da napangkita wa'a mpowiami anoe madago
pai da napaoende Papami ri Soeroega.

Poeë Isa mabangani wati noe Nabi.

- 17 Ne'e ndito'o jakoe ma'i da mampakasoa wati noe wa'a
nabi; kama'ikoe se'i banja da mampakasoa, paikanja da
18 mabangani. Maka montjo koeto'oka komi: rantani magero
jangi pai tana, bare'e da magero wati noe wa'a nabi, njaoe
19 sakodi bare'e, sangadi kobanganimo. Mewali, taoe anoe
mangkodisi wati noe nabi sandjaja, maoe anoe kodi mpodago,
pai ewantje'e wo'oe pampatadanja joenoe, si'a da ndato'o
kodi mpodago ri poparenta mPoeë Ala. Paikanja anoe da
mabangani wati noe nabi pai napatada wo'oe joenoe da ma-
bangani, si'a da ndato'o bangke ri poparenta mPoeë Ala.

Ndapaoe mPoeë Isa wati ntaoe piamo.

- 20 Koeto'oka komi: Ane bare'e meroeoe kajoa ndajami ri
anoe nTo Parisi pai pandita, bare'e mesoea komi ri poparenta
21 mPoeë Ala. Ndidongemo anoe ndato'o ri taoe piamo: Ne'e
mepepate, maka anoe mepepate, ntje'e da ndahoekoe.
22 Paikanja jakoe manto'oka komi: Bara isema anoe madja'a
rajanja ri joenoenja, kamontjonja si'a wo'oe da ndahoekoe,
pai anoe manto'oka kasangkomponja: Be jowe ngkatoewoe-
moe, joanja ntje'e da ndahoekoe noe wa'a mokole, pai anoe

- manto'o: Siko wando! kamontjonja ntje'e da ndahoekoe ri
 23 Naraka. Mewali ane re'e panjombamoe noekeni ri rapoe
 mpanjomba pai kono noeendo ndaja re'e joenoemoe anoe
 24 madja'a rajanja ri siko, dikamo rioenja panjombamoe ri
 poe'oe ndapoe mpanjomba, ndjo'oe mombekadago rioenja
 pai joenoemoe, nepa, da noeore panjombamoe ri rapoe
 mpanjomba.
- 25 Ane ntongo ri djaja siko da maore paoemoe pai taoe
 samponoentoemoe, pari-parimo da mombekadago boi da
 natondjoeka ntaoe setoe siko ri topobotoesi, ntje'e da ma-
 ntondjoeka siko ri topongkariani taroenggoe, da napampari-
 26 ntaroenggoe siko. Montjo koeto'oka siko, be da noele'o
 mesoewoe, sangadi poeramo noesompo sakimoe.
- 27, 28 Ndidongemo anoe ndato'o: Ne'e mosalara. Paikanja
 jakoe manto'oka komi: Bara isema anoe mampeole we'a ri
 kadaranja da mampowe'a, roomo naposalaraka ri rajanja.
- 29 Ane matamoe sambira kana mangkelo rajamoe, jalimo, ta-
 djika; toearapa parewa ngkoromoe saogoe da tetadji pai ne'e
 30 da tetadji sangkoromoe ri Naraka. Ane palemoe kana ma-
 ngkelo rajamoe, owomo, tadjika, toearapa parewa ngkoromoe
 saogoe da tetadji pai ne'e da manawoe sangkoromoe ri
 Naraka.
- 31 Ndato'o wo'oe: Bara isema da mantadji we'anja, da
 32 nawaikamo soera mpoga'a. Paikanja jakoe manto'oka komi:
 Taoe anoe mantadji we'anja, sangadi ane mosalara we'a,
 ntje'e mangkeni we'anja ri djaja mposalara, pai taoe anoe
 mamporongo we'a ndatadji setoe, si'a wo'oe mosalara.
- 33 Ndidonge wo'oe paoe anoe ndato'oka taoe piamo: Ane
 mantando koro siko, ne'e kambamba-mbamba, paikanja paoe
 anoe noesowanaka ri pantando koro, ntje'e da noebangani.
- 34 Paikanja jakoe manto'oka komi: Ne'e mantando koro komi,
 35 ne'e ndiposabi jangi, maka ri wawo jangi kare'e mPoeë Ala,
 ne'e wo'oe ndiposabi tana, maka ntje'e katotambe mbitia, ne'e
 ndiposabi lipoe Jeroesale, maka karoea nto'onja lipoe i Datoe
 36 bangke. Ne'e wo'oe wo'omi ndiposabi, maka bare'e ndikoto
 mampakaboeja bara mampakaeta woejoeami, sawe santoko
 37 bare'e. Dja komi, ane mo'io, ndito'o: io, ane mesapoe, ndito'o:
 bare'e; paoe anoe meroeoe ri ntje'e, oengka ri Madja'a
 poe'oenja.
- 38 Ndidongemo anoe ndato'o: Mata ndasawani mata, ngisi

39 ndasawani ngisi. Paikanja jakoe manto'oka komi: Ne'e meewa
 ri taoe madja'a, paikanja anoe mantoposaka pidimoe kana,
 40 tondjoeka wo'oe pidimoe kaii. Pai anoe da rajanja mopaiso
 pai siko, da napantima poedjoe ngkoromoe, waika wo'oe
 41 paoebamoe. Pai ane re'e anoe mariso siko da simpojoenoe
 42 saajo ntindja ri djaja, loeloe roeajo ntindja. Anoe merapi
 ri siko, waika; ane re'e anoe da mantjabo anoemoe, ne'e
 noetabantjikoe.

43 Ndidongemo anoe ndato'o: Wa'a ndja'imoe da noepotowe,
 44 iwalimoe da noetadeasi. Paikanja jakoe manto'oka komi:
 Iwalimi da ndipotowe, taoe madoedoeki komi da ndipeka-
 45 kaika, da ndikatoewoe ana mPapami ri Soeroega, maka
 ndapapebete eoa ri taoe madja'a pai taoe madago, ndapaka-
 46 toedoe oedja ri taoe majoa pai taoe modenggo. Maka ane
 ndipotowe taoe anoe mampotowe komi, saro noendjaa da
 ndirata? Banja wo'oe ewantje'e powia ntopondoeroe asele?
 Pai ane podo dja'imi ndipomadjoelea, noendjaa ndipowia
 anoe meroeoe? Banja wo'oe ewantje'e powia ntopolamoa?
 47 Da ndipakaliogoe rajami, maka Papami anoe ndati Soeroega
 maliogoe rajaa.

6.

Kapande ndaja.

1 Ne'e ndipeoende-oendeka kapande ndajami ri tongo
 ntaoe sondo, da napangkita-ngkita; ane ewantje'e, bare'e da
 2 re'e saromi ri Papami anoe ndati Soeroega. Ane noepoka-
 poeroe taoe, ne'e magasi mampepetoemboe, ewa engko ntaoe
 kambamba-mbamba ri langgara pai ri tongo lipoe, da na-
 paoende noe joenoe; montjo koeto'oka komi, taoe setoe
 3 napepoerasimo saronja. Paikanja siko, ane noepokapoeroe
 taoe, ne'e wo'oe pale kaiimoe da naintjani anoe napowia mpale
 4 kanamoe, naka tesasamboeni ngkapoeroe ndajamoe, pai
 Papami anoe mangkita anoe tesasamboeni, sira da mawaika
 siko saromoe.

Pekakai ri Poeë Ala.

5 Ane mekakai ri Poeë Ala siko, ne'e noepowia ewa taoe
 kambamba-mbamba, maka taoe setoe napokono mekakai ri
 langgara pai ri popanga ndjaja, da napangkita-ngkita ntaoe;
 montjo koeto'oka komi, taoe setoe poeramo narata saronja.

- 6 Paikanja siko ane mekakai, pesoeamo ri lintjoemoe, dampo wombo, nepa da mekakai ri Papamoe anoe tesamboeni, pai Papamoe anoe mangkita anoe tesamboeni, sira da mawaika siko saromoe.
- 7 Komi ane mekakai, ne'e sondo paoemi ngkabongo, ewa pekakai ntopolamo, maka nato'o ntaoe setoe, gori ngkasondo
- 8 mpompaoenja da narata anoe natoenggai. Ne'e ewa taoe setoe komi, maka ndaintjani mPapami anoe ndipepali, nto-
- 9 ngonja bare'epa mekakai komi. Komi, ewase'imo da peka-kaimi:
- Boo Papa mami anoe ndati Soeroega kare'emi, to'omi
- 10 da ndatoeboenaka mpodago. Poparentami da naka tongawa ri ojo mami. Songkami da napewali, ewa ri Soeroega, ewantje'e
- 11 wo'oe ri wawo lino. Pangkoni mami woengkaeo ndiwaika kami saeo se'i. Pai ndipokapoeroe kami taoe masala, maka kami
- 12 wo'oe kapokapoeroe joenoe anoe masala ri kami. Pai ne'e ndiwai raja mami da nakelo i Madja'a, paikanja ndipapalaika kami i Madja'a. Maka komi toempoe mpoparenta, toempoe ngkoeasa pai toempoe wa'a mpeawa, bare'e da re'e kapoesanja, ami.
- 14 Maka ane ndipokapoeroe joenoemi anoe masala ri komi, sangaja-ngaja da ndapokapoeroe wo'oe mPapami ri Soeroega
- 15 komi taoe masala. Paikanja ane bare'e ndipokapoeroe joenoemi anoe masala ri komi, bare'e wo'oe da ndapokapoeroe mPapami komi, taoe masala.

Pepoasa.

- 16 Ane mepoasa komi, ne'e ndipowia ewa taoe kambambamba, anoe mampakapodi lionja, maka na'oaka mampa kadja'a lionja, da mampapakitaka joenoenja pepoasanja.
- 17 Montjo koeto'oka komi, saronja poeramo narata. Paikanja
- 18 siko, ane mepoasa, rakisi woejoemoe, pendo'oe, naka ne'e da nakita ntaoe pepoasamoe, wa'anja Papamoe anoe tesamboeni da mangkita. Pai Papamoe anoe mangkita anoe tesamboeni, da mawaika siko saromoe.

Aga-aga ri wawo lino pai aga-aga ri Soeroega.

- 19 Ne'e maria ngaja da ndipasingkandomoe ka ri wawo lino se'i, maka da nadja'ati ntotokoemoe, da nakoni

- 20 ntagara, da nakae ntopangangka, da nakeni. Da ndi-
 pasingkandomoeka aga-agami ri Soeroega, ntje'e bare'e da
 nakoni ntotokoemoe bara tagara, bare'e wo'oe da nakae pai
 21 nakeni ntopangangka. Maka ri kalaoe noe aga-agamoe,
 ndjairia da kalaoe ndajamoe.
 22 Matamoe ntje'e silo ngkoromoe. Ane majoa matamoe,
 23 da mareme sangkoromoe, paikanja ane bare'e majoa matamoe,
 da mawengi sangkoromoe. Ane mawengi ntano silo ri rajamoe,
 da ma'ai kawengi ndajamoe.

Ne'e ndipo'ipoe katoewoemi.

- 24 Bare'e re'e taoe mangkoto mepoeë ri taoe radoea; sangaja-
 ngaja da napasari samba'a pai da napotowe samba'anja,
 bara da nasoearaki samba'a, samba'anja da natalikoesi.
 25 Bare'e ndikoto mepoeë ri Poeë Ala pai ri Doi. Ntje'e pai
 koepanto'oka komi: Ne'e ndipo'ipoe katoewoemi, bara noe-
 ndjaa da ndikoni, bara da ndiinoe; ne'e ndipo'ipoe koromi,
 bara noendjaa da ndipopoedjoe ngkoro. Banja katoewoemi
 ri wawonja, pangkonimi ri aranja? banja koromi ri wawonja,
 26 poedjoenja ri aranja? Ndipeole tontji ri raea, bare'e modja-
 maa, bare'e momota, bare'e mompariala, pai sangaja-ngaja
 ndapatoewoe mPapami ri Soeroega; bare'e meroeoe gaga
 27 katoewoemi ri katoewoe ntontji? Pai isema ri komi mangkoto
 mampakarate inosanja, njaoe bara tesantjikoe, maoe be
 28 naowe-owe mampo'ipoe? Pai makoedja komi mampo'ipoe
 poedjoe ngkoromi? Ndipeolemo sese ngkadjoe, bara ewambe'i
 29 katoewoenja! Bare'e modjamaa, bare'e montanoe; pai koeto-
 'oka komi, sako i Solema anoe ri wawo ngkabangkenja bare'e
 30 re'e poedjoe ngkoro ewantje'e. Ane ewantje'e ntano pampa-
 porengko mPoeë Ala ewo ri pada, anoe toewoe sandeme se'i
 pai ndatoendjoe raneo, bare'e wo'oe da ndapaporengko
 31 mpodago komi, taoe kodi aja ndajami? Ne'e ntano ipoe ra-
 jami, manto'o-nto'o: Noendjaa da takoni, noendjaa da tainoe,
 32 noendjaa da taporengko? Maka poera-poera setoe napepali
 ntopolamo, pai Papamoe anoe ri Soeroega maintjani,
 33 kaintje'enja bangke jowenja ri komi. Aginja, da ndipepalimo
 rioenja poparenta mPoeë Ala pai kajoa ndaja, pai poera-
 34 poera setoe da ndaranganika komi. Ne'e ntano ndipo'ipoe
 karaneonja, maka i Raneo da naintjani mampo'ipoe i Raneo.
 Eo ntjaeo re'e kaparinja anoe gana-gana.

7.

Ne'e magasi meposari.

- 1 Ne'e magasi meposari, boi da ndaposari wo'oe komi.
- 2 Maka ewambe'i pampagorikami raja joenoe, ewaintje'e pampagorika joenoe rajami; petoeboe anoe nditoeboeka joenoe, ntje'e se'e da napetoeboeka noe joenoe ri komi.
- 3 Makoedja noekita ampoeli ri mata joenoe, kadjoe anoe ri
- 4 matamoe ngkaliomoe bare'e noeëpe? Ewaimbe'i da noepanto-
'oka joenoemoe: Wai da koejali ampoeli ri matamoe, pai
- 5 setoe laoe kadjoe ri matamoe? Kambamba-mbamba, jalimo
rioenja kadjoe ri matamoe, nepa da noepeole bara ewaimbe'i
da pangajalimoe ampoeli ri mata joenoe.
- 6 Anoe magali, ne'e ndiwaika asoe; moetiara ne'e ndipa-
konika wawoe, boi da najongkosi mbitinja ngkabongo, nepa
da metorobaka da mantjempati komi.

Ewaimbe'i da pekakaita.

- 7 Ndipekakai ri Poeë Ala, da ndawaika komi; ndipepali,
da ndirata; ndiringko toengka mbombo, da ndapalokaka komi.
- 8 Maka taoe anoe mekakai, ntje'e da ndawaika, taoe anoe
mampepali, da narata, taoe anoe maringko toengka mbombo,
9 ntje'e da ndalokaka. Bara isema ri komi da mawaika ananja
10 watoe, ane naperapi kina'a? Bara isema da mawaika ananja
11 oele, ane naperapi baoe? Ewaimbe'i ntano ane komi, taoe
masala woengkaeo, ndiintjani da mawaika anami anoe ma-
dago, pagonja Papami ri Soeroega da mawai anoe madago
ri taoe anoe mekakai ri sira.
- 12 Poera-poera ntano anoe ndipokono da napowia ntaoe
ri komi, ntje'e da ndipowiaka si'a, maka ewantje'e bangani
nTjoera mPoeë Ala.

Pesoea ri Poparenta mPoeë Ala.

- 13 Ndipesoea ri boboka kodi, maka bangke boboka pai
membini djaja anoe mangkeni ri katetadji ntaoe, maria taoe
14 anoe mesoea ndjairia; maka kodi boboka pai kopi djaja anoe
mangkeni ri katoewoe ntaoe, pongoli taoe anoe mangarata.
- 15 Ndioleka nabi kambamba-mbamba anoe ma'i ri komi mampo-

16 poedjoe pela bimba, maka ri rajanja sarigala madoko. Taoe
 setoe da ndiintjani ri powoeanja; bara tapoepoe loka ri
 17 lemoro, bara djamboe ri taramanoe? Ewantje'emo kadjoe
 anoe madago, madago powoeanja, kadjoe anoe be madago,
 18 bare'e wo'oe madago powoeanja. Bare'e nakoto ngkadjoe
 madago mampowoeaka woea madja'a; ewantje'e wo'oe
 kadjoe madja'a bare'e nakoto da mampowoeaka woea
 19 madago. Poera-poera kadjoe anoe bare'e madago powoeanja,
 20 ndatowo, nepa ndatoendjoe. Ewantje'e wo'oe da ndipaintjani
 taoe setoe ri powoeanja.

21 Banja poera-poera taoe anoe manto'oka jakoe: Poeë,
 Poeë, da mesoea ri poparenta mPoeë Ala, paikanja anoe
 22 maloeloe songka mPapakoe ri Soeroega. Ri eo ri poerinja
 maria taoe da manto'oka jakoe: Poeë, Poeë, bara bare'e
 kasabo to'omi mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe pai
 mampapalai lamo a madja'a pai mampare'e koeasa mpe-
 23 ngaja-ngaja? Ndjairia da koepesonoka taoe setoe: Bare'e
 lioe-lioe koeintjani komi, ndipalaikamo jakoe, taoe mampo-
 wia anoe bare'e montjo!

24 Poera-poera taoe anoe mampedongeka noentoe koe se'i
 pai naloeloe wo'oe, ntje'e da ndapaporapaka taoe lo'e, anoe
 25 mawangoe banoeanja ri watoe. Toedoemo oedja, ma'imo
 solontja, mewoeimo ngojoe, naroempangi banoea setoe, bare'e
 26 madoengka, maka ri watoe katewangoenja. Paikanja poera-
 poera taoe anoe mampedongeka noentoe koe se'i pai bare'e
 naloeloe, ntje'e da ndapaporapaka taoe tengo, anoe mawangoe
 27 banoeanja ri bone. Katoedoe noe oedja, kama'i ntjolontja,
 pewoei ngojoe, naroempangi banoea setoe, madoengka,
 ma'ai kadoengkanja.

28 Mewali, kapoeranjamo wa'a noentoe i Isa se'e, napodji-
 29 ngkimo wa'a ntaoe sondo wa'a mpatadaa, maka ponoentoea
 tindja kodjo, banja ewa ponoentoe noe wa'a mpanditanja.

8.

Pampaka'osa i mPoeë Isa taoe ketangga.

1 Pobaloengke i Isa oengka ri pongkoe ntana, maria
 2 kodjo taoe mangaloeloe waka. Ma'imo ntjoroba taoe ketangga,
 mampanjomba, nato'o: Poeë, ane maboeja rajami, ndikoto

3 mampaka'osa jakoe. Ndalaenaka i Isa palea, ndadjama taoe
 4 setce, ndato'o: Maboeja rajakoe, ka'osamo! Lioe-lioe osamo
 tangga ntaoe setoe. Ndato'o i Isa: Ne'e kodjo noeto'oka
 joenoe, palai, toedjoeka tadoe mpanjomba koromoe, keni
 panjomba anoe napepatadaka i nabi Moesa, nakanoto ndaja
 ntaoe setoe.

I Tadoelako nTjoerodado ri Kapenaœ.

5 Pesoea i Isa ri Kapenaœ, natomoelaka ntadoelako
 6 ntjoerodado, mekakai ri sira, nato'o: Poeë, ndate ri banoeakoe
 watoeakoe toeama, bare'emo nakoto molengko, ma'ai kodjo
 7 naepe. Mesono i Isa: Da ndekoe koepaka'osa. Mesono i
 8 Tadoelako: Poeë, banja jakoe taoe anoe meawa da ndipepone
 ri banoeakoe, wa'anja, da ndipasowa paoe sandjoemi, da osa
 9 watoeakoe. Maka jakoe wo'oe re'e anoe ri wawokoe, pai re'e
 wo'oe soerodado ri arakoe; ane koeto'oka samba'a: Palai, da
 malai; ane koeto'oka: Ma'i, da ma'i; ane koeto'oka watoeakoe:
 10 Powia ntje'i, napowia. Kandadongenja i Isa paoenja, nda-
 podjingki pai ndapanto'oka taoe meloeloe: Montjo koeto'oka
 komi, ri wa'a nTo Israeli bare'e koerata aja ndaja anoe
 11 ewantje'e. Koeto'oka komi: Maria taoe da djela oengka ri
 pebetea pai kasojoa, anoe da motoenda sangkani-ngkani pai
 i Boerahima, i Saki, pai i Jako ri poparenta mPoeë Ala,
 12 paikanja taliwanoea mpoparenta da ndatadji ri kawenginja
 ri sambalikoe, ri kare'e mpotoemangi pai kakako'i-ko'i ngisi.
 13 Nepa ndato'oka tadoelako: Palai, da mewalimo gori noe aja
 ndajamoe. Oengka lairia osamo kodjo watoeanja.

Poeë Isa ri banœea i mPetoeroe.

14 Djelamo i Isa ri banœea i mPetoeroe, ndakita manianja
 15 we'a motoeroe-toeroe nawembe. Ndadjama palenja, malaimo
 djoe'anja; membangoemo we'a setoe, napolinggona i Isa.
 16 Ngkinowiamo, maria taoe anoe naperata-rata noe lamo
 ndawawa ri Isa, ndapapalai lamo ntaoe setoe, dja sambela
 ndato'o, poera-poera taoe anoe madjoe'a naepe, ndapaka'osa,
 17 naka kobangani wati i nabi Jesaja se'i: Kalengeta ndajali,
 kadjoe'ata ndakojo.

Bare'e tepeosa i Poeë Isa.

18 Ndakita i Isa maria taoe malimboe, ndato'o da rajaa
 19 da malai ri sambote ndano. Se'i pandita samba'a ma'i
 mampemosoeki i Isa, nato'o: Goeroe, bara rimbe'i da palaimi,
 20 sangaja-ngaja koeloeloe komi. Mesono i Isa: Sawe langgoë
 re'e djoemoenja pai wa'a ntontji ndaoa re'e seanja, paikanja
 i Ana manoesia bare'e re'e anoe da pantambeka wo'onja.
 21 Se'i wo'oe samba'a anagoeroea manto'oka sira: Poeë, ndiwai
 22 da koepampotaoemate rioenja papakoe. Mesono i Isa: Loe-
 loemo jakoe, taoemate da mampakoroka taoematenja.

Poeë Isa mampakamanda ngojoe.

23 Mesantjawimo i Isa ri doeanga, naloeloe noe anagoeroea.
 24 Se'i naroempa ntjoembara wawo ndano, doeanga ntaoe setoe
 25 naka'oewi ndopo, paikanja i Isa jore. Ma'i nalike ntaoe setoe,
 26 nato'o: Poeë, ndikadoedoengi, da malodongi kita! Ndato'o i
 Isa: Noendjaa ndipokaeka, taoe kodi aja ndajami! Nepa
 27 meoko, ndaseko rano pai ngojoe, mandamo mpodago. Dji-
 ngkimo raja ntaoe, nato'o: Tokoedja taoe setoe, sako ngojoe
 pai rano meaja ri sira?

Taoe wando ri tana nTo Gadara.

28 Towotemo i Isa ri tana nTo Gadara, momberata pai
 taoe wando radoea, anoe mesoewoe oengka ri kare'e ntaoe
 mate, taoe madja'a kodjo, ntje'e pai naka bare'e nakoto
 29 ntaoe molioe ri djaja setoe. Meboo-boo taoe setoe, nato'o:
 Noendjaa noetako ri kami, Ana i mPoeë Ala? Ara ma'i da
 30 noedjeani kami, banjapa da ri gorinja? Lawa oengka ndjairia
 31 re'e wawoe sadompoe, maria, mangande. Mekakaimo lamo
 ntaoe setoe ri Isa, nato'o: Ane da ndipapalai kami, ndipo-
 32 kaoemo kami da mesoea ri wawoe sadompoe sindjae. Nda-
 to'o i Isa ri lamo setoe: Ndipalai! Mesoewoemo lamo,
 mesoea ri raja mbawoe; setoemo wa'a mbawoe molontjo
 33 oengka ri jaa, toedoe ri rano, malodongi ri oeë. Molontjomo
 topongkambi, djela ri lipoe, napetoemboemo poera-poera,
 34 kawawoenja pai kataoewandonja. Mesoewoemo taoe salipoe
 setoe poera-poera, momberata pai i Isa; boetoe nakita,
 naperapimo ri sira da mampalaika tananja.

9.

Taoe poengkoe ndapaka'osa mPoeë Isa.

- 1 Mesantjawi moeni i Isa, mowote, mewalili ri lipoea.
 Ma'imo taoe mangkeni taoe poengkoe, motoeroe-toeroe ri
 2 kati. Ndakita i Isa aja ndaja ntaoe setoe, ntje'e pai ndapa-
 nto'oka taoe poengkoe: Pakaroso rajamoe, anakoe, majalimo
 3 wa'a ntjalamee. Setoemo pandita sa'e, nato'o ri rajanja:
 4 Taoe setoe mantjago koeasa mPoeë Ala. Ndaintjanimo i Isa
 nawa-nawa ndaja ntaoe setoe, pai ndapanto'o: Makoedja komi
 5 mampepewoloka anoe madja'a? Noendjaa anoe saroe-saroe da
 ndapanto'o: Majalimo wa'a ntjalamee? bara: Pembangoe, peli-
 6 ndja? Pai da nakanoto ri rajami i Ana manoesia re'e koeasa ri
 wawo lino da mangajali sala ntaoe (ndato'oka taoe poengkoe):
 7 Pembangoe, pasa'a katimoe, ndjo'oe ri banoeamoe. Memba-
 8 ngoemo i Poengkoe, ndjo'oe ri banoeanja. Nakitamo ntaoe
 sondo, napodjingki, naoende Poeë Ala, anoe mawaika taoe
 koeasa anoe ewantjetoe.

I Matioe ndapeboo mPoeë Isa.

- 9 Oengka lairia melindjamo i Isa, ndakita taoe samba'a
 motoenda ri kantor mpanawoe asele, i Matioe to'onja,
 ndato'oka si'a: Loeloemo jakoe. Meoko i Matioe, naloeloe
 10 i Isa. Mangkonimo i Isa ri banoea i Matioe; setoe ma'imo
 topondoeroe asele pai maria taoe anoe bare'e mainti pekeke-
 ninja ri padika i nabi Moesa, mangkoni sangkani-ngkani pai
 11 i Isa pai anagoeroea. Nakitamo nTo Parisi, ntje'e pai napa-
 mpeoasi ri anagoeroe i Isa: Ewambe'i goeroemi, mangkoni
 sangkani-ngkani pai topondoeroe asele pai taoe anoe bare'e
 12 mainti ri agama? Ndadonge i Isa, ntje'e pai ndapanto'o:
 Banja taoe madonde koronja anoe mampepali sando, paikanja
 13 taoe madjoe'a. Ndjo'oe ndipepali posoki mpaoe se'i: Kapoeroe
 ndaja koepepali, banja panjomba. Maka kama'ikoe banja da
 mampeboo taoe majoa, paikanja taoe masala.

Pepoasa.

- 14 Ma'imo ri Isa anagoeroe i Johane, napeoasi: Makoedja
 kami se'i, pai wa'a nTo Parisi mepoasa, anagoeroemi bare'e?
 15 Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Bara da nakoto ntaoe

mopawawa mampakainti ombo, ntongo laoedja taoe nawawa? Paikanja ma'ipa eo mpoga'anja pai taoe nawawa, ndjairiamo da pepoasanja.

- 16 Bare'e da re'e taoe mampontambaka ajapa dawo'oe ri
 anoe maronto, maka pontamba setoe maombi ronto, mewali
 17 teranganimo kasianja. Anggoro dawo'oe bare'e wo'oe nda-
 wangke ri pela mboela anoe masaemo, boi melata pela, tetadji
 anggoro, madja'amo pela mboela. Paikanja anggoro dawo'oe
 ndawangke ri pela mboela anoe dawo'oe, bare'e da madja'a
 roea ngajamo se'e.

**Ana we'a mate ndapatoewoe moeni i mPoeë Isa;
 we'a madjoe'a ndapaka'osa.**

- 18 Ntongo i Isa mompaoe-mpaoe ewantje'e, ma'i taoe
 samba'a anoe bangke katoewoenja, manjomba ri Isa, nato'o:
 Ananggodikoe we'a matemo ngena; ndikama'imo, ndidjama
 19 koronja, sangaja-ngaja da toewoe moeni. Meokomo i Isa,
 20 ndaloeloe taoe setoe, sangkani-ngkani pai anagoeroea. Setoe
 ma'i we'a samba'a, madjoe'a madaa, sampoejoe pai roea nta-
 'oemo kasaenja, nadjama tomboeragi ri talikoe noe badjoea,
 21 maka nato'o ri rajanja: Mae podo badjoea da koedjama,
 22 sangaja-ngaja da osa jakoe. Meteorobaka i Isa, ndakita we'a
 setoe, ndato'oka: Pakaroso rajamoe, anakoe, aja ndajamoe
 mampaka'osa siko. Oengka lairia osamo we'a setoe.
 23 Kadjela i Isa ri banoea ntaoe bangke setoe, ndakita
 24 toposanggonja pai wa'a ntaoe mokoekoeoe, ntje'e pai nda-
 panto'o: Ndipalai, ananggodidi se'i bare'e mate, dja jore.
 25 Dja napogeleka ntaoe setoe. Poeramo ndapapalai taoe sondo,
 mesoemo i Isa ri raja banoea, ndakekeni pale noe ananggodidi,
 26 oengka lairia menaamo matanja. Tolelemo bambarinja ri
 sambawo ntana setoe.

**Radoea taoe boeta pai samba'a taoe bobo ndapaka'osa
 i mPoeë Isa.**

- 27 Ndjo'oemo wo'oe i Isa, naloeloe ntaoe boeta radoea anoe
 meboo-boo: Ndipokapoeroe kami, makoempoe i Daoedi!
 28 Mesoea i Isa ri banoeaa, naloeloe wo'oe ntaoe setoe. Ndapeoasi

- i Isa: Ndiaja kodjo koeasakoe da mampapenaa matami?
 29 Mesono taoe setoe: Kaaja, Poeë. Nepa ndadjama mata ntaoe
 setoe, ndato'o: Gori noe aja ndajami da mewali ri komi.
 30 Tepenaamo mata ntaoe setoe. Ndapatadamo i Isa taoe setoe
 31 maroso-roso, ndato'oka: Ne'e boi nadonge ntaoe. Paikanja
 malai taoe setoe, napetoemboemo to'oa ri sambawo ntana
 setoe.
 32 Palai ntaoe setoe, nawawa ntaoe ri Isa taoe bobo anoe
 33 naperata-rata lamo. Poeramo ndapapesoewoe i Isa lamo
 setoe, mompaoe-mpaoemo taoe bobo. Djingkimo raja ntaoe
 sondo, nato'o: Bare'epa re'e mewali anoe ewantje'e ri tana
 34 nTo Israeli. Paikanja nato'o noe wa'a nTo Parisi: Pai
 napampapalai lamo madja'a, maka nasabo koeasa ntadoe-
 lako lamo.

Kapoeroe ndaja i mPoeë Isa.

- 35 Ndapalele i Isa wa'a lipoe bangke pai kodi, mopatoentoe
 ri langgara ndjairia, mampetoemboe kamara mpoparenta
 mPoeë Ala, mampaka'osa wa'a ndjoe'a pai dja'a ngkoro
 36 ntaoe. Mangkita taoe sondo setoe, mapoeroe kodjo rajaa,
 maka malenge taoe setoe pai maleloe raja, ewa bimba anoe
 37 bare'e nakambi ntaoe. Ntje'e pai ndato'oka anagoeroea:
 38 Bangke jaoe pomota, paikanja taoe momota pongoli. Ndipe-
 kakai ntano ri Poeë mpomota da mampapesoea taoe ri
 pomotaa.

10.

To'o noe anagoeroe i mPoeë Isa.

- 1 Ndapeboo ma'i anagoeroea sampoejoe pai radoea, nepa
 ndawaika taoe setoe koeasa da mampapalai lamo ntaoe
 anoe madja'a pai da mampaka'osa wa'a ndjoe'a pai dja'a
 2 ngkoro ntaoe. Se'i to'o ntjoero i Isa sampoejoe pai radoea:
 Rioe-rioenja i Simo, karoea nto'onja: i Petoeroe, toea'inja i
 Andaria, i Jakoboe ana i nTjebedeoe pai toea'inja i Johane,
 3 i Pilipoe pai i Batolomeoe, i Toma, pai i Matioe topondoeroe
 4 asele, i Jakoboe ana i Alipeoe, i Tadeoe, i Simo To Kanani pai
 i Joedasi To Karioti, anoe mampobaloe sira ri poerinja.

Ndapokaoe i mPoeë Isa anagoeroea da melindja soeroa.

- 5 Taoe sampoejoe pai radoea setoe ndapokaoe i mPoeë
Isa da melindja, ewase'i ndapampatada: Ne'e ndjo'oe ri tana
6 ntopolamoa, ne'e mesoea ri lipoe nTo Samaria, toearapa da
7 ndjo'oe ri bimba anoe tetadji ri tana nTo Isaraeli. Ndipeli-
ndjamo, ndipetoemboeka taoe: Mosoemo da katongawa
8 mpoparenta mPoeë Ala. Ndipaka'osa taoe madjoe'a, ndipa-
toewoe taoe mate, ndipakadago koro ntaoe ketangga, ndipa-
palai lamo a madja'a. Koeasa se'i ndiratamo ngkabongo, da
ndiwai wo'oe ngkabongo.
- 9 Ne'e ndikeni doi woejawa, bara salaka, bara tambaga
10 ri watoetoemi, bara kinojo kare'e bakoe, bara badjoe mpo-
ronto, bara taloepa, bara toko, maka taoe motetala joanja
11 da ndapakoni. Ane djelamo komi ri lipoe bangke bara kodi,
ndipepalimo taoe anoe maboeja rajanja, ndjairiamo da karoo-
12 roomi, rantani malai moeni komi. Ri pesoeami ri raja banoea,
13 ndito'oka paoe mpekakai ri dago. Ane maboeja raja ntaliwa-
noea, da sompe paoemi setoe, ane bare'e, da mewalilimo
14 moeni ri komi. Ane bare'e nakoho ntaliwanoea komi, bare'e
wo'oe napedongeka paoemi, ndipalaika banoea bara lipoe
15 setoe, nepa nditanongkosi awoe anoe metaka ri witimi. Montjo
koeto'oka komi: ri eo mpaga'a ntaoe majoa pai taoe modenggo
mapari da naepe ntaoe setoe, nggodi da kapari nTo Sodom
16 pai To Goemora. Ndipeole, koepokaoe komi da ndjo'oe ewa
bimba ri ojo ntjarigala, aginja da ndikalo'e ewa oele, ndika-
naja ewa tontji tokoekoe.

Soero i mPoeë Isa da mapari katoewoenja.

- 17 Paikanja da ndipo'ipoe taoe, maka da natondjoe komi
18 ri taoe topedjeani pai da nabobaki komi ri langgaranja. Da
nakeni komi ri mokole pai ri datoe, mampontjoeroeka paloe-
loemi jakoe, ndjairia da ndipetoemboe paajami jakoe, da
19 napadonge ntaoe setoe pai wa'a ntopolamoa. Ane da nakeni
ntaoe komi, ne'e ndipo'ipoe anoe da ndito'o, bara ewaimbe'i
20 da pompaoemi. Maka banjamo komi anoe da mompaoe,
paikanja Inosa mPapami anoe da mompaoe ri rajami.
- 21 Kasangkompo da manawoesaka kasangkomponja da
napampepate ntaoe, papa da manawoesaka ananja, ana-

- 22 nggodi da madjeani pai mampepate inenja pai papanja. Taoe poera-poera da madja'a rajanja ri komi, mampapaseroeka komi paloeloemi jakoe, paikanja taoe anoe bare'e da bali-bali
- 23 rajanja, ntje'e bare'e da tetadji angganja. Ane da naroemba ntaoe komi ri lipoe samba'a, ndipalaimo ri lipoe samba'anja, maka montjo koeto'oka komi, bare'epa poesa wa'a lipoe nTo Israeli palai-laimi, da djelamo i Ana manoesia.
- 24 Anagoeroe banja ri wawo goeroenja katoewoenja, watoea
- 25 banja ri wawo mpoeënja katoewoenja. Ganamo ri anagoeroe, ane ewa goeroenja katoewoenja, ganamo ri watoea, ane ewa poeënja katoewoenja. Ane sawe toempoe banoea napapoto'oka
- 26 ntaoe: Seta, pagonja wa'a ananja. Ne'e ndipokaeka taoe setoe, maka bare'e re'e anoe ndaka'oewi, anoe bare'e da ndasoengke, bare'e re'e anoe ndasamboenika, anoe bare'e da ndapaka-
- 27 tongawa. Anoe koeto'oka komi ri wengi, ndipetoemboe ri eo; anoe koepapaintjanika komi mpodjawa-djawa, ndipetoemboe
- 28 ri wawo ata. Ne'e ndipokaeka taoe anoe mampepate koromi, paikanja bare'e da nakoto mampepate anggami, wa'anja ndipokaekamo anoe da mangkoto mantadji koromi pai
- 29 anggami ri Naraka. Banja tontji tokoekoe radoea sagobadja olinja? Pai bare'e sako re'e tokoekoe samba'a manawoe ri
- 30 tana, ane bare'e ndaintjani mPapami. Sako woejoea ri
- 31 tanoanami paka ndaimba poera-poera. Ne'e maeka, komi ri
- 32 wawo ngkatoewoe noe wa'a ntokoekoe katoewoemi. Poera-poera taoe anoe mampetoemboe to'okoe ri tongo ntaoe, ntje'e da koepetoemboe wo'oe to'onja ri soeara mPapakoe ri Soe-
- 33 roega. Paikanja anoe mantjapoe paloeloenja jakoe ri tongo ntaoe, da koesapoe wo'oe paintjanikoe si'a ri soeara mPapakoe ri Soeroega.

Taoe anoe maloeloe Poeë Isa pai anoe bare'e.

- 34 Ne'e ndito'o, kadjelakoe ri wawo lino se'i da mampakadago tana pai oeë, banja ntje'e koekama'ika; kama'ikoe se'i da
- 35 mangkeni mata mpenai. Anoe koekama'ika, da mampaposisala ananggodi pai papanja, ana we'a pai inenja, mania pai
- 36 manianja; taliwanoea da mosisala pai kasitaliwanoeanja.
- 37 Anoe mampomawo inenja pai papanja ri wawo mpampomawonja jakoe, bare'e montjo paloeloenja jakoe, pai anoe mampomawo ananja ri wawo mpampomawonja jakoe, bare'e

- 38 montjo paloeloenja jakoe. Anoe bare'e maokotaka kadjoe
ndapapombepampa nepa naloeloe jakoe, bare'e montjo
39 paloeloenja jakoe. Anoe metaka rajanja ri inosanja, ntje'e
da tetadji moeni inosanja; anoe tetadji inosanja mampontjoe-
roeka paloeloenja jakoe, ntje'e da mangarata.
- 40 Anoe mampolinggona komi, jakoe napolinggona pai anoe
mampolinggona jakoe, napolinggona Anoe mampokaoe
41 jakoe. Anoe mampolinggona nabi ri kanabinja, saro noe nabi
da narata pai anoe mampolinggona taoe majoa ri kataoe-
42 majoanja, saro ntaoe majoa da narata. Pai anoe mampoka-
poeroe samba'a ri wa'a ntaoe kodi se'i, maoe dja natondjoeka
oeë maranindi santabo, kanakitanja si'a samba'a anagoe-
roekoe, montjo koeto'oka komi, taoe setoe bare'e ntoe'oe da
tetadji saronja.

11.

- 1 Poeramo ndapatada i Isa wa'a anagoeroea ewantje'e,
malaimo da mopatoentoe pai mampetoemboe Noentoe
ngkatoewoe ri lipoe ntaoe.

Taoe napokaoe i Nabi Johane ri Poeë Isa.

- 2 Naposandongemo i Johane ri taroenggoe poera-poera
anoe ndapowia i Masehi, ntje'e pai napampokaoe anagoe-
3 roenja sa'e da mampeoasi ri sira: Komimo kodjo anoe da
ma'i ri kami, bara da re'epa samba'a anoe da talantoe?
4 Mesonomo i Isa ri taoe setoe: Ndjo'oe ndipetoemboeka i
5 Johane anoe ndikita pai ndidonge: taoe boeta menaa moeni
matanja, taoe poengkoe melindjamo, taoe ketangga ndapaka-
'osa, taoe bota josa moeni talinganja, taoe mate ndapatoewoe
moeni, taoe kaasi-asi ndapapadongeka Noentoe ngkatoewoe.
6 Pai majoa raja ntaoe anoe bare'e mamposari powiakoe.
7 Poesa taoe setoe, ndatepoe'oemo i Isa mompaoe-mpaoeka
taoe sondo ka'iJohanenja: Noendjaa ndjo'oe ndipeole owi ri
8 pada bangke? Bara morompa anoe nawoei-woei ngojoe? Bara
noendjaa ndjo'oe ndipeole? Taoe mamporengko ajapa ma-
joesa? Peole taoe mamporengko anoe majoesa, ntje'e ri
9 langkanae noe datoe kare'enja. Paikanja noendjaa anoe ndi-
kandjo'oeka owi? Da mampeole nabi? Montjo koeto'oka komi:
10 panangi nabi woengkaeo. Si'amo anoe nato'o nTjoera mPoeë

Ala: Peole, koepokaoe soerokoe da mesindioe, da maweteka
 11 siko djajamoe. Montjo koeto'oka komi, ri wa'a ntaoe anoe
 napoana mbe'a bare'e re'e anoe bangke katoewoenja ewa i
 Johane Topoparioe, paikanja anoe kodi mpodago ri poparenta
 12 mPoeë Ala, napariara i Johane. Oengka ri eo-eo mponoentoe-
 noentoe i Johane Topoparioe djela ri eo-eo se'i dja napari-pari
 ntaoe da masago poparenta mPoeë Ala pai dja narampaki
 13 ntaoe makodje. Maka wati noe nabi poera-poera pai soera
 14 i nabi Moesa ri Johanemo tandonja. Pai ane ndiaja paoekoe:
 15 si'amo i Elia anoe da ma'i rioenja. Anoe josa talinganja da
 madonge, napadonge.

16 Paikanja noendjaa da koepaporapaka taoe anoe toewoe
 salapi se'i? Taoe setoe ewa ananggodi anoe motoenda-
 toenda ri potomoe, mantjeko wa'a joenoenja, panto'onja:
 17 Kaposanggonaka komi, be motaro-taro komi, mokoekoeoe
 18 kami, be nditoposaka dadami. Maka djelamo i Johane, bare'e
 mangkoni, bare'e manginoe, nato'o ntaoe: Naperata lamo!
 19 Nepa djela i Ana manoesia, mangkoni, manginoe, nato'o
 ntaoe: Setoemo taoe madoko, topanginoe, mobale-bale pai
 topondoeroe asele pai taoe anoe bare'e madojo ri agama.
 Paikanja kajoa ndaja da tongawa ri powia.

Taoe anoe mapeni pai taoe anoe majoa rajanja.

20 Ndasekomo wo'oe i Isa wa'a lipoe pampetoedjoekaa
 koeasaa paikanja bare'e nabalisaka rajanja, ewase'i panto'oa:
 21 Pindongo komi, To Korasi, pindongo komi To Besaida, maka
 ane mewalimo ri lipoe Tiroe pai Sidoni wa'a ngkoeasa anoe
 mewali ri komi, masaemo da nabalisaka ntaoe setoe rajanja,
 mampopoedjoe ronto inodo, nawoewoenaka noe awoe wawo
 22 ntanoananja. Paikanja koeto'oka komi: ri eo mpaga'a taoe
 majoa pai taoe modenggo mapari da ndiepe, nggodi kapari
 23 nTo Tiroe pai To Sidoni. Pai siko, Kapenaoe, bara bare'e
 ndabangkei, sawi-sawi jangi? Siko da ndanawoesaka toedoe-
 toedoe Naraka. Maka ane mewalimo ri Sodomo owi wa'a
 ngkoeasa anoe mewali ri siko, sangaja-ngaja da re'epa lipoe
 24 setoe, djela eo-eo se'i. Paikanja koeto'oka komi, ri eo mpaga'a
 taoe majoa pai taoe modenggo mapari da ndiepe, nggodi
 kapari nTo Sodomo.
 25 Ndjairia wo'oe re'e pekakai i Isa, ndato'o: Koeoende

komi, Papa, Poeë jangi pai tana, maka poera-poera setoe
 ndisamboenika ri taoe lo'e pai mooea raja pai ndipapaintja-
 26 nika anangodi. Montjo, Papa, maka ewantje'e pepokonomi.
 27 Poera-poera ndapepasolajaka jakoe mPapakoe pai bare'e re'e
 anoe maintjani Ana mPoeë Ala, wa'anja i Papa maintjani,
 pai bare'e re'e anoe maintjani i Papa, wa'anja Anaa maintjani
 pai taoe anoe ndapagoeroe noe Ana mPoeë Ala.

28 Ndikama'imo ri jakoe, poera-poera anoe malenge pai
 29 manee raja, da koepampakarodo rajami. Ndikojomo peko-
 jokoe, nepa da ndipegoeroe ri jakoe, maka malaeloe pai lene
 30 rajakoe; sangaja-ngaja da ndirata rodo ndajami. Maka peko-
 jokoe manga'a, bare'e manee ndapangkeni.

12.

Poeë Isa ri Eo mPeosa.

1 Bare'e masae oengka lairia, ndalempomo ntji Isa podja-
 maa ntaoe; maoromo anagoeroea, napoepoesi woea mpae,
 2 nakoni. Nakitamo nTo Parisi, nato'oka i Isa: Peole, napowia-
 mo noe anagoeroemoe anoe bare'e madago ndapowia ri eo
 3 mpeosa. Mesono i Isa: Bare'e ndibasa anoe napowia ntji
 Daoedi, ntongo maoro taoe setoe pai wa'a joenoenja?
 4 Mesoeamo taoe setoe ri Banoea mpanjomba, nakoni roti
 mpanjomba, anoe kapali da nakoni ntaoe setoe, wa'anja
 5 tadoe mpanjomba madago da mangkoni. Bara bare'e ndibasa
 ri Soera mPoeë Ala, ri eo mpeosa wa'a ntadoe mpanjomba
 6 bare'e meosa, pai bare'e napomasala. Paikanja koeto'oka
 komi: Re'emo taoe ire'i anoe manangi Banoea mpanjomba.
 7 Paikanja ane ndiintjanimo posoki mpaoe se'i: Kapoeroe
 ndaja koepepali, banja panjomba, bare'e da ndiposari taoe
 8 anoe bare'e re'e salanja. Maka i Ana manoesia poeë noe eo
 mpeosa.

9 Malaimo i Isa oengka ndjairia, djelamo ri langgara ntaoe
 10 setoe. Ndjaoe taoe samba'a anoe kape palenja. Napeoasi
 ntaoe ri Isa: Bara maja mampaka'osa taoe ri eo mpeosa?
 11 Maka natoenggai ntaoe setoe da mampasebe i Isa. Mesono
 i Isa: Ane re'e ri komi taoe anoe podo samba'a bimbanja pai
 manawoe ri tomba bimbanja se'e, be da nasoko pai da nasore?
 12 Sangkoedjamo kabangke noe bimba pai naka taoe? Ntje'e
 pai nakadago da mampokapoeroe taoe ri eo mpeosa.

- 13 Nepa nato'oka taoe kape pale: Pajoa palemoe! Pai napajoa kodjo, maka majoa moeni, osamo, ewa palenja sambali.
 14 Paikanja mesoewoemo wa'a nTo Parisi, mogombo, natoenggai ntaoe setoe da manawoesaka i Isa.

Wati i Nabi Jesaja anoe kono Poeë Isa.

- 15 Ndaintjani i Isa tangara ndaja ntaoe setoe, pai ndapampalaika lipoenja, maria taoe mangaloeloe; taoe setoe ndapaka'osa poera-poera, paikanja ndapetangani kodjo da napepe-
 16 toemboe to'oa, da naka kobangani wati i nabi Jesaja se'i:
 17 Peole watoeakoe anoe koepilisi, koepomawo, anoe koepotowe ndaja. Inosakoe da koepapena'oe ri rajanja; taoe ri wa'a
 18 lemba napetoemboeka paga'a ntaoe majoa pai taoe modenggo.
 19 Bare'e da mopaiso, bare'e da napakarimbo powotoenja, bare'e
 20 wo'oe da re'e anoe madonge nganganja ri djaja. Wojo anoe mapese bare'e da napakapoe'a, silo anoe kampida-mpida
 bare'e wo'oe da napepate, rantani da napapenangi joa.
 21 Taoe ri wa'a lemba da mantjaroemaka to'onja.

Kadja'a ndaja noe wa'a nTo Parisi.

- 22 Oengka lairia nakenimo ntaoe ri Isa taoe samba'a anoe naperata-rata lamo, taoe anoe boeta pai bobo; ndapaka'osa
 i Isa, mewali mompaoe-mpaoemo taoe setoe pai josamo
 23 matanja. Djingkimo raja ntaoe sondo, nato'o: Banja ntje'e
 24 makoempoe i Daoedi? Nadongemo nTo Parisi, nato'o: Pai napangkoto ntaoe setoe mampapalai lamo, maka nasabomo
 25 koeasa i Beliseboe, mokole noe lamo. Ndaintjanimo i Isa nawa-nawa ntaoe setoe pai ndapanto'oka: Ane re'e taoe
 salemba-lemba mombemboendjo, bare'e masae da mage-
 romo; ewantje'e se'e lipoe salipoe-lipoe, bara banoea sababa-
 noea, ane mombedja'ati taliwanoea santali-ntaliwanoea, bare'e
 26 masae, da woeragamo. Ane lamo ntano napapalai ngkasi-
 lamoanja, mombembedja'atimo, ewaimbe'i da kare'e ngkoea-
 27 sanja? Ane koesabo koeasa i Beliseboe mampapalai lamo,
 koeasa intjema ntano anoe nasabo noe wa'a anami mampa-
 28 palai lamo? Ntanoka anami setoe da mamposari paoemi.
 Paikanja ane Inosa mPoeë Ala koeasakoe mampapalai wa'a
 29 lamo, tongawamo ri komi poparenta mPoeë Ala. Ewambe-
 'imo da nakoto ntaoe mepone ri banoea ntaoe maroso pai

mantima rengkonja, ane bare'e napoengoe rioenja taoe maroso setoe? Nepa da nakoto manteosi wa'a rengkonja.

- 30 Anoe bare'e mampompasambalika jakoe, bare'e napodjo jakoe, pai anoe bare'e mamposipasambakakakoe, si'a maboereka. Ntje'e pai koepanto'o: Poera-poera taoe masala pai
- 31 anoe madja'a mpompaoe da ndapokapoeroe mPoeë Ala, paikanja taoe anoe na'oamo mamposari Inosa mPoeë Ala,
- 32 ntje'e bare'e da ndapokapoeroe. Taoe anoe madja'a pompaoenja mamposari i Ana manoesia, ntje'e da ndapokapoeroepa mPoeë Ala, paikanja taoe anoe madja'a pompaoenja mamposari Inosa mPoeë Ala, ntje'e bare'emo ndapokapoeroe mPoeë
- 33 Ala, bara ri lino se'i, bara ri jakera. Ane ndito'o wotonja madago, da ndito'o wo'oe woenja madago; bara wotonja ndito'o madja'a, da ndito'o wo'oe woenja madja'a, maka ri
- 34 woenja taintjanimo ka'ewaimbe'i mbotonja. Ana noe oele! ewaimbe'imo da ndipangkoto manto'o anoe madago, tero'o modenggo rajami? Maka bangani ndaja ntje'e sowa ri
- 35 ngoedjoe. Taoe madago mampasowa anoe madago, maka bangani ndajanja madago; taoe modenggo mampasowa anoe modenggo, maka bangani ndajanja modenggo.
- 36 Koeto'oka komi: Poera-poera paoe anoe bare'e re'e jowenja anoe napapasowa ntaoe, ntje'e da ndapeoasi mPoeë Ala poe'oenja ri eo mpaga'a anoe majoa pai anoe modenggo.
- 37 Maka siko da ndato'o majoa gori mpompaoemoe, bara da ndato'o modenggo gori mpompaoemoe.

Naperapi noe Pandita pai To Parisi ri Poeë Isa da ndapapakitaka taoe setoe koeasaa.

- 38 Oengka lairia ma'imo pandita pai To Parisi sa'e, naseko i Isa, nato'o: Goeroe, kaperapi ri komi, da ndipapakitaka
- 39 kami koeasami. Mesono i Isa: Se'i taoe santjoentjoe anoe madja'a pai wongo, da rajanja da koepapakitaka koeasakoe, pai bare'e wo'oe da ndapapakitaka ntaninja, wa'anja anoe
- 40 mewali ri nabi Jona. Maka ewa i Jona ri ra ngkompo baoe togo ndeme, togo mbengi, ewantje'emo wo'oe da kare'e i
- 41 Ana manoesia ri raja ntana togo ndeme, togo mbengi. To Niniwe da meoko sangkani pai taoe toewoe salapi se'i ri eo mpaga'a pai da nanangi, maka nabalisakamo rajanja madonge wa'a mpatoedjoe i Jona, pai se'imo anoe ri wawo i

- 42 Jona katoewoenja. I Mokole we'a oengka ri pajompo jangi da ndapatoewoe ri eo mpaga'a sangkani-ngkani pai taoe toewoe salapi se'i pai da nanangi, maka si'a djelamo oengka ri poe'oe jangi da mampedongeka kalo'e i nTjolema, pai se'imo anoe ri wawo i nTjolema katoewoenja.
- 43 Ane mesoewoemo lamo madja'a oengka ri raja ntaoe, moliliwoe si'a ri wa'a ntana mangaoe, mampepali da karodo
44 ndajanja, bare'e re'e narata. Nepa da nato'o: Da ngkoemewalili ri banoeakoe anoe koepalaikamo; djelamo ndjairia,
45 narata soamo, ndapesojoki, ndarengkoni. Oengka lairia da malai pai napojoenoe papitoe lamo ntaninja, anoe meroeoe kadja'anja ri anoenja, mesoea ri raja ntaoe napalaika owi, maroo-roo ndjairia. Masae taoe setoe te'aiwakamo kapepa ngkatoewoenja, nggodi ka'ainja owi. Ewantje'emo wo'oe da pewalinja ri taoe madja'a anoe toewoe salapi se'i.
- 46 Ntongo monoentoe-noentoepa i Isa, ma'imo inea pai kasangkompoo, mopea-pea ri sambalikoenna, da rajanja da
47 mompaoe-mpaoe pai sira. Ma'imo taoe samba'a, nato'oka: Sindjaoe inemi pai toea'imi mopea-pea ri sambalikoenna, da
48 rajanja da mompaoe-mpaoe pai komi. Mesono i Isa ri taoe anoe ma'i mampetoemboe: Isema inekoe, isema wa'a ntoea-
49 'ikoe? Nepa ndalaenaka palea mantoedjoe wa'a anagoeroea,
50 ndato'o: Peole inekoe pai toea'ikoe! Bara isema anoe maeloe songka mPapakoe ri Soeroega, ntje'e toea'ikoe toeama, bara we'a, pai inekoe.

13.

Noentoe mporapa: Taoe mantjawoe inii.

- 1 Ri eo setoe ndapalaika i Isa banoeaa, motoenda ri wiwi
2 ndano. Mariamo taoe singkandomoe, malimboe sira, ntje'e pai ndapesawi ri doeanga, motoenda ndjairia, wa'a ntaoe
3 sondo maroo-roo ri wiwi ndano. Maria ngaja ndato'oka taoe setoe, ewase'i: Sangkani re'emo taoe samba'a, ndjo'oe mantja-
4 woe inii. Pantjawoenja se'e, sa'e manawoe ri djaja, ma'imo tontji, natoengkoesi. Sa'e manawoe ri tana kewatoe, bare'e
5 makoemba tana, ganggara katoewoenja, maka bare'e makoemba tana. Mebetemo eo, malelemo, mangaoemo, maka
6 bare'e mokale. Saga'a manawoe ri ojo ngkadjoe maroei,
7 toewoemo kadjoe setoe, natampoelaka pae. Saga'a manawoe ri tana madago, masae mowoea, sa'e saatoe, sa'e onompoejoe,

- 9 sa'e togompoejoe inii anoe mewalili. Bara isema anoe josa talinganja, napedongeka.
- 10 Ma'imo anagoeroea, napeoasi: Makoedja komi mampe-
11 toemboeka taoe setoe noentoe mporapa? Mesono i Isa: Maka komi ndawaika mangaintjani anoe tesamboenika ri poparenta
12 mPoeë Ala, paikanja taoe sondo bare'e ndawaika. Maka taoe anoe lawi re'e anoenja, ntje'e da ndawaika wo'oe, mewali sondomo anoenja; taoe anoe bare'e re'e anoenja, sako anoe
13 re'e da ndatima wo'oe ri si'a. Ntje'e pai koepampetoemboeka taoe setoe noentoe mporapa, maka meole-ole, be nakita, mantalingani, be nadonge, bare'e narata ndaja. Ri taoe setoe ndabangani wati i nabi Jesaja se'i: Da ndidonge ntalingami, bare'e da ndirata ndajami, da ndipeole noe matami, bare'e da
14 ndikita. Maka raja ntaoe se'e mapenimo, maneemo talinganja madonge, matanja wo'oe napoboetaka, naka ne'e da nakita noe matanja, bara da nadonge ntalinganja, bara da naintjani ndajanja, pai naka tebalisakamo rajanja pai koepampaka-
15 'osamo taoe setoe. Komi matami madago, maka josa, komi talingami madago, maka malino. Montjo koeto'oka komi, maria nabi pai taoe majoa, bangke rajanja poea da mangkita anoe ndikita komi, pai be nakita, da madonge anoe ndidongemo komi, pai be nadonge.
- 18 Komimo da ndipedongeka noentoe mporapa: Taoe mantjawoe inii. Ane re'e taoe madonge Noentoe mpoparenta
19 mPoeë Ala pai bare'e narata ndaja, ma'imo i Madja'a, najali anoe ndasawoe ri rajanja: ri taoe setoe inii ndasawoe ri djaja. Taoe anoe ndato'o inii ndasawoe ri rajanja manawoe ri tana kewatoe: ntje'emo anoe madonge Noentoe ngkatoewoe, lioe-
20 lioe napokawongko ndaja, paikanja bare'e mokale ri rajanja, paikanja toewoe sarai; ane naroempa mpepa, bara nadjeani ntaoe ri paajanja Noentoe ngkatoewoe, ronga melapasaka.
21 Anoe ndato'o taoe inii anoe ndasawoe ri rajanja manawoe ri tana maroei: ntje'emo anoe madonge Noentoe ngkatoewoe, paikanja pampepepalinja anoe da nakatoewoeka pai pangkelo noe doi mantampoelaka Noentoe ngkatoewoe, kobelaanja
22 bare'e mowoea. Anoe ndato'o taoe inii ndasawoe ri rajanja manawoe ri tana madago: ntje'emo anoe madonge Noentoe ngkatoewoe pai narata ndaja pai mowoea, sa'e saatoe ngkani, sa'e onompoejoe ngkani, sa'e togompoejoe ngkani gorinja anoe ndasawoe.

Noentoe mporapa: Ewo ri ojo mpae.

- 24 Samba'a wo'oe noentoe mporapa ndapetoemboe i Isa,
 ndato'o: Poparenta mPoeë Ala ndapaporapaka taoe anoe
 25 mantjawoe inii madago ri ojo mpodjamaanja. Ntongo jore
 taoe, ma'imo taoe madja'a rajanja ri si'a, nasawoe ewo ri
 26 ojo mpae, nepa malai. Medjoedjoelakamo pae, mowoeamo,
 27 maramo wo'oe ewo. Ma'imo watoea ntoempoenja, nato'oka
 si'a: Poeë, banja inii madago ndisawoe ri podjamaami?
 28 Oengka rimbe'imo kama'i noe ewo? Mesono poeënja: Powia
 ntaoe anoe madja'a rajanja ri jakoe. Meoasi watoeanja:
 29 Ndito'o da ndjo'oe karaboesi? Mesono poeënja: Ne'e, boi
 30 ndiraboesi wo'oe pae sangkani-ngkani pai ewo. Ndipapalioe,
 da naka bangke sangkani-ngkani, rantani momota taoe;
 djelamo ndjairia, da koeto'oka taoe momota: Ndipasamba-
 kamo rioenja ewo, ndiraboe, nepa da nditoendjoe, pae da
 ndipasambaka ri alakoe.

Noentoe mporapa: Woekoe ndoeë-ndoeë, pai: Ragi mampapewoke roti.

- 31 Samba'a wo'oe noentoe mporapa ndapetoemboe i Isa,
 ndato'oka taoe: Poparenta mPoeë Ala ewa woekoe ndoeë-
 32 ndoeë, anoe natima ntaoe, napomoeja ri bondenja; ntje'emo
 anoe tepakoro kodi ri wa'a mboekoe mboea, pai ane toewoemo,
 naroeoemo inaoe woengkaeo, mewalimo kadjoe, pai naka ma-
 'imo tontji, mosea ri ojo nda'anja.
- 33 Samba'apa noentoe mporapa ndapetoemboeka taoe setoe:
 Poparenta mPoeë Ala ewa ragi, natima mbe'a, nagaloka tari-
 34 go togo ntjoeko, rantani mewokemo poera-poera. Poera-
 poera setoe ndapetoemboe i Isa ri noentoe mporapa, bare'e
 35 re'e anoe ndapetoemboe mpajoa, da naka kobangani wati
 noe nabi se'i: Da koendjoeminaka wiwikoe, mampetoemboe
 noentoe mporapa, da koepasowamo anoe tepesamboeni
 oengka ri pampewali lino.
- 36 Oengka lairia ndapapalaimo i Isa taoe sondo, mewalili
 ri banoeaa. Ma'imo anagoeroea merapi ri sira: Ndiposokika
 37 kami noentoe mporapa: Ewo ri ojo mpae. Mesono i Isa: Anoe
 38 mantjawoe inii madago, ntje'e i Ana manoesia; podjamaanja,
 ntje'e lino se'i; inii madago, ntje'e ana mpoparenta mPoeë

- 39 Ala, ewo, ntje'e ana i Madja'a. Taoe madja'a anoe mantjawoe
 ewo, ntje'emo i Madja'a; pomota, ntje'emo kapoesa doenia,
 40 taoe momota, ntje'e wa'a mala'eka. Ewa pampasambaka ewo
 pai pantoendjoe ri apoe, ewantje'emo se'e ri kapoesa doenia.
 41 Da napokaoe i Ana manoesia wa'a mala'ekanja pai da napa-
 sambaka ri poparentanja poera-poera taoe anoe mangkeni
 joenoenja ri djaja madja'a pai taoe anoe mamposari songka
 42 mPoeë Ala, nepa da natadji ri apoe bangke, ndjairia kare'e
 43 mpotoemangi pai kakako'i-ko'i ngisi. Ndjairia da makilajamo
 taoe majoa ewa reme ri poparenta mpapanja. Anoe josa
 talinganja, napadonge.

**Noentoe mporapa: Woejawa ri podjamaa; Taoe
 mampepali matia; pai: Taoe modjala.**

- 44 Poparenta mPoeë Ala ewa woejawa anoe tesasamboenika
 ri podjamaa. Narata ntaoe, napakapia, nakeni ngkawongko
 ndajanja pai nakandjo'oe, napobaloe anoenja poera-poera,
 naoli podjamaa setoe.
- 45 Se'i wo'oe: poparenta mPoeë Ala ewa taoe topobaloe-
 46 baloe, anoe mampepali matia lese. Paratanja saogoe anoe
 ri wawonja mpodago olinja, napobaloe anoenja poera-poera,
 naoli matia setoe.
- 47 Se'ipa: poparenta mPoeë Ala ewa djala, anoe ndatende-
 48 laka ri wawo ntasi, mangantjango mpengaja-ngaja. Ane boe-
 kemo, ndano'o ri wingke, motoenda taoe, anoe madago
 49 napasambaka ri karandji, anoe madja'a natadjika. Ewantje'e
 da pewalinja ri kapoesa doenia: wa'a mala'eka da mesoewoe,
 50 taoe madja'a da napapoga'a pai taoe majoa, nepa da natadji
 ri apoe bangke, ndjairia kare'e mpotoemangi pai kakako'i-
 51 ko'i ngisi. Ndirata ndaja poera-poera setoe? Mesono anagoe-
 52 roea: Io. Ndato'o wo'oe i Isa: Setoe pai koepanto'o: poera-
 poera pandita, anoe magoeroe ri poparenta mPoeë Ala, sawia-
 wia pai taoe topopagampi, anoe mampapesoewoe oengka ri
 kare'e ndengkonja mpengaja-ngaja anoe masae pai anoe
 dawo'oe.

Poeë Isa bare'e napokono ntaoe kasalipoe-lipoea.

- 53 Poeramo ndapetoemboe i Isa wa'a noentoe mporapa
 54 se'e, malaimo. Djela ri lipoe ngkare'ea owi, ndapatoedjoeki

taliwanoea ri langgaranja; ntje'e pai nakadjingki ndaja ntaoe setoe pai napanto'o: Rimbe'i parata ntaoe setoe wa'a ngkalo-
 55 'enja pai koeasanja? Banja ntje'e ana i mpande kadjoe? Banja i Maria to'o noe inenja pai wa'a ntoea'inja i Jakoboe,
 56 i Jose, i Simo, i Joeda? Pai toea'inja we'a, banja poera-poera ri kita kare'enja? Rimbe'i ntano pantimanja poera-poera
 57 setoe? Ntje'e pai napamposari ntaoe setoe i Isa. Ndato'o i Isa ri taoe setoe: Podo ri lipoenja pai banoeanja bare'e
 58 ndatoeboenaka nabi. Bare'e ndapapakitaka taoe koeasaa, maka bare'e naaja.

14.

Kapate i Johane Topoparioe.

1 Ri santongo setoe naposandonge i mokole Herode
 2 bambari i Isa. Ntje'e pai napanto'oka taoenja: Taoe setoe i Johane, Topoparioe, toewoe moeni kapoeranja mate rioenja,
 3 setoe pai naka bangke ngkoeasanja. Maka nasokomo i Herode i Johane, napoengoe, naparintaroenggoe, ri ka'iHerodianja,
 4 rongo ntoea'inja i Pilipoe. Maka nato'o i Johane ri Herode:
 5 Bare'e maja noeporongo. Da raja i Herode mampepate i Johane, paikanja taoe sondo napokaeka, maka nato'o ntaoe:
 i Johane nabi.
 6 Mewali ri eo mpaimba ntinoewoe i Herode, motaromo
 7 ana i Herodia we'a ri posoesa, napokono i Herode; ntje'e pai napontando koro, manto'oka ana we'a setoe, bara ndjaa da
 8 naperapi ri si'a, sangaja-ngaja da nawaika. Napatada noe inenja ana we'a se'e pai napanto'o: Ndiwaikakoe ri tabo ire'i
 9 wo'o i Johane Topoparioe. Mapari naepe i Mokole, paikanja napokanee pontando koronja pai kasondo linggonanja, ntje'e
 10 pai napanto'o da ndawaikamo. Napokaoe taoe, napewo'oki i Johane ri raja ntaroenggoe, naparintabo wo'onja, natondjoe-
 11 ka ana we'a, ntje'e mangkeni ri inenja. Ma'imo anagoeroe i Johane, natima wata ngkoronja, natana, nepa ndjo'oe
 12 napetoemboeka i Isa.

Taoe limantjowoe ndapakoni i Isa.

13 Kandadongenja i Isa bambari setoe, mesantjawimo ri doeanga, da mowote ri tana soa, da maroo-roo ngkalioa. Boetoe nadonge ntaoe sondo palaia, naloeloe i Isa ri karatana

- 14 oengka ri wa'a lipoe. Mepapamara moeni i Isa, ndakita sondo kodjo taoe, mapoeroe rajaa, ndapaka'osa anoe madjoe'a.
- 15 Laoekamo eo, ma'imo wa'a anagoeroea, nato'oka i Isa: Tana se'i tana soa pai laoekamo reme. Ndipapalaimo taoe sondo, da nakandjo'oe da maoli kina'anja ri lipoe ntaoe.
- 16 Mesono i Isa: Maoe be da ndjo'oe; komi da mampakoni.
- 17 Mesono taoe setoe: Wa'anja anoe ri kita roti limangkomba,
- 18, 19 baoe radoea. Mesono i Isa: Wawa ma'i. Ndapokaoe taoe sondo da motoenda ri ewo, ndatima roti limangkomba pai baoe radoea setoe, metingara ndeki jangi, ndapekakaika, ndaripoesi roti, ndawaika anagoeroea, taoe setoe mantilaka
- 20 taoe sondo. Mangkonimo taoe setoe poera-poera, mabosoe, nareroesi jabinja, boekemo karandji sampoejoe pai radoea.
- 21 Anoe mangkoni telimantjowoe toeama, bare'epa ndaimba we'a pai anangodi.
- 22 Oengka lairia lioe-lioe ndapokaoe anagoeroea da mesawi ri doeanga, da mesindioe ri sambote ndano, sira da mompalakana pai taoe sondo.

Pelindja i mPoeë Isa ri wawo nDano.

- 23 Poeramo mompalakana pai taoe sondo, mandakemo i Isa, da mekakai ngkalioa ri Poeë Ala. Mawengimo, maroeroomo ngkalioa ndjairia. Ane doeanga, lawamo oengka ri wiwi ndano kare'enja, natende-tende ndopo, maka ngojoe mantomoelaka. Lioemo tinti tatogo mawengi, ndjo'oemo i
- 24 Isa ri taoe setoe, melindja ri wawo ndano. Nakita noe anagoeroe pelindjaa ri wawo ndano, tesaloentengkoë, nato'o:
- 25 toema'i angga, mekoekoeëe, kaeka ndajanja. Lioe-lioe ndaseko i Isa taoe setoe, ndato'o: Ndipakaroso rajami, se'imo
- 26 jakoe, ne'e maeka! Mesono i Petoeroe: Poeë, ane komimo, da ndipeboo jakoe da ma'i ri komi, melindja ri wawo ndano.
- 27 Mesono i Isa: Ma'imo! Mosompomo i Petoeroe oengka ri
- 28 doeanga, melindja ri wawo ndano, nadadoe i Isa. Mangkita ngojoe, maeka rajanja, natepoe'oemo malodongi, meboo-boo,
- 29 nato'o: Poeë ndipelae! Lioe-lioe ndalaenaka i Isa palea, ndasoko i Petoeroe, ndato'oka si'a: Taoe kodi aja ndajamoe,
- 30 noendjaa noepobata ndaja? Pesantjawi ntaoe radoea setoe,
- 31 mandamo ngojoe. Manjombamo taoe ri doeanga, nato'o: Montjo komi Ana mPoeë Ala!

- 34 Mowotemo taoe setoe, mesonda ri lipoe Genesare.
 35 Nakitamo ntaoe ri tana setoe ka'iIsanjamo anoe djela, napo-
 kae taoe da ndjo'oe mampompetoemboeka ri sambawo
 ntana setoe pai nawawa ntaoe ri Isa poera-poera taoe anoe
 36 madjoe'a. Mekakai taoe setoe da ndapawai madjama kamba
 djoë badjoea. Mewali anoe mangadjama, ntje'e osamo.

15.

Songka mPoeë Ala pai songka ntaoe.

- 1 Ma'imo ri Isa To Parisi pai pandita bara tesangkoedja
 2 oengka ri lipoe Jeroesale, napeoasi: Makoedja anagoeroemoe
 mamposari wawai ntaoe toe'a? Maka bare'e nawoeso'i palenja
 3 ane da mangkoni. Mesono i Isa ri taoe setoe: Makoedja komi
 4 mamposari songka mPoeë Ala, maloeloe wawaimi? Maka
 ndato'o mPoeë Ala: Toeboenaka inemoe pai papamoe, pai:
 taoe anoe madja'a paoenja ri inenja pai papanja sangaja-
 5 ngaja da ndapepate. Se'i komi manto'o: Ane re'e taoe manto-
 'oka inenja pai papanja: Anoekoe da koewaikamo Poeë Ala,
 be da koewaika komi, maoe bemo da nagampi inenja pai
 6 papanja, bare'e da masala. Ndiposari ntano songka mPoeë
 7 Ala, ndipariara ntjongkami. Kambamba-mbamba! Montjo
 8 wati i nabi Jesaja, manto'o komi: Taoe se'e podo ngoedjoenja
 mantoeboenaka jakoe, paikanja rajanja lawa oengka ri jakoe;
 9 dja manjomba ngkabongo ri jakoe, mampepetoemboe songka
 anoe podo songka ntaoe.
- 10 Nepa ndapeboo taoe sondo, ndato'oka: Ndipedongeka
 11 nakanoto ndajami; banja anoe mesoea ri nganga ntaoe
 mampakarengke taoe, paikanja anoe mesoewoe ri nganga,
 12 ntje'e mampakarengke taoe. Ma'imo anagoeroea ri Isa, nato-
 'oka: Bara ndiintjani To Parisi kodimo rajanja madonge
 13 paoemi? Mesono i Isa: Wa'a mpinamoeja anoe bare'e ndapo-
 14 moeja mPapakoe ri Soeroega, da ndawoeka kalenja. Ndipalai-
 kamo taoe setoe, boeta matanja pai da nanini kasitaoeboe-
 15 tanja, radoeamo se'e da manawoe ri ngojo. Mesono i Petoeroe:
 16 Ndito'oka kami posoki noentoe mporapa roo. Ndato'o i Isa:
 17 Komi wo'oe, bara pigapa rajami? Bare'epa ndiintjani, poera-
 poera anoe mesoea ri nganga, toedoe ri kompo, nepa ndatadji
 18 mpondjii? Paikanja anoe mesoewoe ri nganga, ntje'e oengka
 19 ri raja kama'inja, ntje'e anoe mampakarengke taoe. Maka

S.M.B. J.J.
 12/5-48

20 anoe mesoewoe ri raja: nawa-nawa madja'a, tangara mpepepate, tangara mposalara, tangara mpelima, mbamba, pampasinggiri Poeë Ala, ntje'e anoe mampakarengke taoe, paikanja ane taoe mangkoni bare'e nawoeso'i palenja, bare'e wo'oe marengke si'a.

13/5-48 **Pomberata mPoeë Isa pai we'a nTo Kanani.**

21 Ndapalaikamo i Isa tana setoe, mebia ri tana nTo Tiroe
 22 pai Sidoni. Se'i ma'i we'a samba'a, taoe ri tana setoe, meboo-
 boo, nato'o: Ndipokapoeroe jakoe, Poeë, makoempoe i
 23 Daoedi, anakoe we'a naperata lamoá, ma'ai. Bare'e mesono
 i Isa, sawe sandjoemi bare'e. Ma'imo anagoeroea manto'oka
 24 sira: Ndipapalai taoe setoe, maloeloe kita meboo-boo. Mesono
 i Isa: Wa'anja ndapokaoeka jakoe i mPoeë Ala, da mampepali
 25 bimba nTo Israeli anoe tetadji. Ma'imo we'a setoe, manjomba
 ri Isa, nato'oka: Poeë, ndipokapoeroe jakoe! Mesono i Isa:
 27 Bare'e madago mantima kina'a noe anangodi, da ndawaika
 asoe. Mesono we'a: Madago, Poeë, maka anoe nakoni noe
 28 asoe ntje'e jabi ngkina'a mpoeënja. Ntje'e pai ndapasono i
 Isa, ndato'oka: Aa, we'a, bangke kodjo aja ndajamoe, anoe
 noeperapi, ntje'e da mewalimo! Oengka lairia osamo ana
 ntaoe setoe.

14/5-48 **Maria taoe madjoe'a ndapaka'osa mPoeë Isa; taoe patantjowoe ndapakoni.**

29 Malaimo i Isa oengka ndjairia, djela ri rano Galilea,
 30 mandake ri boejoe, motoenda ndjairia. Ma'imo taoe maria
 kodjo mawawanaka taoe poengkoe, taoe kape, taoe boeta,
 taoe bobo, pai maria anoe ntaninja djoe'anja, ntje'e nadika
 31 ri soeara i Isa, ndapaka'osa. Djingkimo raja ntaoe sondo
 mangkita taoe bobo mompaoe-mpaoe, taoe kape osamo, taoe
 poengkoe melindja-lindja, taoe boeta meole-ole, ntje'e pai
 32 napaoende Poeë Ala, poeë nTo Israeli. Ndapeboo i Isa
 anagoeroea, ndato'o: Mapoeroe rajakoe mangkita taoe sondo,
 maka se'i togo ndememo karijakoenna pai bare'e re'e anoe
 da nakoni, da koepapalai maoro, bare'e koepodjo, boi da joga
 33 ri djaja. Mesono anagoeroea: Rimbe'i da paratata ri tana soa
 se'i kina'a anoe gana da tapepakonika ri taoe anoe ewase'i

- 34 kasondonja? Meoasi i Isa: Sangkoedja ngkomba rotimi?
 35 Mesono taoe setoe: Pitoengkomba pai ba^oe sakodidja. Nda-
 36 pokaoe i Isa taoe sondo motoenda ri tana, nepa ndatima roti
 pitoengkomba pai ba^oe setoe, ndapekakaika, ndaripoe-ripoe,
 nepa ndawaika anagoeroea, ntje'e mantila-ntilaka taoe sondo.
 37 Mangkonimo taoe poera-poera, mabosoe, nepa nareroesi
 38 jabi noe roti, boekemo pitoe ngkarandji. Anoe mangkonimo,
 toeama patantjowoe, bare'e ndaimba we'a pai anangodi.
 39 Ndapapalai i Isa taoe sondo, mesantjawi ri doeanga,
 bare'e masae djela ri tana Magada.

16.

15/8/58 Poeë Isa mompaoe-mpaoe pai To Parisi
 pai To Sadoeki.

- 1 Ma'imo To Parisi pai To Sadoeki, mampejo'oe-jo'oe raja
 i Isa, naperapi da ndapapakitaka si'a koeasa oengka ri wawo
 2 jangi. Mesono i Isa ri taoe setoe: Ngkinowia ndito'o: da ma-
 3 dago raa, maka madago kawaa jangi; mowoero ndito'o: da
 soembara naini, maka madja'a kawaa jangi. Lio noe jangi
 ndikoto mampeole, pai anoe mewali ri katoewoemi, bare'e
 4 ndikoto mampeole. Taoe madja'a pai wongo anoe toewoe
 salapi se'i merapi petondoni ngkoeasa, paikanja bare'e da
 re'e petondoni anoe da ndatoedjoe ka si'a, wa'anja ka'i Jonanja.
 Ndapalaika taoe setoe, ndjo'oemo.
 5 Djela ri sambote anagoeroea, nakalinganimo mangkeni
 6 roti. Ndato'oka si'a mPoeë Isa: Ndipakadago ndipo'ipoe ragi
 7 nTo Parisi pai To Sadoeki. Napombembeto'oka ntaoe setoe:
 8 Kabare'enja takeni roti pai ndapanto'o. Ndaintjani i mPoeë
 Isa paoe ntaoe setoe pai ndapesono: Noendjaa ndipombembe-
 to'oka, taoe kodi aja ndajami, kabare'enja ndikeni roti?
 9 Bare'epa manoto rajami, bare'emo ndiendro roti limangkomba,
 kabosoe ntaoe limantjowoe, pai sangkoedja ngkarandji ndi-
 10 roeroesi? Bara roti pitoengkomba, kabosoe ntaoe patantjo-
 11 woe pai sangkoedja ngkarandji ndiroeroesi? Bare'e ntano
 ndirata ndaja kabanjanja roti anoe koepaoeka komi? Da
 12 ndipo'ipoe ragi nTo Parisi pai To Sadoeki. Nepa naintjani
 ntaoe setoe, kabanjanja ragi anoe ndato'o, paikanja wa'a
 mpatoedjoe nTo Parisi pai To Sadoeki.

v6/15-18 Isema ndito'o i Ana Manoesia?

- 13 Kadjela i Isa ri tana ngkalaoe lipoe Kesaria i mPilipoe, ndapeoasi ri anagoeroea: Isema nato'o ntaoe i Ana manoesia?
- 14 Mesono taoe setoe: Sa'e nato'o i Johane Topoparioe, sa'e i
- 15 Elia, sa'e i Jeremia bara nabi isema. Ndapeoasi wo'oe: Komi
- 16 se'i, isema ndito'o jakoe? Mesono i Simo Petoeroe: Komi i
- 17 Masehi, Ana mPoeë ngkatoewoe. Mesono i Isa, ndato'oka
- si'a: Siko, Simo, ana i Jona, ndapokapoeroe kodjo mPoeë Ala,
- maka banja sanga pai daa anoe mampapaintjanika siko,
- 18 paikanja Papakoe ri Soeroega. Pai koeto'oka siko: Siko
- Petoeroe, siko tepakoro watoe da koepawangoenaka kasa-
- ndaja-ndajakoe, ntje'e bare'e da nanangi noe nganga Naraka.
- 19 Siko da koewaika pogili mpoparenta mPoeë Ala; bara
- noendjaa anoe da noeso'o ri wawo lino, ntje'e da mainti ri
- Soeroega, pai anoe da noeleda ri wawo lino, ntje'e da maleda
- 20 ri Soeroega. Nepa ndapetangani anagoeroea da manto'oka
- taoe kasiranja i Masehi.

v7/15-48 Ndapetoemboe i mPoeë Isa da padjeani ntaoe sira.

- 21 Oengka ndjairia ndatepoe'oemo i Isa i Masehi mampakanoto raja noe anagoeroea, sangaja-ngaja da ndjo'oe ri Jeroesale pai da nadjeani kodjo ntaoe toe'a pai tadoe mpanjomba pai pandita, nepa da napepate; ri katogo ndemenja da
- 22 ndapapembangoe moeni. Nakangoeroe i mPetoeroe i Isa, da mompaoe ri sambalikoenna, nepa nato'oka sira: Da ndapokapoeroe mPoeë Ala komi, Poeë, be bara da mewali ntje'e.
- 23 Metorobaka i Isa, ndato'oka i Petoeroe: Palaimo ri talikoe, Seta, dja noepakaleloe rajakoe, maka banja nawa-nawa
- 24 mPoeë Ala anoe ri rajamoe, paikanja nawa-nawa ntaoe. Nepa ndato'oka anagoeroea: Taoe anoe da rajanja da maloeloe jakoe, ne'e elonja naloeloe, nepa da napasa'a kadjoe ndapapombepampa pai da naloeloe jakoe. Maka taoe anoe mampari-
- 25 mpari da mangkekeni inosanja, ntje'e da poera inosanja, pai anoe da poera inosanja ri paloeloenja jakoe, ntje'e da mangke-
- 26 keni inosanja. Noendjaa kodjo jowenja ri taoe, ane da nakoto mangkekeni sambawo lino, paikanja da tetadji angganja? Bara
- 27 noendjaa da nawai ntaoe da nakateosoe angganja? Maka i Ana manoesia da ma'i mangkekeni peawa mPapanja, sangkani-ngkani pai wa'a mala'ekanja, pai da napesawaka wa'a

- 28 mpowia ntaoe ri anoe mampowia. Montjo koeto'oka komi, sa'e anoe ire'i bare'e da mate pai da nakitamo i Ana manoesia ma'i moeni mangkekeni koeasanja.

17.

18/5-58

Karamba mPoeë Isa ri Boejoe.

- 1 Ono ndeme oengka lairia ndapojoenoemo i Isa i Petoeroe,
 2 i Jakoboe pai toea'inja i Johane, ndawawanaka ri boejoe
 3 marate; bare'e re'e taoe ntaninja. Nakitamo noe anagoeroea,
 4 tebalisakamo lioa, makilajamo ewa eo, poedjoe ngkoroa me-
 5 wali maboeja ewa reme; mepapamara wo'oe ri taoe setoe i
 6 Moesa pai i Elia, mompaoe-mpaoe pai i Isa. Mesono i Petoeroe,
 7 nato'oka i Isa: Poeë, sakodi ngkadago kami ire'i; ane ndiwai,
 8 da koepowia ire'i tatogo kandepe, saogoe galami, saogoe gala
 9 i Moesa, saogoe gala i Elia. Ntongo mompaoepa i Petoeroe,
 10 ma'i limoe makilaja mangkoelamoeti taoe setoe, nepa re'e
 11 nganga ndadonge oengka ri limoe: Se'i anakoe koepotowe
 12 koepomawo, ntje'e da ndipedongeka. Boetoe nadonge noe
 13 anagoeroe, madoengka mobaintoeli, ma'ai kaeka ndajanja.
 14 Ma'imo i Isa, ndadjama taoe setoe, ndato'o: Ndipembangoe,
 15 ne'e maeka. Nanaapaka moeni matanja, bare'e re'e nakita,
 16 wa'anja i Isa.
- 17 Ntongo mobaloengke, ndapatada i Isa taoe setoe: Ne'e
 18 ndipepetoemboeka joenoe anoe ndikita, rantani ndapape-
 19 mbangoemo i Ana manoesia, kapoeranja mate. Meoasi ana-
 20 goeroea ri Isa: Makoedja ntano wa'a mpandita manto'o: i
 21 Elia da ma'i rioenja? Mesono i Isa: I Elia da ma'i kodjo, da
 22 mampakajoa poera-poera, paikanja koeto'oka komi: i Elia
 23 djelamo, pai bare'e naintjani ntaoe kasi'anjamo, pai napadje-
 24 animo gori ngka'elo ndajanja. Ewantje'emo wo'oe da padjeani
 25 ntaoe i Ana manoesia. Lairiamo narata ndaja noe anagoeroe,
 26 konomo i Johane Topoparioe pompaoe i Isa setoe.

19/5-58

Ananggodi mate boeaga ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 14 Kadjela i Isa ri taoe sondo, nadadoemo ntaoe samba'a,
 15 momboekotoe ri soearaa, nato'o: Poeë, ndipokapoeroe anakoe
 16 toeama, maka mate-mate boeaga, mapari naepe; mariangkani
 17 madoengka ri apoe, bara ri oeë. Koekeni ri anagoeroemi, pai

- 17 bare'e nakoto mampaka'osa. Mesono i Isa: Aa, taoe bare'e
 re'e aja ndajami, taoe modenggo, impiamo oengkanja da
 katoewoekoe ri ojomi? Sangkoedjapa kasaenja da pangkoto-
 18 koe mamposintoewoeka komi? Ndiawa ma'i ananggodì. Nda-
 seko i Isa lamoà madja'a; roomo setoe, osamo ananggodì.
 19 Poesamo taoe sondo, ma'imo anagoeroea ri Isa, napeoasi:
 Noendjaamo toendainja pai naka bare'e kakoto mampa-
 20 palailamoà setoe? Mesono i Isa: Kabare'enja gana aja ndajami.
 Montjo koeto'oka komi, ane re'e aja ndajami ewa ogoe nambo,
 maoe ndito'oka boejoe se'i: Palaimo retoe ndjo'oe! sangaja-
 ngaja da malai, pai bare'e da re'e anoe bare'e da ndikoto.

*Alto-nd.
tot hier*

Asele Banoea mpanjomba.

- 22 Ntongopa maroo-roo ri Galilea i Isa, ndato'oka anagoe-
 23 roea: I Ana manoesia da manawoe ri pale ntaoe pai da nape-
 pate, paikanja ri katogo ndemenja da ndapatoewoe moeni.
 Manee raja ntaoe setoe madonge.
 24 Kadjela ntaoe setoe ri Kapenaœ, ma'imo ri Petoeroe
 taoe mangaroeroesi asele Banoea mpanjomba, napeoasi:
 Bare'e nabajari noe goeroemoe asele Banoea mpanjomba?
 25 Mesono i Petoeroe: Ndabajari. Kadjelanja ri banoea, ndape-
 sindioeka i Isa meoasi ri Petoeroe: Ewambe'i paepe ndajamoe,
 Petoeroe: wa'a mokole ntana, ri tokoedja pantimanja asele
 bara roeroepi, ri wa'a mpalilinja, bara ri wa'a linggona?
 26 Mesono i Petoeroe: Ri linggona. Ntje'e pai ndapesono i Isa:
 27 Ane ewantje'e, be da kono palilinja. Paikanja boi da malose
 raja ntaoe setoe, kandjo'oemo ri rano, tendeka pekamoe,
 baœ anoe noeore rioenja, timamo, beta nganganja, da noerata
 doi, ntje'e da noetima, kenika taoe setoe, aseleta kita radoea.

18.

Poeë Isa mampetoedjoeka ananggodì ri anagoeroea.

- 1 Ri eo setoe ma'imo anagoeroea ri Isa, napekoetana:
 2 Isema ntano anoe bangke ri poparenta mPoeë Ala? Ndapeboo
 3 i Isa ananggodì, ndadika ri tongo ntaoe setoe, ndato'o: Montjo
 koeto'oka komi, ane bare'e ndibalisaka rajami pai ndipewali
 ewa ananggodì, bare'e da mesoea komi ri poparenta mPoeë
 4 Ala. Anoe mangkodisi koronja ewa ananggodì se'i, si'amo

- 5 anoe bangke ri poparenta mPoeë Ala. Pai anoe da mampoka-
 poeroe anangodi samba'a, maendo-endo to'okoe, jakoemo
 6 napokapoeroe. Pai anoe mawawanaka ri djaja ngkadja'a
 samba'a ri wa'a anangodi se'i anoe metaka rajanja ri jakoe,
 toearapa da ndaloëka watoe bangke ri le'enja, nepa da ndalo-
 7 dongi ri kajomboe ntasi. Pindongo toline, kasondo mpongke-
 lo! Maka sangaja-ngaja da ma'i wa'a mpongkelo, paikanja
 8 madja'a kodjo taoe anoe mangkeni. Ane noeëpe siko da nakelo
 mpalemoe bara witimoe, da mampowia anoe madja'a, owo,
 tadjika, moroeana siko da mesoea ri katoewoe bara poengkoe,
 bara woentoe, pai ne'e da ndatadji ri apoe Naraka siko mopale
 9 pai mowiti mpotimali-mali. Pai ane da nakelo noe matamoe
 siko, jalisi, tadjika; moroeana siko da mesoea ri katoewoe
 maoe podo saogoe-ogoe matamoe, pai ne'e da ndatadji siko
 10 ri apoe Naraka momata mpotimali-mali. Ndipakadago, boi
 ndiposari samba'a ri anangodi se'i, maka koeto'oka komi:
 wa'a mala'ekanja anoe ri raja nTjoeroega bare'e naowe-owe
 11 mampepeole lio mPapakoe ri Soeroega. Maka djelamo i Ana
 manoesia mampapesore anoe tetadjimo. Ewambe'i panto'omi:
 Ane re'e taoe anoe saatoe bimbanja, pai tetadjimo samba'a,
 bare'e da napalaika anoe siompoejoe pai sasio ri wawo boejoe,
 13 da mampepali anoe tetadji? Pai ane morasi pai narata, koeto-
 'oka komi: bangke kawongko ndajanja, nggodi pampoka-
 wongkonja bimba siompoejoe pai sasio anoe bare'e tetadji.
 14 Ewantje'emo se'e bare'e ndapokono mPapami ri Soeroega da
 katetadji ntjamba'a ri wa'a anangodi se'i.

Posintoewoe ntaoe anoe kasandaja-ndaja mPoeë Isa.

- 15 Ane masala kasangkompomoe, da ndjo'oe noepatoedjoe,
 kabare'epanja laoe taoe ntaninja. Ane naaja patoedjoemoe,
 16 noesorepakamo kasangkompomoe. Pai ane bare'e naaja siko,
 timapa taoe samba'a bara radoea, nakanotomo wa'a mpaœ
 17 ri pantjabi taoe radoea bara tatogo. Ane bare'e wo'oe naaja
 ntje'e, to'oka kasandaja-ndaja; ane sawe ntje'e bare'e naaja,
 kasangkompomoe setoe da mewali ri siko ewa topolamoa bara
 18 ewa taoe topondoeroe asele. Montjo koeto'oka siko, poera-
 poera anoe ndiso'o ri wawo lino, ntje'e da mainti ri Soeroega,
 pai anoe ndilede ri wawo lino, ntje'e da maledede ri Soeroega.
 19 Da koeto'oka komi wo'oe: Ane radoea komi mekakai, sintoe-
 woe rajami, merapi bara noendjaa ri Papakoe ri Soeroega,

20 sangaja-ngaja da ndawaika komi. Maka ane radoea taoe, bara tatogo, tepasambaka mampepali jakoe, sangaja-ngaja jakoe ri tongo ntaoe setoe.

Noentoe mporapa: Anamajoenoe anoe bare'e mapoeroe rajanja.

21 Ma'imo i Petoeroe, nato'oka i Isa: Poeë, sangkoedja ngkani da koepokapoeroe ngkabongo kasangkompokoe ane
 22 masala ri jakoe; njaoe pitoengkani? Mesono i Isa: Koeto'oka siko, banja dja pitoengkani, paikanja pitoempoejoempali
 23 pitoengkani. Ntje'e pai ndapampasiwia poparenta mPoeë Ala pai mokole samba'a anoe manto'o da mampasilolonga
 24 inda pai wa'a mbatoeanja. Pontepoe'oenja moimba-imba, re'e papaindanja ndawawa, anoe sampoejoendiwoe ringgi indanja.
 25 Kabare'enja re'e anoe da nasompoka indanja, nato'o mpoeënja da napobaloe ngkewe'anja, ngke'ana-ananja, ngkerengko-
 26 rengkonja, da nakaleso indanja. Medoengkalaka watoea setoe, manjomba ri poeënja, nato'oka: Ndipokapoeroe jakoe, nepa
 27 da koesompoka komi poera-poera. Mapoeroe kodjo raja mpoeënja ri watoea setoe, napapalai ngkabongo, indanja
 28 napapajamo. Melindjamo watoea setoe, narata kasiwatoeanja samba'a, anoe roempoejoe ringgi indanja ri si'a. Nakekeni
 29 le'e ntaoe setoe, nato'oka: Sompomo indamoe! Medoengka- laka kasiwatoeanja setoe, mekakai, nato'oka si'a: Pokapoe-
 30 roemo jakoe, nepa da koesompoka siko indakoe poera-poera. Pai bare'e napodjo mampokapoeroe taoe setoe, dja ndjo'oe
 31 napekiparintaroenggoe, rantani da nasompo indanja. Boetoe nakita ngkasiwatoeanja anoe mewalimo, mapari naepe, ndjo'oe
 32 ri poeënja, napetoemboe poera-poera anoe mewalimo. Ntje'e pai napampekitimamo mpoeënja watoea setoe pai napanto-
 'oka: Ee, taoe madja'a! poera-poera indamoe koepakapajamo,
 33 maka merapi poeroe siko; bara bare'e da montjo siko wo'oe da mampokapoeroe kasiwatoeamoe, ewa jakoe mampoka-
 34 poeroe siko? Maraoemo poeënja, natondjoe watoea setoe ri topongkariani taroenggoe, rantani da nasompomo indanja
 35 poera-poera. Ewantje'emo wo'oe da powia mPapakoe ri Soeroega ri komi, ane bare'e ndipodjo poera-poera mampoka-
 poeroe gori ngkaboeja ndajami ri wa'a joenoemi anoe masala ri komi.

19.

Taoe morongo pai taoe moga'a.

- 1 Poera mompaoe ewantje'e, ndapalaikamo i Isa tana
Galilea, djela ri tana nTo Jahoedi anoe ri sambote ngkoro
2 Jarade. Naloeloe ntaoe anoe ma'ai ngkasondo, ndapaka'osa
taoe madjoe'anja ndjairia.
- 3 Ma'imo To Parisi ri Isa, da rajanja da mangkelo paoea;
ntje'e pai napampekoetana: Bara madago maria ngaja da
4 napepali ntoeama kintanja da mantadji we'anja? Mesono i
Isa: Bara bare'e ndibasa, taoe ndapowia mPoeë Ala ri ponte-
5 poe'oenja toeama pai we'a? Nepa ndato'o: Ntje'e pai napa-
mpalaika ntoeama papanja pai inenja, da napaloeloe we'anja,
6 napewali taoe samboko, anoe radoea se'e, mewali banja taoe
radoea paikanja taoe samba'a-mba'a katoewoenja. Ntanoka
7 anoe ndapasambaka mPoeë Ala, ne'e da naga'a ntaoe. Mesono
moeni taoe setoe: Ewambe'i pai ndapampakanoto i Moesa
toeama da mawaika we'anja soera mpoga'a, nepa da moga'a?
8 Mesono i Isa: Ndapapalioe i Moesa da nditadji we'ami
mangkita kapeni ndajami, paikanja oengka ri pontepoe'oenja
9 banja ewantjetoe kare'enja. Koeto'oka komi: Taoe anoe
mantadji we'anja, sangadi ri posalaranja, nepa naporongo
10 samba'anja, ntje'e mosalara. Nato'o noe anagoeroea ri Isa:
Ane ewantje'e gori mposintoewoe ntoeama pai we'a, moroe-
11 ana ne'e morongo. Ndato'o i Isa: Bare'e da narata ndaja
ntaoe poera-poera paoekoe se'i, wa'anja anoe ndapapaintja-
12 nika mPoeë Ala: Re'e taoe anoe bare'e nakoto morongo
oengka ri pampoana noe inenja si'a; re'e taoe anoe nabajasa
ntaoe pai naka bare'e nakoto morongo, pai re'e taoe anoe
bare'e mampodjo morongo, mampobangke poparenta mPoeë
Ala. Anoe mangarata ndaja, ntje'e maintjani.

Poeë Isa mampokapoeroe ananggodì.

- 13 Nepa re'e ananggodì ndawawa ri Isa, da ndapadontjo
tanoananja pai da ndapampekakaika, paikanja naboera-
14 ngkasi noe anagoeroea. Ndato'o i Isa: Ndipapalioe ananggodì,
ne'e ndipetangani da ma'i ri jakoe, maka tila noe ananggodì
15 poparenta mPoeë Ala. Ndadontjomo tanoana noe ananggodì
setoe, nepa malai.

I Ngalitaoe kore'e.

- 16 Ma'imo wo'oe taoe samba'a, napekoetana: Goeroe, noe-
ndjaa da koepowia anoe madago, da koeparata katoewoe anoe
- 17 bare'e poesa? Mesono i Isa: Makoedja noepeoasi ri jakoe anoe
madago? Podo samba'a anoe i Madago; ane noepomawo
katoewoe anoe bare'e da poesa, loeloemo songka mPoeë Ala.
- 18 Meoasi taoe setoe: Songka noendjaa? Mesono i Isa: Ne'e
mepepate, ne'e mosalara, ne'e melima, ne'e kambamba-
mbamba, aja inemoe pai papamoe, pai potowe joenoemoe ewa
- 19 pampotowemoe koromoe. Mesono ngalitaoe setoe: Poera-
poera setoe koeloeloe; noendjaa anoe bare'epa koepowia?
- 21 Ndato'o i Isa ri si'a: Ane noepepali kaliogoe ndajamoe,
ndjo'oe pobaloe rengkomoe poera-poera, waika taoe kaasi-asi,
da naka re'e ntilamoe ri Soeroega, nepa ma'i, loeloe jakoe.
- 22 Boetoe nadonge noe ngalitaoe, malai maleloe rajanja, maka
23 rengkonja maria kodjo. Ndato'o i Isa ri anagoeroea: Montjo
koeto'oka komi: mapari ri taoe kore'e da mesoea ri poparenta
- 24 mPoeë Ala. Koeto'o wo'oe: saroe-saroe pesoea noe onta ri
pinga ndjaroe, mapari taoe kore'e da mesoea ri poparenta
mPoeë Ala.
- 25 Madonge paoe setoe, manee kodjo raja noe anagoeroea
pai napanto'o: Isema ntano da nakoto mesoea ri poparenta
- 26 i mPoeë? Ndapeole i Isa mata ntaoe se'e, nepa ndato'oka:
Ri taoe bare'e ndakoto, ri Poeë Ala poera-poera ndakoto.
- 27 Mesono i Petoeroe, nato'oka i Isa: Ndipeole, kami poera-poera
anoe mami kapalaika, nepa kaloeloe komi; noendjaa da tila
- 28 mami? Mesono i Isa: Montjo koeto'oka komi, anoe maloeloe
jakoe: Ane da ndawalimpapewali mPoeë Ala lino se'i pai
ane motoendamo i Ana manoesia ri kaderanja anoe meawa,
sangaja-ngaja da re'e wo'oe kaderami meawa sampoejoe pai
- 29 radoea, ndjairia da potoendami mangkekeni lemba nTo Isa-
raeli sampoejoe pai radoea. Pai bara isema mampalaika
banoeanja, toekakanja, toea'inja, papanja, inenja, ananja,
podjamaanja, da napaloeloe jakoe, sangaja-ngaja da narata
anoe meroeoe ri wa'a ntjetoe, pai da narata katoewoe anoe
- 30 bare'e poesa. Paikanja maria taoe anoe mesindioe, ntje'e da
djela ri poerinja, maria anoe ri poerinja da mesindioe.

20.

Noentoe mporapa: Taoe mampodjamaaka toempoe bonde anggoro.

- 1 Maka poparenta mPoeë Ala ndapasiwia pai toempoe bonde
 anoe melindja mowoero-woero, da mampepali taoe anoe da
 2 mampodjamaaka si'a ri bonde anggoronja. Napombeto'oka
 pai taoe setoe, samba'a soekoe-soekoe ri anoe sandeme da
 saronja, nepa napokaoe da ndjo'oe ri bonde anggoronja.
 3 Tinti sasio melindja wo'oe, nakita taoe sa'e mekakore ri
 4 potomoe, dja doë-doë, ntje'e pai napanto'oka taoe setoe:
 Ndipalai wo'oe, ndjo'oe ri bonde anggoro, nepa da koewaika
 5 komi lengemi. Malai kodjo taoe setoe. Melindja wo'oe toempoe
 bonde, tinti sampoejoe radoea, nepa tinti tatogo, ewantje'emo
 6 se'e powianja. Rantani tinti alimamo, ndjo'oe wo'oe, re'epa
 taoe narata, napeoasi: Makoedja komi, dja ndi'eoka motoenda-
 7 toenda ngkabongo? Mesono taoe setoe: Bare'e re'e anoe
 masaro kami. Nato'o ntoempoe bonde: Komi wo'oe da ndjo'oe
 8 ri bonde anggoro. Mawengimo, napokaoe ntoempoe bonde
 anggoro mandoronja: Peboo taoe modjamaa, waika saronja,
 tepoe'oe ri anoe djela ri poerinja, djela-djela ri anoe ma'i
 9 rioenja. Ma'imo taoe anoe djela tinti alima, narata tesasa-
 10 mba'a soekoe-soekoe. Oengka ndjairia ma'i wo'oe anoe djela
 rioenja, panto'o ndajanja da meroeoe saronja, paikanja taoe
 11 setoe dja samba'a se'e soekoe-soekoe narata. Ri pangkabenja,
 12 dja mongkakangoegoe, nato'oka toempoe bonde: Taoe ri
 poerinja podo sadjaa potetalanja, pai noepakasawia pai kami
 anoe ka'eoka motetala mapari, pai narara ndeme wo'oe.
 13 Mesono toempoe bonde, naseko samba'a: Bare'e koelego
 siko, bale; banja samba'a soekoe-soekoe kapoera mpompa-
 14 oeta? Pakoroka doimoe, palai! Da rajakoe da koewaika taoe
 15 ri poerinja ewa pawaikoe ri siko. Bara bare'e maja da koe-
 16 waika taoe doikoe gori mpepokonokoe? Bara manjae rajamoe
 mangkita kaboeja ndajakoe? Ewantje'emo taoe teripoeri da
 tesindioe; taoe anoe tesindioe da teripoeri.

Ndapetoemboe wo'oe i mPoeë Isa da padjeani
 ntaoe sira.

- 17 Mosoemo da pandake i Isa ri Jeroesale, wa'anja ana-
 goeroea sampoejoe pai radoea ndapojoenoe; ntongo melindja,

- 18 ndato'oka taoe setoe: Ndipeole, se'i kita da ndeki Jeroesale; i Ana manoesia da ndapepombaika wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita; taoe setoe da mampakanoto da pampepate.
- 19 Nepa da nakeni ri topolamoa, da ndapasinggiri, da ndabobaki, nepa da ndapakoe ri kadjoe; katogo ndemenja da ndapatoewoe moeni.

Anoe naperapi noe Ine i Jakoboe pai i Johane.

- 20 Ma'imo ri Isa ine noe ana i nTjebedeoe, mangkeni
- 21 ananja, manjomba ri sira, maka re'e anoe da naperapi. Meoasi i Isa: Noendjaa noeperapi? Mesono we'a setoe: Ndito'omo anakoe radoea se'i da motoenda samba'a tondo ri kanami,
- 22 samba'a tondo ri kaiimi ri poparentami. Mesono i Isa: Bare'e ndiintjani anoe ndiperapi. Bara ndikoto manginoe panginoe
- 23 anoe da ndjo'oe koeinoe? Mesono taoe setoe: Kakoto. Mesono i Isa: Sangaja-ngaja da ndiinoe panginoekoe, paikanja da potoendami tondo ri kanakoe pai ri kaiikoe, banja jakoe da manto'o, ntje'e tila ntaoe anoe da ndapokapoeroeka mPapakoe.
- 24 Boetoe nadonge setoe, madjangaimo raja noe anagoeroe
- 25 sampoejoe ri taoe santoea'i setoe. Ntje'e pai ndapampeboomo i Isa taoe setoe, ndato'oka: Ndiintjani wa'a mokole ntaoe mamparentasi palilinja, pai anoe bangke katoewoenja
- 26 ntje'e mangkekeni taoe sondo. Ri komi banja ewantje'e kare'enja, paikanja anoe da rajanja da mewali bangke
- 27 ri komi, da napewalimo sampoadjoemoe, pai anoe da rajanja da toewoe ri wawonja, da nakatoewoemo ri aranja,
- 28 ewa i Ana manoesia bare'e djela da mampomekojo taoe, paikanja da napomekojo ntaoe, pai da mawai inosanja mangaosoe inosa ntaoe maria.

26-5-48

✓ Radoea taoe boeta ndapaka'osa mPoeë Isa.

- 29 Pampalaikamo ntji Isa lipoe Jeriko, maria taoe meloeloe.
- 30 Laoe taoe boeta radoea, motoenda ri wiwi ndjaja, nadonge polioe i Isa, napeboo, nato'o: Poeë, makoempoe i Daoedi,
- 31 ndipokapoeroe kami! Naboerangkasi ntaoe sondo, nato'oka da mondjii, paikanja napaka'aimo ntaoe setoe meboo-boo:
- 32 Poeë, makoempoe i Daoedi, ndipokapoeroe kami! Me'ontomo i Isa, ndapeboo taoe setoe, ndato'o: Noendjaa ndito'o da

- 33 koepowiaka komi? Mesono taoe setoe: Poeë, ndipapenaa
 34 mata mami! Mapoeroe raja i Isa, ndadjama mata ntaoe setoe,
 lioe-lioe menaa matanja, nepa naloeloe i Isa.

21.

Poeë Isa mesoea ri lipoe Jeroesale.

- 1 Mosoemo taoe setoe ri Jeroesale, djelamo ri lipoe Bepage
 ri poe'oe boejoe ngKadjoe lana, ndapokaoe i Isa anagoeroea
 2 radoea, ewase'i panto'oa: Ndikandjo'oe ri lipoe anoe tasoe-
 araki, lioe-lioe da ndirata kalide ndataka saana, ntje'e da
 3 ndilede, ndino'o waima'i. Ane re'e taoe da mantjeko komi,
 ndito'oka: Ndatako i mPoeë, sangaja-ngaja da napapalioe.
 4 Ntje'e mewalimo da naka kobangani wati i Nabi se'i:
 5 To'oka Ana i nTjioni, peole mokolemoe ma'i ri siko, maboeja
 rajaa, motoenda ri toewa ngkalide, ri ana mpinatoewoe anoe
 ndapepelamba.
 6, 7 Ndjo'oemo anagoeroea, naloeloe songka i Isa. Nano'o
 kalide saana, nalampini mpoedjoe ngkoronja, mesawi i Isa
 8 ri wawonja. Ma'imo taoe sondo, karianja natalesi poedjoe
 ngkoronja ri djaja, sa'e natowosi ra'a ngkadjoe, natale ri
 9 djaja. Meboo-boo taoe sondo anoe mampesindioeka pai anoe
 mampeloeloei, nato'o: Oende, oende makoempoe i Daoedi,
 bangkei, bangkei anoe ma'i mangkeni to'o mPoeë, oende,
 oende anoe ndati wawo jangi!
 10 Pesoea i Isa ri raja lipoe, saroeoe meokomo sambawo
 11 lipoe. Napeoasi ntaoe: Isema taoe setoe? Mesono taoe sondo:
 Se'imo i Nabi Isa, oengka ri Nasare ri Galilea.

Taoe mobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba
 ndairimo i mPoeë Isa.

- 12 Mesoeamo i Isa ri Banoea mpanjomba, ndairimo poera-
 poera taoe anoe mobaloe-baloe pai meoli-oli ndjairia, ndako-
 lika medja ntopontolo-ntolo doi pai bangkoe ntaoe anoe
 13 mampobaloe tontji, ndato'oka taoe setoe: Panto'o nTjoera
 mPoeë Ala: Banoeakoe Banoea mpanjomba to'onja; komi
 14 ndipowiamo kare'e ntopodjampa. Ma'imo taoe boeta pai
 taoe poengkoe ri Isa ri Banoea mpanjomba, ndapaka'osa
 15 poera-poera. Nakitamo ntadoe mpanjomba pai pandita wa'a

- ngkoeasaa, pai anangodi meboo-boo ri Banoea mpanjomba:
 16 Bangkei, bangkei makoempoe i Daoedi! madja'amo rajanja
 pai napanto'oka i Isa: Noedongemo anoe napeboo noe ana-
 nggodi sindjaoe? Mesono i Isa: Koedonge; bara bare'epa re'e
 ndibasa: Sawe anangodi pai onгаа ndito'o da maoende
 17 to'omi? Nepa ndapalaika taoe setoe, mesoewoe ri lipoe,
 ndjo'oe ri Betania, mosambengi ndjairia.

Poe'oe ngkadjoe ara ndaseko mPoeë Isa, mangoemo.

- 18 Bangke reme ndekoemo moeni i Isa ri lipoe, maoro
 19 ndaepe. Ndakita kadjoe ara ri wiwi ndjaja, ndapago, dja
 wa'anja iranja ndakita. Ntje'e pai ndapanto'oka: Siko ne'emo
 sangkani da re'e powoemoe! Lioe-lioe matemo kadjoe setoe.
 20 Boetoe nakita noe anagoeroea, napodjingki, nato'o: Ewambe'i
 21 kadjoe setoe pai naka mate lioe-lioe? Mesono i Isa ri taoe
 setoe: Montjo koeto'oka komi, ane re'e aja ndajami pai bare'e
 bata rajami, banja podo da ndikoto ewa anoe mewali ri kadjoe
 ara, sako ane ndito'oka boejoe se'i: Peoretaka, penawoesaka
 22 ri tasi, sangaja-ngaja da mewali. Poera-poera anoe ndiperapi,
 mekakai ri kaliogoe ndajami, ntje'e da ndirata.

Noentoe mporapa: Taoe mampokaoe ananja radoea da modjamaa.

- 23 Kadjela i Isa ri Banoea mpanjomba, mopatoentoemo;
 se'i ma'i tadoe mpanjomba pai taoe toe'a sa'e, manto'o: Koe-
 asa intjema noesabo, mampopowia poera-poera setoe, isema
 24 mawaika siko? Mesono i Isa ri taoe setoe: Re'e wo'oe sandjaja
 da koepekoetana ri komi; ane ntje'e ndisonoka jakoe, da
 koeto'oka komi wo'oe koeasa noendjaa anoe koepokoeasa
 25 mampopowia anoe ewantje'e. Parioe i Johane taoe, bara
 oengka ri Soeroega setoe, bara oengka ri taoe? Napepewoloka
 ntaoe setoe, nato'o ndajanja: Ane tato'o: Oengka ri Soeroega,
 26 da nawalimpeoasi: Makoedja bare'e ndiaja owi? Ane tato'o:
 Oengka ri taoe, taoe sondo tapokaeka, maka nato'o ntaoe
 27 poera-poera: i Johane nabi. Ntje'e pai napesono ntaoe setoe:
 Bare'e kaintjani. Mesono moeni i Isa: Ane ewantje'e, bare'e
 wo'oe koeto'oka komi koeasa noendjaa koepokoeasa mampo-
 powia poera-poera se'i.

28 Da ndipepewoloka: Re'e taoe samba'a anoe radoea
 ananja. Ndjo'oe ri anoe samba'a, nato'oka: Palai anakoe,
 29 pakoroka bonde anggoro. Mesono ananja: Io, Poeë, pai be
 30 ndjo'oe. Nepa ndjo'oe ri anoe samba'a, ewantje'emo se'e
 pompaoenja. Mesono ananja setoe: Bare'e koepodjo. Masae,
 31 montjosoi rajanja, ndjo'oe. Isema ri taoe radoea setoe anoe
 maloeloe songka mpapanja? Mesono taoe setoe: Anoe nda-
 songka ri poerinja. Mesono i Isa: Montjo koeto'oka komi:
 wa'a ntopondoeroe asele pai we'a anoe mampobaloe koronja
 32 da mampesindioeka komi ri poparenta mPoeë Ala. Maka i
 Johane djelamo ri komi, mantoedjoeka komi djaja ngkajoa
 ndaja, bare'e ndiaja, paikanja wa'a ntopondoeroe asele pai
 wa'a mbe'a koeto'o ngena naaja patoedjoenja; ntje'e ndikita,
 paikanja bare'e ndibalisaka rajami, bare'e ndiaja ri poerinja.

Noentoe mporapa: Topobonde anggoro anoe madja'a.

33 Ndipedongeka noentoe mporapa ntaninja: Re'e taoe ma-
 mpotoempoe tana, napowia bonde anggoro, nawaja mbatoe,
 nakae pajanda woea anggoro, nawangoe longkea, nepa nape-
 kiwoele ri topobonde anggoro; roo setoe ndjo'oe moweloea.
 34 Djelamo ri gori mpampoepoe woea anggoro, napokaoe ana-
 35 majoenjenja da mantima tilanja ri woea anggoro. Nasokomo
 ntopobonde anamajoenjenja setoe, sa'e nabobaki, sa'e nape-
 36 pate, sa'e nawoenoe mbatoe. Napokaoe wo'oe anamajoenoe,
 narangani imbanja, paikanja ntje'e nadja'ati wo'oe ntaoe
 37 setoe. Masae, napokaoe ananja ri taoe setoe, panto'o ndajanja:
 38 Ntje'e da napokapoeroe. Boetoe nakita ntopobonde ana
 mpoeë bonde, napombeto'oka: Setoemo ma'i anoe da toempoe
 bonde raneo, aginja da tapepate, nepa da tatima bondenja.
 39 Nasoko ana mpoeë bonde, natadji ri sambali mbaja, napepate.
 40 Ane djelamo ntano poeë bonde, da nakoedja topobonde setoe?
 41 Mesono taoe setoe: Taoe madja'a setoe madja'a wo'oe da
 padjeani; bonde anggoro da napekiara-ara ri topobonde
 ntaninja, anoe da mawaika si'a woea anggoronja ri gorinja
 42 anoe montjo. Ndato'o i Isa ri taoe setoe: Bare'epa ndibasa
 ri Soera mPoeë Ala: Watoe anoe naposari ntaoe topampowia
 banoea, ntje'e mewalimo watoe nono; oengka ri Poeë Ala

- 43 pewalinja, kita taoe tapodjingki. Ntje'e pai koepanto'oka
komi: Poparenta mPoeë Ala da ndatima ri komi, nepa da
44 ndawaika taoe anoe mampare'e woeanja. Bara isema anoe
mampere watoe setoe, da mate mago; pai isema anoe napere
45 mbatoe, da malesa. Kanadongenja wa'a noentoe mporapa i
Isa, narata ndaja ntaoe setoe kasi'anja anoe ndatoenggai.
46 Napepali djaja da mantjoko sira, paikanja napokaeka taoe
sondo anoe manto'o i Isa nabi.

22.

Noentoe mporapa: I Mokole mosoesa.

- 1 Re'emo wo'oe noentoe mporapa ndapetoemboe i Isa,
2 ewase'i ndato'oka taoe setoe: Poparenta mPoeë Ala ndapa-
3 porapaka mokole, anoe mamposoesaka ananja morongo. Na-
poka oe watoeanja da ndjo'oe maaja taoe anoe napakatoekamo
4 ojoe, pai bare'e napodjo ntaoe setoe da ma'i. Sangkanipa
napoka oe watoeanja ntaninja, mampelindjaka paoe se'i:
Ndito'oka taoe anoe narata ojoe: ndatemo wa'a ngkina'a,
djapi pai wa'a mbajawo maboko koeroromo, tokamo poera-
5 poera, ndikama'imo mosoesa. Pai bare'e nalinga ntaoe setoe
paoenja, malai, sa'e ri podjamaanja, sa'e ri baloe-baloenja;
6 anoe be malai, nasoko taoe i Mokole, nadjeani, napepate.
7 Maraoemo i Mokole, napoka oe soerodadonja, napepate taoe
8 madja'a setoe, natoendjoe lipoenja. Nepa nato'oka taoenja:
9 Posoesakoe tokamo, paikanja taoe ndaaja be montjo. Aginja
ndipalai ri popanga-panga ndjaja, ndipeboomo taoe poera-
poera anoe ndirata, nakama'i ri posoesa.
- 10 Malaimo taoenja, naloeloe djaja poera-poera, naparomoe
taoe poera-poera anoe narata, anoe madja'a pai anoe madago,
11 masae boekemo linggona ri banoea kare'e mposoesa. Mesoe-
amo i Mokole, da mampeole wa'a linggona motoenda-toenda,
nakita laoe taoe samba'a anoe bare'e napataka rengko mpo-
12 soesa. Naseko taoe setoe, nato'oka: Ewaimbe'i, bale, noekama-
13 'i bare'e morengko? Sandjiimo taoe setoe. Napoka oe i Mokole
taoenja, nato'oka: Ndipoengoe palenja pai witinja, nditadji
taoe setoe ri kawenginja ri sambalikoe banoea, ndjairiamo
14 potoetoemangi pai kakako'i-ko'i ngisi. Maka maria taoe
ndapeboo, pongoli anoe ndapilisi.

Pawai asele ri Datoe.

15 Malaimo To Parisi mogombo, nato'o da nata'aka i Isa
 16 teko ri pompaoe. Napokaoemo anagoeroenja ngkalionja,
 sangkani pai taoe anoe mampompasambiraka To Roma,
 ndjo'oe ri Isa, nato'o: Goeroe, kaintjani kakominja taoe
 majoa, djaja ri Poeë Ala nditoedjoeka kami kodjo, pai bare'e
 17 ndipilisi lio ntaoe, maka bare'e ndipokaeka; aginja da ndito-
 'oka kami, ewaimbe'i patoedjoemi: bara madago da tawaika
 18 i Datoe asele, bara bare'e? Ndaintjanimo i Isa kadja'a nta-
 ngara ndaja ntaoe setoe, pai ndapanto'o: Makoedja ndipepe-
 boetoeika da mangkelo paoekoe, taoe kambamba-mbamba?
 19 Nditimaka jakoe doi asele! Natondjoe ntaoe setoe ringgi
 20 samba'a. Meoasi i Isa: Lio intjema se'i pai to'o intjema?
 21 Mesono taoe setoe: Anoe i Datoe. Mesono i Isa: I Datoe da
 ndiwaika anoe i Datoe, Poeë Ala da ndiwaika anoe mPoeë
 22 Ala. Napodjinkimo kodjo ntaoe setoe madonge, napalaika i
 Isa, ndjo'oemo.

Pamposisala i mPoeë Isa pai To Sadoeki, kono taoe mate toewoe moeni.

23 Ri eo setoe ma'i wo'oe To Sadoeki ri Isa, anoe manto'o-
 24 nto'o bare'e re'e katoewoe ntaoe mate, napekoetana: Goeroe,
 ndato'o i Moesa: ane mate toeama, bare'e moana, kasangk-
 mponja da mamporonggo wo'oe bembanja, ana mbe'a setoe
 25 da ndato'o ana langkainja mate. Toewoemo ri kita taoe
 sangkompo papitoe toeama, morongomo anoe toekaka, mate,
 bare'e re'e ananja, mewali bembana naporonggo ntoea'inja.
 26 Ewantje'emo se'e i Karadoea, i Katatogo, djela-djela ri Kapa-
 27, 28 pitoenja. Masae, matemo wo'oe we'a. Ri pembangoe ntaoe
 mate, isema ri toeama papitoe setoe da mampowe'a? Maka
 29 napowe'amo ntaoe setoe poera-poera. Mesono i Isa, ndato'oka
 taoe setoe: Masala komi, maka bare'e ndiintjani anoe nato'o
 nTjoera mPoeë Ala, bare'e wo'oe ndiintjani koeasa mPoeë
 30 Ala. Maka ri pembangoe ntaoe mate bare'e moronggo kita,
 bare'e wo'oe ndapaporonggo, paikanja toewoe mala'eka ri
 31 Soeroega kita. Pai ane pembangoe ntaoe mate, bara bare'e
 32 ndibasa anoe ndato'oka komi mPoeë Ala ewase'i: Jakoe
 poeë i Boerahima, poeë i Saki, poeë i Jako? Poeë Ala banja

33 poeë ntaoe mate, paikanja poeë ntaoe toewoe. Madonge noentoea se'e, napodjingki ndaja ntaoe sondo.

Padika mPoeë Ala anoe bangke mpodago.

34 Boetoe nadonge nTo Parisi, To Sadoeki ndanangimo
35 i Isa, mogombomo taoe setoe, mekoetanamo samba'a pandita,
36 anoe mantoenggai da manawoesaka i Isa: Goeroe, padika i
37 mPoeë noendjaa anoe bangke mpodago? Mesono i Isa:
Poeëmoe Ala da noepotowe oengka ri rajamoe, oengka
38 mpangkotomoe, oengka mponawa-nawa ndajamoe. Ntje'emo
39 padika mPoeë anoe bangke pai anoe ri wawonja. Samba'apa
anoe sawia-wia, se'i: Joenoemoe da noepotowe, ewa pampoto-
40 wemoe koromoe. Padika anoe roeandjaja se'e ewa pantjara'oe
noe wa'a mpadika mPoeë pai wati noe wa'a nabi.

Makoempoe i Daoedi, ntje'e Poeë i Daoedi.

41 Ri katepasambaka nTo Parisi, ndapekoetana i Isa ri
42 taoe setoe: Isema ndito'o i Masehi? Makoempoe intjema si'a?
43 Mesono taoe setoe: Makoempoe i Daoedi. Ndato'o moeni i
Isa: Ewaimbe'i i Daoedi pai napampoto'o i Masehi: Poeë?
ndakeni noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja, ewase'i nato'o:
44 Noentoe i mPoeë ri Poeëkoe: Potoenda tondo ri kanakoe,
45 rantani koedika wa'a iwalimoe ri ara mbitimoe. Se'i i Daoedi
napoeë i Masehi; ewambe'i pai nakatoewoe makoempoenja?
Bare'e re'e anoe mangkoto masono anoe ndapekoetana;
bare'emo wo'oe nataha ntaoe mampeoasi bara noendjaa-
ndjaa ri Isa oengka ndjairia.

23.

Ndasoesoewoe mPoeë Isa powia noe wa'a mpandita.

1 Mompaoe-mpaoe wo'oe i Isa, ndato'oka taoe sondo pai
2 anagoeroea: Wa'a mpandita pai To Parisi motoenda-toenda
3 ri palantjanga i Moesa. Aginja da ndiloeloe pai ndiaja patoe-
djoenja poera-poera, paikanja wa'a mpowianja ne'e ndiloeloe,
4 maka anoe nato'o bare'e nabangani. Napasambaka kinojo
anoe manee, ntje'e napapakojoka taoe, paikanja si'a sawe
5 nadjama ngkaramanja, bare'e. Poera-poera powianja nape-
oende-oendeka ri taoe sondo, maka ane mekakai ri Poeë

Ala, napakabini kodjo so'o mbo'onja, woeaki badjoenja
 6 napakabangke, pai ane mangkoni ri banoea ntaoe, napokono
 da motoenda ri potoenda anoe meawa mpodago, pai motoenda
 7 ri soeara ntaoe ri langgara. Napokono wo'oe da natatabea
 8 ntaoe ri potomoe pai da napepeboo ntaoe: Goeroe. Dja komi,
 ne'e ndipodjo da ndapapoto'o: Goeroe, maka samba'a anoe
 tepakoro Goeroemi pai komi poera-poera taoe sangkompo.
 9 Pai ne'e wo'oe ndipepeboo taoe ri wawo lino: Papa, maka
 10 samba'a papami anoe ri Soeroega. Ne'e wo'oe ndipodjo da
 ndapapoto'o: topombawanaka, maka samba'a anoe mawa-
 11 wanaka komi: i Masehi. Maka anoe bangke mpodago ri komi,
 12 ntje'e anoe mampariara koronja ri komi. Anoe mobangke-
 bangke, ntje'e da ndapariara pai anoe mampariara koronja,
 ntje'e da ndapariwawo.

Dja'a ri taoe kambamba-mbamba.

13 Dja'a ri komi, pandita pai To Parisi, taoe kambamba-
 mbamba, maka ndidampoka taoe poparenta mPoeë Ala; komi
 bare'e mesoea, pai se'i ndipetanganimo wo'oe taoe anoe da
 14 rajanja da mesoea. Dja'a ri komi, pandita pai To Parisi, taoe
 kambamba-mbamba, maka nditima anoe nakatoewoeka noe
 we'a baloe, ntongo ndi'oaka mampakarate pekakaimi; ntje'e
 15 pai ndapampaperoeoe ngkanee noe hoekoemi. Dja'a ri komi,
 pandita pai To Parisi, taoe kambamba-mbamba, maka
 ndipalele wa'a ntana pai oeë, da ndipangkelo taoe samba'a da
 mesoea To Jahoedi; ane mesoeamo, ndipapewali taoe na-
 16 roempa ndja'a roea ngkani meroeoe ka'ainja ri anoemi. Dja'a ri
 komi, mata ndjaja anoe boeta, maka ndito'o: Taoe montando
 koro, mamposabi Banoea mpanjomba, bare'e makoedja, dja
 anoe mamposabi woejawa ri Banoea mpanjomba, ntje'e mainti
 17 paoenja. Taoe tengo pai boeta: noendjaa anoe bangke, woejawa
 18 bara Banoea mpanjomba anoe mampakagali woejawa? Ndi-
 to'o wo'oe: taoe montando koro, mamposabi rapoe mpanjo-
 mba, bare'e makoedja, paikanja anoe mamposabi panjomba
 19 anoe ndadika ri rapoe, ntje'e mainti paoenja. Taoe boeta!
 noendjaa anoe bangke, bara panjomba ri rapoe, bara rapoe
 20 anoe mampakagali panjomba? Anoe montando koro, mampo-
 sabi rapoe mpanjomba, rapoe mpanjomba napasabi pai
 21 wa'a banganinja, pai anoe montando koro, mamposabi

Banoea mpanjomba, Banoea mpanjomba naposabi sangka-
 22 ni pai anoe maroo-roo ri rajanja; pai anoe montando koro
 mamposabi jangi, kare'e mPoeë Ala naposabi, sangkani-
 23 ngkani naposabi pai sira anoe mangkare'e. Dja'a ri komi,
 pandita pai To Parisi, taoe kambamba-mbamba, maka ane
 ndioli arogo, bara porotomoe, bara djinta, santila ri anoe
 sampoejoe ndidika ri peti Banoea mpanjomba, paikanja anoe
 manee kodjo ri padika mPoeë Ala: kajoa ndaja, kapoeroe
 ndaja, pai aja ndaja, ntje'e ndipomanga'a. Anoe sandjaja da
 ndaloeloe pai anoe sandjajanja ne'e wo'oe da ndapalaika.
 24 Mata ndjaja anoe boeta komi, nodjo ndiboeria, onta ndiomo.
 25 Dja'a ri komi, pandita pai To Parisi, taoe kambamba-
 mbamba, maka ndiwoeso'i tabo mpanginoe pai tabo mpa-
 ngkoni, paikanja banganinja paka anoe ndirampa ri joenoe
 26 pai anoe ndipomajangoe. Komi To Parisi anoe boeta, ndipa-
 kagali rioenja anoe ri raja ntabo, da nakagali wo'oe mba-
 27 wonja. Dja'a ri komi, pandita pai To Parisi, taoe kambamba-
 mbamba, maka komi ewa dajo ntaoe anoe ndaparada boeja,
 wawonja madolidi, paikanja ri rajanja boekemo woekoe ntaoe
 28 mate pai garoepoe mpengaja-ngaja. Ewantje'emo se'e komi:
 wawomi nakita-kita ntaoe, naoende majoa komi, paikanja
 29 ri rajami boekemo wa'a mbamba pai podenggo. Dja'a ri komi,
 pandita pai To Parisi, taoe kambamba-mbamba, maka wa-
 'a nabi ndipowiaka dajonja, taoe majoa anoe mate ndiwa-
 30 ngoeka pa'esa madolidi, pai ndito'o: Ane toewoe kami ri
 eo-eo ngkatoewoe ntaoe piamo, bare'e da sintoewoe raja
 31 mami pai raja ntaoe setoe, mampepate wa'a nabi. Ewantje'e
 paoemi, pai naka tongawa kakominja makoempoe ntaoe
 32 anoe mampepate wa'a nabi. Aginja da ndipakaboekemo
 33 wo'oe banga noe wa'a ngkaimi! Oele pai ana oele! Ewaimbe'i
 34 da ndipampalaika apoe Naraka? Setoe pai koepampokaoe
 nabi, goeroe pai pandita; sa'e taoe setoe da ndipepate, da
 ndipakoe ri kadjoe, sa'e da ndibobaki ri langgarami pai da
 35 ndidoedoeki djela salipoe, salipoe; da ndapampepali ri komi
 poera-poera daa ntaoe majoa anoe nasere ntaoe poea, oengka ri
 pampepate i Abeli anoe majoa, djela ri pampepate i Sakaria,
 ana i Barakia, anoe ndipepate ri ojo Banoea mpanjomba pai
 36 rapoe. Montjo koeto'oka komi, poera-poera setoe da ndapepali
 37 ri taoe toewoe salapi se'i. Boo Jeroesale, Jeroesale, anoe
 mampepate wa'a nabi pai mawoenoe mbatoe soero mPoeë

Ala anoe djela ri siko, bara sangkoedja ngkanimo koetoenggai da mamparomoe wa'a anamoe, ewa manoe mamparomoe
 38 ananja ri ara mpaninja, pai bare'e noepodjo! Peole, banoe-
 39 amoe da ndagero. Maka koeto'oka siko: montepoe'oemo ise'i, bare'emo da noekita jakoe, rantani da noepeboo: Dago ri anoe ma'i mangkeni to'o i mPoeë.

24.

Da kagero noe lipoe Jeroesale. Pontepoe'oe noe wa'a ngkapari ntaoe.

- 1 Ndapalaikamo i Isa Banoea mpanjomba, ndjo'oe melindja. Ma'imo anagoeroea, natoedjoeka sira wa'a banoea ri
- 2 Banoea mpanjomba. Mesono i Isa: Bare'e ndikita poera-poera setoe? Montjo koeto'oka komi, poera-poera setoe da narongga ntaoe, bare'e da re'e watoe anoe metakapa ri kasiwatoenja.
- 3 Motoendamo i Isa ri boejoe ngKadjoe lana, ma'imo anagoeroea, bare'e laoe taoe ntaninja, napekoetana: Ndito'oka kami, bara impia da pewali poera-poera setoe pai noendjaa petondoni da ngkama'imi moeni, pai da kapoera doenia?
- 4 Mesono i Isa: Ndipakadago, boi da nalego ntaoe komi.
- 5 Maria taoe da ma'i mampobaloe to'okoe, da nato'o: Jakoe
- 6 i Masehi; maria taoe da nalego. Da ndidonge kare'e mpo'iwali pai bambari mpo'iwali, ndipakadago, ne'e boi lingoe rajami, maka sangaja-ngaja da mewali setoe, pai banjapa ntje'e da
- 7 kapoesanja. Maka taoe salemba da mo'iwali pai taoe salembanja, mokole da mampo'iwalika kasimokolenja; da re'e
- 8 kaoro ntaoe pai linoegi, ntje'emo pontepoe'oe noe wa'a
- 9 ngkaparinja. Komi da ndasoko da ndapadjeani, nepa da ndapepate; taoe poera-poera da madja'a rajanja ri komi, ri
- 10 pangkenimi to'okoe. Maria taoe da manawoe pai da mombenawoesaka pai mombeporadjoe. Maria nabi kambambamba da meoko, maria taoe da nalego. Pai ri katerangarangi ngkadjaja' a ntaoe, towe ndaja ntaoe sondo da paja.
- 13 Paikanja taoe anoe bare'e da tegentjoe rajanja, ntje'e da
- 14 djela ri poparenta i mPoeë. Noentoe mpoparenta mPoeë Ala da ndapetoemboe ri sambawo lino, da napadonge ntaoe poera-poera, nepa da djela ri kapoesanja.

Kapari anoe ma'ai.

15 Ane da ndikita petondoni ngkagero laoemo mekakore
 16 ri Banoea mpanjomba, anoe ndato'o i nabi Danieli (anoe
 mabasa, da napampepewoloka), taoe anoe maroo-roo ri
 17 tana nTo Jahoedi da napolontjo ndeki boejoe; taoe anoe
 ri wawo ata kare'enja, ne'e da mesoea ri raja banoea da
 18 mantima bara ndjaa-ndjaa, pai taoe ri podjamaa, ne'e da
 mewalili rioenja ri banoeanja, da mampodjajaki poedjoe ngko-
 19 ronja. Mapari da naepe mbe'a anoe tiana, bara anoe mampa-
 20 soesoe anangodi. Ndiperapimo ri Poeë, polontjomi ne'e kono
 21 pooedja, bara ri eo mpeosa, maka ane ewantje'e, da ma'ai
 kaparinja, anoe bare'epa re'e poea, oengka ri pampapewali
 doenia, djela ri eo-eo se'i, pai bare'emo wo'oe da re'e ri
 22 poerinja. Ane bare'e da ndajali ri imba ndeme setoe, bare'e
 da toewoe bara noendjaa-ndjaa, anoe laoe inosanja, paikanja
 da re'e ndajali i mPoeë ri imbanja, mampokapoeroe taoe
 23 anoe da mesoea ri poparenta mPoeë. Ri raja ngkawase'enja,
 ane re'e taoe manto'oka komi: Peole, ire'i i Masehi, bara:
 24 silaoe! ne'e ndiaja, maka da re'e nabi kambamba-mbamba
 pai masehi kambamba-mbamba anoe da meoko pai da re'e
 koeasa anoe da napapakita pai baraka, mewali ane nakoto,
 sawe taoe anoe da mesoea ri poparenta mPoeë Ala da nalego.
 25, 26 Se'i koepapaintjanika komi rioenja. Ane da re'e manto'oka
 komi: Peole ri pada bangke kalaoenja, ne'e ndjo'oe, bara da
 27 nato'o ntaoe: Ri raja banoea kare'enja, ne'e ndiaja. Maka
 ewa kila mesoewoe ri pebetea, merara ri kasojoa, ewantje'e
 28 da kama'i i Ana manoesia. Ri kalaoe anoe mate, ndjairia
 katepasambaka ntontji.

Petondoni i Ana Manoesia.

29 Boetoe lieo reme ngkapari setoe, da ndakoelamoeti eo,
 woeja bare'emo da merara, betoe'e da manawoe oengka ri
 30 jangi pai koeasa ntongo ndaoa da kandjoea-ndjoea. Ndjai-
 riamo da katongawa mpetondoni i Ana manoesia ri jangi.
 Taoe poera-poera ri wawo lino da mantopo dadanja, mangkita
 i Ana manoesia ma'i ri limoe ri jangi, mangkeni wa'a ngkoe-
 31 asanja pai peawanja. Wa'a mala'ekanja da napokaoe da
 mantawoeisi soeroepeta, marimbo, da mamparomoe taoe
 poera-poera anoe da mesoea ri poparenta mPoeë, oengka ri

pebetea, oengka ri kasojoa, oengka ri pajompo jangi mpoti-mali-mali, oengka ri poe'oe jangi sambali-sambali.

- 32 Mangkita kadjoe ara, ndipepewoloka noentoe mporapa
se'i: ane da matamo ra'anja pai molonde, ndiintjani mosoemo
33 poreme; ewantje'emo wo'oe ane ndikita wa'a mpetondoni
setoe, da ndirata ndaja poera-poera setoe mosoemo, ewa ri
34 poe'oe edjamo. Montjo koeto'oka komi, bare'e da paja taoe
35 toewoe salapi se'i, rantani mewalimo poera-poera setoe. Jangi
pai lino da paja, wa'a noentoe koe bare'e da paja.

Kama'i i Ana Manoesia, da djela ntjoroba.

- 36 Paikanja eo setoe pai tempo setoe bare'e re'e taoe
maintjani, sawe mala'eka ri Soeroega, bara Ana i mPapa
37 bare'e naintjani, podo i Papa sindate anoe maintjani. Maka
ewa ri eo ngkatoewoe i Noho, ewantje'e da kare'enja ri
38 kama'i noe Ana manoesia. Ewa ri katoewoe ntaoe kabare-
'epanja nasamboi oeë doenia: mangkoni, manginoe, morongo,
mampaporongo, rantani mesantjawi siri Noho ri doeanga
39 bangke, pai bare'epa manoto raja ntaoe, rantani ma'imo
oeë mesampo, nakeni taoe setoe poera-poera, ewantje'e da
40 pewalinja ri kama'i noe Ana manoesia. Radoea toeama da
modjamaa sangkani-ngkani, samba'a ndatima, samba'a nda-
41 lioenaka; radoea we'a montiwani ri pombadjoenja, samba'a
42 da ndatima, samba'a da ndalioenaka. Ndipapenaa rajami,
43 maka bare'e ndiintjani eo ngkama'i mpoeëmi. Se'i ndiintjani:
ane manotomo raja ntoempoe banoea wengi impia da kama'i
ntopangangka, sangaja-ngaja da nabolangi, bare'e da nawai
44 taoe mangangka ri banoeanja. Aginja komi wo'oe da ndipa-
penaa rajami, maka eo anoe bare'e ndito'o-to'o, ntje'e eo da
ngkama'i noe Ana manoesia.

- 45 Isema ntano watoea anoe majoa pai manoto raja, anoe
nadikamo mpoeënja ri wawo mbatoeanja, da napagampi mpo-
46 dago-dago? Dago ri watoea anoe nasoemba mpoeënja, ntongo
47 mawoele woeleanja. Montjo koeto'oka komi, taoe setoe da
48 nadika mangkekeni anoenja poera-poera. Paikanja ane mode-
nggo raja mbatoea setoe pai napanto'o ndajanja: i Poeë da
49 masae, nepa da natepoe'oe mabobaki kasiwatoeanja pai
mangkoni pai manginoe sangkani-ngkani pai taoe anoe
50 majangoe woengkaeo, sangaja-ngaja da rata poeë mbatoea

setoe ri eo anoe bare'e nato'o-to'o pai ri gori ndeme anoe
 51 bare'e naintjani, sangaja-ngaja da najali mpoeënja pai da
 natadji ri kare'e ntaoe kambamba-mbamba, ndjairia da kare'e
 mpotoemangi pai kakako'i-ko'i ngisi.

25.

Noentoe mporapa: Ana we'a lo'e pai Ana we'a tengo.

1 Ri eo-eo setoe poparenta mPoeë Ala da ndapasiwiaka
 pai ana we'a sampoejoe, anoe ndjo'oe mantomoe taoe mo-
 2 pawawa, paka mangkeni silonja. Alima ri taoe setoe tengo,
 3 alima lo'e. Maka anoe tengo, nakeni silo, bare'e nakeni lana,
 4 anoe lo'e, nakeni silo, nakeni wo'oe lana ri boetolonja.
 5 Masae, bare'epa ma'i taoe mopawawa, joeroemo mata ntaoe
 6 setoe, tekalingamo. Ntongo mposambengi meboo-boo taoe,
 nato'o: Setoe ma'imo taoe mopawawa, da ndjo'oe nditomoe.
 7 Membangoemo wa'a mbe'a setoe, napakoroka silonja.
 8 Mesono anoe tengo, nato'oka anoe lo'e: Waika kami lanami
 9 sa'e, maka silo mami da mate. Mesono anoe lo'e: Bare'e, boi
 be da gana ri kita poera-poera; moroeana komi da ndjo'oe
 10 ndioli ri taoe mampobaloe. Ri raja ngkandjo'oenja maoli,
 djelamo taoe mopawawa; anoe sangka, melindja sangkani-
 ngkani pai taoe setoe ri pobolai, nepa ndadampo baa-baa.
 11 Ri poerinja ma'imo wo'oe ana we'a anoe tengo, nato'o:
 12 Poeë, poeë, ndilokaka kami! Mesono si'a: Montjo koeto'oka
 13 komi: Bare'e koeintjani komi. Ndipapenaa ntano matami,
 maka bare'e ndiintjani remenja pai gori ndemenja.

**Noentoe mporapa: Mokole mantjombo
 doi ri watoeanja.**

14 Maka ntje'e ewa taoe anoe da rajanja moweloea, napeboo
 15 watoeanja, nepa nasombo doinja ri taoe setoe. Samba'a
 nawaika limantjowoe ringgi, samba'a roeantjowoe, samba'a
 santjoewoe, woengka-woengka goringkalo'enja; oengka lairia
 16 melindjamo si'a. Anoe limantjowoe ringgi ndawaika, lioe-lioe
 ndjo'oe, napapotoro ri baloe-baloe, naporasika limantjowoe
 17 ringgi wo'oe. Ewantje'emo se'e anoe roeantjowoe ringgi
 18 narata. Anoe santjowoe ringgi ndawaika, nakae tana, ndjairia
 19 napasamboenika doi mpoeënja. Masae, djela moeni poeë

- 20 mbatoea setoe, naparesa doinja. Ma'imo anoe limantjowoe ringgi ndawaika, nakenimo limantjowoe ri wawonja, nato'o: Poeë, limantjowoe ringgi nditondjoeka jakoe, se'i limantjowoe
- 21 wo'oe, anoe koeporasika. Mesono poeënja: Montjo, taoe madago pai majoa; anoe pongoli madago noepampakoroka, maria da koepekikekeni ri siko, ma'imo ri posoesa mpoeëmoe.
- 22 Ma'i wo'oe anoe roeantjowoe ringgi ndawaika, nato'o: Poeë, roeantjowoe ringgi ndiwaika jakoe, se'ipa roeantjowoe koepo-
- 23 rasika. Mesono poeënja: Montjo siko, taoe majoa pai madago; anoe pongoli madago noepampakoroka, maria da koewaika
- 24 siko da noekekeni, ma'imo ri posoesa mpoeëmoe. Nepa ma'i anoe ndawaika santjowoe ringgi, nato'o: Poeë, koeintjani kakominja taoe manongo, mampota anoe bare'e ndipomoeja,
- 25 mamparoeroe anoe bare'e ndisawoe; ntje'e pai nakaeka ndajakoe pai ndjo'oe koesamboenika doimi ri tana; se'imo
- 26 anoemi. Mesono poeënja, nato'oka si'a: Siko taoe madja'a pai malose; ara noeintjani kajakoenja mampota anoe bare'e
- 27 koepomoeja, mamparoeroe anoe bare'e koesawoe? Kada-gonja da noesombo doikoe ri taoe topobaloe-baloe doi; djelamo jakoe, da koerata moeni sangkani-ngkani pai peroe-
- 28 oenja. Da nditima ringginja santjowoe, da ndiwaika anoe sandiwoe ringginja, maka taoe re'e anoenja, ntje'e da nda-
- 29 waika wo'oe, da naka terangani anoenja, paikanja anoe bere'e anoenja, maoe anoe lawi ndjaoe ri si'a, da ndawalintima.
- 30 Pai watoea setoe anoe bare'e re'e jowenja, tadjikamo ri kawenginja ri sambalikoe, ndjairia kare'e mpotoemangi pai kakako'i-ko'i ngisi.
- 31 Ane djelamo i Ana manoesia ri wa'a mpeawanja, sangkani-ngkani pai wa'a mala'eka, da motoenda si'a ri
- 32 kaderanja anoe meawa, pai taoe ri lemba poera-poera da ndapasingkandomoe ri soearanja, ntje'e da naga'a, ewa topo-
- 33 ngkambi maga'ati bimba pai mboela. Wa'a bimba da nadika tondo ri pale mokana, wa'a mboela tondo ri pale mokaii.
- 34 Nepa da naseko i Mokole taoe anoe ri pale mokana, da nato'o: Ndikama'imo komi, anoe ndapomawo mPapakoe, ndipe-
- 35 soeamo ri poparenta anoe lawinja ndapasangkaka komi, oengka ri pampapewali lino. Maka ri kaorokoendipakoni jakoe,
- 36 ndipolinggona jakoe, ri katelambe-lambekoe ndiwaika jakoe poedjoe ngkoro; ri kadjoe'akoe djelamo komi mampeole

jakoe, ntongo ri raja ntaroenggoe jakoe re'e kama'imoe.
 37 Ntje'e pai da nakare'e mpesono ntaoe majoa: Poeë, impia
 kakita komi maoro pai kapakoni, bara maranganga pai
 38 kapapanginoe? Impia pampolinggona mami komi ri pangkita
 mami kalinggonami? Impia kakita komi melambe-lambe pai
 39 kapawai poedjoe ngkoromi? Ara impia kapangkita komi
 madjoe'a, bara ndataroenggoe pai kakama'i mampeole komi?
 40 Da mesono i Mokole: Montjo koeto'oka komi, bara sangkoedja
 ndipowia poera-poera setoe ri samba'anja ri wa'a ntoea'ikoe
 se'i, maoe kodi mpodago katoewoenja, sangaja-ngaja ndi-
 41 powiaka jakoe. Nepa da nato'o i Mokole ri wa'a ntaoe anoe
 mekakore tondo ri pale mokaii: Ndipalaikamo jakoe, tetadji,
 ri apoe anoe bare'e mate-mate, anoe ndadikaka i Madja'a
 42 pai wa'a mala'ekanja. Maka maoro jakoe, bare'e ndipakoni,
 43 mangaoe ngangakoe, bare'e ndipapainoe; linggona jakoe,
 bare'e ndipolinggona, melambe-lambe jakoe, bare'e ndipa-
 porengko, madjoe'a jakoe, bara ri taroenggoe, bare'e ma'i
 44 ndipeole. Nepa da mesono taoe setoe, da nato'o: Ara
 impia, Poeë, kapangkita komi maoro, bara maranganga,
 bara linggona, bara melambe-lambe, bara madjoe'a, bara
 45 ri taroenggoe, pai bare'e ndjo'oe kapokapoeroe? Da nato-
 'oka taoe setoe: Montjo koeto'oka komi, sangkoedja ngkani
 bare'e ndipowia anoe ewantje'e ri samba'a ri wa'a ntace
 se'i, maoe kodi mpodago katoewoenja, bare'e ndipowiaka
 46 jakoe. Taoe se'e da ndjo'oe ri padjaeni anoe bare'e poesa-
 poesa, taoe majoa da ndjo'oe ri katoewoe anoe bare'e
 poesa-poesa.

26.

**Pogombo ntaoe anoe mantoenggai da kapate i
 mPoeë Isa.**

1 Poeramo ndato'o i Isa paoe poera-poera setoe, ndato'oka
 2 anagoeroea: Ndiintjani roea mbengipa tepoe'oemo posoesa
 Pasa; i Ana manoesia da ndapepombaika taoe, da napampakoe
 3 ri kadjoe. Singkandomoemo wa'a ntadoe mpanjomba pai
 kapala ntaoe sondo ri banoea i nTadoe mpanjomba bangke,
 4 i Kajapa to'onja, panto'o gombonja i Isa da napekisoko
 5 ngkira-ngkira, da napampepate, paikanja nato'o: ne'e ri
 posoesa, boi da madja'a raja ntaoe sondo.

**Wo'o i mPoeë Isa nalanai mbe'a. I Poeë Isa
napobaloe i Joedasi.**

- 6 Ntongo i Isa ri lipoe Betania, ri banoea i nTjimo anoe
7 ketangga, ma'i we'a samba'a, mangkeni boetolo watoe ma-
8 boeja, boeke-boeke lana masoeli, ntje'e naboeboe ri wo'oa,
9 ntongo taoe setoe malimboe-limboe anoe ndakoni. Boetoe
10 nakita noe anagoeroea, malose rajanja, nato'o: Noendjaa
11 jowenja taoe bolonta ewantjetoe? Kadagonja da ndapoba-
12 loemo, da sondo olinja, ntje'e da ndatilaka taoe kaasi-asi.
13 Ndarata ndaja i Isa, ndato'oka taoe setoe: Makoedja komi
14 mampetangani we'a setoe? Madago anoe napowia ri jakoe.
15 Maka taoe kaasi-asi bare'e da mampalaika komi, jakoe da
16 mampalaika. Maboeboe lana se'i ri korokoe, nalanaimo, naka
17 dago da ndapakapia ri koemapa. Montjo koeto'oka komi,
18 bara rimbe'i ri sambawo lino da napapetoemboe ntaoe Noentoe
19 ngkatoewoe, ndjairia wo'oe da ndapetoemboe powianja, da
20 napaendo ntaoe si'a.
- 21 Ri raja ngkawase'enja malaimo i Joedasi To Karioti,
22 ndjo'oe ri wa'a ntadoe mpanjomba, nato'o: Sangkoedja doi
23 da ndiwaika jakoe ane koepepombaika ri komi i Isa? Nawaika
si'a togompoejoe ringgi. Oengka lairia napepali i Joedasi
djaja da mampepombaika ri taoe setoe i Isa.

Anagoeroe mPoeë Isa da mampakoroka pangkoni Pasa.

- 17 Ri eo mpontepoe'oe taoe da mangkoni roti bare'e
18 ndaragi, ma'imo anagoeroea ri Isa, nato'o: Rimbe'i ndito'o
19 da pampakoroka mami pangkoni mpoPasami? Mesono i Isa:
20 Ndikandekoe ri lipoe, ndikandjo'oe ri toanoë, ndito'oka:
21 Panto'o i Goeroe, mosoemo eo ngkapatekoe, da mangkoni
22 roti mpoPasa pai wa'a anagoeroekoe ri banoeamoe. Naloeloe
23 noe anagoeroea paoe i Isa, napakoroka pangkoni mpoPasa.

Poeë Isa mangkoni roti mpoPasa pai anagoeroea.

- 20 Mawengimo, motoenda i Isa pai anagoeroea sampoejoe
21 pai radoea. Ntongo mangkoni, ndato'o: Montjo koeto'oka
22 komi, samba'a komi da mampobaloe jakoe. Maneemo raja
23 ntaoe se'e, natepoe'oemo ntjamba'a samba'a mampeoasi:
24 Boi dja jakoe ndito'o, Poeë? Mesono i Isa: Samba'a ri komi

- 24 sampangkonikoe se'i da mampobaloe jakoe. Sangaja-ngaja da malai i Ana manoesia, gori mpanto'o nTjoera mPoeë Ala, paikanja dja'a ri taoe anoe mampobaloe. Toearapa taoe setoe
- 25 bare'e napoana noe inenja. Mesono wo'oe i Joedasi anoe mampobaloemo: Boi dja jakoe ndito'o, Goeroe? Mesono i Isa: Ewa pompaoemoe se'e.
- 26 Ntongo mpangkoni taoe setoe, ndatima i Isa roti, ndapekakaika, ndaripoe-ripoe, ndatilaka anagoeroea, panto'oa:
- 27 Ndikabe, ndikoni, se'i sangakoe. Nepa ndatima tabo mpanginoe, ndato'o: Ndipanginoemo poera-poera, maka se'i daakoe,
- 28 daa mpodjandji, anoe ndasereka taoe maria, nakajali wa'antjalanja. Se'i wo'oe koeto'oka komi, bare'emo da koeinoe anggoro, montepoe'oe ise'i, rantani koeinoe anggoro dawo'oe sangkani-ngkani pai komi ri poparenta mPapakoe.
- 29 Napongajoeka ntaoe setoe pongajoe anoe kapoesanja, nepa malai, ndjo'oe ri boejoe ngKadjoe lana.

Wa'a anagoeroe mampetoemboe kaboeja ndajanja.

- 31 Ndjairia ndato'o i Isa: Ri wengi se'i komi poera-poera da mantalikoesi jakoe. Maka nato'o nTjoera mPoeë Ala: Topongkambi da koebobaki, bimbanja poera-poera da
- 32 tepoedjaa. Paikanja ane'toewoemo moeni jakoe, da koepesindioeka komi, ndjo'oe ri Galilea. Mesono i Petoeroe: Mae da natalikoesi ntaoe poera-poera komi, jakoe bare'e da koetalikoesi. Ndato'o i Isa: Montjo koeto'oka siko, bare'epa mototoro'o manoe sambengi se'i, togo ngkanimo noesapoe kasi-
- 33 konja anagoeroekoe. Mesono i Petoeroe: Mae da mate jakoe sangkani-ngkani pai komi, bare'e da koesapoe paloeloekoe komi. Ewantje'e wo'oe pompaoe noe anagoeroea poera-poera.

Poeë Isa ri bonde Djatisemane.

- 36 Ndjo'oemo i Isa pai anagoeroea ri bonde Djatisemane to'onja, ndato'oka taoe setoe: Ndipotoenda ire'i rioenja,
- 37 rantani mewalili jakoe mekakai rindjae. Ndapojoenoe i Petoeroe pai ana i nTjebedeoe santoea'i, nepa ndatepoe'oe manee raja pai maeka raja. Ndato'oka taoe setoe: Manee rajakoe, ma'ai kaparinja: ndikaroo-roo ire'i, da menaa
- 38 sangkani-ngkani pai jakoe. Melindja sakodi, momboekotoe, metoetoe toedoe tana, mekakai, ndato'o: Papa, ane ndakoto,

ne'e da koeinoe panginoe se'i, paikanja banja songkakoe da
 40 mewali, sangaja-ngajasongkami. Ndjo'oe moeni ri anagoeroea,
 ndarata jore, ntje'e pai ndapanto'oka i Petoeroe: Bare'e da
 41 ndikoto menaa sangkani-ngkani pai jakoe, sawe sadjaa?
 Ndipenaa, ndipekakai, boi nakelo i Madja'a rajami. Maoe
 maboeja raja, dja malente koro.

42 Ndjo'oe sangkanipa mekakai: Papa, ane bare'e ndakoto
 panginoe se'i da koepapalioe, sangadi koeinoe, songkami da
 43 mewalimo. Djela moeni ri anagoeroea, ndarata wo'oe jore,
 44 maka manee matanja. Dja ndapapalioe jore, nepa ndjo'oe
 45 mekakai katogo ngkaninja, pompaoea ewa anoe roo. Nepa
 45 djela wo'oe anagoeroea, ndato'oka: Ndikajoremo, ndipeosa,
 peole, mosoemo gorinja i Ana manoesia da napepombaika
 46 taoe madja'a. Ndipeoko, takandjo'oe, mosoemo taoe mampobaloe jakoe.

Poeë Isa ndasoko.

47 Ntongo mompaoepa i Isa, ma'imo i Joedasi, samba'a ri
 anagoeroe sampoejoe pai radoea, saloemboe taoe nawawanaka
 mangkeni penai pai toko, napokaoe ntadoe mpanjomba pai
 48 kapala ntaoe sondo. Anoe mampobaloe i Isa, re'e petondoni
 natoedjoeka joenoenja, nato'o: Anoe da koeëki, ntje'e da
 49 ndisoko. Lioe-lioe ndjo'oe ri Isa, nato'oka: Tabea, Goeroe!
 50 nepa naeki. Ndato'o i Isa: Noendjaa noekama'ika, bale? Nape-
 51 timosoeki ntaoe setoe i Isa, nadjama, nasoko. Se'i joenoe i
 Isa samba'a, nakongko taono mpenainja, nawoetoe, nasajoeka
 watoea i nTadoe mpanjomba bangke, napomai talinganja
 52 sambali. Ndato'o i Isa: Woentja moeni penaimoe ri goemanja,
 maka taoe poera-poera anoe mangkongko taono mpenai, da
 53 nakodjo mpenai. Ara noeto'o bare'e koekoto mekakai ri
 Papakoe pai da ndapokaoe jabi sampoejoe pai roea dompoe
 54 mala'eka da maara-ara jakoe se'i? Ewaimbe'imo da kako-
 bangani noentoe mPoeë Ala, manto'o ewantje'e da pewalinja?
 55 Nepa ndato'oka taoe sondo: Kama'imi se'i ri jakoe ewa da
 mampesoewoeki taoe madja'a, maka mopenai, motoko; sa-
 ndeme sandeme jakoe motoenda ri Banoea mpanjomba, mopapatoentoe,
 56 bare'e ndisoko jakoe. Paikanja poera-poera se'i mewali da naka kobangani wati noe wa'a nabi. Oengka ndjairia metambomo wa'a anagoeroea, molontjo.

**Poeë Isa mantjoeara wa'a ntadoe mpanjomba
pai pandita.**

57 Poeramo nasoko ntaoe setoe, nakenimo i Isa ri Kajapa,
i Tadoe mpanjomba bangke; ndjairia singkandomoemo wa'a
58 mpandita pai taoe toe'a. Lawa-lawa meloeloewakamo i
Petoeroe, djela ri raja banoea i nTadoe mpanjomba bangke,
mesoea, motoenda pai wa'a mbatoea, da mampeole kapoe-
59 sanja. Setoemo wa'a ntadoe mpanjomba pai wa'a ntaoe
sampogombonja mampepali sabi kambamba-mbamba, da
60 manawoesaka i Isa, da napangkoto mampepate, pai bare'e
nakita djaja, maoe maria sabi kambamba-mbamba anoe
61 meoko. Masae, meokomo taoe radoea, nato'o: Re'emo nato'o
ntaoe sindjae: koekoto magero Banoea mpanjomba ri Poeë
62 Ala, ri anoe togo ndeme koekoto mawaliwangoe moeni. Meo-
komo i Tadoe mpanjomba bangke, napekoetana ri Isa:
Bare'e re'e pesonomoe? Noendjaa nato'o ntaoe setoe, mampa-
63 sebe siko? Dja sandjii i Isa. Mesono i Tadoe mpanjomba
bangke, nato'oka i Isa: Mantjabo to'o mPoeë Ala, koepokaoe
siko da manto'oka kami, bara montjo siko i Masehi, ana
64 mPoeë Ala? Mesono i Isa: Sikomo anoe manto'o. Pai se'i
koeto'oka komi: oengka ise'i da ndikita i Ana manoesia
motoenda tondo ri mokana i Makoeasa, ma'i ri limoe ri
65 jangi. Setoe pai napantjiati i nTadoe mpanjomba bangke
badjoenja, nato'o: To'o mPoeë Ala napolegaka; noendjaapa
da tapepalika sabi? Se'i komi madonge pampolegakanja to'o
66 mPoeë Ala. Noendjaa ndigombo? Mesono taoe setoe: Da
67 ndapepate. Oengka lairia natoepesi lioa, natimbojoe, sa'e
mantoposaka koroa, nato'o: Se'i siko nabi, Masehi, to'oka
kami, isema mantoposaka siko?

Pasapoe i mPetoeroe paintjaninja Poeë Isa.

69 Motoendamo i Petoeroe ri raja banoea; ma'imo watoea
70 we'a, nato'o: Siko samba'a joenoe i Isa To Galilea. Mesapoe
i Petoeroe ri tongo ntaoe poera-poera, nato'o: Bare'e koe-
71 intjani anoe noeto'o. Ndjo'oe, nadadoe wombo banoea,
se'i samba'a watoea we'a, nakita, nato'oka taoe anoe laoe:
72 Ntje'e joenoe i Isa To Nasare. Mesapoe wo'oe i Petoeroe,
73 montando koro, nato'o: Bare'e koeintjani taoe setoe. Bare'e

masae ma'imo taoe anoe laoe, nato'oka i Petoeroe: Io kodjo, siko samba'a joenoe ntaoe setoe; sawe pompaoemoe mampak
 74 katongawa kaToGalileamoe. Setoemo i Petoeroe montando
 75 koronja, meroeoe paoenja, nato'o: Bare'e koeintjani taoe
 75 setoe. Rantani re'emo manoe mototoro'o; narata ndajamo i
 mPetoeroe paoe i Isa, manto'oka si'a: Bare'epa mototoro'o
 manoe, togo ngkanimo noesapoe paintjanimo jakoe. Mesoe-
 woemo i Petoeroe, ma'ai potoemanginja.

27.

Kapate i Joedasi.

1 Marememo, napakaware noe wa'a ntadoe mpanjomba
 2 pai kapala ntaoe gombonja da mampepate i Isa. Napoengoe
 3 palea, nakeni, napepombaika i petoro Pilatoe. Nakita i
 Joedasi, anoe mampobaloemo i Isa, manotomo da ndapepate
 sira, montjosoimo rajanja, napapewalili ringgi togompoejoe
 4 ri wa'a ntadoe mpanjomba pai taoe toe'a, nato'o: Masala
 jakoe, manawoesaka taoe bere'e salanja. Mesono taoe setoe:
 5 Banja kami maintjani, siko maintjani. Napetasoka i Joedasi
 doi setoe ri raja Banoea mpanjomba, malai, ndjo'oe meodja.
 6 Naroeroesimo ntadoe mpanjomba doi setoe, nato'o: Doi se'i
 bare'e madago da ndanawoe ri peti Banoea mpanjomba,
 7 maka oli noe daa. Mogombo, nato'o da naolika tana ntopo-
 montjoe; ane re'e linggona mate, da ndapantana lairia.
 8 Setoe pai naka re'e nto'o ntana setoe: Tana daa, djela eo-eo
 9 se'i. Ndjairiamo kakobangani mbati i nabi Jeremia, manto'o:
 Pai natima ringgi togompoejoe, oli ntaoe samba'a ri wa'a
 nTo Israeli anoe ndapobaloeka oli sawase'e, naolika tana
 ntopomontjoe, ewa anoe ndapokaoe i mPoeë ri jakoe.

I Poeë Isa ri soeara i mpetoro Pilatoe.

11 Mekakoremo i Isa ri soeara i mPetoro. Mekoetana i
 Petoro ri Isa: Ara siko mokole nTo Jahoedi? Mesono i Isa:
 12 Montjo noeto'o. Ntongonja napapasebe noe wa'a ntadoe
 mpanjomba pai taoe toe'a, bare'e bara noendjaa ndasono.
 13 Nato'o i mPilatoe ri Isa: Bare'e noedonge bara sangkoedja
 14 ngaja anoe napasebeka ntaoe setoe siko? Paikanja bare'e
 mesono i Isa, maoe sandjoemi bare'e pai naka'ai ngkadjingki
 ndaja i mPetoro.

15 Njanja i mPetoro, ane konomo eo mposoesa, nalapasaka
 16 samba'a taoe ndataroenggoe, taoe sondo da manto'o ka'ise-
 17 manja. Santongo setoe re'emo taoe ri taroenggoe anoe madja'a
 18 kodjo kateto'onja, i Baraba to'onja. Ri katepasambaka ntaoe
 19 sondo se'e, mekoetana i Pilatoe: Isema ndito'o da koelapaka
 20 komi: i Baraba bara i Isa, anoe ndato'o i Masehi? Maka
 21 naintjani i mPilatoe podo kadja'a ndaja ntaoe setoe pai
 22 napampepombaika i Isa ri si'a.

19 Ntongo i Pilatoe motoenda-toenda ri kaderanja, ma'i
 20 taoe napokaoe ndongonja, ewase'i pompaoenja: Ne'e noe-
 21 podjo madjeani taoe majoa setoe, mapari koeëpe mposambe-
 22 ngi ngena mampampangipika. Setoemo wa'a ntadoe mpanjo-
 23 mba pai taoe toe'a mantjioni raja ntaoe sondo da mamperapi
 24 i Baraba, i Isa da ndapepate. Mekoetanamo i Petoro ri taoe
 25 sondo: Isema ri taoe radoea setoe ndito'o da koelapaka komi?
 26 Mesono taoe sondo: I Baraba! Mekoetana moeni i Pilatoe:
 27 Da koekoedja i Isa, anoe ndato'o i Masehi? Mesono taoe
 28 poera-poera: Da ndapakoe ri kadjoe! Meoasi i Pilatoe:
 29 Noendjaa ntano salanja? Dja na'aiwaka ntaoe setoe meboo-
 30 boo: Pakoe ri kadjoe! Nakita i mPilatoe bare'e re'e jowenja
 31 mogombo, pagonja te'aiwakamo kadja'a ndaja ntaoe sondo;
 setoe pai napantima oeë, nawoeso'i palenja ri soeara ntaoe
 sondo, nato'o: Jakoe se'i bare'e koeintjani kapate ntaoe se'i,
 komi anoe maintjani. Mesono wa'a ntaoe sondo: Kapatenja
 kami da mangkojo pai wa'a moeli mami! Oengka lairia nala-
 pakamo taoe sondo i Baraba, i Isa nawaika soerodadonja,
 da napabobaki, nepa da napakoe ri kadjoe.

**Poeë Isa napasinggiri ntjoerodado, nepa nakeni,
 napakoe ri kadjoe.**

27 Nawawamo ntjoerodado mPetoro i Isa ri banoea mpo-
 28 gombo, nepa napeboo joenoenja poera-poera. Nalambesi,
 29 napaposaliongoka ajapa mawaa, wajaa maroei naena, napa-
 30 potalika, nawaika wojo da napotoko, nepa manjomba mpo-
 31 mpasinggiri, nato'o: Tabea, mokole nTo Jahoedi! Natoepesi,
 nepa natima wojo ndapotoko, nabobakika wo'oa. Poeramo
 napasinggiri i Isa, najali moeni saliongoa, nepa napataka
 moeni poedjoe ngkoroa, nawawanaka, da napampakoe ri
 kadjoe.

32 Pesoewoenja oengka ri lipoe, narata taoe samba'a, To
 33 Kirene, i Simo to'onja, taoe setoe nariso da napampasa'a
 34 noti i Isa. Djelamo ri boejoe ntana Gologota, bara boejoe
 35 nTakoembo'o to'onja, nawaika podi anggoro aoe ndagaloka
 36 oeë apodjoe, da ndapainoe. Ndapenjamitaka i Isa, bare'e
 37 ndapokono. Napakoemo ri kadjoe, poedjoe ngkoroa natima
 38 da galanja, natendeka dadoe, nepa motoenda ndjairia maara-
 ara. Ri wawo mbo'oa re'e oeki ndadika, manto'o salaa ewase'i:
 Se'i i Isa, mokole nTo Jahoedi. Nepa re'e wo'oe taoe madja'a
 radoea ndapakoe ri kadjoe, samba'a tondo mokana, samba'a
 tondo mokaii.

Kapoera inosa mPoeë Isa.

39 Se'i taoe molioe-lioe, napasinggiri wo'oe i Isa, monta-
 40 lambibi, nato'o: Taoe da mampakagero Banoea mpanjomba,
 nepa da nawaliwangoe ri raja anoe togo ndeme, lapasaka
 koromoe, ane siko ana mPoeë Ala, pena'oemo oengka ri
 41 kadjoe. Ewantje'emo se'e wa'a ntadoe mpanjomba, pandita
 42 pai wa'a ntaoe toe'a, mampasinggiri, nato'o: Taoe ntaninja
 napokapoeroe, be naintjani mampokapoeroe koronja; si'a
 mokole nTo Jahoedi, da napena'oemo oengka ri kadjoe, nepa
 43 da kaaja. Poeë Ala napotandje, sira da malapasakamo se'i-
 se'i, ane ndapomawo, maka nato'o: Jakoe ana mPoeë Ala.
 44 Ewantje'emo se'e pasinggiri ntaoe madja'a anoe ndapakoe
 ri kadjoe ri sori i Isa mpotimali-mali.

45 Sawimo reme, mawengimo sambawo ntana, djela ri tinti
 46 tatogo. Mosoemo tinti tatogo, meboo-boo i Isa, bangke
 ngangaa, ndato'o: Eli, Eli, lama sabatani? posokinja: Poeëkoe,
 47 Poeëkoe, makoedja ndipalaika jakoe? Sa'e ri taoe anoe laoe
 48 nadonge, nato'o: I Elia napeboo. Lioe-lioe ma'i taoe samba'a,
 natima ajapa, naome ri podi anggoro, nadika ri tando mbojo,
 49 napapainoeaka i Isa. Mesono sa'e: Nepa, tapeole bara da ma'i
 50 i Elia da malapasaka si'a. Meboo-boo wo'oe i Isa, bangke
 ngangaa, nepa poera inosaa. Se'imo koejamboe ri raja Banoea
 mpanjomba masiamo ngkalionja, oengka ri wawonja, djela
 ri djoënja, mewali radoea, molindoegi tana, mabeka boejoe,
 52 maloka dajo pai maria koro ntaoe majoa anoe matemo wali-
 53 ngkatoewoe moeni, mesoewoemo ri dajonja; poeramo memba-
 ngoe i Isa, mesoemo wo'oe taoe setoe ri lipoe magali, maria
 54 taoe napapakitaka koronja. Boetoe nakita ntadoelako ntjoe-

rodado pai soerodado anoe maara-ara i Isa, lindoegi pai
 poera-poera anoe mewali, maeka kodjo rajanja, nato'o:
 55 Montjo, taoe se'i ana mPoeë Ala. Laoe wo'oe we'a maria,
 lawa-lawa pekakorenja meole-ole, taoe anoe meloeloe ri Isa,
 56 da magampi sira, sa'e i Maria To Madala, i Maria nene i
 Jakoboe pai Joesoepoe pai ine noe ana i nTjebedeoe.

Koro i mPoeë Isa ndapakapia; koemapa mpadika koroa ndadampo.

57 Ngkinowiamo, ma'i taoe kore'e samba'a, To Arimatea,
 to'onja i Joesoepoe, si'a wo'oe mewalimo anagoeroe i Isa,
 58 ndjo'oe ri Pilatoe, naperapi koro i Isa. Napokaoe i mPilatoe
 59 taoe da mangawaika. Natima i Joesoepoe koroa, natonge ri
 60 ajapa maboeja, nepa nadika ri koemapanja ngkalionja, anoe
 bare'epa sangkani napodajo owi, maka napekikaemo ri roka.
 Nadoeli watoe bangke, nadampoka wobo ngkoemapa, malai.
 61 Laoe i Maria To Madala pai i Maria samba'a, motoenda
 mombesoeara pai wobo ngkoemapa.

62 Bangke reme, ntje'e ri eo anoe mantonda eo ka'alima,
 mompasambaka wa'a ntadoe mpanjomba pai To Parisi ri
 63 Pilatoe, nato'o: Poeë, karata ndaja paoe ntaoe kambamba-
 mbamba setoe ntongo toewoepa, nato'o: Ri katatogo nde-
 64 menja jakoe da membangoe moeni. Aginja da ndisongka
 koemapanja da ndatoendani, djela ri katogo ndemenja, boi
 da ma'i anagoeroenja mampelima koronja, nepa da nato'oka
 taoe sondo: membangoemo ri kapatenja; ane ewantje'e,
 mbamba ri poerinja da meroeoe ri wa'a mbamba anoe rioenja.
 65 Mesono i Pilatoe: Mboli ndidika soerodado. Ndipalai, ndipa-
 66 koroka koemapa, gori mpangkotomi. Malai taoe setoe, napo-
 kaoe soerodado da mantoendani koemapa, napakainti watoe
 ri wobo ngkoemapa, nepa napidja.

28.

Pembangoe i mPoeë Isa pai pepapamaraa ri wa'a mbe'a.

1 Poeramo eo Satoe, mosoe reme ri eo Minggoe, ma'imo
 i Maria To Madala pai i Maria samba'a, da mampeole koe-
 2 mapa. Mepilesaka molindoegi ma'ai, maka samba'a mala'eka

mPoeë Ala mena'oe oengka ri wawo jangi, ndjo'oe ri wobo
 3 ngkoemapa, najali watoe, motoenda ri wawonja. Lio noe
 mala'eka ewa kila, poedjoe ngkoronja ma'ai ngkaboeja.
 4 Maeka kodjo raja ntaoe mantoendani, tesaloentengko, naepe
 5 ewa da mate. Naseko i Mala'eka we'a setoe, nato'o: Komi
 ne'e maeka; koeintjani pampepalimi i Isa, anoe ndapakoemo
 6 ri kadjoe; banjamo ire'i kare'ea, maka membangoemo, gori
 7 mpanto'oa owi; ndikama'i, ndipeole waka ngkalaoea. Ndipa-
 laimo maliga-liga, ndito'oka anagoeroea: membangoemo sira
 ri kapatea, pai da mesindioe komi ndjo'oe ri Galilea, ndjairia
 8 da ndikita. Se'i koeto'okamo komi. Napalaika mbe'a setoe
 koemapa, maeka rajanja, mogalo pai wongko ndaja, nadadoe
 wa'a anagoeroe i Isa, da napampetoemboeka taoe setoe.
 9 Se'i ma'imo i Isa, momberata pai we'a setoe, ndato'o: Dago ri
 10 komi! Napago, nasokowaka witia, manjomba ri sira. Ndato'oka
 i Isa taoe setoe: Ne'e maeka komi, ndjo'oe ndipetoemboeka
 wa'a ngkasangkompokoe da ndjo'oe ri tana Galilea, ndjairia
 da napangkita jakoe.

Polontjo ntjoerodado anoe mantoendani koemapa i mPoeë Isa.

11 Sindara mpalai mbe'a, ndjo'oemo soerodado sa'e anoe
 mantoendani koemapa, djela ri lipoe, napetoemboeka wa'a
 12 ntadoe mpanjomba poera-poera anoe mewalimo. Mogombomo
 taoe setoe pai wa'a ntaoe toe'a; kapoesa gombonja, maria
 13 doi nawaika soerodado, nepa nato'o: Ewase'i da panto'omi:
 Ma'imo anagoeroenja mposambengi, napangangka koronja,
 14 ntongo jore kami. Ane ntje'e da naposandonge i mPetro, kami
 da mampakalindo rajanja, naka ne'e da naroempa ngkadja-
 15 'anja komi. Karoonja natima doi, napetoemboeka taoe gori
 mpatada ntadoe mpanjomba. Laolita se'e tebambarimo ri
 wa'a nTo Jahoedi, djela eo-eo se'i.

Ponoentoe mPoeë Isa ri kapoesanja.

16 Malaimo anagoeroe sampoejoe pai samba'a, ndjo'oe ri
 tana Galilea, ri boejoe anoe ndatoedjoeka taoe setoe i mPoeë
 17 Isa. Boetoe nakita i Isa, manjomba taoe ri sira, paikanja
 18 sa'e ipoe rajanja. Ma'imo i Isa ri taoe setoe, ndato'oka: Jakoe

- ndawaikamo wa'a ngkoeasa ri wawo jangi pai ri wawo ntana. Ndipalaimo ntano, taoe poera-poera da ndipapewali anagoeroekoe, ndirioe, ndipapasoe'oeka to'o i mPapa, i Ana, pai Inosa mPoeë Ala ri wawo ntanoananja. Pai ndipatada, da napaintjani maloeloe poera-poera anoe koepetoemboeka komi.
- 19 Ndipeole, jakoe mawawanaka komi sandeme sandeme, djela ri kapoesa lino.

Noentoe ngkatoewoe anoe na'oeki i Marakoesi.

1.

Parioe i Johane taoe.

- 1 Pontepoe'oe noe Noentoe ngkatoewoe, manto'o ka'Isanja
i Masehi.
- 2 Ewa anoe nda'oeki ri Soera i nabi Jesaja: Peole soerokoe
koepokaoe da melindja ri soearamoe, anoe da maweteka siko
- 3 djajamoe; nganga ntaoe meboo-boo ri pada bone: Pakoroka
i Poeë djajaa, pakajoaka sira toentoeaa.
- 4 Ewaintje'e popatoentoe i Johane ri pada bone, manto-
'oka taoe da mekirioe, mampatongawa katebalisaka ndajanja,
- 5 nakapajamo wa'a ntjalanja. Ma'i ri Johane taoe sambawo
ntana Joedea pai wa'a nTo Jeroesale, paka narioe ri koro oeë
- 6 Jarade, karonja napangkoe salanja. Poedjoe ngkoro i
Johane woejoe onta ndatanoe, lompenja naso'oka so'o-so'o
- 7 pela; anoe nakoni, wa'anja bombeoe pai djoejoe oeani. Se'i
anoe napepetoemboe: Anoe mantonda jakoe, meroeoe katoe-
woea; bare'e koetaha da metoetoe ri soearaa, da koepalede
- 8 so'o ntaloepaa. Jakoe se'i oeë koerioeka komi, sira da mari-
oeka komi noe Inosa mPoeë Ala.

Poeë Isa narioe i Johane, nepa nakelo-kelo i Madja'a.

- 9 Ri sindara setoe ma'imo i Isa oengka ri lipoe Nasara ri
- 10 tana Galilea, narioe i Johane ri koro Jarade. Boetoe mesore
sira, kalioe-lioe ndakita jangi maloka, se'i Inosa mPoeë Ala
- 11 metopa ri sira, ewa tontji poeti'a; ma'i wo'oe nganga oengka
ri jangi manto'o: Siko anakoe anoe koepotowe, siko koe-
pomawo.

- 12 Lioe-liee ndakeni i Isa noe Inosa mPoeë Ala da ndjo'oe
 13 ri tana soa; ndjairia karoo-rooa patampoejoe mbengi, nakelo-
 kelo i Madja'a, ri ojo mpinatoewoe maila katoewoea; ma'i
 wa'a mala'eka maara-ara sira.

**Poeë Isa ndjo'oe ri tana Galilea. Sa'e taoe
 mewali anagoeroea.**

- 14 Karoonja ndaparintaroenggoe i Johane, ndjo'oemo i Isa
 ri Galilea, mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe oengka ri
 15 Poeë Ala, ndato'o: Djelamo ri kadjelanja, mosoemo kato-
 ngawa mpoparenta mPoeë Ala, ndibalisaka rajami, ndiaja
 Noentoe ngkatoewoe.
 16 Pelindjaa ri wiwi ndano Galilea, ndakita i Simo pai
 toea'i i nTjimo i Andaria, ntongo modjala ri rano, maka
 17 taoe se'e topodjala. Ndato'oka taoe se'e: Ma'i ndiloeloe jakoe,
 18 da koepapewali komi topodjala taoe. Lioe-liee napalaika
 19 ntaoe setoe djalanja, naloeloe sira. Melindjapa sakodi sira,
 ndakita i Jakoboe ana i nTjebedeoe pai toea'inja i Johane;
 taoe se'e motoenda ri doeanganja, mampakoroka djalanja.
 20 Kalioe-liee ndapeboo sisi'a, napalaika papanja i Sebedeoe pai
 taoe ndasaro ri doeanga, ndjo'oe naloeloe sira.

**Poeë Isa mopatoentoe ri Kapenaoe pai ndapaka'osa
 taoe madjoe'a.**

- 21 Melindja taoe se'e, djela ri lipoe Kapenaoe. Rata ri eo
 22 Satoe, liee-liee ndjo'oe ri langgara sira, mopatoentoe. Tindja
 kodjo ri raja ntaoe wa'a noentoea, maka ponoentoe ntaoe
 makoeasa ponoentoea, banja ewa ponoentoe noe wa'a mpa-
 23 ndita ntaoe se'e. Ronga tongawa ri langgara, taoe anoe
 24 naperata-rata lamo, meboo-boo lamo: Da noekoedja kami,
 Isa To Nasare? Anoe noekama'ika, wa'anja da mantadji
 kami! Koeintjani kasikonja: i Malino raja oengka ri Poeë
 25 Ala. Ndapetangani i Isa lamo ri raja ntaoe setoe, ndato'oka:
 26 Pondjii, pesoewoe! Napakadoito noe lamo toempoe ngkoro,
 27 napaka'ai nganganja, napalaika. Djingki raja ntaoe poera-
 poera rantani mombebali-bali, mombepeoasi: Noendjaa
 setoe? Popatoentoe dawo'oe, napetoemboe ntaoe makoeasa!
 28 Sako lamo ndapokaoe, naaja. Lioe-liee djoekoe-djoekoemo

kateboereka noe bambarinja ri sambawo ntana Galilea pai ri tengi ntana.

- 29 Boetoe napalaika langgara, ndjo'oemo taoe se'e ri
 30 banoea i nTjimo pai i Andaria, ma'i wo'oe i Jakoboe pai i
 31 Johane. Laoe mania we'a i nTjimo, motoeroe nawembe,
 32 lioe-lioe napetoemboe ntaoe ri sira. Ndjo'oe ndadadoe, nda-
 33 kekeni pale ntaoe madjoe'a, ndawangoe koronja, kalioe-lioe
 34 napalaika noe wembe, nepa napolinggona taoe se'e.
- 32 Sojomo reme, mawengimo, nakenimo ntaoe ri sira wa'a
 33 ntaoe madjoe'a pai anoe naperata-rata lamo; taoe salipoe
 34 setoe paka singkandomoe ri poe'oe edja. Maria taoe madjoe'a
 ndapaka'osa, anoe mpengaja-ngaja djoe'anja, maria wo'oe
 lamo ndapapesoewoe pai bare'e ndawai lamo setoe mo-
 mpaoe, maka naintjanimo sira.
- 35 Mowoero-woero, bare'epa mareme, membangoemo sira,
 mesoewoe ri lipoe, ndjo'oe ri tana soa, ndjairia pekakaia.
 36, 37 Setoemo i Simo pai joenoenja naloeloe waka sira. Boetoe
 38 narata, nato'oka sira: Komi napepali ntaoe poera-poera. Meso-
 no sira: Takandjo'oe ri tengi lipoe, da koemopatoentoe wo'oe
 ndjairia, ntje'e koetoenggai, pelindjakoe se'i.

Poeë Isa maliwoeki lipoe nTo Galilea.

- 39 Melindjamo sira, mopatoentoe ri wa'a langgara ri sa-
 mbawo ntana Galilea; lamo ndapapesoewoe ri taoe anoe
 naperata.
- 40 Ma'i wo'oe taoe ketangga, momboekotoe ri soearaa,
 mekakai, nato'o: Ane maboeja rajami, ndikoto mampaka'osa
 41 korokoe. Mapoeroemo raja i Isa, ndalaenaka palea ndadjama
 42 koronja, ndato'oka si'a: Maboeja jakoe, noeka'osa! Boetoe
 ndato'o, napalaika ntjoroba noe djoe'anja taoe setoe, osamo
 43 koronja. Kalioe-lioe ndapapalaimo taoe setoe, ndapatoedjoe,
 44 maroso paoea manto'o: Pakadago, ne'e kodjo boi da noeto'o-
 to'oka joenoe; palai toedjoeka tadoe mpanjomba koromoe,
 kenimo panjomba ntaoe anoe osa tangganja, gori mpadika i
 45 Moesa, nakanoto ndaja ntaoe se'e. Paikanja boetoe malai
 taoe osa, natepoe'oemo mampetoemboe anoe mewali, djoekoe-
 djoekoe nabambari, madjoelea pompaoenja, mewali bare'emo
 ndakoto i Isa mesoea mepatongawa ri lipoe ntaoe, podo ri
 tana soa pearia, ndjairia kama'i ntaoe ri sira, oengka ri
 wa'a lipoe.

2.

Taoe poengkoe ri Kapenaoe ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 1 Bara tesangkoedja mbengimo oengka lairia, djelamo
 moeni i Isa ri Kapenaoe; boetoe nadonge ntaoe ndatemo sira ri
 2 banoeaa, singkandomoemo taoe maria mpodago, bare'emo
 sako soa ri poe'oe edja; mopatoentoemo sira ri wa'a ntaoe
 3 setoe. Ma'i taoe mangkeni taoe poengkoe ri sira, nakati
 4 ntaoe aopo. Kasondo ntaoe anoe tepasambaka pai naka bare'e
 nakoto ntaoe se'e mangkeni taoe poengkoe mosoe ri sira;
 ntje'e pai napajalimo ata ri wawo ngkare'e i Isa, bolomo,
 5 naoejoe kati kalaoe ntaoe poengkoe. Ndakita i Isa peaja
 ndaja ntaoe se'e, ntje'e pai ndapanto'oka taoe poengkoe:
 6 Anakoe, salamoe majalimo. Laoe pandita sa'e motoenda;
 7 panto'o ndaja ntaoe se'e: Wenoe pai napompaoe ewaintje'e?
 Koeasa mPoeë Ala nasago! Isema mangkoto mangajali sala
 8 ntaoe, sangadi Poeë Ala? Lioe-lioe ndarata ndaja i Isa nawa-
 nawa ntaoe setoe, ntje'e pai ndapanto'oka: Makoedja pai
 9 naka re'e nawa-nawa ndajami anoe ewantje'e? Noendjaa anoe
 saroe-saroe da ndato'oka taoe poengkoe: Salamoe majalimo,
 10 bara se'i: Peoko, keni katimoe, pelindja! Paikanja da ndipai-
 ntjani koeasa i Ana manoesia mangajali sala ntaoe ri lino
 11 se'i, (ndato'oka taoe poengkoe): Siko koeto'oka: Peoko, kenimo
 12 katimoe, palai ri banoeamoe! Meokomo taoe setoe, lioe-lioe
 nakeni katinja, melindja ri soeara ntaoe poera-poera; pai
 naka tesaloentengkoe ndaja ntaoe poera-poera, naoende
 Poeë Ala, nato'o: Bare'epa re'e pangkitata anoe ewaintje'e.

I Lewi ndapeboo i mPoeë Isa.

- 13 Malaimo moeni i Isa, ndjo'oe ri wiwi ndano. Ma'imo
 14 wa'a ntaoe sondo, mopatoentoe sira ri taoe setoe. Polioea
 ri djaja, ndakita i Lewi ana i Alipeoe, motoenda ri kantoro
 panawoe-nawoe asele, ndato'oka si'a: Loeloe jakoe! Meoko
 15 i Lewi, naloeloe Poeë Isa. Mewali mangkonimo i Isa ri banoea
 i Lewi, maria wo'oe topondoeroe asele pai taoe anoe bare'e
 majoa rajanja, mangkoni sangkani pai sira pai wa'a anagoe-
 roea, maka maria kodjo taoe setoe anoe maloeloe Poeë Isa.
 16 Nakitamo wa'a mpandita pai To Parisi pangkoni i Isa sa-
 ngkani-ngkani pai topondoeroe asele pai taoe anoe bare'e majoa

rajanja. Ntje'e pai napampeoasi ri anagoeroea: Ara mangkoni
 pai manginoe goeroemi sangkani-ngkani pai topondoeroe
 17 asele pai taoe anoe bare'e majoa rajanja? Ndadonge i Isa
 paoe setoe pai ndapanto'oka taoe se'e: Banja taoe anoe
 maroso koronja mampepali sando, paikanja taoe madjoe'a;
 jakoe bare'e djela mampeboo taoe majoa rajanja, paikanja
 taoe bare'e majoa raja.

Taoe mepoasa.

18 Mewali ri anoe sandeme, mepoasa anagoeroe i Johane
 pai anoe nTo Parisi. Ntje'e pai nakama'i ntaoe meoasi ri
 sira: Makoedja anagoeroe i Johane pai anagoeroe nTo Parisi
 19 mepoasa, anagoeroemoe bare'e mepoasa? Mesono i Isa: Taoe
 mopawawa, ara da nakoto mepoasa ntongo laoeпа taoe nda-
 wawa? Sindara laoe taoe ndawawa ri ojo ntaoe mopawawa,
 20 bare'e da nakoto mepoasa. Paikanja ma'i eo da ndatimamo
 taoe ndawawa, da moga'a pai taoe mopawawa, nepa ri eo
 setoe da pepoasanja.

21 Bare'e re'e taoe mampontambaka ajapa anoe bare'epa
 mengkoeroe, ri ajapa anoe masae, maka ajapa dawo'oe
 22 masiati ajapa anoe masae, da te'aiwaka katesianja. Bare'e
 wo'oe re'e taoe mampojali anggoro dawo'oe ri pela mboela
 anoe masae, boi da naboentasi noe anggoro pela mboela setoe,
 pai naka tetadji anggoro pai pela mboela; anggoro dawo'oe
 ri pela mboela dawo'oe da kare'enja.

Poeë Isa poeë noe Eo Satoe.

23 Mewalimo sangkani ri eo Satoe ndaloeloemo i Isa djaja
 ri ojo mpae. Natepoe'oemo noe anagoeroea mampoepoe woea
 24 mpae, ntongo melindja-lindja. Nato'o nTo Parisi ri sira:
 Peole, makoedja taoe se'e mampowia anoe kapali ri eo Satoe?
 25 Mesono sira: Ara bare'epa sangkani ndibasa anoe napowia
 i Daoedi, ntongo mapari naepe, maoro kompo ntaoe se'e pai
 26 wa'a joenoenja? Mesoeamo ri raja Banoea mpanjomba si'a
 ntongo i Abiatari Tadoe mpanjomba bangke, nakoni roti
 kapali, anoe podo madago da nakoni noe tadoe mpanjomba,
 27 nepa nawaika wo'oe joenoenja. Nepa ndato'oka taoe setoe:
 Pai naka re'e noe eo mpeosa, maka bangke jowenja ri taoe,
 banja bara jowe ngkatoewoe ntaoe da napewalimo eo
 28 mpeosa. Ntje'e pai naka poeë noe eo mpeosa i Ana manoesia.

3.

Taoe anoe kape palenja ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 1 Sangkani djelamo wo'oe i Isa ri langgara nTo Jahoedi,
 2 laoe taoe anoe kape palenja. Nakokomatasimo ntaoe sira,
 bara da ndapaka'osa taoe setoe ri eo Satoe, da naka re'e
 3 anoe da napetisalaka sira. Ndato'oka taoe anoe kape palenja:
 4 Peoko, pekakore ri tongo ntaoe! Nepa ndato'oka taoe poera-
 poera: Noendjaa anoe maja ri eo Satoe, mampowia anoe
 5 madago, bara anoe madja'a? Mampatoewoe taoe, bara
 mampepate taoe? Sandjii taoe setoe. Ndaliwoe mata taoe
 se'e, maraoe rajaa, mapari ndaepe mangkita kapeni ndaja
 ntaoe se'e, nepa ndato'oka taoe kape: Laenaka palemoe!
 6 Nalaenaka, osamo palenja. Malaimo To Parisi, lioe-lioe
 mogombo pai wa'a joenoe i mokole Herode, mampepali djaja
 da mampepate sira.

Poeë Isa mampilisi anagoeroea sampoejoe
pai radoea.

- 7 Meoeranaka i Isa, ndjo'oe ri wiwi ndano, maria taoe
 8 meloeloe, To Galilea, laoe wo'oe To Joedea, To Jeroesale,
 To Edomi, taoe oengka ri sambote ngkoro Jarade pai oengka
 ri tana nTo Sidoni pai To Tiroe, maria kodjo taoe ma'i ri
 sira, paka nadongemo wa'a ngkoeasa anoe ndapatongawa.
 9 Ndapokaoe anagoeroea mampare'e doeanga saogoe, ntje'e da
 mosoe ri sira, maka sondo gaga taoe, boi da naigi sira.
 10 Maka maria taoe ndapaka'osa, mewali wa'a ntaoe anoe re'e
 djoe'anja, dja medjoedjoelaka da napale'o mangadjamasi
 11 koroa. Pai lamo madja'a ri raja ntaoe, boetoe naepe kasi-
 ranja laoe, medoengkalaka ri soearaa, meboo-boo, nato'o:
 12 Komi Ana mPoeë Ala! Paikanja bare'e ndaowe-owe mampa-
 toedjoe lamo setoe, ne'e da meboo-boo anoe ewaintjetoe,
 maroso paoea mampetangani.
 13 Mandakemo sira ri apa boejoe, nepa ndapekitima taoe
 14 anoe ndato'o ngkalioa, nepa ma'i taoe se'e. Sampoejoe pai
 radoea taoe ndatoedjoe da joenoea, anoe da ndapopokaoe
 15 ndjo'oe mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe pai da naka-
 re'e ngkoeasa ntaoe se'e mampapesoewoe lamo madja'a.
 16 Se'imo to'o ntaoe sampoejoe radoea anoe ndatoedjoe: i Simo

- 17 (ndawaika si'a pompeindo: i Petoeroe), i Jakoboe ana i
 nTjebedeoe pai i Johane toea'i i Jakoboe, taoe se'e ndawaika
 18 pompeindo: i Boanege, posokinja: joenoe noe goendoe, i
 Andaria, i Pilipoe, i Batolomeoe, i Matioe, i Toma, i Jakoboe
 19 ana i Alipeoe, i Tadeoe, i Simo i Madojo pai i Joedasi To
 Karioti, anoe mampobaloe sira ri poerinja.

Poeë Isa napepali ngkasangkompoo.

- 20 Meponemo i Isa ri banoea ntaoe. Singkandomoemo wo'oe
 21 taoe maria kodjo, bare'emo sako tepangkoni siri Isa. Nado-
 ngemo noe wa'a ngkasangkompoo, ndjo'oemo taoe se'e da
 22 mantima sira, maka nato'o: Bare'emo manoto rajanja. Se-
 toemo wa'a mpandita, anoe djela oengka ri Jeroesale, nato'o:
 Naperatamo i Beleseboe si'a, mokole noe lamo madja'a
 23 naaja, da napangkoto mampapesoewoe lamo madja'a. Nda-
 peboo taoe se'e, ndato'oka noentoe mporapa se'i: Wenoe da
 24 nakoto i Madja'a mantadji watoeanja? Ane taoe salemba-
 lembe mombepo'iwalika, bare'e da mewali katoewoe ntaoe
 25 salemba setoe. Ane taliwanoea mombenawoesaka kasitali-
 wanoeanja, bare'e da mewali katoewoe ntaliwanoea setoe.
 26 Ane i Madja'a mombeloekoe pai mosisala pai watoeanja,
 27 bare'e da re'e katoewoenja, mosoe da kapajanja. Bare'e
 nakoto ntaoe da mapone banoea ntaoe maroso, da mangkeni
 rengkonja, sangadi napoengoe rioenja taoe maroso setoe,
 28 nepa da nakoto mangkeni bangani banoeanja. Montjo koeto-
 'oka komi, poera-poera sala ntolino da ndakoto ndapalisi,
 sako paoenja anoe madja'a anoe napasinggirika Poeë Ala,
 29 paikanja anoe mampasinggiri Inosa mPoeë Ala, taoe setoe
 bare'e da ndapakapaja salanja, maka salanja setoe, sala anoe
 30 bare'e da re'e kapajanja. Maka nato'o ntaoe setoe: I Isa
 naperata lamo madja'a.
 31 Ma'imo inea pai kasangkompoo; bare'e mepone ri banoea
 32 kare'ea, dja napokaoe taoe da mampeboo sira. Maria taoe
 anoe malimboe sira; nato'o ntaoe ndapokaoe: Sindjaoe inemi
 33 pai wa'a ntoea'imi mampepali komi. Mesono sira: Isema inekoe
 34 pai toea'ikoe? Ndaliwoe mata wa'a ntaoe molimboe, nepa
 35 ndato'o: Peole inekoe pai toea'ikoe! Bara isema anoe maloeloe
 songka mPoeë Ala, si'a toea'ikoe pai inekoe.

4.

Noentoe mporapa i mPoeë Isa.

- 1 Ndatepoe'oemo wo'oe i Isa mopatoentoe ri wiwi ndano;
 maria kodjo taoe mompasambaka, mewali mesawimo sira ri
 doeanga, motoenda ndjairia; wa'a ntaoe sondo ri wiwi ndano
 2 pekakorenja. Maria ngaja ndato'oka taoe sondo, mampetoe-
 mboe noentoe mporapa; se'i noentoe anoe ndakenika taoe:
 3 Ndipedongeka, re'emo taoe ndjo'oe mantjawoe inii.
 4 Pontjawoenja se'e, sa'e inii manawoe ri jae ndjaja; ma'i
 5 tontji, natoengkoesi; sa'e manawoe ri kakewatoenja, bare'e
 makoemba tana ndjairia, ntje'e pai naka rongga toewoe, maka
 6 bare'e re'e kakoemba ntana; ma'i reme, narara, bare'e masae
 7 mangaoemo, oea bare'e gana pokalenja. Sa'e manawoe ri
 roei; toewoemo roei, mate pae nalodongi ndoei, bare'e mo-
 8 woea. Sa'e manawoe ri tana maboko, toewoe, medjoedjoe-
 laka, mowoea, inii saogoe sa'e togompoejoe pewalinja, sa'e
 9 onompoejoe, sa'e saatoe. Nepa ndato'o: Anoe mangkoto da
 manta'a talinganja, napanta'amo.
- 10 Pajamo taoe sondo, napeoasimo ntaoe anoe malimboe
 sira pai anagoeroea sampoejoe pai radoea posoki noentoe
 11 mporapa. Mesono sira: Komi ndawaikamo mangkita ndaja
 anoe tesamboeni ri poparenta mPoeë Ala. Paikanja taoe ri
 sambalikoe poera-poera ndapetoemboeka ri noentoe mporapa,
 12 naka ne'e nakita-kita, maoe menaa matanja, naka ne'e
 narata ndaja, maoe nadonge-donge, naka ne'e nabalisaka
 rajanja pai ndapakapaja salanja.
- 13 Nepa ndato'oka taoe sa'e: Bare'e ndirata ndaja noentoe
 mporapa se'i, wenoe da ndiintjani wa'a noentoe mporapa
 14 ntaninja? Anoe mantjawoe, Noentoe ngkatoewoe anoe nasa-
 15 woe. Se'i taoe anoe ri jae ndjaja kanawoe noe inii: ane na-
 donge ntaoe se'e Noentoe ngkatoewoe, lioe-lioe ma'i i Madja'a,
 16 nasaewe Noentoe anoe ndasawoe ri rajanja. Ewase'e taoe
 kanawoe inii ri tana kewatoe: ntje'emo anoe madonge
 Noentoe ngkatoewoe, lioe-lioe nasajawa, nakeni ngkawongko
 17 ndajanja, paikanja bare'e mokale ri rajanja, bare'e majomboe
 nawa-nawa ntaoe se'e. Oengka ndjairia ane nadjeani bara
 naparini noe joenoe ri paajanja Noentoe ngkatoewoe, lioe-
 18 lioe tetadji peaja ndajanja. Nepa re'e wo'oe kanawoe inii
 ri kakeroeinja: ntje'e taoe anoe madonge Noentoe ngkatoewoe,

19 paikanja pampomaneenja katoewoenja ri lino pai wa'a mpo-
ngkelo noe doi, pai pampomawonja anoe mpengaja-ngaja,
ntje'e mesoea ri rajanja, nalodongi Noentoe ngkatoewoe pai
20 naka bare'e nakoto mowoea. Pai se'i kanawoe inii ri tana
maboko: taoe anoe madonge Noentoe ngkatoewoe, pai napa-
rindaja, pai napowoea ri rajanja; togompoejoe bara onompoe-
joe, bara saatoe pewali noe inii saogoe.

21 Nepa ndato'oka taoe se'e: Ara da re'e silo nakeni ntaoe
anoe da ndadika ri ara ntjoempa, bara ri ara langka? Banja
22 ri potoendanja da ndapadika? Maka bare'e re'e anoe tesa-
mboeni, anoe bare'e da ndapampakatongawa, pai bare'e re'e
23 anoe mapia, anoe bare'e da ndapampakamara. Anoe mangkoto
da manta'a talinganja, napanta'amo.

24 Nepa ndato'o: Ndipilisi anoe da ndipedongeka. Soeka
anoe ndipantjoekaka joenoe, ntje'e da napantjoekaka siko,
25 nepa da re'e wo'oe anoe ri wawonja. Maka taoe anoe laoe
anoenja, ntje'e da ndawaika wo'oe; taoe anoe bare'e laoe
anoenja, sako anoe re'e da ndawalintimamo wo'oe.

26 Ndato'o wo'oe: Ewase'i poparenta mPoeë Ala: Ewa taoe
27 masawoe inii ri tana; mawengi jore, bangke reme membangoe,
rantani toewoe inii, rantani medjoedjoelaka, bare'e naintjani
28 ntoempoenja ka'iwenoenja; dja nadjoedjoelaka ntana ngka-
lionja, tokonja rioenja, nepa woelinja, nepa woea ri woelinja.
29 Pai ane madago katasanja, kalioe-lioe napota, maka gori-
30 njamo. Se'i wo'oe ndato'o: Noendjaamo da tapasiwiaka po-
parenta mPoeë Ala? Noendjaa da tapaporapaka manto'o?
31 Ewa woekoe ndoeë-ndoeë saogoe, ane ndapomoeja, tepakoro
32 masiwoemo ri woekoe mboea anoe manawoe ri tana, pai ane
tepomoejamo, medjoedjoelaka, bare'e masae meroeoemo ri
pinamoeja ntaninja anoe tapoinaoe, marombo pora'anja,
nakotomo ntontji memooe ri aranja.

33 Maria ngaja noentoe mporapa anoe ndapetoemboeka
34 taoe se'e, gori mparata-rata ndaja ntaoe; wa'anja noentoe
mporapa popatoentoea, paikanja wa'a noentoea setoe nda-
walimpakanoto ri anagoeroea.

Ropo ri rano Galilea ndapakamanda i mPoeë Isa.

35 Laoe-laoekamo reme ri anoe sandeme setoe, ndato'oka
36 anagoeroea: Da tamowote, ndjo'oe ri sambotenja. Napalai-

kamo ntaoe se'e taoe sondo, mesantjawimo anagoeroea pai
 Isa, oea lawinja ri doeangamo sira. Re'epa doeanga bara
 37 tesangkoedja simpojoenoe pai doeangaa. Marimbomo ngojoe
 mosompo, meponemo ropo ri doeanga, natepoe'oemo da
 38 boeke oeë ri doeanga. Dja i Isa ri periboko, jore ri tamba-
 ngoni. Nalike noe anagoeroea sira, nato'oka: Goeroe, kita
 39 da malodongi, ara bare'e ndipomapari? Meokomo sira nda-
 seko ngojoe, ndato'oka: Kamanda, karodo! Lioe mate ngojoe,
 40 lenemo sangkani wawo ndano. Ndato'oka taoe se'e: Makoedja
 komi maeka rajami? Wenoe pai naka bare'e re'e peaja
 41 ndajami? Maeka kodjo raja ntaoe se'e, napombeto'oka: Ara
 isema sira; sako ngojoe pai tasi medonge ri sira!

5.

Taoe wando ndapaka'osa i mPoeë Isa.

1 Towotemo, djela ri tana nTo Gadara, ri sambote ndano.
 2 Boetoe mosompo Poeë Isa, natomoe ntaoe samba'a, anoe
 naperata noe lamo a madja'a, ma'i oengka ri koemapa,
 3 taoe maroo-roo ri kare'e ntaoe mate, bare'epa re'e taoe
 4 mangkoto mampoengoe, sawe rante bare'e naaja, maka
 mariangkani ndapoengoe ndante witinja pai palenja, paikanja
 rante narapasi, poengoe mbiti naboetoe, pai bare'e nakoto
 5 ntaoe manganangi; podo ri koemapa ntaoe mate pai ri boejoe
 6 pearinja, mongari-ngari, koronja nabobaki mbatoe. Boetoe
 nakita i Isa lawa-lawapa, napago, manjomba ri soearaa,
 7 naseko, marimbo nganganja, nato'oka: Da noekoedja jakoe,
 Isa, Ana i mPoeë Sindate; mantjabo to'o mPoeë Ala, koeto-
 8 'oka siko: Ne'e noedjea-djeani jakoe! Maka ndato'o i Isa ri
 9 si'a: Siko, lamo a madja'a, palaika taoe setoe, nepa ndapeoasi:
 Isema to'omoe? Mesono lamo a: To'okoe i Sadompoe, maka
 10 kami saloemboe. Pai bare'e naowe-owe noe wa'a lamo a setoe
 11 merapi-rapi, ne'e da ndawaro ri tana ntaoe. Ndjaoemo ri
 12 poe'oe boejoe wawoe sadompoe mangande. Mekakaimo lamo a,
 nato'oka: Ndipokaoe kami da ndjo'oe ri wa'a mbawoe, da
 13 kapesoeaki. Ndawai. Mesoewoemo wa'a lamo a madja'a,
 napesoeaki wa'a mbawoe: setoemo wawoe sadompoe teroe-
 antjowoe mba'a merompotaka ri toba, toedoe ri rano, mate
 malodongi.
 14 Molontjomo topongkambi, napetoemboe bambarinja ri

lipoe pai ri podjamaa; ma'imo taoe da mampeole anoe mewa-
 15 limo. Djelamo ri Isa, nakita taoe anoe naperata lamo
 saloemboe, motoenda, napoedjoe koronja, manoto rajanja;
 16 maeka raja ntaoe se'e. Setoe taoe anoe mangkitamo, nape-
 toemboe anoe mewali ri taoe wando pai ri wa'a mbawoe.
 17 Natepoe'oe ntaoe setoe merapi ri sira da mampalaika tananja.
 18 Pesawia ri doeanga, merapimo taoe wando da maloeloe sira.
 19 Bare'e ndawai i Isa, ndato'oka si'a: Pewalilimo ri banoeamoe,
 ri wa'a ndja'imoe, petoemboeka taoe se'e anoe ndapowia i
 20 mPoeë Ala ri siko pai wa'a ngkapoeroe ndajaa. Malaimo si'a,
 natepoe'oemo mampobambarika ri tana Dekapoli poera-
 poera anoe ndapowia i Isa ri si'a, djingki raja ntaoe poera-
 poera anoe madonge.

Ana i Jairoe mate, ndapatoewoe moeni i mPoeë Isa.

21 Mowote moeni i Isa; towotemo sira, ndjaoepa ri wiwi
 ndano, singkandomoemo wo'oe maria taoe ma'i ri sira.
 22 Ma'i wo'oe taoe samba'a, topongkariani langgara, to'onja i
 Jairoe. Boetoe nakita i Isa, nadadoe, medoengkalaka ri witia,
 23 maroso paoenja merapi ri sira: Anakoe we'a madjoe'a ma'ai,
 sakodi mate; da ma'i ndipedjama koronja, nakatoewoe,
 24 naka'osa. Malaimo sira, sangkani-ngkani pai i Jairoe, maria
 taoe anoe mangaloeloe, mombedjoedjoelaka taoe malimboe,
 25 djoekoe-djoekoe naroempangi Poeë Isa. Setoe ma'i we'a
 samba'a, madjoe'a madaa, sampoejoe pai roea nta'oe kasae-
 26 nja, maria sando mampakoelisi pai naka tetadji doinja poera-
 poera, mapari naepe, bare'e bara osa, pagonja te'aiwakamo
 27 djoe'anja. Nadongemo mbe'a setoe ka'iPoeëIsanja, ntje'e pai
 napewoentja ri ojo ntaoe sondo, nepa nadjama badjoea.
 28 Maka nato'o: Maoe podo poedjoe ngkoroa koedjama, da osa
 29 djoe'akoe. Kalioe-lioe otimo pebete daa anoe molepe, naepe
 30 ngkoronja osamo djoe'anja. Kalioe-lioe wo'oe ndaepe i Isa
 ri rajaa re'e rosoa anoe mesoewoe, ntje'e pai ndapetorobaka,
 31 ndapeoasi: Isema madjama poedjoe ngkorokoe? Mesono ana-
 goeroea: Ndikita wa'a ntaoe sondo maroempangi komi, se'i
 32 ndipeoasi: Isema mangadjama jakoe? Ndaliwoe mata taoe,
 33 da ndapangkita anoe mangadjama sira. Setoemo we'a, maeka
 rajanja, kandende-ndende koronja, maka naintjani anoe
 mewali ri si'a, ma'i medoengkalaka ri soearaa, napetoemboe-
 34 mo poera-poera gori ngkamontjonja. Mesono sira: Anakoe,

peaja ndajamoe anoe mantjorepaka siko, palaimo madago-
dago, naka'osa ndjoe'amoe.

- 35 Ntongo mompaoe-mpaoe sira, ma'imo taoe oengka ri
banoea ntopongkariani langgara, nato'oka si'a: Matemo ana-
36 moe, maoe bare'emo noerendo i Goeroe. Bare'e ndalinga i
Isa paoe anoe ndapetoemboe setoe, ndato'oka topongkariani
37 langgara: Ne'e maeka, peajadja. Bare'e ndawai taoe da maloe-
loe sira, wa'anja i Petoeroe, i Jakoboe, pai i Johane toea'i i
38 Jakoboe. Djelamo ri banoea ntopongkariani langgara, nda-
kita taoe kawoo-woo, taoe toemangi, taoe mokoekoeoe, ma'ai
39 pokaliwongonja. Mepone, ndato'oka taoe se'e: Noendjaa
ndipokaliwongoka pai nditangisi? Bare'e mate anangodi,
40 dja jore. Napogeleka ntaoe se'e sira. Ndapapalai wa'a ntaoe,
wa'anja papa pai ine noe anangodi ndapojoenoe pai ana-
41 goeroe joenoea, nepa mesoea ri kare'e noe anangodi. Ndake-
keni pale noe anangodi, ndato'oka: Talita koemi! (posokinja:
42 Pembangoe anakoe). Kalioe-lioe membangoe anangodi,
melindja, maka sampoejoe pai roea nta'oemo tinoewoenja.
43 Napodjingkimo kodjo ntaoe se'e. Maroso paoea mampeta-
ngani taoe se'e, boi da nadonge-donge noe joenoe, nepa
ndapokaoe da mampakoni anangodi.

6.

Poeë Isa naposari ntaoe kasalipoe-lipoea.

- 1 Ndapalaikamo lipoe setoe, djelamo ri lipoe ngkabangkea,
2 se'i anagoeroea mangaloeloe. Ratamo ri eo Satoe, ndatepoe-
'oemo mopatoentoe ri langgara. Kasondo ntaoe anoe ma-
donge, tindjamo kodjo ri rajanja pai napanto'o: Rimbe'i
paratanja poera-poera setoe, kalo'e ndaja noendjaa anoe
3 ndawaika si'a; koeasa noendjaa anoe napapakita? Banja si'a
i pande kadjoe, ana i Maria, toekaka i Jakoboe, i Jose, i
Joeda, i nTjimo? Banja se'i ri kita wa'a ngkasangkomponja
we'a? Ntje'e anoe mampetangani taoe se'e da maaja noe-
4 ntoea. Ndato'o i Isa ri taoe se'e: Taoe toewoe nabi, wa'anja ri
lipoe ngkabangkenja, ri wa'a ndja'inja pai ri banoeanja bare'e
5 naaja ntaoe kanabinja. Pai bare'e ndakoto mampatongawa
koeasaa, wa'anja sakodi taoe madjoe'a ndadjama mpalea,
6 ndapaka'osa. Kabare'enja naaja ntaoe sira, pai nakadjingki
ndaja i Isa.

Anagoeroea sampoejoe pai radoea ndapokaoe i mPoeë Isa melindja.

6 Ndaliwoeki i Isa wa'a lipoe ri tana setoe, mopatoentoe.
 7 Ndapeboomo anagoeroea sampoejoe pai radoea, ndatepoe-
 'oemo mampokaoe taoe se'e da ndjo'oe melindja radoea
 8 radoea, ndawaika taoe setoe koeasa da mampapesoewoe lamo
 8 madja'a. Ndapetangani sisi'a da mangkeni bara noendjaa-
 ndjaa ri pelindjanja, wa'anja toko; ne'e da nakeni bakoe, bara
 9 koeroetani, bara doi ri watoetoe; motaloepa ndawai, mobadjoe
 10 ri aranja roeantapi bare'e ndawai. Ndato'oka taoe se'e: Ane
 mepone komi ri banoea ntaoe, ndjairiamo da pearimi, rantani
 11 ndipalaika lipoe setoe. Pai ane re'e lipoe bare'e napodjo ntaoe
 mampolingona komi, bara mampedongeka noentoemi, ndi-
 palaikamo lipoe setoe, tana ri witimi da ndipetadalika,
 12 mampetondoni poga'ami pai taliwanoea. Malaimo taoe se'e,
 13 napetoemboeka taoe da mabalisaka rajanja. Maria lamo
 madja'a napapesoewoe, maria taoe madjoe'a nalanai, napaka-
 'osa.

Kapate i Johane Topoparioe.

14 Nadongemo i mokole Herode ka'iPoeëIsanja, maka
 tebambarimo to'oa. Nato'o ntaoe: I Johane Topoparioe
 toewoe moeni kapoeranja mate; setoe pai nakare'e ngkoe-
 15 asanja ewantje'e. Sa'e manto'o: Si'amo i Elia, sa'e manto'o:
 16 Si'amo nabi ewa wa'a nabi poea. Naposandongemo i Herode
 pai napanto'o: I Johane, anoe koepewo'oki, si'amo toewoe
 moeni.
 17 Maka napokaoemo i Herode taoe da mantjoko i Johane,
 napoengoe, neparintaroenggoe; na'iowaka i Herodia, rongo
 18 ntoekakanja i Pilipoe, anoe nasago. Maka nato'o i Johane
 ri Herode: Bare'e maja noesago rongo ngkasangkompomoe.
 19 Madja'a raja i Herodia ri Johane, napepali djaja da mampe-
 20 pate si'a, bare'e re'e narata. Maka napokaeka i Herode i
 Johane, naintjani kasi'anja taoe majoa, anoe malino rajanja,
 bare'e nawai ndadjeani; ane nadonge patoedjoe i Johane,
 maea kodjo matanja, paikanja napokono mampedongeka.
 21 Ratamo ri eo madago, naposoesaka i Herode eo mpebete
 mbo'onja, mangkonimo si'a pai wa'a mbiti mokole, tadoelako
 22 ntjoerodado pai wa'a ntaoe bangke ri tana Galilea. Ma'imo

ana i Herodia we'a, motaro, napokawongko kodjo i Herode
 pai wa'a linggonanja. Nato'o i Mokole ri ana we'a setoe:
 Perapimo ri jakoe anoe napokono ndajamoe, sangaja-ngaja
 23 da koewaika siko. Montando koromo si'a: Maoe poparentakoe
 24 santongo noeperapi, sangaja-ngaja da koewaika siko! Ndjo-
 'oemo ana we'a setoe ri inenja, napeoasi: Noendjaa da koepe-
 25 rapi? Mesono inenja: Wo'o i Johane Topoparioe. Nadadoemo
 moeni i Mokole, nato'o: Anoe koeperapi, da ndiwaika jakoe
 26 se'i-se'i wo'o i Johane Topoparioe ri soeraja. Mapari naepe
 i Mokole pai bare'e nakoto mampetangani, mampomaea
 paoenja anoe maroso pai wa'a ntaoe anoe sampangkoninja.
 27 Kalioe-lioe napokaoe i Mokole soerodadonja samba'a mangke-
 nika si'a wo'o i Johane. Ndjo'oemo taoe setoe, nasajoe le'e
 28 i Johane ri taroenggoe, nakeni wo'onja ri soeraja, nawaika
 29 ana we'a, ntje'e mantondjoeka inenja. Nadonge noe wa'a
 anagoeroenja, ndjo'oe natima koronja, napakapia ri dajo.

Pewalili noe anagoeroe i mPoeë Isa. Taoe limantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa.

30 Mompasambaka moeni anagoeroea ri Isa, napetoemboeka
 31 sira poera-poera anoe napowia pai anoe napetoemboe. Ndato-
 'oka taoe setoe: Ndikama'i poera-poera ri tana soa, ndipeosa
 sakodi. Maka maria kodjo taoe anoe waima'i pai anoe
 32 waindjo'oe, bare'e sako tepangkoni siri Isa. Mesantjawi taoe
 se'e ri doeanganja, ndjo'oe ri tana soa, wa'anja sira pai ana-
 33 goeroea. Maria taoe mangkita powosenja, narata ndaja anoe
 natoenggai; taoe setoe melindja mbiti oengka ri wa'a lipoe,
 34 mompasambaka wo'oe ndjairia, napesindioeka. Mosompomo
 sira, ndakitamo sondo kodjo taoe, mapoeroe rajaa mangkita
 wa'a ntaoe se'e, ewa bimba bare'e re'e anoe mangkambi;
 ntje'e pai ndapontepoe'oemo monoentoe, maria ngaja noe-
 ntoea ri taoe se'e.

35 Sakodipa da mawengimo, pai nakama'imo wa'a anagoe-
 roea, nato'oka sira: Tana se'i tana soa, naini da mawengi.
 36 Ndipapalaimo taoe, da nakandjo'oe ri podjamaa pai ri lipoe
 37 anoe mosoe-mosoe, da maoli anoe ndakoni. Mesono sira:
 Komi da mampakoni. Mesono taoe setoe: Da ndjo'oe ntano
 kami, saatoe roepia da kaolika roti anoe da kapakonika?

38 Mesono sira: Sangkoedja ngkomba rotimi? Da ndjo'oe
 ndipeole! Karoonja naimba, nato'o: Limangkomba pai bae
 39 roeamba'a. Nepa ndapokaoe taoe sondo da motoenda mpo-
 40 dago, motoboe-toboe ri ewo mangoera. Motoendamo wa'a
 ntaoe setoe motoboe-toboe, sa'e saatoe taoe, sa'e limampoe-
 41 joe. Ndatima roti limangkomba pai bae roeamba'a, nepa
 metingara ndeki jangi, ndapekakaika; roo setoe ndaripoesi
 roti, ndawaika anagoeroea, da napadika ri soeara ntaoe,
 bae roeamba'a wo'oe ndatilaka taoe sondo woengka-woengka.
 42, 43 Mangkoni taoe se'e poera-poera, mabosoe. Nepa naroeroesi
 jabinja, sampoejoe pai roeabaso boeke, pai re'e wo'oe bae
 44 mojabi. Anoe mangkoni roti setoe limantjowoe toeama.

Pelindja i mPoeë Isa ri wawo nDano.

45 Boetoe roo setoe, nda'iowakamo anagoeroea mesantjawi
 ri doeanga, da mesindioe mowote ri Besaida, sindara sira
 46 mampapalai taoe sondo. Roo mompalakana, mandakemo
 47 sira ri boejoe, da mekakai ndjairia. Mawengimo, ri tongo
 ndanomo pelindja doeanga, podo sira ngkalioa ri lore.
 48 Ndakita taoe se'e tetala kodjo mowose, maka natomoenaka
 noe ngojoe. Mawengi tinti tatogo ndjo'oemo sira ri taoe se'e,
 49 melindja ri wawo ndano; da rajaa da molioe. Boetoe nakita
 ntaoe se'e sira melindja ri wawo ndano, nato'o angka, pai
 50 napeboo-boo, maka nakita ntaoe se'e poera-poera pai naka
 tesaloentengkoe. Lioe-lioe ndaseko anagoeroea, ndato'oka:
 51 Ndipakaroso rajami, jakoemo se'i, ne'e maeka. Mesantjawimo
 wo'oe i Isa, mandamo ngojoe. Jontomo kadjingki ndaja
 52 ntaoe se'e, maka bare'epa menaa rajanja mangkita anoe
 mewali ri roti; ntongo porepa rajanja.

53 Towotemo, djela ri lore, mosompo ri Genesare, ndjairia
 54 pesonda doeanganja. Boetoe napalaika ntaoe se'e doeanganja,
 55 naintjanimo ntaoe sondo kasiranjaja, pai napaliwoeki sambawo
 ntana setoe, natepoe'oemo mangkati wa'a ntaoe anoe madjoe-
 56 'a, bara poengkoe, nakeni ri anoe nadonge kalaoea. Bara
 mbe'i-mbe'i kadjelaa ri lipoe, ri boja, ri dodoha, ndjairiamo
 napadika taoe ri potomoe, nepa naperapi da mangadjama,
 kambanja djoë noe badjoea. Poera-poera taoe anoe madjama
 sira, osamo.

7.

Anagoeroe i mPoeë Isa naposari nTo Parisi.

- 1 Tepasambakamo ri Poeë Isa To Parisi pai pandita sa'e
 2 anoe djelamo oengka ri Jeroesale. Nakita anagoeroea sa'e
 3 mangkoni roti, bare'e nawoeso'i rioenja palenja, gori wa-
 4 wainja. Maka To Parisi pai wa'a nTo Jahoedi bare'e mangkoni
 5 ane bare'e nawoeso'i ntimbojoe palenja, maloeloe wawai
 6 ntaoe toe'a. Tetoro ri potomoe, bare'e mangkoni, sangadi
 7 mewoeso'i; mariapa wawai ntaoe toe'a anoe nakekeni ntaoe
 8 se'e, ewa pangalodongi tabo mpangkoni, pai goemba pai rengko
 9 gala pai ali. Ntje'e pai napampeoasi nTo Parisi pai wa'a
 10 mpandita ri sira: Makoedja bare'e naloeloe noe anagoeroe-
 11 moe wawai ntaoe toe'a, maka ane da nakoni rotinja, bare'e
 12 nawoeso'i palenja rioenja? Mesono sira: Montjo noentoe anoe
 13 nato'o i nabi Jesaja, manto'o komi taoe kambamba-mbamba,
 14 ewa laoe ri soeranja: Ngoedjoe ntaoe se'e madojo mantoe-
 15 boenaka jakoe, rajanja bare'e napodjo da mosoe ri jakoe.
 16 Bare'e montjo panjombanja ri jakoe, mampokaoe taoe da
 17 maloeloe songka ntaoe. Songka mPoeë Ala ndilapasaka,
 18 songka ntaoe ndikekeni. Ndato'o wo'oe: Lo'e komi mawae-
 nggo songka mPoeë Ala, da ndipangkoto mampakaiposi
 wawaimi. Panto'o i Moesa: Aja inemoe pai papamoe, pai
 se'i: Anoe mamposari inenja pai papanja, da ndapepate.
 Pai se'i panto'omi: Ane re'e taoe manto'o ri papanja pai
 inenja: Da koewaika komi anoekoe setoe, paikanja korobaa
 (posokinja: roomo koewaika Banoea mpanjomba), bare'e
 ndito'o masala taoe setoe, ane bare'emo da re'e pangkadoe-
 doenginja inenja pai papanja. Setoemo djajami mampeta-
 ngani noentoe mPoeë Ala, mampakaiposi wawaimi. Pai maria
 djajami anoe ewantje'e.
- 14 Ndapasambaka moeni i Isa wa'a ntaoe sondo, ndato'oka
 15 taoe se'e: Ndipedongeka paoekoe, ndipepewoloka: Bare'e re'e
 16 bara noendjaa mesoea ri kompo ntaoe, anoe nakoto malo-
 mboesi rajanja. Paikanja anoe mesoewoe ri taoe, ntje'e
 17 malomboesi rajanja. Bara isema anoe josa talinganja, nape-
 dongeka.
- 17 Roo moga'a pai wa'a ntaoe sondo, djela moeni ri banoeaa
 18 sira; napeoasimo noe anagoeroea posoki mpaoe mporapa setoe
 ri sira. Mesono sira: Ntanoka bare'epa wo'oe manoto rajami?

Bare'e ndirata ndaja, poera-poera anoe mesoea ri kompo ntaoe,
 19 bare'e nakoto malomboesi rajanja? Maka banja ri rajanja
 kadjelanja, podo ri komponja, nepa ndatadji moeni, tesasa-
 mboeni. Mewali pangkoni poera-poera bare'e re'e anoe ndato'o
 20 kapali. Paikanja, ndato'o, anoe mesoewoe ri taoe, ntje'e anoe
 21 malomboesi rajanja. Maka oengka ri raja ntaoe pesoewoe-
 22 soewoe noe nawa-nawa anoe madja'a: posalara, pelima, pepe-
 pate, peboealo, kanongo, kadja'a ndaja, pelego, kadota ndaja,
 kasina ndaja, pambambasi joenoe, pobangke-bangke, katengo
 23 ndaja. Poera-poera anoe madja'a setoe oengka ri raja pesoe-
 woenja, ntje'e anoe malomboesi taoe.

We'a nTo Peniki anoe bangke peaja ndajanja.

24 Ndapalaikamo i Isa tana setoe, ndjo'oe ri tana nTo
 Tiroe. Mepone ri banoea ntaoe pai bare'e ndapodjo da nai-
 ntjani ntaoe kare'ea, paikanja bare'e ndakoto maroo-roo
 25 tesasamboeni, maka se'i we'a samba'a, ananja we'a naperata-
 rata lamo a madja'a. Boetoe nadonge ka'iPoeëIsanja, nadadoe,
 26 medoengkalaka ri witia. We'a setoe topolamo a, ri tana nTo
 Peniki pebete mbo'onja. Naperapi ri sira da mampapesoewoe
 27 lamo a ri ananja. Mesono sira: Ananggod i da nakabosoe
 rioenja; bare'e madago da mantima kina'a noe ananggod i
 28 pai da ndawaika asoe. Mesono we'a: Koi Poeë, sako asoe ri
 29 ara ntoto mangkoni jabi ngkina'a noe ananggod i. Mesono
 sira: Kajoa mpesonomoe se'e pai koepanto'o: Palaimo,
 30 anamo e napalaikamo lamo a. Mewalilimo we'a ri banoeanja,
 narata ananja motoeroe-toeroe ri langka, napalaikamo noe
 lamo a.

31 Ndapalaikamo tana nTo Tiroe, ndalempo tana nTo
 Sidoni, rantani djela moeni ri rano Galilea, malempo wo'oe
 32 tana Dekapoli. Nawawanaka ntaoe ri sira taoe bota anoe
 telo pompaoenja, ntje'e naperapika ri sira da ndadjama
 33 mpalea. Ndatima taoe setoe ri ojo ntaoe sondo, ndadika ngka-
 lionja, ndawoentja karamaa ri talinganja, metoepe pai
 ndadjama djila ntaoe setoe, nepa metingara ndeki jangi,
 34 mengosabaka, nepa ndato'o: Epata, posokinja: Nakalino
 35 ntalingamo e. Lioe-lioe josamo talinganja, majoamo djilanja,
 36 manotomo pompaoenja. Ndapetangani kodjo taoe setoe da
 mampetoemboeka joenoe, paikanja pagonja ndapetangani,

- 37 pagonja napepetoemboe. Ma'ai katesaloentengkoe ntaoe, nato'o: Poera-poera ndapakajoa: Sako taoe bota napakajosa talinganja, taoe bobo napapowotoe.

8.

Taoe patantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa.

- 1 Ri eo-eo setoe tepasambakamo wo'oe taoe sondo mpo-
dago, bare'e re'e anoe ndakoni; ntje'e pai ndapeboo anagoe-
2 roea, ndato'o: Mapoeroe rajakoe mangkita wa'a ntaoe sondo,
se'imo katogo ndemenja karoo-roonja ri jakoe pai bare'e re'e
3 pangkoninja. Ane koepapalai taoe se'e, da mewalili ri banoe-
anja bare'e sako mangkoni rioenja, bare'e da nakoto ri djaja,
4 maka sa'e lawa kare'enja. Mesono anagoeroea: Rimbe'i da
pantima roti ri tana soa se'i, da ndapakonika taoe se'e?
5 Meoasi sira: Sangkoedja rotimi? Mesono taoe setoe: Pitoe-
6 ngkomba. Ndapokaoe taoe sondo da motoenda ri tana; roo
setoe, ndatima roti pitoengkomba, ndapekakaika, ndaripoesi,
nepa ndatondjoeka anagoeroea, da napadika ri soera ntaoe
7 sondo; nadika. Re'e wo'oe baee sakodi, ntje'e wo'oe ndapeka-
8 kaika, nepa ndato'o: Da nditilaka taoe. Mangkonimo taoe,
9 mabosoe, jabi noe roti ndaroeroesi, pitoe ngkarandji; taoe
10 mangkoni tepatantjowoe imbanja. Taoe setoe mesantjawi
ri doeanga pai anagoeroea, ndjo'oe ri tana Dalamanoeta.

Patoedjoe i mPoeë Isa manto'o kaToParisinja.

- 11 Ma'imo To Parisi, natepoe'oemo mombembali pai sira,
naperapi da ndapapakitaka sisi'a koeasa oengka ri Soeroega;
12 da raja ntaoe se'e da malego sira. Mengosabaka i Isa, mapari
ndaepe, nepa ndato'o: Makoedja taoe toewoe salapi se'i
da rajanja mampeole koeasa? Montjo koeto'o, taoe toewoe
13 salapi se'i bare'e da re'e koeasa ndapapakitaka. Ndapalaikamo
taoe se'e, mesantjawi moeni ri doeanga, mowote.
14 Nakalingani noe anagoeroe mangkeni roti, mewali roti
15 ntaoe se'e ri doeanga sangkombadja. Ndapatoedjoe i Isa
taoe se'e, ndato'oka: Ndipakadago, ne'e ndiaja ragi nTo
16 Parisi pai ragi i Herode. Nagombomo ntaoe se'e kabare-
17 'enja re'e rotinja. Ndaintjanimo i Isa pai ndapampeoasi: Ara

wenoe pai ndipagombo kabare'enja re'e roti ndikeni? Ara
 18 bare'epa re'e paintjanimi, bara kanoto ndajami? Ara poremo
 rajami? Ara momata komi, bare'e ndikita, bara motalinga
 19 komi, bare'e ndidonge? Ara bare'emo ndiintjani pantilakoe
 roti limangkomba ri taoe limantjowoe, bara sangkoedja
 ngkarandji ndiroeroesi wa'a jabinja? Mesono taoe setoe:
 20 Sampoejoe pai roeogoe. Pai pantilakoe roti pitoengkomba
 ri taoe patantjowoe, bara sangkoedja ngkarandji ndiroeroesi
 21 wa'a jabinja? Mesono taoe setoe: Pitoeogoe. Ndato'oka taoe
 setoe: Bare'epa sako manoto rajami?

Taoe boeta ndapaka'osa i mPoeë Isa.

22 Djelamo ri Besaida sira. Nawawanaka ntaoe taoe boeta
 23 ri sira, naperapi da ndadjama. Ntakekeni i Isa pale ntaoe
 boeta, ndanini ri sambali lipoe, ndatoepesi matanja, ndadika
 palea ri wawo matanja, nepa ndapekoetana: Re'e anoe noe-
 24 kita? Metingara i Boeta, nato'o: Koekita taoe, maka koekita
 25 pelindja-lindjanja ewa kadjoe. Sangkanipa ndadika palea ri
 wawo matanja, nepa se'i-se'i nakita mpodago meole, josamo,
 26 tongawamo nakita poera-poera. Ndapapewalilimo ri banoe-
 anja, ndato'oka si'a: Ne'e noelempo-lempe ogoe lipoe, pai
 ne'e noeto'o-to'oka taoe ri ra lipoe.

Nato'o i mPetoeroe: Komi i Masehi.

27 Malaimo i Isa pai anagoeroea, ndjo'oe ri wa'a lipoe ri
 Kesaria Pilipi. Ntongo ri djajapa ndapekoetana ri anagoe-
 28 roea: Isema nato'o ntaoe sondo kajakoenja? Mesono anagoe-
 roea: I Johane Topoparioe; sa'e manto'o i Elia, sa'e: sala
 29 nabi samba'a. Ndapekoetana wo'oe: Dja komi, isema ndito'o
 30 kajakoenja? Mesono i Petoeroe: Komi i Masehi. Ndatadamo
 maroso-roso anagoeroea, ne'e da nato'o-to'oka taoe kasiranja.

I Ana Manoesia da nadjeani ntaoe.

31 Ndatepoe'oe mantotoraka anagoeroea, maria ngaja da
 katedjeani i Ana manoesia, da natadji noe wa'a ntaoe toe'a,
 tadoe mpanjomba pai pandita, da napepate; ri katogo nde-
 32 menja da toewoe moeni. Ndato'omo mpajoa paoe setoe.

- Napapebiamo i mPetoeroe sira, da rajanja mampetangani.
- 33 Metorobakamo sira, mantjoearak i anagoeroea, nepa ndape-
tangani i Petoeroe, ndato'o: Palaimo ri talikoekoe, topongkelo;
nawa-nawa ndajamoe banja nawa-nawa mPoeë Ala, pai-
kanja nawa-nawa ntaoe.
- 34 Nepa ndapeboomo wa'a ntaoe sondo sangkani-ngkani
pai anagoeroea, ndato'oka wa'a ntaoe se'e: Taoe anoe da
rajanja maloeloe jakoe, ntje'e da mampasa'a kadjoe ndapa-
35 pombepampa, nepa da naloeloe jakoe. Maka taoe anoe da
rajanja mangkekeni katoewoenja, si'a da tetadji katoewoenja;
anoë maboëja rajanja da malapasaka katoewoenja, mampo-
mawo jakoe pai Noentoe ngkatoewoe, si'a da mangkekeni.
- 36 Noendjaamo jowenja ri taoe da mangkekeni sambawo lino
37 se'i, ane tetadji katoewoenja ri Poeë Ala? Noendjaamo da
38 nawai ntaoe da napaolika katoewoenja? Anoe da mampomaea
jakoe pai noentoe, sindara ngkatoewoenja ri wa'a ntaoe
wongo pai madja'a toewoe salapi se'i, taoe setoe da napo-
maeamo wo'oe i Ana manoesia, ane ma'i moeni, mangkeni
peawa mPapanja, mampojoenoe wa'a mala'eka anoe malino.

9.

- 1 Nepa ndato'o wo'oe ri wa'a ntaoe se'e: Montjo koeto'oka
komi: Sa'e taoe anoe ire'imo se'i-se'i, bare'e da naepe kapate,
rantani nakitamo poparenta mPoeë Ala djela ri karosnja.

Poeë Isa mompaoe pai nabi Moesa pai nabi Elia.

- 2 Ri ka'ono ndemenja oengka lairia ndapojoenoemo i Isa
i Petoeroe, i Jakoboe, pai i Johane, mandake ri boejoe marate,
wa'anja taoe se'e. Ndjairia tebalisakamo ta'aa ri soëara ntaoe
3 se'e. Poedjoe ngkoroa makilajamo, gori ngkaboejanja; bare'e
4 nakoto ntaoe mampakaboëja ewaintje'e. Nakitasaka noe
anagoeroea i Elia pai i Moesa, mompaoe-mpaoe pai sira.
- 5 Mompaoe i Petoeroe, nato'oka i Isa: Goeroe, sakodi ngkadago
kakaminja ire'i, da kapowiamo koeani tatogo: saogoe galami,
6 saogoe gala i Moesa, saogoe gala i Elia. Maka bare'e naintjani
7 noendjaa da nato'oka; tontoa kodjo raja ntaoe se'e. Ma'imo
limoe maleroeni taoe se'e, ma'i wo'oe nganga oengka ri limoe,
manto'o: Se'i anakoe anoe koepotowe, si'a da ndipedongeka.

- 8 Kalioe-lioe meeli anagoeroe, bare'emo re'e taoe nakita, wa-
'anja i Isa anoe laoe.
- 9 Ntongo mobaloengke moeni taoe se'e aopo, ndapetangani i
Isa taoe tatogo se'e, ne'e da napepetoemboe anoe nakitamo,
rantani toewoe moeni i Ana manoesia, kapoeranja mate ri-
10 oenja. Nasombo ntaoe se'e paoea ri rajanja, napombembeto-
'oka, noendjaamo posoki mpaoe se'i: Toewoe moeni, kapoe-
ranja mate rioenja.
- 11 Napeoasimo ri sira, nato'o: Noendjaa poe'oenja pai
12 napanto'o noe wa'a mpandita, i Elia da ma'i rioenja? Mesono
sira: Sangaja-ngaja da ma'i i Elia da mampakatimama poera-
poera, paikanja wenoe pai nakalaoe ri Soera mPoeë Ala:
Maria padjeani ntaoe da naepe i Ana manoesia pai da na-
13 tadjji ntaoe? Pai koeto'oka komi, djelamo i Elia pai gori
mpepokono ndaja ntaoe napowiaka si'a, gori noe bangani
nTjoera mPoeë Ala.

Ananggodi naperata-rata lamoanda ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 14 Djelamo moeni ri anagoeroea ntaninja, nakita taoe se'e
nalimboe ntaoe sondo, sa'e pandita mopapaiso pai taoe se'e.
- 15 Boetoe nakita ntaoe sondo, tesaloentengkoenadadoe, napo-
16 kawongko. Ndapeoasi i Isa: Noendjaa ndipopaisoi pai ana-
17 goeroekoe? Mesono samba'a ri taoe sondo: Goeroe, koewawa
18 ri komi anakoe toeama, maka naperata-rata lamoanda bobo; ane
merata lamoanja, napetasoka ri tana koronja, mowoera-
woera nganganja, napapoko'i ngisinja, rantani koedjoemo
koronja. Koeperapimo ri anagoeroemi da napapesoewoe,
19 bare'e nakoto. Mesono i Isa, ndato'oka taoe se'e: Ee taoe bare'e
re'e peaja ndajami! bara da masaepa katoewoekoe ri ojomi?
Bara da masaepa paepekoe kapore ndajami? Kenimo ma'i
20 ananggodi! Nakenimo ntaoe ananggodi ri sira. Boetoe nakita
noe lamoanda sira, napakadoito ananggodi madoengka, medoe-
21 lisaka, mowoera-woera nganganja. Mekoetana i Isa ri pa-
panja: Bara masaemo ka'ewaintje'enja? Mesono papanja:
22 Oengka ri kakodinjamo. Mariangkanimo natadji lamoanda
koronja ri apoe, bara ri oeë da napampepate. Ane re'e pangko-
23 tomi, ndipokapoeroe kami, ndipelae. Mesono i Isa: Noeto'o
ane re'e pangkotomi; poera-poera nakoto ntaoe anoe maroso

- 24 peaja ndajanja. Kalioe-lioe meboo papa noe anangodi, nato'o:
 25 Meaja jakoe, ndirangani peaja ndajakoe! Pangkita i Isa wa'a
 ntaoe sondo ma'i mompasambaka, ndaboerangkasimo lamo
 madja'a, ndato'oka: Siko lamo bobo pai bota, koeto'oka
 26 siko: palaika anangodi, ne'emo noepesoea moeni! Meboo
 lamo, napakadoito anangodi, napalaikamo, mewali ewa
 27 matemo anangodi; karia ntaoe manto'o matemo. Ndaakekeni
 i Isa palenja, ndawangoe, meokomo.
- 28 Meponemo sira ri banoea ntaoe; tepasambakamo pai
 anagoeroea, mekoetanamo taoe sa'e: Kami se'i wenoe pai
 29 naka bare'e kakoto mampapesoewoe lamo setoe? Mesono
 sira: Lamo anoe sangaja setoe, wa'anja anoe mangkoto
 mampapesoewoe, karoso mpekakaita.

Karoena ngkaninja ndapetoemboe mPoeë Isa da kapatea.

- 30 Malaimo wo'oe i Isa, melindja-lindja ri tana Galilea pai
 anagoeroea; paikanja bare'e ndapokono da naintjani ntaoe
 31 pelindjaa. Maka ndapetoemboeka anagoeroea paoe se'i: I Ana
 manoesia da ndawaika taoe anoe da mantjoko si'a, nepa da
 napepate; ri katogo ndeme oengka ri kapatenja da toewoe
 32 moeni. Bare'e narata ndaja ntaoe se'e posoki mpaoea, maeka
 rajanja da mampeoasi ri sira.

Karoena ndaja.

- 33 Djelamo ri Kapenaoe, mepone ri banoeaa, nepa nda-
 peoasi anagoeroea: Noendjaa ndipombepaoe-paoeka ri djaja?
 34 Sandjii taoe setoe, maka anoe napombebali-balika ntaoe
 35 se'e, isema anoe bangke katoewoenja. Motoendamo sira,
 ndapeboo taoe sampoejoe pai radoea se'e, ndato'oka: Taoe
 anoe da rajanja da bangke katoewoenja, ntje'e da mewali
 36 taoe ri poerinja, anoe da mampariwawo joenoe. Ndatima i
 Isa anangodi, ndadika ri ojo ntaoe se'e, ndasokowaka, nepa
 37 ndato'o: Anoe mampomawo anangodi ewantje'i se'i, mae-
 ndo-endo jakoe, jakoemo se'i napomawo. Pai anoe mampo-
 mawo jakoe, banja jakoe napomawo, Anoe mampokaoe
 jakoe napomawo.
- 38 Nato'o i Johane: Goeroe, re'e taoe samba'a anoe banja

- joenoeta melindja-lindja, kakita mampapesoewoe lamo ma-
 39 ntjabo to'omi; kapetangani, maka banja joenoeta si'a. Mesono
 i Isa: Ne'e ndipetangani, maka bare'e re'e taoe anoe mampa-
 tongawa koeasa, mantjabo to'okoe, anoe da ronga mangkoto
 40 mamposari jakoe. Taoe anoe bare'e mamposari kita, si'a
 41 joenoeta. Maka taoe anoe da mantimaka komi oeë santabo,
 maendo-endo kakominja anagoeroe i Masehi, montjo koeto-
 42 'oka komi, taoe setoe bare'e da tetadji saronja. Ane re'e
 taoe anoe manawoesaka, maoe samba'a ri wa'a ntaoe kodi
 anoe maaja jakoe, toearapa da ndapeso'oka watoe bangke ri
 43 le'enja, nepa da ndalodongi ri tasi. Ane palemoe sambali da
 manawoesaka siko, owo; toearapa siko poengkoe, paikanja
 da mesoea ri katoewoe anoe bare'e poesa, pai ne'e da mesoea
 ri Naraka, ri apoe anoe bare'e mate-mate, ntongo radoeapa
 44, 45 palemoe. Ndjairia be paja-paja oele, be mate-mate apoe. Pai
 ane witimoe sambali da manawoesaka siko, owo; toearapa siko
 poengkoe, paikanja da mesoea ri katoewoe anoe bare'e poesa,
 pai ne'e siko da ndatadji ri Naraka, ntongo radoeapa witimoe.
 46, 47 Ndjairia be paja-paja oele, be mate-mate apoe. Pai ane
 matamoe sambali da manawoesaka siko, jali; toearapa siko da
 mesoea ri poparenta mPoeë Ala maoe saogoe dja matamoe,
 48 pai ne'e siko da ndatadji ri Naraka, ndjairia be paja-paja
 49 oele, be mate-mate apoe. Maka apoe da maboeresi taoe poera-
 poera, pai poera-poera panjomba da ndaboeresi.
 50 Boere bangke jowenja, paikanja ane joëmo boere,
 noendjaamo da ndapakamasika moeni? Da nakalaoe boere ri
 rajami, nakarodo mposintoewoemi.

10.

Poga'a ntaoe morongo.

- 1 Moiwomo sira, ndjo'oe ri tana Joedea, djaja ri sambote
 ngkoro Jarade ndaloeloe. Mariamo wo'oe taoe madadoe sira,
 ntje'emo wo'oe ndapapatoedjoeki ewa njanjaa woengkaeo.
 2 Ma'imo To Parisi sa'e, napeoasi ri sira, bara madago
 toeama da mantadji rongonja; na'oamo ntaoe se'e da mali-
 ngoeni sira. Mesono sira, ndato'oka taoe se'e: Ewaimbe'i
 4 padika i Moesa? Mesono taoe se'e: Ndawai i Moesa da mo'oeki
 5 soera mpoga'a, pampapalai we'a. Mesono moeni i Isa:
 Mangkita kapeni ndajami pai napadika i Moesa padika se'e.

- 6 Paikanja ipiamo, ri pampapewalia lino, ndapapewali mPoeë
 7 Ala taoe toeama pai we'a. Ntje'e pai koepanto'o: Toeama
 da mampalaika papanja pai inenja, toeama pai we'a da
 8 naka sintoewoe katoewoenja, banjamo samba'a samba'a,
 9 sintoewoe-ntoewoe da katoewoenja. Anoe ndapasintoewoe
 mPoeë Ala, ne'e da naga'a ntaoe.
- 10 Peponea ri banoea, napeoasimo wo'oe noe anagoeroea
 11 ka'intje'enja. Mesono sira: Toeama anoe mantadji we'anja
 pai mamporongo samba'anja, mosalara ri we'a anoe natadji;
 12 we'a anoe mantadji langkainja pai mampolangkai samba'anja,
 mosalara.

Pampomawo i mPoeë Isa ananggodì.

- 13 Nakeni ntaoe ananggodì ri sira, da ndapadjama. Na-
 14 boerangkasi noe anagoeroea taoe se'e. Boetoe ndakita i Isa,
 bare'e ndapokono, ndato'oka: Da ndiwaimo ananggodì ma'i
 ri jakoe, ne'e ndipetangani; taoe anoe ewa ananggodì rajanja,
 15 ntje'e taliwanoea ri poparenta mPoeë Ala. Montjo koeto'oka
 komi, taoe anoe bare'e mangkita poparenta mPoeë Ala ewa
 16 nakita ndaja noe ananggodì, bare'e da narata. Ndasokowaka
 i Isa wa'a ananggodì setoe, ndadika palea ri wawo ntano-
 ananja, ndapekakaika ri Poeë Ala.

Taoe kore'e mapari da pesoeanja ri poparenta mPoeë Ala.

- 17 Ntongo melindja sira, ma'i nadadoe ntaoe samba'a,
 medoengkalaka ri witia, napeoasi ri sira: Goeroe madago,
 noendjaa da koepowia, da koeparata katoewoe anoe bare'e
 18 poesa? Mesono i Isa: Wenoë pai noepanto'o jakoe madago?
 19 Bare'e re'e anoe madago wa'anja Poeë Ala. Noeintjani wa'a
 mpadikaa: Ne'e mepepate, ne'e mosalara, ne'e mangangka,
 ne'e kambamba-mbamba, ne'e mesago, aja papamoe pai
 20 inemoe. Mesono taoe setoe: Goeroe, oengka ngkakodikoe
 koeloeloemo poera-poera setoe. Ndapeolemo i Isa lionja,
 ndapomawo, ndato'oka si'a: Sangaja bare'epa noepowia.
 Palai, pobaloe anoemoe poera-poera, olinja waika taoe kaasi-
 asi, da re'e kakore'emoe ri raja nTjoeroega, nepa da ma'i da
 22 noeloeloe jakoe. Matoe'amo lio ntaoe setoe, madonge paoe

- 23 i Isa, mapari naepe, maka anoenja maria. Ndaliwoe matamo
 i Isa anagoeroea, ndato'oka: Mapari kodjo ri taoe kore'e da
 24 mesoea ri poparenta mPoeë Ala. Tesaloentengkoe wa'a
 anagoeroea, madonge noentoea se'e. Ndato'o moeni i Isa ri
 taoe se'e: Anakoe, mapari kodjo da mesoea ri poparenta
 25 mPoeë Ala. Saroe-saroe onta da mesoea ri talinga ndjaroe,
 26 mapari taoe kore'e da mesoea ri poparenta mPoeë Ala. Ma-
 leloemo kodjo raja ntaoe se'e, nato'o ntjamba'a ri samba-
 27 'anja: Ane ewase'e, isema da mesoea? Ndapeole i Isa mata
 ntaoe se'e, ndato'o: Ri taoe bare'e ndakoto, ri Poeë Ala
 28 ndakoto, maka poera-poera ndakoto mPoeë Ala. Se'i i
 Petoeroe natepoe'oemo manto'oka sira: Ndiole kami se'i,
 29 poera-poera kapalaika, da kapaloeloe komi. Mesono i Isa:
 Montjo koeto'oka komi: Bare'e re'e taoe anoe mampalaika
 banoeanja, bara kasangkomonja, bara papanja, bara inenja,
 bara rongonja, bara ananja, bara podjamaanja, da napaaaja
 30 jakoe bara Noentoe ngkatoewoe, anoe bare'e da re'e para-
 tanja ri katoewoenja se'i banoea, kasangkomp, ine, ana-
 nggodi, podjamaa, saatoe ngkani ewa anoe napalaika,
 ntongo nadjea-djeani ntaoe si'a, nepa ri katoewoe ri poerinja
 31 da narata katoewoe anoe bare'e poesa. Paikanja maria anoe
 mesindioe, da djela ri poerinja, pai anoe teripoeri, da mesindioe.

Katogo ngkaninja ndapetoemboe i mPoeë Isa da pampepate ntaoe sira.

- 32 Melindjamo i Isa pai anagoeroea ndeki Jeroesale, mesi-
 ndioemo i Isa; ipoe raja noe anagoeroea, taoe meloeloe maeka
 rajanja. Ndapokaoemo wo'oe anagoeroea sampoejoe pai
 radoea da melindja mosoe ri sira; ndatepoe'oe manto'o anoe
 33 da mewali ri sira: Se'i kita ndekoe ri Jeroesale; i Ana ma-
 noesia da ndawaika wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita;
 taoe se'e da magombo da kapatenja, nepa da nawaika topo-
 34 lamo, nepa da ndapasinggiri, da ndatoepesi, da ndabobaki,
 da ndapepate; oengka lairia da toewoe moeni si'a ri katatogo
 ndemenja.

I Jakoboe pai i Johane merapi lantinja ri Poeë Isa.

- 35 Djelamo i Jakoboe pai i Johane ana i nTjebedeoe, ri
 sira, nato'oka sira: Goeroe, panto'o ndaja mami da ndiwaika

36 kami anoe kaperapi ri komi. Mesono sira: Noendjaa ndito'o,
 37 da koepowiaka komi? Mesono taoe se'e: Ane ndiratamo lanti-
 mi, da ndiwaika kami da motoenda ri sorimi, samba'a tondo
 38 ri kana, samba'a tondo ri karii. Mesono i Isa: Bare'e ndii-
 ntjani anoe ndiperapi. Ara ndikoto manginoe bangani ntabo,
 anoe koeinoe jakoe? Ara ndikoto mampandioe pandioekoe
 39 jakoe? Mesono taoe se'e: Kakoto. Mesono i Isa: Panginoekoe
 40 da ndiinoe, pandioekoe da ndipandioe, paikanja da potoe-
 ndami ri sorikoe mpotimali-mali, banja jakoe anoe mawai,
 ntje'e ndawai ri anoe meawa da toempoenja.

41 Boetoe nadonge noe joenoenja sampoejoe, bare'e napo-
 42 kono pompaoe i Jakoboe pai i Johane. Ndapeboo i Isa wa'a
 ntaoe se'e, ndato'oka: Ndiintjani taoe anoe ndato'o mokole
 ntaoe sondo, ntje'e napoeë ntaoe sondo, pai taoe anoe bangke
 43 katoewoenja mampetikodi taoe woengkaeo. Paikanja wa'a
 ngkomi banja ewaintje'e; anoe da rajanja da toewoe taoe
 44 bose, ntje'e da napewali ewa toea'imi; anoe da rajanja
 da toewoe ri wawomi, ntje'e da naka ri arami poera-poera
 45 katoewoenja. Maka i Ana manoesia bare'e djela ri lino
 da toewoe taoe bangke, paikanja da toewoe taoe kodi pai
 da mawai inosanja, mantjampo sala ntaoe maria.

I Batimeoe, taoe boeta, ndapaka'osa i mPoeë Isa.

46 Djela ri lipoe Jeriko taoe setoe. Mesoewoe moeni ri
 lipoe pai anagoeroea pai sondo taoe maloeloe, laoe taoe
 merapa-rapi anoe boeta, ana i nTimeoe, i Batimeoe, motoe-
 47 nda-toenda ri wiwi ndjaja. Boetoe nadonge kama'i i Isa To
 Nasare, natepoe'oe meboo-boo, marimbo nganganja: Isa
 48 makoempoe i Daoedi, pokapoeroe jakoe! Maria maboerangkasi
 si'a, da napondjii, pagonja napakarimbo nganganja meboo:
 49 Makoempoe i Daoedi, pokapoeroe jakoe! Me'onto i Isa,
 ndato'o: Peboo taoe setoe! Napeboo ntaoe i Boeta, nato'oka
 50 si'a: Pakaroso rajamoe, peoko, siko ndapeboo. Natadji i
 Boeta paoebanja, meoko, nadadoe i Isa. Ndaseko i Isa si'a,
 ndapeoasi: Noendjaa noeto'o da koekoedja siko? Mesono i
 52 Boeta: Poeë, ndipakajosa matakoe! Mesono i Isa: Palaimo,
 peaja ndajamoe anoe mampakajoa rajamoe. Kalioe-lioe
 josamo matanja, naloeloe i Isa ri pelindjaa.

11.

Pesoea i Isa ri lipoe Jeroesale.

- 1 Bare'emo lawa taoe se'e oengka ri Jeroesale, mosoemo
ri lipoe Bepage pai Betania, ri apa boejoe ngKadjoe lana
kadjelanja, ndapokaoe i Isa anagoeroea radoea, ndato'oka:
2 Ndipalaimo ri lipoe ndisoearako se'i; boetoe mesoea komi, da
re'e ana ngkalide ndirata ndataka, bare'epa re'e taoe mampela-
3 mba; ndilede, ndino'o waima'i. Ane re'e taoe meoasi ri komi:
Makoedja ndilede? se'i da pesonomi: Ndatako i mPoeë,
4 bare'e masae da ndapewalilika moeni. Malaimo taoe ndapo-
koe, narata ana ngkalide ndataka ri poe'oe edja ntaoe, ri
5 wiwi ndjaja, nalede. Sa'e taoe laoe mekakore, napeoasi: Ma-
6 koedja ndilede ana ngkalide setoe? Mesonomo anagoeroe
7 ewa patada i Isa ri si'a; napapalioemo ntaoe se'e. Nano-
'omo ana ngkalide ma'i ri Isa, nadika paoebanja ri toewa
8 ngkalide, ndapelamba. Maria taoe sa'e mantalesaka paoe-
banja ri djaja, sa'e mantjawoe ra'a ngkadjoe, anoe naowo
9 ri podjamaa. Se'i taoe anoe mesindioe pai taoe anoe metonda
meboo-boo, nato'o: Hosana! Tapokawongko anoe ma'i,
10 mangkeni to'o mPoeë Ala! Tapokawongko kama'i mpopa-
11 renta i ngkai Daoedi! Hosana ri kandatenja! Ewaintje'e
pesoea i Isa ri lipoe Jeroesale, ndekoemo sira ri Banoea mpa-
njomba. Poeramo ndapepeole poera-poeranja ndjairia, nda-
palaikamo moeni lipoe pai anagoeroea sampoejoe pai radoea,
mewalili ri Betania, maka da mawengimo.
- 12 Bangke reme napalaikamo ntaoe se'e lipoe Betania,
13 maoromo kompo i Isa. Lawa-lawakita kadjoe ara, ma-
rombo poiranja, ntje'e ndadadoe, da mampeole woeranja.
Djelamo ndjairia, wa'anja ira anoe ndarata, maka bare'epa
14 djela ri powoeranja. Ntje'e pai ndapanto'oka kadjoe setoe:
Ne'emo da re'e taoe da mangkoni woeramoe, bara impia-mpia.
Paoea se'e nadonge noe anagoeroea.
- 15 Djelamo ri Jeroesale, ndekoemo sira ndeki Banoea
mpanjomba. Ndatepoe'oemo i Isa maroemba taoe mobaloe-
baloe pai anoe meoli-oli ndjairia; medja ntaoe topetolo-tolo
doi pai potoenda ntaoe topobaloe-baloe tontji ndabaliko'a,
16 bare'e ndawai taoe malempo soma Banoea mpanjomba,
17 manteosi rengkonja. Nepa ndatepoe'oe mopatoentoe, ndato'o:
Banja ewase'i panto'o nTjoera mPoeë Ala: Banoeakoe banoea

mpanjomba to'onja, ri wa'a ntaoe poera-poera? Dja komi,
 18 ndipowiamo kare'e ntopodjampa. Noentoe setoe nadonge noe
 wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita, ntje'e pai napampepali
 ntaoe se'e djaja da manawoesaka sira, maka ipoe rajanja
 mangkita wa'a ntaoe sondo, kono mpodago rajanja madonge
 19 noentoea. Sakodipa da mawengimo, nepa ndapalaika moeni
 20 lipoe, ndapojoenoe anagoeroea. Bangke reme, mowoero-
 woeropa, nalioenaka ntaoe se'e kadjoe ara, nakita manga-
 21 oemo ngkekale-kalenja. Nawaliendomo i mPetoeroe kaka-
 djoenja setoe, ntje'e pai napanto'oka sira: Goeroe, ndipeole,
 22 kadjoe ara anoe ndipokarae, mangaoemo wawase'i. Mesono
 23 i Isa: Ndiajamo Poeë Ala. Montjo koeto'oka komi, ane re'e
 taoe manto'oka boejoe se'i: Peoretakamo, katoedoe ri tasi,
 pai bare'e bata rajanja, paikanja manoto ri rajanja, anoe
 24 nato'o da mewali kodjo, sangaja-ngaja da mewali. Ntje'e
 pai koepanto'oka komi: Poera-poera anoe ndiperapi ri peka-
 kaimi, ndiajamo karonja ndiratamo, sangaja-ngaja da
 25 ndirata. Paikanja ane ntongo mekakaimo komi pai re'e sala
 noe joenoemi ri komi, nditadjimo, da ndapantadjimo wo'oe
 26 mPapamoe ri Soeroega wa'a ntjalami ri sira. Paikanja ane
 bare'e nditadji sala noe joenoemi ri komi, bare'e wo'oe
 da ndatadji mPapami anoe ndati Soeroega, salami.

Pombebali-bali i mPoeë Isa pai wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita.

27 Djelamo moeni ri Jeroesale taoe se'e, ndjo'oe melindja-
 lindja sira ri soma Banoea mpanjomba, ma'imo wo'oe pandita
 28 pai taoe toe'a nTo Jahoedi, napeoasi ri sira: Joa noendjaa
 noepomajoa, mampowia ewa anoe noepowia? Isema mampa-
 29 pakotoka siko, mampowia anoe ewaintjetoe? Mesono i Isa:
 Sangaja da koepeoasi ri komi, ane intje'e da ndisonoka jakoe,
 da koeto'oka komi joa noendjaa anoe koepomajoa, mampowia
 30 ewa anoe koepowia. Pangarioe i Johane taoe, bara oengka ri
 31 Soeroega, bara oengka ri taoe? Ndipesonomo! Mogombo taoe
 setoe napombeto'oka: Ane tato'o: Oengka ri Soeroega, da
 nawalimpekoetana: Ane ewaintje'e, makoedja bare'e ndiaja?
 32 Da tato'o: Oengka ri taoe? paikanja taoe sondo tapokaeka,
 maka manotomo ri raja ntaoe sondo poera-poera, i Johane
 33 montjo nabi katoewoenja. Mesonomo taoe se'e, nato'oka i
 Isa: Bare'e kaintjani. Ndato'o i Isa ri taoe se'e: Ane ewaintje'e,

bare'e koeto'oka komi joa noendjaa koepomajoa, mampowia ewa anoe koepowiamo.

12.

Topobonde anoe madja'a.

- 1 Ndatepoe'oemo i Isa mampetoemboe noentoe mporapa
ri taoe se'e: Re'e taoe mampowia bonde anggoro, nawajani
sape-sape, nakae paidjaki woea anggoro, nawangoe banoea
2 marate, nepa nasaro taoe anoe da mampobonde; roo setoe
ndjo'oe moweloea. Djelamo ri powoea noe anggoro, napokaoe
3 anamajoenoenja samba'a da ndjo'oe ri topobonde, da napa-
ntima ri taoe se'e tilanja ri woea anggoro. Paikanja nasoko
ntopobonde anamajoenoe setoe, nabobaki, napapalai, bare'e
4 kobangani palenja. Ndapokaoemo wo'oe ntoempoe bonde
anamajoenoe ntaninja, ntje'e nabobaki ntaoe se'e wo'onja,
5 napepepara. Napokaoepa samba'a, ntje'e napepate ntaoe se'e.
Mariapa taoe anoe napokaoe ntoempoe bonde, sa'e nabobaki,
6 sa'e napepate ntopobonde. Wa'anja anoe laoea ri toempoe
bonde, ananja toeama anoe napomawo, ntje'e napokaoe ri
poerinja, panto'onja: Sangaja-ngaja da napokapoeroe anakoe.
7 Setoemo topobonde napombeto'oka: Intje'emo da toempoe
bonde raneonja, aginja da tapepate, da tapampotoempoe
8 bondenja. Nasoko, napepate, koronja natadji ri sambali mbaja
9 bonde. Noendjaamo da napowia ntoempoe bonde? Sangaja-
ngaja da ma'i mampepate topobonde setoe, bonde anggoro
da nawaika taoe ntaninja.
- 10 Bara bare'epa re'e pabasami ri Soera mPoeë Ala paoe
se'i: Watoe anoe naposari ntaoe anoe mampowia banoea,
11 ntje'e mewalimo watoe nono. Oengka ri Poeë Ala kama'inja,
12 tapodjingki mampeole. Napepalimo ntaoe se'e da mantjoko
i Isa, paikanja taoe sondo napokaeka. Maka narata ndaja
kasisi'anja anoe ndatoenggai i Isa mampetoemboe noentoe
mporapa setoe. Napalaikamo sira, mandotemo.

Panawoe asele.

- 13 Napokaoe ntaoe se'e To Parisi pai joenoe i mokole
Herode sa'e da ndjo'oe ri sira, da mampakalingoe sira ri
14 pompaoe. Kadjela ntaoe se'e, nato'oka sira: Goeroe, kaintjani
kajoa ndajami, bare'e ndipokaeka taoe, maka bare'e ndilinga
lanti ntaoe, paikanja montjo pantoedjoemi djaja ri Poeë Ala.

Ara madago da ndawaika i Datoe asele, bara bare'e? Da
 15 tawai, bara bare'e da tawai? Ndaintjani i Isa kira-kira ntaoe
 se'e; ntje'e pai ndapanto'o: Makoedja ndipepali da mana-
 woesaka jakoe? Tondjoe ma'i ringgi samba'a, da koepewoele.
 16 Natondjoe. Ndapeoasi i Isa: Lio intjema se'i pai oeki intjema?
 17 Mesono taoe setoe: Anoe i Datoe. Mesono i Isa: Da ndiwaika-
 mo i Datoe anoe i Datoe, Poeë Ala da ndiwaika anoe i mPoeë
 Ala. Napodjingki ndaja ntaoe se'e pesonoa.

Katoewoe ntaoe mate.

18 Djelamo To Sadoeki ri sira, ntje'e taoe anoe masapoe
 katoewoe ntaoe mate. Se'i anoe napekoetana ntaoe se'e ri
 19 sira: Goeroe, padika i Moesa, ane matemo toema pai toe-
 woepa rongonja, bare'e moana, kasangkomponja toema
 da mamporongo bembaba, ana mbe'a setoe da ndato'o ana
 20 ngkasangkomponja mate. Toewoemo taoe santoea'i papitoe,
 paka toema. Morongomo i Ka'isa, mate tamana, napo-
 21 rongonja i ngKaradoea eranja, mate tamana, ewantje'emo
 22 se'e i Katatogo pai wa'a ntoea'inja, paka mate tamana,
 23 nepa mate wo'oe we'a. Ri katoewoe ntaoe mate, ane da
 membangoe, isema da langkai mbe'a setoe, maka taoe papitoe
 setoe paka napowe'a.

24 Mesono i Isa: Banja se'i poe'oe kalingoe ndajami, kabare-
 'enja ndiintjani bangani nTjoera mPoeë Ala pai koeasa mPoeë
 25 Ala? Maka taoe anoe mate pai toewoe moeni bare'e morongo,
 bare'e ndapaporongo, paikanja mala'eka ri Soeroega katoe-
 26 woenja. Ane pampatoewoe taoe mate, bara bare'e ndibasa
 ri soera i Moesa, ri kalaoenja ri jopo ngoera, ponoentoe mPoeë
 Ala manto'oka si'a: Jakoe poeë i Boerahima, poeë i Saki,
 27 poeë i Jako? Banja bara poeë ntaoe mate sira, Poeë ntaoe
 toewoe jaoe. Ma'ai kalingoe ndajami!

28 Laoemo samba'a pandita mampedongeka pombembali
 ntaoe se'e. Naepe ndaja kajoa mpesono i Isa, ntje'e pai
 nakama'i ri sira, napeoasi: Songka mPoeë Ala noendjaa anoe
 29 ri wawo ntjongka poera-poera? Mesono i Isa: Se'i songka
 anoe ri wawonja: Pedongeka, To Israeli: Poeëta Poeë Ala
 30 samba'a-mba'a katoewoea. Da noepotowe poeëmo Poeë Ala
 gori mpangkoto ndajamoe, gori mpangkoto noe nawa-na-
 wamoe, gori mpangkoto mpaintjanimo, gori mpangkoto
 31 ngkoromoe. Pai se'imo karadoeanja: Joenoemoe da noepotowe

ewa pampotowemoe koromoe. Bare'e re'e songka mPoeë Ala
 32 anoe ri wawo intje'e. Mesono pandita setoe: Montjo, Goeroe,
 majoa pompaoemoe manto'o kasiranja samba'a-mba'a, bare'e
 33 re'e kasiogoea; mampotowe sira gori mpangkoto ndajata,
 gori mpangkoto noe nawa-nawata pai gori mpangkoto ngko-
 rota, pai mampotowe joenoeta ewa korota, ntje'e meroeoe
 kadagonja ri wa'a mpanjomba anoe nda'ombasi bara nda-
 34 rorosi. Ndadonge i Isa majoa pesononja, ntje'e pai ndapa-
 nto'o: Siko bare'e lawa oengka ri poparenta mPoeë Ala.
 Oengka ndjairia bare'emo re'e taoe mantaha da mekoetana
 bara noendjaa-ndjaa ri sira.

Ne'e ndaaja gaga taoe anoe mampeoendeka kapanditanja.

35 Ntongo mopatoentoe ri Banoea mpanjomba, ndato'o i
 Isa: Wenoe pai napanto'o noe wa'a mpandita ka'iMasehinja
 36 makoempoe i Daoedi? Maka panto'o i Daoedi ngkalionja,
 ndakeni noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja: Ndato'o i mPoeë ri
 Poeëkoe: Potoenda ri pale mokanakoe, rantani koedika wa'a
 37 iwalimoe ri ara mbitimoe. Se'i i Daoedi napoeë i Masehi; wenoe
 pai nakatoewoe makoempoenja? Napokonomo kodjo ntaoe
 38 sondo wa'a noentoea. Ndato'owo'oe ri ponoentoea: Ne'e ndiaja
 gaga pandita sa'e, anoe mampokono melindja-lindja mobadjoe
 39 marate, da napantoeboenaka ntaoe sondo ri potomoe, anoe
 mantoenggai motoenda ri potoenda madago ri langgara pai ri
 40 pangkoni mposoesa, anoe mampapoerasi doi mbe'a anoe
 matemo langkainja, anoe mampakadii ngkabongo pompa-
 oenja mekakai ri Poeë Ala; taoe setoe dja mampakanee
 salanja ri Poeë Ala.

Kaboeja ndaja mbe'a kaasi-asi.

41 Motoendamo sira mombesoeara pai peti panawoe-nawoe
 doi mpanjomba, ndapepeole taoe manawoe doi ndjairia;
 42 sondo taoe kore'e maria mba'a doi nanawoe. Mai wo'oe we'a
 kaasi-asi, anoe bembamo, dja roea ntoebi doi nanawoe ri
 43 peti (olinja sagoba). Ndapeboomo i Isa anagoeroea, ndato-
 'oka: Montjo koeto'oka komi, anoe meroeoe kaboeja ndajanja
 ri wa'a ntaoe anoe manawoe doi ri peti mpanjomba, ntje'e
 44 we'a kaasi-asi se'i, maka wa'a ntaoe ntaninja podo jabi noe
 doinja nawai; si'a nanawoemo anoenja poera-poera anoe da
 nakatoewoeka, naga'a ri anoe sakodi mpodago.

13.

Ndapetoemboemo i mPoeë Isa da kagero lipoe
Jeroesale pai da kadjela i Ana Manoesia.

- 1 Pampalaikaa Banoea mpanjomba, nato'o noe anagoeroea
samba'a: Ndipeolemo, Goeroe, kabangke mbatoe pai banoea
- 2 ire'i. Mesono i Isa: Noekita wa'a banoea bangke setoe?
Bare'e da re'e watoe metaka ri kasiwatoenja anoe bare'e da
ndaga'a.
- 3 Motoendamo sira ri apa boejoe ngKadjoe lana, mo-
mbesoeara pai Banoea mpanjomba; se'i i Petoeroe, i Jakoboe,
i Johane pai i Andaria, wa'anja taoe se'e, mekoetana ri sira:
- 4 Ndito'oka kami impiamo da pewalinja poera-poera setoe pai
noendjaa da petondoninja manto'o da kakobanganinja?
- 5 Ndatepoe'oemo i Isa manto'o: Ndipakadago boi da re'e taoe
6 malingoeni rajami. Maka maria taoe da djela masago to'okoe,
7 manto'o: Jakoemo i Masehi, maria taoe da nalingoeni. Pai
ane ndidonge bambari mpo'iwali pai mata mpenai, ne'e boi
maeka rajami, maka sangaja-ngaja da re'e, pai banjapa ntje'e
- 8 kapoesanja. Maka taoe salemba da mampo'iwalika taoe
salembanja, palili noe mokole samba'a da mombetoto pai
palili noe mokole samba'anja, maria mbaka da kare'e linoegi
pai oro bangke, ntje'e da pontepoe'oe ngkaparinja.
- 9 Dja komi, ndiole-olemo koromi. Komi da ndapapasoe-
arakika taoe magombo da kanawoemi, komi da ndabobaki
ri langgara, da ndapapombesoeara pai petoro pai mokole,
mantjoeroe paloeloemi jakoe, ntje'e da ndipetoemboe ri
- 10 soeara ntaoe se'e. Dja Noentoe ngkatoewoe da ndapetoemboe-
11 pa rioenja ri wa'a ntaoe poera-poera. Ane da nano'o ntaoe da
manawoesaka komi, ne'e ndipomapari mampepewoloka anoe
da ndito'o, paikanja anoe da ndawaika komi, ntje'e da ndito'o.
Maka banja komi anoe mompaoe, paikanja Inosa mPoeë.
- 12 Da re'e kasangkompoo anoe da manawoesaka kasangkompoo
pai papa anoe da manawoesaka ananja, nakamate, anangodi
da motengkobatoe ri inenja pai papanja, da ndapepate;
- 13 taoe poera-poera da mamposari komi, mampapaseroeka
komi pangkenimi to'okoe, paikanja anoe bare'e da panangi
rantani poeramo, ntje'e da mangarata katoewoe anoe bare'e
poesa.
- 14 Ane da ndikita i Mangagero masii, mekakore ri anoe

banja ndjairia da pekakorenja (anoe da mabasa, da napari-
 ndaja), taoe anoe ri tana Joedea pearinja, da napolontjomo
 15 ndeki boejoe. Anoe ri woemboe banoea kare'enja, ne'e da
 mena'oe da ndjo'oe ri raja banoea, da mantima bara noe-
 16 ndjaa-ndjaa, pai anoe ri podjamaa, ne'e da mewalili moeni
 17 da mantima paoebanja. Dja pindongo we'a mongkeni pai
 18 anoe mampasoesoe ongaa ri santongo setoe. Da ndiperapi
 19 wo'oe ne'e da mewali poera-poera setoe ri pooedja, maka ri
 santongo setoe da mapari kodjo katoewoe ntaoe. Oengka ri
 pontepoe'oe noe lino, ri pampapewali mPoeë Ala poera-
 poeranja, bare'epa re'e anoe ewaintje'e gori ngka'ainja
 20 rantani wawase'e, pai bare'emo wo'oe da re'e moeni. Pai ane
 bare'e da ndapaka'ede mPoeë Ala tempo ngkapari setoe, da
 tetadjimo poera-poera anoe mo'inosa, paikanja ndakeni
 ngkapoeroe ndajaa ri taoe anoe ndapilisi, pai naka re'e anoe
 da ndajali ri eo-eo setoe.

21 Ane ndjairiamo re'e taoe manto'oka komi: Peole se'i,
 22 bara peole sindjae i Masehi, ne'e ndiaja. Maka da re'e masehi
 kambamba-mbamba, pai nabi kambamba-mbamba meoko,
 ntje'e da mampapakita koeasa pai petondoni; sawe taoe
 ndapilisi da napepeboetoeke da malingoeni. Dja komi, ndipa-
 kanoto rajami, maka roomo koeto'oka komi poera-poeranja.

24 Ri santongo setoe ane poeramo kaparinja, da ndakoe-
 25 lamoeti reme, woeja bare'emo da re'e karekanja, betoe'e da
 manawoe oengka ri jangi, wa'a ngkoeasa ri jangi da kandjoea-
 26 ndjoea. Ndjairiamo da ndakita kadjela i Ana manoesia,
 27 nalimboe noe limoe, bangke koeasanja pai peawanja. Nepa
 da napokaoe wa'a mala'eka, da mampasambaka wa'a ntaoe
 ndapilisi oengka ri pebetenja, oengka ri kasojonja, oengka ri
 pajompo jangi mpotimali-mali, oengka ri poe'oe jangi sambali
 djela ri sambalinja.

28 Ri kadjoe ara da ndipantima patoedjoe se'i: Ane mewo-
 kemo ra'anja pai mesoewoemo iranja, ndiintjanimo: mosoemo
 29 poreme. Ewaintje'emo komi, ane ndikitamo anoe koeto'o, da
 ndipaintjani: mosoemo da pewalinja, ewa ri poe'oe edjamo.
 30 Montjo koeto'oka komi, bare'epa mate taoe toewoe salapi
 31 se'i, da mewalimo poera-poeranja. Jangi pai lino da paja,
 32 noentoeke bare'e da paja. Paikanja temponja pai eonja
 bare'e re'e anoe maintjani, sawe mala'eka pai Ana i mPapa
 bare'e, wa'anja i Papa anoe maintjani.

33 Ndipakadago, ndipenaa! Maka gori da mpéwalinja bare'e
 34 ndiintjani. Ewa taoe anoe ndjo'oe moweloea, banoeanja
 napalaika, wa'a anamajoenoenja natilaka tetalanja pai pata-
 danja woengka-woengka, taoe topodjaga boboka napokaoe da
 35 modjaga-djaga, ewaintje'emo wa'a ngkomi da menaa-naa,
 maka bare'e ndiintjani gori da ngkadjela ntoempoe banoea,
 bara ngkinowia, bara tongo mposambengi, bara ri pototoro'o
 36 manoe, bara mosoe reme, boi da ma'i ntjoroba pai da narata
 37 komi jore. Anoe koeto'oka komi, ntje'e koeto'oka taoe poera-
 poera: Ndipenaa!

14.

Wo'o i mPoeë Isa nalanai mbe'a.

1 Oengka ndjairia roeambengipa da mewalimo posoesa
 Pasa pai pangkoni roti anoe bare'e mewoke. Napepepalimo
 ntadoe mpanjomba pai pandita kira-kira da mantjoko sira,
 2 da napampepate. Maka se'i panto'onja: Ne'e ri posoesa, boi
 3 da re'e po'aloebiroe ntaoe sondo. Ntongo ri Betania sira,
 mangkoni ri banoea i nTjimo i Ketangga, ma'i we'a samba'a,
 mangkeni boetolo watoe madolidi, boeke lana mawongi kodjo,
 anoe masoeli olinja; naposo boetolo, banganinja nalanaika
 4 wo'oa. Malose raja ntaoe sa'e pai napampombeto'oka: Noe-
 5 ndjaa da nabolontanakaka lana mawongi setoe? Maka lana
 setoe da ndakoto mampobaloe jabi saatoe pai limampoejoe
 roepia, da ndawaika taoe kaasi-asi. Napodjangai ntaoe se'e
 6 we'a setoe. Mesono i Isa: Ndipapalioe, noendjaa ndirendoka
 7 si'a? Madago powianja ri jakoe. Maka taoe kaasi-asi da rodo
 kare'enja ri komi; gori ngkaboeja ndajami, ndikoto mampoka-
 poeroe bara impia-mpia, jakoe bare'e da rodo kare'ekoe ri
 8 komi. Anoe nakoto, napowiamo, korokoe se'i nalanaimo
 9 rioenja, maoe bare'epa ndapakapia. Montjo koeto'oka komi,
 ndjairia ri wawo lino se'i da napetoemboe ntaoe Noentoe
 ngkatoewoe, ndjairia da napetoemboe wo'oe anoe napowia
 mbe'a se'i, boi da nakalingani ntaoe.
 10 Malaimo i Joedasi To Karioti, samba'a ri anagoeroe
 sampoejoe pai radoea, ndjo'oe ri wa'a ntadoe mpanjomba,
 11 da mampobaloe sira ri taoe se'e. Mawongko raja ntaoe se'e
 madonge, nadjandjika si'a da mawai doi. Napepalimo i
 Joedasi djaja da mantondjoe sira ri taoe se'e.

Pangkoni i mPoeë Isa pai anagoeroea ri posoesa Pasa.

- 12 Ri ka'isa ndeme pangkoni roti anoe bare'e mewoke,
 eo mpampepate ana bimba, meoasi anagoeroea ri sira:
 Rimbe'i ndito'o da palai mami da mampatimamaka komi
 13 pangkoni mpoPasa? Mewali ndapokaoemo anagoeroea
 radoea, ndato'oka: Ndipalaimo ri lipoe, da re'e taoe ndi-
 pomberataka, anoe mampasa'a goemba mponomboe, ntje'e
 14 da ndiloeloe; ndjairia peponenja, ndjairia da ndito'oka toe-
 mpoe banoea: Ewase'i panto'o i Goeroe: Imbe'i lintjoe da
 15 pangkoni mami pai anagoeroekoe roti mpoPasa? Nepa da
 natoedjoeka komi lintjoe bangke anoe laoe wa'a rengko,
 ndjairia da ndipampakoroka pangkonita.
- 16 Malaimo anagoeroe, djela ri lipoe, narata ewa panto'o i
 17 Isa; napakatimamamo pangkoni. Laoekamo reme, djela sira
 18 pai anagoeroea sampoejoe pai radoea. Motoenda taoe setoe
 mangkoni. Ndato'o i Isa: Montjo koeto'oka komi, samba'a
 ri komi anoe sampangkonikoe se'i, da mampobaloe jakoe.
 19 Manee raja ntaoe setoe, natepoe'oemo mekoetana ri sira
 20 samba'a samba'a: Boi dja jakoe? Mesono sira, samba'a ri
 anoe sampoejoe pai radoea, anoe sangkani pai jakoe paomenja
 21 roti ri soeraja. I Ana manoesia da malai, mabangani soera anoe
 manto'o kasi'anja, paikanja pindongo taoe anoe mampobaloe
 i Ana manoesia. Toearapa taoe setoe bare'e napoana noe
 inenja.
- 22 Sindara mpangkoni ntaoe se'e, ndatima i Isa roti, ndape-
 kakaika, ndaripoesi, ndatilaka anagoeroea, ndato'o: Nditima,
 23 se'i korokoe. Ndatima tabo mpanginoe, ndapekakaika,
 24 ndatondjoeka taoe se'e, paka nainoe banganinja sa'e. Ndato-
 'oka taoe se'e: Se'i daa mpo'awilikoe, anoe ndasere, mangao-
 soe taoe sondo. Montjo koeto'oka komi, bare'emo da koeinoe
 oeë mboea anggoro, rantani koeinoe anoe dawo'oe ri popa-
 25 renta mPoeë Ala. Mongajoe taoe se'e; roo setoe malai ndeki
 boejoe ngKadjoe lana.

Poeë Isa ri bonde Djatisemane.

- 27 Ndato'o ri anagoeroea: Poera-poera da nditambo jakoe,
 gori mpanto'o nTjoera mPoeë Ala: Topongkambi da koe-
 28 wombo, wa'a bimba da teseboe. Pai ane toewoe moeni jakoe,
 29 da koepesindioeka komi ndjo'oe ri tana Galilea. Mesono i

- Petoeroe: Maoe da metambo wa'a joenoekoe, jakoe se'i bare'e. Mesono i Isa: Montjo koeto'oka siko, ri wengi se'i bare'epa mototoro'o manoe karoea ngkaninja, togo ngkanimo da
- 31 noesapoe paloeloemoe jakoe. Napakarosopa i mPetoeroe pompaoenja, nato'o: Maoe da mate jakoe pai komi, bare'e da koetambo. Ewaintje'emo paoe wa'a joenoenja.
- 32 Djelamo ri bonde Djatisemane to'onja; ndato'oka ana-goeroea: Ndipotoendamo ire'e, sindara mekakai jakoe.
- 33 Ndapojoenoe i Petoeroe, i Jakoboe pai i Johane, ndatepoe-
- 34 'oemo manee raja, mapari kodjo ndaepe, ndato'oka taoe tatogo se'e: Mapari koeëpe, ewa maepe kapate; ndikaroo-roo
- 35 ire'i, ndipenaa! Sakodipa pelindjaa, medoengkalaka, nda-
- 36 perapi da ndanga'ati mPoeë Ala kapari ndajaa se'e, ndato'o: Boo Papa, poera-poera ndikoto; kapari ndajakoe se'i da ndiwaenggoka jakoe, paikanja banja elo ndajakoe, elo ndajami jaoe. Mewalili moeni, ndarata anagoeroea jore, ntje'e pai ndapanto'oka i Petoeroe: Simo, jore siko? Bare'e noekoto
- 38 menaa-naa, kambanja sadjaa? Ndipenaa, ndipekakai boi nakelo i Madja'a rajami; maoe maroso raja, bare'e maroso koro.
- 39, 40 Ndjo'oe wo'oe sira, sawia-wia pekakaia. Mewalili moeni, ndarata wo'oe taoe setoe jore, maka joeroe matanja, bare'emo
- 41 naintjani noendjaa da nasonoka sira. Katogo ngkaninja ma'i, ndato'o: Ndikajorepa, ndipeosa; ganamo, djelamo ri kadje-
- 42 lanja; peole, i Ana manoesia da nasoko ntaoe madja'a. Ndi-peoko, tamalai, maka anoe mampobaloe jakoe, mosoemo se'i.

Poeë Isa ndasoko.

- 43 Ntongo mompaoe-mpaoepa sira, se'imo i Joedasi samba'a ri taoe sampoejoe pai radoea; saloemboe taoe napojoenoe, paka mangkeni penai pai tarasoeloe, taoe napokaoe ntadoe
- 44 mpanjomba, pandita pai wa'a ntaoe toe'a. Anoe mampobaloe sira, re'e anoe napombeto'oka pai joenoenja, ewase'i: Anoe da koeëki, si'amo da ndisoko, da ndikeni mpakadago. Boetoe
- 45 djelamo, nadadoe sira, nato'o: Goeroe! nepa naeki. Nadjama ntaoe se'e sira, nasoko. Se'imo samba'a anagoeroe, nawoetoe penainja, kono anamajoenoe i nTadoe mpanjomba bangke,
- 48 nasajoe talinganja sambali. Ndaseko i Isa taoe ma'i, ndato'oka: Ewa dá mantjoko topodjampa paboengkami jakoe, mangkeni

- 49 penai pai tarasoeloe, da mantima jakoe. Sandeme sandeme jakoe ri ojomi, mopatoentoe ri Banoea mpanjomba, bare'e ndisoko jakoe. Paikanja naka kobangani panto'o nTjoera mPoeë Ala.
- 50 Molontjomo anagoeroea poera-poera, napalaika sira.
- 51 Podo samba'a ngalitaoe meloeloe; wa'anja koemoe napoe-
- 52 djoeka koronja; si'a nasoko ntaoe se'e, paikanja napalaikamo koemoenja, molontjo telambe-lambe.

Poeë Isa mantjoearakiki Pogombo bangke.

- 53 Nakeni ntaoe se'e i Isa ri Tadoe mpanjomba bangke; singkandomoemo wa'a ntadoe mpanjomba, taoe toe'a pai
- 54 pandita. Meloeloewakamo i Petoeroe, lawa poojonja, rantani djela ri soma banoea i nTadoe mpanjomba bangke; ndjairia
- 55 paneroenja ri apoe, motoenda pai wa'a anamajoenoë. Setoemo wa'a ntadoe mpanjomba pai wa'a ntaoe sampogombonja, mampepali tangkoenja da napangkoto mampepate i Isa, pai
- 56 bare'e re'e narata, maka maria taoe mosabi, mampetoemboe sala i Isa anoe bare'e montjo, paikanja bare'e mombekenta
- 57 posabinja. Meoko sa'e mamposabi mbamba, da mampetisala sira, nato'o: Kadongemo paoenja manto'o: Banoea mpanjomba
- 58 se'i, anoe napowia ntaoe, da koetotosi, ri raja anoe togo ndeme da koewangoe samba'a anoe bare'e napowia ntaoe. Pai maoe ewaintje'e pompaoe ntaoe se'e, bare'e sawe sawia-wia.
- 60 Nepa meoko i Tadoe mpanjomba bangke ri ojo ntaoe se'e, napeoasi ri Isa: Ara bare'e re'e pesonomoe? Noendjaa nato'o
- 61 ntaoe se'e, mampetisala siko? Dja sandjii sira, bare'e re'e pesonoa. Meoasi moeni i Tadoe mpanjomba ri sira: Ara
- 62 siko setoe i Masehi, Ana mPoeë Ala? Mesono i Isa: Si'amo jakoe; se'i da noekita: i Ana manoesia motoenda tondo ri mokana i Makoeasa, ma'i nalimboe noe limoe ri jangi.
- 63 Nasiati i nTadoe mpanjomba poedjoe ngkoronja, nato'o:
- 64 Noendjaa da tapepalikapa sabi? Ndidongemo pamposarinja Poeë Ala! Komi ewambe'i panto'omi? Gombo ntaoe se'e poera-poera, sangaja-ngaja da ndapepate.
- 65 Oengka ndjairia natepoe'oemo ntaoe se'e mantoepesi sira, nepa naka'oewi lioa pai natimbojoe, nepa nato'oka: Ponabi-nabimo! Setoemo wa'a anamajoenoë mabobaki sira.

Nasapoe i mPetoeroe paloeloenja Poeë Isa.

- 66 Silaoe i Petoeroe ri soma banoea; ma'imo anamajoenoe
 67 we'a i nTadoe mpanjomba bangke, nakita i Petoeroe mane-
 roe, nakomatasi, nato'oka: Siko samba'a joenoe i Isa To
 68 Nasare. Napesapoeka i mPetoeroe, nato'o: Bare'e koeintjani
 paoemoe, bare'e koerata ndaja. Malai i Petoeroe ndjo'oe ri wobo
 69 ntjoma; nakita mbe'a palainja, pai napantepoe'oemo wo'oe
 manto'oka taoe molimboe: Se'imo wo'oe samba'a taoe se'e.
 70 Mesapoe wo'oe i Petoeroe. Bare'e masae nato'o moeni ntaoe
 molimboe ri Petoeroe: Sangaja-ngaja siko samba'a taoe se'e,
 71 maka siko To Galilea. Natepoe'oemo i mPetoeroe montando
 koro, maroso pompaoenja manto'o: Bare'e bara koeintjani
 72 taoe ndito'o setoe. Kalioe-lioe mototoro'omo manoe, ka-
 roea ngkaninjamo. Ndjairia tekaendomo i Petoeroe paoe anoe
 ndato'oka si'a i Isa: Bare'epa mototoro'o manoe karoea mpa-
 linja, togo ngkanimo noepesapoeka paloeloemoe jakoe.
 Maendo ntje'e, motoemangimo si'a.

15.

Poeë Isa mantjoearaki i petoro Pilatoe.

- 1 Boetoe mareme, wa'a ntadoe mpanjomba, wa'a ntaoe
 toe'a pai pandita, ntanoka wa'a ntaoe mogombo, napa-
 kawaremo gombonja; i Isa napoengoe, nawawanaka nepa
 2 natondjoeka i Pilatoe. Meoasi i Pilatoe: Ara siko mokole nTo
 3 Jahoedi? Mesono sira: Ewa panto'omoe se'e. Maria paoe noe
 4 wa'a ntadoe mpanjomba mampetisala sira. Meoasi moeni i
 Pilatoe, nato'oka sira: Bare'e re'e pesonomoe? Peole, bara
 5 sangkoedjamo paoe ntaoe se'e mampetisala siko! Bare'emo
 6 re'e pesono i Isa, rantani djingkimo raja i mPilatoe. Ri wa'a
 mposoesa ntaoe se'e nalapasaka i mPetoro taoe anoe ndata-
 7 roenggoe, anoe naperapi ntaoe sondo da kalapanja. Laoemo
 ri taroenggoe taoe samba'a, i Baraba to'onja, joenoe ntopo-
 'aloebiroe owi, anoe mampepate taoe ri po'aloebiroenja.
 8 Kakoma'i-ma'imo taoe sondo, natepoe'oemo merapi ri Petoro
 9 da napowiaka taoe se'e gori njanjanja. Mesono i Pilatoe,
 nato'oka taoe sondo: Ara ndipokono da koelapasakaka komi
 10 mokole nTo Jahoedi? Maka manotomo ri rajanja, podokasina
 ndaja noe wa'a ntadoe mpanjomba pai napantondjoeka

- 11 si'a i Isa. Dja nasioni ntadoe mpanjomba taoe sondo: Toea-
 12 rapa da ndalapasaka i Baraba! Mesono wo'oe i Pilatoe,
 napeoasi ri taoe sondo: Da koekoedja ntano anoe ndito'o
 13 mokole nTo Jahoedi? Meboo taoe se'e, nato'o: Pakoe ri
 14 kadjoe! Mekoetana i Pilatoe: Paikanja noendjaa kodjo
 salanja? Dja na'aiwaka ntaoe sondo meboo-boo: Pakoe ri
 15 kadjoe! Paepe ndaja i mPilatoe da naloeloemo paoe ntaoe
 sondo, ntje'e pai napalapasakamo i Baraba, i Isa nawaikamo
 soerodadonja da napabobaki, nepa da napakoe ri kadjoe.

Poeë Isa nabobaki ntjoerodado.

- 16 Nakenimo ntjoerodado sira ri soma anoe ri raja banoea
 17 mpogombo, nepa napeboo wa'a joenoenja. Napaposalionggoka
 18 ajapa mawaa, najoro wajaa maroei, napapotalika sira, nepa
 ndjo'oe manjomba ri sira, nato'o: Panjomba ri mokole nTo
 19 Jahoedi! Wo'oa nabobaki mbojo, natoepesi, momboekotoe
 20 ri soearaa, da napanjombaka. Karoonja napasinggiri, naosoe
 moeni salionggoka mawaa, napapewoentja moeni poedjoe
 ngkoroa ngkalioa. Nepa nawawanaka sira, da napampakoe
 ri kadjoe.

Poeë Isa ndapakoe ri kadjoe.

- 21 Molioemo taoe samba'a, ma'i oengka ri podjamaa, i Simo
 To Kirene, papa i Alesande pai i Roepoe, ntje'e nadanda, da
 22 mampasa'a kadjoea. Nepa ndawawanaka ri boejoe ntana
 23 Gologota (posokinja: boejoe nTakoembo'o), natondjoeka sira
 24 anggoro anoe ndarampai noe mire, bare'e ndatima. Napa-
 koemo sira ri kadjoe; poedjoe ngkoroa napotila, natendeka
 25 dadoe, nakanoto ntila ntjamba'a samba'a. Tinti sasio mo-
 26 woero pampakoe ntjoerodado sira. Oeki anoe manto'o poe'oe
 mpampepate sira, se'i: Mokole nTo Jahoedi.
 27 Sangkani pai sira radoea wo'oe taoe napakoe ri kadjoe,
 28 samba'a tondo ri mokana, samba'a tondo ri mokaii. Koba-
 nganimo noentoe ri Soera mPoeë Ala, manto'o: Ndapasio-
 29 goemo sira pai taoe madja'a. Napasinggiri ntaoe molioe sira,
 napontalambibika manto'o: Ee, siko, anoe magero Banoea
 30 mpanjomba, nepa noewaliwangoe ri raja anoe togondeme, jali
 31 koromoe ri kadjoe, pena'oe! Ewase'e wa'a ntadoe mpanjomba

- pai pandita, mowoeti-woeti, napombeto'oka: Taoe ntaninja
 32 naosoe ri kaparinja, koronja bare'e nakoto mangaosoe! Da
 napena'oemo ri kadjoenja i Masehi mokole nTo Israeli, da
 kapangkita, da kapaaaja. Sawe taoe anoe ndapakoe ri kadjoe
 ri soria mpotimali-mali, napasinggiri sira.
- 33 Sawimo reme, mawengimo sambawo ntana, rantani tinti
 34 tatogomo. Djelamo ri tinti tatogo, meboomo i Isa, bangke
 ngangaa: Eloi, Eloi, lama sabatani, posokinja: Poeëkoe,
 35 Poeëkoe, makoedja ndipalaikamo jakoe? Madonge paoea se-
 toe, nato'o ntaoe molimboe sa'e: Pedongeka, i Elia napeboo!
 36 Mondadoe taoe samba'a, naome ajapa ri anggoro podi,
 nasoeja ri wojo, da ndapamposi, nepa nato'o: Popea, tapeole
 37 bara da ma'i i Elia mangajali si'a. Meboo i Isa, bangke
 ngangaa, poeramo inosaa.
- 38 Tesiamo ri tongonja koejamboe bangke ri raja Banoea
 39 mpanjomba, oengka ri wawonja djela ri aranja. Se'i tadoelako
 ntjoerodado anoe laoe modjaga, mantjoearaki sira, mangkita
 ka'ewaintje'enja kapoera inosaa, nato'o: Montjo, Ana mPoeë
 Ala taoe se'i!
- 40 Laoe wo'oe we'a sa'e, meole lawa-lawa, ewa i Maria
 Madalena, i Maria ine i Jakoboe anoe toea'i, pai i Jose, kata-
 41 togonja i Salome, maka taoe se'e anoe maloeloe pai magampi
 sira, sindara mpelindjaa ri tana Galilea; laoe pa maria taoe
 ntaninja, paka joenoea ri pelindjaa ndeki Jeroesale.

Koro mPoeë Isa ndapakapia.

- 42 Eo setoe eo mpompakatimama; ane sojomo reme, da
 43 eo Satoemo. Laoekamo reme, djelamo i Joesoepoe To Ari-
 matea, taoe anoe ndatoeboenaka, anoe motoenda-toenda ri
 pogombo; si'a samba'a anoe mampomata-mata da kama'i
 mpoparenta mPoeë Ala. Natahamo da ndjo'oe ri Pilatoe,
 44 naperapi koro i Isa. Djingki raja i mPilatoe madonge kapatea,
 ntje'e pai napampekitima tadoelako ntjoerodado, napeoasi
 45 bara masaemo kapoera inosaa. Boetoe nadonge ri tadoelako
 ntjoerodado ka'ewaintje'enja, nawaikamo i Joesoepoe koroa.
 46 Naoli i Joesoepoe ajapa, najali koroa ri kadjoe, napoedjoe
 ri ajapa, nadika ri koemapa anoe ndakae ri roka, nepa nda-
 47 doeli watoe ri wobo ngkoemapa. Laoe i Maria Madalena pai
 i Maria ine i Jose, mampeole pampakapia koroa.

16.

Poeë Isa toewoe moeni.

- 1 Poesamo eo Satoe, naoli i Maria Madalena, i Maria ine
 2 i Jakoboe, katatogonja i Salome, rampa mpengaja-ngaja,
 3 da ndjo'oe malanai koroa. Mowoero-woero ri eo Minggoe,
 4 mebeta reme, ndjo'oemo ri koemapa. Mombepekoetana taoe
 5 se'e: Isema da madoelika kita watoe ri wobo ngkoemapa?
 6 Naolesaka, nakita, majalimo watoe setoe, watoe ma'ai ngka-
 7 bangke. Mesoeamo we'a setoe ri raja ngkoemapa, nakita
 8 ngalitaoe samba'a, motoenda tondo ri mokana, mobadjoe
 9 marate, maboeja; tesaloentengkoemo taoe se'e. Mesono i
 10 Mala'eka: Ne'e tesaloentengkoe; i Isa ndipepali, To Nasare
 11 anoe ndapakoemo ri kadjoe. Membangoemo sira, banjamo
 12 ire'i kare'ea. Ndipeolemo waka mpadika ntaoe koroa. Ndipa-
 13 laimo komi, ndito'oka wa'a anagoeroea pai i Petoeroe:
 14 Mesindioemo sira ri tana Galilea; ndjairia da ndiparata, ewa
 15 anoe ndato'oka komi! Mesoewoemo we'a, maliga-liga napa-
 16 laika koemapa, kandende-ndende nganga ntjoelenja, tesa-
 17 loentengkoemo; bare'e noendjaa napetoemboeka taoe, maka
 18 maeka rajanja.

Poeë Isa mepatongawa ri joenoea.

- 9 Roo membangoe sira ri eo Minggoe mowoero, mepato-
 10 ngawamo rioenja ri Maria Madalena, anoe ndapapesoewoeka
 11 owi lamoanja papitoe. Malaimo si'a, napetoemboeka wa'a
 12 ntaoe anoe lawinja joenoea, ntongonja mokoekoeoe pai
 13 motoemangi. Pangadonge ntaoe se'e katoewoewa moeni pai
 14 pangkita i Maria sira, bare'e naaja.
 15 Oengka lairia mepapamara wo'oe sira ri taoe se'e radoea,
 16 ntongo melindja-lindja mampalaika lipoe, pai ntaninjamo
 17 lioa. Mewalili moeni taoe se'e, napetoemboeka wo'oe wa'a
 18 joenoenja, sawe paoe ntaoe se'e bare'e naaja.
 19 Nepa re'e wo'oe pepatongawaa ri anagoeroea sampoejoe
 20 pai samba'amo se'e, ntongo mangkoni, ndaseko taoe se'e,
 21 mamposari kabare'enja gana peaja ndajanja pai wa'a ngka-
 22 peni ndajanja, kabare'enja naaja joenoenja anoe mangkitamo
 23 sira, karonja toewoe moeni. Nepa ndato'oka taoe se'e:
 24 Ndipalaimo ri sambawo lino! Noentoe ngkatoewoe da ndipe-

- 16 toemboeka taoe poera-poera. Taoe anoe mangaaaja, nepa
ndarioe, ntje'e da toewoe ana mPoeë Ala; anoe bare'e manga-
17 aja, ntje'e da masala ri Poeë Ala. Anoe mangaaaja, se'imo koe-
asa anoe da ndawaika sisi'a: Mantjabo to'okoe, da nakoto
mampapesoewoe lamo madja'a, basa anoe dawo'oe da napo-
18 basa, oele da nakoto mangkekeni, pai ane re'e painoenja
panginoe anoe da napopate, bare'e da naepe; taoe madjoe'a
da nadjama, ntje'e da osa.

Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega.

- 19 Roo monoentoe ri taoe se'e, teoretakamo Poeë Isa ndeki
20 Soeroega, nepa motoenda tondo ri mokana mPoeë Ala. Dja
taoe setoe malai, djoekoe-djoekoe pampetoemboenja Noentoe
ngkatoewoe, sindara ndakadoedoengi i mPoeë, maka ndapa-
kamontjo Noentoea, mampapewali koeasa mpengaja-ngaja,
anoe mantonda pampetoemboe Noentoea.

Noentoe ngkatoewoe i mPoeë Isa, anoë na'oeki i Loekasi.

1.

Wo'onja.

- 1 Mariamo taoe mampeboetoeka mampapodede toentoe,
banganinja poera-poera anoë manotomo pewalinja ri kita
- 2 se'i, gori mpanto'o ntaoe anoë nakita ngkalionja Noentoe
ngkatoewoe, nepa napetoemboe.
- 3 Setoe pai napanto'o ndajakoe, da koe'oekikamo siko,
Teopiloe aoe koepomawo, poera-poera setoe gori mpodedenja,
- 4 maka koepeoasimo mpodago ri anoë maintjani, da naka
noto mpodago ri rajamoe poera-poera setoe anoë lawi
noedongemo ri pampetoemboe ntaoe.

Pampetoemboe noe Mala'eka da pampoana i Johane.

- 5 Ntongo i Herode mokole ri tana Joedea, toewoemo tadoe
mpanjomba samba'a, i Sakaria to'onja; tila mpotetalanja
sepa i Abia to'onja; to'o mbe'anja i Elisabe, moeli i Haroeni
- 6 si'a. Taoe samboko se'e taoe majoa ri soeara mPoeë Ala,
wa'a ntjongka pai padika mPoeë Ala naloeloe poera-poera,
- 7 bare'e nalioenaka. Paikanja bare'e moana, maka i Elisabe
tamana, wawase'i toe'amo taoe samboko setoe.
- 8 Mewali ri potetala ntjepa i Abia se'e, motetalamo wo'oe
9 i Sakaria ri soeara mPoeë Ala, pai gori noe ada ntaoe setoe
ndalamoroni, konomo lamoronja i Sakaria da mesoea ri
- 10 Banoea mpanjomba, da ma'ombasi doepa. Laoe ri soma
wa'a ntaoe sondo, mekakai ri Poeë Ala ri pa'ombasi doepa
- 11 woengkaeo. Nakita ntjoroba i nTjakaria samba'a mala'eka
mPoeë Ala, mekakore tondo ri kana noe lampa'ani woejawa
- 12 kalaoe doepa anoë nda'ombasi. Tesaloentengkoemo si'a
mangkita, maekamo rajanja.

- 13 Mesono i Mala'eka, nato'oka si'a: Ne'e maeka, Sakaria,
ndapedongekamo mPoeë Ala pekakaimoe, we'amoe i Elisabe
da mampoana ananggodimi toeama, da ndipapoto'oka i
14 Johane. Ntje'e da ndipokawongko ndaja raneonja pai da
ndipomadonde ndaja, maria wo'oe taoe da mampokawongko
15 pewalinja. Bangke da katoewoenja ri soeara mPoeë Ala,
anggoro pai anisi be da nainoe, Inosa mPoeë Ala da mesoea
16 ri rajanja, oengka ri katoewoenja. Pai maria To Israeli da
17 napapewalili ri poeënja i Poeë Ala. Pai si'amo se'e da mesi-
ndioe ri soeara i mPoeë, karoso ndajanja da ewa karoso
ndaja i Elia, da mampapewalili raja noe wa'a mpapa ri ananja,
pai da mangkeni moeni taoe wongko ri kanoto ndaja ntaoe
majoa, de mampakatimamaka i Poeë taoe aoe da maloeloe
sira.
- 18 Mesono i Sakaria, nato'oka i Mala'eka: Ewambe'i da
paintjanikoe gori ngkamontjonja? Jakoe se'i toe'amo, rongo-
koe matinoewoemo wo'oe.
- 19 Mesono i Mala'eka, nato'oka si'a: Jakoe se'i i Djaba-
raeli, aoe mekakore ri soeara mPoeë Ala woengkaeo; jakoe
ndaposoero ma'i ri siko da mompaoe, da mangkenika siko
20 noentoe ngkawongko ndaja se'i. Paikanja se'i-se'i siko da
bobo rioenja, be da noekoto mompaoe, rantani mewalimo
poera-poera setoe, maka bare'e noeaja paoekoe, anoe da
kobangani ri gori da mpabangani.
- 21 Sindjae wa'a ntaoe sondo malantoe-lantoe i Sakaria,
napodjingki ndaja kasae ngkaroo-roonja ri Banoea mpanjo-
22 mba. Boetoe mesoewoe, bare'e nakoto mantjeko taoe, pai
nakanotomo ndaja ntaoe sondo, manoro re'e anoe nakita
ri ra Banoea mpanjomba, maka dja palenja nalaenaka,
mampapalai taoe, bare'e sowa paoenja.
- 23 Poesamo eo mpotetalanja, mewalilimo ri banoeanja.
- 24 Oengka lairia tianamo we'anja i Elisabe, mesasamboeni
25 lima mboeja ri banoeanja, panto'onja: Se'imo kapoeroe
ndaja i mPoeë ri jakoe, ri eo mpampetiroa jakoe, mangajali
ea matakoe ri joenoe.

Pampetoemboe noe Mala'eka da mampoana i Poeë Isa.

- 26 Ri ka'aono mboeja ndapokaoe wo'oe mPoeë Ala i
27 Mala'eka Djabaraeli ri lipoe nTo Galilea, Nasare to'onja, da
ndjo'oe ri ana we'a samba'a, anoe da naporongo ntoeama

samba'a, i Joesoe to'onja, moeli i Daoedi; to'o mbe'a setoe i Maria.

28 Pepone i Mala'eka ri banoeanja, nato'o: Da dago katoewoemoe, Maria, siko taoe ndapokapoeroe mPoeë Ala, i Poeë maara-ara siko.

29 Dja napodjingki ndaja i Maria paoe setoe, napepewo-
30 loka bara noendjaa posokinja. Mesonomo i Mala'eka: Ne'e maeka, Maria, ratamo ri siko kapoeroe ndaja mPoeë Ala.

31 Peole, siko da tiana, toeama da noepoana pai da noepapoto-
32 'oka i Isa. Ntje'e da bangke katoewoea pai ndapapoto'o wo'oe Ana i mPoeë Sindate; ntje'emo da ndapawai mPoeë
33 Ala poparenta ngkaia i Daoedi, wa'a moeli i Jako da ndapopalili, bare'e da poesa kamokolea.

34 Mesono i Maria, mampeoasi ri Mala'eka: Ewambe'imo setoe, maka jakoe bare'e molangkai?

35 Mesono i Mala'eka, nato'oka si'a: Inosa mPoeë Ala da mangka'oewi siko, koeasa i mPoeë anoe sindate da male-
roeni siko, setoe pai naka Ana mPoeë Ala to'o ntaoe magali
36 anoe da noepoana. Peole, potoemoe i Elisabe toe'amo se'e tiana, da toeama ananja; ka'aono mboejanjamo se'i, anoe
37 nato'o ntaoe tamana woengkaeo. Maka bare'e da re'e noentoe mPoeë Ala anoe be kobangani.

38 Mesono i Maria: Se'i jakoe watoea i mPoeë; da mewalimo ri jakoe gori mpompaoemi. Oengka lairia malaimo i Mala'eka.

Pesidoë i Maria ri Elisabe.

39 Bare'e masae oengka lairia, meokomo i Maria, melindja,
40 da ndekoe ri lipoe samba'a ri tana Joedea. Sangkaratanja ri banoea i nTjakaria, mompaoemo i Maria ri Elisabe.
41 Mewali kanadongenja i Elisabe pantjeko i Maria, mole-
ngkomo anangodi ri komponja, pai se'i i Elisabe ndapesoea
42 noe Inosa mPoeë Ala, marimbomo nganganja mampompa-
oeka i Maria, nato'o: Ri wa'a mbe'a poera-poera, komi anoe
madago katoewoemi, madago katoewoe noe anangodi ri ra
43 ngkompomi. Sangkoedja katoewoekoe pai ndakama'imo ri
44 jakoe ine mPoeëkoe? Maka se'i mesoea ri talingakoe oni mpompaoemi, se'i molengkomo anangodi ri kompokoe,
45 kawongko ndajanjamo. Madago jaoe katoewoemi, maka

ndiajamo noentoe mPoeë Ala ri komi, anoe da kobanganimo se'i.

Paoende i Maria Poeë Ala.

- 46 Nato'o i Maria:
 Naoende-oende ndajakoe i Poeë.
- 47 Napokawongko ntanoanakoe Poeë Ala, anoe mangao-
 soemo jakoe.
- 48 Maka ndapetiromo watoeaa se'i ri kaparinja; setoe pai
 da napaoende noe wa'a ntaoe ri poerinja jakoe se'i.
- 49 Maka bangke kapoeroe ndaja i mPoeë makoeasa ri
 jakoe, magali kodjo to'oa.
- 50 Bare'e poesa kapoeroe ndajaa toewoe salapi, toewoe
 salapi, ri wa'a ntaoe anoe mantoeboenaka sira.
- 51 Ndapapakitaka taoe karoso mpalea, ndawoeraga poera-
 poera taoe anoe mobangke-bangke ngkatoewoe.
- 52 Anoe re'e lantinja, ndajali ri lantinja; anoe bare'e re'e
 lantinja, ndatendelaka katoewoenja.
- 53 Taoe kaasi-asi ndabangani ndengko banoeanja, taoe
 kore'e ndapapalai doë-doë.
- 54 Ndapokapoeroe anaa To Israeli, ndawaliendomo moeni
 kapoeroe ndajaa.
- 55 Gori mpompaoea aoe ndapadjela ri wa'a ntaoe piamota,
 ri Boerahima pai wa'a moelinja, toewoe salapi, toewoe salapi.
- 56 Naara-ara togo mboeja karoo-roo i Maria ndjairia, nepa
 mewalili moeni ri banoeanja.

Pampoana i Johane.

- 57 Djela ri gori da mpoana i Elisabe, napoanamo toeama.
- 58 Nadongemo ntaoe kasalipoe-lipoenja pai wa'a ndja'inja,
 ndapakabangkemo mPoeë Ala kapoeroe ndajaa ri Elisabe,
 napokawongko sangkani-ngkani pai si'a.
- 59 Djelamo ri ka'oeajoe ndemenja, ma'imo taoe setoe da
 masoena anangodi, napapoto'o i Sakaria, napapokasi-
 nggona pai papanja. Mesono inenja: Banja, i Johane jaoe.
- 60 Mesono taoe setoe: Ri wa'a ndja'imoe bare'e re'e anoe
 ewantje'e to'onja. Nakawe ntaoe setoe papanja, bara ewa-
 mbe'i da napampapoto'o ananja. Naperapi watoe mpo'oeki,
 na'oeki ewase'i: I Johane da napoto'o. Djingkimo raja ntaoe

- 64 setoe poera-poera. Lioe-liee sowamo nganganja mowotoe, molengkomo djilanja, mompaoemo, naoende Poeë Ala.
- 65 Maekamo raja ntaoe kasalipoe-lipoenja poera-poera. Tebambarimo poera-poera setoe ri tana Joedea anoe ri wawonja.
- 66 Taoe poera-poera anoe mampedongeka nadikamo ri rajanja pai napanto'o: Anangodi se'i ewambe'i da pewalinja? Maka ndapakaroso mPoeë Ala katoewoenja.

Paoende i nTjakaria Poeë Ala.

- 67 Se'i papanja i Sakaria ndapesoea noe Inosa mPoeë Ala, mowatimo, nato'o mpowatinja:
- 68 Taoendemo Poeë Ala, Poeë nTo Israeli, maka ndapetiro mo tae, ndaosoemo ri kapari ngkatoewoenja.
- 69 Ndapare'eka kita ri moeli mbatoeaa i Daoedi, anaa samba'a, anoe mangkoto maosoe kita,
- 70 Gori mpanto'oa aoe ndadika ri nganga wa'a nabia aoe montjo oengka ipiamo:
- 71 Da ndalapasaka kita ri iwalita, ri pale ntaoe anoe madja'a rajanja ri kita,
- 72 Da ndapokapoeroe wa'a ntaoe piamota, da ndawaliendo pompaoea aoe bare'e maja ndalabo.
- 73 Gori mpodjandjia ri ngkaita i Boerahima:
- 74 Da ndato'oka kita da mantadji eka ndajata ri katetoe mbamo noe iwalita, da tapangkoto manjomba ri sira.
- 75 Ri kaliogoe ndajata pai joa ndajata, sangkarate inosata.
- 76 Pai siko, anakoe, da nato'o ntaoe: Nabi mPoeë Ala, maka siko da melindja ri soeara mPoeë Ala, da mampakaleneka sira djajaa,
- 77 Da mampapaintjanika anaa kadago ngkatoewoenja, ri kajali ntjalanja.
- 78 Maka bangke kapoeroe ndaja mPoeëta, mampapebeteka kita reme oengka ri wawo jangi,
- 79 Mampakaremeka taoe anoe mawengipa wawase'e, ntongopa motoenda ri kawenginja ewa taoe matemo, da mampapelindja witita ri djaja majoa.
- 80 Bangkemo anangodi setoe, maroso rajanja, ri jopo karoo-roonja, rantani djela ri eo mpepapamaranja ri To Israeli.

2.

Pampoana i Poeë Isa.

- 1 Ri ra ngkawase'enja djelamo paoe i datoe Agoetoe,
 2 nato'o da ma'oeki to'o mpalilinja poera-poera. Ntje'emo oejoe
 mpa'oeki taoe, ntongo i Kirenioe petoro ri tana Samoe.
- 3 Melindjamo taoe poera-poera mampeki'oeki to'onja,
 4 simbente ndjo'oe ri lipoe ntoe'anja. Ndekoemo wo'oe i Joesoe
 oengka ri lipoe Nasare ri tana Galilea, ndeki lipoe i Daoedi,
 5 Beteleme to'onja, maka moeli i Daoedi taoe se'e; da nda-
 pa'oeki wo'oe to'onja, sangkani-ngkani pai i Maria, aoe da
 naporongo, anoe tianamo wawase'i.
- 6 7 Karoo-roonja lairia, djelamo ri eo da mpoananja, napoa-
 namo ananja oejoeë, toeama, napoedjoe ndonto, nadika ri
 doela, maka bare'emo soa ri banoea linggona.
- 8 Re'e wo'oe topongkambi ri tana setoe, maroo-roo ri pada,
 9 mabolangi pinatoewoenja; sampompida, se'i mala'eka mPoeë
 Ala, mekakore ri soeara ntaoe setoe, nasindi ngkilaja oengka
 ri Poeë Ala topongkambi, maeka kodjo rajanja.
- 10 Nato'o i Mala'eka ri taoe setoe: Ne'e maeka, peole,
 koekenika komi noentoe ngkawongko ndaja, aoe da napo-
 11 kawongko ntaoe poera-poera, maka se'i-se'i mewalimo
 12 topontjomp salami, Poeë Isa i Masehi, ri lipoe i Daoedi.
 Pai se'i petondoninja: da ndirata anangodi setoe, ndapoedjoe
 ndonto, ndadika ri doela bimba.
- 13 Mepilesaka djelamo wa'a joenoe i Mala'eka, be ndai-
 ntjani imbanja, oengka ri wawo jangi, naoende to'o mPoeë
 Ala, nato'o:
- 14 Oende-oendemo Poeë Ala, madagomo sambawo ntana
 pai oeë, ndapotowe mPoeë Ala toline poera-poera.
- 15 Pajamo wa'a mala'eka mewalili ndeki wawo jangi,
 mombesalemo topongkambi, napombeto'oka: Ako, taka-
 ndekoe ri Beteleme, tapangkitamo poera-poera setoe aoe
 ndapapaintjanika kita mPoeë Ala.
- 16 Nadadoesimo melindja, narata i Maria, i Joesoe pai
 17 anangodi ndaoeli ri doela. Boetoe nakita, napetoemboemo
 noentoe anoe nadonge pane, manto'o anangodi setoe.
- 18 Bengemo raja ntaoe poera-poera, madonge pompetoemboe
 19 ntopongkambi. Dja i Maria nadika ri rajanja poera-poera
 setoe, napepewoloka.

- 20 Mewalilimo topongkambi, naoende-oende Poeë Ala, napakabangke to'oa, ri padongenjamo pai pangkitanjamo poera-poera anoe ndapapaintjanikamo taoe se'e rioenja.

Pasoena i Poeë Isa.

- 21 Poesamo pitoe mbengi, ri gorimo da ndapasoena anangodi, ndapapoto'omo i Isa, maka ewantje'emo panto'o i Mala'eka ntongo bare'epa toewoe anangodi.
- 22 Poesamo eo mpompali ntaoe setoe, ri gori mpadika i nabi Moesa, nakeni anangodi ri lipoe Jeroesale, da napa-
- 23 ntoedjoe ri Poeë Ala. Maka ewase'i nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: woewoenja ana toeama anoe oejoeë da ndapapamara
- 24 ri soeara mPoeë Ala; pai da napangkeni ntaoe setoe panjomba gori mpadika mPoeë Ala ri Soeraa: tontji tokoekoe tesa-samboko, bara ana mpoeti'a radoea.

I Simeo pai i Ana.

- 25 Laoe wo'oe ri Jeroesale toeama samba'a to'onja i Simeo, taoe majoa raja, meaja ri Poeë Ala, nalantoe-lantoe kalapa
- 26 nTo Israeli. Inosa mPoeë Ala nakeni ri rajanja. Ndapapaintjanika si'a noe Inosa mPoeë Ala, be da mate, sangadi nakitamo i Masehi anoe oengka ri Poeë Ala.
- 27 Ndakenimo noe Inosa mPoeë ri rajanja ndekoe ri Banoea mpanjomba; se'i i Isa anangodi nawawa noe inenja pai papanja ri Banoea mpanjomba, da napawianakaka si'a
- 28 wawainja; se'i nasokomo i nTjimeo, nepa naoende Poeë Ala, nato'o:
- 29 Se'i-se'i nditimamo madago-dago inosakoe, boo Poeë, gori
- 30 mpanto'omi, maka nakitamo noe matakoe kapoeroe ndajami,
- 31, 32 anoe ndipare'eka taoe poera-poera, ewa reme mompakaremeke topolamoa, mampapeawa wa'a anami To Israeli.
- 33 Napodjingki mpapa pai ine i mPoeë Isa wa'a mpaoc
- 34 setoe, manto'o ananja. Napowatika i nTjimeo taoe setoe, nato'oka i Maria, ine i mPoeë Isa: Peole, anangodi se'i tedika katerompo pai katewangoe nTo Israeli maria, ewa
- 35 petondoni anoe da napopaisoi ntaoe; siko da noeëpe ewa nadjolo mpenai rajamoe, naka topgawa nawa-nawa ndaja ntaoe maria.

- 36 Laoe wo'oe i Ana, nabi we'a, ana i mPanoëëli, To
Asere, taoe toe'amo mpodago; oengka mporongonja pitoe
37 nta'oe dja polangkainja. Wawase'i bembamo, oeajoempoe-
joe pai pata nta'oemo tinoewoenja, bare'e napapalaika
Banoea mpanjomba, mepoasa, mekakai, manjomba ri Poeë
38 Ala ri eo ri wengi. Ma'imo wo'oe si'a, naöende to'o mPoeë
Ala, nepa mompaoe manto'o i Poeë Isa, ri taoe poera-poera
anoë mampomata-mata da kalapa nTo Jeroesale.

I Poeë Isa ri tongo wa'a mpandita.

- 39 Poeramo napakoroka anoë gori mpadika mPoeë Ala,
mewalilimo taoe setoe ri tana Galilea ri lipoenja Nasare.
40 Mewonggamo anangodi, maroso-rosomo rajanja, lo'emo
kodjo, tongawamo towe ndaja mPoeë Ala ri si'a.
41 Santa'oe santa'oe ndekoe inenja pai papanja mosoesa
42 Pasa ri Jeroesale. Ganamo sampoejoe pai roea nta'oe tinoe-
woe noe ananja, napojoenoemo waindekoe, gori wawai
43 mposoesa. Djelamo ndatiria, napakapoesamo eo mposoesa
poera-poera nepa mewalili, paikanja te'ontomo anangodinja i
Isa ri Jeroesale, bare'e naintjani noe inenja pai papanja.
44 Nasaroemaka napojoenoe ntaoe anoë malaimo santjoentjoe,
melindjamo sandeme mampepali ananja ri wa'a ndja'inja
45 pai balenja. Kabare'enja narata, mewalilimo ri Jeroesale
da napampepali ndjairia.
46 Poesamo togo mbengi nepa narata ananja motoenda ri
tongo wa'a goeroe, mampepedongeka noentoe ntaoe setoe,
47 maria wo'oe napeoasi. Taoe poera-poera, aoe madonge
paoenja, napodjingki kalo'enja pai kajoa mpesononja.
48 Tesaloentengkoemo inenja pai papanja mangkita, nato'o
noë inenja: Ewambe'imo, anakoe, powiamoe se'i ri kami?
Peole, kami pai papamoe djamo kapari-pari mampepali
49 siko! Mesonomo ananja: Makoedja komi mampepali jakoe?
Bare'e ndiintjani jakoe lawi tetala ri Banoea mPapakoe?
50 Pai bare'e narata ndaja noe inenja pai papanja pesononja
se'i.
51 Naloeloemo moeni inenja pai papanja, djelamo ri
Nasare, medonge kodjo ri inenja pai papanja. Dja inenja
nadikamo ri rajanja setoe poera-poera.
52 Kakosae-sae, kakolo'e-lo'e, kakobangke-bangke i Isa,
ndapotowe mPoeë Ala, napotowe ntaoe poera-poera.

3.

Pampatoedjoe i Johane taoe sondo.

- 1 Ri kasampoejoe pai lima nta'oe poparenta i Datoe Tiberioe, ntongo i Pontioe Pilatoe petoro ri tana Joedea, i Herode mokole bangke ri tana Galilea, i Pilipoe toea'inja mokole bangke ri tana Itoerea pai Tarakoniti pai i Lisania
- 2 mokole bangke ri tana Abilene, ntongo i Anasi pai i Kajapa tadoe mpanjomba bangke, djelamo noentoe mPoeë Ala ri Johane ana i nTjakaria, aoe maroo-roo ri pada bangke.
- 3 Ndjo'oemo i Johane, monoentoe ri rato ngkoro oeë Jarade, nato'oka taoe sondo da mekirioe ri si'a, ane napo-
- 4 ntjosoi ndaja salanja ri Poeë Ala, da nakajali, ewa anoe nda'oeki ri Soera wati i nabi Jesaja ewase'i:
- Pedongeka nganga ntaoe, meboo-meboo ri pada bangke: Weteka i Poeë djajaa, pakaleneka sira toentoeaa.
- 5 Wa'a ngojo da ndaboeketi, wa'a boejoe pai woto da ndaowosi, djaja anoe modenggo da ndapakajoa poera-
- 6 poera, anoe motamoengkoe da ndapakalene, napangkita ntolino poera-poera kaboeja ndaja mPoeë Ala.
- 7 Nato'oka taoe sondo anoe ma'i mekirioe ri si'a: Komi setoe, ana oele, isema manto'oka komi da mampalaika
- 8 karaoe ndaja mPoeë Ala? Da ndipapowoea kodjo pontjosoi ndajami, pai ne'e ndito'o-to'o ri rajami: Kami i Boerahima kapongkai, maka koeto'oka komi, sawe watoe sindjaoe ndakoto mPoeë Ala mampapewali makoempoe i Boerahima.
- 9 Paikanja laoemo oease ndadika ri poe'oe ngkadjoe; maka kadjoe anoe bare'e madago powoeanja, da ndatowosi, nepa ndatoendjoe.
- 10, 11 Meoasi taoe sondo: Da wenoemo kami? Mesono si'a: Anoe radoea koemoenja, samba'a da nawaika aoe bare'e re'e anoenja; anoe re'e pangkoninja, da ewantje'emo se'e pantilanja.
- 12 Ma'i wo'oe topondoeroe asele mekirioe, manto'oka i
- 13 Johane: Goeroe, da ewambe'i kami? Mesono i Johane: Pantimami asele ne'e ndipaperoeoe ri soeka ngkamontjonja.
- 14 Meoasi wo'oe soerodado: Pai kami se'i, ewambe'imo? Nato'oka taoe setoe: Ne'e ndidjeani taoe, ne'e ndilego; wa'anja gadjimi da ndikatoewoeka.
- 15 Paikanja taoe sondo mampepewoloka; poera-poera re'e

nawa-nawa ndajanja, manto'o i Johane, bara si'amo i
 16 Masehi. Setoe pai napanto'o i Johane ri taoe setoe poera-
 poera: Jakoe se'i dja oeë koerioeka komi, paikanja ma'ipa
 anoe bangke katoewoea, kodi jakoe; sako da malede so'o
 ntaloepaa bare'e koetaha, ntje'e da marioe komi noe Inosa
 17 mPoeë Ala pai apoe; doekoe ndakekekeni, djoia noe alaa da
 ndapesojoki, weanja da ndapanoempoe ri kare'enja, otanja
 da ndatoendjoe noe apoe aoe bare'e mate-mate.

18 Maria ndjajapa pepatoedjoenja ri taoe sondo, mangke-
 19 nika si'a Noentoe ngkatoewoe. Napatoedjoe wo'oe i mokole
 bangke Herode ri pasagonja i Herodia, we'a ntoea'inja, pai
 20 ri powianja maria ngaja anoe madja'a, paikanja naranganipa
 i Herode wa'a ngkadja'anja, maka naparirantaroenggoe i
 Johane.

Pangarioe i Johane i Poeë Isa.

21 Ri ra mparioenja taoe sondo, narioe wo'oe i Isa; roo
 setoe, ntongopa mekakai ri Poeë Ala i Isa, mabiramo jangi,
 22 mena'oemo Inosa mPoeë Ala, ogoenja ewa tontji poeti'a,
 nadongemo ntaoe nganga oengka ri wawo jangi, manto'o:
 Sikomo anakoe koepotowe, koepomawo.

Podede wa'a ntaoe toe'a mPoeë Isa.

23 Se'i i Isa togompoejoe nta'oe tinoewoea ri pontepoe'oea
 mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe; gori mpanto'o ntaoe
 24 sira ana i Joesoe, ana i Heli, ana i Matati, ana i Lewi,
 25 ana i Meleki, ana i Jana, ana i Joesoepoe, ana i Matatia,
 26 ana i Amo, ana i Naoemi, ana i Eseli, ana i Nagai, ana i
 Ma'ati, ana i Matatia, ana i Semei, ana i Joesoe, ana i
 27 Joeda, ana i Johane, ana i Resa, ana i Sorobabe, ana i
 28 Salatieli, ana i Neri, ana i Meleki, ana i Adi, ana i Kosami,
 29 ana i Elimoda, ana i Eri, ana i Jose, ana i Eliese, ana i
 30 Jorimi, ana i Matati, ana i Lewi, ana i Simeo, ana i Joeda,
 31 ana i Joesoe, ana i Jonani, ana i Eliaki, ana i Meleasi,
 32 ana i Maina, ana i Matata, ana i Nata, ana i Daoedi, ana i
 Jese, ana i Obe, ana i Boasi, ana i Salamo, ana i Nahaso,
 33 ana i Aminada, ana i Arami, ana i Esero, ana i Paresi,
 34 ana i Joeda, ana i Jako, ana i Saki, ana i Boerahima, ana
 35 i Tera, ana i Nahori, ana i Saroeki, ana i Ragaoe, ana i

36 Paleki, ana i Eberi, ana i Sala, ana i Kaina, ana i Arapasa,
 37 ana i Semoe, ana i Noho, ana i Lame, ana i Metoesale,
 38 ana i Eno, ana i Jaredi, ana i Malale'e, ana i Kaina, ana i
 Enosi, ana i Seti, ana i Adama, ana i Poeë Ala.

4.

Pangkelo-ngkelo i Madja'a raja i mPoeë Isa.

1 Mewalilimo i Isa oengka ri wiwi ngkoro Jarade, ma-
 ngkeni Inosa mPoeë Ala ri rajaa, nepa nakeni ndajaa se'i
 2 da melindja-lindja ri pada bangke, patampoejoe mbengi
 karoo-rooa ndjairia, nakelo-kelo i Madja'a. Pai bare'e bara
 noendjaa-ndjaa ndakoni-koni ri anoe patampoejoe mbengi
 3 setoe, poesamo, maoromo kompoa. Nato'o i Madja'a ri
 sira: Ane Ana mPoeë Ala siko, sekomo watoe se'i, nape-
 4 wali kina'a. Mesono i Isa, ndato'oka i Madja'a: Nato'o
 nTjoera mPoeë Ala: Banja dja wa'anja kina'a anoe da na-
 katoewoeka ntaoe, paikanja wa'a Noentoe mPoeë Ala.

5 Oengka lairia nakeni mpandake i Madja'a i Isa, natoe-
 djoeka sira wa'a ntana ntaoe ri wawo lino se'i, sarai dja,
 6 nepa nato'oka i Isa: Siko da koewaika anoe poera-poera se'i
 pai wa'a mpeawanja, maka jakoe aoe mangkekeni, pai koe-
 7 waikamo aoe pampokonokoe, aginja da manjombamo siko
 8 ri jakoe, da koepawaikamo siko poera-poera. Mesono i Isa,
 ndato'oka si'a: Panto'o nTjoera mPoeë Ala: Dja ri Poeë
 Ala da panjombamoe, podo sira da noepolamoa.

9 Nepa nakeni wo'oe i Madja'a i Isa ri lipoe Jeroesale,
 nadika ri wawo ata Banoea mpanjomba, nato'oka: Ane Ana
 10 mPoeë Ala siko, penawoesakamo retoe lo'oe, maka nato'o
 nTjoera mPoeë Ala: Wa'a mala'ekaa da ndapokaoe mPoeë
 11 Ala maara-ara siko, pai mantjaele paja'amoe, boi da toedoe
 12 ri watoe witimoe. Mesono i Isa, ndato'oka si'a: Nato'o wo'oe
 nTjoera mPoeë Ala: Ne'e noepeama-amasi noentoe mPoeë
 Ala.

13 Poeramo kira-kira i Madja'a mangkelo i Isa, napalai-
 kamo rioenja.

Pairi nTo Nasare i Poeë Isa.

14 Nakenimo ngkaroso noe Inosa mPoeë Ala, mewalilimo
 i Isa ri tana Galilea; tolele bambaria ri sambawo ntana

- 15 setoe. Ndapatoedjoemo taoe ri langgaranja, naoende ntaoe poera-poera.
- 16 Djelamo i Isa ri Nasare, lipoe ngkabangkea; djelamo ri eo Satoe, ndjo'oemo ri langgara gori njanjaa, meokomo
- 17 da mobasa. Ndawaikamo sira soera i nabi Jesaja, ndaboelere, ndabasa ewase'i:
- 18 Inosa mPoeë Ala mesoea ri rajakoe, maka ndalantimo jakoe, ndapokaoemo jakoe, da mangkenika taoe kaasi-asi
- 19 Noentoe ngkawongko ndaja, da manga'ati taoe anoe manee rajanja, da manto'oka taoe ndatawani da kalapanja, taoe boeta da kajosa noe matanja, da malapasaka taoe ndasoko, da mampetoemboe gori nta'oe ngkapoeroe ndaja i mPoeë.
- 20 Ndakojoejoemo moeni soera, ndawaika moeni i dodja, motoendamo sira; se'i mata ntaoe ri langgara poera-poera mampeole sira.
- 21 Ndatepoe'oemo i Isa monoentoe, ndato'o: Se'i-se'i kobannganimo panto'o ntjoera anoe ndidongemo roo. Naoendemo ntaoe poera-poera setoe ponoentoea, napodjingki ndaja kajoa mpompaoe aoe sowa ri ngangaa, mombepeoasi taoe: Banjana i Joesoe si'a?
- 23 Nepa ndato'o wo'oe i Isa: Sangaja-ngaja da ndito'oka jakoe kajori se'i: Sando, soepamo koromoe! poera-poera anoe kadonge noepapewalimo ri Kapenaoe, papewali wo'oe ire'i,
- 24 ri lipoe ngkabangkemoe. Nepa ndato'o: Se'i koeto'oka komi: Bare'e re'e nabi aoe naaja ntaoe kasalipoe-lipoenja. Montjo koeto'oka komi: Katoewoe i nabi Elia poea, maria bamba aoe measi-asi ngkatoewoe ri tana nTo Israeli, ri poreme bangke togo nta'oe pai ono mboeja, pai naka'ai ngkaoro
- 26 ntaoe sambawo ntanamo se'i, paikanja banja bara ri taoe setoe pampokaoe mPoeë Ala i nabi Elia, wa'anja ri bamba measi-asi samba'a ri lipoe Sarepati, ri tana nTo Sidoni. Maria wo'oe taoe ketangga ri To Israeli, ntongo toewoe i nabi Elisa poea, paikanja bare'e re'e aoe napaka'osa, wa'anja dja i Na'ama, To Samoe.
- 28 Madonge paoe setoe, ma'aimo karaoe ndaja ntaoe sondo ri langgara. Meoko, natoembalaka i Isa, napapesoewoe ri lipoe, nepa nawawa ri wobo jaa ri tando boejoe
- 30 kare'e lipoenja, da napanawoesaka. Paikanja molioemo Poeë Isa ri ojo ntaoe setoe, malai.
- 31 Palaia se'e, ndjo'oe ri Kapenaoe, lipoe nTo Galilea,

32 monoentoe wo'oe sira ri taoe setoe ri eo Satoe. Napodjingki ntaoe ponoentoea, maka tindja kodjo pompaoea.

Taoe naperata noe lamoã ndapaka'osa i mPoeë Isa ri Kapenaœ.

33 Laœ wo'oe ri langgara taoe samba'a naperata lamoã
34 madja'a, meboo-boo marimbo nganganja, nato'o: Da kapokoe-
djaka siko, Isa To Nasare, bara da mampakadja'a kami
kama'imoe? Koeintjani kasikonja, i Magali oengka ri Poeë
35 Ala. Ndapodjangaimo i Isa lamoã madja'a setoe, ndato'o:
Pondjii, palaika taoe setoe! Narompotaka noe lamoã taoe
setoe ri ojo ntaoe, napalaika, bare'e nadja'ati.

36 Tesaloentengkoemo taoe setoe poera-poera, napombe-
to'o-to'oka: Ara paoe noendjaamo setoe? Tindjamo mpo-
dago pai napangkoto mampapesoewoe lamoã madja'a,
37 lioe-lioe mesoewoemo kodjo! Teboerekamo bambaria ri wa'a
lipoe ri tana setoe.

Mania we'a i nTjimo ndapaka'osa i mPoeë Isa.

38 Mesoewoe i Isa ri langgara, ndjo'oe ri banœa i nTjimo.
Laœ mania we'a i nTjimo, nawembe, ma'ai; ntje'e nape-
39 kakaika ntaliwanœa pakoelinja ri Isa. Ndapemosoekimo i
Isa, ndapetiro taoe madjoe'a, metoetoe, ndaseko djoe'anja,
napalaika ndjoe'anja taoe setoe. Lioe-lioe membangœ taoe
madjoe'a mampolinggona si Isa.

40 Sojomo reme, taoe poera-poera anœ magampi taoe ma-
djoe'a, kono ndjoe'a ngaja-ngaja, nakeni djela ri Isa, nda-
41 pedjama mpalea woengka-woengka, ndapaka'osa. Mariamo
wo'oe taoe napalaika lamoanja aœ madja'a, meboo-boo
lamoã, nato'o: Siko i Masehi, Ana mPoeë Ala! Ndapetangani
i Isa lamoã setoe, bare'e ndawai mompaoe, maka naintjani
kasiranja i Masehi.

42 Marememo, melindja i Isa, ndjo'oe ri tana soa, napepali
ntaoe sondo, narata, napetangani, boi ndapalaika taoe setoe.
43 Paikanja mesono i Isa: Sangaja-ngaja da ndjo'oepa jakœ
ri lipoe ntaninja, mangkeni Noentoe ngkatoewoe, da mampe-
toemboe poparenta mPoeë Ala, maka ntje'e ndapokaoeka
jakœ mPoeë Ala.

44 Monoentoe-noentoe i Isa ri wa'a langgara ri tana Galilea.

5.

Kasondo baœ nale'o i nTjimo. Pontepoe'oe ngkare'e
anagoeroe i mPoeë Isa.

- 1 Mewali sangkani i Isa naigi ntaoe sondo mampedo-
ngeka Noentoe ngkatoewoe, ntongo mekakore sira ri wiwi
2 ndano Genesare, ndakita doeanga roeogoe mesonda; moso-
3 mpomo toempoenja, nawoeso'i djalanja. Ndapesawi i Isa
doeanga saogoe, anoe i nTjimo, ndaperapi ri toempoenja da
natoeko sakodi doeanganja oengka ri wiwi ndano, nepa
motoenda, ri ra doeangamo ponoentoea ri taoe sondo.
4 Poeramo monoentoe, ndato'oka i Simo: Da noetokomo
doeanga ndjo'oe ri timbedi, nepa da noetende djala da me-
5 baœ. Mesono i Simo, nato'oka i Isa: Goeroe, mposambengi
ngena kapari-pari modjala, bare'e re'e kale'o, pai se'i, oea
6 ndipokaoemo, da koetende djala. Wawa mpantendenja
djala se'e, maria kodjo baœ nale'o; masiamo djalanja.
7 Nakawe ntaoe setoe joenoenja ri doeanga saogoenja, da
ma'i mampelaœ si'a, djela, nabangani doeanga roeogoe setoe,
sakodi malodongi.
8 Boetoe nakita i nTjimo, manjombamo si'a ri Poeë Isa,
9 nato'o: Poeë, ndipalaikamo jakoe, taoe masala se'i! Maka
bengemo rajanja pai raja joenoenja poera-poera, mangkita
10 baœ saloemboe aœ nale'o. Ewantje'emo se'e i Jakoboe pai i
Johane, ana i nTjebedeœ, joenoe i nTjimo. Mesono i Isa,
ndato'oka i Simo: Ne'e maeka, tepoe'oemo se'i-se'i siko da
11 mantima raja ntaoe. Naore ntaoe setoe doeanganja ri lore,
napalaikamo pai rengkonja poera-poera, naloeloe i Isa.

Taoe ketangga ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 12 Sangkani wo'oe me'ontomo i Isa ri lipoe samba'a, laœ
taoe ketangga soemangkoronja; kanakitanja i Isa, momboe-
kotoe, metoetoe toedoe tana, mekakai, nato'o: Poeë, ane
13 maboeja rajami, ndikoto mampaka'osa jakoe. Ndalaenaka
i Isa palea, ndadjama taoe setoe, ndato'o: Maboeja rajakoe,
14 ka'osamo! Lioe-lioe napalaikamo ndjoe'anja taoe setoe. Nda-
patoedjoe i Isa taoe setoe: Ne'e noeto'o-to'oka wa'a joenoe,
palaimo ndeki tadoe mpanjomba, ntje'e da noetoedjoe
koromoe, kenika wo'oe bara noendjaa kaboeja ndajamoe,

ri ka'osa ngkoromoe se'i, gori mpadika i nabi Moesa, da nakanoto ndaja ntaoe.

- 15 Paikanja tolelemo kodjo bambaria, singkandoeroemotaoe maria-ria, mampedongeka noentoe i Isa, pai mampekipa-
16 koelisi djoe'anja. Paikanja ndapalaikamo i Isa taoe setoe, ndjo'oe ri tana soa, da mekakai ri Poeë Ala ndjairia.

Taoe poengkoe ndapaka'osa i mPoeë Isa.

- 17 Mewali sandeme, monoentoemo i Isa, laoe wo'oe To Parisi pai pandita motoenda, anoe djelamo oengka ri wa'a lipoe ri tana Galilea pai tana Joedea, pai oengka ri lipoe Jeroesale; ndapakarosomo mPoeë Ala i Isa da mampaka-
18 'osa taoe madjoe'a. Ma'imo wo'oe taoe mangkati taoe poengkoe samba'a; napeboetoeka da mampapesoea ri raja
19 banoea, da napadika ri soeara i Isa. Kabare'enja nale'o ntaoe setoe mampapesoea, kasondo ntaoe, mepone ri wawo ata, nasoengke, naeojoe taoe madjoe'a pai katinja ri ojo
20 ngkaso, toedoe ri soeara i Isa. Ndakita i Isa taoe setoe naaja kodjo sira, ntje'e pai ndapanto'o: Siko se'i, majalimo
21 salamoe. Oengka lairia mombeto'o-to'omo wa'a mpandita pai To Parisi: Isema setoe marampa koeasa mPoeë Ala? isema
22 mangkoto mangajali sala ntaoe, sangadi Poeë Ala! Ndaintjanimo i Isa aoe napombeto'o-to'oka ntaoe setoe, ntje'e pai
23 ndapanto'o: Noendjaa ndipombeto'o-to'oka ri rajami? Bara mbe'i anoe saroe-saroe da ndato'oka taoe poengkoe: Maja-
24 limo salamoe, bara: Peokomo, pelindja! Paikanja da ndipaintjani koeasa i Ana manoesia ri wawo lino se'i da mangajali sala ntaoe (ndato'oka taoe poengkoe): Koeto'oka siko: Peoko, pasa'a katimoe palai ri banoeamoe.

- 25 Lioe-lioe meokomo i Poengkoe ri soeara ntaoe setoe poera-poera, napas'a katinja, malai ri banoeanja ntongo
26 maoende-oende Poeë Ala. Bengemo raja ntaoe setoe poera-poera, naoendemo Poeë Ala, mogalo maeka rajanja, pantonja: Se'i-se'i takitamo anoe da nasapoe ntaoe madonge.

I Lewi ndapeboo i mPoeë Isa.

- 27 Poeramo setoe, melindjamo i Isa, ndakita topondoeroe asele, i Lewi to'onja, motoenda-toenda ri kantoronja, ntje'e
28 ndato'oka: Loeloemo jakoe. Napalaikamo i Lewi anoenja poera-poera. naloeloe i Isa. Napolinggonamo i Lewi mpodago-

dago i Isa ri banoeanja; maria kodjo topondoeroe asele pai
 taoe ntaninja anoe laoe, mangkoni sangkani-ngkani pai taoe
 30 setoe. Kangoeroe-ngoeroemo To Parisi pai pandita ntaoe
 setoe ri anagoeroe i Isa, napeoasi: Makoedja komi mangkoni
 pai manginoe sangkani-ngkani pai topondoeroe asele?
 31 Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Banja taoe madago
 32 koronja aoe mampepali sando, taoe madjoe'a jaoe. Jakoe
 bare'e djela manto'oka taoe majoa da mabalisaka rajanja,
 taoe masala jaoe.

Pepoasa.

33 Nato'o ntaoe ri Isa: Makoedja anagoeroe i Johane ma-
 riangkani mepoasa pai modo'a-do'a, ewantje'emo wo'oe ana-
 goeroe nTo Parisi. Paikanja makoedja anagoeroemi ma-
 34 ngkoni-ngkoni pai manginoe-nginoe woengkaeo? Mesono
 i Isa: Bara noekoto mampapepoasa taoe mopawawa ntongo
 35 ri banoea ntaoe morongo? Paikanja ma'ipa reme da mo-
 ga'amo taoe setoe pai taoe morongo, ririamo da pepoa-
 36 sanja. Ndato'oka wo'oe taoe setoe noentoe mporapa, ewase'i:
 Bare'e re'e taoe mantjiati koemoe dawo'oe, da naponta-
 mbaka ri anoe maronto, maka ane ewantje'e pampowiaa,
 dja mantjiati anoe dawo'oe pai bare'e da meawa tambanja
 37 ri koemoe maronto, Bare'e re'e wo'oe taoe mampojali
 anggoro dawo'oe ri pela mboela masae, maka ane ewantje'e
 pampowiaa, pela mboela masae sangaja-ngaja da nabentesi
 noe anggoro dawo'oe, kobelaanja anggoro da teseboe ngka-
 38 bongo, pela mboela mabentesi. Paikanja anggoro dawo'oe
 39 sangaja-ngaja da ndapojali ri pela mboela dawo'oe. Bare'e
 wo'oe re'e taoe anoe manginoe anggoro masae, da ronga ma-
 mperapi aoe dawo'oe, maka nato'o: aoe masae, ntje'e madago.

6.

I Poeë Isa poeë noe Eo Satoe.

1 Mewali sangkani ri eo Satoe melindja-lindja i Isa pai
 anagoeroea ri ojo mpae, napoepoemo noe anagoeroea woea
 2 mpae tesasangkoë, nawalidjodjo mpalenja, nakoni. Meoasi
 To Parisi sa'e: Makoedja komi mampowia anoe kapali ri
 3 eo Satoe? Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Bare'e wo'oe

ndibasa aoe napowia i Daoedi, ntongo maoro si'a pai joe-
 4 noenja? Mesoeamo ri Banoea mpanjomba, natima roti
 kapali, nakoni, natilaka joenjenja, aoe be madago da nakoni
 5 ntaoe, sangadi wa'a ntadoe mpanjomba? Nepa ndato'o: I Ana
 manoesia poeë noe eo Satoe wo'oe.

Taoe kape palenja ndapaka'osa i mPoeë Isa.

6 Mewali ri eo Satoe sangkani mesoea i Isa ri langgara,
 monoentoe ndjairia. Laoe wo'oe samba'a taoe kape pa-
 7 lenja kana. Setoe wa'a mpandita pai To Parisi mangko-
 matasi i Isa, bara da ndapaka'osa taoe setoe ri eo Satoe,
 8 da naparata aoe da napogiloeka. Paikanja ndaintjani i Isa
 tangara ndaja ntaoe setoe, ntje'e pai ndapanto'oka taoe
 kape: Peoko, pekakore ri tongo ntaoe. Meokomo kodjo
 9 taoe setoe, mekakore. Ndato'o i Isa ri taoe sondo: Koe-
 peoasi ri komi, bara madago ri eo Satoe mampowia anoe
 madago, bara mampowia anoe madja'a? masorepaka taoe,
 10 bara manawoesaka taoe? Poeramo ndapeole lio ntaoe anoe
 molimboe-limboe, ndato'oka taoe kape: Laenaka palemoe!
 Nalaenaka, osamo palenja, madago ewa anoe sambalinja.
 11 Paikanja To Parisi pai pandita ewa wandomo gori ngkadja'a
 ndajanja pai napogombomo bara da nakoedja i Isa.

Pampilisi i mPoeë Isa anagoeroea.

12 Mewali ri eo-eo setoe mandakemo i Isa ri boejoe, da
 13 mekakai ri Poeë Ala, ndabolangi kodjo pekakaia. Mare-
 memo, ndapeboomo anagoeroea, ndapilisimo taoe setoe
 14 sampoejoe pai radoea, ndapapoto'o soero: i Simo, aoe
 ndapapoto'o wo'oe i Petoeroe, i Andarea toea'inja, i Jako-
 15 boe, i Johane, i Pilipoe, i Batolomeoe, i Matioe, i Toma,
 i Jakoboe ana i Alipeoe, i Simo anoe ndato'o i Roso noe-
 16 ntoe, i Joeda toea'i i Jakoboe, pai i Joedasi To Karioti,
 17 anoe da mampobaloe i Isa ri poerinja. Mobaloengkemo
 i Isa pai taoe setoe, mekakore ri pada, sangkani-ngkani
 pai taoe maria anoe maloeloe sira, pai taoe sondo kodjo
 oengka ri tana Joedea, pai lipoe Jeroesale, pai wiwi ntasi
 18 nTo Tiroe pai Sidoni, anoe djela madonge noentoea pai
 mampekipakoelisi djoe'anja. Laoe wo'oe taoe anoe na-
 19 perata lamo a madja'a, ndapaka'osa. Napari-parimo ntaoe

sondo setoe madjamasi koroa, maka roso mPoeë Ala mesoe-
woemo oengka ri Isa pai naka'osa ntaoe setoe.

Pampatoedjoe i mPoeë Isa taoe sondo ri Pongkoe ntana.

- 20 Ndapapowawo i Isa wa'a ntaoe meloeloe setoe, ndato'o:
Jontomo kalindo ndajami, taoe kaasi-asi, maka komi tali-
21 wanoea ri poparenta mPoeë Ala. Jontomo kalindo ndajami,
komi anoe maoro se'i-se'i, maka komi da mabosoe raneo.
Jontomo kalindo ndajami, komi anoe motoemangi wawa-
22 se'i, maka komi da mogele raneo. Jontomo kalindo ndajami
komi, ane naporadjoe ntaoe pai napalaika ntaoe pai nanoe-
ntoeki ntaoe pai napetidja'a ntaoe ri paajami i Ana manoesia;
23 ri eo-eo setoe mbolimo da mawongko rajami, da ma'ai,
maka saromi da bangke ri ra nTjoeroega, maka bare'e
24 ntaninja gaoe ntaoe piamonja ri wa'a nabi poea. Paikanja
pindongo komi, taoe kore'e, maka poeramo ndirata anoe
25 ndipokawongko; pindongo komi anoe mabosoemo, make da
maoro; pindongo komi anoe mogele wawase'i, maka komi
26 da mapari, da toemangi. Pindongo ane dja naoende ntaoe
poera-poera komi, maka bare'e ntaninja powia ntaoe pia-
monja ri wa'a nabi kambamba-mbamba i poea.
- 27 Paikanja komi anoe mampedongeka paoekoe, koeto'oka:
Ndipotowe taoe anoe madja'a ri komi, ndipokapoeroe taoe
28 anoe mamposari komi, ndipompaoeka madago-dago taoe
anoe mampepepara komi, ndipekakaika ri Poeë Ala taoe
29 anoe mampongasika komi; taoe anoe mantoposaka liomi
sambali, ndiwaika wo'oe sambali; pai ane re'e mantima
koemoemi, ne'e wo'oe ndipetangani da mantima badjoemi.
30 Taoe merapi ri komi, ndiwaika, pai ane re'e aoe mantima
31 anoemi, ne'e ndiperapi moeni. Ewa pepokonomi da napo-
wiaka ntaoe komi, ewantje'e wo'oe da ndipowiaka taoe.
- 32 Ane podo ndipotowe taoe anoe mampotowe komi,
mbe'imo kapoeroe ndajami? Maka sawe taoe madja'a, na-
33 potowe taoe aoe mampotowe si'a. Pai ane podo ndipo-
kapoeroe taoe anoe mampokapoeroe komi, mbe'imo ka-
poeroe ndajami? Maka bare'e ntaninja powia ntaoe madja'a
34 woengkaeo. Pai ane ndiwai anoemi da nasabo ntaoe da
ndipasabo wo'oe anoenja raneo, mbe'imo kapoeroe nda-

jami? Maka taoe madja'a nawaika wo'oe anoenja da nasabo ngkasitaoemadja'anja, da napantjabo wo'oe anoe ntaoe setoe raneo.

35 Paikanja ndipotowe taoe anoe madja'ati komi, pai ndipokapoeroe, pai ndiwaikamo taoe mantjabo anoemi, maoe bare'e ndipomata-mata bara noendjaa silinja, nepa da bangke saromi oengka ri Poeë Ala pai tongawamo kako-minja anaa, maka sira maboeja rajaa, njaoe ri taoe madja'a
36 pai anoe bare'e majoa. Aginja komi wo'oe da mapoeroe rajami, ewa Papami anoe mapoeroe rajaa.

37 Pai ne'e komi meposari, bare'e wo'oe da naposari ntaoe komi; ne'e nditadji taoe, bare'e wo'oe da natadji ntaoe komi; ndilapasaka taoe anoe masala ri komi, komi
38 wo'oe da nalapasaka ntaoe. Ndipakaboeja rajami mombai, nakaboeja ndaja ntaoe mombai ri komi; ane re'e anoe ndagorika komi, sangaja-ngaja da ndagori ri pogori montjo, anoe ndariso, anoe ndatandapaka pai ndapapoboejoe; maka pogori kare'enja aoe ndigorika taoe, ntje'e wo'oe da nagorika ntaoe komi.

39 Ndato'o wo'oe i Isa noentoe mporapa ri taoe setoe: Bara da nakoto ntaoe boeta manganini kasitaoeboetanja ri
40 djaja? Bare'e da manawoe ri ngojo taoe setoe? Banja anagoeroe ri wawo goeroenja, paikanja wa'a anagoeroe anoe
41 magoeroemo, da ewa goeroenjamo. Makoedja siko mampeole ampoeli ri mata joenoemoe, bare'e noeëpe kadjoe mesoea
42 ri matamoe ngkaliomoe? Ewambe'i da noeto'oka joenoemoe: Bale, wai da koejali ampoeli ri matamoe, ane bare'e noeëpe kalaoe ngkadjoe ri matamoe? Kalopoe-lopoe! jalimo rioenja kadjoe aoe ri matamoe, nepa da noepeboetoeka mangajali ampoeli ri mata joenoemoe.

43 Bare'e re'e kadjoe madago anoe madja'a powoeanja, bara kadjoe madja'a anoe madago powoeanja. Maka kadjoe poera-poera taintjani gori mpowoeanja, maka bare'e tapoepoe loka ri lemoro, bara djamboe ri taramanoe.
45 Taoe madago sangaja-ngaja mampapesoewoe anoe madago ri bangani ndajanja anoe madago, taoe madja'a sangaja-ngaja mampapesoewoe aoe madja'a oengka ri ranja aoe madja'a, maka ane boekemo bangani ndaja, da
46 mesampomo ri nganga. Makoedja komi dja kapoeë-poeë ri jakoe, bare'e ndiloeloe paoekoe? Ri taoe poera-poera
47

bara isema ma'i ri jakoe mampedongeka paoekoe pai na-
 loeloe wo'oe, da koeto'oka komi tokoedja da koepasiwiaka
 48 ntje'e: Taoe setoe koepasiwiaka taoe anoe mampowia ba-
 noea; nakae tana, napakajomboe, nononja toedoe-toedoe ri
 roka; mesamborimo oeë ri koronja, djelamo ri banoea setoe
 pai bare'e nakoto noe oeë da mangkeni, maka maroso
 49 pampowiaa. Taoe mampedongeka paoekoe, pai bare'e na-
 loeloe, ntje'e ewa taoe mampowia banoea ri rangi'i, bare'e
 sako nanonoi; mesamborimo oeë, djela ri banoea setoe,
 lioe-lioe madoengka, madja'a kadoengkanja.

7.

I Tadoelako ntjoerodado ri Kapenaœe.

1 Poeramo ndasowanaka noentoea poera-poera ri taoe
 2 sondo, mesoeamo i Isa ri lipoe Kapenaœe. Laœe samba'a ta-
 doelako ntjoerodado nTo Roma, anamajoenoenja madjoe'a,
 3 ma'ai, taoe anoe napomawo mpoeënja. Kanadongenja ka'i-
 Isanja, napokaoe taoe toe'a nTo Jahœedi da ndjo'oe ri Isa
 4 da ndakama'i, mampaka'osa anamajoenoenja. Pomberata
 ntaoe setoe pai i Isa, maroso pompaoenja meaja, nato'o:
 5 Taoe setoe re'e kodjo jowenja da ndipokapoeroe, maka
 6 napomawo kita, napowiaka kita langgarata. Ndjo'oemo i
 Isa sangkani-ngkani pai taoe setoe. Bare'emo lawa oengka
 ri banoea, napokaoe i nTadoelako balenja saga'a manto'oka
 i Isa: Poeë, ne'e malenge komi, jakoe banja taoe aoe da
 7 ndipepone banœakoe. Setoe pai koepanto'o: bare'e madago
 jakoe da ndjo'oe korokoe ri komi; paikanja ndito'omo paoe
 8 sandjoemi, sangaja-ngaja da osa anamajoenoekoe. Maka
 jakoe se'i sangaja-ngaja re'e aoe ri wawokoe, pai re'e wo'oe
 soerodado ri arakoe; ane koeto'oka samba'a: Palai! malai,
 koeto'oka samba'a: Ma'i! da ma'i, koeto'oka anamajoenoekoe:
 9 Powia setoe, napowia. Madonge paoe setoe, djingki raja i
 Isa, metorobaka ri taoe sondo anoe mangaloeloe sira, ndato'o:
 Koeto'oka komi, sawe ri To Israeli bare'epa koerata taoe
 10 maaja jakoe ewa taoe setoe. Mewalilimo ri banoea taoe
 ndapokaoe, narata anamajoenoœe madjoe'a osamo.

Ngalitaoe mate ri Nai ndapatoewoe moeni
i mPoeë Isa.

- 11 Bangke reme ndjo'oe i Isa ri lipoe Nai, mojoenoe pai
12 anagoeroea maria pai sondo taoe meloeloe. Mosoemo ri baa-
baa bente, ma'imo taoe mangkeni taoe mate, ana noe inenja
13 samba'a-mba'a, lawi bembamo wo'oe inenja, naloeloe ntaoe
14 maria oengka ri lipoe. Mapoeroemo raja i mPoeë Isa mangkita
15 we'a setoe, ntje'e pai ndapanto'oka: Ne'e toemangi. Ndape-
mosoeki kati, me'ontomo taoe mopakati, ndato'o i Isa:
16 Ngalitaoe, koeto'oka siko: Pembangoe! Membangoemo kodjo
taoe mate, natepoe'oemo mompaoe-mpaoe, ndatondjoe i
17 mPoeë Isa ri inenja. Bangkemo eka ndaja ntaoe poera-poera,
naoende Poeë Ala, nato'o: Nabi bangke toewoemo ri tongota
se'i, ndapetiro ntano i mPoeë Ala anaa.
- 17 Tolelemo bambarinja ri sambawo ntana Joedea pai ri
tengi ntana.

Taoe napokaoe i Johane da ndjo'oe ri Poeë Isa.

- 18 Nadongemo i Johane poera-poera setoe ri anagoeroenja.
19 Napeboo i Johane anagoeroenja radoea, napokaoe da ndjo-
'oe ri Poeë Isa, da napampeoasi: Bara komimo anoe lawi da
ma'i oengka ri Poeë Ala, bara da tapopeapa samba'anja?
20 Ratamo taoe setoe, nato'oka i Isa: Kami se'i ndapokaoe
i Johane Topoparioe da meoasi ri komi: Komimo anoe lawi
da ma'i oengka ri Poeë Ala, bara da tapopeapa samba'anja?
21 Kono ri kadjela ntaoe setoe, maria taoe ndapaka'osa i mPoeë
Isa kadjoe'anja pai kadodonja, ndapapesoewoe lamoanja
22 anoe madja'a; maria taoe boeta ndapakajosa matanja. Meso-
nomo i Isa ri taoe setoe: Ndipalaimo, ndipetoemboeka i Johane
anoe ndikita pai anoe ndidonge: taoe boeta josa moeni
matanja, taoe poengkoe melindja moeni, taoe ketangga osa
moeni, taoe bota nadonge moeni raa, taoe mate toewoe
23 moeni, taoe kaasi-asi ndapetoemboeka Noentoe ngkatoewoe.
Pai majoa raja ntaoe anoe bare'e mamposari powiakoe.
- 24 Pajamo taoe napokaoe i Johane, montepoe'oemo i Isa
manto'oka taoe sondo ka'i Johanenja: Noendjaa anoe ndjo'oe
ndipeole owi ri pada bangke? Bara morompa sampoe'oe, na-
25 woei-woei ngojoe? Bara noendjaa anoe ndjo'oe ndipajosa owi?

Taoe mampopoedjoe ngaja-ngaja ajapa madago? Peole, taoe anoe maramba poedjoe ngkoronja pai aoe mobangke-bangke
 26 ngkatoewoe, ntje'e ri langkanae i Datoe kare'enja. Paikanja noendjaa anoe ndjo'oe ndipeole owi? Sangaja-ngaja nabi, pai
 27 koeto'oka komi: si'amo anoe meroeoe kanabinja. Si'amo anoe nato'o nTjoera mPoeë Ala: Peole, koepokaoe soerokoe melindja ri soearamoe, anoe da mampakajoaka siko djajamoe.
 28 Koeto'oka komi: ri wa'a ntaoe aoe napoana mbe'a bare'e re'e nabi anoe bangke ewa i Johane, paikanja anoe kodi ri poparenta mPoeë Ala, ntje'e menangi ri Johane.

29 Se'i wa'a ntaoe sondo pai wa'a ntopondoeroe asele madinge, napomontjo kajoa ntjongka mPoeë Ala, maka taoe setoe mekirioemo owi ri Johane. Paikanja wa'a nTo Parisi pai pandita bare'e napodjo kapoeroe ndaja mPoeë Ala, bare'e mekirioe ri Johane.

31 Ndato'o wo'oe i Isa: Isema da koepaporapaka taoe anoe toewoe se'i-se'i? Bara tokoedja kasiwianja? Koepaporapaka anangodi motoenda-toenda ri potomoe, molo'e-lo'e pai joenoenja, panto'onja: Kapoganda-gandaka komi, bare'e ndipodjo motaro, motoemangi kami, bare'e ndipodjo masoeë.
 33 Maka djelamo i Johane Topoparioe, bare'e mangkoni kina'a, bare'e manginoe anggoro, pai dito'o: Taoe setoe wando. Djelamo i Ana manoesia, mangkoni, manginoe, pai ndito'o: Sindjaoe taoe madota, topanginoe, mamposintoewoeka topondoeroe asele pai taoe madja'a. Paikanja kajoa mPoeë Ala napomontjomo ntaoe majoa poera-poera.

Nalanai mbe'a samba'a witi i mPoeë Isa.

36 Naajamo nTo Parisi samba'a i Isa, da mangkoni ri banoeanja. Ndjo'oemo ri banoea ntaoe setoe, motoenda da mangkoni. Toewoemo ri lipoe setoe we'a be toemoro; kandongenja laoe i Isa ri banoea nTo Parisi setoe, nakeni boetolo madolidi, laoe lana mawongi, ndjo'oe, mekakore ri talikoe i Isa, mosoe ri witia, motoemangi, natedesi noe oeë matanja witi i Isa, napalisi mboejoeanja, nepa naeki witia, naboeboesi
 39 noe lana wongi. Nakita nTo Parisi, taliwanoea maaja i Isa, ntje'e pai napanto'o ndajanja: Ane nabi kodjo i Isa, da naintjani isema we'a setoe anoe madjamasi witinja, pai

- 40 ewaimbe'i gaoenja woengkaeo, be toemoro. Mesono i Isa,
 ndato'oka si'a: Simo, re'e da koeto'oka siko. Mesono i Simo:
 41 Ndito'omo, Goeroe. Mesono i Isa: Re'e taoe topobaloe-baloe
 doi, radoea taoe moinda ri si'a, samba'a limataoe ringgi, sa-
 42 mba'a limampoejoe. Ri kabare'enja re'e doi ntaoe setoe anoe
 da nasompoka indanja, napokapoeroemo taoe radoea se'e.
 To'okakoe, isema ri taoe radoea setoe da bangke mawo
 43 ndajanja? Mesono i Simo: Koeëpe-epe, anoe ndapokapoeroe
 44 mpodago. Mesono i Isa: Montjo noeto'o. Nepa metorobaka
 ri we'a, ndato'oka i Simo: Noekita we'a se'i? Kadjelakoe ri
 banoeamoe, bare'e noetondjoeka jakoe oeë mpawoeso'i witi-
 koe, pai we'a se'i naoeësi noe oeë matanja witikoe, pai
 45 napalisi moeni mboejoeanja. Siko bare'e noeëki jakoe, si'a
 46 oengka ri peponenja bare'e naowe-owe maeki witikoe. Siko
 bare'e noelanai wo'okoe, si'a nalanai mbongi witikoe.
 47 Setoe pai koepanto'oka siko: salanja aoe maria ndajalisimo
 mPoeë Ala, maka bangke towe ndajanja; taoe anoe bare'e
 sondo salanja majali, bare'e wo'oe bangke towe ndajanja.
 48 Nepa ndato'oka we'a setoe: Majalimo salamoe.
 49 Taoe anoe mangkoni sangkani-ngkani pai i Isa, montepoe-
 'oemo mompaoe-mpaoe ri rajanja: isema taoe setoe anoe ma-
 50 ngajali sala ntaoe? Mesonomo i Isa, ndato'oka we'a: Ri paaja-
 moe jakoe pai nakajoamo moeni ndajamoe; palaimo madago-
 dago.

8.

Pantila mbe'a rengkonja ri Poeë Isa.

- 1 Oengka lairia melindja-lindjamo i Isa ndjo'oe ri lipoe
 ntaoe, oengka-oengkanja aoe bangke bara kodi, monoentoe-
 noentoe, mampepetoemboe Noentoe ngkatoewoe sangkani-
 ngkani pai anagoeroea sampoejoe pai radoea.
- 2 Naloeloe wo'oe mbe'a sa'e i Isa, anoe ndapapalaimo
 lamoanja madja'a pai djoe'anja, ewa i Maria aoe ndato'o
 wo'oe i Madalena, aoe ndapapesoewoe i Isa lamoanja madja'a
 3 papitoe, pai i Johana, we'a i Koesa (taoe maara-ara rengko i
 Herode), pai i Soesana pai sa'e wo'oe anoe mantila-ntilaka
 i Isa anoenja sa'e, da ndakatoewoeka.

Noentoe mporapa anoe ndato'o: Taoe mantjawoe inii.

- 4 Singkandomoemo taoe sondo ma'i ri Isa oengka ri tengi
lipoe poera-poera, monoentoemo, noentoe mporapa ndato'o:
- 5 Melindjamo taoe samba'a mantjawoe iniinja. Wawa mpa-
ntjawoenja se'e, iniinja sa'e manawoe ri djaja, najongkosi
- 6 ntaoe, ma'imo wa'a ntontji, natoengkoesi poera-poera. Sa'e
manawoe ri wawo mbatoe, toewoe sarai, nepa mate narara
- 7 ndeme, kabare'enja re'e oeënja. Sa'e manawoe ri tongo ndoei,
toewoemo roei sangkani-ngkani pai pae, na'ooeni ndoei pae
- 8 setoe. Sa'e manawoe ri tana maboko, toewoe, ma'oë, inii
saogoe mewali saatoe. Poeramo mompaoe ewase'e, ndato'o:
Anoe re'e talinga mpompedongeka paoe, da napadonge.
- 9 Napeoasi noe anagoeroea: Noentoe mporapa se'i noe-
10 ndjaa posokinja? Mesono i Isa: Komi ndawaikamo mPoeë
Ala mamposoki noentoe mporapa aoe manto'o ka'iPoeë-
Alanja, paikanja taoe sondo djamo porapa se'i ndawaika,
11 da napeole, be nakita, da napadonge, be narata ndaja. Se'imo
posoki noentoe mporapa roo: Inii setoe Noentoe mPoeë Ala.
- 12 Anoe dja ri djaja kanawoenja, ntje'e taoe mampedongeka
Noentoe ngkatoewoe, nepa djela i Madja'a, najali Noentoe
ngkatoewoe ri raja ntaoe setoe, boi da naaja pai nakadago
- 13 ngkatoewoenja. Anoe ri wawo mbatoe katoedoe noe inii, ntje'e
taoe anoe madonge Noentoe ngkatoewoe, lioe-lioe napokawo-
ngko, paikanja bare'e mokale, naaja Noentoe ngkatoewoe,
14 paikanja dja sarai, maka ane djela ri kapepanja, natadji. Ane
inii manawoe ri roei, ntje'e taoe madonge Noentoe mPoeë Ala,
paikanja nanangi noe aoe napotetala woengkaeo pai kakore-
'enja pai pobangke-bangke ngkatoewoenja pai naka bare'e
- 15 mowoea. Anoe ri tana maboko kakononja, ntje'e taoe madonge
Noentoe ngkatoewoe, pai nakeni ri raja aoe madago pai
majoa, nepa mowoea bare'e oeta-oeta.

Noentoe mporapa: Taoe mantoetoeni silo.

- 16 Bare'e re'e taoe mantoetoeni silo, nepa nasango ngkoera,
bara nadika ri ara mpala-pala, paikanja nawoentja ri po-
17 toendanja, raranja da napangkita ntaoe mesoea. Maka bare'e
re'e anoe tesamboenika aoe bare'e da tongawa raneonja,
bare'e wo'oe re'e aoe mapia anoe bare'e da naintjani
- 18 ntaoe pai da tongawa jaoe. Pakadago ntano mampedongeka;

maka taoe anoe re'e anoenja, sangaja-ngaja da ndarangani,
pai taoe anoe bare'e re'e anoenja, sawe aoe nato'o anoenja
da ndatimasi poera-poera.

Kadjela noe dja'i i mPoeë Isa.

- 19 Ma'imo Ine i Isa pai wa'a ntoea'ia da mampeole sira,
20 bare'e nakoto mosoe, bare'e woro ri taoe sondo. Nape-
toemboemo ntaoe ri Isa: Silaoe inemi pai kasangkompomi
21 da rajanja mampeole komi. Mesono i Isa, ndato'oka taoe
setoe: Inekoe pai kasangkompokoe, ntje'e taoe anoe mampe-
dongeka noentoe mPoeë Ala pai naloeloe wo'oe.

Ngojoe pai ropo ndapakamanda i mPoeë Isa.

- 22 Mewali sandeme mesantjawimo i Isa pai anagoeroea
ri doeanga, ndato'oka taoe setoe: Da ndjo'oemo ri sambote
23 ndano kita. Modoeangamo taoe setoe. Ntongo modoeanga,
tekalingamo i Isa, toedoemo soembara ri rano, boekemo
24 oeë ri doeanganja, maparimo naepe ntaoe setoe. Ndjo'oe
nalike i Isa, nato'o: Goeroe, goeroe, da mate kita! Memban-
25 ngoemo i Isa, ndaseko ngojoe pai ropo, mandamo. Nepa
ndato'oka taoe setoe: Rimbe'imo peaja ndajami? Maekamo
raja ntaoe setoe, tesaloentengkoemo, napombeto'oka: Ara
ewaimbe'i sira, mantjeko ngojoe pai ropo, naaja!

Taoe naperata noe lamo a ri tana nTo Gadara.

- 26 Podoeanganja se'i, ndjo'oemo ri tana nTo Gadara,
27 ntje'e ri sambote ntana nTo Galilea mpodago. Kandekoe i
Isa ri lore, momberata pai taoe samba'a, taliwanoea, taoe
naperata lamo a madja'a, masaemo, bare'e mopoedjoe
ngkoro, bare'e wo'oe mobanoea, djamo ri koemapa ka-
28 roo-roonja. Pangkitanja i Isa, meboo-boo, merompotaka ri
soeara i Isa, bangke nganganja, nato'o: Da koepokoedja
siko, Isa, Ana i mPoeë Sindate? pekakaikoe ri siko: ne'e
29 noedjea-djeani jakoe! Maka ndapokaoe i Isa lamo a madja'a
da mesoewoe oengka ri taoe setoe. Mariangkani taoe setoe
nakenimo noe lamo a madja'a, napoengoe ntaoe palenja pai
witinja da napangkariani, dja nawesiki poengoenja, nakeni noe
30 lamo a molontjo-lontjo ri tana soa. Ndapeoasi i Isa: Isema to-
'omoe? Mesono taoe setoe: I Santjowoe to'okoe, maka maria

31 lamo a nakeni ri rajanja. Mekakaimo lamo a setoe ri Isa ne'e
 32 ndapokaoe da ndjo'oe ri Torate. Laoe wawoe sadompoe bangke,
 mangande ri boejoe, metompamo wa'a lamo a ri Isa da mesoea
 33 ri ra mbawoe setoe, ndawai. Mesoewoemo wa'a lamo a oengka
 ri taoe setoe, mesoea ri ra mbawoe, molontjo wa'a mbawoe,
 menawoesakamo ri jaa, toedoe ri rano, mate malodongi.
 34 Nakitamo ntoporewoe wawoe anoe mewali setoe, molontjo,
 35 napetoemboe ri lipoe pai ri podjamaa. Meokomo taoe da
 mampeole, djela ri Isa, narata taoe anoe napalaika lamo a,
 motoenda ri soera i Isa, morengko, manotomo rajanja,
 36 maeka kodjo raja ntaoe mangkita. Napetoemboemo wo'oe
 ntaoe aoe nakita ka'ewaimbe'inja pai naka'osamo ntaoe wando
 37 setoe. Setoe pai napamperapi ntaoe poera-poera ri sambawo
 ntana nTo Gadara ri Isa da mampalaika tananja, maka ma'ai
 kaeka ndajanja. Mepone moeni ri doeanga i Isa, mewalili.
 38 Merapimo taoe anoe napalaika lamo a, da meloeloe, paikanja
 39 ndapapewalilimo i Isa, ndato'oka si'a: Pewalilimo ri banoea-
 moe, petoemboe kaboeja ndaja bangke mPoeë Ala ri siko.
 Malaimo, napetoemboeka taoe ri lipoe poera-poera kaboeja
 ndaja bangke i Isa ri si'a.

Ana we'a mate ndapatoewoe i mPoeë Isa.

We'a madjoe'a ndapaka'osa i mPoeë Isa.

40 Pewalili i Isa, nasoentjoemo ntaoe sondo, maka taoe poera-
 41 poera malantoe-lantoe sira. Djelamo taoe samba'a, i Jairoe
 to'onja, tadoelako ntaoe mangkariani langgara; mopoloe ri
 42 witi i Isa, mekakai da ndakandekoe ri banoeanja. Maka re'e
 ananja samba'a-mba'a, we'a, sampoejoe pai roea nta'oe tinoe-
 woenja, sakodi matemo. Melindjamo i Isa, dja naigi ntaoe
 43 sondo, gori ngkarianja. Laoe we'a samba'a bare'e naowe-owe
 ketobela, sampoejoe pai roea nta'oemokasaenja, anoenja poera-
 poera nawaikamo wa'a ntjando, bare'e re'e anoe mangkoto
 44 mampaka'osa; napemosoeki mbe'a setoe i Isa ri talikoea,
 nakekeni sarai djoë badjoea, lioe-lioe osamo djoe'anja.
 45 Meoasi i Isa: Isema madjama jakoe? Mesapoemo taoe poera-
 poera, ntje'e pai napanto'o i mPetoeroe: Goeroe, komi mapi'i,
 46 naoepitimo ntaoe sondo. Mesono i Isa: Re'e madjama jakoe,
 47 maka koeëpe rosokoe majalimo sa'e. Naepemo mbe'a bare-
 'emo mapia aoe napowia, ntje'e pai nakama'i, kandende-

- ndende koronja, mopoloe ri witi i Isa, nepa napetoemboe
ri soeara ntaoe poera-poera noendjaa toendainja pai napa-
48 djama i Isa pai naka'osa ntjoroba. Mesono i Isa: Anakoe,
paajamoe jakoe pai noeka'osa. Palaimo madago-dago.
- 49 Wawa mpompaoea, djelamo taoe i nTadoelako ntopo-
ngkariani langgara, manto'oka si'a: Ne'emo noerendo i
50 Goeroe, anamoe matemo. Padonge i Isa, ndato'oka si'a:
51 Ne'e maeka, ajamo jakoe, da toewoe anamoe. Meponemo
i Isa ri banoeanja, bare'e ndawai taoe da joenoea, wa'anja
i Petoeroe, i Johane, i Jakoboe pai papa pai nene noe ana-
52 nggodi. Toemangimo taoe poera-poera, bangke nganganja
mantangisi taoe mate. Mesono i Isa: Ne'e toemangi, be mate,
53 dja jore. Napogelekamo ntaoe pompaoea setoe, maka nai-
54 ntjani kapatenja. Ndapapalaimo i Isa taoe setoe poera-poera,
nepa ndakekeni pale ntaoe mate, ndato'oka si'a, marimbo
55 ngangaa: Pembangoe, anakoe! Mewalilimo inosanja, lioe-
lioie membangoe ananggodi, ndato'o i Isa da napakoni.
56 Djingkimo raja noe inenja pai papanja; ndapatoedjoemo i
Isa, ne'e da nato'oka taoe anoe mewali setoe.

9.

**Ndapokaoe i mPoeë Isa anagoeroea sampoejoe pairadoea
da ndjo'oe mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe.**

- 1 Ndapasiromoemo i Isa anagoeroea sampoejoe pai
radoea, ndawaika taoe setoe koeasa pai roso ri wa'a lamo
madja'a, ndawaika wo'oe da mampapalai djoe'a ntaoe.
- 2 Nepa ndapokaoe taoe setoe da ndjo'oe mampetoemboe:
Mosoemo da tongawa poparenta mPoeë Ala; ndapokaoe wo'oe
3 da mampaka'osa taoe madjoe'a. Ndato'oka taoe setoe: Ne'e
ndikeni bara ndjaa-ndjaa ri djaja: ne'e motoko-toko, ne'e
mowatoetoe, ne'e ndikeni kina'a, bara doi, ne'e wo'oe rengko
4 mporonto ndikeni. Ane mepone komi ri banoea ntaoe, ndi-
karoo-roo ndjairia; ane malai moeni komi, oengka ndjairia
5 da palaimi. Ane bare'e nakoho ntaliwanoea komi, ri pampa-
laikami lipoe setoe, da nditanongkosi awoe ri witimi, pampe-
tisalami taoe setoe.
- 6 Malaimo taoe setoe, wa'a lipoe naliwoeki, gori mpo-
dedenja, mangkeni Noentoe ngkatoewoe, mampaka'osa
djoe'a ntaoe.

- 7 Nadongemo i mokole Herode poera-poera anoe mewalimo,
 ipoemo rajanja, maka nato'o ntaoe sa'e: I Johane aoe
 8 matemo, toewoemo moeni. Sa'e manto'o: I Elia mepapa-
 mara moeni, sa'e manto'o: Toewoemo moeni samba'a nabi
 9 poea. Mesono i Herode: I Johane koesajoemo; isema ntano
 taoe setoe anoe koedonge bambarinja ewantje'e? Oengka
 lairia napepalimo djaja da mampeole i Isa.

Pampakoni i mPoeë Isa taoe sondo.

- 10 Mewalilimo wa'a ntaoe ndapokaoe da melindja, nape-
 toemboeka i Isa anoe napowiamo. Ndapojoenoe i Isa taoe
 11 setoe, mebiamo ndjo'oe ri tana soa ri lipoe Besaida. Pai-
 kanja naintjanimo ntaoe sondo, naloeloe sira, ndakohomo
 i Isa taoe setoe, ndapetoemboeka si'a: Mosoemo da tongawa
 poparenta mPoeë Ala; nepa ndapaka'osa wo'oe wa'a ntaoe
 madjoe'a.
- 12 Laoekamo reme, djelamo anagoeroea ri Isa, nato'oka
 sira: Ndipapalaimo taoe sondo, da naka ndjo'oe ri tengi
 lipoe pai boja, mampepali da pearinja pai pangkoninja,
 13 maka ire'i kita dja ri tana soa. Mesono i Isa: Komi da ma-
 mpakoni. Mesono taoe setoe: Wa'anja ri kita podo roti
 limangkomba, baee roeamba'a, sangadi kami da ndjo'oe
 14 maolika taoe poera-poera setoe anoe da nakoni. Maka wa'a
 ntoeama laoe limantjowoe. Ndato'o i Isa ri anagoeroea:
 15 Papotoenda taoe setoe telimampoejoe salimboe. Napapotoe-
 16 nda taoe setoe, motoenda poera-poera. Ndatima i Isa roti lima-
 ngkomba setoe pai baee roeamba'a, nepa metingara ndeki
 jangi, mekakai ri Poeë Ala, ndapoe'asi, ndatilaka anagoeroea
 17 da napawaika taoe sondo. Mangkonimo taoe setoe, mabosoe
 poera-poera, ndaparomoe jabinja, boekemo karandji sampoe-
 joe radoea.

Isema ndito'o jakoe?

- 18 Mewali ntongo i Isa mekakai ri Poeë Ala ngkalioa,
 laoe wo'oe anagoeroea. Ndapekoetana i Isa ri taoe setoe:
 19 Isema panto'o ntaoe sondo jakoe se'i? Mesono anagoeroea,
 nato'o: I Johane Topoparioe, sa'e manto'o: i Elia, sa'e: nabi
 20 ntaoe toe'a samba'a toewoe moeni. Meoasi i Isa: Komi, isema
 panto'omi jakoe? Mesono i Petoeroe: I Masehi, Ana i mPoeë
 21 Ala. Pai ndapetangani mpodago, ne'e da nato'o-to'oka bara

- 22 isema paoe setoe, pai ndato'o wo'oe: Ma'ai da kapari ngka-toewoe i Ana manoesia, da napakadja'a wa'a ntaoe toe'a pai tadoe mpanjomba pai pandita, nepa da napepate ntaoe setoe; katogo ndemenja da toewoe moeni.

Taoe da mampasa'a kadjoe ndapapombepanggo saeo saeo.

- 23 Ndato'oka taoe poera-poera: Ane re'e taoe da rajanja maloeloe jakoe, da napariara koronja ri joenoe, da napasa'a kadjoe ndapapombepanggo saeo saeo, nepa da naloeloe
 24 jakoe. Maka ane madojo taoe mampepali da karate inosanja, ntje'e da tetadji inosanja; pai ane re'e taoe mawai inosanja
 25 ri pampotowenja jakoe, ntje'e be da tetadji inosanja. Noe-ndjaamo kodjo jowenja taoe mamporasika sambawo lino pai da tetadji angganja, bara da maroegi rajanja?
 26 Ane re'e taoe mampomaea jakoe pai wa'a noentoekoe, sangaja-ngaja da napomaea i Ana manoesia taoe setoe, ane da djela ri kabangke mpeawanja, pai ri peawa mPapanja
 27 pai wa'a mala'eka aoe magali. Montjo koeto'oka komi: sa'e komi anoe ire'i bare'e da mate, sangadi ndikitamo katongawa mpoparenta mPoeë Ala.

I Poeë Isa ri wawo boejoe pai nabi radoea.

- 28 Oengka ri pompaoea ewantje'e bara te'oeajoe mbengi, mandakemo i Isa ri boejoe, da mekakai ri Poeë Ala; nda-
 29 pojoenoe wo'oe i Petoeroe, i Johane pai i Jakoboe. Wawa mpekakaia se'e, ntaninjamo lioa ndakita, poedjoe ngkoroa me-
 30 walimo maboeja, makilaja. Ma'i wo'oe radoea taoe mompaoe-
 31 mpaoe pai i Isa; ntje'e i Moesa pai i Elia. Makilaja wo'oe ndakita taoe radoea setoe, napetoemboeka i Isa da kapatea
 32 aoe da mewali ri Jeroesale. Nanangimo joeroe matanja i Petoeroe pai joenoenja; se'i menaa ntjoroba matanja, nakita-
 33 mo kakilaja i Isa pai taoe radoea sampompaoea setoe. Boetoe malai taoe radoea setoe, mesono i Petoeroe, nato'oka i Isa: Goeroe, sakodi ngkadago jaoe se'i kami ire'i, da kapowia kandepe, tatogo: komi saogoe, i Moesa saogoe, i Elia saogoe;

34 pai bare'e naintjani ndajanja aoe nato'o se'e. Ntongo mo-
mpaoe se'e ma'i limoe, mantoliboemboengi taoe setoe, maeka
35 rajanja napasika'oewi limoe. Nepa re'e oni nganga oengka ri
limoe, manto'o: Se'i anakoe aoe koepotowe, ntje'e ndipe-
36 dongeka. Oengka ri powotoe nganga se'e narata noe ana-
goeroe dja i Isa ngkalioa; napondjiika ntaoe setoe, bare'e
napepetoemboeka bara isema ri eo-eo setoe anoe nakitamo.

Ananggodì mate woela ndapaka'osa i mPoeë Isa.

37 Bangke reme mobaloengke, momberata pai taoe maria
38 kodjo. Laoe samba'a taoe ri taoe sondo meboo-boo, nato'o:
Goeroe, pekakaikoe ri komi, da ndipeole anakoe, maka anakoe
39 samba'a-mba'adja. Ndipeole, merata lamoanja, meboo-boo
ntjoroba, doito ananggodì, mowoera-woera ngoedjoenja,
40 nadja'ati kodjo noe lamoanja, ma'ai, nepa napalaika. Meka-
41 kaimo jakoe ri anagoeroemi da napapalai lamo setoe, bare'e
nakoto. Mesono i Isa: Ee, komi setoe, taoe bare'e ndiaja Poeë
Ala, bare'e majoa rajami; bara da masaepa da katoewoekoe
sanghani-ngkani pai komi? Bara da masaepa da pangkoto-
42 koe mangkekenisi komi? Keni ma'i anamoe! Ntongo melindja
ananggodì setoe, naperatamo lamo wo'oe madja'a, napaka-
doito. Paikanja ndapokarae i Isa lamo setoe, ndapaka'osa
43 ananggodì, nepa ndawaika moeni papanja. Napodjingki
ntaoe poera-poera koeasa mPoeë Ala. Ri pampodjingki ntaoe
44 poera-poera anoe ndapowia i Isa, ndato'oka anagoeroea:
Ndipapesoea ri talingami paoekoe se'i: i Ana manoesia da
45 tenawoesaka ri pale ntaoe. Paikanja bare'e narata ndaja
ntaoe setoe posoki mpaoea, dja tesamboenika ri si'a, pai
maeka rajanja da mampeoasi ri Isa noendjaa posokinja.

Isema da bangke katoewoenja?

46 Sangkani wo'oe anagoeroea mombepoasi, bara isema
47 jaoe bangke ri wa'a ntaoe se'e. Ntanoka ndaintjani i Isa
anoe napepewoloka ntaoe setoe ri rajanja; ntje'e pai nda-
48 pantima ananggodì samba'a, ndadika ri soria, nepa ndato'oka
anagoeroea: Baraisema mampokapoeroe ananggodì se'i ri pa-
mpomawonja jakoe, sangaja-ngaja jakoe napokapoeroe, pai
anoe mampokapoeroe jakoe, sangaja-ngaja si'a mampomawo

Poeë Ala anoe mampokaoe jakoe. Maka bara isema mangkodi katoewoenja ri wa'a ngkomi, ntje'e tepakoro bangke katoewoenja.

Poeë Isa bare'e napolinggona nTo Samaria.

49 Mesono i Johane, nato'o: Goeroe, kakita taoe samba'a
mampapalai lamo madja'a, mantjabo to'omi, kapetangani,
50 maka banja joenoeta si'a. Mesono i Isa: Ne'e ndipetangani,
maka anoe bare'e maewa kita, ntje'e joenoeta.

51 Bare'e masae, da djelamo ri eo mpeponea ndeki Soe-
52 roega, ndatotoka i Isa djaja majoa ri Jeroesale, pai ndapo-
kaoe taoe da mesindioe. Pelindja ntaoe ndapokaoe setoe,
djela ri lipoe nTo Samaria, rajanja da mampakoroka da
53 kare'e i Isa, paikanja bare'e napolinggona ntaliwanoea,
maka nakita ri lipoe Jeroesale da kandekoe mpelindjanja.
54 Boetoe nakita noe anagoeroea i Jakoboe pai i Johane gaoe
ntaoe setoe, nato'o: Poeë, ndiwai, da kaperapi apoe da mana-
woe oengka ri jangi, da mantoendjoe taoe setoe, ewa powia
i Elia poea?

55 Paikanja metorobaka i Isa, ndapatoedjoeki taoe setoe,
ndato'o: Komi bare'e ndiintjani lamo noendjaa anoe mo-
56 mpaoe ri rajami. Maka kadjela i Ana manoesia banja da
mampepate taoe, paikanja da mampatoewoe taoe. Meli-
ndjamo wo'oe i Isa pai anagoeroea, lioe ri lipoe samba'anja.

Bara ewambe'i da paloeloeta Poeë Isa.

57 Ri ra mpelindjaa, ma'i taoe samba'a, nato'oka i Isa:
58 Poeë, bara rimbe'i da kandjo'oemi, da koeloeloe komi. Mesono
i Isa: Sawe langgoë re'e kare'enja, pai wa'a ntontji re'e
poseanja, paikanja i Ana manoesia bare'e re'e da pepa-
tambeka mbo'onja.

59 Samba'a wo'oe taoe ndaseko i Isa, ndato'o: Loeloe
jakoe. Mesono taoe setoe: Ane ndiwai, Poeë, da koemalai
60 rioenja, da koemampakoroka papakoe mate. Mesono i Isa:
Papalioemo taoe mate da mampakoroka taoe matenja, dja
siko palaimo, petoemboe da katongawa mpoparenta mPoeë
61 Ala. Mesono wo'oe samba'a: Poeë, da koeloeloe komi, pai-
kanja da ndiwai rioenja jakoe da ndjo'oe mompalakana ri

- 62 wa'a ndja'ikoe. Mesono i Isa: Taoe mangkekeni padjeko, dja meeli-eli, banja ntje'e palili montjo ri poparenta mPoeë Ala.

10.

Pitoempoejoe taoe ndapokaoe i mPoeë Isa da mangkeni Noentoe ngkatoewoe.

- 1 Poeramo setoe, ndapokaoepa i mPoeë Isa anagoeroea aoe ntaninja pitoempoejoe, da soeroa, da ndjo'oe teraradoea ri wa'a lipoe pai boja anoe da ndakandjo'oe ngkalioa ri
2 poerinja. Ndato'oka taoe setoe: Anoe da ndapota, maria kodjo, paikanja taoe momota pongoli. Da ndipekakai ri Toempoe mpae ndapota, da ndapampokaoe taoe da ma-
3 mposipota paea. Ndipalaimo! peole, koepokaoe komi ewa ana bimba da ndjo'oe ri tongo ntjinga. Ne'e ndikeni watoetoe, bara kinojo, bara taloepa, ne'e me'onto da mantjeko taoe ri
4 djaja. Rimbe'i-mbe'i banoea da peponemi, rioe-rioenja ndipe-
5 kakaika taoe setoe da kadago ngkatoewoenja. Ane laoe ri taliwanoea taoe anoe mantjajawa pekakaimi setoe, gala ntaoe se'emo pekakaimi, ane bare'e re'e taoe mantjajawa, da
6 mewalili moeni pekakaimi ri komi ngkaliomi. Ndikaroo-roomo ri banoea setoe; ndikoni, ndiinoe anoe da nawai ntaliwanoea, maka anoe malenge madago da mantima lengenja. Ne'e
7 melimba ri sabanoeanja. Pai ane djelamo komi ri lipoe ntaoe pai napolinggona ntaliwanoea, ndikoni anoe nawai ntali-
8 wanoea, ndipaka'osa taoe madjoe'a ndjairia, ndito'oka taoe setoe: Djelamo ri komi katongawa mpoparenta mPoeë Ala.
9 Ane djelamo komi ri lipoe ntaoe pai bare'e napolinggona ntaliwanoea, ndikandjo'oemo ri djaja, ndito'o: Mae dja awoe oengka ri lipoemi aoe metaka ri witi mami katanongkosi moeni ri komi, paikanja ndipaintjani: mosoemo da katongawa
10 mpoparenta mPoeë Ala. Koeto'oka komi: manga'a padjeani mPoeë Ala lipoe nTo Sodomo poea, manee ri lipoe ntaoe setoe ri eo ngkapoesa doenia.
11 Pindongo komi, To Korasi, pindongo komi, To Besaida! Ane nakitamo nTo Tiroe pai nTo Sidoni wa'a ngkoeasa mPoeë Ala anoe ndikitamo komi, sangaja-ngaja da napoedjoe ndontomo koronja pai da motoenda-toenda ri awoe, pontjosoi
12 ndajanjamo mangaepe wa'a ntjalanja. Pai sangaja-ngaja da manga'a padjeani To Tiroe pai Sidoni, anoemi da manee.

- 15 Pai komi, To Kapenaœ, sawi ndati jangi pobangke-bangke
ngkatoewoemi, paikanja lo'oe ri Torate da kanawoemi.
- 16 Anœ mampedongeka komi, jakoemo setœ napedongeka,
anœ mantadji komi, jakoemo setœ natadji, pai anœ mantadji
jakœ, natadji wo'œ Anœ mampokaoe jakœ.
- 17 Mewalilimo taoe pitoempœjœ setœ, mawongko raja-
nja, nato'o: Poeë, sako lamoã madja'a medonge ri kami,
18 ane kasabo to'omi. Mesono i Isa: Koekita ndaja i Madja'a
19 manawoemo ewa kanawœ ngkila oengka ri jangi. Peole,
koewaika komi kœasa mangaidjaki œele pai alipa, wa'a
ngkaroso i Madja'a da ndinangi, pai bare'e da re'e bara
20 noendjaa-ndjaa da madja'ati komi. Paikanja ne'e ndipoka-
wongko gaga kakominja napedongeka noe lamoã madja'a;
anœ da ndipokawongko mpodago: kanda'oekinjamœ to'omi
ri Soeroega.
- 21 Lairia mawongkomo raja i Isa pai ndapanto'o: Koepo-
kawongkomo, Papa, Poeë jangi pai lino, pawaimi poera-
poera setœ da narata ndaja noe anangodi, pai ndisamboe-
nikamo ri wa'a ntaœ pangaintjani pai lo'e. Io kodjo, Papa,
22 maka ewantje'emo pepokonomi. Poera-poera ndawaikamo
jakœ noe mPapakœ, pai bare'e re'e anœ maintjani ana
mPapakœ, sangadi dja Papakœ, pai bare'e re'e anœ mai-
ntjani Papakœ, sangadi dja jakœ anaa, pai taoe anœ
koepapaintjanika.
- 23 Meteorobaka i Isa ri anagoeroea se'e, ndato'oka taoe
setœ: Bangke porasi noe mata ntaœ mangkita anœ ndi-
24 kita komi; maka koeto'oka komi: maria nabi pai mokole
pœa mawomo rajanja da mangkita anœ ndikitamo komi,
paikanja bare'e ntoe'œ nakita, pai da madonge anœ ndi-
dongemo komi, paikanja bare'e ntoe'œ nadonge.

Noentœ mporapa: To Samaria anœ mapœroe rajanja.

- 25 Meokomo samba'a pandita, da rajanja mangkelo noentœ
i Isa, nato'o: Goeroe, noendjaa da koepowia da nakadago
26 ngkatoewœkœ ri jakera? Mesono i Isa: Noendjaa nato'o
27 nTjoera mPoeë Ala? Ewambe'i pabasamœ? Mesono taoe
setœ: Potowemo Poeë Ala gori-gori ngkabœja ndajamœ,

gori-gori mpangkoto ntanoanamoe, gori-gori ngkarosomoe,
 gori-gori mponawa-nawamoe; kasitaoemoe da noepotowe
 28 ewa pampotowemoe koromoe. Mesono i Isa: Montjo peso-
 29 nomoe, loeloemo setoe, noekatoewoe. Tangara ndaja i
 mPandita da napomontjo ntaoe pekoetananja roo, pai
 30 napawalimpekoetana wo'oe: Isema ntano kasitaoekoe? Mesono
 i Isa: Re'e taoe samba'a oengka ri Jeroesale ndjo'oe ri
 Jeriko, naboengka ntaoe madja'a, nalambesi, nawombo,
 31 nepa napalaika, djamo sakodi da mate. Ri ra ngkawase'enja
 ma'imo samba'a tadoe mpanjomba, molioe ri djaja setoe;
 32 kanakitanja taoe setoe, dja nagolili. Ewase'e wo'oe To Lewi
 samba'a, djela ri kalaoe ntaoe kaasi-asi setoe, boetoe nakita,
 33 nagolili wo'oe. Nepa djela samba'a To Samaria, mosoemo,
 34 nakita, mapoeroemo rajanja. Napemosoeki taoe setoe, na-
 wewesi welanja, napakoelisi noe lana pai anggoro, nepa na-
 'oelaja ri kalidenja ngkalionja, nawawanaka ri banoea
 35 linggona, naara-ara ndjairia. Bangke reme malai moeni,
 najali radoea soekoe-soekoe, nawaika topoara-ara banoea
 linggona, nato'o: Ara-arakakoe taoe se'i; ane re'e bara noe-
 ndjaa noeolika si'a, da koewaika siko olinja ane mewalilimo
 36 jakoe. Ri taoe tatogo setoe isema noeto'o tepakoro kasitaoe
 37 noe ntaoe anoe nawombo ntaoe madja'a? Mesono i Pandita:
 Sangaja-ngaja aoe mampokapoeroe. Mesono i Isa: Palaimo,
 powiamo ewantje'e.

I Marita pai i Maria.

38 Ndjo'oemo wo'oe i Isa pai anagoeroea, djela ri lipoe
 39 kodi, napolinggona mbe'a samba'a, i Marita to'onja. Taoe
 setoe re'e toea'inja, i Maria to'onja, ntje'e motoenda-toenda
 40 ri sori mbiti mPoeë Isa, mampedongeka noentoea. Dja i
 Marita tepasalero ri pampoapoenja aoe maria ngaja; ntje'e
 pai napampemosoeki i Isa, nato'o: Poeë, ndipokono dja
 jakoe napapalioeka ntoea'ikoe molinggona? Da ndito'oka
 41 jaoe da mangkadoedoengi jakoe. Mesono i Poeë Isa: Marita,
 42 Marita, maria ngaja noepotetala pai noepotepasalero! Maoe
 be maria ngaja, maoe podo sangaja noepowia, ganamo, maka
 tila anoe madago napilisi i Maria, ntje'e bare'e da majali
 ri si'a.

11.

Papa mami anoe ndate ri Soeroega kare'emi.

- 1 Mewali sangkani mekakaimo i Isa ri Poeë Ala, bara rimbe'i kare'ea. Poesamo pekakaia, mesono anagoeroea samba'a: Poeë, ndipagoeroe kami mekakai ri Poeë Ala, ewa pampagoeroe i Johane anagoeroenja.
- 2 Mesono i Isa: Ane mekakai ri Poeë Ala, ewase'i da panto'omi: Boo Papa mami anoe ndate ri Soeroega kare'emi, to'omi da bangke peawanja. Poparentami da nakatongawa! Songkami da napewali, ewa ri Soeroega, ewantje'e
- 3 wo'oe ri wawo lino. Pangkoni mami da nakagana, ndiwaika
- 4 kami saeo saeo. Pai ne'e ndipetisala ri kami sala mami, maka kami bare'e wo'oe kapetisala ri joenoe salanja ri kami; pai ne'e ndiwai raja mami da nakelo i Madja'a, paikanja ndiwaenggoka kami i Madja'a.

Noentoe mporapa: Taoe merapi-rapi ri balenja.

- 5 Ndato'oka wo'oe taoe setoe: Ane samba'a ri komi re'e balenja pai ndjo'oe ri balenja setoe ntongo mposambengi, nato'o: Bale, da koeperapi rioenja rotimoe togongkomba;
- 6 maka djelamo balekoe samba'a me'onto sarai, pai bare'e
- 7 re'e da koepolinggonaka si'a. Ewambe'i, ane da mesono taoe setoe: Ne'e noerendo jakoe, roo ndadampo toengka mbombo, kami saana joremo ri langka, bare'e da koekoto
- 8 membangoe da mawaika siko bara noendjaa-ndjaa. Koeto'oka komi, maoe bare'e da nawai ntaoe setoe roti maka maendo pampobalekanja taoe merapi-rapi, sangaja-ngaja da membangoe pai da nawai aoe naperapi noe balenja setoe ri kabare-
- 9 'enja maea mata noe balenja merapi-rapi. Ntje'e pai koepanto'oka komi: Ndipekakai ri Poeë Ala, da ndawaika komi; ndipepali, da ndirata; nditadengkosi baabaa, da ndalokaka
- 10 komi. Maka taoe mekakai, sangaja-ngaja da ndawaika; taoe mampepali, sangaja-ngaja da re'e narata; taoe mantadengkosi, sangaja-ngaja da ndalokaka. Isema ri komi, ane naperapi noe anamoe roti, da noewaika watoe? Bara baoe naperapi
- 12 da noewaika oele, bara tojoe manoe naperapi, da noewaika
- 13 alipa? Se'i komi taoe masala ri Poeë Ala woengkaeo, ndiintjani

mawaika anami aoe re'e jowenja ri si'a, pagonja Papami anoe ri Soeroega ndaintjani mawai Inosaa ri raja ntaoe mamperapi.

I Poeë Isa nanoentoeki ntaoe.

- 14 Ndapapesoewoe i Isa lamo a bobo; pesoewoe lamo a setoe, mompaoe-mpaoemo taoe aoe napesoea. Napodjingkimo
 15 ntaoe sondo; mesono sa'e: Taoe setoe mampapesoewoe lamo a
 16 mantjabo koeasa i Beleseboe, mokole lamo a madja'a. Sa'e
 da rajanja mangkelo petondoni oengka ri jangi, pai napampe-
 17 rapi ri Isa. Paikanja ndaintjani i Isa toentoe ndaja ntaoe
 setoe, ntje'e pai ndapanto'o: Ane re'e ri tana ntaoe taliwa-
 noea mampo'iwalika kasitaliwanoeanja, bare'e masae da soa-
 mo tana setoe; ane ri banoea ntaoe taliwanoea mombedja'ati
 pai kasitaliwanoeanja, bare'e masae da mageromo banoea
 18 setoe. Ane bare'e mosintoewoe i Madja'a pai wa'a joenoenja,
 wenoe da poparentanja? Ewaimbe'i pai ndipanto'o: Mantjabo
 koeasa i Beleseboe pai koepapesoewoe wa'a lamo a madja'a!
 19 Ane koesabo koeasa i Beleseboe mampapesoewoe lamo a
 madja'a, koeasa intjema napokoeasa wa'a anami mampape-
 soewoe lamo a? Bare'e da napomontjo noe anami pompaoemi
 20 ewantje'e. Paikanja ane koeasa mPoeë Ala koepokoeasa
 mampapesoewoe wa'a lamo a, tongawamo ri komi poparenta
 mPoeë Ala.
- 21 Ane taoe maroso napataka parewa ntoeama poera-
 poera pai mainga-inga ri banoeanja, bare'e da makoedja
 22 anoenja poera-poera, Dja ane ma'i anoe marosopa pai
 nanangi taoe maroso setoe, ntje'e da mangajali parewa
 poera-poera anoe napoparewa ntoempoenja rioenja, nepa
 23 napamoeroe. Bara isema bare'e naaja jakoe, si'a iwalikoe,
 pai bara isema banja joenoekoe mampasiromoe taoe, si'a
 mampakateseboe taoe.
- 24 Ane re'e lamo a madja'a mesoewoe ri taoe, da mojano-jano
 ri tana mangaoe, mampepali karodo ndajanja, bare'e narata;
 ntje'e pai napanto'o: Da mewalilimo jakoe ri banoea kare-
 25 'ekoe owi. Pewalilinja se'i, narata soamo, ndapenjooti,
 26 ndapakadagomo. Ntje'e pai nakandjo'oe moeni, nakeni
 lamo a papitoe, anoe ma'aipa kadja'anja, djela, maroo-roo
 moeni ri taoe kare'enja owi, mewali taoe setoe madja'a
 kodjo ri poerinja, panangi kadja'anja owi.

- 27 Wawa mpompaoea ewantje'e, laoe we'a samba'a ri
taoe sondo napakarimbo nganganja meboo: Madago kodjo
katoewoe noe inemoe aoe mampoana siko, pai mampa-
28 soesoe siko. Mesono i Isa: Madago ntano katoewoe ntaoe
anoe mampedongeka Noentoe mPoeë Ala pai mantjompe-
naka ri rajanja.

Petondoni i nabi Jona.

- 29 Siromoemo taoe maria mpodago, ndatepoe'oemo i Isa
mompaoe ewase'i: Taoe toewoe salapi se'i, taoe madja'a;
naperapi petondoni, paikanja bare'e da ndawaika si'a peto-
30 ndoni, wa'anjamo petondoni i nabi Jona. Maka ewa i Jona
mewali petondoni ri To Niniwe, ewantje'emo i Ana manoesia
31 da mewali petondoni ri taoe toewoe salapi se'i. I Mokole
we'a oengka ri pajompo jangi da meoko ri eo ngkaposesa
doenia sangkani-ngkani pai taoe toewoe salapi se'i, pai da
nanangi, maka si'a djelamo oengka ri tando ntana mampe-
32 dongeka paoe majoa ri Solema, pai se'i jakoe manangi i
Solema. To Niniwe da meoko ri eo ngkaposesa doenia sangkani-
ngkani pai taoe toewoe salapi se'i, pai da nanangi, maka
taoe setoe napontjosi ndaja salanja madonge noentoe i
Jona, pai se'i jakoe manangi i Jona.

Silo ngkoromoe, ntje'e matamoe.

- 33 Bare'e re'e taoe mantoetoeni silo nepa nadika ri soe-
nonja, bara nasango ntjoempa, sangaja-ngaja nadika ri
34 potoenda ntjilo, da napangkita ntaoe mesoea rekanja. Silo
ngkoromoe, ntje'e matamoe. Ane josa matamoe, josamo
wo'oe sangkoromoe; paikanja ane madja'a matamoe, mawe-
35 ngimo wo'oe koromoe. Pakadago ntano, ne'e mawengi silo
36 ri rajamoe. Ane mareme ntano koromoe, bare'e mawengi,
njaoe sakodi, sangaja-ngaja da mareme siko sangkoro, ewa
ane narara ndeka ntjilo.

Patoedjoe maroso i mPoeë Isa ri wa'a nTo Parisi pai Pandita.

- 37 Wawa mpompaoea, nasalemo nTo Parisi samba'a i Isa,
38 da mangkoni ri banoeanja; mepone i Isa, motoenda. Nakitamo

i nTo Parisi bare'e mewoeso'i i Isa rioenja, napodjingki.
 39 Mesono Poeë Isa, ndato'oka taoe setoe: Se'i komi, To Parisi,
 madojo mawoeso'i wa'a ntabo pai soeraja ri wawonja,
 40 paikanja rajami boeke-boeke podjampa pai wa'a ndja'a. Te-
 ngo komi, maka aoe mampowia wawonja, bara bare'e wo'oe
 41 napowia rajanja? Wa'anjamo, tilaka taoe kaasi-asi anoe ri
 42 ra ntabomi pai soerajami, da magali poera-poera. Paikanja
 pindongo komi, To Parisi, maka sako arogo, tiwo mbane
 pai rajopo ngaja-ngaja ndi'aseleni, paikanja ndilioenaka
 kajoa ndaja pai towe ndaja ri Poeë Ala; aginja ntje'e
 da ndipapewali, pai anoe sangaja koeto'o roo ne'e wo'oe
 43 ndilioenaka. Pindongo komi, To Parisi, maka bangke
 rajami da motoenda ri soera ntaoe poera-poera ri la-
 nggara, pai da napantoeboenaka ntaoe ri potomoe. Pindongo
 44 komi, pandita pai To Parisi, topelego-lego, maka komi ewa
 dajo ntaoe aoe bare'emo mara, najongko-jongkosi ntaoe,
 bare'e naintjani.

45 Mesonomo samba'a pandita: Goeroe, sangaja-ngaja kono
 46 wo'oe kami paoemi setoe. Ndato'o i Isa: Njaoe komi, wa'a
 mpandita, pindongo! maka ndipapakojoeka taoe kinojo aoe
 bare'e nakoto, pai maoe dja ndisoebo ngkarama sangkadjoe
 47 bare'e ndipodjo. Pindongo komi, mawangoeka wa'a nabi
 poea dajo marate, paikanja nabi setoe napepate noe wa'a
 48 ngkaimi. Mewali komi setoe ndipomajoa pai ndipomontjo
 powia wa'a ngkaimi, maka taoe setoe aoe mampepate wa'a
 nabi, komi mampakoroka dajonja.

49 Setoe pai nakalaoe wati oengka ri Poeë Ala: Da koe-
 pokaoe ri taoe setoe nabi pai soero, sa'e da napepate, sa'e
 50 da nadoedoeki. Da ndapampepali wa'a daa nabi anoe te-
 boeboe oengka ri pontepoe'oe doenia, djela-djela ri taoe
 51 toewoe salapi se'i, oengka ri kapate i Abeli, djela ri kapate
 i nTjakaria, anoe ndapepate ri ojo Banoea mpanjomba pai
 rapoe; pai koeto'oka komi: sangaja-ngaja da ndapepali ri
 52 taoe salapi se'i. Pindongo komi, wa'a mpandita, maka
 ndijali pogili ri kare'e mpangaintjani: kabare'enja ndile'o
 mesoea, ndipetanganimo wo'oe taoe aoe lawi da mesoea.

53 Panto'o i Isa poera-poera setoe ri wa'a mpandita pai To
 Parisi, natepoe'oemo ntaoe setoe mampakapari katoewoea,
 54 bare'e naowe-owe mampekoetana ngaja-ngaja, mangkelo-
 ngkelo paoea da napangkoto manawoesaka i Isa.

12. I : nggopu sarambi

- 1 Ri ra ngkawase'enja singkandomoemo taoe ri ntjowoe-
 nja; gori ngkasondonja, taoe mombeidjaki; montepoe'oemo
 i Isa mompaoe ri anagoeroea, ndato'o: Ndipakadago, ma-
 2 mpondagi ragi nTo Parisi, intje'emo pogopa ndajanja. Maka
 bare'e re'e anoe mapia, aoe bare'e da ndapapamara raneonja
 pai bare'e re'e anoe tesamboenika, aoe bare'e da naintjani
 3 ntaoe. Mewali, poera-poera anoe ndito'omo ri wengi, da
 nadonge ntaoe ri reme, pai anoe dja ndito'o ri talinga
 ntaoe samba'a ri banoeanja, ntje'e da ndapetoemboe ri
 wawo ata.

Da koeto'oka komi aoe da ndipokaeka.

- 4 Paikanja koeto'oka komi, wa'a ngkasangkompokoe: Ne'e
 ndipokaeka taoe mampepate koromi, poera setoe, bare'emo
 5 da nakoto bara noendjaa-ndjaa. Da koeto'oka komi aoe
 da ndipokaeka: Ndipokaekamo Anoe mangkoto mantadji
 anggami ri apoe Naraka, ane matemo koromi, sira koeto'o
 6 da ndipokaeka. Ane alima tontji tokoekoe, banja radoea
 dja doi goba olinja? Pai sawe tontji samba'a bare'e ndaka-
 7 lingani mPoeë Ala. Pai ane komi, sako woejoeami poera-
 poera ndaimbamo. Ne'e maeka, maoe dja wa'anja samba'a
 komi, sangaja-ngaja ri wawo noe tontji maria si'a.
 8 Koeto'oka komi: Bara isema mampompasambiraka jakoe
 ri soeara ntaoe, ntje'e napompasambiraka wo'oe i Ana
 9 manoesia ri soeara wa'a mala'eka mPoeë Ala. Paikanja
 anoe masapoe paloeloenja jakoe ri soeara ntaoe, ntje'e wo'oe
 10 da ndasapoe ri soeara mala'eka mPoeë Ala. Taoe anoe madja'a
 pompaoenja manoentoeki i Ana manoesia, ntje'e da ndako-
 topa ndasompoka salanja, paikanja taoe madja'a pompa-
 oenja ri Inosa mPoeë Ala, ntje'e bare'emo da ndakoto
 11 ndasompoka salanja. Pai ane komi da nakeni ntaoe ri po-
 gombo wa'a ntadoe mpanjomba, wa'a ngkabosenja, wa'a
 mokole, ne'e manee rajami mampepewoloka bara ewambe'i
 12 da panangimi taoe setoe, bara wenoe da panto'omi, maka
 Inosa mPoeë Ala da mampapaintjanika komi ri gori da
 mponoentoemi, anoe da ndipaoe.

Noentoe mporapa: I Taoe kore'e aoe tengo.

- 13 Mompaoe wo'oe samba'a ri taoe sondo, nato'o: Goeroe,
 ndito'oka kasangkompokoe, da nawaika jakoe tilakoe ri
 14 panta ntaoe toe'a mami. Mesono i Isa: Isema madika jakoe
 15 topobotoesi, bara topompotilasika panta ri komi? Nepa
 ndato'oka taoe sondo: Ndipeole pai ndipakadago, boi ma'ai
 kadarajami mamparomoe rengko mpengaja-ngaja, maka
 16 banja kasondo noe anoenja anoe nakakatoewoe ntaoe.
 Nepa ndato'oka taoe setoe noentoe mporapa, ewase'i: Re'e
 17 taoe kore'e, madago pewali mpaenja. Monawa-nawa taoe
 setoe, panto'o ndajanja: Noendjaa da koepowia, maka bare-
 18 'emo joenga alakoe da koepadika paekoe. Nepa nato'o: Se'i
 da koepowia, da koegero alakoe, nepa da koewangoe aoe
 bangke; lairiamo da koepasombo poera-poera bangani
 19 mpodjamaakoe pai wa'a rengkokoe. Nepa da koeto'oka
 tanoanakoe: Se'i siko, mariamo anoemoe, maria nta'oe nepa
 20 da poera; karoo-roo, pangkoni, panginoe, nakawongko nda-
 jamoe. Paikanja ndasekomo mPoeë Ala taoe setoe, ndato'o:
 Taoe tengo, ri wengimo se'i da kapoera inosamoe; anoe
 21 noeparomoe poera-poera, isema da toempoenja? Ewantje'emo
 kare'e ntaoe anoe kore'e ri rengko ri doenia, paikanja bare'e
 re'e kakore'enja ri Poeë Ala.

Wa'a ngkapari ri katoewoe.

- 22 Nepa ndato'oka anagoeroea: Ntje'e pai koepanto'oka
 komi: Ne'emo ndipomapari ndaja anoe da pangkonimi,
 23 bara anoe da poedjoe ngkoromi; inosami da ndipobangke,
 banja pangkonimi, koromi da ndipobangke, banja poedjoe-
 24 nja. Ndipeole wa'a ntontji: bare'e modjamaa, bare'e mo-
 mota, bare'e re'e alanja bara lantanja, dja ndapatoewoe
 mPoeë Ala; pai sangkoedja katoewoe ntontji pai katoe-
 25 woemi? Isema ri komi mangkoto mampakarate inosanja
 bara dja tesandopo, maoe maria ngaja napepewoloka?
 26 Pai ane bare'e sako ndikoto anoe sakodi setoe, makoedja
 pai nakanee ndajami mampepewoloka mpengaja-ngaja?
 27 Ndipeole katoewoe ntjese ngkadjoe, bare'e montanoe, bare'e
 mondjae; pai koeto'oka komi, sako i Solema anoe ma'ai
 28 kabangke ngkatoewoenja, bare'e morengko ewantje'e. Sako
 ewo ri pada, anoe toewoe se'i-se'i, raneo ndatoendjoe, nda-

paporengko mPoeë Ala gori mporengkonja, bare'e da nda-
 29 paporengko komi, taoe bare'e meaja? Pai se'i komi, ne'e
 dja sangaja-ngaja ndipepali anoe da ndikoni, anoe da ndiinoe,
 30 pai ne'e wo'oe sondo toentoe ndajami. Maoe poera-poera setoe
 napepali ntaoe sambawo lino, lawi ndaintjani mPapami
 31 kakominja mantako setoe. Aginja ndipari-parimo da mesoea
 ri poparenta mPoeë Ala, poera-poera setoe da ndaranganika
 32 komi wo'oe. Ne'e maeka rajami, komi taoe pongoli se'i,
 maka da raja mPapami da ndawaika komi poparentaa.
 33 Ndipobaloe anoemi, nditilaka taoe kaasi-asi ngkatoewoe; ndi-
 pepali watoetoe kare'e doi anoe be da masia, rengko anoe
 bare'e da poera ri ra nTjoeroega, anoe bare'e da narata
 34 ntopelima, bare'e da nakokoti ntotokoemoe. Maka lairia
 kare'e rengkomi, lairia da kalaoe ndajami.

Noentoe mporapa: I Anamajoenoe majoa raja.

35 Ndipompakorokamo ewa taoe da malai, silomi da ndi-
 36 toetoeni, ewa anamajoenoe mampopeasi poeënja tewalili
 mosoesa, da napasentjoe maliga-liga ane djelamo pai meboo.
 37 Madago kodjo da katoewoe noe anamajoenoe, ane tewalili
 poeënja, narata ntongo menaa-naa; montjo koeto'oka komi:
 taoe setoe da napakoni mpoeënja, da napapotoenda, nepa
 38 da moadjo-adjo poeënja mamporiokoka taoe setoe. Bara da
 djela ntongo wengi, bara ane mototoro'omo manoe, ane na-
 39 rata menaa-naa, madagomo taoe setoe. Pai se'i ndipaintjani:
 Ane lawi naintjanimo ntoempoe banoea impia da kadjela
 ntopelima, sangaja-ngaja da nabolangi, bare'e da nawai
 40 rindi banoeanja da naboloti. Aginja komi wo'oe da menaa
 rajami, maka i Ana manoesia da djela ri kabare'enja ndi-
 pomata-mata.
 41 Meoasi i Petoeroe: Ewambe'i, Poeë, bara kono kami
 se'i noentoe mporapa se'e, bara kono taoe poera-poera?
 42 Mesono Poeë Isa: Isema ntano topopagampi setoe anoe
 majoa pai lo'e, anoe da napotadoelako mpoeënja ri wa'a
 anamajoenoe, da mampapakoni taoe setoe ri gori da
 43 mpangkoninja woengkandeme? Madago ntano katoewoe noe
 anamajoenoe setoe, aoe da narata mpoeënja ntongo ewase'e
 44 powia-wianja. Montjo koeto'oka komi: sangaja-ngaja da
 45 nadika mpoeënja mangkariani anoenja poera-poera. Paikanja
 ane da nato'o ntopopagampi setoe: Aa, be da ronga ma'i

i Poeë, nepa da natepoe'oe mawombo wa'a anamajoenoe
 toeama pai we'a, mangkoni, manginoe gori ngkajangoenja,
 46 sangaja-ngaja da ma'i poeënja ri eo aoe bare'e napomata-
 mata ntopopagampi pai ri gori ndeme aoe bare'e naintjani,
 nepa da najali mpoeënja pai da nadika ri taoe anoe bare'e
 47 ndaaja. Anamajoenoe anoe maintjani songka mpoeënja, pai
 bare'e naloeloe, bare'e wo'oe napakoroka bara noendjaa,
 48 ntje'e da ndabobaki maria mbela. Dja anoe bare'e naintjani
 songka mpoeënja pai napowia wo'oe aoe bare'e madago,
 ntje'e da ndabobaki bare'e maria mbela. Taoe anoe ndawaika
 maria, ri si'a wo'oe maria da ndaperapi; taoe anoe ndapari-
 wawo ri anoe maria, maria wo'oe da ndapepali ri si'a.

I Poeë Isa mampatoewoe apoe ri wawo lino.

49 Anoe koekama'ika se'i, da mampatoewoe apoe ri wawo
 lino, pai da ewambe'imo jakoe ane lawinja marekamo?
 50 Re'epa oeë mpandioe, da koepandioe, pai mapari koeëpe
 51 rantani ri kapoeranja setoe. Panto'o ndajami aoe koeka-
 ma'ika se'i, da mampakadago tana pai oeë? Koeto'oka
 52 komi: Kabanjanja, jakoe da maga'a taoe. Maka tepoe'oemo
 se'i-se'i, ri samba'a banoea taoe alima da mosisala; anoe
 radoea da mosisala pai anoe tatogo, anoe tatogo da mosi-
 53 sala pai anoe radoea, aoe papa da mosisala pai ananja
 toeama, aoe ana toeama da mosisala pai papanja; aoe ine
 da mosisala pai ananja we'a, aoe ana we'a da mosisala pai
 inenja; sa'e we'a da mosisala pai ananja aoe napomania,
 sa'e we'a da mosisala pai manianja we'a.

Petondoni mpengaja-ngaja.

54 Nepa ndato'oka taoe sondo: Ane ndikita limoe ma'i
 oengka ri kasojo ndeme, lioe-lioe ndito'o: Da oedja. Pai
 55 sangaja-ngaja mewali. Pai ane ndikita ngojoe timboro
 mewoei, ndito'o: Da poreme. Pai sangaja-ngaja mewali.
 56 Kambamba-mbamba komi! lio ntana pai jangi ndiintjani
 mampeole, wenoe pai bare'e ndiintjani mampeole katoewoe
 ntaoe salapi se'i?
 57 Makoedja bare'e ndipepali ngkaliomi anoe majoa?
 58 Ane da ndjo'oe siko pai samponoentoemoe da maore paoe
 ri mokole, peboetoeka rioenja da mombekadago ntongo ri

djajapa, boi panangi siko ri mokole, ntje'e da mantondjoe siko ri taoe aoe da mampoengoe siko, nepa da naparintaroenggoe. Koeto'oka komi: bare'e da re'e pesoewoemi ri taroenggoe, sangadi ndisompomo indami poera-poera.

13.

To Galilea anoe napepate i mPilatoe. Taoe sampoejoe oeajoe anoe napere banoea watoe toaja madoengka.

1 Mewali ri anoe santongo setoe, djelamo taoe ri Isa, mangkeni bambari: re'emo To Galilea napepate i mPilatoe ri Banoea mpanjomba, sigalomo daanja pai daa mpinatoe-
2 woe aoe napekisambale. Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Bara panto'o ndajami To Galilea setoe meroeoe salanja ri Poeë Ala ri wa'a nTo Galilea poera-poera pai naka ewantje-
3 'emo kapatenja? Koeto'oka komi: kabanjanja, pai ane bare'e ndibalisaka rajami, ewantje'e se'e da kapatemi komi poera-
4 poera. Bara taoe sampoejoe oeajoe anoe napere banoea watoe toaja ri Siloa pai nakapate, panto'o ndajami taoe setoe meroeoe salanja ri Poeë Ala ri wa'a nTo Jeroesale poera-
5 poera? Koeto'oka komi: kabanjanja, paikanja ane bare'e ndibalisaka rajami, ewantje'e se'e da kapatemi komi poera-poera.

Noentoe mporapa: Kadjoe ara aoe be mowoea.

6 Se'imo noentoe mporapa ndato'o: Re'emo taoe mampomoeja ara sangkadjoe ri bondenja, dja naadjo-adjo mampeole woanja, bare'e ndate. Ntje'e pai napanto'oka topoara-ara bonde: Se'imo jakoe togo nta'oemo mampepali woea ara ri toewanja se'i, bare'e koekita; towomo, makoe-
8 dja podo bangani bonde ngkabongo? Mesono topoara-ara bonde: Poeë, ndipapalioepa santa'oe se'i, da koekolika tana ri poe'oenja da koedikaka ta'i mpinatoewoe, nakaboko,
9 bara da mowoeapa; ane bare'e, aginja da ndatowomo.

We'a boengkoe ndapaka'osa i mPoeë Isa.

10 Sangkani mopatoentoemo i Isa ri langgara samba'a, ri
11 eo Satoe. Laoe wo'oe we'a samba'a madodo, maka re'e lamoanja, sampoejoe pai oeajoe nta'oemo kadodonja. Taoe
12 setoe boengkoemo, bare'emo nakoto mompajoa. Pangkita

i Isa taoe setoe, ndaseko, ndato'oka: Siko we'a, da osamo
 13 djoe'amoe! Nepa ndadjama mpalea, lioe-liee mompajoamo
 14 si'a pai naoendemo Poeë Ala. Se'i taoe toe'a ntopoara-ara
 langgara, malose rajanja pampaka'osa i Isa taoe ri eo Satoe;
 ntje'e pai napanto'oka taoe sonde: Aono jaoe eo mpotetala,
 riria da ndikama'i mampekipaka'osa kadjoe'ami, dja ne'e ri
 15 eo Satoe. Mesono Poeë Isa, nato'oka taoe setoe: Kambamba-
 mbamba! Isema ri komi bare'e da nalede so'o ndjapinja, bara
 so'o ngkalidenja ri bontjo ri eo Satoe, nepa da nano'o ri
 16 oeë, napantjisi? Pai se'i makoempoe i Boerahima samba'a,
 naso'o lamoanja sampoejoe oeajoe nta'oemo, bare'e da
 17 koelede so'onja ri eo Satoe? Pompaoe i Isa ewantje'e, maeamo
 mata ntaoe sampombebalia; paikanja taoe sonde mawongko
 rajanja mangkita wa'a ngkoeasaa poera-poera.

Noentoe mporapa: Woekoe ndoeë-ndoeë saogoe.

Ragi ndagaloka tarigo.

18 Ndato'o wo'oe i Isa: Ewa noendjaamo poparenta mPoeë
 19 Ala? da koepaporapaka noendjaa? Rapanja ewa woekoe
 ndoeë-ndoeë saogoe, natima ntaoe, napomoeja ri bondenja;
 toewoe, masae bangkemo, ewa kadjoe ede, moseamo wa'a
 ntontji ri ojo nda'anja.

20 Ndato'o wo'oe: Noendjaamo da koepaporapaka popa-
 21 renta mPoeë Ala? Rapanja ewa ragi sakodi, natima mbe'a
 samba'a, nagaloka, tarigo togo ntjoeko, rantani mewokemo
 poera-poera.

Boboka anoe kodi.

22 Melindjamo i Isa, ndjo'oe ri lipoe pai boja ntaoe, mo-
 23 papatoentoe, ndekoe ri Jeroesale podjajaa. Mesono taoe
 samba'a, nato'oka sira: Poeë, bara pongoli dja taoe aoe da
 24 djela ri Poeë Ala? Mesono i Isa: Ndipari-pari da mesoea ri
 boboka kodi, maka maria taoe da mampeboetoe-boetoea da
 25 mesoea, koeto'oka komi, pai bare'e da nakoto. Ane meo-
 komo ntano toempoe banoea pai nadampomo baabaa, pai
 montepoe'oemo komi mekakore ri sambalinja, mantade-
 ngkosi baabaa pai meboo-boo: Poeë, poeë, ndilokaka kami! da
 napesonoka komi: Bare'e koeintjani komi, bara oengka rimbe'i
 26 komi. Sangaja-ngaja da mesono komi: Ntongo laoe komi,

kami mangkoni, manginoe, ri lipoe mami mopatoentoe
 27 komi. Da napesonoka komi: Koeto'oka komi: bare'e koeintja-
 ni bara oengka rimbe'i komi; ndipalaikamo jakoe, komi
 28 poera-poera taoe be majoa gaoemi woengkaeo. Lairia da re'e
 potoemangi pai kako'i-ko'i ngisi, ane ndikita i Boerahima, i
 Saki pai i Jako pai wa'a nabi ri kare'e mPoeë Ala, pai komi
 29 ndapetanganimo. Da djela taoe oengka ri pebete ndeme pai
 oengka ri kasojonja, oengka ri pajompo jangi mpotimali-mali
 30 pai da mosoesa ri kare'e mPoeë Ala. Peole, re'e anoe ri
 poerinja wawase'i anoe da mesindioe, pai re'e anoe mesindioe
 wawase'i anoe da teripoeri kare'enja.

Pampetoemboe ntaoe ri Poeë Isa tangara ndaja i Herode.

31 Oengka lairia djelamo To Parisi sa'e nato'oka i Isa:
 Pelindja, palaimo lawa-lawa, napepalimo i Herode inosamoe.
 32 Mesono i Isa: Ndipalaimo, ndito'oka topokira-kira setoe:
 Peole, koepapalai lamo madja'a, koepaka'osa taoe, se'i-se'i
 33 pai raneo; karemenja djelamo ri kapoesanja jakoe. Paikanja
 se'i-se'i, raneo pai karemenja sangaja-ngaja da melindja jakoe,
 34 maka bare'e mewali nabi ndapepate ane banja ri Jeroesale.
 Boo Jeroesale, Jeroesale! siko mampepate wa'a nabi, pai anoe
 ndapokaoe mPoeë Ala da ndjo'oe ri siko, ntje'e noewoenoe
 mbatoe; bara sangkoedja ngkanimo koepeboetoe ka da ma-
 mparomoe anamoe, ewa manoe mamparomoe ananja ri ara
 35 mpaninja, paikanja bare'e noepodjo. Peole, banoeami da
 magero. Pai koeto'oka komi: bare'emo da ndikita jakoe
 rantani da ndito'o: Koepomawomo anoe ma'i ndapokaoe
 mPoeë Ala.

14.

Taoe mewoke koronja ndapaka'osa i mPoeë Isa.

1 Sangkani djelamo i Isa ri banoea ntadoelako nTo
 Parisi samba'a, da mangkoni ndjairia ri eo Satoe; napeole-
 2 olekamo ntaoe setoe. Laoemo samba'a taoe dja kasii-sii
 3 pewoke ngkoronja, mosoe ri Isa. Mesono i Isa, ndato'oka
 wa'a mpandita pai To Parisi: Bara madago mampaka'osa taoe
 4 ri eo Satoe, bara kapali? Sandjiimo taoe setoe poera-poera.

- 5 Ndatima i Isa taoe madjoe'a, ndapaka'osa, ndapapalai. Nepa
 ndato'oka taoe kasampapangkonia: Isema ri komi, ane mana-
 woemo ri tomba kalidenja bara djapinja, bare'e da nadadoe,
 6 da nasorepaka ri eo Satoe? Bare'e nakoto ntaoe setoe
 mesono-sono.

Noentoe mporapa: Taoe mampepali potoenda meawa.

- 7 Nepa ndato'oka wa'a linggona ri banoea setoe noentoe
 mporapa, maka ndakita taoe setoe magasi mampepali
 8 potoendanja aoe meawa; ewase'i ndato'o: Ane naaja ntaoe
 siko da ma'i ri posoesanja, ne'e motoenda ri potoenda meawa,
 boi re'e wo'oe taoe naaja ntaliwanoea anoe ri wawomoe,
 9 pai da ma'i toempoe ntjoesa aoe maaja siko pai aoe ri
 wawomoe, da nato'oka siko: Pasoaka, da napotoenda ntaoe
 se'i; da maea matamoe pai da motoenda ri aranja mpodago
 10 siko. Pagonja, ane naaja ntaoe siko, potoenda ri aranja
 mpodago, da napanto'o ntoempoe ntjoesa, ane djelamo:
 Potoenda rindate, bale! Sangaja-ngaja da tetoeboenaka
 11 koromoe ri taoe poera-poera. Maka taoe anoe mobangke-
 bangke ngkatoewoe sangaja-ngaja da ndapetikodi, pai taoe
 anoe be napodjo mobangke-bangke, ntje'e da ndatoeboenaka.
 12 Ndato'oka wo'oe taliwanoea, anoe maaja sira: Ane
 mosoesa siko, ne'e noeaja wa'a balemoe, bara kasangk-
 mpomoe, bara dja'imoe, bara taoe kasalipoe-lipoemoe aoe
 13 kore'e, da napaaja wo'oe siko, da nakare'e ntjilinja ri siko.
 Paikanja ane mosoesa siko, ajamo taoe kaasi-asi, taoe
 14 poengkoe, taoe mate oeanja, taoe boeta; sangaja-ngaja da
 madago katoewoemoe, maka taoe setoe bare'e re'e aoe da
 nasilika siko; sangaja-ngaja da noerata silinja ri eo mpe-
 mbangoe ntaoe mate anoe majoa rajanja.

Noentoe mporapa: Posoesa bangke anoe napasari ntaoe.

- 15 Boetoe nadonge ntaoe samba'a, kasilinggona, pompaoea
 se'e, nato'o: Madago katoewoe ntaoe anoe da mosoesa ri
 16 poparenta mPoeë Ala. Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe:
 17 Re'e taoe samba'a mosoesa, maria taoe naaja. Djelamo ri
 gori da mpangkoni ntaoe, napokaoemo anamajoenoenja da

mantima taoe ndaaja, da manto'oka taoe setoe: Ndikama'imo
 18 maka tokamo poera-poera. Paikanja taoe poera-poera nate-
 poe'oemo ntjoroba mampepalika tangkoenja, boi ndekoe ri
 posoesa. Mesono anoe samba'a: Re'e bonde ntaoe nepa koeoli,
 ntje'e da ndjo'oe koepeole, metompamo jakoe ri poeëmoe: ne'e
 19 makodi rajaa. Mesono samba'a: Re'emo djapi ntaoe koeoli
 lima taoe, ntje'e da lo'oe koepeole, metompamo jakoe ri
 20 poeëmoe: ne'e makodi rajaa. Mesono wo'oe samba'a: Jakoe
 nepa porongokoe, ntje'e pai naka bare'e koekoto da ndekoe.
 21 Djela moeni anamajoenoe setoe ri poeënja, napetoemboe aoe
 napotangkoe ntaoe ndaaja. Maraoemo toempoe ntjoesa pai
 napanto'oka anamajoenoenja: Pakaliga ndjo'oe ri lipoe,
 pepali ri djaja bangke pai kodi, kenimo taoe kaasi-asi, taoe
 22 modingge-dingge, taoe boeta, taoe poengkoe. Mesonomo
 anamajoenoe: Poeramo, poeë, kakeni, gori mpanto'omi,
 23 paikanja laoeпа kasoanja. Mesono toempoe ntjoesa, nato'oka
 anamajoenoenja: Ndikandjo'oepa ri djaja pai ri bonde,
 24 ndipebomo taoe da ma'i, nakaboekemo banoeakoe. Maka
 koeto'oka komi: Bare'e da koewai njaoe samba'a taoe ndaaja
 rioenja da ma'i mangkoni ri posoesakoe.

Noentoe mporapa: Taoe mawangoe banoea bare'e nagombo rioenja.

25 Mariamo kodjo taoe naloeloe i Isa ri pelindjaa; metoro-
 26 bakamo sira, ndato'oka taoe setoe: Ane re'e taoe djela ri
 jakoe pai bare'e natalikoesi papanja pai inenja, rongonja,
 ananja, toekakanja, toea'inja, sako koronjamo se'i, bare'e
 27 da nakoto maloeloe jakoe. Pai taoe bare'e mampasa'a kadjoe
 mombepanggo pai majongko ja'akoe, bare'e da nakoto ma-
 28 loeloe jakoe. Isema ntano ri komi aoe da rajanja mawangoe
 banoea toaja, bare'e da mogombo rioenja, da maimba saro
 ntaoe, bara da gana doinja da mampakapoera pobanoea
 29 setoe? Boi roomo ndadika nononja pai bare'emo nakoto
 mampakaroo, maka da napogeleka ntaoe poera-poera anoe
 30 mangkita, panto'onja: Taoe setoe natepoe'oemo mawangoe
 31 banoea, bare'e nakoto da mamparoo. Bara isema mokole
 anoe da rajanja mampo'iwalika kasimokolenja, bare'e da
 32 ma'i ri si'a, anoe sandiwoe dja taoenja? Ane naepe bare'e da

nakoto, da napokaoe taoe da soero ri iwalinja, ntongo lawapa taoe setoe, da mampeoasi bara napokonopa mosintoewoe.
 33 Ewantje'emo komi woengka-woengka, anoe bare'e mampa-
 34 laika anoenja poera-poera, bare'e da nakoto maloeloe jakoe. Madago jaoe boere, paikanja ane balimo kamasinja, da
 35 ndakoedja nakamasi moeni? Bare'emo re'e jowenja, bara ri bonde, bara da ndapakabokoka tana, bare'e; dja wa'anja ndatadji. Anoe re'e talinga mpompedongeka paoe, da napadonge.

15.

Noentoe mporapa: Ana bimba anoe tetadji.
 Soekoe-soekoe anoe tetadji.

1 Djela-djela wo'oe ri Isa wa'a ntopondoeroe asele pai taoe
 2 masala, da mampedongeka patoentoea. Dja mombekaka-
 ngoeroe wa'a nTo Parisi pai wa'a mpandita, nato'o: Taoe
 setoe dja mamposintoewoeka taoe madja'a pai mangkoni
 3 ri banoeanja. Ntje'e pai ndapanto'o i Isa ri taoe setoe noentoe
 4 mporapa ewase'i: Isema ri komi anoe saatoe bimbanja pai
 tetadji samba'a, bare'e da napalaika anoe siompoejoe pai
 sasio ri tongo mpada, da ndjo'oe mampepali aoe tetadji
 5 setoe, rantani narata? Ane naratamo, napasa'a, mawongko
 6 rajanja. Djelamo ri banoeanja, napasingkandomoe balenja pai
 taoe kasalipoe-lipoenja, nato'o: Da mawongko rajata, maka
 7 koeratamo bimbakoe anoe tetadji. Ewantje'emo se'e koeto-
 'oka komi, da kawongko ndaja ntaoe ri ra nTjoeroega, maka
 samba'a taoe masala aoe montjosoi rajanja, ntje'e napoka-
 wongko ntaoe ri ra nTjoeroega, nggodi pampokawongkonja
 taoe majoa siompoejoe pai sasio, anoe bare'e da re'e kate-
 balisaka ndajanja.
 8 Bara we'a samba'a ane re'e doinja sampoejoe soekoe-
 soekoe, pai tetadji samba'a, bare'e da natoetoeni silo pai
 da napesojoki raja banoeanja, da napampepali soekoe-soekoe
 9 setoe rantani narata? Pai ane naratamo, da napeboo
 onganja pai taoe kasalipoe-lipoenja, panto'onja: Ma'imo,
 10 nakawongko ndajata, maka koerata moeni soekoe-soekoekoe,
 aoe tetadjimo. Ewase'e, koeto'oka komi, mawongko raja
 noe mala'eka mPoeë Ala ane re'e taoe masala, napontjosoi
 ndaja salanja ri Poeë Ala.

Noentoe mporapa: Ana mampalaika Papanja.

- 11 Nepa ndato'o wo'oe: Re'e taoe samba'a radoea ananja.
 12 Mesono anoe toea'i, nato'oka papanja: Papa ndiwaikamo
 jakoe tilakoe ri panta ngkaikoe. Ntje'e pai napantila mpa-
 13 panja pantanja ri taoe radoea setoe. Bare'e masae oengka
 lairia napasambaka anoe toea'i anoenja poera-poera, malai ri
 tana lawa kare'enja, nabolontanaka anoe nakeni poera-poera,
 14 wongo katoewoenja. Poeramo natadji anoenja poera-poera,
 maoromo taoe ri tana setoe, montepoe'oemo wo'oe maoro si'a.
 15 Ndjo'oe mekigampi ri taoe samba'a ri tana setoe; napokaoe
 ntaoe setoe si'a da ndjo'oe ri bondenja, maara-ara wawoe.
 16 Kaoro ngkomponja se'e, ma'ai kadaranja da mangkoni ota
 17 anoe nakoni-koni mbawoe, bare'e ndawaika si'a. Oengka lairia
 tebalisakamo rajanja pai napanto'o: Sangkoedja sangkoedja
 anamajoenoe mpapakoe gana-gana pangkoninja woengkaeo,
 18 pai jakoe da mate joga ire'i. Da ngkoemeokomo, da koendjo'oe
 ri papakoe, da koeto'o: Papa, masala jakoe ri Poeë Ala pai
 19 ri komi; bare'emo madago jakoe da toewoe anami, aginja
 20 da ndipowatoeamo jakoe. Meokomo si'a, ndjo'oe ri papanja.
 Lawapa, nakitamo mpapanja, mapoeroemo raja mpapanja,
 21 molontjo, nasokowaka ananja, naeki. Mesono ananja: Papa,
 masala jakoe ri Poeë Ala pai ri komi, bare'emo madago
 22 jakoe da toewoe anami. Paikanja napokaoe mpapanja ana-
 majoenjenja: Tima badjoe pai salana madolidi, da napo-
 badjoe, naposalana noe anakoe, woentja sintji ri karamanja,
 23 pasoentjoeka taloepa ri witinja. So'omo ana baele maboko,
 24 roro, da ntamangkoni, nakawongko ndajata. Maka se'i
 anakoe matemo pai toewoe moeni, tetadjimo pai tarata
 moeni. Oengka lairia mosoesamo taoe setoe.
 25 Ri raja ngkawase'enja ri bondepa aoe toekaka; pewa-
 lilinja, mosoemo ri banoea, nadongemo taoe mongajoe, mo-
 26 raego. Ntje'e pai napampeboo anamajoenoe samba'a, na-
 27 peoasi bara noendjaa setoe. Mesono taoe setoe: Toea'imi
 djela moeni, ndaroromo mpapami ana baele maboko, maka
 28 ndarata moeni anaa madago-dagodja. Malosemo raja anoe toe-
 kaka, be napodjo mepone. Mena'oemo papanja da mantima.
 29 Mesonomo anoe toekaka, nato'oka papanja: Ndipeole, bara
 sangkoedja nta'oemo koepodjamaaka komi, bare'epa sangka-
 ni koesapoe pompaoemi, pai bare'e sawe sangkani ndiwaika

jakoe ana mboela samba'a, da koeroroka wa'a balekoe.
 30 Se'i djelamo anami setoe, kapoeranjamo natadji anoemi ri
 31 wa'a mbe'a, lioe-lioe ndiroroka ana baoela maboko. Mesono
 papanja: Siko, anakoe, sangaja-ngaja ri jakoe karoo-roomoe,
 32 anoekoe poera-poera tepakoro anoemoe. Da ntamosoesa ri
 kawongko ndajata, maka se'i toea'imoe matemo pai toewoe
 moeni, tetadjimo pai tarata moeni.

16.

Noentoe mporapa: Topopagampi anoe bare'e majoa.

- 1 Ndato'o wo'oe i Isa ri anagoeroea: Taoe kore'e samba'a
 re'e topopagampinja; ntje'e napasebe ntaoe ri poeënja, nato'o:
- 2 Anoemi nabolontanaka. Napekitima mpoeënja taoe setoe,
 nato'oka si'a: Noendjaa setoe koedonge anoe manto'o siko?
 Imbakakoe poera-poera anoe mesoea, mesoewoe, maka
- 3 bare'emo da noekoto magampi anoekoe. Monawa-nawa topo-
 pagampi setoe, nato'o ndajanja: Noendjaamo da koepowia,
 maka se'i poeëkoe da mampapalai jakoe? Modjamaa bare'e
- 4 koekoto, da merapi poeroe ri taoe, maea matakoe. Koeintja-
 nimo aoe da koepowia, da napampolinggona ntaoe ri ba-
 5 noeanja jakoe, ane nairimo mpoeëkoe jakoe. Napekitimamo
 taoe moinda ri poeënja, ntesasamba'a, napeoasi ri aoe djela
- 6 rioenja: Sangkoedja indamoe ri poeëkoe? Mesono taoe setoe:
 Saatoe boetolo lana. Mesono topopagampi: Se'i soera kalaoe
- 7 indamoe, potoenda, dikamo limampoejoe, pakaliga! Nepa
 nato'oka samba'a: Sangkoedja indamoe? Mesono taoe setoe:
 Wea saatoe pikoe. Mesono topopagampi: Se'i soera kalaoe
- 8 indamoe, dika oeajoempoejoe. Naoende mpoeënja topopa-
 gampi aoe modenggo setoe, kasondo noe lo'enja, maka taoe
 anoe mampepali doenia se'i naintjani mpodago raja noe
- 9 joenoenja, panangi taoe anoe mampepali Poeë Ala. Ntje'e
 pai koepanto'oka komi: Ane re'e doi ndirata ri djaja anoe
 modenggo, ndipari-pari da mampokapoeroeka taoe doimi
 setoe, da nakadago ngkare'emi ri jakera ane natambomo noe
 doimi komi.
- 10 Anoe majoa rajanja maara-ara aoe kodi, sangaja-ngaja da
 majoa rajanja maara-ara aoe bangke: anoe be majoa maara-
 ara aoe kodi, bare'e wo'oe da majoa maara-ara aoe bangke.
- 11 Ntanoka ane bare'e majoa komi mampakoroka doimi anoe
 lawi rengko doenia, da naaja intjema komi mampakoroka

- 12 rengko montjo, anoe bare'e tetadji? Pai ane bare'e majoa
 komi maara-ara anoe joenoe, isema da mawaika komi aoe
 13 anoemi? Bare'e nakoto noe anamajoenoe mepoeë ri taoe
 radoea, maka sangaja-ngaja da naposari samba'a, samba'a da
 napokono, samba'a da napomawo, samba'a da natalikoesi.
 Bare'e ndikoto mepoeë ri Poeë Ala pai ri Doi.

Poeë Ala mangkita raja ntaoe.

- 14 Poera-poera setoe nadongemo nTo Parisi, anoe magari
 15 mampepali doi, napasinggiri ntaoe setoe paoe i Isa. Ndato'o
 i Isa ri taoe setoe: Komi setoe magari mantoedjoeka taoe
 kajoa ndajami, paikanja Poeë Ala anoe mangkita rajami,
 16 maka anoe mobangke-bangke ri taoe, ndaposari mPoeë Ala.
 Soera i nabi Moesa pai wa'a nabi poera-poera ndaaja rantani
 djela i Johane; oengka lairia ndapetoemboemo kadjela
 17 mpoparenta mPoeë Ala, pai ntje'e napopagoi ntaoe. Paikanja
 saroe-saroe da kapaja jangi pai lino pai bare'e da paja maoe
 18 samba'a horoepoe ri soera i nabi Moesa. Bara isema mampa-
 laika rongonja nepa naporongo aoe samba'anja, mosalara
 si'a, pai anoe mamporonggo we'a setoe aoe napalaika noe
 langkainja, mosalara wo'oe si'a.

Noentoe mporapa: I Taoe kore'e pai i Taoe kaasi-asi.

- 19 Re'e taoe kore'e, mamporengko sabe pai soti, mosoesa
 20 woengkaeo, bangke katoewoenja. Lae wo'oe taoe kaasi-asi
 samba'a, i Lasaroe to'onja, nadika ntaoe ri poe'oe edja i
 21 ngKore'e, djoekoe-djoekoe bisoe ri koronja. Taoe setoe da
 rajanja mangkoni jabi ngkina'a i ngKore'e anoe natadji noe
 22 anamajoenoe, dja wa'anja asoe djela madjilati welanja. Masae,
 matemo i Kaasi-asi, angganja nakeni noe mala'eka ndeki
 kare'e i Boerahima. Matemo wo'oe i Kore'e, ndatana. Laoemo
 ri apoe Naraka, metingara si'a sindara ngkaparinja, nakita
 24 i Boerahima lawa-lawa, i Lasaroe ri sorinja. Napeboo, nato'o:
 Ndipokapoeroemo jakoe, Ngkai Boerahima, ndipokaoemo i
 Lasaroe nakama'i, da napaome woenga ngkaramanja ri oeë,
 da napantedesika djilakoe, maka mapari koeëpe ri apoe se'i.
 25 Mesono i Boerahima: Ee makoempoekoe, endomo wa'a dago
 noeratamo ntongo toewoe ri wawo lino, paikanja i Lasaroe
 dja wa'a mpepa narata; se'i-se'i madagomo si'a, mapari siko.
 26 Sandjaja wo'oe, lae ngojo lo'oeka ri ojota, pai naka bare'e

nakoto ntaoe oengka ire'i da molioe ri komi, bara anoe
 27 oengka iretoe da molioe ri ma'i. Mesono i Kore'e: Mekakai
 jakoe ri komi, Ngkai, da ndipokaoe i Lasaroe da ndjo'oe ri
 28 banoea mpapakoe, maka laoe kasangkompokoe alima, da
 napampatoedjoe taoe setoe, boi da djela wo'oe ri kare'ekoe
 29 anoe madja'a se'i. Mesono i Boerahima: Taoe setoe re'e
 soera i nabi Moesa pai wa'a nabi, ntje'e da napedongeka.
 30 Mesono i Kore'e: Bare'e, Ngkai Boerahima, paikanja ane
 re'e taoe mate membangoe da ndjo'oe ri taoe setoe, sangaja-
 31 ngaja da tebalisaka rajanja. Mesono i Boerahima: Ane bare'e
 napedongeka i nabi Moesa pai wa'a nabi, njaoe re'e taoe
 mate membangoe moeni, bare'e da naaja.

17.

**Pasapoe ntaoe Poeë Ala. Pampokapoeroe taoe
 masala. Katerangani mpeaja ndaja. Ana-
 majoenoe anoe bare'e re'e jowenja.**

- 1 Ndato'o i Isa ri anagoeroea: Sangaja-ngaja da re'e pampa-
nawoe ntaoe joenoenja, paikanja masala kodjo taoe topepa-
2 nawoe setoe. Moroeana taoe setoe da ndatakaka watoe bangke
ri le'enja, nepa da ndanawoesaka ri tasi, dja ne'e da nana-
woesaka samba'a ri joenoenja anoe bare'epa lo'e.
- 3 Ndipapenaa rajami. Ane masala kasangkompomoe ri
4 siko, patoedjoeki, ane montjosoi rajanja, pokapoeroe. Njaoe
pitoe ngkani sandeme si'a masala ri siko pai pitoe ngkani
ndjo'oe ri siko, panto'onja: Masala jakoe, da noepokapoeroe.
- 5 Nato'o noe anagoeroe ri Poeë Isa: Ndirangani peaja
6 ndaja mami. Mesono Poeë Isa: Ane re'e peaja ndajami ewa
woekoe nambo saogoe, pai ndito'oka kadjoe bangke se'i:
Katepomoeja ngkajalimoe ri tongo ntasi, sangaja-ngaja da
naloeloe paoemi.
- 7 Isema ri komi re'e anamajoenoenja modjamaa bara
mangkambi pinatoewoe, ane tewalili taoe setoe oengka ri
podjamaa pai da nato'o mpoeënja: Ma'i mangkonimo kita.
8 Bara bare'e da nato'oka taoe setoe: Pakoroka pangkonikoe,
pakaliga morioko, da koemangkoni, da koemanginoe, poera
9 jakoe, pangkoni, panginoemo siko. Da noeoende wo'oe
anamajoenomoe setoe ane naloeloemo songkamoe? Koëë-
10 pe-epe bare'e. Da ewantje'e se'e komi, ane ndiloeloemo

songka mPoeë Ala poera-poera, da ndito'o ri rajami: Kami anamajoenoe aoe bare'e re'e jowenja, maka podo aoe ndapokaoeka kami, ntje'e kawianaka.

10 Taoe ketangga ndapaka'osa i mPoeë Isa.

11 Pelindja i Isa ndjo'oe ri Jeroesale, ndaloeloe djaja ri tida
 12 ntana Samaria pai Galilea. Kadjelaa ri lipoe samba'a, momberata pai taoe ketangga sampoejoe, lawa-lawapa me-
 13 'ontomo ri djaja. Meboo-boo taoe setoe, nato'o: Isa, Goeroe,
 14 ndipokapoeroe kami! Pangkita i Isa taoe setoe, ndato'oka: Ndipalaimo, koromi nditoedjoeka tadoe mpanjomba. Malaimo taoe setoe, wawa mpalainja osamo. Samba'a ri taoe setoe nakita koronja osamo, mewalilimo, naoende Poeë Ala,
 16 marimbo nganganja. Metoetoemo, momboekotoe ri soeara i Isa, mampetoemboe kawongko ndajanja, pai taoe setoe To
 17 Samaria. Mesono i Isa: Banja sampoejoe taoe anoe koe-
 18 paka'osa? Mbe'imo anoe sasio? Bare'e re'e anoe mewalili maoende Poeë Ala, podo taoe samba'a se'i anoe banja taoe
 19 kita? Nepa ndato'oka taoe setoe: Peokomo, palai; noeajamo Poeë Ala pai ndapampokapoeroemo siko.

Kamara mpoparenta i mPoeë Ala.

20 Napeoasimo nTo Parisi, impia da ndapapamara mPoeë Ala poparentaa, ntje'e pai ndapesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Poparenta mPoeë Ala ane djelamo, bare'e da tongawa
 21 ri matami, kobelaanja bare'e da nato'o ntaoe: Ee, ire'i! bara: silaoe! maka poparenta mPoeë Ala da tongawa ri
 22 rajami. Ndato'oka wo'oe anagoeroea: Ri eo-eo anoe da ma'i, da bangke rajami da mangkita eo i Ana manoesia, maoe dja
 23 samba'a, pai bare'e da ndikita. Komi da nato'oka ntaoe: Peole silaoe! peole ire'i! Ne'e ndjo'oe, ne'e ndiloeloe taoe
 24 setoe. Maka ewa kama'i ngkila, anoe makilaja oengka ri jangi sambira djela-djela ri jangi sambira, ewase'e da kama'i
 25 i Ana manoesia ri eonja. Paikanja bangke da kapari ndaja anoe da naepe rioenja, nadjeani ntaoe toewoe salapi se'i.
 26 Ewa ri eo ngkatoewoe i Noho, ewantje'emo da kare'enja ri eo da kadjela i Ana manoesia; bare'e naowe-owe ntaoe mangkoni, manginoe, mowe'a, molangkai, djela-djela ri eo mpe-
 27 santjawi ntji Noho ri doeanganja, nepa ma'i oeë bangke, nasambori taoe setoe poera-poera. Ewase'e wo'oe pewalinja ri

eo ngkatoewoe i Looti: bare'e naowe-owe ntaoe mangkoni,
 29 manginoe, mangoli, mobaloe-baloe, momoeja, mobanoea, pai
 ri eo mpalai i Looti, mampalaika lipoe Sodomo, manawoemo
 apoe pai solo oengka ri jangi, napepate taoe setoe poera-
 30 poera. Ewantje'emo se'e da kare'enja ri eo mpepapamara i
 31 Ana manoesia. Ri eo setoe ane da re'e taoe ri wawo ata ba-
 noeanja pai wa'a rengkonja ri banoea kare'enja, taoe setoe
 ne'emo mena'oe natima, pai taoe anoe ri podjamaa, ne'emo
 32 napeeli anoe napalaikamo. Ndiendomo we'a i Looti.
 33 Anoe ma'ai kadarajanja mampakarate inosanja, intje'e da
 ronga poera inosanja, pai anoe bare'e bangke rajanja ma-
 34 mpakarate inosanja, intje'e da marate inosanja. Koeto'oka
 komi: ri wengi setoe ane re'e taoe radoea anoe merooe
 potoeroenja, samba'a da ndapokono mPoeë Ala, samba'a da
 35 ndatadji. Ane re'e we'a radoea anoe montiwani pomba-
 djoenja, samba'a da ndapokono, samba'a da ndatadji.
 36 Radoea taoe da mombekadoedoengi modjamaa, samba'a
 37 da ndapokono, samba'a da ndatadji. Mesono taoe setoe,
 napeoasi: Rimbe'i jaoe, Poeë? Mesono i Isa: Lairia anoe
 mate, lairiamo poromoe ntontji.

18.

I Topobotoesi anoe bare'e majoa.

1 Re'e wo'oe noentoe mporapa aoe ndato'o i Isa ri taoe
 setoe, posokinja: ne'e naowe-owe ntaoe mekakai ri Poeë Ala,
 2 ne'e maleloe raja. Ewase'i ndato'o: Re'e topobotoesi paoe
 ri lipoe samba'a, bare'e napokaeka Poeë Ala, bare'e naaja
 3 taoe. Toewoe wo'oe ri lipoe setoe bempa kaasi-asi samba'a;
 taoe setoe be naowe-owe ndjo'oe ri topobotoesi, manto'o:
 4 Ndibotoesikakoe kara-karakoe pai taoe samponoentoekoe.
 Masaemo bare'epa napodjo, nepa nato'o ndajanja: Njaoe bare'e
 5 koepokaeka Poeë Ala, bare'e koeaja taoe, paikanja oea we'a
 setoe bare'e naowe-owe marendosi jakoe, da koebotoesika
 6 kara-karanja, boi nakeni ngkasae-saenja da nakoedja jakoe.
 Nepa ndato'o mPoeë Isa: Pedongeka pompaoe ntopobotoesi
 7 aoe be majoa. Bara bare'e da ndapedongeka mPoeë Ala paoe
 ntaoe anoe ndapotowe, ane bare'e naowe-owe mekakai ri sira
 8 ri eo, ri wengi? pai da ndapakasae? Koeto'oka komi, da
 ndapakaliga mampedongeka paoenja. Paikanja ane djelamo
 i Ana manoesia, bara da narata taoe mangaja si'a?

Noentoe mporapa: To Parisi pai Topondoeroe asele.

9 Se'i wo'oe noentoe mporapa, ndato'oka taoe anoe man-
 nto'o ri rajanja si'a majoa pai napamposari wa'a joenoe;
 10 ewase'i panto'o mPoeë Isa: Ndekoemo taoe radoea ndeki
 Banoea mpanjomba, da mekakai ri Poeë Ala, samba'a To
 11 Parisi, samba'a topondoeroe asele. Mekakoremo To Parisi,
 mekakai ri rajanja, nato'o: Boo Poeë Ala, mawongko raja-
 koe kajakoenja banja ewa wa'a joenoe: topodjampa, taoe
 modenggo, taoe mosalara, bara ewa topondoeroe asele
 12 sindjae. Saminggoe roea ngkani mepoasa jakoe, anoekoe
 poera-poera koetila sampoejoe, santila koewawa ri Banoea
 13 mpanjomba. Ane i Topondoeroe asele, ntje'e lawa pekako-
 renja, sako metingara bare'e nataha, dja natopo-topo dadanja,
 nato'o: Boo Poeë, ndipokapoeroemo jakoe aoe masala ri
 14 komi. Koeto'oka komi: mewalilimo i Topondoeroe asele,
 majoamo rajanja ri Poeë Ala, i To Parisi bare'e, maka taoe
 poera-poera anoe mobangke-bangke ngkatoewoe, ntje'e da
 ndakodisi, pai taoe anoe mampetikodi koronja, ntje'e da
 bangke katoewoenja ri poerinja.

Poeë Isa mampomawo ananggodi.

15 Nakeni wo'oe ntaoe wa'a ananja ri Isa, da ndapampe-
 16 djama; nakita noe anagoeroe, napetangani. Paikanja nda-
 peboomo i Isa ananggodi setoe, ndato'o: Papalioe ananggodi
 da ma'i ri jakoe, ne'e ndipetangani, maka taoe anoe ewa-
 17 ntje'e, si'amo toempoe mpoparenta mPoeë Ala. Montjo,
 koeto'oka komi: Taoe bare'e naaja poparenta mPoeë Ala
 ewa peaja noe ananggodi ri papanja, si'a bare'e da mesoea
 ri poparenta mPoeë Ala.

I Ngalitaoe kore'e.

18 Napeoasi ngkabosenja samba'a, nato'oka i Isa: Ee
 Goeroe madago, noendjaamo da koepowia, nakadago ngka-
 19 toewoe noe anggakoe ri jakera? Mesono i Isa: Makoedja
 noeto'o jakoe madago? Bare'e re'e aoe madago, wa'anja
 20 Poeë Ala. Noeintjani padika mPoeë Ala: ne'e mosalara, ne'e
 mepepate, ne'e melima, ne'e kambamba-mbamba, toeboenaka
 21 inemoe pai papamoe. Mesono taoe setoe: Oengka ngkakodi-
 22 kodikoe koeloeloemo setoe poera-poera. Madonge pesononja
 setoe, ndato'o i Isa: Re'epa sangaja anoe bare'epa noepowia:

Anoemoe poera-poera pobaloemo, tilaka taoe kaasi-asi,
 nakare'e ntilamoe ri ra nTjoeroega; ane roomo setoe, ma'i
 23 loeloemo jakoe. Boetoe nadonge ngkabosenja paoe setoe,
 24 mapari naepe, maka ma'ai kakore'enja. Ndakita i Isa kapa-
 rinja, ntje'e pai ndapanto'o: Mapari ntano taoe kore'e mesoea
 25 ri poparenta mPoeë Ala. Saroe-saroe onta mesoea ri talinga
 ndjaroe, mapari taoe kore'e mesoea ri poparenta mPoeë Ala.
 26 Mesono taoe anoe madonge setoe: Isema ntano da nakoto
 27 mesoea? Mesono i Isa: Anoe bare'e nakoto ntaoe, ndakoto
 28 mPoeë Ala. Mesono i Petoeroe: Kami, kapalaikamo anoe
 29 mami poera-poera, kaloeloemo komi. Mesono i Isa: Montjo
 koeto'oka komi, bare'e re'e taoe mampalaika banoeanja,
 bara we'anja, bara kasangkomponja, bara inenja pai papanja,
 30 bara ananja, da naparata poparenta mPoeë Ala, pai be da
 narata anoe meroeoe mpodago ri anoe poera-poera setoe
 ntongo toewoe ri lino se'i, pai ane matemo koronja, da
 toewoemo angganja, bare'emo da re'e kapatenja.

Pampetoemboe i mPoeë Isa da kapatea.

31 Ndapeboomo i Isa anagoeroea sampoejoe radoea, ndato-
 'oka: Peole, kita da ndekoe ndeki Jeroesale, pai da ndaba-
 nganimo poera-poera anoe na'oekimo wa'a nabi poea, manto'o
 32 i Ana manoesia. Da ndatondjoeka topolamo, da ndapasinggiri,
 33 da ndadjeani, da ndatoepesi, nepa da ndabobaki, da ndape-
 34 pate, pai ri katogo ndemenja da membangoe moeni. Pai
 bare'e narata ndaja noe anagoeroe paoe setoe, tesamboenika
 katoedoenja ri taoe setoe, bare'e naintjani posoki mpaoe
 anoe ndato'omo i Isa.

Taoe boeta ri lipoe Jeriko.

35 Bare'epa djela ri lipoe Jeriko sira, laoe taoe boeta
 36 motoenda-toenda ri wiwi ndjaja, merapi-rapi. Padongenja
 37 sondo taoe molioe, napeoasi bara noendjaa setoe. Mesono taoe:
 38 I Isa To Nasare molioe. Meboo-boomo i Boeta, nato'o: Isa,
 39 makoempoe i Daoedi, ndipokapoeroe jakoe! Napokaraoemo
 ntaoe aoe tesindioe, da napondjii, dja napari-pari meboo-boo:
 40 Makoempoe i Daoedi, ndipokapoeroe jakoe! Me'ontomo i Isa,
 ndato'oka taoe da napanini i Boeta ri sira. Mosoemo, nda-
 41 peoasi: Noendjaa noeto'o da koepowiaka siko? Mesono i
 42 Boeta: Poeë, nakajosa matakoe. Mesono i Isa: Kajosamo

- 43 matamoe! noeajamo Poeë Ala pai noeka'osa. Lioe-lioe josamo matanja, naloeloe i Isa, naoende Poeë Ala. Boetoe nakita ntaoe sondo, naoende wo'oe Poeë Ala.

19.

I Sakeoe.

- 1 Mesoeamo i Isa ri lipoe Jeriko, molioe ri tongo lipoe.
 2 Laoe taoe samba'a i Sakeoe to'onja, taoe setoe tadoe-
 3 lako ntopondoeroe asele, taoe kore'e. Bangke rajanja da
 4 mangkita i Isa, bara ewambe'i lioa, paikanja bare'e nakoto gori
 5 ngkasondo ntaoe, maka boeroe-boeroe koronja. Molontjomo
 6 si'a, mesindioe, mepone ri kadjoe marate da napampetiro
 7 i Isa, maka da molioe lai poe'oenja naini. Djelamo ri poe'oe
 8 ngkadjoe setoe, metingaramo i Isa, ndakita i Sakeoe, ndato-
 9 'oka si'a: Ee Sakeoe, pena'oemo maliga-liga. Maka saeo se'i
 10 jakoe da mepone ri banoeamoe. Mekarantjiimo i Sakeoe,
 11 mena'oe, napolinggona i Isa, mawongko rajanja. Mongka-
 12 ngkangoeroemo taoe poera-poera anoe mangkita, nato'o: Dja
 13 ri banoea ntaoe madja'a da peponea sambengi. Paikanja na-
 14 pemosoekimo i nTjakeoe i Poeë Isa, nato'oka: Ndipeole, Poeë,
 15 anoekoe poera-poera ga'a ntongo koetilaka taoe kaasi-asi, pai
 16 ane re'e anoe ntaoe koetima mpelego-lego, koewaika moeni
 17 toempoenja, togo ngkani peroeoenja. Mesono i Isa, ndato-
 18 'oka si'a: Sandeme se'i tongawamo towe ndaja mPoeë Ala
 19 ri toempoe banoea se'i, lawi makoempoe i Boerahima wo'oe.
 20 Maka kadjela i Ana manoesia, da mampepali pai mampa-
 21 toewoe wa'a anoe tetadjimo.

Noentoe mporapa: Mokole madika doi ri ana-
 majoenjenja.

- 11 Napedongekamo ntaoe noentoea setoe; ntje'e pai nda-
 12 pandangani wo'oe mPoeë Isa noentoe mporapa. Maka
 13 mosoemo ri Jeroesale kare'ea, pai napanto'o ndaja ntaoe
 14 sondo, mosoemo wo'oe da katongawa mpoparenta mPoeë
 15 Ala. Ndato'o: Samba'a mokole da ndjo'oe melindja ri tana
 16 lawa kare'enja, da ndalanti mokole ndjairia, nepa da mewa-
 17 lili. Ntje'e pai napampeboo rioenja anamajoenjenja sa-
 18 mpoejoe, nawaika tesasaatoe roepia samba'a taoe, nato'oka:

- 14 Ndipapotoro rantani djelamo moeni jakoe. Paikanja mokole setoe bare'e napodjo mpalilinja pai napampokaoe ntaoe setoe taoe soero maloeloewaka si'a, da manto'oka taoe ri tana lawa: Kami bare'e kapodjo taoe setoe da mokole mami.
- 15 Poeramo ndalanti, mewalilimo i Mokole, nepa napekitima anamajoenoe anoe natila-tilaka doi owi, da napadonge bara wenoemo pewalinja doi setoe. Djelamo anoe samba'a, nato'o: Poeë, saatoe roepia anoe ndiwaika jakoe owi, santjowoemo peroeoenja. Mesono i Mokole: Siko taoe ndasaroemaka; kanoto ndajamoe mangkekeni aoe sakodi, koewaika siko mangkekeni sampoejoe lipoe. Nepa djela wo'oe aoe samba'a, nato'o: Doi saatoe roepia, Poeë, ndiwaika jakoe owi, limaa-toemo peroeoenja. Mesono i Mokole: Siko alima lipoe da noekekeni. Nepa djela wo'oe samba'a, nato'o: Poeë, se'i doi saatoe roepia ndiwaika jakoe owi, koetipoesoemo ri ajapa, nepa koesombo ngkabongo. Koepokaeka komi, maka koeintjani komi taoe masii, mantima anoe bare'e ndidika, mampota anoe bare'e ndipomoeja. Mesono i Mokole: Gori mpompaoemoe se'i da koedjeani siko, taoe madja'a! Noeintjani kajakoenja taoe masii, mantima anoe bare'e koedika, mampota anoe bare'e koepomoeja. Makoedja doikoe setoe bare'e noewaika topontolo doi, da koepantima moeni sangkani-ngkani pai peroeoenja? Nepa nato'oka taoe anoe laoe: Timamo doinja, waikamo toempoe roepia santjowoe. Mesono taoe setoe: Poeë, santjowoemo roepianja. Mesono i Mokole: Koeto'oka komi: Taoe re'emo anoenja, da ndaranganipa, taoe anoe bare'e re'e, da ndajali wo'oe anoe re'e. Paikanja taoe madja'a rajanja ri jakoe, anoe bare'e napodjo jakoe da mokolenja, awa ma'i, pematemo ri soearakoe.

Pesoea i mPoeë Isa ri lipoe Jeroesale.

- 28 Poeramo mompaoe ewantje'e, ndekoemo i Isa ndeki
29 Jeroesale. Mosoemo ri lipoe Bepage pai Betania, ri poe'oe boejoe ngKadjoe lana, ndapokaoe anagoeroea radoea, ndato'o:
30 Ndikandjo'oe ri lipoe sindjaoe, ane djela ndjairia, da ndirata ana ngkalide ndataka, bare'epa sangkani napelamba ntaoe,
31 ntje'e ndilede, ndino'o waima'i. Ane re'e mampeoasi: Makoedja ndilede? da mesono komi: Maka tinako ndaja i
32 mPoeë. Malaimo taoe ndapokaoe, narata gori mpompaoea.
33 Palede ntaoe setoe ana ngkalide, napeoasi ntoempoenja:

- 34 Makoedja ndilede? Mesono taoe ndapokaoe: Maka tinako ndaja i mPoeë.
- 35 Nakenimo ntaoe setoe ri Isa, nalampi mpaoebanja tali-
 36 koe ana ngkalide, napapepone i Isa ri wawonja. Ntongo
 37 melindja, natalesi wo'oe wa'a mpaoebanja ri djaja. Mosoemo da mobaloengke ri sambali boejoe ngKadjoe lana, natepoe'oemo wa'a anagoeroea poera-poera mangaoende Poeë Ala, marimbo nganganja, kawongko ndajanja maoende wa'a
 38 ngkoeasa mPoeë Ala anoe nakitamo, nato'o:

Oende Mokoleta rata,
 Sira soero mPoeë Ala!
 Ri Soeroega ndakadago!
 Meawa sira ri wawo!

- 39 Mesono To Parisi sa'e, anoe ri tongo ntaoe sondo:
 40 Goeroe, papondjiimo anagoeroemoe! Mesono i Isa: Koeto-
 'oka komi: ane mondjii taoe setoe, sako watoe da meboo-
 41 boo. Mosoemo, ndapetiromo lipoe Jeroesale, ndatangisi i Isa
 42 lipoe setoe, ndato'o: Siko wo'oe, ane noekita ri eo ngkatoe-
 woemoe se'i anoe da mangkeni kadago ngkatoewoemoe.
 43 Paikanja se'i-se'i leroe ri matamoe. Maka re'e eo da ngkara-
 tanja ri siko, da naboejoenaka noe iwalimoe tana, da na-
 posaroe kota mantolilimi bentemoe sape-sape, nepa da naoe-
 44 ngkoe siko, da nadampo siko mainti-inti, nepa da nagero siko,
 pai wa'a ntaoe banganimoe, bare'e da nawai watoe saogoe da metakapa ri kasiwatoenja, kabare'enja noeaja kadjela ntowe ndaja mPoeë Ala ri siko.

Pairi mPoeë Isa topobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba.

- 45 Mesoeamo i Isa ri Banoea mpanjomba, ndatepoe'oe
 46 mairi taoe mobaloe-baloe ndjairia, ndato'o: Panto'o nTjoera mPoeë Ala: Banoeakoe tepakoro Banoea mpanjomba ri jakoe, dja komi, ndipowiamo kare'e ntopodjampa.
- 47 Monoentoe i Isa ri soma Banoea mpanjomba woengka-
 eo; pai se'i wa'a ntadoe mpanjomba pai wa'a mpandita sangkani-ngkani pai wa'a ngkabosenja, mampepali djaja da
 48 manawoesaka sira, paikanja bare'e narata, maka wa'a ntaoe sondo mampomawo Poeë Isa pai ponoentoea.

20.

Pangarioe i Johane taoe sondo, bara oengka ri sema?

- 1 Mewali sangkani ri eo-oe setoe, ntongo i Isa mampatada taoe sondo ri Banoea mpanjomba, mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe, djelamo tadoe mpanjomba, pandita pai taoe
- 2 toe'a sa'e, naseko Poeë Isa, nato'oka: To'oka kami, roso noendjaa noepomaroso, mantoedjoe koeasa ewantje'e, bara
- 3 isema mawaika siko koeasa setoe? Mesono i Isa, ndato'oka taoe setoe: Re'e wo'oe sandjaja da koepekoetana ri komi,
- 4 da ndito'oka jakoe: Pangarioe i Johane taoe sondo, bara
- 5 oengka ri Poeë Ala setoe, bara oengka ri taoe? Mompepe-woloka taoe setoe, panto'o ndajanja: Ane tato'o: Oengka ri Poeë Ala, da nawalimpekoetana: Ane ewase'e, makoedja
- 6 bare'e ndiaja owi? Ane tato'o: Oengka ri taoe, da nawoenoe mbatoe ntaoe sondo kita, maka manoto ri rajanja i Johane
- 7 nabi katoewoenja. Setoe pai napesono: Kami bare'e kaintjani.
- 8 Mesono i Isa: Ane ewase'e, bare'e wo'oe da koeto'oka komi oengka rimbe'i koeasakoe mampowia aoe koepowia.

Taoe mangkariani bonde anggoro madja'a rajanja.

- 9 Ndatepoe'oe i Isa manto'oka taoe noentoe mporapa se'i: Re'e taoe mampomoeja anggoro, nawaika taoe da napangkariani, nepa ndjo'oe moweloea, lawa kandjo'oenja.
- 10 Djelamo ri powoanja, napokaoe anamajoenoe samba'a da ndjo'oe ri taoe setoe, da napawaika si'a tilanja ri woea anggoro setoe, paikanja nabobakimo ntopongkariani anamajoenoe,
- 11 napapewalili ngkabongo. Oengka lairia napokaoe wo'oe anamajoenoe samba'a, ntje'e wo'oe nabobaki, nadjeani ntopongkariani, napapewalili ngkabongo. Bare'epa naowe ntoempoenja, napokaoe wo'oe aoe katatogonjamo, ntje'e wo'oe nawombo ntaoe setoe, mawelamo, natadji ri sambali mbaja.
- 13 Panto'o ndaja ntoempoe bonde anggoro: Noendjaamo da koepowia? Da koepokaoemo anakoe aoe koepomawo, ane ntje'e nakita, da napokapoeroe. Nakitamo ntopongkariani bonde anggoro, napombeto'oka: Si'amo da toempoe bonde raneonja,
- 15 da tapepate, naka galatamo bondenja. Natoembalaka ri sambali mbaja, napepatemo. Da nakoedjamo ntoempoe bonde
- 16 anggoro taoe setoe? Da ma'i, da napepate taoe madja'a setoe,

bonde da nawaika taoe ntaninja. Kanadongenjamo ntaoe
 17 sampompaoe i Isa, nato'o: Ne'e kodjo ewantje'e! Ndakoma-
 tasimo i Isa taoe setoe, ndato'o: Noendjaa ntano anoe laoe ri
 Soera mPoeë Ala: Watoe anoe natadjimo ntaoe mobanoea,
 18 ntje'e mewalimo watoe nono. Taoe anoe mampere watoe
 setoe, da mapoe'a woekoenja; taoe anoe napere mbatoe setoe
 da malesa.

Pawai asele ri Datoe.

19 Napeboetokamo wa'a mpandita pai tadoe mpanjomba
 da mantjoko i Isa tongo ewase'e, paikanja napokaeka taoe
 sondo; maka naepe ndajanjamo, noentoe mporapa setoe
 20 konomo si'a posokinja. Oengka lairia natoendani mata
 ntaoe setoe Poeë Isa pai napampokaoe taoe aoe nawoe-
 ntjaka paoe; taoe setoe na'oamo mantoedjoe kajoa ndajanja,
 paikanja natoenggai da mangkelo paoe i Isa, da napangkoto
 mampepombaika sira ri Petoro, da napadjeani, da napahoe-
 koe i mPetoro.

21 Nasekomo ntaoe setoe i Isa, napekoetana: Goeroe,
 kaintjani komi majoa pompaoemi pai patadami, bare'e ndi-
 pokaeka lanti ntaoe, paikanja nditoedjoeka taoe djaja ri
 22 Poeë Ala gori ngkamontjonja. Bara madago da tawaika
 23 i Datoe asele, bara bare'e? Ndaepemo i Isa taoe setoe dja
 manta'a kira-kira, ntje'e pai ndapanto'o: Makoedja komi ma-
 24 ngkelo paoekoe? Tondjoekakoe ringgi sangkomba. Lio intje-
 ma pai to'o intjema oekinja? Mesono taoe setoe: Lio pai to'o
 25 i Datoe. Mesono i Isa: Ane ewase'e, i Datoe da ndiwaika
 26 anoe i Datoe, Poeë Ala da ndiwaika anoe mPoeë Ala. Bare'e
 nakoto ntaoe setoe manawoesaka i Isa ntongo laoe taoe
 sondo, napodjingkimo pesonoa pai napampondjiika.

Pembangoe ntaoe mate.

27 Nepa ma'i wo'oe To Sadoeki sa'e; taoe setoe mantja-
 28 poe pembangoe ntaoe mate; napekoetana: Goeroe, padika i
 nabi Moesa, ane matemo kasangkompompo ntaoe, ntongo toe-
 woepa we'anja, bare'e moana, da naporongo ngkasangko-
 mponja bamba setoe, ana mbe'a setoe da ndato'o ana
 29 langkainja mate. Toewoemo owi taoe sangkompompo papitoe
 30 toeama; mowe'amo i Ka'isa, mate tamana. Napowe'amo i
 31 ngKaradoea eranja, mate wo'oe tamana. Nepa i Katatogo

- 32 mampowe'a, djelamo ri Kapapitoe, poera-poera mate tamana.
 33 Matemo langkainja poera-poera, nepa mate wo'oe we'a. Isema
 ntano da mamporongo we'a setoe ri pembangoe ntaoe mate?
 34 Maka naporongomo ntaoe papitoe setoe. Mesono i Isa, ndato-
 'oka taoe setoe: Taoe toewoe wawase'i mowe'a, molangkai.
 35 Paikanja taoe anoe ndapokapoeroe mPoeë Ala, da mesoea ri
 kare'ea, pai da membangoe ri kapatenja, ntje'e bare'e da
 36 mowe'a, bare'e da molangkai, maka bare'emo nakoto da
 mate, dja ewa mala'eka katoewoenja, maka toewoe ana mPoeë
 37 Ala, toewoe taoe membangoe ri kapatenja. Pai ane pembangoe
 ntaoe mate, ntje'e wo'oe napetoemboe i Moesa ntongo ri
 jopongoera poea, maka Poeë Ala nato'o: Poeë i Boerahima,
 38 Poeë i Saki, pai i Jako. Banja poeë ntaoe mate i Poeë Ala,
 poeë ntaoe toewoe jaoe, maka toewoe anaa taoe setoe poera-
 39 poera. Mesono pandita sa'e: Goeroe, majoa pesonomi. Pai
 bare'emo nataha ntaoe mampekoetana ri sira bara noendjaa-
 ndjaa..

Poeë Isa i Masehi, makoempoe i Daoedi.

- 41 Ndato'oka wo'oe taoe setoe: Ewambe'i nato'o ntaoe i
 42 Masehi makoempoe i Daoedi? Pai se'i i Daoedi nato'o ri
 soeranja: Ndato'o i mPoeë ri Poeëkoe: Potoenda tondo ri
 43 kanakoe, rantani koedika wa'a iwalimoe ri ara mbitimoe.
 44 Se'i i Daoedi napoeë i Masehi; wenoe pai nakatoewoe ma-
 koempoenja?
 45 Ndato'oka wo'oe anagoeroea, setoe wo'oe taoe sondo
 46 mampedongeka: Ndipakadago pantjaroemakami wa'a mpa-
 ndita, aoe mampokono mobadjoe marate, aoe mampobangke
 ndaja da napantoeboenaka ntaoe ri potomoe, pai da motoe-
 nda ri kadera bangke ri langgara, pai motoenda ri wo'o
 47 medja ri posoesa. Taoe setoe mangkoni anoe da nakatoe-
 woeka noe bemba kaasi-asi pai na'oamo mampakasae peka-
 kainja ri Poeë Ala; taoe setoe da mapari djeaninja raneonja.

21.

Panawoe mbe'a anoe kaasi-asi doi ri peti ri Banoea mpanjomba.

- 1 Ndakita i Isa wa'a ntaoe kore'e manawoe doinja ri
 2 peti mpanawoe doi ri Banoea mpanjomba. Ndakita wo'oe

bemba kaasi-asi samba'a manawoesaka doi roea ntoebi ndjai-
 3 ria. Ndato'o: Montjo koeto'oka komi, taoe kaasi-asi setoe ntje'e
 4 anoe manawoesaka maria mpodago. Maka taoe poera-poera
 setoe, natima saga'a ri anoe sondo, ntje'e nanawoe ri peti, si'a
 natimamo ri anoe sakodi, poera-poera aoe da nakatoewoeka.

Pampetoemboe i mPoeë Isa da kagero Banoea mpanjomba pai kamara ngkoeasa i mPoeë Ala.

5 Nato'o ntaoe sa'e: Banoea mpanjomba ndapapeawa
 mbatoe madolidi pai pombai ntaoe mpengaja-ngaja. Mesono i
 6 Isa: Anoe ndikita setoe, mosoemo eonja bare'emo da metaka
 7 watoe saogoe ri kasiwatoenja, aoe bare'e da ndajali. Mesono
 taoe, napekoetana: Impia da pewalinja, Goeroe, pai noendjaa
 8 pompetononinja ane mosoemo da pewalinja? Mesono i Isa:
 Ndipakadago, boi nalingoeni ntaoe komi. Maka maria taoe
 da ma'i mampobaloe to'okoe, da nato'o: Jakoemo si'a;
 mosoemo da katongawa ngkoeasa mPoeë Ala; ne'e ndiloeloe.
 9 Ane ndidonge taoe mo'iwali, taoe baleparoe ri mokolenja,
 ne'e tesaloentengkoe; maka sangaja-ngaja ntje'e da mewali
 rioenja, paikanja bare'epa da djela ntjoroba da kapoesanja.
 10 Nepa ndato'o wo'oe: Taoe salemba da mampo'iwalika taoe
 11 salembanja, mokole da mampo'iwalika kasimokolenja; li-
 ndoegi bangke da re'e, pai oro bangke pai djoe'a melele ri
 tana ntaoe sa'e, pai da re'e wo'oe anoe ndakita ri jangi:
 petondoni bangke anoe da napokaeka ntaoe.

12 Bare'epa mewali poera-poera setoe, da nadoedoeki ntaoe
 komi, da nasoko, da nakeni ri pogombo ntaoe toe'a pai ri
 taroenggoe, da nano'o komi ri mokole, ri petoro, mantjoeroe
 13 pampetoemboemi to'okoe; ndjairia da ndipangkoto ma'ioka
 14 paloeloemi jakoe. Da naka noto ri rajami: Ne'e lindo ndipe-
 15 pewoloka rioenja aoe da ndipesonoka ri taoe setoe. Maka
 jakoe da mawaika komi aoe da ndipesonoka, jakoe da ma-
 mpakalo'e komi, bare'e da nanangi ntaoe samponoentoemi,
 16 bare'e da nakoto da maewa komi. Sawe inemi pai papami,
 wa'a ngkasangkompomi, dja'imi, balemi da manawoesaka
 17 komi, sa'e komi da ndapepate. Taoe poera-poera da mamposari
 18 komi, ri paloeloemi jakoe. Paikanja sawe woejoeami santo-
 19 ko bare'e da mawoetoe ri wo'omi. Ri kabare'enja da tege-
 ntjoe rajami da ndirata katoewoemi.

Da kagero noe lipoe Jeroesale.

- 20 Ane ndikita lipoe Jeroesale nalimboemo ntjoerodado,
 21 da manotomo ri rajami mosoemo da kageronja. Ane ewa-
 se'emo, wa'a ntaoe ri tana Joedea da napolontjomo ndeki
 boejoe pai taoe anoe ri ra lipoe da napesoewoemo, pai anoe
 22 bare'e ri lipoe ne'e mesoea. Maka eo mpesawamo eo setoe,
 naka kobangani wa'anja anoe nato'o nTjoera mPoeë Ala.
 23 Pindongo wa'a ntaoe tiana pai anoe mampasoesoe ananja
 ri eo-oe setoe, maka ma'ai da kaparinja ri tana se'i, pai taoe
 24 ri tana se'i da nakonon djeani. Da ndapepate mpenai, da
 ndatawani naka teseboe ri wa'a ntana ntaoe, pai lipoe
 Jeroesale da najongkosi ntopolamo, rantani poeramo wo'oe
 poparenta ntaoe setoe.

Petondoni da kadjela i Ana Manoesia.

- 25 Da re'e wo'oe petondoni ri eo, ri woeja, ri betoe'e pai
 wa'a ntaoe ri lino da mapepa, kabata ndajanja madonge
 26 kakoeoe-koeoe ntasi pai sologinja, maka taoe da poera inosanja,
 kaeka ndajanjamo pai da nato'o ndajanja: bara noendjaa
 da mewali ri wawo lino, maka poera-poera anoe maroso ri jangi
 27 da kandjoea-ndjoea. Oengka lairia da nakita ntaoe i Ana ma-
 noesia djela ri limoe, ri wa'a ngkarosonja pai peawanja. Ane
 28 natepoe'oemo mewali poera-poera setoe, ndiowemo metoetoe,
 ndipetingaramo, maka mosoemo da kateosoemi.
 29 Ndato'oka wo'oe taoe setoe noentoe mporapa, ewase'i:
 Ndipeolemo kadjoe ara pai wa'a ngkadjoe: ane ndikita mo-
 30 londemo, ndiintjanimi: mosoemo poreme. Ewase'emo wo'oe
 31 komi, ane ndikita pewali ntjetoe, ndiintjani mosoemo da
 32 kamara ngkoeasa mPoeë Ala. Montjo koeto'oka komi,
 bare'epa da paja wa'a ntaoe toewoe salapi se'i, rantani
 33 mewalimo setoe poera-poera. Tana pai jangi da paja,
 noentoe koe se'i bare'e da paja.

Ne'e lingoe rajami!

- 34 Paikanja ndipakadagomo komi, ne'e ndipolingoe ri pa-
 mpepalimi anoe da ndiinoe pai anoe da ndikoni pai anoe da
 ndipokabangke ngkatoewoe, nepa da naparoempangi noe
 35 eo setoe ewa da kono nteko, maka sangaja-ngaja da djela ri

- 36 taoe poera-poera anoe toewoe ri wawo lino. Ndipapenaa rajami, ne'e ndiowe-owe mekakai ri Poeë Ala, ndipangkoto mampalaila poera-poera anoe da mewali setoe, pai ndipangkoto mombe-soeara pai i Ana manoesia.

Pogombo i Joedasi pai iwali i mPoeë Isa.

- 37 Ane ri eo, ri Banoea mpanjombamo karoo-roo i Isa, mmpatada taoe, ane ri wengi, mesoewoe ri lipoe, da sambe-
38 ngi ri boejoe ngKadjoe lana. Nawoerokimo ntaoe sondo da ndeki Banoea mpanjomba, mampedongeka noentoea.

22.

- 1 Mosoemo soesa pangkoni roti bare'e mewoke, eo Pasa
2 to'onja; napepalimo wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita
3 djaja da ronga mampepate i Isa, maka taoe sondo napo-
4 kaeka. Se'i i Joedasi To Karioti, samba'a ri anagoeroe
5 sampoejoe radoea setoe, nakelomo i Madja'a rajanja, pai
6 nakandjo'oemo mogombo pai wa'a ntadoe mpanjomba pai
7 tadoelako ntopongkariani Banoea mpanjomba, bara ewa-
8 mbe'imo da pangkeninja i Isa ri taoe setoe. Mawongkomo
9 raja ntaoe setoe, sintoewoemo rajanja da mawaika si'a doi.
10 Na'iokamo i Joedasi, nepa napepali kira-kira da napangkeni
11 i Isa ri taoe setoe, dja ne'e laoe taoe sondo.

Pangkoni i mPoeë Isa pai anagoeroea ri wengi Eo Pasa.

- 7 Djelamo ri eo mpangkoni roti be mewoke, eo mpo-
8 ntjambale ana bimba mposoesa Pasa, ndapokaoemo i Isa i
9 Petoeroe pai i Johane, ndato'o: Ndipalai, ndipakoroka da
10 pangkonita ri posoesa Pasa, da tapangkoni naini. Meoasi
11 taoe setoe: Rimbe'i ndito'o da kapampakoroka? Mesono i
12 Isa: Ndipeole, ane mesoemo ri lipoe komi, da momberata
13 pai taoe samba'a mampasa'a ponomboenja; ntje'e da ndi-
14 loeloe djela ri banoea da peponenja. Nepa da ndito'oka
15 toempoe banoea: Ewase'i panto'o i Goeroe: Imbe'i lintjoe da
16 pangkoni mami pai anagoeroekoe roti mpoPasa? Taoe
17 setoe da mantoedjoeka komi lintjoe bangke, tokamo
18 parewanja, ndjairia da pampakorokami. Ndekoemo taoe

13 setoe, narata ewa panto'o i Isa, napakorokamo pangkoni
 14 mpoPasa. Ratamo ri karatanja, motoendamo i Isa pai
 15 anagoeroea sampoejoe pai radoea. Nepa ndato'oka taoe
 setoe: Bangke rajakoe da mangkoni pangkoni mpoPasa se'i
 sangkani-ngkani pai komi, kabare'epanja ndadjeani jakoe.
 16 Maka koeto'oka komi: bare'emo wo'oe da koekoni, sangadi
 djelamo ri eo da mpewalinja ri poparenta mPoeë Ala. Nepa
 17 ndapekitondjoe i Isa tabo mpanginoe, ndapekakaika ri
 Poeë Ala, nepa ndato'o: Ndisabemo, ndipamposabo woengka-
 18 woengka, maka koeto'oka komi, oengka se'i-se'i bare'emo
 da re'e panginoekoe oeë anggoro, sangadi djelamo poparenta
 19 mPoeë Ala. Poeramo setoe, ndatima roti, ndapekakaika ri
 Poeë Ala, ndapoe'asi, ndatondjoe anagoeroea, ndato'o:
 Se'imo korokoe, anoe ndatondjoe ri komi, ndikoni, ndipaendo-
 20 endo jakoe. Nepa ndatima wo'oe tabo mpanginoe karonja
 mangkoni, ndato'o: Tabo se'i podjandji mPoeë Ala anoe da-
 wo'oe, ri daakoe anoe da molepe jowe ngkatoewoemi.
 21 Paikanja peole, pale ntaoe anoe mampobaloemo jakoe,
 22 laoemo ri sorikoe ri wawo medja. Maka i Ana manoesia
 da mampodjaja djaja anoe ndato'o mPoeë Ala, paikanja
 23 pindongomo taoe anoe mampobaloe! Ntje'e pai naponte-
 poe'oemo noe anagoeroe mombepoasi, bara isema si'a anoe
 da mampowia aoe ewantjetoe.

Isema ri komi anoe bangke katoewoenja?

24 Mewali wo'oe posisala noe anagoeroe, bara isema ri taoe
 25 setoe anoe bangke katoewoenja. Mesono i Isa: Wa'a mokole
 ntaoe mangkekeni taoe sondo pai wa'a ntaoe bangke anoe
 mantangke balara, sangaja-ngaja ndato'o: Poeë maboeja raja.
 26 Dja komi ne'e ewasetoe, paikanja anoe bangke ri komi, da
 ewa toea'i pewalinja, pai anoe tadoelako, da ewa anoe
 27 meloeloe. Maka isema anoe bangke? aoe motoenda mangkoni,
 bara aoe morioko? Banja anoe motoenda mangkoni? Paikanja
 28 jakoe ri tongomi ewa toea'i morioko. Pai komimo anoe
 29 bare'e mampalaika jakoe ri wa'a ngkapepakoe. Pai ewa
 ndadjandi mPapakoe ri jakoe poparentaa, ewase'i koedja-
 30 ndjika komi wo'oe, da ndipangkoni pai ndipanginoe ri me-
 djakoe ri poparentakoe, pai da ndipotoenda ri kadera bangke,
 mangkekeni To Israeli sampoejoe pai roea lemba.

Pampatoedjoe i mPoeë Isa i Petoeroe.

- 31 Nepa ndato' o mPoeë Isa: Ee, Simo, Simo, bare' e naowe-owe
i Madja' a merapi da mantapi wa' a ngkomi ewa taoe mantapi
32 wea, paikanja koepekakaika siko ri Poeë Ala, nakainti
mpekekenimoe ri sira. Pai ane tebalisakamo moeni rajamoe,
33 pakaroso raja wa' a ngkasangkompomoe. Mesono i Petoeroe:
Poeë, ane sangkani-ngkani pai komi, koekoto da ndataroenggoe,
34 da ndapepate. Mesono i Isa: Koeto' oka siko, Petoeroe, bare-
'epa sako mototoro' o manoe, togongkanimo noepesapoeka
paloeloemoe jakoe.

Noendjaa nditako anoe bare' e ndirata?

- 35 Nepa ndato' oka anagoeroea poera-poera: Pampokaoekoe
komi melindja soerokoe, bare' e mangkeni watoetoe, bara kinojo,
bara taloepa, noendjaa anoe nditako pai bare' e ndirata?
36 Mesono taoe setoe: Bare' e bara noendjaa-ndjaa. Mesono i Isa:
Paikanja se' i-se' i, anoe re' e watoetoe, da naganggomo, anoe
re' e kinojo, da nakojomo pai anoe bare' e mopenai, da napoba-
37 loemo paoebanja, da naolika penai. Maka koeto' oka komi:
se' ipa wati i nabi poea anoe da koebangani: Si' a ndaposaroe
taoe madja' a. Maka wa' a wati anoe kono jakoe, da koeba-
38 ngani. Mesono taoe setoe: Se' i, Poeë, penai roeamata. Mesono
i Isa: Njaoe bare' emo.

Poeë Isa ri bonde Djatisemane.

- 39 Mesoewoemo i Isa ri lipoe, ndjo' oe ri boejoe ngKadjoe
lana gori njanjaa woengkaeo, naloeloe noe anagoeroea.
40 Djelamo ri kadjelanja, ndato' oka taoe setoe: Ndipekakai ri
41 Poeë Ala, boi nakelo i Madja' a rajami. Ndapalaikamo ana-
goeroea, gori ngkandjo' oeka mbatoe ndapewoenoe ka kala-
42 wanja, momboekotoe, mekakai ri Poeë Ala, ndato' o: Papa,
ane ndipokono, ndijalimo moeni pepa se' i ri jakoe, pai
banja elo ndajakoe, sangaja-ngaja elo ndajami da mewali.
43 Mepapamaramo mala' eka mPoeë Ala samba' a oengka ri
44 wawo jangi, mampakaroso rajaa. Kako' ai- 'ai kapari ndajaa,
kakoroso-roso pekakaia; sako inia mewali daa kantede-ntede
45 ri tana. Poera mekakai, meokomo, ndjo' oe ri anagoeroea,
46 ndarata jore, nanangi ngkapari ndajanja. Mekoetana i Isa:
Makoedja komi jore? Ndipembangoe, ndipekakai ri Poeë
Ala, boi nakelo i Madja' a rajami.

Poeë Isa nasoko ntaoe.

- 47 Ntongo mompaoe-mpaoe i Isa, se'i taoe maria ma'i nawawanaka i Joedasi, samba'a ri anagoeroe sampoejoe radoea.
- 48 Napemosoeki i Joedasi i Isa da naeki, mesono i Isa: Joedasi, noeëki i Ana manoesia, dja da noepantodjoeka taoe
- 49 mesoko? Nakitamo ntaoe anoe maliwoeki i Isa, anoe da mewali, ntje'e pai napanto'o: Poeë, da kamombetoto?
- 50 Mepomaimo samba'a, kono anamajoenoe i nTadoenja bangke,
- 51 mapoepoe talinganja tondo kana. Mesono i Isa: Ndipa'oengkakamo ire'i! Nepa ndadjama talinga noe anamajoenoe setoe,
- 52 ndapaka'osa. Ndaseko i Isa taoe anoe ma'i mantjoko sira, wa'a ntadoe mpanjomba pai tadoelako ri Banoea mpanjomba pai taoe toe'a, ndato'o: Ewa da mantjoko taoe mepepate
- 53 kama'imi, mangkeni penai pai tarasoeloe. I woengkaeo jakoe sangkani-ngkani pai komi ri Banoea mpanjomba, pai bare'e sako ndidjamamo jakoe! Pai se'i-se'imo panto'omi da gorinja; ewantje'imo pangkoto ntaoe anoe mawengi rajanja.

Pesapoe i mPetoeroe.

- 54 Nasokomo ntaoe setoe i Isa, nawawanaka, nakeni ri banoea i nTadoe mpanjomba bangke. Meloeloewaka i Petoeroe,
- 55 lawa sakodi. Natawoeisi ntaoe setoe apoe ri tongo ntjoma, nalimboe, motoendamo wo'oe i Petoeroe ri tongo
- 56 ntaoe setoe. Nakita noe anamajoenoe we'a samba'a i Petoeroe motoenda mosoe ri reka apoe, napeole lionja, nepa nato'o:
- 57 Ntje'e wo'oe samba'a joenoenja. Mesapoe i Petoeroe, nato'o:
- 58 Bare'e koeintjani taoe setoe. Bare'e masae, nakita ntaoe samba'anja i Petoeroe, nato'o: Siko wo'oe samba'a joenoe
- 59 ntaoe setoe. Mesono i Petoeroe: Bare'e kodjo. Oengka lairia bara sadjaa, nato'o wo'oe ntjamba'a, napakaroso pompaoenja: Montjo, ntje'e wo'oe joenoenja samba'a,
- 60 maka To Galilea. Mesono i Petoeroe: Aa, bare'e koeintjani pompaoemoe setoe! Ri ra mpesono i Petoeroe ewantje'e,
- 61 sandjee mototoro'o manoe. Meeli Poeë Isa, simboea mata pai i Petoeroe; lairia naendomo i mPetoeroe paoe i mPoeë Isa, manto'oka si'a: Bare'epa mototoro'o manoe,
- 62 togo ngkanimo noepesapoeka paintjanimo jakoe. Mesoe woemo i Petoeroe, motoemangi, ma'ai potoemanginja.

**Poeë Isa mantjoeara wa'a ntadoe mpanjomba
pai pandita mogombo.**

- 63 Setoe taoe mangkekeni i Isa, mompasinggiri, nabobaki,
64 nasalimoentoeni, nepa natoposaka lioa, napeoasi: To'oka
65 kami gori ngkalo'emoe: isema mabobaki siko? Mariapa
 ngaja mpaoenja anoe madja'a, mampolo'eka sira.
- 66 Marememo, tepasambakamo ri pogombo bangke wa'a
 ntaoe toe'a, wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita, napapo-
67 soearamo i Isa ri pogombonja se'i, nato'oka: Ane siko i
 Masehi, to'oka kami. Mesono i Isa: Mae koeto'oka komi,
68 bare'e da ndiaja. Pai ane koepekoetana ri komi bara noe-
69 ndjaa-ndjaa, bare'e da ndisono, bare'e wo'oe da ndilapasaka
70 jakoe. Paikanja montepoe'oe se'i-se'i i Ana Manoesia da mo-
 toendamo ri tondo kana mPoeë Ala anoe makoeasa. Meoasi
 taoe setoe poera-poera: Siko ntanoka Ana mPoeë Ala?
71 Mesono i Isa: Gori mpanto'omi se'i: si'amo jakoe. Ntje'e
 pai napesono ntaoe setoe: Da mampepalipa sabi kita? Maka
 tadongemo poera-poera paoenja ngkalionja!

23.

Poeë Isa mantjoeara i petoro Pilatoe.

- 1 Meokomo taoe mogombo setoe poera-poera, nawawa i Isa
2 ri petoro Pilatoe. Natepoe'oemo mampasebe i Isa, nato'o:
 Kakitamo taoe se'i malingoeni taoe sondo, nato'o: ne'e da
 ndawaika i Datoe asele, manto'o koronja i Masehi pai mo-
3 kole mami. Mompeoasi wo'oe i Pilatoe, nato'oka i Isa:
 Siko jaoe mokole nTo Jahoedi? Mesono i Isa: Gori mpa-
4 nto'omoe se'e. Mesono i Pilatoe, nato'oka wa'a ntadoe
 mpanjomba pai taoe sondo: Bare'e koekita sala ntaoe setoe.
5 Paikanja napakaroso ntaoe setoe, manto'o: Dja nabali-bali-
 saka raja ntaoe sondo, sambawo ntana Joedea pampagoe-
6 roenja, natepoe'oemo oengka ri tana Galilea djela-djela ire'i.
 Kanadongenja i mPilatoe kaGalileanja, napeoasi: Bara To
7 Galilea taoe setoe? Manotomo ri rajanja kama'i i Isa oengka
 ri tana aoe nakekeni i Herode, napakatoe ri Herode, maka
 taoe setoe laoe wo'oe ri Jeroesale ri eo-eo setoe.

Poeë Isa mantjoeara i mokole Herode.

- 8 Pangkita i Herode i Isa, mawongko kodjo rajanja, maka
 masaemo kadaranja mangkita, maka mariamo nadonge
 manto'o i Isa, pai napomata-mata wo'oe da nakare'e ngkoe-
 9 asaa ndapapakitaka si'a. Maria ngaja napeoasi, bare'e bara
 10 noendjaa pesono i Isa. Laoemo wa'a ntadoe mpanjomba pai
 11 wa'a mpandita, napari-pari mampogiloeka sira. Mompasi-
 nggirimo i Herode pai wa'a ntjoerodadonja, napolegaka,
 napaposaliongoka koemoe makilaja, nepa napakatoe moeni
 12 ri Pilatoe. Oengka lairia mombekadagomo i Pilatoe pai i
 Herode, maka i owi mombekadja'a taoe setoe.

Isema da mate, i Poeë Isa bara i Baraba?

- 13 Napasiromoemo i mPilatoe wa'a ntadoe mpanjomba,
 wa'a ngkabosenja pai taoe sondo, nepa nato'oka taoe setoe:
 14 Se'i ndikenimo ri jakoe taoe se'i, panto'omi: nalingoeni
 taoe sondo; pai se'i jakoe mampeoasimo si'a ntongo ri ka-
 15 laoemi, bare'e koekita salanja anoe ndipasebeka si'a. Sawe
 i Herode bare'e, maka koepokaoemo komi da ndjo'oe ri
 ntje'e; bare'e ntano re'e napowia anoe da ndapepateka.
 16, 17 Aginja da koebobaki, nepa da koelapasaka. Maka wawai-
 njamo, ri eo mposoesa, samba'a taoe anoe ndataroenggoe,
 18 da ndalapasaka. Pai se'imo taoe sondo poera-poera meboo:
 19 Ne'e ndapatoewoe taoe setoe, i Baraba da ndilapaka kami.
 I Baraba setoe lawi ndataroenggoe, maka meewa ri Datoe
 sangkani-ngkani pai joenoenja sa'e ri lipoe, pai re'e wo'oe
 taoe napepate.
- 20 Monoentoemo wo'oe i Pilatoe, panto'o ndajanja da ma-
 21 lapasaka i Isa. Paikanja marimbo pesono ntaoe sondo,
 22 nato'o: Pakoe ri kadjoe, pakoe ri kadjoe! Katogo ngkani-
 njamo napeoasi i mPilatoe: Noendjaamo kodjo salanja?
 Bare'e koekita powianja anoe da ndapepateka. Aginja da
 23 koebobaki, nepa da koelapasaka. Paikanja na'oamo ntaoe
 sondo meboo-boo marimbo, napari-pari da ndapakoe ri
 kadjoe i Isa, pai menangimo nganga ntaoe setoe pai wa'a
 24 ntadoe mpanjomba, gori ngkarimbonja. Setoe pai napanto'o i
 25 mPilatoe da naloeloemo raja ntaoe setoe, pai napalapasaka
 taoe ndataroenggoe ri paewanja i Datoe pai pampepatenja

taoe, gori mpamperapi ntaoe sondo, pai napawaimo i Isa da nakatewianakamo gori mpanto'o ntaoe setoe.

Poeë Isa nawawa ntjoerodado ri boejoe ntana Takoembo'o.

- 26 Nakenimo i Isa; pangkeninja se'e, narata taoe samba'a to'onja i Simo To Kirene, mewalili oengka ri podjamaa, taoe setoe nasoendoeka da mampasa'a kadjoe da mantonda i Isa.
- 27 Sondomo taoe meloeloe, sa'e we'a anoe ma'ai potoema-
28 nginja, mantangisi i Isa. Meteorobaka i Isa, ndaseko taoe setoe, ndato'o: Ne'e nditangisi jakoe, wa'a mbe'a To Jeroe-
29 sale, dja koromi da nditangisi pai ananggodimi. Maka da ma'i eonja da panto'omi: Madago katoewoe ntaoe tamana, aoe bare'e re'e ananggodinja, aoe bare'e re'e ana napa-
30 soesoe. Da natepoe'oe ntaoe manto'oka wa'a boejoe: Ndipere
31 kami! pai wa'a ntamoengkoe: Ndika'oewimo kami! Maka ane ewantje'emo powianja ri kadjoe mata, ewambe'imo da powianja ri kadjoe mangaoe?
- 32 Lae wo'oe taoe madja'a radoea ndakeni da ndapakoe ri kadjoe sangkani-ngkani pai Poeë Isa.

Poeë Isa napakoe ntjoerodado ri kadjoe.

- 33 Djelamo ri boejoe ntana anoe Takoembo'o to'onja, napakoemo i Isa ri kadjoe pai taoe madja'a radoea, samba'a
34 ri kana, samba'a ri kائي. Mekakai i Isa, ndato'o: Papa, ne'e ndipepali sala ntaoe setoe, maka bare'e naintjani powianja. Natimamo ntjoerodado poedjoe ngkoro i Isa, nepa natendeka
35 dadoe. Lae wo'oe taoe sondo mampeole, mompasinggiri, ewase'e wo'oe wa'a ngkabosenja, nato'o: Taoe ntaninja nalapasaka, da napalapasakamo wo'oe koronja, ane si'amo
36 i Masehi, anoe ndapotowe mPoeë Ala. Mompasinggirimo wo'oe soerodado, napemosoeki, nawawaka anggoro podi, nato'o: Ane
37 siko mokole nTo Jahoedi, lapasaka koromoe. Ndate wo'oe
38 oeki ri wawonja, togo ngaja basanja: basa nTo Garika, basa nTo Roma pai basa nTo Jahoedi, ewase'i: Se'imo mokole nTo Jahoedi.
- 39 Samba'a taoe madja'a anoe ndapakoe sangkani-ngkani pai i Isa, mompasinggiri wo'oe, nato'o: Ane siko i Masehi, lapasa-
40 kamo koromoe pai kami. Pai se'i aoe samba'a mampetangani,

nato'o: Bare'e noepokaeka Poeë Ala, siko anoe kono padjea
 41 siwia-wia pai anoe mami? Pai padjeani kita majoa, maka
 gori mpowiata, paikanja taoe setoe bare'e napowia bara
 42 noendjaa-ndjaa anoe madja'a. Nepa nato'oka i Isa: Poeë,
 43 ndiend-endo jakoe, ane djelamo komi ri poparentami.
 Mesono i Isa: Montjo koeto'oka siko: Sandeme se'i siko da
 djela ri Soeroega sangkani-ngkani pai jakoe.

44 Mosoe da sawimo reme, mawengimo sambawo ntana;
 45 madjolimo reme nepa mareme moeni. Tekoelamoetimo eo,
 46 masiamo koejamboe ri Banoea mpanjomba. Mekakaimo i
 Isa, marimbo ngangaa, ndato'o: Papa, ri palemi koepadika
 inosakoe! Karoonja ndato'o setoe, poeramo inosaa.

47 Pangkita ntadoelako ntjoerodado anoe mewali setoe,
 naoende Poeë Ala, nato'o: Montjo, taoe setoe majoa rajanja!
 48 Se'imo taoe sondo poera-poera anoe ma'i mampeole, pangki-
 tanja anoe mewali setoe, natopo-topo dadanja, mewalilimo
 49 moeni. Pai wa'a ntaoe anoe maloeloe i Isa lawa-lawa
 pekakorenja mampeole, ewantje'e wo'oe wa'a mbe'a anoe
 maloeloe sira oengka ri tana Galilea.

Pampakapia koro i mPoeë Isa.

50 Laoemo taoe samba'a, i Joesoepoe to'onja, ntje'e sa-
 mba'a motoenda ri pogombo, taoe majoa pai madago ra-
 51 janja, bare'e na'ioka pompaoe pai powia ntaoe sampogo-
 mbonja, taoe ri Arimatea, lipoe nTo Jahoedi, si'a wo'oe
 52 samba'a mampomata-mata poparenta mPoeë Ala. Taoe setoe
 53 ndjo'oemo ri Pilatoe, naperapi koro i mPoeë Isa, najali ri
 kadjoe, nasompoe noe ajapa madolidi, nadika ri koemapa
 ndata'a, anoe bare'epa sangkani nakare'e ntaoe mate owi.
 54 Eo setoe eo mpompakoroka, maka mosoemo eo Satoe.
 55 Meloeloemo wo'oe wa'a mbe'a, anoe djela owi oengka ri
 Galilea sangkani-ngkani pai i Isa, ndjo'oe mampeole kare'e
 56 ngkoro i Isa ewambe'i padika. Mewalilimo, nepa napakoroka
 anoe mawongi pai lana; djelamo ri eo Satoe, me'onto, gori
 mpadika mPoeë Ala.

24.

Pembangoe i mPoeë Isa.

1 Ri eo Minggoe, sampowoero-woero we'a setoe pai joe-
 noenja sa'e ndjo'oe wo'oe ri koemapa kare'e i Isa, mangkeni

2 lana pai rampa aoe napakorokamo. Narata watoe majalimo ri
 3 wobo ngkoemapa, mesoea, bare'e narata koro i mPoeë Isa.
 4 Soeboemo rajanja mampepali toendainja, se'i taoe radoea
 5 mekakore ri sorinja, makilaja poedjoe ngkoronja. Maeka
 raja mbe'a, metoetoe, ntje'e pai napanto'o noe mala'eka:
 Makoedja komi mampepali taoe toewoe ri kare'e ntaoe mate?
 6 Banja ire'i kare'ea, membangoemo. Ndiendo-endo anoe
 7 ndato'oka komi, ntongo ri Galileapa, panto'oa: I Ana manoe-
 sia da ndawaika taoe madja'a da napampakoe ri kadjoe;
 8 katogo ndemenja nepa da membangoe moeni. Oengka lairia
 9 naendomo kodjo paoea setoe. Mewalilimo oengka ri koemapa,
 napetoemboemo poera-poera setoe ri anagoeroe sampoejoe
 10 samba'a pai wa'a joenoenja. We'a setoe: i Maria Madalena, i
 Johana, i Maria nene i Jakoboe pai joenoenja, anoe mampetoe-
 11 mboe setoe ri wa'a anagoeroe. Paikanja nato'o ntaoe setoe, dja
 12 wa'a mbambanja paoe mbe'a, bare'e naaja. Dja i Petoeroe
 meoko, ndjo'oe ri koemapa, metoetoe, dja wa'anja sompoe
 nakita; mewalilimo si'a ri banoea, napodjingki anoe mewa-
 limo.

Pelindja ntaoe radoea ri lipoe Emaoe.

13 Ri eo setoe melindjamo joenoe i mPoeë Isa radoea, da
 ndjo'oe ri lipoe kodi samba'a, sampoejoe pai sangkilo kalawa-
 nja oengka ri Jeroesale, to'o noe lipoe setoe: Emaoe; anoenapaoe
 14 ntaoe setoe, bare'e ntaninja poera-poera podo anoe mewalimo.
 15 Ntongo mompaoe-mpaoe pai mompasimbadjoe, se'i i Isa
 16 simpojoenoe pai taoe setoe, paikanja mata ntaoe setoe
 17 lingoemo, pai naka bare'e naintjani ka'iIsanja. Mesono i
 Isa: Paoe noendjaa anoe ndipaoe se'i, melindja-lindja dja mo-
 18 mpasimbadjoe, pai makoedja liomi dja matoe'a-toe'a? Me-
 sono samba'a, anoe i Keleopa to'onja, nato'oka i Isa: Bara
 dja wa'anja siko linggona ri Jeroesale anoe bare'e maintjani
 19 anoe mewali wawase'i ndjairia? Meoasi i Isa: Noendjaa?
 Mesono taoe setoe: Ka'iIsanja To Nasare, nabi, makoeasa
 powiaa pai ponoentoea ri soera mPoeë Ala pai ri wa'a
 20 ntaoe, pai nanawoesakamo ntadoe mpanjomba pai kabo-
 21 senja mami pai napampakoe ri kadjoe. Pai kami kapomata-
 mata kasiranjamo aoe da malapasaka To Israeli, paikanja
 22 se'i katogo ndemenjamo oengka lairia. Pai setoe wo'oe
 kami nalingoeni mbe'a, joenoe mami sa'e, maka taoe setoe

- 23 ndjo'oe ri koemapa mowoero ngena, bare'emo narata koroa,
 ntje'e pai ma'i napanto'oka kami re'e mala'eka nakita, ma-
 24 mpetoemboeka si'a ka'iIsanja toewoe moeni. Ntje'e pai
 nakandjo'oe kami sa'e ri koemapa, narata montjo gori
 25 mpanto'o mbe'a, paikanja i Isa bare'e nakita. Mesono i Isa:
 Ee, komi taoe tengo, mapeni rajami, bare'e ndiaja wati wa'a
 26 nabi poea! Banja ewantje'e da kapari ngkatoewoe i Ma-
 27 sehi, da naparata peawanja ri Poeë Ala? Nepa ndapetoe-
 mboeka taoe setoe poera-poera anoe ri Soera mPoeë Ala,
 ndatepoe'oe oengka ri nabi Moesa pai wa'a nabi poera-poera,
 manto'o kasi'anja.
- 28 Mosoemo ri lipoe da ngkandjo'oenja, nda'oamo i Isa da
 29 lioe, paikanja napetangani ntaoe setoe, nato'o: Ndikaroo-roo
 pai kami, maka mawengimo, laoekamo reme. Meponemo i Isa,
 30 da maroo-roo ri taoe setoe. Motoendamo da mangkoni pai
 taoe setoe, ndatima i Isa roti, mekakai ri Poeë Ala, ndapoe-
 31 'asi, ndatilaka taoe setoe. Lairia nepa josa matanja pai
 napaintjanimo ka'iIsanja, paikanja paja moeni ntjoroba.
 32 Nepa napombeto'oka: Ara bare'e maroso rajata ntongo
 montoentoe sira ri djaja, mampapaintjanika kita bangani
 33 nTjoera mPoeë Ala? Lioe-lioe meokomo taoe setoe, mewalili
 ri Jeroesale, narata anagoeroe sampoejoe samba'a tepasa-
 34 mbakamo, pai wa'a joenoenja, nato'o: Membangoemo kodjo
 35 i Poeë, nakitamo i nTjimo. Napetoemboemo ntaoe radoea
 anoe mewali ri pelindjanja pai paintjaninjamo ka'iIsanja ri
 pampoe'asia roti.

Pepapamara ntjoroba i mPoeë Isa ri wa'a anagoeroe.

- 36 Ntongo ntje'e napaoe-paoe ntaoe setoe, se'i i Isa meka-
 kore ri tongonja, ndato'oka: Dago oengka ri Poeë Ala ri komi.
 37 Tesaloentengkoe taoe setoe, maekamo rajanja, nasaroemaka
 38 mangkita angga. Mesono i Isa: Makoedja komi tesaloente-
 39 ngkoe pai bata rajami? Ndipeole palekoe pai witikoe, ka-
 jakoenjamo se'i. Ndipedjama jakoe, ndipeole, maka angga
 40 bare'e mokoro, mowoekoe, ewa pangkitami jakoe. Mompaoe-
 mpaoe ewantje'e, ndatoedjoeka taoe setoe palea pai witia.
 41 Kabare'epanja naaja ntaoe setoe, nakeni ngkawongko nda-
 janja pai kabenge ndajanja, ndapanto'oka: Bara re'e anoe

42 ndakoni? Nepa natondjoeke baœe ndasole sampoe'a pai djoe-
 43, 44 joe oeani. Ndatima, ndakoni ri soera ntaoe setoe. Nepa
 ndato'o: Ntje'emo anoe koeto'okamo komi, ntongo koepopo-
 joenoe komi; poera-poera anoe laoe ri soera i nabi Moesa
 pai wa'a nabi pai i mokole Daoedi, sangaja-ngaja da nda-
 45 bangani mPoeë Ala poera-poera. Nepa ndapapenaa raja ntaoe
 46 setoe, napaintjani posoki nTjoera mPoeë Ala, ndato'oka:
 Panto'o nTjoera mPoeë Ala: i Masehi da nadjeani ntaoe,
 47 nepa da membangoe ri kapatenja ri katogo ndemenja. Pai
 da ndakenimo Noentoe ngkatoewoe ri taoe poera-poera,
 tepoe'oemo oengka ri lipoe Jeroesale, manto'oka taoe da
 48 mabalisaka rajanja, nakajali ntjalanja ri Poeë Ala. Pai komi
 49 se'i sabinja. Ndipeole, sangaja-ngaja da koepatoedoe ri komi
 anoe ndadjandji mPapakoe; dja komi ndikaroo-roomo rioenja
 ri lipoe Jeroesale, rantani naperata noe roso ndaja oengka
 ri Soeroega komi.

Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega.

50 Oengka lairia ndawawanaka anagoeroea, ndapapesoewoe
 ri lipoe, ndakeni mosoe ri Betania, ndalaenaka palea, nda-
 51 pekakaika taoe setoe ri Poeë Ala. Ntongo mekakai se'e moga-
 'amo i Isa pai anagoeroea, teoretakamo ndeki Soeroega.
 52 Metoetoemo taoe setoe manjomba ri sira, nepa mewalili ri
 53 Jeroesale, mawongko rajanja. Madoedoemo taoe setoe ndjo-
 'oe-ndjo'oe ri Banoea mpanjomba, maoende Poeë Ala.

Noentoe ngkatoewoe anoe na'oeki i Johane.

1.

- 1 Ri pontepoe'oenja re'emo Noentoe, Noentoe se'e ri
2 Poeë Ala kare'enja; Noentoe se'e i Poeë Alamo se'e. Si'amo
3 anoe lawinja ri Poeë Ala kare'enja.
4 Noentoe se'e poe'oe noe poera-poera; bare'e re'e bara
5 noendjaa-ndjaa anoe mewali, anoe banja Noentoe se'e poe-
6 'oenja. Noentoe se'e kare'e noe poe'oe ngkatoewoe; katoewoe
7 se'e ntje'e reme ntaoe. Reme se'e merara ri kawenginja, pai
8 bare'e naaja mbengi reme setoe.
9 Toewoemo taoe samba'a anoe ndapokaoe mPoeë Ala,
10 to'onja i Johane. Taoe setoe ma'i mopatoentoe, mampetoem-
11 boe da kama'i ndeme, da napaaaja ntaoe poera-poera
12 mangadonge. Banja si'amo se'e reme, paikanja si'a ndapo-
13 kaoe da mampetoemboe da kama'i ndeme.
14 Sindara ewaintje'e, ma'imo kodjo ri doenia reme anoe
15 montjo, anoe mangarara taoe poera-poera. Lawi ri raja doenia
16 kare'ea, maka siramo poe'oenja pai naka re'e noe doenia, pai-
17 kanja bare'e naintjani noe doenia. Kama'ia, ma'i ri taoe anoea,
18 paikanja taoe anoea bare'e naaja sira. Paikanja anoe maaja
19 sira, intje'e ndawaika mewali ana mPoeë Ala, ntanoka anoe
20 maaja to'oa, taoe anoe ndapapewali mPoeë Ala, banja daa
21 mampapewali, bara koro ntaoe, bara elo ndaja ntoeama.
22 Noentoe mewalimo taoe, ri kitamo pearia, takitamo
23 peawa ngkatoewoea ewa peawa ngkatoewoe ntaoe anoe podo
24 ntje'e ana mPapaa samba'a-mba'a, dja wa'a ngkapoeroe
25 ndaja pai kajoa ndaja. Ntje'e napomontjomo wo'oe i Johane,
26 maka se'i napetoemboe: Siramo anoe koeto'o owi: Anoe
27 ma'i ri poerikoe, sira mesindioe, maka sira toewoe rioenja.
28 Bangke mpodago kapoeroe ndajaa, ntje'e pai naka woengka
29 kita poera-poera, mantjajawa kapoeroe ndajaa anoe mpe-

- 17 ngaja-ngaja. Songka i mPoeë Ala i Moesa mampetoemboe, kapoeroe ndaja pai kajoa ndaja ndapare'e i Isa i Masehi.
 18 Poeë Ala bare'e re'e taoe mangkita; Poeë Ala anoe samba'amba'a, anoe sandaja-ndaja pai i Papa, sira anoe mampakamoto rajata.

Pompaoe i Johane pai Tadoe mpanjomba sa'e.

- 19 Se'i paoe i Johane, pesononja ri tadoe mpanjomba pai To Lewi sa'e, anoe napokaoe nTo Jahoedi oengka ri Jeroesale,
 20 da meoasi ri si'a: Isema siko? Nasono mpajoa, bare'e tewewe
 21 paoenja, nato'o: Banja jakoe i Masehi. Meoasi wo'oe taoe se'e: Ewambe'i ntano? Ara i Elia siko? Mesono i Johane:
 22 Banja. Ara i Nabi siko? Mesono si'a: Banja. Meoasi moeni taoe setoe: Isema siko? Da naka re'e anoe da kasonoka taoe
 23 anoe mampokaoe kami. Isema noeto'o koromoe? Mesono i Johane: Jakoe se'i nganga ntaoe anoe meboo-boo ri pada bone: Pakajoaka i Poeë djajaa, ewa noentoe i nabi Jesaja.
 24, 25 Re'e wo'oe taoe ndapokaoe, anoe To Parisi. Se'i anoe napekoetana ri Johane: Ane banja i Masehi siko, bara i Elia,
 26 bara i Nabi, makoedja pai noeparioe taoe? Mesono i Johane: Jakoe se'i oeë koerioeka taoe, paikanja laoemo samba'a ri
 27 ojomi, anoe bare'epa ndiintjani, anoe da ma'i ri poerikoe, anoe bare'e sako koetaha da mangalede so'o ntaloepaa.
 28 Poera-poera setoe mewali ri Betania, ri sambote ngkoro Jarade, maka ndjairia pangarioe i Johane taoe.

Ana bimba mPoeë Ala.

- 29 Bangke reme nakita i Johane i Isa ma'i ri si'a, ntje'e pai napanto'o: Setoemo ana bimba mPoeë Ala, anoe mangkeni
 30 sala ntolino. Siramo anoe koeto'o: Ri poerikoe da ma'i taoe samba'a anoe toewoe rioenja, maka bare'epa toewoe jakoe
 31 lawi re'emo sira. Jakoe se'i bare'epa koeintjani sira owi, paikanja da naka tongawa ri To Israeli ka'isemanja sira,
 32 ntje'e pai koekama'i mangarioe taoe ri oeë. Se'i wo'oe nato'o i Johane: Koekita Inosã mPoeë Ala, metoedoemaka ewa
 33 tontji poeti'a oengka ri wawo jangi, ri sira petopanja. Bare'epa koeintjani sira, paikanja Anoe mampokaoe jakoe marioe taoe ri oeë, sira manto'oka jakoe: Anoe noekita ndakatoe-

doeka noe Inosakoe, nepa ndakaroo-roo, ntje'emo anoe
 34 marioeka taoe noe Inosakoe. Ntje'e koekitamo pai koepa-
 mpetoemboe manoto-noto, kasiranjaja Ana mPoeë Ala.

Anagoeroe i mPoeë Isa.

35 Bangke reme wo'oe laoemo i Johane mekakore pai ana-
 36 goeroenja radoea, nakita i Isa melindja-lindja, nato'o:
 37 Peole ana bimba mPoeë Ala. Boetoe nadonge noe anagoe-
 38 roenja radoea paoe i Johane, naloeloemo i Isa. Meteorobaka
 39 i Isa, ndakita taoe meloeloe setoe, ndato'oka: Noendjaa
 ndipepali? Mesono taoe setoe: Rabi (posokinja: goeroe),
 40 imbe'i kare'emi? Mesono sira: Ma'i ndipeole. Ma'imo kodjo
 taoe setoe, nakita kare'ea, ndjairiamo pe'ontonja ri anoe
 41 sandeme setoe, maka laoe-laoekamo reme. Samba'a taoe
 radoea setoe anoe maloeloe Poeë Isa, madonge paoe i Johane,
 42 i Andaria to'onja, toea'i i nTjimo Petoeroe. Anoe napombe-
 rataka rioenja, ntje'e toekakanja i Simo, nato'oka si'a:
 43 Karatamo i Masehi (posokinja: anoe ndalanti). Nawawanaka
 toekakanja ri Isa. Ndapeole i Isa lionja, ndato'oka si'a: Siko
 i Simo ana i Johane, siko i Petoeroe da to'omoe (posokinja:
 44 i Roso mbatoe). Bangke reme ndato'o i mPoeë Isa da meli-
 ndja, ndjo'oe ri tana Galilea. Ndarata i Pilipoe, ndato'oka si'a:
 45 Loeloe jakoe. I Pilipoe setoe To Besaida, lipoe i Andaria pai
 46 i mPetoeroe. Narata i Pilipoe i Natanae, nato'oka sia: Kara-
 tamo anoe ndato'omo i Moesa, pai wa'a nabi poera-poera:
 47 i Isa, ana i Joesoe, To Nasare. Meoasi i Natanae: Da re'e anoe
 madago ma'i oengka ri Nasare? Mesono i Pilipoe: Ma'i
 48 noepeole. Ndakita i Isa i Natanae ma'i ri sira, ntje'e pai
 ndapanto'o: Setoe ma'imo To Israeli anoe bare'e modenggo
 49 rajanja. Meoasi i Natanae: Oengka rimbe'i paintjanimi jakoe?
 Mesono i Isa: Bare'epa napeboo i mPilipoe siko, koekitamo
 50 siko ntongo memooe ri noenoe. Mesono i Natanae: Goeroe,
 51 komi Ana mPoeë Ala, komi mokole nTo Israeli. Mesono i
 Isa: Panto'okoe ri siko, koekitamo siko memooe ri noenoe,
 pai noepaaja jakoe; sangaja-ngaja da re'e noekita anoe me-
 52 roeoe ri ntje'e. Nepa ndato'o wo'oe: Montjo koeto'oka komi:
 Jangi da ndikita maloka, mala'eka i mPoeë Ala da ndikita
 mepone mena'oe ma'i ri Ana manoesia.

2.

**Taoe morongo ri lipoe Kana ndapokapoeroe
i mPoeë Isa.**

- 1 Roea mbengi oengka ndjairia re'emo popawawa ri lipoe
2 Kana ri tana Galilea; ndjaoe Ine i Isa. Se'i wo'oe i Isa pai
3 anagoeroea ndasale nakama'i. Kantambosa noe anggoro taoe
4 setoe, ntje'e pai napanto'oka i Isa noe inea: Taliwanoea
5 natambo noe anggoro. Mesono i Isa: Noendjaa nditakoka
6 jakoe, Ine? Bare'epa djela ri gorinja anoe koepakanotomo.
7 Nato'o noe inea ri wa'a mpomonomboe: Ane re'e nato'oka
8 komi i Isa, da ndiloeloe.
- 6 Ndjaoe goemba aono, pewoewoeso'i nTo Jahoedi, woe-
7 ngka-woengka banganinja te'oe'oeajoempoejoe literi. Ndato'o
8 i Isa ri wa'a mpomonomboe: Ndibangani goemba setoe.
9 Nabangani ntaoe setoe boeke-boeke. Nepa ndato'oka taoe
10 setoe: Ndisangkoe sakodi, ndikeni ri topongkumpai panginoe.
11 Nakenimo ntaoe setoe. Boetoe napeinoe ntopongkumpai oeë
12 setoe anoe mewalimo anggoro, napeboo langkai anoe nda-
13 wawamo; pai bare'e naintjani ntopongkumpai panginoe ka-
14 'oengkarimbe'inja noe anggoro setoe, podo wa'a mpomo-
15 nomboe anoe maintjani; nato'o ntopongkumpai panginoe:
16 Poera-poera taoe anggoro madago nawangke rioenja; ane
17 bangkemo panginoe ntaoe, nepa nawangke anggoro anoe
18 bare'e sangkoedja kadagonja; dja siko anoe madago mpodago
19 nepa se'i noepawai.
- 11 Intje'emo pontepoe'oenja Poeë Isa mampakitaka taoe
20 koeasaa, ri lipoe Kana ri tana Galilea; pampatongawaa
21 koeasaa se'e pai napaaja noe anagoeroea sira.

**Taoe mobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba
ndaroemba i mPoeë Isa.**

- 12 Oengka ndjairia malaimo sira ri Kapenaoe, simpojoenoe
13 pai inea, kasangkompoo pai anagoeroea; bare'e maria mbengi
14 pe'ontoa lairia. Mosoemo posoesa Pasa nTo Jahoedi, ndekoe-
15 mo i Isa, ndeki Jeroesale. Ri soma Banoea mpanjomba nda-
16 parata taoe topobaloe djapi, bimba, tontji tokoekoe pai taoe
17 topontolo-ntolo doi motoenda ndjairia; ntje'e pai ndapampito
18 kajoro pai ndaparoemba taoe setoe, ndapapesoewoe ri

- Banoea mpanjomba pai bimbanja pai djapinja; doi ntopontolo
 16 ndaboeboe, medjanja ndabaliko'a, nepa ndato'oka taoe topo-
 baloe-baloe tontji tokoekoe: Ndikenimo baloe-baloe setoe;
 banoea mPapakoe ne'e ndipowia banoea mpobaloe-baloe.
 17 Ndjairiamo tekaendo ri anagoeroea anoe nda'oeki ri Soera
 mPoeë Ala: Kadojo ndajakoe mampakalino banoeami da
 mekoni ri rajakoe.
- 18 Meoasi To Jahoedi ri sira: Koeasa noendjaa da noekoto
 19 mantoedjoe pai naka ewantje'e powiamoe? Mesono i Isa:
 Ndigeromo Banoea mpanjomba se'i; ri anoe tatogo ndeme
 20 da koewaliwangoe moeni. Mesono moeni To Jahoedi: Pata-
 mpoejoe pai aono nta'oe pampowia ntaoe Banoea mpanjomba
 21 se'i, nepa poera; ri anoe togo ndeme da noewangoe? Ntanoka
 koroa anoe ndatoenggai i mPoeë Isa manto'o: Banoea mpanjo-
 22 mba. Mewali ri pembangoea, roo mate sira, nepa nawaliendo
 noe anagoeroea noentoea se'e; pai napajamo bangani
 ntjoera pai noentoe i Isa.

Taoe anoe maaja Poeë Isa.

- 23 Sindara ngkalaoea ri posoesa Pasa, mariamo taoe anoe
 maaja ka'iMasehinja sira, mangangkita wa'a ngkoeasa anoe
 24 ndapatongawa. Dja i Isa ngkalioa bare'e ndaaja gaga taoe
 setoe, maka ndaintjani mpodago raja ntaoe setoe poera-
 25 poera, maoe bare'e re'e taoe mampapaintjanika sira raja
 joenoe; ndaintjani ngkalioa bangani ndaja ntaoe.

3.

Pompaoe i mPoeë Isa pai i Nikodemoe.

- 1 Re'e To Parisi samba'a, to'onja i Nikodemoe, taoe anoe
 2 naaja nTo Jahoedi. Si'a ma'i ri Isa, ri wengi, nato'oka sira:
 Goeroe, kaintjani kakominja goeroe oengka ri Poeë Ala, maka
 bare'e re'e taoe anoe mangkoto mampatongawa koeasa ewa
 3 anoemi, sangadi ndapapakotoka mPoeë Ala. Mesono i Isa:
 Montjo koeto'oka siko: Ane bare'e ndapoana moeni taoe,
 4 bare'e da nakoto mangkita poparenta mPoeë Ala. Mesono
 i Nikodemoe: Ewaimbe'i da nakoto ntaoe da ndapoana moeni,
 ane toe'amo si'a? Da nakoto mewalili moeni ri kompo noe
 5 inenja nepa da ndapoana moeni? Mesono i Isa: Montjo koeto-
 'oka siko: Ane bare'e napapoana noe oeë pai inosa, bare'e

6 nakoto ntaoe mesoea ri poparenta mPoeë Ala. Anoe napape-
 wali ngkoro, koro katoewoenja, anoe napapewali noe inosa,
 7 inosa katoewoenja. Ne'e noepodjingki pompaoekoe ri siko:
 8 Kamontjonja wa'a ngkomi da ndapoana moeni. Ngojoe mewoei
 gori mpepokononja, oninja noedonge, paikanja bare'e noe-
 intjani ka'oengkarimbe'inja pai kadarimbe'inja; ewaintje'emo
 9 taoe anoe ndapapewali noe Inosa. Mesono i Nikodemoe:
 10 Ewaimbe'i da pewalinja? Mesono i Isa: Se'imo siko goeroe
 11 nTo Isaraeli, bare'e sako noeintjani anoe intjetoe? Montjo
 koeto'oka siko: Anoe kaintjani, ntje'e kapetoemboe, anoe
 kakita, ntje'e kasowanaka, pai setoe wa'a ngkomi bare'e
 12 ndiaja paoe mami. Ane koeto'oka komi anoe kono katoewoe
 ri lino pai bare'e ndiaja, wenoe da ndiaja ane koeto'oka komi
 13 anoe kono katoewoe ri Soeroega? Bare'e re'e taoe anoe mepone
 ndeki Soeroega, wa'anja i Ana manoesia, anoe mena'oe
 14 oengka ri Soeroega. Ewa pangaore i Moesa oele ri pada bone,
 15 ewantje'e da pangaore i Ana manoesia, taoe poera-poera anoe
 16 maaja si'a da naparata katoewoe anoe bare'e poesa. Maka
 ewase'i kabangke ntowe ndaja mPoeë Ala ri tolino: Anaa
 anoe samba'a-mba'a ndawai, naka ne'e da tetadji taoe poera-
 poera anoe maaja si'a, paikanja da naparata katoewoe anoe
 17 bare'e poesa. Pai ndapampokaoe mPoeë Ala anaa ma'i ri
 lino, banja da napangahoekoe tolino, paikanja da napampo-
 18 kapoeroe tolino. Anoe mangaja si'a, bare'e ndahoekoe; anoe
 bare'e mangaja si'a, lawi re'emo hoekoenja, maka bare'e
 19 naaja to'o noe Ana mPoeë Ala anoe samba'a-mba'a. Maka
 se'i posoki noe hoekoe: Reme ma'imo ri lino, paikanja wengi
 anoe napomawo ntolino, reme naposari, maka powia ntolino
 20 paka madja'a. Maka taoe poera-poera anoe madja'a powianja,
 napo'ipoe reme, bare'e napepali, boi ndaposari wa'a mpo-
 21 wianja. Paikanja taoe anoe montjo wa'a mpowianja, si'a
 mampepali reme, naka tongawa ri wa'a mpowianja poe'oe
 ngkatepowianja, mawo ndaja ri Poeë Ala.

I Johane mampetoemboe ka'iPoeëIsanja.

22 Oengka ndjairia malaimo i Isa pai anagoeroea ri tana
 23 Joedea; ndjairia karoo-roo ntaoe se'e, mangarioe taoe. Setoe
 wo'oe i Johane marioe taoe ri Enoni, mosoe ri lipoe Sali,
 24 maka maria oeë ndjairia; sondo taoe ma'i mekirioe, maka i
 25 Johane bare'epa ndataroenggoe. Mewalimo posisala noe

anagoeroe i Johane pai To Jahoedi samba'a, djaja ngkalino
 26 ntaoe anoe napolisalai. Ndjo'oemo ri Johane taoe se'e, nato-
 'oka si'a: Goeroe, taoe anoe joenoemi ri sambote ngkoro
 Jarade, anoe ndipetoemboe ka'isemanja, ntje'e wo'oe ma-
 ngarioe taoe, si'amo anoe nakandjo'oe ntaoe poera-poera.
 27 Mesono i Johane: Bare'e nakoto ntaoe mantima bara ndjaa-
 28 ndjaa ane bare'e ndawaika si'a oengka ri Soeroega. Sako komi
 se'i ndikoto mamposabi paoekoe se'i: Banja jakoe i Masehi,
 29 wa'anja jakoe ndapokaoe da mampesindioeka sira. Taoe anoe
 ndawawa, si'amo langkai mbe'a; bale ntaoe ndawawa, anoe
 laoe mampedongeka paoe ntaoe ndawawa, napokawongko
 kodjo nganga noe balenja se'e. Bare'e ntaninja kawongko
 30 ndaja anoe maliogoe koeëpe wawase'i. Joanja sira da kako-
 bangke-bangke katoewoea, jakoe da kakokodi-kodi katoe-
 31 woekoe. Anoe oengka rindate, sira ri wawo ntaoe poera-poera;
 anoe oengka ri lino, tofino katoewoenja, paoe ntolino napaoe.
 Anoe oengka ri Soeroega kama'ia, sira ri wawo ntaoe poera-
 32 poera. Anoe ndakita pai ndadonge, ntje'e ndapetoemboe,
 33 pai bare'e naaja ntaoe anoe ndapetoemboe. Anoe mangaja,
 34 kamontjo mPoeë Ala napomontjo. Maka anoe ndapokaoe
 mPoeë Ala, sira mampetoemboe Noentoe mPoeë Ala, maka
 Inosa anoe ndawai mPoeë Ala, bare'e ndaingki-ingki manga-
 35 wai. Ndapotowe i mPapa Anaa, poera-poera ndawaika sira
 36 mangkekeni. Anoe mangaja Ana i mPapa, naratamo katoe-
 woe anoe bare'e poesa; anoe bare'e mangaja Ana i mPapa,
 bare'e da nakita katoewoe, si'a da napere ngkarae ndaja
 mPoeë Ala.

4.

Pompaoe mPoeë Isa pai To Samaria we'a.

1 Ndadongemo i mPoeë Isa, tebambarimo ri To Parisi
 kasiranja naloeloe ntaoe pai kasiranja mangarioe taoe maria
 2 mpodago, panangi i Johane, maoe banja ndarioe mpalea
 3 wa'a ntaoe setoe, anagoeroea anoe mangarioe; kandadonge-
 njamo setoe, ndapalaikamo tana Joedea, mewalilimo ri tana
 Galilea.
 4 Ri pelindjaa se'e konomo ndalempo tana Samaria,
 5 rantani djelamo ri lipoe nTo Samaria, Sikara to'onja, mosoe
 6 ri tana anoe nawaika i Jako ananja i Joesoepoe. Ndjairia
 tiboeboe i Jako. Malenge ndaepe i Isa melindja, ntje'e pai

- 7 ndapotoendamo ri sori ntiboeboe; sawimo reme. Ma'imo To
Samaria we'a, da monomboe. Ndato'o i Isa: Waikakoe da
8 koeinoe. Maka anagoeroea ndekoemo ri lipoe da maoli anoe
9 ndakoni. Mesono To Samaria we'a: Se'i siko, To Jahoedi,
wenoe pai noepamperapi anoe ndainoe ri jakoe, To Samaria?
10 Maka bare'e mosintoewoe To Jahoedi pai To Samaria. Mesono
i Isa: Ane noekita kapoeroe ndaja mPoeë Ala pai ane noei-
ntjani ka'isemanja anoe manto'oka siko: Waikakoe anoe da
koeinoe, sangaja-ngaja si'a noepamperapi oeë anoe toewoe
11 pai da nawaika siko. Mesono we'a: Poeë, ponomboemi bere'e,
se'i tiboeboe majomoe; rimbe'i da ndipantima oeë toewoe
12 setoe? Be bara meroeoe komi ri ngkaita i Jako, anoe mawaika
kita tiboeboe se'i, oeënja ndainoe ngkalioa pai wa'a anaa pai
13 pinatoewoea. Mesono i Isa: Taoe poera-poera anoe manginoe
14 oeë se'i da maranganga moeni, paikanja taoe anoe manginoe
oeë anoe da koewaika si'a, bare'emo da re'e karanganganja
bara impia, paikanja oeë anoe da koewaika si'a, da mewali ri
rajanja mata oeë anoe mebete, bare'e da re'e kapoesanja.
15 Mesono we'a: Poeë, ndiwaika jakoe oeë setoe, naka ne'emo
mangaoe ngangakoe, ne'emo wo'oe da ma'i monomboe jakoe.
16 Ndato'o i Isa: Palai, peboo langkaimoe, nepa da ma'i.
17 Mesono we'a: Bere'e langkaikoe. Mesono i Isa: Montjo
18 noeto'o: Bere'e langkaimoe. Langkaimoe owi alima, anoe
noepolangkai wawase'i, intje'e banja langkaimoe, montjo
19 noeto'o. Mesono we'a: Poeë, komi koekita nabi. Wa'a ngkai
mami ri boejoe se'i panjombanja ri Poeë Ala; panto'omi komi
21 ri Jeroesale panjomba ntaoe ri Poeë Ala. Mesono i Isa: Ajamo
paoekoe, we'a, bare'emo masae, banjamo ri boejoe se'i,
banjamo ri Jeroesale da kare'e mpanjombami ri Papa.
22 Komi manjomba ri anoe bare'e ndiintjani, kami ri anoe
kaintjani panjomba mami, maka kadago ngkatoewoe ntaoe
23 ri To Jahoedi poe'oenja. Bare'emo masae, koeto'o se'i-se'imo
da mewalimo panjomba ri raja pai panjomba anoe maliogoe,
panjomba ntaoe anoe mampepali kodjo i Papa. Maka ntje-
24 'emo topanjomba anoe ndapepali i mPapa. Poeë Ala ri
rajata kare'ea; anoe manjomba ri sira ri raja anoe maliogoe
25 da kare'e mpanjombanja. Mesono we'a: Koeintjani da
kama'i i Masehi (posokinja: anoe ndalanti); ane djelamo
26 intje'e, poera-poera da natotorakaka kita. Mesono i Isa:
Intje'emo jakoe sampompaoemoe se'i.

- 27 Ndjairia ma'imo anagoeroea, napodjingki pompaoea
 pai we'a. Paikanja bare'e re'e anoe meoasi: Noendjaa ndi-
 28 pepali? Bara: Noendjaa ndipaoe pai we'a setoe? Napalai-
 kamo mbe'a ponomboenja, malai ndeki lipoe, nato'oka
 29 taliwanoea: Ndikama'i da mampeole taoe anoe manto'oka
 jakoe poera-poera anoe koepowia, boi ntje'emo i Masehi?
 30 Mesoewoemo taoe setoe oengka ri lipoe, ndjo'oe ri Poeë Isa.
 31 Ri raja ngkawase'enja nāsalemo noe anagoeroea Poeë Isa,
 32 nato'o: Ndipangkoni, Goeroe. Mesono sira: Re'e pangkonikoe
 33 anoe bare'e ndiintjani. Ntje'e pai napampombeto'oka noe
 34 anagoeroea: Bara re'e anoe mampombawaka sira? Ndato'o
 i Isa: Anoekoe pangkoni, maloeloe pepokono noe Anoe
 35 mampokaoe jakoe pai mampakapoera wa'a mpowiaa. Banja
 ewase'i ndito'o: Pata mboejapa nepa da momota taoe?
 Koeto'oka komi: Ndipapenaa matami, ndipantangomo wa'a
 mpodjamaa, makoenimo da ndikita, madagomo da ndapota.
 36 Naratamo ntaoe momota lengenja, napasambakamo woenja
 anoe da nakatoewoeka ri katoewoe anoe bare'e poesa, da
 napampodjoejoe ntaoe mompaho pai taoe momota kawongko
 37 ndajanja. Ndjairiamo kakono mpaoe se'i: Samba'a anoe
 38 mompaho, samba'anja anoe momota. Komi koepokaoe da
 mampota anoe bare'e ndipomalenge; taoe ntaninja mampo-
 malenge, komi ma'i mampota lengenja.
- 39 Mariamo To Samaria, taoe ri lipoe setoe maaja sira,
 madonge paoe mbe'a anoe manto'o: Ndapetoemboekamo
 40 jakoe poera-poera anoe koepowia. Kadjela nTo Samaria
 setoe ma'i ri sira, naperapi ri Poeë Isa da maroo-roo rioenja.
 41 Togo mbengimo peari i mPoeë Isa ri taoe setoe. Teranganimo
 imba ntaoe anoe maaja sira, mangadonge noentoea;
 42 ntje'e pai napanto'oka we'a: Pai kapaajamo Poeë Isa,
 banjamo mangadonge paoemoe, maka se'i nadongemo
 ntalinga mami pai naka manotomo ri raja mami kasiranja-
 mo topaosoe toline.

**Poeë Isa mampaka'osa ana ntaoe ndalanti
 ri Kapenaoe.**

- 43 Poeramo togo mbengi, malaimo Poeë Isa, ndjo'oe ri
 44 tana Galilea. Maka ndato'omo ngkalioa: Bare'e re'e nabi
 45 anoe natoeboenaka ntaoe kasalipoe-lipoenja. Kadjelaa ri

tana Galilea, napokawongko nTo Galilea, maka nakitamo wa'a ngkoeasa anoe ndapatongawa ri posoesa, oea taoe setoe wo'oe ndekiria kandekoenja.

- 46 Djelamo wo'oe sira ri lipoe Kana, pampakabalia owi
oeë mewali anggoro. Toewoemo ri lipoe Kapenaoe taoe
47 ndalanti samba'a, madjoe'a ananja. Boetoe nadonge ntaoe
setoe kadjela i Isa ri tana Galilea oengka ri tana Joedea,
nadadoe, naperapi da ndakalo'oe mampeole ananja, maka
48 ma'ai, sakodi mate. Ndato'o i Isa ri taoe setoe: Ane bare'e
ndikita koeasa anoe ndipodjingki, bare'e da ndiaja jakoe.
49 Mesono taoe ndalanti setoe: Poeë, ndikandjo'oe, boi mate
50 anakoe. Mesono i Isa: Pewalilimo, toewoemo anamoe. Naa-
51 jamo ntaoe setoe paoe i Isa pai napalai. Ntongo ri djaja
si'a, ma'i nasoentjoe noe anamajoenjenja, nato'oka si'a:
52 Toewoemo anami! Napeoasi mpapanja: Imbe'i reme ri
kateloo ndjoe'anja? Mesono taoe setoe: Iwengi, tewantoemo
53 reme, napalaikamo noe wembe anami. Manotomo ri raja
mpapanja kandjairianjamo pompaoe i Isa, manto'oka si'a:
Toewoemo anamoe. Naajamo Poeë Isa, si'a pai wa'a ntaoe
ri banoeanja.
- 54 Oengka ri pampalaikaa tana Joedea, ma'i moeni ri tana
Galilea, ntje'emo karoa ngkaninja ndapapakita i Isa koeasaa.

5.

Taoe poengkoe ri Besata ndapaka'osa mPoeë Isa.

- 1 Oengka lairia mosoesamo To Jahoedi, ndekoe wo'oe
2 i Isa ndeki Jeroesale. Ri sambali bente Jeroesale, mosoe ri
boboka Bima, re'e likoe to'onja Besata ri basa nTo Jahoedi,
3 natolilimi ndjaja ndapeatani alima. Maria taoe madjoe'a
lae motoeroe-toeroe, taoe boeta, taoe poengkoe, taoe mate
4 oeanja mampopea da pontalanggaga noe oeë. Maka tesaojo
mena'oe mala'eka samba'a ri raja oeë, nepa naiko oeë;
taoe anoe oejoe-oejoenja mena'oe ri ra oeë, karoenja ndaiko,
5 intje'e da osa, maoe noendjaa to'o ndjoe'anja. Lae taoe
6 samba'a anoe masaemo kadjoe'anja, togompoejoe pai
oeajoe nta'oe. Ndakita i Isa taoe setoe, ndaintjani masaemo
7 potoeroe-toeroenja ndjairia, ntje'e pai ndapanto'oka: Da
rajamo da osa? Mesono taoe madjoe'a: Poeë, bare'e re'e
taoe da mangkeni jakoe ri oeë, ane montalanggagamo;

- sindara ngkandjo'oekoe, se'i taoe ntaninja mosompo rioenja.
- 8, 9 Ndato'o i Isa ri si'a: Peoko, pasa'a alimoe, palai. Kalioe-lie osamo taoe setoe, napasa'a alinja, malai, konomo eo setoe eo Satoe.
- 10 Nato'o nTo Jahoedi ri taoe anoe osa moeni: Eo Satoe
 11 se'i, bare'e madago da noepasa'a alimoe. Mesono taoe setoe: Anoe mampaka'osa jakoe, ntje'e anoe mampokaoe jakoe:
 12 Pasa'a alimoe, palai? Meoasi taoe se'e: Isema anoe manto'oka
 13 siko: Pasa'a, palai? Bare'e naintjani ntaoe osa ka'isemanja sira; maka meoeranakamo i Isa, kasondo ntaoe anoe ndjae.
- 14 Bare'e masae, ndaratamo i Isa taoe setoe ri Banoea mpanjomba, ntje'e pai ndapanto'oka si'a: Se'i siko osamo, ne'emo masala siko, boi naroempangi ndja'a anoe ma'ai mpodago.
- 15 Malaimo taoe setoe, nato'oka To Jahoedi, ka'iPoeë-
 16 Isanja anoe mampaka'osa si'a. Ntje'e pai napampepali nTo
 17 Jahoedi i Isa, oea ewantje'emo powiaa ri eo Satoe. Mesono i Isa: Papakoe bare'e ndaowe-owe monggale rantani se'i-
 18 se'i, ewantje'emo se'e jakoe. Pagonja madonge paoe setoe pai napampepali nTo Jahoedi da mampepate sira, maka banja podo be ndaaja eo Satoe, ndato'o wo'oe Poeë Ala
 19 Papaa, mampakasawia koroa pai Poeë Ala. Ntje'e pai naka re'e mpesono i Isa: Montjo koeto'oka komi: bare'e bara noendjaa-ndjaa nakoto noe Ana i mPapa ngkalionja, ane bare'e nakita i Papa mampowia; anoe ndapowia i mPapa,
 20 ntje'e wo'oe napowia noe Anaa. Ndapomawo i mPapa Anaa, poera-poera anoe ndapowia; ndatoedjoeka si'a, pai re'epa anoe ndatoedjoeka si'a anoe meroeoe ri ntje'e, naka djingki
 21 ndajami. Ewa i Papa mangalike taoe mate, naka toewoe moeni, ewase'e Ana i mPapa, taoe mate nakoto mangalike, ane napokono. Bare'e ndasili i mPapa dago pai dja'a ntaoe,
 22 ntje'e ndawaika Anaa, da napaaja ntaoe poera-poera Ana i mPapa, ewa paajanja i Papa. Anoe bare'e maaja Ana i
 24 mPapa, bare'e naaja i Papa anoe mampokaoe si'a. Montjo koeto'oka komi: anoe mampedongeka noentoe koe pai naaja Anoe mampokaoe jakoe, si'a mampotoempoe katoewoe anoe bare'e poesa, bare'emo da ndapepali salanja, nalempo kapatenja, ratamo ri katoewoenja. Montjo koeto'oka komi:
 25 bare'emo da masae, joanja se'i-se'imo, wa'a ntaoe mate da mampedongeka nganga noe Ana mPoeë Ala; anoe mangadonge, ntje'e da toewoe. Maka ewa i Papa toewoe ngka-

- 27 lioa, ewaintje'e ndawaika Anaa da toewoe ngkalionja, pai
 ndawaika si'a koeasa da masili dago pai dja'a, oea ana
 28 ntaoe katoewoenja. Ne'e ndipodjingki paoekoe, maka da
 djelamo ri kadjelanja taoe poera-poera anoe ri dajonja da
 29 mangadonge nganga noe Ana mPoeë Ala se'e, nepa da
 mesoewoe; anoe madago powianja da mangarata katoewoe,
 anoe madja'a powianja da mangarata silinja ri pembangoe-
 30 nja se'e. Jakoe ngkaliokoe bare'e koekoto mampowia bara
 noendjaa-ndjaa: gori mpadongekoe, ewantje'e pasilikoe dago
 pai dja'a, pai majoa pasilikoe. Maka banja panto'o ndajakoe
 koeloeloe, paikanja panto'o noe Anoe mampokaoe jakoe.
- 31 Ane koepetoemboe anoe manto'o katoewoekoe ngka-
 32 liokoe, bare'e montjo anoe koepetoemboe; re'e samba'a anoe
 mampetoemboe anoe manto'o katoewoekoe; poera-poera
 anoe ndapetoemboe manto'o katoewoekoe koeintjani montjo.
- 33 Iowi ndipokaoemo taoe ndjo'oe ri Johane; anoe napetoemboe
 34 i Johane, ntje'e montjo. Banja bara koepepali anoe nape-
 toemboe ntaoe, paikanja koeto'okamo komi, da nakajoa
 35 ndajami. Si'amo kodjo silo anoe malino karekanja, pai
 maboeja rajami mampokawongko rekanja, maoe bare'e
 36 masae. Paikanja re'e anoe mampetoemboe kajakoenja anoe
 ri wawo mpaoe i Johane, ntje'emo wa'a ngkoeasa anoe
 ndawaika jakoe i mPapa da koepakatongawa; wa'a ngkoeasa
 se'e mampomontjo ka'iPapanja anoe mampokaoe jakoe.
- 37 Pai i Papa anoe mampokaoe jakoe, sira anoe mampatongawa
 kajakoenja. Ngangaa bare'e re'e padongemi, lioa bare'e re'e
 38 pangkitami. Noentoea bare'e ndikekeni mainti-inti, maka
 39 bare'e ndiaja anoe ndapokaoe. Soera mPoeë Ala bare'e
 ndiowe-owe mabasa, ndjairia ndito'o da ndiparata katoewoe
 anoe bare'e poesa; soera setoemo anoe manto'o kajakoenja.
- 40 Paikanja bare'e ndipodjo ma'i ri jakoe, da ndiparata katoe-
 41, 42 woe. Bare'e koepepali petoeboenaka ntaoe, paikanja
 koeintjani komi, mawo ndaja ri Poeë Ala bare'e laoe ri
 43 rajami. Jakoe ma'i mangkeni to'o mPapakoe, pai bare'e
 ndiaja jakoe; ane re'e taoe ntaninja ma'i, podo mangkeni
 44 to'onja ngkalionja, intje'e da ndiaja. Wenoe da ndikoto
 maaja jakoe, sindara mombepepali kabangke ngkateto'omi
 pai bare'e ndipepali kadago ngkateto'omi ri Poeë Ala anoe
 45 samba'a-mba'a? Ne'e boi ndito'o kajakoenja da mampe-
 tisala komi ri Papa: anoe mampetisala komi, ntje'e i Moesa,

- 46 anoe nditandje. Maka ane ndiaja i Moesa, da ndiaja wo'oe
 47 jakoe, maka anoe na'oeki, kono jakoe. Ane bare'e ndiaja
 soeranja, ewaimbe'imo da paajami noentoeke?

6.

Taoe limantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa.

- 1 Oengka ndjairia malaimo i Isa, ri sambote ndano Galilea
 2 (bara rano Tiberia) kandjo'oea. Sondo kodjo taoe maloeloe
 3 sira, mangkita maria taoe madjoe'a ndapaka'osa. Mandake
 ri boejoe ntana i Isa, ndjairia potoendaa pai anagoeroea.
 4, 5 Mosoemo eo Pasa, posoesa nTo Jahoedi. Metango i Isa,
 ndakita saloemboe taoe ma'i ri sira, ntje'e pai ndapanto'oka
 i Pilipoe: Rimbe'i da paolita roti, da napangkoni ntaoe se'e?
 6 Pai naka ewaintje'e panto'oa, maka ndapeboetoeka raja i
 7 mPilipoe; oea lawi manotomo tangara ndajaa. Mesono i
 Pilipoe: Maoe saatoe roepia da ndaolika roti, bare'e da gana
 8 sako teasandipoe wa'a ntaoe se'e. Mesono samba'a ana-
 9 goeroea, i Andaria, toea'i i nTjimo Petoeroe: Se'i anangodi
 mangkeni roti limangkomba pai baoe roeamba'a, paikanja
 noendjaa jowenja da ndatilaka taoe anoe ewaintje'e kaso-
 10 ndonja? Ndato'o i Isa: To'oka taoe se'e da napotoenda.
 Maria ewo ri apa boejoe setoe. Motoendamo wa'a ntoeama,
 11 telimantjowoe imbanja. Ndatima i Isa roti setoe, mekakai
 ri Poeë Ala, nepa ndatilaka wa'a ntaoe motoenda setoe,
 12 ewaintje'e wo'oe baoe, gori mpepokono ntaoe. Mabosoemo
 taoe mangkoni, ndato'oka anagoeroea: Ndiroeroesi jabinja,
 13 boi tetadji. Naroeroesimo kodjo, boekemo nabangani karandji
 sampoejoe pai roeogoe, jabi noe roti limangkomba, anoe bare'e
 14 nakoni ntaoe. Boetoe nakita ntaoe se'e koeasa anoe ndapa-
 tongawa i Isa, nato'o: Ntje'emo kodjo i Nabi anoe da ma'i
 15 ri wawo lino. Ndaintjani i Isa taoe se'e da ma'i mantima
 sira da napalanti mokole, ntje'e pai ndapampalaika, mandake
 ngkalioa ndeki boejoe.

Pelindja i mPoeë Isa ri wawo ndano.

- 16 Sojomo reme, mobaloengkemo anagoeroea ri wiwi ndano.
 17 Sintjawi ri doeanga, mowosemo da mowote ri Kapenaoe.
 18 Mawengimo mpodago, bare'epa djela i Isa ri taoe se'e, se'i
 19 rano ma'aimo, maka marimbo ngojoe. Bara tepataojo

ntindja powose ntaoe se'e, nakita i Isa melindja ri wawo
 20 ndano, madadoe doeanga, maeka raja ntaoe se'e. Mesono
 21 i Isa: Jakoemo se'i, ne'e maeka. Maboeja raja ntaoe se'e
 mampapesawi sira, kalioe-lioe mosompomo doeanganja ri
 22 wiwi ndano, ri pontoe anoe natoenggai. Bangke reme nakita
 ntaoe sondo anoe mekakore ri sambote ndano, bare'e re'e
 doeanga ntaninja anoe mowotemo, podo samba'a, pai
 naintjani, bare'e sintjawi pai anagoeroea i Isa, wa'anja
 23 anagoeroea anoe modoeangamo. Paikanja ma'imo sangkoedja
 doeanga oengka ri lipoe Tiberia, mosoemo ri tana pangkoni
 24 ntaoe se'e roti, anoe ndapekakaika i mPoeë Isa. Boetoe
 nakita ntaoe sondo kabare'enja laoe i Isa bara anagoeroea,
 mesantjawimo ri wa'a doeanga setoe, mowote ri Kapenaoe,
 mampepali i Isa.

Poeë Isa Pangkoni ngkatoewoe.

25 Kanaratanja ntaoe sondo sira ri sambote ndano,
 26 napeoasi: Goeroe, impia katowotemi? Mesono i Isa: Montjo
 koeto'oka komi, banja bara da mampeole koeasakoe, pai
 ndipampepali jakoe, paikanja pangkonimi roti rantani
 27 mabosoe. Ne'e ndipomalenge pangkoni anoe da paja moeni,
 paikanja pangkoni anoe bare'e bali-bali, djela ri katoewoe
 anoe bare'e poesa; ntje'e da nawaika komi i Ana manoesia,
 28 si'a anoe ndatoedjoe mPoeë Ala. Meoasi taoe setoe: Noendjaa
 da kapowia, da ndapampokono mPoeë Ala powia mami?
 29 Mesono i Isa: Se'i anoe ndapokono mPoeë Ala: pangajami
 30 anoe ndapokaoe. Nato'o moeni ntaoe se'e: Koeasa noendjaa
 noepapakita, kapampeole, nepa da kaaja siko? Noendjaa
 31 noekoto? Wa'a ngkai mami mangkoni roti mana ri pada bone,
 ewa anoe nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Roti oengka ri Soe-
 32 roega ndapakonika taoe setoe. Mesono i Isa: Montjo koeto-
 'oka komi: Banja i Moesa anoe mawaika komi roti oengka ri
 Soeroega, paikanja Papakoe mawaika komi roti oengka ri
 33 Soeroega anoe montjo. Maka roti anoe oengka ri Poeë Ala,
 intje'e anoe mena'oe oengka ri Soeroega pai mewalimo poe'oe
 34 ngkatoewoe ntolino. Nato'o ntaoe setoe: Poeë, roti setoe da
 35 ndiwaika kami, ne'e ndiowe-owe. Mesono i Isa: Jakoemo se'i
 Roti ngkatoewoe. Anoe ma'i ri jakoe, bare'emo da maoro,
 36 anoe maaja jakoe, bare'emo da maranganga. Paikanja
 koeto'okamo komi: Ndikitamo jakoe pai bare'e ndiaja.

- 37 Poera-poera taoe anoe ndawaika jakoe i mPapa, ntje'e da ma'i ri jakoe pai anoe ma'i ri jakoe, bare'e da koepapalai.
- 38 Maka pena'oekoe oengka ri Soeroega, banja da mangaloeloe songka ndajakoe, paikanja songka noe Anoe mampokaoe jakoe. Se'i songka noe Anoe mampokaoe jakoe, poera-poera taoe anoe ndawaika jakoe, ne'e boi da re'e anoe tetadji,
- 40 paikanja da koewangoe ri kapoesa noe doenia. Maka se'imo pepokono mPapakoe, taoe poera-poera anoe mangkita Anaa nepa naaja, ntje'e da mangarata katoewoe anoe bare'e poesa, pai si'a da koewangoe ri kapoesa noe doenia.
- 41 Kangoeroe-ngoeroemo To Jahoedi, nadonge pompaoea:
- 42 Jakoe se'i roti anoe mena'oemo oengka ri Soeroega, nato'o: Banja intje'e i Isa ana i Joesoe, anoe taintjani inenja pai papanja? Wenoe pai napanto'o: Jakoe mena'oemo oengka
- 43 ri Soeroega. Ndato'o i Isa ri taoe se'e: Komi ne'e kangoeroe-ngoeroe. Bare'e da re'e taoe djela ri jakoe, sangadi ndano'o i mPapa anoe mampokaoe jakoe; taoe setoe da koewangoe
- 45 ri kapoesa noe doenia. Se'i anoe nda'oeki ri Soera noe wa'a nabi: Poera-poera taoe da ndapakanoto i mPoeë Ala rajanja. Taoe poera-poera anoe mampedongeka noentoe i mPapa
- 46 pai nasajawa, si'amo anoe ma'i ri jakoe. Banja bara re'e mangkita i Papa, wa'anja anoe oengka ri Poeë Ala, si'a anoe mangkita i Papa. Montjo koeto'oka komi, anoe re'e peaja ndajanja, si'a mampotoempoe katoewoe anoe bare'e poesa.
- 48, 49 Jakoemo anoe tepakoro Roti ngkatoewoe. Wa'a ngkaimoe
- 50 nakoni roti mana ri pada bone poea pai mate; roti anoe mena'oe oengka ri Soeroega, ewase'i kare'enja: ane re'e taoe mangangkoni, bare'e da mate si'a. Jakoemo se'i Roti ngkatoewoe anoe mena'oemo oengka ri Soeroega, ntje'e ane nakoni ntaoe, bare'e da poesa katoewoenja; roti anoe da koewai, ntje'e korokoe, anoe da koewai da nakatoewoe ntolino.
- 52 Mombembabalimo wo'oe To Jahoedi, napombeto'oka: Ewaimbe'i da pangkotonja da mawaika kita koronja da
- 53 takoni? Ndato'o i Isa ri taoe setoe: Montjo koeto'oka komi, ane bare'e ndikoni koro i Ana manoesia pai bare'e ndiinoe
- 54 daanja, bare'e da toewoe rajami. Anoe mangkoni korokoe pai manginoe daakoe, naratamo katoewoe anoe bare'e poesa,
- 55 taoe setoe da koepatoewoe ri kapoesa noe doenia. Korokoe pangkoni montjo, daakoe panginoe montjo. Anoe mangkoni

korokoe pai manginoe daakoe, si'a maroo-roo ri rajakoe,
 57 jakoe maroo-roo ri rajanja. Ewa jakoe ndapokaoe i mPapa
 anoe poe'oe ngkatoewoe pai katoewoekoe ri sira poe'oenja,
 ewaintje'e taoe anoe mangkoni korokoe, ri jakoe poe'oe
 58 ngkatoewoenja. Intje'emo roti anoe oengka ri Soeroega pena-
 'oenja, banja ewa anoe nakoni noe wa'a ngkaimi pai mate
 jaoe; anoe mangkoni Roti ngkatoewoe, ntje'e da toewoe
 59 bare'e poesa. Ntje'e ndato'o i Isa, mopatoentoe ri langgara
 ri Kapenaoe.

Maria anagoeroe mampalaika Poeë Isa.

60 Maria anagoeroea madonge noentoea, nato'o: Setoemo
 61 paoe maroso; isema da mangkoto mampedongeka? Ndai-
 ntjani i Isa ri rajaa, paoea napingadjoka noe anagoeroea;
 62 ntje'e pai ndapanto'o: Ntje'e ndito'o paoe maroso? Ewaimbe'i
 ntano ane ndikita kandekoe i Ana manoesia ndekoe ri anoe
 63 lawi kare'enja? Inosa anoe poe'oe ngkatoewoe, koro bare'e
 re'e jowenja. Noentoe anoe koetoentoeka komi, ntje'e inosa
 64 pai katoewoe. Paikanja sa'e komi bare'e re'e peaja ndajanja.
 Maka lawi ndaintjani i Isa isema taoe anoe bare'e re'e peaja
 65 ndajanja pai isema anoe da manawoesaka sira. Nepa ndato'o:
 Ntje'e pai koepanto'oka komi: bare'e nakoto ntaoe ma'i ri
 jakoe, ane bare'e ndawaika si'a i mPapa.

66 Oengka lairia sondomo anagoeroea anoe meoeranaka,
 67 bare'emo napokono maloeloe sira. Meoasi i Isa ri anagoeroea
 sampoejoe radoea: Komi bare'e wo'oe da rajami da malai?
 68 Mesono i Simo Petoeroe: Poeë, ri sema da palai mami?
 Komi toempoe noe Noentoe ngkatoewoe anoe bare'e poesa.
 69 Kami se'i kaaja, manoto ri raja mami kakominja i Masehi,
 70 Ana mPoeë ngkatoewoe. Mesono i Isa: Banja komi sampoejoe
 radoea koepilisi? Pai samba'a komi anamajoenoe i Madja'a.
 71 Anoe ndato'o, ntje'e i Joedasi ana i nTjimo To Karioti,
 maka si'a anoe da manawoesaka sira, si'a samba'a taoe ri
 sampoejoe radoea setoe.

7.

Poeë Isa bare'e naaja noe wa'a ngkasangkompoa.

1 Oengka lairia melindja-lindja i Isa ri tana Galilea, bare'e
 ndapodjo melindja ri tana Joedea, maka napepali nTo

2 Jahoedi inosaa. Mosoemo posoesa nTo Jahoedi soesa mpo-
 3 koeani to'onja. Nato'o noe wa'a ntoea'ia: Palaimo oengka
 ire'i, kandjo'oe ri tana Joedea, da napangkita wo'oe noe
 4 anagoeroemoe koeasa anoe noepatongawa. Maka taoe anoe
 mampepali kabangke ngkateto'onja, bare'e nasamboenika
 anoe napowia. Ane ewaintje'e koeasamoe, toedjoeka taoe
 6 sondo liomoe. Maka sawe toea'ia bare'e naaja sira. Ndato'o
 i mPoeë Isa ri wa'a ntoea'ia: Ane jakoe, bare'epa djela ri
 7 kadjelanja; ane komi, djelamo ri kadjelanja. Sangaja-ngaja
 komi napokono noe doenia, jakoe bare'e napodjo, maka
 8 koetodjoeka doenia kadja'a noe wa'a mpowianja. Ndika-
 ndekoemo ri posoesa, jakoe bare'epa da ndekoe ri posoesa
 se'i, maka bare'epa djela mpodago ri gori ngkandekoekoe.
 9 Poeramo pompaoea se'e ri toea'ia, maroo-roopa rioenja sira
 10 ri Galilea. Pajamo toea'ia ndekoe ri posoesa, nepa ndekoe
 wo'oe sira, bare'e mepatongawa mpodago, paikanja ewa
 11 mesasamboeni. Napepalimo nTo Jahoedi sira ri posoesa,
 12 napeoasi: Mbe'i si'a? Mariamo paoe kodi anoe mewali ri
 taoe sondo, manto'o kasiranja; sa'e manto'o: Taoe majoa
 13 si'a, sa'e manto'o: Bare'e, nalingoeni taoe. Pai bare'e re'e
 anoe maloga rajanja mampaoe kasiranja, maka To Jahoedi
 anoe napokaeka.

Poeë Isa mopatoentoe ri Posoesa mpokoeani.

14 Lioemo ga'a ntongo mposoesa, ndekoemo i Isa ri Banoea
 15 mpanjomba, mopatoentoe. Djingkimo raja nTo Jahoedi,
 nato'o: Wenoë pai nakalo'e ntaoe setoe, bare'e megoeroe?
 16 Mesono i Isa: Noentoe koe banja jakoe poe'oenja, Anoe
 17 mampokaoe jakoe, sira poe'oenja. Taoe anoe sandaja-ndaja
 pai sira, ntje'e maintjani da manto'o bara oengka ri Poeë
 18 Ala noentoe koe, bara oengka ri jakoe. Taoe anoe mampe-
 toemboe noentoenja ngkalionja, si'a mampepali kabangke
 ngkateto'onja ngkalionja; taoe anoe mampepali kabangke
 ngkateto'o noe Anoe mampokaoe si'a, ntje'e majoa, bare'e
 19 re'e podenggo ndajanja. Banja i Moesa anoe manto'oka komi
 wa'a ntjongka mPoeë Ala? Pai bare'e re'e ri komi anoe
 20 mangaloeloe. Wenoë pai ndipampepali inosakoe? Mesono
 21 taoe sondo: Wando siko, isema mampepali inosamoe? Me-
 sono i Isa: Podo sangaja koepowia, ntje'e ndipodjingki poera-

- 22 poera. Ada mpopasoena, i Moesa anoe madika, maoe banja
i Moesa poe'oenja, paikanja wa'a ngkaimi. Pai popasoena
23 se'e madoedoe ndipowia ri eo Satoe. Se'i anangodi ndasoena
ri eo Satoe, naka ne'e ndalapasaka padika i Moesa, wenoe
pai ndipampokarae jakoe, mampaka'osa soemanggoro ntaoe
24 ri eo Satoe? Ne'e ndiposari anoe podo ndiintjani wawonja;
ndipepalimo kamontjonja.
- 25 Mesono sa'e To Jeroesale: Banja intje'emo anoe napepe-
26 pali ntaoe inosanja? Peole, dja mopapatoentoe, manga'a-
nga'a rajanja, bare'e re'e anoe mantjeko. Boi dja narata
ndajamo kodjo noe wa'a ntaoe lo'eta, kasi'anjamo i Masehi.
27 Pai taoe se'i taintjani ka'oengkarimbe'inja, paikanja ane
djelamo i Masehi, bare'e da re'e taoe maintjani ka'oengka-
28 rimbe'inja. Ntje'e pai ndapeboo i Isa, mopatoentoe ri Banoea
mpanjomba, ndato'o: Ndiintjanimo jakoe, ndiintjani wo'oe
ka'oengkarimbe'ikoe, paikanja banja panto'o ndajakoe ngka-
liokoe pai koekama'i; Anoe mampokaoe jakoe, sira anoe
29 montjo; bare'e ndiintjani sira. Paikanja jakoe koeintjani
sira, maka oengka ri sira kama'ikoe, sira anoe mampokaoe
30 jakoe. Setoe pai naka da raja ntaoe setoe mantjoko sira,
paikanja bare'e re'e anoe mangadjama, maka bare'epa rata
31 ri karatanja. Pai maria taoe sondo anoe maaja sira, nato'o:
Ane djelamo i Masehi, ara da ndapapakitaka kita koeasa
anoe meroeoe ri anoe ndapapakita i Isa?
- 32 Nadonge nTo Parisi pedjawa-djawa ntaoe sondo,
manto'o ka'iPoeëIsanja; ntje'e pai napampokaoe noe wa'a
ntadoe mpanjomba pai To Parisi anamajoenoenja da mantjo-
33 ko sira. Ndato'o i Isa: Bare'emo masae da karoo-rookoe ri
ojomi, nepa da ndekoe jakoe ri Anoe mampokaoe jakoe. Da
34 ndipepali jakoe, bare'emo da ndirata, pai bare'e da ndikoto
35 ndjo'oe ri anoe kare'ekoe. Ntje'e pai napombembeto'okamo
nTo Jahoedi: Rimbe'i da kandjo'oenja, pai naka bare'e da
takoto mangarata? Boi dja da rajanja da ndjo'oe ri To
Jahoedi anoe ri ojo nTo Garika katoewoenja, nepa da
36 mopatoentoe ri To Garika? Noendjaa posoki mpaoenja:
Jakoe da ndipepali, bare'e da ndirata, pai bare'e da ndikoto
ndjo'oe ri anoe da kare'ekoe?
- 37 Ri tando mposoesa, ri eo anoe tepakoro matanja,
mekakoremo i Isa meboo-boo, ndato'o: Ane re'e taoe ma-
38 ranganga, naka ma'imo da manginoe ri jakoe. Ewa panto'o

nTjoera mPoeë Ala: Anoe maaja jakoe, oeë ngkatoewoe da
 39 re'e moili-ili oengka ri rajanja, manto'o Inosa mPoeë Ala,
 anoe da toedoe ri taoe anoe maaja sira. Maka bare'epa
 toedoe Inosa mPoeë Ala, oea bare'epa mepone ndeki Soe-
 40 roega Poeë Isa. Madonge paoe se'e, nato'o ntaoe sondo sa'e:
 41 Si'amo kodjo i Nabi. Mesono sa'e: Si'amo i Masehi. Dja sa'e
 manto'o: Bara oengka ri tana Galilea da kama'i i Masehi?
 42 Banja ewase'i panto'o nTjoera mPoeë Ala: I Masehi da moeli
 i Daoedi, oengka ri lipoe Beteleme, lipoe i Daoedi, da
 43 kama'ia? Mewalimo posisala ntaoe manto'o kasiranja.
 44 Sa'e taoe setoe da rajanja da mantjoko sira, paikanja bare'e
 re'e anoe mangadjama.

45 Mewalilimo ntano anamajoenoe ri tadoe mpanjomba
 pai To Parisi; meoasimo taoe setoe: Makoedja bare'e ndikeni?
 46 Mesono anamajoenoe: Bare'epa re'e taoe monoentoe ewa
 47 sira. Mesono To Parisi: Ara komimo wo'oe nalingoeni?
 48 Ara re'e samba'a ri wa'a ntadoe mpanjomba, bara To Parisi
 49 anoe maaja taoe setoe? Paikanja wa'a ntaoe tengo sindjae,
 anoe bare'e naintjani Soera mPoeë Ala, da narata mpoeloroel
 50 Se'i samba'a ri taoe setoe i Nikodemoe, anoe ma'i owi ri
 51 sira, nato'o: Ara montjo gori noe adata, da mampetisala
 taoe, ane bare'epa tapedongeka paoenja pai ane bare'epa
 52 tarata ndaja noendjaa napowia? Mesono taoe setoe: Ara
 siko wo'oe oengka ri Galilea? Pepalimo ri Soera, da noerata,
 bare'e re'e nabi anoe ri tana Galilea pebetenja.

53 Mewalilimo taoe setoe ndjo'oe ri banoeanja samba'a
 samba'a.

8.

We'a masala nawawanaka ntaoe ri Poeë Isa.

1 Malaimo wo'oe i Isa, ndjo'oe ri boejoe ngKadjoe lana.
 2 Bangke reme mewalili, ndjo'oe moeni ri Banoea mpanjomba,
 ma'imo wo'oe wa'a ntaoe sondo ri sira; motoendamo Poeë
 Isa, mopatoentoe.

3 Setoemo wa'a mpandita pai To Parisi ma'i mawawa-
 4 naka we'a samba'a, narata ntaoe ntongo mosalara, nadika
 ri tongonja, nepa nato'oka sira: Goeroe, se'i we'a anoe narata
 5 ntaoe ntongo mosalara. Ndato'o i nabi Moesa ri padikaa,
 taoe anoe ewaintje'e salanja, da ndawoenoe mbatoe, naka

6 mate; siko ewaimbe'i panto'omoe? Pai naka ewaintje'e
 paoe ntaoe setoe, maka natoenggai da manawoesaka sira,
 naka re'e anoe da napampetisalaka. Metoetoe i Isa, mo'oeki
 7 ntanoedjoe ri tana. Kabare'enja naowe ntaoe se'e mekoetana,
 mompajoa sira, ndato'oka taoe se'e: Anoe bare'e re'e salanja
 8 ri wa'a ngkomi, ntje'e da mewoenoe rioenja. Metoetoe moeni
 9 sira, mo'oeki ri tana. Madonge pesonoa se'e, malaimo taoe
 se'e samba'a samba'a, montepoe'oe ri anoe toe'amo, maroo-
 10 roomo sira mombesoeara pai we'a. Mompajoa moeni i Isa,
 ndato'oka we'a: Imbe'imo taoe ngena? Bare'e re'e anoe
 11 mampetisala siko? Mesono we'a: Bare'e re'e, Poeë. Mesono
 i Isa: Jakoe wo'oe bare'e koepetisala siko. Palaimo, ne'emo
 noepodjo da masala moeni.

Poeë Isa Reme ntolino.

12 Ndaseko moeni i Isa taoe setoe, ndato'o: Jakoe se'i
 Reme ntolino; anoe maloeloe jakoe, bare'e da melindja ri
 13 kawenginja, paikanja reme ngkatoewoe da naporeme. Me-
 sono To Parisi: Kono koromoe anoe noeto'o; paoemoe bare'e
 14 montjo. Mesono i Isa: Mae kono korokoe anoe koeto'o,
 sangaja-ngaja montjo paoekoe, maka koeintjani ka'oengka-
 rimbe'ikoe, koeintjani wo'oe kadarimbe'ikoe; komi bare'e
 15 ndiintjani ka'oengkarimbe'ikoe pai kadarimbe'ikoe. Komi
 mampilisi anoe podo wawonja ndikita, jakoe bare'e
 16 re'e taoe koepilisi. Ane re'e koepilisi, montjo pampi-
 lisikoe intje'e, maka bare'e toewoe ngkaliokoe jakoe, jakoe
 toewoe sandaja-ndaja pai i Papa anoe mampokaoe jakoe.
 17 Ewase'i wo'oe nato'o noe padikami: Anoe napetoemboe
 18 ntaoe radoea, ntje'e montjo. Jakoemo se'i anoe mompaoe
 anoe kono korokoe, nepa samba'a i Papa anoe mampokaoe
 19 jakoe manto'o kajakoenja. Meoasi taoe setoe: Imbe'i papa-
 moe? Mesono i Isa: Bare'e ndiintjani jakoe, bare'e wo'oe
 da ndiintjani Papakoe. Ane ndiintjani jakoe, da ndiintjanim
 20 wo'oe Papakoe. Wa'a noentoe se'e ndasowanaka i Isa ri
 lintjoe kare'e mpanawoe doi, ri soma noe Banoea mpanjo-
 mba. Pai bare'e re'e anoe mantjoko sira, maka bare'epa
 djela ri kadjelanja.

Poeë Isa Ana mPoeë Ala anoe ndapokaoe mPapaa.

- 21 Ndato'o moeni ri taoe se'e: Jakoe da malai, jakoe da
ndipepali, pai komi da mate taoe masala; bare'e ndikoto
22 ndjo'oe ri da kandjo'oekoe. Ntje'e pai napanto'o nTo Ja-
hoedi: Boi natoenggai da mampepate koronja, maka nato'o:
23 Bare'e ndikoto ndjo'oe ri da kandjo'oekoe. Mesono sira:
Komi taoe oengka ri doenia, jakoe oengka ri Soeroega, komi
24 oengka ri lino se'i, jakoe banja oengka ri lino se'i. Ntje'e
pai koepanto'oka komi: Da mate taoe masala komi, maka
ane bare'e ndiaja kajakoenja, sangaja-ngaja da mate taoe
25 masala komi. Mesono taoe setoe: Isema siko? Mesono i Isa:
26 Se'i koeto'okamo komi rioe-rioenja; mariapa da koekoto
manto'o pai mampakanoto anoe kono kakominja, paikanja
Anoe mampokaoe jakoe, sira anoe majoa, dja jakoe anoe
27 koedonge ri sira, ntje'e koeto'oka tolino. Bare'e naintjani
28 ntaoe se'e ka'iPapanja anoe ndato'o i Isa. Ntje'e pai nda-
panto'o wo'oe: Ane ndioretakamo i Ana manoesia, nepa da
ndiintjani kajakoenja pai kabare'enja koepowia bara noe-
ndjaa-ndjaa ngkaliokoe, paikanja anoe ndapapaintjanika
29 jakoe i mPapa, intje'e koepetoemboe. Anoe mampokaoe
jakoe, sira anoe mawawanaka jakoe, bare'e ndapalaika jakoe,
maka sangaja-ngaja koeloeloe pepokonoa.
- 30, 31 Madonge paoea setoe, maria taoe mangaaja. Ntje'e pai
ndapanto'o i Isa ri To Jahoedi anoe mangaaja sira: Ane
ndipakarodo noentoekoe ri rajami, da mewalimo anagoe-
32 roekoe montjo komi. Noentoe montjo da ndirata ndaja,
33 Noentoe montjo da mangaosoe komi. Mesono taoe setoe:
Kami moeli i Boerahima, bare'e re'e anoe mampowatoea
kami. Wenoë pai noepanto'o: Da re'e anoe mangaosoe komi?
34 Mesono i Isa: Taoe anoe mampowia anoe madja'a, watoea
35 i Madja'a si'a. Anoe toewoe watoea, banja taliwanoea mpo-
36 dago si'a; ana ntaliwanoea si'a tepakoro taliwanoea. Ane da
naosoe noe ana ntaliwanoea, da toewoe taliwanoea kodjo
37 komi. Koeintjani kakominja moeli i Boerahima, paikanja
ndipepali inosakoe, maka noentoekoe bare'e rodo ri rajami.
38 Anoe koekita ri Papa, intje'e koepetoemboe; komi anoe
39 ndidonge ri papami, ntje'e ndipowia. Mesono taoe se'e,
nato'oka sira: I Boerahima papa mami. Mesono i Isa: Ane
ana i Boerahima komi, da ndiloeloemo powia i Boerahima.

- 40 Se'i ndipepali mampepate jakoe, tero'o koepetoemboeka
komi Noentoe montjo, anoe koedonge ri Poeë Ala. Banja
41 ewantje'e powia i Boerahima. Komi powia mpapami ndi-
loeloe. Mesono taoe setoe: Banja bara ana ngkapande kami,
42 samba'a-mba'a papa mami, Poeë Ala. Mesono i Isa: Ane
Poeë Ala papami, sangaja-ngaja da ndipotowe jakoe; maka
jakoe oengka ri Poeë Ala kama'ikoe; banja bara koema'i
43 ngkaliokoe, sira anoe mampokaoe jakoe. Makoedja pai naka
bare'e ndirata ndaja noentoeke? Poe'oenja: bare'e ndikoto
44 mampedongeka noentoeke. Komi ana mpapami i Madja'a,
pai naka da rajami da mampowia pepokono mpapami.
Ntje'emo lawinja taoe topepepate, bare'e napodjo mangke-
keni Noentoe montjo, maka bare'e re'e anoe montjo ri
rajanja. Ane mbamba napetoemboe, noentoenja ngkalionja
napetoemboe, maka tokambamba-mbamba katoewoenja, pai
45 papa noe wa'a mbamba. Jakoe bare'e ndiaja, oea koepe-
46 toemboe anoe montjo. Isema komi da mangkoto mampeti-
sala jakoe? Ane montjo noentoeke, makoedja bare'e ndiaja
47 jakoe? Anoe oengka ri Poeë Ala, si'a mampedongeka noentoe
mPoeë Ala; pai naka bare'e ndipodjo mampedongeka, maka
banja oengka ri Poeë Ala komi.
- 48 Mesono To Jahoedi, nato'oka sira: Ara bare'e montjo
49 kato'o siko To Samaria, taoe naperata-rata lamo? Mesono
i Isa: Bare'e naperata-rata lamo jakoe, paikanja koetoe-
boenaka Papakoe pai komi bare'e nditoeboenaka jakoe.
50 Banja petoeboenaka ntaoe koepepali, samba'a anoe mampe-
51 pali, sira anoe manto'o kamontjonja. Montjo koeto'oka
komi, taoe anoe mamporewoe noentoeke, bare'e da naepe
kapate bara impia-mpia.
- 52 Mesono To Jahoedi: Se'i-se'i manotomo ri raja mami
kasikonja naperata-rata lamo. I Boerahima pai wa'a nabi
matemo; se'i siko manto'o: Taoe anoe mamporewoe noentoe-
53 koe, bare'e da naepe kapate bara impia-mpia. Ara meroeoe
siko ri ngkai mami i Boerahima anoe matemo? Maoe wa'a
54 nabi, paka matemo! Sangkoedja noeto'o katoewoemoe? Me-
sono i Isa: Ane koetoeboenaka korokoe, bare'e da re'e
jowenja; anoe mantoeboenaka jakoe, sira Papakoe, anoe
55 ndito'o Poeëmi. Pai bare'e ndiintjani sira, jakoe maintjani
sira. Ane koeto'o bare'e koeintjani sira, da kambamba-
mbamba jakoe ewa komi, paikanja koeintjani sira pai koe-

56 parindaja noentoea. Mawongko raja noe ngkaimi i Boera-
 hima mampomata-mata katoewoekoe se'i, nakitamo kodjo,
 57 napokawongko. Mesono To Jahoedi: Bare'epa sawe lima-
 mpoejoe nta'oe gori ntinoewoemoe; ara noekitamo i Boera-
 58 hima? Mesono i Isa: Montjo koeto'oka komi: Bare'epa toewoe
 59 i Boerahima, lawinja re'emo jakoe. Setoe pai napantima nTo
 Jahoedi watoe da napawoenoeaka sira; mesamboenimo i Isa,
 ndapalaika Banoea mpanjomba.

9.

Taoe boeta oengka ngkakodinja ndapaka'osa
 i mPoeë Isa.

1 Polioea se'e, ndakita i mPoeë Isa taoe anoe boetamo
 2 oengka mpampoana si'a. Meoasi anagoeroea, nato'o: Goeroe,
 isema masala, taoe se'i bara inenja pai papanja pai naka
 3 boetamo si'a ri pampoana? Mesono i Isa: Banja si'a masala,
 bara inenja pai papanja, wa'anja pai naka ewantje'e, da
 4 nakatongawa ngkoeasa mPoeë Ala ri koronja. Ntongo ma-
 remepa, manoro jakoe da mampotetala waa ntetala noe Anoe
 mampokaoe jakoe; ane ratamo wengi, bare'emo da nakoto
 5 ntaoe motetala. Sindara toewoepa jakoe ri wawo lino, reme
 ntolino jakoe.

6 Roo mompaoe ewantje'e, metoepe Poeë Isa ri tana,
 toepea se'e ndapowiaka lomboe, ntje'e ndagereka mata i
 7 Boeta, nepa ndato'oka: Palai mendo'oe ri likoe Siloa (poso-
 kinja: ndapokaoe). Malaimo i Boeta, mendo'oe, melindja,
 josamo matanja.

8 Setoemo wa'a ntaoe kasitaliwanoeanja, anoe mangkita
 si'a woengkaeo boeta, napeoasi: Banja intje'e anoe motoenda
 9 merapi-rapi? Sa'e manto'o: Si'amo. Mesono sa'e: Banja,
 10 kasintolionja jaoe. Mesono i Boeta: Jakoemo se'i. Ntje'e
 pai napampeoasi ntaoe setoe: Ewambe'i ntano katepakajosa
 11 noe matamoe? Mesono i Boeta: Taoe anoe i Isa to'oa ndapowia
 lomboe, ntje'e ndagereka matakoe, nepa ndato'oka jakoe:
 Palai mendo'oe ri likoe Siloa. Malaimo jakoe mendo'oe, josa-
 12 mo matakoe. Mesono taoe setoe: Imbe'i si'a? Mesono i
 Boeta: Bare'e koeintjani.

Pombebali-bali nTo Parisi pai i Boeta.

- 13, 14 Nawawanaka ntaoe setoe i Boeta ri To Parisi, konomo
 eo Satoe pampowia i mPoeë lomboe anoe ndapakajosaka
 15 mata i Boeta. Se'i wo'oe To Parisi mekoetana ri Boeta,
 ewaimbe'i katepakajosa noe matanja. Mesono i Boeta:
 Lomboe ndagereka matakoe, malai mendo'oe jakoe, josamo
 16 matakoe. Nato'o nTo Parisi sa'e: Taoe setoe banja oengka
 ri Poeë Ala, be naaja eo Satoe. Mesono sa'e: Weno da nakoto
 ntaoe masala mampatongawa koeasa anoe ewaintje'e?
 17 Mosisala ntano taoe setoe. Ntje'e pai napawalimpeoasi ri
 Boeta: Siko, taoe noendjaa noeto'o si'a, maka napakajosamo
 matamoe? Mesono i Boeta: Koeto'o nabi.
- 18 Pai bare'e naaja nTo Jahoedi kasi'anja i Boeta owi, anoe
 josamo matanja, rantani napeboo ine pai papa ntaoe anoe
 19 josamo matanja. Napekoetana ri taoe setoe: Intje'e kodjo
 anami, anoe boetamo ri pampoanami? Weno pai nakajosamo
 20 matanja wawase'i? Mesono inenja pai papanja: Manoto ri
 21 raja mami ka'anamaminja, kapoana boetamo. Ka'iwenoenja
 pai nakajosamo matanja wawase'i, bare'e kaintjani, ka'ise-
 manja anoe mampakajosa, bare'e wo'oe kaintjani. Ndipeoasi
 ri si'a ngkalionja, ganamo tinoewoenja, naintjanimo mampaoe
 22 koronja. Pai naka ewaintje'e pesono noe inenja pai papanja,
 maka To Jahoedi napokaeka, oea re'emo napombeto'oka
 nTo Jahoedi, ane re'e taoe manto'o ka'iPoeëIsanja i Masehi,
 23 taoe setoe da ndapapesoewoe ri langgara. Ntje'emo poe'oenja
 pai napanto'o noe inenja pai papanja: Ganamo tinoewoenja,
 da ndipeoasimo ri si'a ngkalionja.
- 24 Karoea ngkaninjamo napeboo ntaoe setoe i Boeta owi,
 nato'oka si'a: Poeë Ala da noeoende; taintjani taoe setoe
 25 taoe masala. Mesono i Boeta: Bara taoe masala sira, bare'e
 koeintjani, dja wa'anja se'i manoto ri rajakoe: Iowi boeta
 26 jakoe, se'i-se'i josamo matakoe. Napeoasimo moeni ntaoe
 setoe: Nakoedja ntano siko? Ewaimbe'i pampakajosanja
 27 matamoe? Mesono i Boeta: Roomo koeto'oka komi pai
 bare'e ndipedongeka; makoedja pai naka da rajami da
 28 madonge moeni? Da rajami da mewali anagoeroea? Naboe-
 rangkasi ntaoe setoe i Boeta, nato'o: Siko anagoeroenja,
 29 paikanja kami anagoeroe i Moesa. Manoto ri raja mami,
 i Moesa ndapompaoeka i mPoeë Ala, paikanja taoe sindjaoe

- 30 bare'e kaintjani ka'oengkarimbe'inja. Mesono i Boeta: Ntje-
 'emo se'e anoe tapodjingki: Bare'e ndiintjani ka'oengka-
 31 rimbe'ia, paikanja matakoe ndapakajosa. Taintjani, bare'e
 ndalinga i mPoeë Ala taoe masala; podo taoe anoe meaja
 32 ri sira, anoe maloeloe songkaa, intje'e ndalinga. Oengka ipi-
 amo bare'epa sangkani ndadonge taoe mampakajosa mata
 33 joenoe anoe boeta oengka mpampoana. Ane banja oengka ri
 34 Poeë Ala sira, bare'e da ndakoto bara noendjaa-ndjaa. Mesono
 taoe setoe, nato'oka i Boeta: Oengka ri pebete mbo'omoe
 toewoe taoe masala siko, se'i da noepatoedjoe kami? Napap-
 pesoewoe ntaoe setoe i Boeta.

Pompaoe i mPoeë Isa pai i Boeta.

- 35 Ndadongemo i Isa kanapapesoewoenja i Boeta, ndara-
 36 tamo si'a, ndato'oka: Noeaja i Ana manoesia? Mesono i
 37 Boeta: Isema ndito'o, Poeë, da koepaaja. Mesono i Isa:
 38 Noekitamo, maka sampompaoemo se'i, si'amo. Nato'o i
 39 Boeta: Koeaja, Poeë. Manjombamo si'a ri Poeë Isa. Ndato'o
 i Isa: Kama'ikoe ri wawo lino se'i, da naka re'e mpoga'a
 ntaoe: taoe anoe be josa mata da napenaa matanja, taoe
 40 josa mata da naka boeta. Paoe se'e nadonge nTo Parisi
 sa'e, anoe laoe ri sori mPoeë Isa, nato'oka sira: Kami wo'oe
 41 ndito'o boeta? Mesono i Isa: Ane boeta komi, be da masala
 komi; se'i ndito'o: Josa mata mami; masala ntano komi.

10.

Topongkambi anoe montjo.

- 1 Montjo koeto'oka komi: Taoe anoe banja ri boboka
 pesoeanja ri bontjo bimba, dja ntaninja peponenja, intje'e
 2 topangangka pai toperopoe; anoe ri boboka pesoeanja, intje'e
 3 taoe topongkambi bimba. Si'a anoe nalokaka ntopodjaga
 boboka, si'a anoe napedongeka noe bimba oni nganganja.
 Anoenja bimba napepeboo to'onja, nepa napapesoewoe.
 4 Poeramo napapesoewoe wa'a bimbanja, napesindioeka, se'i
 5 bimbanja mangaloeloe, maka naintjani oni nganganja. Bare'e
 da naloeloe taoe ntaninja, ntje'e da napalaika, maka bare'e
 naintjani oni nganga ntaoe ntaninja.
 6 Ntje'emo paoe mporapa anoe ndato'o i mPoeë Isa ri

- taoe setoe, paikanja bare'e narata ndaja katoedoe mpaoea.
- 7 Ntje'e pai ndapanto'o wo'oe i mPoeë Isa: Montjo koeto'oka
- 8 komi: Jakoemo anoe boboka noe bimba. Poera-poera taoe
 anoe djela mampesindioeka jakoe paka topangangka pai
 toperopoe; bare'e napedongeka noe bimba oni nganganja.
- 9 Jakoemo se'i boboka; taoe anoe ri jakoe pesoeanja, ntje'e
 da toewoe, djaja mpesoea pai djaja mpesoeuwe da narata
- 10 pai pangandenja. Topangangka bare'e ntaninja nakama'ika
 djamo da mangangka, da meropoe, da mepepate; jakoe anoe
 koekama'ika, da naka toewoe noe bimbakoe pai naka gana
- 11 mpangandenja. Jakoe se'i topongkambi anoe montjo; topo-
 ngkambi anoe montjo bare'e napepoeroengi inosanja mangka-
 mbi bimbanja. Taoe ndasaro, anoe banja topongkambi pai
- 12 banja toempoe noe bimba, ane nakita ma'i sarigala, napa-
 laika bimba, molontjo; nasokomo ntjarigala bimba, nawoe-
 raga, maka anoe mangkambi, podo taoe ndasaro, bare'e
- 13 mapoeroe rajanja ri bimba. Jakoe se'i topongkambi anoe
 montjo, koeintjani bimbakoe, bimbakoe naintjani jakoe,
 ewa paintjani i mPapa jakoe, pai paintjanikoe i Papa;
- 14 mangkambibimbakoe, bare'ekoepepoeroengi inosakoe. Re'epa
 bimbakoe, anoe banja ri bontjo se'i kare'enja. Ntje'e wo'oe
 da koekambi; oni ngangakoe da napedongeka, da napewalimo
- 17 bimba sadompoe-dompoe, topongkambi samba'a-mba'a. Ntje-
 'e pai ndapampotowe mPapakoe jakoe, maka koewai ino-
 sakoe, da koepantima moeni. Bare'e re'e anoe mangajali
- 18 inosakoe, koewai maboeja raja. Koekoto mawai, koekoto
 mantima moeni. Ntje'emo songka mPapakoe ri jakoe.
- 19, 20 Madonge paoe setoe, mosisala moeni To Jahoedi. Maria
 taoe setoe manto'o: Taoe setoe napesoea i Madja'a, wandomo;
- 21 noendjaa jowenja ndipepedongeka? Mesono sa'e: Banja
 ewase'e paoe ntaoe wando. Da nakoto ntaoe wando mampa-
 kajosa mata ntaoe boeta?

Poeë Isa ri posoesa Pampakadago Banoea mpanjomba.

- 22 Oengka ndjairia mosoesamo taoe; anoe ndaposoesaka:
 Pampakadago moeni Banoea mpanjomba ri Jeroesale;
- 23 poedjamo. Melindjamo i Isa ri Banoea mpanjomba, ri djaja
 ndapeatani anoe Djaja i nTjolema to'onja. Nalimboe nTo

- Jahoedi, nato'oka sira: Sangkoedjapa da kasaenja pampakalingoemoe raja mani? Ane siko i Masehi, to'oka kami mpajoa.
- 25 Mesono i Isa: Roomo koeto'oka komi pai bare'e ndiaja. Koeasa anoe koepapakita mangkeni to'o mPapakoe, ntje'e
- 26 manto'o ka'isemanja jakoe, paikanja be ndiaja, maka komi
- 27 banja bimbakoe. Bimbakoe mampedongeka oni ngangakoe,
- 28 koeintjani rajanja, naloeloe jakoe pai koewaika si'a katoewoe anoe bare'e poesa, bare'e da re'e katetadjinja bara impia pai bare'e da re'e anoe mangasago, kajakoenja mangkekeni.
- 29 Anoe ndawaika jakoe noe mPapakoe, ntje'e ri wawonja mpodago; bare'e re'e anoe mangkoto mangasago, ka'iPapanja mangkekeni. Kami pai i Papa samba'a-mba'a katoewoe mami.
- 31 Natima moeni nTo Jahoedi watoe, da nawoenoe ka sira.
- 32 Mesono i Isa: Maria ngaja wa'a ngkoeasa oengka ri Papakoe anoe koepapakitaka komi, anoe mbe'i koepontjoeroeka pai
- 33 ndipawoenoe mbatoe jakoe? Mesono To Jahoedi: Banja koeasamoe pai naka da raja mami mawoenoe mbatoe siko, poe'oenja paoemoe anoe meroeoe gaga, kasikonja taoe
- 34 woengkaeo, noepasiwia koromoe pai Poeë Ala. Mesono i Isa: Banja laoe ri Soera mPoeë Ala: Komi koeto'o lamo?
- 35 Setoemo ndato'o lamo, taoe anoe ndaparataka noentoe mPoeë Ala owi, pai bare'e madago Soera mPoeë Ala da
- 36 ndawaenggo, se'i jakoe anoe ndalanti i mPapa, nepa ndapokaoe ma'i ri wawo lino, ndito'oka: Meroeoe gaga paoemoe!
- 37 oea ndidonge paoekoe: Jakoe Ana mPoeë Ala. Ane bare'e
- 38 koepakatongawa koeasa mPoeë Ala, ne'e ndiaja jakoe; paikanja ane koepakatongawa pai bare'e ndipodjo maaja jakoe, da ndiaja koeasa anoe koepakatongawa; da ndipaintjani, nakalaoe ri rajami ka'iPapanja maroo-roo ri rajakoe pai kajakoenja maroo-roo ri raja mPapakoe.
- 39 Ntje'e pai napantoenggai moeni nTo Jahoedi mantjoko Poeë Isa pai bare'e wo'oe nale'o.

Peoeranaka i mPoeë Isa.

- 40 Ndjo'oemo moeni ri sambote ngkoro Jarade i Poeë Isa ri kare'e i Johane owi, pontepoe'oenja marioe taoe; ndjairiamo karoo-rooa. Sondo taoe ma'i ri Poeë Isa, nato'o: Maoe bare'e re'e koeasa napatongawa i Johane, paikanja poera-

poera anoe napetoemboe manto'o ka'iPoeëIsanja, montjo kodjo. Maria taoe setoe maaja i Poeë Isa.

11.

Kapate i Lasaroe pai katoewoenja moeni.

1 Madjoe'amo i Lasaroe, taoe ri lipoe Betania, kare'e i
2 Maria pai toekakanja i Marita. I Maria se'e anoe madjoe'a
toekakanja i Lasaroe, ntje'emo anoe malanai noe mire Poeë
3 Isa, nepa napalisi mboejoeanja witia. Napokaoe ntaoe radoea
santoea'i se'e taoe da ndjo'oe manto'oka Poeë Isa: Poeë,
4 taoe anoe ndipomawo madjoe'amo. Boetoe ndadonge, ndato'o
i mPoeë Isa: Djoe'anja setoe bare'e da mangkeni kapatenja,
paikanja da mampakatongawa koeasa mPoeë Ala, pai koeasa
5 noe Ana mPoeë Ala. Bangke mawo ndaja i Isa ri Marita
6 pai i Lasaroe pai toea'i ntaoe setoe. Kandadongenja kadjoe-
7 'a i Lasaroe, roea mbengipa karoo-rooa ri kalaoea, nepa ndato-
8 'oka anagoeroea: Da ndekoe moeni kita ri tana Joedea. Me-
sono anagoeroea: Goeroe, se'i natoenggai nTo Jahoedi da
mawoenoe mbatoe komi, se'i da ndekoe moeni komi ndekiria?
9 Mesono Poeë Isa: Banja sampoejoe pai roea djaa ri anoe
sandeme? Ane melindja taoe ntongo mareme, bare'e da
tosoebe witinja, maka nakita reme anoe mampakareme lino,
10 paikanja, taoe melindja ri wengi, ntje'e tosoebe witinja,
maka bere'e reme anoe naporeme.

11 Roo mompaoe ewantje'e, ndato'o mPoeë Isa: Baleta i
12 Lasaroe joremo, da ndjo'oe koelike. Mesono anagoeroea:
13 Poeë, ane jore, da osa si'a. Paikanja paoe i Isa manto'o
kapate i Lasaroe, panto'o ndaja ntaoe setoe, kajore kodjo
14 anoe ndapaoe. Ntje e pai ndapanto'o i Isa mpajoa: I Lasaroe
15 matemo. Pai koepokawongko kabare'enja laoe jakoe, maendo-
endo komi, da nakanoto mpeaja ndajami; pai se'i da ndekoe
16 tadadoe. Mesono i Toma, posokinja taoe anoe morapi, nato-
'oka kasianagoeroenja: Da ndekoe wo'oe kita, takamate
sanghani-ngkani pai sira.

17 Kadjelaa ndjairia, ndarata i Lasaroe kapata ndemenjamo
18 karikoemapanja. Lipoe Betania bare'e lawa oengka ri
19 Jeroesale, podo togo ojo ntindja, kobelaanja maria To
Jahoedi ma'i ri Marita pai Maria, da mangkoho taoe setoe
ri kapate ntoekakanja. Boetoe nadonge i Marita kama'i i Isa,

- ndjo'oe nadadoe, i Maria maroo-roo ri raja banoea rioenja.
- 21 Nato'o i Marita ri Isa: Poeë, ane ire'i komi, bare'e da mate
 22 toekakakoe, pai se'i wo'oe koeintjani, poera-poera anoe da
 23 ndiperapi, da ndawaika komi mPoeë Ala. Mesono i Isa:
 24 Toekakamoe da membangoe. Mesono i Marita: Koeintjani
 25 da pembangoenja ri kapoesa doenia. Ndato'o i Isa ri Marita:
 Jakoe se'i pembangoe pai katoewoe ntaoe; anoe maaja jakoe,
 26 maoe mate si'a, sangaja-ngaja da toewoe, pai poera-poera
 taoe toewoe anoe maaja jakoe, bare'e da re'e kapatenja,
 27 bara impia. Noeaja ntjetoe? Mesono i Marita: Io Poeë, koeaja
 kakominja i Masehi, Ana mPoeë Ala, anoe da ma'i ri doenia.
- 28 Roo mompaoe ewantje'e, ndjo'oe i Marita, napeboo
 toea'inja i Maria, nato'oka dei-dei: Laoemo i Goeroe, nda-
 29 peboo siko. Kanadongenja paoe setoe, liee-liee meokomo
 30 ntjoroba i Maria, nadadoe Poeë Isa. Bare'epa djela mpodago
 ri lipoe i Isa, ntongonja laoeпа sira ri pomberataa pai Marita.
- 31 Setoemo wa'a nTo Jahoedi anoe ndati banoeanja, da mampa-
 lindo rajanja ri kapate ntoekakanja, nakita pekonja ntjo-
 roba, pai pena'oenja, naloeloe si'a, panto'o ndajanja i Maria
 32 ndjo'oe motoemangi ri koemapa. Kadjela i Maria ri kalaoe
 i Isa, nakita, simpaloepi ri witia, nato'oka sira: Poeë, ane
 33 ire'i komi, bare'e da mate toekakakoe. Mangkita potoemangi
 i Maria pai wa'a nTo Jahoedi anoe ma'i joenoenja, ma'ai
 34 paepe ndajaa, bare'emo rodo rajaa, ntje'e pai ndapampeoasi:
 Rimbe'i ndipadika? Mesono taoe setoe: Ma'i ndipeole, Poeë:
 35, 36 Motoemangimo i Isa; ntje'e pai napanto'o nTo Jahoedi
 37 Ole, kamawo ndajanja ri taoe mate. Mesono sa'e: Anoe
 mampapenaa mata ntaoe boeta, bare'e da nakoto mampe-
 tangani kapatenja?
- 38 Ma'ai moeni paepe ndaja i Isa, ndjo'oemo sira ri kalaoe
 39 ntaoe mate, koemapa, ndadampo mbatoe. Ndato'o i Isa:
 Jali watoe setoe. Mesono i Marita: Mawaoemo, Poeë, kapata
 40 ndemenjamo se'i. Mesono i Isa: Ara bare'e koeto'oka siko,
 ane noeaja jakoe, da noekita koeasa mPoeë Ala?
- 41 Najalimo ntaoe watoe. Metingoamo i Isa, ndato'o: Boo
 Papa, kaboeja ndajami mampedongeka pekakaikoe, koepo-
 42 kawongko ndaja. Maoe manoto ri rajakoe, sangaja-ngaja
 ndipedongeka pekakaikoe, paikanja maendo taoe sondo anoe
 molimboe se'i pai koepanto'o, da napaintjani kakominja anoe
 43 mampokaoe jakoe. Roo mekakai ewantje'e, meboo Poeë

- 44 Isa, bangke ngangaa: Pesoewoe ma'i Lasaroe! Mesoewoe kodjo taoe mate, witinja pai palenja ndawewesi noe ajapa, lionja ndapoedjoe ntali. Ndato'o i Isa: Ndilede so'onja, napelindja.
- 45 Mariamo To Jahoedi anoe ma'i ri Maria, mangkita anoe
46 ndapowia i Isa, naajamo sira. Dja sa'e taoe setoe ndjo'oe ri To Parisi, napetoemboeka taoe setoe anoe ndapowia i Isa.

Pogombo noe wa'a ntadoe mpanjomba pai To Parisi.

- 47 Napasingkandomoemo wa'a ntadoe mpanjomba pai To Parisi wa'a ntaoe anoe motoenda ri Pogombo bangke, nato'o: Noendjaamo da tapowia, maka mariamo koeasa anoe napa-
48 tongawa ntaoe setoe. Ane tapapalioe, taoe poera-poera da maaja si'a, rantani ma'i To Roma, da magero tanata pai
49 kita banganinja. Samba'a taoe setoe, i Kajapa, Tadoe mpanjomba bangke ri anoe santa'oe setoe, nato'oka taoe
50 sampogombonja: Komi bere'e nawa-nawami. Bare'e ndirata ndaja kapate ntaoe samba'a moroeana da ndi'agikamo, pai
51 ne'e da mate wa'a ntaoe poera-poera. Paoe setoe bare'e bara mopoe'oe ri rajanja, paikanja oea Tadoe mpanjomba bangke lantinja, nakoto mowati ka'iIsanja da mate mampokapoeroe
52 taoe sondo, pai banja podo ntje'e, wa'a ana mPoeë Ala anoe teseboemo da ndapasambaka.
- 53 Oengka ndjairia kapate mPoeë Isamo anoe nagombo-
54 gombo ntaoe setoe. Ntje'e pai naka bare'emo maloga raja i Isa melindja-lindja ri ojo nTo Jahoedi. Ndapalaika tana setoe, ri tana anoe mosoe ri pada bone, ri lipoe anoe Eparai to'onja, ndjairia karoo-rooa pai anagoeroea.
- 55 Mosoemo posoesa Pasa nTo Jahoedi, maria taoe ri tana setoe anoe mandake ri Jeroesale, da mampakagali
56 koronja rioenja, nepa da mosoesa. Taoe setoe mampepali i Isa, napombepepeoasika ri Banoea mpanjomba: Ewambe'i
57 ndito'o: Ara be da ma'i sira ri posoesa? Re'emo songka ntadoe mpanjomba pai wa'a nTo Parisi, ane re'e taoe maintjani kare'ea, da napetoemboe, da napangkoto ntaoe setoe masoko.

12.

I Maria malanai witi mPoeë Isa.

- 1 Lima mbengi nepa da montepoe'oe posoesa Pasa,
 2 djelamo i Isa ri Betania, kare'e i Lasaroe, anoe ndapatoewoe
 3 moeni, kapoeranja mate. Napolinggona ntaoe setoe i Isa, i
 4 Marita morioko, i Lasaroe samba'a taoe sampangkonia. Na-
 5 tima i Maria lana mawongi saboetolo, masoeli olinja, ntje'e
 6 nalanaika witi i Isa, nepa napalisi mboejoeanja. Mawongi
 7 sandaja banoea setoe, kawongi noe lana. Se'i i Joedasi To
 8 Karioti, anagoeroe mPoeë Isa samba'a, anoe mampobaloe sira
 9 ri poerinja, nato'o: Makoedja lana setoe bare'e ndapobaloe,
 10 saatoe roepia olinja, doi setoe da ndawaika taoe kaasi-asi?
 11 Pai naka ewaintje'e panto'onja, banja bara kapoeroe nda-
 12 janja ri taoe kaasi-asi, kasi'anja taoe madoko, maka si'a
 13 anoe mangkekeni watoetoe doi, si'a maintjani anoe da
 14 ndawaika taoe. Mesono i Isa: Ne'e noerendo i Maria,
 15 napasombomo rantani djela ri eo mpangantana korokoe,
 16 maka taoe kaasi-asi madoedoe ndikita, jakoe bare'emo.
 17 Sondo To Jahoedi anoe madonge kalaoe i Isa ri Betania,
 18 ntje'e pai naka ma'i ndjairia, banja podo mampepali sira,
 19 i Lasaroe napepali wo'oe, anoe ndapatoewoe i Isa oengka ri
 20 taoe mate. Ntje'e pai napanto'o noe gombo ntadoe mpa-
 21 njomba, da napepatemo wo'oe i Lasaroe, maka si'a poe'oenja
 22 pai naka maria To Jahoedi ndjo'oe, pai napaja i Isa.

Pesoea i mPoeë Isa ri lipoe Jeroesale.

- 12 Bangke reme nadongemo ntaoe sondo anoe ndekoemo
 13 ri Jeroesale da mosoesa Pasa, i Isa da mesoea ri lipoe.
 14 Ntje'e pai napantima ntaoe setoe ra'a ngkonaoe, ndekoe
 15 napatomoeka, ewase'i peboo-boonja: Kawongko ndaja! Poka-
 16 wongko mokole nTo Jahoedi, anoe ma'i mangkeni to'o
 17 i mPoeë!
 18 Ndarata i Isa kalide, ntje'e ndapelamba, gori mpanto'o
 19 nTjoera mPoeë Ala: Ne'e maeka ana nTo Sioni, ole moko-
 20 lemoe ma'i, mampelamba ana ngkalide. Rioe-rioenja bare'e
 21 narata ndaja noe anagoeroea, paikanja ri karoonya memba-
 22 ngoe i Isa, nepa naendo ntaoe setoe kaintje'enja panto'o
 23 nTjoera mPoeë Ala, anoe manto'o sira, pai kataoesetoenja

- 17 anoe mabangani. Setoe wo'oe wa'a ntaoe anoe laemo ri
 pampapesoewoe i Isa i Lasaroe ri koemapa, mampatoewoe
 18 si'a karonja mate, napepetoemboemo. Ntje'e pai naka ma'i
 ntaoe sondo mesoentjoe, maka nadonge pampowiaa anoe
 19 ndapodjingki setoe. Dja wa'a nTo Parisi mombeto'o-to'o:
 Ndipeole, bare'e mewali anoe tatoenggai. Sambawo linomo
 mangaloeloe si'a.
- 20 Laoe To Garika ri ojo ntaoe sondo, anoe ma'i manjomba
 21 ri posoesa. Taoe setoe ndjo'oe ri Pilipoe To Besaida, ri tana
 Galilea, nato'oka si'a: Da raja mami da mangkita Poeë Isa.
 Paoe setoe napetoemboe i mPilipoe ri Andaria; nepa nawali-
 23 mpetoemboe ntaoe radoea setoe ri Isa. Mesono i Isa: Se'i
 djelamo pontepoe'oe mpeawa ngkatoewoe i Ana manoesia.
 Montjo koeto'oka komi: ogoe inii, ane bare'e manawoe ri
 tana nepa mate, podo saogoe-ogoe katoewoenja, dja ane
 25 mate, da bangke powoecanja. Taoe anoe metaka rajanja ri
 katoewoenja, intje'e da tetadji katoewoenja; taoe anoe mala-
 pasaka katoewoenja ri wawo lino se'i, intje'e da mangkekeni
 26 katoewoenja anoe bare'e da poesa. Taoe anoe mantoeboenaka
 jakoe, ntje'e da maloeloe jakoe; taoe anoe mantoeboenaka
 27 jakoe, da ndatoeboenaka mPapakoe. Se'i-se'i mapari naepe
 ndajakoe; noendjaa da koeto'o? Da koeto'o: Papa, ndienggo-
 naka ri jakoe kapari ndajakoe se'i? Paikanja kaparinjamo
 28 se'e anoe da naepe ndajakoe. Papa, to'omi da nakabangke
 mpeawa! Ma'imo oni nganga oengka ri wawo jangi, manto'o:
 Roomo koepakabangke peawanja, pai da koepapeawa wo'oe!
- 29 Nadongemo noe wa'a ntaoe anoe laoe oni nganga setoe,
 nato'o goendoe. Mesono sa'e: I Isa naseko noe mala'eka.
 30 Ndato'o i Isa: Oni nganga se'i banja kapoeroe ndaja ri
 31 jakoe, kapoeroe ndaja ri wa'a ngkomi. Se'i-se'i da ndaga'amo
 32 toline; se'i-se'i da panangi i Madja'a. Pai ane teoretakamo
 jakoe oengka ri wawo lino se'i, taoe poera-poera da koeno'o
 33 ma'i ri jakoe. Pai naka ewaintje'e pompaoea, da napaintjani
 34 ntaoe ewaimbe'i da kapatea. Mesono wa'a ntaoe sondo:
 Gori mpadonge mami, laoe ri Soera mPoeë Ala, i Masehi
 bare'emo da re'e kapajaa; wenoe pai noepanto'o: Sangaja-
 35 ngaja i Ana manoesia da ndaoretaka? Isema i Ana ma-
 35 noesia setoe? Mesono i Isa: Bare'emo masae da perara ndeme
 ri ojomi. Ntongo maremepa, ndipelindja ri reme, boi da
 narata mbengi komi. Anoe melindja ri wengi, bare'e naintjani

- 36 kandjo'oe mpelindjanja. Sindara ndikitapa reme, da ndiaja,
da ndipewali taoe mareme raja.

**Kapoesa mpampetoemboe mPoeë Isa Noentoe
ngkatoewoe ri taoe sondo.**

- 36 Roo mompaoe ewaintje'e, malaimo i Isa, mesamboe-
37 nimo. Maoe ndapapakitaka taoe setoe koeasaa, bara sangkoe-
38 djamo ngajanja, bare'e naaja ntaoe setoe sira, da naka
kobangani wati i nabi Jesaja, ewase'i: Poeë, isema mangaja
noentoe mami? Ri sema tongawa mpodago koeasa i mPoeë?
39 Ntje'e pai naka bare'e nakoto ntaoe setoe mangaja noentoea,
40 maka se'i wo'oe wati i nabi Jesaja: Mata ntaoe setoe ndapa-
kaboeta, rajanja ndapakapore, naka ne'e da nakita noe
matanja meole, naka ne'e da narata ndajanja anoe nado-
nge, naka ne'e metorobaka ri jakoe taoe setoe da koepaka-
41 'osa. Ewase'e wati i nabi Jesaja, maka nakita ndajanja
42 peawa i mPoeë Isa, nepa napetoemboe. Maoe ewase'e,
sangaja-ngaja maria wa'a ngkabosenja anoe maaja Poeë Isa,
pai bare'e napodjo manto'o, mampokaeka To Parisi, boi da
43 ndapapesoewoe ri langgara, maka kateto'onja ri taoe anoe
napomawo, banja kateto'onja ri Poeë Ala.
- 44 Meboo-boo i Isa, ndato'o: Taoe anoe maaja jakoe,
45 banja jakoe anoe naaja, Anoe mampokaoe jakoe naaja; pai
46 anoe mangkita jakoe, nakita Anoe mampokaoe jakoe. Kama-
'ikoe toewoe ri wawo lino, ewa reme, naka ne'e maroo-roo
47 ri wengi taoe anoe maaja jakoe. Pai taoe anoe madonge noe-
ntoekoe pai bare'e naaja, bare'e da koetadji, maka jakoe bare'e
48 ma'i da mantadji taoe, paikanja da mangkekeni taoe. Anoe
mantadji jakoe pai bare'e napodjo noentoekoe, re'emo anoe
mampetisala si'a: Noentoe anoe koepepetoemboe, ntje'e da
49 mampetisala si'a ri kapoesa doenia. Maka banja noentoekoe
anoe koepetoemboe, paikanja i Papa anoe mampokaoe jakoe,
sira anoe manto'oka jakoe, anoe da koeto'o pai anoe da koepe-
50 toemboe. Pai koeintjani songka i mPapa, intje'e katoewoe
anoe bare'e poesa. Anoe koepetoemboe, gori ntjongka i
mPapa pampetoemboekoe.

13.

Pawoeso'i i mPoeë Isa witi noe anagoeroea.

- 1 Mosoemo posoesa Pasa; ndaintjanimi i Isa mosoemo
 wo'oe da kandekoea oengka ri lino se'i ndeki Papaa: Taoe
 ri lino se'i anoe metaka rajanja ri sira ndapomawo kodjo,
 2 rantani poeramo katoewoea ri lino ndapampomawo. Ma-
 wengi, ntongo mangkoni siri Isa, nato'omo i Madja'a ri
 3 raja i Joedasi da mampobaloe sira. Ndaintjanimi wo'oe i Isa,
 poera-poera ndawaikamo i mPapa sira, da ndapangkekeni,
 ndaintjani wo'oe ka'oengkariPoeëAlanja, pai da kandekoea
 4 moeni ri Poeë Ala. Ntje'e pai ndapeoko ri pangkoni, ndaosoe
 paoebaa, ndatima ajapa sampole, ndapeso'oka ri lompea.
 5 Nepa ndawangke oeë ri tabo, ndatepoe'oemo mawoeso'i
 witi noe anagoeroea, ndapalisi noe ajapa anoe ndapeso'oka
 6 ri lompea. Djela ri Simo Petoeroe, nato'o i mPetoeroe:
 7 Poeë, komi da mawoeso'i witikoe? Mesono i Isa: Anoe koe-
 powia bare'e noeintjani se'i-se'i, raneonja nepa da noerata
 8 ndaja. Nato'o i mPetoeroe: Rantani mate bare'e da koewai
 komi mawoeso'i witikoe! Mesono i Isa: Ane bare'e koewoeso'i
 9 siko, bare'e re'e kasiwia ndajata. Nato'o i mPetoeroe: Poeë,
 10 ne'e podo witikoe, palekoe wo'oe pai wo'okoe. Mesono i Isa:
 Anoe roomo mandioe, maoe bemo da mewoeso'i, wa'anja
 witinja da nawoeso'i, maka majalimo onoe ngkoronja. Pai
 11 komi paka malino rajami, ntanoka banja poera-poera. Maka
 ndaintjani i Isa ka'isemanja anoe da mampobaloe sira, ntje'e
 pai ndapanto'o: banja komi poera-poera malino rajami.
- 12 Poeramo ndawoeso'i witi ntaoe setoe, ndatima moeni paoe-
 baa, motoenda, nepa ndato'oka anagoeroea: Ara ndirata ndaja
 13 anoe koepowiaka komi? Jakoe ndito'o Goeroemi pai Poeëmi,
 14 montjo ndito'o, maka ewaintje'e katoewoekoe. Se'i jakoe
 anoe goeroe pai poeë anoe mawoeso'i witimi, ewaintje'e se'e
 15 komi da mombewoeso'i witi. Maka se'i koewaika komi pandiri,
 16 da ndipowiamo ewa anoe koepowiaka komi. Montjo koeto'oka
 komi, anamajoenoe bare'e meroeoe ri poeënja, taoe ndapo-
 17 kae bare'e meroeoe ri anoe mampokae. Ntje'e ane sompemo
 ri rajami, ane ndipowiamo wo'oe, nepa da maliogoe katoe-
 18 woemi. Banja komi poera-poera anoe koeto'o se'i; koeintjani
 anoe koepilisi; pai naka ewaintje'e, da naka kobangani anoe
 laoe ri Soera mPoeë Ala: Anoe mangkoni kina'akoe, nato-

- 19 doesimo jakoe. Se'i-se'imo koeto'oka komi, maoe bare'epa mewali, da ndipaintjanimo kajakoenja, ane mewalimo kodjo.
 20 Montjo koeto'oka komi, anoe maaja taoe anoe koepokaoe, jakoe naaja; anoe maaja jakoe, naajamo Anoe mampokaoe jakoe.

Ndatoedjoe i mPoeë Isa taoe anoe mampobaloe sira.

- 21 Karoonja ndato'o setoe, ma'ai paepe ndaja i Isa, nepa ndasowanaka paoe se'i: Montjo koeto'oka komi, samba'a
 22 komi da mampobaloe jakoe. Mombeole-ole wa'a anagoeroe,
 23 toesoemo rajanja, ara isema ndato'o? Samba'a anagoeroe motoenda tondo ri mokana i Isa, si'amo anoe ndapomawo.
 24 Natanto'oeka i nTjimo Petoeroe joenoenja setoe, nato'oka:
 25 Petoemboe, isema anoe ndato'o? Metingara taoe setoe, metionda ri dada i Isa, nato'oka: Poeë, isema ndito'o?
 26 Mesono i Isa: Taoe anoe da koewaika roti sandipoe, aoe koeome rioenja. Ndatima i Isa roti sandipoe, ndaome, ndawaika i
 27 Joedasi ana i nTjimo, To Karioti. Pangkabenja roti setoe, napesoea i Madja'a rajanja. Ndato'o i Isa: Anoe noepowia,
 28 pakaligamo. Wa'a ntaoe anoe motoenda setoe bare'e re'e
 29 anoe maintjani katoedoe mpaoe setoe. Nato'o sa'e: I Joedasi ndapokaoe i Isa da maoli bara noendjaa-ndjaa anoe ndapoesaka, bara da mawaika taoe kaasi-asi bara noendjaa-ndjaa, maka si'a anoe mangkekeni watoetoe doi. Poeramo nakabe roti, lioe-lioe malaimo i Joedasi, mawengimo.

Songka i mPoeë Isa anoe dawo'oe.

- 31 Pajamo i Joedasi, ndato'o i Isa: Se'i naratamo i Ana
 32 manoesia peawa, sindara napapeawa wo'oe Poeë Ala. Ane napapeawamo kodjo Poeë Ala, sangaja-ngaja da ndapodjoejoe
 33 mPoeë Ala peawaa pai Anaa, bare'emo da masae. Ee anakoe, bare'emo da masae da karoo-rookoe ri ojomi. Jakoe da ndipepali pai ewa koeto'oka To Jahoedi: Bare'e da ndikoto da ndjo'oe ri da kandjo'oekoe, ntje'e wo'oe koeto'oka komi.
 34 Se'i songka dawo'oe anoe koewaika komi: Da mombepomawo komi samba'a samba'a; ewa pampomawokoe komi, ewaintje'e
 35 da pombepomawomi. Se'i petondoni anoe da mampatongawa ri wa'a ntaoe poera-poera kakominja anagoeroekoe, ane
 36 mombepomawo komi samba'a samba'a. Meoasi i Simo Petoeroe: Poeë, rimbe'i da kandjo'oemi? Mesono i Isa: Bare'e

da noekoto maloeloe jakoe ri da kandjo'oekoe; raneonja nepa
 37 da noeloeloe jakoe. Mesono i Petoeroe: Poeë, makoedja pai
 naka bare'e da koekoto maloeloe komi se'i-se'i? Bare'e bara
 38 koepepoeroengi inosakoe, ane re'e jowenja ri komi. Mesono
 i Isa: Bare'e noepepoeroengi inosamoe ane re'e jowenja ri
 jakoe? Montjo koeto'oka siko, bare'epa sako mototoro'o
 manoe, togo ngkanimo noepesapoeka paloeloemoe jakoe.

14.

Pampakaroso i mPoeë Isa raja noe anagoeroea.

1 Ne'e boi be rodo rajami; ndiaja Poeë Ala, jakoe wo'oe
 2 ndiaja. Ri banoea mPapakoe maria peari ntaoe; ane banja
 ewaintje'e, sangaja-ngaja koeto'oka komi; maka palaikoe
 3 se'i da mampakatimamaka komi da kare'emi. Pai ane
 ndjo'oe koepakatimamaka komi da kare'emi, nepa da ma'i
 moeni jakoe da mangkeni komi ri kare'ekoe; ndjairia jakoe,
 4 da naka ndjairia wo'oe komi. Pai ndiintjani djaja ri anoe
 da kandjo'oekoe.
 5 Mesono i Toma: Poeë, bare'e kaintjani da kandjo'oemi,
 6 wenoe da kapaintjani djajanja? Mesono i Isa: Jakoemo se'i
 djaja pai poe'oe ngkamontjo pai poe'oe ngkatoewoe; bere'e
 7 taoe djela ri Papa, sangadi jakoe napodjaja. Ane ndiintjani
 jakoe, ndiintjani wo'oe Papakoe; oengka i se'i ndiintjani sira,
 pai ndikitamo.
 8 Mesono i Pilipoe: Poeë, nditoedjoeka kami i Papa;
 9 ntje'e da gana ri kami. Mesono i Isa: Masaemo katoewoekoe
 ri ojomi, Pilipoe, bare'e sako ndiintjani jakoe? Anoe mangkita
 jakoe, nakitamo i Papa; se'i noeto'o: Nditoedjoeka kami i
 10 Papa. Ara bare'e noeaja kajakoenja ri raja mPapa karoo-
 rookoe, ka'iPapanja ri rajakoe karoo-rooa? Noentoe anoe
 koepetoemboeka komi, bare'e koerata ngkaliokoe, i Papa
 anoe maroo-roo ri rajakoe, sira anoe mampatongawa koe-
 11 asaa. Ndiajamo koeto'o: Jakoe ri raja i mPapa karoo-rookoe,
 i Papa ri rajakoe karoo-rooa; ane ntje'e bare'e ndikoto, da
 12 ndiajamo wa'a ngkoeasa anoe ndikita. Montjo koeto'oka
 komi, anoe maaja jakoe wa'a ngkoeasa anoe koepakatongawa,
 da nakoto wo'oe mampakatongawa, sako anoe meroeoe ri
 13 ntje'e da nakoto. Maka jakoe da mewalili ri Papa, pai anoe
 da ndiperapi mantjabo to'okoe, ntje'e da koepowia, da

nakabangke mpeawa i mPapa ri kabangke mpeawa noe Anaa.
 14 Ane re'e ndiperapi mantjabo to'okoe, sangaja-ngaja da koepowia.

Inosa mPoeë Ala ndadjandji i mPoeë Isa.

15 Ane ndipotowe jakoe, patoedjoekoe da ndiloeloe.
 16 Maka jakoe da mekakai ri Papa, nepa da ndawaika komi pompalindo rajami samba'a, anoe bare'emo da mampalaika
 17 komi, intje'emo Inosaa anoe montjo, anoe bare'e nakoto ntaoe da mampotoempoe ane bare'e menaa rajanja, maka bare'e nakita, bare'e naintjani. Paikanja komi mangaintjani,
 18 maka komi da ndapeari, ri rajami da karoo-rooa. Bare'e da
 19 koepaka'iloekomi; jakoe da mewalili moeni ri komi. Bare'emo masae bemo da nakita ntolino jakoe, paikanja komi da mangkita jakoe, maka jakoe toewoe, komi wo'oe da toewoe.
 20 Ndjairia da manoto ri rajami kajakoenja maroo-roo ri raja mPapakoe, kakominja maroo-roo ri rajakoe, kajakoenja
 21 maroo-roo ri rajami. Anoe mamporewoe songkakoe pai nabangani, intje'e anoe mampotowe jakoe; anoe mampotowe jakoe, si'a da ndapotowe mPapakoe, jakoe wo'oe da mampotowe si'a, rajakoe da koepakatongawa ri rajanja. Mesono i Joeda (banja i Joedasi To Karioti): Poeë, wenoe pai ndipantoto'o: Ri kami da ndipampatongawa rajami, banja ri wa'a
 23 ntolino? Mesono i Isa: Anoe mampotowe jakoe, si'a da mamporewoe noentoekoe; si'a da ndapotowe mPapakoe, ri si'a da kama'i mami, da maroo-roo ri rajanja. Anoe bare'e mampotowe jakoe, bare'e naporewoe noentoekoe; pai noentoe anoe ndidonge, ntje'e banja noentoekoe, paikanja noentoe mPapakoe anoe mampokaoe jakoe.

25 Poera-poera se'i koeto'oka komi ntongo mojoenoe-joenoepa kita, paikanja pompakalindo raja, Inosa i mPapa, anoe da ndapatoedoe saroe ngkorokoe, ntje'e da mampakantoto rajami, da ndapapaintjanika komi poera-poera anoe
 27 koepetoemboeka komi. Rodo ndaja koepatoedoeka komi, rodo ndajakoe koetilaka komi; banja ewa anoe nawai noe doenia anoe koewaika komi. Ne'e boi be rodo rajami, ne'e boi maeka rajami. Ndidongemo anoe koeto'oka komi: Jakoe da malai pai da koemewalili moeni. Ane ndipotowe jakoe, da ndipokawongko paoekoe manto'o: Jakoe da ndeki Papa, maka Papakoe bangke, sira ri wawokoe. Pai se'i koeto'okamo

komi, ri kabare'epanja mewali, da ndipangkoto maaja, ane
 30 mewalimo. Bare'emo da maria noentoekoe ri komi, maka
 anoe mangasago raja ntolino da ma'i pai bare'e da narata ri
 31 jakoe bara noendjaa-ndjaa anoe da nato'o anoenja; wa'anjamo
 jowe ngkama'inja, da napaintjani ntolino pampotowekoe i
 Papa pai pangabanganikoe wa'a noentoea.
 Ndipeokomo tapalai.

15.

Woto anggoro pai ra'anja.

1 Jakoemo se'i woto anggoro anoe montjo; Papakoe
 2 toporewoe. Poera-poera ra'akoe anoe bare'e mowoea,nda
 jalisi; anoe mowoea, ntje'e ndapengawasi, nakasondo mboe-
 3 anja. Noentoe anoe koekenika komi, ntje'e mampengawasi
 4 rajami. Rajami da nakaroo-roo ri raja ndajakoe. Ewa ra'a
 anggoro bare'e da mowoea ngkalionja ane bare'e toewoe
 oengka ri raja mbotonja, ewaintje'e komi, ane bare'e maroo-
 5 roo rajami ri raja ndajakoe. Jakoemo woto anggoro, komi
 ra'anja; anoe maroo-roo ri rajakoe pai jakoe maroo-roo ri
 rajanja, intje'e bangke powoeanja, maka ane tepoga'a pai
 6 jakoe, bare'e da ndikoto bara noendjaa-ndjaa. Taoe anoe
 bare'e maroo-roo rajanja ri rajakoe, ntje'e da ndatadji, ewa
 ra'a anggoro, si'a da mangaoe, nepa da ndaroeroesi pai
 7 joenoenja, ndatamboenaka ri apoe, naka'omba. Ane rodo
 rajami ri rajakoe pai noentoekoe rodo ri rajami, da ndikoto
 8 merapi anoe ndipokono, sangaja-ngaja da ndirata. Se'i
 kabangke mpeawa mPapakoe, ane sondo woemi pai ane
 9 ndipewali anagoeroekoe. Ewa pampotowe i mPapa jakoe,
 ewaintje'e pampotowekoe komi; ri towe ndajakoe se'i da
 10 nakarodo ndajami. Ane ndiparindaja wa'a noentoekoe,
 sangaja-ngaja da rodo rajami ri towe ndajakoe, ewa jakoe
 mamparindaja noentoea, pai rodo rajakoe ri towe ndajaa.
 11 Poera-poera setoe koeto'oka komi, da ndipangkoto mampo-
 djoejoe kawongko ndajakoe, da nakaliogoe ngkawongko
 12 ndajami. Se'i songkakoe: Da ndipombepotowe samba'a
 13 samba'a, ewa pampotowekoe komi. Taoe anoe bangke
 mpodago towe ndajanja, ntje'e taoe anoe mawai inosanja,
 14 da naosoeka joenoenja. Pai komi koeto'o joenoekoe, ane
 15 ndibangani songkakoe. Bare'emo koeto'o komi anamajoenoe,

- maka anamajoenoe bare'e naintjani anoe napowia mpoeënja; komi koeto'o joenoekeo, maka poera-poera anoe koedonge
- 16 ri Papakoe, koepapaintjanika komi. Banja komi anoe mampilisi jakoe, jakoe anoe mampilisi komi, koedika komi da ndipangkoto mowoea pai naka ne'e poesa powoeami, naka poera-poera anoe ndiperapi ri Papa, mantjabo to'okoe, da
- 17 ndawaika komi. Se'i songkakoe ri komi: Ndipombepotowe samba'a samba'a.
- 18 Ane doenia se'i bare'e mampodjo komi, ndipaintjanimo
- 19 kajakoenja anoe bare'e napodjo rioenja. Ane komi mampomawo doenia se'i, da napomawo wo'oe noe doenia komi, ewa anoenja; pai se'i komi bare'e ndipomawo doenia, paikanja koepilisi komi ri doenia se'i, ntje'e pai naka bare'e napodjo
- 20 noe doenia komi. Ndiendo paoe koeto'oka komi: Anamajoenoe bare'e meroeoe ri poeënja. Ane napepali ntaoe inosakoe, sangaja-ngaja da napepali wo'oe inosami; ane naparindaja
- 21 noentoekoe, da naparindaja wo'oe noentoemi. Paikanja poera-poera setoe da napowia ntaoe ri komi, ri paloeloemi
- 22 jakoe, maka bare'e naintjani Anoe mampokaoe jakoe. Ane be djela jakoe mampatoedjoe taoe setoe, bare'e da re'e salanja, paikanja se'i bare'e re'e petatondonja ane ndapetisala.
- 23, 24 Anoe mantalikoesi jakoe, Papakoe wo'oe natalikoesi. Ane bare'e koepapakitaka taoe setoe koeasa anoe bare'epa re'e taoe mampapakita, bare'e da re'e salanja; se'i-se'i nakitamo,
- 25 pai madja'a rajanja ri kami pai Papakoe. Paikanja poera-poera setoe mewali, da naka kobangani anoe laoe ri Soeranja:
- 26 Natadji jakoe, bare'e re'e poe'oenja. Ane toedoemo pompakalindo raja, anoe da koepatoedoeka komi oengka ri Papa, Inosaa anoe montjo, anoe mesoewoe ri Papa, ntje'e da mampetoemboe kajakoenja; komi wo'oe da mampetoemboe
- 27 kajakoenja, maka komi joenoekeo oengka ri pontepoe'oenja.

16.

Poeë Isa da malai; Inosa mPoeë Ala da toedoe.

- 1 Pai naka ewaintje'e paoekoe ri komi, naka ne'e da kaoera-
- 2 oera peaja ndajami. Komi da napapesoewoe ntaoe ri langgaranja, pagonja bare'emo masae, ane re'e taoe mampepate komi, ntje'e da manto'o kaboeja ndajanja ri Poeë Ala.
- 3 Ntje'e da napowia oea bare'e menaa rajanja da mangaintjani

- 4 i Papa bara jakoe. Pai koepanto'oka komi paoe se'e, ane
djelamo ri kakobanganinja, da ndipawaliendo karonja
koepetoemboeka komi. Iowi bare'epa koeto'oka komi, oea
laoepa jakoe mawawanaka komi.
- 5 Pai se'i da mewalili jakoe ri Anoe mampokaoe jakoe
pai bare'e re'e ri komi anoe meoasi: Rimbe'i da palaimi?
- 6, 7 Paikanja manee rajami madonge paoekoe se'i. Pai montjo
anoe koeto'oka komi: Palaikoe se'i bangke jowenja ri komi.
Maka ane bare'e da re'e palaikoe, bare'e da ma'i ri komi
pompakalindo rajami, paikanja ane malai jakoe, da koepo-
8 kaoe da ma'i ri komi. Ane toedoemo ntje'e, da ndapapenaa raja
ntaoe, da napangkita salanja, da napangkita kajoakoe pai
9 da napangkita kanawoe i Madja'a. Da napangkita salanja,
10 maka bare'e naaja jakoe; da napangkita kajoakoe, maka
11 jakoe da ndeki Papa pai bare'emo da ndikita jakoe; da
napangkita kanawoe i Madja'a, maka anoe napotadoelako
12 ntaoe se'e, naratamo kanawoenja. Mariapa da koeto'oka
13 komi, paikanja bare'epa da ndikoto mantjajawa. Pai ane toe-
doemo Inosa montjo, intje'emo da manini komi ri kamontjonja
mpodago, maka ntje'e bare'e da ndaponoentoe noentoea
ngkalioa, paikanja anoe ndadonge, ntje'e da ndapetoemboe,
pai anoe da mewali ri poerinja, ntje'e da ndapagoeroeka komi.
- 14 Intje'e da mampatongawa peawakoe, maka ri anoekoe da
15 ndapantima, ntje'e da ndapetoemboeka komi. Poera-poera
anoe i mPapa ntje'e anoekoe; ntje'e pai koepanto'o: Ri
anoekoe da ndapantima, ntje'e da ndapetoemboeka komi.
- 16 Bare'emo masae, bare'emo da ndikita jakoe, nepa bare'e
17 wo'oe masae, da ndikitamo moeni jakoe. Sa'e anagoeroea
napombembeto'oka: Noendjaa posokinja anoe ndato'oka
kita: Bare'emo masae, bare'emo da ndikita jakoe, bare'emo
wo'oe masae, da ndikitamo moeni jakoe? Pai: Jakoe da
18 ndekoe ndeki Papa? Nato'o: Noendjaa posoki mpaoea: Bare-
19 'emo masae? Bare'e tarata ndaja paoea. Ndaintjani i Isa
da raja ntaoe se'e da mampeoasi ri sira, ntje'e pai ndapanto-
'oka: Ntje'i ndipombembeto'oka, panto'okoe: Bare'emo
masae, bare'emo da ndikita jakoe, nepa bare'emo wo'oe
20 masae, da ndikita moeni jakoe? Montjo koeto'oka komi,
sangaja-ngaja da toemangi komi pai da mokoekoeoe sindara
mawongko raja doenia. Komi da mapari rioenja, paikanja
21 kapari ndajami da mewali kawongko ndajami. We'a ane

moana, mapari naepe, maka djelamo ri poananja, paikanja ane mewalimo anangodi, bare'emo naendo kaparinja, 22 mampokawongko pewali noe anangodi. Ewase'e komi mapari ndiepe se'i-se'i, paikanja kita da momberata moeni, pomberatata se'e da ndipokawongko pai bare'e da nakoto 23 ntaoe mangajali kawongko ndajami setoe. Ndjairia bare'emo da re'e anoe ndipeoasi ri jakoe. Montjo koeto'oka komi, ane re'e anoe ndiperapi ri Papa, mantjabo to'okoe, intje'e da 24 ndawaika komi. Wawase'i bare'epa re'e anoe ndiperapi mantjabo to'okoe; ndipekakaimo, sangaja-ngaja da re'e ndirata, nakaliogoe ngkawongko ndajami.

Noentoe mpompalakana i mPoeë Isa ri anagoeroea.

25 Anoe koeto'oka komi roo, ntje'e noentoe mporapa. Bare'emo masae bare'emo da re'e noentoe mporapakoe, 26 maka da koeto'oka komi mpajoa-joa ka'iPapanja. Ndjairia da re'emo pekakaimi mantjabo to'okoe; pai bare'e koeto'o 27 kajakoenja da mampekakaika komi ri Papa. Maka i Papa mampotowe komi, oea ndipotowemo jakoe pai ndiajamo 28 kajakoenja oengka ri Poeë Ala kama'ikoe. Oengka ri Papa pesoewoekoe, nepa mesoea ri lino; se'i-se'i koepalaika lino, da ndekoe ri Papa.

29 Mesono anagoeroea: Se'i-se'i majoa pompaoemi, banja 30 paoe mporapa anoe ndito'o. Se'i-se'i manoto ri raja mami, ndiintjani poera-poera, bare'e re'e jowenja ri komi taoe da meoasi bara noendjaa-ndjaa ri komi; intje'e pai kapaaja 31 pesoewoemi oengka ri Poeë Ala. Mesono i Isa: Se'i-se'i ndi- 32 ajamo? Ndipedongeka: Bare'emo da masae, se'i-se'imo, da teseboemo komi, samba'a samba'a ri kare'enja ngkalionja, jakoe da ndipalaika; paikanja bare'e da ngkaliokoe jakoe, i 33 Papa joenoekoe. Intje'e koeto'oka komi, da nakarodo ndajami ri rajakoe. Ri lino se'i mapari komi, paikanja ndipakaroso rajami, koenangimo lino se'i.

17.

Poeë Isa mampekakaika koroa.

1 Karoonja mompaoe ewantje'e, metingaramo i Isa, nda-
to'o: Papa, se'i-se'i ratamo ri karatanja, da ndipapeawamo

2 Anami, da napampapeawa noe Anami komi, gori mpawaimi
ri si'a da mangkekeni wa'a ntolino, da napangkoto mawai
katoewoe anoe bare'e poesa ri wa'a ntaoe anoe ndiwaika
3 si'a. Se'imo katoewoe anoe bare'e poesa, taoe da maintjani
kakominja Poeë Ala anoe samba'a-mba'a, anoe montjo,
4 pai i Isa i Masehi anoe ndipokaoe. Koebangkeimo komi,
5 mampapoesa tetala anoe ndipapotetalaka jakoe. Pai se'i,
Papa, ndipapeawamo jakoe ri sorimi, koeparata peawa anoe
lawinja peawakoe ri komi, kabare'epanja laoe lino.

Poeë Isa mampekakaika wa'a ntaoe anoe maloeloe sira.

6 To'omi koepatongawamo ri taoe anoe ndiwaikamo jakoe
ri wa'a ntolino; lawinja anoemi taoe setoe pai ndipawaikamo
7 jakoe; noentoemi naparindaja. Se'i manotomo ri rajanja,
poera-poera anoe ndiwaikamo jakoe, lawinja oengka ri komi
8 kama'inja. Maka wa'a noentoe anoe ndiwaika jakoe, koewai-
kamo sisi'a, nasajawa, napomontjomo kama'ikoe oengka ri
9 komi, naajamo kakominja anoe mampokaoe jakoe. Taoe
setoe koepekakaika ri komi; banja wa'a ntolino koepeka-
kaika, taoe anoe ndiwaika jakoe koepekakaika, maka anoemi
10 sisi'a, pai anoekoe poera-poera anoemi, anoemi poera-poera
11 anoekoe; peawakoe ri taoe se'e kare'enja. Jakoe banjamo
ri lino kare'ekoe, paikanja taoe se'e ri lino kare'enja; jakoemo
ndeki komi da kandekoekoe. Papakoe anoe malino, ndikekeni
taoe se'e ri koeasa nto'omi, anoe ndiwaika jakoe; naka
12 sandaja-ndaja ngkatoewoenja, ewa kita. Sindara jakoe joe-
noenja, koekekeni sisi'a ri koeasa nto'omi, anoe ndiwaika
jakoe; koeara-ara joenoekoe, bare'e re'e anoe tetadji, wa-
'anja samba'a anoe tetadjimo ngkalionja, naka kobangani
13 anoe nda'oeki ri Soera. Se'i-se'i da ndeki komi da kande-
koekoe pai ntje'e koeto'o ri wa'a ntolino, naka laoe wo'oe
14 ri raja joenoekoe anoe koepokawongko ndaja. Noentoemi
koepetoemboeka sisi'a, ntje'e pai napamposari ntolino taoe
setoe, maka banja oengka ri doenia sisi'a, ewa jakoe se'i
15 banja oengka ri doenia. Anoe koeperapi ri komi, banja bara
da ndijali joenoekoe ri ojo ntolino, paikanja da ndipeta-
16 nganika taoe se'e pongkelo i Madja'a, maka banja oengka
17 ri doenia sisi'a, ewaintje'e wo'oe jakoe. Ndipakalino raja
18 ntaoe se'e da napampomawo kajoa ndaja; noentoemi majoa

18 sangkani. Ewa pampokaoemi jakoe da ndjo'oe ri tolino,
 19 ewaintje'e pampokaoekoe joenoekoe. Taoe se'e koepakalinoka
 rajakoe, da napangkoto wo'oe noe joenoekoe mampakalino
 rajanja.

20 Banja podo joenoekoe koepekakaika, wa'a ntaoe anoe
 da madonge ponoentoenja nepa naaja jakoe, koepeka-
 21 kakaika wo'oe wa'a ntaoe setoe, da naka sandaja-ndaja, ewa
 komi, Papa, sandaja-ndaja pai jakoe, pai jakoe sandaja-
 ndaja pai komi, ewantje'e taoe se'e da naka sandaja-ndaja
 pai kita, da napaaaja noe doenia kakominja anoe mampokaoe
 22 jakoe. Taoe se'e koewaika peawa ngkatoewoe anoe ndiwai-
 kamo jakoe, naka sandaja-ndaja ngkatoewoenja ewa kita
 23 sandaja-ndaja katoewoeta, jakoe maroo-roo ri raja ntaoe
 se'e, komi maroo-roo ri rajakoe, da naka sandaja-ndaja kodjo
 ntaoe se'e, da napaintjani noe doenia kakominja anoe ma-
 mpokaoe jakoe, pai kakominja mampotowe taoe se'e ewa
 pampotowemi jakoe.

24 Papa, ewase'i panto'o ndajakoe, taoe anoe ndiwaika
 jakoe, sambaka-mbaka pai jakoe da kare'enja, bara rimbe'i
 kare'ekoe, da napangkita peawakoe, anoe ndiwaikamo jakoe,
 25 oea ndipotowemo jakoe ntongonja bare'epa re'e lino. Papa-
 koe anoe majoa, doenia bare'e naintjani komi, paikanja jakoe
 maintjani komi, pai napomontjo wo'oe noe wa'a joenoekoe,
 26 kakominja anoe mampokaoe jakoe. To'omi koepapaintjanika
 ntaoe joenoekoe, pai bare'e da koeowe-owe, naka laoe ri raja
 ntaoe se'e towe ndaja anoe ndipotoweka jakoe; naka laoe
 wo'oe jakoe ri rajanja.

18.

Poeë Isa ri bonde Djatisemane.

1 Roo mompaoe ewaintje'e, mesoewoemo i Isa pai 'ana-
 goeroea ri lipoe, ndawote koro ngKedero. Ri sambote indjae
 2 re'e bonde, ndjairia pesoeaa pai anagoeroea. Naintjani wo'oe
 i Joedasi anoe mampobaloe sira, bonde setoe, maka maria-
 3 ngkani ndjairia pompasambaka i Isa pai anagoeroea. Nawa-
 wanakamo i Joedasi soerodado nTo Roma pai anamajoenoe
 noe wa'a ntadoe mpanjomba pai anoe nTo Parisi, djela
 ndjairia, mangkeni lantera, silo pai rengko mpo'iwali.
 4 Ndaintjani i Isa poera-poera anoe da mewali ri sira, ntje'e

- pai ndakandjo'oe ri taoe setoe, ndato'oka: Isema ndipepali?
- 5 Mesono taoe setoe: I Isa, To Nasare. Mesono sira: Jakoemo se'i. Laoe wo'oe i Joedasi, anoe mampobaloe sira, ri sori
- 6 ntaoe setoe. Ri panto'oa se'e: Jakoemo se'i, meoeranaka taoe
- 7 setoe, madoengka ri tana. Ndawalimpeoasi: Isema ndipepali?
- 8 Mesono taoe setoe: I Isa, To Nasare. Mesono i Isa: Roomo koeto'oka komi: Jakoemo se'i. Ane jakoe ndipepali, taoe se'i
- 9 dandiwainapalai. (Ntje'emo pabangani paoe anoe ndato'o owi: Wa'a ntaoe ndiwaikamo jakoe, bare'e re'e anoe tetadji).
- 10 Se'imo i Simo Petoeroe, mangkeni penai, nawoetoe, nasajoe anamajoenoe i nTadoe mpanjomba bangke, mapoepoe talinganja tondo kana; to'o noe anamajoenoe i Malakoe.
- 11 Ndato'o i Isa ri Petoeroe: Parigoema moeni penaimoe. Bare'e da koeinoe bangani ntabo anoe ndatondjoeka jakoe i mPapa?

Poeë Isa ndasoko, nepa ndakeni ri Tadoe mpanjomba bangke.

- 12 Setoemo wa'a ntjoerodado pai tadoelakonja sangkani pai anamajoenoe nTo Jahoedi, nasoko i Isa, napoengoe,
- 13 nakenimo rioenja ri Anasi, maka ntje'e mania i ngKajapa,
- 14 Tadoe mpanjomba bangke ri anoe santa'oe setoe. I Kajapa setoemo anoe manto'o ri pogombo nTo Jahoedi, moroeana samba'a taoe da mate pai ne'e wa'a ntaoe sondo.
- 15 Setoemo i Petoeroe pai anagoeroe samba'a naloeloe i Isa. Anagoeroe setoe sampombeintjani i nTadoe mpanjomba bangke, ntje'e pai napesoea sangkani pai i Isa ri soma
- 16 banoea i nTadoe mpanjomba bangke, i Petoeroe ri sambali boboka pe'ontonja. Mewalilimo ri boboka anagoeroe anoe sampombeintjani i nTadoe mpanjomba bangke, mompaoe-mpaoe pai we'a topodjaga boboka, nepa napesoea i Petoeroe
- 17 ri soma banoea. Meoasi we'a topodjaga boboka ri Petoeroe: Banja siko samba'a anagoeroe ntaoe setoe? Mesono i Petoeroe: Bare'e.
- 18 Natawoeimo noe wa'a anamajoenoe apoe ri ajo, nalimboe, maranindi naepe pai napaneroe. Ndjaoe wo'oe i
- 19 Petoeroe, maneroe pai wa'a ntaoe setoe. Ndate i Tadoe mpanjomba bangke mampeoasi ri Isa to'o noe anagoeroea
- 20 pai bangani mpopatoentoea. Mesono i Isa: Maloga rajakoe mompaoe-mpaoe ri wa'a ntaoe poera-poera, sangaja-ngaja ri

langgara pai ri Banoea mpanjomba popatoentoeke, ri
 katepasambaka nTo Jahoedi poera-poera; bare'e re'e popa-
 21 toentoeke anoe bare'e tongawa. Makoedja pai noepampeoasi
 ri jakoe? Peoasimo ri taoe anoe mangadonge anoe koeto'oka
 22 sisi'a, taoe setoe maintjani wa'a noentoeke. Boetoe roo
 ndato'o, natoposaka noe anamajoenoe samba'a anoe meka-
 kore ri soria, lio i Isa, nato'o: Ewase'e pesonomoe ri Tadoe
 23 mpanjomba bangke? Mesono i Isa: Ane madja'a pompaoekoe,
 toedjoe kadja'anja, ane montjo pompaoekoe, makoedja
 24 noetoposaka liokoe? Napokaoemo i Anasi taoe da mangkeni
 i Isa ri Tadoe mpanjomba bangke i Kajapa, ntongo ndapoe-
 ngoepa palea.

Nasapoe i mPetoeroe paloeloenja Poeë Isa.

25 Ndjaoepa i Petoeroe maneroe, napeoasi ntaoe ri si'a:
 Banja wo'oe siko samba'a anagoeroenja? Mesono i Petoeroe:
 26 Bare'e. Setoemo anamajoenoe i nTadoe mpanjomba bangke,
 anoe modja'i pai taoe anoe nasajoe i mPetoeroe talinganja,
 nato'o: Ara bare'e koekita siko joenoe ntaoe setoe ri bonde?
 27 Napesapoeka wo'oe i mPetoeroe; se'i mototoro'o manoe.

I Poeë Isa mantjoearak i petoro Pilatoe.

28 Oengka ri Kajapa nakenimo ntaoe i Isa ri Banoea
 mpogombo; ntongo mowoeropa. Taoe setoe bare'e napodjo
 mesoea ri Banoea mpogombo, boi da naisoe-isoe anoe kapali,
 29 bare'e da madago mosoesa Pasa. Setoe pai napesoewoe i
 mPilatoe, nasoearak taoe setoe, napeoasi: Noendjaa ndito'o
 30 sala ntaoe setoe? Mesono taoe se'e: Ane banja taoe madja'a
 31 si'a, bare'e da katondjoeka komi. Nato'o i mPilatoe: Ane
 ewaintje'e, ndikenimo, da ndipahoekoe gori adami. Mesono
 To Jahoedi: Bare'e maja kami mampepate taoe (naka koba-
 32 ngani paoe mPoeë Isa owi, manto'o gori da ngkapatea).
 33 Mesoeamo moeni i Pilatoe ri raja Banoea mpogombo,
 napeboo i Isa, napeoasi: Ara siko mokole nTo Jahoedi?
 34 Mesono i Isa: Ntje'e noeto'o ngkaliomoe, bara re'e taoe
 35 ntaninja manto'oka siko kajakoenja? Mesono i Pilatoe: Ara
 To Jahoedi jakoe? KasiToJahoedimoe pai wa'a ntadoe
 mpanjomba anoe mantondjoe siko ri jakoe. Noendjaamo

- 36 noepowia? Mesono i Isa: Poparentakoe banja poparenta ri lino se'i; ane poparenta woengkaeo poparentakoe, sangajangaja da re'e pombetoto mpalilikoe, boi da nasoko nTo Jahoedi jakoe, paikanja poparentakoe anoe koeto'o, banja
- 37 ri lino se'i kare'enja. Nato'o i mPilatoe: Mokole ntano siko? Mesono i Isa: Noeto'omo ngkaliomoe kamokolekoe. Se'i poe'oe mpampoana jakoe pai se'i poe'oe ngkama'ikoe ri lino se'i, da mampetoemboe anoe montjo. Poera-poera taoe anoe mampomawo anoe montjo, ntje'e mampedongeka ngangkoe.
- 38 Nato'o i mPilatoe: Noendjaa anoe montjo? Karoonja nato'o, mesoewoe moeni si'a, ndjo'oe ri To Jahoedi, nato'oka taoe se'e: Bare'e re'e salanja koerata. Paikanja se'i adami: Ri posoesa Pasa koelapaka komi samba'a taoe.
- 39 Ndipokonomo koelapaka komi mokole nTo Jahoedi? Meboo-boo taoe setoe, nato'o: Banja intje'e, i Baraba jaoe. I Baraba setoe taoe toperopoe.
- 40

19.

Poeë Isa ndabobaki pai ndapasinggiri.

- 1 Oengka ndjairia nakenimo i mPilatoe i Isa, napokaoe
- 2 da ndabobaki. Napapombekajoro ntjoerodado wajaa maroei, mewalimo tali, ntje'e napapotalika wo'oa. Paoeba mawaa
- 3 anoe makilaja napaposaliongoka, natimosoeki sira, nato'oka:
- 4 Tabea mokole nTo Jahoedi! nepa nabobaki. Mesoewoe moeni i Pilatoe, nato'oka taoe sondo: Se'i koewawanakamo si'a ri soearami, da ndipaintjani, bare'e re'e salanja koerata.
- 5 Ma'imo i Isa mampotali wajaa maroei, mamposaliongo
- 6 saliongo mawaa. Nato'o i mPilatoe: Se'imo si'a. Boetoe nakita noe wa'a ntadoe mpanjomba pai anamajoenoenja sira, meboo-boo, nato'o: Pakoe ri kadjoe, pakoe ri kadjoe!
- Nato'o i mPilatoe: Da nditimamo ngkaliomi, ndipampakoe ri kadjoe, maka jakoe se'i bare'e re'e salanja koerata.
- 7 Mesono To Jahoedi: Kami se'i re'e padika mami; panto'o mpadika mami taoe setoe da mate, maka nato'o si'a ana mPoeë Ala.
- 8 Madonge paoe setoe, terangani kaeka ndaja i mPilatoe,
- 9 mesoea moeni si'a ri Banoea mpogombo, nato'oka i Isa:
- 10 Taoe oengka rimbe'i siko? Bare'e mesono i Isa. Ntje'e pai napanto'o i mPilatoe: Bare'e noepompaoeka jakoe? Ara

- bare'e noeintjani koekoto malapasaka siko, koekoto mampakoe ri kadjoe siko? Mesono i Isa: Bare'e da noekoto bara noendjaa-ndjaa ri jakoe, ane bare'e ndawaika siko oengka ri Soeroega. Ntje'e pai nakabangke ntjala ntaoe anoe mantondjoe jakoe ri siko, meroeoe ri anoemoe.
- 12 Oengka ndjairia napepalimo i mPilatoe djaja da malapasaka sira; se'i To Jahoedi meboo-boo, nato'o: Ane ntje'e noelapasaka, bare'e majoa rajamoe ri Datoe. Taoe anoe
- 13 momokole, si'a masala ri Datoe. Madonge paoe setoe, napapesoewoe i mPilatoe i Isa, nepa motoenda ri kaderanja, ri anoe ndato'o: Djoia watoe, ri basa nTo Jahoedi: Gabata.
- 14 Eo setoe eo mpompakatimama posoesa Pasa; sawi-sawimo sakodi reme. Nato'o i mPilatoe ri To Jahoedi: Se'imo mokolemi. Meboo-boo taoe setoe: Nakapaja, nakapaja, pakoe ri kadjoe! Nato'o i mPilatoe: Mokolemi da koepakoe ri kadjoe? Mesono wa'a ntadoe mpanjomba: Bare'e re'e mokole mami, wa'anja i Datoe.
- 16 Nawaikamo taoe setoe i mPilatoe sira da napampakoe ri kadjoe.

Poeë Isa ndapakoe ri kadjoe.

- 17 Nawawanaka ntjoerodado i Isa, mampasa'a kadjoea ngkalioa, melindja ndjo'oe ri boejoe nTakoembo'o, ri basa
- 18 nTo Jahoedi: Gologota; ndjairia napampakoe ri kadjoe, sangkani pai taoe radoea anoe ntaninja, ri soria mpotimali-
- 19 mali, i Isa ri tongonja. Re'e wo'oe dopi, laoe oeki i mPilatoe, ntje'e ndapakoe ri kadjoe, ewase'i oekinja: Isa To Nasare,
- 20 mokole nTo Jahoedi. Maria To Jahoedi anoe mabasa oeki setoe, maka boejoe ntana pampakoe i Isa mosoe ri lipoe kare'enja, pai oeki setoe tatogo basanja: basa nTo Jahoedi,
- 21 basa nTo Roma pai basa nTo Garika. Ntje'e pai napanto'o ntadoe mpanjomba ri Pilatoe: Ne'e nda'oeki: Mokole nTo Jahoedi, paikanja: Anoe manto'o: si'a mokole nTo Jahoedi.
- 22 Mesono i Pilatoe: Anoe koe'oekimo, koe'oekimo.
- 23 Roomo napakoe ntjoerodado i Isa ri kadjoe, natima wa'a rengkoa, natila patantila, woengka samba'a samba'a. Laoepa paoebaa; ntje'e bare'e re'e waka mpondjae, ndatanoe
- 24 keogoe-ogoe. Napombeto'oka ntjoerodado: Ne'e ndasiati ntjetoe, da ndalamoroni, bara isema da toempoenja. Da naka

- kobangani panto'o nTjoera mPoeë Ala: Poedjoe ngkorokoe natila ntaoe woengka-woengka; paoebakoe nalamoroni.
- 25 Ewase'e powia ntjoerodado. Setoemo ine i Isa pai tetea i Maria rongo i ngKalopa, pai i Maria Madalena, mekakore
- 26 mosoe ri kadjoea. Pangkita i Isa inea pai anagoeroea anoe ndapomawo ri sori noe inea, ndato'oka inea: Ine, setoemo
- 27 anami. Nepa ndato'oka anagoeroea: Setoemo inemoe. Oengka lairia nagampimo noe anagoeroe setoe ine i Isa.
- 28 Roomo setoe, ndaintjanimo i Isa poera-poeramo nda-
- 29 powia anoe da ndabanganika Soera mPoeë Ala. Ndato'o: Mangaoe ngangakoe. Ndjaoe goemba saogoe boeke podi anggoro; nasoejamo ntaoe ri wojo ajapa anoe naome ri podi,
- 30 ntje'e napakonoka wiwia. Ndaposi i Isa podi setoe, ndato'o: Poeramo; metoetoe, poeramo inosaa.
- 31 Eo setoe eo mpompakatimama posoesa Pasa, bare'e madago koro ntaoe mate da moloë-loë ri kadjoe ri eo Satoe, maka eo Satoe setoe maiposi kodjo ka'oemaponja. Ntje'e pai napamperapi nTo Jahoedi ri Pilatoe da ndapoe'asi witi
- 32 ntaoe se'e, nepa da ndajali koronja. Ma'imo soerodado, napoe'asi witi ntaoe radoea anoe ndapakoe ri kadjoe sangkani-
- 33 ngkani pai sira; kadjelanja ri Isa, nakita poeramo inosaa,
- 34 ntje'e pai naka bare'e napoe'asi witia. Samba'a soerodado nadjolo ntawala lompea, lioe-lioe mesoewoemo daa pai oeë
- 35 soejoe. Anoe mangkita, si'a mampetoemboe, pai montjo anoe napetoemboe, naintjani wo'oe ngkalionja kamontjonja anoe
- 36 napetoemboe, da nakanoto ndajami mangaaaja. Maka pai napewalimo, da naka kobangani anoe ndato'o ri Soera mPoeë
- 37 Ala: Bare'e da re'e woekoea anoe ndapoe'a. Pai se'i sandjaja: Anoe natawala, ntje'e da napeole.

Koro i mPoeë Isa ndaparingkoemapa.

- 38 Oengka lairia metompamo i Joesoe To Arimatea, ri Pilatoe, da mangajali koro i Isa. I Joesoe se'e anagoeroe i Isa, pai bare'e napatongawa, maeka rajanja ri To Jahoedi. Na'iokamo i mPilatoe; ntje'e pai naka ndjo'oe i Joesoe,
- 39 najali koro i Isa. Ma'i wo'oe i Nikodemoe, anoe djela ri Poeë Isa owi ri wengi, mangkeni rampa mire ndagaloka
- 40 aloë, mosoe sapikoe kaneenja. Najalimo ntaoe setoe koro i Isa, nepa napoedjoe noe ajapa, sangkani pai rampa mawongi

setoe, gori noe wawai nTo Jahoedi anoe mampakoroka taoe
 41 mate. Laoe bonde, mosoe ri boejoe ntana kare'e ngka-
 djoe i mPoeë Isa; ri bonde setoe re'e koemapa anoe nepa
 ndakae, anoe bare'epa sangkani ndapadika taoe mate.
 42 Ndjairia napadika koro i Isa, maka eo setoe mpompakati-
 mama posoesa Pasa, pai mosoe kare'e ngkoemapa.

20.

Pembangoe i mPoeë Isa.

1 Ri eo Minggoe, mowoero mpodago, bare'epa mareme, ndjo-
 'oemo i Maria Madalena ri koemapa, nakita watoe majalimo
 2 ri wobo ngkoemapa. Nadadoe i Simo Petoeroe pai anagoeroea
 samba'a, anoe ndapomawo i Isa, nato'oka taoe setoe: Najali
 ntaoe i Poeë oengka ri koemapa, bare'e kaintjani bara rimbe'i
 3 napadika. Ndjo'oemo i Petoeroe pai anagoeroe samba'a
 4 setoe, malai ri koemapa. Sangkani-ngkani pelindja ntaoe
 radoea setoe, paikanja anagoeroe samba'a setoe maliga
 pelindjanja, nalioenaka i Petoeroe, si'a djela rioenja ri
 5 koemapa. Metoetoe, nakita wa'a ajapa, pai bare'e mesoea
 6 ri koemapa. Ma'imo i Simo Petoeroe mantonda si'a, mesoea
 7 ri raja ngkoemapa, nakita wa'a ajapa tetalesaka. Ajapa anoe
 ndawewesika wo'o i mPoeë Isa nakita bare'e laoe pai wa'a
 8 ajapa, ntje'e tepatani kare'enja, ndakojoejoemo. Mesoe-
 amo wo'oe anagoeroe anoe djela rioenja ri koemapa, nakita,
 9 manotomo rajanja. Maka bare'epa narata ndaja ntaoe se'e
 panto'o nTjoera mPoeë Ala, manto'o i Poeë Isa da memba-
 10 ngoe ri ojo ntaoe mate. Mewalilimo moeni ri banoeanja
 anagoeroe radoea setoe.

11 Ndjaoeпа i Maria mekakore ri sori ngkoemapa, toe-
 12 mangi. Potoemanginja se'e, napetiro raja ngkoemapa, nakita
 radoea mala'eka, maboeja poedjoe ngkoronja, motoenda ri
 waka ngkare'e ngkoro i Isa, samba'a ri powo'oa, samba'a
 13 ri powitia. Meoasi Mala'eka: Ee we'a, makoedja siko toemangi?
 Mesono i Maria: Poeëkoe natima ntaoe, bare'e koeintjani
 14 padikanja sira. Boetoe nato'o, metorobakamo si'a, nakita
 15 ndjaoe i Isa, pai bare'e naintjani ka'iIsanja. Meoasi i Isa:
 Ee we'a, makoedja siko toemangi? Isema noepepali? Nasa-
 roemaka i Maria topodjaga bonde anoe sampompaoenja,
 ntje'e pai napanto'o: Poeë, ane komi mangkeni sira, ndito'oka

- 16 jakoe mbe'i ndipadika, da koepantima moeni. Ndato'o i
Isa: Maria! Meteorobaka i Maria, nato'oka sira: Raboeni (paoe
17 nTo Jahoedi, posokinja goeroe). Ndato'oka si'a i Isa: Ne'e
noedjama korokoe, maka bare'epa ndekoe jakoe ndeki Papa;
palaimo mampetoemboeka wa'a ngkasangkompokoe: Jakoe
da ndeki Papakoe, ndeki Papami, da ndeki Poeëkoe, ndeki
18 Poeëmi. Malaimo i Maria Madalena, mampetoemboeka wa'a
anagoeroea pangkitanja i Poeë Isa pai anoe ndato'oka si'a.
19 Ri eo Minggoe setoe mawengimo, tepasambakamo wa'a
anagoeroe, ntongo nadampomo toengka mbombo banoea,
mampokaeka To Jahoedi, ma'imo i Isa ri tongonja, ndato-
20 'oka taoe se'e: Dago mPoeë Ala ri komi! Boetoe roo ndato'o,
ndatondjoeka sisi'a palea pai lompea. Mawongko raja noe
anagoeroea mangkita i Poeë. Ndato'o wo'oe i Isa ri taoe se'e:
21 Dago mPoeë Ala ri komi! Ewa pampokaoe i mPapa jakoe,
22 ewaintje'e pampokaoekoe komi. Kapoeranja ndato'o, nda-
tawoeisi tanoana ntaoe se'e, nepa ndato'oka: Ndisajawa
23 Inosa mPoeë Ala. Taoe anoe ndipakapajamo salanja, da paja
salanja, taoe anoe bare'e ndipakapaja salanja, bare'e da
paja salanja.
- 24 Ri kama'i i Isa ri taoe se'e, bare'e laoe i Toma, samba'a
ri anagoeroe sampoejoe pai radoea, karoa nto'onja i Morapi.
25 Nato'o noe kasianagoeroenja ri si'a: Kakitamo i Poeë. Mesono
i Toma: Sangadi koekita waka mpakoe ri palea, pai koedjama
ngkaramakoe waka mpakoe, pai koedika palekoe ri lompea,
26 nepa da koeaja. Poeramo oeajoe mbengi, singkandomoemo
wo'oe wa'a anagoeroe, laoe wo'oe i Toma. Maoe mainti wo'oe
toengka mbombo, ma'imo i Isa, mekakore ri tongo ntaoe
27 se'e, ndato'o: Dago mPoeë Ala ri komi! Nepa ndato'oka i
Toma: Ma'i karamamoe, woele palekoe, laenaka palemoe,
dika ri lompekoe, ne'emo siko taoe bare'e meaja, pewalimo
28, 29 taoe meaja. Mesono i Toma: Goeroekoe pai Poeëkoe! Nda-
to'o i Isa ri si'a: Pangkitamoe jakoe nepa meaja siko. Anoe
meaja maoe bare'e re'e pangkitanja, ntje'e maliogoe peaja
ndajanja.
- 30 Mariapa koeasa ntaninja ndapatongawa i Isa ri ana-
31 goeroea, anoe bare'e nda'oeki ri soera se'i. Anoe nda'oekimo
ire'i, ndatoenggai ma'oeki da ndipangkoto maaja ka'iIsanja
i Masehi, Ana mPoeë Ala, pai da naka re'e ri komi katoewoe
anoe bare'e poesa ri pangaintjanimi to'oa.

21.

Pomberata i mPoeë Isa pai anagoeroea papitoe ri rano Galilea.

- 1 Bare'e masae oengka lairia mepatongawa wo'oe i Isa ri anagoeroea ri wiwi ndano Tiberia. Ewase'i pepatongawaa:
- 2 Singkandomoemo i Simo Petoeroe, i Toma, anoe karoea nto'onja i Morapi, i Natanae To Kana ri Galilea, ana i nTjebedeoe radoea pai radoeapa anagoeroe ntaninja. Nato'o i nTjimo Petoeroe: Jakoe da ndjo'oe modjala. Mesono joenoenja: Da ndjo'oe pai kami. Ndjo'oemo taoe setoe, sintjawi ri doeanga pai bare'e re'e baoe nale'o mposambengi setoe.
- 4 Marememo, ndjo'oe i Isa mekakore ri wiwi ndano, pai bare'e naintjani noe anagoeroea kasiranja. Meoasi i Isa: Anakoe, bara re'e wajawomi? Mesono taoe setoe: Bere'e. Ndato'o i Isa: Nditende djalami tondo ri kana doeangami, da re'e ndile'o. Natende djalanja pai bare'e nakoto mano'o, kasondo noe
- 7 baoe ri rajanja. Nato'o noe anagoeroe anoe ndapomawo i Isa, ri Petoeroe: I Poeëmo sindjae. Boetoe nadonge i nTjimo Petoeroe ka'iPoeënja, nawoentja badjoenja, maka bare'e
- 8 mobadjoe si'a, nepa mosompo ri rano. Ma'i modoeanga anagoeroe joenoenja, nano'o djalanja boeke baoe, maka bare'e lawa oengka ri wiwi ndano kare'e doeanga, telimampoejoe
- 9 ndopo. Boetoe mesore taoe setoe, nakita apoe ri ajo ndatoe-toeni, laoe baoe pai roti ri wawonja. Ndato'o i Isa: Ndikenimo sa'e baoe anoe ndile'omo roo. Mepone moeni i Simo Petoeroe ri doeanga, nano'o djala ri lore, boekemo baoe bangke saatoe limampoejoe pai tatogo, pai bare'e masia djala, maoe maria
- 12 banganinja. Ndato'o i Isa: Ndikama'imo mobakoe. Bare'e re'e ri anagoeroea anoe mantaha meoasi ri sira: Isema komi?
- 13 Paka naintjani kasiranja. Ma'i ndatima i Isa roti, ndatondjoe-ka taoe se'e pai baoe. Katogo ngkaninjamo se'e pepatongawa i Isa ri anagoeroea, kapoeranja membangoe ri ojo ntaoe mate.
- 15 Roo mobakoe, ndato'o i Isa ri Simo Petoeroe: Simo, ana i Johane, ara pampotowemoe jakoe, nggodi towe ndaja noe joemoemoe ri jakoe? Mesono i Petoeroe: Io Poeë, ndiintjani
- 16 pampomawokoe komi. Ndato'o i Isa ri si'a: Kambi ana bimbakoe. Nepa ndato'oka si'a karoea ngkaninja: Simo, ana i Johane, noepotowe jakoe? Mesono i Petoeroe: Io Poeë, ndiintjani pampotowekoe komi. Ndato'oka si'a: Kambi

- 17 bimbakoe. Katogo ngkaninja ndato'oka si'a: Simo, ana i Johane, noepotowe jakoe? Manee raja i mPetoeroe, oea katogo ngkaninjamo ndapeoasi ri si'a: Noepotowe jakoe? Ntje'e pai napesono: Poeë, ndiintjani poera-poera, ndiintjani towe ndajakoe ri komi. Ndato'oka si'a i Isa: Kambi bimbakoe.
- 18 Montjo koeto'oka siko: Ntongo mangoerapa siko, montjongkamo siko ngkaliomoe, nepa ndjo'oe gori mpepokono ndajamoe; ane matinoewoemo siko, da noetondjoe palemoe, taoe ntaninja da masongka siko, nepa da nanini siko ri anoe
- 19 bare'e noeto'o da kandjo'oemoe. Mompaoe ewaintje'e, ndatoedjoemo djaja ngkapate anoe da napatongawaka i mPetoeroe towe ndajanja ri Poeë Ala. Roo ndato'o setoe, ndato'owo'oe ri Petoeroe: Loeloemo jakoe.
- 20 Metorobakamo i Petoeroe, nakita anagoeroe anoe ndapomawo i Isa, anoe metionda owi ri dada mPoeë Isa pai
- 21 napeoasi: Isema anoe manawoesaka komi? Mangkita joe-noenja se'e metonda, napeoasi i mPetoeroe ri Isa: Poeë,
- 22 wenoemo si'a? Mesono i Isa: Ane koeto'o si'a da toewoe rantani djela moeni jakoe, banja siko maintjani; loeloemo jakoe.
- 23 Setoe pai naka tebambarimo ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë, anagoeroe setoe bare'e da mate; paikanja bare'e ndato'oka i Isa si'a bare'e da mate, paikanja: Ane koeto'o si'a da toewoe rantani djela moeni jakoe, banja siko maintjani.
- 24 Si'amo anagoeroe anoe mampetoemboemo poera-poera se'i, nepa na'oeki, pai taintjani montjo anoe napetoemboe.
- 25 Mariapa ngaja anoe ndapowia i Isa; ane ntje'e da nda'oeki samba'a samba'a, koeëpe-epe bare'e da soa sambawo lino se'i da ndapadika wa'a ntjoera setoe.

Wa'a mpowia nTjoero i mPoeë Isa na'oeki i Loekasi

1.

Wo'onja.

- 1 Ri soerakoe anoe ka'isa, Teopiloe, koepetoemboemo wa'a mpowia i Isa pai wa'a mpatoedjoea, oengka ri pontepoe'oenja, djela ri eo mpeponea ndeki Soeroega, kapoeranja ndapatadaka rioenja wa'a anagoeroea anoe ndapilisimo ngkalioa, gori mpanto'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajaa.
- 2 Mariangkani ndapakanotomo raja ntaoe se'e, mepapamara toewoe-toewoe, ri kapoeranja napepate ntaoe, maka ri raja anoe patampoejoe ndeme mariangkani ndapapakitaka taoe se'e koroa, nepa ndapaoe poera-poera anoe kono poparenta mPoeë Ala.
- 3 Re'emo sangkani, mangkoni Poeë Isa pai anagoeroea, ndapatadaka taoe se'e: ne'e boi da napalaika lipoe Jeroesale, paikanja da napopeasi da kakobangani mpodjanji i mPapa, ewase'i: Ndidongemo pampetoemboekoe podjandji i mPapa, maka anoe napoparioeka i Johane ri taoe, dja oeë, paikanja anoe da ndapoparioeka ri komi, Inosa mPoeë Ala, bare'emo da maria mbengi.
- 4 Ri katepasambakanja se'e, napeoasi ntaoe setoe ri Poeë Isa: Poeë, bara se'i-se'imo da pawangoemi moeni poparenta nTo Israeli? Mesono Poeë Isa: Banja komi da maintjani ka'impianja, bara ka'ewaimbe'inja, maka ntje'e
- 5 ri koeasa i mPapa kare'enja. Paikanja komi da mangarata roso ndaja, ane mena'oemo Inosa mPoeë Ala ri komi, nepa komi da mewalimo sabikoe, ri Jeroesale, ri wa'a ntana Joedea pai Samaria, djela ri oengka doenia.

Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega.

- 9 Poeramo mompaoe ewaintje'e, nakitamo ntaoe se'e i Poeë Isa teoretakamo ndeki raa, ma'i limoe mangkoe-lamoeti.
- 10 Ntongopa metingara taoe se'e, mampeole Poeë Isa malai, se'imo radoea taoe anoe maboēja poedjoe ngkoro-
- 11 nja, mekakore ri tongo ntaoe se'e, nato'o: Makoedja komi, To Galilea, mekakore metitingara ndeki raa? Se'imo i Isa teoretakamo oengka ri ojomi ndeki Soeroega, paikanja ewa pangkitami kandekoea ndeki Soeroega, ewaintje'emo se'e da pewalilia moeni.
- 12 Mewalilimo joenoe i mPoeë Isa ri Jeroesale oengka ri boejoe ngKadjoe lana. Boejoe setoe mosoe ri Jeroe-
- 13 sale, teradoea kilo. Djelamo ri Jeroesale, maroo-roo ri lintjoe ri woemboe pearinja woengkaeo, i Petoeroe, i Jakoboe, i Johane, i Andaria, i Pilipoe, i Toma, i Batolomeoe, i Matioe, i Jakoboe ana i Alipeoe, Simo i Roso Noentoe pai i Joeda
- 14 ana i Jakoboe. Taoe setoe sintoewoe raja mekakai ri Poeë Ala, ewaintje'emo se'e we'a sa'e, laoe wo'oe i Maria, Ine i Isa, pai wa'a ntoea'i i Isa anoe toeama.

I Matia sawani i Joedasi.

- 15 Bare'e masae oengka lairia singkandomoemo wo'oe taoe se'e, saatoe pai teroeampoejoe imbanja. Meokomo
- 16 i Petoeroe ri ojo ntaoe se'e, nato'o: Ee, wa'a ngkasangkompoo, sangaja-ngaja da kobangani noentoe i Daoedi, anoe napetoe-mboe poea, ndapapaintjanika noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja, aoe kono i Joedasi, anoe mawawanaka taoe ma-
- 17 ntjoko i Isa. Maka si'a owi samba'a ri kita pai re'e wo'oe
- 18 tilanja ri tetalata woengkaeo. Doi narata i Joedasi, pampobaloenja Poeë Isa, naolika tana; si'a manawoemo ntoekepe,
- 19 mebote komponja, mesoewoe wajaa nta'inja. Tebambarimo setoe ri To Jeroesale poera-poera, kobelaanja napapoto'oka tana setoe ri basanja ngkalionja: Akel Dama, posokinja: Tana
- 20 kedaa. Maka laoemo ri Soera mPongajoe i Daoedi: Pearinja naka soamo, ne'emo da napeari-ari ntaoe. Pai se'i: Taoe ntaninja da mantjawanaka si'a ri lantinja. Setoe pai koe-
- 21 panto'o: ri wa'a ntaoe anoe mamposintoewoekamo kita
- 22 ntongo i Poeë Isa mawawanaka kita, oengka ri parioe i

Johane sira, djela ri eo ngkateoretakaa, samba'a da mewali joenoeta mantjabi pembangoe i mPoeë Isa.

- 23 Mewali, nadika ntaoe setoe radoea taoe: I Joesoepoe, pompeindonja samba'a i Barasaba, karadoeanja i Majoa,
 24 pai i Matia. Nepa mekakai taoe se'e, nato'o: Boo Poeë, anoe maintjani raja ntaoe poera-poera, nditoedjoemo ri
 25 taoe radoea se'i samba'a anoe ndipilisi, da masawanaka i Joedasi ri tetala pai lanti se'i anoe napalaikamo, da maloeloe djajanja ngkalionja.
- 26 Roo mekakai, natila lamoro, konomo lamoronja i Matia, mewali si'amo rangani ntjoero i mPoeë Isa ri anoe sampoejoe pai samba'a.

2.

Pena'oe Inosa mPoeë Ala.

- 1 Djelamo ri eo mpamposoesaka Woea mpae, singka-
 2 ndomoemo taoe setoe poera-poera, sintoewoe rajanja. Lioe-
 3 lioe kakoeoe-koeoemo ewa ngojoe marimbo oengka ri wawo
 4 jangi, nabangani banoea ngkare'enja boeke-boeke. Ndaki-
 5 tamo wo'oe reka apoe mopanga-panga, mooeroe-oeroe ri
 6 wawo ntanoana ntaoe setoe woengka-woengka tesasamba'a. Oengka lairia raja ntaoe setoe boekemo Inosa mPoeë Ala; mompaoemo mampobasa-basaka basa ntaninja, gori mpawai Inosa mPoeë Ala ri rajanja.
- 7 Toewoemo ri lipoe Jeroesale To Jahoedi anoe madojo rajanja manjomba ri Poeë Ala, ma'i oengka ri wa'a ntana ntaoe. Madonge oni ngojoe setoe, singkandoeroemo taoe sondo, djingkimo rajanja, maka nadongemo soero i mPoeë Isa mampobasa-basaka basa ntaoe, laoe anoenja poera poera.
- 8 Tesaloentengkoemo poera-poera, benge rajanja, napeoasi: Banja paka To Galilea taoe sindjae anoe mompaoe-mpaoe?
 9 Wenoe pai tapadonge taoe setoe mampobasakamo basata ngkaliota? To Parafi, To Medi, To Elami, To Mesopotamia,
 10 To Jahoedi, To Kapadokia, To Pontoe, To Asia, To Parigia, To Pampilia, To Masiri pai To Libia anoe motida pai tana nTo Sirene, To Roma anoe maroo-roo ire'i, sa'e To Jahoedi kodjo,
 11 sa'e To Jahoedi mentjoea; To Kareta, To Ara, wenoe pai tapadonge taoe setoe mampobasaka basata, mampetoemboe

- 12 wa'a ngkoeasa mPoeë Ala? Djingkimo raja ntaoe setoe,
lingoemo rajanja pai napampombepeoasika: Noendjaamo
13 kodjo se'i? Mompasinggiri sa'e, nato'o: Taoe setoe mampo-
majangoe anggoro momi.

Ponoentoe i mPetoeroe.

- 14 Meokomo i Petoeroe pai joenoenja sampoejoe pai
samba'a, nato'o marimbo nganganja: Ee wa'a nTo Jahoedi
pai komi anoe maroo-roo ri Jeroesale, se'i da ndipaintjani,
15 da napesoeamo mpaoekoe ri talingami: kami se'i bare'e
bara majangoe, ewa ndito'o, maka nepa tinti sasio se'i-se'i.
16 Paikanja se'i ndikitamo anoe nato'o i nabi Joëli, ewase'i:
17 Ndato'o mPoeë Ala: Ane djelamo ri eo-eo ngkapoesanja,
da koeboeboemo Inosakoe ri taoe poera-poera; anami da mo-
wati-wati, ngalitaوعي da re'e anoe nakita-kita, taoe toe'ami
18 da re'e pangipinja. Pai ri wa'a ntaoekoe toeama pai we'a
da koepapena'oe Inosakoe ri eo-eo setoe, da napewali nabi.
19 Nepa da koewai petondoni ri jangi sindate pai ri wawo
20 lino silaoe, daa, apoe pai rangasoe. Mata ndeme da ma-
wengimo, mata mboeja da mewali daa, nepa da djela eo
21 mPoeë Ala, eo bangke, eo mPoeë mpodago. Mewali, taoe
poera-poera anoe mampeboo i Poeë, ntje'e da mangarata
22 katoewoenja. Ndipedongeka paoekoe se'i, komi To Israeli:
ndiintjanimo i Isa To Nasare, taoe anoe mampakanotomo
ka'oengkariPoeëAlaa, mantoedjoe koeasaa, petondonia pai
pangkotoa, anoe ndatoenggai mPoeë Ala Anaa se'e ma-
23 mpapewali ri ojomi. Sira ndipobaloemo, gori ntjongka
mPoeë Ala pai tangaraa, nepa ndipekipepate ri topolamoa,
24 ndipekipakoe ri kadjoe ndapapombepampa. Paikanja nda-
wangoe moeni i mPoeë Ala, ndapatoewoe ri kapatea, maka
25 bare'e montjo sira da nakekeni ngkapate. Maka konomo
sira paoe i Daoedi se'i: Lawinja koekita i Poeë ri soeara-
26 koe, maka sira tondo ri kanakoe, boi terompo jakoe. Setoe
pai nakawongko ndajakoe, pai nakadago noe ngangakoe;
27 maoe da mate korokoe, sangaja-ngaja da rodo rajakoe. Maka
bare'e da ndipalaika jakoe ri kapatekoe, bare'e wo'oe da
28 ndiwai taoe ndipotowe da nakeni ngkapate. Komi ma-
mpapaintjanika jakoe djaja ngkatoewoe, komi da mampa-
kajonto kawongko ndajakoe ri soearami.

- 29 Ee wa'a ngkasangkompokoe, bare'e da koepomasala
mampetoemboeka komi ka'ingkai Daoedinja, matemo poea,
30 nepa ndapakapia, laoe dajonja taintjanipa se'i-se'i. Pai setoe
i Daoedi toewoe nabi pai napaintjani podjandji mPoeë
Ala anoe maroso, samba'a moelinja da mewali i Masehi,
gori ngkatoewoenja toline, ntje'e da masawanaka si'a ri
31 kamokolenja. Ntjetoe nakitamo ndajanja pai napampetoe-
mboemo da pembangoe i Masehi, kasiranjaja bare'e nda-
palaika mPoeë Ala ri kapatenja, bare'e wo'oe ndawai da
32 nakeni ngkapate. Intje'emo i Poeë Isa, anoe ndawangoemo
mPoeë Ala; kami kasabi poera-poera.
- 33 Poeramo ndaoretaka ngkoeasa mPoeë Ala sira pai
ndadjandjikamo mPoeë Ala da ndawaika Inosaa, ndaboe-
34 boemo, gorinja anoe ndikita pai ndidonge. Maka banja i
Daoedi anoe mepone ndeki Soeroega, paikanja nato'o: Nda-
35 to'o i mPoeë ri Poeëkoe: Potoenda tondo ri kanakoe, rantani
36 koedika wa'a iwalimoe ri ara mbitimoe. Da napaintjani
mpodago noe wa'a nTo Israeli i Isa, anoe ndipakoemo
ri kadjoe, ka'intje'enjamo anoe ndadika mPoeë Ala Poeëta
pai Mokoleta.

Oejoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 37 Kanadongenja paoe setoe, konomo mpodago raja ntaoe
se'e, nepa nato'oka i Petoeroe pai wa'a joenjenja: Ewai-
38 mbe'imo kami, ee wa'a ngkasangkompoe? Mesono i Petoeroe:
Ndibalisakamo rajami, nepa da mekirioe, mantjoe'oelaka
to'o i Masehi, da nakatetadjimo ntjalami, nepa da nda-
39 papena'oeka komi Inosa mPoeë Ala. Maka komi kadjela
mpodjandji mPoeë Ala pai wa'a anami pai taoe poera-
poera anoe lawapa wawase'i, gori da mpampeboo mPoeë Ala.
- 40 Mariapa paoe i mPetoeroe mampatoedjoeki taoe setoe,
nato'o: Da ndipalaika djaja modenggo ntaoe toewoe salapi
41 se'i. Mewali, wa'a ntaoe maajapaka paoe i mPetoeroe, ntje'e
ndarioe, pai naka terangani ri imba ntaoe anoe maloeloe
42 Poeë Isa togontjowoe taoe ri eo setoe. Taoe setoe bare'e
bali-bali pekeninja ri wa'a mpatoedjoe ntjoero i mPoeë Isa,
ri posintoewoe, ri pangkoninja sangkani-ngkani pai ri pekakai
43 ri Poeë Ala. Maekamo raja ntaoe, pai mariamo ngaja wa'a

ngkoeasa pai petondoni anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa.

44 Tepasambakamo wa'a ntaoe anoe maaja Poeë Isa,
 45 anoenja poera-poera napodjoejoe. Sa'e napobaloe rengkonja
 pai ngajanja, olinja natilaka wa'a joenoenja, gori ngkapari
 46 ngkatoewoe ntaoe setoe. Sandeme sandeme singkandomoe
 ri Banoea mpanjomba taoe se'e, sintoewoe rajanja, nepa
 47 mangkoni sangkani-ngkani ri banoeanja, mawongko rajanja,
 majoa nawa-nawanja, pai naoende Poeë Ala pai napomawo
 ntaoe sondo. Sandeme sandeme ndarangani mPoeë Ala ri taoe
 se'e anoe mangarata djaja ngkatoewoe.

3.

Taoe poengkoe napaka'osa i mPetoeroe pai i Johane.

1 Ndekoemo sangkani i Petoeroe pai i Johane ndeki
 Banoea mpanjomba, madjolimo reme, gorinja taoe da
 2 mekakai ri Poeë Ala. Laoemo samba'a taoe, anoe lawi
 poengkoe oengka ri pampoana noe inenja, nakeni ntaoe
 sandeme sandeme, nadika ri baabaa Banoea mpanjomba,
 anoe baabaa Madolidi to'onja, da napamperapi doi ri taoe
 3 anoe ndekoe ri Banoea mpanjomba. Pangkita ntaoe setoe
 i Petoeroe pai i Johane da mesoea, naperapi kapoeroe ndaja.
 4 Napetiro i mPetoeroe pai i Johane taoe setoe, nakomatasi,
 5 nato'o: Peole kami se'i! Ndekoemo mata i mPoengkoe
 metingara, panto'o ndajanja da re'e bara noendjaa-ndjaa aoe
 6 da nawaika si'a. Nato'o i mPetoeroe: Salaka pai woejawa
 bare'e re'e ri jakoe, paikanja anoe re'e, ntje'e koewaika siko:
 Mantjabo to'o i Isa i Masehi To Nasare, peokomo, pelindja!
 7 Nepa natima palenja mokana, napapeoko, lieo-lieo marosomo
 8 paja'anja pai witinja, meokomo ntjoroba, toamo, melindjamo,
 mesoea sangkani-ngkani pai i Petoeroe pai i Johane ri
 Banoea mpanjomba, molontjo waindjo'oe waima'i, maoende-
 oende Poeë Ala.

9 Nakitamo ntaoe sondo pelindjanja pai paoende-oendenja
 10 Poeë Ala; naintjani ntaoe poera-poera kaintje'enja anoe motoe-
 nda merapi-rapi ri baabaa Madolidi ri Banoea mpanjomba;
 bangkemo katedjingki ndajanja pai kabenge ndajanja
 11 mangkita anoe mewalimo ri taoe poengkoe. Bare'e wo'oe

napalaika ntaoe poengkoe anoe osamo i Petoeroe pai i Johane; ntje'e pai nakama'i ntaoe sondo ri djaja ndapeatani, anoe djaja i nTjolema to'onja, djingkimo kodjo rajanja.

Ponoentoe i mPetoeroe.

- 12 Mangkita setoe, monoentoemo i Petoeroe, nato'oka
taoe sondo: Ee To Israeli, makoedja komi mampondingki
anoe mewalimo se'i, pai mangkomatasi kami, ntanoka
banja karoso mami bara kajoa ndaja mami pai napelindja
13 ntaoe poengkoe se'i. Poeë Ala anoe napanjomba i Boera-
hima, i Saki, i Jako pai wa'a ntaoe piamota, sira mampa-
kabangke anaa i Isa, kapoeranja ndipekihoekoe ri Pilatoe,
14 anoe manto'o da nalapasaka pai bare'e ndiwai. Paikanja
taoe anoe mampepate joenoe, ntje'e ndipekilapasaka; anoe
15 maliogoe pai majoa raja, ntje'e bare'e ndipodjo. Anoe
poe'oe ngkatoewoe, ntje'e ndipepatemo, paikanja nda-
16 wangoe moeni mPoeë Ala, se'i kami anoe mantjabi. To'o
i mPoeë Isa anoe mampakaroso taoe poengkoe, aoe ndikita
pai ndiintjani, maka naaja; kanaajanja se'e pai naka'osa
moeni mpodago-dago, ri pangkitami wa'a ngkomi poera-
17 poera. Paikanja koeintjanimo, ee wa'a ngkasangkompo, komi
18 pai wa'a mokolemi ndipowia setoe ri katengomi. Paikanja
ndabangani mPoeë Ala noentoe anoe lawi ndapekipe-
toemboe ri wa'a nabi poea: I Poeë Isa da napepate ntaoe.
19 Aginja da nditorobaka pai ndibalisaka rajami, da naka-
pajamo wa'a ntjalami, da nakare'e moeni ngkapoeroe ndaja
20 i mPoeë pai da ndapapewalilimo moeni i Isa i Masehi, anoe
21 lawi ndadjandjika komi. Paikanja Poeë Isa da maroo-roopa
rioenja ri ra nTjoeroega, narataka ngkadjelaa ri pampa-
pewali mPoeë Ala moeni poera-poera, anoe ndapekipetoemboe
22 ri wa'a nabia anoe majoa, oengka ipiamo. Maka nato'o
i nabi Moesa ri taoe piamota: Poeë Ala da mampare'eka
komi oengka ri ojomi samba'a nabi ewa jakoe, ntje'e da
ndipedongeka; poera-poera anoe da nato'oka komi da ndiaja.
23 Mewali, taoe poera-poera anoe bare'e napodjo mampedongeka
24 noentoea, ntje'e da ndatadji. Pagonja wa'a nabi poera-poera,
montepoe'oe oengka ri Semoeëli pai anoe mantonda ntje'e,
poera-poera anoe mowatimo, napetoemboemo da kadjela noe

- 25 wa'a anoe takitamo se'i-se'i. Komimo, wa'a moeli noe nabi,
komi ntano toempoe noe djandji anoe ndadjandjimo mPoeë
ri wa'a ngkaita, maka ndato'omo mPoeë Ala ri Boerahima:
Taoe poera-poera ri wawo lino da re'e tilanja ri kapoeroe
26 ndaja anoe koewaikamo moelimoe. Ndawangoemo mPoeë
Ala anaa i Isa, nepa ndapokaoe rata ri komi, mangkeni
kapoeroe ndajaa ri komi, mampapakotoka komi da mantadji
wa'a mpodenggo ndajami.

4.

I Petoeroe pai i Johane ndasoko.

- 1 Ntongo monoentoe-noentoe ri taoe sondo, i Petoeroe
pai i Johane nasoesoewoe noe wa'a ntadoe mpanjomba pai i
Tadoelako ntopoara-ara Banoea mpanjomba pai To Sadoeki;
2 taoe setoe mampokalose pampatoedjoe i mPetoeroe pai i
Johane taoe sondo pai pampetoemboenja pembangoe ntaoe
3 mate, anoe tongawamo ri Poeë Isa. Nasoko taoe radoea
setoe, naporintaroenggoe, da nakabangke ndeme, maka
4 mawengimo. Mariamo taoe anoe madonge Noentoe ngka-
toewoe naajamo, mewali imba ntoeama ri kasandaja-ndaja
mPoeë Isa telimantjowoemo.

I Petoeroe pai i Johane ndaparesa.

- 5 Bangke reme mogombomo wa'a ntaoe ndalanti, taoe
6 toe'a pai pandita ri Jeroesale. Laoe wo'oe i Anasi, anoe
Tadoe mpanjomba bangke, pai i Kajapa, i Johane, i Ale-
7 sande, pai wa'a ntoeama anoe dja'inja. Nasongka i Petoeroe
pai i Johane da ri soearanja, nepa napeoasi: Roso noendjaa
ndipomaroso, to'o intjema ndisabo pai ndipampowiamo
anoe ewaintje'e?
8 Mesono i Petoeroe, boeke Inosa mPoeë ri rajanja:
Ee wa'a ntaoe ndalanti pai wa'a ntaoe toe'a nTo Isaraeli,
9 ane ndipepali ri kami pampokapoeroe mami taoe samba'a
10 anoe poengkoemo pai naka'osa moeni, da ndipaintjanimi
komi pai wa'a nTo Isaraeli, wa'anjamo: Pantjabo mami
to'o i Isa i Masehi To Nasare, pai naka'osa moeni ntaoe
11 poengkoe se'i, i Isa anoe ndipakoemo ri kadjoe, anoe nda-
papembangoe moeni i mPoeë Ala. Siramo kodjo watoe

- 12 anoe ndiposarimo, komi anoe mawangoe banoea, paikanja siramo anoe mewali nono watoe. Wa'anja sira kare'e ngkadago ngkatoewoeta ri doenia jakera, maka bare'e re'e to'ontaninja anoe ndawaika wa'a ntaoe anoe nasango noe jangi anoe da mampakadago katoewoeta.
- 13 Kanakitanja kaloga ndaja i mPetoeroe pai i Johane pai kanadongenja taoe setoe podo taoe sondo woengkaeo anoe bare'e sangkoedja posikolanja, djingkimo rajanja pai naendomo ka'intje'enjamo anoe maloeloe Poeë Isa owi.
- 14 Nakita wo'oe taoe poengkoe anoe osamo laoe ri sori ntaoe setoe, ntje'e pai naka bare'emo re'e mpesononja. Napokaemo ntano i Petoeroe pai i Johane da mesoewoe rioenja
- 15 ri lintjoe ngkare'enja, nepa mogombo. Nato'o: Da takoe-dja taoe se'e? Maka manotomo re'e kodjo koeasa napatongawa ntaoe se'e, anoe bare'emo tesamboenika ri wa'a
- 16 nTo Jeroesale, bare'e takoto mantjapoe. Paikanja boi da tebambari mpodago ri wa'a ntaoe sondo, aginja da tapetangani kodjo da mantjaboka to'o i Isa ri pampatadanja taoe.
- 18 Napeboo moeni i Petoeroe pai i Johane, nepa nato'oka: Bare'emo kawai komi da mampetoemboe bara da mantjaboka to'o i Isa, ane ndipatada taoe sondo. Ntje'e pai nape-
- 19 sono i mPetoeroe pai i Johane, nato'oka taoe setoe: Ndi-pajoamo ngkaliomi, bara montjo setoe ri soeara mPoeë
- 20 Ala da mampedongeka komi pai banja Poeë Ala, maka bare'e kakoto mantodosaka raja mami da mampetoemboe
- 21 anoe kakitamo pai kadongemo. Paikanja dja narangani ntaoe setoe paoenja maekati i Petoeroe pai i Johane, nepa nalapasaka, maka bare'e narata djaja da mpadjeaninja si Petoeroe; se'i wo'oe taoe sondo napokaeka, maka taoe poera-poera maoende Poeë Ala, mangangkita anoe mewalimo. Maka taoe anoe osamo ntjoroba kapoengkoenja jabi patampoejoe nta'oemo tinoewoenja.

Pekakai noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 23 Poeramo ndalapasaka, ndjo'oemo moeni ri wa'a joenoenja i Petoeroe pai i Johane, nepa napetoemboe poera-poera anoe nato'o noe wa'a ntadoe mpanjomba pai taoe toe'a.
- 24 Boetoe nadonge noe joenoenja, sintoewoemo raja ntaoe se'e mekakai ri Poeë Ala, nato'o: Komi, Poeë sindate anoe mampapewali jangi pai lino, tasi pai wa'a banganinja.

- 25 komimo anoe mawai ri raja mbatoeami i Daoedi paoe se'i:
 Makoedja topolamoa makaliwongo, taoe sondo mantata-
 26 ngara anoe soa? Wa'a mokole ri wawo lino moiwomo,
 wa'a ntaoe ndalanti singkandomoemo da meewa ri Poeë
 27 pai ri Masehi. Maka montjo kodjo, ri raja lipoe se'i mo-
 gombomo i Herode pai i Pontioe Pilatoe, sangkani pai
 topolamoa pai wa'a lemba nTo Isaraeli da meewa ri anami
 28 i Isa anoe malino, anoe ndilantimo Masehi, da mampapewali
 poera-poera anoe lawi ndipakanotomo gori ngkoeasami pai
 29 paintjanimi. Aginja, Poeë, da ndiendomo paoe mpeekati
 ntaoe se'e pai da ndiwaika kami, watoeami, kaloga ndaja
 30 da mampetoemboe Noentoemi. Da ndilaenaka palemida naka-
 'osa ntaoe madjoe'a pai da napewalimo ngaja-ngaja anoe da
 napodjingki ntaoe, ane kasaboka to'o anami i Isa anoe malino.
 31 Poeramo mekakai taoe setoe, mondjoea banoea ngka-
 laoe mpogombonja. Boekemo Inosa mPoeë Ala ri raja
 ntaoe setoe pai napampetoemboemo Noentoe mPoeë Ala,
 maloga rajanja.

Pokasangkompo noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 32 Sintoewoe kodjo raja ntaoe maaja Poeë Isa, bare'e
 re'e anoe manto'o kasi'anjamo toempoe noe anoenja, napo-
 33 djoejoemo poera-poera. Maroso pampetoemboe ntjoero i
 mPoeë Isa pembangoea, bangke kapoeroe ndaja mPoeë Ala
 34 anoe tongawa ri taoe setoe. Bare'e sako re'e taoe kaasi-asi ri
 ojonja, maka anoe re'e bondenja bara banoeanja, napo-
 baloe, nakeni olinja, nadika ri soeara noe wa'a ntjoero,
 35 taoe se'e mangantilaka taoe woengka-woengka, nagori da
 36 gana da nakatoewoeka. Setoemo i Joesoepoe, To Lewi oengka
 ri togongi Kiperoe, anoe nawaika noe wa'a ntjoero karo-
 nto'onja i Baranaba (posokinja: anoe mampalindo raja
 37 joenoe), napobaloe bondenja salimpoe, nepa nakeni olinja,
 nadika ri soeara noe wa'a ntjoero.

5.

I Anania pai i Sapira.

- 1 Re'e taoe samba'a, i Anania to'onja, rongonja i Sapira.
 2 Taoe setoe napobaloe bondenja salimpoe, naga'ataka olinja

- sa'e, naintjani wo'oe ndongonja, nepa nakeni jabinja,
 3 nadika ri soeara noe wa'a ntjoero. Mesono i Petoeroe:
 Ee Anania, makoedja rajamoe napesoea i Madja'a, da
 mambambasi Inosa mPoeë Ala, mangaga'ataka oli noe
 4 bondemoe sa'e? Ane bare'e noepobaloe bondemoe, banja
 anoemoe? Poeramo noepobaloe, banja anoemoe olinja?
 Iwenoe toenggai ndajamoe anoe ewaintjetoe? Banja dja
 taoe noembambasi, Poeë Ala noembambasi.
- 5 Boetoe nadonge i Anania paoe setoe, madoengka mate;
 6 maeka kodjo raja ntaoe poera-poera anoe madonge. Meokomo
 wa'a ngalitaoe, nasompoe anoe mate, nakeni, ndjo'oe
 natana.
- 7 Oengka lairia bara poesamo tetogo djaa, ma'imo wo'oe
 8 rongonja, bare'epa naintjani anoe mewalimo. Meoasi i
 Petoeroe: To'okakoe, sawase'emo oli bonde ndipobaloemo?
 9 Mesono we'a: Io. Mesono i Petoeroe: Makoedja komi ma-
 mpombeto'oka malego-lego Inosa mPoeë Ala? Peole, witi
 ntaoe mangantanamo langkaimoe, ma'imo ri wobo edja, da
 10 mangkeni siko. Lioe-lioe tedoengkalaka i Sapira ri soeara
 i mPetoeroe, poeramo inosanja. Mepone wa'a ngalitaoe,
 narata mate, nakeni, ndjo'oe natana ri sori langkainja.
 11 Maeka kodjo wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa pai taoe
 poera-poera anoe mangadonge.

Wa'a ngkoeasa anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa.

- 12 Mariamo ngajanja anoe napodjingki ntaoe sondo,
 napapewali noe wa'a ntjoero. Taoe setoe sintoewoe raja
 13 mompasambaka ri djaja i nTjolema. Dja taoe sondo bare'e
 nataha mompasambaka pai taoe se'e, paikanja bangke petoe-
 14 boenaka ntaoe sondo ri taoe se'e. Kakosae-sae kakoteranga-
 rangani imba ntaoe anoe maaja i Poeë, sondo toema pai
 15 we'a. Sako ri djaja ndakeni taoe madjoe'a, ndadika ri langka
 pai ri kati, da nakakono noe ngkaja i mPetoeroe, ane mo-
 16 lioe. Ma'i wo'oe ri Jeroesale wa'a ntaoe oengka ri tengi
 lipoe, mangkeni taoe madjoe'a pai anoe naperata-rata noe
 lamo maadja'a; taoe setoe osa poera-poera.

I Petoeroe pai i Johane ndasoko pai ndaparesa wo'oe.

17 Ntje'e pai nape'anoenakamo i nTadoe mpanjomba
 18 bangke pai wa'a joenoenja (taoe setoemo wa'a nTo Sa-
 19 doeki), masina kodjo rajanja, nasoko soero i mPoeë Isa,
 20 naparintaroenggoe. Mawengimo, naloka noe mala'eka mPoeë
 Ala toengka mbombo ntaroenggoe, napapesoewoe taoe
 21 setoe, nato'o: Ndipalai ndeki Banoea mpanjomba, ndipe-
 toemboeka taoe sondo Noentoe ngkatoewoe.

21 Kanadongenjamo paoe setoe, mosoe reme ndekoemo
 soero i mPoeë Isa ndeki Banoea mpanjomba, monoentoe.
 Tepasambakamo i Tadoe mpanjomba bangke pai wa'a
 joenoenja, napekitima wa'a ntopogombo pai wa'a ntaoe
 toe'a nTo Israeli, nepa napokaoe taoe da ndjo'oe ri taroe-
 22 nggoe, da mantima soero i mPoeë Isa. Djelamo taoe nda-
 pokaoe, bare'e narata taoe setoe ri raja ntaroenggoe, ntje'e
 23 pai napewalilimo, napetoemboe, nato'o: Karatamo taroe-
 nggoe ndadampo mainti-inti, laoe wa'a ntopodjaga mekakore
 ri sambalikoe ntoengka mbombo, kaloka, bare'e karata
 24 taoe ri rajanja. Kanadongenja i nTadoe mpanjomba bangke
 pai i nTadoelako ntopoara-ara Banoea mpanjomba pai wa'a
 ntadoe mpanjomba paoe setoe, soeboemo rajanja: noendjaa
 da pewalinja poera-poera setoe?

25 Ma'imo taoe mampetoemboe: Taoe nditaroenggoemo,
 ndatemo ri raja Banoea mpanjomba monoentoe-noentoe ri
 26 taoe sondo. Setoe pai nakandjo'oe i nTadoelako pai joenoenja,
 natima taoe setoe paikanja bare'e nasoko, maka taoe sondo
 27 napokaeka, boi da nawoenoe mbatoe. Nawawanaka soero
 i mPoeë Isa, nadika mombesoeara pai wa'a ntopogombo,
 28 meoasimo i Tadoe mpanjomba bangke: Kapetanganimo kodjo
 komi monoentoe-noentoe, mampetoemboe to'o ntaoe setoe
 pai se'i ndipakaboekemo mponoentoemi setoe sandaja lipoe
 Jeroesale, maka nditoenggai da kapontjoeroeka kapate
 ntaoe setoe.

29 Mesono i Petoeroe pai wa'a ntjoero: Songka mPoeë
 30 Ala da ndapariwawo, songka ntaoe da ndapariara. Poeë
 Ala anoe tapanjomba oengka ipiamo, sira anoe mampape-
 mbangoe i Isa, anoe ndipepatemo, ndipakoe ri kadjoe.
 31 Paikanja sira ndabangkeimo mPoeë Ala, ndalanti To-
 pombawanaka pai Tadoe ngkadago, ndapapotoenda tondo

- ri mokanaa, nakatebalisaka ndaja nTo Israeli, nakapaja-
 32 mo ntjalanja. Kami se'i anoe mantjabi poera-poera setoe,
 sangkani-ngkani pai Inosa mPoeë Ala, anoe ndawaika taoe
 medonge ri sira.
- 33 Madonge paoe setoe, kako'i-ko'imo ngisi ntopogombo,
 34 nato'o da napepate taoe setoe. Se'i meokomo topogombo
 samba'a, To Parisi, i Gamalie to'onja, goeroe agama anoe
 bangke kateto'onja ri wa'a ntaoe sondo, napokaoe soero
 35 i mPoeë Isa da ndawawanaka ri sambalikoe sarai. Nepa
 nato'oka taoe sampogombonja: Ee wa'a nTo Israeli, ndi-
 36 pepewoloka mpodago bara da ndikoedja taoe setoe. Bare-
 'epa masae owi, meokomo i Teoeda, taoe mobangke-bangke,
 naloeloe ntaoe bara tepataatoe, paikanja si'a ndapepatemo,
 37 wa'a joenoenja teseboe, pajasimo. Nepa meoko i Joeda
 To Galilea, ri sindara mpa'oeki wa'a ntaoe, maria taoe
 nalingoeni pai napaloeloe si'a. Paikanja si'a wo'oe nda-
 38 pepate, tepoedjaamo wa'a joenoenja. Mangampaoe anoe
 tagombomo se'i-se'i, koeto'oka komi: ndipapalioemo taoe
 setoe, ndipalantamoe, maka ane podo oengka ri taoe tangara
 ndajanja pai wa'a mpowianja, sangaja-ngaja da magero. Pai-
 39 kanja ane oengka ri Poeë Ala, bare'e da ndikoto mangagero,
 boi tongawa raneonja, kakominjamo anoe maewa songka
 mPoeë Ala.
- 40 Naajamo ntopogombo paoe setoe, napeboo moeni
 wa'a ntjoero, nabobaki, nepa nato'oka, ne'emo da napetoe-
 41 mboe to'o mPoeë Isa. Roo setoe napapalai. Malaimo ntano
 wa'a ntjoero, napalaika topogombo, mawongko rajanja
 kandawainjamo i mPoeë Ala si'a nabobaki ntaoe, ma-
 42 ntjoeroe pampetoemboenja to'o i mPoeë Isa. Bare'e naowe-
 owe mangkeni Noentoe ngkatoewoe pai mampetoemboe to'o
 i mPoeë Isa ri Banoea mpanjomba pai ri banoea ntaoe,
 sandeme sandeme.

6.

Pampilisi topotila kina'a papitoe.

- 1 Ri eo-oe setoe, ri kateranga-rangani ngkasandaja-ndaja
 i mPoeë Isa, mongkakangoeroemo taoe santjoentjoe anoe
 mobasa nTo Garika ri taoe anoe mobasa nTo Jahoedi, nato'o
 2 wa'a bamba ndalioe ri pangantila pangkoni woengkaeo. Setoe

- pai napamparomoe ntjoero sampoejoe radoea wa'a ngkasa-ndaja-ndaja, nato'o: Bare'e montjo kami da mawoele pantila kina'a woengkaeo, maka bare'e da kale'o mpodago mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe. Aginja da ndipepali papitoe taoe ri ojomi anoe naoende ntaoe, anoe boekemo rajanja Inosa mPoeë Ala pai anoe lo'e; taoe setoe da kadika da mantoendani tetala tapaoe se'e, kami se'i bare'e da kaowe-owe mekakai ri Poeë Ala pai mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe. Napokono noe wa'a ngkasandaja-ndaja paoe setoe, napilisimo i Setepanoe, taoe anoe meaja kodjo ri Poeë Ala, boekemo Inosa mPoeë Ala rajanja, nepa i Pilipoe, i Porokoroe, i Nikano, i Timoni, i Paramena, pai i Nikolaoe To Antiokia anoe mesoeamo To Jahoedi owi. Taoe setoe nawawanaka ri soeara noe wa'a ntjoero; mekakaimo wa'a ntjoero ri Poeë Ala, nepa nadontjo mpalenja wawo ntanoana ntaoe setoe.
- 7 Tebambarimo mpodago Noentoe ngkatoewoe, terangani kodjo kasandaja-ndaja i mPoeë Isa ri Jeroesale, maria wo'oe tadoe mpanjomba anoe maaja Noentoe ngkatoewoe.

Powia pai ponoentoe i nTjetepanoe.

- 8 Ndapokapoeroemo kodjo mPoeë Ala i Setepanoe, ndapakarosomo rajanja pai napangkoto mampapakitaka taoe sondo maria ngajanja anoe napodjingki. Meokomo taoe sa'e, anoe ndato'o taoe ri sikola nTo Libetini, To Kireni pai To Alesandiria, sangkani-ngkani pai To Jahoedi oengka ri tana Kilikia pai Asia, mombebali-bali pai i Setepanoe. Pai bare'e nakoto ntaoe setoe, sangaja-ngaja menangi i Setepanoe, maka majoa pompaoenja, tongawa pangkeninja Inosa mPoeë Ala ri rajanja. Setoe pai napangkodjei ntaoe sambali taoe kambamba-mbamba anoe manto'o: Kadonge i Setepanoe mamposari i nabi Moesa pai Poeë Ala ri pompaoenja. Nasioni raja ntaoe sondo pai wa'a ntaoe toe'a pai wa'a goeroe, napasingkandomoeka, nasoko ntjoroba i Setepanoe, nano'o ri pogombo. Nepa napokaoe sabi anoe kambamba-mbamba, anoe manto'o: Taoe se'i be naowe-owe mampetikodi Banoea mpanjomba pai padika i nabi Moesa. Maka kadonge paoenja se'i: I Isa To Nasare da marongkasi Banoea mpanjomba pai da mabalisaka wawaita oengka ri nabi Moesa.

- 15 Nakomatasi noe wa'a ntopogombo lio i nTjetepanoe,
nakita ewa lio noe mala'eka.

7.

- 1 Meoasi i Tadoe mpanjomba bangke: Ewaintje'emo
2 kodjo jaoe? Mesono i Setepanoe: Ee wa'a mpapakoe pai
kasangkompokoe, ndipedongeka: Poeë Ala anoe bangke
mpeawa mepapamaramo sangkani ri ngkaita i Boerahima,
3 ntongopa ri tana Mesopotamia kare'enja, bare'epa maroo-roo
ri tana Harani. Ewase'i noentoe mPoeë Ala: Palaika tana-
moe pai dja'imoe, da ndjo'oe ri tana anoe da koetoedjoeka
4 siko. Napalaikamo kodjo tana nTo Kalidea, maroo-roo ri
tana Harani. Poeramo mate papanja, ndapapelimba mPoeë
5 Ala i ngkai Boerahima se'e ri tana mpearimi se'i. Pai bare'e
ndawai mPoeë Ala tana da napotoempoe i ngKai, maoe
salandja bare'e, paikanja ndadjandjika si'a da napotoempoe
raneonja pai wa'a moelinja, sindara bare'epa sako re'e
6 ananja. Ewase'i noentoe mPoeë Ala: Moelimoe da toewoe
taoe mentjoea ri tana ntaoe, da napowatoea pai da na-
7 djeani ntaliwanoea, pataatoe nta'oe. Ndato'o wo'oe mPoeë
Ala: Taoe salemba setoe anoe mampowatoea moelimoe,
Jakoe da madjeani, rantani da nale'o noe moelimoe ma-
mpalaika tana ntaoe setoe; ri tana se'i da panjombanja
8 ri Jakoe. Nepa ndawai mPoeë Ala petondoni mpopasoena;
ri raja ngkawase'enja napoanamo i Boerahima ananja
i Saki, nasoena ri ka'oeajoe ndeme ntinoewoenja; i Saki
mampoana i Jako, i Jako mampoana ngkaita anoe sa-
9 mpoejoe pai radoea. Nakeni ngkasina ndajanja pai napa-
mpobaloe noe wa'a ngkaita i Joesoepoe ri taoe anoe ma-
wawa si'a ri tana Masiri. Ndapokapoeroemo mPoeë Ala
10 i Joesoepoe, ndaosoe ri wa'a ngkaporinja, ndawaika si'a
kalo'e ndaja pai napampokonomo i mPirao, datoe nTo
Masiri; napotongkomo i Datoe setoe i Joesoepoe, da ma-
ngaintjani santana Masiri, wa'a anoe i Datoe poera-poera.
11 Masae, maoromo To Masiri pai To Kana'a, mapari
kodjo naepe ntaoe; wa'a ngkaita bare'emo re'e anoe nda-
12 koni. Nadongemo i ngKai Jako re'epa pae ri tana Masiri;
13 ntje'e pai napampokaoe wa'a ngkaita ka'isa mpalinja. Ri
karoea mpalinja napakatongawamo i Joesoepoe ri wa'a

- ngkasangkomponja, kasi'anjamo i Joesoepoe pai napaintjanimo wo'oe i mPirao podede mpodja'i i Joesoepoe.
- 14 Napekitimamo i Joesoepoe papanja i Jako ngke'ana-ananja, ngkemamakoempoenja, taoe setoe pitoempoejoe pai lima-
- 15 mba'a. Ndjo'oemo i Jako ri tana Masiri, ndjairiamo kapate-
- 16 nja pai wa'a ngkaita. Matemo, ndakeni ri lipoe Sike, ndapakapia ri koemapa anoe naoli i ngKai Boerahima noe doi salaka ri wa'a ana i Hemoro ri Sike.
- 17 Masae, mosoemo da kobangani pangadjandji mPoeë Ala ri Boerahima, teranga-ranganimo wa'a moelinja, mewalimo
- 18 sondo ri tana Masiri. Masae, toewoemo datoe nTo Masiri anoe samba'anja, anoe bare'emo naintjani ka'i Joesoepoe-
- 19 nja. Taoe setoe mampepali djaja mpanawoesaka wa'a ngkaita, nadjeani, napokaoe da mantadji wa'a ananja,
- 20 naka ne'e sondo moelinja. Ri raja ngkawase'enja ndapoanamo i Moesa, ndapokapoeroe mPoeë Ala, togo mboe-
- 21 jamo napampatoewoe mpapanja pai inenja, nepa ndatadji, paikanja narata noe ana i mPirao we'a, napatoewoe, napsaroe ana ngkoronja. Napegoeroe i Moesa wa'a ngkalo'e
- 22 nTo Masiri, maroso pompaoenja, maroso powianja. Patampoejoe nta'oemo tinoewoenja, toemboemo rajanja da
- 23 ndjo'oe mampeole wa'a ndja'inja, To Israeli. Nakita To Israeli samba'a ndadjeani, nasambalinaka, napepate To
- 24 Masiri mangadjeani, mampesawaka anoe ndadjeani. Panto'ondajanja, da naintjani noe wa'a ndja'inja, kasi'anjamo anoe ndadika mPoeë Ala da mangaosoe taoe se'e, paikanja bare'e narata ndaja ntaoe se'e. Bangke reme mepapamara moeni i Moesa ri To Israeli, narata sa'e mombeloekoe, napatoedjoe da napaowe, nato'o: Komi taoe sangkompo, makoedja komi mombeloekoe? Mesono anoe mangaloe-koe-loekoe joenoenja, naboentoeli i Moesa: Isema mangadika siko kabosenja, da mangabotoesi popaiso mami? Bara da noepepate wo'oe jakoe, ewa pampepatemoe To Masiri iwengi? Kanadongenja paoe setoe, molontjomo i Moesa, mearimo ri tana Midjea, ewa taoe ndawaro, moanamo ndjairia, radoea toema ananja.
- 30 Poesamo patampoejoe nta'oe, mepapamaramo mala'eka mPoeë Ala ri Moesa ri pada bone, ri poe'oe boejoe Sinai,
- 31 ri welo apoe, ri jopo ngoera. Boetoe nakita i Moesa mala'eka setoe, napodjingki, napemosoeki da napampewoele,

- 32 se'i nganga mPoeë Ala naposandonge, ndato'o: Jakoemo
 Poeë Ala anoe napanjomba noe wa'a ngkaimoe i Boerahima,
 i Saki, i Jako. Kandende-ndende raja i Moesa, bemo nataha
 33 mantoe'oeri. Nepa re'e noentoe mPoeë Ala: Jalimo taloepa
 34 ri witimoe, maka tana mpekakoremoe tana maiposi. Josa-
 mo koekita katedjeani noe wa'a anakoe ri tana Masiri,
 koedongemo wa'a mpekakainja, setoemo pai koekatoedoe
 da mangaosoe taoe se'e. Ma'imo, da koepampokaoe siko
 35 da ndjo'oe ri tana Masiri. Ntje'emo i Moesa anoe naboe-
 ntoeli nTo Israeli owi, nato'oka: Isema mangadika siko
 kabosenja, da mangabotoesi paoe mami? Ntje'emo ndadika
 mPoeë Ala mewali tadoelako pai topangosoe, naara-ara noe
 36 mala'eka anoe mepapamara ri si'a ri jopo ngoera. Ntje'emo
 anoe mangaosoe wa'a ngkaita, mantoedjoe koeasa mpenga-
 ja-ngaja ri tana Masiri, ri tasi Mawaa, ri pada bone, pata-
 37 mpoejoe nta'oe kasaenja. Ntje'emo i Moesa anoe manto-
 'oka To Israeli: Poeë Ala da mampare'eka komi samba'a
 nabi ewa jakoe oengka ri wa'a joenoemi; intje'e da ndiaja.
 38 Ri kasingkandomoe ntaoe sondo ri pada bone, si'amo anoe
 momberata pai i Mala'eka samponoentoenja ndati boejoe
 nTjinai, ntongo laoe wa'a ngkaita; si'amo anoe mantana-
 39 nde Noentoe ngkatoewoe, da napangkeni ri komi, paikanja
 bare'e napodjo noe wa'a ngkaita mampedongeka si'a, dja
 40 natalikoesi, nepa nasoearako wawai nTo Masiri, manto'oka
 i Haroeni: Powiaka kita lamo, anoe da mamperioeka
 kita, maka ane i Moesa, anoe mawawanaka kita mampa-
 laika tana Masiri, bare'e taintjani bara ewambe'i pewa-
 linja.
- 41 Ri eo-eo se'e napowia noe wa'a ngkaita ana djapi, nepa
 napanjomba lamo ndata'a setoe, napokawongko anoe
 42 napowia mpalenja ngkalionja. Setoe pai ndapantalikoesi-
 mo mPoeë Ala wa'a ngkaita, ndapapalioe da manjomba
 ri wa'a betoe'e, ewa anoe nda'oeki ri Soera i Nabi: Ara
 ri Jakoemo ndipanjombaka wa'a djapimi pai wa'a mpanjo-
 mbami, ri anoe patampoejoe nta'oe mpearimi ri pada bone,
 43 ee wa'a nTo Israeli? Bara bare'e ndikeni-keni banoea i lamo
 Molo pai betoe'e, lio i lamo Rompa, wa'a lamo anoe
 ndita'amo da ndipanjomba-njomba? Setoe pai da koepanta-
 44 djimo komi ri sambali ntana Babeli sindjae. Wa'a ngkaita
 re'e Banoea mpanjomba ri pada bone, gori mpampokaoe

noe mala'eka, samponoentoe i Moesa, da napowia i Moesa,
 45 maloeloe gori noe lendjenja anoe lawinja nakitamo. Banoea
 mpanjomba setoe nakeni-keni noe wa'a ngkaita, nawawa ri
 pampesoeakinja tana ntopolamoa, anoe ndapapalai mPoeë
 Ala ri soeara noe wa'a ngkaita, natadoelakoni i Josoea,
 46 narataka eo ngkatoewoe i Daoedi. Intje'e ndapokapoeroe
 mPoeë Ala; naperapi da mawangoe banoea anoe da na-
 47 pobanoea mpanjomba noe wa'a moeli i Jako. Paikanja
 i Solema anoe mawangoe Banoea mpanjomba ri Poeë Ala.
 48 Pai banja ri raja banoea napowia ntaoe karoo-roo mPoeë
 49 Ala, ewa panto'o i Nabi: Ri wawo nTjoeroega potoenda-toe-
 ndakoe, wawo lino petambeka mbitikoe. Banoea noendjaa
 da ndipowiaka Jakoe? panto'o mPoeë Ala; bara rimbe'i da
 50 kare'e mpearikoe? Banja Jakoe anoe mampowiamo poera-
 poera setoe?

51 Ee komi, taoe mapeni pai pore rajami pai talingami,
 bare'e ndiowe-owe maewa Inosa mPoeë Ala; ewa wa'a ngkai-
 52 mi, ewaintje'emo se'e komi. Isema ri wa'a nabi anoe bare'e
 nadjeani noe wa'a ngkaimi? Napepatemo ntaoe se'e wa'a
 nabi anoe mampetoemboemo da kadjela i Majoa raja pai
 se'imo komi anoe mampobaloemo pai mampepatemo sira,
 53 komi anoe mangkabemo wa'a mpadika mPoeë Ala oengka
 ri pale noe mala'eka pai bare'e ndipodjo maloeloe!

Kapate i nTjetepanoe.

54 Madonge wa'a noentoe se'e, madja'amo kodjo raja
 55 ntaoe setoe, kako'i-ko'imo ngisinja. Paikanja i Setepanoe
 boekemo Inosa mPoeë Ala rajanja, metingaramo si'a ndeki
 jangi, nakita wa'a mpeawa mPoeë Ala pai i Poeë Isa tondo
 56 ri mokana mPoeë Ala. Ntje'e pai napanto'o: Koekita raja
 nTjoeroega malokamo, ndate i Ana manoesia tondo ri
 57 mokana mPoeë Ala! Paikanja napakarimbo ntaoe setoe
 nganganja meboo-boo, napalo talinganja, nakantompoesi i
 58 Setepanoe sintoewoe rajanja, nano'o ri sambali bente, nepa
 nawoenoe mbatoe. Naosoemo ntopontoeloeri koemoenja
 pai badjoenja, napekiara-ara ri ngalitaoe samba'a, i Saeloe
 59 to'onja, nepa nawoenoe mbatoe i Setepanoe. Mekakaimo
 i Setepanoe, nato'o mpekakainja: Poeë Isa, nditimamo
 60 inosakoe! Madoengka tepomboekotoe, meboo, nato'o: Boo

Poeë, ne'e ndipetisala ri taoe setoe gaoenja ri jakoe! Sowamo wo'oe paoenja se'e, poeramo inosanja.

8.

I Saoeloe mangadjeani kasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 1 Napomadago wo'oe i nTjaoeloe pampepate ntaoe i Setepanoe. Ri eo-eo se'e ma'ai pangadjeani ntaoe kasandaja-ndaja i mPoeë Isa ri Jeroesale pai nakateseboemo ntaoe se'e ri tana Joedea pai Samaria, dja wa'a ntjoero i mPoeë Isa
- 2 bare'e. Koro i nTjetepanoe natima ntaoe sa'e anoe majoa raja, napakapia, napoombokamo kodjo.
- 3 Dja i Saoeloe mangagero kasandaja-ndaja i mPoeë, napeponeki wa'a banoeanja, nano'o toeama pai we'a, naporintaroenggoe.

I Pilipoe ri lipoe Samaria.

- 4 Taoe anoe teseboemo, djamo pelindja-lindjanja, ma-
- 5 mpetoemboe Noentoe ngkatoewoe. I Pilipoe djelamo ri lipoe nTo Samaria, ndjairiamo pampetoemboenja anoe konomo i
- 6 Poeë Isa. Sintoewoe raja ntaoe sondo mampedongeka wa'a noentoe i mPilipoe, kanalingawakanja anoe nadonge pai
- 7 kanakitanja wa'a ngkoeasa anoe napatongawa. Maka maria taoe anoe naperata-rata lamo madja'a napalaika noe lamo-
- 8 anja, ntongo marimbo nganganja meboo-boo; maria wo'oe taoe anoe mate oeanja pai anoe poengkoe osa moeni, setoe
- 9 pai nakabangkemo ngkawongko ndaja ntaoe salipoe setoe.
- 10 Toewoemo ri lipoe setoe toeama samba'a i Simo to'onja, topobalimata, anoe mangadjingkiti To Samaria, manto'o si'a banja taoe woengkaeo. Taoe setoe naaja nTo Samaria poera-poera, anoe bangke pai anoe kodi, panto-
- 11 'onja: si'amo anoe ndato'o: Koeasa mPoeë Ala anoe bangke.
- 12 Masaemo napalingoeni i nTjimo raja ntaoe setoe pai na-pantjaroemaka. Pai se'i naajamo nTo Samaria i Pilipoe anoe mangkenika si'a Noentoe ngkatoewoe, mampetoemboe poparenta mPoeë Ala pai to'o i mPoeë Isa pai napampe-
- 13 kirioemo ri Pilipoe ntoeama pai we'a. Sako i Simo naajamo Noentoe ngkatoewoe; poeramo ndarioe, bare'emo napalaika i Pilipoe, maka djingki rajanja mangkita wa'a ngkoeasa

- 14 mpengaja-ngaja anoe mewalimo. Nadongemo noe wa'a ntjoero
ri Jeroesale pangajamo nTo Samaria Noentoe ngkatoewoe,
ntje'e pai napampokaoe i Petoeroe pai i Johane da ndjo'oe
15 ndjairia. Kadjelanjamo, napekakaika To Samaria ri Poeë
Ala da ndapapena'oe wo'oe Inosaa ri To Samaria setoe,
16 maka bare'epa re'e katoedoe noe Inosa mPoeë Ala ri taoe
se'e, wa'anja dja ndarioe, ndapapasoe'oeka si'a to'o i
17 mPoeë Isa. Nadontjomo mpale i mPetoeroe pai i Johane
tanoana nTo Samaria, mena'oemo Inosa mPoeë Ala ri
taoe se'e.
- 18 Dja boetoe nakita i nTjimo pena'oe Inosa mPoeë
Ala ri taoe anoe nadontjo ntjoero i mPoeë Isa tanoanja,
19 natondjoeka doi, nato'o: Jakoe wo'oe da ndiwaika koeasa
setoe, da ndapena'oemo wo'oe Inosa mPoeë Ala ri taoe
20 anoe koedontjo tanoanja. Mesono i Petoeroe: Naka-
pajamo doimoe sangkani pai koromoe, maka noesaroemaka
21 pombai mPoeë Ala da noekoto mangaoli noe doi. Bare'e
re'e tilamoe bara galamoe ri Noentoe i mPoeë, maka bare'e
22 majoa rajamoe ri sira. Tadjimo oengka ri rajamoe pode-
nggomoe setoe, pekakaimo ri Poeë Ala bara bare'emo da
23 ndakitanaka tangara ndajamoe anoe ewaintje'e. Maka
koekita rajamoe manawoemo ri kapa'i noe dja'a pai ri
24 katowewe noe denggo. Mesono i Simo: Komi da mampe-
kakaika jakoe ri Poeë Ala, ne'e kono ri jakoe anoe ndito'o
setoe.
- 25 Poeramo napetoemboe pai natoentoesaka Noentoe i
mPoeë, mewalilimo i Petoeroe pai i Johane ri Jeroesale;
pewalilinja se'e, napetoemboemo Noentoe ngkatoewoe ri
maria lipoe nTo Samaria.

I Pilipoe pai Taoe ndalanti i datoe Kandake.

- 26 Mompaoemo Mala'eka i mPoeë Ala ri Pilipoe, nato'o:
Peoko, palai tondo ri pajompo jangi ri mokana, loeloemo
djaja oengka ri Jeroesale anoe toedoe ri lipoe Kasa, ntje'e
27 djaja malaa taoe. Meokomo i Pilipoe, malai; setoe ma'i
To Habasi samba'a, taoe bangke lantinja, nalanti i datoe
we'a Kandake, datoe nTo Habasi, da mangkekenisi wa'a
anoenja; taoe setoe ndekoemo ri Jeroesale, da manjomba
28 ri Poeë Ala. Wawase'i tetoromo, motoenda ri karetanja,

- 29 ntongo mabasa soera i nabi Jesaja. Ndato'o noe Inosa
 mPoeë Ala ri raja i mPilipoe: Pelindjamo ndjo'oe ri sori
 30 ngkareta setoe. Ndjo'oemo kodjo i Pilipoe, nadonge pabasa-
 nja soera i nabi Jesaja; ntje'e pai napampekoetana: Noe-
 31 rata ndaja anoe noebasa setoe? Mesono taoe setoe: Ewai-
 mbe'i da parata ndajakoe ane bare'e re'e mantotorakaka
 jakoe? Nepa nasale i Pilipoe da me'oelaja ri karetanja,
 napapotoenda ri sorinja.
- 32 Anoe nabasa nTo Habasi, se'i: Ewa bimba ndakenimo
 da ndasambale; ewa ana bimba anoe bare'e mongari-ngari
 33 ane ndakooe woejoenja, ewaintje'e sira be mowotoe-wotoe.
 Ri pangadjeani ntaoe sira majalimo hoekoenja; isema da
 mantoentoe anoe mampomoelika? Maka ndajalimo inosaa
 ri wawo lino se'i.
- 34 Meoasimo To Habasi ri Pilipoe: Da koepekoetana ri
 komi: isema anoe ndato'o i Nabi, bara koroa, bara taoe
 35 ntaninja? Napaworomo i mPilipoe paoenja, natepoe'oe
 ri wati i Nabi roo, napetoemboekamo To Habasi i Poeë
 Isa, kasiranjamo topontjampo sala.
- 36 Ntongo taoe setoe mokareta, djelamo ri oeë, nato'o
 i nTo Habasi: Sindjaoe oeë, noendjaa mampetangani da
 37 ndarioe jakoe? Mesono i Pilipoe: Ane manoto rajamoe
 da maaja Poeë Isa, madago! Mesono i To Habasi: Koeaja
 38 Poeë Isa, kasiranja Ana mPoeë Ala. Napape'ontomo kare-
 tanja, mena'oemo taoe radoea setoe, i Pilipoe pai i To
 39 Habasi, narioemo i mPilipoe si'a. Dja boetoe mesore taoe
 setoe, i Pilipoe ndatimamo noe Inosa mPoeë Ala, bare-
 'emo nakita i nTo Habasi, maka nasoempa pelindjanja,
 40 mawongkomo rajanja. Dja i Pilipoe mepapamara moeni
 ri lipoe Asido; oengka lairia melindjamo si'a, mampetoe-
 mboe Noentoe ngkatoewoe ri wa'a lipoe ntaoe, rantani
 djelamo ri lipoe Kesaria.

9.

Raja i nTjaoeloe ndabalisaka i mPoeë Isa.

- 1 Kamboeroe-mboeroepa kadja'a ndaja i nTjaoeloe maekati
 wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa da napepate, ntje'emo
 2 pai naka ndjo'oe ri Tadoe mpanjomba bangke. Naperapi soera
 anoe da nakeni ri wa'a goeroe nTo Jahoedi ri lipoe Damasi,

- da napale'o mampoengoe wa'a ntoeama pai we'a anoe da narata mangaloeloe Poeë Isa, da napangkeni ri Jeroesale.
- 3 Ntongo ri djajapa i Saoeloe, mosoemo ri lipoe Damasi, nalimboemo ntjoroba noe ndeka apoe oengka ri jangi.
- 4 Madoengka i Saoeloe, nadonge oni nganga manto'oka si'a:
- 5 Boo Saoeloe, makoedja noedoedoeki jakoe? Mesono i Saoeloe: Isema komi, Poeë? Mesono sira: Jakoe i Isa anoe noedoedoeki; dja noedjeani koromoe mantjemba kadjoe
- 6 ndasombi. Kandende-ndendemo koro i nTjaoeloe, tontoamo rajanja; ntje'e pai napesono: Poeë, noendjaa ndito'o da koepowia? Mesono i Poeë: Pembangoemo, kandekoemo ndeki lipoe, lairia da noepadonge noendjaa da noepowia.
- 7 Tontoamo wa'a joenoenja, maka nadonge jaoe oni
- 8 nganga, paikanja bare'e nakita bara isema. Membangoemo kodjo i Saoeloe, menaa, bare'e nakita raa. Nanini noe
- 9 joenoenja, nawawanaka ndeki lipoe Damasi. Togo mbengi jaoe bare'e nakita meole, bare'e mangkoni, bare'e manginoe.

I Saoeloe pai i Anania.

- 10 Toewoemo ri Damasi samba'a taoe kasandaja-ndaja i mPoeë Isa, i Anania to'onja. Nakita ndajanja i Poeë manto-
- 11 'oka si'a: Ee Anania! Mesono i Anania: Se'i jakoe, Poeë! Mesono i Poeë: Peoko, kandjo'oemo ri djaja anoe djaja Majoa to'onja; djelamo ri banoea i Joeda, peoasi taoe anoe i Saoeloe to'onja, To Taroesoe; taoe setoe ntongo mekakai ri jakoe.
- 12 Nakita ndajanja taoe, i Anania to'onja, mepone ri banoea ngkare'enja, madontjo mpalenja wawo ntanoananja pai
- 13 nakajosa moeni matanja. Mesono i Anania: Poeë, mariamo taoe koedonge mampetoemboe wa'a mpadjeani i nTjaoeloe kasandaja-ndajami ri Jeroesale pai re'e wo'oe soera noe wa'a ntadoe mpanjomba nakeni, da napale'o mampoengoe
- 15 wa'a ntaoe anoe meboo-boo ri komi. Mesono i Poeë: Kandjo'oemo, maka si'amo koepilisi, koesaroemaka da mampe-toemboe to'okoe ri topolamoa pai wa'a mokolenja pai
- 16 ri To Israeli, maka da koepapaintjanika si'a rioenja wa'a mpari anoe da nakojo ri pampetoemboenja to'okoe.
- 17 Malaimo i Anania, mepone ri banoea, nadontjo mpalenja tanoana i nTjaoeloe, nato'o: Ee kasangkompokoe

Saoeloe, jakoe ndapokaoe i mPoeë Isa anoe mepapamara ri siko ri pelindjamoe sima'i, da nakajosa moeni matamoe,
 18 da nakaboেকে noe Inosa mPoeë Ala rajamoe. Naepemo
 19 ntjoroba i nTjaoeloe, ewa re'e popa manawoe ri matanja
 pai nakajosa moeni. Meokomo si'a, ndarioe, mangkoni,
 maroso moeni rajanja.

20 Maroo-roo i Saoeloe ri kasandaja-ndaja i mPoeë ri Da-
 masi bara tesangkoedja mbengi, lioe-lioe napetoemboemo
 21 to'o i mPoeë Isa, kasiranjamo Ana mPoeë Ala. Djingkimo
 raja ntaoe poera-poera anoe madonge pai napanto'o: Banja
 intje'e, anoe mangadjeani wa'a ntaoe ri Jeroesale anoe me-
 boo-boo ri Poeë Isa? pai anoe bare'e ntaninja nakama'ika,
 podo da napampoengoe wa'a ntaoe setoe, da napangkeni ri
 22 wa'a ntadoe mpanjomba? Paikanja kakosae-sae kakoroso-roso
 ponoentoe i nTjaoeloe, napasoeboe raja nTo Jahoedi anoe
 maroo-roo ri Damasi, mampakanoto raja ntaoe ka'iPoeë-
 Isanja i Masehi.

Pelindja i nTjaoeloe ri Jeroesale pai ri Taroese.

23 Masae sakodi oengka lairia mogombomo To Jahoedi
 24 da mampepate i Saoeloe. Paikanja naposandongemo i
 nTjaoeloe tangara ndajanja. Sako baabaa bente naara-ara
 ntaoe se'e sambengi sambengi, saeo saeo, da napale'o
 25 mampepate i Saoeloe. Paikanja i Saoeloe natima noe ana-
 goeroenja, nawoentja ri jakasi, naeojoe ri sambali bente.
 26 Djelamo ri Jeroesale, napeboetoeka i nTjaoeloe da
 simpojoenoe pai wa'a ntjoero i mPoeë Isa, paikanja ipoe
 raja ntaoe setoe poera-poera, bare'e nasaroemaka kasi'anja
 27 maloeloe Poeë Isa. Paikanja napokapoeroe i Baranaba
 i Saoeloe, nawawanaka ri wa'a ntjoero, napetoemboeka
 taoe setoe pangkita i nTjaoeloe i Poeë pai pantjeko i mPoeë
 si'a, ntje'e pai nakaloga ndaja i nTjaoeloe mampetoe-
 28 mboe to'o i mPoeë Isa ri Damasi. Oengka lairia simp-
 joenoemo si'a pai wa'a ntjoero ri Jeroesale, mesoea-soea,
 29 mesoewoe-soewoe, bare'e maeka rajanja monoentoe-noentoe,
 mampetoemboe to'o i mPoeë Isa, mombebali-bali pai To
 Jahoedi anoe mobasa nTo Garika. Paikanja napeboetoeka
 30 ntaoe setoe da mampepate si'a. Boetoe nadonge noe wa'a
 ngkasandaja-ndaja bambarinja, nawawanaka i Saoeloe ri
 Kesaria, nepa napakatoe ri Taroese.

I Petoeroe pai i Enea.

- 31 Madago karoo-roo noe wa'a ngkasandaja-ndaja ri sambawo ntana Joedea, Galilea pai Samaria, teranga-ranganimo karoso ndaja ntaoe, ri kaeka ndajanja da masala ri Poeë Ala, terangani wo'oe imbanja, ri pampedongekanja patoedjoe noe Inosa mPoeë Ala.
- 32 Melindja-lindjamo i Petoeroe, djoekoe-djoekoe nape-
33 sidoëki lipoe, masae djelamo ri kasandaja-ndaja ri lipoe Lida. Lairia narata taoe madjoe'a, motoeroe-toeroe ri ali
34 kasoro, i Enea to'onja, oejoe nta'oemo kapoengkoenja. Taoe setoe naseko i mPetoeroe, nato'oka: Siko, Enea, ndapaka'osa i mPoeë Isa; pembangoe, pakoroka kasoromoe!
35 Lioe-lioe membangoe i Enea. Pembangoenja se'e nakitamo nTo Lida pai To Saroni, naajamo Poeë Isa.

I Tabita mate nawalimpatoewoe i mPetoeroe.

- 36 Toewoemo ri lipoe Jope we'a samba'a, kasandaja-ndaja i mPoeë Isa, to'onja i Tabita, posokinja: Sabira. Taoe setoe maboeja kodjo rajanja mapandei joenoe pai mapoeroe ntaoe. Mewali ri eo-eo setoe madjoe'a i Tabita, mate,
37 nawoeso'i ntaoe koronja, nadika ri lintjoe ri wawo ata.
38 Nadongemo ngkasandaja-ndaja ri Jope, i Petoeroe ri Lidamo, lipoe setoe mosoe ri Jope. Intje'e pai napampokaoe ntaoe se'e radoea taoe da ndjo'oe merapi ri Petoeroe: Ndikama'imo ri kami maliga-liga. Meokomo i Petoeroe, naloeloe taoe se'e; kadjelanja ndjairia, nawawanaka ntaoe ri lintjoe ri wawo ata; sawimo ndatiria, ma'imo wa'a bempa pai we'a anoe baloe molimboe-limboe, natoedjoeka i Petoeroe wa'a ngkaraba pai topi anoe napowiaka si'a i nTabita ntongo
40 toewoepa. Napapalaimo i mPetoeroe wa'a ntaoe setoe, momboekotoe, mekakai ri Poeë Ala, nepa metorobaka ri taoe mate, nato'oka: Pembangoe, Tabita! Menaamo mata
41 i nTabita, nakita i Petoeroe, membangoe. Nakabe i mPetoeroe palenja, napapeoko, nepa napeboo wa'a ngkasandaja-ndaja pai wa'a bempa, natoedjoeka taoe se'e katoe-
42 woe moeni i nTabita. Teseboemo bambarinja ri sambawo
43 lipoe Jope, mariamo taoe meaja ri Poeë. Maria mbengipa karoo-roo i mPetoeroe ri lipoe Jope, ri banoea i nTjimo, topompakoro pela mpinatoewoe.

I Petoeroe pai i Koroneli.

- 1 Toewoemo ri lipoe Kesaria taoe samba'a, i Koroneli
to'onja, tadoelako ntjoerodado sadompoe anoe tepakoro To
2 Roma. I Koroneli setoe pai wa'a bangani banoeanja, taoe
majoa rajanja ri Poeë Ala pai ri taoe, magasi mapandei
3 joenoe, madoedoe mekakai ri Poeë Ala. Mewali sangkani
madjolimo reme, josamo nakita ndajanja samba'a mala'eka
4 mPoeë Ala ma'i ri si'a, nato'o: Koroneli! Maeka kodjo
raja i ngKoroneli, nakomatasi mala'eka, nato'o: Noendjaa
ndito'o, Poeë? Mesono i Mala'eka: Pekakaimoe ri Poeë
Ala pai kapoeroe ndajamoe ri taoe sawimo ri soeara mPoeë
5 Ala pai ndapaendomo. Pokaoemo taoe da ndjo'oe ri Jope,
6 mantima i Simo, karoa nto'onja i Petoeroe, linggona
i nTjimo topompakoro pela mpinatoewoe, mosoe ri wiwi
ntasi banoeanja. Si'a da manto'oka siko anoe da noepowia.
7 Pajamo mala'eka anoe sampompaoenja, napeboo i ngKo-
roneli anamajoenoenja radoea pai soerodado samba'a anoe
8 lawi maara-ara si'a, taoe metaka rajanja ri Poeë Ala.
Napetoemboeka taoe setoe poera-poera anoe mewalimo,
nepa napokaoe da ndjo'oe ri Jope.
- 9 Bangke reme, ntongo taoe setoe melindja-lindjapa, mo-
soemo ri Jope kadjelanja, meponemo i Petoeroe ri wawo ata,
10 da mekakai ri Poeë Ala, naara-ara da sawimo reme. Maoromo
komponja, da rajanja da mangkoni. Ntongo moapoe taoe,
11 re'emo anoe nakita ndajanja. Nakita jangi malokamo pai
re'e anoe mena'oe ri si'a, ewa ajapa bangke, ndaso'o ri
12 soenonja mpotimali-mali, toedoemo ri tana. Laoemo wa'a
mpinatoewoe ntaoe, pinatoewoe jopo, garoepoe ntana pai
13 wa'a ntontji. Nepa re'e oni nganga djela ri si'a, nato'o: Peoko,
14 Petoeroe, sambale, noepangkoni! Mesono i Petoeroe: Ne'e
jakoe, Poeë, bare'epa sangkani koekoni anoe bare'e ma-
15 dago bara kapali. Nato'oka si'a moeni noe nganga: Anoe
ndato'o mPoeë Ala madago, siko ne'e noeto'o kapali!
16 Ewaintje'emo se'e togo ngkani, nepa teoretaka moeni ajapa
setoe.
- 17 Ntongo batapa raja i mPetoeroe, manawa-nawa anoe
nakitamo, bara noendjaa posokinja, djelamo ri boboka
noe banoea i nTjimo taoe napokaoe i ngKoroneli, maka

- 18 napeoasimo kare'enja. Kadjelanja se'e, napeboo taoe,
 napeoasi bara ire'imo banoea kare'e i nTjimo anoe karoa
 19 nto'onja i Petoeroe. Ntongo i Petoeroe mampepewoloka
 anoe nakita roo, ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja:
 20 Ndjaoe taoe tatogo mampepali siko. Peokomo ntano,
 pena'oe, loeloemo taoe se'e, ne'e ipoe rajamoe, maka
 21 Jakoe anoe mampokaoe. Mena'oemo i Petoeroe, mompaoe
 pai taoe anoe napokaoe i ngKoroneli, nato'o: Jakoemo
 22 anoe ndipepali; noendjaa ndikama'ika? Mesono taoe setoe:
 I Koroneli, tadoelako ntjoerodado, taoe majoa raja, taoe
 manjomba ri Poeë Ala pai anoe madago kateto'onja ri wa'a
 nTo Jahoedi, ndapatoedjoemo noe mala'eka anoe malino
 oengka ri Poeë Ala, da mampekitima komi, da ndjo'oe ri
 banoeaa, da ndapadonge popatoentoemi.
- 23 Nato'o i mPetoeroe ri taoe se'e da mepone ri banoea
 rioenja, napolinggona. Bangke reme moiwomo i Petoeroe,
 napalaika lipoe simpojoenoe pai taoe setoe pai re'e wo'oe To
 24 Jope, kasandaja-ndaja i mPoeë, anoe meloeloe. Bangke reme
 djelamo ri Kesaria. Napopeamo i ngKoroneli taoe setoe,
 napasingkandomoe taliwanoea pai balenja anoe maramoe.
 25 Kandekoe i mPetoeroe ndeki banoeanja, natomoe i ngKoro-
 26 neli, momboekotoe ri witi i mPetoeroe, manjomba. Pai-
 kanja napapeoko i mPetoeroe, nato'o: Peoko, jakoe se'i dja
 27 taoemo se'e! Ntongo mompaoe-mpaoe, meponemo i Petoeroe
 28 ri banoea, maria taoe narata singkandomoe ndjairia. Nato-
 'oka taoe setoe: Ndiintjani, kapali ri To Jahoedi mosintoewoe
 pai taoe anoe banja kasiToJahoedinja pai mepone ri ba-
 noeanja, paikanja jakoe ndapatoedjoemo mPoeë Ala, ne'e
 da koeto'o kapali bara bare'e madago anoe kasitaoekoe
 29 katoewoenja. Setoe pai naka bare'e ipoe rajakoe da ma'i
 rima'i, ndapekitima. Pai se'i da koepeoasimo, bara noendjaa
 ndipekitimaka jakoe?
- 30 Mesono i Koroneli: Pata mbengimo se'i, madjolimo
 reme, mepoasamo jakoe pai mekakai ri Poeë Ala ri ba-
 31 noeakoe, se'i mekakoremo taoe ri soearakoe, anoe makilaja
 poedjoe ngkoronja. Nato'o: Ee Koroneli, ndapedongekamo
 mPoeë Ala wa'a mpekakaimoe, ndaendo wa'a ngkaboeja
 32 ndajamoe. Pokaoemo taoe da ndjo'oe ri Jope, da mantima
 i Simo anoe karoa nto'onja i Petoeroe, linggona i nTjimo,
 topompakoro pela mpinatoewoe, mosoe ri tasi banoeanja.

- 33 Ane djelamo si'a, da re'e noentoenja noedonge. Setoe pai nakaronga koepokaoe taoe, komi maboeja rajami pai ndikadjela. Se'imo kami poera-poera singkandomoe ri soeara mPoeë Ala, da mampedongeka noentoemi oengka ri Poeë Ala.
- 34 Nandjoeminakamo i mPetoeroe wiwinja, nato'o: Montjomo koekita, bare'e ndapilisi mPoeë Ala lio ntaoe,
 35 paikanja ri wa'a ntaoe poera-poera, anoe manjomba ri sira pai
 36 majoa rajanja ri kasitaoenja, intje'e ndapomawo. Intje'emo noentoe anoe ndaparata ri To Israeli, mampekipetoe-mboeka taoe se'e Noentoe ngkatoewoe, da nakarodo ndanja maaja Isa i Masehi; siramo poeë ntaoe poera-poera.
- 37 Ndiintjanimo anoe tebambarimo ri sambawo ntana Joedea, oengka ri tana Galilea, montepoe'oe ri poparioe aoe nakadjelaka i Johane, mampetoemboe ri taoe ka'Isanja To Nasare, anoe ndawaika mPoeë Ala Inosaa pai koeasaa; ri sambawo ntana pelindjaa mampokapoeroe taoe pai mampaka'osa taoe anoe nanangi i Madja'a, maka Poeë Ala
- 39 joenoea. Pai kami se'i sabia, mampetoemboe poera-poera anoe ndapowia ri tana Joedea pai ri Jeroesale; sira napepate
 40 ntaoe, napakoe ri kadjoe. I Poeë Isa se'e ndapatoewoemo moeni mPoeë Ala ri katogo ndemenja pai ndawai mPoeë
 41 Ala mepapamara, banja ri taoe sondo, paikanja podo ri sabia anoe lawi ndapilisimo mPoeë Ala, ntanoka ri kami anoe mangkonimo pai manginoemo sangkani-ngkani pai Poeë
 42 Isa, kapoeranja sira membangoe ri kapatea. Pai ndapokaoe kami mampetoemboeka pai mampapaintjanika taoe poera-poera, kasiranja anoe ndadikamo mPoeë Ala topantimba joa pai denggo ntaoe toewoe pai taoe mate. Siramo anoe nato'o noe wa'a nabi, taoe poera-poera anoe meaja ri sira bare'emo da ndapetisala mPoeë Ala, paikanja da ndapokapoeroe ri Poeë Isa.
- 44 Ntongo monoentoepa i Petoeroe ewaintje'e, taoe poera-poera anoe mampedongeka noentoenja ndapesoeamonoe Inosa
 45 mPoeë Ala. Wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë anoe oengka ri To Jahoedi, joenoe i mPetoeroe, djingki kodjo rajanja mangkita Inosa i mPoeë mena'oe wo'oe ri topolamoa,
 46 maka nadongemo taoe setoe mampobasaka basa mpe-
 47 ngaja-ngaja, maoende Poeë Ala. Mesonomo i Petoeroe: Isema da mangkoto mampetangani oeë da ndarioeka taoe se'e,

48 anoe ndawaikamo i mPoeë Inosaa, ewa kami? Nepa nato'o, taoe setoe da ndarioe, da napangantjoe'oe to'o i mPoeë Isa ri wawo ntanoananja. Naperapimo ntaoe se'e ri Petoeroe da maroo-roopa ndjairia bara tesangkoedja mbengi.

11.

I Petoeroe mampetoemboe parioenja i Koroneli.

1 Nadongemo noe wa'a ntjoero pai kasandaja-ndaja imPoeë
Isa anoe maroo-roo ri tana Joedea, re'emo topolamo maaja
2 Noentoe mPoeë Ala. Pewalili i mPetoeroe ri Jeroesale,
nasekomo ngkasandaja-ndaja i mPoeë anoe lawi ndasoenamo,
3 nato'o: Siko meponemo ri banoea ntaoe anoe bare'e nda-
4 soena, nepa mangkoni pai taoe se'e. Mesonomo i Petoeroe,
nadedewakamo poera-poera gori mpewalinja, ewase'i:
5 Ntongo jakoe ri lipoe Jope, mekakai ri Poeë Ala, re'emo
anoe nakita ndajakoe, ewa ajapa bangke, ndakekeni ri
soenonja mpotimali-mali, ndaoejoe oengka ri wawo jangi,
6 toedoe ri soearakoe. Mangkomatasi ajapa setoe, koekita-
mo wa'a mpinatoewoe ntaoe pai pinatoewoe jopo, wa'a
7 nggaroepoe ntana pai wa'a ntontji. Nepa koedonge wo'oe
oni nganga manto'oka jakoe: Peoko, Petoeroe, sambale,
8 noepangkoni! Mesono jakoe: Ne'emo jakoe, Poeë, maka
bare'epa sangkani koewoentja ri ngangakoe bara noe-
9 ndjaa-ndjaa anoe bare'e madago, bara anoe kapali. Mesono
moeni nganga oengka ri jangi: Anoe ndato'o mPoeë Ala
10 madago, siko ne'e noeto'o kapali! Ewaintje'emo se'e togo
11 ngkani, nepa ndaore moeni poera-poera ndeki jangi. Ri raja
ngkawase'enja djelamo taoe tatogo ri banoea ngkare'ekoe,
12 ndapokaoe oengka ri Kesaria da ma'i ri jakoe. Ndato'o
noe Inosa mPoeë Ala ri rajakoe: Kandjo'oemo sangkani-
ngkani pai taoe setoe, ne'e ipoe rajamoe. Se'i wo'oe ka-
13 sandaja-ndaja i mPoeë aono joenoekoe melindja; meponemo
kami ri banoea i ngKoroneli. Napetoemboeka kami pangki-
tanja mala'eka mPoeë Ala mekakore ri banoeanja, manto-
'oka si'a: Pokaoe taoe da ndjo'oe ri Jope, da mantima i Simo,
14 anoe karoa nto'onja i Petoeroe; ntje'e da mampetoem-
boeka siko paoe anoe da mangkenika komi pai wa'a
15 bangani banoeamoe kadago ngkatoewoemi. Montepoe'oe-

- mo jakoe monoentoe; sindara mponoentoe koe se'e mena-
'oemo Inosa mPoeë Ala ri taoe setoe, ewa ri kita i owi.
- 16 Lairia koeëndomo noentoe i mPoeë manto'o: Taoe sondo
narioe i Johane noe oeë, paikanja komi da ndarioe noe
- 17 Inosa mPoeë Ala. Ane sawia-wiamo ntano pombai mPoeë Ala
ri taoe setoe pai ri kita anoe meaja ri Poeë Isa, tampe,
isemamo jakoe, bara sangkoedja pangkotokoe, da meewa
ri Poeë Ala?
- 18 Madonge noentoe setoe, napokonomo ngkasandaja-ndaja
i mPoeë, naoende Poeë Ala, nato'o: Ndabalisakamo ntano
wo'oe i mPoeë Ala raja ntopolamo, da naparata ntaoe
se'e kadago ngkatoewoenja.

Noentoe ngkatoewoe naaja nTo Antiokia.

- 19 Wa'a ngkasandaja-ndaja anoe teseboemo, mampalaika
wa'a mpedjeani anoe mopoe'oe ri ponoentoe i nTjetepanoe,
tejoro-joromo pelindjanja, djela ri tana Penikia, ri togongi
Kiperoe pai ri lipoe Antiokia, napetoemboe Noentoe ngka-
toewoe, paikanja podo ri To Jahoedi. Sa'e taoe setoe To
20 Kiperoe pai To Kirenia; kadjelanja ri Antiokia, napetoe-
mboemo wo'oe Noentoe ngkatoewoe i mPoeë Isa ri To
21 Garika. Ndapakaroso mPoeë Ala raja ntaoe setoe, ntje'e
pai naka maria taoe tebalisakamo rajanja, naaja Noentoe i
mPoeë.
- 22 Naposandongemo noe wa'a ngkasandaja-ndaja ri Je-
roesale bambarinja, ntje'e pai napampokaoe ntaoe se'e i
23 Baranaba da melindja, ndjo'oe ri Antiokia. Djelamo ndjairia,
nakita kaboeja ndaja mPoeë Ala, napokawongko pai napatoe-
djoe taoe setoe poera-poera da mampakatoemotoa tangara
24 ndajanja da metaka ri Poeë. I Baranaba se'e taoe majoa,
boekemo ri rajanja Inosa mPoeë Ala, naaja kodjo i Poeë.
- 25 Sondomo kodjo taoe anoe maloeloe i Poeë. Nasoempa i
Baranaba pelindjanja, ndjo'oe ri lipoe Taroese, da ma-
mpepali i Saoeloe. Dja boetoe narata, nakeni ri Antiokia.
- 26 Mewali, taoe radoea se'e santa'oemo napolinggona noe wa'a
ngkasandaja-ndaja ndjairia, mariamo taoe napagoeroe;
mewali, ri lipoe Antiokiamo oejoe mpampapoto'o wa'a
ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa: To Masehi.

I nabi Agaboe.

27 Ri eo-eo setoe re'emo nabi sa'e djela ri Antiokia oengka
 28 ri Jeroesale. Meokomo taoe setoe samba'a, i Agaboe to-
 'onja, ndapatiendo noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja pai
 napangkoto mampetoemboe, bare'emo masae, da merata
 oro bangke ri wa'a ntolino poera-poera; mewalimo kodjo
 29 ntje'e, ntongo i Kalaoedioe datoe ri Roma. Mogombomo wa'a
 ngkasandaja-ndaja da mangkadoedoengi kasikasandaja-
 30 ndajanja ri tana Joedea, woengka-woengka soeka ngkare'enja.
 Ewaintje'emo kodjo powianja, napekikeni pakatoenja ri
 Baranaba pai ri Saoeloe, maka ntje'e anoe napokaoe ntaoe
 setoe da mampelindjaka ri wa'a ntaoe toe'a.

12.

Padjeani i Herode kasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

1 Sindara eo-eo setoe natepoe'oemo i mokole Herode
 2 mangadjeani kasandaja-ndaja i mPoeë Isa sa'e. Napaware
 3 i Jakoboe, kasangkompō i Johane. Kanakitanja gaoenja
 setoe napokono nTo Jahoedi, na'intapisi, nasoko wo'oe i Pe-
 toeroe, kono ri saeo saeo taoe mangkoni roti aoe be me-
 4 woke. Poeramo nasoko, naparintaroenggoe, napokaoe soe-
 rodado pata ntjoentjoe te'aaopo da mangadjagai si'a. Tangara
 ndajanja, ane poeramo eo mposoesa Pasa, da mangkeni
 5 i Petoeroe ri soeara ntaoe sondo. Ndadjagai ntano i Pe-
 toeroe ri raja ntaroenggoe, paikanja bare'e naowe-owe noe
 6 wa'a ngkasandaja-ndaja mampekakaika si'a ri Poeë Ala.
 Mawengi bangke reme da nakeni noe Herode i Petoeroe ri
 soeara ntaoe sondo, jorepa i Petoeroe ri ojo ntjoerodado
 radoea, napoengoe ndante roea mbajaa, taroenggoe na-
 7 djagai ntopodjaga ri sambali ntoengko mbombo. Samboe-
 kemo mala'eka mPoeë Ala mantjoearaki i Petoeroe, mare-
 memo raja lintjoe. Natopo i Mala'eka soedipi i mPetoeroe,
 nalike, nato'oka: Pembangoe, pakaliga! Mawesi rante ri
 8 pale i mPetoeroe. Nato'o i Mala'eka: Soengke badjoemoe,
 pepasoea taloepamoe! Naloeloe i mPetoeroe paoe i Mala-
 9 'eka. Nato'o wo'oe: Posalionggo, loeloemo jakoe! Mesoe-
 woemo i Petoeroe, naloeloe mala'eka setoe, bare'e sako
 naintjani bara montjomo kodjo anoe napowia i Mala'eka,

- 10 nasaroemaka podo pangipinja. Nalioenakamo ntaoe radoea se'e topodjaga anoe mosoe pai anoe lawa sakodi, nepa djela ri toengka mbombo laboe, wobo ndjajamo ri lipoe; telokamo ngkalionja toengka mbombo. Mesoewoemo taoe radoea se'e, sampole ndjajamo naloeloe, tepoga'amo ntjoroba pai i Mala'eka i Petoeroe. Nepa menaa raja i mPetoeroe, nato'o: Ise'i manotomo mpodago rajakoe, ndapokaoemo ntano mPoeë Ala mala'ekaa mangalapasaka jakoe ri dodo mpale i Herode, boi da mewali anoe napomata-matamo noe wa'a nTo Jahoedi. Mompepewoloka i Petoeroe, nepa ndjo'oe ri banoea i Maria, nene i Johane (anoë karoea nto'onja: i Marakoesi); ndjairia singkandomoemo maria taoe, ntongo mpekakai ri Poeë Ala. Nabonongkori i mPetoeroe toengka mbombo, ma'imo anamajoenoe we'a, i Rode to'onja, da mampedongeka. Kanadongenjamu nganga i mPetoeroe, nakeni ngkawongko ndajanja, bare'e sako naloka baabaa, mpile mewalili ri raja banoea, napetoemboeka taoe: Laoemo i Petoeroe ri sambali ntoengka mbombo. Mesono taliwanoea: Mbambamoe! Paikanja napanari-panari i Rode manto'o: Ka'iPetoeroenjamu kodjo! Mesono taliwanoea: Bara mala'ekanja. Bare'e naowe-owe i mPetoeroe mabonongkori toengka mbombo, nalokamu ntaliwanoea, nakita i Petoeroe, naposalotentengkoë. Nalaenaka i mPetoeroe palenja mampapondjii taoe setoe, nepa napetoemboe kasi'anjamu kodjo anoe ndawoetoe mPoeë Ala mesoewoe ri taroenggoe; potando mpaoenja nato'o: Ndi-petoemboeka i Jakoboe pai wa'a ngkasangkompota. Oengka lairia malaimo i Petoeroe, ndjo'oe ri lipoe salipoenja.
- 18 Dja boetoe mareme, ma'ai kodjo katesalotentengkoë noe wa'a ntjoerodado, bara noendjaa mangkoedja i Petoeroe. Napokaoe i Herode taoe mampepali, bare'e narata. Setoe pai napampeoasi mpodago wa'a ntopodjaga, roo setoe, napokaoe da ndapepate. Nepa napalaika i Herode tana Joedea, ndjo'oe ri lipoe Kesaria, maroo-roo ndjairia.

Pobangke-bangke i Herode pai kapatenja.

- 20 Madja'amo raja i Herode ri To Tiroe pai To Sidoni. Paikanja taoe setoe sintoewoe rajanja ndjo'oe ri Herode.

- Natoendeki rioenja i Balasitoe, topoara² banoea i Mokole, da mampompasambalika sisi'a, nepa ndjo'oe montambe pale ri Mokole, maka taoe setoe podo ri tana i Mokole
- 21 pampepalinja anoe ndakoni. Mewali ri anoe sandeme napepanoempoe i Herode wa'a mpoedjoe ngkoro ngkamokolenja, motoenda ri gadera ngkamokolenja, nepa montoentoe
- 22 ri taoe setoe. Meboo-boo taoe sondo, nato'o: Nganga mPoeë
- 23 Ala setoe, banja nganga ntaoe! Ntje'e pai napadjeani ntjoroba noe mala'eka mPoeë Ala i Herode, maka bare'e natoeboenaka Poeë Ala. Nakokotimo noe oele kora wajaa
- 24 ngkomponja, bare'e masae mate. Paikanja imba ntaoe anoe maaja Noentoe ngkatoewoe teranga-rangani, rantani bangkemo.
- 25 Mewalilimo i Baranaba pai i Saoeloe oengka ri Jeroesale, maka poeramo tetalanja; napojoenoe wo'oe i Johane, anoe karoa nto'onja i Marakoesi.

13.

**Pelindja anoe ka'isa i ntjoero Paeloe,
da mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe.**

- 1 Ri kasandaja-ndaja i mPoeë ri Antiokia re'e nabi pai goeroe, ewa i Baranaba, i Simeo karoa nto'onja i Maeta, i Loekioe To Kirenia, i Manahe anoe sampotongki i mokole
- 2 Herode pai i Saoeloe. Ntongo taoe setoe manjomba ri Poeë Ala pai mepoasa, ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja: Ndipatanikakoe i Baranaba pai i Saoeloe, da mawianaka
- 3 anoe koepokaoeka si'a. Mepoasamo taoe setoe poera-poera, mekakai ri Poeë Ala, nadontjo mpalenja tanoana ntaoe radoea setoe, nepa napokaoe da melindja.

I Paeloe pai i Baranaba ri togongi Kiperoe.

- 4 Nda'akowaka noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja taoe radoea setoe pai naka ndjo'oe ri lipoe Selekia, oengka
- 5 ndjairia mowotemo ri togongi Kiperoe. Mosompo taoe setoe ri lipoe Salamisi nepa napetoemboe Noentoe ngkatoewoe ri wa'a langgara nTo Jahoedi. Anoe mangkadoe-
- 6 doengi taoe setoe, ntje'e i Johane. Nalempo togongi Kiperoe gori ngkabangkenja, rantani djela ri lipoe Papo, narata

ndjairia topobalimata samba'a, To Jahoedi, nabi kamba-
 7 mba-mbamba, to'onja i Barajesoe. Taoe setoe rodo ri banoea
 i mpetoro, i Segioe Paoeloe, taoe lo'e. Napekitima i mPetoro
 i Baranaba pai i Saoeloe, da rajanja da madonge Noentoe
 8 ngkatoewoe. Paikanja i Elima (maka ntje'e karoea nto'o
 ntopobalimata setoe) meewa ri Baranaba pai i Saoeloe,
 tangara ndajanja da mangalela moeni raja i mPetoro,
 9 boi naaja Noentoe ngkatoewoe. Pai se'imo i Saoeloe (ka-
 roea nto'onja i Paoeloe), boekemo Inosa mPoeë Ala ri
 10 rajanja, nakomatasi, nato'oka: Ee siko anoe boekemo
 rajamoe noe wa'a mbamba pai lopoe, moeli i Madja'a, taoe
 mangaewa poera-poera anoe majoa, be da noeowe mampapo-
 11 denggo djaja i mPoeë anoe majoa? Peole, siko da ndaewa
 i mPoeë, siko da boeta, bara sangkoedja eo be da noekita
 lio ndeme. Lioe-lioe boetamo pai mawengi matanja, naama-
 12 amasi taoe anoe da manini si'a. Boetoe nakita i mPetoro
 anoe mewali setoe, naajamo Noentoe i mPoeë, mampo-
 djingki koeasaa.

I Paoeloe pai i Baranaba ri tana Pisidia.

13 Mowote moeni i Paoeloe pai joenjenja oengka ri Papo,
 mosompo ri lipoe Perige ri tana Pampilia; napalaikamo
 14 i Johane taoe setoe, si'a mewalili moeni ri Jeroesale. Oengka
 ri lipoe Perige molioe taoe setoe, djelamo ri lipoe Antiokia
 ri tana Pisidia. Ratamo eo Satoe, ndjo'oe ri langgara,
 15 motoenda ndjairia. Poeramo pobasa ri soera i nabi Moesa
 pai wa'a nabi, napokaoe noe wa'a ntopoara-ara langgara
 taoe da ndjo'oe ri Paoeloe pai joenjenja, nato'o: Ee ka-
 sangkompo, ane re'e patoedjoemi ri wa'a ngkami, ndi-
 pasowamo!

16 Meokomo i Paoeloe, nalaenaka palenja, nato'o: Ee
 komi, wa'a nTo Israeli pai taoe anoe manjomba ri Poeë
 17 Ala, ndipedongeka! Ndapilisi mPoeë Ala, anoe napanjo-
 mbaka nTo Israeli, taoe piamota, nepa ndarosopaka
 katoewoenja, ntongo taoe se'e linggona ri tana Masiri.
 Masae, ndapapesoewoemo oengka ndjairia, gori ngka-
 18 bangke ngkoeasaa. Nepa ndaloeloe-loeloeka wa'a mporengonja
 19 ri pada bone, tepatampoejoe nta'oe kasaenja, ndapapalai
 To Kana'a pitoe lemba oengka ri tananja, ndawaika taoe
 20 piamota pataatoe pai telimampoejoe nta'oe. Dja benta

- setoe, ndawaika taoe se'e tadoelako, djela ri nabi Semoeëli.
- 21 Oengka lairia naperapi ntaoe se'e mokole, ndawai mPoeë
Ala i Saoeloe, ana i ngKiisi, To Benjami, patampoejoe
- 22 nta'oe kamokolenja. Nepa ndatadji mPoeë Ala i Saoeloe
setoe, ndalanti i Daoedi mokole nTo Israeli; ntje'emo
ndaoende mPoeë Ala, ndato'o: Koeratamo i Daoedi, ana
i Jese, taoe anoe koepokono, anoe da mabangani wa'a
- 23 ntjongkakoe poera-poera. Ri moeli i Daoedi ndapatoendaka
mPoeë Ala To Israeli topontjampo salanja i Isa, gori
- 24 noe djandjia. Paikanja i Johane tesindioe sakodi ri Poeë
Isa, mampatoedjoe ki wa'a ntaoe sondo da nakatebalisaka
- 25 ndajanja, da mekirioe ri si'a. Djelamo ri kapoesa nte-
talanja, nato'o i Johane: Jakoe se'i banjapa taoe anoe
ndito'o, paikanja re'e anoe da teripoeri karataa, anoe be
da koetaha sako da mangalede kombi ntaloepaa.
- 26 Ee wa'a ngkasangkompokoe, moeli i Boerahima, pai
komi anoe manjomba wo'oe ri Poeë Ala, ri kita se'i kadjela
- 27 Noentoe ngkatoewoe. Wa'a nTo Jeroesale pai mokolenja
bare'e naintjani bara isema Poeë Isa, paikanja nabanga-
nimo ri pogombonja wati noe wa'a nabi, anoe ndabasa-basa
- 28 saeo saeo Satoe, maka napekipepate Poeë Isa ri Pilatoe,
29 maoe bare'e re'e narata anoe da napepateka. Karoonja
nabangani ntaoe setoe poera-poera anoe ndato'o ri Soera
mPoeë Ala, najalimo Poeë Isa ri kadjoea, nadika ri koemapa.
- 30, 31 Paikanja ndapatoewoe moeni mPoeë Ala. Mariangka-
nimo mepapamara Poeë Isa ri taoe anoe meloeloe ri sira
owi, ri pelindjaa oengka ri tana Galilea ndeki Jeroesale.
Wawase'i taoe se'e randja-randja mpompetoemboe ka'iPoeë-
Isanja ri wa'a ntaoe sondo.
- 32 Pai se'i kami mampetoemboeka komi anoe ndadja-
ndjimo mPoeë Ala ri wa'a ntaoe piamota, maka ntje'e
ndabanganimo ri wa'a ngkita anoe toewoe ri poerinja,
- 33 ri pampatoewoea moeni i Isa, ewa anoe nda'oeki ri Soera
mPongajoe i Daoedi, ri pongajoe anoe karadoea: Siko
- 34 anakoe, se'i-se'i koepoanamo siko. Pai ndapetoemboe wo'oe
mPoeë Ala tangara ndajaa da mampatoewoe moeni i Poeë
Isa, bare'emo da oso koroa, ewase'i: Da koewaika komi
- 35 anoe koedjandjika i Daoedi, anoe be bali-bali. Nepa ndato'o
wo'oe ri pongajoe samba'anja: Bare'e da ndiwai taoe
- 36 ndipotowe da oso ri kapatenja. Maka i Daoedi, kapoera-

njamo nabangani wa'a ntjongka mPoeë Ala ri katoewoenja, matemo, koronja ndatana ri sori noe anoe mampo-
 37 moelika, osomo ndjairia. Paikanja anoe ndapatoewoe moeni
 38 mPoeë Ala, sira bare'e oso koroa. Da ndipaintjanimo,
 ee wa'a ngkasangkompokoe, komi ndapepetoemboeka ka-
 39 paja ntjalami, maka se'i Poeë Isa meporiojoti, maoe re'e
 podenggo ndajami mpengaja-ngaja, anoe bare'e tepajoa
 ri paloeloemi wa'a mpadika i Moesa, maka taoe poera-poera
 anoe maaja Poeë Isa, ndawawanaka ri kajoa ndaja.

40 Ndipakadagoka, boi kono ri komi anoe nato'o noe
 41 nabi ri watinja: Ndipeole, wa'a ngkomi taoe bamposari,
 nakadjingki ndajami; ndipantawanakamo, maka re'e anoe
 koepowiamo ri eo-eo ngkatoewoemi, anoe bare'e da ndiaja,
 maoe re'e taoe anoe mantotorakaka komi.

42 Palai i mPaoeloe pai joenoenja, naperapi ntaoe, ane
 djelamo wo'oe ri eo Satoe, da napawalimpampetoemboemo
 43 moeni paoe anoe ewaintje'e. Teseboemo wa'a ntaoe anoe
 molanggaramo, mariamo To Jahoedi pai taoe anoe manjomba
 wo'oe ri Poeë Ala mangaloeloe i Paoeloe pai i Baranaba;
 nepa napatoedjoe i mPaoeloe pai i Baranaba taoe se'e,
 nato'oka maroso-roso da mekekeni ri kapoeroe ndaja i
 mPoeë Ala.

44 Ratamo wo'oe ri eo Satoe, mosoe da poera taoe ri
 lipoe tepasambaka, da mampedongeka Noentoe mPoeë.
 45 Dja boetoe nakita nTo Jahoedi taoe ewaintje'e kasondo-
 nja, mesampomo kasina ndajanja pai napaewamo paoe
 i mPaoeloe, nasapoe noentoenja, madja'a pompaoenja.
 46 Bare'e wo'oe napi'oe i mPaoeloe pai i Baranaba wiwinja,
 nato'o: Sangaja-ngaja ri komi rioenja da kadjela Noentoe
 mPoeë Ala, paikanja dja ndija'oesaka, bare'e sako ndiintjani
 mampobangke katoewoe ri Soeroega, aginja kami da
 47 mantjoearaki topolamoa. Maka ewase'i panto'o mPoeë
 Ala ri kami: Koedika siko silo ntopolamoa, da mantoe-
 djoeaka taoe djaja ngkadago djela-djela ri poe'oe jangi.

48 Boetoe nadonge ntopolamoa paoe setoe, napokawo-
 ngko, naoende Noentoe mPoeë Ala pai wa'a ntaoe anoe
 mampomawo da katoewoenja ri Soeroega, paka meaja ri
 49 Noentoe ngkatoewoe. Tolelemo Noentoe i mPoeë ri sambawo
 ntana setoe.

50 Paikanja nalingoeni nTo Jahoedi raja noe wa'a mbe'a

anoe bangke katoewoenja ri taoe anoe manjomba ri Poeë
 Ala pai wa'a ntaoe bangke ri lipoe pai napewalimo mpeewa
 ri Paoeloe pai ri Baranaba. Bare'e masae, nairimo taoe
 51 radoea setoe ri tananja. Paikanja natanongkosi i mPaoeloe
 pai i Baranaba awoe anoe metaka ri taloepanja ri tana ntaoe
 52 setoe, nepa molioe ri lipoe Ikonioe. Mawongkomo raja
 ntaoe anoe mewalimo kasandaja-ndaja i mPoeë, boekemo
 Inosa mPoeë Ala ri rajanja.

14.

I Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Ikonioe.

- 1 Bare'e ntaninja anoe mewali ri lipoe Ikonioe. Djelamo i Paoeloe pai i Baranaba ri langgara nTo Jahoedi, monoentoemo. Gori ngkajoa mponoentoenja se'e, mariamo To Jahoedi pai To Garika maaja Noentoe ngkatoewoe.
- 2 Paikanja To Jahoedi anoe bare'e meaja ri Noentoe ngkatoewoe, dja mantoenggai mantjioni raja ntopolamo pai nakadja'a ndaja ntaoe se'e ri Paoeloe pai i Baranaba.
- 3 Masae jaoe karoo-roo i mPaoeloe pai i Baranaba ndjairia, maroso rajanja mangkeni Noentoe ngkatoewoe, ntongo mekekeni ri Poeë, maka ndapakamontjo i mPoeë pampe-toemboenja Noentoe ngkatoewoe, ndapapewali koeasa mpe-
- 4 ngaja-ngaja ri taoe se'e. Masae, tepoga'amo taliwanoea, sa'e mampompasambalika To Jahoedi, sa'e soero i mPoeë.
- 5 Masae, mewalimo woo-woo ntopolamo pai To Jahoedi, woe-angka-woengka nawawanaka noe mokolenja, natoenggai da
- 6 mabobaki pai da mawoenoe mbatoe i Paoeloe pai i Baranaba. Mompepewolokamo taoe se'e nepa molontjo, ndjo'oe ri
- 7 tana nTo Likaoni, ri lipoe Lisitera pai Derabe santana-ntana, ndjairia karoo-roonja, mangkeni Noentoe ngkatoewoe.

I Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Lisitera.

- 8 Ri lipoe Lisitera toewoe taoe samba'a anoe dja potoenda-toendanjam, bare'e nakoto meoko, poengkoemo oengka ri pampoana noe inenja, bare'epa re'e pelindjanja, maoe
- 9 sangkani. Taoe se'e be naowe-owe mampepedongeka pontoe-ntoe i mPaoeloe; nakomatasi wo'oe i mPaoeloe, nakita
- 10 re'e peaja ndajanja da nakaroso mbitinja, ntje'e pai napa-

- ntjeko i mPaoeloe, marimbo nganganja: Peoko, pekakore!
- 11 Meoko ntjoroba taoe setoe, melindja. Boetoe nakita ntaoe sondo anoe napowia i mPaoeloe, meboo-boo, nato'o ri basa nTo Likaoni: Wa'a lamo mesoentjoeloki ri taoe, mena'oemo ri kita! Nato'o i Baranaba Poeë mPalaboeroe, i Paoeloe nato'o Poeë di Songi, maka si'amo topompaoe.
- 13 Se'i tadoenja ri lobo anoe ri sambali bente mangkeni djapi pai sese ngkadjoe ndatoea ri boboka bente, da napanjombaka sangkani pai taoe sondo. Boetoe nadonge i Baranaba pai i mPaoeloe, nasempati poedjoe ngkoronja,
- 14 molontjo ri sambali bente, mantomoe taoe sondo, meboo-boo: Noendjaa ndipowia setoe? Maka kami taoe, siwia-wia katoewoe mami pai komi, anoe ma'i mampatoedjoe komi da mantadji poera-poera se'i anoe bere'e jowenja, da manjomba ri Poeë Ala anoe montjo, anoe mampapewali jangi pai
- 16 tana, tasi pai wa'a banganinja. Sindara ntinoewoe ntaoe toewoe rioe ndapapalioe mPoeë Ala taoe poera-poera da ma-
- 17 loeloe djajanja ngkalionja, maoe bare'e ndaowe-owe mantoedjoe kaboeja ndajaa, mawaika komi oengka ri wawo jangi oedja, mampapewalika komi pangkoni, mampakabosoe kom-
- 18 mpomi, mampakawongko rajami. Mompaoe-mpaoe ewantje'e, dja sakodi bemo da nakoto mampetangani taoe setoe da manjomba ri si'a.
- 19 Masae djelamo To Jahoedi oengka ri Antiokia pai Ikonioe, nanangi mpaoenja taliwanoea, nepa nawoenoe mbatoe i Paoeloe pai nano'o koronja ri sambali bente,
- 20 nasaroemaka matemo. Djelamo wa'a ngkasandaja-ndaja, nalimboe; oengka lairia meokomo i Paoeloe, mesoea moeni ri raja lipoe. Bangke reme malai pai i Baranaba, ndjo'oe ri Derabe.

I Paoeloe pai i Baranaba mewalili ri Antiokia.

- 21 Ri Derabe napetoemboe i mPaoeloe pai i Baranaba Noentoe ngkatoewoe, maria taoe anoe mangaja. Roo
- 22 setoe, mewalilimo ri Lisitera, Ikonioe pai Antiokia, napakaroso raja noe wa'a ngkasandaja-ndaja, napatoedjoe, boi da nalapasaka Noentoe ngkatoewoe, maka djajata ri poparenta mPoeë Ala djaja mpedjeani kodjo. Napekipilisi wo'oe
- 23 ri wa'a lipoe setoe taoe anoe da tadoelako ngkasandaja-ndaja, napokaoe da mantora palenja, mekakai ri Poeë Ala taoe

setoe pai mepoasa, natandje ri Poeë Ala katoewoe noe wa'a ngkasandaja-ndaja, oea naajamo sira.

- 24 Roo setoe, nalempo i mPaoeloe pai i Baranaba tana
 25 Pisidia, djela ri tana Pampilia, napetoemboe Noentoe
 ngkatoewoe ri lipoe Perige, nepa mobaloengke ri lipoe
 26 Atalia. Oengka lairia mosoemomba ri Antiokia; lairia
 pantandjemo owi noe joenoenja katoewoe ntaoe setoe ri
 kaboeja ndaja mPoeë Ala, da ndapapakotoka mampapoe-
 27 rasi tetalanja, anoe napapoerasimo wawase'i. Posomponja
 ndjairia, napasingkandomoeka wa'a ngkasandaja-ndaja, na-
 petoemboemo poera-poera anoe ndawai mPoeë Ala napowia,
 maka ndawaikamo i mPoeë topolamo djaja mpeaja ri sira.
 28 Masae sakodi karoo-roo i mPaoeloe pai i Baranaba ri wa'a
 ngkasandaja-ndaja.

15.

Pogombo ngKasandaja-ndaja ri jeroesale.

- 1 Ri raja ngkawase'enja, djelamo taoe sa'e oengka ri
 tana Joedea, napatoedjoe wa'a ngkasandaja-ndaja, nato'o:
 Ane bare'e mekisoena komi, gori mpadika i Moesa, bare'e da
 2 ndirata djaja ndeki Poeë Ala. Mewalimo posisala bangke
 pai pombebali maria i mPaoeloe pai i Baranaba meewa
 ri taoe setoe. Ntje'e pai napanto'o noe wa'a ngkasandaja-
 ndaja: i Paoeloe, i Baranaba pai kasandaja-ndaja sa'e da
 ndjo'oe ri Jeroesale, maore paoe setoe ri wa'a ntjoero i
 mPoeë Isa pai ri taoe toe'a.
- 3 Melindjamo taoe se'e naposoero noe wa'a ngkasa-
 ndaja-ndaja, nalempo tana Penikia pai Samaria, napoba-
 mbarika katebalisaka ndaja ntopolamo pai nakawongko
 4 kodjo ndaja noe wa'a ngkasandaja-ndaja madonge. Dje-
 lamo ri Jeroesale, nakoho noe wa'a ngkasandaja-ndaja pai
 wa'a ntjoero pai taoe toe'a, nepa napobambarika poera-poera
 5 anoe ndawai mPoeë Ala napowia. Paikanja meokomo sa'e
 To Parisi anoe maloeloemo Poeë Isa, nasalempori paoe i
 mPaoeloe pai Baranaba, panto'onja: taoe nepa meaja setoe
 sangaja-ngaja da ndasoena pai da mangaloeloe wa'a mpa-
 dika i Moesa.
- 6 Mogombomo wa'a ntjoero pai taoe, da mampepe-
 7 woloka paoe setoe. Mosisalamo kodjo taoe, ntje'e pai

napeoko i mPetoeroe, nato'oka taoe sampogombonja: Ee wa'a ngkasangkompō, ndiintjani jakoe se'i lawi ndapilissimo mPoeë Ala ri wa'a ngkomi, da mampetoemboe Noe-
 8 ntoe ngkatoewoe ri topolamoa da napaaaja. Pai ndawaimo mPoeë Ala, anoe maintjani raja ntaoe poera-poera, petondoni ri taoe setoe, maka ndapapena'oe Inosaa ri taoe setoe,
 9 ewa ri kita, bare'e ndatidani kita pai taoe setoe, maka
 10 ndapakalino rajanja ri paajanja sira. Ane ewaintje'e kare'enja, makoedja ndikelo karaoe ndaja mPoeë Ala, mampapakojoka kasandaja ndaja setoe kinojo anoe bare'e sako nakoto ntaoe piamota mangangkojo, bare'e wo'oe takoto kita
 11 se'i. Kita se'i podo towe ndaja mPoeë Isa taaja, anoe da mantoewoeri kita ri Poeë Ala, ewaintje'emo se'e taoe setoe.

12 Sandjiimo taoe poera-poera, nepa napedongeka paoe i Baranaba pai i mPaoeloe, mampobambarika wa'a ngkoeasa mpengaja-ngaja anoe ndawai mPoeë Ala taoe setoe mampapaoleka topolamoa. Poeramo paoe ntaoe setoe, mesono i Jakoboe, nato'o: Ee wa'a ngkasangkompō, ndipedongeka,
 13 koepanto'o: Napetoemboemo i mPetoeroe oejoe mpampetiro mPoeë Ala topolamoa, da ndapantima ri taoe se'e
 14 kasandaja-ndaja anoe mangkeni to'oa. Be mosisala pai ntjetoe
 15 wati wa'a nabi, ewase'i: Masae da mewalilimo Jakoe, da koewalimpowia moeni kare'e i Daoedi anoe maro-
 16 ngkasimo, wa'a ntomponja da koewalimpakoroka moeni,
 17 da koewaliwangoe wo'oe, jabi ntaoe da napampepalimo i Poeë pai wa'a ntopolamoa anoe ndapetoemboeka to-
 18 'okoe. Ewase'e noentoe i mPoeë anoe mampowia poera-poera
 19 setoe anoe taintjanimo oengka ipiamo. Setoe pai koepanto'o: ne'e tapakapari katoewoe ntopolamoa anoe ma-
 20 ngaaja Poeë Ala, wa'anja da tato'oka ri soera, da napo-mpalika wa'a mpanjomba ri lamo, wa'a mposalara, wa'a ntjanga mpinatoewoe anoe mate wonga pai wa'a daa.
 21 Maka oengka ipiamo poera-poera lipoe re'e taoe anoe mampe-
 toemboe wa'a mpadika i Moesa; saeo saeo Satoe soeranja nabasa ri langgara.

22 Kaware noe gombo, napilisi noe wa'a ntjoero, taoe toe'a pai wa'a ngkasandaja-ndaja taoe ri ojonja, napokaoe da simpojoenoe pai i Paoeloe pai i Baranaba, da ndjo'oe ri Antiokia. Taoe setoe i Joeda, karoea nto'onja i Barasaba

23 pai i Silasi, taoe anoe naaja noe wa'a ngkasandaja-ndaja. Ri taoe setoe napekikeni soera se'i:

Wa'a ntjoero pai taoe toe'a, kasangkompomi, meta-bea ri wa'a ngkasangkomponja oengka ri topolamoaria ri Antiokia, ri Siria pai ri Kilikia.

24 Kadongemo re'e taoe oengka ri kami, anoe bare'e kapokaoe, djela ri komi, nalingoeni mpaoenja komi, napa-
25 kalipo rajami. Setoe pai nakasintoewoe ndaja mami mampilisi taoe sa'e anoe da kapokaoe da ndjo'oe sangkani-
26 ngkani pai i Baranaba pai i Paoeloe anoe kapomawo, taoe anoe bare'e mampepoeroengi koronja mampetoemboe to'o mPoe-
27 ëta Isa i Masehi. Kapokaoe ntano i Joedasi pai i Silasi anoe da mampetoemboe wo'oe ngkalionja bangani ntjoera
28 se'i. Maka siwia raja mami pai Inosa mPoeë Ala, wa'anja anoe kapetangani mpodago ri komi: ne'e ndikoni anoe
29 ndapanjombaka ri wa'a lamoaria, pai daa pai anoe mate wonga pai ne'e mosalara. Ane intje'e ndilapasaka, da majoa komi. Wa'anjamo.

30 Mompalakanamo taoe setoe, bare'e masae, djela ri Antiokia. Napasingkandomoe taoe, natondjoeka soeranja.
31 Poeramo nabasa ntaoe setoe, napokawongko banganinja anoe mampakaroso rajanja. Se'i i Joedasi pai i Silasi, anoe
32 nabi wo'oe, maria noentoenja mampatoedjoe pai mampakaroso raja ntaoe setoe. Masae sakodi karoo-roonja ndjairia,
33 mompalakana, madago poga'anja pai wa'a ngkasandaja-ndaja mewalili moeni ri taoe anoe mampokaoe. Dja i Silasi
34 mampokono da maroo-roo ri Antiokia.

Karooa mpali mpoweloea i mPaoeloe, da mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe. Poga'a i mPaoeloe pai i Baranaba. I Silasi joenoe i mPaoeloe.

35 Maroo-roo i Paoeloe pai i Baranaba ri Antiokia, mampagoeroe taoe, mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe, sangkani-ngkani pai joeninja sondo.

36 Masae sakodi nato'o i mPaoeloe ri Baranaba: Da ndjo'oemo wo'oe kita, mampeole wa'a ngkasandaja-ndaja ri wa'a lipoe mampetoemboeta Noentoe ngkatoewoe owi, bara
37 ewaimbe'i katoewoenja. Nato'o i Baranaba, da mampojoenoe wo'oe i Johane, anoe karooa nto'onja i Marakoesi,

- 38 paikanja bare'e kodjo napodjo i mPaoeloe mampojoenoe,
 maka oengka ri tana Pampilia napalaikamo taoe se'e owi,
 39 bare'e naloeloe ri potetalanja. Mosisalamo kodjo taoe
 radoea setoe pai naka tepoga'amo; i Baranaba mampo-
 40 joenoe i Marakoesi ndjo'oe mowote ri Kiperoe, i Paoeloe
 41 mampilisi i Silasi da joenoenja. Taoe radoea setoe nape-
 kakaika noe wa'a ngkasandaja-ndaja ri Poeë Ala, malai.
 Nalempo tana Siria pai Kilikia, napakaroso raja noe wa'a
 ngkasandaja-ndaja.

16.

I Timoteoe napojoenoe i mPaoeloe ri pelindjanja.

- 1 Djelamo wo'oe ri Derabe pai ri Lisitera taoe radoea
 setoe. Toewoemo ri Lisitera topo'agama samba'a, to'onja
 i Timoteoe, inenja To Jahoedi anoe meloeloe ri Poeë Isa,
 2 paikanja papanja To Garika. I Timoteoe setoe madago
 kateto'onja ri wa'a ngkasandaja-ndaja ri Lisitera pai ri
 3 Ikonioe. Da raja i mPaoeloe da mampojoenoe taoe setoe
 pai nasoena rioenja, maendo To Jahoedi anoe ri wa'a lipoe
 setoe, maka naintjani ntaoe setoe poera-poera papa i nTi-
 moteoe To Garika katoewoenja.
 4 Pelindja ntaoe tatogo setoe ri wa'a lipoe, napatoe-
 djoe wa'a ngkasandaja-ndaja da maloeloe padika anoe
 5 napakanoto noe wa'a ntjoero pai taoe toe'a ri Jeroesale.
 Maintimo pekekeni ngkasandaja-ndaja ri agama, sandeme
 sandeme teranga-rangani imbanja.

Powote i ntjoero Paoeloe ri tana Makedonia.

- 6 Nalempo ntaoe setoe tana Parigia pai Galatia, maka
 ndapetangani noe Inosa mPoeë Ala da mampetoemboe
 7 Noentoe ngkatoewoe ri Asia. Djelamo ri tana Misia, na-
 peboetoeka da ndjo'oe ri tana Bitinia, bare'e ndawai noe
 8 Inosa i mPoeë. Nalioe ntano tana Misia, toedoe ri wiwi
 9 ntasi ri lipoe Taroa. Mawengimo re'e pangipi i mPaoeloe,
 nakita To Makedonia samba'a mekakai ri si'a, nato'o:
 10 Powote ma'i ri Makedonia, pokapoeroe kami! Boetoe nakita
 i mPaoeloe taoe ri pangipinja setoe, kapepalimo djaja

da mowote mpajoa ri tana Makedonia, maka manotomo ri raja mami, ndapokaoe mPoeë Ala kami da mampetoemboe noentoea ri taoe ndjairia.

I Paeloe pai i Silasi ri lipoe Pilipi.

- 11 Mosoemombamo ntano kami oengka ri Taroa, lioe-lioe
mpowote ri Samotarake, bangke reme mesonda ri Neapoli;
12 oengka lairia mandakemo kami ndeki Pilipi, ntje'emo
lipoe anoe bangke mpodago ri tila ntana Makedonia setoe,
lipoe nabaresi nTo Roma. Maria mbengi pe'onto mami
13 ndjairia. Djelamo ri eo Satoe, mesoewoemo kami ri baabaa
bente, mosantja-santja ri wingke ngkoronja, panto'o mami
ndjairiamo kasingkandomoe ntaoe da mekakai ri Poeë
Ala. Motoendamo kami, monoentoe ri wa'a mbe'a anoe
14 singkandomoe ndjairia. Noentoe mami se'e napedongeka
mbe'a samba'a, i Lidia to'onja, To Tiatira, topobaloe-baloe
ajapa madolidi, taoe anoe manjomba ri Poeë Ala. Ndapa-
penaa mPoeë Ala rajanja pai naparata ndaja noentoe i
15 mPaeloe. Poeramo ndarioe taoe setoe pai bangani ba-
noeanja, nasale kami, nato'o: Ane manoto ri rajami jakoe
se'i meaja ri Poeë, ndikama'imo ri banoeakoe, ndikaroo-roo
ndjairia. Maroso pompaoenja masale kami, kaloeloe.
- 16 Ndjo'oe wo'oe sangkani kami ri kasingkandomoe ntaoe
mekakai, momberata kami pai anamajoenoe we'a samba'a,
taoe nasoentjoeloki lamo mpobolobiangi. Ri pobolobia-
nginja se'e, maria doi narata mbe'a setoe, ntje'e natima-tima
17 mpoeënja. We'a setoe mantonda kami pai i Paeloe, me-
boo-boo, nato'o: Taoe se'i watoea mPoeë Ala anoe ri wawonja
mpodago, ma'i mantoedjoeka kita djaja ngkatoewoe noe
18 ana mPoeë Ala. Ewaintje'e pompaoe-mpaoenja maria ndeme,
paikanja bare'e napodjo i mPaeloe. Setoe pai napetoro-
baka, nato'oka lamo anoe ri raja mbe'a: Mantjabo to'o
i Isa i Masehi, koeto'oka siko da mampalaika taoe setoe!
19 Lioe-lioe napalaikamo kodjo. Pangkita mpoeënja bare'emo da
re'e saronja narata, nasoko i Paeloe pai i Silasi, nano'o
20 ri potomoe, napapombesoeara pai wa'a ngkabosenja. Poe-
ramo nakeni ri topobotoesi setoe, nato'o: Taoe se'i ma-
mpakakaliwongo taoe ri lipoeta, maka To Jahoedi si'a,
21 napepetoemboe ada ntaninja, anoe bare'e takoto mampo-

- 22 madago bara mangaloeloe, toewoe To Roma sare'i. Natambomo wo'oe ntaoe sondo i Paoeloe pai Silasi; napekijali noe wa'a ngkabosenja poedjoe ngkoro ntaoe se'e,
- 23 nepa napokaoe taoe da mabobaki noe laoero. Maria mbelamo nabobaki, nepa naparintaroenggoe, napatada to-
- 24 poara-ara taroenggoe da madjagai mpodago. Padonge nto poara-ara setoe patada anoe ewaintje'e, nawoentja i Paoeloe pai i Silasi ri taroenggoe ri tongo, nepa nasangkala witinja.
- 25 Ntongo mposambengi mekakaimo i Paoeloe pai i Silasi ri Poeë Ala, napingajoeka wo'oe; napedongeka wa'a
- 26 ntaoe ri taroenggoe pongajoenja. Ri raja ngkawase'enja mewalimo ntjoroba lindoegi bangke; kandjoea-ndjoea rindi ntaroenggoe, lioe-lioe malokamo wa'a baabaa, mawesimo
- 27 poengoe ntaoe poera-poera. Kaloembangoemo topoara-ara; kanakitanja baabaa ntaroenggoe malokamo, nawoetoe penainja, da rajanja menoo, nasaroemaka wa'a ntaoe ndata-
- 28 roenggoe lapamo. Meboo-boo i Paoeloe, marimbo nganganja:
- 29 Ne'e noepenooki koromoe, se'ipa kami poera-poera! Naperapi silo, molontjo mesoea, kandende-ndende woekoenja,
- 30 momboekotoe ri soera i mPaoeloe pai i Silasi, nawawanaka taoe se'e ri sambali ntaroenggoe, nato'o: Poeë, noendjaa
- 31 da koepowia, nakadago ngkatoewoe noe anggakoe? Mesono
- 32 taoe se'e: Ajamo Poeë Isa i Masehi, nakadago ngkatoewoe noe anggamo, siko pai taoe ri banoeamoe poera-poera.
- 33 Nepa napetoemboe Noentoe mPoeë ri si'a pai wa'a ntaoe ri banoeanja. Napolinggona ntopoara-ara taroenggoe taoe se'e ri wengi setoe, nawoeso'i welanja; oengka lairia narioe
- 34 i mPaoeloe si'a pai wa'a ntaoe ri banoeanja. Nakeni i Paoeloe pai i Silasi ri raja banoeanja, napakoni, mawongko rajanja pai wa'a ntaoe ri banoeanja, maka naajamo Poeë Ala.
- 35 Marememo, napokaoe noe wa'a ngkabosenja opasinja,
- 36 nato'o: Lapasaka taoe setoe! Napetoemboe ntopoara-ara taroenggoe paoe setoe ri Paoeloe, nato'o: Jakoe napokaoe noe wa'a ngkabosenja da malapasaka komi; aginja ndipalaimo, madago-dago pelindjami. Mesono i Paoeloe: Kami To Roma nabobaki ntaoe setoe ri soera ntaoe sondo, nepa naparintaroenggoe, bare'e sako naparesa kara-kara mami; se'i da napapalai mboeni? Ne'e ewaintje'e; da nakama'i ngkoro
- 38 ntaoe se'e, da napaata kami! Napetoemboe noe opasi paoe

setoe ri wa'a ngkabosenja; maeka raja ntaoe setoe, madonge i Paoeloe pai i Silasi To Roma katoewoenja.
 39 Ma'imo kodjo, naseko mpodago i Paoeloe pai i Silasi,
 40 naata, naperapi ri taoe setoe da napalaika lipoenja. Mesoe-woemo i Paoeloe pai i Silasi ri taroenggoe, mebia ri Lidia, momberata pai wa'a ngkasandaja-ndaja, napatoedjoe taoe setoe, nepa malai.

17.

I Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Tesalonika.

- 1 Nalioe i mPaoeloe pai i Silasi lipoe Ampipoli pai Apollonia, djela ri Tesalonika, lipoe kare'e langgara nTo Jahoedi.
- 2 Ndjairia pompasambaka i mPaoeloe pai To Jahoedi, gori njanjanja; ri tatogo eo Satoe mosoentjoe ponoentoe-noentoenja ri taoe setoe, manoentoe bangani nTjoera mPoeë
- 3 Ala, naposoki, napajoaka, nato'o: Sangaja-ngaja i Masehi da nadjeani ntaoe, nepa da membangoe ri kapatea; Poeë Isa, anoe koepetoemboeka komi to'oa, siramo i Masehi.
- 4 Sa'e taoe setoe naaja noentoenja, napompasambalika i Paoeloe pai i Silasi, ewaintje'emo se'e To Garika maria kodjo, anoe lawi naintjanimo panjomba ri Poeë Ala, maria
- 5 wo'oe ri we'a anoe bangke katoewoenja. Paikanja masina raja nTo Jahoedi, nasale taoe madja'a sa'e ri taoe anoe bare'e toemotoa, nakelo katepasambaka ntaoe pai naka bare'emo rodo bangani lipoe. Mompasambaka wa'a ntaoe setoe ri soeara banoea i Jaso, napokaoe i Jaso da mampapesoewoe i Paoeloe pai i Silasi, da mantjoearakri taoe
- 6 sondo. Kabare'enja narata, nano'omo i Jaso pai taoe ri kasandaja-ndaja sa'e, napaposoeara ri wa'a ngkabosenja, meboo-boo, nato'o: Taoe setoe anoe mangagoelasi wawo
- 7 lino, djelamo wo'oe ire'i, napolinggona i Jaso. Taoe setoe poera-poera mangasapoe songka i mPoeë Datoe, nato'o re'e
- 8 datoe ntaninja, i Isa. Mompaoe-mpaoe ewaintje'e, nadjolosi
- 9 raja ntaoe sondo pai wa'a ngkabosenja anoe madonge. Napangakoei i Jaso pai joenoenja ri soeara noe wa'a ngkabosenja, ane da re'e sala i mPaoeloe pai i nTjilasi, si'a da mampontjoeroeka; ntje'e pai napalapasaka moeni ngkabosenja taoe setoe.

I Paeloe pai i Silasi ri lipoe Berea.

- 10 Mawengimo, lioe-lioe napakatoe noe wa'a ngkasandaja-
 ndaja i Paeloe pai i Silasi ri lipoe Berea. Djelamo ndjairia,
 11 ndjo'oemo taoe se'e ri langgara nTo Jahoedi. Taoe ndjairia
 maboeja rajanja, banja ewa anoe ri Tesalonika, maka
 napokono mampedongeka Noentoe ngkatoewoe. Sandeme
 sandeme napepali ri Soera mPoeë Ala, bara montjo poera-
 12 poera setoe. Mariamo taoe setoe anoe mesoea ri kasandaja-
 ndaja pai maria jaoe To Garika, we'a pai toeama, anoe bangke
 13 katoewoenja. Paikanja boetoe nadonge nTo Jahoedi ri
 Tesalonika, Noentoe ngkatoewoe napetoemboemo wo'oe i
 mPaeloe ri Berea, ndjo'oemo wo'oe ndjairia taoe setoe,
 14 da mangadjolosi pai maringgeasi raja ntaoe sondo. Ri
 raja ngkawase'enja lioe-lioe nawawanaka noe wa'a ngkasa-
 ndaja-ndaja i Paeloe ri wiwi ntasi; i Silasi pai i Timoteoe
 15 maroo-roo ri Berea rioenja. Anoe mawawanaka i Paeloe,
 nawawanaka ri lipoe Atene, nepa mewalili moeni, napetoe-
 mboeka i Silasi pai i Timoteoe da ronga mangadadoe i
 Paeloe.

I Paeloe ri lipoe Atene.

- 16 Ntongo malantoe taoe setoe ri Atene, monggoio raja
 i mPaeloe mangkita lipoe setoe boekemo toeroeki lamo.
 17 Monoentoemo si'a ri langgara ri To Jahoedi pai ri taoe
 anoe manjomba ri Poeë Ala pai sandeme sandeme ri
 18 potomoe naseko taoe anoe napomberataka. Re'emo wo'oe
 goeroe lo'e, anoe maloeloe djaja i Epikoeroe pai i nTjeno
 mombebali-bali pai i Paeloe. Meoasi sa'e: Noendjaa natoe-
 nggai ntoponoentoe-noentoe setoe? Mesono sa'e: Bara topo-
 mpetoemboe laolita lamo anoe ntaninja! Maka nadonge
 pampetoemboe i mPaeloe to'o i mPoeë Isa pai pembangoe
 19 ntaoe mate. Nakenimo ntaoe setoe i Paeloe, nawawanaka
 ndeki boejoe ntana, Areopagoe to'onja, napeoasi: Bare'e
 madago da kadonge pampetoemboemoe djaja ngkatoewoe
 20 dawo'oe? Maka ri anoe noepapadongeka kami re'e anoe
 kapodjingki ndaja. Da raja mami mangadonge bara noe-
 ndjaa posokinja.

- 21 Maka To Atene poera-poera pai wa'a linggona ri lipoenja bare'e naporiraja bara ndjaa-ndjaa, wa'anja da mampetoe-mboe bara da mampedongeka paoe dawo'oe.
- 22 Mekakoremo i Paoeloe ri wawo Areopagoe, nato'o: Ee To Atene, koekita komi madojo kodjo manjomba ri
- 23 wa'a lamo. Melindja-lindja ri lipoemi, mampepeole wa'a banoea lamoami, koerata lampa'ani anoe laoe oeki se'i: Panjomba ri Lamo anoe bare'e toemotoa. Ntanoka anoe bare'epa ndiintjani pai ndipanjomba wo'oe, intje'e ma'i
- 24 koepetoemboeka komi. Poeë Ala anoe mampapewali lino se'i pai wa'a banganinja, Poeë jangi pai lino, banja ri
- 25 banoea anoe napowia ntaoe pearia, bare'e wo'oe re'e anoe ndapepali, anoe da ndapekipepali ri taoe, maka sira anoe
- 26 mangawai inosa pai poera-poera anoe takatoewoeka. Wa'a ngaja ntaoe sampompaoe sampompaoe ndapare'e mPoeë Ala, samba'a anoe mampomoelika. Ndapapeari mPoeë Ala taoe ri sambawo lino pai ndapakanoto wo'oe gori ngkatoewoenja pai tidani mpearinja, da napangkoto mampepali Poeë Ala, bara da narata mpangaama-ama, maoe bare'e lawa
- 28 Poeë Ala oengka ri kita taoe samba'a samba'a. Maka sira poe'oe ngkatoewoeta, poe'oe mpolengkota, poe'oe ngkare'eta, ewa nato'o ntopokajori ri komi: Moeli mPoeë
- 29 Ala kita. Ane montjo sira poe'oe ngkatoewoeta, ne'e kodjo da tasaroemaka da takoto manganta'a woejawa bara salaka bara watoe kasintolio mPoeë Ala, ewa anoe tata'a woengkaeo ri kalo'eta bara ri kagasita mangampepewoloka.
- 30 Wawase'i bare'emo ndaendo mPoeë Ala katengo ntaoe owi, paikanja se'i-se'i ndapokaoemo taoe anoe mampepetoemboeka kasitaoenja poera-poera da mabaliska rajanja. Maka ri eo anoe lawi ndapakanotomo mPoeë Ala, da ndapekihoekoe wa'a ntolino ri taoe samba'a anoe lawinja pepokaoea, pai ndatoedjoeka taoe poera-poera kasiranjamo, maka ndawalimpatoewoe moeni, ri karooamo mate.
- 32 Kanadongenjamo pembangoe ntaoe mate, mompasinggiri sa'e; mesono sa'e: Nepa sangkaninja wo'oe da kapangadonge paoemoe anoe ewaintje'e. Ri raja ngkawase'enja
- 33 moga'amo i Paoeloe pai taoe setoe. Paikanja re'e anoe mampompasambalika, anoe naaja Noentoe ngkatoewoe, samba'a i Dionisioe, topobotoesi paoe, samba'a we'a, i Damari to'onja pai joenoenja sa'e.

18.

I Paoeloe ri lipoe Korinti.

1 Napalaikamo i mPaoeloe lipoe Atene, djela ri lipoe
 2 Korinti. Ndjairia napangarata To Jahoedi samba'a, i
 Akila to'onja, taoe oengka ri tana Pontoe, bare'epa masae
 kadjelanja oengka ri tana Italia, pai we'anja i Parisila.
 Maka To Jahoedi poera-poera napokaoe i datoe Kalaoedioe
 da mampalaika lipoe Roma. Simpojenoemo i Paoeloe pai
 3 taoe setoe, maroo-roo sambaka-mbaka, motetala sangkani-
 4 ngkani, maka tetalanja sawia-wia, mondjae galaro da ndapo-
 rindi. Saeo saeo Satoe monoentoe i Paoeloe ri langgara, bara
 da naaja nTo Jahoedi pai To Garika.

5 Boetoe djelamo i Silasi pai i Timoteoe oengka ri tana
 Makedonia, djamo ponoentoe-noentoenja napakoro i mPaoe-
 6 loe, napapaintjanika To Jahoedi ka'iPoeëIsanja i Masehi.
 Paikanja meewa taoe setoe, mompasinggiri; ntje'e pai napa-
 woerentesaka i mPaoeloe poedjoe ngkoronja, nato'oka taoe
 setoe: Komi da napere mpobangke-bangkemi, jakoe bare-
 'emo da koeintjani. Se'i-se'i da ndjo'oemo ri topolamo jakoe.
 7 Oengka lairia melimbamo i Paoeloe, ndjo'oe ri banoea
 ntaoe samba'a, i Titioe Joesitoe to'onja, anoe manjomba
 ri Poeë Ala; banoeanja mosori-sori pai langgara nTo Ja-
 8 hoedi. Taoe topoara-ara langgara, i Karisipoe pai wa'a ntaoe
 ri banoeanja naajamo i Poeë, maria wo'oe To Korinti ma-
 donge ponoentoe i mPaoeloe, naaja nepa mekirioe.

9 Mawengi re'e pangipi i mPaoeloe; djelamo noentoe i
 mPoeë ri si'a, ndato'o: Ne'emo maeka, ponoentoe-noentoemo,
 10 ne'emo noepondjii-ndjiika, se'i jakoe mangkekeni siko, bare'e
 da re'e taoe mangadjama bara mangadja'ati siko, maka maria
 11 taoe kasandaja-ndajakoe ri lipoe se'i. Santa'oe pai ono
 mboeja karoo-roo i mPaoeloe ri taoe setoe, mampetoemboe
 Noentoe i mPoeë.

12 Masae, i Galio mewalimo petoro ri tana nTo Garika,
 riria sintoewoemo raja nTo Jahoedi da manawoesaka i
 13 Paoeloe. Naoremo paoe da mampogiloeka si'a, nato'o: Taoe
 se'i mangkelo raja ntaoe da manjomba ri Poeë Ala ri
 14 djaja anoe bare'e montjo. Da monoentoe i Paoeloe, se'i
 i Galio mompaoe, nato'o: Ee To Jahoedi, ane ndiore paoe
 kono sala mpale, bara sala ntaoe madja'a ntaninja, sa-

ngaja-ngaja da re'e jowenja mampepedongeka mpodago wa'a
 15 mpaoemi, paikanja ane kono djaja mpompaoemi, bara
 pampapoto'o taoe, bara agamami, da ndibotoesimo ngkalio-
 16 mi, bare'e koepodjo mampakaware. Nairimo taoe setoe
 17 oengka ri banoea mpogombo. Oengka riria nasokomo
 ntaoe sondo i Sositene, topoara-ara langgara, nabobaki ri
 banoea mpogombo pai dja napapalioe i Galio poroeta
 ntaoe setoe.

I Paeloe mewalilimo ri lipoe Antiokia.

18 Maria mbengipa karoo-roo i mPaeloe ndjairia, nepa
 mompalakana pai wa'a ngkasandaja-ndaja, mosoemombamo
 ri tana Siria, napojoenoe i Parisila pai i Akila. Djela ri
 sondaka Kengkere'e, napekikooe rioenja woejoeanja, maka
 19 napontanga owi da mampowia ewaintje'e. Towotemo ri
 Epesoe, napalaikamo i mPaeloe joenoenja, ndjo'oemo ngka-
 lionja ri langgara, monoentoe-noentoe ri wa'a nTo Jahoedi.
 20 Naperapi ntaoe se'e ri Paeloe da mearipa rioenja, bare'e
 21 napodjo, mompalakanamo si'a pai taoe setoe, nato'o: Ane
 ndawai i mPoeë, jakoe da mewalili moeni ri komi. Mosoe-
 22 mombamo i Paeloe oengka ri Epesoe, mosompo ri Ke-
 saria, momberata pai kasandaja-ndaja i mPoeë ndjairia,
 mosoemomba moeni, nepa mosompo ri Antiokia.

Pelindja i mPaeloe anoe katatogo, da mampe- toemboe Noentoe ngkatoewoe.

23 Masae sakodi karoo-roonja ndjairia, malaimo i Paeloe,
 nalempo tana Galatia pai Parigia, napakaroso raja noe
 wa'a ngkasandaja-ndaja.
 24 Djelamo ri lipoe Epesoe To Jahoedi samba'a, i Apolo
 to'onja, taoe oengka ri lipoe Alesandiria, taoe lo'e mo-
 noentoe, naintjani mpodago bangani nTjoera mPoeë Ala.
 25 Naintjani wo'oe djaja mpanjomba ri Poeë, mesoemo
 Inosa i mPoeë ri rajanja, intje'e pai napangkoto mampe-
 toemboe mpodago wati noe wa'a nabi, manto'o i Poeë
 Isa. Paikanja bare'e naintjani poparioe ntaninja, wa'anja
 26 poparioe i Johane. Maloga raja i Apolo setoe monoentoe-
 noentoe ri langgara. Padonge i mParisila pai i Akila pono-
 ntoenja, napomberataka nepa napapaintjanika mpodago djaja

- 27 mpanjomba ri Poeë Ala. Da raja i Apolo da mowote ri tana Garika, na'iwaka noe wa'a ngkasandaja-ndaja, na'oeki soera ri kasandaja-ndaja ndjairia da mampolinggona i Apolo. Towotemo i Apolo, ndapakajontomo mpodago i mPoeë patoedjoenja ri raja ntaoe anoe maajamo Noentoe ngka-
- 28 toewoe. Maka maroso ponoentoenja mombebali-bali pai wa'a nTo Jahoedi, natoedjoeka ri kalaoe ntaoe sondo bangani nTjoera mPoeë Ala, manto'o i Poeë Isa, kasiranja i Masehi.

19.

I Paeloe ri lipoe Epesoe.

- 1 Ntongo i Apolo ri Korinti, nalempomo i mPaeloe tana ri wawonja, nepa toedoe ri Epesoe. Narata topo-
- 2 'agama sa'e ndjairia, napeoasi: Ri panga'iomu da maloeloe Poeë Isa, bara mena'oemo ri komi Inosa mPoeë Ala? Mesono taoe se'e: Sako to'o noe Inosa mPoeë Ala bare-
- 3 'epa re'e kapadonge. Meoasi i Paeloe: Pandioe noendjaa ntano, anoe ndapoparioeka ri komi? Mesono taoe se'e:
- 4 Pandioe i Johane. Mesono i Paeloe: Pandioe i Johane, parioe taoe anoe montjosoi rajanja; napatoedjoe i Johane taoe, da maaja anoe da ma'ipa ri poerinja, intje'e i Isa.
- 5 Kanadongenja paoe setoe, mekirioe taoe setoe, mantjabo
- 6 to'o i mPoeë Isa. Pangadontjo i mPaeloe tanoana ntaoe setoe, napesoea noe Inosa mPoeë Ala, mpengaja-ngajamo
- 7 basa napobasa-basaka, mampetoemboemo Noentoe i mPoeë. Taoe setoe sampoejoe pai teradoea romoenja.
- 8 Ndjo'oemo i Paeloe ri langgara, togo mboejamo ponoentoe-noentoenja, maloga rajanja mombebali-bali pai taoe ndjairia, napapaintjanika poera-poera anoe kono poparenta
- 9 mPoeë Ala. Paikanja napakapeni ntaoe se'e rajanja, bare'e naaja Noentoe i mPoeë, madja'a pompaoenja ri ojo ntaoe sondo, mamposari djaja mPoeë Ala. Setoe pai napoga'a i mPaeloe pai taoe setoe, mompatani pai anagoeroenja, taoe se'e napasambaka sandeme sandeme, ri banoea mposikola
- 10 i nTiranoe ponoentoe-noentoenja, roea nta'oe kasaenja, mewali To Asia poera-poera, To Jahoedi pai To Garika paka na-
- 11 donge Noentoe i mPoeë. Ndapasimboekoe mPoeë Ala i Paeloe da mawianaka koeasa mpengaja-ngaja, anoe bare'e

- 12 ndakita-kita woengkaeo. Sako pasapoe pai so'o-so'o anoe
napopoedjoe ngkoro i mPaoeloe nakeni ntaoe ri taoe ma-
djoe'a pai naka'osa ndjoe'anja pai napesoewoe lamoanja
anoe madja'a.
- 13 Re'e wo'oe topobalimata, To Jahoedi anoe mampole-
leangi kalo'enja, napeboetoeke mantjabo to'o mPoeë Isa,
da mampapesoewoe lamoaja madja'a ri taoe naperata-rata,
nato'o: Mantjabo to'o i Isa, anoe napetoemboe i mPaoeloe
14 to'onja. Taoe anoe ewaintje'e powianja, papitoe toeama,
ana nTo Jahoedi samba'a, tadoe mpanjomba i Sikewa
15 to'onja. Mesono lamoaja madja'a: I Isa koeintjani, i Paoeloe
16 koedongemo to'onja, paikanja isema komi? Mesomboelakamo
taoe anoe naperata lamoaja madja'a setoe, naloekoe-loekoe
taoe papitoe setoe, nanangi, maka meroeoe rosonja. Mo-
lontjo taoe setoe, mampalaika banoeanja, telambe, se'i
17 mawelamo. Nadongemo nTo Epesoe poera-poera, To Jahoedi
pai To Garika, maeka kodjo rajanja pai nakabangkemo
18 ngkateto'o nto'o i mPoeë Isa. Maria wo'oe taoe anoe maajamo
Noentoe ngkatoewoe, napangakoekamo poera-poera anoe
19 napowia owi, bare'emo nasamboenika. Mariamo taoe anoe
topobalimata owi, napasirromoe wa'a ntjoeranja, na'ombasi
ri soeara ntaoe sondo. Naimbamo ntaoe oli ntjoera setoe,
20 jabi roeandiwoe roepia. Ewaintje'emo kateranga-rangani
Noentoe i mPoeë, karosonja pai katebambarinja.
- 21 Bare'e masae oengka lairia, natoenggaimo i mPaoeloe
da ndjo'oe melindja ri tana Makedonia pai tana nTo Ga-
rika, nepa da mowote ri lipoe Jeroesale. Nato'o wo'oe:
Poeramo pelindjakoe setoe, da lioepa jakoe da mampeole
22 lipoe Roma. Napokaoe joenoenja radoea, i Timoteoe pai
i Erasitoe da mesindioe, da ndjo'oe ri Makedonia, si'a
maroo-roopa rioenja ri tana Asia.

Kabara ntaoe sondo ri lipoe Epesoe.

- 23 Ri raja ngkawase'enja re'emo kabara ntaoe anoe
24 bangke, popoe'oenja djaja ngkadago ntolino. Re'e pande
salaka samba'a, to'onja i Demeterioe, anoe mampowia ta'a
banoea i lamoaja we'a Diana, salaka naboeboe, maria taoe
25 lo'e anoe napapodjaja. Wa'a ntaoe setoe napasingkandomoe,
sanghani-ngkani pai anagoeroe ri potetala setoe, napompaoe-
ka, nato'o: Ee wa'a joenoe, taintjani poera-poera, kalo'e

- 26 mpaleta, ntje'emo djaja ngkatoewoeta. Pai se'i takita pai tadonge, i Paoeloe setoe banja podo ri lipoe Epesoe se'i, paikanja sakodi da poera ri tana Asia, mariamo taoe nalingoeni pai nabalisaka rajanja, panto'onja: lamo a anoe
- 27 napowia mpale, banja lamo a montjo. Pai banja podo se'i kadja'anja, kalo'e mpaleta da naposari ntaoe, pai se'i wo'oe banoea i lamo a bangke Diana bare'emo ntoe'oe da natoe-boenaka ntaoe, da pajamo wo'oe kabangke ngkateto'onja, anoe napanjomba ntaoe ri sambawo ntana Asia pai ri sambawo lino.
- 28 Madonge pompaoenja se'e, maraoemo kodjo taoe setoe, meboo-boo, nato'o: Bangke-bangke to'o i Diana, lamo a nTo
- 29 Epesoe! Naboeketimo ngkabara sambawo lipoe, sitoedjoe raja ntaoe setoe molontjo ri banoea mpolega-lega, nano'o joenoe i mPaoeloe radoea, i Gajoe pai i Aritarikoe, To
- 30 Makedonia. Da raja i mPaoeloe da mombesoeara pai taoe
- 31 sondo, bare'e nawai noe anagoeroenja. Setoe wo'oe taoe ndalanti sa'e, anoe maboeja rajanja ri Paoeloe, napokaoe taoe da manto'oka si'a, ne'e da ndjo'oe ri banoea mpolega-lega.
- 32 Ane taoe sondo, sa'e ewaintje'i, sa'e ewaintjetoe pompaoenja, maka pogombonja bare'e singkono. Anoe sondo bare'e sako naintjani noendjaa poe'oe noe gombo.
- 33 Setoemo taoe samba'a, i Alesande to'onja, nadjoedjoelaka nTo Jahoedi, napapesoewoe oengka ri ojo ntaoe sondo. Nalaenaka i Alesande palenja, da mampetoemboeka taoe
- 34 ka'ewaimbe'inja. Paikanja kanakita ntaoe sondo kaTo-Jahoedinja, sawia-wia nganga ntaoe meboo-boo: Bangke-bangke to'o i Diana, lamo a nTo Epesoe; ewase'e peboo-boonja
- 35 bara teroeadjaa. Meokomo i Djoeroetoelisi lipoe, napapondjii taoe sondo, nepa nato'o: Ee wa'a nTo Epesoe, taoe mbe'i ri wawo lino anoe bare'e mangaintjani lipoeta Epesoe se'i mamporewoe banoea i lamo a bangke Diana pai toeroekia
- 36 anoe manawoemo oengka ri wawo jangi? Kabere'enja taoe anoe mangkoto mantjapoe, da ndipondjiimo rioenja, ne'e
- 37 ndisorobangi bara noendjaa-ndjaa. Maka se'i ndikenimo ma'i taoe sa'e anoe bare'e mampangangka bangani banoea
- 38 lamo a, bare'e wo'oe napetikodi to'o noe lamoata. Ane re'e ntano paoe i Demeterioe pai joenoenja da mampogiloeka taoe, da napaore; lawi manoto eo mpobotoesi pai re'e to-

pobotoesi; ndjairiamo da napamposioreka kara-karanja mpo-
 39 timali-mali. Pai ane re'epa ndipepali anoe ntaninja, ntje'e da
 40 ndagombo ri pogombo ntaoe sondo anoe montjo. Maka
 se'i-sei mapari kami, bara da kapontjoeroeka kabarami se'i,
 anoe bare'e da kakoto mampetoemboe poe'oenja, ntanoka
 kasingkandemoeta se'i.

Poeramo mompaoe ewaintje'e, napapalai taoe sondo.

20.

I Paoeloe maliwoeki moeni lipoe nTo Makedonia pai To Garika.

- 1 Tepapaombemo kabara ntaoe, napekitima i mPaoeloe
 wa'a ngkasandaja-ndaja, mompalakana, malai da ndjo'oe ri
- 2 Makedonia. Ri pelindjanja ndjairia, maria patoedjoenja ri
 wa'a ngkasandaja-ndaja; roo setoe djela ri tana nTo Garika.
- 3 Togo mboeja pearinja ndjairia; ri kadarajanjamo da mo-
 wote ri tana Siria, mogombomo To Jahoedi da mana-
 woesaka si'a; ntje'e pai napanto'o da melindja ntana, ma-
- 4 ngaloeloe djaja ri tana Makedonia. Ri pewalilinja se'i
 napojoenoe i Sopateri ana i mPiroe To Berea, i Aritarikoe
 pai i Sekoendoe To Tesalonika, i Gajoe To Derabe, i Timo-
- 5 teoe pai To Asia radoea, i Tikikoe pai i Toropimoe. Taoe
 6 setoe mesindioe, napopea kami ri lipoe Taroa. Mosoemo-
 mbamo kami oengka ri lipoe Pilipi, poeramo wa'a eo mpa-
 ngkoni roti aoe be mewoke; pata mbengi ri tasi, djelamo
 kami ri Taroa, momberata moeni pai joenoe mami, ono
 mbengi peari mami ndjairia.
- 7 Ri eo Minggoe singkandomoe kami da mangkoni roti;
 monoentoemo i Paoeloe, maka bangke reme da mosoe-
 mombamo si'a. Napakasae i mPaoeloe ponoentoenja, nara-
- 8 tamo ntongo wengi. Maria silo ndatoetoeni ri lintjoe ri
 9 wawo ngkataba kalaoe ngkasingkandomoe mami. Laoe
 wo'oe ngalitaoe samba'a, i Etikoe to'onja, motoenda ri
 palele loda, nanangi noe joeroe matanja, maka madii po-
 noentoe i mPaoeloe. Tekajore, manawoe oengka ri kata-
- 10 togo ntapi banoea, toedoe pinoso. Naokotaka ntaoe, mena-
 'oe wo'oe i Paoeloe, naparampe dadanja ri dada ntaoe
 mate, nasokowaka, nato'o: Ne'e makaliwongo, laoe inosa-

- 11 nja. Mepone moeni i Paoeloe, naripoesi roti, nakoni sa'e,
nasepe ponoentoenja, mosoe reme nepa naowe. Oengka
12 lairia malaimo. Ngalitaoe setoe nakeni ntaoe ri banoeanja,
toewoe; ma'ai kawongko ndaja ntaoe.

Pompalakana i mPaoeloe pai To Epesoe ri lipoe Milete.

- 13 Mesindioemo kami mesantjawi modoeanga, nepa mo-
sompompo ri Asoesi, da kama'oelaja i Paoeloe ndjairia; ewase'e
panto'onja ri kami, maka si'a da melindja ntana rioenja.
14 Pomberata mami pai si'a ri Asoesi, ka'oelajamo, mo-
15 doeangamo kami, djela ri Mitilene. Bangke reme mosoe-
mombamo kami, mantjoearako togongi Kio, bangke reme
wo'oe mowotemo kami ri togongi Samo, ri anoe sande-
16 menja wo'oe, mosompompo ri lipoe Milete. Lawi natoenggai
i mPaoeloe da malioenaka lipoe Epesoe, boi tetadji te-
mponja ri tana Asia, maka mondadoe nakaronga djela
ri Jeroesale ri eo mPena'oe Inosa mPoeë Ala, ane nakoto.
17 Oengka ri Milete napokaoe i mPaoeloe taoe da ndjo'oe
ri Epesoe, da mantima taoe toe'a ri kasandaja-ndaja ndjairia.
18 Pomberatanja pai taoe setoe, nato'oka: Ndiintjani katoe-
woekoe ri ojomi, montepoe'oe ri eo ngkadjelakoe ri tana
19 Asia se'i; ri wa'a ntetalakoe ri djaja i mPoeë, bare'e mo-
bangke-bangke jakoe, maria potoemangikoe, maria pepa kono
20 jakoe, nadjea-djeani nTo Jahoedi. Bare'e bara noendjaa-ndjaa
koesamboenika ri komi, anoe re'e jowenja da koepetoe-
mboeka komi bara da koepagoeroeka komi, ri ojo ntaoe
21 sondo bara ri banoeami. Ri To Jahoedi pai ri To Garika
koetoedjoeka djaja ngkatebalisaka ndaja ri Poeë Ala pai
22 peaja ndaja ri Poeëta Isa i Masehi. Pai se'i jakoe ndakeni
noe Inosa mPoeë ri rajakoe da ndjo'oe ri Jeroesale.
Bare'e koeintjani anoe da maroempangi jakoe ndjairia.
23 Podo se'i ndapapaintjanika jakoe noe Inosa i mPoeë ri
wa'a lipoe ngkadjelakoe, sangaja-ngaja jakoe da ndasoko pai
24 da ndadjeani. Paikanja bare'e koepepoeroengi inosakoe,
ane koekoto dja mampakapoera pelindja anoe ndatoedjoeka
jakoe i mPoeë Isa pai tetala anoe ndawaika jakoe, da ma-
25 mpetoemboe Noentoe ngkatowe mPoeë Ala. Pai se'i koei-
ntjani, komi poera-poera anoe koeliwoe-liwoeki mampetoe-
mboe poparenta mPoeë Ala, bare'emo da ndikita moeni

- 26 liokoe. Setoe pai koepanto'oka komi ri eo se'i: bare'e re'e
 27 daami metaka ri palekoe, maka bare'e re'e bara noendjaa-
 ndjaa anoe koesamboenika ri komi mampetoemboe wa'a
 28 Noentoe mPoeë Ala. Da ndipakadago mangkekeni koromi pai
 wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ndadika noe Inosa mPoeë Ala
 ri dodo mpalemi. Da ndiara-ara wa'a ana mPoeë Ala, anoe
 29 ndaoli ngkapate noe Anaa anoe samba'a-mba'a. Koeintjani,
 ane pajamo jakoe, da re'e sarigala masii djela ri komi, anoe
 30 bare'e da mampokapoeroe wa'a bimba. Mae ri ojomi da re'e
 sa'e taoe meoko anoe da mampetoemboe noentoe kambamba-
 mbamba, da mangkelo kasandaja-ndaja i mPoeë, da napaloeloe
 31 taoe se'e setoe. Aginja da ndipapenaa rajami pai da ndiendo
 jakoe anoe bare'e koeowe-owe mampapatoedjoeki komi poera-
 poera, ntongo mpotoetoemangi, togo nta'oe kasaenja, tempo
 32 sasaeo, tempo sasambengi. Pai se'i, wa'a ngkasangkompoo,
 Poeë Ala pai Noentoe ngkatowea koepangantandjeka komi;
 sira mangkoto da mawangoe rajami pai da mawaika komi
 33 da kare'emi ri wa'a ntaoe anoe mewalimo anaa. Bare'e
 koepepali salaka ntaoe, bara woejawanja, bara ajapanja.
 34 Pai ndiintjani ngkaliomi palekoe se'i mampepali katoe-
 35 woekoe pai katoewoe noe joenoekoe. Bare'e koeowe-owe ma-
 ntoedjoeka komi ewaimbe'i da kadojo ntaoe da napangkoto
 mangkadoedoengi taoe anoe bare'e nakoto, maendo noentoe
 i mPoeë Isa: Mae madago montima pai mombai sangka-
 dagonja.
- 36 Roo monoentoe ewaintje'e, momboekotoemo i Paeloe,
 mekakai ri Poeë Ala, sangkani-ngkani pai wa'a ntaoe setoe.
 37 Ma'ai potoemangi ntaoe poera-poera, nasokowaka i Paeloe,
 38 naeki lionja, maka manee rajanja, pagonja ri padongenja
 paoenja, bare'e moeni da nakita lionja. Nawawanakamo
 i Paeloe ri doeanga.

21.

I Paeloe ri lipoe Tiroe.

- 1 Katepoga'a mami, ewa kaboka ngkoekoeti; oengka
 iretoe mosoemombamo kami, majoa pelindja doeanga ma-
 ngantotoka togongi Kosi. Bangke reme natotoka togongi
 2 Rodoe, nepa mosompo ri Patara. Ndjairia parata mami
 doeanga anoe da mowote ri tana Penikia; mesantjawi

- 3 kami, mosoemomba. Masae, josamo tana Kiperoe, kapo-
 karii, katotoka tana Siria, mosompomo ri lipoe Tiroe, ndjairia
 4 da pantjomponaka oelaja doeanga. Karatamo wa'a ngka-
 sandaja-ndaja, ono mbengi peari mami ndjairia. Ndakeni
 noe Inosa mPoeë taoe setoe, pai napampapasoro i Paoeloe,
 5 naka ne'e da ndekoe ri Jeroesale. Poeramo eo mpearl mami,
 mompakoroka kami, malai, nawawanaka ntaoe setoe ngke-
 we'a-we'a, ngke'ana-anangodi ri sambali bente. Djelamo ri
 6 wiwi ntasi, momboekotoe kami, mekakai ri Poeë Ala. Roo
 setoe mompalakana kami, mesantjawi ri doeanga; taoe
 setoe mewalili ri banoeanja.

I Paoeloe ri lipoe Kesaria.

- 7 Oengka ri Tiroe mosoemomba kami, mosompo ri
 Potolomai, tandonjamo mpodoeanga mami. Madago po-
 mberata mami pai wa'a ngkasandaja-ndaja ndjairia, sambengi
 pe'onto mami ri taoe setoe.
- 8 Bangke reme ndjo'oemo kami, djela ri Kesaria, me-
 pone kami ri banoea i mPilipoe, topompetoemboe Noentoe
 ngkatoewoe, samba'a ri taoe papitoe anoe lawinja nda-
 9 pilisi owi; lairia peari mami. I Pilipoe setoe re'e ananja
 aopo, anoe bare'e molangkai; taoe setoe monoentoe-noentoe,
 10 ndapapesoeaka noe Inosa mPoeë. Morememo peari mami,
 rantani djelamo nabi samba'a oengka ri tana Joedea,
 11 i Agaboe to'onja. Kadjelanja ri kami, natima so'o-so'o i
 mPaoeloe, napepoengoeaka ri witinja pai ri palenja ngkalionja,
 nepa nato'o: Ewase'i da pampoengoe nTo Jahoedi ri Jeroe-
 sale toempoe ntjo'o-so'o se'i, nepa da natondjoeka topo-
 12 lamo. Padonge mami paoe setoe, kami pai taoe anoe
 maroo-roo ri Kesaria merapi-rapi ri Paoeloe ne'e da ndekoe
 13 ri Jeroesale si'a. Mesono i Paoeloe: Makoedja komi motoe-
 toemangi pai mampakaleloe rajakoe? Maka jakoe se'i
 banja podo da ndapoengoe, maoe da ndapepate ri Jeroesale,
 14 aginja, mangampontjoeroeka paloeloe Poeë Isa. Ka-
 bare'enja naloeloe paoe mami, kaowemo, kato'o: Gori
 mpanto'o i mPoeë da pewalinja.

I Paoeloe ri Jeroesale.

- 15 Poeramo wa'a eo setoe, moiwomo kami, mandake ri
 16 Jeroesale. Sa'e kasandaja-ndaja To Kesaria nawawanaka

- kami, tekeni kami ri banoea i Manaso To Kiperoe, To Masehi
 17 anoe toe'amo, intje'e da mampolinggona kami. Kadjela
 mami ri Jeroesale, maboeja raja noe wa'a ngkasandaja-
 18 ndaja mampolinggona kami. Bangke reme kami napojoenoe i
 mPaoeloe, ndjo'oe mesidoë ri Jakoboe; ndjairia singka-
 19 ndomoemo wa'a ntaoe toe'a. Madago pemberata mami,
 napetoemboe i mPaoeloe poera-poera anoe ndawai mPoeë Ala
 20 napowia ri wa'a ntopolamo. Dja boetoe nadonge ntaoe
 setoe wa'a ntoentoe i mPaoeloe, naoende to'o mPoeë Ala,
 nepa nato'oka i Paoeloe: Noekitamo, kasangkomp, sa-
 ngkoedja ntjowoemo To Jahoedi anoe maaja i Poeë, pai-
 kanja taoe setoe poera-poera madojo kodjo maloeloe padika
 21 i nabi Moesa. Nadongemo ntaoe setoe kasikonja mampa-
 toedjoe To Jahoedi poera-poera anoe maroo-roo ri tana nto-
 polamo da mantadji padika i nabi Moesa, manto'oka taoe
 setoe: ne'e ndasoena ananja, ne'e ndaloeloe wawai nTo Ja-
 22 hoedi. Ewaimbe'imo ntano? Sangaja-ngaja da mompasambaka
 23 wa'a ngkasandaja-ndaja, ane nadongemo kadjelamoe. Aginja
 da noeloemo patada mami se'i: re'e ri kami aopo taoe
 24 montanga. Keni taoe setoe, da napabangani pontanganja,
 siko da masoeë pai da noebajari wo'oe djajanja da napa-
 mpekikooe ntaoe setoe woejoeanja. Ane ewaintje'e, da
 nakita ntaoe poera-poera dja paka mbamba kasikonja nato'o
 ntaoe, pagonja wo'oe da nakita paloeloemoe padika i nabi
 25 Moesa ri katoewoemoe woengkaeo. Ane topolamo anoe
 mesoemo ri kasandaja-ndaja, kaware mpogombota owiroomo
 kapakatoe soera, manto'oka taoe setoe da napompalika
 wa'a mpanjomba ri lamo. pai daa, pai anoe mate wonga
 pai da malapasaka wa'a mposalara.
- 26 Nakenimo kodjo i mPaoeloe taoe setoe; bangke reme
 nabangani pai i mPaoeloe pontanganja, nepa mesoea ri
 Banoea mpanjomba, napetoemboe pabanganinja pontan-
 ganja pai joenoenja, rantani nakenimo ntaoe setoe woe-
 ngka-woengka panjomba anoe toemotoa.

I Paoeloe ndasoko.

- 27 Ri da kapoeranjamo anoe pitoe ndeme, nakitamo nTo
 Jahoedi oengka ri tana Asia i Paoeloe ri Banoea mpa-

njomba, nadjolosi raja ntaoe sondo, nasoko i Paoeloe,
 28 meboo-boo, nato'o: Ndipelae, To Israeli! Se'imo topepatoe-
 djoe djoekoe-djoekoe ri wa'a ntaoe da mamposari kita se'i,
 padika i nabi Moesa pai Banoea mpanjomba se'i. Pagonja
 wo'oe re'emo topolamoa nakeni ri Banoea mpanjomba pai
 29 napadja'atimo banoea malino se'i. Maka nakitamo ntaoe
 setoe i Paoeloe melindja ri lipoe, simpojoenoe pai i Toro-
 pimoe To Epesoe, nasaroemaka si'amo nakeni i mPaoeloe
 ri raja Banoea mpanjomba.

30 Meokomo taoe ri lipoe poera-poera, singkandomoe taoe
 sondo, nasoko i Paoeloe, nano'o ri sambali Banoea mpa-
 31 njomba, liee nadampo wa'a baabaa. Natoenggaimo ntaoe
 setoe da mampepate i Paoeloe, djelamo wo'oe bambari
 ri kamandaa lipoe, manto'o: mabaramo To Jeroesale poera-
 32 poera. Lioe-liee napojoenoe ntaoe setoe soerodado pai ta-
 doelakonja, molontjo mangantomoe taoe sondo. Kanakitanja
 i Kamandaa pai soerodadonja, naowe ntaoe sondo mabo-
 33 baki i Paoeloe. Natimosoeki i ngKamandaa i Paoeloe,
 nasoko, napokaoe da ndapoengoe ndante roea mbajaa, nepa
 34 napeoasi bara isema si'a pai noendjaa salanja. Mesono
 taoe sondo, samba'a samba'a patesandjajaka pesononja
 pai naka bare'e manoto raja i ngKamandaa, karimbo
 mpowoo-woo ntaoe. Setoe pai napampokaoe soerodadonja
 35 da mangkeni i Paoeloe ndeki kota. Kadjelanja ri edja
 watoe, mewalimo i Paoeloe natandelaka ntjoerodado, na-
 36 keni mpombepidjiki ntaoe sondo, maka maria kodjo taoe
 37 mampeloeloeka boo-boonja: Pepate, pepate! Se'i da nda-
 keni ri raja ngkota, napeoasi i mPaoeloe ri Kamandaa:
 Madago da koeto'oka komi bara noendjaa? Meoasi i Ka-
 38 mandaa: Noeintjani basa nTo Garika? Banja sikomo To
 Masiri anoe mogoemora owi, mangkeni taoe madja'a pa-
 39 tantjowoe ri pada bone? Mesono i Paoeloe: Jakoe To Jahoedi,
 oengka ri Taroese, lipoe ri tana Kilikia, madago kateto'o
 noe lipoekoe. Koeperapi ri komi, da ndiwai koeseko taoe
 40 sondo. Na'ioka i ngKamandaa; mekakoremo i Paoeloe ri
 edja watoe, nalaenaka palenja ri taoe sondo, sandjii taoe
 poera-poera. Monoentoemo i Paoeloe, napobasaka basa nTo
 Jahoedi, nato'o:

22.

Ponoentoe i mPaoeloe ri To Jahoedi.

- 1 Ee wa'a mpapakoe pai kasangkompokoe, ndipedo-
- 2 ngeka anoe da koededewakaka komi se'i! Kanadongenja
- ntaoe sondo pampobasaka i mPaoeloe basanja ngkalionja,
- teoembani pondjii ntaoe.
- 3 Nato'o i mPaoeloe: Jakoe se'i To Jahoedi; pebete
- ntanoanakoe ri Taroese, tana Kilikia, paikanja jakoe
- ndapatoewoe ri lipoe se'i; posikolakoe motoenda ri witi
- i Goeroe Gamalie, anoe mampagoeroe jakoe gori ngkainti
- noe wa'a mpadika ntaoe piamota. Madojo jakoe manjo-
- 4 mba ri Poeë Ala, ewa komi poera-poera wawase'i. Wa'a
- ntaoe maloeloe djaja anoe koeloeloe wawase'i, koedoedoekimo
- owi, da ndapepate; toeama pai we'a koepoengoe, koetaroe-
- 5 nggoe; intje'e meintjani wo'oe i Tadoe mpanjomba bangke
- pai wa'a ntaoe kasampopogomboa. Maka taoe setoe ma-
- waika jakoe soera da koetondjoeka To Israeli ri Damasi;
- ndjairiamo kandjo'oekoe, da koepantjoko wo'oe kasandaja-
- ndaja mPoeë Isa, da koepangkeni ri Jeroesale, da nda-
- 6 padjeani ndjairia. Ntongo ri djajapa jakoe, mosoemo ri
- Damasi, kangkebe-ngkebe reme da sawi, jakoe nalimboe ntjo-
- 7 roba noe ndara apoe, anoe ma'ai karekanja. Tedoengka
- jakoe ri tana, koedonge oni nganga manto'oka jakoe: Boo
- 8 Saoeloe, Saoeloe, makoedja noedoedoeki jakoe? Mesono
- jakoe: Isema komi, Poeë? Ntje'e pai nakare'e mpesono:
- 9 Jakoe i Isa To Nasare, anoe noedoedoeki. Ane wa'a joe-
- noekoe, nakita jaoe reka apoe, paikanja bare'e nadonge
- 10 oni nganga mantjeko jakoe. Mekoetana jakoe: Noendjaa,
- Poeë, da koepowia? Mesono i Poeë: Pembangoe, ndjo'oe
- ri Damasi, ndjairia da ndapanto'oka siko poera-poera anoe
- 11 ndapokaoeka siko. Kabare'enjamo koekita raa, nanangi
- ngkareka noe apoe, nanini noe joenoekoe jakoe, djela ri
- 12 Damasi. Nepa jakoe napesidoëki ntaoe samba'a, i Anania
- to'onja, taoe majoa rajanja, maloeloe wa'a mpadika i
- mPoeë, madago kateto'onja ri wa'a nTo Jahoedi lairia.
- 13 Natimosoeki jakoe, nato'o: Ee kasangkompokoe Saoeloe,
- kajosa moeni matamoe! Lioe-lioe koekotomo mampetingara
- 14 lionja. Nato'o: Poeë Ala, anoe napanjombaka noe wa'a
- ntaoe piamota, mantoedjoe siko, da noepaintjani djajaa,

- da noepangkita i Majoa raja, da noepadonge oni ngangaa.
- 15 Maka siko da mewali sabia, da mampetoemboe ri taoe poera-
- 16 poera anoe noekitamo pai noedongemo. Pai se'i, noendjaa
noepopea? Peoko, pekirioe, pekiwoeso'i salamoe, pekidika
to'o i mPoeë ri wawo ntanoanamoe!
- 17 Mewalilimo jakoe ri Jeroesale, ndjo'oe mekakai ri
Poeë Ala ri Banoea mpanjomba, re'emo pekita ndajakoe
- 18 ndjairia. Koekitamo i Poeë, ndato'oka jakoe: Pakaliga
da mampalaika lipoe Jeroesale, maka bare'e da naaja
- 19 ntaoe pampetoemboemoe Noentoekoe. Mesono jakoe:
Poeë, naintjani ntaoe ire'i pantaroenggoekoe pai paboba-
- 20 kieke ri wa'a langgara taoe poera-poera anoe mangaaaja komi.
Pai ntongo taoe mantjere daa i nTjetepanoe sabimi, laoe
- 21 wo'oe jakoe; koetoedjoe kawongko ndajakoe, maara-ara
poedjoe ngkoro ntaoe anoe mawoenoe mbatoe si'a. Mesono i
- 22 Poeë: Palaimo, maka koepokaoe siko da ndjo'oe lawa-lawa,
ri wa'a ntopolamo.
- 23 Dja oengka lairia pampedongeka ntaoe sondo ponoe-
ntoe i mPaoeloe, nepa meboo-boo, nato'o: Tadjji taoe anoe
- 24 ewantjetoe, ne'e ndawai da toewoe ri wawo lino! Ma'ai
pokaliwongo ntaoe setoe, natendeka poedjoe ngkoronja
- 25 pai awoe ndeki raa. Setoe pai napampokaoe i ngKama-
ndaa da ndakeni i Paoeloe ri raja ngkota, nepa nato'o
da ndapedasi si'a, pai da ndapeoasi da napaintjani i ngKa-
- 26 mandaa poe'oenja pai naka ewaintjetoe pangangai ntaoe
sondo i Paoeloe. Narambimo ntjoerodado i Paoeloe, da
- 27 naka teroekoebaka ri kadjoe ndatindja anoe ede; ntje'e
pai napampeoasi i mPaoeloe ri tadoelako ntjoerodado anoe
- 28 laoe: Ara montjo komi mampedasi To Roma, bare'epa sako
ndaparesa salanja? Boetoe nadonge ntadoelako setoe paoe
- 29 i mPaoeloe, nadadoe i Kamandaa, nato'oka: Ndipakadago!
taoe setoe To Roma katoewoenja. Ndjo'oemo i Kamandaa
- ri Paoeloe, napeoasi: To'okakoe: To Roma siko? Mesono
i Paoeloe: To Roma. Mesono i Kamandaa: Jakoe se'i maria
doi koeolika kaToRomakoe. Mesono i Paoeloe: Jakoe se'i
- oengka ri pampoana jakoe lawinja To Roma. Lioe-lioe nala-
pasaka ntopompedasi i Paoeloe, sako i Kamandaa maeka
rajanja, kanapoengoenjamo i Paoeloe anoe To Roma katoe-
woenja.

I Paeloe mantjoeara pogombo bangke nTo Jahoedi.

30 Bangke reme nawaimo i ngKamandaa i Paeloe da mesoewoe, maka da rajanja da maintjani noendjaamo kodjo anoe nato'o nTo Jahoedi salanja. Intje'e pai napampekiparomoe wa'a ntadoe mpanjomba bangke pai taoe kasampopogombonja poera-poera. Napapesoewoe i Paeloe oengka ri taroenggoe nepa napaposoearaka topogombo setoe.

23.

- 1 Nakomatasi i mPaeloe topogombo, nato'o: Ee wa'a ngkasangkompoo, bare'e manee rajakoe mampepewoloka wa'a mpowiakoe ri soeara mPoeë Ala rantani djela wawase'i.
- 2 Setoe i Tadoe mpanjomba bangke Anania, napokaoe
- 3 taoe ri sori i mPaeloe da mantopo ngoedjoenja. Ntje'e pai napanto'o i mPaeloe: Poelroe siko, taoe po'oe-ledel se'i siko mangkekeni wa'a mpadika i Moesa pai se'i noelapasaka, maka noepokaoe taoe da mantopo ngoedjoekoe.
- 4 Mompeoasi taoe anoe mekakore ri sorinja: Mepara-para siko ri Tadoe mpanjomba bangke, anoe ndadika mPoeë Ala?
- 5 Mesono i Paeloe: Bare'e koeintjani, ee wa'a ngkasangkompokoe, kaintje'enja i Tadoe mpanjomba bangke, maka ewase'i panto'o nTjoera i nabi Moesa: Ne'e noepepepara wa'a mokolemi.
- 6 Naintjani i mPaeloe wa'a ntopogombo setoe sambira To Sadoeki, sambira To Parisi. Ntje'e pai napeboo ri pogombo setoe: Ee wa'a ngkasangkompoo, jakoe To Parisi, ana nTo Parisi, anoe ndaparesaka jakoe, wa'anja pampomata-matakoe da kadjela i Masehi pai pembangoe ntaoe mate.
- 7 Karoonja nato'o setoe, mosisalamo To Parisi pai To
- 8 Sadoeki, bare'emo sintoewoe pogombo. Maka nato'o nTo Sadoeki, bare'e re'e pembangoe ntaoe mate, bara mala'eka, bara katoewoe noe angga, paikanja roea ngaja setoemo
- 9 anoe naaja nTo Parisi. Ntje'e pai nakarimbo nganga ntaoe meboo-boo. Meokomo pandita nTo Parisi sa'e, meopesi da napenangi, nato'o: Bare'e karata sala ntaoe se'i; wenoe ane re'e kodjo bara mala'eka bara angga mantjeko!

- 10 Ne'e kita da meewa ri Poeë Ala! Marimbo popaiso nto-pogombo; ipoemo raja i ngKamandaa, bara da nasempati i Paoeloe. Ntje'e pai napampokaoe soerodadonja da ndjo'oe mangajali i Paoeloe ri taoe setoe pai da mangkeni moeni ri kota.
- 11 Mawengimo, djela i Poeë ri Paoeloe, ndato'oka: Pakaroso rajamoe, Paoeloe, maka ewa pampetoemboemoe to'okoe ri Jeroesale, ewaintje'emo se'e ri Roma.

To Jahoedi montando koro da mampepate i Paoeloe.

- 12 Bangke reme mogombomo To Jahoedi sa'e, montando koro, nato'o bare'e da napodjo mangkoni bara manginoe,
- 13 sangadi napepatemo i Paoeloe. Taoe anoe ewaintje'e
- 14 pompaoenja jabi patampoejoe. Ndjo'oemo taoe setoe ri wa'a ntadoe mpanjomba pai taoe toe'a, nato'o: Montando koro kami, bare'e da mangkoni kami, sangadi kapepatemo
- 15 i Paoeloe. Aginja komi pai wa'a ngkasampopogombomi, ndiperapimo ri Kamandaa da mangkeni sangkanipa i Paoeloe ri soearami, ewa da ndiwaligombo salanja. Se'i kami sangkamo da mampepate si'a, kabare'epanja djela ri komi.
- 16 Naposandongemo mpinoana i mPaoeloe ri kasangkompunya we'a tangara ndaja ntaoe setoe pai naka ndekoemo si'a ndeki kota, ndawaikamo mesoea, nepa napetoemboeka
- 17 i Paoeloe. Napeboo i mPaoeloe samba'a tadoelako ntjoe-rodado, nato'o: Wawanaka ngalitaoe se'i ri Kamandaa,
- 18 maka re'e anoe da napetoemboe. Nawawanaka kodjo ngalitaoe setoe ri Kamandaa, nato'o: Jakoe napeboo i mPaoeloe, anoe ri taroenggoe, nato'o da koewawanaka ngalitaoe se'i ri komi, maka re'e anoe da napetoemboeka
- 19 komi. Nakekeni i ngKamandaa pale noe ngalitaoe, nanini wailo'oe, napeoasi: Noendjaa da noepetoemboeka jakoe?
- 20 Mesono ngalitaoe setoe: Napombeto'oka nTo Jahoedi da merapi ri komi da mangkeni i Paoeloe ri pogombonja
- 21 raneo, ewa da nawalimparesa kara-karanja. Dja ne'e boi ndiaja paoenja, maka jabi patampoejoe taoe mampepali da kanawoenja. Taoe setoe montando koro, bare'e napodjo mangkoni bara manginoe, sangadi roo napepate i Paoeloe. Wawase'i mompasangkamo taoe setoe, dja po'iomio anoe nalantoe.

I Paeloe ndapakatoe ri lipoe Kesaria.

- 22 Napapewalili moeni i ngKamandaa ngalita^oe set^oe, napa-
tada: ne'e da noeto'o-to'oka bara isema pampetoemboemoe
23 paoe set^oe ri jakoe. Nepa napeboo tadoelako ntjoerodado
radoea, nato'o: Papoiwo soerodado roeaatoe, da melindja
ri Kesaria, toponjara pitoempoejoe, topotawala roeaatoe,
24 tinti sasio mawengi. Pakoroka wo'oe njara da naponjara
25 i mPaeloe, nakadago ngkadjelanja ri petoro Pelisi. Na-
'oekimo i ngKamandaa soera se'i:
- 26 Jakoe i Kalaoedioe Lisia metabea ri Poeë petoro
27 Pelisi, anoe koetoeboenaka kodjo. Se'i taoe samba'a anoe
nasokomo nTo Jahoedi, sangaja-ngaja da napepate, ane bare'e
koepelae noe ntjoerodado, koejali ri pale ntaoe set^oe.
28 Padongekoe si'a To Roma katoewoenja, da rajakoe da
koeintjani noendjaa kodjo anoe nato'o ntaoe set^oe sala-
nja, ntje'e pai koepawawanaka ri pogombo ntaoe set^oe.
29 Paratakoe, taoe se'i nato'o masala ri powawai ntaoe
set^oe, paikanja bare'e re'e salanja nato'o anoe da ndape-
30 pateka bara da ndataroenggoeka. Padongekoe napepalimo
nTo Jahoedi inosanja, ntje'e pai naka lioe-lioe koepakatoe-
kamo komi; wa'a ntaoe anoe mampasebe koepokaoemo
da maore paoenja ri komi. Tabea.
- 31 Gori ntjongka i ngKamandaa, nakenimo ntjoerodado
i Paeloe, nawawanaka mposambengi, djela ri Antipatiri.
32 Bangke reme napapolioemo wa'a ntoponjara da mangkeni
33 i Paeloe, si'a mewalilimo ri kota. Djelamo ri Kesaria,
natondjoeka ntoponjara i Petoro soera, nawawanaka i
34 Paeloe ri soearanja. Nabasa i mPetoro soera set^oe, nape-
koetana ri Paeloe, bara rimbe'i pebete ntanoananja.
35 Kanadongenja i Paeloe To Kilikia, nato'o: Ane djelamo
taoe mampasebe siko, da koebotoesi kara-karamoe. Napo-
kaoemo taoe da maara-ara i Paeloe ri langkanae i Herode.

24.

I Paeloe mantjoeara i petoro Pelisi.

- 1 Pata mbengi oengka lairia djelamo wo'oe i Tadoe
mpanjomba bangke Anania, mampojoenoe taoe toe'a sa'e
pai taoe samba'a anoe lo'e monoentoe, i Tetoeloe to'onja,

- 2 da mampasebe i Paoeloe ri petoro. Napeboo i mPetoro i
 Paoeloe, natepoe'oe i nTetoeloe mampasebe i Paoeloe, nato'o:
- 3 Kami To Jahoedi, Poeë Petoro, sangaja-ngaja manoto raja
 mami poera-poera, kakominja anoe mampakadago tana
 pai oeë mami. Maria wo'oe ngaja anoe madja'a ndiwali-
 mpakadagomo, gori ngkalo'emi pai nakawongko ndaja
- 4 mami. Pai se'i kaperapi ri komi da ndipedongeka paoe
 mami gori ngkaboeja ndajami pai da koepaka'edemo, boi
- 5 mawowe rajami mampedongeka. Parata ndaja mami taoe
 se'i ma'ai ngkadja'a, anoe mampakalingoe raja nTo Ja-
- 6 hoedi poera-poera ri sambawo lino, tadoelako nTo Sarani.
 Sako Banoea mpanjomba natoenggai da malogesi, ntje'e pai
- 7 kapantjoko, da kapahoekoe, maloeloe ada mami, se'i i
 Kamandaa Lisia mampetangani, narampa si'a ri pale
- 8 mami. Nepa napokaoe taoe mampasebe da ma'i ri komi.
 Poera-poera anoe kapasebeka si'a da manoto ri rajami, ane
- 9 ndipeoasimo ngkaliomi ri si'a. Sintoewoe wo'oe paoe nTo
 Jahoedi ma'ioka wa'a mpaoe i nTetoeloe setoe.
- 10 Nande'oe i mPetoro i Paoeloe da monoentoe, mesono
 i Paoeloe: Koeintjani maria nta'oemo pangkekenimi wa'a
 nTo Jahoedi, ntje'e pai nakanga'a ndajakoe mangabali
- 11 noentoe ntaoe setoe. Maka ndikoto wo'oe mampakanoto
 rajami, wa'anja sampoejoe pai roea mbengimo wawase'i
 djelamo jakoe ri Jeroesale da manjomba ri Poeë Ala.
- 12 Bare'e narata ntaoe se'e jakoe monoentoe-noentoe ri taoe ri
 Banoea mpanjomba, bara mampare'e woo-woo ntaoe sondo,
- 13 bara ri langgara, bara ri lipoe. Bare'e wo'oe nakoto ma-
 ntoedjoe kamontjo mpaoe anoe naoremo, mampasebe
- 14 jakoe. Wa'anja anoe koepangakoe ri soearami, djajakoe
 manjomba ri Poeë Ala, Poeë ntaoe piamo mami, ntje'emo
- 15 nato'o ntaoe setoe djaja mpompatani, ntongo koeaja poera-
 poera bangani ntjoera i nabi Moesa pai wa'a nabi. Ewa anoe
- 16 napomata-mata ntaoe se'e ngkalionja, koepomata-mata gori
 mpanto'o mPoeë Ala, da re'e pembangoe ntaoe mate, anoe
- 17 majoa pai anoe modenggo. Se'i anoe koetoenggai mpodago,
 nakajoa ndajakoe ri soeara mPoeë Ala pai wa'a ntaoe
- 18 poera-poera. Maria nta'oemo pelindjakoe, masae djela moeni
 jakoe da mangkeni pombai ri wa'a ngkasangkompokoe
 pai panjombakoe ri Poeë Ala. Karoonja koebangani po-
 ntangakoe, mesoemo jakoe ri Banoea mpanjomba, ndjai-

- ria jakoe naparata nTo Jahoedi sa'e, taoe oengka ri tana Asia pai banja bara mawawanaka taoe, bara mampare'e
 19 woo-woo ntaoe. Taoe setoe kamontjonja da mantjoeara komi,
 20 da mampasebe jakoe ane da re'e napompasebeka. Bara taoe anoe rata se'i da manto'o ngkalionja, sala noendjaa anoe narata ri jakoe ntongo koesoearaki gombo bangke,
 21 sangadi paoe se'i koesowanaka mekakore ri tongo ntaoe mogombo: Mantjoeroe paajakoe pembangoe ntaoe mate pantjoearakoe wa'a ngkomi!
- 22 Natengkoeraka i mPelisi kara-kara ntaoe setoe, maoe naintjani mpodago poera-poera anoe kono paloeloe i Poeë Isa. Nato'o: Ane djelamo i Kamandaa Lisia, da koepepewolo-
 23 kamo kara-karami. Nepa nato'oka tadoelako ntjoerodado da mamparintaroenggoe i Paoeloe pai da nanga'ati katoewoenja, ne'e da napetangani wa'a balenja bara isema da mawawaka si'a bara noendjaa-ndjaa.
- 24 Bare'e maria mbengi oengka lairia djelamo i Pelisi pai rongonja i Doeroesila, To Jahoedi. Napekitima i Paoeloe, napepedongeka pampetoemboenja paajanja i Isa
 25 i Masehi. Napaoe wo'oe i mPaoeloe kajoa ndaja pai pangompo ndaja pai da paga'a mPoeë Ala taoe majoa pai taoe modenggo ri katoewoe ri poerinja; maeka raja i mPelisi madonge, ntje'e pai napanto'o: Palaimo rioenja, nepa
 26 da koepekitima wo'oe ane maloga rajakoe. Napomata-mata i mPelisi da nakare'e doi da nawaika si'a i mPaoeloe. Setoe pai napampekitima i Paoeloe mariangkani da mmpaoe-mpaoe pai si'a. Poeramo roea nta'oe, i Pelisi nasawanimo i mPorosioe Pesetoe. Dja naponawoesika i mPelisi
 27 i Paoeloe ri raja ntaroenggoe, mampalindo raja nTo Jahoedi.

25.

I Paoeloe ri socara i mpetoro Pesetoe.

- 1 Kadjela i mPesetoe ri poparentanja, poesa togo mbengi ndekoemo si'a oengka ri Kesaria ndeki Jeroesale.
 2 Naore noe wa'a ntadoenja pai wa'a ngkabosenja nTo
 3 Jahoedi paoenja, mampogiloeka i Paoeloe, naperapi ri Petoro da napokapoeroe taoe setoe, da napangkeni i

Paoeloe ri Jeroesale, ntanoka da natoendani ri djaja, da
 4 napampepate. Mesono i Pesetoe: I Paoeloe da maroo-roo
 ri taroenggoe ri Kesaria, jakoe se'i da ronga mewalili
 5 ndjairia. Aginja wa'a ngkomi anoe mangkoto da naloeloe
 jakoe, da napampasebe taoe setoe, ane re'e kodjo salanja.
 6 Bara te'oeajoe mbengi, bara tesampoejoe mbengi peari i
 mPesetoe ri taoe setoe, mewalilimo moeni ri Kesaria.
 Bangke reme motoendamo si'a ri palantjanga mpobotoesi,
 7 napokaoe taoe da mantima i Paoeloe. Kadjela i mPaoeloe,
 nalimboe nTo Jahoedi anoe djelamo oengka ri Jeroesale.
 Sondo pai ma'ai paoenja, mampogiloeka si'a pai bare'e
 8 nakoto mampakajoa. Maka nabali i mPaoeloe noentoe
 ntaoe setoe, nato'o: Bare'e masala jakoe maloempa'i
 songka i nabi Moesa, bara wawai noe Banoea mpanjo-
 9 mba, bara ada ri poeë Datoe. Panto'o ndaja i mPesetoe,
 da naloeloemo raja nTo Jahoedi; setoe pai napampekoetana
 ri Paoeloe: Noepokono da ndekoe ri Jeroesale, da ndapa-
 10 botoesi kara-karamoe ri soearakoe ndjairia? Mesono i Pa-
 oeloe: Se'i jakoe mantjoearako topobotoesi anoe saroe
 ngkoro i Datoe, ire'i jaoe da ndapabotoesi kara-karakoe.
 Ndiintjani mpodago jakoe bare'e masala ri To Jahoedi.
 11 Ane masala jakoe, bara re'e koepowia anoe da ndape-
 pateka jakoe, bare'e mekitoewoeri jakoe. Paikanja ane
 dja wa'a mbamba ntaoe se'e pampogiloekanja jakoe, bare'e
 da nakoto ntaoe da mampokapoeroe taoe se'e, mantondjoe
 12 jakoe ri si'a. Koepekibotoesi kara-karakoe ri Datoe. Mogombo
 i Pesetoe pai taoe kasampopogombonja; kaware gombonja
 nato'o: Mekibotoesi ntanoka siko ri Datoe, ri Datoemo da
 kandjo'oemo.

I Paoeloe mantjoeara i mokole Aripa.

13 Oengka lairia bara tesangkoedja mbengi, djelamo i
 mokole Aripa pai i Berenike ri Kesaria, da mesidoë ri
 14 Pesetoe. Maria mbengimo peari ntaoe se'e ndjairia, nape-
 toemboemo i mPesetoe ri mokole ka'iPaoeloenja, nato'o:
 Laoe taoe ndataroenggoe, naponawoesika i mPelisi.
 15 Ntongo jakoe ri Jeroesale, ma'imo ri jakoe wa'a ntadoe
 mpanjomba pai taoe toe'a nTo Jahoedi, mamperapi da

- 16 koehoekoe taoe ndataroenggoe setoe. Mesono jakoe: Banja ada nTo Roma da mantondjoeka taoe ri anoe mampogiloeka, nakawongko ndaja ntaoe se'e. Sangaja-ngaja taoe ndapogiloeka ndapapombesoeara rioenja pai anoe mampogiloeka, da nakare'e ndjajanja da masono paoe ntaoe
- 17 setoe. Ma'i taoe setoe maloeloe jakoe; bare'e montengkoe jakoe, bangke reme motoendamo jakoe ri palantjanga, nepa
- 18 koepekitima taoe ndataroenggoe. Nalimboe ntaoe mepasebe taoe ndataroenggoe se'e, bare'e napetoemboe bara noendjaa
- 19 anoe madja'a ewa anoe koesaroemaka. Re'e posisalanja anoe kono agama ntaoe se'e pai anoe kono taoe samba'a, i Isa to'onja, anoe matemo, paikanja nato'o i mPaoeloe
- 20 toewoe. Soeboe rajakoe da mabotoesi paoe setoe; ntje'e pai koepampekoetana ri Paoeloe, bara napokono da nda-
- 21 wawa ri Jeroesale, da ndapabotoesi kara-karanja ndjairia. Paikanja naperapi i mPaoeloe da ndataroenggoepa rioenja, da ndapabotoesi i mpoeë Datoe kara-karanja. Koewalinta-
- 22 Datoe. Mesono i Aripa, nato'oka i Pesetoe: Da rajakoe da koedonge ngkaliokoe pompaoenja. Mesono i Pesetoe: Raneo da ndipadonge.
- 23 Bangke reme djelamo i Aripa pai i Berenike, morengkomo mpodago-dago, mesoeamo ri banoea mpogombo sangkani pai wa'a ntaoe ndalanti pai taoe anoe bangke katoewoenja
- 24 ri lipoe. Napekitima i mPesetoe i Paoeloe, nato'o: Se'imo, mokole Aripa pai wa'a ngkomi anoe singkandoeroemo ire'i, ndikitamo taoe se'e anoe nakama'ika nTo Jahoedi anoe ri Jeroesale pai anoe ire'i poera-poera ri jakoe, marimbo pompaoenja manto'o bare'e madago da ndatoewoeri.
- 25 Paikanja koerata ndaja bare'e re'e salanja anoe da ndapepateka; sandjaja wo'oe, napekibotoesi kara-karanja ri poeë
- 26 Datoe. Setoe pai koepanto'o, da koepakatoe. Paikanja bare'epa manoto rajakoe, noendjaa da koe'oeki ri Poeë. Setoe pai koepampaposoeara ri wa'a ngkomi, pagonja ri soearami, mokole Aripa, da nakare'e anoe da koe'oeki
- 27 ane poeramo poparesa. Maka bare'e montjo da mampakatoe taoe ndataroenggoe, ane bare'e wo'oe ndapakanoto sala anoe nato'o ntaoe napowia.

26.

- 1 Nato'o i Aripa ri Paoeloe: Aginja siko da mompaoe
 2 jowe ngkoromoe. Nalaenaka i mPaoeloe palenja, monoe-
 2 ntoe jowe ngkoronja, nato'o: Mawongko rajakoe da mompaoe
 3 jowe ngkorokoe, mantjoeara komi, mokole Aripa, ri eo se'i,
 3 da madedewaka poera-poera anoe nato'o nTo Jahoedi salakoe.
 3 Maka ndiintjani wa'a ada nTo Jahoedi pai wa'a mposisa-
 4 lanja ri agama. Setoe pai koepamperapi ri komi, ne'e mawila
 4 rajami mampedongeka pompaoekoe.
 4 Naintjani nTo Jahoedi poera-poera katoewoekoe; oengka
 5 ngkakodi-kodikoe maroo-roomo jakoe ri tongo ndja'ikoe ri
 5 Jeroesale. Maka lawi naintjani ntaoe setoe, ane napokono
 6 da ma'ioka, katoewoekoe To Parisi, anoe maiposi mpodago
 6 paloeloekoe wa'a mpadika noe agamata. Pai se'i ndaparesa
 7 jakoe pampomata-matakoe podjandji mPoeë Ala ri taoe
 7 piamota, ntje'emo wo'oe anoe tapomata-mata, kita poera-
 8 poera sampoejoe pai roea lemba, manjomba ri Poeë Ala ri eo,
 8 ri wengi. Pampomata-matakoe ntjetoe, si'amo, Mokole, anoe
 9 nato'o nTo Jahoedi salakoe. Ara ndito'o bare'e montjo
 9 Poeë Ala mampatoewoe moeni taoe mate? Iowi manotomo
 10 rajakoe, majoa jakoe mampepali djaja mpengaja-ngaja ma-
 10 ngadja'ati kateto'o i Isa To Nasare. Ntje'emo kodjo koe-
 11 powia ri Jeroesale; mariamo taoe anoe maaja Poeë Isa
 11 koewoentja ri taroenggoe, maka ntje'e napomadago noe
 11 wa'a ntadoe mpanjomba. Pai ane nato'o ntaoe setoe da
 12 ndapepate sa'e, koe'ioka. Ri wa'a langgara mariangkani
 12 koedjeani taoe setoe, koedanda da mantjapoe paanja
 12 Poeë Isa. Nakeni ngka'ai ngkadja'a ndajakoe, sako ri
 13 lipoe kasantana-ntana koedoedoeki taoe setoe. Ntje'e pai
 13 koekandjo'oe ri Damasi, napokaoe noe wa'a ntadoe mpanjo-
 13 mba mangkeni soera ngkoeasa. Ntongo ri djaja, Mokole,
 14 ri tongo eo, koekita apoe mareka, panangi reka ndeme,
 14 malimboe kami pai wa'a joenoekoe. Madoengka kami
 14 poera-poera, nepa koedonge oni nganga, manto'oka jakoe ri
 15 basa nTo Jahoedi: Saoeloe, Saoeloe, makoedja noedjeani
 15 jakoe? Dja noedjeani koromoe, mantjemba kadjoe ndaso-
 15 mbi. Mesono jakoe: Isema komi, Poeë? Mesono i Poeë:
 16 Jakoe i Isa anoe noedoedoeki. Paikanja peko, pekakore,
 16 maka pepapamarakoe ri siko, da koedika siko pomo-

17 kaoekoe pai topompetoemboe anoe roomo noekita ri jakoe
 18 pai anoe da koepapakitakapa siko. Maka da koelapasaka
 19 siko, boi da nadja'ati nTo Jahoedi pai topolamoa anoe
 20 da kandjo'oemoe gori ntjongkakoe, da mampakajosa mata
 21 ntaoe setoe, da napabalisaka rajanja, mantalikoesi wengi,
 22 mantjoearakiki reme, melapasaka ri Madja'a, mekekeni ri
 23 Poeë Ala, nakane'emo da ndakitanaka mPoeë Ala wa'a
 24 ntjalanja, da nakare'e ngkare'enja ri wa'a ntaoe anoe
 25 mewalimo anaa, kanaajanja jakoe.

19 Poeramo setoe, mokole Aripa, banja bara bare'e koe-
 20 aja pekitakoe oengka ri jangi. Maka koepetoemboeka
 21 rioenja taoe ri lipoe Damasi pai ri Jeroesale, nepa ri wa'a
 22 ntana nTo Jahoedi pai ri topolamoa, da mabalisaka ra-
 23 janja, da mantjoearakiki Poeë Ala pai da mampatongawa
 24 katebalisaka ndajanja ri wa'a mpowianja. Setoe pai
 25 napantjoko nTo Jahoedi jakoe ri Banoea mpanjomba,
 26 natoenggai da mampepate jakoe. Paikanja jakoe ndaaweri
 27 mPoeë Ala pai koekatoewoe rantani wawase'i, mampa-
 28 sowa noentoe koe ri taoe kodi pai taoe bangke. Bare'e
 29 koebaliki paoe i nabi Moesa pai noe wa'a nabi, maoe
 30 sandjoemi, anoe da ndabangani ri poerinja: Sangaja-ngaja da
 31 nadjeani ntaoe i Masehi, nepa da membangoe ri kapatea;
 32 siramo oejoe-oejoenja pembangoe ntaoe, intje'e pai ndapa-
 33 mpapebete reme anoe da mantjindi To Jahoedi pai wa'a
 34 ntopolamoa.

24 Monoentoe-noentoe ewaintje'e, i Paoeloe nasalempori i
 25 mPesetoe, nato'o marimbo nganganja: Wando siko
 26 Paoeloe, bangke gaga peintjanimo pai noekawando!
 27 Mesono i Paoeloe: Be wando jakoe, poeë Petoro, wa'a
 28 mpaoekoe montjo pai majoa. Se'i i Mokole maintjani, pai
 29 koepangkoto mampasambela paoekoe ri sira. Manoto ri
 30 rajakoe, poera-poera se'i lawi bare'e tesamboeni ri sira, tampe,
 31 bare'e bara ri tana boa pewalinja. Komi, mokole Aripa,
 32 ndiaja wa'a nabi? Koeintjanimo ndiaja. Mesono i Aripa,
 33 nato'oka i Paoeloe: Sakodidja pompaoemoe pai noeto'o
 34 da noenangi jakoe, da koemewali To Masehi? Mesono i
 35 Paoeloe: Pekakaikoe ri Poeë Ala, banja podo komi, paikanja
 36 poera-poera anoe madonge paoekoe, sakodi sabangke,
 37 da mewali ewa jakoe, koesangadika poengoe mpalekoe
 38 se'i.

- 30 Poeramo paoe i mPaoeloe, meokomo i Mokole, i
 31 Petoro, i Berenike pai wa'a ntaoe sampogombonja. Wawa
 mpalainja napombeto'oka: Taoe setoe bare'e re'e salanja
 anoe da ndapantaroenggoeka, bara da ndapampepateka.
 32 Mesono i Aripa, nato'oka i Pesetoe: Ane bare'e napeki-
 botoesi kara-karanja ri Datoe, madago da ndalapasaka.

27.

Posoemomba i mPaoeloe ri lipoe Roma.

- 1 Manotomo da posoemomba mami ri tana Italia, i
 Paoeloe pai taoe ndataroenggoe sa'e ndatondjoeka tadoe-
 lako ntjoerodado samba'a, i Joelioe to'onja, anoe mampo-
 2 ntjongkaka soerodado i Datoe sandjaja. Mesantjawi kami
 ri kapala nTo Adaramitioe, anoe da mosantja ri wiwi
 ntana Asia, nepa mosoemomba kami. Samba'a joenoe
 mami i Aritarikoe To Makedonia, oengka ri lipoe Tesalo-
 3 nika. Bangke reme mosompo kami ri lipoe Sidoni.
 Maboeja raja i Joelioe ri Paoeloe, nawai da ndjo'oe
 mesidoë ri wa'a balenja, da napampapoiwo ntaoe setoe.
 4 Oengka lairia mosoemomba kami, mampokaii togongi
 5 Kiperoe, maka natomoenaka noe ngojoe kapala. Kalempo
 tasi ri wiwi ntana Kilikia pai Pampilia, nepa mosompo
 6 ri Mira, ri tana Likia. Ndjairia parata i nTadoelako
 kapala nTo Alesandiria, anoe da ndjo'oe ri tana Italia,
 7 napokaoe kami da melimba ndjairia. Bara sangkoedja
 mbengi malengi pelindja ngkapala, podo kaara-ara ngoedjoe
 ngKinidoe, maka bare'e madago ngojoe, nepa kaara-ara
 8 ngoedjoe nTjalomone, mampokana togongi Kareta. Kapari-
 pari mpodago menggoli, masae djelamo kami ri soeo ntasi
 anoe Sondaka Madago to'onja, mosoe ri lipoe Lasea.
 9 Masaemo ntano podoeanga mami; sandjaja wo'oe, bare-
 'emo madago da mosoemomba, maka poeramo pepoasa nTo
 10 Jahoedi. Ntje'e pai napanto'o i mPaoeloe: Ee wa'a bale,
 pekita ndajakoe, posoemombata bare'emo da toemoro,
 maka banja podo kapala pai oelaja da maroegi, sako
 11 inosata da lo'oe sangkani. Paikanja bare'e naaja i
 nTadoelako paoe i mPaoeloe, dja topogoelingi pai ana-
 12 koda anoe naaja. Bare'e wo'oe madago sondaka setoe
 da ndapalantoe tando mpooedja, ntje'e pai napanto'o ntaoe

- ri kapala da mampalaika sondaka setoe, da mampeboetoeka da mosompo ri Penisi, sondaka ri togongi Kareta anoe maja ndapangantjoearaka ngkapala ngojoe oengka ri kasojoa; ndjairia da ndapalantoe tando mpooedja.
- 13 Mewoeimo ngojoe ntasi, bare'e marimbo, ntje'e pai napanto'o ntaoe setoe da mewali tangara ndajanja. Naore randa, mosoemomba, mosantja-santja ri wiwi ntana Kareta.
- 14 Bare'e masae ratamo ngojoe mosompo oengka ri boejoe, ngojoe soembara oengka ri pebetenja tondo ri mokana.
- 15 Nakeni noe ngojoe kapala, bare'emo nakoto mantjoearaki ngojoe, mewali kapapalioemo kapala, nakeni noe ngojoe
- 16 ngkabongo. Ri raja ngkawase'enja kapokaii togongi kodi samba'a, Kalaoeda to'onja, sakodi bare'emo kale'o maore
- 17 sikoti ngkapala, naore mbajaa anoe nasalabengika ri ara mboetongo ntjikoti. Kaeka ndaja ntaoe setoe, boi rampe ri bone loentoe Sirite, naoejoe somba bangke, napapalioe
- 18 kapala, da nakeni ntasi. Ma'ai kodjo pangaroempa noe ngojoe kapala, mewali bangke reme natadjimo oelaja ngkapala sa'e,
- 19 bangke reme wo'oe natadjimo ntaoe poera-poera wa'a mparewa ngkapala. Maria ndeme maria mbengi bare'e kakita eo
- 20 bara betoe'e, bare'e wo'oe naowe-owe ntjoembara mangajora-jora kami, setoe pai naka bare'emo kasaroemaka da toewoe.
- 21 Ri raja ngkawase'enja sondo taoe ri kapala bare'emo mangkoni-ngkoni. Ntje'e pai napeokomo i mPaoeloe ri tongo ntaoe setoe, nato'oka: Ane ndipedongekamo paoekoe owi, wa'a
- 22 bale, bare'e ndipalaika tana Kareta, bare'e da najora-jora ndja'a pai roegi se'i kita. Ka'ewaintje'enjamo, koe'iowakamo komi: ne'e maleloe rajami, maka bare'e da re'e
- 23 maoe samba'a kita anoe da tetadji inosanja, wa'anja kapala da tetadji. Maka ri wengi anoe liemo re'e mala'eka mPoeë Ala, toempoe inosakoe, anoe koepanjombaka,
- 24 mekakore ri sorikoe, nato'o: Ne'e maeka, Paoeloe, siko da mantjoeara i Datoe pai se'i ndapokapoeroe wo'oe mPoeë
- 25 Ala wa'a joenoemoe, ri pampokapoeroea siko. Aginja, ndipakarosomo rajami, maka koeaja Poeë Ala; gori mpanto-
- 26 'oa ri jakoe, ewaintje'e se'e da pewalinja. Sangaja-ngaja da rampe kita ri togongi samba'a.
- 27 Sampoejoe pai pata mbengimo katetadji-tadji mami ri tasi Adaria, ri ntongo wengi nato'o ntaoe ri kapala mosoemo
- 28 tana. Natoeboe kajomboe ntasi, narata roempoejoe ndo-

po; ndjo'oepa sakodi kapala, natoeboe wo'oe tasi, narata
 29 sampoejoe pai lima ndopo. Maeka rajanja, boi da rampe
 ri oti loentoe, ntje'e pai napanawoe randa aopo ri po-
 goelingi ngkapala, ntongo mekakai da napebete ndeme.
 30 Paikanja natoenggai noe wa'a mantaroso da mampa-
 laika kapala pai napaoejoemo sikoti, nato'o da ndjo'oe
 31 manawoe randa ri doeloengi ngkapala. Setoe pai napa-
 nto'o i mPaoeloe ri tadoelako pai wa'a ntjoerodadonja:
 Ane bare'e maroo-roo ri kapala taoe setoe, bare'e da toewoe
 32 komi. Nasewo ntjoerodado wajaa ntjikoti, manawoesaka
 ri tasi.

33 Rantani mosoemo reme, napatoedjoe i mPaoeloe taoe
 poera-poera da mangkoni, nato'o: Kasampoejoe pai pata
 mbenginjammo se'i, bare'e mangkoni komi, dja mantodosaka
 34 oro ngkompo, nakeni ngka'ipoe ndajami. Setoe pai koe-
 panto'oka komi da mangkoni, da ndikatoewoe maka bare'e
 da re'e komi anoe tetadji, sako woejoeami santoko bare'e.
 35 Poeramo nato'o setoe, natima roti, mekakai ri Poeë Ala
 ri tongo ntaoe setoe, naripoe-ripoe roti, natepoe'oe mangkoni.
 36 Maroso moeni raja ntaoe poera-poera, mangkoni wo'oe.
 37 Imba mami poera-poera ri kapala roeaatoe pitoempoejoe pai
 38 aono taoe. Mabosoemo taoe, natadjimo paenja ri tasi, da
 manga'ati kapala.

39 Marememo, bare'e naintjani to'o ntana, paikanja
 nakita soeo ntasi anoe lene wiwinja, ndjairia nato'o da
 40 naampesaka kapala, ane nakoto. Nasewo kaloro noe randa
 da napangkeni ntasi kapala, nepa nalede so'o noe goe-
 lingi pai naore somba da mantjajawa ngojoe, nepa nato-
 41 toka wiwi ntana. Bare'e masae napemosoeki ngkapala
 bone loentoe, pondjoa ntana ri raja ntasi, ndjairiamo paa-
 mpesakanja kapala. Tepomoejakamo doeloenginja ri bone,
 paikanja tanta'i ngkapala mageromo, karimbo ngkateta-
 42 ndapakanjammo. Tangara ndaja ntjoerodado da mampe-
 pate taoe ndataroenggoe, boi da re'e anoe meripo mpona-
 43 ngoe. Paikanja napetangani i nTadoelako, maka mapoe-
 roe rajanja ri Paoeloe. Taoe anoe lo'e monangoe napo-
 kae da mosompo rioenja ri tasi, mampepali da pesonda-
 44 nja, anoe be lo'e, sa'e ri dopi, sa'e ri poso ngkapala da
 polanto-lantonja. Ewase'emo pewalinja taoe setoe poera-
 poera madago kateampesakanja ri lore.

28.

I Paoeloe pai joenoenja ri togongi Malita.

- 1 Teampesakamo kami poera-poera, nepa kadonge to'o
 2 ntogongi setoe Malita. Ane taliwanoea, madago kodjo pampolinggonanja kami, maka natawoei apoe bangke, nepa nawawanaka kami maneroe, maka oedja da toedoe pai
 3 maranindi kami. Naroeroe i mPaoeloe rangka santjoko, natamboenaka ri apoe, mesoewoemo djalimo'o mampalaika apoe, totangka ngisinja ri pale i mPaoeloe. Pangkita ntaliwanoea oele setoe moloë-loë ri palenja, napombeto'oka: Manoro taoe setoe topepepate, bare'e nawai lamo da
 5 toewoe, mae mesoremo oengka ri tasi. Paikanja napedasaka i mPaoeloe djalimo'o setoe ri apoe, bare'e naepe pemamanja. Nasaroemaka ntaliwanoea koro i mPaoeloe da mewoke, bara da pinoso. Masae, nakita bare'e re'e bara noendjaa-ndjaa anoe mewali, ntje'e pai nakatebalisakamo ndajanja, nato'o: Lamo taoe setoe!
- 7 Mosoe ndjairia, re'emo bonde i mPoeboelie, kabosenja ri togongi setoe, togo mbengi pampolinggonanja kami, maboēja kodjo rajanja ri kami. Madjoe'a papa i mPoeboelie, nawembe, se'i ma'ai ngkadjoe'a ngkomponja. Ndjo'oe napeole i mPaoeloe, napekakaika, nadika palenja
 9 ri koronja, napaka'osa. Boetoe roo setoe, wa'a ntaoe madjoe'a ri togongi simbadjoe ma'i, napaka'osa i mPaoeloe.
 10 Ma'ai pantoeboenakanja kami; palai mami, napapoiwo mpodago kami.

Kadjela i mPaoeloe ri lipoe Roma.

- 11 Poesamo togo mboeja, walimposoemombamo kami ri kapala nTo Alesandiria, anoe malantoemo tando mpooedja.
 12 To'o ngkapala setoe: Lamo morapi. Mebia kami ri lipoe
 13 Sirakoesa, togo mbengi pe'onto mami ndjairia. Oengka lairia mosoemomba moeni kami, menggoli, mosompo ri Regioe. Bangke reme mewoeimo ngojoe oengka ri pogoe-lingi, sambengi dja posoemomba mami, mosompomo ri
 14 Poeteoli. Ndjairia kaparata To Masehi; naperapi kami da me'onto ono mbengi. Ewaintje'emo kadjela mami ri Roma.
 15 Ma'imo wo'oe To Masehi sa'e oengka ndjairia, mantomoe-

naka kami, sa'e ri Potomoe i Apioe, sa'e ri Baroega tatogo, maka nadongemo kadjela mami. Pangkitanja taoe setoe, naoende i mPaoeloe to'o mPoeë Ala, marosomo moeni rajanja.

- 16 Kadjela mami ri Roma, ndawaimo i Paoeloe maroo-roo ri
 17 banoeanja ngkalionja, sangkani-ngkani pai soerodado samba'a
 18 anoe madjaga si'a. Poeramo togo mbengi, napekitima i
 19 mPaoeloe wa'a nTo Jahoedi anoe bangke sakodi katoe-
 20 woenja. Singkandomoemo taoe setoe, nato'oka: Ee wa'a
 ngkasangkompō, maoe bare'e ntoe'oe masala jakoe ri kasi-
 ToJahodikoe, bara ri wawai ntaoe toe'ata, jakoe ndasoko
 18 ri Jeroesale, nepa ndatondjoeka To Roma. Poeramo napa-
 resa ntaoe setoe kara-karakoe, nato'o da nalapasaka moeni
 19 jakoe, kabare'enja narata ri jakoe anoe da napepateka jakoe!
 Kabare'enja nawai nTo Jahoedi jakoe da ndalapasaka,
 wa'anjamo koepekibotoesi kara-karakoe ri Datoe, banja
 20 bara da mampogiloeka kasiToJahodikoe. Intje'e pai koe-
 pampekitima komi, da mampeole komi pai da mompaoe-
 mpaoe pai komi. Maka katepoengoe mpalekoe se'i bare'e
 ntaninja: koepomata-mata anoe napomata-mata nTo Israeli
 poera-poera.
- 21 Mesono taoe setoe: Bare'e re'e soera karata oengka
 ri tana nTo Jahoedi, anoe manganto'o kasikonja. Bare'e
 wo'oe re'e kasiToJahodita djela mampobambarika bara
 22 mampetoemboe salamoe bara noendjaa-ndjaa. Paikanja da
 raja mami da madonge toentoe ndajamoe, maka kaintjani
 anoe noeto'o Noentoe ngkatoewoe, maria kodjo taoe anoe
 mantjapoe.
- 23 Poeramo napakanotoka i Paoeloe eo, maria taoe setoe
 ma'i ri banoea i mPaoeloe. Napetoemboe i mPaoeloe ri taoe
 setoe poera-poera anoe kono poparenta mPoeë Ala, napari-
 pari da mampakanoto raja ntaoe setoe, da napaintjani poera-
 poera anoe kono Poeë Isa ri soera i nabi Moesa pai wa'a nabi
 poera-poera, mowoero napangantepoe'oe, mawengi nepa
 24, 25 nape'ontoka. Sa'e meaja ri paoenja, sa'e bare'e. Mosisala
 taoe setoe, masae moga'amo, kapoeranja nadonge paoe
 i mPaoeloe se'i: Montjo kodjo ndato'o noe Inosa mPoeë
 Ala ri nganga i nabi Jesaja, manto'o wa'a ngkaimi:
 26 Kandjo'oe ri taoe setoe, to'oka: Talingami da madonge,
 bare'e da re'e anoe da ndirata ndaja; matami da meole,

- 27 bare'e da re'e anoe da ndikita. Maka poremo raja ntaoe se'e, talinganja mewali oeiimo, matanja napoboetaka, boi da re'e anoe da nakita noe matanja, bara da nadonge nta-linganja, bara da narata ndajanja pai nakatebalisakamo ndajanja pai koepampaka'osa taoe setoe.
- 28 Da ndipaintjanimi, kaboeja ndaja mPoeë Ala se'i ndapetoemboeka topolamoa. Taoe setoe sangaja-ngaja da
29 mampedongeka. Poeramo paoe i mPaoeloe se'e, malaimo To Jahoedi, ntongo mopapaiso.
- 30 Roea nta'oe moentoe karoo-roo i mPaoeloe ri banoea anoe nasima ngkalionja. Nakoho taoe poera-poera anoe
31 ma'i mampeole si'a. Napetoemboe poparenta mPoeë Ala, mampagoeroe poera-poera anoe kono Poeë Isa i Masehi, maloga rajanja, bare'e re'e anoe mampepetangani.

Soera i Ntjoero Paoeloe ri To Roma.

1.

Anoe mampakatoe.

1 Se'i soera i mPaoeloe watoea i Isa i Masehi, anoe nda-
peboo i Ntje'e, da mewali soeroa, ndapilisimo da mangkeni
2 Noentoe ngkatoewoe. Oengka piamo ndadjandjimo mPoeë
Ala podjandjia, mampokaoe wa'a nabi da manga'oeki ri
3 Soera Magali, mampetoemboe da kama'i noe Anaa, anoe moeli
4 i Daoedi gori ngkatoewoea taoe, pai anoe mampakamontjo
kasiranja Ana mPoeë Ala ri pembangoenja ri kapate, gori
5 ngkatoewoea taoe magali. Siramo poeëta Poeë Isa, anoe
mampokapoeroe jakoe, madika jakoe Soeroa, da mampakati-
6 mama raja ntopolamo da mangaaaja to'o mPoeëta, ewa komi
7 wo'oe, anoe ndapeboo wo'oe i mPoeë Isa. Komi, To Roma,
anoe ndapotowe mPoeë Ala, pai ndapeboo i mPoeë da me-
wali taoe magali, komi da ndawaika mPoeë Ala papata,
pai i Isa i Masehi poeëta, kapoeroe ndajaa pai karodo ndajami

Taoe anoe ndapakatoeka soera se'i.

8 Rioe-rioenja: Ri soeara mPoeë Ala, poeëkoe ri Isa i
Masehi, koepokawongko wa'a ngkomi, maka peaja ndajami
9 teto'omo ri sambawo lino. Sabikoe Poeë Ala, anoe koepanjo-
mbaka gori mpangkoto ndajakoe, mampepetoemboe Noentoe
ngkatoewoe noe Anaa, kabare'enja koeowe-owe maendo wa'a
10 ngkomi ri pekakaikoe sandeme sandeme, maka koepერი-
rapi da ndapokono mPoeë Ala da mawaika jakoe djaja da
11 ndjo'oe ri komi, bara impianja. Maka mawo rajakoe ri komi,
da koepangkoto mantila-ntilaka komi bara ndjaa-ndjaa
12 oengka ri rajakoe, da mampakaroso komi, ntanoka da

- mombepakaroso kita, mambepepetoemboeka peaja ndajata
 13 anoe ri komi pai anoe ri jakoe. Bare'e da koesamboenika
 komi, wa'a ngkasangkompokoe, mariangkanimo koetoenggai
 da ndjo'oe mampeole komi, naka re'e wo'oe mpomotakoe
 sakodi ri komi, anoe da koepota, ewa anoe koeratamo ri
 topolamoa ntaninja, paikanja sangaja-ngaja re'e anoe ma-
 mpetangani jakoe.
- 14 Ri topolamoa pai ri taoe ntaninja, ri taoe lo'e pai anoe
 15 bare'e lo'e, re'e indakoe, ntje'e pai nakabangke ndajakoe da
 mampetoemboe Noentoe ngkatoewoe ri komi wo'oe, anoe
 ri Roma kare'emi.

Poe'oe ntjoera se'i.

- 16 Bare'e maea matakoe mampetoemboe Noentoe ngka-
 toewoe, maka ntje'emo roso oengka ri Poeë Ala, da mantoe-
 woeri taoe poera-poera, anoe mangaja, To Jahoedi rioenja,
 17 nepa topolamoa wo'oe. Maka ri Noentoe ngkatoewoe ndapa-
 kamara pampakajoa mPoeë Ala raja ntaoe anoe maaja, pai
 nakaterangani peaja ndajanja. Ewa panto'o nTjoera mPoeë
 Ala: Poe'oe ngkatoewoe ntaoe majoa, ntje'e peaja ndajanja.

Topolamoa anoe bare'epa naintjani Noentoe ngkatoewoe.

- 18 Maka karaoe ndaja mPoeë Ala maramo oengka ri wawo
 jangi, gori ngka'ai ngkadja'a pai podenggo ntaoe, anoe
 mampariara Noentoe mPoeë anoe montjo, pai mampariwawo
 19 podenggonja ngkalionja. Maka kaPoeëAlanja, gori mpai-
 ntjanita kita taoe, tongawa ri taoe setoe wo'oe, maka nda-
 papaintjanika si'a mPoeë Ala. Maka anoe bare'e nakita-kita
 20 noe matata ri Poeë Ala, koeasaa anoe bare'e re'e oengkanja
 pai kaPoeëAlanja se'e, josamo mpodago oengka ri papewali
 lino, ri taoe poera-poera anoe mampepewoloka wa'a mpowia
 mPoeë Ala. Ntje'e pai naka bare'e re'e djajanja da ma-
 21 ngka'oewi salanja. Maoe naintjani Poeë Ala, bare'e natoeboe
 mataa, bare'e napokawongko kaboeja ndajaa ri si'a; pai-
 kanja wa'a ngkalo'enja bare'e mewali bara ndjaa-ndjaa,
 22 pai rajanja anoe tengo naka'oewi mbengimo. Panto'o
 23 ndajanja, lo'e si'a, paikanja tengomo pewalinja. Maka
 Poeë Ala anoe ri wawo ngkabangkenja, pai anoe bare'e

da poera Inosaa, natolosika anoe ewa toline, anoe mate woengkaeo, bara anoe ewa tontji, bara pinatoewoe, bara garoepoe ntana.

- 24 Setoe pai ndapalapasaka mPoeë Ala taoe setoe, da
napangkeni noe elo ndajanja, mampowia anoe madja'a, pai
25 mangalogesikoronja pai koro noe joenoenja. Noentoe mPoeë
Ala anoe montjo nasawanika mbambanja. Anoe ndapapewali
napariwawo, pai Anoe mampapewali napariara, ntanoka
Poeë Ala, anoe bare'e da poesa kate'oendea. Ami.
- 26 Ntje'e pai ndapalapasaka mPoeë Ala taoe setoe, da
napano'o ndajanja mampopowia anoe ndapokarika woengka-
eo: sa'e we'a napalaikamo djaja mporongo, naloelomo djaja
27 anoe bare'e montjo; ewantje'e se'e toema: napalaikamo
djaja mporongo anoe montjo pai napombepokonomo joe-
noenja, mewali toema mamporongo kasitoeamanja, pai
28 naparatamo saronja mantalikoesi Poeë Ala. Pamposarinja
da mekenipa ri pangaintjaninja Poeë Ala, pai naka bare'emo
wo'oe ndakekeni mPoeë Ala, pai napangkenimo ngkatengo
29 ndajanja da mampowia anoe kapali kodjo. Maka boekemo
raja ntaoe setoe kadja'a mpengaja-ngaja: podenggo, kanongo
pai karaoe ndaja, boekemo kasina ndaja, pai naka da rajanja
mampepate joenoe, manawoesaka joenoe, mangalego pai
30 madja'ati joenoe. Magasi wo'oe taoe setoe manoentoeiki
joenoe, malomboesi kateto'o noe joenoe, taoe anoe mamposari
Poeë Ala, taoe mobangke-bangke, borosapoe, taoe bangke
nganganja, mangawetesi djaja ngkadja'a, taoe bare'e maaja
31 inenja pai papanja; taoe tenggo, taoe melewa, taoe pore
32 raja, anoe bare'e mampokapoeroe joenoe. Mae naintjani
padika mPoeë Ala, manto'o taoe anoe mampowia wa'a
ngkadja'a se'e sangaja-ngaja da ndapepate, napowiamo jaoe,
pagonja naoendemo wo'oe joenoenja anoe mampowia.

2.

To Jahoedi anoe bare'epa naintjani Noentoe ngkatoewoe.

- 1 Ewantje'emo se'e siko, bara isema mampetisala taoe
anoe ewase'e powianja, bare'e wo'oe noekoto mampalisi
salamoe. Maka ane noepetisala joenoemoe, noetoedjoe salamoe

- ngkaliomoe, maka siko, anoe metisala, sawia-wia salamoe.
 2 Pai taintjanimo: gori ngkajoa ndaja mPoeë Ala, ndatadji
 3 taoe anoe ewantje'e gaoenja. Pai setoe siko, anoe mantoeloeri
 taoe anoe ewantje'e kadja'anja, paikanja bare'e ntaninja
 gaoemoe woengkaeo, panto'o ndajamoe da noekoto mampa-
 4 laika karaoe ndaja mPoeë Ala? Bara bare'e noeimba kabangke
 ngkatowe ndajaa pai kajomboe ndajaa pai kapoeroe ndajaa,
 pai bare'e noeintjani katowe ndaja mPoeë Ala se'e sangaja-
 5 ngaja da mangkeni siko ri katebalisaka ndajamoe? Ane ewa-
 ntje'e, noeboejoenaka karaoe ndaja mPoeë Ala ri kapeni pai
 kapore ndajamoe, anoe da tongawa ri Eo ngkaraoe mPoeë Ala,
 6 pai pampakamara pohoekoea anoe majoa; Anoe da mampesa-
 7 waka taoe poera-poera wa'a mpowianja. Taoe anoe bare'e
 naowe-owe mangaloeloe djaja majoa, mampepali kadago ngka-
 toewoenja, kadago ngkateto'onja pai poera-poera anoe bare'e
 da paja, ntje'e da marata katoewoe anoe bare'e da poesa;
 8 paikanja topopaiso pai anoe bare'e maloeloe djaja majoa, podo
 mampokono djaja modenggo, ntje'e da marata karaoe pai
 9 kadjangai ndaja. Bara isema mampowia anoe madja'a,
 mapari pai masoso da paepe noe angganja, To Jahoedi rioe-
 10 nja, ewantje'emo wo'oe topolamoa. Bara isema mampowia
 anoe madago, ntje'e da marata kadago ngkatoewoe pai
 kadago ngkateto'o, pai karodo ndaja, To Jahoedi rioenja,
 11 ewantje'emo wo'oe topolamoa. Maka bare'e ndapilisi mPoeë
 Ala lio ntaœ.

Paintjaninja padika mPoeë Ala bare'e mantoewoeri To Jahoedi.

- 12 Maka taoe poera-poera anoe masala pai bare'e naintjani
 padika mPoeë Ala, ntje'e da ndatadji ri kabare'enja naintjani
 padika mPoeë Ala, pai anoe masala ntongonja naintjani
 padika mPoeë Ala, ntje'e da ndahoekoe gori noe bangani
 13 mpadika mPoeë Ala. Maka banja taoe anoe madonge padika
 mPoeë Ala, majoa katoewoenja, paikanja taoe anoe manga-
 14 loeloe, ntje'e anoe da ndato'o mPoeë Ala taoe majoa. Topo-
 lamoa anoe bare'e naintjani padika mPoeë Ala, ane naloelomo
 ngkalionja bangani mpadika setoe, naratamo ntano padika
 15 mPoeë ri rajanja, maoe bare'e naintjani. Maka napaka-
 tongawa laoemo nda'oeki ri rajanja bangani mpadika mPoeë;

- sako patoedjoe ndajanja mantjabi pai wa'a mpanto'o nda-
 16 janja mampakajoa bara mampetisala si'a ri kadjela noe eo
 mpabotoesi i Isa i Masehi poera-poera anoe nasamboeni
 ntaoe, gori noe bangani Noentoe ngkatoewoe anoe koepepe-
 toemboemo.
- 17 Ane noeto'o koromoe To Jahoedi, ane metionda siko
 ri padika mPoeë Ala, ane mobangke-bangke siko, mantoedjoe
 18 paintjanime Poeë Ala, ane noeintjani wa'a mpepokono
 mPoeë Ala, ane lo'e siko mampakanoto anoe madago pai
 anoe madja'a, kasikonja magoeroe ri padika mPoeë Ala;
 19 ane noeto'o koromoe topanini taoe boeta, ane masiloni taoe
 20 mawengi, anoe mampakanoto raja ntaoe tengo, pai mampa-
 goeroe taoe anoe bare'epa manoto rajanja, kasikonja toempoe
 nTjoera mPoeë Ala, ntanoka kalaoe mpaintjani anoe montjo,
 21 -siko ntano, anoe mampatoedjoe joenoemoe, ara bare'e noepa-
 toedjoe koromoe? Anoe mampetangani taoe da mongangka,
 22 bara re'e wo'oe pongangkamoe? Anoe mampetangani joe-
 noemoe da mosalara, bara re'e wo'oe posalaramoe? Anoe
 mantadji wa'a mpolamoa, bara re'e wo'oe pompamoeroemoe
 23 ri lobo ntopolamoa? Anoe mobangke-bangke mampotoempoe
 padika mPoeë Ala, bara noepetikodi Poeë Ala, mamposari
 24 padikaa? Maka to'o mPoeë Ala napetikodi ntopolamoa
 mangaloeloe pandirimoe, ewantje'e nda'oeki ri Soera mPoeë
 Ala.

Popasoena wo'oe bare'e mantoewoeri To Jahoedi.

- 25 Maka ane ndasoena siko, re'e jowenja ane noeloeloe
 padika mPoeë Ala, paikanja ane noeposari padika mPoeë
 26 Ala, bare'e re'e jowenja ndasoena. Pai ane re'e taoe bare'e
 ndasoena mangaloeloe padika mPoeë Ala, maoe be ndasoena,
 27 bara bare'e da ndapasiwiaka taoe ndasoena? Ntanoka taoe
 anoe bare'e ndasoena pai mangaloeloe padika mPoeë Ala,
 mampetisala siko, anoe mamposari padika mPoeë Ala, maoe
 28 siko toempoe nTjoera mPoeë, maoe ndasoena siko. Maka
 banja ntje'e To Jahoedi anoe tongawa ri taoe kaToJahoedinja,
 29 pai banja ntje'e popasoena anoe mara ri koro ntaoe; paikanja
 ntje'e To Jahoedi anoe ri rajanja kare'e ngkaToJahoedinja,
 pai ntje'e popasoena, anoe ri raja ntaoe kalaoenja, gori

mpepokono mPoeë Ala, banja gori bangani mpadika. Taoe anoe ewantje'e rajanja, maoe be da naoende ntaoe, da ndaoende mPoeë Ala.

3.

Jowe ngkaToJahoedinja pai kaliogoe ndaja mPoeë Ala.

- 1 Noendjaa ntano jowe ngkaToJahoedinja? Pai noendjaa
- 2 jowenja ndasoena? Sangaja-ngaja bangke jowenja. Rioe-
- 3 rioenja se'i: To Jahoedi toempoe Noentoe mPoeë Ala. Sa'e
- 4 kodjo bare'e naaja Poeë Ala, paikanja maoe ewantje'e, kajoa
- 5 ndaja mPoeë Ala bare'e da nanangi mpodenggo ndaja ntaoe
- 6 setoe. Bare'e ntoe'oe. Kamontjonja se'i: Poeë Ala majoa,
- 7 taoe poera-poera kambamba-mbamba, ewa nato'o nTjoera
- 8 mPoeë: Nakanoto ngkajoa ndajami ri wa'a noentoemi; da
- 9 ndipenangi, ane re'e taoe maore paoe ri komi. Ane kajoa
- 10 ndaja mPoeë Ala napakamara ntano mpodenggo ndaja ntaoe,
- 11 noendjaa da tato'o? Bare'e ntano montjo Poeë Ala mampa-
- 12 paepeka taoe karae ndajaa? (koeto'o mporapa dja). Sangaja-
- 13 ngaja bare'e. Ewambe'i da pahoeke mPoeë Ala lino se'i?
- 14 Pai ane jakoe kambamba-mbamba, pai ntje'e mampakamara
- 15 kajoa ndaja mPoeë Ala, pai nakaterangani ngkatetoeboena-
- 16 kanja, bara montjo jakoe ndahoekoe ri katokambamba-
- 17 mbambakoe? Bare'e da nta'ioka paoe ntaoe anoe maleroka
- 18 jakoe, manto'o jakoe ewase'i pampatoedjoekoe taoe: Da
- 19 ntapowia anoe madja'a, napesoewoe anoe madago? Montjo
- 20 taoe setoe napetimbamba noe joenjenja.

Taoe poera-poera masala.

- 9 Ewambe'i ntano? Bara naroeoe ntopolamo kita? Bare'e
- 10 kodjo. Maka roomo tapogiloeka To Jahoedi pai topolamo
- 11 poera-poera nanangi ntjalanja, ewa nda'oeki ri Soera mPoeë
- 12 Ala: Bare'e re'e anoe majoa, maoe samba'a; bare'e re'e anoe
- 13 manoto rajanja, bare'e re'e anoe mampepali Poeë Ala.
- 14 Poera-poera taoe masalamo, paka bare'e re'e jowenja; bare'e
- 15 re'e mampowia anoe madago, maoe samba'a bare'e. Woeroko
- 16 ntaoe setoe dajo mekoenganga, djilanja melego-lego, impo

14 noe oele ri sambalikoe mbiwinja; nganganja boekemo paoe
 15 madja'a pai mapa'i; madojo witinja ndjo'oe da mampepate
 16,17 joenoe; kagero pai karoea ndakita ri djajanja; bare'e
 18 naintjani djaja ri kadago ngkatoewoe; bare'e nakita ndajanja
 19 peeroe ri Poeë Ala. Pai taintjani, poera-poera anoe nato'o
 nTjoera mPoeë Ala, nato'oka taoe anoe toempoe ntjoera
 setoe, nakapigamo nganga ntaoe poera-poera, pai naka ma-
 20 sala wa'a ntolino ri soera mPoeë Ala, maka bare'e nakoto
 ntaoe da mampakajoa rajanja mantandje paloeloenja padika
 mPoeë Ala, maka wa'anja anoe nawai mpadika mPoeë Ala,
 ntje'e paintjanita kakitanja taoe masala.

Kajoa ndaja anoe mebete ri peaja ndaja.

21 Pai se'i-se'i ndapakatongawamo kajoa ndaja anoe ndawai
 mPoeë Ala ri sambalikoe mpadika mPoeë Ala, paikanja lawi
 22 napetoemboemo noe wa'a nabi ri Soera mPoeë Ala, ntje'e
 kajoa ndaja anoe mebete ri paajata Poeë Isa pai ntje'e gala
 23 ntaoe anoe meaja poera-poera, bare'e re'e posisala. Maka
 masala taoe poera-poera, bare'e re'e katetoeboenakanja ri
 24 soera mPoeë Ala, paikanja ndapakajoa ngkabongo, gori
 ngkaboeja ndaja mPoeë Ala, ri pangaosoe mPoeë Isa taoe.
 25 Ntje'e ndadika mPoeë Ala djaja ngkateosoeta, ane taaja sira,
 anoe bare'e mampokapoeroe daaa. Ndapakatongawa ntano
 mPoeë Ala kajoa ndajaa, maka bare'emo ndakitanaka sala
 anoe napowia ntaoe owi, ntongonja majomboe raja mPoeë
 26 Ala, ewantjetoe pantoedjoe mPoeë Ala kajoa ndajaa se'i-se'i,
 mewali majoa sira pai ndapakajoa wo'oe taoe anoe mangaja
 27 Poeë Isa. Rimbe'imo ntano pobangke-bangketa? Bare'e re'e.
 Noendjaa poe'oe ngkajoa ndaja? Powia ntaoe anoe majoa?
 28 Banja, peaja ndaja. Maka se'imo tapakanoto: Taoe ndapa-
 kajoa mPoeë Ala gori mpeaja ndajanja, banja gori mpaloe-
 29 loenja padika mPoeë Ala. Bara podo poeë nTo Jahoedi
 Poeë Ala? Banja wo'oe poeë ntopolamo? Sangaja-ngaja
 30 poeë ntopolamo wo'oe, maka Poeë Ala samba'a-mba'a
 katoewoea, anoe mampakajoa taoe ndasoena gori mpeaja
 ndajanja, pai taoe anoe bare'e ndasoena ri peaja ndajanja.
 31 Bara tapakaso padika mPoeë Ala noe peaja ndajata?
 Bare'e ntoe'oe, pagonja tabangani.

4.

I Boerahima papa ntaoe anoe meaja.

- 1 Noendjaamo ntano da tato'o parata i Boerahima, ngkaita
 2 ipiamo? Maka ane naratamo i Boerahima kajoa ndajanja ri
 paloeloenja padika mPoeë Ala, da nakoto mobangke-bangke,
 3 paikanja banja ri soeara mPoeë Ala. Noendjaamo nato'o
 nTjoera mPoeë Ala? Naaja i Boerahima Poeë Ala, ntje'e
 4 anoe mampakajoa rajanja ri soeara i mPoeë. Ane motetala
 taoe, narata saronja banja gori ngkaboeja ndaja ntaoe
 5 mangasaro, paikanja gori ngkalengjenja. Ane bare'e motetala
 taoe, paikanja ane naaja i Poeë, anoe mampakajoa taoe
 masala, peaja ndajanjamo se'e anoe mampakajoa si'a ri
 6 soeara mPoeë Ala. Ewa i Daoedi, maoende majoa taoe anoe
 ndapakajoa mPoeë Ala, maoe bare'e naloeloe padikaa, ewase'i:
 7 Jonto karodo ndaja ntaoe anoe bare'e ndakitanaka mPoeë
 8 Ala salanja, anoe ndapakapajamo podenggonja. Jonto karodo
 ndaja ntaoe anoe bare'emo ndaimba mPoeë Ala salanja.
- 9 Kono taoe ndasoena, pampakajoa se'e, bara kono wo'oe
 taoe anoe bare'e ndasoena? Se'i ntano tadika: Peaja ndaja
 i Boerahima anoe mampakajoa si'a ri soeara mPoeë Ala.
 10 Ewambe'i katoewoenja ri pampakajoa mPoeë Ala si'a, bara
 ndasoenamo, bara bare'epa? Banja bara ndasoenamo; nto-
 11 ngonja bare'epa ndasoena. Petondoni mpopasoena narata
 ewa pampotondoni kajoa ndajanja ri kanaajanja Poeë Ala,
 ntongo bare'epa ndasoena. Ewantjetoe pewali i Boerahima
 papa ntaoe anoe meaja maoe bare'e ndasoena, da naparata
 12 wo'oe ntaoe setoe kajoa ndaja; ewantjetoemo wo'oe pewalinja
 papa ntaoe ndasoena, ntanoka banja podo ndasoenamo se'e,
 paikanja naloeloe wo'oe djaja i ngkai Boerahima, anoe mea-
 jamo ntongo bare'epa ndasoena.
- 13 Maka podjandji mPoeë Ala ri Boerahima, si'a bara wa'a
 moelinja da mampotoempoe sambawo lino, bare'e narata ri
 padika mPoeë Ala, paikanja ri kajoa ndajanja anoe mopoe'oe
 14 ri peaja ndajanja. Maka ane podo taoe anoe mantandje
 padika mPoeë Ala da mampotoempoe sambawo lino, peaja
 ndajanja bare'emo da re'e jowenja, pai podjandji mPoeë Ala
 15 ewantje'emo se'e. Maka padika mPoeë Ala mampapebete
 karaoe ndajaa, pai ane bare'e re'e padika, bare'e wo'oe da
 re'e sala.

- 16 Ntje'e pai naka ri peaja ndaja poe'oe ngkajoa ndaja,
da ndapangkoto mPoeë Ala mangawai ri kaboeja ndajaa,
naka kono mpodjandjia wa'a moeli i Boerahima, banja podo
anoe mabangani padika mPoeë, paikanja anoe maloeloe djaja
mpeaja ndaja i Boerahima wo'oe. Maka ntje'e ngkaita
17 poera-poera, gori mpanto'o nTjoera mPoeë: Koedikamo siko
papa ntaoe maria lemba — ri soera mPoeë Ala ntano, anoe
naaja, anoe mampatoewoe moeni taoe mate, pai mampeboo
18 anoe bare'epa re'e, ewa re'emo. Naaja i Boerahima kasi'anja
da mewali papa ntaoe maria lemba; ntje'e napomata-mata,
maoe bare'e re'e djaja, maka ndadjandjimo i mPoeë: Sawa-
19 se'emo da karia noe moelimoe. Pai bare'e bata rajanja da
maaja noentoe mPoeë, maoe nakita koronja toe'amo mpo-
dago, maka mosoe saatoe nta'oemo tinoewoenja, maoe lalomo
20 mpodago koro ndongonja i Sara. Bare'e wo'oe napo'ipoe
podjandji mPoeë, paikanja maroso peaja ndajanja, pai
21 natoeboenaka Poeë Ala; maka manoto rajanja, ndakoto i
22 mPoeë mabangani podjandjia. Setoe pai napewalimo mpeaja
ndajanja poe'oe ngkajoa ndajanja.
- 23 Pai banja dja kono si'a, ane nda'oeki ri Soera mPoeë:
24 Peaja ndajanja napopoe'oe ngkajoa ndajanja; kono wo'oe
kita se'i, maka kita wo'oe mampopoe'oe kajoa ndaja, ma-
ngaaja i Poeë anoe mampatoewoe moeni i Poeë Isa, karonja
25 mate. Sira nadjeani ntaoe, ri pangkojoo salata, pai ndapa-
toewoe moeni mPoeë Ala, da ndapangkoto mampakajoo kita.

5.

Jowenja kita ndapakajoo mPoeë Ala.

- 1 Se'imo kita ndapakajoo mPoeë Ala ri peaja ndajata, da
tapokawongkomo pombekadagota pai Poeë Ala, ri Poeëta i
2 Isa, anoe manganini kita, ane taaja sira, ri kaboeja ndaja
mPoeë Ala, anoe tapomata-mata maroso-roso, pai da tapo-
kawongko wo'oe pampomata-matata kakitanja da ndatoe-
3 boenaka mPoeë Ala moeni. Pai banja dja ntje'e, da tapo-
kawongkomo wo'oe kapepa ngkatoewoeta, maka taintjani
4 kapepa setoe mampakajomoe rajata, nepa kajomoe ndaja
mampapewali kabinengko ndaja, nepa kabinengko ndaja
5 mampapewali pekekeni ndaja, pai ntje'e bare'e da mampa-
kaea kita, maka towe ndaja mPoeë Ala mesoeamo ri rajata,

- ndapapesoeamo noe Inosa mPoeë Ala, anoe ndawaika kita.
 6 Maka ntongo bare'epa maroso kita, matemo Poeë Isa ri
 7 tempo anoe montjo, mangaosoe taoe masala. Maoe bare'e da
 ronga re'e taoe da mate mantjawani taoe majoa, bara da re'e
 jaoe teasamba'a mantaha da mate mantjawani taoe madago.
 8 Paikanja ntje'i mampakanoto towe ndaja mPoeë Ala ri kita,
 kapate mPoeë Isa mantjawani kita, ntongo kita taoe masa-
 9 lapa. Pagonja se'i kita anoe ndapakajoamo ri kapate mPoeë
 Isa mantjawani kita, da ndaosoe mPoeë Isa pai bare'emo da
 10 ndapodjangai mPoeë Ala. Maka ane mombekadagomo moeni
 kita pai Poeë Ala ri kapate mPoeë Isa ntongo meewapa kita
 ri Poeë Ala, pagonja se'i-se'i kita anoe singkadagomo pai
 11 Poeë Ala da ndatoewoeri ri katoewoe mPoeë Isa. Pagonja
 tapokawongkomo Poeë Ala ri Poeë Isa i Masehi, maka
 se'i-se'i taratamo kateosoeta ri Ntje'e.

Anoe tetadjimo ri Adama, ndarata moeni ri Poeë Isa.

- 12 Ewase'i ntano: Samba'a taoe mampapesoea peewa ri
 Poeë Ala ri lino se'i, sangkani-ngkani pai peewa napapesoea
 kapate, pai kapate se'e kono taoe poera-poera; maka masala
 13 taoe poera-poera. Mewali, re'emo peewa ri Poeë Ala ntongo
 bare'epa re'e padika mPoeë Ala. Paikanja bare'e ndapetisala
 14 taoe, ane bare'epa re'e padika. Pai maoe ewantje'e, matemo
 jaoe taoe oengka ri Adama djela-djela ri Moesa, maoe bare'e
 re'e salanja ewa sala i Adama, pai i Adama se'e ewa limbajo
 ntaoe anoe djela ri poerinja.
 15 Paikanja banja bara siwia-wia pai kanawoe ntaoe ka-
 boeja ndaja mPoeë Ala. Maoe maria taoe mate ri kanawoe
 i Adama, kaboeja ndaja mPoeë Ala pai wa'a mpombai anoe
 ndawai ntaoe samba'a setoe, Poeë Isa, ri kaboeja ndajaa,
 16 gala ntaoe maria setoe, meroeomo kodjo. Ntaninja wo'oe
 kanawoe ntaoe samba'a setoe, ntaninja pombai mPoeë Ala
 ri kaboeja ndajaa, maka ndahoekoe mPoeë Ala sala ntaoe
 samba'a pai ndapanto'o: masala taoe, paikanja ndapokapoeroemo
 mPoeë Ala sala ntaoe maria, bare'emo ndakitanaka.
 17 Maka ri kanawoe ntaoe samba'a setoe mewalimo taoe poera-
 poera nanangi ngkapate, ntje'e sala ntaoe samba'a setoe,
 pagonja taoe anoe ndapokapoeroemo mpodago i mPoeë pai

anoe ndapakajoamo i mPoeë rajanja, bare'e da nanangi ngkapate, paikanja da toewoe ri taoe samba'a setoe: Isa i Masehi.

- 18 Kanawoe ntaoe samba'a ntje'e mampapewali ntano padjeani taoe poera-poera, ewantje'e wo'oe pembangoe ntaoe samba'a mampapewali pampakajoa taoe maria pai naka
19 toewoe. Ewa peewa ntaoe samba'a mampapeewa taoe maria, ewantje'emo wo'oe peaja ntaoe samba'a mampakajoa taoe
20 maria. Pai se'i djelamo padika mPoeë Ala pai naka'ai mpo- dago sala ntaoe, paikanja kako'ai-'ai sala ntaoe, kakobangke-
21 bangke wo'oe kaboeja ndaja i mPoeë. Mewali, ewa menangimo peewa ri Poeë Ala mangkeni kapate, ewantje'e menangimo kaboeja ndaja i mPoeë, mangkeni kajoa ndaja ntaoe pai naparata ntaoe katoewoe ri Soeroega anoe ndawai mPoeëta Isa i Masehi.

6.

Katoewoe anoe dawo'oe, sangkani-ngkani pai Poeë Isa.

- 1 Noendjaamo da tato'o? Da ta'oaka meewa ri Poeë Ala,
2 naka terangani kaboeja ndajaa? Ne'e kodjo. Maka kita se'i mewalimo ewa taoe mate ri pongkelo da meewa ri Poeë Ala,
3 da tawalimpepedongeka moeni pongkelo setoe? Bara bare'e ndiintjani, kita se'i, anoe ndarioe mantjoe'oe to'o mPoeë
4 Isa, ndarioe jaoe mantjoe'oe kapatea? Kakitanja ndarioe, posokinja: kita ndaparidajo ri kapateta sangkani-ngkani pai Poeë Isa, naka re'e wo'oe ngkatoewoeta dawo'oe, ewa Poeë Isa mate rioenja, nepa ndapatoewoe moeni mPoeë Ala, gori
5 ngkabangke ngkoeasaa. Maka ane sintoewoemo kita pai Poeë Isa pai tapewalimo ewa sira ri kapatea, sangaja-ngaja
6 da mewali wo'oe kita ewa sira ri katoewoea moeni. Maka se'imo taintjani: katoewoeta owi matemo ndapakoe ri kadjoe sangkani-ngkani pai Poeë Isa, nakapaja ngkorota anoe masala, pai naka bare'emo da nanangi ngkadja'a ndajata
7 kita. Maka taoe anoe ewantjetoe kapatenna, ntje'e majalimo
8 wa'a ngkadja'anja. Ane matemo ntano kita sangkani-ngkani pai Poeë Isa, taaja jaoe kita da toewoe wo'oe sangkani-ngkani
9 pai sira. Maka manoto ri rajata Poeë Isa membangoemo ri kapatea pai bare'emo da mate moeni, bare'emo da nanangi

- 10 ngkapate. Ane kapatea, ntje'e sangkanidja, mambajari pee-
wata ri Poeë Ala; ane katoewoea, ntje'e katoewoe ri soeara
11 mPoeë Ala. Ewantje'emo wo'oe komi, nakanoto ndajami,
mewalimo taoe mate ri pongkelo madja'a, paikanja toewoemo
ri soeara mPoeë Ala, ndatoewoeri mPoeë Isa.
- 12 Ne'emo ntano koromi anoe da mate raneo, da nanangi
ngkadja'a ndaja, pai da ndipaloeloe wa'a mpolengko ndajami
13 anoe madja'a; pai ne'e ndiwai rengko ngkoromi da mewali
parewa mpodenggo ndaja, pai napepoeë ri anoe madja'a,
paikanja koromi da ndiwaika Poeë Ala, ewa taoe anoe toewoe
moeni ri kapatenja, pai rengko ngkoromi da ndipapewali
14 parewa ngkajoa ndaja, da mepoeë ri Poeë Ala. Maka bare'emo
da nanangi ngkadja'a ndaja komi, maka banjamo padika
mPoeë Ala mangkekeni komi, paikanja kaboeja ndaja
mPoeë Ala.

Pepoeë roea ngaja.

- 15 Ewambe'imo ntano? Da ntaloeloemo kadja'a ndajata,
maka banjamo padika mPoeë Ala mangkekeni kita, paikanja
16 kaboeja ndajaa? Ne'e kodjo. Bara bare'e ndiintjani, ane
ndiwaika taoe koromi, pai ndipewalimo watoeanja, sangaja-
ngaja da ndiloeloe anoe ndipopoeë? Mewali, ndiloeloemo
kadja'a ndajami, ndikamate, bara ndiloeloe kajoa ndaja,
17 ndikatoewoe. Pai se'i da taoendemo Poeë Ala. Owi komi
watoea ngkadja'a ndaja katoewoemi, paikanja se'i-se'i ndi-
loeloemo, gori mpangkotomi, wa'a mpatoedjoe anoe ndape-
18 petoemboeka komi. Ndipalaikamo kadja'a ndaja, ri kajoa
19 ndajamo pepoeëmi. Djaja mpompaoekoe djaja mpompaoe
woengkaeo, maka bare'epa maroso rajami. Maka ewa ndi-
waikamo owi rengko ngkoromi mepoeë ri katoewoe anoe
madja'a pai anoe mamposari wawai anoe madago, pai
ndipamposarimo kodjo poera-poera anoe madago, ewantje'e
da ndiwaikamo se'i-se'i rengko ngkoromi da mepoeë ri kajoa
20 ndaja, ndipampakajoamo kodjo rajami. Maka ntongo me-
poeëpa komi ri kadja'a ndaja, bare'e ndiintjani mampedongeka
21 kajoa ndaja. Pai noendjaa woeanja owi? Ntje'e ndipokaeamo
22 se'i-se'i; maka kapoesanja sangaja-ngaja kapate. Paikanja
se'i-se'i ndilapasakamo kadja'a ndaja pai mepoeëmo komi
ri Poeë Ala pai ndiparatamo woeanja, anoe mangkenika komi

kagali ndaja, nepa ri poerinja katoewoe anoe bare'e re'e
 23 kapoesanja. Maka pombai mpodenggo ndaja ntje'e kapate,
 paikanja pombai mPoeë Ala ntje'e katoewoe anoe bare'e da
 poesa, ri Isa i Masehi, Poeëta.

7.

Taoe anoe bare'e mepoeë ri padika.

1 Maka ndiintjani (koepompaoeka taoe anoe maintjani
 wa'a mpadika), ane bare'emo toewoe taoe, bare'emo kono
 2 padika. Maka we'a anoe molangkai tepasambakamo pai
 langkainja gori mbawainja, paikanja ane matemo langkainja,
 3 teledemo katepasambakanja pai langkainja. Ane molangkai-
 mo pai samba'anja ntongo toewoepa langkainja, da ndato'o
 toposalara, paikanja ane matemo langkainja, bare'emo nake-
 4 keni mpolangkainja, ntanoka bare'e mosalara si'a ane
 molangkaipa pai samba'anja. Ewantje'emo komi, ee wa'a
 ngkasangkompokoe, matemo gori ngkatoewoemi taoe ri ara
 mpadika, mangaloeloe kapate ngkoro mPoeë Isa, pai naka
 re'emo ntjamba'anja mampotoempoe komi, ntanoka anoe
 membangoe ri kapatea, naka re'e noe jowe ngkatoewoeta ri
 5 Poeë Ala. Maka ntongo toewoepa taoe anoe dja maendo
 koronja kita, wa'a mparewa ngkorota nalengko-lengkosi noe
 wa'a mpolengko madja'a, anoe napakatongawa mpadika
 mPoeë Ala, mewali bare'e ntaninja jowe ngkatoewoeta,
 6 wa'anja kapate. Paikanja se'i-se'i kita bare'emo nakekeni
 mpadika, bare'emo takatoewoëka anoe mangkekeni kita owi,
 mewali mepoeëmo kita ri katoewoe ndajata anoe dawo'oe,
 banjamo ri katoewoeta anoe masae, maloeloe podo paoe
 mpadika.

Bare'e re'e sala ri padika.

7 Noendjaa da tato'o? Bara masala jaoe padika? Bare'e
 kodjo. Paikanja bare'e koeintjani peewa ri Poeë Ala, ane
 bare'e napakatongawa mpadika. Bare'e da koeintjani kaelo
 ndaja ntje'emo peewa ri Poeë Ala, ane bare'e nato'o mpadika:
 8 Ne'e mamporaja-raja anoe joenoemoe. Paikanja peewa ri
 Poeë Ala mampodjaja padika setoe da mampapeoemba
 porani mpengaja-ngaja ri rajakoe. Maka ane bare'e re'e

- 9 padika, matemo peewa ri Poeë Ala. Paikanja re'e katoewoekoe owi, ntongo bare'epa koeintjani padika; djelamo padika pai naka toewoemo mpeewa ri Poeë Ala, pai naka matemo jakoe.
- 10 Mewali, padika setoe anoe da mangkenika jakoe katoewoe,
- 11 ntje'e mangkeni kapatekoe. Maka peewa ri Poeë Ala mampodjaja padika, da mangalego jakoe, pai mampepate jakoe.
- 12 Mewali, padika mPoeë Ala magali; poera-poera anoe ndapokaoe magali, majoa, madago.

Popanga ndaja.

- 13 Ntanoka, anoe madago mewali djaja ngkapatekoe? Bare'e kodjo, paikanja peewa ri Poeë Ala jaoe, anoe mampodjaja anoe madago da mampepate jakoe. Ntje'e pai naka tongawa ngkadja'anja; ntanoka jowenja, napakatongawa mpadika mPoeë Ala ka'ai ngkadja'a mpeewa ri Poeë Ala.
- 14 Maka taintjanimo, padika mPoeë Ala kono rajata, paikanja jakoe se'i taoe mokoro katoewoekoe, anoe ndapobaloemo
- 15 ri kadja'a ndaja. Maka bare'e koeintjani anoe koepowia: anoe bare'e koepodjo, ntje'emo koepowia, pai anoe koepo-
- 16 radjoe, ntje'emo koepowia. Ane koepowia anoe bare'e koepodjo, koe'ioka kadago mpadika mPoeë Ala. Paikanja se'i-
- 17 se'i banjamo jakoe anoe meewa ri Poeë Ala, paikanja kadja'a
- 18 ri rajakoe. Maka koeintjani, bare'e re'e anoe madago ri jakoe, ntanoka ri korokoe. Da mampodjo anoe madago,
- 19 ntje'e koekoto, da mampowia, bare'e koekoto. Maka wa'anja anoe madago, anoe koepokono, bare'e koepowia; pai anoe
- 20 madja'a, anoe be koepokono, ntje'e koepowia. Mewali, ane koepowia anoe bare'e koepodjo, banjamo jakoe anoe mampowia,
- 21 ntanoka kadja'a ri rajakoe anoe mampowia. Ewase'i ntano pewalinja: Ntongo da rajakoe mampowia anoe madago,
- 22 koepare'e anoe madja'a. Maka padika mPoeë Ala koepokawongko ndaja, paikanja ri korokoe koekita djaja ntaninja,
- 23 anoe mangalempo djaja mpaintjanikoe pai mano'o jakoe
- 24 ri djaja masala, anoe ri korokoe kalaoenja. Ewambe'imo jakoe, taoe kaasi-asi. Isema da mangaosoe jakoe ri korokoe
- 25 se'i, anoe ri djaja ngkapate? Koeoende Poeë Ala, ri Isa
- 26 i Masehi, poeëta, pewalinja. Mewali, rajakoe mepoeë ri padika mPoeë Ala, korokoe mepoeë ri padika mpeewa ri Poeë Ala.

8.

Taoe anoe mekekeni ri Inosa mPoeë Ala, bare'emo
nakekeni ngkoronja.

- 1 Bare'emo ntano re'e katetadji ntaoe anoe mangarata
- 2 katoewoenja ri Isa i Masehi. Maka djaja ngkatoewoe ri Isa
- 3 i Masehi, anoe ri raja, ntje'e mangkeni siko pai noepampa-
- 4 laika djaja mpeewa ri Poeë Ala, anoe djaja ngkapate. Maka
- 5 anoe bare'e nakoto mpadika, anoe bare'e mewali ri padika,
- 6 ri kalaoe ngkoro, ntje'e ndapowia mPoeë Ala, anoe mampa-
- 7 pen'a'oe Anaa, mampokoro koro ntaoe masala, pai ndapampeti-
- 8 sala peewa ri sira ri koro, gori ngkadja'anja, naka kobangani
- 9 ngkajoa mpadika ri kita, anoe bare'e mampodjaja djaja
- 10 ngkoro, paikanja djaja ndaja. Maka taoe anoe mampodjaja
- 11 djaja ngkoro, podo anoe ngkoro napomata-mata; anoe ri
- 12 djaja ndaja pelindjanja, napomata-mata anoe ri raja. Maka
- 13 anoe napomata-mata ngkoro, ntje'e mangkeni kapate; anoe
- 14 napomata-mata ndaja, ntje'e mangkeni katoewoe pai karodo
- 15 ndaja. Maka anoe napomata-mata ngkoro, ntje'e peewa ri
- 16 Poeë Ala, maka bare'e napodjo da nanangi mpadika mPoeë
- 17 Ala, bare'e sako nakoto; pai anoe dja ri djaja ngkoro pe-
- 18 lindjanja, bare'e da ndapokono mPoeë Ala. Paikanja komi
- 19 banja ri djaja ngkoro pelindjami, paikanja ri djaja ndaja,
- 20 ntanoka ane re'e jaoe Inosa mPoeë Ala maroo-roo ri rajami.
- 21 Ane re'e taoe anoe bare'e re'e Inosa mPoeë Isa, banja joenoea
- 22 si'a. Ane laoe Poeë Isa ri rajami, matemo koromi, maka
- 23 meewa ri Poeë Ala, paikanja rajami toewoe, maka ndapaka-
- 24 joamo mPoeë Ala. Ane Inosa mPoeë Ala, aoe mampatoewoe
- 25 Poeë Isa ri kapatea, maroo-roo ri komi, sangaja-ngaja da
- 26 ndapatoewoe mPoeë Ala, anoe mampatoewoe Poeë Isa ri
- 27 kapatea, koromi anoe mate, gori ngkaroo-roo noe Inosaa ri
- 28 rajami.
- 29 Mewali kita se'i, ee wa'a ngkasangkompokoe, maoe
- 30 mokoro kita, bare'e madago da mampodjaja djaja ngkoro.
- 31 Maka ane ewantje'e, da mate komi; ane ndipepate ndajami
- 32 wa'a mpolengko ngkoro, da toewoe komi. Maka wa'a ntaoe
- 33 anoe ndanini noe Inosa mPoeë Ala, ntje'e ana mPoeë Ala.
- 34 Maka bare'e ndirata raja ngkawatoea, anoe da mangkeni
- 35 moeni komi ri kaeka ndaja, paikanja raja ngka'anangodi,
- 36 pai tapangkoto mampeboo Poeë Ala: Papata. Pai se'i Inosa

mPoeë Ala mamposabi pai inosata, kita se'i mewali ana
 17 mPoeë Ala. Pai ane toewoe ana mPoeë Ala kita, tarata
 wo'oe pantaa, ntanoka panta mPoeë Ala, anoe tapodjoejoe
 pai Poeë Isa, ane re'e tilata ri kapari ngkatoewoea, da naka
 re'e wo'oe ntilata ri katoewoea Ana mPoeë Ala.

Anoe napomata-mata noe wa'a ana mPoeë Ala.

18 Gori mpekita ndajakoe, wa'a ngkapari ngkatoewoeta
 se'i da nanangi kodjo noe peawa ngkatoewoe anoe da nda-
 19 papakitaka kita mPoeë Ala. Maka anoe napomata-mata
 mpodago ntjambawo lino, ntje'e katongawa ntaoe anoe
 20 montjo ana mPoeë Ala. Maka sambawo lino se'i da kono
 ngkapaja; banja bara elo ndajanja, ntje'e sala noe anoe
 21 mampakakono; pai maoe ewantje'e, re'e anoe da nakoto
 mampomata-mata, maka sambawo lino se'i bare'emo da
 nakekeni ngkapaja, anoe ewa powatoea, paikanja da re'e
 wo'oe kateosoenja anoe meawa, sangkani-ngkani pai wa'a ana
 22 mPoeë Ala. Maka taintjani sambawo lino se'i djamo kakango-
 23 sa-ngosa pai kakakai-kai, djela-djela ri eo se'i. Pai banja dja
 wa'anja anoe ndapapewali mPoeë Ala, maoe kita se'i, anoe
 mampotoempoe pombai mPoeë Ala ri ana oejoeëa, ntanoka
 Inosaa, kita wo'oe kakangosa-ngosa mampopea pampoana
 24 mPoeë Ala kita, katelapasaka ngkorota. Da tapangkoto
 mampomata-mata ntje'e pai ndapampatoewoe mPoeë Ala
 kita. Pai ane takita anoe tapomata-mata, bare'e montjo
 setoe; maka anoe takita, makoedja pai tapomata-mata
 25 wo'oe? Paikanja ane tapomata-mata anoe bare'e takita,
 bare'e taowe-owe mampopeasi.

26 Ewantje'emo wo'oe Inosa mPoeë Ala mangkadoedoengi
 kita ri kalengeta, maka bare'epa taintjani mpodago noendja-
 amo da tato'o ri pekakaita, pai se'i Inosa mPoeë Ala mampe-
 kakaika kita, ntongo mokakangosa-ngosa, bare'e tepompaoe.
 27 Pai i Poeë, anoe mangkita bangani ndajata, maintjani anoe
 ndatoenggai noe Inosa, maka gori ndaja mPoeë Ala ndape-
 28 kakaika taoe magali. Maka taintjani: poera-poera mewali
 kadago ntaoe anoe mampotowe Poeë Ala, anoe ndapeboo
 29 mPoeë Ala gori ntangara ndajaa. Maka anoe lawi ndaki-
 tanaka mPoeë Ala, ntje'e ndapilisi wo'oe da mewali siogoe-
 ogoe pai Anaa, da ndapewalimo Ntje'e ewa toekaka anoe

30 maria toea'inja. Pai anoe lawi ndapilisi mPoeë Ala, ntje'e wo'oe ndapeboo, pai anoe ndapeboo, ntje'e wo'oe ndapakajoa, pai anoe ndapakajoa, ntje'e wo'oe ndapakabangke.

Kanoto ndaja ri peaja ndaja.

31 Noendjaamo da tato'o wo'oe? Ane Poeë Ala mangka-
 32 sambiraka kita, isema da maewa kita? Anoe bare'e sawe mampepoeroengi Anaa ngkalioa, paikanja ndawaikamo kita poera-poera galata, ewambe'imo bare'e da ndawaika kita
 33 wo'oe poera-poera sangkani-ngkani pai Anaa? Isema da mampetisala taoe anoe ndapakajoamo mPoeë Ala? Poeë
 34 Ala jaoe anoe mampakajoa. Isema anoe mangadjeani? Isa i Masehi jaoe anoe mate pai membangoe da maosoe kita, anoe ndate tondo mokana ri Poeë Ala, anoe mampekakaika kita.
 35 Isema da maga'a kita ri towe ndaja mPoeë Isa? Bara mapari, bara mapepa taepe, bara nadoedoeki noe iwali, bara maoro kita, bara ndalambesi, bara ndajooe-jooeka, bara ndapo-
 36 'iwalika? Ewa nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Paloeloe mami komi pai naka bare'e naowe-owe ntaoe mampepate kami;
 37 kami ndakitanaka ewa pinatoewoe anoe da ndaroro. Paikanja ntongo ewantjetoe sangaja-ngaja menangi kita, mangaja
 38 i Poeë anoe mampotowe kita. Maka se'imo manoto ri rajakoe: Bara kapate, bara katoewoe, bara mala'eka, bara angka, bara anoe re'emo se'i-se'i, bara anoe da re'emo raneonja,
 39 bara anoe maroso sindate, bara anoe maroso silaoe, bara noendjaa-ndjaa wo'oe anoe ntaninja, bare'e da re'e mangkoto mampoga'aka kita ri towe ndaja mPoeë Ala, anoe tongawa ri Poeëta Isa i Masehi.

9.

Pampomawo i mPaoeloe To Israeli.

1 Montjo pompaoekoe, mompaoe-mpaoe ri soeara mPoeë
 Isa, bare'e mbambakoe, se'i rajakoe samposabikoe, pai Inosa
 2 mPoeë Ala maintjani, re'e kapepa ndajakoe pai kadjoe'a
 3 ndajakoe anoe bare'e paja-paja. Jakoe se'i koe'agika da ndajali ri Poeë Isa, ane da re'e jaoe jowenja ri wa'a ngka-
 4 sangkompokoe, wa'a ndja'i ngkorokoe, maka taoe setoe To Israeli, anoe ndapapopoana mPoeë Ala, anoe laoe ri tongonja

peawa mPoeë Ala, anoe mampotoempoe wa'a noentoe
 mPoeë Ala, padika mPoeë Ala, panjomba ri Poeë Ala,
 5 podjandji mPoeë Ala, anoe moeli noe wa'a ngkai bangke, pai
 anoe mampomoelika koro mPoeë Isa, anoe ri wawonjamo
 mpodago, Poeë Alamo se'i, anoe taoende-oende bare'e da
 re'e kapoesanja. Ami.

Manawoemo To Israeli, mae ndapapopoana mPoeë Ala.

6 Paikanja banja bara manawoemo wo'oe noentoe mPoeë
 Ala. Maka banja poera-poera anoe napoana nTo Israeli,
 7 sia To Israeli kodjo. Banja wo'oe poera-poera ana i Boera-
 hima kasi'anja moelinja, paikanja: Ri Saki da pomoelimoe.
 8 Posokinja: Banja ana ngkoromoe anoe anamoe kodjo, pai-
 kanja anamoe anoe ndadjandji mPoeë Ala, ntje'e anamoe
 9 kodjo. Maka se'i noentoe mpodjandji mPoeë: Santa'oepa wa-
 wase'i nepa da ma'i moeni jakoe pai da moanamo i Sara. Pai
 10 banja podo ntje'e, i Ribeka wo'oe anoe moana pai taoe sa-
 11 mba'a, ngkaita i Saki. Mae bare'epa toewoe ananja, bare'epa
 napowia bara noendja-ndjaa anoe madago bara madja'a,
 tongawamo pampilisi mPoeë Ala taoe banja gori mpowianja,
 12 paikanja gori noe elo ndaja noe Anoe mampilisi. Ndato'oka i
 13 Ribeka: Anoe toekaka da mepoeë ri anoe toea'i. Ewa nda'oeki
 ri Soera mPoeë Ala: I Jako koepokono, i Esaoe koeporadjoe.

Banja bara bare'e majoa Poeë Ala.

14 Noendjaa da tato'o? Bara bare'e majoa Poeë Ala?
 15 Banja ewantje'e. Maka ndato'oka i Moesa: Da koepokapoeroe
 anoe da rajakoe mampokapoeroe, da koepomeasi-asi anoe
 16 da rajakoe mampomeasi-asi. Ntanoka banja taoe anoe
 mampomata-mata kapoeroe ndaja mPoeë Ala, bara anoe
 mampepali-pali, paikanja anoe ndapokapoeroe mPoeë Ala,
 17 ntje'e da mangarata. Maka ndato'o ri Pirao ri Soera mPoeë
 Ala: Ntje'e pai koepampokaoe siko, da koepantodjoe koea-
 sakoe ri siko, naka bangke ngkateto'okoe ri sambawo lino.
 18 Mewali, ndapokapoeroe mPoeë Ala anoe da rajaa mampo-
 kapoeroe, pai ndapakapeni, anoe da rajaa mampakapeni.
 19 Bara da noeto'o: Makoedja pai ndapepalipa mPoeë Ala

- 20 sala? Isema nale'o da majawati elo ndajaa? Isema ntano siko, toline, da mangantjono Poeë Ala? Anoe ndapomontjoe, bara da nato'oka anoe mampomontjoe: Makoedja siko mampomontjoe jakoe ewantje'i? Bara banja toempoe ntana dongi topomontjoe, pai napangkoto mampomontjoe tana dongi sangkomba, sa'e da mewali tabo madolidi, sa'e tabo woengkaeo? Ewambe'i, ane ndapakatongawa mPoeë Ala kabangke ngkaraoe ndajaa pai ndapakamara kabangke ngkoe-asaa, mampakajomoe rajaa pai mangkariani tabo anoe ndapokaraoe pai naka da maposo ri poerinja, da ndapangkoto mampakatongawa mpodago kabangke mpeawaa, mangkariani tabo anoe ndapokapoeroe, anoe ndatoenggai da mampapeawa?
- 24 Ntje'emo kita se'i, anoe ndapeboo banja dja ri tongo nTo
25 Jahoedi, paikanja ri tongo ntopolamoa wo'oe. Ewa ndato'o ri soera i nabi Hosea: Anoe banja anakoe, ntje'e da koepapoto'o: Anakoe, pai anoe banja pekita ndajakoe, ntje'e da
26 koepapoto'o: Pekita ndajakoe. Mewali, bara rimbe'i ndato'oka taoe setoe: Komi banja anakoe, lairia da ndato'oka si'a:
27 Komi ana mPoeë Ala anoe toewoe. I nabi Jesaja wo'oe meboo-boo, mantjeko To Israeli: Mae ewa imba noe bone ri wiwi ntasi imba nTo Israeli, podo jabinja da ndakekeni mPoeë
28 Ala, maka anoe ndato'o, ntje'e da ndabangani mPoeë Ala ri
29 wawo lino se'i, da ndapowia, bare'emo da masae. Pai ewa nato'o i nabi Jesaja rioenja: Ane bare'e ndadikaka kita mPoeë Ala moeli, sangaja-ngaja kita da mewali ewa To Sodomo, da ndapasiwiaka To Gomora.

Ntje'emo sala nTo Israeli.

- 30 Noendjaamo da tato'o? Se'i ntano: Sa'e topolamoa, anoe bare'e sako mantoenggai kajoa ndaja, ntje'e mangarata,
31 ntanoka kajoa ndaja anoe mopoe'oe ri peaja ndaja. Pai se'i To Israeli anoe mantoenggai kajoa ndaja anoe mopoe'oe ri padika mPoeë Ala, bare'e sako nale'o mabangani padika
32 setoe. Weno pai naka bare'e? Maka bare'e napepali ri peaja ndajanja, paikanja ri paloeloenja padika. Ntje'e pai naka
33 tosoebe ntaoe setoe ri watoe mpontjoebe, ewa nato'o nTjoera mPoeë Ala: Se'i koedika ri Sioni watoe mpontjoebe pai roka ngkatotando, paikanja anoe mangaja, bare'e da ndapakaea.

10.

- 1 Ee wa'a ngkasangkompokoe, wa'a mporani ndajakoe pai
 wa'a mpekakaikoe ri Poeë Ala, da ndapangkekeni mPoeë Ala
 2 taoe setoe. Maka se'i koeposabi: Taoe setoe madojo mampe-
 3 pali Poeë Ala, paikanja bare'e manoto rajanja. Maka bare'e
 naintjani kajoa ndaja, maoe ndawai mPoeë Ala, pai napampe-
 pali anoe napare'e ngkalionja, ntje'e pai naka bare'e naaja
 kajoa ndaja oengka ri Poeë Ala.

Banja Poeë Ala anoe masala.

- 4 Maka Poeë Isamo kapoesa mpadika mPoeë Ala, pai naka
 5 re'e jaoe ngkajoa ndaja ntaoe poera-poera anoe meaja. Maka
 na'oeki i Moesa, manto'o kajoa ndaja anoe mopoe'oe ri
 paloeloe ntaoe padika mPoeë Ala: Anoe mangabangani,
 6 ntje'e da natoewoeri mpadika. Paikanja kajoa ndaja anoe
 mopoe'oe ri peaja ndaja, ewase'i pompaoenja: Ne'e noeto'o
 ri rajamoe: Isema da sawi ndati wawo nTjoeroega, da mampa-
 7 pena'oe i Masehi oengka ndatiria? Bara: Isema da toedoe ri
 Torate, da napapembangoe i Masehi ri tongo ntaoe mate?
 8 Paikanja noendjaa nato'o? Se'i jaoe: Ri siko kare'e noentoe,
 ri ngangamoe, ri rajamoe, ntanoka noentoe mpeaja ndaja
 9 anoe kapepetoemboe: Ane ngangamoe mampepetoemboe
 Poeë Isa pai ane rajamoe mangaja Poeë Isa ndawangoe
 mPoeë Ala ri kapatea, sangaja-ngaja da ndakekeni mPoeë
 10 Ala siko; maka rajata meaja, ntje'e pai taparata kajoa ndaja;
 ngangata mampepetoemboe, ntje'e pai ndapangkekeni mPoeë
 11 Ala kita. Maka ndato'o nTjoera mPoeë Ala: Bara isema ma-
 12 ngaja sira, bare'e da ndapakaea. Maka bare'e mosisala To
 Jahoedi pai topolamoa, maka samba'a-mba'adja poeë ntaoe
 setoe poera-poera, pai maboeja rajaa ri wa'a ntaoe poera-
 13 poera anoe mekakai ri sira. Maka poera-poera taoe anoe
 14 mampeboo to'o mPoeë, ntje'e da ndakekeni. Ewambe'i da
 napampeboo anoe bare'e naaja? Ewambe'i da napadonge ane
 15 bare'e re'e anoe monoentoe? Pai ewambe'i da naponentoe,
 ane bare'e ndapokaoe? Ewa nato'o nTjoera mPoeë Ala:
 Kamawo ndaja, witi ntaoe anoe mangkeni Noentoe ngka-
 toewoe.

Kasondo nTo Israeli bare'e meaja.

- 16 Paikanja banja taoe poera-poera mangaaaja Noentoe
ngkatoewoe. Maka nato'o i nabi Jesaja: Poeë, isema mangaaaja
17 anoe kapetoemboe-toemboe? Mewali, poe'oe mpeaja ndaja,
ntje'e taoe madonge Noentoe, pai padongenja Noentoe poe-
18 'oenja Poeë Isa monoentoe. Paikanja koeto'o: Ara bare'e kodjo
nadonge? Nadonge jaoe, maka nganganja teboereka ri
sambawo lino, noentoenja teboeboesaka djela-djela ri poe'oe
19 jangi. Paikanja koeto'o: Bara bare'e narata ndaja nTo
Israeli? Rioe-rioenja nato'o i nabi Moesa: Da koepapeoemba
ri rajami kanjaoe ndaja ri taoe anoe banja taoe mpodago,
20 karaoe ndajami ri taoe anoe bare'e manoto rajanja. Pai
nataha wo'oe i nabi Jesaja monoentoe ewase'i: Jakoe narata
ntaoe anoe bare'e mampepali Jakoe, Jakoe tongawa ri anoe
bare'e mampeoasi Jakoe. Paikanja manto'o To Israeli,
nato'o: Eo mposaeo koelaenaka palekoe, bara da nakabe
ntaoe anoe wongo pai balanganga.

11.

Banja bara To Israeli ndatadjimo poera-poera.

- 1 Ntje'e pai koepanto'o: Banja bara ndatadjimo mPoeë
Ala anaa? Bare'e kodjo. Maka jakoe se'i To Israeli wo'oe,
2 moeli i Boerahima, lemba i Benjami. Bare'e ndatadji mPoeë
Ala anaa, anoe lawi ndapapopoana. Bara bare'e ndiintjani
anoë nato'o nTjoera mPoeë Ala ri laolita i Elia, anoe mampe-
3 tisala To Israeli ri soeara mPoeë Ala? Poeë, napepate ntaoe
setoe wa'a nabimi, nagero wa'a ngkare'e mpanjombami,
podo jakoe se'i anoe toewoepa, pai se'i napepalimo inosakoe.
4 Pai ewaimbe'i pesono i mPoeë? Pitoentjowoepa taoe koedika,
5 anoe bare'e re'e panjombanja ri Ba'ali. Ewantje'emo wo'oe
re'epa se'i-se'i anoe mojabi, anoe ndapilisi mPoeë Ala ri
6 kaboeja ndajaa. Pai ane kaboeja ndajamo anoe manto'o,
banja ntano paloeloe ntaoe padika, maka ane ewantje'e,
anoë ndato'o kaboeja ndaja, banjamo kaboeja ndaja to'onja.
7 Ewase'imo ntano: Anoe napepali nTo Israeli, ntje'e bare'e
narata. Paikanja naratamo ntaoe anoe ndapilisi; pai anoe
8 ntaninja, ntje'e ndapakapenimo rajanja, ewa anoe nda'oeki ri
Soera mPoeë Ala: Ndapakalintoe mPoeë Ala raja ntaoe setoe,
pai naka bare'e josa noe matanja, pai naka bare'e maino

- 9 ntalinganja, djela eo-eo se'i. Nato'o wo'oe i Daoedi: Pangkoni
ntaoe setoe da mewali parasanja pai djalanja, poroempanja
10 pai pesawanja. Matanja da ndapakaboeta, nakaboengkoemo
ntalikoenna, be da majoa moeni.

Maoe manawoemo To Israeli, da re'e wo'oe pembangoenna.

- 11 Koeto'o ntano: Bare'e bara teparangkadja taoe setoe,
naka terompo mpodago? Bare'e kodjo. Paikanja nakate-
rompo ntaoe setoe, pai napembangoemo ntopolamo, da
12 nakanjae ndaja nTo Israeli. Ane katerompo ntaoe setoe
mewali kakore'e noe lino, pai kapongolinja mewali kakore'e
13 ntopolamo, pagongja kagana noe imbanja. Se'ipa koeto'oka
komi, ee wa'a ntopolamo, kajakoenna soero ntopolamo,
14 koepobangke potetalakoe, bara da koekoto mampakasina
raja ngkasiToJahodikoe, da koepangkekeni taoe setoe sa'e.
15 Maka ane katetadjinja re'e jowenja ri pombekadago mPoeë
Ala pai tolino, kandaratanja moeni bare'e da ntaninja, wa-
16 'anja pembangoe ri kapatenna. Ane magali oejoe mpomota,
magali wo'oe pinoapoe; ane magalimo kale ngkadjoe, ma-
gali wo'oe ra'anja.
- 17 Paikanja ane ndajali ra'a ngkadjoe sa'e, pai siko, ra'a
ngkadjoe ntaninja, ndapomoeja ri wakanja pai noekatoe-
woeka wa'a lite anoe oengka ri kale ngkadjoe kandekoenna,
18 ne'e ntano noepekioendeka pantjawanimoe ra'a setoe. Ane
ntje'e noepekioendeka, pepewoloka: banja siko mampatoe-
19 woe kalenna, kalenna mampatoewoe siko. Bara da noeto'o:
Ndajalimo ra'anja sa'e, naka jakoe da ndapomoeja ri wa-
20 kanja. Montjo, ndajalimo, maka bare'e re'e peaja ndajanja,
pai siko ndadika, maka meaja. Ne'e mobangke-bangke,
21 moroeana da maeka rajamoe. Maka ane bare'e ndapoka-
poeroe mPoeë Ala anoe ra'anja kodjo, bare'e wo'oe da nda-
22 pokapoeroe siko. Peole ntano kapoeroe ndaja mPoeë Ala
pai padjeania: ri taoe manawoe padjeania, kapoeroe ndajaa
ri siko, ane noekekeni kapoeroe ndaja setoe, ane bare'e, siko
23 da ndajali wo'oe. Pai taoe anoe ndajalimo, ane bare'e medika
ri pantalikoenna Poeë Ala, sangaja-ngaja da ndapomoeja
moeni ri wakanja, maka ndakoto mPoeë Ala da mampomoeja
24 moeni taoe setoe ri wakanja. Maka ane siko ndatiņa ri

kadjoe jopo pai ndapomoeja ri pinamoeja, maoe lawi banja ra'a mpinamoeja siko, pagonja taoe anoe lawi ra'a mpinamoeja, da ndakoto ndapomoeja ri pinamoejanja ngkalionja.

Toenggai ndaja mPoeë Ala, topolamoa da meaja, To Israeli da ndakekeni.

- 25 Setoe pai naka bare'e koepokono mantjamboenika komi paoe kodi se'i, ne'e mewoke rajami, To Israeli saga'a meratamo kapeni ndajanja, djela-djela ri pesoea ntopolamoa
- 26 poera-poera; ane ewantje'emo wa'a nTo Israeli da ndakekeni mPoeë Ala. Ewa anoe nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Oengka ri Sioni da ma'i anoe meosoe, ntje'e da mangajali wa'a mpo-
- 27 denggo i Jako. Pai se'i podjandjikoe pai taoe setoe: bare'emo
- 28 da koekitanaka salanja. Maoe meewa ri Noentoe ngkatoewoe taoe setoe, ntje'e rasimi, paikanja si'a wo'oe ndapiliši; setoe pai ndapampotowe mPoeë Ala, mangaendo wa'a ngkainja.
- 29 Maka bare'e ndapontjoso mPoeë Ala kaboeja ndajaa pai
- 30 pampebooa taoe. Maka ewa komi owi meewa ri Poeë Ala, paikanja se'i-se'i ndiratamo kapoeroe ndaja, ntongo taoe
- 31 setoe meewa ri Poeë Ala, ewantje'emo taoe setoe ndato'o topeewa ri Poeë Ala, ntongo komi ndapokapoeroe mPoeë Ala, naka re'e wo'oe ntilanja ri kapoeroe ndaja mPoeë Ala.
- 32 Maka ndakekeni mPoeë Ala taoe setoe mpotimali-mali ri peewanja ri sira, da ndapangkoto mampokapoeroe poera-
- 33 poeranja. Bangke ntano kajomboe ngkakore'e pai kalo'e pai pangaintjani mPoeë Ala. Bare'e da takoto mampepali wa'a
- 34 ntangara ndajaa, bare'e da tarata ndaja wa'a ndjajaa. Maka isema lawi naintjani anoe ndato'o mPoeë Ala ri rajaa? Bara
- 35 isema sampogomboa poea? Bara isema mangawaika sira bara noendjaa-ndjaa pai naka da ndawaika si'a mPoeë Ala moeni?
- 36 Maka poera-poera oengka ri Poeë Ala pai ndati Poeë Ala pai ndeki Poeë Ala kare'enja; siramo toempoe mpeawa anoe bare'e da re'e kapoesanja. Ami.

12.

Ndipakagali koromi.

- 1 Gori ngkapoeroe ndaja mPoeë Ala, koepatoedjoeki komi, ee wa'a ngkasangkompokoe, koromi da ndipowia ponjomba

anoe toewoe, anoe magali, anoe ndapokono mPoeë Ala, maka
 2 ntje'e ponjombami anoe montjo. Pai ne'e ndipasiwiaka
 koromi pai toline sonde, paikanja rajami da mewali ntaninja
 ri katebalisakanja, da ndipangkoto mampakanoto elo ndaja
 mPoeë Ala, ntanoka anoe majoa, anoe madago, anoe malio-
 3 goe. Gori ngkapoeroe ndaja mPoeë Ala anoe ndawaikamo
 jakoe, koepatoedjoe ki komi poera-poera, ne'e ndipakabangke
 rajami, mantangara anoe ri wawo mpangkotomi, paikanja
 da nditoenggai anoe gori mpangkotomi, gori mpeaja ndaja
 4 anoe ndatilaka komi mPoeë Ala. Ewa ri korota, anoe samba'a-
 mba'adja, maria parewata, paikanja bare'e sawia-wia pote-
 5 talanja, woengka teasamba'a, ewantje'e wo'oe kita poera-
 poera sangkoro-ngkoro ri Poeë Isa pai woengka teasamba'a
 6 kita se'i samba'a ewa parewa ntjamba'anja. Mosisala po-
 mbaita, gori ngkapoeroe ndaja mPoeë anoe mawai. Ane
 ndawaika siko pombai da monoentoe, ponoentomo gori
 mpeaja ndajamoe; ane pombaimoe manga'ati joenoe, ntje'emo
 da noetangara; ane goeroe siko, pantangaramo kagoeroemoe;
 8 ane noekoto mopatoedjoe, patoedjoemo joenoe; ane re'e
 anoe da noetilaka joenoe, nakaboeja ndajamoe mantila; anoe
 tadoelako, nakadojo si'a; anoe mampokapoeroe joenoe,
 kapoeroe ndajanja da napokawongko.

Patoedjoe da mampotowe joenoe.

9 Towe ndaja ne'e da kambamba-mbamba. Ndiporadjoe
 10 anoe madja'a, ndipomawo anoe madago. Ndipotowe samba'a
 samba'anja, ewa taoe mokasangkompo; ndiwai pandiri
 11 mantoebonenaka joenoe. Ne'e malose komi, paikanja ndi-
 12 kadojo, nakaramoe ndajami; ndiloeloe i Poeë. Ndipokawongko
 anoe ndipomata-mata, ndipakajomboe rajami ane ndadjeani
 13 komi; ne'e ndiowe-owe mekakai ri Poeë. Katoewoe ntaoe
 anoe madojo ri ponjomba ri Poeë Ala, ndinga'ati, ndipaka-
 boeja rajami ri linggona.

14 Anoe madoedoeki komi, ntje'e ndipekakaika anoe ma-
 dago; podo anoe madago da ndipekakaika joenoe, ne'e anoe
 15 madja'a. Nakawongko ndajami sangkani-ngkani pai anoe
 mawongko rajanja, ndipotoemangi sangkani-ngkani pai taoe
 16 anoe motoemangi. Ndiposintoewoeka joenoe; ne'e nditoe-
 nggai da mobangke-bangke, paikanja anoe kodi katoewoenja

da ndipeeli. Ne'e ndito'o ri rajami, podo komi anoe lo'e.
 17 Anoe madja'a, ne'e ndipesawaka anoe madja'a, paikanja
 18 ndipakaboeja rajami ri taoe poera-poera. Ane ndikoto, gori
 19 mpangkotomi, ndiposintoewoeka taoe poera-poera. Ne'e me-
 sawa, ee kasangkompokoe, pesawa da ndiwaika karaoe
 mPoeë Ala, maka nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Pesawa
 Jakoemo mantangara; Jakoemo da mampesawaka komi,
 20 ewase'e noentoe mPoeë Ala. Pagonja, ane maoro iwalimoe,
 pakoni; ane mangaoe nganganja, waika anoe ndainoe; ane
 ewantje'e powiamoe, bare'emo da nakoto mampo'iwalika
 21 siko. Ne'e komi da nanangi noe anoe madja'a, paikanja
 anoe madja'a da ndinangika anoe madago.

13.

Taoe ri wawonja pai taoe ri aranja.

1 Taoe poera-poera da medonge ri anoe ri wawonja, maka
 bare'e re'e taoe moparenta, sangadi anoe ndadika mPoeë Ala.
 Pai ane re'e taoe moparenta, Poeë Ala anoe mampakanoto
 2 kare'enja. Mewali, anoe meewa ri taoe moparenta, naewa
 padika mPoeë Ala, pai anoe maewa, ntje'e mangkelo hoe-
 3 koenja. Maka topoparenta bare'e da ndapokaeka ntaoe
 majoa, paikanja taoe modenggo mampokaeka. Ane noepo-
 kono da toewoe bare'e mampokaeka topoparenta, nakadago
 ngkatoewoemoe, sangaja-ngaja siko da naoende ntopopare-
 4 nta. Maka taoe setoe Poeë Ala wo'oe anoe mampokaoe, naka-
 dago ngkatoewoemoe. Paikanja, ane bare'e madago katoe-
 woemoe, pokaekamo, maka taoe setoe bare'e bara mopenai
 ngkabongo, maka Poeë Ala mampokaoe da mangahoeke
 5 taoe madja'a. Setoe pai nakanoro taoe sondo da medonge
 ri topoparenta, banja dja boi da ndahoekoe ri poerinja,
 6 paikanja nakarodo ndajami wo'oe. Setoe pai ndipawaika
 topoparenta asele wo'oe, maka taoe setoe ndapokaoe mPoeë
 Ala pai naka bare'e naowe-owe mampotetala paroeroenja
 7 asele. Waikamo taoe setoe anoenja woengka-woengka, ane
 asele, naka aselemo, ane roeroepi, naka roeroepimo, ane
 pantoeboenaka, naka pantoeboenakamo, ane ponjomba, naka
 ponjombamo.

Bangani mpadika mPoeë Ala.

- 8 Ne'e moinda-inda ri joenoe, wa'anja inda ntjamba'a ri
 9 samba'anja, da mombepotowe, maka anoe mampotowe
 10 joenoenja, nabanganimo padika mPoeë Ala. Maka wa'a
 mpadika mPoeë Ala: Ne'e mosalara, ne'e mepepate, ne'e
 melima, bara padika noendjaa wo'oe, tepasambaka ri paoe
 se'i: Joenoemoe da noepotowe ewa pampotowemoe koromoe.
 10 Bare'e napepali ntowe ndaja kanawoe noe joenoe; pabangani
 mpadika ntano towe ndaja.

Kama'i noe Eo ngkapoesa.

- 11 Sandjaja wo'oe, ndiintjani tempo se'i, gorinjamo komi
 da menaa ri kajoremi. Maka pantima mPoeë Ala kita mo-
 soemo sakodi, banjamo ewa owi, ri pontepoe'oeta meaja ri
 12 Poeë Ala, kalawanja. Masaemo kawenginja, mosoemo reme.
 Da tadikamo wa'a mpowia mbengi, da tapopoedjoe ngkoromo
 13 rengko ndeme. Wa'a mpolengkota nakadagomo, ewa njanjata
 ri eo, banja ri pangkoni bangke pai ri kajangoe, banja ri
 paloeloe wa'a mpongkelo ngkorota, banja ri popaiso pai ri
 14 kasina ndaja. Paikanja koromi da ewa koro mPoeë Isa, pai
 ne'e ndipatoewoe gaga koromi pai nakabangkemo mpo-
 ngkelonja.

14.

Taoe da mombepokapoeroe.

- 1 Ndipokapoeroe taoe anoe bare'epa maroso peaja nda-
 2 janja, pai ne'e ndiponoentoesi anoe napokanee ndaja. Maka
 sa'e manto'o: maja da mangkoni poera-poera, paikanja anoe
 3 bare'e maroso rajanja, ntje'e mangkoni ira ngkadjoe. Anoe
 mangkoni poera-poera, ne'e napasari anoe mompali, pai anoe
 mompali ne'e napasari anoe mangkoni poera-poera, ne'e
 natieli anoe mompali, maka taoe setoe wo'oe ndakekeni
 4 mPoeë Ala. Sangkoedja siko, mantieli anamajoenoe ntaoe?
 Katoanja bara kanawoenja, poeënja anoe maintjani. Pai da
 toa taoe setoe, maka ndakoto mPoeënja mampakatoa si'a.
 5 Sa'e manjanja da mampilisi eo, sa'e napasawia-wia eo poera-
 poera; djamo da nakanoto ndaja ntjamba'a pai samba'a.
 6 Anoe mampilisi eo, napilisika i Poeë, pai anoe mangkoni

- poera-poera, ri soeara mPoeë pangkoninja, maka naoende
 i Poeë; pai anoe mompali, ri soeara mPoeë pompalinja, maka
 7 naoende wo'oe i Poeë. Maka bare'e re'e ri kita se'i anoe toewoe
 dja ri jowenja ngkalionja, pai bare'e wo'oe re'e anoe mate
 8 ri jowenja ngkalionja. Toewoe kita, ri soeara mPoeë katoe-
 woeta, mate kita, ri soeara mPoeë kapateta; toewoe, mate,
 9 kita se'i ndakekeni mPoeë Ala. Maka se'i jowe ngkapate
 mPoeë Isa pai katoewoea moeni, da ndapangkekeni taoe
 mate pai taoe toewoe.
- 10 Makoedja ntano siko mantieli kasangkompomoe? Bara
 siko, makoedja pai noepamposari kasangkompomoe? Maka
 kita poera-poera da ndapeboo ri soeara i Masehi, da ndapa-
 11 ntimba kita. Maka nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Toewoe
 Jakoe, panto'o i mPoeë, taoe poera-poera da momboekotoe
 ri soearakoe, nganga ntaoe poera-poera da mampetoemboe
 12 to'o mPoeë Ala. Woengka teasamba'a kita da mangakoe
 powianja ri soeara mPoeë Ala.

Ne'e mombeposari.

- 13 Ne'emo ntano kita da mombeposari; pagonja ewase'i da
 panto'o ndajami: Ne'e da tapakalose, bara da tapakawila
 14 raja noe joenoe. Se'i koeintjani pai manoto rajakoe ri Poeë
 Isa: bare'e re'e anoe kapali ngkalionja. Paikanja taoe anoe
 mampompalika bara noendjaa-ndjaa, ri si'a jaoe kapali.
 15 Maka ane noerikati kasangkompomoe mangkoni bara noe-
 ndjaa-ndjaa, bare'emo noeposintoewoeka si'a ri djaja ngka-
 towe ndaja. Ne'e da nanawoesaka mpangkonimoe taoe anoe
 16 nda'osoe mPoeë Isa ri kapatea. Ne'e ntano ndaponoentoeki
 17 katoewoemoe anoe madago. Maka banja ri pangkoni pai ri
 panginoe kalaoe mpoparenta mPoeë Ala, paikanja ri kajoa
 ndaja pai ri karodo ndaja pai kawongko ndaja ri Inosa mPoeë
 18 Ala. Anoe ewantje'e pepoeënja ri Poeë Isa, ntje'e ndapokono
 19 mPoeë Ala pai natoeboenaka ntaoe. Ntje'e pai tapampepali
 anoe mampare'e karodo ndaja pai pawangoe raja noe joenoe.
 20 Ne'e noepakadja'a powia mPoeë Ala ri pangkonimoe. Bare'e
 re'e anoe kapali ngkalionja, paikanja taoe anoe mangkoni
 21 ntongo napetangani ndajanja, ntje'e bare'e madago. Moroeana
 ne'e mangkoni sanga mpinatoewoe, ne'e manginoe anggoro,
 22 bara noendjaa-ndjaa anoe napokarika noe joenoe. Peaja

ndaja anoe ri siko patoewoe ri rajamoe, djamo da ndapangkita i mPoeë Ala. Anoe bare'e re'e aoe da napampetisalaka rajanja, mampowia anoe lawi napomadago, ntje'e madago
 23 katoewoenja. Paikanja anoe mangkoni ntongo bata rajanja, ntje'e masalamo, maka banja ri peaja ndajanja pangkoninja. Poera-poera anoe bare'e mopoe'oe ri peaja ndaja, ntje'e masala.

15.

Anoe maroso pai anoe bare'e maroso.

1 Kita anoe maroso raja sangaja-ngaja da mangkojo wa'a ngkalenge noe joenoe anoe bare'e maroso raja; ne'e podo da
 2 tapokawongko karoso ndajata ngkaliota. Woengka-woengka komi da mampokawongko joenoenja, nakare'e noe jowe
 3 ntje'e pai ri pawangoe si'a. Ewa i Poeë Isa, bare'e ndapokawongko koroa, paikanja ndaloeloemo paoe se'i ri Soera mPoeë Ala: Wa'a mposari ntaoe, anoe mamposari komi, konomo
 4 jakoe. Maka poera-poera anoe nda'oeki owi, nda'oekika kita, nakare'e joweta da tapangkoto mekekeni ri anoe tapomata-mata, gori ngkajoe'oe ndajata pai karoso ndajata,
 5 anoe oengka ri Noentoe mPoeë Ala. Poeë Ala ntano, anoe toempoe ngkajoe'oe ndaja pai karoso ndaja, da mawaika komi da toewoe simpande raja, gori ndaja i mPoeë Isa,
 6 da ndipangkoto maoende Poeë Ala, Papa i mPoeë Isa, sintoewoe rajami, samba'a-mba'a ngangami.
 7 Aginja, ndipombepokapoeroe wa'a ngkomi, ewa Poeë
 8 Isa, anoe mampokapoeroe kita, mampapeawa Poeë Ala. Se'i koeto'o: Ndapariaraka mPoeë Isa koroa taoe anoe ndasoena, mampakamontjo Noentoe mPoeë Ala, da ndapabangani wa'a
 9 mpodjandji mPoeë Ala ri taoe piamota; pai napangkotomo ntopolamoa maoende Poeë Ala, mangaepe kapoeroe ndajaa, ewa nda'oeki: Setoe pai koepampetoemboe to'omi ri tongo
 10 ntopolamoa, pai koepaoende to'omi ri polingakoe. Pai se'i: Nakawongko ndajami, ee topolamoa, sangkani-ngkani pai
 11 kasandaja-ndaja i mPoeë. Se'ipa: Ee wa'a ntopolamoa, ndioende i Poeë, wa'a ntaoe da mampakabangke sira.
 12 Pai se'i nato'o i Jesaja: Da toewoe kale ngkadjoe i Isai pai da re'e anoe membangoe da mangkekeni wa'a ntopolamoa. Sira da napomata-mata noe wa'a ntopolamoa.

- 13 Poeë Ala, anoe toempoe noe anoe tapomata-mata, da mampakaliogoe kawongko ndajami pai karodo ndajami ri peaja ndajami, da ndipangkoto mampomata-mata poera-poera ri koeasa noe Inosa mPoeë Ala.

Patoedjoe mpengaja-ngaja.

- 14 Manotò ri rajakoe, ee wa'a ngkasangkompokoe, komi poera-poera maboeja kodjo rajami, bangke paintjanimi, pai
 15 ndipangkoto mombepatoedjoe. Ri soerakoe se'i maroso sakodi paoekoe sa'e, maka da rajakoe da mampapaendoka komi bara noendjaa-ndjaa gori ngkapoeroe ndaja anoe nda-
 16 waika jakoe i mPoeë Ala, da mewali soero i mPoeë Isa ri wa'a ntopolamoà, mampepetoemboe Noentoe ngkawongko ndaja anoe oengka ri Poeë Ala, da napewali ntopolamoà ewa pombai anoe ndapokono mPoeë Ala, ndapakagali noe Inosa
 17 mPoeë Ala. Setoe pai koepampokawongko poera-poera anoe kono Poeë Ala ri Poeë Isa i Masehi. Maka bare'e koetaha mampetoemboe ntaninja, sangadi anoe ndapekipowia mPoeë
 18 Isa ri jakoe, da mangkeni topolamoà ri peaja ndaja, ri ponoentoe koe pai ri polengkokoe, ri papangkitakoe petondoni ngkoeasa i mPoeë mpengaja-ngaja, gori ngkaroso noe Inosa mPoeë Ala. Mewali, koepetoemboemo Noentoe i mPoeë Isa
 19 bara rimbe'i-mbe'i, oengka ri Jeroesale, djela-djela ri Iliria. Wa'anja se'i bare'e koelapasaka, mampepetoemboe Noentoe
 20 mPoeë Isa bara rimbe'i bare'epa sangkani napepetoemboe ntaoe, boi da koewangoe banoeakoe ri nono joenoe, ewa nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Anoe bare'epa sangkani nda-
 21 petoemboeka Noentoea, ntje'e da mangkita pai anoe bare'epa sangkani madonge, ntje'e da maintjani. Ntje'e pai naka mariangkani bare'e koekoto ndjo'oe ri
 22 komi. Paikanja se'i-se'i bare'emo re'e djajakoe da mangkeni Noentoe ngkatoewoe ri tana se'i pai maria nta'oemo
 23 mawo rajakoe da ndjo'oe ri komi. Kobelaanja, ane da mo-soemomba jakoe ri tana Sipanjo, da koeme'onto ri komi. Koepomata-mata ri polioekoe da mampeole komi, nepa komi da mampapoiwo jakoe, da liee ndjairia, ane osamo
 24 sakodi rioenja mawo ndajakoe ri komi. Paikanja se'i-se'i jakoe ntongo melindja ri Jeroesale, da mangkadoedoengi

- 26 wa'a ngkasandaja-ndaja ndjairia. Maka re'e doi anoe nawai
nTo Makedonia pai To Akaja gori ngkaboeja ndajanja, gala
27 ntaoe kaasi-asi ri kasandaja-ndaja ri Jeroesale. Gori ngkaboe-
ja ndajanja, paikanja moindamo taoe setoe ri kasandaja-
ndaja ri Jeroesale. Maka ane narata ntopolamo a tilanja ri
panta anoe narata ngkasandaja-ndaja oengka ri Poeë Ala,
manoro kasandaja-ndaja da re'e wo'oe tilanja ri anoe napo-
28 toempoe ntopolamo. Mewali, ane poeramo koepowia setoe
pai koetondjoekamo taoe setoe pombai anoe koekeni, da
mosoemomba jakoe ri tana Sipanjo, pai da me'onto ri
29 komi. Pai koeintjani, ane da djelamo jakoe, sangaja-ngaja
da koekenika komi kaboeja ndaja mPoeë Isa.
- 30 Koeperapi ri komi, ee wa'a ngkasangkompokoe, mampa-
paendoka komi Poeë Isa pai towe ndaja noe Inosa mPoeë
Ala, da mamposipo'iwalika jakoe, ntongo mampekakaika ri
31 Poeë Ala, da ndapangkariani jakoe, boi da nadja'ati ntaoe
anoë bare'e meaja ri Poeë Isa, ri tana Joedea, pai se'i wo'oe:
pangkadoedoengikoe wa'a ngkasandaja-ndaja ri Jeroesale, da
32 napampokono ntaoe setoe, da koekadjela ri komi mawongko-
wongko raja ane ndawai mPoeë Ala, nepa da koepokawongko
wa'a ngkomi. Poeë Ala, toempoe ngkarodo ndaja, da ma-
ngkariani komi. Ami.

16.

Patoedjoe pai potabea.

- 1 I Pebe, kasangkompota anoe mamposikariani kasandaja-
2 ndaja ri lipoe Kengkere'e koepekikariani ri komi, da ndipo-
linggona, maendo-endo i Poeë, ewa kasandaja-ndaja i mPoeë
anoë montjo; da ndikadoedoengi mpodago ane natako komi,
maka maria taoe nakadoedoengi, jakoe samba'a.
- 3 Potabeakoe ri Parisila pai Akila, sampotetalakoe ri
4 soeara i Isa i Masehi, anoe bare'e mampepoeroengi inosanja
da mantoewoeri jakoe, pai banja podo jakoe, anoe maepe
kaboeja ndajanja, paikanja wa'a ngkasandaja-ndaja ri tana
5 ntopolamo. Potabeakoe wo'oe ri wa'a ngkasandaja-ndaja
anoë maroo-roo ri banoea ntaoe setoe. Potabeakoe ri Epe-
netoe anoe koepomawo, anoe rioe-rioenja meaja ri Poeë Isa
6 ri wa'a nTo Asia. Potabeakoe ri Maria, anoe madojo kodjo
7 mampotetalaka komi. Potabeakoe ri Andoronikoe pai Djoe-

- nia, kasiToJahoedikoe pai joenoekoe ri taroenggoe, taoe anoe
 madago kateto'onja ri wa'a ntjoero i mPoeë Isa, anoe ma-
 8 mpesindioeka jakoe meaja ri Poeë Isa. Potabeakoe ri Ampi-
 9 liatoe, anoe koepomawo ri Poeë Isa. Potabeakoe ri Oeroe-
 banoe, sampotetalata ri soeara i mPoeë Isa pai i Sitaki anoe
 10 koepomawo. Potabeakoe ri Apele, anoe maroso rajanja
 mekekeni ri Poeë Isa. Potabeakoe ri taliwanoea i Arisito-
 11 boeloe. Potabeakoe ri Herodio, dja'ikoe. Potabeakoe ri
 12 taliwanoea i Narikisoe, anoe meaja ri Poeë Isa. Potabeakoe
 ri Taripena pai Tariposa, we'a anoe mampotetalaka i Poeë.
 Potabeakoe ri Perisi, anoe koepomawo, we'a anoe madojo
 mampotetalaka i Poeë. Potabeakoe ri Roepoe, taoe ndapilisi
 14 i mPoeë pai inenja, anoe koepoine wo'oe. Potabeakoe ri
 Asingkiritoe, i Pelego, i Hereme, i Patoroba, i Herema pai
 15 wa'a ngkasandaja-ndaja anoe maroo-roo pai si'a. Potabeakoe
 ri Pilologoe pai i Djoelia, i Nereoe pai kasangkompnja we'a,
 i Olimpa pai wa'a ngkasandaja-ndaja anoe maroo-roo pai
 16 si'a. Ndipombepotabeasi, ndipombeekisi samba'a ri samba-
 'anja, gori mpombeeki ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Wa'a
 ngkasandaja-ndaja i mPoeë motabea ri komi.
- 17 Koepatoedjoeki komi, ee wa'a ngkasangkompkoe, da
 mampeole taoe anoe mampare'e posisala pai popaiso, meewa
 ri wa'a mpatoedjoe anoe ndidongemo ri kami; taoe setoe da
 18 nditalikoesi. Maka anoe napepali ntaoe setoe, ntje'e banja
 Poeëta Isa, paikanja kabosoe ngkompnja, pai nalegosi raja
 ntaoe, anoe bare'epa lo'e, ri kamominja mompaoe-mpaoe pai
 19 kaloeloenja monoentoe-noentoe. Maka peaja ndajami ba-
 ngkemo kateto'onja; setoe pai koepampokawongko komi,
 paikanja koepokono komi da lo'e mampowia anoe madago,
 20 pai bare'e da mosigalo pai anoe madja'a. Poeë Ala, anoe
 toempoe ngkarodo ndaja, da ronga mawai i Madja'a da
 naidjaki mbitimi. — Kapoeroe ndaja mPoeëta i Isa da tilami.

Kapoesanja.

- 21 I Timoteoe, sampotetalakoe, pai i Loekioe, pai i Djaso,
 22 pai i Sosipate, dja'ikoe, motabea ri komi. Jakoe, i Teretioe,
 anoe ma'oe kimo soera se'i, motabea ri komi, kasangkompkoe
 23 ri Poeë. I Gajoe, anoe mampolinggona jakoe pai wa'a ngka-
 sandaja-ndaja, motabea ri komi. I Erasitoe, topangkariani

doi noe lipoe, pai i Karatoe, kasangkompota, motabea ri
24 komi. Kapoeroe ndaja i mPoeëta Isa i Masehi da galami
komi poera-poera. Ami.

25 Anoe makoeasa mampakaroso rajami ri Noentoe ngka-
toewoe aoe koepetoemboemo, pai ri Poeë Isa anoe koepa-
paintjanika komi, mangalokaka komi paoe anoe tesamboeni-
26 mo oengka ipiamo, paikanja se'i-se'i ndapakatongawamo pai
ndapepetoemboeka wa'a ntopolamo a oengka ri Soera noe
wa'a nabi, gori ngkaelo ndaja mPoeë Ala, anoe bare'e re'e
27 kapoesanja, da napeaja ntopolamo, Poeë Ala, anoe ngkalioa
maintjani poera-poera, sira da taoende-oende ri Poeë Isa,
gori ngkabangke ngkatoewoea, bare'e da re'e kapoesanja. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe anoe ka'isa ri To Korinti.

1.

Potabea pai paoende i mPaoeloe Poeë Ala.

- 1 Se'i soera oengka ri Paoeloe, anoe ndapeboo da mewali
soero mPoeë Isa i Masehi gori ntjongka mPoeë Ala, pai
2 oengka ri kasangkompota i Sotene, rata ri wa'a ana mPoeë Ala
ri Korinti, taoe anoe ndapakagali ri pampokasangkompokanja
i Poeë Isa, anoe ndapeboo da mewali taoe magali, sangkani-
ngkani pai taoe poera-poera anoe mampeboo to'o mPoeëta
Isa i Masehi, Poeënja pai Poeëta, bara rimbe'i-mbe'i kare'e-
3 nja, komi da ndawaika mPoeë Ala Papata, pai i Isa i Masehi
Poeëta, kapoeroe ndajaa pai karodo ndajami.
- 4 Bare'e koeowe mampokawongko komi ri soeara mPoeë
Ala, kaboeja ndaja i mPoeë anoe ndawaika komi ri pampo-
5 kasangkompokami i Masehi Isa: maka kore'emo mpodago
6 komi ri sira, ri wa'a mpaoemi pai wa'a mpangaintjanimi.
7 Ewantje'emo kainti mpampetoemboe i Masehi ri komi; rantani
bare'e re'e pombai mPoeë Ala ri taoe ntaninja anoe bare'e
woengka komi, mampopeasi pepapamara mPoeëta Isa i
8 Masehi. Siramo da mampakatodo rajami, djela-djela ri
kapoesanja, naka ne'e re'e anoe ndaposarika komi ri reme
9 mPoeëta Isa i Masehi. Bare'e bali-bali Poeë Ala, anoe manga-
like komi da mampokasangkompoka Anaa, Poeëta Isa i
Masehi.

Kasandaja-ndaja anoe mosisala.

- 10 Koeperapi kodjo ri komi, wa'a ngkasangkompokoe,
mantjabo to'o mPoeëta Isa i Masehi: ndipasintoewoe rajami,
pai ne'e ndiwai da patesandjajaka rajami; da ndipapombe-
kekeni rajami, samba'a-mba'a rajami pai nawa-nawami.

11 Ee wa'a ngkasangkompokoe, napetoemboeka jakoe
 12 ngkasantjontjombori i ngKoloë, kakominja re'e popaiso. Pai
 koepanto'o ewaintje'e, maka samba'a samba'a komi re'e
 paoenja ngkalionja manto'o: Jakoe anagoeroe i mPaoeloe!
 Jakoe maloeloe i Apolo! Jakoe maaja i Kepa! Jakoe joenoe
 i Masehi!

13 Bara tetila-tila i Masehi? Bara i Paoeloe ndapakoe ri
 kadjoe maosoe salami? Bara to'o i mPaoeloe ndapapasoe'oe-
 14 ka komi ri ndaparioe? Mawongko rajakoe bare'e re'e taoe
 15 koerioe, sangadi i Karipoe pai i Gajoe. Naka ne'e re'e taoe
 16 manto'o to'okoe koepapasoe'oeka si'a ri ndaparioe. Io kodjo,
 re'epa ntano si Setepana anoe koerioe; anoe ntaninja bere'e
 17 koeintjani anoe koerioe. Maka jakoe banja ndapokaoe i
 mPoeë Isa da moparioe, paikanja da mampetoemboe Noe-
 ntoe ngkatoewoe; banja wo'oe ri kalo'e mpompaoe-mpaoe,
 naka ne'e dja ngkabongo kapate i Masehi ri kadjoe.

Peintjani i mPoeë Ala pai peintjani ntaoe.

18 Lawi pampetoemboe kapate i mPoeë ri kadjoe napo-
 paoe-tengo ntaoe anoe da tetadji, paikanja kita, taoe nda-
 19 sorepaka, tato'o koeasa mPoeë Ala. Maka lawi nda'oeki ri
 Soera mPoeë Ala: Peintjani ntaoe lo'e da koepapaja, pai
 20 lo'e ntaoe anoe majomboe nawa-nawanja, da koewaro. Mbe-
 'imo ntano taoe lo'e rajanja? Mbe'imo pandita? Mbe'imo
 taoe anoe mampepewoloka poe'oe mpewali lino se'i? Banja
 ndabali mPoeë Ala kalo'e ntolino pai napewali katengo?
 21 Maka oea, gori ngkajoa mPoeë Ala, bare'e narata ndaja
 ntolino kasiranjari ri kalo'enja, ndapokonomo mPoeë Ala taoe
 anoe meaja da naosoe ngkatengo anoe ri Noentoe ngkatoewoe.
 22 Maka lawi To Jahoedi mampekitoedjoe petondoni, pai To
 23 Garika mampekitoedjoe peintjani, paikanja kami mampe-
 toemboe i Masehi ndapakoe ri kadjoe, anoe dja naposari nTo
 24 Jahoedi, napopaoe-soa nTo Garika, paikanja taoe anoe nda-
 peboo, bara To Jahoedi bara To Garika, manto'o kantje'enja
 25 i Masehi, roso mPoeë Ala pai peintjani mPoeë Ala. Maka
 paoe soa i mPoeë Ala maroeoe peintjani ntolino, pai kalente
 i mPoeë Ala manangi roso ntolino.
 26 Maoedja ndipepewoloka, ee wa'a ngkasangkompoe, ri
 wa'a ngkomi anoe ndapeboo bare'e maria taoe lo'e, gori

ngkatoewoemi toline, bare'e maria taoe makoeasa, bare'e
 27 wo'oe maria taoe anoe bangke katoewoenja; paikanja anoe
 nato'o ntolino tengo, ntje'emo ndapilisi mPoeë Ala da
 mampakaea taoe lo'e; anoe nato'o ntolino malente, ntje'emo
 28 ndapilisi mPoeë Ala da mampakaea anoe maroso; pai anoe
 nato'o ntolino kodi ngkatoewoe pai anoe naposari, ntje'e
 ndapilisi mPoeë Ala, pai anoe bare'e mojowe, da napampa-
 29 kapaja anoe re'e jowenja, naka ne'e mobangke-bangke wa'a
 30 ntolino ri soeara mPoeë Ala. Paikanja oengka ri sira pai
 ndiparata katoewoemi ri Masehi Isa, anoe ndawaika kita i
 mPoeë Ala da tapokalo'e ndaja, da tapokajoa ndaja, da
 31 tapokalino ndaja pai tapokateosoe; napewali ewa anoe
 nda'oeki: Anoe mowani, napampowani Ka'iPoeëIsanja.

2.

1 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ewantje'emo se'e jakoe,
 karatakoe madadoe komi mampetoemboe Noentoe mPoeë
 Ala, banja mampetoedjoeka kadago mpompaoe bara pei-
 2 ntjani. Maka pamba'akoe be da re'e ntaninja anoe da
 koeintjani ri komi, sangadi i Isa i Masehi ndapakoe ri kadjoe.
 3 Kadjelakoe ri komi malentekoe, maekakoe pai ma'ai kaka-
 4 ndende-ndende ndajakoe; pompaoekoe pai popatoentoekoe
 banja wo'oe paoe mpenangi gori ngkalo'e ntolino, paikanja
 5 mampakatongawa Inosa pai roso, da naka banja ri kalo'e
 ntaoe popoe'oe mpeaja ndajami, paikanja ri koeasa mPoeë
 Ala jaoe.

Peintjani anoe montjo.

6 Sangaja-ngaja kapasowa jaoe paoe mpeintjani ri taoe
 anoe masoeamo, paikanja banja peintjani ntolino se'i, bara
 7 peintjani ntopoparenta ri toline se'i, anoe da pajasi; anoe
 kapapadongeka komi, ntje'emo kajomboe noe nawa-nawa
 mPoeë Ala, anoe tesamboeni, anoe lawi ndapakanoto mPoeë
 8 Ala da mampapeawa kita, kabare'epanja re'e lino. Bare'e
 re'e ri wa'a ntopoparenta ri lino se'i anoe marata ndaja;
 maka ane narata ndaja, bare'e da napakoe ri kadjoe Toempoe
 mpeawa.
 9 Paikanja ewa nda'oekimo: Anoe bare'e sangkani nakita
 noe mata, bara nadonge ntalinga, bara meoemba ri raja

- ntaoe: poera-poera se'e anoe ndapare'eka i mPoeë Ala taoe
 10 anoe mampomawo sira. Ntje'e ndapatongawaka kita i mPoeë
 Ala ri pesoea Inosaa. Maka Inosa mampengepesi poera-poera,
 11 sako kajomboe i mPoeë Ala. Isema taoe maintjani anoe ri
 raja ntaoe, sangadi rajanja ngkalionja? Ewantje'e kabare-
 'enja da re'e maintjani raja mPoeë Ala, sangadi Inosaa se'e.
 12 Kita se'i banja inosa doenia tarata, Inosamo mPoeë Ala
 tapo'inosa, da taparata ndaja poera-poera anoe ndapoka-
 13 poeroeka kita i mPoeë. Ntje'emo tapasowa wo'oe, banja ri
 paoe ngkalo'e ntolino, paikanja ri paoe anoe ndawai Inosa
 i mPoeë, mangampaoe anoe kono katoewoe ndaja ri paoe
 14 kono katoewoe ndaja. Taoe anoe podo maendo katoewoe
 ngkoro, be maaja anoe oengka ri Inosa mPoeë Ala, maka
 dja napopaoe-tengo; bare'e wo'oe nakoto marata ndaja, oea
 15 da ndapepewoloka ri penaa ndaja. Paikanja taoe anoe ma-
 mpariwawo katoewoe ndaja mangkoto mampepewoloka
 poera-poera, pai si'a ngkalionja bare'e narata ndaja ntaoe.
 16 Isema jaoe maintjani raja i mPoeë, pai da napampatada
 sira? Paikanja kita mamporaja raja i Masehi.

3.

Taoe anoe be maroso.

- 1 Mae ewantje'e, ee wa'a ngkasangkompō, bare'e koekoto
 mampompaoeka komi ewa taoe anoe ri djaja ngkatoewoe
 ndaja pelindjanja, paikanja ewa taoe anoe podo mokoro
 mpintja, ewa anangodi ri posintoewoenja pai i Masehi.
 2 Oeë ntjoesoe koewaika komi, banja kina'a; maka bare'epa
 gana karosomi; maoe wawase'e bare'epa gana karosomi;
 3 maka ntongonja ri djaja ngkatoewoe ngkoro pelindjami.
 Maka ane manjae raja pai topopaiso komi, ara banja me-
 lindja ri djaja ngkatoewoe ngkoro pai mo'engko ngkatolino
 4 setoe? Maka ane samba'a manto'o: Jakoe anagoeroe i mPa-
 oeloe! pai samba'anja: Jakoe meloeloe ri Apolo! ara banja
 taoe anoe melindja ri djaja ngkatoewoe ngkoro komi?
 5 Taoe ndjaa i Apolo? Bara taoe ndjaa i Paoeloe? Sangaja-
 ngaja pomokaoe, anoe mawawanaka komi pai ndipeaja, gori
 6 mpawai i mPoeë ri samba'a samba'a taoe. Jakoe momoeja,
 i Apolo momboeboesi, paikanja i Poeë Ala mompatowoe.

- 7 Mewali, taoe anoe momoeja pai taoe anoe momboeboesi
 banja bara ndjaa-ndjaa, dja wa'anja i Poeë Ala anoe mompa-
 8 toewoe. Taoe anoe momoeja pai taoe anoe momboeboesi
 siwia-wia; paikanja woengka-woengka da ndawaika saronja
 9 gori ngkagasi mponggalenja. Maka kami sampongale ri
 tetala i mPoeë Ala; komi podjamaa mPoeë Ala, pobanoea
 mPoeë Ala.

Poe'oe pai pewali mpobanoea.

- 10 Gori ngkapoeroe ndaja mPoeë Ala, anoe ndawaika jakoe,
 koepomoejamo nononja, ewa pande banoea anoe lo'e, pai-
 kanja samba'anja anoe mawangoe banoea ri wawonja. Pai-
 kanja samba'a samba'a da mampakadago pawangoenja.
 11 Maka bere'e mangkoto mantjawani nono anoe roo ndapo-
 12 moeja, ntje'emo i Isa Masehi. Bara ri wawo nono setoe
 ndawangoeka woejawa, bara salaka, bara matia, bara kadjoe,
 13 bara ewo, bara deami, ka'ewaimbe'i ntetala ntaoe samba'a
 samba'a da tongawa raneonja. Maka reme bangke da mampa-
 kanoto, oea da mepatongawa ri apoe; mewali apoe se'e da
 14 mantoedjoe gori ngkamontjo ntetala ntjamba'a ntjamba'a.
 15 Ane tota'a banoea nawangoe ntaoe, da narata saronja. Ane
 tinoendjoe banoea nawangoe, maroegi taoe mawangoe, pai-
 kanja si'a ngkalionja da toewoe, maoe ewa taoe anoe tela-
 pasaka oengka ri apoe.
- 16 Bare'e ndiintjani kakominja banoea i mPoeë Ala, pai
 17 Inosa mPoeë Ala maroo-roo ri rajami? Ane re'e taoe madja'ati
 banoea mPoeë Ala, si'a wo'oe da ndadja'ati. Maka banoea
 mPoeë Ala magali, komimo se'e banoea setoe.
- 18 Ne'e boi re'e mantengosi koronja: Ane re'e taoe ri komi
 maepe lo'e si'a ri lino se'i, moroena da tengo, nakalo'e.
 Maka kalo'e ntolino se'i ndato'o i mPoeë Ala katengo. Maka
 nato'o nTjoera mPoeë Ala: Anoe masoko taoe lo'e ri akalanja.
 20 Sandjaja wo'oe: Ndaintjani i mPoeë nawa-nawa ntaoe lo'e
 21 bare'e re'e jowenja. Mewali, ne'e re'e anoe mampowani taoe.
 22 Lawi poera-poera anoemi, bara i Paeloe, bara i Apolo, bara
 i Kepa, bara doenia, bara katoewoe, bara kamate, bara anoe
 re'e se'i-se'i, bara anoe re'e raneonja, paka anoemi poera-
 23 poera; paikanja komi anoe i Masehi, pai i Masehi anoe i
 mPoeë Ala.

4.

Topobotoesi samba'a-mba'a.

- 1 Setoe pai da nakanoto ri raja kakaminja pomokaoe i
 2 Masehi, anoe magampi pepokono i mPoeë Ala anoe tesa-
 3 mboeni. Anoe ndapepali ri topopagampi se'e, ne'e bali-bali
 4 rajanja. Ane jakoe, bare'e sangkoedja koepangaaja, bara
 5 ndito'o ka'ewaimbe'ikoe, bara nato'o ntopobotoesi ntolino sa'e
 6 ka'ewaimbe'ikoe; sako jakoe ngkaliokoe bare'e koeto'o joakoe
 7 pai denggokoe. Maka bare'e koeintjani salakoe. Banja wo'oe
 8 bara koeto'o majoa jakoe, paikanja anoe da manto'o joakoe
 9 pai denggokoe, wa'anja i Poeë. Setoe pai ne'e ganggara
 10 meposari, ndipopea kadjela i mPoeë, anoe da mampapamara
 11 poera-poera anoe mapia, pai anoe da mampatongawa tangara
 12 ndaja ntaoe poera-poera; ndjairia da naparata ntaoe samba'a
 samba'a paoende oengka ri Poeë Ala.

Ndipakaroena rajami.

- 6 Ee wa'a ngkasangkompoe, paoekoe se'i koepakonoka
 kami pai i Apolo, maendo-endo komi, da ndipegoeroe ri kami:
 ne'e ndalioenaka anoe laoe ri Soera. Ne'e wo'oe re'e ri komi
 mombepakarameda raja ri paloeloenja taoe samba'anja.
 7 Isema mampapetampo'i komi ri joenoemi? Pai noendjaa
 ndipotoempoe, anoe banja ndapokapoeroeka komi? Pai ane
 8 ndirata ri kapoeroe ndaja, makoedja ndipobangke-bangkeka,
 9 ewa banja kapoeroe ndaja? Komi lawi mabosoemo, komi
 10 lawi kore'emo, komi lawi bangke ngkaliomi kateto'omi, kami
 bare'epa. Toearapa kabangke ngkateto'omi mampakabangke
 11 wo'oe kateto'o mami, naka sangkani-ngkanimo kita! Maka
 12 paepekoe, kami soero ndapakalaoeka mpodago mPoeë Ala
 katoewoe mami, ewa taoe anoe ndahoekoe da ndapepate,
 maka kami mopipindongo kodjo ri pangkita noe doenia,
 ri soeara noe mala'eka, pai ri soeara ntolino.
 10 Kami tengo ri paloeloe mami i Masehi, komi lo'e ri
 pokasangkompomi pai i Masehi; kami malente-lente, komi
 maroso; komi bangke katoewoemi, kami napasari ntaoe.
 11 Rata eo-eo se'i kaepe oro, kaepa ngaoe nganga, be morengko
 12 kami; se'i ndabobaki, toewoe tejoro-joro, mampomalenge
 powia mpale mami; ane napepepara ntaoe, kasilika dago;

- 13 ane nadjeani ntaoe, katodosaka; ane nanoentoeki ntaoe, kasono ri kaboeja ndaja; ewa garoepoe ri doenia pewali mami, napetadalika ntaoe, rata eo-eo se'i.
- 14 Paoe koe'oeki se'i banja da mampakaea komi, wa'anja
15 da mampatiendo komi, ewa anakoe anoe koepomawo. Maka maoe sandiwoe goeroemi manto'oka komi ka'iMasehinja, bare'e da maria anoe ndipopapa. Maka jakoemo anoe mampoana komi, pampetoemboekoe Noentoe ngkatoewoe, ri
16 pampokasandaja-ndajakakoe i Isa i Masehi. Setoe pai koe-
17 pamperapi: Da ndiloeloemo jakoe. Ntje'e pai koepampokaoe i Timoteoe, anakoe anoe koepomawo pai anoe bare'e bali-bali paajanja i Poeë, da madadoe komi. Si'a da mampapaendoka komi wa'a ndjaja anoe koeloeloe ri pampokasangkompokakoe i Masehi, ewa anoe koetoedjoe-toedjoeka wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë poera-poera.
- 18 Paikanja re'e bara tesangkoedja taoe manto'o-nto'o koronja, nasaroemaka bare'emo da ma'i jakoe ri komi.
19 Ntanoka da ronga koedadoe komi, ane ndawai i mPoeë; ri karatakoe se'e bare'e da koelinga paoe ntaoe anoe manto'o
20 koronja, wa'anja da koepeole karosonja. Maka poparenta
21 mPoeë Ala banja ri paoe pewalinja, paikanja ri roso. Ewambe'i pepokonomi? Da rata koetangkeka inabasi komi, bara da koekenika towe pai kaloeloe ndaja?

5.

Sala ngkasandaja-ndaja anoe ndapokarika.

- 1 Teseboemo bambarimi kabare'enja toemoro katoewoemi, kare'enja gaoemi, anoe sawe topolamoa bare'e napowia, gori ngka'ainja: re'emo ri komi anoe mampowe'a rongo mpapanja.
2 Pai sangaja-ngaja ndipeto'o-to'okamo se'e koromi, be sako ndipomasoesa ndaja, pai da ndipairi taoe anoe mowia-wia
3 ewantje'e oengka ri wa'a ngkomi? Montjo lawa korokoe oengka ri komi, paikanja rajakoe se'i ri komi; ewa ndjae jakoe ri komi, koebotoesimo kara-kara ntaoe anoe mowia ewa-
4 ntjetoe: ri kasingkandoeroeta, komi pai rajakoe, sangkani-
5 ngkani pai roso i Isa Poeëta, da tapepombaikamo ri Madja'a taoe setoe, mantjabo to'o i mPoeë Isa, nakatontali ngkoronja, da nakatoewoe angganja ri reme ngkadjela i mPoeë.
6 Bare'e temponja pobangke-bangkemi. Ara bare'e ndii-

- ntjani ragi sakodi masisipi djoekoe-djoekoe tarigo anoe
 7 ndagaloka? Tadjikamo ragi anoe masae, da ndipewali tarigo
 anoe dawo'oe, gori ngkabare'emi moragi, maka ana bimba
 ngkateosoeta roomo ndasambaleka kita, ntje'emo i Masehi.
 8 Mewali, ne'e mosoesa kita ntongo laoe ri rajata ragi anoe
 masae, ragi ngkasina ndaja pai podenggo ndaja, paikanja
 nakalaoe roti anoe be moragi, roti ngkalino pai kajoa ndaja.
 9 Lawi koe'oe'kikamo komi ri soerakoe samba'a, ne'e
 10 ndiposintoewoeka taoe bare'e toemoro katoewoenja; banja
 wo'oe koeto'o wa'a ntaoe anoe bare'e toemoro katoewoenja
 ri doenia, bara mangoa pai taoe topeago, bara topolamoa;
 11 maka ane ewantje'e, da ndipalaikamo jaoe doenia. Paikanja
 se'i-se'i koe'oe'kika komi, ne'e ndiposintoewoeka taoe anoe
 to'onja kasandaja-ndaja, ntanoka taoe bare'e toemoro katoe-
 woenja, taoe mangoa, topolamoa, topepara-para, topojangoe-
 jangoe, bara taoe anoe mantengosi joenoe; sawe mangkoni
 12 sangkani-ngkani pai taoe anoe ewantje'e, ne'e. Ara makoedja
 da koepetisala taoe anoe ri sambalikoenna? Banja kasandaja-
 13 ndaja, anoe ndipetisala komi? Paikanja taoe anoe ri sambali-
 koenna da ndahoekoe i mPoeë Ala. Pai taoe madja'a ndiirimo,

6.

Ne'e ndapekibotoesi kara-kara ri topolamoa.

- 1 Ane re'e ri komi mosisala pai joenoenja, ara nataha
 mampekibotoesi kara-karanja ri taoe anoe bare'e majoa,
 2 saroe mpaorenja ri taoe ndapakagali? Bara bare'e ndiintjani
 taoe magali da mampakanoto dago pai dja'a doenia? Pai
 ane komi da mampakanoto dago pai dja'a doenia, bara
 3 bare'e da ndikoto mabotoesi kara-kara anoe kodi? Bara bare'e
 ndiintjani sawe dago pai dja'a noe mala'eka kitamo anoe
 da mampakanoto? Pagonja wo'oe kara-kara woengkaeo?
 4 Mewali, ane re'e kara-karami woengkaeo, da ndisaroemaka
 taoe anoe napetikodi ngkasandaja-ndaja da mabotoesika
 5 komi? Da mampakaea komi pai koepanto'o. Ara bare'e re'e
 taoe ri komi, taoe majomoe nawa-nawanja, anoe mangkoto
 6 mampasilolonga posisala ntaoe pai joenoenja? Ntanoka
 kasandaja-ndaja mampokara-karaka kasandaja-ndajanja,
 7 se'i ri topolamoa napaore. Ane mokara-kara komi, lawinja
 bare'e montjo komi. Makoedja bare'e ndipokono da napere

- 8 noe joa? Makoedja bare'e ndiwai da maroegi? Paikanja komimo se'e bare'e majoa ri joenoemi pai mampakaroege
 9 kasangkompomi! Bara bare'e ndiintjani taoe anoe bare'e majoa ri joenoe, bare'e da mesoea ri poparenta mPoeë Ala?
 10 Ne'e lingoe rajami. Taoe anoe bare'e toemoro katoewoenja, topolamoa, toposalara, topelima, taoe mangoa, topojangoejangoe, topepara-para, pai taoe topeago bare'e da marata
 11 kataliwanoea ri poparenta mPoeë Ala. Sa'e ri komi ewantje'e powianja owi. Paikanja wawase'i ndipekiwoeso'imo salami, ndapakagalimo komi, ndapakajoamo komi noe to'o mPoeë Isa pai Inosa mPoeë Ala.

Ne'e masala taoe.

- 12 Poera-poera maja ri jakoe, pai banja poera-poera mojowe. Poera-poera maja ri jakoe, pai be da koewai jakoe da nasongka bara noendjaa-ndjaa.
 13 Pangkoni gala ngkompo, pai kompo mantoenggai pangkoni; roea ngajamo se'e da ndapakapaja mPoeë Ala. Pai koro banja gala mposasalara, paikanja gala i mPoeë, pai i
 14 Poeë gala ngkoro. Ndawangoemo mPoeë Ala Poeë Isa,
 15 ewantje'e se'e da ndawangoe kita gori ngkoeasaa. Bara bare'e ndiintjani koromi parewa ngkoro i Masehi? Bara da koetima parewa ngkoro i Masehi, da koepapewali parewa mposalara?
 16 Ne'e kodjo! Bara bare'e ndiintjani, kataoenja anoe mogaoe pai we'a anoe bare'e toemoro, sangkoro-ngkoromo pai si'a? Maka ndato'o i mPoeë, taoe radoea se'e da sangkoro-ngkoro.
 17 Paikanja taoe anoe mompasambaka pai i Poeë, sandajandaja pai sira.
 18 Ndipakalawa koromi oengka ri posalara. Ri sala anoe ntaninja bare'e kono koro ntaoe anoe mampowia, dja anoe
 19 mosalara masala ri koronja ngkalionja. Bara bare'e ndiintjani koromi banoea Inosa anoe magali, anoe mampearari rajami, Inosa anoe ndawaika komi i mPoeë Ala, pai banja komi toempoe ngkoromi? Maka komi roo ndaosoe, pai manee osoemi. Mewali, koromi wo'oe da maoende-oende Poeë Ala.

7.

Porongo ntaoe.

- 1 Kono anoe ndi'oeki ri soera ndipakatoeka jakoe: koeto'o
 2 toearapa ne'e morongo taoe; paikanja boi bare'e toemoro

katoewoe ntaoe, pai koepanto'o, moroeana woengka-woengka
 toeama da re'e we'anja, pai woengka-woengka we'a da re'e
 3 langkainja. Toeama da mampakoro ada ntaoe samboko ri
 we'anja, ewantje'e se'e da napowia mbe'a ri langkainja.
 4 We'a banja mantadoelakoni koronja, paikanja langkainja;
 ewantje'e se'e toeama banja mantadoelakoni koronja, pai-
 5 kanja we'anja. Ne'e meoeranaka samba'a ri samba'anja,
 sangadi sintoewoe rajami ntimali-mali, pai ne'e wo'oe masae,
 da nakaloga ndajami mekakai, oengka ndjairia da sambaka-
 mbaka moeni, naka ne'e nakelo i Madja'a komi, kabare'enja
 6 ndikoto manta'amaka rajami. Anoe koeto'o se'e podo pepa-
 7 tiendo, banja periso. Oea bangke rajakoe, nakasawia poera-
 poera taoe pai jakoe. Paikanja samba'a samba'a taoe nda-
 8 waika mPoeë Ala were ngkatoewoenja patesandjajaka. Dja
 ri taoe doë pai ri we'a bempa ewase'i paoekoe: Moroeana komi
 9 da toewoe ewa jakoe. Paikanja ane bare'e nakoto manta-
 'amaka rajanja, mbolimo morongo. Maka moroeana morongo
 taoe pai naka masawojo ngkabongo.

Poga'a ntaoe morongo.

10 Paikanja taoe anoe morongomo koeto'oka (pai banja
 jakoe, i Poeë jaoe): ne'e moga'a we'a pai langkainja; pai ane
 moga'amo, da doëmo, bara da simadago moeni pai langkainja;
 12 pai toeama ne'e mantadji we'anja. Paikanja taoe sa'e jakoe
 manto'oka (banja wo'oe i Poeë): ane naporongo ngkasandaja-
 ndaja topolamoa, anoe maboeja rajanja mojoenoe-joenoe pai
 13 si'a, ne'e natadji we'a setoe. Ewantje'e se'e we'a, ane topo-
 lomoa langkainja, pai maboeja rajanja mojoenoe-joenoe pai
 14 si'a, ne'e boi natadji langkainja setoe. Maka toeama anoe
 topolamoa, napakagali mbe'anja, pai we'a anoe topolamoa,
 napakagali noe langkainja. Ane banja ewantje'e, bare'e da
 15 magali anami, ntanoka sangaja-ngaja magali. Paikanja ane
 toeama bara we'a anoe topolomoa se'e da rajanja metadji,
 napetadjimo. Ane ewase'e pewalinja, bare'e wo'oe masala
 kasandaja-ndaja i mPoeë; lawi ndapeboo mPoeë Ala komi da
 ndipamposintoewoeka joenoemi. Maka ewaimbe'i da kanoto
 16 ndajamoe, we'a, kasikonja da masorepaka langkaimoe?
 Pai siko, toeama, ewaimbe'i da kanoto mpangkotomoe
 17 masorepaka we'amoe? Dja wa'anja da nakatoewoe ntaoe

samba'a samba'a gori ndapantilaka si'a i mPoeë, gori mpampeboo i mPoeë si'a. Ewantje'e se'e songkakoe ri kasandaja-ndaja i mPoeë poera-poera.

- 18 Ane re'e taoe ndasoena mesoea Masehi, ne'e nasamboenika karonja ndasoena; ane bare'e ndasoena anoe mesoea
 19 Masehi, ne'e boi mekisoena. Maka bara roomo ndasoena, bara bare'e, banja ntje'e ndaaja, wa'anja maloeloe pepokono
 20 mPoeë Ala anoe re'e jowenja. Poera-poera taoe ne'e bali
 21 katedikanja ri palike rajanja. Bara watoea siko ri pampeboo mPoeë Ala, ne'e noepomasoesa, paikanja ane re'e djaja
 22 ngkaosoemoe, toearapa. Maka watoea, anoe ndapeboo i mPoeë, lawi ndaosoemo i mPoeë. Ewantje'emo se'e kabosenja
 23 anoe ndapeboo, sangaja-ngaja watoea i Masehi. Komi roo
 24 ndaoli, pai masoeli olimi. Ne'e mewali watoea ntaoe komi. Ee kasangkompoo, poera-poera taoe ne'e bali ri soeara mPoeë Ala katedikanja ri palike rajanja.

Kono taoe doë.

- 25 Kono ana we'a, bere'e songka i mPoeë. Paikanja da koepasowa parata ndajakoe, ewa taoe anoe manoto rajanja,
 26 gori mpampokapoeroe i mPoeë. Pangkita ndajakoe, gori ngkapari ntolino se'i, moroeana taoe da nakadoë-doëmo.
 27 Ane roomo noepeoa we'a, ne'e meoeranaka. Ane bare'epa noepeoa, ne'emo noetende peoa.
 28 Paikanja maoe morongo komi, bare'e bara masala, pai ane molangkai ana we'a, bare'e wo'oe masala. Paikanja da mapari katoewoe ngkoro ntaoe setoe; pai koepanto'o, naka
 29 ne'e mapari katoewoemi. Anoe koeto'o se'i, kasangkompoo: bare'emo masae da mewalimo anoe tapomata-mata. Ntongo bare'epa mewali, taoe anoe morongomo, da ewa taoe anoe
 30 bare'e re'e we'anja; taoe anoe toemangi, da ewamo taoe anoe bare'e toemangi; taoe anoe mawongko rajanja, da ewamo taoe anoe bare'e mawongko rajanja; taoe anoe mangoli, da
 31 ewa taoe anoe soa-soa palenja; taoe anoe toewoe ri doenia se'i, da ewamo taoe anoe bare'e malinga doenia; maka ta'a
 32 noe lino se'i da paja. Bangke rajakoe, da naka ne'e re'e anoe ndipotepasalero. Taoe anoe bare'e morongo, mampari-mpari
 33 tetala mPoeë, da ndapampokono i mPoeë si'a. Paikanja taoe anoe morongomo, mampari-mpari tetala noe doenia, da napa-

- 34 mpokono mbe'anja si'a; ndjairiamo pai napopanga ndajanja. Ewantje'e wo'oe we'a anoe bare'emo molangkai, bara we'a anoe bare'epa molangkai, mampari-mpari tetala i mPoeë, da nakagali ngkoronja pai rajanja. Paikanja anoe molangkai mampari-mpari tetala noe doenia da napampokono noe langkainja si'a.
- 35 Koeto'o ewase'e, da naka mojowe ri komi, banja wo'oe da koepatakaka balara komi, paikanja da nakatoemotoa pai da nakaloga pai da nakaliogoe ndajami mampari-mpari
- 36 tetala i mPoeë. Ane naepe noe ngalitaœ bare'e madago da naentjoe porongonja pai tengeanja, maka da matitinoewoemo, moroeana da napapewalimo porongonja; dja rajanja, banja
- 37 wo'oe bara madja'a setoe. Naporongomo. Paikanja taoe anoe maroso rajanja, ane bare'e ndariso pai nakoto mampowia pepokononja, pai manoto kodjo ri rajanja bare'emo da na-
- 38 porongo tengeanja, madago wo'oe powianja. Mewali, taoe anoe mampaporongo ana we'a, madago powianja, paikanja
- 39 taoe anoe bare'e mampaporongo, madagopa powianja. We'a da sandjaja-ndjaja pai langkainja ri sangkatoewoe noe langkainja; paikanja ane matemo langkainja, mbolimo napo-
- 40 langkai anoe napokono, dja wa'anja da taoe anoe maloeloe i Poeë. Paikanja paepe ndajakoe, madagopa ane toewoe doëmo si'a. Pai koeëpe jakoe wo'oe re'e Inosa mPoeë Ala ri rajakoe.

8.

Wajawo anoe ndapanjombaka ri lamo.

- 1 Kono sanga mpinatoewoe anoe ndapanjombaka ri lamo, lawi taintjanimo kakitanja taoe anoe mopangaintjani. Paintjani mampapobangke-bangke taoe, paikanja towe ndaja
- 2 mawangoe raja ntaoe. Taoe anoe maepe re'e paintjaninja,
- 3 bare'epa rata ri soekanja paintjaninja; paikanja taoe anoe mampomawo i Poeë Ala, ndaintjani mPoeë Ala.
- 4 Kono pangkoni ntaoe wajawo anoe ndapanjombaka ri lamo, lawi manotomo rajata, kabare'enja re'e lamo ri
- 5 doenia, wa'anja Poeë Ala samba'a-mba'a. Maka maoe nato'o ntaoe re'e lamo anoe ri wawo jangi, bara ri wawo lino — pai lawinja saloemboe kodjo lamo, pai saloemboe wo'oe poeë —
- 6 paintjanita kita podo samba'a-mba'a Ala: i Papa, poe'oe

mpengaja-ngaja pai Anoe tatoenggai, pai samba'a-mba'a
 Poeë: i Isa i Masehi, anoe mampare'e poera-poeranja, anoe
 7 mampare'e wo'oe kita. Paikanja banja bara poera-poera taoe
 manotomo rajanja; sa'e ntongo manjanjapa rajanja ri po-
 lamo, pai napaepe kantje'enja panjomba ri lamo ane na-
 koni; kaloeloe ndajanja se'e pai naka masala naepe.
 8 Banja anoe takoni da mampapeoemba kanoto ndajata
 ri Poeë Ala; maka ane bare'e tamangkoni, banja bara pongoli
 kamasehita, ane tamangkoni, banja wo'oe bara meroeoe
 9 kamasehita. Paikanja, ndipakadago boi karoso ndajami
 10 napotosoebe noe joenoemi, anoe maloeloe rajanja. Maka ane
 re'e mangkita komi, anoe manotomo rajami, mangkoni
 wajawo ri banoea mpolamo, ara banja ewa ndi'iwaka si'a,
 anoe maloeloe rajanja, da mangkoni wajawo anoe ndapa-
 11 njombaka ri lamo? Oengka ndjairia komi, anoe manotomo
 rajami, manawoesaka joenoemi anoe maloeloe rajanja, anoe
 12 naosoemo ngkapate i Masehi. Ane ewase'e, masala komi ri
 kasangkompomi, ri pageromi kaloeloe ndajanja, pai ndika-
 13 sala wo'oe ri Masehi. Mewali ntano: ane pangkonikoe wajawo
 da napomanawoe ngkasangkompokoe, ne'emo koekoni ranta-
 ni mate, nakane'e koepakanawoe kasangkompokoe.

9.

Koeasa i ntjoero Paeloe.

1 Ara jakoe banja taoe anoe bare'e re'e mantjongka-
 ntjongka? Ara jakoe banja soero? Ara be koekita Poeëta
 Isa i Masehi? Ara banja komi woea ntetalakoe paloeloe
 2 i Poeë? Bara bare'e naposoero ntaoe sa'e jakoe, dja komi
 sangaja-ngaja ndiposoero jakoe, maka komimo se'e petondoni
 3 mpamposero i mPoeë jakoe. Ewantje'i pabalikoe paoe ntaoe,
 4 anoe mamposari jakoe: Ara be maja kami da mangkoni pai
 5 manginoe bara noendjaa-ndjaa? Ara be maja kaporong
 kasandaja-ndaja we'a, ewa wa'a ntjoero, pai wa'a ntoea'i i
 6 mPoeë, pai i Kepa? Ara dja wa'anja kami pai i Baranaba anoe
 be maja ane be kaponggaleka pale mami?
 7 Isema jaoe soerodadoe anoe mampare'e saronja ngkali-
 onja? Isema anoe mampomoeja anggoro, pai bare'e nakoni
 woanja? Bara isema mangkambi djapi pai bare'e nainoe

- 8 oeë ntjoesoenja? Anoe koepasowa se'i ara dja parata ndaja
 9 ntolino? Ara banja kono padika? Maka lawi nda'oeki ri wa'a
 mpadika i Moesa: Ne'e noesoloenga djapi anoe mo'ii. Ara
 ndapomawo i mPoeë Ala djapi pai ndapanto'o ewantje'e?
 10 Bara sangaja-ngaja mawotoka kita pai ndapanto'o ewantje-
 'e? Sangaja-ngaja mawotoka kita pai ndapa'oeki ewase'e,
 maka mopadjeko topopadjeko, oea napomata-mata da re'e
 rasinja, pai anoe mo'ii, sangaja-ngaja napomata-mata da
 re'e tilanja.
- 11 Ane kami mantjawoe Noentoe ri rajami, ara da ma-
 koedja ane kapota ri komi anoe da kapokatoewoe ngkoro?
 12 Ane sako taoe ntaninja maja mantima anoemi, pagonja kami.
 Paikanja bare'epa kapojoweka koeasa mami se'e, dja kato-
 dosaka poera-poera, naka ne'e re'e anoe mampetangani
 13 pelindja noentoe i Masehi. Ara bare'e ndiintjani, taoe anoe
 motetala ri banoea mpanjomba, sangaja-ngaja mangkatoe-
 woeka kaboeja ndaja ntaoe; pai taoe mantjambale pinatoewoe
 anoe ndapanjombaka ri Poeë Ala, sangaja-ngaja mangkatoe-
 14 woeka wajawo se'e? Ewantje'e se'e pasongka i mPoeë taoe
 mangkeni Noentoe ngkatoewoe, sangaja-ngaja Noentoea
 15 se'e nakatoewoeka. Paikanja jakoe bepa re'e pampojowekakoe
 songka setoe. Pai banja bara da ndipampakonoka jakoe
 songka setoe pai koepa'oeki ewantje'e; maka ane ewantje'e,
 moroeana mate jakoe. Bare'e da narampa ntaoe, anoe koe-
 16 pokawongko se'e. Maka pampetoemboekoe Noentoe ngka-
 toewoe bare'e koepopoe'oe mpowani; maka bare'e koekoto
 ntaninja, sangaja-ngaja da koepetoemboe. Dja'a ri jakoe,
 17 ane bare'e koekeni Noentoe ngkatoewoe! Maka ane oengka
 ri rajakoe mangkeni noentoe mPoeë, da re'e lengekoe;
 dja ane koepetoemboe banja oengka ri rajakoe, gori-gorinja
 18 katopopagampi anoe ndaajaka ri jakoe. Noendjaamo ntano
 sarokoe? Se'i: ri pangkenikoe Noentoe ngkatoewoe, koewaika
 ngkabongo taoe noentoe setoe, pai bare'e koepojoweka koea-
 sakoe da koekatoewoeka Noentoe ngkatoewoe.
- 19 Mae bare'e re'e taoe koepoeë, koepapewalimo korokoe
 watoea ntaoe poera-poera, da nakaria mpodago koele'o.
 20 Ri To Jahoedi koemeToJahoedi, da koepanangi raja nTo
 Jahoedi; ri taoe anoe maloeloe padika, koemewali ewa taoe
 se'e, da koepanangi raja ntaoe anoe maloeloe wa'a mpadika;
 21 ri taoe anoe bare'e maintjani padika, koemewali ewa taoe

bare'e maintjani padika—banja wo'oe bara koetalikoesi padika mPoeë Ala, maka koemaloeloe padika i Masehi — da
 22 koepanangi raja ntaoe anoe bare'e maintjani padika. Ri taoe anoe maloeloe rajanja, maloeloe wo'oe rajakoe, da koepale'o rajanja; koepasiwia korokoe pai taoe poera-poera, da koepale'o mantjorepaka taoe sa'e. Poera-poera koepowia da
 23 nakare'e jowenja ri Noentoe ngkatoewoe, da koepampo-toempoe wo'oe ntje'e.

24 Bara bare'e ndiintjani, taoe anoe mombe'inte mpolontjo, molontjo poera-poera, paikanja podo samba'a male'o peawa mbo'o? Ndipolontjomo ntano ewa taoe samba'a setoe,
 25 da ndipale'o peawa mbo'o. Taoe anoe mombe'inte mpolontjo, maria ngaja napompalika: taoe se'e da napale'o peawa anoe da poera, kita da tapale'o peawa anoe bare'e
 26 da poera. Setoemo pai naka bare'e ewa moama-ama polontjokoe, pai pombeloekoekoe banja mantimbojoe raoa. Paikanja koedjeani korokoe, pai koetodosaka rajakoe, boi koepetoemboeka taoe Noentoe mPoeë, ntanoka jakoe ngkaliokoe bare'e gana paloeloekoe.

10.

Katoewoe nTo Israeli da mampapasoro raja nTo Masehi.

- 1 Pai sandjaja wo'oe, ee kasangkompo, bare'e koepokono ane bare'e ndiintjani, wa'a ngkai mami owi maroo-roo ri ara
- 2 limoe, pai poera-poera taoe setoe malempo tasi, pai poera-poeranja ndatampoelaka ri limoe pai ri tasi pai nakasandajajandaja pai i Moesa, pai poera-poeranja sawia pangkoninja
- 3 bakoe ngkatoewoe ndaja, pai sawia painoenja panginoe ngkatoewoe ndaja, maka nainoe oeë ri roka ngkatoewoe ndaja, anoe napopojoenoe, pai roka setoe i Masehimo se'e.
- 5 Pai maoe ewase'e, karianja taoe setoe bare'e ndapokono i mPoeë Ala; wase'e ngkabongo ndapepate ri pada bone.
- 6 Anoe mewali ri taoe se'e da mangalike rajata, naka ne'e
- 7 tamamposawojo dja'a, ewa taoe se'e. Ne'e wo'oe molamoa komi ewa taoe setoe sa'e, ewa anoe nda'oeki: Motoendamo taoe sondo mangkoni, manginoe, nepa meoko molega-lega.

- 8 Pai ne'e mosalara kita, ewa taoe poea sa'e, pai naka mate taoe se'e roeampoejoe pai togo ntjowoe ri raja ntjandeme.
- 9 Pai ne'e kita mangkelo karaoe ndaja i mPoeë, ewa taoe setoe sa'e, pai naka matesi natoengkoe noe oele. Pai ne'e mongadjo komi, ewa taoe poea sa'e, pai napampepate noe mala'eka ngkapate.
- 11 Poera-poera anoe mewali ri taoe piamo se'e, da mampakatelike rajata, pai nda'oekika kita da tapaintjani mantjoro ri katoewoeta anoe narataka ngkapoera noe doenia anoe owi.
- 12 Mewali, taoe anoe manto'o maroso pekakorenja, da napakadago, boi madoengka. Bepa re'e pekelo anoe kono komi anoe bare'e da ndakoto mantodosaka. Pai i Poeë Ala bare'e bali-bali rajaa, bare'e da ndawai komi da nakelo noe pekelo anoe bare'emo ndikoto mantodosaka; paikanja sangkani-ngkani pai pekelo da ndawai wo'oe djaja ngkalapami, da ndipangkoto mantodosaka.

Pangkoni i mPoeë.

- 14 Mewali, komi anoe koepomawo, ndipalaika wa'a ndjaja
15 mpolamoa. Koepompaoeka taoe anoe majomboe nawa-na-
16 wanja; mewali da ndipepewoloka ngkaliomi paoekoe. Tabo ngkalindo ndaja anoe tapekakaika, ara banja posintoewoeta pai daa i Masehi? Roti anoe taripoesi, ara banja posintoewoeta pai koro i Masehi? Maka roti se'e podo samba'a, ewantje'e se'e kita, maoe maria, sangkoro-ngkoro dja, paka mampodjoejoe roti anoe samba'a-mba'a se'e.
- 18 Ndipeolemo gori ngkatoewoe nTo Israeli: taoe anoe mangkoni wajawo mpanjomba, ara banja mokenta pai anoe napanjombaka? Noendjaa posoki mpaoekoe? Bara koe-manto'o anoe ndapanjombaka ri lamo a re'e jowenja, bara
19 lamo a re'e jowenja? Banja, wa'anja koeto'o, anoe napanjombaka ntopolamo a nawaika anitoe, banja i Poeë Ala. Pai
20 bare'e koepokono komi da mokenta pai lamo a. Bare'e maja komi da manginoe ri tabo i mPoeë pai da manginoe wo'oe ri tabo noe anitoe; bare'e maja komi mangkoni ri medja i
21 mPoeë pai mangkoni wo'oe ri medja noe anitoe. Bara da takelo karaoe ndaja i mPoeë? Ara naroeoe ndosota rosoa?

Towe ndaja da manto'o da pangkonita wajawo,
 anoe ndapanjombaka ri lamo, pai kabare'enja.

- 23 Poera-poera maja, pai banja poera-poera mojowe. Poera-
 poera maja, pai banja poera-poera mawangoe raja ntaoe.
 24 Ne'e re'e mantoengkawi kadago ngkoronja, paikanja samba'a
 samba'a taoe da mantoengkawika joenoenja kadagonja.
 25 Poera-poera anoe ndapobaloe ri goda mbajawo, maja ndikoni,
 paikanja ne'e ndipeoasi ka'oengkarimbe'inja, boi ndipoma-
 26 nee ndaja mangkoni. Maka lino se'i pai wa'a banganinja i
 Poeë toempoenja.
 27 Ane naaja ntopolamo, pai ndipokono jaoe ndjo'oe,
 da ndikonimo wa'a anoe ndaparibingkaka komi, dja ne'e
 ndipeoasi ka'oengkarimbe'inja, boi ndipomanee ndaja ma-
 28 ngkoni. Paikanja ane re'e taoe manto'oka komi: Se'i wajawo
 anoe ndapanjombaka ri lamo, ne'e ndikoni, maendo taoe
 29 anoe manto'oka komi, pai maendo kalino ndaja, banja rajami
 ngkaliomi, paikanja raja noe joenoemi. Makoedja kaloga
 30 ndajakoe da nasoeka noe raja ntjamba'anja? Ane koekoni
 bara noendjaa-ndjaa, se'i koemaende-oende i Poeë, ma-
 koedja pai napanggarati ntaoe jakoe ri anoe koeoendeka i
 31 Poeë Ala? Ntje'e pai koepanto'o: Bara mangkoni, bara
 manginoe komi, bara noendjaa-ndjaa ndipowia, poera-poe-
 32 ranja da ndibangkeika Poeë Ala. Ne'e napotosoebe nTo
 Jahoedi, bara To Garika, bara kasandaja-ndaja mPoeë Ala
 33 komi. Ewa pampari-mparikoe da napampokono ntaoe jakoe,
 banja mampepali dagokoe ngkaliokoe, paikanja anoe ntaoe
 maria, da naka tesorepaka taoe se'e.

11.

- 1 Da ndipopandiri jakoe, ewa pampopandirikoe i Masehi.

Gori ngkatoewoe mbe'a.

- 2 Koeoende komi ri paendo-endomi wa'a mpatoedjoekoe
 pai pangkekenimi wa'a mbawai, anoe koetotorakaka komi.
 3 Paikanja pampokonokoe da ndiintjani i Masehi poeë wa'a
 ntoeama, pai toeama poeë ndongo, pai i Poeë Ala poeë i
 4 Masehi. Poera-poera toeama anoe motatabobo ri pekakainja
 5 bara powatinja mampetikodi wo'onja se'e. Paikanja poera-

poera we'a anoe be motatabobo ri pekakainja bara powatinja
 mampetikodi wo'onja, maka siwia-wia si'a pai anoe roo
 6 ndakooe woejoeanja. Maka ane bare'e naka'oewi mbe'a wo-
 'onja, moroeana napekikooe woejoeanja. Dja ane napomaea
 mbe'a mekikooe bara mampekijali woejoeanja, moroeana
 7 da motabobo. Maka maoe bare'e nataboboni ntoeama wo-
 'onja, maka si'a meta'a mPoeë Ala pai papeawaa, paikanja
 8 we'a papeawa ntoeama. Maka toeama banja mopoe'oe ri
 9 we'a, paikanja we'a mopoe'oe ri toeama; maka banja wo'oe
 toeama ndapare'eka we'a, we'a jaoe ndapare'eka toeama.
 10 Setoemo pai da nakare'e petondoni ngkoeasa ri wo'o mbe'a,
 mangaendo mala'eka.

11 Paikanja ri kamasehita toeama sangaja-ngaja joenoe
 12 mbe'a pai we'a sangaja-ngaja joenoe ntoeama. Maka maoe
 we'a mopoe'oe ri toeama, pai nakare'e ntoeama, sangaja-
 ngaja we'a mampoana; pai poera-poeranja oengka ri Poeë
 13 Ala. Ndipepewoloka ngkaliomi: bara meawa we'a mekakai
 14 ri Poeë Ala bare'e motabobo? Banja ada ngkatoewoe ntaoe
 manto'oka kita: ane toeama marate woejoeanja, ntje'e nda-
 15 posarika si'a; paikanja ane we'a marate woejoeanja, papea-
 16 wanja, maka woejoea ndawaika si'a da napotabobo? Ane
 re'e taoe da mombetoli, kami bare'e biasa ewase'e, pai wa'a
 ngkasangkompo i mPoeë.

Engko anoe masala ri pangkoni i mPoeë.

17 Ri patoedjoekoe ri komi anoe da koeto'o se'i, bare'e
 koekoto maende komi, maka pompasambakami sawanja
 18 marangani kadagonja, dja marangani kadja'anja. Maka ka-
 'isanja koedonge bambarinja, ane molimboe-limboe wa'a
 ngkasandaja-ndaja, re'e katepoga'ami; pai koeaja bambari
 19 se'e saga'a. Maka sangaja-ngaja da re'e posisalami, da naka-
 20 tongawa taoe anoe manoto rajanja. Ane molimboe mangkoni
 komi, joanja banja mangkoni pangkoni i mPoeë to'onja;
 21 maka ane mangkoni komi, simbente mampesindioeka joe-
 noenja mantima galanja, pai naka maoro sa'e, sa'e majangoe.
 22 Ara bare'e re'e banoeami, da pangkonimi pai panginoemi?
 Bara ndipetikodi kasandaja-ndaja i mPoeë, pai ndipakaea
 taoe kaasi-asi? Noendjaa da koeto'o? Ara da koeoende komi?
 23 Bare'e koeoende komi kono ntje'e. Maka koedonge oengka

- ri Poeë, anoe koetotorakaka wo'oe komi, ri wengi mpampobaloe ntaoe i Poeë Isa, ndatima roti, ndapekakaika, nepa ndaripoe-ripoe, ndato'o: Se'imo korokoe, anoe da galami, ndikoni, ndipaendo-endo jakoe. Nepa ndatima wo'oe tabo mpanginoe, karonja mangkoni, ndato'o: Tabo se'i podjandji mPoeë Ala anoe dawo'oe ri daakoe: sangkani sangkani da ndiinoe, ndipaendo-endo jakoe.
- 26 Mewali, sangkani sangkani ndikoni roti se'e, pai ndipanginoe tabo se'e, ndipobambarika kapate i mPoeë, rantani djela moeni sira. Taoe anoe bare'e moad a pangkoninja roti pai pampanginoenja tabo i mPoeë, sangaja-ngaja masala ri koro i mPoeë pai ri daa i mPoeë. Da naparesa ntaoe rioenja rajanja, nepa da nakoni roti pai da napanginoe tabo. Maka taoe anoe mangkoni pai manginoe, mampakapoeloro karonja ri pangkoninja pai panginoenja, ane bare'e naendo-endo kakoroimPoeënja. Wase'e ngkabongo maria taoe be maroso pai madjoe'a ri komi, pai banja dja sakodi anoe mate.
- 31 Ane gana pampepewolokata korota, bare'e da ndadjeani kita. 32 Paikanja ri pampetisala i mPoeë kita, pai ndapadjeani kita, 33 naka ne'e ndatadji sangkani-ngkani pai doenia. Mewali, ee wa'a ngkasangkomp o, ane mompasambaka komi da mangkoni, 34 da mombepopea komi. Ane re'e anoe maoro komponja, napangkoni ri banoenja, da naka ne'e poeloro komi ri pompasambakami. Anoe sa'e, da koetotorakaka komi ane da djelamo jakoe.

12.

Pombai i mPoeë mpengaja-ngaja, Inosa i mPoeë anoe samba'a-mba'a poe'oenja.

- 1 Ee wa'a ngkasangkomp o, kono pombai Inosa, bare'e 2 koepokono ane be manoto rajami. Lawi ndiintjani, ntongo ngkatopolamoami teno'o rajami ri lamo a bobo, gori mpanganini komi. Setoe pai koepampakanotoka komi, taoe anoe boeke Inosa mPoeë Ala, bare'e da manto'o: Poeloro e i Isa! pai bare'e da re'e taoe manto'o: I Isa poeë! ane bare'e laoe Inosa mPoeë Ala ri rajanja.
- 4 Lawi maria ngaja pombai, pai samba'a-mba'a Inosa; 5/6 pai maria ngaja tetala, pai samba'a-mba'a poeë; pai maria ngaja koeasa, pai samba'a-mba'a Poeë Ala anoe mampapo-

7 nggale poera-poeranja ri wa'a ntaoe. Paikanja samba'a
 8 samba'a taoe ndawaika da mampapamara Inosa i mPoeë,
 9 da napojowe ntaoe. Maka ri anoe samba'a ndawai noe Inosa
 10 paoe ngkalo'e ndaja; ri samba'anja paoe mpangaintjani gori
 11 mpanto'o Inosa se'emo se'e; ri taoe ntaninja ndapare'e noe
 Inosa i mPoeë setoe aja ndaja; ri samba'anja wo'oe ndawai
 noe Inosa i mPoeë setoe da mampaka'osa taoe madjoe'a;
 12 re'e taoe ndapare'eka koeasa; re'e anoe ndawaika mowati;
 anoe ndawaika mampakanoto posisala ntoentoe ndaja ntaoe;
 anoe ndawaika mpengaja-ngaja basa; re'e wo'oe anoe nda-
 waika mampakajoa basa. Paikanja poera-poera setoe nda-
 pare'e Inosa anoe samba'a-mba'a, pai ndatilaka samba'a
 samba'a gori mpepokonoa.

Kasandaja-ndaja i mPoeë sangkoro-ngkoro.

12 Maka ewa koro ntaoe samba'a-mba'a dja, pai maria ntila
 parewanja, pai poera-poera parewa ngkoro se'e, maoe maria
 13 ntila, sangkoro-ngkoro dja, ewantje'emo se'e i Masehi; maka
 ri pangarioe kita Inosa samba'a-mba'a ndaboeboeka kita, da
 tapewali koro samba'a-mba'a, bara To Jahoedi kita, bara
 To Garika, bara watoea, bara kabosenja. Pai kita poera-poera
 14 ndasisipi Inosa anoe samba'a-mba'a. Maka korota wo'oe,
 15 banja podo sangaja parewanja, paikanja maria ngaja. Ane
 rapanja nato'o mbiti: oea jakoe banja pale, banja parewa
 16 ngkoro jakoe; ara banja lawinja parewa ngkoro si'a? Pai ane
 rapanja nato'o ntalinga: oea jakoe banja mata, banja parewa
 17 ngkoro jakoe; ara banja lawinja parewa ngkoro si'a? Ane
 korota podo momata, ewaimbe'imo djaja mpadongeta oni?
 Ane korota podo motalinga, ewaimbe'imo djaja mpaengata
 18 mpengaja-ngaja? Paikanja ndapakoro mPoeë Ala parewa
 19 ngkorota sangaja sangaja gori mpepokonoa. Ane wa'a mpa-
 20 rewa ngkoro samba'a-mba'a, rimbe'imo watanja? Ntanoka
 maria parewa ngkoro, pai samba'a-mba'a dja watanja.
 21 Bare'e maja mata da manto'oka pale: bare'e mojowe siko
 ri jakoe; bare'e wo'oe maja wo'o da manto'oka witi: bare'e
 22 mojowe siko ri jakoe. Maka parewa ngkoro, anoe taole-ole
 23 bare'e maroso, ntje'e jaoe bangke jowenja, pai parewa ngkoro,
 anoe bare'e ntani meawa ta'anja, meawa kodjo pampoe-
 djoeta; pai parewa ngkorota, anoe bare'e maja tapapamara,

- 24 tapakoroka mpodago, paikanja parewa ngkorota anoe ma-
dago nakita ntaoe, maoe bare'e tapakoroka. Maka ri pala-
boeroe mPoeë Ala korota ndapapojowe mpodago parewanja
25 anoe lawi bare'e sangkoedja peawanja, naka ne'e re'e doea
ri koro, paikanja da naka mombepakoroka parewa sangaja
26 pai sangaja. Mewali, ane madjoe'a santila parewa, nato-
ngkomo parewa ngkoro anoe sa'enja; ane sangaja parewa
27 ngkoro ndabangkei, mawongkosi wa'a joenjenja. Wa'a
ngkomi koro i Masehi, pai parewa ngkoroa samba'a samba'a.
28 Pai ndadikamo i mPoeë Ala taoe ri kasandaja-ndaja,
sa'e ndaposoero, sa'e ndaponabi, sa'e ndapogoeroe, nepa re'e
wo'oe koeasa, pai pombai da mampaka'osa djoe'a, pai da
mampelae taoe, pai da mangasongka taoe, pai da mompaoe
29 ri basa mpengaja-ngaja. Ara poera-poera taoe ndaposoero?
bara poera-poera ndaponabi? bara poera-poera taoe ndapo-
30 goeroe? bara poera-poera makoeasa? bara poera-poera taoe
maintjani mampaka'osa taoe madjoe'a? bara poera-poera
mompaoe ri basa mpengaja-ngaja? bara poera-poera mampa-
31 kajoa basa? Da ndipari-pari da male'o pombai i mPoeë anoe
ri wawonja mpodago. Pai koetoedjoea komi djaja anoe ri
wawonjapa kadagonja.

13.

Towe ndaja.

- 1 Maoe koepobasaka basa ntaoe pai basa mala'eka, ane
bare'e matowe rajakoe, da ewa nggongi anoe maino pai
2 dio-dio anoe madilo jakoe. Maoe lo'e mowati jakoe, maoe
koeintjani poera-poera anoe ndasasamboenika pai wa'a lo'e
ntaoe, maoe maliogoemo peaja ndajakoe, rantani koepape-
limba boejoe, ane bare'e matowe rajakoe, bare'e mojowe
3 jakoe. Maoe anoekoe poera-poera koetilaka taoe, maoe koe-
wai korokoe da na'ombasi ntaoe, ane bare'e matowe rajakoe,
bare'e da mojowe ri jakoe.
4 Towe ndaja majoe'oe, towe ndaja mapoeroe ntaoe, pai
bare'e manjaoe. Towe ndaja bare'e mekioende pai bare'e
5 mobangke-bangke, bare'e napakadjoe'a raja joenoe, bare'e
mangoa, bare'e tesioni, pai bare'e naendo-endo sala joenoe;
6 bare'e napokawongko anoe modenggo, dja anoe montjo
7 napokawongko. Naka'oewi poera-poera, naaja poera-poera,

- napomata-mata poera-poera, natodosaka poera-poera.
- 8 Towe ndaja bare'e sangkani paja. Wati noe nabi, sangaja-ngaja da paja; basa, sangaja-ngaja da poera; lo'e ntaoe,
- 9 sangaja-ngaja da paja. Maka pongoli paintjanita, pai powa-
- 10 tita bare'e gana. Paikanja ane ratamo ri pampakaliogoe poera-poeranja, sangaja-ngaja da paja anoe bare'e gana setoe.
- 11 Ntongo anangodi jakoe, pompaoekoe ewa pompaoe anangodi, rajakoe ewa raja anangodi, nawa-nawakoe ewa nawa-nawa anangodi. Paikanja rata ri kabangkekoe, wa'a engko ngka'anangodi koetadjikamo.
- 12 Maka wawase'i ntongonja takita limbajo anoe be tarata ndaja, paikanja lairia da takita mpombesoeara. Wawase'i podo saga'a paintjanikoe, paikanja lairia da maliogoe paintjanikoe, ewa paintjani i mPoeë jakoe. Mewali, anoe tota'a,
- 13 ntje'emo aja ndaja, pekeni ndaja pai towe ndaja, paikanja nono ri anoe tatogo se'i, ntje'emo towe ndaja.

14.

Basa pai powati.

- 1 Ndipari-pari da nakatowe ndajami, nepa da ndipepali djaja
- 2 mpempapamara Inosa, pagonja powati-wati. Maka taoe anoe mampasowa basa ntaninja, banja taoe napasowaka, paikanja Poeë Ala, maka bare'e narata ndaja ntaoe posokinja: dja napasowa ndajanja anoe be naintjani ntaoe
- 3 katoedoenja. Paikanja pompaoe ntaoe anoe mowati mawangoe raja ntaoe, mampatoedjoe ki taoe, mampakalindo raja
- 4 ntaoe. Taoe anoe mompaoe ri basa ntaninja, podo rajanja ngkalionja nawangoe, paikanja taoe anoe mowati mawangoe
- 5 raja ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Bangke rajakoe komi poera-poera da mompaoe ri basa ntaninja, paikanja koepokonopa ane mowati-wati komi. Taoe anoe mowati-wati meroeoe jowenja ri taoe anoe mompaoe ri basa ntaninja, sangadi napakajoa wo'oe, da napawangoe raja wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë.
- 6 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ane ma'i jakoe ri komi pai koemompaoe ri basa ntaninja, noendjaa pojowekoe ri komi, ane bare'e koepasowaka komi pekita ndaja, bara pangaintjani, bara wati, bara patoedjoe? Maoe oemoni parewa anoe bare'e mo'inoso, ewa sanggona bara doende,
- 7

ane bare'e mosisala oninja, ewaimbe'i da ndapaintjani
 8 wojoe mposanggonana bara wojoe mpodoende? Bara soeroepeta,
 ane bare'e manoro po'oemoninja, isema da mompakoroka da
 9 ndjo'oe mo'iwali? Ewantje'emo se'e komi kono ri basa
 ntaninja: ane be ndipasowa paoe anoe manoto, ewaimbe'i
 da parata ndaja ntaoe paoemi? Dja ewa ndipompaoeka
 10 raa ta'anja. Lawi bara tesangkoedja ngaja basa ri lino,
 11 pai bere'e anoe bere'e oninja ngkalionja. Ane bare'e koe-
 intjani posoki mpompaoe ntaoe sampompaoekoe, da mo-
 12 mbepotaoe salembanja kami. Ewantje'emo se'e komi, ri
 pampari-mparimi marata pombai Inosa, da ndiperokoesi
 wo'oe da napawangoe mpombai se'e raja ngkasandaja-ndaja.
 13 Mewali, da naperapi ntaoe anoe mompaoe ri basa
 ntaninja, ri Poeë Ala, da napangkoto wo'oe mampakajoa.
 14 Maka ane mekakai jakoe ri basa ntaninja, rajakoe mekakai,
 15 paikanja nawa-nawakoe bare'e molengko. Noendjaa ntano
 kamontjonja? Ane mekakai jakoe, rajakoe da mekakai,
 paikanja nawa-nawakoe wo'oe da mekakai; ane mongajoe
 jakoe, rajakoe da mongajoe, paikanja nawa-nawakoe wo'oe
 16 da mongajoe. Maka ane mopaoende komi ri basa ntaninja,
 ewaimbe'i da napa'ami ntaoe woengkaeo paoe mpeoendemi
 17 se'e? Oea bare'e narata ndaja paoemi. Maka madago jaoe
 18 peoendemi, paikanja bare'e nawangoe raja ntaoe. Koeoende
 Poeë Ala, maka koenangi komi poera-poera ri pompaoe ri
 19 basa ntaninja; paikanja ane sangkani-ngkani jakoe pai
 kasandaja-ndaja i mPoeë, koepokonopa mantjowanaka paoe
 lima mbela ri polengko nawa-nawakoe, da koepampatoedjoe
 wo'oe taoe, pai naka sandiwoe mbela paoe ri basa ntaninja.
 20 Ee wa'a ngkasangkompoo, ne'e ewa ananggodi ponawa-
 nawami, dja ri wa'a ndja'a da ewa ananggodi komi; paikanja
 21 ponawa-nawami da nawa-nawa ntaoe bangke. Lawi nda'oeki
 ri Soera mPoeë Ala: Da koepokaoe taoe anoe ntaninja basanja,
 pai wiwi ntaoe salembanja da mantjeko taoe se'e, pai sako
 ewantje'e bare'e da napedongeka Jakoe, panto'o i mPoeë.
 22 Mewali, basa ntaninja banja petondoni ri taoe anoe
 lawi meaja, paikanja ri taoe anoe bare'e meaja; pai powati
 23 petondoni ri taoe anoe meaja, banja ri taoe anoe bare'e meaja.
 Mewali, ane tepasambaka wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë,
 pai poera-poera taoe mompaoe ri basa ntaninja, nepa mesoea
 taoe woengkaeo bara topolamoa, banja da nato'o ntaoe se'e,

24 wandomo komi? Paikanja ane mowati taoe poera-poera,
 nepa mesoea topolamoa bara taoe woengkaeo, da napapenaa
 25 ntaoe poera-poera rajanja, da naepemo kasi'anja; mewali,
 da tongawa anoe tesamboeni ri rajanja, pai naka da me-
 toetoe manjomba ri Poeë Ala si'a, nepa da nabambarika
 taoe poera-poera kamontjonja kodjo i Poeë Ala maroo-roo
 ri komi.

Da poad a ngkasandaja-ndaja i mPoeë.

26 Mewali, da ewambe'imo, wa'a ngkasangkompoo? Ane moli-
 mboe komi, woengka-woengka re'e pongajoe, bara patoedjoe,
 bara pekita ndaja, bara basa ntaninja, bara petotoraka;
 27 poera-poeramo se'e da mantoenggai pawangoe raja. Ane re'e
 anoe mompaoe ri basa ntaninja, da teraradoea, oengkanja
 tetatatogo, pai da mombembesawani mompaoe, pai samba'a
 28 taoe da mampakajoa. Ane bare'e re'e anoe da mampakajoa,
 moroeana mondjii si'a ri wa'a ngkasandaja-ndaja, da mo-
 29 mpaoe se'e ri rajanja pai ri Poeë Ala. Ane re'e nabi, radoea
 bara tatogo ri taoe se'e da mompaoe, joenoenjamoo se'e da
 30 manto'o kamontjo mpaoenja pai kabare'enja. Paikanja ane
 re'e pekita ndaja ntaoe samba'a anoe ndjae motoenda,
 31 napondjii mo rioenja nabi. Maka maja komi poera-poera
 mowati mombembesawani, naka poera-poera taoe terangani
 32 paintjaninja pai katelike ndajanja. Raja wa'a nabi sangaja-
 33 ngaja da me'oeroe ri nabi. Maka banja po'aloebiroe ndapokono
 i mPoeë Ala, paikanja karodo ndaja.

34 Gori njanja noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë, ane
 tepasambaka taoe, we'a sangaja-ngaja da mondjii; maka
 bare'e ndawai we'a mompaoe, paikanja da medonge si'a, gori
 35 mpanto'o nTjoera mPoeë Ala. Ane da rajanja mampeoasi bara
 ndjaa-ndjaa, moroeana napeosasi ri langkainja ri banoeanja;
 maka bare'e meawa we'a mompaoe ri katepasambaka
 36 ntaoe. Bara oengka ri komi popoe'oe Noentoe mPoeë Ala?
 37 Bara dja podo ri komi karatanja? Ane re'e taoe manto'o
 nabi si'a, bara taoe anoe marata pombai Inosa, sangaja-
 ngaja da naintjani kasongkaimPoeënja anoe koe'oekika
 38 komi se'i. Pai ane re'e taoe anoe be malinga, be da ndalinga
 39 si'a. Mewali, ee wa'a ngkasangkompokoe, ndipari-pari mowati
 40 pai ne'e ndipetangani taoe mampasowa basa ntaninja. Naka

poera-poeramo se'e mewali ri katoemotoanja pai ri kamontjonja.

15.

Katoewoe moeni i Masehi.

- 1 Ee wa'a ngkasangkompō, da koepapaintjanikamo komi Noentoe ngkatoewoe, anoe koekenika komi, anoe ndiajamo,
- 2 anoe ndipomaroso ndaja, anoe ndipotesorepaka, ane ndiaja mpodago Noentoe setoe gori mpampetoemboekakoe komi,
- 3 sangadi dja meaja ngkabongo komi. Maka anoe tepakoro koepetoemboekamo komi, anoe koedonge wo'oe, ntje'e kamate i Masehi da mangaosoe salata gori mpanto'o nTjoera
- 4 mPoeë Ala, pai pangantana sira, pai pampatoewoe moeni sira ri katogo ndemenja gori mpanto'o nTjoera i mPoeë Ala,
- 5 pai pepapamaraa ri Kepa, oengka lairia ri sampoejoe pai
- 6 radoea anagoeroea. Oengka ndjairia mepapamara wo'oe sira ri kasandaja-ndaja anoe jabi limaatoe sangkani, anoe karianja taoe se'e toewoedja wawase'i, pai sa'e matemo.
- 7 Oengka lairia mepapamara wo'oe sira ri Jakoboe, nepa ri
- 8 wa'a ntjoeroa poera-poera, karipoerinja mpodago mepapamara wo'oe sira ri jakoe, ewa ri anangodi anoe banjapa
- 9 soeka mpampoana. Maka ri wa'a ntjoero jakoemo anoe tetoea'i mpodago, bare'e gana da ndato'o soero jakoe, oea
- 10 koedjeani ana mPoeë Ala. Paikanja ri kapoeroe ndaja mPoeë Ala pai naka ewantje'e katedikakoe; pai re'e jaoe jowe ngkapoeroe ndajaa, maka naroeoe mpotetalakoe potetala ntaoe se'e poera-poera; pai banja jakoe anoe mampaperoeoe, kapoeroe ndaja mPoeë Ala jaoe anoe mawawanaka jakoe.
- 11 Kobelaanja bara jakoe, bara taoe se'e: ewantje'e pompetoemboe mami, pai ewantje'e paajami.

Taoe anoe mantjapoe katoewoe moeni i Masehi.

- 12 Ane ndapetoemboe i Masehi ndawangoe oengka ri taoe mate, makoedja saga'a komi manto'o: bare'e da re'e pembangoe
- 13 ntaoe mate? Ane bare'e re'e pembangoe ntaoe mate, sangaja-
- 14 ngaja i Masehi wo'oe bare'e ndapatoewoe moeni. Pai ane bare'e ndapatoewoe moeni i Masehi, ngkabongo pangkeni mami noentoe, pai bare'e re'e jowe mpeaja ndajami.
- 15 Ane ewase'e manoro sabi anoe kambamba-mbamba i mPoeë

Ala kami, maka kapomontjo kaPoeëAlanja mampatoewoe i Masehi, anoe bare'e ndapatoewoe, ntanoka ane bare'e kodjo re'e taoe mate ndapatoewoe moeni. Maka ane bare'e re'e taoe mate ndawalimpatoewoe, sangaja-ngaja bare'e wo'oe ndapapembangoe i Masehi; pai ane bare'e ndawalimpatoewoe i Masehi, bare'e re'e jowe mpeaja ndajami; sangaja-ngaja toewoepa taoe masala komi. Sangaja wo'oe, taoe anoe mate ri paajanja i Masehi, da tetadjisi.

19 Mewali, ane podo ri katoewoeta ri wawo lino pampomatamatata i Masehi, pindongo mpodago katoewoeta. Ntanoka ndapatoewoe jaoe i Masehi oengka ri kapatea, oejoe mpawangoe ri wa'a ntaoe mate. Maka oea taoe poe'oenja pai nakamate ntolino, taoe wo'oe poe'oenja pai naka-
 22 toewoe moeni ntaoe mate. Maka ewa podja'i ntolino pai i Adama pai nakamatesi ntaoe, ewantje'e se'e pampokasandaja-ndajaka ntolino i Masehi, pai ndapawalimpatoewoe taoe mate. Paikanja paka manoto soekanja: oejoe-
 23 oejoenja i Masehi, ri poerinja nepa joenoe i Masehi ri karataa moeni; oengka ndjairia kapoesa doenia, ane ndawaimo i Masehi poparentaa ri Poeë Ala Papaa, ri kandananginjamo
 25 wa'a mpoparenta, koeasa pai roso. Maka sangaja-ngaja sira da Datoe, rantani ndadika i mPoeë Ala wa'a iwalia ri ara
 26 mpaja'aa. Iwali anoe da ndanangi ri kapoesanja, ntje'emo kapate; maka poera-poeramo se'e ndadika ri ara mpaja'aa. Ane ndato'o poera-poera ndadika ri ara mpaja'a, tongawa
 28 sangadika Anoe mampape'oeroe poera-poera ri sira. Sangadi me'oeroemo poera-poera ri sira, nepa da me'oeroe wo'oe i Ana ri Anoe mampape'oeroe poera-poeramo se'e ri sira, da nakaliogoe ngkaroo-roo i mPoeë Ala ri poera-poeranja.
 29 Ane banja ewase'e, da ewaimbe'i pewali ntaoe anoe mekirioe jowe ntaoe mate. Ane bare'e kodjo re'e taoe mate ndawali-
 30 mpatoewoe, makoedja taoe da mekirioe jowe ntaoe mate? Pai wenoe pai naka be kaowe-owe mantjoearaki kapate? Gori ngkamontjo mpampokawongkokoe komi, wa'a ngkasangkompota, ri pokasangkompota pai Poeëta Isa i Masehi: sandeme
 32 sandeme mate jakoe. Ane koeloeloeka raja ngkatolino ri pombeloekoekoe pai pinatoewoe masii ri Epesoe, da noe-ndjaamo jowenja ri jakoe? Ane bare'e re'e da pembangoe ntaoe mate, moroeana dja pangkoni-ngkoni, panginoe-
 33 nginoeta tapakoro, maka raneonja da matemo kita. Ne'e

lingoe rajami: Pasimbadjoe anoe madja'a mangagero ada
 34 anoe madago. Da ndipapenaa mpodago rajami, pai ndiowemo
 maewa-ewa i Poeë; maka sa'e komi bare'e ndirata ndaja
 gori ngkare'e mPoeë Ala. Pai koepanto'oka komi ewase'e,
 da ndipampomaea.

Koro ntaoe anoe ndawalimpatoewoe.

35 Paikanja bara da re'e taoe manto'o: Ewambe'i djajanja
 ndapawalimpatoewoe taoe anoe matemo? Pai ewambe'i
 36 da pokoronja ri katoewoenja? Tengö kodjo taoe setoe. Ane
 ndisawoe inii, banja bara liee-liee da toewoe, sangaja-ngaja
 37 da mate rioenja. Pai ri pantjawoemi inii se'e, banja bara woto
 mpinamoeja anoe da toewoe naini ndisawoe, sangaja-ngaja
 woekoenja bara ogoenja, ewa ogoe mpae bara woekoe
 38 mpinamoeja anoe ntaninja. Paikanja i Poeë Ala anoe mampa-
 pewali pinamoeja, gori mpepokono ndajaa, pai sangaja
 39 sangaja woekoe re'e wotonja ngkalionja. Wa'a ntjanga bare'e
 sawia, maka ntaninja sanga ntaoe, ntaninja sanga mpina-
 toewoe, ntaninja wo'oe sanga ntontji, ntaninja sanga noe
 40 bae. Re'e pokoro ntosoeroega, re'e wo'oe pokoro ntolino,
 paikanja peawa mpokoro ntosoeroega ntaninja pai peawa
 41 mpokoro ntolino. Perara ndeme ntaninja pai perara mboeja,
 ntaninja wo'oe perara mbetoe'e; pai mosisisala wo'oe perara
 mbetoe'e anoe samba'a pai samba'anja.

42 Ewantje'emo se'e katoewoe moeni ntaoe mate. Anoe
 ndasawoe, nakeni ngkapaja; anoe ndawalimpatoewoe ba-
 43 re'emo da paja; anoe ndasawoe be meawa, anoe ndawali-
 mpatoewoe meawa; anoe ndasawoe malente-lente, anoe
 44 ndawalimpatoewoe maroso; anoe ndasawoe kare'e ntanoana,
 anoe ndawalimpatoewoe kare'e angga. Ane re'e koro kare'e
 ntanoana, da re'e wo'oe koro kare'e angga.

45 Ewantje'emo se'e ndato'o ri Soera mPoeë Ala: Taoe
 anoe ka'isa i Adama taoe toewoe pewalinja; ewantje'e se'e
 46 i Adama anoe ripoeri lamoä anoe mepatoewoe pewalinja. Pai
 banja anoe lamoä katoewoenja anoe rioenja, paikanja anoe
 kono katoewoe ngkoro, nepa anoe lamoä katoewoenja
 47 ripoeri. Taoe anoe ka'isa ri lino poe'oenja, tana pewalinja,
 48 taoe anoe karadoea oengka ri Soeroega kama'inja. Ewa taoe

anoe tana pewalinja, ewantje'e se'e poera-poera anoe tana
 pewalinja; pai ewa taoe anoe oengka ri Soeroega kama'inja,
 49 ewantje'e se'e tosoeroega poera-poera. Pai ewa pangkenita
 ta'a ntaoe anoe tana pewalinja, ewantje'e se'e da takeni
 50 wo'oe ta'a ntosoeroega. Anoe koeto'o se'i, wa'a ngkasangko-
 mpo, sanga pai daa bare'e da male'o mesoea ri poparenta
 mPoeë Ala, maka anoe da paja bare'e mangkoto da mampo-
 toempoe anoe bare'e da paja.

51 Da koepaworoka komi paoe tesamboeni: kita poera-
 poera banja se'e da mate, paikanja kita poera-poera da
 52 ndawali, sarai pawali, podo sampida mata, ane oemonimo
 soeroepeta ri kapoesa doenia. Maka ri ka'oemoni ntjoeroepeta
 da ndawalimpatoewoe wa'a ntaoe mate, bare'emo da bali-bali;
 53 pai kitamo se'i da ndawali poera-poera. Maka anoe da paja da
 ndawali, napewali anoe bare'emo da paja; pai anoe mate da
 54 ndawali, napewali anoe bare'emo da mate. Pai ane poeramo
 ndawali anoe da paja, pai napewalimo anoe bare'emo da
 paja; pai ane poeramo ndawali anoe da mate, pai napewalimo
 anoe bare'emo da mate, nepa da kobangani noentoe anoe
 55 nda'oeki: bare'emo re'e kapate, poeramo ndanangi. Kapate,
 56 imbe'imo penangimoe? Kapate, imbe'imo sengoemoe? Sengoe
 ngkapate peewa ri Poeë Ala, pai koeasa mpeewa ri Poeë
 57 Ala, ntje'emo padika. Paikanja da taoende-oende i Poeë
 Ala, anoe mawaika kita penangi ri paajata Poeëta, i Isa i
 58 Masehi. Mewali, wa'a ngkasangkompokoe anoe koepomawo,
 ndipakaroso rajami, ne'e bali rajami, ndipari-pari mampo-
 nggaleka tetala i mPoeë; lawi ndiintjani be da ngkabongo
 potetalami ri pokasandaja-ndajami pai Poeë Isa.

16.

Kaboeja ndaja nTo Masehi. Da pelindja i mPaoeloe.

- 1 Kono pomparomoe doi gala ngkasandaja-ndaja i mPoeë,
 moroeana da ndiloeloe ewa songkakoe, anoe koeto'oka wa'a
- 2 ngkasandaja-ndaja i mPoeë ri Galatia: ane eo Minggoe
 samba'a samba'a komi da ndipatanimo doi sakodi ri banoe-
 ami gori mpangkotomi, da nakateranga-rangani, naka ne'e

- 3 sangadi se'e djela jakoe, nepa da ndiparomoe doi. Ane djelamo jakoe, nepa da koepokaoe taoe anoe ndisaroemaka, da mangkeni soera pai da mantondjoe kaboeja ndajami ri
- 4 Jeroesale. Pai ane re'e jowenja jakoe wo'oe da ndjo'oe ndjairia, da mojoenoe-joenoe taoe setoe pai jakoe.
- 5 Da koemadadoe komi, ane koelempomo Makedonia;
- 6 maka da koeliliwoengipa tana Makedonia, paikanja ri komi bara da koemaroo-roo masae sakodi, bara da koemalantoemo se'e tando mpooedja, pai da ndipangkoto mampapoiwo jakoe
- 7 ri da palaikoe moeni. Maka bare'e koepokono ane dja da koeposanilioe mangkita komi se'i-se'i; paikanja da rajakoe
- 8 kodjo meari masae-sae ri komi, ane ndawai i mPoeë. Da koemaroo-roo ri Epesoe rata eo mposoesa Mata mpae;
- 9 maka koekita boboka bangke pai maroso malokamo, pai maria taoe meewa.
- 10 Ane djela i Timoteoe, da ndipakadago, naka ne'e manee rajanja maroo-roo pai komi, maka tetala i mPoeë napotetala
- 11 ewa jakoemo se'e. Ne'e boi re'e mampetikodi. Paikanja da ndipapoiwo mpodago si'a, da napangkoto ma'i ri jakoe, maka koepopea si'a sangkani pai wa'a ngkasangkompoto.
- 12 Kono kasangkompoto i Apolo, mariangkanimo koeperapi ri si'a da nakama'i ri komi sangkani pai wa'a ngkasangkompoto; paikanja bare'e lioe-lioe re'e rajanja da ma'i wawase'i; paikanja da ma'i, ane re'e kaloganja.
- 13 Ndipapenaa rajami, ndipekakore ri peaja ndaja, da naka toeama kodjo katoewoemi, da nakaroso ndajami. Poera-poera ponggalemi da mewali ri katowe ndaja.
- 15 Ndiintjani si Setepana taoe sabanoea, anoe oejoe-oejoe mpesoea Masehi ri tana Akaja, pai bangke kodjo rajanja
- 16 mangkadoedoengi wa'a ngkasandaja-ndaja. Koeperapi ri komi, ee wa'a ngkasangkompoto: da ndipedongeka songka ntaoe se'e, pai songka ntaoe anoe momposiponggale pai mompasimboekoe.
- 17 Koepokawongko karata i nTjetepana pai i mPotoenatoe pai i Akaikoe, maka taoe se'e mampakaliogoe anoe bare'epa
- 18 gana ri komi. Maka taoe se'e tatogo mampalindo rajakoe pai rajami. Da ndipobangke kodjo taoe anoe ewase'e.
- 19 Wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë ri tana Asia motabea ri komi. Maria tabea ri komi, kasangkompoto ri Poeë, oengka ri Akila pai i Parisila pai wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë

- 20 anoe sababanoea pai si'a. Wa'a ngkasangkompo poera-poera motabea ri komi. Ndipombepotabeasi, ndipombeekisi samba'a ri samba'anja, gori mpombeeki ngkasandaja-ndaja i mPoeë.
- 21/22 Tabea se'i na'oeki mpalekoe, Paeloe. Taoe anoe bare'e
- 23 mampotowe i Poeë, da poeloroë. Da rata i Poeë! Kapoeroë
- 24 ndaja i mPoeë Isa da galami. Towe ndajakoe da maroo-roo ri komi poera-poera ri pokasangkompota pai i Isa i Masehi. Ami.

Soera i nTjoero Paeloe anoe kara- doea ri To Korinti.

1.

Potabea.

- 1 Soera se'i oengka ri Paeloe, soero i mPoeë Isa i Masehi
gori ntjongka i mPoeë Ala, pai oengka ri Timoteoe, kasa-
ngkompota, kaparataka wa'a ana mPoeë Ala anoe ri Korinti
sangkani-ngkani pai wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ri sa-
2 mbawo ntana Akaja; kapoeroe ndaja pai karodo ndaja da
galami oengka ri Poeë Ala, Papata, pai Poeë Isa i Masehi.

Palindo ndaja.

- 3 Da taoendemo Poeë pai Papa i mPoeëta Isa i Masehi, Papa
anoë poe'oe ngkapoeroe ndaja, pai Poeë wa'a ngkalindo ndaja,
4 anoë mampakalindo raja mami ri kapari ngkatoewoe mami,
da kapangkoto wo'oe mampakalindoka raja ntaoe anoë
mpengaja-ngaja kapari ngkatoewoenja, noe kalindo ndaja
5 anoë ndaparataka kami ngkalio mami i mPoeë Ala. Maka
ewa kagana mpampodjoejoe mami kapari ngkatoewoe i
Masehi, ewaintje'e wo'oe kagana mpangarata mami kalindo
6 ndaja oengka ri sira. Paikanja bara naroempa mpepa kami,
ntje'emo mampare'e kalindo ndajami pai kadago ngkatoe-
woemi; bara karata palindo ndaja, ntje'e se'e ndipokalindo
ndaja, pai ndipangkoto mangkojo kapari ngkatoewoemi,
7 anoë sawia pai kapari ngkatoewoe mami. Wase'e ngkabongo
kasaroemakamo komi, maka kaintjani, pampodjoejoemi pepa
ngkatoewoe, pai da ndipampodjoejoe wo'oe palindo ndaja.
8 Maka bare'e da kasamboenika ri komi, wa'a ngkasangkompo,
pepa anoë mangaroempa kami ri tana Asia: manoro pepa
anoë bangke mpodago ndapapakojoeka kami, sakodi bare'emo
kakoto mantodosaka, rantani bare'emo kapomata-mata da

- 9 toewoe. Maka panto'o ndaja mami djandji mamimo kodjo, da naka ne'emo kasaroemaka koro mami, dja wa'anja Poeë
- 10 Ala anoe mawalimpatoewoe taoe mate; siramo mantjorepaka kami pai naka bare'e mate wawase'i, pai raneonja da ewantje'e se'e. Ri sira pantandje mami, kasiranja da mantjorepaka wo'oe kami ri poerinja, ane da ndiposipekakaika kami, da nakaria ntaoe maoende-oendeka kami Poeë Ala manto'o kapoeroe ndajaa, anoe ndapatoedoeka kami.

Bare'epa mewali da kandjo'oe i mPaoeloe.

- 12 Anoe kapokawongko, napakanotoka kami ndaja mami, lawinja ri kaliogoe ndaja pai kalino ndaja anoe oengka ri Poeë Ala katoewoe mami ri lino se'i, banja gori ngkalo'e ntolino, paikanja gori ngkapoeroe ndaja i mPoeë, pagonja
- 13 ri posintoewoe mami pai komi. Maka anoe ka'oekika komi, banja bara ntaninja katoenggai, sangadika anoe ndibasa pai anoe ndirata ndajamo; paikanja kapomata-mata da nakanoto mpodago ndajami, ewa manotomo sakodi rajami
- 14 wawase'i; maka kami poe'oe mpaoende komi, ewa komi poe'oe mpaoende kami ri reme da ngkadjela i mPoeëta Isa.
- 15 Ri pampomata-matakoe se'e lawi re'emo rajakoe da madadoe komi, da naka re'e wo'oe kawongko ndajami;
- 16 rajakoe owi da malempo lipoemi da lioe ri tana Makedonia, nepa oengka ri Makedonia da mewalili moeni ri komi, da
- 17 ndipampapoiwo jakoe malai ri Joedea. Bara ganggara gaga jakoe ri tangara ndajakoe se'e? Bara dja pagori ndaja ntolino anoe mampakanoto pai koepampasangkani manto'o
- 18 da koema'i pai bare'e da koema'i? Kaposabi i Poeë anoe majoa, paoe mami anoe kaparataka komi banja wo'oe
- 19 tesaojo paoe mpo'io, pai tesaojo paoe mpesapoe. Maka Ana i mPoeë Ala, i Isa i Masehi, anoe koepetoemboeka komi, pai anoe napetoemboe wo'oe i nTjilipanoe pai Timoteoe, banja
- 20 bara tesaojo io, tesaojo bare'e, sambela io jaoe. Maka poera-poera anoe ndadjandji mPoeë Ala, i Masehimo se'e banganinja. Setoemo pai ndapapa'amika wo'oe kita podjandji
- 21 setoe, mampapeawa Poeë Ala. Mewali, anoe mampapetihonda kami sangkani-ngkani pai komi ri Masehi, siramo i Poeë
- 22 Ala, anoe mangalanti kami, anoe miadikaka kami petondonia, pai anoe mampapesoea Inosaa ri raja mami, kapotagala.

- 23 I Poeë Ala sabi ndajakoe poe'oenja pai naka bare'emo
ma'i jakoe ri Korinti, wa'anja ri pampokapoeroekoe komi.
24 Banja bara kasongka peaja ndajami, bare'e kodjo, dja
kaposipakoroka kawongko ndajami; maka peaja ndajami
lawi gana karosonja.

2.

- 1 Paikanja se'i koepakanotomo ri rajakoe, da karatakoe
2 ri komi banjamo da mangkeni soesa ndaja. Maka ane koe-
pakasoesa rajami, isemamo ntano da mampakawongko raja-
3 koe, ane banja taoe anoe koepakasoesa rajanja se'e? Ntje'emo
pai koepampakatoe soera ri komi, da naka ne'e napakanee
ntaoe rajakoe ri kadjelakoe, anoe kamontjonja da mampaka-
wongko rajakoe. Maka anoe koepomata-mata ri wa'a ngkomi,
4 da ndipodjoejoe poera-poera kawongko ndajakoe. Maka ma'ai
kodjo kapepa ndajakoe pai kapi'i ndajakoe sindara mpa-
'oekikoe soera ri komi, kapeepee oeë matakoe, banja da
nakasoesa ndajami, paikanja da ndipaintjani katowe nda-
jakoe anoe bangke kodjo ri komi.

Taoe masala da ndapokapoeroe.

- 5 Paikanja ane re'e taoe mampare'e soesa ndaja, banja podo
rajakoe napakanee, komi poera-poera napakasbesa sakodi
6 (ne'emo maroso pompaoekoe). Ganamo pamposari ntaoe maria
7 taoe setoe. Mewali, moroeana ne'emo ndikitanaka salanja,
da ndipakalindomo jaoe rajanja, naka ne'e napere ntjoesa
8 ndaja anoe ma'ai mpodago si'a. Ntje'e pai koepa'iowaka
9 komi, da ndipokapoeroe taoe setoe. Maka ntje'i wo'oe sangaja
anoe koetoenggai pai koepa'oeki soera ri komi, da koepangkita
rajami, bara bare'e bali-bali pampedongekami wa'a ntjo-
10 ngkakoe. Pai taoe anoe be ndikitanaka salanja, jakoe wo'oe
be mangkitanaka salanja; maka ane re'e kodjo sala anoe
be koekitanaka, be koekitanaka maendo komi, ri soera i
11 Masehi, naka ne'e nanangi i Madja'a kita; maka tangara
ndajanja lawi taintjani mpodago.
12 Kadjelakoe ri Taroa mampetoemboe Noentoe i Masehi,
maoe malokamo djajakoe mampongaleka tetala i mPoeë,
bare'e rodo rajakoe, maka bare'e koerata kasangkompokoe

13 i Titoe ndjairia; ntje'e pai koepompalakana pai taoe se'e, pai
 14 koekandjo'oe ri tana Makedonia. Da taoende Poeë Ala, maka
 be ndaowe-owe mampapenangi kami ri posintoewoe mami
 pai i Masehi, pai ndapapaepeka taoe djoekoe-djoekoe ka-
 15 wongi mpaintjani sira nakeni mpotoentoe mami. Maka kitamo
 se'i doepa anoe nda'ombasi i Masehi ri soera mPoeë Ala,
 16 ri taoe anoe da ndasorepaka pai ri anoe da ndatadji; ri taoe
 se'i pasoa ngkapate mangkeni kapate, ri taoe setoe pasoa
 ngkatoewoe mangkeni katoewoe. Pai isema anoe mangkoto
 17 tetala anoe ewantje'e? Maka kami banja ewa taoe saga'a
 anoe mangkeni Noentoe mPoeë Ala da naka re'e rasinja;
 ri kajoa ntoenggai ndaja mami, gori ntaoe mPoeë Ala pai
 ri soera mPoeë Ala pampetoemboe mami ri kapaendo i
 Masehi.

3.

Podjandji mPoeë Ala anoe masae pai anoe dawo'oe.

1 Bara mekioende wo'oe kami? Bara katako soera anoe
 manto'o kakaminja ri komi, bara oengka ri komi, ewa tinako
 2 ntaoe saga'a? Komimo se'e soera mami anoe nda'oeki ri
 raja mami, anoe maja naintjani pai nabasa ntaoe poera-
 3 poera, maka tongawamo kakominja soera i Masehi, anoe
 na'oeki mpotetala mami, banja na'oekika tinta, na'oekika
 Inosa mPoeë Ala anoe toewoe; banja ri wawo mbatoe, pai-
 4 kanja ri sanga ngkoro, ri raja ntaoe. Ewantje'e kanoto ndaja,
 anoe ndapare'eka kami i Masehi ri pantandje mami i Poeë
 5 Ala. Banja bara oengka ri kami ngkalio mami kalo'e mami,
 banja wo'oe bara kato'o kami se'i bangke jowe mami, pai-
 6 kanja kalo'e mami oengka ri Poeë Ala kama'inja, anoe
 mampakalo'e kami, pai kapewali pomokaoe mpodjandji
 dawo'oe, banja ri paloeloe oeki, paikanja ri paloeloe Inosa:
 7 maka oeki mangkeni kapate, Inosa poe'oe ngkatoewoe. Ane
 songka anoe mampare'e kapate, anoe nda'oeki noe hoeroepoe
 ri wawo mbatoe, meawamo kodjo, pai naka bare'e nakoto
 nTo Israeli mantoe'oeri i Moesa, kareka noe lionja se'e, anoe
 8 sangaja-ngaja da paja moeni, pagonja songka noe Inosa,
 9 bare'e da bangke peawanja? Maka ane sako songka, anoe
 mampetisala taoe, bangke peawanja, pagonja songka anoe
 mampakajoa raja ntaoe, sangaja-ngaja da ma'ai peroeoe

- 10 mpeawanja. Maka sako anoe ndapapeawa owi, ewa bare'e
meawa, ane ndapasiwia pai peawa anoe mangaroeoe mpodago.
- 11 Maka ane sako anoe da paja re'e peawanja, pagonja anoe
bare'e da paja.
- 12 Mewali, oea ewantje'e pampomata-mata ndaja mami,
13 maloga mpodago raja mami ri potetala mami; kami banja
ewa i Moesa, anoe mangka'oe-ngka'oewi lionja, boi nakita
14 nTo Israeli kapoera noe anoe da paja. Paikanja pore raja
ntaoe se'e, maka rata eo-eo se'i, sangaja-ngaja sawia-wia
ka'oewinja, ane ndabasa soera mpodjandji masae, bare'e
bara majali; pintja majali ri posintoewoe pai i Masehi.
15 Paikanja rata eo-eo se'i, ane nabasa soera i Moesa, re'epa
16 ka'oewi ndaja ntaoe se'e. Dja ane metorobaka rajanja ri
17 Poeë, da majali ka'oewinja. Anoe ndato'o i Poeë, Inosa
mPoeë Alamo se'e; ane laoe Inosa i mPoeë, teledemo poe-
18 ngoe ndaja. Pai kita poera-poera, anoe majalimo ka'oewi
liota, anoe ewa pembajo mpeawa i mPoeë, ndabali gori lio
i mPoeë, teranga-rangani peawata, gori mpongale mPoeë
noe Inosa.

4.

Tetala anoe maria kaparinja.

- 1 Mewali, potetala mami, anoe ndawaika kami gori ngka-
2 poeroe ndaja i mPoeë, bare'e kapomaleloe ndaja; paikanja
katadjimo poera-poera anoe be maja nakita ntaoe, anoe da
ndapokaea; bare'e mo'akala madja'a kami, pai bare'e kabali
Noentoe i mPoeë, pai kapetoemboe wa'a anoe montjo, da
napampokono ntaoe kami, gori mpanto'o ndajanja ngkalionja
3 ri soeara mPoeë Ala. Ane teka'oewipa Noentoe ngkatoewoe
anoe kakeni, wa'anjamo ri taoe anoe da tetadji kateka'oe-
4 winja, ri taoe anoe bare'e meaja, anoe naboetani noe lamo
doenia se'i mata ndajanja, pai naka bare'e nakita reka noe
5 Noentoe mpeawa i Masehi, anoe sintolio pai Poeë Ala. Maka
banja koro mami anoe katoentoe-toentoe, paikanja Poeëta
Isa i Masehi, pai koro mami podo watoeami ri paloeloe mami
6 i Isa. Maka i Poeë Ala anoe manto'o: da re'e reme merara
ri kawenginja, siramo se'e merara ri raja mami, pai kapa-
mporeme paintjani mami peawa mPoeë Ala, anoe mara ri
7 lio i Masehi. Paikanja aga-aga se'e ri koera tana kare'enja,
naka tongawa roso ndaja mami anoe i mPoeë Ala, banja

8 oengka ri kami. Be kaowe-owe marata pedjeani mpengaja-
 ngaja, paikanja bare'e ipoe raja mami; maoe bare'emo
 9 kakita djaja, bare'e soeboe raja mami; nadoedoeki ntaoe kami,
 pai bare'e ndapalaika; nadoengkalaka ntaoe kami pai bare'e
 10 maroegi; be naowe-owe mpepa ngkapate i mPoeë Isa metaka
 ri koro mami, da naka tongawa wo'oe roso ngkatoewoe i
 11 mPoeë Isa ri koro mami. Maka ntongo toewoedja kami,
 bare'e poera napangkekeni ngkapate mantjoeroe paloeloe
 mami i Poeë Isa, da nakatongawa ngkatoewoe i mPoeë Isa
 12 ri koro mami anoe da mate. Tongawa ndjairia sangaja-ngaja
 kapate monggale ri koro mami, paikanja katoewoe ri koromi.
 13 Paikanja oea samba'a-mba'a Inosa mpeaja tapodjoejoe,
 anoe nato'o noe anoe nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Meaja
 jakoe, pai koepompaoe-mpaoe, pai kapeaja wo'oe, pai ka-
 14 pompaoe-mpaoe wo'oe. Maka lawi kaintjani kasiranja anoe
 mawalimpatoewoe i Poeë Isa, sangaja-ngaja da mawali-
 mpatoewoe wo'oe kami sangkani-ngkani pai Poeë Isa, pai
 da mawawa kami ri soearaa, sangkani-ngkani pai komi.
 15 Maka pewalinja poera-poera da naka re'e jowenja ri komi,
 da nakateranga-rangani ngkapoeroe ndaja i mPoeë gala ntaoe
 maria kodjo, da nakabangke wo'oe mpaoende ntaoe i Poeë
 16 Ala. Setoemo pai naka bare'e maleloe raja mami; maka maoe
 kakoteteloo roso ngkoro mami, sangaja-ngaja raja mami
 17 sandeme sandeme ndawalimpakaroso. Maka pedjeani manga-
 'a se'i, anoe sarai dja, naroeoe mpodago-dago ngkabangke
 18 mpeawata anoe bare'e poesa; oea banja anoe tongawa ri
 mata takokomatasi, paikanja anoe bare'e nakita noe mata
 jaoe; maka anoe ndakita, da paja; anoe bare'e ndakita,
 ntje'e bare'e da paja.

5.

1 Maka manoto rajata, ane mageromo kandepe mpearita
 ri wawo lino, da re'emo banoeata ri Soeroega, anoe ndawangoe
 mPoeë Ala, anoe banja powia mpale, anoe bare'e da paja.
 2 Ntongo mokoro kami dja kangosa-ngosa kami, kapodarajamo
 koro mami se'i da ndapoedjoeka banoea anoe oengka ri
 3 Soeroega, maka ane ndapoedjoekamo ntje'e, bare'emo da
 4 malambe kami. Maka ntongo kakare'e kandepe, mapari
 kakangosa-ngosa mami, maka bare'e kapokono mampalaika

kandepé se'e; pagori mami kandepé se'e da ndapoedjoeka
 banoea anoe oengka ri Soeroega, naka anoe da mate da naomo
 5 noe anoe da toewoe. I Poeë Alamo se'e anoe mampakatimama
 kami da kaparata ntjetoe, pai ndapawaika kami Inosaa
 6 kapotagala. Mewali, bare'e bali-bali karoso ndaja mami,
 maoe kaintjani ntongo kakare'e koro mami, banjapa ri
 7 banoea i mPoeë kare'e mami; maka peaja ndaja tapodjaja
 8 ngkatoewoe, banja anoe takita. Maroso raja mami, pai kapo-
 konopa jaoe da mampalaika koro mami se'e da kapelimba
 9 ri banoea i mPoeë. Setoemo pai kapampari-mpari, da ndapa-
 mpokono i mPoeë kami, bara ntongo mokoro kami bara
 10 bare'emo. Maka kita poera-poera da ndapeboo ri soeara i
 Masehi, da ndapantimba kita, da naparata ntaoe woengka-
 woengka sili noe wa'a mpowianja ntongo mokoro si'a, gori
 mpampowianja anoe madago bara anoe madja'a.

Katoewoe ntjoero i mPoeë.

11 Gori mpaintjani mami me'oeroe ri Poeë pai kapampari-
 mpari mantima raja ntaoe da napeaja, pai i Poeë Ala mangki-
 ta ogoe ndaja mami, pai kapomata-mata, da ewantje'e se'e
 12 pangkita ndajami kami. Banja bara mekioende wo'oe kami
 ri komi, paikanja kawaika komi djaja mpangaoendemi kami,
 da naka re'e da ndipesonoka ri taoe, anoe podo nganganja
 13 meoende-oende, rajanja bare'e. Maka ane merata inosa ri
 kami, kabangkeika Poeë Ala; ane katodosaka raja mami,
 14 ntje'e maendo komi. Maka nadanda ngkapoeroe ndaja i Masehi
 15 kami; maka panto'o ndaja mami: ane mate taoe samba'a,
 saroe ngkoro ntaoe poera-poera, ewa matesimo taoe poera-
 poera. Pai naka mate sira saroe ngkoro ntaoe poera-poera,
 da naka ne'emo napepali ntaoe toewoe jowenja ngkalionja,
 paikanja pepokono noe anoe mate saroe ngkoro ntaoe poera-
 16 poera pai toewoe moeni. Mewali, wawase'i bare'emo kaintjani
 taoe gori ngkatoewoenja toline. Maoe ewantje'e paintjani
 17 mami i Masehi owi, wawase'i bare'emo. Mewali, taoe anoe
 meaja ri Masehi, taoe dawo'oemo si'a; anoe masae liemo,
 18 peole, anoe dawo'oe mantjawani. Poera-poera se'e oengka ri
 Poeë Ala, anoe mampapombekadago kami pai sira ri kama'i
 i Masehi, pai anoe mampokaoe kami mampetoemboe pombe-
 19 kadago ntaoe pai Poeë Ala. Maka i Poeë Ala mampapombeka-

dago tolino pai sira ri paaja ntaoe i Masehi, kabare'enjamo ndapepali salanja, pai noentoe ngkadago se'e ndaajaka kami.

20 Ndaposoero i Masehi ntano kami, ewa ndaponganga i mPoeë Ala mampatoedjoeki komi: mantjabo to'o i Masehi kaperapi ri komi: da ndapapombekadago komi pai Poeë Ala.

21 Sira anoe bare'e maintjani sala, ndapakasala kakitanja, da ndapampapewali kita joa ndaja anoe ndawai mPoeë Ala.

6.

Pangkekeni i mPaoeloe tetalanja.

1 Paikanja pamposiponggale mami pai kapampatoedjoeki wo'oe komi, da naka ne'e ngkabongo pantanandemi kapoeroe
 2 ndaja i mPoeë Ala. Maka ndato'o: Ri toeronja anoe madago koepedongeka pekakaimi, pai ri reme ngkateosoe koekadoe-doengi komi. Peole, se'i-se'imo se'e toeronja anoe madago;
 3 peole, se'i-se'imo se'e reme ngkateosoe. Bare'e sangkani kapakalose raja ntaoe, da naka ne'e re'e mampasinggiri
 4 tetala mami; dja kapari-pari jaoe da napampokono ntaoe kami ri pampotetala mami tetala mPoeë Ala: ri katodosa, ri padjeani ntaoe, ri kapepa ngkatoewoe, ri kaeka ndaja; ri
 5 pabobaki, ri pamparintaroenggoe, ri po'aloebiroe, ri pompari-mpari, ri kabare'enja lo'oe jore, ri popoeasa; ri kalino ndaja, ri kalo'e ndaja, ri kajomboe ndaja, ri kaboeja ndaja, ri Inosa
 7 mPoeë Ala, ri katowe ndaja anoe montjo, ri pampetoemboe kajoa pai karoso mPoeë Ala; parewa ngkajoa ndaja katangke-tangke mpale kana pai pale kii; tesaojo ndabangkei kami, tesaojo ndapetikodi; tesaojo ndanoentoeki, tesaojo ndaoende;
 9 ndapotaoe modenggo, ntanoka majoa; ewa bare'e naintjani ntaoe kami, ntanoka naintjani; ewa da mate, ntanoka toewoe jaoe; ndadjeani pai bare'e wo'oe ndapepate; ewa masoesa raja, ntanoka mawongko-wongka raja; ewa kaasi-asi ngkatoewoe, ntanoka maria taoe kapakasoegi; ewa bare'e mampotoempoe bara noendjaa-ndjaa, ntanoka poera-poera anoe mami.

Ne'e mokenta pai topolamoa.

11 Ee To Korinti, kapasowaka komi paoe mami, malogamo
 12 raja mami; bangke raja mami ri komi, paikanja komi ronga

- 13 makodi rajami. Da ndisilimo se'i kaboeja ndaja mami (komi koepompaoeka ewa anakoe), da ndipakabangke kodjo rajami ri kami.
- 14 Ne'e ndipapokoë katoewoemi pai topolamoa, maka bara da nakoto ngkajoa ndaja mosintoewoe pai podenggo ndaja?
- 15 bara nakoto ndeme mosintoewoe pai wengi? Noendjaa kasingkono i Masehi pai i Madja'a? bara noendjaa napodjoe-
- 16 joe ntaoe anoe meaja pai taoe anoe bare'e meaja? Noendjaa anoe mampapokenta banoea mPoeë Ala pai anitoe? Kita se'i banoea mPoeë Ala anoe toewoe, ewa panto'o i mPoeë: Jakoe da maroo-roo pai da melindja-lindja ri ojo ntaoe se'e, pai Jakoe da mewali Poeënja, taoe se'e da mewali palilikoe.
- 17 Setoemo pai da ndipampalaika taoe setoe, pai da ndipompantani, panto'o i mPoeë, pai ne'e ndidjama anoe karika, da
- 18 koepampoana komi. Jakoemo da mewali papami, pai komimo da mewali anakoe toeama pai anakoe we'a, panto'o i mPoeë anoe makoeasa.

7.

- 1 Ee wa'a ngkasangkompō, oea re'emo ri kita podjandji anoe ewantje'e, da tapakagalimo korota, nakajali wa'a anoe karika kono koro pai raja, da tapampakaliogoe pampakalino katoewoeta ri pampokaekata Poeë Ala.

Kasoesa ndaja anoe mampakawongko raja.

- 2 Mewali, ndiwaika kami kare'e mami ri rajami: bare'e masala kami ri bara isema, bare'e re'e anoe kanawoesaka,
- 3 bare'e re'e anoe katima anoenja. Banja bara mampetisala komi paoekoe se'i, maka roomo koeto'o gori mpampobangke mami komi, da rajakoe da sangkani-ngkani kita, bara mate
- 4 bara toewoe. Mae maria ngaja koeposarika komi, maria ngaja wo'oe anoe koeoendeka komi: ntje'e pai nakabangke mpodago ngkalindo ndajakoe, pai bangke kodjo kawongko
- 5 ndajakoe ri wa'a ngkapepa mami se'e. Maka kadjela mami ri Makedonia, bare'e kodjo rodo koro mami, maka maria pepa mami: ri sambalikoenna re'e peewa, ri raja mami eka.
- 6 Paikanja i Poeë Ala, anoe mampalindo raja ntaoe kodi katoewoenja, sira se'e mampakalindo raja mami ri karata
- 7 i nTitoe. Pai banja podo karatanja, palindo ndajanja wo'oe anoe narata oengka ri komi, anoe mampakalindo rajakoe,

- maka napetoemboeka jakoe kamawo ndajami ri jakoe, kasoesa ndajami pai kadojo ndajami kono jakoe, pai nakaterangani ngkawongko ndajakoe. Maka maoe koepakasoesa rajami pa'oeikikoe soera ri komi, bare'e koepontjosoi. Barare'e jaoe pampontjosoi ndajakoe, oea koekita soerakoe se'e
- 8
9
10
11
12
13
14
15
16
- mampakasoesa rajami maoe sarai dja, wawase'i mawongkomo rajakoe, banja kasoesa ndajami koepokawongka, paikanja katebalisaka ndajami ri kasoesami setoe. Maka masoesa rajami gori mpepokono mPoeë Ala, mewali bare'e ntoe'oe re'e roegi ndirata oengka ri kami. Maka kasoesa ndaja anoe ndapokono i mPoeë Ala mampare'e katebalisaka ndaja, anoe mampakadago katoewoe ntaoe, anoe bare'e ndawalimpontjosoi; paikanja kasoesa ndaja noe doenia mampare'e kapate.
- Maka ndipeolemo, kasoesa ndaja anoe ndapokono kodjo i mPoeë Ala, mampapenaa mpodago rajami, pai ndipampakajoa rajami, pai naka montjosoi rajami, maekami, mawomi, madojo rajami, pai nakare'e mpesawami. Tongawa mpodago kajoami ri anoe mewali se'e. Setoe pai koepampakatoeka komi soera, banja maendo taoe masala, banja wo'oe maendo taoe anoe napere noe denggo, paikanja da nakatongawa gori ngkaroso mpetaka ndajami ri kami, ri soera mPoeë Ala.
- Setoemo pai nakalindo ndaja mami. Pai ri kalindo ndaja mami se'e, se'i wo'oe wongko ndaja i nTitoe kapokawongko, pampakarosomi komi poera-poera rajanja. Maka ane re'e paoendekoe komi ri si'a, bare'e malongko jakoe, ewa kamontjo noe poera-poera anoe koeto'oka komi, ewantje'e se'e kamontjo mpaoende mami komi ri Titoe. Pagonja pai naka mawo ndajanja ri komi, oea naendo pedongemi, komi poera-poera, pai pangkohomi si'a maeka-eka rajami pai kandende-ndende koromi. Mawongko kodjo rajakoe, kakominja maja koesaroemaka.

8.

Kaboeja ndaja nTo Makedonia pai kaboeja ndaja i Masehi.

- 1 Kapapaintjanika wo'oe komi, ee wa'a ngkasangkompo, kapoeroe ndaja mPoeë Ala, anoe ndapokapoeroeka wa'a
- 2 ngkasandaja-ndaja ri Makedonia. Manoto mpodago rajanja ri padjeani ntaoe, pai napampare'e ngkabangke ngkawongko

ndajanja kapande ndajanja anoe tepakoro, maoe ma'ai pe-
 3 asi-asi ngkatoewoenja. Maka napari-pari gori mpangkotonja,
 pagonja — koekita ngkaliokoe — meroeoe pa ri pangkotonja,
 4 oengka ndajanja ngkalionja mamperokoesi pamperapinja ri
 kami, da kapa'ioka pamposiparomoe ntaoe se'e kaboeja
 5 ndaja gala ngkasandaja-ndaja i mPoeë; bare'e kodjo kapo-
 mata-mata da ewase'e kabangke mponggalenja, napaka-
 boeja rajanja, rioenja ri Poeë, nepa ri kami wo'oe, gori
 6 mpepokono i mPoeë Ala. Setoemo pai koepamperapi ri Titoe,
 da napampapoesa wo'oe pamparomoenja kaboeja ndajami,
 7 anoe natepoe'oemo i'owi. Mewali, ewa kagana-gana mpodago
 mpeajami, pompaoemi, paintjanimi, pompari-mparimi, ka-
 towe ndajami ri kami, ndipakadago da nakagana-gana wo'oe
 8 ngkaboeja ndajami. Banja bara paoe mperisokoe se'i, dja
 da koepampasiwia kamontjo ngkatowe ndajami pai kadojo
 9 ntaoe. Lawi ndiintjani kapoeroe ndaja mPoeëta i Isa i Masehi,
 maka maoe kore'e mpodago sira, ndapakakaasi-asi katoe-
 10 woea, maendo komi, da ndipangkakore'eka kaasi-asia. Dja
 koesowanakaka komi anoe laoe ri rajakoe, maka re'e jowenja
 ri komi, anoe santa'oemo owi pontepoe'oemi, banja podo ri
 pamparomoemi doi, ri tangara ndajami wo'oe da mamparo-
 11 moe. Mewali, da ndipasoepoemo wawase'i, kaboeja ndaja
 mantangara da naka siwia pai pampapewali, gori mpangko-
 12 tomi. Maka ane re'emo kodjo boeja ndaja ntaoe, ndapokono
 masabe gori ngkare'enja, banja gori ngkabare'enja re'e.
 13 Banja ndapakaneeka kinojomi, da nakanga'a ngkinojo ntaoe;
 14 paikanja da ndapampasawia: kagana-gana ngkatoewoemi da
 mantjoengko wawase'i taoe anoe pongoli nakatoewoeka,
 naka kagana-gana ngkatoewoe ntaoe se'e da mantjoengko
 wo'oe komi ane pongoli ndikatoewoeka, nakasawia-wia komi;
 15 ewa nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: taoe maria anoenja, bare'e
 meroeoe anoenja, pai taoe sakodi dja anoenja, bare'e pongoli
 anoenja.

Pampokaoe i Titoe.

16 Paikanja koeoende-oende Poeë Ala, anoe mawaika i
 17 Titoe kadojo ndaja ri komi anoe sawia-wia, pai napaloeloe
 pa'iowakakoe; pai lawi oengka ndajanja ngkalionja da pada-
 18 doenja komi, gori ngka'ai ngkadojonja. Sangkani-ngkani pai

si'a kapokaoe kasangkompota, anoe naoende ngkasandaja-ndaja i mPoeë poera-poera pangkeninja Noentoe ngkatoewoe; 19 pai banja dja ntje'e, maka lawi napilisimo ngkasandaja-ndaja da kapojoenoe ri pangkeni kaboeja ndaja, anoe kapakoro da mabangkei i Poeë, gori ndaja mami; boi re'e taoe 20 manoentoeki kami pangkitanja doi maria anoe kakekeni. Maka kapari-pari da nakadago ngkateto'o mami, banja podori 21 ri soera mPoeë Ala, ri soera ntaoe wo'oe. Sangkani-ngkani pai taoe se'e kapokaoe wo'oe kasangkompota mami samba'a, anoe maria ngkanimo pai maria ndajamo pampatongawanja kadojo ndajanja, pagonja kadojo ndajanja wawase'i ri 22 pantjaroemakanja komi. Kono i Titoe, joenoekoe pai sampotiwarikoe jowemi si'a; kono kasangkompota, soero ngkasandaja-ndaja i mPoeë sisi'a, papeawa i Masehi. Mewali, taoe 23 se'e da mampakanotoka wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë gori ngkabangke ntowe ndajami, pai gori ngkamontjo mpaoende-oende mami komi ri taoe se'e.

9.

Doi ngkaboeja ndaja gala nTo Jeroesale.

1 Kono da kandjo'oe wa'a doi ngkaboeja ndaja ri kasandaja-ndaja i mPoeë, maoe bare'emo koetotorakaka komi 2 ri soera se'i; maka lawi koeintjani gori ngkaboeja ndajami, pai koepaoende komi ri To Makedonia, kaToAkajanja 3 santa'oe owimo pantangaranja mamparomoe; nadjoedjoeli ngkadojomi anoe napopandirimo ntaoe maria. Maoe ewase'e koepokaoe jaoe kasangkompota, naka ne'e dja soa paoende mami komi kono ntje'e, da ndikatoka kodjo ewa panto'okoe; 4 boi re'e To Makedonia maloeloe jakoe, pai karata dja soa, lieo-lieo da malongko kami (ne'e koeto'o komi), ri pontjaroemaka mami se'e. Ntje'e pai koepanto'o, moroeana da koe'iowaka kasangkompota da mesindioe madadoe komi, da napampakoroka rioenja kaboeja ndajami anoe ndito'o 5 owi, da nakatoka ri kaboeja ndaja, banja ri pampedandaka. 6 Da ndipepewoloka mpodago: taoe anoe pongoli iniinja nasawoe, sangaja-ngaja pongoli wo'oe pae napota; pai taoe anoe maria iniinja nasawoe, sangaja-ngaja maria wo'oe 7 paenja napota. Poera-poera taoe da mawai gori mpanto'o

ndajanja, ne'e wo'oe kanoe'oe-noe'oe rajanja, bara ndadanda rajanja, maka taoe anoe mombai ri kaboeja ndajanja nda-
 8 pokono mPoeë Ala. Paikanja ndakoto i mPoeë Ala mampaperoeoe wa'a ngkapoeroe ndajaa ri komi, da naka ne'e naowe-owe gana-gana mpodago anoemi mpengaja-ngaja, pai naka kakoria-ria wa'a mpowiami anoe madago, ewa nda'oeki
 9 ri Soera mPoeë Ala: Nasawoemo, napotila-tilakamo anoenja ri wa'a ntaoe kaasi-asi. Kajoa ndajanja bare'e da re'e kapoesanja. Sira, anoe mawaika topontjawoe inii, pai kina'a da nakoni, sira da mawaika komi gana-gana anoe da ndisawoe, pai da mampakasondo woea ngkajoa ndajami, pai ndipampokore'e mpengaja-ngaja, pai nakaria ndjaja mpmombai ngkaboeja ndajami, anoe mampare'e paoende ntaoe
 12 Poeë Ala, ri ponggale mami. Maka kaboeja ndaja se'i banja podo mantjoengko kasandaja-ndaja i mPoeë anoe pongoli katoewoenja, paikanja meroeoepea jowenja ri pampakaria paoende ntaoe Poeë Ala. Maka ri pantoedjoemi kaboeja ndaja se'e, pai napaoende ntaoe i Poeë Ala, pangkitanja kanoto mpaloeloemi peajami ri Noentoe i Masehi, pai kaboeja ndajami mantilaka sisi'a pai taoe poera-poera anoemi;
 14 pai napekakaika komi ri Poeë Ala, pai mawo rajanja ri komi pangkitanja kabangke ngkapoeroe ndaja mPoeë Ala
 15 ri komi. Da taoende-oendemo Poeë Ala gori mpombaia, anoe bare'e takoto manto'o kabangkenja.

10.

Tetala i mPaoeloe ri Korinti.

1 Gori ngkaloeloe ndaja pai kapoeroe ndaja i Masehi, koemerapi ngkaliokoe ri komi, jakoe, i Paoeloe, anoe be maroso pompaoekoe ane maroo-roo pai komi, dja ane ta-
 2 mombelawa makodje; anoe koeperapi, ane djela jakoe ri komi, ne'e boi koetoedjoe kakodjekoe, anoe panto'o ndajakoe da katoedjoe ri taoe sa'e, anoe manto'o kakaminja dja
 3 maloeloe djaja ngkatoewoe ngkoro. Maka maoe toewoe toline kami, banja gori ngkatoewoe ntolino po'iwali mami. Maka
 4 parewa mpo'iwali mami banja parewa ngkatolino, paikanja gana karosonja mangaroea kota gori mpelae mPoeë Ala.
 5 Mewali karoea poera-poera nawa-nawa ntaoe, pai wa'a bente,

- anoe ndawangoe da mangaompo paintjani Poeë Ala; pai
 katawani wa'a nawa-nawa ntaoe, da kapape'oeroe ri Masehi;
 6 pai mompatokamo kami da mahoekoe wa'a anoe meewa,
 7 ane maliogoemo sangkani peloeloemi. Ndipeolemo anoe lawi
 tongawa ri taoe poera-poera. Ane re'e taoe manto'o si'a
 taoe i Masehi, da napepewoloka ri rajanja, kami wo'oe
 8 sangaja-ngaja joenoe i Masehi ewa si'a. Maka maoe koepa-
 peroeoe pampeoendekakoe koeasakoe, anoe ndawaika jakoe
 i mPoeë, da mawangoenaka komi, banja da magero komi,
 9 bare'e bara da koepomalongko. Dja ne'e boi ewa da koeëka-
 tika komi soera anoe koepakatoeka komi. Maka nato'o
 ntaoe: soeranja setoe maroso pai tindja banganinja, paikanja
 ane se'i koronja, maloeloe si'a pai joembe pompaoenja.
 11 Moroeana da napepewoloka ntaoe mompaoe ewantje'e: ewa
 pompaoe mami ri soera ntongo be se'i kami, ewantje'e se'e
 powia mami ane se'imo kami.

Pampakanoto i mPaoeloe ka'ewaimbe'i ndajanja.

- 12 Maka bare'e kataha maimba koro mami ewa taoe sa'e, anoe
 maoende-oende koronja, bara mampasiwia koro mami pai
 sisi'a. Tengo kodjo taoe setoe, maka koronja natoeboeka pai
 13 napasiwiaka koronja ngkalionja. Paikanja kami bare'e lioe
 tidanja kapaoende koro mami, dja gori-gori ntjoeka mpote-
 tala mami, anoe ndatilaka kami i mPoeë Ala, anoe kakara-
 14 taka wo'oe ri komi. Maka bare'e meroeoe pedjongawaka
 mami, ewa taoe anoe bare'e male'o rata ri komi; maka
 ratamo kodjo kami ri komi mangkenika komi Noentoe i
 15 Masehi. Bare'e kapekioendeka lenge ntaoe ntaninja pai
 nakalioe ntidanja, paikanja kapomata-mata da teranga-
 rangani peaja ndajami, nakabangke mpodago mpotetala
 16 mami ri wa'a ngkomi gori mpantjoekaka kami, pai kapampe-
 lindjaka Noentoe ngkatoewoe ri lipoe anoe ndjaoekapa
 oengka ri komi, banja da kapeoendeka pewali mpotetala
 17 anoe lenge ntaoe samba'anja. Ane re'e anoe rajanja me-
 18 oende, da napeoendeka kaiPoeënja. Maka banja taoe anoe
 maoende koronja, anoe tongawa katoanja, paikanja taoe
 anoe ndaoende mPoeë Ala.

11.

- 1 Da nditodosaka sakodi katengokoe. Io, nditodosaka
 2 kodjo. Maka koetoemoposaka komi, ewa petoemoposaka
 mPoeë Ala, maka koedjompoka toema samba'a komi, da
 3 koepawawaka i Masehi komi, ewa ana we'a magali. Paikanja
 ipoe rajakoe: boi, ewa i Doeata malingoeni raja i Hawa, gori
 mpokira-kiranja, ewantje'e da ndagoelasi rajami, pai ndi-
 pebia oengka ri djaja ngkajoa ndaja ri paloeloemi i Masehi.
 4 Ane re'e taoe ma'i, anoe mangkenika komi to'o mPoeë Isa
 samba'anja, banja ewa pampetoemboe mami ri komi, bara
 ndirata Inosa anoe ntaninja pai naka anoe ndiratamo, bara
 noentoe anoe ntaninja pai naka Noentoe ngkatoewoe anoe
 5 ndisabekamo, sangaja-ngaja ndisajawamo se'e. Koeintjani
 bare'e re'e anoe natoea'inakaka noe wa'a ntjoero bangke
 6 jakoe se'i. Maoe bare'e lo'e jakoe motoentoe, sangaja-ngaja
 gana paintjanikoe; lawi kapapadongekamo mpodago komi
 wa'a mpaintjani mami.

**Bare'e napepali i mPaoeloe kadago ngkatoewoenja
 ngkalionja.**

- 7 Bara masala jakoe pampakakodikoe katoewoekoe, da
 nakabangke ngkatoewoemi komi, pai pampetoemboekoe
 8 Noentoe ngkatoewoe ri komi bare'e ndasaro? Kasandaja-
 ndaja i mPoeë sa'enja koepakaroege mantjabe lengekoe, da
 koepampongale-nggaleka komi, pai karoo-rookoe ri komi,
 maoe re'e anoe koepopada, bare'e ntesamba'a ri komi anoe
 9 koeparini; maka poera-poera anoe padamo ri jakoe, napatoka
 wa'a ngkasangkompota anoe oengka ri Makedonia. Koepa-
 kadagoka kodjo naka ne'e koeparini komi pai be da koeowe
 10 ewantje'e. Gori ngkamontjo ngkare'e i Masehi ri rajakoe,
 bare'e da re'e taoe mampetangani paoende korokoe se'i ri
 11 tana Akaja. Makoedja? Bara kabare'enja koepomawo komi?
 12 I Poeë Ala maintjani ntje'e. Djaja ngkatoewoekoe se'e
 sangaja-ngaja da koepodjaja, da naka ne'e re'e da napota-
 ngkoe ntaoe, anoe rajanja mantoedjoeka komi sawia-wia
 kamontjo mpaoendenja koronja pai paoende mami koro
 13 mami. Taoe anoe ewase'e soero anoe kambamba-mbamba,
 14 topetengosi, anoe mota'a-ta'a pomokaoe i Masehi. Pai ntje'e
 banja anoe da tapodjingki, maka sawe i Madja'a tesaojo

- 15 mota'a-ta'a mala'eka magali. Mewali ne'e wo'oe tapodjingki, ane pomokaoe i Madja'a mota'a-ta'a pomokaoe ngkajoa ndaja. Kapoesa-poesanja sangaja-ngaja da narata gori mpowianja.
- 16 Koewalinto'o: Ne'e ndito'o jakoe tengo. Pai ane ewantje'e panto'o ndajami ndipapalioekamo jakoe ri katengokoe, 17 da naka re'e wo'oe pekioendekoe sakodi. Pompaoekoe se'i banja gori ndaja i mPoeë, paikanja djaja mpaoe ntaoe tengo, 18 anoe mantjaroemaka maja mekioende. Karianja taoe ma-oende-oende koronja, pai da koepaoende wo'oe korokoe. 19 Koeëpe-epe ndipokono jaoe mamposintoewoeka taoe tengo, 20 maka komi gana-gana paintjanimi. Maka ndikoto manto-dosaka, ane napowatoea ntaoe komi, ane naposi ntaoe daami, ane nalego ntaoe komi, ane napetikodi ntaoe komi, 21 bara ane natoposaka ntaoe liomi. Koepomaea manto'o: Ane ntje'e, be gana roso mami. Paikanja ane re'e taoe makodje ri bara noendjaa-ndjaa (koemompaoe ewa taoe tengo) 22 jakoe wo'oe. Bara To Ibarani taoe setoe? Jakoe wo'oe. Bara To Israeli si'a? Jakoe wo'oe. Bara moeli i Boerahima si'a? 23 Jakoe wo'oe. Bara pomokaoe i Masehi si'a? (koemompaoe ewa taoe wando) Pagonja jakoe: naroeoe mpompari-mparikoe taoe se'e, naroeoe mpantaroenggoe jakoe, ma'ai mpodago pabobaki jakoe, mariangkani djamo sakodi mate jakoe. 24 Lima ngkani nabobaki nTo Jahoedi jakoe opompoejoe 25 mbela makoera sambela, togo ngkani ndatabasi laero, sangkani ndawoenoe mbatoe, togo ngkani nakaposoka ngkapala, sambengi pai saeo molanto-lanto jakoe ri tampa-naoe; ri poweloeakoe mariangkani napepani ngkoro oeë, 26 napepani ntopodjampa, napepani ntaoe kasalemba-lembakoe, napepani ntopolamo, sakodi sakodi naroeempa mpepa jakoe ri lipoe, ri pada bone, ri tasi, sakodi sakodi da nanawoesaka 27 ngkasangkomp kambamba-mbamba. Kalenge pai kapari mariangkani koeëpe; maria mbengi bare'e koele'o-le'o jore, oro pai ngaoe nganga koeëpemo, tesaojo bare'e mangkoni, 28 re'emo pangkono ranindi pai kabare'enja morengko. Banja manto'o tetalakoe woengkaeo, pampago ntaoe maria kodjo jakoe saeo saeo, pai pampasilolongakoe wa'a ngkasandaja- 29 ndaja i mPoeë. Isema anoe malenge? sangaja-ngaja lengenja koepolenge. Isema anoe manee rajanja? sangaja-ngaja soesa ndajanja koepomasoesa.

Poe'oe mpekioende.

- 30 Ane da mekioende jakoe, da koepeto'o-to'oka kalengekoe.
 31 I Poeë Ala, Papa mPoeë Isa, anoe da taoende-oende ne'e taowe, siramo maintjani kabare'enja koemanto'o mbamba.
 32 Ri Damasi napokaoe ntjaroengkoro i mokole Areta da mangkampai wa'a boboka lipoe Damasi, da napantjoko jakoe, djamo naparijakasi ntaoe jakoe, nepa naeojoe oengka ri loda toedoe ri sambalikoe ngkota, pai koekalapa jaoe.

12.

- 1 Sangaja-ngaja da koemekioende; bare'e kodjo re'e jowenja, paikanja da koetotoraka pekita ndajakoe pai anoe ndapatonkawaka jakoe i mPoeë. Koeintjani taoe i Masehi samba'a lioemo sampoejoe pai opo nta'oe — bara ri koronja pewalinja, bara ri sambalikoe ngkoronja bare'e koeintjani, i Poeë Ala maintjani — taoe setoe ndalimba ntjoroba ri katogo ntapi
 2 nTjoeroega. Koeintjani wo'oe — bara ri koronja pewalinja bara ri sambalikoe ngkoronja, bare'e koeintjani, dja i Poeë
 3 Ala maintjani — ndalimba ntjoroba taoe setoe ri Paradesi, pai nadonge paoe anoe bare'e ndakoto mampetoemboe, anoe
 4 bare'e maja napasowa ntolino. Taoe anoe ewase'e jaoe da koeoende, paikanja korokoe be da koeoende, sangadi anoe
 5 koepomalente, ntje'e da koepeoendeka. Maka ane rajakoe da maoende korokoe, bare'e da tenggo jakoe, maka wa'anja anoe
 6 montjo da koeto'o; paikanja koetodosaka rajakoe, boi napobangkepa ntaoe jakoe pai naka anoe nakita pai nadonge ri
 7 jakoe, maoe bangke kodjo pekita ndajakoe. Ntje'e poe'oenja, da naka ne'e mobangke-bangke jakoe, pai ndapampare'eka jakoe roei mantosoe-ntosoe korokoe, mala'eka i Madja'a, anoe mantitimbojoe jakoe, da naka ne'e mobangke-bangke
 8 jakoe. Togo ngkani koepekakaika ri Poeë kono ntje'e, da napampalaika jakoe. Pai ndato'oka jakoe i mPoeë: Kapoeroe ndajakoe da mampakaliogoe katoewoemoe; maka ri kalente katongawa noe rosokoe. Mewali, bangkepa rajakoe mampeoendeka kalentekoe, da koeparata roso i Masehi.
 9 Ntje'e pai koepampobangke kalente, padjeani ntaoe, pamparini ntaoe, padoedoeki ntaoe, pai kaeka ndaja mantjoeroe paloeloekoe i Masehi; maka ri kalentekoe maroso jakoe.

Anoe napomasoesa ndaja i mPaoeloe.

- 11 Mewalimo tengo jakoe; paikanja komi madanda. Maka kamontjonja komimo da maoende jakoe. Lawi bare'e re'e maoe sangaja anoe napariaraka ntjoero bangke jakoe, maoe
- 12 bare'e re'e jowekoe. Tanda ntjoero anoe montjo lawi tongawa ri komi, ri katodosa mami mantoedjoeka komi petondoni
- 13 pai anoe ndapodjingki pai koeasa. Bara noendjaa anoe napariaraka ngkasandaja-ndaja anoe sa'enja komi, koesangadika kabare'enja koeperapi ri komi anoe da koekatoewoeka? Ne'e ndikitanaka salakoe se'e.
- 14 Peole, katogo ngkaninjamo se'i poiwokoe da madadoe komi, pai bare'e wo'oe da koemerapi ri komi; maka banja anoemi anoe koepepali, wa'anja komi. Maka banja wo'oe anangodi da mampapoaga-aga taoe toe'anja, paikanja
- 15 papanja pai inenja jaoe da mampapoaga-aga ananja. Kono ri jakoe, bangke rajakoe mampare'e ngkaliokoe anoe da koekatoewoeka, maoepa korokoe koepokono masompoka inosami. Ane bangke kamawo ndajakoe ri komi, ara ndipakakodi kamawo ndajami ri jakoe? Nakawase'emo! paikanja, maoe bare'e koepeperapi anoemi, oea lo'e jakoe pai koepale'o
- 17 jaoe rajami ri pokira-kirakoe. Bara re'e taoe koepokaoe
- 18 madadoe komi da koepampepali rasikoe ri komi? Koeto'oka kodjo i Titoe da ma'i ri komi, pai koepokaoe kasangkompota da joenoenja. Bara naporasika i nTitoe anoemi? Banja samba'a-mba'a tangara ndaja mami? banja sandjaja-ndjaja pelindja mami?
- 19 Masaemo ndipanto'o, kapakajoa raja mami ri komi; paikanja ponoentoe-noentoe mami ri soeara mPoeë Ala, ri pampokasangkompo mami i Masehi; pai wa'anja anoe koetoenggai ri komi anoe koepomawo, da mampakaroso
- 20 rajami. Maka anoe koepo'ipoe, ane djelamo jakoe ri komi, boi bare'e koerata ewa gori mpampomata-matakoe komi; pai naka bare'e ndirata anoe ndipomata-mata ri jakoe. Ipoerajakoe boi da re'e popaiso, kanjaoe ndaja, karaoe ndaja, kabagagoe ndaja, panoentoeki joenoe, pompakagoela raja
- 21 ntaoe, pobangke-bangke pai po'aloebiroe. Ri da kadjelakoe se'e, ipoe rajakoe, boi da ndakodisi wo'oe mPoeëkoe jakoe ri komi, pai da koepomasoesa ndaja maria taoe anoe bangke salanja owi, pai bare'epa mampontjosoi ndaja gaoe madja'a pai posalara pai peboealo, anoe napowiamo.

13.

Kapoesanja.

- 1 Katogo mpalinjamo se'i da karatakoe madadoe komi: manotomo wa'a mpaoe ri pantjabi ntaoe radoea bara tatogo.
- 2 Roomo koeto'o owi ri karatakoe karoea mpalinja, pai ewantje'e se'e koeto'o wo'oe se'i-se'i ri kabeenja se'i jakoe, koeto'oka taoe anoe masala owi pai wa'a ntaoe poera-poera: ri karatakoe wo'oe raneonja, bare'e da re'e koepokapoeroe.
- 3 Lawi ndipepali petondoninja kajakoenja kodjo ndaponganga i Masehi, pai banja bara bare'e maroso, sangaja-ngaja maroso
- 4 sira ri komi. Maka maoe ndapepate ri kadjoe nakeni ngkabare'enja maroso sira, paikanja wawase'i toewoe, ndapatoewoe noe roso mPoeë Ala. Mewali, kami wo'oe be maroso ri pokasangkompo mami pai sira; paikanja da manoto ri rajami kakaminja wo'oe da ndapatoewoe noe roso mPoeë
- 5 Ala sangkani-ngkani pai sira. Da ndipepeka ri rajami, bara montjo peajami; da ndiparesa kodjo rajami. Bara bare'e manoto gaga rajami ka'iMasehinja meari ri komi? Da ndipakadago boi be jonto karoso ndajami. Koeëpe-epe da manoto rajami kakaminja jonto karoso ndaja mami.
- 7 Kaperapi ri Poeë Ala, naka ne'e kodjo ndipowia anoe madja'a, banja da nakatongawa ngkaroso ndaja mami, dja da nakadago mpowiami, maoe ta'anja ewa be maroso
- 8 mpodago raja mami. Maka bare'e ntoe'oe kakoto maewa
- 9 kamontjo, wa'anja mangkasambiraka kamontjo. Maka da mawongko raja mami, ane maroso komi, maoe be maroso kami. Maka ntje'i anoe kaperapi, da nakagana ngkaliogoe
- 10 ndajami. Setoemo pai koepa'oeki ewase'e ntongo mombelawa kita, da naka ne'e maroso pompaoekoe ri kadjelakoe, gori ngkoeasa, anoe ndawaika jakoe i mPoeë da mangawangoe komi, banja da mangagero komi.
- 11 Kapoesanja, ee wa'a ngkasangkompo, da mawongko rajami, da majoa rajami, da maloeloe rajami mampedongeka patoedjoe, da sintoewoe kodjo rajami, da mombekadago komi; pai Poeë Ala, poe'oe ngkatowe pai karodo ndaja, da
- 12 maaweri komi. Ndipombetabeasi, ndipombeekisi gori mpombeeki ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Wa'a ngkasandaja-
- 13 ndaja i mPoeë motabea ri komi. Dago ngkatoewoe mPoeë Isa Masehi, towe ndaja i mPapa, sangkani pai Inosa mPoeë Ala da galami poera-poera. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Galatia.

1.

Potabea.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe, anoe soero, banja pepokaoe ntaoe bara padika ntaoe, paikanja pepokaoe i Isa i Masehi pai i Poeë Ala, Papata, anoe mawangoe sira oengka ri taoe
- 2 mate, pai wa'a ngkasangkompo, anoe sangkani-ngkani pai jakoe, kaparataka wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ri Galatia.
- 3 Poeroe ndaja pai karodo ndaja da galami oengka ri Poeë
- 4 Ala, Papata, pai Poeë Isa i Masehi, anoe mampepombaika koroa sompo ntjalata, da mantjorepaka kita oengka ri lino
- 5 anoe madja'a, kare'eta wawase'i, gori mpepokono mPoeëta pai Papata, toempoe wa'a mpeawa anoe bare'e re'e kapoesanja. Ami.

Peoeranaka nTo Galatia.

- 6 Djingki kodjo rajakoe madonge kaliga mpantalikoesimi anoe mangalike komi da ndipale'o kapoeroe ndaja i Masehi,
- 7 pantjoearakimi Noentoe ngkatoewoe sandjajanja, ntanoka bare'e re'e Noentoe ngkatoev'oe ntaninja; paikanja koe-epe-epe re'e taoe, anoe malingoeni rajami, anoe da rajanja
- 8 mangabali Noentoe ngkatoewoe i Masehi. Paikanja maoe kami bara mala'eka oengka ma'i wawo jangi mangkenika komi noentoe anoe bare'e sitoedjoe pai noentoe anoe roomo
- 9 kakenika komi, da poeloro. Ewa panto'okoe owi, koeto'o wo'oe se'i: ane re'e taoe mangkenika komi noentoe anoe bare'e sitoedjoe pai noentoe anoe ndidongemo, da poeloro.
- 10 Ponoentoekoe se'i bara maloeloe raja ntaoe, bara maloeloe raja mPoeë Ala? Bara pekioendekoe ri taoe? Ane dja koe-mekioende ri taoe, banja taoe i Masehi jakoe.

I Paoeloe ndapokaoe i mPoeë Ala.

- 11 Ee wa'a ngkasangkompō, koepakanotoka komi, Noentoe
 ngkatoewoe anoe koepetoemboeka komi, banja napare'e
 12 ntaoe. Banja ri taoe paratakoe, pai banja wo'oe taoe anoe
 mantotorakaka jakoe, paikanja ndapapaintjanika jakoe i
 13 Isa i Masehi. Lawi ndidongemo gori ngkatoewoekoe owi,
 ntongo koemaloeloe agama Jahoedi: ma'ai kodjo koepadjea-
 djeani wa'a ana mPoeë Ala, pai koepari-pari mangagero;
 14 teranga-rangani kainti mpangkekenikoe agama Jahoedi, koe-
 lienaka kasantinoewoekoe maria ri kasiToJahoedikoe, gori
 ngka'ai ngkadojokoe mangaloeloe padika ntaoe piamokoe.
 15 Paikanja ri pepokonomo i mPoeë Ala, anoe mampatani
 jakoe oengka mpampoana inekoe, pai anoe mampeboo jakoe
 16 gori ngkapoeroe ndajaa, mampapamara Anaa ri rajakoe,
 da koepangkeni noentoea ri topolamoa, bare'emo koepeoasi
 17 raja ntaoe, pai bare'emo koendekoe ri Jeroesale madadoe
 taoe anoe lawi soero, dja lioe-lioe mpalai jakoe ri tana Ara,
 18 nepa koemewalili moeni ri Damasi. Oengka ndjairia, poesa
 roea nta'oe, malai jakoe ri Jeroesale da momberata pai i
 Kepa (Petoeroe), sampoejoe pai aopo ndeme karoo-rookoe
 19 ri banoeanja. Paikanja soero anoe sa'enja bare'e re'e koekita,
 podo i Jakoboe, toea'i i mPoeë. Anoe koe'oe'ekika komi se'i,
 22 koeto'o ri soeara mPoeë Ala: banja mbambakoe. Roo ntje'e
 22 malaimo jakoe ri lemba nTo Siria pai Kilikia. Bare'epa
 naintjani ngkasandaja-ndaja i Masehi anoe ri Joedea liokoe.
 23 Podo bambari nadonge manto'o: anoe madjea-djeani kita
 owi, wawase'i mampetoemboe noentoe anoe da napakapaja
 24 owi. Naoendemo ntaoe se'e Poeë Ala, kajakoenja.

2.

Kasoero i mPaoeloe napomontjo nTjoero ri Jeroesale.

- 1 Oengka ndjairia, poesamo sampoejoe pai togo nta'oe,
 ndekoemo moeni jakoe ri Jeroesale sangkani-ngkani pai i
 2 Baranaba, koepojoenoe wo'oe i Titoe. Ri kare'e mpekita
 ndajakoe pai koekandekoe. Pai koetoentoesakaka taoe setoe
 Noentoe ngkatoewoe, anoe koepetoemboeka topolamoa; pai
 kapolimboeka wo'oe pai taoe anoe bangke kateto'onja, naka
 ne'e koeloeloe ngkabongo djaja mponoentoekoe, wawase'i

- 3 pai i'owi. Paikanja sako i Titoe anoe koepojoenoe, maoe To
 4 Garika si'a, bare'e ndadanda da mekisoena, ewa pepokono
 wa'a ngkasangkompō kambamba-mbamba anoe mentjoea;
 pai napentjoea, da napampadasoki kaloga ndajata, anoe
 ndapare'eka kita i Isa i Masehi, da napampapewali moeni
 5 watoea katoewoeta. Paikanja maoe sarai bare'e teoeranaka
 kami maloeloe raja ntaoe se'e, da nakaroo-roo ri komi
 6 kamontjo noe Noentoe ngkatoewoe. Kono taoe anoe bangke-
 bangke kateto'onja — bara ewaimbe'i katoewoenja i'owi, ba-
 re'e makoedja ri jakoe; maka bare'e ndapilisi i mPoeë Ala lio
 ntaoe —, bare'e re'e bara noendjaa nasongkaka jakoe ntaoe
 7 anoe bangke kateto'onja. Paikanja, kanakitanja kajakoenja
 pomaaka da mangkeni Noentoe ngkatoewoe ri topolamoa,
 ewa i Petoeroe pomaaka mangkeni Noentoe ngkatoewoe ri To
 8 Jahoedi — maka Anoe mampakaroso i Petoeroe mewali soero
 ri To Jahoedi, mampakaroso wo'oe jakoe kasoerokoe ri topo-
 9 lamoa —, pai kanaratandajanja kapoeroe ndaja anoe nda-
 waika jakoe, nakabemo i Jakoboe, i ngKepa pai i Johane,
 anoe nato'o ntaoe nono, pale mami pai i Baranaba, mampa-
 kanoto posintoewoe mami da naka ndjo'oe kami ri topolamoa,
 10 taoe se'e ri To Jahoedi. Wa'anja nato'oka kami, da kaendo-
 endo taoe kaasi-asi, anoe lawi kapari-pari mampasilolonga.

I Paeloe mampatoedjoe i Kepa (Petoeroe).

- 11 Kadjela i ngKepa ri Antiokia, koeëwa si'a ri soeara wa'a
 12 ntaoe, oea masala. Maka kabare'enjapa djela taoe anoe
 maloeloe i Jakoboe, mangkoni si'a sangkani-ngkani pai
 topolamoa. Paikanja kadjela ntaoe setoe, meoeranaka si'a,
 mompatani, maka napokaeka To Masehi anoe ndasoena.
 13 Sangkani-ngkani pai si'a nanggoli-nggoli wo'oe nTo Jahoedi
 sa'enja powianja, rantani sawe i Baranaba nakono wo'oe
 14 mpongoli-nggoli ntaoe se'e. Kakoekitanja banja djaja
 majoa anoe naloeloe gori ngkamontjo noe Noentoe ngka-
 toewoe, pai koepanto'oka i Kepa ri soeara ntaoe poera-
 poera: Ane siko, anoe To Jahoedi, maloeloe ada ngkatoewoe
 ntopolamoa pai banja ada ngkatoewoe nTo Jahoedi, wenoë
 pai noepadanda topolamoa da maloeloe ada ngkatoewoe
 nTo Jahoedi?

Ndapakajoa mPoeë Ala kita ri peaja ndajata, banja ri powiata.

- 15 Kita se'i To Jahoedi katoewoeta, banja taoe masala
 16 oengka ri topolamo. Paikanja, oea taintjani bare'e ndapomontjo i mPoeë Ala rajata ri paloeloeta padikaa, dja wa'anja ri paajata i Isa i Masehi, taajamo i Isa i Masehi, ndapampomontjo i mPoeë Ala kita ri paajata i Masehi se'e, banja ri paloeloeta padikaa; maka bare'e da nakoto ntaoe, bara isema, da mampakajoa rajanja mantandje paloeloenja padika
 17 mPoeë Ala. Pai ane ri pampari-mparita da ndapampakajoa i Masehi rajata, tongawa taoe masala kita, ara i Masehi
 18 mampoe'oenaka sala? Sangaja-ngaja bare'e. Maka ane koe-waliwangoe anoe roomo koegero, koepakatongawa kaja-
 19 koenja taoe masala. Ri paloeloekoe padika mate jakoe gori ngkatoewoekoe taoe ri ara mpadika, da koekatoewoe taoe
 20 mPoeë Ala. Matemo jakoe ndapakoe ri kadjoe sangkani-ngkani pai Poeë Isa; pai wawase'i banjamo jakoe anoe toewoe, paikanja i Masehimo toewoe ri rajakoe. Katoewoekoe ri wawo lino se'i toewoe meaja ri Ana mPoeë Ala, anoe mampomawo
 21 jakoe pai mampepombaikaka jakoe koroa. Banja bara koewaenggo kapoeroe ndaja mPoeë Ala, maka ane re'e kajoa ndaja mebete ri paloeloe padika, bare'e re'e jowe ngkapate i Masehi.

3.

Katengo nTo Galatia.

- 1 Ee To Galatia, anoe tengo, isema jaoe malingoeni rajami, se'i roomo ndabambarika komi i Isa i Masehi ewa
 2 ndatoeroeki ri soearami katepakoea ri kadjoe? Dja intje'i da ndito'oka jakoe: ara ri paloeloemi padika, bara ri paajami Noentoe ngkatoewoe pai ndiparata Inosa mPoeë Ala?
 3 Wenoe pai naka ewaintje'e tengo ndajami? Rioe-rioenja ndiloeloe djaja ndaja, ri poerinja da ndiloeloe djaja ngkoro?
 4 Bara dja ngkabongo ndiparata sawase'e ri katoewoemi?
 5 Ane ngkabongo kodjo ntano. Anoe mawaika komi Inosaa, pai Anoe mampaponggale ri komi koeasaa, ara powia setoe mopoe'oe ri paloeloemi padikaa, bara ri paajami Noentoe ngkatoewoe?

Kajoa ndaja mebete ri peaja ndaja, banja ri paloeloe padika.

- 6 Ewa i Boerahima ri paajanja i Poeë Ala, pai ndapanto'o
 7 si'a taoe majoa. Mewali, da ndipakanotomo rajami: taoe
 8 anoe meaja, si'amo moeli i Boerahima. Lawi nakita Noentoe
 mPoeë Ala da pampakajoa i mPoeë Ala raja ntopolamoa ri
 da peajanja ri sira, pai napanto'oka i Boerahima poea: Taoe
 poera-poera ri wawo lino da re'e tilanja ri kapoeroe ndaja
 9 anoe koewaikamo siko. Mewali, taoe anoe meaja ndapo-
 kapoeroe sangkani-ngkani pai i Boerahima anoe meaja.
 10 Maka wa'a ntaoe anoe mantandje paloeloenja padika, kono
 mpoeloroë. Maka lawi nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Da
 poeloroë wa'a ntaoe anoe bare'e malinga poera-poera ba-
 11 ngani ntjoera mpadika, da napaloeloe. Tongawamo: bare'e
 re'e taoe anoe ndapakajoa mPoeë Ala rajanja ri paloe-
 loenja padika, maka poe'oe ngkatoewoe ntaoe majoa, ntje'e
 12 peaja ndajanja. Anoe maloeloe padika banja maloeloe djaja
 mpeaja ndaja, maka taoe anoe mabangani wa'a ntjongka,
 13 da natoewoeri mpadika. I Masehi mangaosoe kapoeloroeta
 anoe mopoe'oe ri padika, maka sira poeloroë oea kita; maka
 lawi nda'oeki ri Soera mPoeë Ala: Poera-poera taoe anoe
 14 ndaloë ri kadjoe poeloroë. Da naparata ntopolamoa dago
 ngkatoewoe ewa ri Boerahima, ri posintoewoenja pai Isa i
 Masehi, da taparata Inosa mPoeë, anoe ndadjandjika kita,
 ri peajata.

Podjandji mPoeë Ala bare'e nagero mpadika.

- 15 Ee wa'a ngkasangkompokoe, paoekoe se'i paoe mporapa
 woengkaeo. Sako soera mpo'awili ntaoe, anoe manotomo,
 16 bare'e re'e mawaenggo bara marangani. Podjandji ndato'oka
 i Boerahima nakarataka moelinja. Banja ndato'o: wa'a
 moelimoe, ewa kono taoe maria-ria, dja ndato'o: moelimoe,
 17 kono taoe samba'a, si'amo i Masehi. Ntje'i anoe koeto'o:
 Po'awili anoe ndapakanoto mPoeë Ala poea, bare'e nagero
 mpadika, anoe pataatoe pai togo mpoejoe nta'oe ri poerinja
 18 pewalinja, pai da napawaenggo podjandji. Ane ri paloeloe
 padika ndaparata panta, banjamo ri djandji; paikanja lawi
 ndawai ngkaboeja ndaja i mPoeë Ala ri Boerahima ri podja-
 ndjia.

Noendjaa jowe mpadika?

- 19 Ndjaa jaoe jowe mpadika? Dja pondangani mpodjandji,
da mampakatongawa wa'a ntjala, rantani ri da kadjelamo
moeli anoe nato'o mpodjandji; padika se'e nakeni wa'a
20 mala'eka ri anoe ndaposaroe nganga. Taoe ndaposaroe
nganga se'e, banja saroe ngkoro ntjamba'a, dja i Poeë Ala
21 samba'a-mba'a. Mewali, ara nasapoe mpadika jaoe podja-
ndji mPoeë Ala? Bare'e kodjo. Maka ane re'e padika ndawai
anoe mangkoto metoewoeri, kajoa ndaja da mopoe'oe kodjo ri
22 padika. Paikanja poera-poeranja narompoka nTjoera mPoeë
Ala nakekeni ntjala, da ndapawaika djandjia ri taoe anoe
23 meaja mopoe'oe ri paajanja Isa i Masehi. Kabare'enjapa rata
peaja ndaja, kita nasango mpadika, naara-ara kita rantani
24 djela ri reme mpampapamara peaja ndaja se'e. Mewali,
padika ewa taoe anoe maara-ara kita, rantani djela i Masehi,
25 da ndapampakamontjo kita ri paajata sira. Wawase'i
ri karata mpeaja ndaja, banjamo nakekeni kita ntaoe
27 maara-ara. Maka komi poera-poera anamo mPoeë Ala,
paajami i Isa i Masehi. Maka wa'a ngkomi anoe ndarioe
mantjoe'oe to'o i Masehi, koromi da ewa koro i Masehi.
28 Bare'e mosisala To Jahoedi pai To Garika, watoea pai
kabosenja, toeama pai we'a; maka poera-poera komi sa-
29 ndaja-ndaja ri paajami i Isa i Masehi. Ane anoe i Masehi komi,
sangaja-ngaja moeli i Boerahima komi, anoe marata panta
gori mpodjandji mPoeë Ala.

4.

Powoea noe Noentoe ngkatoewoe.

- 1 Ewase'i paoekoe: ntongo anangodi toempoe mpanta,
bare'e mosisala pai anamajoenoe si'a, maoe poera-poera si'a
2 toempoenna; sangaja-ngaja ri dodo mpale ntaoe mamporewoe
pai maara-ara si'a katoewoenja, rantani djela ri tempo anoe
3 napakanoto mpapanja. Ewantje'e se'e kita: ntongo ewa
anangodi kita, ewa anamajoenoe katoewoeta maloeloe
4 wa'a ntjongka anoe manto'o katoewoe ri lino. Dja djela ri
reme anoe ndapakanoto, ndapokaoemo mPoeë Ala Anaa,
5 napoana mbe'a, da nakekeni mpadika; da ndapaosoe taoe
anoe nakekeni mpadika, da taparata pampoana mPoeë

- 6 Ala kita. Kakominja anaa katoewoemi, pai ndapampokaoe mPoeë Ala inosa noe Anaa maroo-roo ri rajami, anoe meboo:
 7 Boo Papa! Mewali, wawase'i banjamo taoe watoea komi, paikanja taoe ndapoana; pai ane ndapoana komi, sangajangaja toempoe mpanta komi gori kapoeroe ndaja mPoeë Ala.

To Galatia meoeranaka moeni.

- 8 Paikanja i'owi, ntongo bare'epa ndiintjani Poeë Ala, napowatoea noe wa'a lamo a komi, anoe banja lamo a kodjo.
 9 Paikanja wawase'i, ri paintjanimimo Poeë Ala, joanja ri pangkitanakamo i mPoeë Ala komi, wenoe pai ndipampewalilisi wa'a ntjongka, anoe be maroso pai measi-asi, anoe
 10 ndipokono mampoeë moeni ewa i'owi. Ndiaja reme pai
 11 woeja, pai posoesa pai ta'oe. Ipoe rajakoe, boi dja koepomparimparika komi ngkabongo.

Pombepomawo i mPaoeloe pai To Galatia.

- 12 Ee kasangkompo, koeperapi ndipewali ewa jakoe, maka
 13 jakoe ewa komimo; bare'e masala komi ri jakoe. Lawi ndiintjani, ri kadodo ngkorokoe, oejoe-oejoe mpangkenikoe
 14 Noentoe ngkatoewoe ri komi, pai maoe meroekoe rajami mangkita dodo ngkorokoe se'e, bare'e wo'oe ndipetikodi bara ndipokarika jakoe, paikanja ndipokapoeroe jakoe, ndiposaroe mala'eka mPoeë Ala jakoe, ewa i Isa i Masehimo se'e.
 15 Noendjaa jaoe ndipokawongko? Maka manoto rajakoe, ane ewa maja da ndidjoe'imo ogoe matami, da ndipawaika
 16 jakoe. Ara madja'amo jakoe ri komi, oea koeto'oka komi
 17 kamontjonja? Napari-pari ntaoe setoe da male'o rajami, pai banja ri kadagonja; napokono da mampatani komi, da
 18 ndipaloeloe rajanja. Madago bare'e maowe-owe mantima raja ntaoe, ane majoa tangara ndajata, pai banja wo'oe
 19 sangadi se'i jakoe ri komi, ee wa'a anakoe, anoe koepowalingkadjoe'a da mampoana moeni, da ndipamporaja raja i
 20 Masehi. Koepokono kodjo da mombesoeara pai komi wawase'i, pai da mabali ngangakoe; maka bare'emo koeintjani anoe da koepowiaka komi.

Rapa mpaœe manto'o ana i Boerahima radoea ngaja.

21 Ndito'okakoe, komi anoe rajami maloeloe wa'a mpadika,
 22 ara bare'e ndidonge-donge padika se'e? Maka lawi nda'oeki
 ri Soera mPoeë Ala, i Boerahima radoea ananja toema:
 23 samba'a pai watoea, samba'a pai kabosenja. Paikanja ananja
 ri watoea ana ngkatolino, ananja ri kabosenja ana ri djandji
 24 mPoeë Ala. Ntje'e ndapaporapa, maka we'a radoea se'e ewa
 awili roea ngaja: sandjaja ndarapaka ewa boejoe Sinai, ntje'e
 25 mampoana kawatoea, si'amo i Hagari. Maka Hagari to'o
 noe boejoe Sinai anoe ndjaœe ri tana Ara; ntje'e sawia-wia
 pai Jeroesale wawase'i, maka ntje'e toewoe watoea ngke'ana-
 26 ananja. Dja Jeroesale anoe ndati jangi, ntje'e toewoe kabo-
 27 senja, pai si'amo ineta kita. Maka lawi nda'oeki ri Soera
 mPoeë Ala: Pakawongkomo rajamoe, siko tamana, anoe
 bare'e moana. Pepokoemo marimbo-rimbo, siko anoe bare'e
 maepe kapari mpoana! Maka naroeoe ngkaria noe ana mbe'a
 28 doë ana mbe'a anoe molangkai. Komi, wa'a ngkasangkomp,
 29 ana noe djandji mPoeë Ala katoewoemi, ewa i Saki. Pai ewa
 ntongo ipoea anoe mewali gori mpanto'o ngkoro madjeani
 anoe mewali gori mpanto'o Inosa, ewantje'e se'e se'i-se'i.
 30 Paikanja ewaimbe'i panto'o nTjoera mPoeë Ala? Irimo
 watoea we'a pai ananja, maka ana mbatoea bare'e da mo-
 31 djoejoe panta pai ana ngkabosenja. Mewali, ee wa'a ngka-
 sangkomp, kita banja ana mbatoea katoewoeta, paikanja
 ana ngkabosenja.

5.

Kaloga ndaja nTo Masehi.

1 Paosoe i Masehi kita, da takatoewoe kabosenja; mewali
 ndipakainti rajami, ne'emo ndipodjo da ndapapakojo
 2 kinojo mbatoea. Jakoemo, i Paeloe, manto'oka komi: ane
 mekisoena komi, bare'e da re'e jowe i Masehi ri komi.
 3 Koewalinto'o mpakaroso ri taoe anoe mekisoena, sangaja-
 4 ngaja poera-poera padika da nakekeni. Ndilapasakamo i
 Masehi, komi anoe mepali kajoa ndaja ri paloeloemi wa'a
 5 mpadika: sadjoe ngkapoeroe ndaja komi. Gori mpongale
 noe Inosa mPoeë Ala, pai tapampomata-mata kajoa ndaja
 6 anoe mopoe'oe ri peaja ndaja. Maka ri kasandaja-ndaja i

Isa i Masehi bare'e ndaaja pasoenā, bara kabare'enja nda-
soena, wa'anja peaja pai ponggale ngkatowe ndaja. I'owi
7 madagomo pelindjami; bara isema jaoe majawati komi, pai
8 naka bare'emo ndiaja noentoe anoe montjo? Bembo ndaja
ewantjetoe banja oengka ri anoe malike rajami peoembanja.
9 Maoe sakodi dja rāgi, napapewoke wa'a ntarigo anoe nda-
10 galoka. Ri pantandjekoe i Poeë koepomata-mata bare'e da
ntaninja rajami. Dja taoe anoe malingoeni komi, bara isema
11 isema, sangaja-ngaja da re'e hoekoenja. Ndipepewoloka jakoe
se'i, wa'a ngkasangkompō, ane ntongo koepopokaoe taoe da
mekisoena, makoedja ndadjeanipa jakoe? Pai ane ewase'e,
bare'emo wo'oe da naposari ntaoe kadjoe ndapapombe-
12 pampa. Aa, moroeana da lioe-lioe mekibajasa taoe anoe
malingoeni komi.

Ne'emo masala taoe anoe ndaosoe oengka ri padika.

13 Maka komi, wa'a ngkasangkompō, ndalike i mPoeë, da
nakaloga ndajami. Dja wa'anja, loga ndaja se'e ne'e ndipo-
djaja maloeloe pepokaoe ngkoro, paikanja ndipombekadoe-
14 doengi ri katowe ndaja. Maka katoedoe noe wa'a mpadika
paoe sangaja se'i ka'edenja: Joenoemoe da noepotowe, ewa
15 pampotowemoe koromoe. Paikanja ane mombewela-welai
pai mombepaka-pakakodi raja komi, ndipakadago boi
mombedja'ati komi.

Pombawanaka Inosa i mPoeë.

16 Panto'okoe ewantje'i: Katoewoemi da maloeloe Inosa
i mPoeë, ane ewantje'e, bare'emo da ndipedongeka pepokono
17 ngkoromi. Maka pepokaoe ngkoro maewa pepokaoe noe
Inosa, pai pepokono noe Inosa maewa pepokono ngkoro;
mototo kodjo anoe radoea ngaja setoe, pai naka bare'e
18 ndipowia anoe ndipodaraja. Paikanja ane ndawawanaka noe
19 Inosa i mPoeë komi, bare'e nakekeni mpadika komi. Tongawa
pewali mpepokaoe ngkoro, ntje'emo posalara, powia anoe
20 madja'a, paloeloe pombawanaka ngkoro, polamoa, pobalia,
pombekadja'a, popaiso, kanjaoe ndaja, kasengke, kabagagoe,
21 posisala ntaoe, doea, kasina ndaja, pojangoe-jangoe, pangkoni
bangke, pai anoe sa'enja. Woewoenja anoe koeto'oka komi se'i,
ewa anoe koeto'omo owi: taoe anoe ewaintje'e powianja, bare'e

- 22 da mesoea ri poparenta mPoeë Ala. Paikanja powoea noe Inosa i mPoeë ntje'imo: katowe ndaja, kawongko ndaja, karodo ndaja, kajomboe ndaja, kapoeroe ndaja, kaboeja ndaja, kanoto ndaja, kaloeloe ndaja, pangompo ndaja.
- 23 Kono taoe poera-poera anoe ewantje'e bare'e re'e padika.
- 24 Pai taoe i mPoeë Isa i Masehi roomo mampakoe koronja ri kadjoe, sangkani-ngkani pai sawojo ndaja pai pepokono ndaja.
- 25 Ane Inosa poe'oe ngkatoewoeta, da taloeloe wo'oe pombawanaka Inosa; ne'emo topekioende kita, ne'e mombepakadjoe'a raja, ne'e mombekasinai raja.

6.

Mamposikojo kinojo noe joenoe.

- 1 Ee wa'a ngkasangkompō, ane ndirata taoe masala, komi anoe mangkekeni Inosa mPoeë Ala, da mampatoedjoeki taoe setoe ri kaloeloe ndajami, pai da ndipakadagoka, boi
- 2 nakono mpekelo ndja'a wo'oe komi. Ndiposikojomo kinojo joenoemi ri pabanganimi songka i Masehi. Maka taoe anoe manto'o bangke jowe ngkatoewoenja, ntanoka bare'e re'e jowe ngkatoewoenja se'e, sangaja-ngaja mantengosi koronja.
- 4 Samba'a samba'a taoe da mampepewoloka jowe ntetalanja ngkalionja, nepa da napokawongko ngkalionja, banja ri
- 5 soeara joenoenja. Maka taoe poera-poera simbadjoe da mangkojo kinojonja ngkalionja.

Montjawoe pai momota.

- 6 Pai taoe anoe ndapetoemboeka Noentoe, sangaja-ngaja
- 7 da mantilaka taoe mampagoeroe si'a wa'a anoenja. Ne'e ndipakalingoe rajami; maka i Poeë Ala bare'e maja ndapolegaka; maka ewa anoe ndatiwoe, ewantje'e se'e anoe ndapota.
- 8 Taoe anoe montjawoe ri koronja ngkalionja, ri koronja se'e da napampota woeanja anoe da paja; dja taoe anoe montjawoe ri pangkekeninja Inosa, sangaja-ngaja ri Inosa
- 9 da napampota katoewoe anoe bare'e da paja. Paikanja ne'e mawila rajata mampowia anoe madago; maka ane rata ri
- 10 soekanja da tamomota, ane bare'e malente-lente kita. Mewali, ntongonja re'e kaloganja, da tapokapoeroe taoe poera-poera, pagonja joenoeta anoe sampepeaja pai kita.

Kapoesa ntjoera.

- 11 Olemo kabangke noe horoepoe anoe na'oeki mpalekoe ri
12 komi. Taoe poera-poera anoe mekioende ri soeara ntaoe,
madanda komi da mekisoena, wa'anja anoe natoenggai da
naka ne'e nadjeani ntaoe ri pekekeninja ri kadjoe ngkapate i
13 Masehi. Maka sawe taoe anoe mekisoena, bare'e wo'oe bara
maloeloe wa'a mpadika. Natoenggai da ndasoena komi, da
napopoe'oe mpaoende koronja, paajami wa'a mpadika
14 manto'o soena. Paikanja ane jakoe, ne'e kodjo ntaninja
koepeoendeka, sangadi kadjoe ngkapate i Isa i Masehi,
Poeëta, anoe poe'oe ngkadoenianja ndapakoeka jakoe ri
15 kadjoe, pai kajakoenja ndapakoeka doenia ri kadjoe. Maka
ndapasoena taoe bara kabare'enja ndasoena, bare'e re'e
jowenja, podo kadawo'oe ngkatoewoe anoe re'e jowenja.
16 Poera-poera taoe anoe ewase'e djaja ngkatoewoenja, karodo
ndaja pai kapoeroe ndaja da galanja; taoe se'e anoe To
17 Israeli mPoeë Ala kodjo. Dja wa'anja, ne'e napakasoesa
ntaoe rajakoe; maka lara mbela ri paloeloekoe i Poeë Isa
18 laoe ri korokoe. Kapoeroe ndaja i Isa i Masehi, Poeëta da
maroo-roo ri rajami, ee wa'a ngkasangkompō. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Epesoe.

1.

Potabea pai paoende i mPaoeloe Poeë Ala.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe, soero i Isa i Masehi gori
ntjongka mPoeë Ala, da rata ri taoe magali anoe ri lipoe
- 2 Epesoe, anoe maaja i Poeë Isa i Masehi, kapoeroe ndaja pai
karodo ndaja da galami oengka ri Poeë Ala, Papata, pai
oengka ri Poeë Isa i Masehi.
- 3 Da taoendemo Poeë pai Papa i mPoeëta Isa i Masehi,
anoë mampokapoeroe kita ri posintoewoeta pai i Masehi,
mangkenika kita dago ngkatoewoe ndaja, anoe ri Soeroega
- 4 poe'oenja. Ndapilisimo kita ri pampokasangkompokata sira,
ntongonja bare'epa mewali lino se'i, da naka magali kita pai
- 5 ne'e re'e posarita ri soearaa. Kapoeroe ndajaa pai ndapadika
- 6 kita mewali anaa ri katoedoe i Masehi, gori mpepokono nda-
jaa, da tapaoende peawa ngkapoeroe ndajaa se'e ri pampa-
toedoekaa kita anoe ndapomawo. Paajata sira se'e pai naka
- 7 teosoe kita ri pawaia inosaa pai nakajali ntjalata, gori
- 8 ngkabangke ngkapoeroe ndajaa, anoe ndapakagana ri kita,
- 9 gori ngkalo'e ndajaa pai kajomboe nawa-nawaa, ri pampa-
paintjanikaa kita toenggai ngkaboeja ndajaa anoe mapia,
gori mpepokonoa, anoe ndatoenggai da ndapapamara ri
- 10 karata i Masehi, da ndapadjela kapoera doenia, da ndapa-
mpasambaka poera-poera anoe ri wawo jangi pai anoe ri
wawo lino, da naka samba'a-mba'a anoe mangkekeni, siramo
- 11 i Masehi. Ri paajata sira pai naka re'e wo'oe ntilata ri dago
mPoeë Ala; ntje'e anoe ndapakanotoka kita i mPoeë Ala,
gori ntangara ndajaa ri pampapewalia songka mpepokonoa;
- 12 da tapaoende peawa nto'oa, kita anoe mampomata-mata i
- 13 Masehi rioenja. Komi wo'oe ri siramo peajami, kandidonge-

njamo Noentoe majoa, ntje'e Noentoe ngkadago ngkatoe-
 14 woemi, pai ri peajami se'e ndatandaika Inosa mPoeë Ala,
 14 anoe lawi ndadjandjika komi. Inosa mPoeë se'e ndawaika
 kita tagala mpanta, da mampakanotoka kita kateosoe noe
 anoe ndapooeli i mPoeë Ala, da napaoende peawaa.

To Epesoe napekakaika i mPaoeloe ri Poeë Ala.

15 Ntje'e pai naka jakoe wo'oe, oea koedonge gori mpeajami
 ri Poeë Isa pai gori ngkapoeroe ndajami ri wa'a ngkasandaja-
 16 ndaja i mPoeë, bare'e koeowe maoende i Poeë ri wa'a mpeka-
 17 kaikoe, ane koeëndo komi; da ndapawaika komi noe Poeë
 mPoeëta Isa i Masehi, Papa noe wa'a mpeawa, raja anoe
 18 majomboe pai manoto ri parata ndajami kodjo sira; pai da
 ndapampapenaa mata ndajami, da ndiparata ndaja kanoe-
 ndjaanja anoe napomata-mata ntaoe anoe ndalike mPoeë Ala
 rajanja; pai kabangke mpeawa mpanta, anoe da ndawaika
 19 wa'a ngkasandaja-ndajaa, pai ka'ai ngkabangke mpekotoa
 gori mpolengko ngkoeasa noe rosoa, ri kita anoe meaja.

Karoso mPoeë Ala tongawa ri katoewoe moeni i Masehi.

20 Roso se'e ndapapamara ri Masehi, anoe ndapapembangoe
 moeni oengka ri taoe mate, pai ndapapotoenda tondo ri
 21 kanaa ri Soeroega; ri wawo noe wa'a mpoparenta, pai wa'a
 ngkoeasa pai wa'a ndoso, pai wa'a mpoeë, pai wa'a nto'o
 anoe ndato'o-to'o, banja podo ri wawo lino se'i, paikanja ri
 22 jakera wo'oe; pai poera-poera ndadika ri ara mpaja'aa, pai
 sira anoe ri wawo mpengaja-ngaja, ndawai da napowo'o noe
 23 wa'a ngkasandaja-ndaja, anoe wata ngkoroa, anoe ndapaka-
 liogoe noe anoe mampakaliogoe sangkani poera-poeranja.

2.

Karoso mPoeë Ala tongawa ri katebalisaka ntopolamoa.

1 Pai i'owi mate komi ri peewami pai wa'a ntjalami;
 2 pai naka ewase'e, maka owi ndiloeloe djaja mposongka-
 songka doenia se'i, ndipedongeka anitoe poeë ngkoeasa ndaoa,

- 3 anoe lawi monggale ri raja ntaoe meewa-ewa, anoe taloeloe
 wo'oe kita poera-poera i'owi, nakeni ngkasawojo ngkoro,
 mampowia pepokono ngkoro pai raja; lawi kono ngkaraoe
 4 ndaja i mPoeë Ala kita, ewa taoe ntaninja wo'oe. Paikanja
 i Poeë Ala gana-gana kapoeroe ndajaa, pai naka, gori ngka-
 5 bangke ngkatowe ndajaa ri kita, ndawalimpatoewoe wo'oe
 kita anoe mate ri peewa, sangkani-ngkani pai i Masehi (ka-
 6 poeroe ndaja pai ndikateosoe); pai ndawangoe kita sangkani-
 ngkani pai sira pai ndapapotoenda ri Soeroega ri posintoe-
 7 woeta pai Isa i Masehi; naka toewoe salapi toewoe salapi
 ndapatongawaka taoe kabangke ngkapoeroe ndajaa anoe
 gana-gana, ri kaboeja ndajaa ri kita ri pampokaoea i Poeë
 8 Isa i Masehi. Maka kapoeroe ndaja se'e pai ndikateosoe, ri
 peajami; banja oengka ri komi ngkaliomi, pombai mPoeë
 9 Ala jaoe. Pai banja wo'oe gori mpowia, da naka ne'e re'e anoe
 10 mobangke-bangke. Maka sira anoe mampowia kita, mampa-
 toewoe kita ri Poeë Isa i Masehi, da tapampongaleka powia
 anoe madago, anoe lawi ndapakoroka i mPoeë Ala da tapo-
 djaja ngkatoewoe.

Roso mPoeë Ala ri pampasambakaa To Jahoedi pai topolamoa.

- 11 Mewali, da ndipepewoloka: i'owi topolamoa katoewoemi,
 mokoro ntopolamoa, taoe bare'e ndasoena, panto'o ntaoe
 12 anoe ndato'o ndasoena powia mpale ri koro. Ndjairia bare'epa
 re'e i Masehi ri komi, bare'e re'e kaToIsraelimi pai bare'epa
 re'e tilami ri dago mpodjandji i mPoeë, bare'e re'e pekekeni
 ndajami, bare'epa ndiintjani Poeë Ala ri katoewoemi ri wawo
 13 lino. Paikanja wawase'e, ri paratami katoewoemi ri Poeë
 Isa, mosoemo komi, anoe lawa i'owi, nakeni ngkapate i
 14 Masehi. Maka siramo karodo ndajata, ndapasamba'amo roea
 mbali se'e, pai ndageromo waja anoe maojoti (pombekadja'a),
 15 ri pampakapoera ngkoroa padika ntjongka pai wawai, nda-
 pampapewalimo taoe roea mbali se'e taoe samba'a-mba'a
 anoe dawo'oe, ri pampokasandaja-ndajakanja sira, mampa-
 16 posintoewoe rajanja; da ndapampakadago pai Poeë Ala taoe
 roea mbali se'e anoe mewalimo koro samba'a, nakeni ngka-
 17 patea ri kadjoe, anoe mampapoera pombekadja'a. Kadjelaa
 se'e mangkeni Noentoe mpombekadago ri komi anoe lawa

- 18 pai ri taoe anoe mosoe. Sira anoe manini kita roea mbalimo
se'e ri Papata, ri kasiwia ndajata.
- 19 Mewali, wawase'i banjamo totoka bara taoe mentjoea
komi, paikanja kasilipoe-lipoemo ntaoe magali, taliwanoea
20 i mPoeë Ala, anoe ndawangoe ri wawo nono wa'a ntjoero
21 pai nabi, anoe i Isa i Masehi nono-mpopa'anja; siramo se'e
mawangoe samba'a samba'a banoea ri kadago mpokentanja,
pai napewali banoea mpanjomba anoe magali gori mpoka-
22 sandaja-ndajanja pai i Poeë. Ri wawoamo se'e ndapawangoe
wo'oe komi pai ndapangkoto i mPoeë Ala maroo-roo ri rajami.

3.

Noentoe ngkatoewoe anoe nakeni i mPaeloe.

- 1 Setoemo poe'oenja pai napantaroenggoemo ntaoe jakoe,
i Paeloe, pangkenikoe noentoe i Masehi ri komi, anoe
2 topolamo. Koeëpe-epe ndidongemo gori mpampapolengko
i mPoeë Ala kaboeja ndajaa, anoe ndawaika jakoe maendo
3 komi: Ri djaja mpekita ndaja ndapapaintjanikamo jakoe
i mPoeë noentoea anoe mapia, ewa anoe roomo koe'oe kika
4 komi ri ka'edenja; ri pabasami setoe da ndikoto marata
ndaja gori mpaintjanikoe noentoe mapia i Masehi se'e.
5 Bare'e ndapapaintjanika taoe toewoe rioe gori mpampaka-
noto noe Inosa mPoeë wawase'e ri wa'a ntjoero pai nabi
6 anoe magali: katopolamoanja modjoejoe panta pombai i
mPoeë, sangkoro-ngkoro, mamposipotila dago anoe ndadja-
ndji i mPoeë, ri (posintoewoe pai) Masehi, gori mpaajanja
7 Noentoe ngkatoewoe. Ri pangkeni Noentoe setoe ndaposoero
jakoe, gori mpawawanaka mpoeroe ndaja mPoeë Ala, anoe
8 ndawaika jakoe gori mpongale ngkoeasaa. Jakoemo se'e,
anoe tetoea'i mpodago ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë,
ndawaika kapoeroe ndajaa da mangkenika topolamo. Noe-
ntoe ngkakore'e ndaja i Masehi, anoe bare'e ndarata ndaja,
9 pai da mampakanotoka taoe se'e gori noentoe mapia se'e,
anoe tesamboeni oengka ipiamo ri raja mPoeë Ala, anoe
mampapewali poera-poera.
- 10 Da napampetoemboemo wawase'e ngkasandaja-ndaja i
mPoeë ri wa'a ntopoparenta pai koeasa ri wawo jangi kajo-
11 mboe nawa-nawa mPoeë Ala anoe mpengaja-ngaja; gori
ntangara ndajaa, anoe lawi ndapare'emo oengka ipiamo, ri

12 Poeëta Isa i Masehi. Paajata sira pai nakaloga ndajata mada-
 13 doe Poeë Ala, mantandje kodjo sira. Setoe pai koepamperapi
 ri komi, ne'e maleloe rajami mangkita kapepa ngkatoewoekoe,
 mantjoeroe pangkenikoe Noentoe i mPoeë ri komi; maka
 pepakoe se'e peawa ngkatoewoemi.

To Epesoe napekakaika i mPaoeloe ri Poeë Ala.

14/15 Setoe pai koepomboekotoe ri soeara i mPapa, poe'oe
 16 wa'a ngkapapa ri wawo jangi pai ri wawo lino; da ndapawaika
 komi noe Inosaa roso pai koeasa ri rajami gori ngkabangke
 17 mpeawaa; da ndakaroo-roo i Masehi ri rajami ri paajami sira,
 18 pai da napokale pai nakainti ngkatowe ndajami. Da nakagana
 ngkaroso ndajami sangkani-ngkani pai wa'a ngkasandaja-
 ndaja, da marata ndaja gori ngkaratenja, pai kabininja, pai ka-
 19 jomboenja pai kandatekanja, da ndipaintjani katowe ndaja i
 Masehi, anoe maroeoe peintjani ntaoe, napampakagana ngka-
 20 liogoe ngkatoewoe mPoeë Ala kaliogoe ngkatoewoemi. Anoe
 makoeasa mampaperoeoe mpodago pombaia ri anoe taperapi
 pai ri anoe tapepewoloka, gori ngkoeasaa anoe monggale ri
 21 rajata, sira toempoe mpeawa anoe tongawa ri kasandaja-
 ndaja i mPoeë pai ri Poeë Isa i Masehi, toewoe salapi toewoe
 salapi, bare'e re'e kapoesanja. Ami.

4.

Taoe poera-poera samba'a-mba'a ri paajanja i Masehi.

1 Jakoe, taoe ndapoengoe mantjoeroe paloeloekoe i Poeë,
 mampatoedjoeki komi, da ndipatongawa katelike ndajami ri
 2 djaja ngkatoewoemi: ndipakaroena rajami, ndipakaloeloe pai
 ndipakajomboe rajami, ndipakaboeja rajami mantjajawa
 3 engko noe joenoemi; ndipari-pari mampakainti kasintoewoe
 4 ndaja, napasaoedjoe mpombekadago; samba'a-mba'a ko-
 romi, samba'a-mba'a rajami, ewa pampeboo komi ri pekekeni
 ndaja anoe samba'a-mba'a gori mpalike i mPoeë rajami;
 5 samba'a-mba'a Poeë, samba'a-mba'a peaja ndaja, samba'a-
 6 mba'a poparioe, samba'a-mba'a Poeë Ala pai Papa ntaoe
 poera-poera, anoe ri wawo ntaoe poera-poera, mangkekeni
 taoe poera-poera pai ri raja ntaoe poera-poera.
 7 Woengka-woengka kita ndawaikamo poeroe ndaja, gori

8 mpombai i Masehi. Ntje'e pai nakalaoe ri Soera mPoeë Ala:
 Kandekoea wasindekoe ndakeni tawani, pai ndapatoedoeka
 9 taoe pombai. Paoe: ndekoe, noendjaa posokinja ane banja
 10 manto'o pena'oea rioenja ri wawo lino? Anoe mena'oe
 waima'i, ntje'emo se'e anoe ndekoe ri wawo jangi poera-poera,
 11 da ndapampakaliogoe poera-poeranja. Siramo anoe mawai
 sa'e ndaposoero, sa'e ndaponabi, sa'e ndapomotoentoe, sa'e
 12 ndapotadoelako pai ndapogoeroe, da napampakanopa taoe
 magali ri pangkekeninja potetalanja, da napawangoe koro i
 13 Masehi. Rantani sawia-wiamo kita poera-poera paaja pai
 paintjanita i Ana mPoeë Ala; rantani kita poera-poera taoe
 14 bosemo, pai maliogoemo rajata gori mpombai i Masehi. Mewa-
 li, banjamo da ewa anangodi kita, bare'emo da natende-
 tende ndopo pai da nawaro-waroe noe ngojoe mpatoedjoe
 mpengaja-ngaja kita, ri petengosi ntaoe, anoe mantoenggai
 15 malingoeni raja ntaoe gori mpo'akala ndajanja; paikanja da
 tapari-pari monggale ri wa'a anoe majoa, nakeni ngkatowe
 ndaja, nakateranga-rangani sangkani kamosoeta ri sira anoe
 16 tapowo'o, i Masehi. Sira poe'oenja pai naka mokenta pai
 mompasambaka wa'a mparewa ngkoro mewali soemangkoro,
 ri pampare'e wa'a mposoentjoe mboekoe gori ndoso ntjamba'a
 ntjamba'a ngkalionja, pai naka terangani pewongga ngkoro,
 pai naka teranga-rangani towe ndaja.

Katoewoe ntopolamoa pai katoewoe nTo Masehi.

17 Ntje'e pai koepanto'o pai koepampatoedjoeki komi,
 mantjabo to'o i mPoeë: katoewoemi ne'emo ewa katoewoe
 ntopolamoa. Maka taoe setoe maloeloe toentoe ndaja anoe
 18 bare'e re'e jowenja, boeta ponawa-nawanja, sadjoe ngkatoe-
 woe i mPoeë Ala, nakeni ngkabare'enja manoto rajanja, anoe
 19 mopoe'oe ri kapeni ndajanja. Ri kamale ndajanja nala-
 pasakamo koronja da napangkeni noe elo ndajanja, malogesi
 20 koronja ri pamporaja-rajanja doi. Gori mpantotoraka mami
 21 i Masehi ri komi banja ewase'e. Maka lawi ndidongemo
 kasiranjaja, pai ndapagoeroekamo komi gori ngkamontjonja
 22 kono i Poeë Isa, ri pokasandaja-ndajami pai sira. Kobelaanja
 ndiintjanimo, kono ponggalemi owi, sangaja-ngaja da ndita-
 djimo katoewoemi rioe, anoe nagero noe elo ndaja anoe
 23 metengosi; pai da ndapakadawo'oe komi ri tangara ndajami,

24 / pai da ndipapewali koromi taoe dawo'oe, anoe ndapapewali
gori ndaja mPoeë Ala pai naka majoa pai magali kodjo.

Songka ngkatoewoe woengkaeo.

25 / Setoemo pai da ndipaowe mombamba; podo anoe montjo
da ndipaowe-paoeka joenoe, maka sangkoro-ngkoromo komi.
26 / Ane maraoe rajami, ne'e masala komi. Karaoe ndajami ne'e
27 / narataka ngkasojo ndeme, pai ne'e ndipakajoenga i Madja'a.
28 / Anoe melima ne'e boi melima wo'oe; moroeana da napakadojo
palenja mampongaleka anoe madago, nakare'e anoenja
29 / anoe da nakoto mantilaka taoe kaasi-asi. Paoe madja'a ne'e
mesoewoe ri ngangami, podo paoe madago, anoe mawangoe
peaja ndaja ntaoe ane mojowe, pai anoe mawai dago ri
30 / taoe anoe mampedongeka. Ne'e ndipalalo Inosa mPoeë Ala
anoe magali, anoe lawi ndatandaika komi djela-djela ri reme
31 / ngkateosoe. Nakajalimo ri komi wa'a ngkiate ndaja, kasengke
ndaja, karaoe ndaja, pepara-para pai panoentoeki joenoe,
32 / sangkani-ngkani pai wa'a ndja'a. Da maboeja pai mapoeroe
rajami ri joenoe; ne'e mombekitanaka sala, ewa i Poeë Ala
wo'oe bare'e mangkitanaka salami ri paajami i Masehi.

5.

1 / Mewali, da ndiloeloemo Poeë Ala, oea komi anaa anoe
2 / ndapomawo; ndipodjaja ngkatoewoemo towe ndaja, ewa i
Masehi wo'oe mampotowe komi, pai mampepombaika koroa
saroe ngkorota mewali pombai pai panjomba anoe mawongi
3 / ri Poeë Ala. Noe posalara pai wa'a mpowia anoe karika bara
kagagoe, sako ndadonge ri pompaoemi ne'e, ewa anoe madago
4 / ri kasandaja-ndaja i mPoeë anoe montjo. Ne'e wo'oe ndipa-
sowa paoe anoe be toemoro bara paoe tengo pai paoe kagota-
gota, anoe bare'e toemotoa; moroeana da ndioende i Poeë.
5 / Maka ntje'i da ndiparindaja kodjo: taoe anoe madja'a ga-
oenja pai anoe bare'e toemoro katoewoenja pai taoe bagagoe
— anoe topolamoa katoewoenja — bare'e da re'e pontoenja
6 / ri poparenta i Masehi pai i Poeë Ala. Ne'e kodjo natengosi
mpaoe soa ntaoe komi; maka ntjetoe mampapeoemba karaoe
7 / ndaja i mPoeë Ala ri wa'a ntaoe anoe baleparoe. Ne'e ndipo-
8 / sintoewoeka taoe setoe. Lawi i'owi mawengi rajami, paikanja

wawase'i marememo rajami gori mpampokasandaja-ndaja-
 kami i Poeë; mewali ndikatoewoemo taoe mareme — maka
 anoe napapewali ndeme wa'anja kadago ndaja, kajoa ndaja
 10 pai kaliogoe ndaja —, pai ndipakanoto woewoenja anoe
 11 ndapokono i mPoeë, pai ne'e ndisoeë powia mbengi anoe
 12 lawi bare'e re'e jowenja; toearapa da ndipetisala jaoe. Maka
 sawe dja ndapetoemboe bare'e maja gori ngkadja'a mpowia
 13 ngkaroo ntaoe setoe. Paikanja poera-poera setoe ane nape-
 tisala ndeme da tongawa; maka poera-poera anoe nakita
 14 noe mata, lawinja nasindi ndaranja. Setoe pai ndapanto'o:
 Ndipenaamo, komi anoe jore, pai ndipembangoe oengka ri
 taoe mate! nepa da naindo ndara i Masehi komi.

15 Da ndipakamontjo kodjo pampasilolongami katoewoemi,
 16 ne'e ewa taoe tengo, ndikatoewoe taoe lo'e. Ndipakatimama
 17 ri wa'a ngkatoewoemi; maka eo-eo se'i madja'a. Setoe pai
 ne'e toewoe tengo komi, paikanja da ndirata ndaja kodjo
 18 pepokono i mPoeë. Pai ne'e majangoe anggoro komi, maka
 ntje'e mawawanaka taoe ri elo ndaja madja'a; paikanja da
 19 boeke Inosa i mPoeë komi; ane mompaoe-mpaoe komi da
 ndipolingaka pongajoe pai peoende pai polinga anoe magali.
 Da ndipongajoeka pai da ndipolingaka i Poeë ri rajami.
 20 Ne'e ndiowe maoende Poeë Ala, Papata, ri djaja ngkatoe-
 woemi poera-poera, ndipasangkani-ngkani pai pampeboo
 21 to'o i mPoeë Isa i Masehi. Da mombeaja komi gori mpe-
 'oeroemi ri Masehi.

Songka ntaoe mosombori.

22 Komi, we'a toporongo, ndiaja langkaimi ewa paajami
 23 i Poeë. Maka toeama poeë mbe'a, ewa i Masehi poeë wa'a
 24 ngkasandaja-ndajaa, ri pangasorepaka koroa se'e. Paikanja
 ewa pe'oeroe ngkasandaja-ndaja i mPoeë ri Masehi, da
 ewantje'e se'e pe'oeroe mbe'a ri langkainja,

25 Komi, toeama, da ndipomawo we'ami, ewa i Masehi
 mampomawo kasandaja-ndajaa, pai bare'e mampepoeroengi
 26 inosaa maendo sisi'a, da ndapampakagali, kandawoeso'inja
 27 ri oeë mparioe sangkani-ngkani pai noentoea; da ndapadika
 ri soearaa kasandaja-ndajaa se'e ri peawanja, ri kabare'enja
 re'e poposarinja maoe sakodi, da nakamagali pai maliogoe
 28 mpodago jaoe. Ewantje'e se'e da pampomawo ntoeama

rongonja, ewa pampomawonja koronja. Toeama anoe ma-
 29 mpomawo rongonja, koronjamo se'e anoe napomawo. Bare'e
 re'e taoe anoe mamporadjoe koronja; sangaja-ngaja napakoni
 30 pai napatoewoe, ewa powia i mPoeë ri kasandaja-ndajaa, ma-
 31 ka kita wa'a mparewa noe soemangkoroa. Setoemo pai da
 napampalaika ntoeama papanja pai inenja, da napaloeloe
 rongonja, mewali taoe radoea se'e da samba'a-mba'amo
 32 katoewoenja. Paoe se'i ma'ai kajomboenja, paikanja kono
 33 i Masehi pai kasandaja-ndajaa koepanto'o. Joanja, samba'a
 samba'a komi da mampomawo rongonja ewa pampomawonja
 koronja; pai we'a sangaja-ngaja da me'oeroe ri langkainja.

6.

1 Komi, wa'a ananggodi, da ndipedonge ri papami pai
 2 inemi gori ngkaToMasehimi, maka ntje'e anoe majoa. Ndi-
 toeboenaka papami pai inemi; ntje'e songka anoe ri wawonja,
 3 anoe laoe wo'oe podjandji: da nakadago ngkatoewoemi, pai
 4 da nakarate ntinoewoemi ri wawo lino. Komi wa'a mpapa,
 ne'e ndipapeoemba karaoe ndaja noe anami, paikanja ndi-
 5 patoewoe anami gori ntjongka pai patoedjoe i mPoeë. Komi,
 wa'a mbatoea, da medonge ri poeëmi ri lino, da ndipokaeka
 pai ndipape'oeroe pai ndipakajoa rajami, ewa ri Masehi;
 6 ne'e dja podo ri soeara, da napaoende ntaoe, paikanja ewa
 watoea i Masehi da ponggalemi, anoe maloeloe songka mPoeë
 7 Ala oengka ma'i rajanja; da ndipakaboeja rajami, ewa
 8 mampotetalaka Poeë Ala, banja taoe. Lawi ndiintjani, isema
 isema madago powianja, sili mpowianja se'e da narata oengka
 9 ri Poeë Ala, bara watoea bara kabosenja katoewoenja. Pai
 komi, wa'a ntaoe ndapoeë, da ndipakadago powiami ri wa'a
 mbatoeami, ne'e ndiekasi; maka ndiintjani, ndati Soeroega
 kare'e mpoeëmi pai poeë mbatoeami, anoe bare'e maaja
 lanti ntaoe.

Parewa mpeewa ndaja.

10 Ee wa'a ngkasangkompoo, da ndipomaroso i Poeë pai
 11 roso ngkoeasaa. Da ndipatakamo wa'a mparewa mpeewa
 anoe oengka ri Poeë Ala, da ndipangkoto mantoembalaka
 12 kira-kira i Madja'a. Maka banja sanga pai daa anoe tapo-

mbetotoka, paikanja poparenta pai koeasa anoe masongka
doenia se'i, toempoe mbani anoe mantolilingi kita, lamoa
13 madja'a anoe ri wawo jangi. Setoe pai da ndipampataka
wa'a mparewa mpeewa oengka ri Poeë Ala, da ndipangkoto
meewa ane ratamo eo madja'a, pai da ndipangkoto mekakore
14 rantani poesa pombetotomi. Ndipekakoremo, ndiposo'o-
15 lompemo kamontjo, pai ndipobadjoe-rantemo kajoa ndaja, da
napotaloepamo mbitimi kaboeja ndaja mangkenika taoe
16 Noentoe ngkarodo ndaja. Ndikekenimo kanta mpeaja ndaja,
da ndipangkoto mampikasi apoe matampana i Madja'a.
17 Ndisabe wo'oe oeloe-oeloe ngkateosoe, pai penai noe Inosa,
18 ntje'emo Noentoe i mPoeë Ala; ndipari-pari mekakai pai
merapi-rapi, ne'e ndiowe mekakai ri rajami. Ndipapenaaka
rajami, ndikotoe'oesi kodjo mampekakaika wa'a ngkasa-
19 ndaja-ndaja. Jakoe wo'oe da ndipekakaika ri Poeë Ala, da
koepangkoto mantjowanaka mampetoemboe Noentoe kadago
20 ngkatoewoe anoe mapia, gori ngkaloga ndajakoe — pantjoe-
roekoe pamposero ri Noentoe setoe pai ndapampoengoe
jakoe —, da nakaloga ndajakoe mampetoemboe Noentoe
setoe, gori ngkamontjonja.

Kapoesa ntjoera.

21 Da ndipaintjani komi wo'oe gori ngkajakoenja pai
powiakoe, poera-poeranja da napetoemboeka komi i nTikikoe
kasangkompokoe anoe koepomawo, pomokaoe anoe bare'e
22 bali-bali rajanja ri Poeë. Si'amo se'e koepokaoe da madadoe
komi, da ndipaintjani kakaminja, da napampalindo rajami.
23 Karodo ndaja da galami, komi kasangkompokoe, sangkani-
ngkani pai towe ndaja pai peaja ndaja, oengka ri Poeë Ala,
24 Papata, pai Poeë Isa i Masehi. Kapoeroe ndaja i mPoeë
da gala ntaoe poera-poera, anoe mampomawo Poeëta Isa
i Masehi, gori ngkamawo ndajanja anoe bare'e bali-bali. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Pilipi.

1.

Potabea, peende pai pekakai i mPaoeloe.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe pai i Timoteoe, pomokaoe
i Isa i Masehi, da rata ri wa'a ngkasandaja-ndaja i Isa i
Masehi, anoe maroo-roo ri lipoe Pilipi, sangkani-ngkani pai
2 wa'a ntadoelako nTo Masehi pai topontila pangkoni; da
ndawaika komi i mPoeë Ala, Papata, pai i Isa i Masehi,
3 Poeëta, kapoeroe ndaja pai karodo ndaja. Sangkani sangkani
4 koeëndo komi, koeoende Poeëkoe, pai ane mekakai jakoe,
sangaja-ngaja koepekakaika komi poera-poera ri kawongko
5 ndajakoe, pampodjoejoemi Noentoe ngkatoewoe oengka ri
6 oejoe mpadongemi rata wawase'i. Manoto ri rajakoe da
ndapamparoo i mPoeë Ala tetalaa anoe ndatepoe'oe mampo-
7 nggaleka ri rajami rantani djela moeni i Isa i Masehi. Sangaja-
ngaja da ewase'e koepampomata-mata komi poera-poera,
maka koekeni komi ri rajakoe, pai komi poera-poera sampo-
djoejoekoe ri kapoeroe ndaja i mPoeë, sindara mpantaroe-
nggoe jakoe, pai ri pampetoemboe pai pampakaintikoe
8 Noentoe ngkatoewoe. Maka i Poeë Ala sabikoe, gori mpampo-
mawokoe wa'a ngkomi, mopoe'oe ri katowe ndaja i Isa i
9 Masehi. Ewase'i pekakaikoe: da nakateranga-ranganipa ntowe
ndajami sangkani-ngkani pai paintjanimi pai kanoto nda-
10 jami, da ndipangkoto mampeole anoe madago pai anoe
madja'a, da nakaliogoe pai nakajoa ndajami ri reme ngkarata
11 i mPoeë Isa, da nakagana-gana ri komi woea ngkajoa ndaja,
anoe ndapare'e i Isa i Masehi, da napaoende pai napa-
bangkei ntaoe i Poeë Ala.

Gori ngkatoewoe i mPaoeloe.

- 12 Koepapaintjanika komi, kasangkompokoe, poera-poera
anoe koerata ri katoewoekoe sangaja-ngaja mampakagasi

- 13 pelindja noe Noentoe ngkatoewoe. Tebambari ri soerodado
topongkariani i Datoe pai ri taoe poera-poera ka'iPoeëIsanja
14 poe'oe mpantaroenggoe jakoe; pai karianja kasandaja-ndaja
i Isa, kanakitanja pamparintaroenggoe jakoe, terangani
peajanja pai kakodje ndajanja manto'oka taoe Noentoe
15 ngkatoewoe ri kabare'enja maeka rajanja. Re'emo se'e anoe
ri kasina ndajanja pai katopopaisonja pampetoemboenja i
16 Masehi, pai sa'e wo'oe ri kaboeja ndajanja; taoe se'i ri katowe
ndajanja, maka naintjani kajakoenja ndadika i mPoeë
17 mampakainti Noentoe ngkatoewoe ri raja ntaoe; paikanja
taoe setoe ri kanjaoe ndajanja pai napampetoemboe i Masehi,
bare'e majoa rajanja, panto'o ndajanja da nakaterangani
ngkapari ndajakoe ri pantaroenggoe jakoe.

Anoe napomata-mata i mPaoeloe.

- 18 Paikanja ara da ewaimbe'i? Maka maria ndjaja pampe-
toemboe ntaoe i Masehi, sa'e ri kajoa ndajanja, sa'e banja
ri kajoa ndajanja; pai sangaja-ngaja koepokawongko setoe.
19 Pai bare'e da poera kawongko ndajakoe, maka koeintjani
poera-poera setoe da mampare'eka jakoe dago gori mpeka-
kaimi pai pangkadoedoengi noe Inosa i mPoeë Isa i Masehi.
20 Maka ntje'i koepari-pari mpodago pai koepomata-mata
kodjo, da naka ne'e re'e anoe mampakaea jakoe, paikanja
da ndapabangkei i Masehi ri woto ngkorokoe, ewa anoe
lioemo rantani wawase'i, ntongo toewoe jakoe, bara ri kapa-
21 tekoe, gori ngkaloga ndajakoe. Maka katoewoekoe mampo-
toewoe i Masehi, pai kapatekoe ntje'e rasikoe; paikanja ane
ntongo koetoewoe toline, ntje'e mampaponggale jakoe pai
napowoea ntetalakoe. Mewali, bare'e koeintjani mbe'i da
23 koepilisi. Roea ndjaja pombeno'o ndajakoe; bangke rajakoe
da mampalaikamo lino, koekatoewoe sangkani-ngkani pai i
24 Masehi, maka ntje'e anoe ri wawo ngkadago; paikanja karoo-
25 rookoe ri lino se'i bangkepa jowenja ri komi. Pampomata-
matakoe ntje'e, pai koepaintjani da toewoepa jakoe, da
toewoe sangkani-ngkani pai wa'a ngkomi, da koepampaka-
roso rajami, pai da koepampare'eka komi kawongko ndaja
26 ri paajami i Poeë; naka gana-gana mpaoendemi i Isa i Masehi
kajakoenja, ane mewali jaoe da kadjelakoe moeni ri komi.

Ne'e maleloe raja.

- 27 Dja wa'anja: da ndipasingkono katoewoemi pai Noentoe
i Masehi, da koepangkita, ane mewali pomberatata, bara da
koepadonge, ntongonja be se'i jakoe, kakominja, kasamba'a-
28 mba'a ngkatoewoemi, ri posintoewoemi pai ri karoso mpee-
wami mangkekeni paajami Noentoe ngkatoewoe; pai ne'e
kodjo ndiwai rajami naekasi ntaoe anoe meewa. Peewanja
se'e petondoni da ngkatetadjinja, pai da pantjorepaka komi,
29 oengka ri Poeë Ala. Maka ndapokapoeroekamo komi banja
podo kanoto ndajami ri Masehi, paikanja kapari mpaepemi
30 wo'oe, kakominja To Masehi; mewali sawia-wia kapari ngka-
toewoemi pai anoe ndikitamo owi pai ndidonge wawase'i ri
jakoe.

2.

Patoedjoe kono posintoewoe pai karoena ndaja.

- 1 Mewali, ane re'e palindo ndaja ngkamasehi, ane napa-
karoso mpombepotowe rajami, ane napaposintoewoe noe
Inosa i mPoeë kita, ane re'e kaboeja ndaja pai kapoeroe
2 ndaja, da ndipakaliogoemo kawongko ndajakoe ri posintoe-
woemi pai ri kasiwia-wia mpombepotowemi, ri kasamba'a-
3 mba'a ndajami pai tangarami; ponggalemi ne'e ri kanjaoe
ndaja bara ri pekioende; paikanja ndipakaroena rajami,
4 samba'a samba'a da mampariwawo joenoenja; pai ne'e podo
rasi ngkoromi nditangara, da ndipepali wo'oe jowe noe
joenoemi samba'a samba'a.

Pandiri i mPoeë Isa.

- 5 Ndipasiwia rajami pai raja i mPoeë Isa i Masehi;
6 maoe kasilio i mPoeë Ala sira, bare'e ndapokono da mantjo-
7 robangi kasiwia ngkoroa pai Poeë Ala, paikanja ndajali
kabangke ngkatoewoea, ndapota'a ta'a mbatoea, mokoro
9 ewa tolino. Ri pokoroa ewa tolino se'e ndapakalaoeka katoe-
woea, medonge rantani mate, rata-rata ri kapatea ri kadjoe.
9 Ntje'e pai ndapabangkei mpodago i mPoeë Ala sira, pai
10 ndapawaika sira to'o anoe ri wawo noe wa'a nto'o, da napo-
mboekotoekamo noe ngaja-ngaja anoe ri wawo jangi, pai
anoë ri wawo lino, pai anoe ri ara lino ri pampe'oeroenja

- 11 to'oa, pai da napa'ioka noe wa'a nganga ntaoe ka'iIsanja
i Masehi Poeë, da ndapeawa i mPoeë Ala, Papata.

Da ndapari-pari mampepali dago ngkatoewoe.

- 12 Setoemo, komi, anoe koepomawo, anoe medonge woe-
ngkaeo, banja podo ri kasambaka-mbakakoe pai komi, pai-
kanja pagonja se'i-se'i ri kabare'enja se'i jakoe, da ndipari-
13 pari mampare'e dago ngkatoewoemi ri kaeka ndajami pai
kakandende-ndende ngkoromi; maka i Poeë Alamo, anoe
14 maiwonaka ri rajami pai ndipampokono pai ndipamponga-
leka, gori ngkaboeja ndajaa ri komi. Ne'e banggantali, ne'e
bantjapoe komi ri pampowiami mpengaja-ngaja, nakaliogoe
15 pai nakagali ndajami, ri ka'anamPoeëAlami, majoa katoe-
woemi, ri ojo ntaoe modenggo pai baleparoe, ndikakilaja
16 ri ojo ntaoe setoe ewa reka betoe'e ri kawengi noe lino, ri
pangkekenimi Noentoe ngkatoewoe, mampakabangke wongko
ndajakoe ri reme da ngkadjela moeni i Masehi, maka ndjairia
da tongawa jowe mpelindjakoe, pai jowe mponggaekoe.
17 Paikanja maoe ndapora ndajaja jakoe ri pangkeni panjomba
mpeaja ndajami, sangaja-ngaja mawongko rajakoe, sangkani-
18 ngkani pai komi poera-poera. Ewantje'e se'e da mawongko
wo'oe rajami komi sangkani-ngkani pai jakoe.

I Timoteoe pai i Epapoditoe ndapokaoe ri Pilipi.

- 19 Koepomata-mata ri pantandjekoe i Poeë Isa, da ronga
mampokaoe i Timoteoe ri komi da koepadonge bambarimi,
20 anoe da mampakawongko rajakoe. Maka bare'e re'e joenoekoe
anoë sawia-wia rajanja, anoe da mampasilolonga katoewoemi
21 gori ngkamontjonja; maka poera-poera taoe se'e dja mampe-
pali jowenja ngkalionja, banja kabangke ngkateto'o i Isa i
22 Masehi. Ndiintjani kanoto ndajanja, ndiintjani pamposa-
roenja papa jakoe, ri paawerinja jakoe mangkeni Noentoe
23 ngkatoewoe. Mewali, da koepokaoemo si'a maliga-liga, dja
24 boetoe koeintjanimo da karoo ngkara-karakoe; dja wa'anja,
ri pantandjekoe i Poeë koepomata-mata da ronga ma'i
25 wo'oe jakoe. Paikanja koeëpe-epe bangke jowenja da koepa-
pewalili ri komi i Epapoditoe, kasangkompokoe, sampoteta-
lakoe pai sampoawekoe, anoe ndipokaoe mampakoroka anoe

26 koekatoewoeka. Maka mawomo kodjo rajanja ri komi poera-
 27 poera, pai bare'e rodo rajanja ri padongemi kadjoe'anja. Lawi
 ma'ai kadjoe'anja, sakodi mate; paikanja ndapokapoeroemo
 mPoeë Ala si'a; pai banja podo si'a, jakoe wo'oe, naka ne'e
 28 mosoentjoe kasoesa ndajakoe. Ntje'i pai koepampapewalili
 si'a maliga-liga, nakawongko moeni ndajami mangkita si'a,
 29 pai nakatenga'ati ngkasoesa ndajakoe. Mewali, da ndikoho
 si'a ri kawongko ndajami, gori ngkasandaja-ndajami pai
 30 Poeë Isa, pai da ndipobangke taoe anoe ewantje'e; maka
 sakodi mate si'a ri potetalanja mangkeni Noentoe ngkatoe-
 woe, kabare'enja napepoeroengi inosanja mampakanga'a
 katoewoekoe, mampakagana anoe bare'e ndile'o mampowia
 ngkaliomi.

3.

1 Mewali, ee kasangkompokoe, ndipokawongko kakominja
 sandaja-ndaja pai Poeë Isa. Bare'e mawila rajakoe mawali-
 oekika komi paoekoe owi, da nakanoto ndajami.

Napapasoro i mPaoeloe To Masehi boi maloeloe To Jahoedi.

2 Ndirole-oleka mpodago asoe! Ndisoro-soro topotetala
 anoe madja'a! Ndisoro-soro soena anoe bare'e montjo!
 Kitamo se'i soena montjo, wa'a ngkita anoe manjomba ri
 pawawanaka noe Inosaa, pai mampobangke Poeë Isa i
 4 Masehi, pai bare'e mantandje katoewoe ngkoro; maoe jakoe
 wo'oe mangkotomo se'e mantandje katoewoe ngkoro. Ane
 re'e taoe manto'o si'a da maja ewase'e, pagonja jakoe:
 5 Ndasoena jakoe ri ka'oeajoe ndeme ntinoewoekoe; ana nTo
 Israeli jakoe, ri lemba Benjami, To Ibarani mpoe'oe, kono
 6 padika i mPoeë Ala To Parisi jakoe; ane kadojokoe, koedje-
 ani kasandaja-ndaja i mPoeë; ane manto'o kajoa ndaja ri
 7 paloeloe padika, bare'e re'e posarikoe. Paikanja anoe koeto'o
 8 rasikoe i'owi, dja koeëpe roegi ri kamasehikoe. Montjo
 kodjo: poera-poeramo se'e koeëpe roegi, oea paintjani i Isa
 i Masehi Poeëkoe roeoe kodjo kadagonja. Paloeloe sira
 pai koepantadji poera-poeranja, pai koeto'o garoepoe setoe,
 9 da koepangkoto marata i Masehi, da koekasandaja-ndaja

kodjo pai sira, banja koemangkekeni joa ndaja anoe mopoe'oe
 ri paloeloekoe padika, paikanja joa ndaja anoe mopoe'oe ri
 pantandje i Masehi, anoe ndawaika kita i mPoeë Ala ri
 10 peajata. Bangke rajakoe da marata ndaja sira pai roso
 mpembangoea, pai da koepodjoejoe pepa ngkatoewoea, pai
 11 da koepeloeloei kapatea, bara da koekoto jaoe membangoe
 12 oengka ri taoe mate. Banja bara koele'omo, bara maliogoemo
 rajakoe, paikanja koepari-pari da koepale'o jaoe, oea ndake-
 13 kenimo i mPoeë Isa i Masehi jakoe. Ee kasangkompokoe,
 14 bare'epa koeto'o bara koele'omo, paikanja sangaja anoe
 manotomo ri rajakoe, koekalinganimo poera-poera anoe
 lioemo, koedadoe anoe ri soearakoe, koemolontjo koekarata
 ri tando ndjaja, da koepale'o peawa mbo'o, gori mpalike
 i mPoeë Ala rajata oengka ri wawo jangi, ri katoedoe i
 15 mPoeë Isa i Masehi. Woewoenja kita anoe maliogoemo
 rajata, da ewantje'emo tangara ndajata. Pai ane ntaninja
 panto'o ndajami, i Poeë Ala da mampakanotoka komi anoe
 16 montjo. Dja ne'e taowe maloeloe djaja anoe taloeloe wa-
 wase'i.

Patoedjoe da nakamasehi ngkatoewoeta.

17 Sangaja wo'oe, ee kasangkompokoe, da ndiloeloe jakoe
 poera-poera, pai ndikomatasi taoe anoe sintoewoe pai kami;
 18 maka kamimo ndipopandiri. Maka marianganimo koeto'oka
 komi, se'i wo'oe koeto'o mpotoemangi, mariapa taoe anoe
 19 toewoe meewa ri kadjoe ngkapate i Masehi. Kapoesanja da
 ndatadji taoe setoe; dja komponja napolamoa; kadja'a
 nggaoenja nabangkei; podo katoewoenja ri wawo lino napa-
 20 koroka. Maka kare'eta anoe manoto sangaja-ngaja ri Soe-
 roega kare'enja, pai oengka ndatiria tapampopea i Poeë Isa
 21 i Masehi, anoe tapotadoe ngkadago, anoe da mangabali
 korota anoe be meawa mewali ewa koroa anoe magali, gori
 ngkoeasaa anoe mangkoto wo'oe madika poera-poera ri ara
 mpaja'aa.

4.

1 Mewali, ee kasangkompokoe anoe koepotowe pai koe-
 pomawo, anoe poe'oe ngkawongko ndajakoe pai peawa ngka-

toewoekoe, ndipakaroso rajami ri posintoewoemi pai i Poeë Isa, wa'a ngkomi anoe koepobangke.

Patoedjoe mpengaja-ngaja.

- 2 Koepatoedjoeki i Eodia pai koepatoedjoeki i Sintike,
 3 da nakasintoewoe ndajanja maloeloe i Poeë. Pai koeperapi
 ri siko, joenoekoe anoe manoto, da noekadoedoengi si'a;
 maka we'a setoe sampoawekoe mangkeni Noentoe ngkatoe-
 woe, sangkani-ngkani pai i Kaleme pai joenoekoe sa'e, anoe
 4 ndjae to'onja ri soera ngkatoewoe. Ne'e ndiowe mampoka-
 wongko kakominja sandaja-ndaja pai i Poeë. Koeto'o wo'oe:
 5 Ndipakawongko rajami! Kaboeja ndajami da ndipatongawa
 6 ri taoe poera-poera. Mosoemo da karata i mPoeë! Ne'e ndipo-
 'ipoe katoewoemi, pai ne'e ndiowe mampasowa ri Poeë Ala
 wa'a ntangara ndajami, ri pekakaimi pai perapi-rapimi
 7 sangkani-ngkani pai paoende-oendemi sira. Rodo ndaja anoe
 oengka ri Poeë Ala, anoe maroeoe wa'a nawa-nawa ndaja
 ntaoe, ntje'e da maara-ara rajami pai nawa-nawami ri
 8 kasandaja-ndajami pai Poeë Isa i Masehi. Kapoesanja, ee
 kasangkompokoe, woewoenja anoe montjo, woewoenja anoe
 meawa, woewoenja anoe majoa, woewoenja anoe magali, wa'a
 mpaoe anoe madolidi pai anoe naoende ntaoe, wa'a mpeawa
 ndaja, wa'a anoe maja ndaoende, da ndinawa-nawa ntje'e;
 9 anoe ndipegoeroe pai ndiparindaja, anoe ndidonge pai ndikita
 ri jakoe, ntje'emo da ndipowia; pai i Poeë Ala, poe'oe ngka-
 rodo ndaja, da maroo-roo ri komi.

Paoende i mPaoeloe pekadoedoengi nTo Pilipi.

- 10 Mawongko kodjo rajakoe, ri pampokasangkompokakoe
 i Poeë Isa, maka ndikotomo moeni sangkani mamposoesa
 jakoe. Sangaja-ngaja ndiende-endo jaoe, paikanja bare'epa
 11 ndikoto. Banja bara koeto'o ntje'e ri kabare'enja gana katoe-
 woekoe, maka koepomanjanjamo maowe rajakoe mangka-
 12 toewoeka anoe re'e ri jakoe. Koepomanjanja kodi katoe-
 woekoe, koepomanjanja wo'oe gana-gana katoewoekoe.
 Poera-poera setoe koeëpemo mpodago, kabosoe ngkompo
 pai kakaoro ngkompo, kagananja pai kabare'enja gana anoe
 13 koekatoewoeka. Poera-poera koekoto mantodosaka, maka

- 14 i Poeë mampakaroso jakoe. Paikanja madago jaoe powiami
15 mamposikojo kapari ngkatoewoekoe. Maka komi, To Pilipi,
ndiintjani wo'oe: ri oejoe mpangkenikoe Noentoe ngkatoewoe,
kaköepalaikanja tana Makedonia, bare'e re'e kasandaja-
ndaja i mPoeë anoe mampodjoejoe pesoea pai pesoewoe noe
16 balandjakoe, sangadi komi. Maka karoo-rookoe ri Tesalonika
bara tesangkoedja ngkani ndipakatoeka wo'oe jakoe anoe
17 da koekatoewoeka. Banja pombaimi koepobangke mpodago,
paikanja koeëndo-endo woea ngkaboeja ndajami, anoe bangke
18 mpodago imbanja ri soera mporekemi. Indami ri jakoe banja
podo lesomo, paikanja roeoemo ndipasompo. Maria mpodago
anoekoe wawase'i, kakoeratanja pakatoemi ri pale i Epapo-
dite, pasoa anoe mawongi, pombai anoe ndapokawongko,
19 anoe ndapokono mPoeë Ala. Paikanja Poeëkoe da mabangani
kodjo tinako ndajami poera-poera gori ngkakore'ea pai gori
20 mpeawaa anoe tongawa ri Poeë Isa i Masehi. Poeëta Ala
pai Papata da taoende-oende, bare'e da re'e kapoesanja. Ami.

Kapoesanja.

- 21 Tabea mami da rata ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë
Isa. Wa'a ngkasangkompo anoe joenoekoe, motabea ri komi.
22 Maria tabea rata ri komi oengka ri kasandaja-ndaja i mPoeë
23 poera-poera, pagonja kasababanoea i Datoe. Kaboeja ndaja
i mPoeë Isa i Masehi da maroo-roo ri rajami. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Kolose.

1.

Potabea.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe, soero i mPoeë Isa gori ntjongka mPoeë Ala, pai oengka ri Timoteoe, kasangkompota,
- 2 da rata ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë, wa'a ngkasangkompota anoe meajamo ri Masehi, ri Kolose; kapoeroe ndaja pai karodo ndaja da galami oengka ri Poeë Ala Papata.

Paoende i mPaoeloe Poeë Ala pai pekakainja.

- 3 Bare'e kaowe-owe maoende Poeë Ala, Papa mPoeëta
- 4 i Isa i Masehi, ane kapekakaika komi ri sira; maka kadongemo gori mpaajami i Isa i Masehi pai gori mpampotowemi wa'a ngkasandaja-ndaja, ri pantandjemi anoe ndipomata-mata, anoe da ndapapewalika komi ri Soeroega, pai anoe lawi
- 6 ndidongemo ri Noentoe ngkatoewoe anoe montjo, anoe re'e ri komi. Ewa powoea pai kateranga-rangani noe Noentoe setoe ri sambawo lino, ewantje'e se'e ri komi, tepoe'oe ri reme mpadongemi pai kajonto ngkapoeroe ndaja mPoeë Ala
- 7 ri rajami, gori ngkamontjonja. Ntje'e lawi ndidonge-dongemo ri Epapara, taoe sampotetala mami anoe kapomawo, pomoka
- 8 kae i Masehi ri komi, anoe bare'e bali-bali rajanja, anoe mampetoemboekamo kami pombepotowemi gori mpombawanaka Inosa. Setoe pai naka bare'e kaowe mampekakaika komi ri Poeë Ala, tepoe'oe ri padonge mami ntje'e pai mamperapika komi, da nakabangke mpaintjanimi tangaraa, gori ngkajomboe noe nawa-nawami pai kanoto ndajami.
- 10 Da nakamontjo ngkatoewoemi ri soera i mPoeë, pai da ndapampokono i mPoeë komi, pampowoeakami wa'a mpowia
- 11 anoe madago, pai katerangani mpaintjanimi i Poeë Ala, ri pampakaroso mpodago komi gori ngkaroso mpeawaa; da

nakajomboe ndajami pai ndipangkoto mantodosaka poera-
 12 poera, pai nakawongko ndajami da maoende-oende Papata,
 anoe mampakamontjo komi da ndipampodjoejoe panta
 ngkasandaja-ndaja i mPoeë anoe meari ri reme.

Katoewoe pai tetala i Masehi.

13 Sira anoe maosoe kita ri koeasa mbani, pai mangalimba
 14 kita ri poparenta noe Anaa anoe ndapomawo; siramo se'e
 15 anoe mangaosoe ka kita daaa pai mampakapaja salata, siramo
 se'e kasilio mPoeë Ala anoe bare'e nakita noe mata, anoe
 16 toekaka noe ngaja-ngaja anoe ndapapewali. Maka ri siramo
 se'e pampowia poera-poera anoe ri wawo jangi pai ri wawo
 lino, anoe ndakita pai anoe bare'e ndakita, wa'a lanti mala-
 'eka, wa'a mpoparenta, wa'a mpoeë pai wa'a ngkoeasa: poera-
 poeramo se'e ri sira ndapampare'e pai poera-poeramo se'e
 17 galaa. Sira anoe re'e rioe-rioenja ri anoe mpengaja-ngaja, pai
 18 poera-poeranja sira mangkekeni, sira wo'o noe soemangkoro
 ngkasandaja-ndajaa. Sira pontepoe'oe, sira anoe oejoe-oejoe
 ngkatoewoe oengka ri taoe mate, da naka sira ri wawo noe
 19 poera-poeranja. Maka lawi pepokono mPoeë Ala, da naka-
 20 liogoe ngkaroo-rooa ri raja i Masehi, pai da naka sira mampa-
 pombekadago poera-poeranja pai Poeë Ala, wa'a bangani
 lino pai bangani jangi, ri kandapaposintoewoenja toline pai
 21 Poeë Ala, ri pawaia daaa ri kapatea ri kadjoe. Pai komi, anoe
 mantalikoesi pai maewa i Poeë owi, ewa anoe tongawa ri
 powiami anoe madja'a, komi wo'oe ndapapombekadagomo
 22 se'i-se'i i mPoeë Isa pai sira, pawaia koro ngkatolinoa da
 nakamate da ndapadika komi ri soearaa ri kagalimi, ri
 23 kabare'enjamo masala bara ndaposari komi. Dja ne'e bali
 peajami, da maroso pai mainti rajami, pai ne'e ndilapasaka
 pantandjemi Noentoe ngkatoewoe, anoe ndidongemo, pai
 anoe ndapetoemboeka taoe poera-poera anoe ri ara jangi.
 Ntje'emo koepewalika pomokaoe, jakoe, i Paeloe.

Tetala i mPaeloe mangkeni Noentoe ngkatoewoe.

24 Pai wawase'i mawongkomo rajakoe, ri wa'a ngkapepakoe
 anoe koekojoka komi; pai pepakoe se'e da mampakagana
 anoe bare'epa gana ri pepa i Masehi, da naka re'e jowenja

- 25 ri koroa, ntje'emo kasandaja-ndajaa, anoe koepewalika topo-
ngkariani gori mpontjongka mPoeë Ala, anoe ndawaika jakoe
maendo komi, da koepampetoemboe Noentoe mPoeë Ala.
- 26 Ntje'emo se'e paoe anoe mapia oengka ipiamo toewoe salapi
toewoe salapi, dja wawase'i ndapapamara ri wa'a anaa.
- 27 Ri taoe se'emo pampokono i mPoeë Ala mampatongawa
gori ngkabangke mpeawa mpaoe mapia se'e ri ojo ntopo-
lamo; ntje'emo i Masehi, anoe maroo-roo ri komi, anoe
- 28 pampomata-matata wa'a mpeawa. Siramo anoe kapetoe-
mboe, ri pampatoedjoeka pai pampagoeroeka mami taoe
samba'a samba'a gori mpaintjani mami, da kapakanotomo
raja ntaoe poera-poera ri kakasandaja-ndajanja pai i Masehi.
- 29 Setoe pai koepampari-mpari mangkogamaka gori noe rosoa,
anoe maroso ponggalenja ri rajakoe.

2.

- 1 Maka koepokono da ndiintjani karoso mpekogamakakoe
jowemi pai To Laodikea, pai taoe poera-poera anoe bare'epa
- 2 mangkita jakoe, da nakaroso ndajanja, pai da nakasintoewoe
ndajanja ri pombepomawonja pai da napaepe kabangke
mpeawanja, ane manotomo mpodago raja ntaoe, da napa-
intjani anoe mapia ri Poeë Ala, anoe mepapamara ri Masehi,
- 3 anoe mangkeni ri rajanja wa'a ngkakore'e ngkalo'e ndaja
4 pai peintjani. Pai koepanto'oka komi ewase'e, da naka ne'e
5 re'e taoe anoe malingoeni mpobambaresi komi. Maka maoe
be se'i korokoe pai komi, rajakoe sangaja-ngaja sangkani-
ngkani pai komi, mampokawongko pangkitakoe katoemoto-
ami pai karoso mpaajami i Masehi.

Posintoewoe pai i Masehi.

- 6 Kandisabekanjamo i Poeë Isa i Masehi, siramo da ndi-
7 podjaja ngkatoewoe, da mokale, da mewongga, pai da
mainti komi ri sira, gori mpatoedjoe anoe ndidongemo; da
8 nakabangke mpaoendemi sira. Ndipakadago boi nakelo ntaoe
rajami manto'oka komi peintjani ri doenia anoe bare'e re'e
jowenja, pelingoeni anoe mopoe'oe ri kalo'e ntolino anoe
- 9 mantandje lamo doenia, banja mantandje i Masehi. Maka
10 ri koro i Masehi kare'e ngkaliliogoe mPoeë Ala, pai komi se'i

- ndapakaliogoemo ri paajami sira, anoe poeë wa'a mpoparenta
 11 pai koeasa. Ri posintoewoemi pai sira, pai naka taoe ndasoe-
 namo komi, banja ri pasoena mpale, paikanja ri pangaosoemi
 12 koro anoe masala, ntje'emo pantjoena i Masehi. Maka ndapa-
 sitanamo komi pai sira ri parioe komi; oengka ndjairia
 ndapasipatoewoe moeni komi pai sira, paajami koeasa mPoeë
 13 Ala, anoe mangawangoe sira oengka ri taoe mate. Pai komi,
 anoe mate, napepate ntjalami, pai koromi anoe bare'e nda-
 soena, komi se'e ndapasipatoewoemo pai sira, kandapakapa-
 14 janja wa'a ntjalata, kandatainja soera manto'o indata,
 sangkani pai wa'a mpadika, anoe maewa kita; ndajalimo
 kodjo soera manto'o indata se'e, maka ndapakoemo ri kadjoe
 15 ndapapombepampa. Wa'a mpoparenta pai koeasa ndapaka-
 saboeli mpodago pai ndapetoedjoeka ri katongawanja, ri
 panangia ri kadjoe.

Patoedjoe kono topelingoeni.

- 16 Mewali, ne'e re'e taoe mamposari komi kono pangkonimi
 pai panginoemi, bara kono reme mposoesa, eo mboeja bara
 17 reme mpeosa; maka ntje'e poera-poera podo limbajo noe
 anoe nepa da mewali ri poerinja, paikanja koronja anoe i
 18 Masehi. Ne'e boi narampa ntaoe peawa mbo'omi ri pampoko-
 nonja „kalaoeka ndaja" pai „panjomba noe mala'eka". Taoe
 se'e mampeoende-oendeka pekita ndajanja, pai mampoba-
 ngke-bangke ngkabongo kalo'e noe nawa-nawa ngkatolinonja,
 19 pai bare'e mangkekeni i Masehi, anoe wo'o, anoe popoe'oe
 mpewongga ntjoemangkoro, anoe napapokenta pai napa-
 sambaka mposoentjoe mboekoe pai oea, mampewonggaka
 katoewoe oengka ri Poeë Ala.

Kapate sangkani-ngkani pai Poeë Isa.

- 20 Ane matemo komi sangkani-ngkani pai i Masehi pai
 ndaosoe komi ri wa'a lamoä doenia, makoedja pai ndipawai
 ndapapakojoka komi songka mpengaja-ngaja, ewa ntongo
 21 toewoe todoenia komi? Rapanja: Ne'e noedjama, ne'e noe-
 22 penami, ne'e noeisoe. Ntanoka poera-poera setoe manto'o
 anoe da poera ri pangangkoni bara pangainoe; ntje'e songka
 23 pai patada ntolino. Poera-poera setoe ewa kalo'e ta'anja,

oea panjomba anoe kandaja-ndaja, pai pampakalaoeka raja
pai pamparini koro, ntanoka bare'e re'e jowenja, podo da
ndapale'o pepokono ngkoro.

3.

Pembangoe sangkani-ngkani pai i Masehi.

- 1 Mewali, ane ndapasiwangoemo pai i Masehi komi, da
ndipepalimo anoe ri wawonja, ri kare'e i Masehi, anoe mo-
- 2 toenda tondo ri kana mPoeë Ala. Da ndinawa-nawamo anoe
- 3 ri wawonja, ne'e anoe ri lino kare'enja. Maka matemo komi,
pai katoewoemi tesamboeni ri Poeë Ala, sangkani-ngkani
- 4 pai i Masehi. Ane mepapamaramo i Masehi, anoe tapotoewoe,
ndjairia da ndapapamara wo'oe komi ri peawami sangkani-
ngkani pai sira.

Katoewoe anoe masae pai katoewoe anoe dawo'oe.

- 5 Mewali, da ndipepatemo poera-poera anoe mokenta pai
doenia se'i: posalara, gaoe ngkarika, sawojo ndaja pai pepokono
- 6 ngkoro anoe madja'a, pai kabagagoe, ntje'emo polamoa. Maka
poera-poera se'e mampapeoemba karaoe ndaja i mPoeë Ala.
- 7 Komi wo'oe sangaja-ngaja ndiloeloe djaja ngkatoewoe setoe
- 8 i'owi, sindara mpampomawomi. Paikanja wawase'i da ndi-
tadjimo wo'oe intje'i: karaoe ndaja, kasengke ndaja, kadja'a
- 9 ndaja, kabanoentoeki pai paoe madja'a. Ne'e mombemba-
mbasi komi, maka nditadjimo katoewoemi rioe pai gaoenja,
- 10 pai ndipapewalimo koromi taoe dawo'oe, anoe ndawalisaka da
naparata paintjani anoe maliogoe, da nakasinta'a pai i Poeë
- 11 anoe mampare'e si'a. Kono ntje'e bare'e mosisala To Garika
pai To Jahoedi, taoe ndasoena pai taoe anoe bare'e ndasoena,
taoe anoe bare'e moada pai tolompoe, watoea pai kabosenja;
paikanja djamo i Masehi anoe maroo-roo ri raja ntaoe poera-
- 12 poera. Mewali komi, anoe ndapilisimo mPoeë Ala da mewali
anaa anoe ndapomawo pai anoe magali, da ndiporengko
kapoeroe ndaja, kaboeja ndaja, karoena ndaja, kaloeloe
- 13 ndaja, kajomboe ndaja. Ndipombepakaloeloe rajami, ndi-
pokapoeroemo joenoemi ane re'e salanja ri komi; ewa i Poeë
Isa bare'e mangkitanaka salami, da ewantje'e se'e wo'oe
- 14 komi. Poera-poera se'e ndiranganika towe ndaja, ndiposo'o
- 15 ngkompo, nakagana mporengkomi. Rodo ndaja oengka ri

Masehi da masongka rajami; maka intje'e ndalikeka rajami da ndikasanggoro-ngkoro. Ndipakagana paoende-oendemi
 16 sira. Noentoe i Masehi da boeke mpodago ri rajami, da mombepatada pai mombepatoedjoe madago-dago, gori ngkalo'e ndajami, da ndipolingaka pongajoe pai peoende pai polinga anoe magali; da ndipongajoeka pai da ndioende i Poeë ri
 17 rajami. Bara noendjaa anoe ndipowia, bara ndipaoe, bara ndipotetala, poera-poeramo se'e da mantandje Poeë Isa, anoe da ndioende-oendeka Poeë Ala Papata.

Songka ntjombori.

18 Komi, we'a, ndipe'oeroe ri langkaimi, gori ngkamontjonia ri posintoewoemi pai i Poeë. Komi, toema, ndipomawo
 19 rongomi, ne'e ndipobantjiika. Komi, anangodi, ndipedonge ri wa'a mpepokaœ ntaœ toe'ami, maka ntje'e ndapokono i
 20 mPoeë Ala. Komi wa'a mpapa, ne'e ndiringgeasi raja anami, boi maleloe rajanja. Komi wa'a mbatoea, ndipedonge mpodago ri poeëmi ri wawo lino, ne'e dja podo ri soera, da napaoende ntaœ, ndipakajoa rajami ri pe'oeroemi ri Poeë
 21 Ala. Bara noendjaa anoe ndipowia, da ndipowia oengka ndajami ewa ndipowiaka Poeë Ala, banja taoe; maka lawi ndiintjani da ndasilika komi i mPoeë dago ngkatoewoemi. Da
 22 watoea i Masehi, Poeëmi, komi. Maka taoe anoe masala powianja, sangaja-ngaja da nakojo salanja, pai bare'e ndaaja mPoeë Ala lanti ntaœ.

4.

1 Komi, wa'a ntaœ ndapoeë, ndipakajoa pai ndipakamontjo pampakorokami watoeami; maka lawi ndiintjani re'e wo'oe poeëmi komi ndati Soeroega.

Katoewoe nTo Masehi.

2 Ne'e ndiowe-owe mekakakai, ri pampapenaami rajami, ri paoende-oendemi Poeë Ala. Pai da ndipekakaika wo'oe kami, da ndapalokaka i mPoeë Ala djaja mpangkeni mami Noentoea, da kapangkoto mampetoemboe Noentoe i Masehi
 3 anoe mapia, anoe koesoeroe-soeroe ndataroenggoeka jakoe, da koepangkoto mampatongawa gori ngkamontjonja. Ndipakalo'e rajami mamposintoewoeka taoe anoe ri sambalikoena,

- 6 pai ndipakatimama ri wa'a ngkatoewoemi. Paoemi sangaja-
ngaja da ndipakadolidi, da ndiboeresi, da ndipaintjani ma-
ntjono paoe ntaoe poera-poera.

Taoe anoe mawawa soera se'i.

- 7 Poera-poera kajakoenja da napetoemboeka komi ngka-
sangkompokoe i Tikikoe anoe koepomawo, sampoawekoe
8 anoe manoto, joenoekoe ri tetala i mPoeë. Ntje'imo poe'oenja,
pai koepampokaoe si'a madadoe komi, da ndipaintjani ka-
9 kaminja, pai da napampakaroso rajami. Da simpojoenoe pai
i Onesimoe, kasangkompota anoe manoto pai tapomawo,
kasiToKolosemi. Taoe se'e da mampapaintjanika komi poera-
poeramo se'e anoe mewali ire'i.

Potabea.

- 10 I Aritarikoe, joenoekoe ri taroenggoe, mantabea komi,
pai i Marakoesi, pinoana i Baranaba, anoe koepatoeoeeka komi,
11 ane djelamo ri komi, da ndipolinggona si'a; pai i Jesoe, karoëa
nto'onja i Joesitoe; wa'anja taoe se'e kasampotetalakoe ri
poparenta mPoeë Ala, anoe To Jahoedi katoewoenja; taoe
12 se'e mampakalindo rajakoe. I Epapara motabea ri komi, taoe
kasalemba-lembami, watoëa i Isa i Masehi, anoe mampari-
mpari mampekakakaika komi ri Poeë Ala, da naka ne'e
teentjoe rajami gori ngkaliogoe mpeaja ndajami, pai da
nakanoto ndajami ri poera-poera, anoe ndapokono i mPoeë
13 Ala. Maka jakoe sabinja ri pamposoesanja kodjo komi, pai
14 kasandaja-ndaja anoe ri Laodikea pai ri Hierapoli. Balekoe
15 i Loekasi, sando, pai i Dema motabea ri komi. Tabea mami
da rata ri wa'a ngkasangkompo anoe ri Laodikea, pai ri
Nimpa pai kasandaja-ndaja i mPoeë anoe ma'i molimboe
16 ri banoeanja. Pai soera se'i ane roo ndabasaka komi, da ndi-
soro da ndapabasaka wo'oe kasandaja-ndaja To Laodikea,
17 pai da ndipabasa wo'oe soera anoe ri To Laodikea. Ndito'oka
i Arikipoe, da napakadago mampongaleka tetala anoe na-
soearaki ri paloeloenja i Masehi, da napakoroka mpodago-
dago.
18 Potabeakoe se'i na'oeki mpalekoe, Paeloe. Ndiendo-
endomo katepoengoe. Kapoeroe ndaja i mPoeë da ma-
roo-roo ri komi. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe anoe ka'isa ri To Tesalonika.

1.

- 1 Se'i soera oengka ri Paoeloe, i Silipanoe pai i Timoteoe da rata ri To Tesalonika, anoe ana mPoeë Ala, Papata, pai kasandaja-ndaja i Isa i Masehi, Poeëta; komi da ndawaika kaboeja ndaja pai karodo ndaja.

Naoende i mPaoeloe peaja ndaja ngkasandaja-ndaja ri Tesalonika.

- 2 Kakominja poera-poera bare'e moojo kapampokawongko
3 ri soeara mPoeë Ala ane kapaoe ri pekakai mami. Maka bare'e
kaowe maendo ponggale mpeaja ndajami pai tetala ngkatowe
ndajami pai katodosami mantandje i Poeëta Isa i Masehi,
4 ri soeara i Ala, Poeëta pai Papata. Lawi kaintjani, ee wa'a
ngkasangkompokoe anoe ndapomawo mPoeë Ala, kako-
5 minja taoe ndapilisi. Maka kapangkenika komi Noentoe
ngkatoewoe, banja podo ri paoe, sangaja-ngaja ri koeasa
wo'oe, pai ri Inosa i mPoeë pai ri kanoto ndaja kodjo. Lawi
ndiintjani gori mponggale mami ri komi, ri pampomawo mami
6 komi. Pai komi maloeloemo kami pai i Poeë, maka ndika-
bemo Noentoe setoe ri kawongko ndaja anoe mopoe'oe ri
7 Inosa mPoeë Ala, maoe maria kaparimi. Mewali, komimo
anoë napopandiri noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ri Make-
8 donia pai ri Akaja. Maka oengka ri komi katolele Noentoe
ngkatoewoe narataka banja podo ri Makedonia pai Akaja,
paikanja sambawo ntana nasambati noe bambari mpeaja
ndajami ri Poeë Ala, mewali ntje'e maoe bare'emo kato'o-
9 to'o. Maka napetoemboe ntaoe se'e ngkalionja kakaminja,
gori mponggale mami ri ojomi, pai gori mpampalaikami lamoa
mekekenimo ri Poeë Ala, pai pampanjombami i Poeë Ala

- 10 anoe toewoe pai anoe montjo, pai pampopeami da karata noe Anaa oengka ri wawo jangi, anoe ndapatoewoe moeni ri ojo ntaoe mate, i Isa anoe mangaosoe kita ri karaoe ndaja mPoeë Ala i raneonja.

2.

Potetala i mPaoeloe ri To Tesalonika.

- 1 Maka ndiintjani ngkaliomi, ee wa'a ngkasangkompō, banja dja ngkabongo kama'i mami motetala ri komi.
- 2 Maka maoe ndadjeani pai ndabobaki kami owi ri Pilipi — ewa lawi ndiintjanimo —, dja Poeëta Ala katandje, pai nakaloga ndaja mami mampaoeka komi Noentoe ngkatoewoea gori
- 3 mpompari-mpari mami. Maka pepatoedjoeki mami banja kambamba-mbamba bara mantangara anoe madja'a, bara malingoeni raja. Dja gori ngkaroso ndaja anoe ndakita mPoeë Ala ri kami pai ndapaajaka kami da mampepetoemboe Noentoea, ewantje'e pangkeni mami, banja da kapekioende
- 4 ndeka ri taoe, paikanja gori ndaja mPoeë Ala anoe mangkita
- 5 bangani ndaja mami. Maka lawi ndiintjani kabare'enja kodjo kapasowaka komi paoe mpekanarasi, kabare'enja re'e kangoa mami anoe kasamboenika, i Poeë Ala sabi mami.
- 6 Pai bare'e wo'oe kapepali petoeboenaka ntaoe, bara oengka ri komi bara oengka ri taoe sa'enja, maoe kakoto toewoe taoe
- 7 tonga ri pamposoero i Masehi kami. Paikanja kapakaloeloe po'engko mami ri komi, ewa pampakoro noe ine ananja.
- 8 Mewali, gori ngkamawo ndaja mami ri komi, banja podo Noentoe ngkatoewoe anoe kapobangke mangkenika komi,
- 9 paikanja koro mami wo'oe, oea kapotowemo komi. Maka ndiendomo, kasangkompō, kapari mpompasimboekoe mami: mampetoemboeka komi Noentoe ngkatoewoe, ka'eo-'eoka, kawengi-wengika potetala mami, naka ne'e kapakatetala
- 10 komi da mamporewoe kami. Komimo sabi mami narataka Poeë Ala, gori mpampakagali pai pampakajoa gaoe mami, bare'e re'e posari mpogaoe mami ri komi anoe meajamo.
- 11 Lawi ndiintjani ponggale mami mampatoedjoeki pai mampakalindo rajami komi samba'a samba'a, ewa powia mpapa
- 12 ri ananja; pai karoso mpanto'oka mami komi da ndipakamontjo katoewoemi ri soeara mPoeë Ala, anoe mampeboo kita da mesoea ri poparentaa, da mampotoempoe peawaa.

Kapari ngkatoewoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 13 Ntje'e poe'oenja pai kapaoende Poeë Ala, bare'e kaowe-
owe, maka ndisabemo ri kami Noentoe mPoeë Ala, anoe
kapetoemboe, banja ndisabe ewa noentoe ntaoe, paikanja
ri kantje'enja Noentoe mPoeë Ala anoe lawi montjo; siramo
14 anoe mampatongawa koeasaa ri komi anoe meaja. Maka, ee
wa'a ngkasangkompō, ta'a ngkatoewoemi siwia-wia pai ta'a
ngkatoewoe noe ana i mPoeë Ala, kasandaja-ndaja i mPoeë
Isa anoe ri Joedea; maka komi wo'oe nadjeani ntaoe ka-
15 salipoe-lipoemi, ewa padjeani nTo Jahoedi joenoenja. Nape-
patemo ntaoe setoe i Poeë Isa pai wa'a nabi, nadoedoeki
wo'oe kami; bare'e naloeloe pepokono mPoeë Ala, pai naja-
16 wati dago ntaoe poera-poera. Napetangani kami mampe-
toemboeka topolamoa Noentoe ngkateosoenja; mewali napa-
pesampo salanja. Taoe setoe napere ngkarae ndaja mPoeë
Ala rata ri kapoesanja.

Bare'e mewali tangara ndaja i mPaoeloe.

- 17 Kami se'i, kasangkompō, oea masaemo sakodi pampo'iloē
mami komi ri poga'a ngkorota, banja rajata, pai kapampari-
mpari kodjo momberata pai komi da tapombeole, ka'ai
18 mpampobangke mami komi. Maka re'e tangara ndaja mami
— jakoe i Paoeloe sangkani roeangkani — da ndjo'oe mombe-
19 rata pai komi, paikanja naompo i Madja'a kami. Tampe
isema jaoe da kapomata-mata, da kapokakawongko, peawa
mbo'o anoe da kapopoe'oe mpaoende kami ri soeara i mPoeë
20 Isa ri karataa moeni, ane banja wa'a ngkomi? Maka komimo
papeawa pai poe'oe ngkawongko ndaja mami.

3.

I Timoteoe ndapokaoe.

- 1 Setoemo pai kapabotoesi, maōe djamo jakoe ngkaliokoe
maroo-roo ri Atene, kabare'enja kakoto mantodosaka raja;
2 kapokaoemo kasangkompō mami i Timoteoe, taoe mPoeë
Ala, anoe kapopojoenoe mangkeni Noentoe ngkatoewoe i
mPoeë Isa, da mampakaroso peajami pai da mampatoedjoeki
3 komi; naka ne'e re'e anoe napakatoesoe mpadjeani ntaoe.

Maka lawi ndiintjani da ewantje'e katoewoeta padika mPoeë
 4 Ala. Maka ntongo kamaroo-roo pai komi, lawi kato'o-to'okamo
 komi da nadjeani ntaoe kita; pai sangaja-ngaja mewali gori
 5 mpanto'o mami owi, ewa ndiintjanimi. Setoe pai naka bare-
 'emo koekoto mantodosaka pai koepampokaoemo si'a mampe-
 kimanotoi peaja ndajami, boi dja nakelo ntopongkelo rajami,
 6 pai naka bare'emo re'e woea mpotetala mami. Paikanja
 wawase'i djelamo i Timoteoe oengka ri komi, mangkenika
 kami bambari madago manto'o peaja ndajami pai katowe
 ndajami, pai kabare'enja ndiowe-owe maendo-endo kami ri
 kadagonja, nakeni ngkamawo ndajami da mangkita kami
 7 ewa kami maendo-endo da mangkita komi. Mewali, ee
 kasangkompō, ntje'emo mampakalindo raja mami kono komi
 ri wa'a ngkapepa pai kapari ngkatoewoe mami, oea peaja
 8 ndajami. Se'i-se'i kaepe toewoe kodjo kami ri paintjani
 9 mami kanoto ndajami ri Poeë Ala. Ewaimbe'i kodjo kapa-
 ngkoto mampakagana paoende-oende mami i Poeë kako-
 minja, ri wa'a mpampokawongko mami komi ri soeara i
 10 mPoeë? Sambengi sambengi saeo saeo kapari-pari mekakai
 mamperapi da kapomberata pai komi, boi re'epa anoe bepa
 ndirata ndaja da kapampakanoto rajami.

Pampekaika i mPaoeloe kasandaja-ndaja i mPoeë.

11 Siramo, Poeëta Ala aoe tapopapa, pai Poeëta i Isa i
 12 Masehi da mampasoaka kami djaja da rata ri komi. Pai da
 ndaranganika pai ndapakaliogoeka komi i mPoeë pombe-
 potowemi pai pampotowemi wa'a joenoemi, ewa pampotowe
 13 mami komi; sira da mampakaroso rajami da nakaliogoe
 ngkagalimi ri soeara mPoeëta Ala Papata, ri da karata i
 Isa Poeëta, sangkani-ngkani pai wa'a ntaoe magalia.

4.

Patoedjoe kono katoewoe nTo Masehi.

11 Sangaja wo'oe, ee wa'a ngkasangkompō, kaperapi pai
 kapepatoedjoeka ri komi gori ngka'iMasehinja, djaja ngka-
 toewoemi anoe ndidongemo ri kami, anoe da ndiloeloe
 da ndapampokono i mPoeë Ala komi, anoe lawi ndiloeloemo,
 ntje'e da ndipari-pari, nakaterangani gori ngkajoa mpaloe-

2 loemi. Maka ndiintjanimo wa'a ntjongka anoe kato'oka komi
 3 gori mposintoewoeta pai Poeë Isa. Maka ntje'imo pepokono
 mPoeë Ala, da ndipakagali katoewoemi, naka ne'e ndipowia
 4 gaoe sala. Samba'a samba'a komi da maintjani mampepali
 5 rongonja ngkalionja ri djaja magali pai meawa, ne'e ri djaja
 ngkasawojo ndaja, ewa topolamo a anoe be maintjani
 6 Poeë Ala. Ne'e re'e masala ri pobaloe-baloenja, mampaka-
 ngoa rajanja ri joenoenja. Maka i Poeë da mampesawaki
 poera-poera anoe ewantje'e, ewa panto'o pai pampakanoto
 7 mami ri komi poea. Maka banja ndalikeka mPoeë Ala rajata
 da tapaloeloe djaja ngkarika, da tapaloeloe djaja ngkalino
 8 ndaja jaoe. Mewali, taoe anoe mantadji ntje'e, banja taoe
 natadji, sangaja-ngaja Poeë Ala, anoe mawaika komi Inosaa
 anoe magali.

9 Gori da mpombepomawomi pai pokasangkompomi maoe
 bare'emo koeto'o-to'o, maka lawi ndapatadaka mPoeë
 10 Ala komi da mombepomawo. Pai lawinja ndipomawo
 wa'a ngkasangkompomi ri sambawo ntana Makedonia.
 Anoe kaperapi jaoe, wa'a ngkasangkompo, da ndiparanga-
 11 rangani kamawo ndajami, nakabangke. Da ndipari-pari
 mampakarodo katoewoemi, da ndiwoele anoemi ngkaliomi
 pai ndiponggaleka tetala mpalemi gori mpasongka mami,
 12 nakadago mpolengkomi ri soeara ntaoe anoe ri sambali-
 koenja pai da naka ne'e natambo bara ndjaa-ndjaa komi.

Pampomata-mata nTo Masehi da kadjela moeni i mPoeë Isa.

13 Ee kasangkompo, bare'e kapokono ane bare'e manoto
 rajami kono taoe mate, boi masoesa rajami ewa taoe sa'enja
 14 anoe bare'e re'e pekekeni ndajanja. Maka ane tapomo-
 ntjo mate i Poeë Isa pai toewoe moeni, manoto wo'oe
 rajata wa'a ntaoe anoe lawinja meajamo ri sira nepa
 15 mate, da ndapasambaka mPoeë Ala pai sira. Maka ntje'i
 kato'oka komi, maloeloe Noentoe i mPoeë: kita anoe da
 toewoe rata ri da kadjela moeni i mPoeë, banja bara da
 16 tamamperioeka taoe anoe matemo. Maka i Poeëmo se'e
 da meboo pai da mena'oe oengka ri wawo jangi pai
 da re'e oni nganga noe mala'eka bangke pai po'oemoni
 ntjoeroepeta mPoeë Ala, nepa da membangoe rioenja wa'a

- 17 ntaoe anoe lawi meajamo nepa mate; nepa kita anoe
toewoepa da ndaoretaka ri wawo limoe sangkani-ngkani pai
sisi'a, da mantomoe i Poeë ri tongo ndawa. Ewantje'emo da
18 karoo-roota pai sira rantani masae-sae. Mewali, paoe se'i da
ndipombepalindokamo rajami.

5.

**Ndipakadago maendo-endo da kadjela moeni
i mPoeë Isa.**

- 1 Paikanja, ee wa'a ngkasangkompo, kono ka'impianja
bara ka'ewaimbe'inja, maoe bare'e nda'oekika komi.
2 Maka lawi ndiintjani mpodago da karata ndeme i mPoeë
3 se'e ewa karampe ntopangangka ntongo wengi. Maka ane da
nato'o-to'o ntaoe: Lene tana pai oeë, bare'e re'e kadja'anja,
tingkarasaka da naroempamo ndja'a, ewa pekale ngkompo
4 mbe'a anoe da moana, bare'emo da bali. Paikanja komi, ee
wa'a ngkasangkompo, banja ri kawenginja karoo-roomi pai
da napasoemba ndeme setoe ewa karampe ntopangangka;
5 maka wa'a ngkomi ana ndeme anoe mampepali Poeë Ala,
6 kita banja taoe mbengi bara mbani. Mewali, ne'e jore kita
ewa taoe sa'enja, da tamenaa-naa, ne'e majangoe kita;
7 maka taoe jore lawi ri wengi kajorenja, pai taoe majangoe,
8 ri wengi panginoenja. Kita se'i taoe mareme, da tamenaa-naa,
mampataka badjoe rante mpeaja ndaja pai katowe ndaja,
9 pai oeloe-oeloe mpampomata-mata dago; maka kita se'i
banja ndapare'e mPoeë Ala da ndapampokaraoe, sangaja-
ngaja da taparata dago, anoe ndakenika kita i mPoeëta i Isa
10 i Masehi; sira mate sawani ngkorota, bara tajore bara ta-
11 menaa-naa sangkani-ngkani da katoewoeta pai sira. Setoe
pai da ndipombepatoedjoeki pai ndipombepakainti peaja
ndajami samba'a samba'a ewa anoe ndipopowiamo.

Patoedjoe kono posintoewoe ngkasandaja-ndaja.

- 12 Kaperapi ri komi, ee wa'a ngkasangkompo, da ndiba-
ngkei taoe anoe motetala ri komi pai mantadoelakoni komi
13 pai topepatoedjoe ri posintoewoemi pai i Poeë. Da nditoe-
boenaka pai da ndipomawo mpodago taoe se'e ri paendomi

14 tetalanja. Ndiposintoewoeka joenoemi. Pai kaperapi wo'oe
ri komi, ee kasangkompō: ndipatoedjoeki taoe anoe bare'e
toemoro katoewoenja, ndipokapoeroe taoe anoe maeka-eka,
ndisoengko taoe anoe maleloe rajanja, ndipakanondo rajami
15 ri taoe poera-poera. Ndipakadago, ne'e re'e mampesawaka
anoē madja'a ri kadja'anja, paikanja ndipari-pari mampaka-
16 boeja rajami ri joenoemi pai ri taoe poera-poera. Ne'e
17 moojo-ojo kawongko ndajami. Ne'e ndiowe mekakai.
18 Ndioende-oende i Poeë Ala ri djaja ngkatoewoemi poera-
poera, maka ewase'e pepokonoa ri kita anoe toewoe pai
19/20 Isa i Masehi. Ne'e ndiporo Inosa mPoeë Ala. Ne'e ndi-
21 posari powati. Ndiparesamo poera-poeranja, nepa ndikekeni
22 anoe madago. Ne'e ndipowia bara ndjaa-ndjaa anoe ndi-
23 intjani kadja'anja. Pai sira, i Poeë Ala anoe toempoe ngka-
rodo ndaja, da mampakalino katoewoemi komi poera-poera,
rajami pai tanoanami pai koromi da ndakampai mpodago-
dago ri da kadjela i Isa i Masehi Poeëta, ri kabare'enja da
24 re'e posarikanja. Sira, anoe mampeboo komi, be bali rajaa;
sangaja-ngaja da ndapapoera tetalaa.
25 Ee kasangkompō, da ndipekakaika kami. Nditabeasi pai
26 ndiekisi wa'a ngkasangkompō poera-poera, gori mpombeeki
27 ngkasandaja-ndaja i mPoeëta. Mantjabo to'o i mPoeë koepo-
kaoe komi da mabasaka wa'a ngkasangkompō soera se'i.
Kapoera ndaja mPoeëta Isa i Masehi da tilami komi
poera-poera. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe anoë karadoëa ri To Tesalonika.

1.

Paoende i mPaoeloe kanoto ndaja ngkasandaja- ndaja i mPoeë.

- 1 Se'i soera oengka ri Paoeloe, i Silipanoe pai i Timoteoe,
da rata ri To Tesalonika anoë ana mPoeë Ala Papata, pai
- 2 kasandaja-ndaja i Isa i Masehi, Poeëta, komi da ndawaika
i mPoeë Ala Papata, pai i Poeë Isa i Masehi, kaboeja ndajaa
- 3 pai karodo ndajami. Ee wa'a ngkasangkompò, sangaja-
ngaja bare'e moojo paoende-oende mami Poeë Ala maendo
kakominja. Ewase'e kodjo kamontjonja, maka ma'ai kate-
rangani mpeaja ndajami pai bangkemo pombepomawomi
- 4 wa'a ngkomi samba'a samba'a, rantani kami manto'o-nto'omo
komi ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë gori ngkajomboe
ndajami pai peajami ri wa'a mpedjeani pai peparini anoë
- 5 nditodosaka. Ntje'e petondoni ngkajoa mPoeë Ala, da
ndapaimba komi da mesoea ri poparentaa, anoë poe'oenja
- 6 pai ndipangkojo nee ngkatoewoe. Maka lawi kajoa mPoeë
Ala da mampesawaka pepa ngkatoewoe ri taoë anoë madje-
7 ani komi, pai da malede komi anoë naparini ntaoe, sangkani-
ngkani pai kami, ri pepapamara i Isa Poeëta oengka ma'i
wawo jangi sangkani-ngkani pai mala'eka ngkoeasaa ;
- 8 ri apoe kangiri-ngiri da kama'ia mesawa ri taoë anoë bare'e
maintjani Poeë Ala pai bare'e medonge ri Noentoe ngkatoe-
9 woe i Isa i Masehi, Poeëta. Wa'a ntaoe setoe da ndahoekoe
ngkatetadji anoë bare'e da poesa, lawa oengka ri soëara i
- 10 mPoeë pai peawa ngkoeasaa, ane da djela sira ri eo ngka-
poesa noe lino da ndapabangkei ri taoë magalia pai da nda-
paoende-oende ri wa'a ntaoe anoë meaja, maka lawi ndia-
11 jamo Noentoe anoë kapetoemboeka komi. Setoemo pai naka

bare'e moojo kapampekakaika komi, da ndapampomadago mPoeëta katelikemi, da ndapampakaliogoe ngkoeasaa pampokawongkomi poera-poera anoe madago pai ponggale
 12 mpeaja ndajami, da ndapaoende-oende to'o mPoeëta i Isa ri komi, pai da ndapaoende komi ri sira, gori ngkaboeja ndaja i mPoeëta Ala pai i Poeë Isa i Masehi.

2.

Pampomata-mata ngkasandaja-ndaja kadjela moeni i mPoeë Isa.

1 Ee wa'a ngkasangkompō, kono da kadjela moeni mPoeëta i Isa i Masehi pai da pampasambakaa kita pai sira, re'e
 2 perapi mami se'i ri komi. Ne'e maliga gaga montjaja bara djingki rajami ri toentoe ndaja bara ri paoe bara ri soera pakatoe anoe ndapapotoempoeka kami manto'o mosoemo
 3 da kadjela i mPoeë. Ne'e re'e taoe anoe malingoeni komi, bara ewaimbe'i-mbe'i. Lawi rioenjamo da kare'e mpantali-koesi Poeë Ala, pai kamara ntaoe modenggo anoe da nda-
 4 tadji, topeewa anoe mangkodisi poera-poera anoe ndato'o Poeë Ala pai anoe napanjomba ntaoe, rantani da motoenda
 5 si'a ri banoea mpanjomba da napampoeëAla ntaoe si'a. Bare'emo ndiendō jaoe ka'intje'enja koeto'oka komi ntongo se'ipa
 6 jakoe sangkani-ngkani pai komi? Pai se'i-se'i ndiintjanimo anoe mampetangani, pai naka mpintja da mepatongawa
 7 si'a ri toeronja kodjo. Maka wa'a ngkadja'a anoe tesamboeni monggalemo; dja wa'anja anoe mampetangani si'a, da
 8 mageromo rioenja. Ndjairia da tongawamo topeewa, paikanja da ndapepateka mPoeë Isa noe inosaa ma'i ngangaa,
 9 pai da napakadja'a ngkilajaa ri karataa moeni. Ane da mepapamara ntje'e, da nakeni kodje i Madja'a, pai koeasa pai
 10 petondoni ngkakalopoe-lopoe mpengaja-ngaja, pai wa'a mpo-denggo anoe da mantengosi taoe anoe da ndatadji, ri kabare-
 'enja nasabe kapoeroe ndaja anoe montjo, anoe metoewoeri.
 11 Setoe pai ndapampapalioe mPoeë Ala petengosi anoe maroso
 12 ri taoe setoe, da napaajamo wa'a mbamba, da ndapahoe-koemo taoe poera-poera, anoe bare'e maaja anoe montjo, anoe mampokawongko wa'a mpo-denggo.
 13 Dja kami sangaja-ngaja bare'e moojo paoende-oende mami

Poeë Ala maendo komi, wa'a ngkasangkompo, anoe ndapomawo i mPoeë, maka ndapilisimo i mPoeë Ala komi, oengka ma'i owi, da ndiparata dago ngkatoewoe, ewa anoe tongawari pampakalino noe Inosa i mPoeë rajami, pai ri paajami
 14 anoe montjo, anoe ndapebooka wo'oe komi noe Noentoe ngkatoewoe anoe kakenika komi, da ndipangarata raneonja
 15 peawa mPoeëta i Isa i Masehi. Setoemo, wa'a ngkasangkompo, pai da ndipampakaroso rajami pai da ndipaloeloe wa'a mpatoedjoe anoe napakanoto noe ngoedjoe bara noe soera
 16 mami ri komi. Sira, Poeëta i Isa i Masehi, pai Poeë Ala, Papata, anoe mampotowe kita ri kaboeja ndajaa, pai anoe bare'e maowe mampakalindo pai mampakaroso rajata,
 17 ntje'e anoe da mampakalindo pai mampakanoto rajami, da ndipampowia pai da ndipampaoe wa'a anoe madago.

3.

Patoedjoe mpengaja-ngaja.

1 Sandjaja wo'oe, wa'a ngkasangkompo, da ndipekakaika kami, da nakadago mpelindja Noentoe i mPoeë pai da napa-
 2 bangkei ntaoe Noentoe setoe ewa pabangkeimi owi; pai da naka ne'e narepaki ntaoe bibo pai madja'a kami; maka banja
 3 bara poera-poera taoe re'e peaja ndaja. Paikanja i Poeë manoto rajaa; sira da mampakaroso komi, sira da mawawentjeka komi i Madja'a. Kakominja Masehi pai kapampomata-mata da ndiloelomo wawase'i narataka i raneonja
 5 poera-poera anoe kasongkaka komi. I Poeë da mampatotoka rajami ri poeroe ndaja mPoeë Ala pai kajomboe ndaja i Masehi.
 6 Mantjabo to'o mPoeëta i Isa i Masehi kapanto'oka komi, ee wa'a ngkasangkompo, da nditalikoesi wa'a nTo Masehi anoe be malinga tetalanja, pai anoe ta'a ngkatoewoenja
 7 banja maloeloe patoedjoe anoe ndirata ri kami. Maka ndiintjani ngkaliomi gori da mpeloeloe ri kami, maka gaoe mami
 8 ri komi banja anoe bare'e manoto. Pai bare'e kakatoewoeka pangkoni anoe nawai ngkabongo ntaoe, sangaja-ngaja sandeme sandeme sambengi sambengi kapari-pari monggale,
 9 podo ia boi kaparini samba'a ri komi. Banja bara ri kabare'enja montjo da perapi mami, dja wa'anja da ndipampopandiri

- 10 kami da ndipaloeloe. Lawi ntongo se'i dja kami ri komi,
kato'o-to'omo songka ewase'i: Ane re'e taoe bare'e mampo-
- 11 kono motetala, ne'e wo'oe mangkoni. Maka kadongemo re'e
ri komi anoe be toemotoa katoewoenja, taoe anoe bare'e
mampowia anoe re'e jowenja, podo anoe bare'e re'e jowenja
- 12 napakoroka. Mantjabo to'o i mPoeë Isa i Masehi kato'oka
pai kapatoedjoeki taoe ewantjetoe, da nakarodo ri poteta-
- 13 lanja da napangkoni lengenja ngkalionja. Paikanja komi,
wa'a ngkasangkomp, ne'e maleloe rajami mampowia poera-
- 14 poera anoe madago. Ane re'e taoe anoe bare'e maaja paoe
mami anoe ri raja ntjoera se'i, da ndipotoela mata, pai ne'e
- 15 ndiposintoewoeka da naka maeanja; dja ne'e wo'oe ndi-
tomp, lie-lie posintoewoemi pai taoe setoe, paikanja da
- 16 ndipatoedjoeki ewa pampatoedjoemi kasangkomp. Sira
anoë poe'oe ngkarodo ndaja bare'e da bali-bali pampaka-
rodo rajami ri ngaja-ngajanja. Da ndakaroo-roo i mPoeë
ri rajami.
- 17 Tabea se'i na'oeki mpalekoe, Paeloe. Ntje'e da nda-
popetondoni ri soerakoe poera-poera; ewase'e oekikoe.
Poeëta i Isa i Masehi da mawaika komi poera-poera kapoeroe
ndajaa.

Soera i nTjoero Paoeloe anoe ka'isa ri Timoteoe.

1.

Potabea.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe, soero i Isa i Masehi gori ntjongka i mPoeë Ala, poe'oe ngkadagota, pai Poeëta i
- 2 Isa i Masehi, anoe tasaroemaka, da rata ri Timoteoe, tepakoro ananja ri peaja ndaja; kaboeja ndaja, kapoeroe ndaja pai karodo ndaja da galamoe oengka ri Poeë Ala, Papata, pai Poeëta i Isa i Masehi.

Paewa patada anoe bare'e montjo.

- 3 Loeloemo paoekoe anoe koeto'oka siko ri palaikoe ri Makedonia; karoo-roomo ri Epesoe, da noepampetangani
- 4 wa'a ntaoe sa'e anoe mangkeni noentoe ntaninja, pai anoe mantotoraka laolita pai potoe'a, anoe tekodo-kodo, anoe mampoe'oenaka popaiso, banja marangani kanoto ndaja
- 5 ntaoe ri pekekeninja ri Poeë. Anoe natoenggai mpadika, ntje'emo katowe anoe mopoe'oe ri raja magali pai lene, pai
- 6 ri peaja ndaja anoe bare'e kambamba-mbamba. Ntje'e anoe natalikoesi ntaoe sa'e; pai napampaoe-mpaoe paoe soa;
- 7 panto'onja goeroe agama si'a, paikanja bare'e naintjani posoki mpompaoenja pai katoedoe mponoentoenja anoe maroso.
- 8 Taintjani lawi madago padika, ane naloeloe ntaoe anoe
- 9 natoenggai, pai manoto ri rajanja padika banja kono taoe majoa, paikanja kono taoe modenggo pai taoe anoe mantjapoe songka, taoe baleparoe pai taoe madja'a, taoe anoe bare'e maaja poera-poera anoe magali pai taoe male rajanja, taoe anoe madjeani papanja pai inenja, taoe mepepate,

- 10 taoe mosalara, taoe mamporongo kasitoeamanja, taoe mampobaloe taoe, taoe malego joenoenja, taoe mantando koro anoe kambamba-mbamba, pai bara noendjaa sa'e anoe be
 11 singkono pai patoedjoe anoe majoa, anoe laoe ri Noentoe mpeawa mPoeë Ala, anoe lindo sangkani rajaa, Noentoe anoe ndaajaka jakoe.

Paoende i mPaoeloe Poeë Isa pangkeninja Noentoe ngkatoewoe.

- 12 Koeoende-oende Poeëta Isa i Masehi, anoe mampakaroso jakoe pai anoe mantjaroemaka jakoe, pai anoe
 13 madika jakoe ri tetalakoe se'i; jakoemo anoe mampetikodi i Poeë Isa owi, topedoedoeki pai topedjeani. Paikanja koepooelimo poeroe ndaja, maka powiakoe owi ri katengokoe,
 14 ntongo bare'epa meaja jakoe. Bangke mpodago kapoeroe ndaja i mPoeëta ri jakoe pai nakare'e mpeajakoe pai towe ndajakoe gori mpokasandaja-ndajakoe pai i Isa i Masehi.
 15 Se'i paoe anoe manoto pai anoe ndasaroemaka kodjo:djelamo i Isa i Masehi ri lino se'i mangaosoe taoe masala; pai ri taoe
 16 masala se'e, jakoemo anoe ri wawo ngkasala. Paikanja se'i pai ndapampokapoeroe jakoe, da naka oejoe-oejoenja ri jakoe pampapamara i Isa i Masehi kabangke ngkatowe ndajaa, da naka jakoe napopandiri ntaoe poera-poera anoe ripoeri peajanja ri sira, pai da napangarata katoewoe anoe bare'e
 17 poesa. Ne'e poera paoende-oendeta pai pabangkeita Poeë lino pai jangi, Poeë Ala anoe bare'e bali-bali, anoe bare'e ndakita, anoe samba'a-mba'a. Ami.

Pepatoeoe i mPaoeloe ri Timoteoe.

- 18 Ntje'i koepatoeoeeka siko, Timoteoe, anakoe, sitoedjoe pai powati owi kono siko: da noepakaroso rajamoe ri peewamoe
 19 anoe madago, ri peaja ndaja pai kalene ndaja. Ntje'e anoe naja'oesaka ntaoe sa'e pai nakasoeboe mpeaja ndajanja,
 20 ewa i Himeneoe pai i Alesande, anoe koepapalioe ri Madja'a, da nakadjea ri pesapoe-sapoenja.

2.

Patoedjoe gori da mpekakai ngkasandaja-ndaja.

- 1 Setoe pai nakare'e mpatoedjoekoe, rioe-rioenja: taoe poera-poera da ndipekakaika, da ndipekakapoeroeka, da ndiperapika dago, da ndipeto'oka kaboeja ndaja ntaoe ri Poeë
- 2 Ala; ndipekakaika ri Poeë Ala datoe pai wa'a ntaoe ndalanti, da nakalindo pai nakarodo ngkatoewoeta, ri panjombata
- 3 ri Poeë Ala, pai poadata anoe madago. Intje'e anoe majoa
- 4 pai madago ri soera i mPoeë Ala, anoe poe'oe ngkadagota, anoe mampokono da naka tesorepaka poera-poera taoe,
- 5 pai da naparata ndaja ntaoe kamontjo noentoea. Maka samba'a-mba'a i Poeë Ala, samba'a-mba'a wo'oe anoe mampampombekadago Poeë Ala pai toline, i Isa i Masehi, anoe
- 6 taoe katoewoea, anoe mangawai inosaa mangaosoe taoe poera-poera. Noentoe se'e anoe ndapobambarika ri toeronja;
- 7 ntje'emo ndadikaka topotoentoe pai soero jakoe — montjo anoe koeto'o, banja mbambakoe — anoe da mampagoeroeka topolamo a peaja ndaja pai wa'a anoe montjo.

Patoedjoe kono toeama pai we'a ri pominggoe.

- 8 Pampokonokoe wa'a ntoeama da mekakai ri wa'a ngkare'e ngkasandaja-ndaja, pai da naangkataka pale anoe
- 9 magali, ne'e madja'a-dja'a raja, ne'e mopaiso. Ewantje'emo se'e wa'a mbe'a, da napatoemoro poedjoe ngkoronja, da napakadolidi koronja gori ngkamaeanja pai kamaroenanja, ne'e
- 10 ri pangampoele woejoeanja, bara ri pampataka woejawa pai matia pai ajapa anoe masoeli olinja, paikanja da napepali
- 11 kadolidi ri powianja anoe madago, gori ngkamontjonja ri we'a anoe manoto rajanja ri panjombanja ri Poeë Ala. Ane
- 12 mo'agama we'a, da mondjii, da mepo'inaja kodjo. Bare'e koewai we'a mampapagoeroe taoe bara mampontjongkaka
- 13 toeama, paikanja dja da maroo-roo si'a. Maka i Adama nda-
- 14 pare'e rioenja, nepa i Hawa; pai banja i Adama anoe nakelo
- 15 i Madja'a, paikanja we'anja anoe nakelo pai nakanawoe. Paikanja da ndawaika si'a dago ngkatoewoe ri poananja, ane bare'e bali peaja ndajanja, katowe ndajanja pai kalino ndajanja, ri karoenanja.

3.

Tetala ntadoelako nTo Masehi.

1 Se'imo paoe anoe manoto: Ane re'e taoe mampodaraja
 mewali tadoelako nTo Masehi, tetala anoe madolidi napo-
 2 daraja se'e. Tadoelako ngkasandaja-ndaja i mPoeë sangaja-
 ngaja da taoe anoe bare'e re'e posarika ngkatoewoenja,
 samba'a dja rongonja, rodo rajanja, majomboe nawa-na-
 wanja, maroena rajanja, maboeja rajanja ri linggona, lo'e
 3 mampapagoeroe taoe; banja topojangoe-jangoe bara topo-
 mbeloekoe, paikanja maloeloe rajanja, magasi mosintoewoe,
 4 banja magasi mampepali doi, anoe lo'e mampontjongkaka
 somborinja, pai mampatoedjoeki ananja da napaloeloe djaja
 5 anoe montjo. Taoe anoe bare'e maintjani montjongka ri
 somborinja ewaimbe'i da paintjaninja mampasilolonga kasa-
 6 ndaja-ndaja i mPoeë Ala? Banja wo'oe taoe anoe nepa roo
 7 ndarioe, naka ne'e mobangke-bangke pai ndapahoekoe ewa i
 Madja'a. Da madago wo'oe kateto'onja ri taoe anoe ri samba-
 likoenja, boi napasinggiri ntaoe pai natembi nteko i Madja'a.

Tetala ntopontila kina'a.

8 Ewantje'e se'e topontila kina'a, sangaja-ngaja da anoe
 maintjani ada, banja mopanga djilanja, banja topojangoe-
 jangoe, banja taoe anoe maloeloe djaja anoe be majoa da
 9 naparata rasi; da taoe anoe mangkeni-ngkeni peaja — anoe
 10 lawi mapia — ri raja anoe magali. Pai taoe se'e wo'oe sangaja-
 ngaja ndapeole rioe rajanja; ane majoa, bare'e re'e posarinja,
 11 nepa madago ndalanti. Rongo ntaoe se'e wo'oe, sangaja-ngaja
 da taoe timama, banja wo'oe topenoentoeki, paikanja taoe
 12 rodo rajanja, pai taoe ndasaroemaka kodjo. Topontila kina'a
 da taoe anoe podo samba'a rongonja, taoe lo'e mantjongka
 13 ananja pai somborinja. Maka anoe madago pampakorokanja
 tetalanja, da natoeboenaka ntaoe, pai da mondaro kodjo
 14 rajanja ri peajanja ri Isa i Masehi. Poera-poera se'i koe'oeki-
 ka siko maoe koepomata-mata da ronga momberata pai siko;
 15 dja boi masae jakoe, da noepaintjani ewaimbe'i da poad
 ntaoe ri banoea mPoeë Ala, ntje'emo wa'a ana mPoeë Ala
 anoe toewoe, nono pai polongkoe noe poera-poeranja anoe
 16 montjo. Pai sangaja-ngaja bangke kodjo dago mpeaja nda-

jata anoe mapia: anoe mepapamara mewali taoe, ndapakajoa maloeloe katoewoe ndaja, nakita noe mala'eka, ndapapaintjanika topolamoa, naaja ntolino, ndaore ndeki peawa mPoeë Ala.

4.

Patada anoe be montjo.

- 1 Paikanja manotomo ewantje'i panto'o noe Inosa: sa'e taoe da mantadji peaja ndajanja raneonja, nepa da naloeloe toentoe ndaja anoe bare'e montjo pai patoedjoe ntji Madja'a,
- 2 pai topombamba anoe mogopa rajanja, anoe mampakapiga
- 3 sangkani rajanja, taoe anoe mampetangani taoe morongo, pai anoe mampetangani mangkoni pangkoni anoe ndawai mPoeë Ala, da nakoni noe wa'a ntaoe anoe meaja pai anoe manotomo kodjo rajanja ri anoe montjo, pai maoende i Poeë
- 4 Ala ri pangkoninja. Maka poera-poeranja anoe ndapapewali i mPoeë Ala lawi madago, bare'e re'e anoe da ndaposari,
- 5 ane takoni ri paoendeta i Poeë; maka napakagali noe Noentoe
- 6 mPoeë Ala pai pekakaita. Ane noepakanotoka wa'a ngkasanngkompo paoekoe se'i, sangaja-ngaja sikomo pomokaoe i Isa i Masehi anoe montjo, anoe mampapakonika rajanja noentoe mpeaja pai noentoe mpatoedjoe anoe montjo, anoe lawi
- 7 noeloeloe. Paikanja ne'e noepodjo paoe-paoeka anoe banja oengka ri Poeë Ala pai anoe bare'e re'e jowenja. Pakanjanja
- 8 rajamoe, nakamontjo mpanjombamoe ri Ala. Maka pampakanjanja koro bare'e bangke jowenja, dja panjomba ri Poeë Ala bangke mpodago jowenja, maka ndjairia kare'e mpo-
- 9 djandji ri katoewoeta se'i pai ri katoewoeta raneonja. Intje'e
- 10 paoe anoe manoto pai anoe ndasaroemaka kodjo. Maka intje'e tatoenggai pai tapompari-mpari, maka wa'anja i Poeë Ala anoe toewoe anoe tatandje, anoe poe'oe ngkadago
- 11 ntaoe poera-poera, pagonja taoe anoe meaja. Ewantje'emo se'e da potoentoemoe pai da pepatoedjoemoe.

Gori ngkatoewoe ntadoelako.

- 12 Ne'e boi re'e taoe mamposari kangoera ngkatoewoemoe, paikanja da napopandiri ngkasandaja-ndaja i mPoeë siko gori mpompaoemoe, gaoemoe, pampomawomoe joenoemoe,

- 13 peajamoe, kagali ngkatoewoemoe. Da noepotetala mabasa-
 basaka joenoe Soera mPoeë Ala, mampatoedjoe pai mampa-
 14 goeroe taoe, rantani djela jakoe. Ne'e noelioenaka pombai
 mPoeë Ala anoe galamoe, anoe ndawaika siko gori noentoe
 noe nabi, ri padontjo mpale noe wa'a mpinatoea tanoanamoe.
 15 Intjetoe da noepepewoloka, intjetoe da noepari-pari, da
 nakatongawa ri taoe poera-poera kakakondekoe-ndekoeka
 16 ngkatoewoemoe. Da noepakoroka mpodago koromoe pai
 Noentoe i mPoeë; ne'e tegentjoe rajamoe. Maka ane da ewase'e
 powiamoe, da noepatoewoemo koromoe pai koro ntaoe anoe
 madonge noentoemoe.

5.

Kono we'a bembera.

- 1 Ne'e noeboerangkasi taoe toe'a toeama, paikanja paka-
 dago mampatiendo ewa mantangara papamoe, taoe anoe
 2 mangoeradja tangara ewa kasangkompomoe, pai wa'a ntaoe
 toe'a we'a da ewa noepoine, anoe mangoeradja ewa noe-
 3 pokasangkompomoe, gori ada madago. Toeboenaka we'a bembera
 4 iloe. Paikanja ane re'e ananja bara makoempoenja, da nda-
 patoedjoe taoe se'e da napagampi madago-dago bangani
 banoeanja rioenja, pai da napantjili kaboeja ndaja ntaoe
 toe'anja; maka ntje'e anoe ndapokono i mPoeë Ala mangkita.
 5 Pai we'a bembera iloe se'e, anoe toewoe ngkangkalionja, mampa-
 sambela ri Poeë Ala petatondonja, pai bare'e maowe meboo
 pai mekakai ri poeë Ala temposa-mposaeo temposa-mposa-
 6 mbengi. Paikanja we'a bembera anoe kanggengge-nggengge,
 7 matemo maoe toewoe. Poera-poera se'e da noetotorakaka,
 8 da nakatoemoro ngkatoewoe ntaoe se'e. Paikanja taoe anoe
 bare'e mamposoesa dja'inja, pagonja bangani banoeanja,
 taoe setoe mantadji peaja ndajanja pai roeoe ngkadja'a ri
 9 kadja'a ntaoe anoe bare'e meaja. Da noe'oeki ri soera we'a
 bembera anoe ganamo onompoejoe nta'oe tinoewoenja, anoe
 10 sangkanidja porongonja, pai anoe tebambari powia ngkaboeja
 ndajanja: ananja poera-poera napatoewoe mpodago-dago,
 madoedoe pampolinggonanja taoe, witi ngkasandaja-ndaja i
 mPoeë nawoeso'i, taoe anoe manee katoewoenja nakadoc-
 doengi, joanja mpengaja-ngaja powia anoe madago naloeloe.
 11 Paikanja we'a bembera anoe mangoerapa, ne'e noesaroemaka.

Maka ane meratamo sawojo ndajanja, da natalikoesi i
 12 Masehi, maka rajanja da molangkai, oengka ndjairia masa-
 13 lamo si'a, maka nageromo kaliogoe ndajanja rioe. Pai sangaja
 wo'oe, ri kabare'enja re'e tetalanja, napomanjanjamo mepone
 mena'oe ri banoea ntaoe, pai banja dja be motetala, paikanja
 maria wo'oe pasimbadjoenja pai da rajanja mamposisongka-
 songka anoe banja anoenja, pai maria ngaja paoenja anoe
 14 bare'e madago ndapasowa. Setoemo pai koepanto'o, da mo-
 rongo wa'a mbe'a bempa anoe mangoerapa, da napoana, da
 napagampi mpodago bangani ntjomborinja, naka ne'e mewali
 15 poe'oe mpamposari ntaoe anoe maewa kita. Kamontjonja,
 re'emo sa'e mantalikoesi i Poeë, ri Madja'amo peloeloenja.
 16 Paikanja we'a anoe meaja, ane re'e dja'inja anoe bempa, taoe
 se'emo da mampatoewoe we'a bempa setoe; ne'e boi kasa-
 ndaja-ndaja i mPoeë da mampomasoesa si'a; podo bempa
 iloe da nakadoedoengi ngkasandaja-ndaja i mPoeë.

Patoedjoe kono tadoelako nTo Masehi.

17 Wa'a ntadoelako nTo Masehi anoe madago pangkeke-
 ninja lantinja, da ndatoeboenaka mpodago, pagonja taoe
 18 anoe motoentoe pai mampagoeroe joenoe. Maka nato'o
 nTjoera mPoeë Ala: Ne'e noesoloenga djapi anoe mo'ii; pai
 sangaja wo'oe: Taoe anoe malenge, madago da mantima
 19 lengenja. Ane re'e taoe mampasebe pinatoea, ne'e noeaja,
 20 sangadi re'e sabinja radoea bara tatogo. Anoe masala patoe-
 djoe ki ri soeara joenoe poera-poera, da nakaeka wo'oe ndaja
 21 ntaoe se'e. Koepatoedjoe ki siko ri soeara mPoeë Ala, i Isa
 i Masehi pai mala'eka anoe ndapilisi: da noeloeloe kodjo anoe
 koeto'o, ne'e noepilisi taoe, ne'e noeloeloe pepokono ndaja-
 22 moe. Ne'e ronga noedontjo mpale tanoana ntaoe, pai ne'e
 23 noepodjoejoe sala ntaoe. Pakagali katoewoemoe. Ne'emo
 noeinoe oeë ntepakoro, paikanja da lo'oe jaoe anggoro sakodi,
 maendo kompomoe pai perata-rata ndjoe'amoe.
 24 Sala ntaoe sa'e tongawa, pai lie-lie ndapetisala; dja
 anoe ntja'enja nepa da tongawa ripoeri. Ewantje'emo se'e
 powia anoe madago lawi tongawa, pai ane bare'epa tongawa,
 bare'e wo'oe da masae katesamboeninja.

6.

Patoedjoe ri anamajoenoe.

- 1 Taoe poera-poera anoe watoea katoewoenja, sangaja-
 ngaja da mantoeboenaka kodjo poeënja, naka ne'e naposari
 2 ntaoe to'o i mPoeë Ala pai Noentoea. Pai watoea, anoe To
 Masehimo poeënja, ne'e wo'oe napesaroe-saroe poeënja se'e,
 ri paendonja pampokasangkompokanja, paikanja da napa-
 kadojopa jaoe motetala, maka To Masehi taoe setoe, anoe
 ndapomawo i mPoeë Ala, anoe magasi mampokapoeroe taoe.
 Ewase'e da pompagoeroemoe pai da pompatoedjoemoe.

Patada anoe bare'e montjo.

- 3 Ane re'e taoe anoe ntaninja patadanja, pai anoe bare'e
 mekekeni ri noentoe anoe montjo, anoe oengka ri Poeëta i
 Isa i Masehi, pai patoedjoe anoe sitoedjoe pai panjomba anoe
 4 montjo, taoe mobangke-bangke ngkatoewoe si'a; bare'e re'e
 bara ndjaa-ndjaa naintjani, paikanja toenggai ndajanja
 mantoedjoe kalo'e mpompaoenja, pai mampombetolini paoe;
 ntje'e se'e poe'oe ngkasina ndaja, popaiso, penoentoeki, ipoe
 5 ndaja madja'a, mpengaja-ngaja posisala ntaoe, anoe bare-
 'emo majoa nawa-nawanja, anoe malipomo paintjaninja anoe
 montjo, pai maepe-epe panjombanja ri Poeë Ala da napo-
 rasi ngkatoewoe ri lino. Pewawantjeka taoe ewantje'e.

Taoe anoe rajanja da nakaria doinja.

- 6 Lawi montjo, morasi bangke kodjo taoe anoe manjomba
 7 ri Poeë Ala, ane maewe rajanja. Maka ri pampoana kita
 bare'e re'e bara ndjaa-ndjaa takeni; pai ane mate kita,
 bare'e wo'oe da re'e bara ndjaa-ndjaa takoto mangkeni
 8 mpalai. Ane tarata pangkonita, pai poedjoe ngkorota, ntje'e
 9 da nakarodoka ndajata. Paikanja taoe anoe mampodaraja
 da kore'e, sangaja-ngaja da nakelo i Madja'a, pai da kono
 nteko pai da maria elo ndajanja anoe bare'e montjo, pai
 anoe mangkeni roegi, anoe da manawoesaka taoe, rantani
 10 tetadji si'a ri kadja'anja. Maka pamposawojo doi, ntje'e
 poe'oe noe wa'a ndja'a. Pamposawojonja se'e, pai napebia
 ntaoe sa'e, mantalikoesi peaja ndajanja, pai napangkeloka
 koronja pepa maria ngaja.

Patoedjoe ri Timoteoe.

- 11 Paikanja siko, taoe mPoeë Ala, palaika poera-poera setoe; pepalimo kajoa ndaja, kanoto ndaja ri Poeë Ala, peaja
 12 ndaja, kapoeroe ndaja, kajomboe ndaja, kaloeloe ndaja. Pari-
 pari ri peewa anoe madago, peewa mpeaja ndaja, kekeni
 katoewoe anoe bare'e poesa, anoe lawi ndalikeka i mPoeë
 Ala rajamoe, pai anoe noepangakoekamo peaja ndajamoe
 13 anoe madago ri soeara ntjabi maria. Koepokaoe siko, ri
 soeara mPoeë Ala, anoe mampatoewoe poera-poera, pai ri
 soeara i Isa i Masehi, anoe mampangakoeka peaja ndajaa
 14 anoe madago ri soeara i mPontioe Pilatoe: Pangkekenimoe
 songka se'e, ne'e bali kalinonja pai kaliogoenja, rata ri kadjela
 15 mPoeëta i Isa i Masehi, anoe da mara ri toeronja, ndapapa-
 maraka kita i mPoeë, anoe maliogoe kalindo ndajaa pai anoe
 makoeasa, Datoe noe wa'a datoe, pai Poeë noe wa'a mpoeë;
 16 wa'anja sira anoe bare'e mate, anoe maroo-roo ri reme, anoe
 bare'e ndakoto mantimosoeki, anoe bare'epa nakita ntaoe,
 bara nakoto ntaoe mangkita; sira toempoe mpeawa pai toe-
 mpoe mparenta anoe bare'e poesa. Ami.

Patoedjoe ri taoe kore'e.

- 17 To'oka taoe anoe kore'e ri wawo lino se'i, ne'e mobangke-
 bangke ngkatoewoe, pai ne'e mantjaroemaka kakore'enja,
 anoe saroe-saroe kapajanja, paikanja da nasaroemaka Poeë
 Ala, anoe mampakaganaka kita poera-poera anoe tapoka-
 18 wongko. To'oka taoe se'e da napampokapoeroe joenoe, da
 naka kore'e ri powia anoe madago, da nakapande ndajanja
 19 ri joenoe, da napanga'ati katoewoe ntaoe. Ane ewase'e
 powianja, manoro napakoroka tilanja anoe madago, anoe
 naponono ngkatoewoe raneonja: da napale'o katoewoe anoe
 montjo.

Kapoesanja.

- 20 Ee Timoteoe, pakadagoka pombai anoe ndaajaka siko;
 ne'e noepodjo paoe anoe soa, anoe banja oengka ri Poeë Ala,
 pai pombebali ntaoe mantoedjoe peintjaninja, anoe banja
 21 peintjani kodjo. Taoe anoe maloeloe ntjetoe, mebia ri peaja
 ndajanja. Kapoeroe ndaja i mPoeë da galami. Ami.

Soera i nTjoero Paoeloe anoe karadoea ri Timoteoe.

1.

Potabea.

- 1 Soera se'i oengka ri Paoeloe, soero i Isa i Masehi gori
ntjongka mPoeë Ala, gori mpodjandjia kono katoewoe anoe
- 2 mopoe'oe ri Isa i Masehi, koeparataka i Timoteoe, anakoe
anoe koepomawo; kapoeroe ndaja, kaboeja ndaja pai karodo
ndaja da rata ri siko oengka ri Poeë Ala, Papata, pai Poeëta
- 3 Isa i Masehi. Koeoende-oende Poeë Ala — anoe koepanjomba
ri kaliogoe ndajakoe, ewa wa'a ngkaikoe —, ane koeëndo
siko ri wa'a mpekakaikoe ri reme bara ri wengi, bare'e koeowe-
- 4 owe. Ane koeëndo polepe oeë matamoe, mawo rajakoe ma-
- 5 ngkita siko, da nakasawo ngkawongko ndajakoe. Maka
koewali-waliendo kaliogoe mpeaja ndaja anoe ri siko, anoe
laoe rioe-rioenja ri toe'amoe i Loisi, pai ri inemoe i Enike,
pai manoto ri rajakoe, maroo-roo wo'oe ri rajamoe.

Pampakaroso i mPaoeloe raja i nTimoteoe.

- 6 Setoe pai koepampapaendoka siko: Like-likemo pombai
mPoeë Ala anoe mesoea ri rajamoe ri padontjo mpalekoe
- 7 tanoanamoe. Maka anoe ndawaika kita i mPoeë Ala banja
kaeka ndaja, paikanja karoso ndaja, kamawo ndaja pai
- 8 pangompo ndaja. Mewali, ne'e maea matamoe mampetoe-
mboe Noentoe i mPoeë, pai ne'e wo'oe noepomaea ndapa-
ntaroenggoe jakoe, mantjoeroe paloeloekoe sira, paikanja da
noeposikojo jaœ pepa mpampetoemboe Noentoe ngkatoewoe
- 9 gori mpampakaroso i mPoeë Ala kita; sira anoe mantjore-
paka kita, pai anoe mangalike rajata da nakagali, banja gori
ngkajoa mpowiata, paikanja gori ntangaraa ri kapoeroe

ndajaa. Kapoeroe ndaja se'e lawi oengka ipiamo ndapa-
 10 waikamo kita ri Isa i Masehi, paikanja nepa tongawa wawa-
 se'i ri kadjela i Isa i Masehi, Tadoe ngkadagota, anoe manga-
 nangi kapate, pai mampatongawa katoewoe pai wa'a anoe
 11 bare'e da paja ri pangkenia Noentoe ngkatoewoe anoe ndadi-
 kaka jakoe topotoentoe, soero pai goeroe.

Pandiri i mPaoeloe pai i Onesiporoe.

12 Ntje'emo se'e poe'oenja pai nakare'e mpepakoe se'i;
 paikanja bare'e koepomaea, maka koeintjani anoe koesa-
 roemaka, pai manoto rajakoe kasiranjaja mangkoto mangka-
 13 mpai anoe ndaajaka jakoe, rata ri kapoesa doenia. Da noe-
 loeloe pandiri mpotoentoe anoe montjo, anoe noedonge ri
 jakoe, gori mpeaja pai towe ndaja, anoe mopoe'oe ri Poeë
 14 Isa. Kekenjani mpodago pombai anoe madago, gori mpomba-
 15 wanaka Inosa mPoeë Ala, anoe maroo-roo ri rajata. Lawi
 noeintjani, wa'a joenoeta anoe ri Asia mantalikoesi jakoe,
 16 ewa i Pigeloe pai i Hemogene. Ndapampokapoeroe i mPoeë
 sombori i Onesiporoe; maka mariangkani napakanga'a
 17 rajakoe, pai bare'e napomaea parante palekoe. Dja boetoe
 djela si'a ri Roma, madojo mampepali jakoe rantani narata;
 18 da ndawaika si'a i mPoeë kapoeroe ndajaa ri reme ngkapoesa
 doenia; karia ngkaninja nakadoedoengi jakoe ri Epesoe, lawi
 noeintjani mpodago.

2.

Pangkeni Noentoe ngkatoewoe.

1 Rajamoe, anakoe, da napakaroso ngkapoeroe ndaja i
 2 Isa i Masehi; pai anoe noedonge ri jakoe ri soera ntjabi maria,
 ntje'e da noepomaaka ri taoe anoe manoto, anoe lo'e mampa-
 3 goeroe taoe. Posikojo pepa, ewa soerodado i Isa i Masehi,
 4 anoe montjo. Bere'e taoe mo'iwali, anoe mamposipomasoesa
 5 anoe nakatoewoeka, boi bare'e napokono ntadoelako. Taoe
 anoe molega mombeloekoe, bare'e da nale'o peawa mbo'o,
 6 ane bare'e naloeloe songka mpolega. Anoe da oejoe-oejoe
 mangkoni woea mpinamoejanja sangaja-ngaja topodjamaa,
 7 anoe malenge. Dika ri rajamoe anoe koeto'o se'i: I Poeë da
 8 mawaika siko kajomoe mponawa-nawamoe. Endomo ka-

moelinja i Daoedi i Isa i Masehi, ndapatoewoe moeni oengka
 9 ri taoe mate, ewa panto'o noe Noentoe ngkatoewoe; ri pangke-
 nikoe Noentoe setoe maria pepa koerata, rantani ndapoengoe
 pai ndapotaœ-madja'a jakoe; paikanja Noentoe mPoeë Ala
 10 bare'e maja ndapoengoe. Setoe pai koepantodosaka pari se'e
 poera-poera, maendo taoe ndapilisi i mPoeë, da naparata
 ntaoe se'e wo'oe dago ngkatoewoe, anoe ndapare'e i Isa i
 11 Masehi, pai peawa ngkatoewoe anoe bare'e da poesa. Se'imo
 paoe anoe manoto kodjo: maka ane mate kita sangkani-
 ngkani pai sira, sangaja-ngaja da toewoe wo'oe kita sangkani-
 12 ngkani pai sira; ane bare'e teentjoe rajata, da moparenta
 wo'oe kita sangkani-ngkani pai sira; ane tasapoe paloeloeta
 sira, sangaja-ngaja da ndasapoe wo'oe kita; maoe bali rajata,
 13 sira gori-gorinja rajaa, maka bare'e ndakoto bali rajaa.

Tadoelako nTo Masehi anoe montjo.

14 Ntje'e da noepapaendoka taoe pai da noepakaroso
 manto'oka ri soeara i mPoeë Ala, da naka ne'emo mompo-
 mbebali-balii paoe, maka bare'e re'e jowenja, dja malingoeni
 15 raja ntaoe anoe madonge. Pari-pari naka taoe manoto siko
 ri soeara mPoeë Ala, ewa topotetala anoe bare'e mampo-
 maea tetalanja, pai anoe mainga-inga kodjo ri pangkeninja
 16 Noentoe ngkatoewoe anoe montjo. Lilimi pompaoe soa anoe
 banja oengka ri Poeë Ala; taoe setoe da teranga-rangani
 17 kadja'anja, pai paoenja da mekoni ri raja ntaoe ewa pekoni
 18 ntjagala. Ewantje'emo i Himeneoe pai i Piletœ, anoe mampa-
 laika djaja anoe montjo, maka nato'o liemo pembangoe
 ntaoe mate, pai napagero peaja ndaja ntaoe bara tesa-
 19 ngkoedja mba'a. Paikanja mainti potoenda noe nono anoe
 ndadika i mPoeë Ala, anoe ewase'i oekinja: I Poeë maintjani
 taoe anœa; pai sangaja wo'oe: Poera-poera taoe anœ ma-
 20 mpeboo to'o i mPoeë, da mampalaika wa'a mpodenggo. Anœ
 ri raja banœa bangke banja podo rengko wœjawa pai rengko
 salaka, re'e wo'oe rengko kadjœ pai rengko tana, sa'e mado-
 21 lidi, sa'e bare'e. Taoe anœ mantadji podenggonja, ewa
 rengko madolidi si'a, magali, bangke jowenja ri Poeë, da
 22 ndapowiaka poera-poera anœ madago. Da noeënggonaka
 sawojo ndaja ngkangoera, pai da noepari-pari mampepali
 kajœa ndaja, peaja ndaja, katowe ndaja, posintoewoe pai

- taoe poera-poera anoe maliogoe rajanja mampeboo i Poeë.
 23 Peenggonakaka paoe mpombembebali, anoe tengo pai bare'e
 toemoro, maka lawi noeintjani paoe saretoe mampoe'oenaka
 24 popaiso. Pomokaoe i mPoeë bare'e meawa mombembetoli,
 paikanja da napakaboeja jaoe rajanja ri taoe poera-poera,
 25 lo'e mampagoeroe joenoe, da rodo raja mantjajawa dja'a,
 da napakaloeloe rajanja mampatoedjoe ki taoe anoe mantja-
 poe tetalanja, bara da ndapapenaa jaoe i mPoeë Ala raja
 26 ntaoe setoe, da napangkita anoe montjo; katebalisaka nda-
 janja se'e da malapasaka taoe setoe ri teko i Madja'a, anoe
 mantjoko si'a, da napaloeloe songkanja.

3.

Dja'a anoe da tongawa raneo.

- 1 Da noepaintjani, ane mosoemo kapoesa doenia, da rata-
 2 mo eo-eo madja'a. Maka podo koronja da napomawo ntaoe,
 da mamposawojo doi, mekiende, mobangke-bangke, kamba-
 mba-mbamba, mantjapoe songka mpapanja pai inenja, bare'e
 3 maintjani ada, bare'e me'oeroe, bare'e mapoeroe rajanja,
 bare'e ndasaroemaka, manoentoeki joenoe, madota, masigari,
 4 bare'e mampomawo anoe madago, manawoesaka joenoe,
 balanganga, bantieli, mampobangke elo ndajanja pai naka
 5 i Poeë Ala; taoe setoe podo ta'anja manjomba ri Poeë Ala,
 paikanja roso ngkajoa ndaja bare'e napodjo; taoe ewase'e
 6 da noetalikoesi. Taoe se'e sa'e mentjoea ri banoea ntaoe, nepa
 nano'o raja mbe'a, anoe napere ngkaria ntjalanja, anoe
 nakeni-keni noe wa'a ntjawojo ndajanja waima'i waindjo'oe;
 7 we'a anoe bare'e maowe megoeroe, paikanja bare'e lioe-lioe
 8 narata ndaja Noentoe i mPoeë anoe montjo. Ewa i Jane
 pai i Jambere poea maewa i Moesa, ewantje'e se'e paewa
 ntaoe setoe kamontjo: taoe se'e bare'e majoa nawa-nawanja,
 9 pai peaja ndajanja bare'e manoto. Paikanja bare'emo da
 terangani taoe maloeloe si'a; maka katengonja da tongawa ri
 taoe poera-poera, ewa katengo ntaoe radoea koeto'o roo.

Engko ntoponoe anoe montjo.

- 10 Paikanja siko maloeloemo pandirikoe ri pampatoedjoe-
 koe taoe, ri djaja ngkatoewoekoe pai ri tangara ndajakoe, ri

- peaja ndajakoe, ri kajomboe ndajakoe, ri katowe ndajakoe,
 11 ri katodosakoe, ri padjeani ntaoe pai ri kapepa ngkatoewoe,
 ewa anoe koeëpe ri Antiokia, ri Ikonioe, pai ri Lisitera; ma'ai
 kodjo padjeani ntaoe jakoe, paikanja sangaja-ngaja ndala-
 12 pasaka jakoe i mPoeë. Ewantje'e se'e da katoewoe ntaoe
 poera-poera anoe da rajanja manjomba ri Poeë Ala ri posi-
 ntoewoenja pai Isa i Masehi, sangaja-ngaja da naparini ntaoe.
 13 Paikanja taoe modenggo pai topelego-lego da kakoteranga-
 14 rangani kadja'anja, pantengosinja joenoe pai koronja! Pai-
 kanja siko kekeni anoe ndapagoeroeka pai ndaajaka siko;
 15 lawi noeintjani kaisemanja goeroemoe, maka oengka ngkako-
 di-kodimoe noeintjanimmo Soera mPoeë Ala, anoe da mampaka-
 noto rajamoe gori ngkadago ngkatoewoemoe anoe mopoe'oe
 16 ri paajamoe i Isa i Masehi. Lawi wa'a nTjoera anoe pomba-
 wanaka Inosa mPoeë Ala pai ndapa'oeki, bangke jowenja
 mampakanoto raja ntaoe, mampatoedjoeki taoe, mabalisaka
 17 raja ntaoe, mawawanaka taoe ri kajoa ngkatoewoe, nakalio-
 goe ngkataoeimPoeëAlanja, da nakaliogoe wo'oe mposintoe-
 woenja pai taoe poera-poera.

4.

- 1 Koepokaoe siko ri soeara mPoeë Ala pai Isa i Masehi, anoe
 da mampepali sala ntaoe toewoe pai taoe mate, koepakaroso
 2 manto'oka siko maendo pepamaraa pai poparentaa: Petoem-
 boemo Noentoe, da noe'oamo kodjo mampetoemboe, bara
 soa bara bare'e, bali paoe anoe bare'e montjo, podjangai,
 patoedjoeki, pagoeroe taoe, se'i noepakajomboe rajamoe.
 3 Maka sangaja-ngaja bare'e da napokono ntaoe raneonja
 madonge noentoe anoe majoa, paikanja da naparomoe goe-
 roenja gori elo ndaja ngkalionja, maka makakata talinganja
 4 madonge toentoe dawo'oe, pai be da napedongeka noentoe
 5 anoe montjo, da naaja wa'a mpaoe bolingoni. Paikanja siko,
 sangaja-ngaja da noepapenaa mpodago rajamoe, todosaka
 pepa, ponggalekamo tetala ntaoe mangkeni Noentoe ngka-
 toewoe; pakaliogoe pangkekenimoe lantimoe.

Anoe napomata-mata i mPaoeloe.

- 6 Maka jakoe ndapora ndajajamo, pai mosoemo da palai-
 7 koe. Poeramo peewakoe anoe madago; djelamo ri oengka

8 ndjajakoe jakoe; bare'e bali kanoto ndajakoe. Se'i-se'i da koerata peawa mbo'o ngkajoa ndaja, anoe da ndawaika jakoe i mPoeë, Topobotoesi anoe majoa, ri reme ngkapoesa noe lino; pai banja podo jakoe, paikanja taoe poera-poera wo'oe, anoe mampokawongko da kadjelaa.

Paoe mpengaja-ngaja.

9/10 Pari-pari da noekaronga djela ri jakoe. Maka i Dema mampomawomo katoewoe doenia, pai napampalaikamo jakoe, ndjo'oemo ri Tesalonika. I Karese lo'oe ri Galatia, 11 i Titoe malai ri Dalamatia. Dja i Loekasi joenoekoe. Ndjo'oe tima i Marakoesi, pojoenoekakoe, maka bangke jowenja ri 12 potetalakoe. I Tikikoe koepokaoe ri Epesoe. Ane waima'imo 13 siko, kenikakoe koemoe anoe koepalaika ri banoea i ngKarapoe ri Taroa, pai wa'a ntjoera, pagonja karatasa ketake- 14 take. I Alesande topompaloe, mampakapari mpodago katoe- 15 woekoe, i Poeë da mantjilika si'a gori mpowianja; siko wo'oe pakadago mantjoro-ntjoro taoe setoe, maka ma'ai paewanja 16 noentoe mami. Ri oejoe mpadedewakakoe kara-karakoe, bare'e re'e taoe maaweri jakoe, dja poera-poera taoe mampa- 17 laika jakoe; ne'emo ndapetisalaka si'a i mPoeë gaoenja setoe; paikanja i Poeë anoe maaweri jakoe pai mampakaroso 18 rajakoe, nakaliogoe mpangkenikoe Noentoe ngkatoewoe, pai napadonge ntopolamo poera-poera; pai ndalapasaka jakoe oengka ri nganga ntjinga. Sangaja-ngaja da ndalapasaka i mPoeë jakoe oengka ri wa'a mpampakadja'a ntaoe, pai da ndawawanaka jakoe madago-dago da mesoea ri poparentaa ri Soeroega; siramo toempoe mpeawa anoe bare'e re'e ka- 19 poesanja. Ami.

Potabea.

19 Potabeakoe ri Parisila pai i Akila, pai kasantjontjombori 20 i Onesiporoe. I Erasitoe laoedja ri Korinti pai i Toropimoe 21 koepalaika ri Milete, maka madjoe'a. Pari-pari da noekadjela ri kabare'enjapa pooedja. I Eboeloe, i Poede, i Linoe, i Kala- 22 oedia pai wa'a ngkasangkompo motabea ri siko. I Poeë da maroo-roo ri rajamoe! Kaboeja ndaja i mPoeë da galami!

Soera i nTjoero Paoeloe ri Titoe.

1.

Potabea.

- 1 Soera oengka ri Paoeloe, watoea mPoeë Ala pai soero i Isa i Masehi, anoe mampotetalaka peaja ndaja ntaoe anoe i mPoeë Ala, pai paintjani noentoe anoe montjo, gori mpanjomba mpampomata-matata katoewoe anoe bare'e poesa, anoe oengka ipiamo ndapadjandji mPoeë Ala, i Poeë anoe bare'e ntoe'oe mombamba. Ratamo ri soekanja ndapatongawamo tangaraa ri noentoea. Noentoea se'e ndapomaaka ri jakoe gori ntjongka i mPoeë Ala, poe'oe ngkadagota. Da rata ri Titoe, anakoe kodjo gori mpeaja ndajata, anoe tapodjoejoe. Kaboeja ndaja pai karodo ndaja da galamoe oengka ri Poeë Ala Papata, pai Isa i Masehi, Tadoe ngkadagota.

Palanti tadoelako nTo Masehi.

- 5 Se'i pai koepampalaika siko ri togongi Kareta, da noepampasilolonga anoe bare'epa tepakoro lairia, pai da noepadika tadoelako nTo Masehi ri wa'a lipoe woengka-woengka, gori mpanto'okoemo ri siko: Taoe anoe bare'e re'e posarikanja, samba'adja rongonja, pai wa'a ananja paka meaja, bare'e tepetisala ri paloeloenja elo ndajanja bara kaborosapoenja. Maka tadoelako nTo Masehi ne'e anoe ndaposari katoewoenja, maka si'amo topongkariani banoea i mPoeë Ala, ne'e baleparoe, ne'e sengke, ne'e topojangoejangoe, ne'e topombeloekoe, ne'e madota ri doi ri djaja anoe be majoa; da taoe madojo mampolinggona taoe, mampomawo anoe madago, majomboe nawa-nawanja, majoa rajanja, malino katoewoenja, mainti rajanja; anoe mangkekeni noentoe montjo anoe sitoedjoe pai patoedjoe i mPoeë, da napangkoto mepatoedjoe gori noentoe anoe montjo, pai masono paoe ntaoe mantjapoe.

Taoe anoe bare'e montjo patadanja.

- 10 Maka maria taoe anoe bare'e toemoro, anoe baleparoe,
 anoe malingoeni raja noe joenoe, pagonja ri taoe ndasoena.
 11 Da ndakamoemoe ngoedjoe ntaoe setoe, anoe magero sombori
 ntaoe ri pampatadankanja taoe anoe bare'e montjo, dja
 12 mampepali rasi madja'a. Samba'a ri taoe setoe, anoe lawi
 nabinja, manto'o: To Kareta lawi taoe kambamba-mbamba,
 13 pinatoewoe madja'a, lose doko. Montjo paoe se'e. Ntje'e pai
 da noepampakaroso patoedjoemoe ri taoe setoe, nakajoa
 14 mpeaja ndajanja, pai naka ne'e naaja bolingoni nTo Jahoedi
 anoe kajooe-jooe, bara songka ntaoe anoe mantalikoesi
 15 noentoe anoe montjo. Ri taoe anoe magali rajanja poera-
 poeranja magali. Paikanja ri taoe anoe keonoe rajanja pai anoe
 bare'e meaja, bare'e re'e anoe magali; maka nawa-nawanja
 16 pai rajanja keonoe. Nganganja manto'o-nto'o paintjaninja
 Poeë Ala, paikanja ri ta'a ngkatoewoenja woengkaeo nata-
 likoesi sira; taoe madja'a setoe, borosapoe, bare'e nakoto
 mampakoro tetala anoe madago.

2.

Patoedjoe kono pawawanaka To Masehi.

- 1 Da noeto'o-to'oka taoe wa'a anoe singkono pai noentoe
 2 montjo. To'oka taoe toe'a toeama, da naka ne'e topojangoe-
 jangoe, da naka timama, majomboe nawa-nawanja, manoto
 ri peaja ndajanja, ri katowe ndajanja, ri kajomboe ndajanja.
 3 Ewantje'e se'e bangkele toe'a, da napakamontjo po'engkonja
 gori ngkataoe-magalinja, ne'e banoentoeki ri joenoe, ne'e
 topojangoe-jangoe, da natoedjoeka joenoe wa'a anoe madago;
 4 da napampagoeroeka we'a mangoera da mampomawo
 5 langkainja pai ananja, da toemoro, da malino, da timama
 popagampinja, da madago rajanja, da maloeloe songka
 langkainja, naka ne'e naposari ntaoe Noentoe i mPoeë Ala.
 6 Ewantje'e se'e da noepampatoedjoeki wo'oe toeama mangoe-
 7 ra, da nakatoemoro mpodago ngkatoewoenja. Da noepewali
 ngkaliomoe pandiri gori mpowiamoe anoe madago, gori
 mpampagoeroekamoe taoe noentoe majoa, gori mpeawa
 8 noe adamoe; sowanakaka noentoe majoa anoe bare'e re'e
 posarinja, da nakaea ntaoe meewa ri kabare'enja narata

- 9 dja'a anoe da naposarika kita. Totorakaka wa'a ginampi,
 da nape'oeroe mpodago ri poeënja; da naloeloe pepokono
 10 mpoeënja ri kabare'enja naewa songkanja. Ne'e kodjo
 natima anoe mpoeënja, dja da napatongawa jaoe petaka
 ndajanja ri poeënja, da napampapeawa mpodago Noentoe
 11 mPoeë Ala, anoe poe'oe ngkadagota. Maka kapoeroe ndaja
 mPoeë Ala anoe mampare'e dago ntolino, lawi tongawamo
 12 ri taoe poera-poera; ntje'e anoe mampatoedjoe kita da ta-
 pampakoro katoewoeta ri wawo lino se'i ri pantadjita dja'a
 pai sawojo ndaja ri lino, da naka toemoro, majoa pai
 13 manoto ri Poeë Ala, sindara mpampopopeata pewali
 ngkadago anoe tapomata-mata, pai peawa anoe da ndapapa-
 mara mPoeëta Ala anoe bangke kodjo pai Isa i Masehi tadoe
 14 ngkadagota, anoe mampepombaika inosaa joweta, da nda-
 paosoe kita ri denggo mpengaja-ngaja, da ndapakagali kita
 da tapewali taoea anoe magasi mampopowia mpengaja-
 15 ngaja anoe madago. Ewantje'emo da pompaoemoe, da
 pepatoedjoemoe pai da pangabalimoe paoe ntaoe, da noepa-
 katindja paoemoe. Ne'e boi re'e taoe mampetikodi siko.

3.

Posintoewoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa.

- 1 Da noepapaendoka taoe, da nape'oeroe kodjo ri wa'a
 mpoparenta pai anoe makoeasa. Sangaja-ngaja da medongesi,
 2 pai da napanjanjati koronja mampopowia anoe madago, ne'e
 banoentoeki ri taoe, ne'e magasi mombeloekoe, paikanja da
 maloeloe raja pai da maboeja rajanja ri taoe poera-poera.
 3 Maka ntongo i'owi kita wo'oe tengo rajata, balanganga,
 lingoe rajata, maloeloe wa'a elo ndajata pai sawojo ndajata
 ri katoewoeta, dja madja'a mporaja pai manjaoe rajata ri
 joenoe, da naporadjoe ntaoe kita, mombeporadjoe pai joenoe.
 4 Paikanja ri katongawa ngkaboeja ndaja mPoeë Ala, poe'oe
 5 ngkadagota, pai kapoeroe ndajaa ri taoe ndasorepakamo kita,
 banja gori mpampakorota powia anoe majoa, paikanja gori
 ngkapoeroe ndajaa ri pangarioe kita, pampetondoni pampoana
 dawo'oe pai katebalisaka ndajata, gori mpongale noe Inosa
 6 mPoeë Ala; Inosa se'e ndapapesoea gana-gana ri kita, ri
 7 paajata i Isa i Masehi, tadoe ngkadagota, da tapampopanta

katoewoe anoe bare'e poesa, anoe lawi tapomata-mata, gori
 8 mpampakajoa ngkapoeroe ndajaa kita. Ntje'emo noentoe
 anoe manoto, anoe pampokonokoe da noepakainti ri raja
 ntaoe poera-poera, da napampari-mpari noe wa'a ntaoe, anoe
 meaja ri Poeë Ala, mampowia dago. Ntje'e anoe meawa, pai
 9 bangke jowenja ri taoe. Paikanja da noelilimi pombembetoli
 anoe tengo, pai potoe'a, pai pampopaisoi bara pampombe-
 mbebalii katoedoe mpadika, maka intjaretoe bare'e re'e
 10 jowenja, dja paoe soa. Taoe topelingoeni raja da noetalikoesi,
 11 karonja noepatoedjoeki si'a sangkani, roeangkani, maka
 noeintjani, taoe anoe ewase'e sala mpodago djajanja, kama-
 salanja se'e napetisalamo ngkalionja koronja.

Potabea.

12 Ane koepokaoemo i Atema bara i Tikikoe rata ri siko,
 da maliga-liga noepadadoe jakoe ri Nikopoli, maka da rajakoe
 13 maroo-roo ndjairia ri pooedja; pandita Sena pai i Apolo
 papoiwo mpodago-dago, da naka ne'e natambo bara ndjaa-
 14 ndjaa. To'oka joenoeta da napari-pari mampowia tetala anoe
 madago, naka re'e jowe ngkatoewoenja, da napale'o ntaoe
 15 anoe da napojoweka. Wa'a ntaoe anoe joenoe-joenoe
 motabea ri siko. Parata wo'oe tabeakoe ri taoe anoe mampo-
 mawo kami ri peaja ndajanja. Kapoeroe ndaja i mPoeë da
 galami komi poera-poera.

Soera i nTjoero Paelo ri Pilemo.

Wo'onja.

- 1 Se'i soera oengka ri Paeloe, taoe ndataroenggoe ma-
ntjoeroe paloeloenja i Isa i Masehi, pai oengka ri Timoteoe,
kasangkompota, da rata ri Pilemo, bale mami pai sampote-
2 tala mami, pai ri Apia, kasangkompota mami we'a pai ri
Arikipoe, sampoawe mami, pai ri wa'a ngkasandaja-ndaja
3 i mPoeë, anoe ri banoeamoe. Kapoeroe ndaja pai karodo
ndaja da galami oengka ri Poeë Ala, Papata, pai Poeë Isa
i Masehi.

Paoende i mPaeloe Poeë Ala.

- 4 Sangaja-ngaja koeoende Poeëkoe Ala, ane koeëndo siko
5 ri pekakaikoe, maka koedonge pampomawomoe pai paajamoe
6 i Poeë Isa pai wa'a ngkasandaja-ndajaa. Koeperapi ri Poeë
da napapenaa mpampodjoejoemoe aja ndaja rajamoe, da
napangkita wa'a dago anoe re'e ri kita, da nakabangke ngka-
7 teto'o i Masehi. Ma'ai kodjo kawongko ndajakoe pai kalindo
ndajakoe, maendo towe ndajamoe, oea siko, kasangkompokoe,
mampakaroso raja wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë.

I Onesimoe napokaoe mewalili.

- 8 Mewali, maoe gana kaloga ndajakoe, gori mpampoka-
sangkompokakoe i Masehi, da mantjongkaka siko anoe ma-
9 dago da noepowia, paikanja koepokonopa da merapi ri siko,
gori mpombepomawota, jakoe i Paeloe, toewoe taoe toe'a
sare'i, se'i ndataroenggoe wo'oe mantjoeroe paloeloekoe i Isa
10 i Masehi; koeperapika ri siko anakoe, i Onesimoe, anoe koe-
11 poana ntongo ndataroenggoe jakoe, anoe bare'e mojowe ri
12 siko, paikanja wawase'i bangke jowenja ri kita. Koepoka-
oemo si'a mewalili ri siko, si'amo ogoe ndajakoe kodjo.

- 13 Bangke rajakoe manta'amaka si'a da nakaroo-roopa ri jakoe,
da noeposaroe ngkoro magampi jakoe ri pantaroenggoe
- 14 jakoe mantjoeroe paajakoe Noentoe ngkatoewoe; paikanja
bare'e koepokono ri kabare'enjapa noewai, naka ne'e ewa
ndadanda pampokapoeroemoe jakoe, paikanja da napo-
- 15 poe'oe ri boeja ndaja. Bara ntje'imo poe'oenja pai naka
tepoga'a sarai komi, da noepampotoempoe moeni si'a rantani
- 16 masae-sae, banjamo gori ngkatoewoenja watoea, paikanja
naporiwawo mbatoea, gori ngkatoewoenja kasangkomp
anoe noepomawo; jakoemo mampokasangkompoka mpo-
- 17 dago si'a, pagonja wo'oe siko: gori ngkatoewoenja toline
pai gori ngkatoMasehinja. Mewali, ane noeto'o jakoe se'i
samposintoewoemoe, sabemo si'a, ewa pantjabemoe jakoe.
- 18 Pai ane napakaroegi siko, bara moinda ri siko, jakoemo da
noesekoka. Jakoemo, i Paeloe, palekoe anoe ma'oeki: jakoe
- 19 da mantjomp; ne'emo koeto'o koromoe, ntje'e lawi noe-
poinda ri jakoe. Io kodjo, kasangkompokoe, da koepojoweka
- 20 siko gori mpokasangkompota pai i Poeë, pakawongko rajakoe
gori ngkatoMasehita. Ri kanoto ndajakoe da peloeloemoe,
- 21 pai koepa'oekika siko soera se'i, maka koeintjani da meroe-
oepa powiamoe ri anoe koeperapi se'i. Patokaka wo'oe jakoe
- 22 da kare'ekoe, maka koepomata-mata, jakoe da ronga ndawai
moeni i mPoeë ri komi, gori mpekakaimi.

Potabea.

- 23 I Epapara, anoe ndataroenggoe sangkani-ngkani pai
jakoe mantjoeroe paloeloenja i Isa i Masehi, motabea ri
- 24 siko, pai i Marakoesi, i Aritarikoe, i Dema pai i Loekasi,
25 kasampotetalakoe. Kapoeroe ndaja mPoeëta, i Isa i Masehi,
da maroo-roo ri rajami. Ami.

Soera ri To Ibarani.

1.

Poeë Isa ri wawo noe Mala'eka katoewoea.

- 1 Ipoea mariangkani ndapampokaoe mPoeë Ala wa'a nabi
da mampetoemboe noentoea maria ngaja ri wa'a ntaoe
piamota, nepa ri poerinja, ri eo-eo se'i ndapokaoemo Anaa da
- 2 mampetoemboeka kita noentoea, maka intje'e anoe ndadika
sawania mpodago, pai ri ntje'e pampowiaa jangi pai lino.
- 3 Anaa se'e limbajo mpeawa pai lio ngkatoewoe mPapaa;
siramose'e mangkekeni poera-poera ri karoso noentoea; sira
anoe mantjampo sala ntaoe, nepa motoenda ri mokana i
- 4 mPoeë ri jangi, maka ewa peroeoe nto'oa, ewantje'e peroeoe
ngkatoewoea ri wa'a mala'eka.
- 5 Isema mala'eka anoe ndato'oka mPoeë Ala: Siko anakoe,
se'i-se'i koepampoana siko, bara ewase'i: Jakoe da toewoe
- 6 papanja, si'a da toewoe anakoe? Pai ane ndawawanaka Anaa
mesoea ri lino, ndato'o: Wa'a mala'eka da manjomba ri si'a.
- 7 Ane mala'eka ndato'o, ewase'i panto'oa: Mala'ekaa ndapo-
koe ewa ngojoe, anamajoenoa ndapokoe ewa reka apoe.
- 8 Dja ane Anaa ndato'o, ewase'i panto'oa: Poparentami, boo
Poeë Ala, bare'e re'e kapoesanja, soengko mpoparentaa,
- 9 ntje'e kajoa ndaja; anoe montjo, ntje'e ndipotowe, wa'a
ngkabaleparoe bare'e ndipodjo; ntje'e pai ndapalantimo
mPoeë Ala komi, ndapaperoeoe komi ri joenoemi, ndalanaika
lana ngkawongko ndaja wawo ntanoanami.
- 10 Se'i wo'oe sandjaja: Komi Poeë, anoe mampapewali lino
- 11 poea; jangi wo'oe komi mampowia. Ntje'e da paja poera-
poera, dja komi maroo-roo; ntje'e da madja'a raneonja ewa
- 12 ronto ajapa, da ndikojoejoe ewa paoeba, maka ewa ajapa da
pebalinja; komi bare'e bali-bali katoewoemi, bare'e da poera
inosami.
- 13 Isema mala'eka anoe ndato'oka mPoeë Ala: Potoendamo

ri sorikoe mokana, rantani koedika wa'a iwalimoe ri ara mpaja'amoe? Banja wa'a mala'eka se'e paka anamajoenoe mPoeë Ala, anoe ndapopokaoe da maara-ara wa'a ntaoe anoe ri Soeroega da katoewoenja raneonja?

2.

- 1 Ntje'e pai koepanto'o: Da tapakainti metingkeni ri Noe-
 2 ntoe anoe tadongemo, boi da maandoe kita. Maka ane bare'e
 bali-bali noentoe anoe napetoemboe noe mala'eka, mewali
 wa'a ngkabaleparoe pai podenggo ndaja paka re'e pesawanja
 3 anoe manoto, bara da montjo kita ane taposari kadago ngka-
 toewoe ri Soeroega? Maka ntje'i anoe ndapetoemboemo rioenja
 i mPoeë Isa, nepa napomontjo ntaoe anoe mangadonge
 4 ponoentoea. Sindate wo'oe Poeë Ala mampakaroso Noentoe
 ngkatoewoe, mampapewali koeasa pai petondoni, mampapa-
 kita roso mpengaja-ngaja, mampapena'oe Inosaa, gori ngka-
 poeroe ndajaa.
- 5 Maka katoewoe ri Soeroega, anoe tapaoe se'i-se'i, banja
 6 mala'eka ndawaika da mangkekeni. Se'i paoe anoe nato'o
 ntaoe poea: Sangkoedja katoewoe ntolino, pai ndipampo-
 mawo, sangkoedja katoewoe ntaoe woengkaeo pai ndipampe-
 7 tiro? Ndipariara taoe ri wa'a mala'eka pai bare'e masae;
 peawa pai karamba ngkatoewoenja ndiwaika si'a, poera-
 8 poera ndidika ri ara mpaja'anja. Manto'o poera-poera ndidika
 ri ara mpaja'anja, bare'e re'e anoe ndasangadika. Se'i-se'i
 9 bare'epa takita poera-poera ri ara ntaoe katedikanja, paikanja
 takitamo Poeë Isa anoe bare'e masae ri ara noe mala'eka
 katoewoea owi, ri padjeani pai pampepate sira, wawase'i
 ndawaika peawa pai karamba ngkatoewoea, da ndapaepe
 kapate jowe ntaoe poera-poera, gori ngkapoeroe ndaja mPoeë
 10 Ala. Maka ewase'i kajoanja: Poeë Ala anoe poe'oe pai oene
 ngkatoewoe poera-poera, da ndapangkoto mawawanaka ana-
 a maria ri peawa ngkatoewoenja, sangaja-ngaja da mampa-
 kaliogoe rioenja Tadoe ngkadago ntaoe se'e, mampapaepeka
 11 sira wa'a mpedjeani. Maka Poeë Isa anoe mampakalino kita
 pai kita anoe ndapakalino i mPoeë Isa, poera-poera samba'a
 poe'oe ngkatoewoeta; intje'e pai naka bare'e maea mata
 12 mPoeë Isa, manto'o kita kasangkompoo, ewase'i panto'oa:
 To'omi da koepetoemboe ri wa'a ngkasangkompokoe, ri

- 13 tongo ntaoe kasandaja-ndajami komi da koepongajoeka. Pai
 se'i sandjaja: Ane jakoe, sira da koeaja; se'i wo'oe sandjaja:
 Se'i jakoe pai wa'a anakoe anoe ndawaika jakoe mPoeë Ala.
- 14 Mewali, oea napodjoejoe noe wa'a ana mPoeë Ala katoe-
 woenja tolino woengkaeo, ewaintje'emo se'e katoewoe i
 mPoeë Isa toewoe tolino, da ndapangkoto manganangi ri
- 15 kapatea i Madja'a, maka ntje'e toempoe ngkapate. Ri raja
 ngkawase'enja ndaosoemo i mPoeë Isa taoe poera-poera anoe
 ewa watoea katoewoenja, nakeni ngkaeka ndajanja mampo-
- 16 kaeka kapate, sangkarate noe inosanja. Maka banja wa'a
 mala'eka anoe ma'i ndapokapoeroe, paikanja wa'a moeli
- 17 i Boerahima. Bare'e da ndakoto ntaninja, Poeë Isa da mewali
 kasangkompom podago noe wa'a ngkasangkompom, da nda-
 pewali ewa tadoe mpanjomba anoe majoa pai mapoeroe raja
- 18 ri soeara mPoeë Ala, da mantjompom sala ntolino. Kandaen-
 penja ngkalioa kapari noe wa'a mpongkelo pai ndapangkoto
 mampakaroso raja ntaoe nakelo i Madja'a.

3.

Poeë Isa Tadoe mpanjombata ri soeara mPoeë Ala.

- 1 Ntje'e pai koepanto'o, ee wa'a ngkasangkompokoe,
 kasandaja-ndaja i mPoeë, anoe paka ndalike i mPoeë rajami,
 ndipetingara ri Poeë Isa, oea sira anoe mampetoemboe
- 2 Noentoe ngkatoewoe pai mewali Tadoe mpanjombata, anoe
 majoa raja ri Anoe mangalanti, ewa kajoa ndaja i Moesa ri
- 3 wa'a mpanjomba ri Poeë Ala. Maka peawa anoe ndarata i
 mPoeë Isa meroeoe ri peawa i Moesa, ewa peroeoe mpeawa
 ntaoe anoe mampowia banoea ri peawa noe banoeamo se'e.
- 4 Maka poera-poera banoea re'e anoe mampowia, paikanja
 5 anoe mampowia poera-poera, intje'e Poeë Ala. Kajoa ndaja
 i Moesa mampapewali wa'a mpanjomba ri Poeë Ala, ewa
 kajoa ndaja noe anamajoenoe anoe mewali pandiri noe anoe
 da tongawa ri poerinja, paikanja kajoa ndaja i Masehi, ntje'e
 kajoa ndaja noe ana ntaliwanoea ri banoeanja. Kitamo se'i
 anoe tepakoro banoea mPoeë Ala, ane maroso pai manoto
 rajata mangkekeni mainti-inti anoe tapomata-mata, rantani
- 7 poera inosata. Ewa panto'o noe Inosa mPoeë Ala: Oea ndi-
 8 dongemo se'i-se'i ngangaa, ne'e ndipakapeni rajami, ewa wa'a
 9 ngkaimi anoe maringgeasi rajakoe, ri pampeboetoekanja da

mampapoerasi kapoeroe ndajakoe ri pada bone, mangkelo da kapoesa ngkaboeja ndajakoe, mangkita wa'a ngkoeasakoe
 10 patampoejoe nta'oe. Ntje'e pai koepampodjangai taoe toewoe santongo setoe. Taoe se'e, koeto'o, bare'e poera kalingoe
 11 ndajanja. Bare'e napodjo mampeole djajakoe, mewali maraoe rajakoe pai koepanto'o: Bare'e koewai taoe se'e da rodo ri kare'ekoe.

12 Ndipakadago, wa'a ngkasangkompokoe, ne'e boi ndiporewoe raja anoe modenggo pai bare'e meaja, pai ndipantali-
 13 koesi Poeë Ala anoe toewoe, paikanja ne'e ndiowe-owe mombe-
 patoedjoe sandeme sandeme, ntongo toewoe-toewoepa kita se'i, boi da re'e ri komi anoe da mapeni rajanja, nalego-lego
 14 i Madja'a. Maka kita se'i mewalimo joenoe i Masehi, ane takoto mangkekeni peaja ndajata anoe rioenja, rantani
 15 poeramo inosata. Ewa anoe ndato'o: Oea ndidongemo se'i-se'i ngangaa, ne'e ndipakapeni rajami, ewa wa'a ngkaimi, anoe maringgeasi rajakoe.

16 Tokoedja ntano anoe madonge ngangaa, pai maringgeasi raja mPoeë Ala? Banja wa'a ntaoe anoe mampalaika tana
 17 Masiri, nawawanaka i Moesa? Isema wa'a ntaoe anoe ndapodjangai mPoeë Ala, patampoejoe nta'oe? Banja wa'a ntaoe
 18 anoe masala, anoe matemo ri pada bone? Tokoedja anoe ndato'oka mPoeë Ala bare'e da ndawaika da rodo ri kare'ea?
 19 Banja taoe anoe bare'e meaja? Tongawamo ntano taoe se'e bare'e nale'o da rodo ri kare'e mPoeë Ala, oea bare'e naaja sira.

4.

1 Ntongo toapa ntano podjandji mPoeë Ala da ndawaika kita da rodo ri kare'ea, aginja da tapakadago kodjo, ne'e
 2 boi da re'e ri kita anoe ewa taoe metambo ta'anja. Maka kita se'i naparata noe Noentoe ngkatoewoe sawia-wia pai taoe se'e. Paikanja noentoe anoe nadonge bare'e re'e jowenja
 3 ri taoe se'e, maka bare'e naaja, maoe nadongemo. Maka kita se'i da ndawaika da rodo ri kare'ea, ane taaja sira, maendo-
 endo panto'oa: Maraoe rajakoe pai koepanto'o: Bare'e koewai taoe se'e da rodo ri kare'ekoe. Ntanoka poeramo ndapowia
 4 mPoeë Ala wa'a mpowiaa oengka ri pampapewalia lino. Ntje'e pai nakare'e noentoea, manto'o eo kapapitoe: Me'ontomo

- 5 Poeë Ala ri eo kapapitoe mampowia powiaa. Pai setoe wo'oe anoe koeto'o roo: Bare'e koewai taoe se'e da rodo ri kare'ekoe.
- 6 Manoto ntano da re'e taoe anoe ndawaika da rodo ri kare'ea; dja taoe anoe madonge Noentoe ngkatoewoe owi, bare'e
- 7 ndawaika da rodo ri kare'ea, kabare'enja naaja sira. Ntje'e pai naka re'e wo'oe eo ndapakanoto mPoeë Ala, ntanoka eo se'i. Maka masae oengka ndjairia ndapokaoemo i Daoedi manto'o, anoe koeto'omo roo: Oea se'i-se'i ndidongemo ngangaa, ne'e ndipakapeni rajami.
- 8 Ane rapanja i Josoea anoe mawaika taoe karodo ndaja, bare'e da re'e noentoe mPoeë Ala manto'o eo ntaninja, anoe
- 9 ri poerinja. Re'e ntano karodo ndaja anoe gala ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Maka taoe anoe ndawaika mPoeë Ala da
- 10 rodo ri sira, ntje'e me'onto wo'oe mampowia powianja, ewa i Poeë Alamo se'e. Da tapari-parimo mampepali karodo
- 11 ndaja setoe, naka ne'e re'e anoe maloeloe pandiri ntaoe anoe bare'e meaja poea. Maka Noentoe mPoeë Ala noentoe anoe
- 12 toewoe, anoe maroso, anoe tindja, panangi penai anoe matadja mpotimali-mali; gori ngkatindjanja se'e, napesoeaki rajata, woro ri nawa-nawata, napesoeaki woekoeta, woro ri
- 13 oenenja, polasi ri toentoe ndajata; wa'a bangani ndajata napatongawa gori ngkamontjonja pai kambambanja. Mewali, bare'e re'e bara ndjaa-ndjaa anoe bare'e mara ri soeara
- 14 mPoeë Ala; poera-poera josa pai tongawa ri soeara i mPoeë anoe mantjeko-ntjeko kita.
- 15 Pai se'i Tadoe mpanjombata anoe bangke mpodago, i Isa, Ana mPoeë Ala, anoe totoworomo ri wawo nTjoeroega; aginja da tametingkeni ri peaja ndajata. Maka Tadoe mpanjombata banja taoe anoe bare'e mangkoto mampodjoejoe kalenge ndajata, paikanja ndaepe wa'a mpongkelo anoe
- 16 nakeloka kita i Madja'a, pai bare'e masala sira. Da tapakalogamo rajata, da takandekoemo ri kare'e ngkapoeroe ndaja, da taparata kaboeja ndaja pai kapoeroe ndaja ntongo re'epa jowenja mpodago ri kita.

5.

- 1 Wa'a ntadoe mpanjomba bangke, anoe ndatima ri ojo ntaoe, ndadika saroe ngkoro ntaoe da mangkeni panjomba mpengaja-ngaja ri soeara mPoeë Ala, naka ne'e ndakitanaka

- 2 sala ntaoe. Nakoto ntadoe mpanjomba se'e mampokapoeroe
 taoe anoe bare'epa manoto, anoe lingoepa rajanja, maka
 3 si'a wo'oe re'e kalenge ndajanja. Mewali, sangaja-ngaja re'e
 panjomba nakeni da nakapaja ntjalanja ngkalionja, ewa
 4 pangkeninja panjomba ntaoe sondo. Lanti setoe banja bara
 natima ntaoe ngkalionja, wa'anja anoe ndapeboo mPoeë Ala,
 5 ewa i Haroeni, ntje'e anoe mantima. Ewantje'emo se'e i
 Masehi, banja bara ndalanti koroa, ndapewali tadoe mpa-
 njomba bangke, paikanja sira ndalanti mPoeë Ala, anoe
 manto'oka sira: Siko anakoe, se'i-se'i koepampoana siko;
 6 pai se'i sandjaja: Siko koelanti tadoe mpanjomba anoe
 bare'e majali-jali lantinja, ewa lanti i Melekisede.
- 7 Ntongo toewoe toline i Masehi, wa'a mpekakaia ndapanjo-
 mbaka ri Poeë Ala, sindara toemangi, sondo oeë mataa; ntje'e
 ndapedongeka mPapaa, anoe mangkoto maosoe sira ri kapate,
 8 pai ndanga'ati kanee ndajaa. Maoe toewoe Ana mPoeë Ala
 9 sira, kapari ngkatoewoea anoe mampapeaja rajaa. Menangimo
 sira pai ndapewalimo poe'oe ngkatoewoe anoe bare'e poesa
 10 ri wa'a ntaoe anoe meaja ri sira; maka ndalantimo mPoeë Ala
 Tadoe mpanjomba, ewa lanti i Melekisede.

Lanti i mPoeë Isa pai lanti i Melekisede.

- 11 Mariapa da koeto'o anoe kono ntje'e pai mapari koeëpe
 12 mantotoraka, maka mapeni sakodi talingami. Joanja komi
 mewalimo goeroe, oea masaemo pegoeroemi, pai se'i ndita-
 komo moeni samba'a, anoe da mampagoeroeka komi ponte-
 poe'oe noe wa'a Noentoe mPoeë Ala; oeë ntjoesoe anoe ndi-
 13 tako ndaja, banjapa kina'a mapeni. Anoe mantjoesoepa,
 bare'epa narata ndaja noentoe majoa; ananggodipa katoe-
 14 woenja. Kina'a mapeni, ntje'e gala ntaoe manoto raja, taoe
 anoe lo'emo rajanja, oea manjanjamo mampeole anoe madago
 pai anoe madja'a.

6.

- 1 Da taowemo rioenja mampasimbadjoe Noentoe i mPoeë
 anoe ndapagoeroeka taoe nepa po'agamanja; da tamepone
 ri taoe anoe manotomo rajanja; ne'emo da tawalimpomoeja
 nono, manto'oka taoe da mabalisaka rajanja, da maowe

mampakoroka wawainja anoe bere'e jowenja, da maaja Poeë
2 Ala; ne'emo da tapasimbadjoe se'i-se'i anoe kono poparioe,
pangadontjo tanoana, katoewoe ntaoe mate, paga'a taoe ri
3 kapoesa doenia. Ntje'e da tapaoe bara impia, ane ndawai
mPoeë Ala.

4 Taoe anoe menaamo rajanja, ane napenjamimo pangkoni
anoe oengka ri Soeroega, ane napodjoejoemo Inosa mPoeë
5 Ala, ane naepemo kamontjo noe Noentoe mPoeë Ala, pai
6 karoso ngkatoewoe ri Soeroega, paikanja ane natalikoesimo
moeni poera-poera setoe, bare'emo takoto mawawanaka ri
katebalisaka ndaja. Maka nawalimpakoe moeni ri kadjoe
Ana mPoeë Ala ri rajanja ngkalionja, pai napasinggiri.
7 Maka ane nasisiki ntana oedja anoe madoedoe maoeësi, nepa
da nadjoedjoelaka pinamoeja madago, gala ntaoe anoe
ndapodjamaaka, natanandemo ntana setoe kaboeja ndaja
8 mPoeë Ala. Paikanja tana anoe madjoedjoelaka lee pai roei,
bare'e re'e jowenja, dja ndaposari, masae ndatoendjoe.

9 Maoe ewase'e pompaoekoe, ee wa'a ngkasangkompokoe,
manoto ri rajakoe kakominja mampepali anoe montjo, anoe
10 mangkeni katoewoemi ri Poeë Ala. Maka banja bara bare'e
majoa Poeë Ala, da ndakalingani wa'a mpowiami pai pampo-
mawomi to'oa, anoe ndipatongawa ri pamporewoemi wa'a
11 ngkasandaja-ndajaa, i'owi pai wawase'i. Dja se'i koepomata-
mata, komi woengka-woengka da mantoedjoe kadojo ndaja
anoe bare'e teteloo, da ndipangkoto mampakaliogoe anoe
12 ndipomata-mata, djela-djela ri kapoesanja, naka ne'e ndipe-
wali taoe malose, paikanja da ndipaloeloe taoe anoe nda-
banganika mPoeë Ala wa'a mpodjandjia, mangkita peaja
ndajanja pai kajoei ngkanoto ndajanja.

13 Maka ri podjandji mPoeë Ala ri Boerahima anoe mpenga-
ja-ngaja, ndapetoemboemo to'oa ngkalioa, oea bare'e re'e
14 anoe ri wawoa. Ewase'i panto'oa: Da koepapewali mpodago
15 katoewoemoe, da koepakaria moelimoe. Masae pampopea i
16 Boerahima, nepa nakita kakobangani mpodjandji setoe. Nja-
nja ntaoe, ane mantjabo to'o joenoe, nasabo to'o ntaoe anoe
meroeoe katoewoenja ri anoenja; jowenja, da nakaroso mpaoe,
17 naka poera wa'a mpombebali. Ndatoenggai mPoeë Ala da
mampakanoto raja ntoempoe mpodjandji, da napaintjani
bare'emo da bali-bali noentoea, ntje'e pai ndapantjabo to'oa
18 ngkalioa. Ndawaimo mPoeë Ala noentoe roea ntapi, anoe

bare'e bali-bali, anoe bare'e kambamba-mbamba, ri kita anoe
 mekekeni ri Noentoea, da ndapa'iwaka kita da metingkeni
 19 mainti-inti ri anoe tapomata-mata. Intje'e mewali ewa randa
 ndajata, anoe ndasaroemaka, anoe bare'e metambo, anoe
 20 tokaimo ri sambali ngkoejamboe. Maka ndjairiamo pesoea i
 Isa, mamporioeka kita, oea sira mewalimo Tadoe mpanjomba
 bangke anoe bare'e poera lantinja, ewa lanti i Melekisede.

7.

1 I Melekisede se'e toewoe mokole nTo Sale pai Tadoe
 mpanjomba mPoeë Ala anoe sindate. Si'a momberata pai i
 Boerahima, anoe tewalilimo oengka ri pangananginja wa'a
 mokole, nepa napekakaika i Boerahima kadago ngkatoe-
 2 woenja. Si'a nawaika i Boerahima kasampoejoe ntilanja ri
 anoenja poera-poera.

To'o i Melekisede, posokinja: Mokole ngkajoa ndaja.
 Se'i wo'oe: katoewoenja mokole nTo Sale, posokinja: Mokole
 3 ngkarodo ndaja. Inenja pai papanja bare'e re'e, wa'a ngka-
 inja pai toe'anja bare'e re'e, katoewoenja bare'e re'e ponte-
 poe'oenja, bare'e re'e kapoesanja. Si'amo kasiwia noe Ana
 mPoeë Ala, si'amo Tadoe mpanjomba bangke anoe bare'e
 da poera lantinja.

4 Ndipepewoloka kabangke ngkatoewoenja. Sako i ngkai
 Boerahima nawaika si'a kasampoejoe ntila ri wa'a mpamoe-
 5 roenja. Wa'a moeli i Lewi anoe mampotoempoe lanti ntadoe
 mpanjomba, re'e joanja da mamperapi kasampoejoe ntila
 ri anoe ntaoe sondo, ntanoka noe wa'a ndja'inja, maoe taoe
 6 setoe moeli i Boerahima wo'oe katoewoenja. Pai se'i i Mele-
 kisede, maoe banja moeli i Lewi si'a, natimamo ri Boerahima
 kasampoejoe ntila ri anoenja, nepa napekakaika si'a, anoe
 7 lawinja toempoe mpodjandji mPoeë Ala. Sangaja-ngaja anoe
 ndapekakaika, ntje'e ri aranja, anoe mampekakaika, ntje'e
 8 ri wawonja katoewoenja. Sambali se'i taoe mate-mate
 woengkaeo mantima kasampoejoe ntila noe anoe joenoenja.
 Sambali ndjaoe natimamo ntaoe anoe ndato'o banja taoe
 9 mate-mate woengkaeo. Pagonja takoto manto'o, i Lewi anoe
 mantima kasampoejoe ntila noe anoe ntaoe sondo, se'i mawai
 kasampoejoe ntila noe anoenja, pale i Boerahima anoe
 10 mawai, maka ntongopa ri koro ngkainja kare'e i Lewi, ri
 pomberata i Melekisede pai i Boerahima.

11 Wa'a mpadika nTo Israeli paka mopoe'oe ri kaTo-
Lewinja mewalimo tadoe mpanjomba ntaoe se'e. Ane ganamo
mpodago katoedoe mpanjomba nTo Lewi se'e, noendjaamo
jowenja da mangalanti tadoe mpanjomba ntaninja, ewa
12 lanti i Melekisede, banja ewa lanti i Haroeni? Maka ane
ndabalisaka pangalanti tadoe mpanjomba, sangaja-ngaja da
13 ndabalisaka wo'oe padika anoe manto'o pangalanti. Paikanja
Poeë Isa, anoe ndatoenggai ri anoe ndato'o roo, sira moeli
ntaoe ntaninja, anoe banja mampotoempoe lanti ntadoe
14 mpanjomba. Maka tongawamo Poeëta Isa To Joeda katoe-
woea, pai bare'e nato'o i Moesa To Joeda da mewali tadoe
15 mpanjomba. Pai tongawa mpodago setoe, ane re'e tadoe
mpanjomba ntaninja ndalanti, ewa lanti i Melekisede, anoe
bare'e mewali tadoe mpanjomba maloeloe podede mpomoeli
noe wa'a ngkainja pai papanja, paikanja ri pampotoempoenja
17 katoewoe anoe bare'e poesa-poesa. Maka ewase'i noentoe
mPoeë Ala: Siko koelanti tadoe mpanjomba anoe bare'e
majali-jali lantinja, ewa lanti i Melekisede.

18 Padika anoe masae bare'emo ndaaja ane bare'emo re'e
rosonja, bara jowenja, maka bare'e re'e padika anoe mangkoto
19 mampakaliogoe bara noendjaa-ndjaa. Pai padika anoe bare-
'emo ndaaja, ndasawani noe anoe meroeoe ri kadagonja:
20 pampomata-matata katoewoeta mosoe ri Poeë Ala. Ri panga-
lanti wa'a ntadoe mpanjomba owi, bare'e re'e noentoe mPoeë
21 Ala anoe maroso, paikanja ri pangalanti i Isa Tadoe mpa-
njomba, re'e noentoe mPoeë Ala anoe maroso ewase'i: Ndato'o
mPoeë Ala, pai bare'e da bali-bali noentoea, siko koelanti
Tadoe mpanjomba anoe bare'e majali-jali lantinja, ewa lanti
22 i Melekisede. Ntje'e pai naperoeoe katadoe mpanjomba i
23 Isa ri anoe nTo Lewi, maka poe'oenja meroeoe. Wa'a ntadoe
mpanjomba nTo Lewi maria mba'a, maka narata-rata
24 ngkapate, pai naka majali-jali lantinja; paikanja katoewoe
i Isa bare'e poesa-poesa, ntje'e pai naka bare'e ndasawa-
25 sawani ri katadoempanjombanja. Ntje'e pai naka bare'e
poesa-poesa pangkotoa mawawanaka ri Poeë Ala taoe anoe
mekiwawa ri sira ri Poeë Ala, maka bare'e poesa kalaoea da
mampekakaika sisi'a ri Poeë Ala.

26 Ntje'e Tadoe mpanjomba bangke anoe tatako, malino,
anoe bere'e dja'anja bara salanja, tepatani ri taoe masala,
27 teoretaka ri wawo nTjoeroega, anoe banja ewa wa'a ntadoe

mpanjomba bangke owi: sangadi napanjombaka rioenja salanja ngkalionja sandeme sandeme, nepa da nakoto mpanjombaka sala ntaoe sondo. Maka panjomba anoe kapoesanja, ntje'e sambela ndapowiamo ri pawaia koroa.
 28 Maka anoe nalanti mpadika i Moesa tadoe mpanjomba bangke, ntje'e taoe masala-sala woengkaeo, paikanja Noentoe mPoeë Ala anoe maroso, anoe ripoeri mpadika i Moesa, ntje'e malanti Anaa, i Tadoe mpanjomba maliogoe.

8.

Banoea mpanjomba nTo Jahoedi, pandiri noe Agama Masehi.

- 1 Poera-poera anoe ndato'omo roo, edenja se'i: Re'emo kodjo Tadoe mpanjombata anoe ewaintjetoe, anoe motoenda ri tondo mokana ngkare'e mPoeë Ala, anoe meawa mpodago
- 2 ri raja nTjoeroega, Tadoe mpanjomba ri Banoea mpanjomba montjo pai wa'a banganinja, anoe ndapowia mPoeë Ala,
- 3 banja taoe mampowia. Wa'a ntadoe mpanjomba ndalanti da mangkeni pombai pai panjomba ri Poeë Ala; mewali Tadoe mpanjomba se'i sangaja-ngaja da re'e wo'oe bara
- 4 noendjaa-ndjaa anoe da ndapanjombaka. Ane toewoepa ri wawo lino sira, bare'e sako da toewoe tadoe mpanjomba, maka ri lino se'i re'e tadoe mpanjomba anoe mampakoroka
- 5 wa'a mpanjomba, maloeloe padika i Moesa. Tadoe setoe motetala ri anoe pandiri pai limbajo noe anoe ri raja nTjoeroega, ewa anoe ndatotorakaka i Moesa moiwo da mawangoe Banoea mpanjomba. Ewase'i Noentoe i mPoeë: Pakadago da noepowia poera-poeranja maloeloe pandiri anoe ndatoedjoeka
- 6 siko ri wawo boejoe. Pai se'i lanti i Masehi ri wawo ngkadago noe lanti ntadoe mpanjomba woengkaeo, maka podjandji anoe ndakenika kita meroeoe kadagonja ri anoe owi, maka anoe ndadjandji mPoeë Ala ndjairia, ntje'e meroeoe kada-
- 7 gonja. Maka ane maliogoemo mpodago podjandji anoe rioenja, bare'e da re'e djaja da mampowia podjandji ntaninja.
- 8 Maka se'i patoedjoe maroso anoe ndato'o mPoeë Ala ri toempoe mpodjandji owi: Se'i bare'emo da masae, da re'e podjandji dawo'oe anoe da koepowia pai To Israeli pai To
- 9 Jahoedi. Banja ewa podjandji anoe koepowia pai wa'a

- ngkainja owi, ri panganinikoe taoe se'e poea, mampalaika sisi'a tana Masiri. Maka podjandjikoe setoe bare'e naloeloe, kobelaanja koelapasakamo taoe se'e, ndato'o i mPoeë.
- 10 Maka se'imo podjandji anoe da koepowia pai To Israeli ri poerinja, ndato'o i mPoeë: Wa'a ntjongkakoe da koepapesoea ri nawa-nawanja, ri raja ntaoe se'e da koepa'oeki. Jakoe da
- 11 mewali poeënja, taoe se'e da mewali palilikoe. Bare'emo da re'e taoe anoe mampatoedjoe joenoenja, bara kasangkompnja, manto'oka si'a: Da noepaintjani i Poeë! Maka poera-poera da naintjani Jakoe, anoe kodi pai anoe bangke katoe-
- 12 woenja. Wa'a ntjala ntaoe setoe bare'emo da koepepali, wa'a mpowianja anoe madja'a bare'emo da koeëndo.
- 13 Manto'o: podjandji dawo'oe, ndapakanotomo i mPoeë kabare'enjamo da ndaaja anoe owi. Anoe madiimo, anoe ma'aimo ngkasae, ntje'e da rongga paja.

9.

- 1 Ri podjandji i mPoeë owi, re'e songka anoe mampakajoa
- 2 panjomba ri sira, pai re'e Banoea mpanjomba ri wawo lino. Maka lintjoe anoe ka'isa ri Banoea mpanjomba to'onja: Lintjoe
- 3 malino, laoe potoenda ntjilo, medja pai roti kapali. Ri sambali ngkoejamboe anoe karadoea kare'e lintjoe anoe
- 4 to'onja: Lintjoe malino mpodago, laoe rapoe woejawa pantoenoe-ntoenoe doepa pai peti anoe djoekoe-djoekoe ndalapi mboejawa, peti mpodjandji mPoeë Ala, laoe koera woejawa ndabanganika roti mana, toko i Haroeni anoe molonde poea pai watoe anoe nda'oeki songka mPoeë Ala
- 5 ri wawonja. Ri wawo ntje'e kare'e noe mala'eka meawa, anoe mangaleroeni toetoe mpeti anoe ndaweboe-weboeka daa.
- 6 Paikanja bare'e da tapaoe setoe sangaja sangaja. Ewaintjetoetoe ntano katepakorokanja pai setoemo wa'a ntadoe mpanjomba bare'e naowe-owe mesoea ri lintjoe anoe ka'isa setoe,
- 7 da mangawoele woeleanja. Paikanja lintjoe anoe karadoea setoe, podo sangkani ri anoe santa'oe napesoeaki nTadoe mpanjomba bangke pai sangaja-ngaja nakeni daa, ntje'e panjombanja ri salanja ngkalionja pai panjomba ri sala
- 8 ntaoe sondo. Poera-poera setoe petondoni noe Inosa mPoeë Ala, mantotoraka kabare'enjapa totoworo djaja ri lintjoe
- 9 anoe malino mpodago, ntongo laoedja lintjoe anoe ka'isa. Li-

- ntjoe setoe pandiri ri kita toewoe salapi se'i, maka ndjairia pangkeni-ngkeni pombai pai panjomba, anoe bare'e mangkoto
- 10 mampakarodo raja ntaoe manjomba, oea wa'a ntjetoe dja kono anoe ndakoni pai anoe ndainoe pai anoe ndawoeso'i pai ndarioe, ntanoka wa'a ntjongka manto'o katoewoe ngkoro, anoe podo ndaaja rantani djelamo ri Podjandji dawo'oe.
- 11 Setoemo i Masehi mewalimo tadoe mpanjomba mangkeni anoe dawo'oe: podo sangkani re'e pesoeaa ri Banoea mpanjomba, malempo lintjoe anoe ri wawo ngkadagonja pai peawanja, anoe bare'e napowia ntaoe, maka banja ri wawo lino
- 12 se'i kare'enja. Pai bare'e ndakeni daa mboela pai djapi, paikanja daa ngkalioa. Maka ndapare'emo pontjompo sala
- 13 anoe sambela ganamo. Sako daa mboela pai djapi pai awoe noe ana djapi nda'ombasi, ane ndaweboesi ri taoe bare'e malino, nakoto mampakalino koro ntaoe setoe malino-lino.
- 14 Pagonja daa i Masehi da mampakalino rajata, maka koroa anoe malino ndapanjombaka ri Poeë Ala, ndakeni noe Inosa i mPoeë; ntje'e pai tapangkoto malapasaka wawai mpanjomba anoe bere'e jowenja, nepa da mangkekeni panjomba ri Poeë Ala anoe poe'oe ngkatoewoe.
- 15 Ntje'e pai ndapewali i Masehi topangkeni Podjandji dawo'oe, da naka kobangani pangadjandji katoewoe anoe bare'e poesa ri taoe anoe da toempoenja, oea re'emo anoe mate, masompo sala ntaoe anoe masala ntongo toapa Podjandji anoe masae. Sangadi manotomo kapate ntaoe, nepa
- 16 da ndabangani awilinja, maka po'awili ntaoe dja ndabangani ane matemo toempoe awili; ntongo toewoepa topo'awili,
- 17 bare'epa ndaaja awilinja. Ntje'e pai nakare'e wo'oe mpanjtjere daa, ri pampakainti podjandji anoe masae. Maka poeramo ndapetoemboe i Moesa wa'a ntjongka mPoeë Ala gori-gori noe banganinja, ri taoe sondo poera-poera, natima daa noe djapi pai mboela, nagaloka oeë, naweboe ri Soera ntjongka pai ri wa'a ntaoe sondo, gapasi mawaa pai soi
- 20 naweboeka, ewase'i panto'onja: Se'i daa mpodjandji mPoeë
- 21 Ala, anoe ndadjandjika komi. Daa setoe naweboe wo'oe ri
- 22 Banoea mpanjomba pai ri wa'a mparewa mpanjomba. Maka ntongo ndaloeloepa songka mpodjandji owi, sakodi poera-poera ndapakalino noe daa; ane bare'e re'e daa ndasere, bare'e re'e pajali sala.
- 23 Mewali, poera-poera anoe pandiri noe anoe ri Soeroega

- ndapakalino ri djaja anoe ewantjetoe, paikanja anoe ri Soeroega, ntje'e mantako panjomba anoe ri wawo ntjetoe.
- 24 Maka pesoea i Masehi banja ri Banoea mpanjomba anoe napowia ntaoe, anoe podo pandiri noe anoe montjo, paikanja ri raja nTjoeroegamo se'e, da mantjoearakiki Poeë Ala mampo-
- 25 kapoeroe kita. Banja wo'oe ri lintjoe anoe magali mpodago mariangkani pesoeaa da mampanjombaka koroa, ewa i Tadoe mpanjomba bangke anoe mesoea santa'oe sangkani
- 26 mangkeni daa anoe banja anoenja, maka ane ewantjetoe, mariangkanimo da ndapaepe padjeani, oengka pontepoe'oe doenia. Pai se'i podo sangkani ndasoearakiki Poeë Ala, mangkeni panjombaa anoe mampakapaja sala ntaoe, ri kapoera noe
- 27 doenia anoe owi. Pai ewa lawinja manotomo taoe da mate sangkani, nepa da mantjoeara Poeë Ala, ewantje'e i Masehi,
- 28 sangkani mewali panjomba anoe mampakapaja sala ntaoe maria, nepa da mepatongawa sangkanipa, banjamo da mangkojo sala ntaoe, paikanja da maosoe taoe anoe mampomata-mata kadjelaa.

10.

- 1 Anoe ndakita ri agama i Moesa, ntje'e podo limbajo ngkapoeroe ndaja i mPoeë, anoe tongawamo ri poerinja, banja bara kapoeroe ndaja i mPoeë kodjo. Ntje'e pai naka bare'e nakoto mampakaliogoe taoe anoe mampemosoeki Poeë Ala, mangkeni panjomba santa'oe santa'oe, bare'e
- 2 poesa. Ane banja ewantje'e, sangaja-ngaja da naowemo ntaoe mangkeni panjombanja setoe, oea bare'emo da naepe salanja, panto'o ndajanja, sambela majalimo salanja.
- 3 Ntanoka banja ewantje'e, maka wa'a mpanjomba setoe
- 4 mampapaendoka taoe salanja santa'oe santa'oe. Maka bare'e nakoto noe daa ndjapi pai daa mboela mangajali sala ntaoe.
- 5 Intje'e pai nakare'e noentoe i Masehi, kadjelaa ri lino, ewase'i: Panjomba pai pombai bare'e ndipepali; koro ntaoe
- 6 ndito'omo da koepokoro. Pa'ombasi pai pampepate pina-
- 7 toewoe bare'e ndipokono. Ntje'e pai koepanto'o: Se'i jakoe, Poeë, ma'i da mantoedjoe kasintoewoe ndajakoe pai komi, ewa anoe nda'oeki ri Soera manto'o kajakoenja.
- 8 Se'i anoe ndato'o rioenja: Pombai pai panjomba, pa'ombasi pai pampepate pinatoewoe bare'e ndipepali, bare'e ndipokono,
- 9 pai ntje'emo panjomba anoe nasongka i Moesa. Nepa

- ndato'o ri poerinja: Se'i jakoe ma'i, da mantoedjoe kasintoe-
 woe ndajakoe pai komi. Mewali, ndawaenggo anoe ndato'o
 10 rioenja, da ndapadika anoe ndato'o ri poerinja. Ri kasintoe-
 woe ndajamo se'e kalaoe mpampakalino rajata, maka
 koroa ndapanjombakamo i Isa i Masehi, sangkani poesa.
 11 Wa'a ntadoe mpanjomba saeo saeo nasoearak i woeleanja,
 mangkeni mariangkani wa'a mpanjomba ntaoe anoe sawia-
 wia, pai anoe bare'e re'e jowenja da mangajali sala ntoempoe-
 12 nja. Dja sira, podo sangkani ndakeni panjomba da mangaosoe
 sala ntaoe, nepa motoenda tondo ri kana mPoeë Ala;
 13 oengka ndjairia ndapopeamo da katedika noe wa'a iwalia
 14 ri ara mpaja'aa, ewa ilongkoe. Maka ri pangkenia panjomba
 setoe ndapakaliogoemo sangkani poesa taoe poera-poera
 15 anoe ndapakalino. Bare'e wo'oe ntaninja anoe ndato'oka
 16 kita Inosa mPoeë Ala; maka ewase'i ndato'o rioenja: Se'imo
 podjandji anoe da koepowia pai taoe se'e ri poerinja; nepa
 ndato'o i mPoeë: Wa'a ntjongkakoe da koepapesoea ri
 17 nawa-nawanja, ri raja ntaoe se'e da koepa'oeki; salanja pai
 18 podenggo ndajanja bare'emo da koeëndo-endo. Ane bare'emo
 ntano ndaendo sala, bare'emo wo'oe da ndakenika panjomba.
 19 Re'e ntano kaloga ndajata, ee wa'a ngkasangkompokoe,
 da mesoea ri lintjoe anoe malino mpodago, oea bare'e nda-
 20 pepoeroengi i Isa daaa, pai ndapampare'eka kita djaja
 dawo'oe, djaja anoe toewoe; maka ndaworo koejamboe,
 21 intje'e katoewoea taoe. Intje'e pai nakare'e nTadoe mpa-
 22 njomba bangketa, anoe mangkekeni Banoea mPoeë Ala. Da
 nakajoa ndajata mesoea ndjairia, ri peaja ndaja anoe manoto,
 maka rajata ndaweboemo, pai naka bare'emo tapo'ipoe kajali
 23 ntjalata, korota ndarioemo noe oeë malino. Da tametingkeni
 mainti-inti ri pampetoemboeta anoe tapomata-mata, maka
 24 anoe mampodjandjika kita, sira bare'e bali-bali. Da tamom-
 beole-ole samba'a samba'anja, mombe'iowaka da mantoe-
 25 djoe towe ndaja pai powia anoe madago. Pai ne'e taowe-owe
 da ndjo'oe ri katepasambaka ngkasandaja-ndaja i mPoeë,
 ewa sa'e; da tamombepatoedjoe ki, pagonja ri pangkita-
 26 ngkitami kakakomosoe-mosenja noe eo ngkapoesa. Maka
 ane tarata ndajamo anoe montjo, paikanja ta'oamo jaoe
 mampowia anoe madja'a, bare'emo da re'e anoe mampaka-
 27 paja salata, wa'anjamo eka ndaja anoe ma'ai, pampokaekata
 28 hoekoe pai apoe anoe da mangkoni taoe madja'a. Ane na-

posari ntaoe songka i Moesa, bare'e ndapokapoeroe, dja
 29 ndapepate ane re'e sabi bara radoea, bara tatogo. Pagonja
 ndito'o ka'ai noe hoekoe ntaoe anoe majongkosi Ana mPoeë
 Ala pai mamposari daa mpodjandji anoe mampakalino si'a
 30 pai meewa ri Inosa ngkapoeroe ndaja. Maka taintjani anoe
 ndato'o i mPoeë: Pesawa, ntje'e anoekoe, Jakoe da mesawa,
 31 pai se'i: I Poeë da mampepali sala ntaoea. Se'i anoe da ta-
 pokaeka: da ndahoekoe i mPoeë, poe'oe ngkatoewoe.

32 Ne'e ndikalingani eo-eo anoe owi, karonja menaa
 rajami, maria ngaja kapari pai kapepa ngkatoewoemi anoe
 33 ndiepe, tesaojo ri pamposari pai padjeani ntaoe komi, ri
 tongo joenoe, tesaojo posintoewoemi pai taoe anoe ndadjea-
 34 djeani. Maka taoe anoe ndataroenggoe ndiposintoewoeka,
 pantima-ntima ntaoe rengkomi ndikojo, bare'e madja'a
 rajami, maka manoto ri rajami re'e anoemi anoe meroeoe
 35 ri ntjetoe pai anoe bare'e paja-paja. Ne'e nditadji-tadji
 36 kaloga ndajami, maka bangke pesilinja. Maka karodo
 ndaja anoe nditako, da mantoedjoe kasiwia-wia ndajami pai
 Poeë Ala da ndipangkoto mampotoempoe anoe ndadjandi.
 37 Bare'emo da masae, da ma'imo kodjo anoe da ma'i, bare'emo
 38 da mosae sira. Anoe majoa rajanja, peaja ndajanja da naka-
 toewoeka, dja ane meoeranaka si'a, bare'emo da napokono
 39 ndajakoe. Paikanja kita se'i banja taoe anoe da meoeranaka,
 maka ntje'e mangkeni katetadjita, paikanja kita taoe meaja,
 maka ntje'e mangkeni katoewoe ndajanja.

11.

Peaja ndaja.

- 1 Peaja ndaja, ntje'e pangkekenita anoe tapomata-mata,
- 2 pampotoempoeta anoe bare'e takita-kita. Peaja ndajanja
- 3 anoe ndaoende ri taoe piamo. Peaja ndajata pai tapangkita
 sambawo lino se'i ndapare'e noe Noentoe mPoeë Ala, mewali
 anoe ndakita banja ri anoe ndakita poe'oe mpewalinja.
- 4 Peaja ndajanja pai naperoeoe ngkadago mpanjomba i
 Abeli ri anoe i ngKai; ntje'e pai ndapaoende mPoeë Ala i
 Abeli taoe majoa pai ndapampokono panjombanja; ri peaja
 ndajanja se'e mompaoe-mpaoepa i Abeli, maoe matemo si'a.
- 5 Peaja ndajanja pai ndapaore mPoeë Ala i Heno ndeki
 Soeroega, bare'e sako naepe kapate; bare'emo narata ntaoe,

- maka ndatimamo mPoeë Ala. Maka ntongo bare'epa teore-
 6 taka si'a, ndaoendemo taoe anoe ndapokono mPoeë Ala. Ane
 bare'e re'e peaja ndajata, bare'e ndakoto mPoeë Ala ma-
 mpomawo kita. Maka bare'e nakoto ntaoe mantimosoeki
 Poeë Ala, ane bare'e naaja kasiranja toewoe pai kandasilinja
 taoe anoe mampepali sira.
- 7 Peaja ndajanja pai napamparindaja i Noho anoe ndato-
 'oka si'a mPoeë Ala, manto'o anoe bare'epa ndakita ri anoe
 santongo setoe. Ntje'e pai nakaeka ndajanja pai napampowia
 doeanga da nakatoewoe ntaoe saana setoe. Ntje'e pai na-
 pampakaea wa'a ntaoe toewoe ri santongo setoe pai naparata
 kajoa ndaja, sili mpeaja ndaja.
- 8 Peaja ndajanja pai nakaboeja ndaja i Boerahima malai,
 ndapeboo mPoeë Ala, da ndjo'oe ri tana anoe da napotoempoe
 raneonja; melindjamo si'a, bare'e naintjani bara rimbe'i da
 9 kadjelanja. Peaja ndajanja pai nakaroo-roo ri tana anoe
 ndadjandjika si'a, toewoe linggona ri tana ntaoe, ri banoea
 anoe ndalimba-limba; ewantje'emo se'e i Saki pai i Jako,
 anoe mampodjoejoe podjandji mPoeë Ala pai i Boerahima.
- 10 Maka napopea da karoo-roonja ri lipoe anoe bare'e ndalimba-
 11 limba, anoe ndapapewali pai ndawangoe mPoeë Ala. Peaja
 ndajanja pai napangkoto i Sara moana, maoe liemo gori
 da mpoananja, maka naintjani kajoa ndaja noe Anoe ma-
 12 mpodjandjika si'a. Ntje'e pai nakare'e moeli ntaoe samba'a,
 maoe ma'aimo katoe'anja, anoe ewa imba betoe'e ri jangi
 kasondonja, pai ewa bone ri wiwi ntasi, anoe bare'e nakoto
 13 ntaoe maimba. Wa'a ntaoe setoe matemo, maoe bare'epa
 kobangani podjandji, dja ewa nakita pai napokawongko
 ntongo lawa-lawapa kakobanganinja. Napetoemboemo paepe
 ndajanja toewoe linggona, toewoe totoka ri wawo lino se'i.
- 14 Maka ane ewantje'e pompaoe ntaoe, manoro napepali kare-
 15 'enja anoe manoto. Pai ane bare'e naowe-owe maendo tana
 16 anoe napalaikamo, da re'e djaja mpewalili anoe nakita. Pai
 se'i napomawomo kare'enja anoe ntaninja, kare'enja ri
 Soeroega. Ntje'e pai naka bare'e ndapomaea mPoeë Ala da
 ndapapoto'o: Poeë ntaoe se'e, maka ndapakorokamo pearinja.
- 17 Peaja ndajanja pai napanjombakamo i Boerahima i
 Saki, ri pampeboetoeka mPoeë Ala kajoa ndajanja. Se'i i
 Boerahima anoe ndawaika mPoeë Ala podjandjia, ananja
 18 samba'a-mba'a napanjombaka ri Poeë Ala, maoe ndato'oka

- si'a: Ri Saki da kare'e moelimoe. Maka manoto ri rajanja,
 19 ndakoto mPoeë Ala mampatoewoe moeni taoe mate; rapanja
 ananja ndawaikamo si'a moeni.
- 20 Peaja ndajanja pai napanto'o i nTjaki watinja ri Jako
 pai ri Esaoe, mampetoemboe anoe da mewali ri ananja setoe.
- 21 Peaja ndajanja pai napanto'o i Jako, ri paepenja da poera
 inosanja, watinja ri ana i Joesoepoe radoea, metionda ri
 22 wo'o ntokonja ntongo mekakai. Peaja ndajanja pai napa-
 intjani i Joesoepoe ri da kapoera inosanja, To Israeli da
 mesoewoe moeni oengka ri tana Masiri, pai napasongkamo
 da pangkeni ntaoe se'e woekoenja.
- 23 Peaja ndaja noe inenja pai papanja pai napantjamboe-
 nika i Moesa togo mboeja oengka ri pampoana si'a, maka
 nakita ananja madolidi, bare'e napo'ipoe songka i Datoe.
- 24 Peaja ndajanja pai naka bare'e napodjo i Moesa, ri kabangke-
 njamo, da toewoe makoempoe i Datoe ri Masiri, ana noe
 25 ananja we'a, maka na'agika da ndadjea-djeani sangkani-
 ngkani pai taoe anoe maintjani Poeë Ala; rasi ngkatoewoe
 26 anoe da narata sarai ri djaja masala, ntje'e natalikoesi. Da
 ndaposari ewa i Masehi, ntje'e napobangke, nggodi wa'a
 ngkakore'e nTo Masiri. Maka naintjani mampomata-mata
 27 pesili oengka ri Poeë Ala. Peaja ndajanja pai napampalaika
 tana Masiri, bare'e napokaeka kadja'a ndaja i Datoe, maka
 28 maroso rajanja, mangkita sira anoe bare'e ndakita-kita. Peaja
 ndajanja pai napasongka posoesa Pasa pai paboeboe daa,
 naka ne'e da napepate noe mala'eka ana oejoeë nTo Israeli.
- 29 Peaja ndaja nTo Israeli pai napawotemo tasi Mawaa, ewa
 melempo ri karatana; setoemo To Masiri mampeboetoeka,
 dja mate malodongi.
- 30 Peaja ndaja nTo Israeli pai nakaroeamo bente noe
 lipoe Jeriko, nalili-lilimi ntaoe setoe pitoe ndeme. Peaja ndaja
 31 i Rahaboe, we'a anoe be toemoro, pai naka bare'e mate si'a
 sangkani-ngkani pai taoe masala, maka maboeja rajanja
 mampolingona taoe topadaso.
- 32 Isemamo wo'oe da koeimba? Maka bare'emo da gana
 temponja da mampetoemboe ka'iDjideonja, ka'iBarakinja,
 ka'iSimesonja, ka'iJipetanja, ka'iDaoedinja, ka'iSemoeëlinja,
 33 kawa'anabinja. Peaja ndaja ntaoe setoe, pai napanangi
 mokole, pai napangkoto mampakatoa joa, pai naparata paba-
 ngani mPoeë Ala djandjia, pai napampakainti ngoedjoe

34 ntjinga, pai napampepate rara apoe, pai napampalaika mata
 mpenai, pai naparata roso ndaja ri kalengnja, pai kodje
 ndaja ri po'iwali, pai napantoembalaka iwalinja anoe ma'ai
 35 ngkaria. Sa'e we'a narata moeni ananja anoe mate, maka
 toewoe moeni. Sa'e taoe ndadjeani ma'ai-'ai, bare'e napodjo da
 ndalapasaka, da napale'o da membangoe ri katoewoe anoe
 36 ri wawo ngkadagonja. Sa'e na'agika da ndapasinggiri pai
 37 ndabobaki, bara da ndapoengoe pai ndataroenggoe, na'agika
 da mate ndawoenoe mbatoe, bara nano'o ntaoe palenja pai
 witinja, bara ndagaragadji koronja; sa'e ndapepate mpenai,
 sa'e melindja-lindja podo napoedjoe mpela bimba bara pela
 38 mboela koronja, ndaoropi, ndadjeani, ndadja'ati, maoe me-
 roeoe kajoa ndajanja ri anoe ntaoe sondo, sa'e melindja-
 lindja ri tana boa, ri boejoe, ri wajaoe, ri ngojo majomboe.
 39 Wa'a ntaoe se'e, maoe ndaoende maroso peaja ndajanja,
 40 bare'e narata pabangani mPoeë Ala djandjia, maka tangara
 ndaja mPoeë Ala da ndawaika kita anoe meroeoe kadagonja.
 Bare'e ndawai taoe se'e da mangarata kaliogoe ndajanja
 ntongo bare'epa toewoe kami.

12.

Patoedjoe mpengaja-ngaja.

- 1 Mewali, kita se'i nalimboe ntaoe anoe maroso peaja
 ndajanja ewa natolilimi noe limoe; aginja da tadika poera-
 poera anoe mampetangani kita da tatadji dja'a ri rajata anoe
 mewewe ri kita, nepa da tapari-pari molontjo, ri djaja mpo-
- 2 lontjo anoe ndasoekaka kita i mPoeë, ntongo metaka-taka
 matata ri Isa, mata ndajata anoe maliogoe ri peaja ndaja, anoe
 mampasa'a kadjoea, bare'e ndaaja pasinggiri ntaoe, mampo-
 mata-mata peawa ngkatoewoe anoe da ndarata ri poerinja
 pai se'i motoendamo ri sori mPoeë Ala, tondo ri kanaa.
- 3 Ndiendo-endo sira anoe rodo rajaa, ntongo ma'ai kabale-
 paroe ntaoe anoe mabali-bali noentoea; bare'e da maleloe
 4 rajami, bare'e da paja roso ndajami. Maka ri paewami anoe
 5 madja'a, bare'epa molepe-lepe daami gori ngka'ainja. Pai
 ndikalinganimo wo'oe patoedjoe se'i, ewa patoedjoe mpapa
 mantjeko ananja: Anakoe, ne'e noepesaroe-saroe patoedjoe
 6 i mPoeë, ne'e boi bare'e noekoto ndadjama mpalea. Maka
 ndapatoedjoe i mPoeë taoe anoe ndapomawo, ndadjama wa'a

- 7 anaa anoe ndasoearaki. Da nditanande patoedjoea; komi
 ndato'o mPoeë Ala anaa. Ara rimbe'i anangodi anoe bare'e
 8 napatoedjoe mpapanja? Ane bare'e nditanande patoedjoe,
 anoe narata ntaoe poera-poera, banja ewa ana ngkoro katoe-
 9 woemi, dja ewa ana ntaoe. Se'i wo'oe: wa'a mpapa ngkorota
 taajamo, ane ndapatoedjoe kita; pagonja bare'e da taajamo
 mpodago Papata toempoe noe inosata, da taparata katoewoe-
 10 ta? Maka kita ndapatoedjoe noe wa'a mpapata bare'e masae,
 gori mpepokonoa; i Papa sindate mantoenggai jowe ngkatoe-
 11 woeta, da nakare'e ntilata ri kalino ngkatoewoea. Wa'a
 mpatoedjoe, ntongo ndaepepa, bare'epa takoto mampoka-
 wongko rioenja, sangaja-ngaja tapomapari; dja ri poerinja
 re'e silinja, ntje'e katoewoe anoe majoa, anoe mangkeni rodo
 ndaja ri taoe anoe maintjani mampojowe patoedjoe se'e.
 12 Aginja da ndipakadojo moeni palemie anoe malose, ndipaka-
 13 roso moeni woekotoemi anoe malente, djaja ndipakajoaka
 witimi, boi metambo parewa ngkoro anoe poengkoe, pagonja
 da naka'osa moeni.
- 14 Ndipari-pari mampepali djaja mposintoewoe pai wa'a
 ntaoe poera-poera pai kalino ndaja, maka podo ri raja anoe
 15 malino tapangkita i Poeë. Ndipepeole, ne'e boi re'e anoe
 naowemo mampepali towe ndaja i mPoeë; ne'e boi re'e toewoe
 ngkadja'a ndaja anoe medjoedjoelaka rantani bangkemo
 katoewoenja, nepa nadja'ati katoewoe, rantani tepoleroka
 16 ri wa'a joenoe; ne'e boi re'e anoe mewali toposalara, bara
 taoe male rajanja ewa i Esaoe, anoe mampobaloe katoeka-
 17 kanja, naolika tibesi. Maka ndiintjani, ri poerinja bangke
 kadaranja da mantjajawa tilanja ri wati mpapanja, pai-
 kanja ndatoembalakamo si'a, bare'emo narata djaja mpontjo-
 soi, maoe napepali mpotoetoemangi.
- 18 Maka anoe ndipemosoekimo, ntje'e banja boejoe anoe
 da ndadjama, bara apoe anoe mareka, laoe wo'oe limoe,
 19 wengi, soembara, pengara ntoea-ntoeangi pai oni nganga.
 Maka taoe madonge poea merapi ne'emo da ndaseko-seko
 20 wo'oe, maka bare'e nakoto mampedongeka songka: Sako
 pinatoewoe anoe maisoe-isoe boejoe, sangaja-ngaja da mate
 21 ndawoenoe mbatoe, bara da ndatawala. Sako i Moesa nato'o:
 Ma'ai kaeka ndajakoe, kandende-ndende woekoekoe; maka
 22 mapari gaga naepe mampeole. Anoe ndipemosoekimo, intje'e
 boejoe Sioni, pai lipoe mPoeë Ala, poeë ngkatoewoe, lipoe

Jeroesale ri Soeroega, pai wa'a mala'eka anoe mondiwoe-
 23 ndiwoe, intje'e katepasambaka pai kasingkandomoe noe
 wa'a ntoekakami, anoe nda'oekimo ri Soeroega wa'a nto'onja,
 pai ri Poeë Ala, anoe maintjani joa pai denggo ntaoe poera-
 24 poera, pai ri taoe majoa ri Soeroega, anoe ndapakalinomo
 mPoeë Ala, pai ri Poeë Isa, Tadoe mpanjomba ri podjandji
 dawo'oe, pai ri daa anoe ndaweboe, anoe re'e rosonja anoe
 madago, banja ewa daa i Abeli.

25 Ndipakadago, boi bare'e ndipedongeka anoe mantjeko
 komi, maka ane bare'e nakoto ntaoe poea mampalaika hoe-
 koenja, ri kabare'enja napedongeka taoe ri lino anoe mampe-
 toemboeka sisi'a Noentoe mPoeë, pagonja kita se'i ane tata-
 26 likoesi sira anoe oengka ri Soeroega ponoentoea. Ipoea
 ngangaa mandjoeani tana, se'i-se'i ndato'o: Sangkanipa da
 koendjoeani banja podo tana, sako jangi da koendjoeani.
 27 Noentoea se'i: „Sangkanipa” mampakanoto katedoengkalaka
 noe anoe ndandjoeani, oea dja ndapowia, da naka rodo anoe
 28 bare'e tendjoeani. Aginja, da tapokawongko pampodjoe-
 joeta poparenta anoe bare'e tendjoea-ndjoeani, pai tapangko-
 to manjomba ri Poeë Ala gori mpepokonoa, mabangkei pai
 mantoeboenaka sira. Maka Poeë Ala ewa apoe anoe ma'ai
 pekoninja.

13.

1/2 Ne'e boi teloo pokasangkompo. Ne'e ndikakalingani
 kaboeja ndaja ri linggona. Nakeni ngkaboeja ndajanja pai
 nakare'e pampolinggona ntaoe mala'eka, bare'e sako nai-
 3 ntjani. Taoe ndataroenggoe ndiendo-endo ewa komi kasitaoe-
 ndataroenggoenja; taoe ndabobaki ndiendo-endo, oea komi
 wo'oe taoe mokoro.

4 Porongota ne'e tagoelasi, bara ewambe'i-mbe'i, sombori
 ntaoe samboko ne'e ndalogesi; taoe topelogesi pai taoe topo-
 5 salara ndaposari mPoeë Ala. Ne'e rajami da metaka ri doi;
 anoemi da ndipogana-gana ri katoewoemi, maka ndato'o i
 mPoeë: Bare'e da koetambo siko, bare'e da koepalaika.
 6 Ntje'e pai tapangkoto manto'o ri karodo ndajata: I Poeë
 maaweri jakoe, bare'e da maeka rajakoe, bare'e da nakoedja-
 koedja ntaoe jakoe.

7 Ne'e ndikalingani taoe anoe mawawanakamo komi, anoe
 mampetoemboeka komi Noentoe mPoeë Ala; ndiloeloe taoe

- setoe ri peaja ndajanja, ndipeeli ri kapoesa ngkatoewoenja.
- 8 Isa i Masehi sawia-wia rajaa, ewa iwengi, ewantje'e se'e
 9 sandeme se'i, bare'e da re'e katebalisaka ndajaa. Ne'e ndi-
 podjo da ndakelo mpatoedjoe mpengaja-ngaja anoe bare'e
 montjo; kamontjonja: rajata da mampepali rosonja ri
 kapoeroe ndaja i mPoeë, banja ri paoe anoe ewa pangkoni
 10 anoe bere'e jowenja ri taoe anoe mangangkoni. Anoeta rapoe
 mpanjomba bare'e maja taoe manjomba ndjairia da ma-
 11 ngkoni panjombanja. Maka koro mpinatoewoe anoe nakeni
 i nTadoe mpanjomba bangke daanja ri Banoea mpanjomba,
 mampakapaja sala ntaoe, ntje'e nda'ombasi ri sambali bente.
 12 Ntje'e pai ndapampepate i Isa ri sambali bente, da nda-
 13 pampakapaja noe daaa sala ntaoe sondo. Aginja da takandjo-
 'oemo wo'oe da mantomoe sira ri sambali bente, mangkojo-
 14 ngkojo kapari ngkatoewoea, maka banja ri wawo lino se'i
 pearita anoe madoedoe tapeari; anoe da tapeari raneonja, ntje'e
 15 tapepali. Ri kasintoewoe ndajata pai sira, ne'e taowe-owe
 mangkeni panjomba mpeoende ri Poeë Ala, panjomba mbi-
 16 wita anoe mampetoemboe to'oa. Ne'e ndikalingani da mantoe-
 djoe kaboeja ndajami pai da mampokapoeroe joenoe noe
 anoemi, maka ntje'e panjomba anoe ndapokono mPoeë Ala.
 17 Taoe anoe mawawanaka komi da ndiaja, da ndiloeloe, maka
 taoe setoe mangkambi rajami, maendo-endo kadandapeoa-
 sinja mPoeë Ala wa'a mpowianja ri poerinja. Da napangkoto
 mawoele woeleanja mawongko-wongko raja, banja manee-
 nee raja, ntje'e bare'e da madago ri komi.
- 18 Kami da ndipekakaika; paepe ndaja mami, majoa raja
 mami, oea tangara ndaja mami da mampowia anoe madago.
 19 Pagonja koeperapi pekakaimi ri Poeë Ala, da ndapawaika
 jakoe da rongga mewalili ri komi.
- 20 Poeë Ala, poe'oe ngkarodo ndaja, anoe mampatoewoe
 moeni noe daa mpodjandji anoe bare'e poesa Poeëta Isa,
 topongkambi bangke noe wa'a bimba, kapoeranja mate sira,
 21 Poeë Ala da mabangani rajami noe poera-poera anoe madago,
 da ndipangkoto mampowia anoe ndapokono. Da ndapatoewoe
 ri rajata anoe da ndapokawongko mangkita ri kasintoewoe
 ndajata pai Isa i Masehi, anoe bare'e taowe-owe maoende-
 oende bara impia. Ami.
- 22 Koeperapi ri komi, ee wa'a ngkasangkompō, da ndipo-
 23 madago patoedjoekoe se'i; maka koepakajoamo paoekoe. Da

ndipaintjani: kasangkompota i Timoteoe roo ndalapasaka;
da koepojoenoe djela ri komi, ane ronga rata si'a.

24 Da ndiparata tabea mami ri wa'a ntadoelakomi pai ri
wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Joenoeta, anoe oengka ri
tana Italia, motabea ri komi.

25 Da ndapokapoeroemo i mPoeë komi. Ami.

Soera i nTjoero Jakoboe.

1.

- 1 I Jakoboe, watoea i mPoeë Ala pai i Poeë Isa i Masehi,
motabea ri To Israeli sampoejoe pai roea lemba, anoe toe-
woe teseboe ri tana ntaoe.
- 2 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ane djela ri komi pongkelo
i Madja'a anoe mpengaja-ngaja, intje'e da ndipokawongko
3 ndaja, oea ndiintjani, ane bare'e panangi peaja ndajami, da
4 terangani pekoto ndajami. Djamo da nakaliogoe mpekoto
ndaja se'e, komi wo'oe da nakaliogoe ngkatoewoemi, taoe
5 anoe bare'e re'e anoe ndaposari, anoe bare'e metambo. Ane
re'e ri komi taoe anoe bare'e gana kajomboe ndajanja, da
napamperapi ri Poeë Ala, anoe mawaika taoe poera-poera,
ndawai ngkabongo, bare'e ndapeloeloe ngketika; sangaja-
6 ngaja da ndawaika si'a. Paikanja ntongo mekakai taoe
setoe, ne'e boi ipoe rajanja, bara bata rajanja, maka
taoe anoe bata rajanja, si'a ewa ropo ntasi anoe najonggoe-
7 jonggoe noe ngojoe waima'i waindjo'oe. Taoe anoe ewantje'e
ne'e da nato'o da re'e anoe da narata oengka ri Poeë,
8 maka roeogoe rajanja, bare'e manoto wa'a mponggalenja.
9 Kasangkompota anoe laoeke katoewoenja, da napaoende
10 kandateka ngkatoewoenja; kasangkompota anoe kore'e da
napaoende kalaoeka ngkatoewoenja, maka ewa sese ngkadjoe
11 da kapajanja. Maka ane mebete reme pai ma'ai peraranja
pai nakangaoemo ewo, da maroedoe sesenja, pajamo kado-
lidinja. Ewaintje'e da kaleloe ntaoe kore'e ri djaja ngkatoe-
woenja.
- 12 Jonto karodo ndaja ntaoe anoe manganangi pongkelo
i Madja'a, maka ane tongawamo katoanja, da narata
peawa ngkatoewoenja, anoe ndadjandji i mPoeë ri wa'a ntaoe
13 anoe mampotowe sira. Taoe anoe nakelo-kelo i Madja'a, ne'e
da nato'o: Jakoe ndakelo-kelo i mPoeë, maka bare'e re'e anoe
da mangkoto da mangkelo Poeë Ala, bare'e wo'oe da ndakelo
14 mPoeë Ala taoe. Taoe woengka-woengka nakelo ngkadota

ndajanja ngkalionja, anoe mano'o pai malingoeni toempoe
 15 ngkoro. Setoemo kadota ndaja tianamo, masae napoana sala,
 16 bangkemo sala, napoana kapate. Ne'e lingoe rajami, ee
 17 kasangkompokoe anoe koepomawo. Wa'a mpombai anoe
 madago, wa'a ngkaboeja ndaja anoe maliogoe oengka rindate
 kama'inja, oengka ri Poeë ndeme, anoe bare'e re'e kabalinja,
 18 bare'e re'e katekoelamoetinja. Gori mpepokono ndajaa nda-
 papewalimo kita noe noentoea anoe montjo, da tapewali ewa
 mata mpota ri poera-poera anoe ndapapewali.

19 Se'i da nakalaoe ri rajami, ee wa'a ngkasangkompokoe
 anoe koepomawo: taoe woengka-woengka da madojo mampe-
 dongeka paoe joenoe, malengi da mompaoe ngkalionja pai
 20 malengi da mampokaraoe joenoe, maka mampokaraoe joenoe
 ntje'e banja djaja ngkajoa ndaja anoe oengka ri Poeë Ala.
 21 Aginja da ndijalisi wa'a onoe pai raki ngkadja'a ndaja, naka-
 loeloe ndajami da mantanande noentoe anoe ndapomoeja ri
 22 rajami, anoe mangkoto mampakaliogoe katoewoemi. Ndipe-
 walimo taoe anoe mabangani Noentoe ngkatoewoe, ne'e dja
 23 ndipedongeka mpintja, nepa da ndilopoesi rajami. Maka
 taoe anoe podo mampedongeka Noentoe ngkatoewoe, bare'e
 nabangani, si'a ewa taoe anoe mampewoele lionja ri pembajo,
 24 gori ngkateta'anja. Roo nakita lionja, malai, oengka ndjairia
 25 nakalinganimo ka'ewambe'i noe lionja. Paikanja taoe anoe
 lo'oeka petironja ri raja noe Noentoe maliogoe anoe mampa-
 kaloga rajata, ane bare'e napalaika moeni, ntanoka banja
 taoe mampedongeka anoe mangkalingani moeni, paikanja
 anoe mabangani Noentoe ngkatoewoe, ntje'e da maepe ndaja
 26 kamontjo mpowianja. Taoe anoe manto'o si'a topanjomba
 ri Poeë Ala, paikanja bare'e nakoto masoeka-soeka pompaoe-
 nja, dja nalopoesi rajanja, bare'e re'e jowe mpanjomba ntaoe
 27 setoe. Anoe tepakoro panjomba montjo pai malino ri soeara
 mPapata Poeë Ala, ntje'e mampokapoeroe ana iloe pai we'a
 kaasi-asi ri kapari ngkatoewoenja pai maole-ole katoewoeta,
 boi nalomboesi noe doenia kita.

2.

Posintoewoeta pai taoe kore'e pai taoe kaasi-asi.

1 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ane ndiaja Poeëta Isa i
 Masehi, toempoe mpeawa ngkatoewoe, ne'e wo'oe da ndiaja

- 2 gaga lanti ntaoe. Maka ane tepasambaka komi pai re'e taoe
 mesoea anoe mosintji woejawa, mobadjoe madolidi, nepa re'e
 3 wo'oe taoe mesoea anoe mobadjoe madja'a; ane ma'ai pantoe-
 boenakamoe taoe mobadjoe madolidi, panto'omoe: Ndipo-
 toendamo ire'i, ri gadera madago, nepa noeto'oka taoe kaasi-
 asi: Pekakoremo sindjae, bara: Potoendamo ri witikoe,
 4 banja ntje'e mampapotoeka taoe ri rajamoe, rantani noepe-
 walimo taoe anoe mantoeboe joenoe gori mpanto'o ndajamoe
 5 anoe bare'e majoa? Ndipedongeka, kasangkompokoe anoe
 koepomawo, banja taoe anoe kaasi-asi ri lino se'i ndapilisi
 mPoeë Ala da mewali kore'e ri peaja ndaja pai taliwanoea
 ri poparenta anoe ndadjandjika taoe anoe mampotowe sira?
 6 Pai se'i komi mamposari taoe kaasi-asi. Banja taoe kore'e
 7 mampepenangi komi? Anoe mano'o-no'o komi mantjoearak
 topobotoesi kara-kara? Anoe malomboesi to'o i Masehi anoe
 8 ndipoto'o? Mae ewantje'e, ane ndiloeloe songka nTadoela-
 kota, gori mpanto'o nTjoera mPoeë Ala: Joenoemi da noe-
 potowe ewa pampotowemoe koromoe, sangaja-ngaja da
 majoa komi. Paikanja ane ndipapotoeka taoe, masala komi;
 10 setoe wo'oe songka mampetisala komi. Maka mae naloeloe
 ntaoe wa'a ntjongka poera-poera, ane dja samba'a naloempa'i,
 11 poera-poera naloempa'i. Maka anoe manto'o: Ne'e mosalara,
 ndato'o wo'oe: Ne'e mepepate. Mae bare'e mosalara siko,
 paikanja mepepate jaoe, sangaja-ngaja noeloempa'i songka.
 12 Pompaoemi pai powiami da mewali ewa pompaoe pai powia
 13 ntaoe anoe da ndasoeka gori ntjoeka ngkaloga ndaja. Taoe
 anoe bare'e re'e kapoeroe ndajanja, bare'e wo'oe da ndasoeka
 gori ngkapoeroe ndaja; kapoeroe ndaja da menangi ri pa-
 ngasoeka taoe.
- 14 Noendjaa kodjo jowenja, ee kasangkompokoe, ane nato'o
 ntaoe re'e peaja ndajanja, ane bare'e napatongawa ri po-
 wianja? Bare'e da nakoto mpeaja ndajanja mampakaliogoe
 15 rajanja. Ane re'e kasangkompota toema bara we'a anoe
 16 bere'e poedjoe ngkoronja, bere'e pangkoninja, se'i samba'a
 komi manto'oka taoe se'e: Ndipalai madago-dago, ndikara-
 moe, ndikabosoe. Pai bare'e nawaika anoe da napokaramoe
 17 pai anoe da napokabosoe, noendjaa da jowenja? Ewantje'emo
 se'e peaja ndaja, ane bare'e ndapasangkani pai powia, bare'e
 18 re'e banganinja. Pai se'i samba'a manto'o: Siko re'e peaja
 ndajamoe, jakoe re'e powiakoe. Aginja da noepatongawa

peaja ndajamoe, ntongo bare'e re'e noepowia, nepa jakoe
 19 da mampatongawa peaja ndajakoe ri powiakoe. Noeaja
 Poeë Ala samba'a-mba'adja katoewoea? Montjo siko. Sako
 20 i Madja'a naaja pai naka'ai ngkaeka ndajanja. Paikanja da
 noepaintjani, ee taoe tengo, kasoa mpeaja ndaja, ane bare'e
 21 nabangani mpowia: Ngkaita i Boerahima napakajoa mpo-
 wianja ri da pampepatenja ananja i Saki da napanjombaka
 22 ri Poeë Ala. Noekita: peaja ndajanja mamposipowia pai
 ponggalenja, powianja se'e mampakaliogoe peaja ndajanja,
 23 pai naka kobangani anoe nato'o nTjoera mPoeë Ala: Naaja
 i Boerahima Poeë Ala, intje'e ndato'o mPoeë Ala kajoa
 ndajanja. I Boerahima ndato'o taoe sintoewoe raja pai Poeë
 24 Ala. Ndikita ntano, taoe ndato'o majoa ri kajoa mpowianja,
 25 banja podo ri peaja ndajanja. Ewaintje'e se'e i Rahaboe,
 we'a be toemoro, banja si'a ndato'o majoa ri katongawa
 mpowianja? Napolinggona taoe ma'i padaso, nepa napapalai
 26 mantoedjoeka taoe se'e djaja ntaninja. Maka ewa mate
 koro ntaoe ane bare'e laoe inosa, ewaintje'e mate peaja ndaja
 ane bare'e tepasangkani pai powia.

3.

1 Ne'e maria komi da mewali topopatoedjoe, ee kasangko-
 mpokoe, maka kita topopatoedjoe ane masala, da ndapetisala
 2 kodjo. Maka kita poera-poera maria ngaja katosoebeta; taoe
 anoe bare'e tosoebe ri pompaoenja, ntje'e taoe maliogoe,
 manoro da nakoto wo'oe mangkekeni koronja sangkoro-
 3 ngkoro. Ane tawoentja sama ri nganga njara, naka meaja ri
 4 kita, takoto mano'o koronja sangkoro-ngkoro. Ndipeole wo'oe
 doeanga. Maeo bangke, maeo nakeni noe ngojoe marimbo,
 dja nagoelingi noe goelingi anoe kodi mpodago, ndjairia
 5 napapelindja ntopogoelingi, ndjairia pelindjanja. Ewantje'e
 djilata, parewa ngkorota anoe kodi, paikanja bangke koeasa
 anoe nakoto mampeoendeka. Peole, apoe sakodi, nakoto
 6 mantoendjoe sambawo jopo. Djilata wo'oe ewa apoe, maria
 kodjo podenggonja; ri wa'a mparewa ngkorota, djilata anoe
 mangadja'ati soemangkorota, rajata natoendjoe ri djaja
 7 ngkatoewoeta, apoenja ri Naraka napantima. Maka raja
 mpinatoewoe jopo pai tontji, raja noe oele pai baoe napa-
 8 kanaja ntaoe oengka ipiamo rantani wawase'i, paikanja djila

bare'e re'e taoe anoe mangkoto mampakanaja. Si'a ewa dja'a
 9 anoe melao, ewa boekemo impo anoe ndapokapate. Djilata
 anoe taoendeka i Poeë Papata; djilata anoe tapapatoendaka
 10 taoe anoe ndapapewali mPoeë Ala ri gori nta'aa. Ri nganga
 sanganga-nganga kasowa mpaoe madago, pai paoe madja'a;
 11 ntje'e bare'e toemoro, ee wa'a ngkasangkompokoe. Ara re'e
 12 mata oeë anoe mampapebete oeë pai tasi ri matanja samata-
 mata? Ara nakoto noe molowagoe mowoea djamboe, bara ipoli
 da mowoea loka? Ri pebete ntasi bare'e da re'e oeë mebete.
 13 Isema ri komi anoe lo'e pai manoto raja? Da napampa-
 tongawa anoe nakoto ri ponggale-nggalenja anoe majoa,
 kaintje'enja mopoe'oe ri kanondo ndajanja pai kanoto nda-
 14 janja. Paikanja ane ndiporewoe kasina ndaja pai kapodi
 ndaja, ne'e boi sondo paoemi, ne'e ndipesapoeka anoe montjo;
 15 maka ntje'e banja kalo'e ndaja anoe oengka ri Soeroega,
 ntje'e oengka ri lino se'i, ewa poraja mpinatoewoe, ewa
 16 poraja i Madja'a. Maka ndjairia kasina ndaja pai kapodi
 ndaja, ndjairia katetoeobo ndaja pai wa'a mpowia anoe
 17 madja'a. Dja kanoto ndaja anoe oengka ri Soeroega, ntje'e
 lawinja malino, nepa mewali poe'oe ngkarodo ndaja, poe'oe
 ngkaloeloe ndaja, poe'oe ngkanondo ndaja, ntje'e mampare'e
 kapoeroe ndaja pai wa'a mpowia anoe madago, ntje'e majoa,
 18 bare'e kambamba-mbamba. Taoe anoe mampakalene raja
 joenoe, anoe mampomoeja karodo ndaja, ntje'e da mampota
 kajoa ndaja.

4.

1 Noendjaa poe'oenja pai nakare'e mpo'iwalimi pai po-
 mbetotomi? Banja se'i poe'oenja: Kadota ndajami mpengaja-
 2 ngaja, anoe mombe'ilawoe ri wa'a mparewa ngkoromi? Mepa-
 li-pali komi, bare'e re'e ndirata; inosa joenoe ndipepali, masina
 rajami, bare'e re'e ndirata; mombetoto komi, mombeloekoe,
 bare'e re'e ndirata, maka bare'e ndiintjani merapi ri Poeë
 3 Ala. Pai maoe ndiintjani merapi ri sira, bare'e da re'e ndirata,
 maka bare'e majoa rajami mamperapi; dja ndiperapi da
 4 ndipojowe ri podenggo ndajami. Ee wa'a ntaoe modenggo,
 ara bare'epa ndiintjani: Mawo ndaja ri doenia, ntje'e peewa
 ri Poeë Ala, joanja. Ntanoka taoe anoe mampomawo doenia,
 5 si'a meewa ri Poeë Ala. Ara ndito'o soa anoe laoe ri Soera
 mPoeë Ala, ewase'i: Inosa anoe ndapapesoea mPoeë Ala ri

- rajata, ntje'e meentjoe-entjoe ri kadota ndaja, paikanja ane
 6 ewantjetoe, ndarangani i mPoeë kapoeroe ndajaa. Ntje'e pai
 ndapanto'o: Taoe anoe mobangke-bangke ndatoembalaka,
 taoe anoe maroena rajanja ndapokapoeroe.
- 7 Aginja ndipasitoedjoe rajami pai Poeë Ala; i Madja'a
 8 ne'e ndipodjo, sangaja-ngaja da napalaika komi. Ndipemo-
 soeki Poeë Ala, sangaja-ngaja da ndapemosoeki komi. Ndi-
 woeso'i palem, ee taoe masala; ndipasamba'a rajami, taoe
 9 roeogoe rajami. Ndiepemo salami, ndipotoemangi, ndipo-
 koekoeoe. Pogelemi da mewali potoemangi, kawongko
 10 ndajami da mewali kaleloe ndaja. Ndipedoengkalakamo ri
 soeara i mPoeë, sangaja-ngaja da ndawangoe komi.
- 11 Ne'e ndipombenoentoe-noentoeki samba'a samba'anja,
 ee wa'a ngkasangkomp. Anoe manoentoeki pai mamposari
 joenoenja, nanoentoeki, naposari songka mPoeë Ala. Pai ane
 noeposari songka i mPoeë, bare'e noeloeloe, paikanja noepa-
 12 riwawo koromoe ri songkaa. Samba'a anoe topontjongka,
 samba'a anoe ri wawo ntjongka; sira anoe mangkoto maso-
 repaka pai manawoesaka kita. Paikanja siko, sangkoedja
 katoewoemoe, pai noepangkoto mampariwawo koromoe ri
 anoe joenoemoe?
- 13 Weno komi, anoe manto'o: Se'i-se'i, bara raneo da
 ndjo'oemo kita ri lipoe salipoenja, santa'oe da pearita ndjairia,
 14 da tamobaloe-baloe, da tapepali rasi. Bare'e sako ndiintjani
 karaneonja. Noendjaa kodjo katoewoemi? Dja ewa pasoa,
 15 anoe ndakita sarai, nepa paja moeni. Kamontjonja, da ndito'o:
 Ane ndawai i mPoeë da marate inosata, da tapowia anoe
 16 ewantje'e. Paikanja se'i-se'i mobangke-bangke komi, me-
 roeoe paoemi. Bare'e madago pobangke-bangke anoe ewa-
 17 ntje'e. Mewali, anoe maintjani mampowia anoe madago pai
 bare'e napowia, intje'e masala.

5.

- 1 Iomo komi taoe kore'e, ndipotoemangi, ndipokoekoeoe,
 manawa-nawa wa'a ngkapari ngkatoewoe anoe da maroempa-
 2 ngi komi. Wa'a rengkomi osomo, wa'a ajapami nakoni-koni nto-
 3 tokoemoe, woejawami pai salakami nakoni ntagara; tagaranja
 se'e da mampasebe komi pai da mekoni ri sangami ewa apoe.
 Ri eo-eo anoe nepa kalioenja ndiboejoenakamo rengko mpe-

- 4 ngaja-ngaja. Ndipaintjani, saro ntaoe anoe mampota paemi,
 anoe bare'e ndiwaika toempoenja, intje'e mampepali pesawa
 pai pekakai ntaoe momota djelamo ndeki soeara i mPoeë
 5 sindate. Ri wawo lino se'i ma'ai kabangkonimi pai kabaja-
 ngoemi, kompomi bare'e ndiowe-owe mabangani ri posoesa.
 6 Taoe majoa ndigiwoe, ndipepate, maoe bare'e meewa si'a.
 7 Ndipakarodo rajami, wa'a ngkasangkompompo, mampopea
 da pewalili moeni i mPoeë. Ndipeole taoe modjamaa mampopo-
 pea da katasa ngkina'a boeja, nakoto mopea-pea, rantani
 nadjoemoe noe oedja, nakatoedoe ntjiampoe bangani mpo-
 8 djamaa. Ndipakaroso rajami da ndipangkoto mopea-pea,
 9 maka mosoemo da pewalili i mPoeë. Ne'e kangoeroe-ngoeroe,
 wa'a ngkasangkompompo, mombepakaleloe raja, boi da ndape-
 tisala komi, maka mosoemo anoe da mamparesa rajami.
 10 Ndiloeloemo, ee kasangkompompo, pandiri noe wa'a nabi, anoe
 mampepetoemboe noentoe i mPoeë, ane mapari ndiepe, boi
 11 da maleloe rajami. Ndipeole, taoende karodo ndaja ntaoe
 anoe mangkoto mantjajawa kapari ngkatoewoenja. Ndidon-
 gemo karodo ndaja i Ajoebi, ndiintjanimo pampokapoeroe
 i mPoeë si'a ri kapoesanja, maka bangke kapoeroe ndaja
 12 pai kaboeja ndaja i mPoeë. Pagonja, wa'a ngkasangkompompo,
 ne'e ndipodjo montando koro, bara mamposabi jangi, bara
 mamposabi tana, bara noendjaa-ndjaa; ane ndito'o io, naka'io,
 ane ndito'o bare'e, nakabare'e, naka ne'e masala komi.
 13 Ane re'e ri komi anoe mapari naepe, napekakaikamo ri
 14 Poeë; ane re'e anoe mawongko rajanja, napongajoemo. Ane
 re'e ri komi anoe madjoe'a, napampekitemamo pinatoea
 ngkasandaja-ndaja, ntje'e da malanai koronja, mantjabo
 15 to'o i mPoeë, nepa da napekakaika si'a. Ane ndapekakaika
 si'a ntongo sintoewoe rajanja pai i Poeë, da madago moeni
 taoe madjoe'a, i Poeë da mawangoe moeni. Pai ane re'e
 16 sala anoe napowia, bare'emo da ndakitanaka i mPoeë. Aginja,
 da ndipangakoe salami, samba'a ri samba'anja, ndipombepe-
 kakaika, samba'a samba'anja, naka osa anoe madjoe'a.
 17 Bangke roso mpekakai ntaoe anoe majoa rajanja. I Elia toline
 katoewoenja ewa kitamo se'i; naperapi ri Poeë ne'e da re'e
 oedja toedoe; bare'e kodjo re'e oedja toedoe ri tana, togo
 18 nta'oe pai onomboeja kasaenja. Mekakai wo'oe si'a, toedoe-
 mo oedja oengka ri jangi, nasilimo moeni ntana poera-poera
 anoe ndapomoeja woengkaeo.

- 19 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ane re'e ri komi anoe
mebiamo, mampalaika djaja majoa pai se'imo samba'a anoe
20 mawawanaka moeni si'a ri djaja majoa, taoe setoe da na-
paintjani se'i: Taoe anoe mawawanaka moeni joenoenja anoe
ri djaja masala, si'a da maosoe angga joenoenja naka ne'e
tetadji, maria wo'oe sala noe joenoenja da naka'oewimo.

Soera i mPetoeroe anoe ka'isa.

1.

- 1 Soera i mPetoeroe, soero i Isa i Masehi, ri wa'a ntaoe
anoe toewoe linggona teseboe ri tana ntaoe, ri tana Pontoe,
- 2 Galatia, Kapadokia, Asia, Bitinia, taoe anoe lawinja ndapi-
lisimo mPoeë Ala, Papata, anoe ndapakalinomo rajanja noe
Inosaa, pai napaintjanimo mangaloeloe Isa i Masehi, pai
napangkoto da naweboe noe daaa; kapoeroe ndaja i mPoeë
pai karodo ndaja da ndarangani ri komi.
- 3 Da taoendemo Poeë pai Papa i mPoeëta Isa i Masehi,
anoe mampapewalimo moeni kita, gori ngkabangke ngka-
poeroe ndajaa pai ndapawaika kita katoewoe ndaja, oea
ndapapembangoe moeni Isa i Masehi, kapoeranja mate
- 4 rioenja, da ndiparata ri Soeroega tilami anoe lawi galami
ndatiria, katoewoe anoe bare'e poesa-poesa, anoe malino,
- 5 anoe bare'e bali-bali. Maka koeasa i mPoeë mangkekeni
komi ri peaja ndajami, da ndipangkoto mantjajawa kadago
ngkatoewoemi, anoe da ronga tongawa ri kapoesa doenia.
- 6 Ntje'e da ndipokawongko, maoe mapari sakodi ndiepe
se'i-se'i, nadjeani mpedjeani mpengaja-ngaja, ane ewantje'e
7 panto'o i mPoeë. Ane bare'e panangi peaja ndajami, maoe
napeboetoeka ntaoe da manganangi, ntje'e da mewali peawa
pai peoende pai petoeboenaka ri komi, ane da mewalilimo
moeni Isa i Masehi, nggodi oli mboejawa, oea ntje'e da re'e
kapajanja, maoe tongawa kamontjonja, ndapeboetoeka ri
- 8 apoe. Maoe bare'e ndikita Isa i Masehi, ndipomawo, maoe
bare'epa tongawa sira ri matami, ndiaja, ndipokawongko,
bare'e sako gana paoe da mampetoemboe kajonto ngka-
- 9 wongko ndajami, oea da ndirata anoe natoenggai mpeaja
10 ndajami, kateosoe noe anggami. Kateosoe noe angga se'e
napepali pai naparesa noe wa'a nabi anoe mampepetoemboe

- 11 kapoeroe ndaja anoe da ndapatongawa ri komi. Napepali ndaja noe nabi se'e bara impia, bara ewambe'i da mewali anoe ndato'o noe Inosa mPoeë ri rajanja, ntanoka kapari ngkatoewoe i Masehi pai peawa ngkatoewoea ri poerinja.
- 12 Ndapakanotomo i mPoeë ri raja noe nabi se'e, ka'intje'enja bare'e napetoemboe galanja ngkalionja, paikanja galami komi, manto'o poera-poera anoe napetoemboekamo komi se'i-se'i, noe taoe anoe mampepetoemboe, nakeni noe Inosa mPoeë, anoe ndawaimo i mPoeë oengka ri Soeroega. Sako wa'a mala'eka mawo rajanja da mampewoele.
- 13 Ndipasambakamo ntano nawa-nawami, ndipakalene rajami, sambela ndipomata-mata kapoeroe ndaja anoe nda-
14 waika komi, ri katongawa Isa i Masehi. Ndikatoewoe ana-
15 nggodi medonge, ne'e ndipodjo rajami da nakeni-keni ngkado-
16 tanja owi, ntongo bare'epa manoto rajami. Pagonja ndipe-
walimo taoe malino ri wa'a ndjaja ngkatoewoemi, gori
17 ngkalino ndaja noe anoe mampeboo komi. Maka ewase'i
panto'o nTjoera mPoeë Ala: Ndipakalino rajami, maka
Jakoe malino.
- 17 Se'i ndito'o Papami, sira anoe maintjani kadago pai
kadja'a mpowia ntaoe, bare'e ndaintjani lantinja, aginja da
ndipapoerasi djaja ngkatoewoemi ewa linggona anoe toemoro
18 ponggalenja. Maka manoto ri rajami, anoe mangaosoe komi
ri wawai ntaoe toe'ami anoe bere'e jowenja, intje'e banja
bara noendjaa-ndjaa anoe da tetetadji, ewa salaka pai
19 woejawa, paikanja intje'e daa i Masehi, anoe bangke mpo-
dago jowenja, daa mpanjomba anoe bare'e re'e peposarinja.
- 20 Bare'epa mewali lino, lawinja ntje'e ndapakanotomo mPoeë
Ala, paikanja nepa se'i-se'i, ri kaganamo ntemponja, nda-
21 patongawamo ri komi. Siramo anoe mangkenimo komi ri
peaja ndajami ri Poeë Ala, anoe mampatoewoe moeni sira,
kapoeranja mate, nepa ndapapeawa katoewoea, mewali
peaja ndajami ntje'e wo'oe pampomata-matami kaboeja
ndaja mPoeë Ala.
- 22 Se'i ndipakalinomo rajami, mangaaja Noentoe montjo,
pai ndipangkotomo mamporewoe towe ndaja anoe montjo
ri kasitaoemi; aginja, da ndipombepotowe samba'a samba-
23 'anja ri kaliogoe ndajami, ne'e ndiowe-owe, ewa taoe anoe
ndapoana moeni; pebete ngkatoewoemi se'e banja ri mata oeë
anoe da oti, paikanja ri mata oeë anoe toewoe, ri Noentoe

24 mPoeë Ala anoe toewoe, bare'e mate-mate. Poera-poera taoe
 ewa ewo katoewoenja, pai wa'a ngkadolidi ntaoe ewa
 25 sese ri ewo; ewo da mangaoe, sesenja da maroedoe, paikanja
 Noentoe i mPoeë bare'e da re'e kapajanja. Intje'emo Noentoe
 ngkatoewoe anoe ndapetoemboeka komi.

2.

1 Da nditadjimo wa'a ngkadja'a pai podenggo ndaja, wa'a
 mbamba pai kasina ndaja, da ndiowemo manoentoeki
 2 joenoe. Ewa anangodi anoe nepa ndapoana, da ndipoma-
 womo oeë ntjoesoe anoe montjo, anoe bare'e re'e galonja,
 3 naka teranga-rangani kajoa ndajami, ntanoka ane ndiepemo
 4 kapoeroe ndaja i mPoeë. Ndikandekoemo ri sira, Watoe
 toewoe, anoe natadjimo ntaoe, paikanja ndapilisimo pai
 5 ndapobangkemo mPoeë Ala; ane komi se'e, ndipewalimo
 watoe toewoe, anoe ndapowiaka banoea da kare'e mPoeë
 Ala, ndipewalimo tadoe mpanjomba malino, anoe mangkeni-
 ngkeni panjomba ndaja, anoe ndapokono mPoeë Ala, ri
 6 kasintoewoe ndajami pai Poeë Isa. Maka ewase'i panto'o
 nTjoera mPoeë Ala: Se'i koedika ri boejoe Sioni watoe nono,
 anoe koepilisi, koepobangke; anoe maaja intje'e, bare'e da
 7 natambo. Komi, anoe meaja, ndiintjani kabangke noe jo-
 wenja; paikanja taoe anoe bare'e meaja, ndato'oka: Watoe
 anoe natadji ntaoe mampowia banoea, ntje'e mewalimo
 watoe nono, watoe anoe napotosoebe, roka anoe napoterompo.
 8 Pai napampotosoebe ntaoe se'e, maka bare'e naaja Noentoe
 9 i mPoeë; lawinja ewaintje'e djaja ntaoe se'e. Paikanja komi
 taoe ndapilisi, taoe ndalanti mokole pai tadoe mpanjomba,
 taoe malino, taoe anoe ndapotoempoemo mPoeë Ala, da
 ndipangkoto mampetoemboe wa'a ngkaboeja ndaja i mPoeë
 anoe mampeboo komi da mampalaika wengi, da ndikadjela
 10 ri remea anoe taoende peraranja. I'owi bare'e sintoewoe
 rajami, wawase'i sintoewoe rajami pai Poeë Ala; i'owi bare'e
 ndapokapoeroe, se'i-se'i ndapokapoeroemo mPoeë Ala.

11 Wa'a ngkasangkompokoe, koeto'oka komi, oea toewoe
 linggona pai torata komi, da mantoembalaka wa'a ngkadota
 12 ndajami, anoe tepakoro iwali ndajami. Ndipakajoa pongga-
 lemi woengkaeo ri ojo ntopolamo. Mae nanoentoeki ntaoe
 se'e komi, mamposari wa'a mpowiami, manto'o komi taoe

madja'a; ane napewoele mpodago powiami anoe majoa, ri pamparesa ntopobotoesi komi, da napangkoto maoende Poeë Ala.

13 Songka mpoparenta da ndiloeloe, toewoe ri soeara
14 mPoeë Ala; bara songka i Datoe, oea intje'e ri wawonja, bara
songka ntaoe anoe naposaroe ngkoronja, maka ntje'e napo-
kaoe da mangahoekoe taoe madja'a, da mampakaroso taoe
15 majoa. Maka se'i ndapokono mPoeë Ala: ponggalemi anoe
16 majoa da mampapaowe wa'a mpaowe soa ntaoe tengo. Pai-
kanja da nakaloga ndajami, dja ne'e ndipodjo metatondo ri
kaloga ndajami da mampowia anoe madja'a, maka komi
17 manjomba ri Poeë Ala. Nditoeboenaka joenoe, ndipomawo
posintoewoe, ndipanjomba ri Poeë Ala, ndiaja i Mokole.

18 Anoe toewoe anamajoenoe, ntje'e da naaja poeënja, da
napokaeka, banja podo anoe madago pai anoe maboeja
19 raja, sako anoe masii da napaaja. Maka ane ta'agika da
ndadjeani, oea taaja Poeë Ala, maoe bare'e masala kita, ntje'e
20 kapoeroe ndaja mPoeë Ala. Ara da ndaoende kita, ane ta-
'agika da ndabobaki, oea masala? Paikanja ane majoa kita
pai ta'agika da ndadjeani, ntje'e kapoeroe ndaja mPoeë Ala.
21 Maka ntje'e woeleami, oea se'i pandiri i Masehi, sira ndadjeani
22 saroe ngkoromi, da ndipangkoto mampodjaja djajaa. Sira
23 bare'e re'e salaa, bare'e re'e mbamba sowa ri ngangaa. Sira
ndapepepara, bare'e mesawa; sira ndadjeani, bare'e mejooe-
jooe, wa'anja ndatandje ri Poeë Ala anoe maintjani joa pai
24 denggo. Salata ndakojomo ngkalioa ri koroa, ri kadjoe, da
ndapajali salata, da tapangkoto toewoe ri kajoa ndaja.
25 Wela i Isa mampaka'osa komi. I'owi tejoro-joro pelindjami
ewa bimba, wawase'i metorobakamo komi, da maloeloe
topongkambi anoe mangkambi rajami.

3.

1 Ewantje'emo komi, we'a, da ndiajamo langkaimi;
mewali ane re'e anoe bare'e meaja ri Noentoe ngkatoewoe,
naka panangimo ntaoe se'e, nanangi mpongale ndongonja,
2 mangkita katoewoemi anoe malino pai maroena, maoe bare'e
3 re'e patoedjoemi. Ne'e ndipepali kadolidi anoe ri wawomi,
pangampoele woejoea, pampogongga woejawa, pampotopi,
4 pampokaraba mpengaja-ngaja, ndipepalimo kadolidi anoe

- bare'e da paja, anoe mapia ri rajami, raja anoe manondo pai
 5 maroena, ntje'e ndato'o mPoeë Ala madolidi. Maka ntje'e
 kadolidi anoe napepali mbe'a poea, anoe malino rajanja,
 anoe metingkeni ri Poeë Ala; taoe se'e meaja ri langkainja,
 6 ewa peaja i nTjara ri Boerahima, nato'o poeënja. Komi da
 mewali makoempoenja, ane ndipowia anoe madago, pai
 bare'e ndipokaeka anoe maekati komi.
- 7 Ewantje'emo wo'oe komi, wa'a ntoeama, ndiposintoe-
 woeka mpodago rongomi, oea si'a tetoea'i ri karoso ngka-
 toewoe; nditoeboenaka rongomi, maka si'a sampodjoejoe
 pai komi, mampotoempoe kapoeroe ndaja i mPoeë; boi
 8 bare'e ndikoto mekakai sangkani-ngkani. Joanja: naka-
 sintoewoe ndajami, ndipombepokapoeroe, ndiporewoe poka-
 sangkompo, ndipakaboeja rajami, ne'e ndipodjo mobangke-
 9 bangke; dja'a ne'e ndipesawaka dja'a, posari ne'e ndipesa-
 waka posari; pagonja, ndito'oka joenoe anoe madago, maka
 ntje'e ndalikeka rajami, da ndiparata anoe madago.
- 10 Maka taoe anoe mampokawongko katoewoenja, anoe
 mampepali kadago ngkatoewoenja, ntje'e da mampetangani
 nganganja da manto'o anoe madja'a, ntje'e da mampakainti
 11 wiwinja, boi nato'o anoe bare'e montjo. Intje'e da mantali-
 koesi dja'a, da mantjoearaki dago, ntje'e da mampepali rodo
 12 ndaja, madojo-djo. Maka mata i mPoeë mampetiro taoe
 majoa; pekakai ntaoe se'e ndapedongeka, paikanja lioa
 maekati taoe anoe mampowia dja'a.
- 13 Isema da madja'ati komi, ane madojo komi ri dago?
 14 Pai maoe da ndadjeani komi mampontjoeroeka kajoa nda-
 jami, rajami da rodo. Ne'e ndipodjo da naekati ntaoe se'e,
 15 ne'e lingoe rajami, ndipakaliogoe rajami ri Poeë Isa, da
 ndipangkoto mampetoemboe anoe ndipomata-mata ri wa'a
 ntaoe anoe mampeoasi ri komi, paikanja ndipakarodo rajami,
 16 nditoeboenaka sampompaoemi; nakalene wo'oe ndajami,
 naka maea mata ntaoe anoe mamposari paloeloemi i Masehi,
 17 mampomaea wa'a mpamposarinja komi. Toearapa kita da
 mampontjoeroeka kajoa ndajata, ane ewantje'e panto'o
 mPoeë Ala, dja ne'e tapontjoeroeka powiata anoe madja'a.
- 18 Matemo wo'oe i Masehi mampontjoeroeka sala ntaoe, taoe
 majoa mampontjoeroeka sala ntaoe masala, da mawawanaka
 komi ri Poeë Ala. Koroa ndapepate, rajaa ndapatoewoe moeni.
- 19 Katoewoea ewantje'e, ndjo'oemo sira, mangkeni Noentoe

- 20 i mPoeë ri angga ntaoe mate anoe ndataroenggoe, intje'e angga ntaoe anoe bare'e meaja ri Poeë Ala poea, ntongo bangke kodjo kapoeroe ndaja mPoeë Ala mopea-pea, sindara i Noho mampakoroka doenganja. Podo sa'e taoe ndapatoewoe ri doeanga setoe, wa'anja oejoe, molanto-lanto ri oeë.
- 21 Oeë wo'oe anoe mampatoewoe komi, ntanoka oeë mpoparioe, ntje'e totonja; banja paweso'i onoe ngkoro, paikanja pamperapita ri Poeë Ala raja lene, ntongo metingkeni ri
- 22 pembangoe i Isa i Masehi, anoe mepone ndeki Soeroega, motoenda ri mokana mPoeë Ala, mangkekeni wa'a mala'eka pai wa'a ngkoeasa mpengaja-ngaja.

4.

- 1 Tero'o ndaepemo i Masehi wa'a ngkapari ngkatoewoe ri koroa, da ndipakarosomo rajami mampepewoloka se'i: ane maparimo naepe ntaoe ri koronja, nalapasakamo dja'a,
- 2 mewali ri jabi ngkatoewoenja, ntongo toewoepa ri lino, bare'emo da naloeloe pepokono ndajanja, paikanja pepokono
- 3 mPoeë Ala. Ganamo kodjo pangaloeloemi owi wa'a ndjaja ntopolamo, toewoe taoe anoe bare'e nagori elo ndajanja pai dota ndajanja, mampakoro panginoenja, pangkoninja,
- 4 kabajangoenja pai wawai mpolamo anoe madja'a. Se'i-se'i napodjinkimo ntaoe se'e, kabare'enjamo ndipodjo menawoesaka ri likoe mawaoe setoe; ntje'e pai napamposari komi,
- 5 paikanja taoe se'e da ndaparesa i mPoeë, anoe da ronga mampatongawa joa pai denggo ntaoe toewoe pai taoe mate.
- 6 Ntje'e pai ndapampetoemboe wo'oe Noentoe ngkatoewoe ri taoe mate; maoe matemo koronja mampodjaja djaja ntolino, paikanja rajanja da toewoe mampodjaja djaja mPoeë Ala.
- 7 Mosoemo kapoesa doenia; aginja da ndipepewoloka,
- 8 ndipapenaa rajami, da ndipangkoto mekakai. Anoe ri wawonja, ndipombepotowe kodjo samba'a samba'a, maka towe
- 9 ndaja mangka'oewi sala maria. Ndipombepolinggona samba'a
- 10 samba'a, ne'e kangoeroe-ngoeroe. Ndipombetoedjoeka kaboeja ndaja, woengka-woengka taoe gori ngkaboeja ndaja mPoeë Ala ri si'a, ewa taoe anoe mangkekeni pombai mPoeë
- 11 Ala anoe mpengaja-ngaja. Anoe monoentoe, naponoentoe ewa mampetoemboe Noentoe mPoeë Ala. Anoe mangkadoedoengi joenoe, da napangkadoedoengi mampomaroso roso

- anoe oengka ri Poeë Ala, da tapaoende Poeë Ala ri wa'a ndjaja ngkatoewoeta, ri kasintoewoe ndajata pai Isa i Masehi, toempoe mpeawa pai karoso ngkatoewoe, bare'e re'e kapoesanja. Ami.
- 12 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ne'e ndipodjingki wa'a mpepa ngkatoewoemi, anoe mampere komi ewa apoe, ewa
 13 napere noe anoe bare'epa ndikita ndaja. Da ndipokawongko pampodjoejoemi pepa ngkatoewoe i Masehi, nakabangke wo'oe ngkawongko ndajami, mampokawongko katongawa
 14 mpeawa ngkatoewoea. Ane naposari ntaoe komi ri pangkenimi to'o i Masehi, da rodo rajami, maka ndapakarodo mPoeë
 15 Ala peawaa pai Inosaa ri rajami. Dja ne'e boi re'e ri komi anoe ndadjeani ri katopepepatenja, bara ri katopangangkannya, bara ri kataoemadja'anja, bara ri pampodotanja anoe
 16 joenoe. Anoe ndadjeani ri kaToMasehinja, ne'e da napokaea;
 17 Poeë Ala da naoende, pangkeninja to'o i Masehi. Maka djelamo ri kadjelanja da ndaparesamo rioenja taliwanoea ri poparenta mPoeë Ala. Ane ri kitamo pontepoe'oenja, ewa mbe'imo da kapoesanja, ane djelamo ri anoe mantadji
 18 Noentoe mPoeë Ala? Ane dja ilawoe ndapomajoa taoe majoa, mbe'i da tapangkita taoe masala pai taoe anoe bare'e manjomba ri Poeë Ala? Ewantje'emo taoe anoe mapari katoewoenja, oea ewantje'emo panto'o mPoeë Ala, da mantandje katoewoenja ri toempoe inosata anoe bare'e bali-bali rajaa, ntongo mampakajoa katoewoenja.

5.

- 1 Wa'a mpinatoea ri komi koepatoedjoeki, maka jakoe se'i kasipinatoeanja, koekita wa'a mpedjeani i Masehi, pai da re'e wo'oe tilakoe ri peawaa anoe da ndapatongawa; ntje'e
 2 pai koepanto'o: Ndikambimo bimba mPoeë Ala anoe ndiaraara, banja ewa taoe ndadanda, paikanja maboeja-boeja raja, gori mpepokono mPoeë Ala, banja ewa taoe mampepali
 3 rasi, paikanja ewa taoe mapoeroe raja, banja ewa taoe anoe masongka palilinja, paikanja ewa pandiri ri wa'a ngkasandajandaja. Ane mepatongawamo i Topongkambi bangke, da
 4 ndirata petondoni mpeawa anoe bare'e paja-paja. Ewantje'emo se'e komi anoe mangoera, da ndiaja wa'a mpinatoea. Poera-poera da mombetoedjoe kalaoeka ndaja samba'a ri

samba'a, maka ndatoembalaka mPoeë Ala taoe anoe mo-
 bangke-bangke; taoe anoe laoeke rajanja ndapokapoeroe.

6 Da ndipetoetoe, mangaepe pale mPoeë Ala anoe maroso,
 7 da ndapangkoto mawangoe komi ane ndato'o madago; wa'a
 ngkapari ndajami da ndipapaintjanika sira, maka ndapo-
 mawo komi.

8 Ne'e male rajami, ndipapenaa rajami. Iwalimoe i Madja'a
 melindja-lindja ewa singa anoe mengara, mampepali anoe
 9 da nakoto mangkoni. Da nditoembalaka, maroso-roso ri
 peaja ndajami; oea ndiintjani kapari ngkatoewoe ewa anoemi
 sangaja-ngaja maroempangi wo'oe wa'a ngkasangkompomi
 10 ri sambawo lino se'i. Poeë Ala toempoe ngkapoeroe ndaja,
 anoe mampeboo komi da mantima peawa ngkatoewoemi ri
 kasintoewoe ndajami pai i Masehi, da mampapoiwo, da
 mampakanoto, da mampakaroso, da mampakarodo rajami,
 ri kapoera ngkapari ndajami, anoe bare'e da masae.
 11 Sira toempoe ngkaroso, bare'e da re'e kapoesanja. Ami.

12 Dja ede soera se'i, anoe koepeki'oeki ri Silipanoe; si'a
 koeole-ole kasandaja-ndaja i mPoeë anoe ndaaja; koetoe-
 nggai da mampatoedjoeki komi pai da mampetoemboeka
 komi: kapoeroe ndaja mPoeë Ala, anoe ndikatoewoeka,
 13 ntje'e kapoeroe ndaja anoe montjo. Motabea ri komi wa'a
 ngkasandaja-ndaja i mPoeë anoe ri lipoe Babeli, pai anakoe
 i Marakoesi.

14 Ndipombeeki samba'a samba'a, petondoni ngkamawo
 ndajami. Dago ngkatoewoe ri wa'a ngkomi anoe sintoewoe
 raja pai i Masehi. Ami.

Soera i mPetoeroe anoe karadoea.

1.

- 1 Soera i nTjimo Petoeroe, taoe ndapokaoe i Isa i Masehi,
da soeroa ri wa'a ntaoe anoe mangarata peaja ndaja anoe
sawia-wia pai anoe mami, gori ngkajoa ndaja i mPoeëta Isa
- 2 i Masehi, anoe mangaosoe kita, kapoeroe ndaja pai karodo
ndaja da ndaranganika komi, ri paintjanimi Poeë Ala pai
Poeëta Isa.
- 3 Koeasa i mPoeë Isa mawaika kita poera-poera anoe
mampakaroso katoewoeta pai panjombata ri Poeë Ala, ri
paintjanita sira anoe mangalike rajata, mampatongawa pea-
- 4 waa pai kaliogoe ndajaa. Ntje'e pai ndapawaika kita podja-
ndjia anoe bangke mpodago banganinja, da ndipangkoto
mampodjoejoe pai sira katoewoea toewoe Poeë sindate, oea
ndipalaikamo kadja'a noe doenia, anoe mopoe'oe ri kadota
ndajata.
- 5 Ri ka'ewantje'enja da ndipakadojo rajami; ri peaja
ndajami da ndisoeaki kajoa ndaja, ri kajoa ndaja da ndi-
6 soeaki kanoto ndaja, ri kanoto ndaja da ndisoeaki kainti
ndaja, ri kainti ndaja da ndisoeaki kajoei ndaja, ri kajoei
7 ndaja da ndisoeaki panjomba ri Poeë Ala, ri panjomba ri
Poeë Ala da ndisoeaki mawo ri kasangkompoo, ndjairia da
8 ndipantjoeaki mawo ri kasitaoemi. Ane poera-poera setoe
laoe ri rajami, kakosae-sae kakoria-ria, bare'e da soa, bare'e
9 da ore paintjanimi Poeëta Isa i Masehi. Paikanja anoe bare'e
re'e ntjetoe, boeta si'a bare'e nakita meole, maka nakali-
10 nganimo kajali ntjalanja owi. Da ndipari-pari, ee wa'a
ngkasangkompokoe, mampakanoto kakominja taoe ndalike,
taoe ndapilisi; ane ewantje'e, bare'e da re'e katerompomi.
- 11 Ane ewantje'e, da ndawaika komi mpodago da mesoea ri
poparenta anoe bare'e re'e kapoesanja, poparenta mPoeëta
Isa i Masehi, anoe mangaosoe kita.

12 Intje'e pai naka bare'e koeowe-owe mampapaendoka
 komi poera-poera setoe, maoe ndiintjanimo, maoe bare'e
 13 ndilapasaka anoe ndipomontjo ri rajami. Ntongo toewoe-
 toewoepa jakoe ri korokoe anoe toe'amo se'i, majoa koeëpe
 14 mangalike rajami, maka manoto ri rajakoe bare'emo masae
 da ndatadjimo korokoe, maka ntje'e ndapapaintjanikamo
 15 jakoe i mPoeëta Isa i Masehi. Se'i wo'oe koepari-pari, da ndi-
 pangkotomo wo'oe maendo poera-poera setoe, ane matemo
 16 jakoe. Maka pampetoemboe mami ri komi koeasa i mPoeë
 Isa pai da kadjelaa moeni, banja bara kaloeloe laolita anoe
 dja napopowia ngkabongo, paikanja kakitamo ngkalio mami
 17 peawa ngkatoewoea. Maka sira ndalantimo pai ndabangkeimo
 mPapaa Poeë Ala, ndapompaoeka i mPoeë anoe toempoe
 ngkoeasa pai toempoe mpeawa, ewase'i panto'oa: Se'i anakoe
 18 anoe koepotowe, anoe koepomawo. Ngangaa se'e ma'i
 oengka ri Soeroega kadongemo ngkalio mami, ntongo kami
 19 joenoea ri boejoe pampapeawa sira. Ntje'e mampakaroso
 wo'oe noentoe noe wa'a nabi; ne'e ndiowe-owe maloeloe
 ntje'e, ewa silo mareka ri wengi, rantani mosoemo reme, ri
 20 pebete ntowea ndeme ri rajami. Pagonja se'i da ndipaintjani:
 noentoe noe wa'a nabi anoe ri Soera mPoeë Ala ne'e ndipe-
 21 palika posokinja gori mpepokono ndajami. Maka banja pepo-
 kono ndaja ntaoe anoe mampare'e noentoe noe nabi, sangaja-
 ngaja Inosa mPoeë Ala mampare'e ri raja ntaoe, pai naka-
 sowa ri nganganja, gori mpepokono mPoeë Ala.

2.

1 Paikanja re'e owi nabi kambamba-mbamba ri ojo ntaoe,
 ewa da re'e wo'oe goeroe kambamba-mbamba ri ojomi. Taoe
 se'e da mantjoearaka patoedjoe kambamba-mbamba, anoe
 malingoeni raja ntaoe. Taoe se'e mantalikoesi i Poeë anoe
 2 mangaosoe sisi'a; sangaja-ngaja nadadoe katetadjinja. Maria
 taoe da maloeloe djaja ntaoe se'e anoe masala, kobelaanja
 3 djaja ngkatoewoe anoe montjo da ndaposari. Nakeni ngka-
 dota ndajanja, da nalego-lego komi, maka lo'e taoe se'e
 manta'a mbamba. Hoekoe ntaoe se'e lawinja manotomo,
 4 kanawoenja da rongga tongawa. Sako wa'a mala'eka anoe
 masala poea bare'e ndapokapoeroe mPoeë Ala, paikanja
 ndatadji ri wajaoe, ndakaboe mbani anoe makoemba, naka-

- 5 laemo da mampopea hoekoenja. Bare'e wo'oe ndapokapoe-
 roe mPoeë Ala taoe toewoe poea, paikanja wa'a ntaoe madja'a
 ndapasamboi noe oeë, wa'anja anoe ndapokapoeroe, siri Noho,
 6 taoe topopatoedjoe anoe majoa, taoe se'e oeajoe. Lipoe nTo
 Sodomomo pai To Goemora ndageromo mPoeë Ala, ndapape-
 walimo awoe, ndadikamo pandiri anoe da napokaeka ntaoe
 7 madja'a ri poerinja. Wa'anja i Lo'oti ndapokapoeroe, taoe
 majoa, anoe manee rajanja mangkita wa'a ngkadja'a ntaoe
 8 wongo setoe. Maka taoe majoa setoe, toewoe ri lipoe ntaoe
 se'e ewa ndadjea-djeani naepe sandeme sandeme mangkita-
 ngkita pai madonge-donge wa'a ngkadja'a ntaoe se'e anoe
 9 melioe gaga. Ndaintjani i mPoeë mampokapoeroe taoe majoa
 anoe nakelo-kelo i Madja'a, paikanja taoe madja'a ndadikaka
 10 hoekoe ri eo mpaga'a taoe majoa pai taoe modenggo. Pagonja
 da ndahoekoe taoe anoe na'oamo malomboesi rajanja, pai
 napaloeloe wa'a ndjaja ngkoro pai napamposari poera-poera
 anoe toewoe ri wawonja. Meroeoe kakodjenja pai pampoko-
 nonja koronja, pai naka bare'e maeka rajanja da mamposari
 11 poera-poera anoe toewoe sindate, tero'o wa'a mala'eka anoe
 ri wawo ntaoe se'e karosonja pai pangkotonja, bare'e nataha
 mamposari anoe sindate katoewoenja ri soeara mPoeë Ala.
 12 Taoe anoe ewaintje'e dja ewa pinatoewoe tengo katoewoenja
 anoe lawinja podo pesoko-sokonja pai pepepatenja naintjani.
 Anoe bare'e naintjani, ntje'e naposari; panawoesakanja joe-
 13 noenja da napomanawoe ngkalionja; wa'a mpodenggonja da
 mampare'eka taoe se'e saro mpodenggonja. Napokono kodjo
 ntaoe se'e mampaperoeoe pangkoninja pai panginoenja woe-
 ngkaeo; taoe anoe ndapokarika pai ndapomaea, anoe maloe-
 mpa'i ada toemoro ane mangkoni sangkani-ngkani pai komi
 14 ri posoesanja. Podo we'a anoe be toemoro napepeole, bare'e
 naowe-owe masala matanja meole-ole; taoe anoe bare'e manoto
 rajanja nakelo-kelo; raja ntaoe se'e lo'e mampodaraja anoe
 15 joenoe, sangaja-ngaja da naroempa mpoeloro. Djaja majoa
 napalaika, pai naka tetadji ntaoe se'e; naloeloemo djaja i
 Bila ana i Beori, anoe mampomawo saro mpowia anoe mo-
 16 denggo. Paikanja naratamo patoedjoe ri podenggonja se'e;
 maka pinatoewoe anoe bobo woengkaeo mompaoe-mpaoe
 17 ewa taoe pai napampetangani katengo i nabi. Taoe se'e mata
 oeë anoe oti oeënja, limoe anoe nawoei-woei ngojoe; wengi
 18 anoe jontō ngkawoeri, ntje'e da kare'enja. Maria paoenja

anoe meroeoe pai bare'e kobangani, maria djajanja manga-
 loeloe pepokono ndajanja anoe bare'e toemoro, ntje'e nake-
 loka taoe anoe nepa naowe mojoenoe-joenoe pai taoe anoe
 19 bare'e toemoro katoewoenja. Nato'oka taoe, da nawawanaka
 si'a ri katoewoe toewoe poeë, ntanoka sisi'amo se'e toewoe
 watoea mpodenggo ndajanja, maka taoe anoe nanangi noe
 20 bara noendjaa-ndjaa, ntje'e watoea katoewoenja. Maka taoe
 anoe nepa pampalaikanja wa'a mpongkelo noe doenia, oea
 naintjanimo Poeëta pai Topontjampo salata Isa i Masehi, ane
 ndawalingkelo pai panangi moeni, da madja'a katoewoenja
 21 ri poerinja, nggodi kadja'anja anoe rioenja. Toearapa taoe
 setoe bare'epa naintjani djaja majoa rioenja, dja ne'e da
 naintjani rioenja djaja anoe montjo, nepa natalikoesi wa'a
 ntjongka majoa, anoe napapaintjanika taoe se'e rioenja.
 22 Mewali ri taoe se'e anoe montjo ndato'o ri paoe mporapa se'i:
 Nakoni moeni noe asoe anoe naloea, wawoe anoe nepa nda-
 rioe ndjo'oe metomba moeni.

3.

- 1 Se'i, wa'a ngkasangkompokoe, karoeangkaninjamo koepa-
- 2 katoeka komi soera, da koepalike rajami, da napenaa ndajami,
 maendo-endo noentoe anoe nasowanaka noe wa'a nabi anoe
 majoa owi, pai songka mPoeëta pai Topontjampo salata,
 anoe napetoemboeka komi noe wa'a ntjoero i mPoeë Isa.
- 3 Da ndipaintjanimo rioenja, ane djelamo ri kadjelanja, da
- 4 ma'i taoe topopasinggiri, taoe anoe podo pepokono ndajanja
 naloeloe, anoe ewase'i pesinggirinja: Impiamo da kadjelaa
 moeni, anoe ndadjandji? Maka oengka ri kapate noe wa'a
 ngkaita, poera-poera dja gori-gorinja ewa ri pontepoe'oe
- 5 mpewali noe lino. Taoe anoe ewantje'e pompaoenja, bare'e
 narata ndaja, jangi pai lino se'i lawinja ndapapewali noe
 Noentoe mPoeë Ala, oeë ndapampapewali, ri oeëmo peoe-
- 6 mbanja. Oeë setoe wo'oe anoe masamboi lino poea, pai
- 7 nakalodongi. Paikanja jangi pai lino anoe wawase'i ndadikamo
 noe Noentoe i mPoeë da nagero noe apoe, rantani djelamo
 ri eo mpaga'a taoe majoa pai taoe modenggo; ndjairiamo da
 kanawoe ntaoe madja'a.
- 8 Se'i sangaja ne'e boi bare'e ndiintjani, ee wa'a ngkasa-
 ngkompo: ri Poeë Ala sandeme ewa santjowoe nta'oe,

- 9 santjowoe nta'oe ewa sandeme. Bare'e melewa i Poeë ri podjandjia, maoe nato'o ntaoe sa'e melewa. Dja kapoeroe ndajaa ri komi ndapatongawa, oea bare'e ndapokono sa'e taoe da tetadji, pepokonoa taoe poera-poera da rata ri kateba-
- 10 lisaka ndajanja. Maka eo i mPoeë ewa topangangka da kama'inja; ndjairia da paja-paja ngkandoeoe-ndoeoe, poera-poera anoe ri jangi da nakoni noe apoe, lino pai anoe ri wawonja da napakagonoe noe apoe setoe, wa'a mpowia ntaoe da tongawa
- 11 ka'ewambe'inja. Ane da magonoe poera-poera setoe, kamontjonja da ndipari-pari mampatongawa kalino ndajami pai
- 12 panjombami ri Poeë Ala, mampomata-mata pai mampomawo da kadjela noe eo i mPoeë, ane ndjairia jangi da nakoni noe apoe pai poera-poera anoe ri jangi da omba, da magonoe.
- 13 Dja kita se'i mampopea jangi anoe dawo'oe pai lino anoe dawo'oe, gori noe djandjia, ndjairia da kare'e ntaoe majoa.
- 14 Oea intje'emo ndipopea, ee wa'a ngkasangkompokoe, da ndipari-pari, boi da re'e ndarata i mPoeë ri komi anoe da ndaposari pai anoe da ndapomadja'a; rajami da nakarodo.
- 15 Kaboeja ndaja mPoeëta mantengkoeraka eoa, ntje'e ndito'o kapoeroe ndajaa, ewa anoe ndato'oka komi noe kasangkompota anoe tapomawo i Paeloe, gori ngkanoto ndajanja anoe
- 16 ndawaika si'a i mPoeë. Maka ri wa'a ntjoeranja intje'emo se'e nato'o-to'o. Sa'e anoe nato'o ri soeranja bare'e rongatarata ndaja; ntje'e najoro-joro ntaoe anoe tengo, anoe bare'e magoeroe; sako soera ntaninja najoro-joro; ntje'e da mewali kanawoenja.
- 17 Dja komi, wa'a ngkasangkompokoe, oea lawinja ndi-intjanimo, ndipakadagomo, boi da nano'o noe mbamba ntaoe
- 18 modenggo pai da tetadji kanoto ndajami ngkaliomi. Pagonja da naka teranga-rangani ri komi kapoeroe ndaja mPoeëta pai Topontjampo salata Isa i Masehi pai paintjanimi sira.
- Sira toempoe mpeawa se'i-se'i, narataka eo anoe bare'e da re'e kapoesanja. Ami.

Soera i Johane anoe ka'isa.

1.

- 1 Anoe lawinja re'emo oengka ri pontepoe'oenja, anoe
kadongemo, anoe nakita noe mata mami, anoe kapewoelemo,
2 anoe nadjama mpale mami, anoe tepakoro Noentoe ngka-
toewoe, ntje'e kapetoemboeka komi. Maka poe'oe ngkatoewoe
mepatongawamo, kakitamo, kapetoemboe, kapapaintjanika
3 komi katoewoe anoe bare'e poesa, anoe lawinja ri Papa
kare'enja, nepa mepatongawa ri kita. Anoe kakitamo pai
kadongemo ntano, ntje'e kapetoemboeka komi, da nakare'e
mposintoewoe ndajata. Posintoewoe ndajata se'e, ntje'e
kasintoewoe ndaja pai i Papa pai Anaa Isa i Masehi.
4 Intje'e kato'o ri soera se'i, da nakaliogoe ngkawongko
ndajata.
- 5 Se'i noentoe anoe kadongemo ri Poeë Isa, nepa kawali-
mpetoemboeka komi: Poeë Ala reme kare'ea, anoe bare'e
6 laoe kawenginja, maoe sakodi. Ane tato'o: sintoewoe raja-
ta pai sira, paikanja toewoe taoe mawengi kita, sangaja-
ngaja taoe kambamba-mbamba kita, bare'e montjo kita.
7 Ane toewoe taoe mareme kita, ewa Poeë Ala toewoe mareme,
da re'e posintoewoe ndajata; rajata da napakalino noe daa
i Isa Anaa, wa'a ntjalata da majali. Ane tato'o: Bare'e re'e
salata, talego rajata, bare'e re'e anoe montjo ri rajata. Ane
tapangakoe salata, sira bare'e bali-bali kajoa ndajaa da
mampakapaja salata, da mampakalino rajata, nakajali
ntjalata poera-poera. Ane tato'o: Bare'e re'e salata tapowia,
tapetimbamba Poeë Ala, bare'e tepomoeja Noentoea ri rajata.

2.

- 1 Pai koepanto'o ntje'e, anakoe, nakane'e masala komi.
Pai ane re'e anoe masala, re'e anoe manoentoe anoeta ri
2 soera i mPapa, Isa i Masehi i Majoa. Siramo se'i Topontjo-

mpo salata, pai banja podo salata ndasompomo, sala ntolino
 3 poera-poera. Se'i anoe mampakanoto ri rajata, paintjanita
 4 Poeë Isa: pamporewoeta songkaa. Taoe anoe manto'o:
 Koeintjanimo sira, paikanja bare'e naporewoe songkaa,
 5 ntje'e kambamba-mbamba, bare'e majoa rajanja. Anoe
 mamporewoe Noentoea, intje'e mampakaliogoe mpodago towe
 ndaja ri Poeë Ala. Ntje'e pai tapaintjani kasintoewoe nda-
 6 jata pai Poeë Isa. Anoe manto'o rajanja sintoewoe pai
 Poeë Isa, joanja da sawia-wia powianja pai powiaa.

7 Banja bara patoedjoe dawo'oe anoe koeto'oka komi,
 ee anakoe, patoedjoe masae koeto'o, anoe lawinja ndidongemo
 oengka ipoea; patoedjoe masae se'e ntje'e Noentoe anoe
 8 ndidongemo. Paikanja maoe ewaintje'e, koeto'oka komi
 patoedjoe dawo'oe, anoe montjo ri Poeë Isa pai montjo ri
 komi: Wengi da pajamo, mebetemo reme anoe montjo.
 9 Anoe manto'o marememo rajanja, paikanja bare'e napodjo
 mampotowe kasangkomponja, ntongo mawengipa rajanja
 10 wawase'i. Anoe mampotowe kasangkomponja, madoedoe
 mareme rajanja, bare'e da re'e ri rajanja anoe da napotosoebe.
 11 Paikanja anoe bare'e mampotowe kasangkomponja, mawengi
 rajanja, mawengi djaja ngkatoewoenja, bare'e nakita peli-
 ndjanja, maka wengi mampakaboeta matanja.

12 Komi anakoe, koepompaoeka, maka salami majalimo,
 13 ndasompo i nTopontjompompo sala. Komi wa'a mpapa, koe-
 pompaoeka, maka ndiintjanimo sira, anoe lawi re'e oengka
 ri pontepoe'oenja. Komi wa'a ngalitaoe, koepompaoeka,
 maka ndinangimo i Madja'a. Ri komi kadjela mpaoekoe,
 14 wa'a anakoe, maka ndiintjanimo i Papa. Ri komi kadjela
 mpaoekoe, wa'a mpapa, maka ndiintjanimo sira, anoe lawi
 re'emo oengka ri pontepoe'oenja. Ri komi kadjela mpaoekoe,
 wa'a ngalitaoe, maka maroso rajami, ndiparindajamo
 15 Noentoe mPoeë Ala, ndinangimo i Madja'a. Ne'e ndipomawo
 doenia, bara anoe ri doenia kare'enja. Taoe anoe mampo-
 mawo doenia bare'e tepomoeja ri rajanja towe ndaja ri Papa.
 16 Maka poera-poera anoe ri doenia kare'enja, anoe napepali
 ngkorota, anoe napepali noe matata, pobangke-bangke
 ngkatoewoe, ntje'e banja oengka ri Papa, ntje'e oengka ri
 17 doenia. Pai doenia da paja pai anoe ndapomawo ri doenia,
 dja taoe anoe maloeloe songka mPoeë Ala, ntje'e mampo-
 toempoe katoewoe anoe bare'e poesa.

- 18 Wa'a anakoe, mosoemo da kapoesanja. Ewa anoe ndi-
dongemo: Iwali i mPoeë Isa da ma'i; maka se'i-se'i mariamo
iwali i mPoeë Isa meokomo. Ntje'e pai tapaintjani mosoemo
19 da kapoesanja. Taoe se'e ri ojota peokonja, paikanja joanja
banja taoe kita sisi'a. Maka ane taoe kita kodjo taoe se'e,
bare'e da napalaika kita. Paikanja taoe se'e mampatongawa
20 kabanjanja taoe poera-poera taoe kita katoewoenja. Pai
komi ndalanti i Malino, komi re'e peintjanimi.
- 21 Pa'oekikoe soera ri komi, banja oea bare'e ndiintjani
anoe montjo, paikanja oea ndiintjanimo pai oea bare'e da
22 re'e mbamba mebeta ri anoe montjo. Isema taoe kambamba-
mbamba, ane banja taoe anoe masapoe kaiPoeëIsanja i
Masehi? Si'amo iwali i mPoeë Isa, anoe mantadji i Papa pai
23 Anaa. Anoe mantadji Ana mPoeë Ala, bare'e wo'oe narata
Poeë Ala; anoe metingkeni ri Ana mPoeë Ala, narata
24 wo'oe Poeë Ala. Ane komi, anoe ndidongemo oengka ri
pontepoe'oenja, intje'e da nakarodo ri rajami. Ane rodo
ri rajami anoe ndidongemo oengka ri pontepoe'oenja,
sangaja-ngaja da rodo rajami ri Papa pai Anaa. Pai
25 se'imo podjandji anoe ndadjandjika kita: katoewoe anoe
bare'e poesa.
- 26 Se'i koeto'oka komi, mantoedjoe taoe anoe da mali-
ngoeni rajami. Ane komi, lanti anoe ndalantika komi, intje'e
lawinja lantimi, maoe bare'e re'e anoe mampagoeroe komi.
Paikanja pangalantia komi, intje'e pampagoeroea komi
maria ngaja, pai intje'e montjo, banja mbamba. Da ndi-
karoo-roo ri sira, ewa anoe ndapagoeroeka komi.
- 28 Ewaintje'emo, wa'a anakoe, ndikaroo-roo ri Poeë Isa,
nakaloga ndajata, ane mepatongawamo sira, boi meoe-
ranaka ri soearaa, nakeni ngkaea matata, ane djelamo moeni
29 sira. Ane ndiintjani kajoa ndajaa, da ndipaintjani wo'oe
taoe poera-poera anoe mampowia anoe majoa, ri sira poe'oe
ngkatoewoenja.

3.

- 1 Ndipeolemo kabangke ntowe ndaja i mPapa ri kita,
kita se'i ndato'o ana mPoeë Ala, ewantje'emo katoewoeta.
Kabare'enja naintjani noe doenia sira, pai naka bare'e
2 wo'oe naintjani kita. Se'i-se'i, wa'a ngkasangkompokoe,
toewoe ana mPoeë Ala kita, pai bare'epa ndapatongawa

ewaimbe'i da katoewoeta raneonja. Paikanja taintjani ane mepatongawamo sira, kita da mewali sawia-wia pai sira,
 3 maka da takita sira gori ngkare'ea. Pai taoe poera-poera anoe mampomata-mata sira, ntje'e mampakalino rajanja ewa sira malino rajaa.

4 Taoe poera-poera anoe mampowia anoe madja'a, n-
 posari songka mPoeë Ala, maka pampowiata anoe madja'a
 5 ntje'e pamposarita songka i mPoeë. Manoto ri rajami Poeë
 Isa mepatongawa da mangajali sala ntaoe; salaa ngkalioa
 6 bare'e re'e. Taoe anoe ri sira karodonja, bare'e napowia anoe
 madja'a; taoe mampowia anoe madja'a, bare'e re'e pangki-
 7 tanja sira, bare'e re'e paintjaninja sira. Anakoe, ne'e ndi-
 podjo da nalingoeni ntaoe; taoe anoe majoa powianja, majoa
 8 si'a, ewa sira majoa rajaa. Anoe madja'a powianja, joenoe i
 Madja'a si'a, maka lawinja madja'a powia i Madja'a. Intje'e
 pai ndapepapamara Ana mPoeë Ala, da magero powia i
 9 Madja'a. Taoe anoe ri Poeë Ala poe'oe ngkatoewoenja, bare'e
 napowia anoe madja'a, maka poe'oe ngkatoewoenja se'e
 bare'e majali ri rajanja, pai bare'e nakoto mampowia anoe
 10 madja'a, maka ri Poeë Ala poe'oe ngkatoewoenja. Se'i
 mampakatongawa ana i mPoeë Ala, pai ana i Madja'a: taoe
 anoe bare'e mampowia anoe majoa, banja ana mPoeë Ala
 si'a, ewantje'emo se'e taoe anoe bare'e mampomawo ka-
 11 sangkomponja. Maka se'i noentoe anoe ndidongemo oengka
 12 ipoea: kita da mombepotowe samba'a samba'a. Banja ewa
 i Kai, ntje'e joenoe i Madja'a; toea'inja napepate. Noendjaa
 poe'oenja pai napampepate? Powianja madja'a, powia
 ntoea'inja madago.

13 Ane bare'e napokono noe doenia komi, ee kasangko-
 14 mpokoe, ne'e ndipodjingki. Taintjanimo ngkaliota, kita se'i
 oengka ri kapate melimbamo ri katoewoe, maka kasangko-
 mpota tapotowe. Anoe bare'e re'e towe ndajanja, ri kapatemo
 15 karoo-roonja. Anoe bare'e mampodjo kasangkomponja,
 ntje'e taoe topepepate pai ndiintjani, anoe topepepate, bare'e
 16 laoe ri rajanja katoewoe anoe bare'e poesa. Se'i pai ta-
 paintjani towe ndaja, sira mawai inosaa, pampotowea kita,
 sangaja-ngaja kita da mawai inosata pampotoweta kasangko-
 17 mpota. Taoe anoe re'e anoe nakatoewoeka, ane nakita
 kasangkomponja maoro, paikanja napakaboeta rajanja,
 ewambe'i da kare'e ntowe ndaja ri Poeë Ala lai rajanja?

18 Anakoe, ne'e podo ri paoe, ne'e podo ri nganga da
nakatongawa ntowe ndajata, paikanja ri powiata, ri kamo-
19 ntjonja. Ntje'e da mampakanoto ri rajata, kakitanja taoe
anoe montjo poe'oe ngkatoewoeta, ntje'e wo'oe mampakalene
20 rajata ri soeara mPoeë Ala. Maka ane re'e paoe ndajata ma-
mpetisala kita, peintjani mPoeë Ala maroeoe peintjani ndaja-
21 ta, maka sira maintjani poera-poera. Ee wa'a ngkasangkompokoe,
ane bare'e napetisala ndajata kita, da maloga rajata
22 ri soeara mPoeë Ala; anoe taperapi, ntje'e da ndawaika kita,
maka songkaa taparindaja, pai anoe ndapokono, ntje'e tapo-
23 wia. Pai se'i songkaa: da taaja to'o noe Anaa Isa i Masehi,
da tapombepotowe samba'a samba'a, gori ntjongkaa ri kita.
24 Taoe anoe mamparindaja songkaa, ntje'e rodo ri Poeë Isa,
Poeë Isa rodo ri si'a. Pai se'i mampakanoto rajata kasiranja
rodo ri kita: pampotoempoeta Inosaa anoe ndawaika kita.

4.

- 1 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ne'e ndiaja toentoe ndaja
ntaoe poera-poera, paikanja ndiparesamo toentoe ndaja
ntaoe, bara oengka ri Poeë Ala, bara banja, maka maria
nabi kambamba-mbamba melindja-lindjamo ri ojo ntolino.
- 2 Se'imo anoe da ndipaintjanika noentoe noe Inosa mPoeë
Ala: toentoe ndaja ntaoe anoe mampetoemboe: Poeë Isamo
3 i Masehi anoe mewali taoe, ntje'e oengka ri Poeë Ala; toentoe
ndaja anoe banja ewaintje'e pampetoemboenja i Poeë Isa,
banja oengka ri Poeë Ala, paikanja ntje'emo toentoe ndaja
noe iwali i Masehi, anoe ndidongemo da kadjelanja, anoe
laoemo ri doenia wawase'i.
- 4 Komi, anakoe, oengka ri Poeë Ala, pai ndinangimo taoe
se'e, maka anoe monoentoe ri rajami, ntje'e menangi ri anoe
5 monoentoe ri raja doenia. Taoe se'e oengka ri doenia, noe-
ntoenja wo'oe oengka ri doenia, ntje'e pai napampedongeka
6 noe doenia. Kita se'i oengka ri Poeë Ala; anoe maintjani
Poeë Ala, ntje'e mampedongeka noentoeta; anoe banja
oengka ri Poeë Ala, bare'e napedongeka noentoeta. Ntje'e pai
tapaintjani toentoe ndaja anoe montjo pai toentoe ndaja
7 kambamba-mbamba. Ee kasangkompokoe, da tamombe-
potowe, maka towe ndaja oengka ri Poeë Ala pebetenja;
taoe anoe motowe, si'a oengka ri Poeë Ala, si'a maintjani

8 Poeë Ala. Anoe bare'e re'e towe ndajanja, bare'e naintjani
 9 Poeë Ala, maka Poeë Ala poe'oe ntowe ndaja. Se'i pampa-
 tongawa mPoeë Ala towe ndajaa ri kita: pampokaoe mPoeë
 Ala Anaa samba'a-mba'a rata ri lino, da taparata katoewoeta
 10 ri sira. Se'i kamara ntowe ndaja, banja pampotoweta Poeë
 Ala, paikanja pampotowe mPoeë Ala kita pai pampokaoea
 Anaa, da ndapewali panjomba anoe mampakapaja salata.
 11 Ee kasangkompokoe, ane ewaintje'e towe ndaja mPoeë Ala
 ri kita, sangaja-ngaja kita wo'oe da mombepotowe. Bare'e
 re'e taoe anoe mangkita Poeë Ala; ane mombepotowe kita,
 Poeë Ala da rodo ri rajata, towe ndajaa da maliogoe
 13 ri rajata. Se'i anoe mampatongawa ri kita karodota ri sira
 14 pai karodoa ri kita: Inosaa ndatilaka kita. Pai takitamo pai
 tapampetoemboe ka'iPapanja mampokaoe Anaa da maosoe
 15 toline. Mewali, anoe mampetoemboe ka'iIsanja Ana i mPoeë
 Ala, ri si'a karodo mPoeë Ala, si'a rodo ri Poeë Ala. Pai
 16 kita se'i tarata ndajamo pai taajamo towe ndaja mPoeë Ala
 ri kita.

Poeë Ala poe'oe ntowe ndaja; taoe anoe rodo towe nda-
 17 janja, si'a rodo ri Poeë Ala, Poeë Ala rodo ri si'a. Se'i anoe
 mampakaliogoemo towe ndaja ri kita, katoewoeta ri wawo
 lino se'i ewa katoewoe i mPoeë Isa, da nakaloga ndajata ri
 18 eo mpoga'a taoe majoa pai taoe modenggo. Eka ndaja
 bare'e re'e ri towe ndaja; towe ndaja anoe maliogoe mantoe-
 mbalaka eka ndaja. Maka eka ndaja mampakanee raja;
 19 anoe maeka, bare'e maliogoe towe ndajanja. Kita se'i pai
 nakare'e ntowe ndajata: sira anoe mampotowe kita rioenja.
 20 Taoe manto'o: Koepotowe Poeë Ala, pai se'i bare'e napodjo
 kasangkomponja, kambamba-mbamba si'a. Maka ane bare'e
 napotowe kasangkomponja anoe nakita, bare'e nakoto
 21 mampotowe Poeë Ala anoe bare'e nakita. Pai se'i songka
 anoe tarata oengka ri Poeë Ala: Anoe mampotowe sira, da
 napampotowe wo'oe kasangkomponja.

5.

1 Taoe poera-poera anoe maaja ka'iIsanja i Masehi, intje'e
 ri Poeë Ala poe'oe ngkatoewoenja. Pai anoe mampotowe
 poe'oe ngkatoewoe, napotowe wo'oe taoe anoe ri sira poe'oe
 2 ngkatoewoenja. Manoto ri rajata pampotoweta wa'a ana

- mPoeë Ala, ane tapotowe Poeë Ala pai ane taporewoe
3 songkaa. Make se'i pampotoweta Poeë Ala, pamporewoeta
4 songkaa; pai bare'e manee songkaa, maka poera-poera anoe
ri Poeë Ala poe'oe ngkatoewoenja, ntje'e manganangi doenia.
Peaja ndajata, ntje'emo karoso anoe manganangi doenia
5 Isema ntano anoe manganangi doenia, ane banja taoe
6 anoe maaja ka'iIsanja Ana mPoeë Ala? Isa i Masehimo
se'e anoe djela, mangkeni oeë pai daa, banja podo mangkeni
oeë, paikanja mangkeni oeë pai daa, pai se'i Inosa mPoeë
7 Ala anoe mampomontjo, oea Inosaa se'e anoe montjo. Maka
anoe tatogomo se'i sabinja ri raja nTjoeroega: i Papa, pai
Noentoe i mPapa, pai Inosaa; anoe tatogo se'e samba'a-mba'a
8 katoewoenja. Tatogomo wo'oe sabinja ri wawo lino: Inosa
i mPoeë pai oeë pai daa; anoe tatogo se'e sawia-wia posa-
9 binja. Maoe taaja posabi ntaoe, sangaja-ngaja posabi mPoeë
Ala ri wawonja, pai posabi se'i posabi mPoeë Ala, maka
10 ndasabi kamontjo noe Anaa. Anoe maaja Ana mPoeë Ala,
rajanjamo se'e sabinja. Anoe bare'e maaja Poeë Ala, nape-
timbambamo Poeë Ala, maka posabia mamposabi Anaa
11 bare'e naaja. Se'i posabia: Katoewoe anoe bare'e poesa
ndawaika mPoeë Ala kita, pai katoewoe setoe ri Anaa kare-
12 'enja. Anoe naratamo Ana mPoeë Ala, naratamo katoewoe;
anoe bare'e narata Ana mPoeë Ala, bare'e narata katoewoe.
13 Poera-poera se'e koeto'okamo komi, oea ndiajamo to'o
noe Ana mPoeë Ala, nakanoto ri rajami pampotoempoemi
katoewoe anoe bare'e poesa, pai nakainti mpangkekenimi
14 to'o noe Ana mPoeë Ala. Pai se'i poe'oe ngkaloga ndajata
ri soeara mPoeë Ala, ane re'e taperapi anoe sitoedjoe pai
15 rajaa, da ndapedongeka pekakaita. Pai ane taintjani pa-
mpedongekaa kita pamperapita bara noendjaa-ndjaa, ta-
intjanimo wo'oe pangaratata anoe taperapimo ri sira.
16 Ane re'e taoe mangkita kasangkomponja mampowia
anoe madja'a, anoe bare'e da ndapepateka, da napampe-
rapika kasangkomponja se'e da katoewoenja ri Poeë Ala,
sangaja-ngaja da ndawai, ntanoka ane bare'e napontjoe-
roeka mate. Re'e sala anoe tapontjoeroeka mate; banja
17 ntje'e koeto'o da ndapekakaika. Poera-poera anoe bare'e
majoa, ntje'e madja'a, paikanja re'e dja'a anoe bare'e
18 mangkeni kapate. Taintjani, taoe anoe oengka ri Poeë Ala
poe'oe ngkatoewoenja, bare'e napowia anoe madja'a; anoe

ri Poeë Ala poe'oe ngkatoewoenja, ntje'e metingkeni ri sira,
19 bare'e da nadjama i Madja'a. Taintjanimo kita se'i poe'oe
ngkatoewoeta ri Poeë Ala, tero'o doenia nakekeni i Madja'a.
20 Taintjanimo wo'oe Ana mPoeë Ala djelamo pai ndapakanomoto
rajata da tapaintjani i Poeë anoe montjo. Ri Poeë
anoe montjo se'e kare'e ngkatoewoeta, ri Anaa Isa i Masehi.
Siramo Poeë Ala anoe montjo, ntje'emo katoewoe anoe
21 bare'e poesa. Ee wa'a anakoe, ne'e ndipodjo wa'a lamo.
Ami.

Soera i Johane anoe karadoea.

- 1 Se'i soera i mpinatoea ri we'a anoe kasandaja-ndaja i
mPoeë pai wa'a ananja anoe koepomawo kodjo, pai banja
2 podo jakoe, paikanja wa'a ntaoe anoe montjo. Pai kapa-
mpomawo siko, maka tapomawo Noentoe montjo, anoe
tepomoeja ri rajata pai bare'e da majali-jali, bara impia-
3 mpia. Da ndapakaboeja mPoeë Ala Papata rajaa ri kita, da
ndapokapoeroe kita, da ndapakarodo rajata, pai Isa i Masehi
Ana i mPoeë Ala, takatoewoe taoe majoa pai mapoeroe ntaoe.
4 Mawongko kodjo rajakoe mangkita anamoe sa'e toewoe
taoe majoa, gori ntjongka anoe ndawaika kita i mPapa.
5 Pai se'i koeperapi ri siko, banja bara manto'oka siko songka
dawo'oe, paikanja songka anoe lawinja taratamo: ne'e taowe-
6 owe mombepotowe. Se'imo towe ndaja, paloeloeta songkaa; se-
'imo songkaa, ewa anoe lawinja ndidongemo, da ndikatoewoe
7 taoe mapoeroe ntaoe. Maka mariamo goeroe kambamba-
mbamba meokomo ri ojo ntolino, anoe masapoe katoewoe i
Isa i Masehi, toewoemo taoe mokoro. Taoe anoe ewantje'e,
si'amo taoe kambamba-mbamba pai iwali i mPoeë Isa.
8 Da ndiolo-elemo koromi, boi tetadji ri komi jowe mpote-
9 tala mami, ndipari-pari da ndiparata silinja gana-gana. Poera-
poera taoe anoe malioenaka Noentoe i Masehi, pai bare'e
nakekeni, bare'e narata Poeë Ala; anoe mangkekeni Noentoea,
10 naratamo i Papa pai Anaa. Ane re'e taoe djela ri komi, pai
bare'e nakeni Noentoe i mPoeë se'e, ne'e ndipolinggona, ne'e
11 ndikoho, maka anoe mangkoho taoe setoe, sangaia-ngaja
napodjoejoe powianja anoe madja'a.
12 Mariapa anoe da koeto'oka komi, paikanja ne'emo da
koeto'o ntinta ri karatasa; koepomata-mata da ma'i mesidoë
ri komi, pai mompaoe-mpaoe pai komi, nakawongko mpodago
ndajata.
13 Ana ngkasangkompo we'amoe, kasandaja-ndaja i mPoeë,
motabea ri komi. Ami.

Soera i Johane anoe katatogo.

- 1 Se'i soera i mpinatoea ri Gaioe anoe koepomawo, anoe koepotowe kodjo.
- 2 Ee kasangkompokoe, anoe koepekakaika siko, nakadago mpodago ngkatoewoemoe, nakadonde ngkoromoe, ewa kadago ngkatoewoe ndajamoe. Maka ma'ai kawongko ndajakoe madonge anoe ma'i napetoemboe ngkasangkompota sa'e, kasikonja taoe majoa raja, anoe toewoe ri kajoa ndaja.
- 3 Anoe koepokawongko mpodago, ntje'e madonge wa'a anakoe toewoe ri kajoa ndaja. Majoa rajamoe ee anakoe, mantoedjoe kaboeja ndajamoe ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë,
- 4 maoe taoe anoe bare'e noeintjani. Taoe se'e mampetoemboe wa'a ngkaboeja ndajamoe ri tongo ngkasandaja-ndaja i mPoeë. Majoa siko ane noepapoiwo taoe se'e, masili kaboeja ndaja i mPoeë. Maka napalaika ntaoe se'e kare'enja, da mampetoemboe to'o i mPoeë, bare'e napodjo da nasaro ntopolamo. Mewali, tilata kita se'i da mampokapoeroe taoe anoe ewaintje'e, nakare'e wo'oe ntilata ri pampetoemboe Noentoe anoe montjo.
- 5 Re'e soera koepakatoe ri wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë, pai setoe i Dioterepe bare'e naaja kami, oea napokono da mantadoelakoni wa'a ngkasandaja-ndaja. Mewali, ane djelamo jakoe, da koepapaendoka si'a anoe napowiamo, maka madja'a pompaoenja manoentoe-noentoeki kami. Pai banja podo ntje'e, bare'e sako nawai wa'a ngkasangkompomepone ri banoeanja, pai taoe anoe maboeja raja da mampolinggona taoe se'e, napetangani pai natadji, naga'a ri kasandaja-ndaja i mPoeë.
- 6 Ee anakoe, ne'e noeloeloe anoe madja'a, loeloemo anoe madago. Anoe madago powianja, si'a oengka ri Poeë Ala,
- 7 anoe madja'a powianja, bare'e nakita Poeë Ala. Madago kateto'o i Demeterioe ri wa'a ntaoe; se'i wo'oe noentoe anoe montjo manto'o kajoa ndajanja. Maoe kami se'i bare'e

- ntaninja panto'o mami, pai noeintjani, montjo anoe kato'o.
- 13 Mariapa da koeto'oka komi, pai ne'emo da koeto'o
- 14 mpena pai tinta. Koepomata-mata da ronga momberata
- 15 pai siko, nepa da mompaoe mpodago kita. Nakarodo nda-
jamoe! Wa'a balemoe motabea ri siko. Wa'a bale mami sa-
mba'a samba'a da noeto'oka potabea mami.

Soera i Joeda.

- 1 Se'i soera i Joeda, anamajoenoe i Isa i Masehi, kasangkompo i Jakoboe, ri wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ndalikemo rajanja pai anoe ndapomawo ri kasintoewoe ndajata pai Papata Poeë Ala, pai anoe ndadika da mampopea i Isa i
- 2 Masehi. Poeë Ala da mampokapoeroe komi, da mampakarodo rajami, pai da mampakaria towe ndajaa ri komi.
- 3 Ee wa'a ngkasangkompokoe, ntongo koepari-pari ma'oeki soera ri komi, da mampaoe kadago ngkatoewoeta ri doenia jakera, nakeni ndajakoe jakoe da ma'iowaka komi ri soerakoe, da mampakaroso rajami ri peaja ndaja anoe lawinja ndapapaintjani manoto-noto ri wa'a ngkasandaja-
- 4 ndaja i mPoeë. Maka re'e taoe mentjoea, taoe anoe lawinja manotomo da ndahoekoe mPoeë Ala, anoe bare'e manjomba ri Poeë Ala, anoe mabalisaka kapoeroe ndaja mPoeë Ala, da napangkoto toewoe bare'e toemoro, pai anoe mantalikoesi Poeëta anoe samba'a-mba'a, Poeë Isa i Masehi.
- 5 Se'i da koepapaendoka komi, maoe ndiintjanimo poera-poera: ndalapasakamo i mPoeë To Israaeli ri To Masiri, paikanja ndatadjimo ri poerinja taoe anoe bare'e maaja sira. Wa'a mala'eka anoe bare'emo nakekeni anoe lawinja lantinja, pai napalaikamo kare'enja ngkalionja, ntje'e ndapoengoe, bare'emo da ndaledede-lede, ndakoelamoeti mbengi,
- 7 ndadikamo da mampopea pesawa ntjalanja ri eo mPoeë. Taoe se'e ewa To Sodomu pai To Goemora pai tengi lipoe sa'e, anoe ewa mala'eka setoe mosalara, mampepali anoe ntaninja koronja; laoedja lipoe setoe, mantoedjoe pandiri ntaoe anoe nadjea-djeani noe apoe anoe bare'e mate-mate.
- 8 Maoe ewantje'e, taoe setoe lingoe rajanja, koro joenoe nalomboesi, anoe poeë to'onja naposari, anoe ri Soeroega
- 9 kare'enja napogeleka. Sako i mala'eka bangke Mikaeli, ntongo mombebali-bali pai i Madja'a, bara isema da ma-

- ngkeni koro i Moesa, bare'e nataha masowanaka paoe mpeposari, nakaware mpaoe; wa'anja dja nato'o: Siko da
- 10 ndahoekoe i mPoeë! Paikanja taoe se'e mamposari anoe bare'e naintjani; pai anoe naintjani ngkoronja, ewa pinatoewoe anoe bare'e re'e nawa-nawa ndajanja, intje'e napapewali da
- 11 kanawoenja. Pindongo taoe setoe, naloeloemo djaja i Kai, rajanja nakelomo mpampomawonja saro anoe mangkelo raja i Bila; kabaleparoe ewa anoe i ngKora manawoesaka
- 12 sisi'a. Taoe se'emo anoe malomboesi posoesa ngkaboeja ndajami, maka bare'e maea matanja mampakabosoe komponja, mampakaboko koronja; ewa limoe anoe bare'e mangkeni oedja, nairi-iri noe ngojoe, ewa kadjoe bare'e moira, bare'e mowoea, anoe mate ri wawonja pai ri rajanja,
- 13 anoe mawoetoemo ngkekale-kalenja, ropo ntasi anoe marimbo, mampowoera ea matanja ngkalionja, betoe'e anoe bare'e manoto pelindjanja; tila ntaoe se'e raneonja wengi woeri kidji anoe bare'e da poesa-poesa.
- 14 Taoe se'e anoe konomo wati i Eno, makoempoe i Adama kalima ntapinja, ewase'i nato'o: Peolo, ma'imo i Poeë
- 15 mangkeni mala'ekaa ri ndiwoenja, da mamparesa taoe poera-poera, da mangahoekoe wa'a ntaoe madja'a, masili wa'a mpowianja anoe madja'a, anoe napowia ri pobangke-bangkenja, pai wa'a mpaoe madja'a anoe nasowanaka ntaoe
- 16 madja'a, mampasinggiri sira. Taoe se'e taoe kangoeroe-ngoeroe, anoe mamposari pawawanaka i mPoeë si'a, anoe podo elo ndajanja naloeloe; nganganja masowanaka paoe mpobangke-bangke, joenoenja natoendeki, da naparata rasi.
- 17 Dja komi, wa'a ngkasangkompokoe, ndiindo-endolo noentoe anoe ndapetoemboekamo komi owi noe wa'a ntjoero
- 18 mPoeëta Isa i Masehi; se'i anoe nato'oka komi: Ri kapoesa noe doenia, da re'e taoe topopasinggiri, anoe nakeni noe elo ndajanja anoe madja'a, anoe dja mampakoro peewanja ri
- 19 Poeë. Taoe se'e anoe mampaposisala joenoe, taoe anoe dja koronja naporewoe, Inosa i mPoeë bare'e laoe ri rajanja.
- 20 Ane komi, wa'a ngkasangkompokoe, ndipakaroso rajami, mopoe'oe ri peaja ndajami anoe malino, ndipekakaimo gori
- 21 mpanto'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajami. Ne'e ndilapasaka towe ndaja mPoeë Ala, ndipomata-mata kapoeroe ndaja mPoeëta Isa i Masehi, rantani ndiratamo katoewoe anoe
- 22 bare'e poesa. Sa'e anoe bata-bata rajanja da ndipokapoeroe,

- 23 ndioretaka, ndijalisi ri apoe. Sa'e wo'oe ndipokapoeroe
maeka-eka raja; sako poedjoe ngkoro anoe laoe waka mpo-
salara da ndipokarika.
- 24 I Poeë anoe mangkoto manini komi, boi tosoebe witimi,
pai mawawanaka komi, rantani ndikoto mantjoearako lioa
anoe meawa, majali-jali salami, mawongko-wongko rajami,
- 25 Poeë Ala anoe samba'a-mba'a, anoe mantoewoeri kita ri
Poeëta Isa i Masehi, sira toempoe mpeawa, toempoe ngka-
bangke, toempoe ngkaroso pai parenta, ipoea, se'i-se'i pai
raneonja, bare'e re'e kapoesanja. Ami.

Pekita ndaja i Johane.

1.

Wo'onja.

- 1 Pampakamara i mPoeë Isa i Masehi, anoe ndawaika sira i mPoeë Ala, da ndapampapakitaka anamajoenoea anoe da ronga mewali; pai anoe ndapokaoeka mala'eka mampapai-
- 2 ntjanika pomokaoea i Johane, anoe mampetoemboe Noentoe mPoeë Ala pai pampetoemboe i mPoeë Isa i Masehi, gori
- 3 mpangkitanja. Jonto kalindo ndaja ntaoe anoe mabasaka joenoe, pai anoe madonge noentoe mpowati, pai anoe mamparindaja anoe nda'oeki ndjairia; maka mosoemo temponja.
- 4 Soera se'i oengka ri Johane rata ri wa'a ngkasandajandaja i mPoeë anoe papitoe lipoe ri tana Asia: kapoeroe ndaja pai karodo ndaja da rata ri komi oengka ri Anoe re'e se'i-se'i pai re'e owi pai Anoe da ma'i, pai oengka ri
- 5 Raa papitoe anoe ri soera mpotoenda mPoeë Ala, pai oengka ri Poeë Isa i Masehi, sabi anoe manoto, anoe oejoe ngkatoewoe ri wa'a ntaoe mate, poeë noe wa'a mokole ri lino; sira, anoe mampomawo kita, anoe mangaosoeka kita
- 6 salata ri daaa, anoe mampapewali kita mokole pai tadoe mpanjomba mPoeëa pai Papaa, sira toempoe mpeawa pai
- 7 karoso ngkatoewoe, bare'e re'e kapoesanja. Ami. Peole, da ma'i sira ri tongo limoe, pai da nakita noe wa'a mata, mata ntaoe anoe mantosoe sira wo'oe. Wa'a lemba ntolino da
- 8 mantopo dadanja mangkita sira. Io, ami. Jakoe pontepoe'oe pai kapoesa, ndato'o mPoeë Ala, Anoe re'e se'i-se'i pai Anoe re'e i owi pai Anoe da ma'i, Anoe makoeasa kodjo.

Posintoewoe i Ana Manoesia anoe ri Soeroega pai
wa'a ngkasandaja-ndajaa ri wawo lino.

- 9 Jakoe, i Johane, kasangkompomi pai joenoemi ri kapepa
ngkatoewoe, ri poparenta pai ri pampopopea i Poeë Isa,
jakoe maroo-roomo ri togongi anoe to'onja Patamo, ma-
ngantjoeroe Noentoe mPoeë Ala pai pampetoemboekoe ka'i-
10 PoeëIsanja. Merata pekita ndajakoe ri reme i mPoeë, pai
koedonge nganga ntaoe mai talikoekoe, marimbo ewa oni
11 ntjoeroepeta, anoe manto'o: Anoe noekita, oekimo ri soera
pai pakatoemo ri kasandaja-ndaja anoe pitoe lipoe; ri Epesoe,
ri Samirina, ri Peregamoe, ri Tiatira, ri Saradi, ri Piladepia
12 pai ri Laodikea. Koemeteorobaka da koepangkita nganga,
anoe mampompaoeka jakoe. Petorobakakoe se'e, koekita
13 potoenda ntjilo woejawa papitoe, pai ri ojo mpotoenda ntjilo
koekita anoe ewa Ana Manoesia, mobadjoe marate toedoe
14 tana pai moso'o-so'o woejawa ri dadanja. Wo'o pai woejoe-
anja ewa woejoe bimba gori ngkaboejanja, kangkido-ngkido
15 ewa jondoe toro; pai matanja ewa reka noe apoe; pai
witinja ewa lio ntjoeasa, anoe ndapoawa ri karanja; pai
nganganja ewa poroemoekoe wa'a ngkoronja. Pai palenja
16 mokana mangkekeni betoe'e papitoe, pai ri nganganja
mesoewoe-soewoe penai samata, anoe matadja ntimali;
pai lionja ewa perara ndeme anoe menaa kodjo. Kakoe-
17 kitanja sira, tedoengkalakamo jakoe ri witia ewa mate;
paikanja ndadika palea mokana ri jakoe, ndato'o: Ne'e
maeka, jakoe anoe oejoe-oejoe pai anoe kapoesa, anoe
18 toewoe maoe matemo; peole, katoewoekoe bare'e re'e kapoe-
19 sanja; ri jakoemo kare'e mpogili nTorate pai Kapate. Oekimo
woewoenja anoe noekita, pai anoe re'emo pai anoe nepa
20 da mewali. Ewase'i posoki anoe tesamboeni noe betoe'e
papitoe anoe ri palekoe mokana, pai potoenda ntjilo papitoe
anoe woejawa: Betoe'e papitoe, ntje'emo mala'eka ngkasa-
ndaja-ndaja i mPoeë anoe pitoe lipoe; pai potoenda ntjilo
papitoe, ntje'emo kasandaja-ndaja anoe pitoe lipoe.

2.

Soera ri Epesoe.

- 1 Oekikamo mala'eka ngkasandaja-ndaja ri Epesoe: Ewa-
se'i panto'o mPoeë anoe mangkekeni betoe'e papitoe ri palea

mokana, anoe melindja ri ojo mpotoenda ntjilo woejawa
 2 papitoe: Koeintjani wa'a mpowiami, pompari-mparimi pai
 katodosami; koeintjani kabare'enja ndikoto mamposintoe-
 woeka taoe madja'a, pai pampewoelemimo raja ntaoe, anoe
 manto'o kasi'anja soero, ntanoka banja, pai paratamimo
 3 kataoe-kambamba-mbambanja. Bare'e bali kanoto ndajami,
 pai ndikojomo pepa ngkatoewoe, mantjoeroe pantandjemi
 4 to'okoe, pai bare'e bara ndipomalente. Paikanja anoe koe-
 posarika komi, palapasakami katowe ndajami anoe rioenja.
 5 Ndipepewoloka gori ngkandateka ngkanawoemi, pai ndibali-
 saka rajami, pai ndipowiamo moeni anoe ndipowiamo owi.
 Ane bare'e ndipowia, da rata jakoe ri komi, da koejali po-
 toenda ntjilomi, ane bare'e ndibalisaka rajami. Kadagonja
 ndiposari wa'a mpowia nTo Nikolai, anoe lawi koeposari
 7 wo'oe. Anoe motalinga, da napadonge anoe ndato'o noe
 Inosa mPoeë Ala ri wa'a ngkasandaja-ndaja. Anoe menangi,
 da koepakonika si'a woea ngkadjoe ngkatoewoe, anoe ndjaoe
 ri Paradesi mPoeë Ala.

Soera ri Samirina.

8 Oekikamo mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe
 ri Samirina: Ewase'i panto'o noe anoe oejoe-oejoe pai anoe
 9 kapoesa, anoe matemo pai toewoe moeni: Koeintjani pepami
 pai kakaasi-asi ngkatoewoemi (ntanoka kore'e komi), koe-
 intjani panoentoeki ntaoe, anoe manto'o kasi'anja To Ja-
 hoedi, ntanoka banja, dja kasandaja-ndaja i Madja'a jaoe.
 10 Ne'e ndipo'ipoe wa'a mpepa anoe da ndirata. Peole, i Madja'a
 da mamparintaroenggoe komi saga'a, da ndapangkita rajami;
 pai komi da ndadjeani sampoejoe ndeme kasaenja. Ne'e
 teentjoe rajami, rantani mate, pai da koewaika komi peawa
 11 ngkatoewoemi. Anoe motalinga, da napadonge anoe ndato'o
 noe Inosa mPoeë Ala ri wa'a ngkasandaja-ndaja. Anoe me-
 nangi, bare'e da nadja'ati ngkapate anoe karadoea.

Soera ri Peregamoe.

12 Oekikamo mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe ri
 Peregamoe: Ewase'i panto'o noe anoe mangkekeni penai
 13 matadja ntimali: Koeintjani kare'emi, kalaoe mpotoenda i

Madja'a; maroso pangkekenimi to'okoe, pai bare'e ndisapoe
 paajami jakoe, maoe ri eo ngkatoewoe i Antipa bare'e, sabi-
 koe anoe manoto, anoe ndapepate ri komi, ri kare'e i nTjeta.
 14 Podo sakodi anoe koeposari ri komi: re'e sa'e ri komi anoe
 maloeloe djaja i Bila, anoe mampagoeroeka i Bala da mampa-
 katosoebe To Israeli ri pangkoni ntaoe se'e anoe ndapanjo-
 15 mbaka ri lamo a pai posalara. Ewantje'e se'e re'e wo'oe ri
 komi anoe maaja patoedjoe nTo Nikolai. Da ndibalisaka
 16 rajami! Ane bare'e, da koedadoe komi, da koepaewa mpenai
 17 noe ngangakoe taoe setoe. Anoe motalinga, da napadonge
 anoe ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri wa'a ngkasandaja-ndaja.
 Anoe menangi, da koewaika si'a roti mana anoe tesamboeni;
 pai da koewaika si'a watoe boeja, anoe nda'oekika to'o
 dawo'oe ri wawonja, anoe bere'e maintjani sangadi anoe
 mangarata.

Soera ri Tiatira.

18 Oekikamo mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe
 ri Tiatira: Ewase'i panto'o noe Ana mPoeë Ala, anoe matanja
 19 ewa reka apoe, pai anoe witinja ewa lio ntjoeasa: Koeintjani
 wa'a mpowiami pai katowe ndajami pai kanoto ndajami pai
 kaboeja ndajami pai kajomboe ndajami, pai wa'a mpowiami
 anoe ripoeri meroeoe kadagonja ri powiami anoe rioenja.
 20 Paikanja anoe koeposari ri komi, pampapalioemi i Sebeli,
 we'a anoe manto'o-nto'o nabi si'a, ntanoka dja napagoeroeka
 pai nakelo anamajoenokoe da naposalara pai da napangkoni
 21 anoe ndapanjombaka ri lamo a. Koesoekaka si'a kasaenja, da
 napabalisaka rajanja; pai bare'e napokono mangabali katoe-
 22 woenja anoe bare'e toemoro. Peole, da koepakadjoe'a si'a,
 napotoeroe, pai joenoenja anoe maloeloe-loeloe elo ndajanja,
 da koedjeani mpo'ai, ane bare'e nabalisaka rajanja ri panta-
 23 djinja wa'a mpowianja; pai ananja da koepepate noe djoe'a
 lele. Pai da manoto ri raja noe wa'a ngkasandaja-ndajakoe
 kajakoenja anoe maintjani poera-poera nawa-nawa ndaja
 ntaoe, pai da pasilikoe powia ntjamba'a ntjamba'a ri komi.
 24 Paikanja komi To Tiatira sa'enja, anoe bare'e maloeloe djaja
 koeto'o se'e, anoe bare'e maintjani kajomboe noe likoe i
 Madja'a, ewa panto'o ntaoe se'e, koeto'oka komi: bare'e da
 25 koepapakojoka komi kinojo anoe ntaninja, paikanja anoe
 26 lawi anoemi, ndikekenimo, rantani djela jakoe. Anoe menangi,

pai bare'e malapasaka wa'a mpowia anoe gori mpepokonokoe,
 rantani rata ri kapoesanja, taoe setoemo da koewaika koeasa
 27 mangkekeni topolamoa; pai da nakampaika toko laboe taoe
 setoe; da ndaripoesi ewa koera tana, gori ngkoeasa, anoe
 28 ndawaika jakoe mPapakoe; pai da koewaika si'a Pantjoela.
 29 Anoe motalinga, da napadonge anoe ndato'o noe Inosa
 mPoeë Ala ri wa'a ngkasandaja-ndaja.

3.

Soera ri Saradi.

1 Oekikamo mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe
 ri Saradi: Ewase'i panto'o ntoempoe nDaoa mPoeë Ala anoe
 papitoe pai betoe'e pitoe ogoe: Koeintjani wa'a mpowiami:
 2 ndato'o toewoe komi, ntanoka mate! Ndipenaamo, pai
 ndipakaroso raja ntaoe sa'e anoe da matemo; maka koeki-
 tamu kabare'enja gana wa'a mpowiami ri soera mPoeëkoe
 3 Ala. Da ndipepewoloka djaja mparatami pai padongemi
 Noentoe i mPoeë; da ndiporewoemo pai da ndibalisakamo
 rajami. Ane bare'e menaa rajami, da koedadoe ewa kama'i
 ntopangangka; pai bare'e da ndiintjani ka'impianja da koepa-
 4 dadoe komi. Paikanja re'e komi saga'a ri Saradi, anoe bare'e
 malogesi poedjoe ngkoronja; taoe se'e da melindja-lindja pai
 5 jakoe mopoedjoe boeja, maka meawa katoewoenja. Anoe
 menangi, da ndapapopoedjoeka si'a rengko boeja; pai bare'e
 kodjo da koejali to'onja ri soera ngkatoewoe, pai da koepo-
 mpasambiraka si'a ri soera mPapakoe pai wa'a mala'ekaa.
 6 Anoe motalinga, da napadonge anoe ndato'o noe Inosa Ala
 ri wa'a ngkasandaja-ndaja.

Soera ri Piladepia.

7 Oekikamo mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja ri
 Piladepia: Ewase'i panto'o noe anoe magali, anoe majoa,
 anoe mangkekeni pogili i Daoedi, ane ntje'e maloka, bare'e
 da re'e madampo, pai ane ntje'e madampo, bare'e da re'e
 8 maloka. Koeintjani wa'a mpowiami, peole, koeloka baabaa ri
 soearami, anoe bare'e re'e mangkoto madampo; maka rosomi
 sakodidja, paikanja ndiporewoe noentoekoe, pai bare'e ndisa-
 9 poe to'okoe. Peole, da koewaika komi kasandaja-ndaja i

Madja'a sa'e, anoe manto'o kasi'anja To Jahoedi, ntanoka
 banja, dja mbambanja; peole, da koepadjela taoe setoe da
 napomboekotoe ri witimi, da napangakoeka kajakoenja
 10 mampotowe komi. Ri pangkekenimimo noentoekoe naka ne'e
 bali rajami mampopea jakoe, pai da koepangkampai wo'oe
 komi ri kadjela mpekelo anoe djoekoe-djoekoe wawo lino
 perampenja, da mangkelo raja ntaoe poera-poera, anoe
 11 mampeari wawo lino. Da ronga rata jakoe; kekenimo anoe
 12 lawi anoemi, boi natima ntaoe peawa mbo'omi. Anoe me-
 nangi, da koeponono si'a ri banoea mpanjomba mPoeëkoe
 Ala; pai bare'emo ntoe'oe da majali-jali; pai da koe'oeki ri
 wawonja to'o mPoeëkoe, pai to'o lipoe mPoeëkoe, ntje'emo
 Jeroesale dawo'oe, anoe da mena'oe oengka ri Soeroega,
 13 oengka ri Poeëkoe pai to'okoe anoe dawo'oe. Anoe motalinga,
 da napadonge anoe ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri wa'a
 ngkasandaja-ndaja.

Soera ri Laodikea.

14 Pai oekika mala'eka noe wa'a ngkasandaja-ndaja anoe
 ri Laodikea: Ewase'i panto'o i Ami, sabi anoe manoto pai
 majoa, poe'oe mpengaja-ngaja anoe ndapapewali mPoeë Ala:
 15 Koeintjani wa'a mpowiami, kabare'enja maranindi, kabare-
 'enja marameda komi: moroeana maranindi bara marameda
 16 komi. Mewali, kakominja maramoe-ramoe, banja marameda,
 17 banja maranindi, pai da koepampesoeparika. Oea ndito'o:
 Kore'e jakoe, pai koepakabangke kakore'ekoe, pai bare'e re'e
 kapongoli ngkatoewoekoe, ntanoka bare'e ndiintjani kako-
 minjamo taoe pindongo pai kapoeroe raja, anoe measi-asi
 18 ngkatoewoe, anoe boeta, anoe melambe-lambe, ntje'e pai
 koepampatiendo komi, da ndipaoli woejawa ri jakoe, anoe
 roo ndapakalino ri apoe, da nakakore'e ngkatoewoemi; pai
 rengko boeja, da ndika'oewika koromi, boi tongawa pelambe-
 lambemi anoe kaea mata; pai pakoeli, da ndigereka matami,
 19 da nakajosa mpeolemi. Taoe anoe koepomawo koepatoedjoe
 pai koetinti; mewali da ndipakadojo rajami pai da ndibalisaka
 20 rajami! Peole, mekakoremo jakoe ri baabaa, pai koetadengkosi;
 taoe anoe madonge oni ngangakoe, pai maloka baabaa,
 sangaja-ngaja da koemesoea lairia, nepa da koemangkoni
 21 pai si'a, pai si'a da mangkoni pai jakoe. Anoe menangi, da

koepapotoenda si'a ri gaderakoe anoe meawa, sangkani-
ngkani pai jakoe, ewa menangi wo'oe jakoe, pai koepotoenda
22 ri gadera mPapakoe, moawe-awe pai sira. Anoe motalinga,
da napadonge anoe ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri wa'a
ngkasandaja-ndaja.

4.

Pekita ndaja kono ri Soeroega.

1 Oengka ndjairia koekitasaka, malokamo baabaa ri
Soeroega! Pai koedonge oni nganga, anoe koedonge oejoe-
oejoenja ewa oni ntjoeroepeta mampompaoeka jakoe, ma-
nto'o: Pepone ma'i, da koepantoedjoeka siko anoe da mewali
2 raneonja. Lioe-lioe merata pekita ndajakoe, pai koemeole,
3 ri Soeroega ndjae gadera, pai re'e anoe mampotoenda. Anoe
motoenda ri gadera se'e, ewa watoe jase pai ake lioa; pai
4 pinoraa mantolilimi gadera, lionja ewa samaroe. Gadera se'e
nalimboe ntjape noe gadera roeampoejoe pai aopo, pai gadera
setoe napotoenda ntaoe toe'a roeampoejoe pai aopo anoe
morengko boeja, pai anoe woejawa papeawa mbo'onja.
5 Mesoewoe berese, pai goendoe marimbo oengka ri gadera
bangke; pai silo apoe papitoe mareka ri soeara gadera, si'amo
6 Raoa mPoeë Ala anoe papitoe. Pai ri soeara gadera ndjae
anoe ewa tasi kasa, malino ewa pembajo; ri tongo gadera
pai ri sorinja sape-sape ndjae pinatoewoe aopo, djoekoe-
7 djoekoe pomatanja, ri soearanja pai ri talikoenja. Samba'a
pinatoewoe se'e ewa singa lionja, anoe karadoea ewa djapi
lionja, anoe katatogo lio ntaoe napolio, pai anoe ka'aopo
8 ewa kongka anoe mojoko ta'anja. Wa'a mpinatoewoe aopo
se'e, paka mopani nte'a'aono; sape-sape pai ri ara mpaninja
maria matanja. Mposandeme mposambengi bare'e naowe
manto'o: Malino, malino, malino i Poeë Ala, Poeë kodjo,
Datoe noe jangi pai lino, anoe re'e se'i-se'i pai anoe re'e i'owi
9 pai anoe da ma'i! Sangkani sangkani napapeawa pai natoe-
boenaka pai naoende mpinatoewoe sira anoe mampotoenda
gadera, pai anoe bare'e re'e kapoesa ngkatoewoea, momboe-
10 kotoemo taoe toe'a roeampoejoe pai aopo ri soeara mPoeë,
anoe motoenda ri gadera, nepa napanjomba sira, anoe toewoe
bare'e re'e kapoesanja. Nepa natende papeawa mbo'onja ri
11 soeara gadera, pai nato'o: Komimo, Poeë pai Ala mami, anoe
singkana da mampotoempoe peawa pai peoende pai koeasa;

maka komi anoe mampapewali ngaja-ngaja, pai pepokonomi
pai nakare'e pai napewali.

5.

**Pekita ndaja kono soera ntjongka i mPoeë Ala pai
kono Ana bimba anoe mampapewali songka setoe.**

- 1 Nepa koekita natangke-tangke mpale kana i mPoeë,
anoe mampotoenda gadera mpoparenta se'e, soera sajoejoe
anoe laoe oekinja ri rajanja pai ri sambalikoenna, anoe
- 2 ndapidjaka saa papitoe. Pai koekita mala'eka maroso anoe
mompaoe, napakarimbo nganganja: Isema anoe singkana da
- 3 maboelere soera pai da maloka saanja? Bare'e re'e ri Soeroega,
bara ri wawo lino, bara ri ara ntana, anoe mangkoto da ma-
- 4 boelere soera se'e, bara mabasa anoe ri rajanja. Bangke po-
toemangikoe, kabare'enja re'e anoe ndarata singkana da
- 5 maboelere soera setoe, bara mawoele anoe ri rajanja. Pai
nato'oka jakoe ntaoe toe'a samba'a: Ne'e motoemangi.
- 6 Peole, menangimo Singa, moeli i Joeda, kale i Daoedi, pai da
napaboelere soera pai saanja papitoe. Nepa koekita ri ojo
gadera mpoparenta pai pinatoewoe aopo, pai wa'a ntaoe
toe'a, Ana bimba samba'a, ta'aa ewa roo ndasambale;
papitoe tondoea pai papitoe mataa (ntje'emo Raa mPoeë
Ala anoe papitoe anoe ndapopokaoe ri sambawo lino).
- 7 Ndjo'oe Ana bimba, ndatima soera ri pale kana i mPoeë
- 8 anoe mampotoenda gadera mpoparenta. Kandatimanja soera
setoe, momboekotoemo pinatoewoe aopo pai taoe toe'a roe-
ampoejoe pai aopo ri soera noe Ana bimba, woengka-
woengka mangkekeni kasapi, pai soeraja woejawa boeke-
boeke siwongi (ntje'emo pekakai noe wa'a ngkasandaja-ndaja
- 9 i mPoeë), napongajoeka ntaoe setoe ngajoe dawo'oe, anoe
manto'o: Komimo anoe singkana mantima soera pai maloka
saanja; maka komi roo ndasambale, pai ri pawaimi inosami
ndiosoeka Poeë Ala taoea, oengka-oengkanja lembanja, pai
- 10 basanja, pai rabanja pai ngajanja; pai ndipapewali taoe setoe
mokole pai tadoe mpanjomba ri Poeëta Ala, pai toewoe moko-
lemo ri wawo lino. Kono koeole, pai koedonge nganga noe
mala'eka maria, anoe mantolilingi gadera mpoparenta, pina-
toewoe pai taoe toe'a, imbanja mondiwoe-ndiwoe ngkani

- 12 sandiwoe, pai montjowoe-ntjowoe ngkani santjowoe. Napakarimbo noe mala'eka nganganja manto'o i Ana bimba anoe roo ndasambale singkana mampotoempoe koeasa, kakore'e, peintjani, karoso, panjomba, peawa pai peoende-oende.
- 13 Nepa koedonge paoe noe poera-poera anoe toewoe ri Soeroega, pai ri wawo lino, pai ri ara ntana, pai ri wawo ntasi pai poera-poera anoe ri rajanja, manto'o: Sira anoe motoenda ri gadera mpoparenta pai i Ana bimba da mampotoempoe peoende-oende, panjomba, peawa pai koeasa, bare'e da re'e
- 14 kapoesanja. Nato'omo mpinatoewoe aopo: Ami. Momboekotoemo wa'a ntaoe toe'a, manjomba.

6.

**Pekita ndaja kono saa papitoe.
Taoe monjara aopo.**

- 1 Pangkitakoe, karoonya ndaloka i Ana bimba saa samba'a ri anoe papitoe setoe, koedonge panto'o anoe samba'a ri pinatoewoe aopo, nganganja ewa goendoe, nato'o: Ma'i.
- 2 Pai koekita sa njara boeja samba'a; anoe mampelamba mantangke-ntangke pana, pai ndawaikamo si'a papeawa mbo'o; mepatongawamo si'a ewa taoe menangi, da napanangi
- 3 iwali. Kandalokanja saa anoe karadoea, koedonge paoe
- 4 mpinatoewoe anoe karadoea, manto'o: Ma'i! Mesoewoemo njara samba'anja anoe mawaa, napelamba noe anoe ndawaika koeasa mpompakapaja posintoewoe ntolino, da napombe-
- 5 pepate ntaoe; pai ndawaika si'a pangko anoe bangke. Kandalokanja saa anoe katatogo, koedonge paoe mpinatoewoe anoe katatogo, nato'o: Ma'i! Pai koekita sa njara maeta samba'a;
- 6 anoe mampelamba mantangke-ntangke pontimba. Pai koedonge ewa nganga ntaoe ri ojo mpinatoewoe aopo, manto'o: wea sakati sasoekoe olinja, pai djole tatogo kati sasoekoe
- 7 olinja; pai ne'e noedja'ati lana pai angoro. Kandalokanja saa anoe ka'aopo, koedonge nganga mpinatoewoe anoe
- 8 ka'aopo, manto'o: Ma'i! Pai koekita sa njara boerangge; anoe mampelamba i Kapate to'onja, napojoenoe nTorate. Pai ndawaika si'a koeasa ri sampotila aopo noe lino se'i, da napampepateka mata mpenai, pai oro pai djoe'a melele, pai pantjempati mpinatoewoe jopo ri wawo lino.

Saa anoe ka'alima: potoemangi ntaoe ndadjeani pai pampakalindo rajanja.

- 9 Kandalokanja saa anoe ka'alima, koekitamo ri ara noe lampa'ani angga ntaoe anoe ndapepate mantjoeroe paloeloenja Noentoe mRoeë Ala, pai pangkekeninja pampetoemboe i
- 10 Poeë .Napakarimbo nganganja manto'o: Poeë anoe magali pai majoa, ntongo sawaimbe'i kasaenja, bare'e da ndihoekoe pai da ndipesawaka daa mami ri taoe anoe mampearl lino?
- 11 Pai ndatondjoeka taoe setoe badjoe boeja woengka-woengka, nepa ndato'oka da maroo-roopa sakodi, rantani gana-ganamo imba noe joenoenja pai kasangkomponja, anoe ntongo da ndapepatepa, ewa si'a.

Saa anoe ka'aono: jangi pai tana ndagero.

- 12 Koekita, kandalokanja saa anoe ka'aono, mewalimo lindoegi bangke; mata ndeme maetamo ewa waloeta woejoe
- 13 mpinatoewoe, pai woeja ewa daa pewalinja; pai betoe'e ri jangi marontasi ri tana, ewa kadjoe ara anoe montadji-dja'a,
- 14 ane nawoei noe ngojoe marimbo. Tesoengkemo jangi, ewa soera anoe ndakojoejoe, pai wa'a boejoe pai togongi telimbanaka oengka ri kare'enja. Wa'a datoe ri lino, pai wa'a ntaoe bangke pai wa'a ntadoelako mpo'iwali, pai wa'a ntaoe kore'e pai taoe makoeasa, pai wa'a mbatoea pai kabosenja, poera-poeramo se'e mantjamboenika koronja ri wajaoe pai ri roka
- 16 boejoe. Nepa nato'oka boejoe pai roka: Da ndiperemo kami, da ndika'oewimo kami, boi ndakita mPoeë anoe mampotoenda gadera mpoparenta, boi napere ngkaraoe ndaja i
- 17 Ana bimba kami! Maka djelamo reme bangke ngkaraoe ndajaa, pai isema mangkoto da mantodosaka?

7.

Pantandai taoe anoe meaja.

- 1 Oengka lairia koekita mala'eka aopo mekakore ri posoenolino patambaka; naompo ngojoe aopo ri lino, da naka ne'e nawoei wawo ntana, bara tasi, bara kadjoe. Pai koekita mala'eka samba'anja ma'i oengka ri pebete ndeme; posaa mPoeë Ala anoe poe'oe ngkatoewoe nakekeni, pai meboo, marimbo nganganja, manto'oka mala'eka aopo anoe nda-

3 waika koeasa mpadja'ati tana pai tasi; nato'o: Ne'e ndidja'ati
 tana bara tasi bara kadjoe, sangadi katandaimo anamajoenoe
 4 mPoeëta Ala ri tongo ndo'oenja! Pai koedonge kini ntaoe
 anoe ndatandai: saatoe patampoejoe pai aopo ntjowoe taoe
 5 ndatandai, ri wa'a lembe nTo Isaraeli. Ri lembe Joeda sa-
 mpoejoe pai roea ntjowoe ndatandai, ri lembe Roebe sa-
 mpoejoe pai roea ntjowoe, ri lembe Gati sampoejoe pai
 6 roea ntjowoe, ri lembe Asere sampoejoe pai roea ntjowoe,
 ri lembe Natali sampoejoe pai roea ntjowoe, ri lembe Manase
 7 sampoejoe pai roea ntjowoe, ri lembe Simo sampoejoe pai
 roea ntjowoe, ri lembe Lewi sampoejoe pai roea ntjowoe,
 8 ri lembe Sakari sampoejoe pai roea ntjowoe, ri lembe Seboelo
 sampoejoe pai roea ntjowoe, ri lembe Joesoepoe sampoejoe
 pai roea ntjowoe, ri lembe Benjami sampoejoe pai roea
 ntjowoe anoe ndatandai.

Kadago ngkatoewoe ngkasandaja-ndaja.

9 Oengka lairia koekita sa taoe anoe maria kodjo, anoe bere'e
 mangkoto maimba kasondonja, oengka ri wa'a lembe pai
 raba pai tana pai basa kama'inja, ri soeara gadera mpoparenta
 pai i Ana bimbe pekakorenja, maboeja poedjoe ngkoronja,
 10 pai laoe ira ngkonoae natangke-tangke. Meboo taoe se'e
 marimbo nganganja, manto'o: Poeëta Ala, anoe motoenda ri
 gadera mpoparenta, pai i Ana bimbe, toempoe ngkadago ngka-
 11 toewoe! Wa'a mala'eka mantolilingi gadera mpoparenta pai
 wa'a ntaoe toe'a pai pinatoewoe aopo mekakore, nepa mo-
 mboekotoe, metoetoe toedoe tana ri soeara gadera mpoparenta,
 12 manjomba ri Poeë Ala, nato'o: Ami! Poeëta Ala toempoe mpe-
 bangkei pai peawa, peintjani pai peoende, panjomba pai
 13 koeasa pai karoso, bare'e re'e kapoesanja! Ami. Samba'a
 ri taoe toe'a mantjeko jakoe, nato'o: Isema wa'a ntaoe se'e
 anoe maboeja poedjoenja? pai oengka rimbe'i kama'inja?
 14 Mesonomo jakoe: Komi poeë, maintjani. Nato'oka jakoe:
 Si'amo anoe telapasaka ri pepa bangke, naboesoemo pai
 napakaboejamo poedjoe ngkoronja ri daa i Ana bimbe.
 15 Setoemo pai napekakore ri soeara gadera mPoeë Ala, ma-
 njomba ri sira ri banoea mpanjombaa mposaeo mposambengi.
 Pai anoe motoenda ri gadera mpoparenta da maleroeni taoe
 16 se'e. Bare'emo da maoro komponja pai bare'emo da maranga-

nganja; pai bare'emo da napere mperara ndeme, bara kara-
 17 meda ndaoa. Maka Ana bimba, anoe ri tongo gadera mpoparenta,
 da mangkambi si'a, pai da mawawa si'a ri pebete oeë ngkatoewoe.
 Pai i Poeë Ala da mampalisi oeë matanja poera-poera.

8.

Saa anoe kapapitoe.

1 Kandalokanja saa anoe kapapitoe, tepoda sangkani oni
 2 ri Soeroega, tesantongo djaa pondjiinja. Nepa koekita mala'eka
 papitoe anoe mantjoeara Poeë Ala ndawaika soeroepeta
 3 papitoe. Ma'i wo'oe mala'eka samba'anja, mekakore ri sori
 lampa'ani, mangkekeni tabo woejawa kare'e doepa. Nepa
 ndawaika si'a siwongi maria-ria, da napasawinaka sangkani-
 ngkani pai pekakai noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë
 ri wawo lampa'ani woejawa anoe ri soera gadera mpoparenta.
 4 Meokotakamo rangasoe ntjiwongi, sangkani-ngkani
 pai pekakai noe wa'a ngkasandaja-ndaja, oengka ri pale
 6 noe mala'eka djela-djela ri soera mPoeë Ala. Oengka lairia
 natimamo noe mala'eka tabo doepa, nabanganika apoe ri
 lampa'ani, nepa natendeka ri tana; tingkarasaka marimbomo
 6 goendoe, berese pai linoegi. Monggalemo mala'eka papitoe,
 anoe mangkekeni soeroepeta papitoe, da mantawoeisi soeroe-
 petanja.
 7 Ri pantawoeisi noe mala'eka anoe ka'isa soeroepe-
 tanja, manawoemo oedja watoe pai apoe, mogalo daa; nda-
 petasoka ri wawo ntana. Sampotila tatogo noe lino se'i nakoni
 noe apoe, pai sampotila tatogo wa'a ngkadjoe wara, pai ewo
 8 damata poera-poera omba. Pai ri pantawoeisi noe mala'eka
 anoe karadoea soeroepetanja, koekita ewa boejoe bangke,
 djoekoe-djoekoe reka apoe, ndapewoenoea ri tasi; sampotila
 9 tatogo tasi mewali daa, pai sampotila tatogo wa'a bangani
 ntasi anoe mo'inosa, mate, pai sampotila tatogo wa'a ngka-
 10 pala magero. Pai ri pantawoeisi noe mala'eka anoe katatogo
 soeroepetanja, manawoemo betoe'e bangke oengka ri wawo
 jangi, mareka ewa silo sampakaa, toedoe ri sampotila tatogo
 11 noe wa'a ngkoro oeë pai mata oeë. To'o noe betoe'e se'e i
 Mapa'i. Mapa'imo sampotila tatogo ri wa'a oeë, pai maria
 12 taoe anoe mangkoni oeë se'e mate, maka mapa'imo. Pai ri
 pantawoeisi noe mala'eka anoe ka'aopo soeroepetanja, kono-

mo sampotila tatogo noe ogoe ndeme, pai sampotila tatogo noe woeja, pai sampotila tatogo noe wa'a betoe'e; pai naka tekoelamoeti sampotila tatogonja, pai bare'e mareme sampotila tatogo ri eo, pai ewantje'emo se'e ri wengi.

- 13 Oengka lairia koeole pai koedonge kongka samba'a mojoko malempo-lempo tongo ndaoa, pai meboo-boo marimbo nganganja, manto'o: Pindongo, pindongo, pindongo, wa'a ntaoe anoe mampearl lino! ri da pantawoeisi noe mala'eka tatogo, anoe bare'epa mantawoeisi soeroepetanja.

9.

Saga'a toline ndadjeani.

- 1 Oengka lairia natawoeisi noe mala'eka anoe ka'alima soeroepetanja: lioe-lioe koekita betoe'e samba'a anoe mana-woemo oengka ri wawo jangi toedoe ri tana; pai ndawaika
- 2 si'a pogili noe wajaoe nTorate. Nepa naloka wajaoe nTorate se'e, pai napeokotaka ndangasoe oengka ri wajaoe, ewa rangasoe ri rapoe bangke; pai nakatekoelamoeti ndeme pai raa,
- 3 peompo ndangasoe mbajaoe setoe. Mesoewoemo toepako ri rangasoe se'e, tepoedjaa ri wawo lino, pai ndawaika si'a
- 4 koeasa, ewa koeasa nta'a-nganga woengkaeo. Pai ndato'oka si'a ne'e nadja'ati ewo ntana, bara pinamoeja bara kadjoe, dja wa'anja taoe, anoe bare'e laoe tanda mPoeë Ala ri tongo
- 5 ndo'oenja, ntje'e da nadja'ati. Bare'e wo'oe ndawai da mpepate taoe, dja wa'anja da nadjeani taoe, lima mboeja kasaenja; pai pedjeani se'e ewa pedjeani nta'a-nganga, ane
- 6 mangkasi taoe. Ri eo-eo setoe da napepali ntaoe da ka'opinja pai bare'e wo'oe da narata; da bangke rajanja da mate, dja
- 7 napalaika ngkapate. Lio ntoepako setoe ewa njara, anoe ndapakatoka ri po'iwali; pai wawo mbo'onja re'e peawanja,
- 8 anoe ewa woejawa lionja; pai lionja ewa lio ntaoe; pai karamanja ewa woejoea mbe'a; pai ngisinja ewa ngisi ntjinga;
- 9 pai dadanja ewa badjoe rante. Pai poroeoe mpaninja ewa oni ngkareta, pai poroetoe njara maria anoe molontjo ri
- 10 po'iwali. Pai ikoenja ewa ikoe nta'a-nganga, laoe wo'oe sengoenja; pai ri ikoenja kalaoe ngkoeasanja mampakaroege
- 11 taoe, lima mboeja kasaenja. Mokolenja mala'eka mBajaoe, anoe to'onja ri basa Ibarani Abado; ane ri basa Garika to'onja

- 12 Apolio (posokinja topegero). Lioemo pepa anoe ka'isa. Wawase'i da re'epa wo'oe pepa anoe roea ngaja.

Saga'a tolino ndapepate.

- 13 Natawoeismo mala'eka anoe ka'aono soeroepetanja: pai koedonge oni nganga mesoewoe ri petondoe aopo noe
 14 lampa'ani woejawa, anoe ri soera mPoeë Ala; nato'oka mala'eka anoe ka'aono, anoe mangkekeni soeroepeta: Lapa-
 saka mala'eka aopo, anoe ndapoengoe ri koro oeë bangke,
 15 koro Eparati. Ndalapasakamo mala'eka aopo se'e, gana-gana parewanja da napampepate sampotila tatogo ntolino, ri djaa
 pai reme pai woeja pai ta'oe anoe ndapakanoto mPoeë Ala.
 16 Imba ntjoerodado anoe monjara roeandiwoe ndiwoe. Koe-
 17 donge imbanja. Ewantje'imo pangkitakoe lio njara, pai lio ntaoe anoe mampelamba: mobadjoe rante anoe mawaa, pai
 majawoejoe pai makoeni lionja; pai wo'o njara ewa wo'o ntjingga, pai mesoewoe ri nganganja apoe pai rangasoe pai solo.
 18 Pepa togo ngaja se'e, apoe pai rangasoe pai solo, anoe mesoewoe ri nganganja, mampepate sampotila tatogo ntolino.
 19 Maka roso noe njara setoe ri nganganja pai ri ikoenja kare-
 'enja; ikoenja ewa oele, re'e wo'onja, pai wo'onja se'e medja-
 20 'ati. Paikanja taoe sa'enja, anoe bare'e napepate mpepa se'e, bare'e bara nabali powia mpalenja, da naka ne'emo napan-
 njomba lamo madja'a, pai ta'a lamo anoe woejawa, pai salaka, gala, watoe pai kadjoe, anoe bare'e mangkoto mangki-
 21 ta, bara madonge bara noendjaa-ndjaa, bara melindja; pai bare'e nabalisaka rajanja ri katopepepatenja, bara katopedotinja, bara posalaranja, bara pangangkanja.

10.

Pekita ndaja kono da kadjela moeni i Masehi.

- 1 Nepa koekita mala'eka samba'anja anoe maroso, mena-
 'oe oengka ri wawo jangi, mopoedjoe limoe, mopinoraa ri
 wawo mbo'onja, lionja ewa mata ndeme, witinja ewa nono
 2 apoe. Natangke-tangke soera kodi anoe teboelere. Witinja
 tondo mokana nadika ri wawo ntasi, pai anoe tondo kii
 3 ri wawo ntana; nepa meboo si'a, napakarimbo nganganja,
 ewa pengara ntjingga. Karoonja meboo, nasonomo noe

- 4 goendoe papitoe, gori mpowotoenja. Kapowotoenja goendoe papitoe, da rajakoe ma'oeki, lioe-lioe koedonge nganga oengka ri jangi manto'oka jakoe: Pakapiamo wa'a anoe napaoe
- 5 goendoe papitoe, pai ne'e noe'oeki! Nalaenaka noe mala'eka, anoe koekita mampekakore tasi pai tana, palenja anoe
- 6 mokana ndeki jangi, nepa montando koro mamposabi Anoe toewoe bare'e da re'e kapoesanja, Anoe mampapewali jangi pai wa'a banganinja, pai lino pai wa'a banganinja, pai tasi pai wa'a banganinja, nato'o: Bare'emo da re'e kaloganja.
- 7 Paikanja ri reme mpo'oemoni ntjoeroepeta noe mala'eka anoe kapapitoe, ane da natawoeisimo, da ndapapewali tangara mPoeë Ala anoe mapia, gori mpampetoemboea ri
- 8 wa'a mpomokaoea, wa'a nabia. Nepa koedonge wo'oe nganga anoe roomo koedonge, anoe oengka ri wawo jangi kama'inja, mampompaoeka jakoe, nato'o: Ako, timamo soera, anoe teboelere ri pale mala'eka anoe mekakore ri tasi pai tana.
- 9 Ndjo'oemo jakoe ri mala'eka, pai koeto'oka da napawaika jakoe soera kodi. Pai nato'oka jakoe: Timamo, konimo soera se'i, da mapa'i ri kompomoe, paikanja ri ngangamoe da
- 10 momi ewa djoejoe oeani. Koetimamo soera kodi se'e ri pale noe mala'eka, koekoni; madjoejoemo ra ngangakoe ewa djoejoe oeani, dja roo koekoni, mapa'imo sandaja ngkompokoe.
- 11 Nepa nato'oka jakoe: Da mowati wo'oe siko kono maria lemba pai tana pai basa pai mokole.

11.

- 1 Nepa nawaika jakoe wojo, ewa toko lionja, nato'o: Peoko, toeboemo banoea mpanjomba mPoeë Ala pai lampa'ani,
- 2 pai wa'a ntaoe anoe manjomba ndjairia. Paikanja soma banoea mpanjomba anoe oejoe rata da noesangadika, ne'e noetoeboe setoe; maka tila ntopolamo, pai da najodjosi ntaoe se'e lipoe anoe magali, patampoejoe pai roea mboeja
- 3 kasaenja. Nepa da koewaika taoe radoea sabikoe da mowati santjowoe roeaatoe pai ono mpoejoe ndeme, rengko mpoombo
- 4 da napataka ri koronja. Si'amo kadjoe lana roeambata pai potoenda ntjilo radoea, anoe ri soera mPoeë ntana kare'enja.
- 5 Ane re'e anoe da madja'ati si'a, da mesoewoe apoe ri nganganja anoe da ma'opisaka iwalinja. Pai ane re'e anoe

- mampokono madja'ati si'a, da ewase'e djaja mpampepate.
 6 Taoe radoea se'e mokoeasa da maompo jangi, naka ne'e
 toedoe oedja ri reme mpowati-watinja; pai mokoeasa da
 mangabali oeë mewali daa, pai mpengaja-ngaja pangadjeani
 7 lino, gori mpepokononja. Pai ane napetoemboemo noentoenja,
 nepa da naboengka mpinatoewoe, anoe meoemba oengka
 8 ma'i Torate, pai da nanangi pai napepate taoe setoe. Pai
 koronja da kalaoe-laoenjamo ri djaja noe lipoe bangke, anoe
 ndato'o mporapa Sodomo pai Masiri; ndjairia wo'oe pampakoe
 9 Poeënja ri kadjoe. Taoe ri wa'a ntana, ri wa'a raba, ri wa'a
 basa, pai ri wa'a lemba da mangkita koronja se'e, tatogo pai
 santongo ndeme kasaenja; pai bare'e da nawai ndaparidajo.
 10 Pai taoe anoe mampeari lino, mampokawongko taoe se'e,
 pai mosoesa, pai mombepapakatoeka kaboeja ndajanja; oea
 11 nadjeani noe nabi radoea se'e toline. Poesa togo ndeme pai
 santongo mesoeamo Inosa ngkatoewoe oengka ri Poeë Ala
 ri nabi anoe mate se'e, pai napekakore toa-toa; maekamo
 12 kodjo raja ntaoe anoe mangkita. Nepa nadonge ntaoe ra-
 doea se'e oni nganga marimbo anoe oengka ma'i jangi ma-
 nto'oka si'a: Ndipepone ma'i! Lioe-lioe mepone taoe setoe
 ndeki jangi, ri limoe peponenja, ntongo napetingara noe
 13 iwalinja. Ndjairia tepoe'oemo lindoegi bangke, pai sampotila
 sampoejoe lipoe setoe maombo. Pitoe ntjowoe toline anoe
 teto'o napepate noe lindoegi; pai maekamo raja ntaoe sa'enja,
 14 pai napabangkeimo Poeë jangi. Lioemo pepa anoe karadoea,
 peole, da rongga ratamo pepa anoe katatogo.

Soeroepeta anoe kapapitoe.

Pekita ndaja papitoe anoe kono poparenta i Naga.

Ngajoe mpenangi: katongawa mpeti mpodjandji.

- 15 Nepa natawoeisi noe mala'eka anoe kapapitoe soeroe-
 petanja. Re'emo oni nganga anoe marimbo ri Soeroega,
 manto'o: Djelamo poparenta mPoeëta pai Masehia ri wawo
 16 lino; poparentaa bare'e da re'e kapoesanja. Momboekotoemo
 taoe toe'a roeampoejoe pai aopo anoe ri soeara mPoeë Ala,
 anoe motoenda ri gaderanja, metoetoe toedoe tana, manjomba
 17 ri Poeë Ala, nato'o: Kaoende komi, Poeë Ala, Datoe noe
 lino pai jangi, anoe re'e se'i-se'i, pai anoe re'e i'owi, pampo-
 18 toempoemi koeasami anoe bangke pai kamokolemi. Maraoe-

mo wa'a ntopolamo, paikanja ratamo ri reme ngkaraoemi, pai tempo da mpantjili dago pai dja'a ntaoe anoe mate; pai tempo da mpasaro pomokaoemi, wa'a nabi pai wa'a ngkasa-ndaja-ndajami, pai wa'a ntaoe anoe mampokaeka to'omi, taoe anoe kodi pai anoe bangke katoewoenja; pai tempo
 19 mpampakadja'a taoe anoe mampakadja'a tana. Tesoengkemo banoea mpanjomba i mPoeë Ala ri Soeroega, nepa tongawa peti mpodjandjia ri banoea mpanjombaa; moberesemo, mogoendoe marimbomo, molindogimo pai moedja wa-toemo.

12.

Pampoana i Masehi.

1 Oengka lairia tongawamo petondoni bangke ri wawo jangi: we'a samba'a, mampopoedjoe mata ndeme, ogoe mboeja laoe ri ara mpaja'anja, pai ri wawo mbo'onja ndjaoe
 2 peawanja, anoe sampoejoe pai radoea betoe'e; we'a se'e tiana,
 3 pai meboo-boo ri kadjoe'a pai kapari da mpoananja. Nepa tongawa wo'oe ri jangi petondoni samba'anja, ntje'emo naga bangke samba'a anoe mawaa; papitoe wo'onja, pai sampoejoe
 4 tondoenja, pai papitoe tali inta ri wawo mbo'onja, nasao noe ikoenja sampotila tatogo noe wa'a betoe'e ri jangi, natendeka ri wawo lino. Mekakoremo naga se'e ri soeara mbe'a anoe da moana, da napangkoni ananja, ane toe-
 5 doemo. Napoanamo anangodi toema, anoe da mangkekeni toko laboe ri pangkambinja wa'a ntolino; pai ndatangkandoo ananja se'e ndeki Poeë Ala pai ndeki gadera mpoparentaa.
 6 Meripomo we'a se'e ri pada bone, maka roomo ndapatokaka mPoeë Ala da pearinja, da ndapampatoewoe ndjairia, santjowoe roeaatoe pai onompoejoe ndeme kasaenja.

Nanangi i Mikaeli i Naga.

7 Oengka lairia mewalimo po'iwali ri wawo jangi: i Mikaeli pai mala'ekanja mampo'iwalika i Naga. Mo'iwalimo i Naga,
 8 naaweri noe mala'ekanja, pai bare'e nakoto, bare'emo nda-
 9 rata kare'enja ri wawo jangi. Pai Naga bangke se'e ndape-
 tasokamo, si'amo doeata toe'a, anoe mampoto'o i Madja'a pai i Seta, anoe mekelo ri sambawo lino; ndarompotaka ri wawo ntana, sangkani-ngkani pai wa'a mala'ekanja.

Ngajoe mpenangi.

- 10 Nepa koedonge nganga marimbo ri wawo jangi, manto'o:
Wawase'i mewalimo dago pai roso ngkatoewoe, pai kamo-
kole mPoeëta Ala, pai koeasa Masehia. Maka ndapetasokamo
anoe mampasebe wa'a ngkasangkompota, anoe bare'e maowe
mampogiloeka si'a ri soeara mPoeëta Ala, mposaeo mposa-
11 mbengi. Sisi'amo anoe manangi i Naga, nanangi noe daa i
Ana bimba pai noentoe anoe napetoemboe; pai bare'e nape-
12 poeroengi inosanja, rantani ndapepate. Mewali, nakawongko-
mo ndajami, wawo jangi pai bangani jangi! Pindongo komi,
lino pai tasi! Maka toedoemo ri komi i Madja'a, marameda
rajanja, maka lawi naintjani, kabare'enjamo da masae
koeasanja.

We'a nadoedoeki i Naga.

- 13 Dja boetoe naepe i Naga ndapetasokamo si'a ri wawo
14 ntana, na'ilawoemo we'a, anoe mampoana toeama. Pai nda-
waikamo we'a setoe pani ngkongka bangke radoea, da
napojoko ri kare'enja ri pada bone; lairia ndapampatoewoe
si'a, santa'oe pai roea nta'oe pai santongo nta'oe kasaenja,
15 lawa oengka ri doeata. Pai napesoeparika noe doeata oeë
oengka ma'i nganganja maloeloe waka we'a ewa koro oeë
16 karianja, da napaandoesaka. Paikanja napelaemo ntana
we'a setoe; mekoenganga tana, lioe-lioe naomo koro oeë, anoe
17 napesoeparika i Naga oengka ma'i nganganja. Madja'amo
raja i Naga ri we'a, lioe-lioe malai mampo'iwalika ananja
sa'enja anoe maloeloe songka mPoeë Ala, pai anoe mangke-
18 keni noentoe i Isa. Nepa ndjo'oe mekakore ri wiwi ntasi.

13.

Pinatoewoe anoe ka'isa anoe makoeasa.

- 1 Nepa koekita pinatoewoe samba'a meoemba oengka ma'i
tasi: sampoejoe tondoanja pai mowo'o papitoe, pai ri wawo
ntondoanja ndjae sampoejoe tali inta; woengka-woengka
2 re'e to'onja anoe mampetikodi Poeë Ala ri wo'onja. Pina-
toewoe anoe koekita se'e, ewa matja lionja, pai witinja ewa
witi beroea, pai ngoedjoenja ewa ngoedjoe ntjinga. Nawaika
si'a i Naga rosonja pai poparentanja pai koeasanja anoe

3 bangke. Pai koekita wo'onja samba'a mawela ma'ai, ewa
 da matemo, pai osa moeni welanja anoe ma'ai setoe. Pai
 poera-poera bangani lino mantonda pinatoewoe setoe, djingki
 4 rajanja; pai napanjomba Naga, maka nawaika pinatoewoe
 se'e koeasanja. Pai pinatoewoe setoe napanjomba, nato'o:
 Isemamo kasiwia mpinatoewoe se'i, pai isema mangkoto da
 5 mampo'iwalika? Pai ndawaika si'a nganga, anoe mantjo-
 wanaka pobangke-bangke pai paoe mpampetikodi Poeë Ala;
 pai ndawaika si'a koeasa da napangkoto mowia ewase'e
 6 patampoejoe pai roea mboeja kasaenja. Pai naloka nganganja
 mamposari Poeë Ala, mampetikodi to'oa pai banoeaa, pai
 7 wa'a bangani nTjoeroega. Pai ndawaika si'a koeasa mampo-
 'iwalika wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë, pai manangi si'a;
 pai ndawaika si'a koeasa mangkekeni lemba pai ngaja ntaoe,
 8 basa pai tana ntaoe poera-poera. Pai da napanjomba ntaoe
 poera-poera anoe mampearl lino se'i, anoe bare'e nda'oeki
 to'onja ri soera ngkatoewoe i Ana bimba, anoe ndasambale,
 9 oengka ri pampapewali lino se'i. Ane re'e taoe motalinga, da
 10 napadonge. Ane re'e taoe, anoe lawi da ndataroenggoe,
 sangaja-ngaja da ndataroenggoe. Ane re'e taoe, anoe lawi da
 ndasajoe mpenai, sangaja-ngaja da ndasajoe mpenai. Ire'emo
 da tongawa karoso pai kanoto ndaja noe wa'a ngkasandaja-
 ndaja i mPoeë.

Pinatoewoe anoe karadoea anoe makoeasa.

11 Nepa koekita pinatoewoe samba'anja mesoewoe oengka
 ma'i tana; radoea tondoenja, ewa tondoe i Ana bimba, pai
 12 pompaoenja ewa pompaoe i Naga. Wa'a ngkoeasa mpina-
 toewoe anoe ka'isa napapewali ri soearanja, pai napapanjo-
 mba sambawo lino, pai taoe anoe mampearl, ri pinatoewoe
 anoe ka'isa setoe, anoe osamo welanja anoe da napopate.
 13 Pai napare'e petondoni bangke, rantani sako apoe napaka-
 toedoe oengka ma'i jangi rata ri lino, ri pangkita ntaoe
 14 poera-poera, pai napalingoeni taoe anoe mampearl lino ri
 pampare'enja petondoni ngkoeasa, anoe ndawaika si'a da
 napapewali ri soeara mpinatoewoe anoe ka'isa. Pai nato'oka
 taoe anoe mampearl lino, da nata'aka pinatoewoe, anoe
 15 nawelai mpenai, paikanja toewoe jaoe, ta'anja. Pai ndawaika
 si'a koeasa mampapo'inoso ta'a mpinatoewoe, da napompaoe

wo'oe nta'a mpinatoewoe se'e, pai da napampekipepate wa'a
 16 ntaoe, anoe bare'e mampanjomba ta'a mpinatoewoe se'e. Pai
 napekitandai taoe poera-poera, taoe kodi pai taoe bangke,
 anoe kore'e pai anoe kaasi-asi, anoe kabosenja pai anoe watoea,
 17 ri palenja mokana bara ri tongo ndo'oenja; naka ne'e re'e
 taoe maja meoli bara mobaloe, sangadi laoe tandanja: to'o
 18 mpinatoewoe bara imba nto'onja. Ire'emo da tongawa kalo'e
 ndaja. Anoe majomboe nawa-nawanja, da mareke imba
 mpinatoewoe, maka ntje'e imba ntaoe, imbanja onoatoe
 onompoejoe pai aono.

14.

Pekita ndaja kono ri kadjela i Ana Manoesia.

- 1 Nepa koekitasaka i Ana bimba mekakore ri wawo
 boejoe Sioni, pai saatoe patampoejoe pai aopo ntjowoe taoe
 sangkani-ngkani pai sira, anoe ndjaoe to'oa pai to'o mPapaa
 2 nda'oeki ri tongo ndo'oenja. Nepa koedonge oni oengka ma'i
 wawo jangi, ewa poroemoekoe oeë maria, ewa oni goendoe
 marimbo, pai oni anoe koedonge se'e ewa oni ntaoe anoe
 3 mantingko kasapi. Napongajoeka ngajoe dawo'oe ri soeara
 gadera mpoparenta pai ri soeara mpinatoewoe aopo pai wa'a
 ntaoe toe'a. Bare'e re'e taoe ntaninja mangkoto mampari-
 ndaja ngajoe setoe, wa'anja taoe saatoe patampoejoe pai
 4 aopo ntjowoe, anoe ndaosoemo oengka ri lino. Taoe se'emo,
 anoe bare'e madjama we'a, maka taoe doë si'a. Taoe se'emo
 anoe maloeloe i Ana bimba, rimbe'i-mbe'i kandjo'oea. Taoe
 se'e anoe oejoe-oejoenja ndaosoe ri tolino, da gala mPoeë
 5 Ala pai i Ana bimba; pai bare'e re'e mbamba mesoewoe ri
 nganganja, bare'e re'e peposarinja.
- 6 Nepa koekita mala'eka samba'anja mojoko ri tongo
 ndaoa, mangkeni Noentoe ngkatoewoe anoe bare'e re'e kapoe-
 sanja, da napampetoemboeka taoe, anoe maroo-roo ri wawo
 lino, ri taoe ri wa'a lemba pai raba, ri taoe anoe patesangajaka
 7 basanja pai tananja; meboo si'a marimbo nganganja: Da
 ndipokaeka i Poeë pai da ndibangkei sira! maka djelamo
 ri da paga'aa anoe majoa pai anoe modenggo; pai da ndipa-
 njomba ri sira, anoe mampapewali jangi pai lino, tasi pai mata
 8 oeë. Metondamo mala'eka samba'anja, anoe karadoea, nato'o:
 Madoengkamo, madoengkamo Babeli, lipoe bangke anoe

- mampapanginoeka taoe poera-poera anggoronja, anoe ma-
 9 mpakasawojo raja ntaoe ri gaoe madja'a! Natondamo noe
 mala'eka samba'anja, anoe katatogo, marimbo nganganja,
 nato'o: Ane re'e mampanjomba pinatoewoe pai ta'anja, pai
 10 masabe tanda ri tongo ndo'oenja, bara palenja, sangaja-
 ngaja da nainoe wo'oe anggoro ngkaraoe ndaja mPoeë Ala,
 anoe bare'e ndagalo ndapantawa ri tabo ngkadjangai ndajaa.
 Pai da nadjeani noe apoe pai solo si'a ri pangkita noe mala'eka
 11 anoe magali, pai ri pangkita i Ana bimba. Kakoemoetoesi
 ndangasoe mpangadjeani si'a bare'e re'e da kapoesanja; pai
 bare'e narata kalewanja, mposaeo mposambengi, wa'a ntaoe
 anoe manjomba ri pinatoewoe pai ta'anja, pai anoe maratamo
 12 tanda nto'onja. Ire'i da tongawa katodosa wa'a ngkasandaja-
 ndaja i mPoeë, anoe mangkekeni songka mPoeë Ala pai
 13 peajanja ri Poeë Isa. Pai koedonge oni nganga oengka ma'i
 wawo jangi, manto'o: Oekimo se'i: Jonto kalindo ndaja ntaoe
 mate, anoe meaja ri Poeë, tepoe'oe wawase'i. Io, ndato'o
 Inosa mPoeë Ala, da napampeosaka pepa ngkatoewoenja,
 maka powianja mantonda sisi'a.
- 14 Oengka lairia koekita sa limoe boeja; ri wawo limoe
 setoe motoenda anoe melio i Ana Manoesia; ri wo'oa re'e
 papeawa woejawa pai ladi mpomota samata anoe matadja
 15 ndatangke-tangke. Nepa mesoewoe samba'anja oengka ri
 banoea mpanjomba, mala'eka anoe marimbo nganganja,
 mampebooka anoe mampotoendaki limoe: Ndipesewokamo
 ladimi da ndipomota, maka ratamo ri toero mpomota; maka
 16 matasamo pae doenia! Ndagaimo noe anoe mampotoendaki
 17 limoe ladia ri lino, pai ndapampotamo wawo lino. Oengka
 ndjairia mesoewoe wo'oe mala'eka samba'anja oengka ri
 banoea mpanjomba anoe ri Soeroega, si'a se'e mangkekeni
 18 ladi mpomota anoe matadja. Mesoewoe wo'oe mala'eka
 samba'anja oengka ri lampa'ani, anoe makoeasa ri apoe;
 meboo si'a marimbo nganganja, nato'oka mala'eka anoe
 mangkekeni ladi mpomota anoe matadja: Pesewokamo ladi
 mpomotamoe anoe matadja, pai sompimo koë mboea anggoro
 19 ri lino, maka matasamo woea anggoronja. Nagaimo noe
 mala'eka ladi mpomotanja ri wawo lino, napomai kadjoe
 anggoro ri lino, woeanja natendeka ri pojanda bangke,
 20 pojanda woea anggoro ngkaraoe ndaja mPoeë Ala. Nepa
 ndaidja-idjaki bangani mpojanda woea anggoro se'e ri

sambalikoe bente, pai napesoewoe daa, sawi-sawi ri sama njara, togoatoe pai roea mpoejoe kilo kalawanja.

15.

- 1 Nepa koekita wo'oe ri jangi petondoni samba'anja, anoe bangke pai ndapodjingki : Papitoe mala'eka mangkeni pedjeani pitoe ngaja anoe kapoesanja; maka lairiamo tando
- 2 ngkaraoe ndaja mPoeë Ala. Pai koekita ewa tasi kasa, mogalo apoe, pai anoe manangi pinatoewoe pai ta'anja pai imba nto'onja, ri wiwi ntasi kasa pekakorenja, kasapi i mPoeë
- 3 Ala nakekekeni; napongajoeka ngajoe i Moesa, pomokaoe i mPoeë Ala, pai ngajoe i Ana bimba, nato'o: Bangke pai ndapodjingki powiami, boo Poeë Ala, anoe mangasongka tana pai jangi; majoa pai montjo wa'a ndjajami, boo Datoe
- 4 noe wa'a lemba. Isema jaoe anoe bare'e mampokaeka komi, boo Poeë, pai isema bare'e mabangkei to'omi? maka wa'anja komi anoe magali, pai wa'a lemba da rata manjomba ri soearami; maka powiami anoe majoa tongawamo.
- 5 Oengka ndjairia koekita ndasoengkemo banoea mpanjomba, banoea mpodjandji mPoeë Ala, anoe ri Soeroega.
- 6 Oengka ri banoea mpanjomba se'e mesoewoemo mala'eka papitoe, anoe mangkeni pedjeani pitoe ngaja, mamporengko lena magali pai makilaja, pai ri dadanja moso'o-so'o woejawa.
- 7 Pai samba'a ri pinatoewoe aopo mawaika mala'eka papitoe tabo woejawa, boeke-boeke karaoe ndaja mPoeë Ala,
- 8 anoe toewoe bare'e re'e kapoesanja. Pai banoea mpanjomba se'e naboeketimo noe rangasoe mpeawa pai koeasa mPoeë Ala; bare'e re'e mangkoto mesoea ri banoea mpanjomba, rantani poeramo pedjeani papitoe ngaja anoe nakeni noe mala'eka papitoe.

16.

- 1 Nepa koedonge oni nganga marimbo oengka ri raja banoea mpanjomba, manto'oka mala'eka papitoe: Ndipalai! Ndiboeboekamo wawo lino bangani ntabo papitoe kalaoe
- 2 ngkaraoe ndaja mPoeë Ala! Malaimo anoe ka'isa, naboeboemo bangani ntabonja ri wawo lino; mewalimo kombo madja'a pai mapari ri taoe anoe laoe tanda mpinatoewoe, pai anoe

- 3 mampanjomba ta'anja. Nepa naboeboe noe anoe karadoea
 bangani ntabonja ri wawo ntasi, pai napewali daa, ewa daa
 ntaoe mate, pai naka matemo poera-poera anoe toewoe ri
 4 ra ntasi. Nepa naboeboe noe anoe katatogo bangani ntabonja
 ri wawo ngkoronja pai ri wawo mata oeë, pai naka daa pebali
 5 oeënja. Pai koedonge mala'eka noe oeë manto'o: Majoa raja-
 mi, komi anoe re'e se'i-se'i pai anoe re'e i'owi, komi anoe
 6 magali, anoe mampakanoto hoekoe se'i. Maka naboeboe ntaoe
 se'e daa ngkasandaja-ndaja i mPoeë pai wa'a nabi, pai wa-
 7 wase'i ndipapanginoeka taoe setoe daa: gori ntjilinjamo! Nepa
 koedonge paoe oengka ma'i lampa'ani, nato'o: Io kodjo,
 Poeë Ala, Topontjongka noe lino pai jangi, montjo pai majoa
 8 wa'a mpehoekoemi. Nepa naboeboe noe anoe ka'aopo ba-
 ngani ntabonja ri mata ndeme; pai ndawaika si'a koeasa
 9 mararaka apoe tolino; nararamo ngkarameda anoe ma'ai
 tolino, pai napampetikodi to'o mPoeë Ala, anoe makoeasa ri
 pepa se'e; paikanja bare'e nabalisaka rajanja, da mabangkei
 10 sira. Nepa naboeboe noe anoe ka'alima bangani ntabonja ri
 wawo mpoparenta mpinatoewoe, mawengimo sangkani popa-
 rentanja; pai namama ntaoe setoe djilanja mantodosaka
 11 kaparinja, pai napetieli Poeë jangi nakeni ngkadjoe'a ngko-
 ronja pai pemotosi ngkombonja; pai bare'e wo'oe nabalisaka
 12 engkonja. Nepa naboeboe noe anoe ka'aono bangani ntabonja
 ri wawo koro oeë bangke, Eparati, pai naka'oti oeënja, da
 naka re'e djaja noe wa'a mokole, anoe ma'i oengka ri pebete
 13 ndeme. Pai koekita tatogo lamo a madja'a anoe karika, ewa
 toempa, mesoewoe oengka ri nganga naga, pai oengka ri
 nganga mpinatoewoe, pai oengka ri nganga noe nabi kamba-
 14 mba-mbamba. Maka ntje'emo lamo a madja'a anoe mampowia
 anoe ndapodjingki, anoe malai ri wa'a mokole ri sambawo
 lino, da napamparomoe taoe se'e da mampo'iwalika Poeë
 Ala, Topontjongka noe lino pai jangi, ri remea anoe bangke.
 15 Montjo, kama'ikoe ewa topangangka. Madago katoewoe
 ntaoe, anoe menaa, pai mamporewoe poedjoe ngkoronja,
 naka ne'e melindja-lindja si'a bare'e morengko, boi tongawa
 16 anoe napomaea. Mewali, naparomoemo wa'a mokole mompa-
 sambaka ri tana, anoe Haramagedo to'onja ri basa Ibarani.
 17 Nepa naboeboe noe mala'eka anoe kapapitoe bangani nta-
 bonja ri raoa; ma'imo oni nganga anoe marimbo oengka ri
 banoea mpanjomba, oengka ma'i gadera mpoparenta, manto'o

- 18 Mewalimo! Oengka ndjairia moberesemo pai mogoendoemo
ma'ai-'ai, pai molindoegi-bangkemo, bare'epa re'e anoe kasi-
wia ngka'ainja oengka ngkare'e ntaoe ri wawo lino, gori
19 ngka'ai pai kabangke mpolindoeginja. Mabiramo lipoe
bangke togo mbira, maombomo lipoe ntopolamo poera-
poera. Pai Babeli, lipoe anoe bangke, ndapapaendoka Poeë
Ala, da ndapawaika mainoe taboa anoe boeke-boeke anggoro
20 ngkaraoea. Pai wa'a ntogongi meoremo, pai wa'a boejoe
21 bare'emo ndakita; pai oedja watoe bose oengka ri jangi,
saogoe se'e limampoejoe kati kaneenja, mampere toline. Pai
napetielimo ntolino i Poeë Ala, kanee mpepa oedja watoe
se'e; maka pepa se'e ma'ai ngkapari kodjo.

17.

Pekita ndaja kono kanawoe Babeli.

- 1 Nepa ma'i samba'a ri mala'eka papitoe, anoe mangkeni
tabo pitoe mponga, naseko jakoe, nato'o: Ma'imo, da koe-
pantoedjoeka siko hoekoe mbe'a, anoe bare'e lioe-lioe toe-
moro katoewoenja, anoe maroo-roo ri kare'e oeë maria;
2 we'a se'e napowongo-wongoka wa'a mokole ntolino, pai
napomajangoe ntolino manginoe anggoro ngkawongonja.
3 Pangkita ndajakoe nakeni jakoe ri pada bone. Nepa koekita
we'a samba'a mampelamba pinatoewoe mawelo, anoe boeke
ri koronja to'o mpampetikodi Poeë Ala; papitoe wo'onja pai
4 sampoejoe tondoenja. We'a se'e mampopoedjoe ajapa
makamoemoe pai kasaedja, pai woejawa pai watoe masoeli
pai matia papeawanja. Tabo woejawa natangke-tangke,
banganinja boeke-boeke kadja'a pai kakarika mposalaranja;
5 pai laoe ri tongo ndo'oenja oeki nto'onja, anoe mapia poso-
kinja: Babeli anoe bangke, indo noe wa'a mbe'a anoe bare'e
toemoro katoewoenja pai indo noe wa'a gaoe madja'a ri
6 wawo lino. Pai koekita napomajangoe mbe'a setoe daa noe
wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë pai daa ntjabi i mPoeë
Isa. Pangkitakoe we'a setoe, ma'ai kodjo kadjingki ndajakoe.
7 Nato'okamo jakoe noe mala'eka: Makoedja pai nakadjingki
ndajamoe? Jakoe da manto'oka siko posoki mbe'a setoe, pai
8 sampoejoe tondoenja. Pinatoewoe anoe noekita, re'e i'owi
pai bere'e se'i-se'i; oengka ri Torate da peponenja, pai

sangaja-ngaja da tetadji. Wa'a ntaoe anoe mampearl lino,
 anoe bare'e nda'oeki to'onja ri soera ngkatoewoe oengka
 ri pampapewali doenia, da djingki rajanja mangkita pina-
 toewoe, anoe re'emo i'owi pai bere'e se'i-se'i, pai anoe da
 9 ma'i wo'oe. Ire'imo da tongawa raja, anoe lo'e ponawa-
 nawanja: wo'o papitoe, ntje'e boejoe pitoe ogoe anoe napo-
 10 toendaki mbe'a se'e. Posokinja wo'oe datoe papitoe. Anoe
 alima manawoemo; samba'a laoe wawase'i; anoe samba'anja
 bare'epa djela; pai ane djela, podo sarai da karoo-roonja.
 11 Pai pinatoewoe anoe re'emo i'owi, pai bere'e se'i-se'i, si'amo
 datoe anoe ka'oeajoe, paikanja oengka ri anoe papitoe
 12 kama'inja; pai sangaja-ngaja da ndatadji. Tondoe sampoejoe
 anoe noekita, ntje'emo datoe sampoejoe, anoe bare'epa
 marata kadatoenja, paikanja podo sadjaa da kadatoenja
 13 sangkani-ngkani pai pinatoewoe setoe. Wa'a ntaoe se'e
 sintoewoe rajanja, pai rosonja pai koeasanja nawaika pina-
 14 toewoe. Taoe setoe da mampo'iwalika i Ana bimba; paikanja
 da ndanangi i Ana bimba (maka sira Poeë noe wa'a mpoeë
 pai Datoe noe wa'a datoe) pai wa'a joenoea, ntje'emo taoe
 anoe ndalike i mPoeë rajanja, pai taoe anoe ndapilisi pai
 15 taoe anoe manoto rajanja. Nepa nato'oka jakoe: Oeë anoe
 noekita, potoenda mbe'a anoe bare'e toemoro, ntje'emo wa'a
 lemba pai ngaja ntaoe, bara mbe'i-mbe'i tananja, bara
 16 ndjaa-ndjaa basanja. Tondoe sampoejoe anoe noekita, pai
 pinatoewoe da mamporadjoe we'a anoe bare'e toemoro setoe,
 pai da napa'iloë pai da nalambesi; pai da nakoni sanganja,
 17 pai da na'ombasi koronja. Maka ndapare'e i mPoeë Ala ri
 rajanja da napowia pepokonoa pai da napasintoewoe rajanja,
 pai napawaika pinatoewoe kamokolenja, rantani kobangani
 18 poera-poera Noentoe mPoeë Ala. Pai we'a anoe noekita, si'a-
 mo lipoe bangke, anoe makoeasa ri wa'a datoe ri wawo lino.

18.

1 Oengka ndjairia koekita mala'eka samba'anja, anoe
 bangke koeasanja, mena'oe oengka ri jangi; nararamo
 2 ngkareka mpeawanja wawo lino. Marimbo nganganja meboo,
 nato'o: Manawoemo, manawoemo Babeli anoe bangke! Nape-
 arimo ntjeta, mewalimo taroenggoe wa'a lamo madja'a
 pai taroenggoe wa'a ntontji anoe measa pai anoe ndapokarika.

- 3 Maka anggoro mpowongo-wongonja anoe mesawojoni
nainoemo ntaoe poera-poera. Pai datoe ri lino mowongo-
wongo pai si'a, pai wa'a ntopobaloe-baloe ri lino kore'emo,
mampokore'e karia ngkasawojo ngkatoewoenja.
- 4 Nepa koedonge oni nganga samba'anja oengka ma'i
jangi, manto'o: Ndipalaika si'a wa'a ntaoekoe, boi napinda
5 ntjalanja, boi nakonno mpepanja. Maka salanja moboejoe-
boejoemo sawi ri jangi, pai ndaendomo mPoeë Ala wa'a
6 mpodenggonja. Ndipesawakimo si'a ewa pampesawakinja
taoe; ndisilika si'a roea ngkani ewa powianja. Ri tabo anoe
napontawa, riria da ndipantawaka roea ngkani ewa punta-
7 wanja; gori mpa'aloe-aloenja koronja maloeloe elo ndajanja,
ewantje'emo se'e gori da mpadjeanimi pai pamparinimi
si'a. Maka panto'o ndajanja: jakoe datoe, banja bara taoe
baloe jakoe, pai bare'e bara da napere ntjoesa jakoe.
8 Setoe pai naka saeo-eodja da naparoempa mpepanja si'a,
djoe'a lele, pai kasoesa ndaja pai oro; pai koronja da nda'o-
mbasi ri apoe; maka maroso i Poeë Ala, anoe mangahoekoe
9 si'a. Mewali, wa'a datoe ri lino anoe sampowongo-wongonja,
kasiwia elo ndajanja, da mantangisi pai mampoomboka si'a,
10 ri pangkitanja rangasoe mpa'ombasi koronja; da lawa-lawa
pekakorenja, maekanja mangkita kaparinja, pai da meboo,
manto'o: Ode, ode siko, lipoe bangke! Babeli, siko lipoe maroso!
11 maka podo sadjaa pewali hoekoemoe! Pai wa'a ntopobaloe-
baloe ri lino mantangisi pai ma'ode-ode si'a, maka bare'emo re'e
12 maoli baloe-baloenja, baloe-baloe woejawa pai salaka, watoe
masoeli pai matia, lena, sabe, soti pai kasaedja; mpengaja-
ngaja kadjoe mawongi, pai mpengaja-ngaja rengko, anoe
ngisi gadja, kadjoe masoeli, gala, laboe pai watoe boeja
13 ndapowia, pai kanino pai rampa, pai siwongi, mire pai doepa,
pai anggoro, lana pai tarigo, pai pae, djapi pai bimba, pai
14 njara, kareta, pai koro ntaoe pai watoea. Woea ngkadjoe, anoe
noepodaraja, pajamo oengka ri siko; pai wa'a anoe maboko
pai anoe madolidi, tetadjimo oengka ri siko; bare'emo da
15 ndarata. Topobaloe-baloe anoe mampore'e ngaja-ngaja se'i
pai mampokore'e lipoe se'e, da mekakore lawa-lawa, ri
pampokaekanja pepanja, pai da motoemangi, me'ode-ode,
16 nato'o: Ode, ode lipoe bangke, anoe napoedjoe noe lena,
sabe pai kasaedja, papeawanja woejawa, watoe masoeli pai
matia; maka podo sadjaa pajamo kakore'e anoe bangke se'e

- 17 poera-poera! Pai wa'a ntopogoeli, pai anakoda, pai toempoe
ngkapala, pai wa'a ntaoe anoe ri wawo ntasi potetalanja,
18 lawa pekakorenja; pangkitanja rangasoe ngkapapoe ngko-
ronja, meboo taoe se'e, nato'o: Lipoe mbe'i jaoe kasiogoe
19 lipoe bangke se'e? Nepa naboeboe awoe ri wawo ntanoa-
nanja, pai meboo, ntongo motoemangi pai me'ode-ode,
nato'o: Ode, ode lipoe bangke anoe ka'ai ngkakore'enja
napokore'e noe wa'a ntaoe anoe mampotoempoe kapala ri
20 tasi; podo sadjaa poeramo magero. Ndipokawongkomo komi,
bangani nTjoeroega, pai komi, wa'a ngkasandaja-ndaja i
mPoeë, pai wa'a ntjoero pai nabi! Maka ri pahoeke mPoeë
21 Ala si'a, ndabotoesimo kara-karami. Oengka lairia naokota-
kamo noe mala'eka maroso samba'a watoe, ewa watoe mpog-
gili kabangkenja, nepa natadji watoe setoe ri tasi, nato'o:
Ewantje'emo se'e da pantadji ngkaraoe ndaja mPoeë Ala
Babeli, lipoe bangke setoe; pai bare'emo lioe-lioe da ndarata
22 moeni. Bare'emo da ndadonge ri siko oni ntaoe mantingko
kasapi pai taoe mongajoe, pai taoe mosanggonna pai taoe
mantawoeisi soeroepeta. Pai bare'emo lioe-lioe da re'e pande
anoe mampolo'e bara ndjaa-ndjaa maroo-roo ri siko; pai oni
23 mpogili mpae bare'emo lioe-lioe da ndadonge ri siko. Bare-
'emo da re'e reka ntjilo merara ri siko; pai oni nganga ntaoe
ndawawa bare'emo da ndadonge ri siko. Oea topobaloe-
baloemoe anoe makoeasa ri wawo lino; pai noelingoeni wa'a
24 ntolino ri pobalimatamoe. Pai ri lipoe setoe ndjaoe daa noe
wa'a nabi pai kasandaja-ndaja i mPoeë, pai daa ntaoe
poera-poera anoe ndapepate ri wawo lino.

19.

Paoende Poeë Ala.

- 1 Oengka ndjairia koedonge ewa oni nganga ntaoe sondo
anoe marimbo, ri Soeroega, mampebooka: Haleloeja! Dago
pai peawa ngkatoewoe pai koeasa ndapotoempoe mPoeëta
2 Ala, maka montjo pai majoa wa'a mpehoekoea. Maka
ndahoekoemo we'a anoe bare'e lioe-lioe toemoro katoewoenja,
anoe mampakadja'a lino se'i ri posalaranja; pai ndapesawa-
3 kamo daa noe wa'a mpomokaoea ri si'a. Naparoea ngkani
mampebooka: Haleloeja! Meoretakamo rangasoenja, bare'e

- 4 da re'e kapoesanja. Lioe-lie momboekotoemo taoe toe'a
roeampoejoe pai aopo pai pinatoewoe aopo, metoetoe toedoe
tana, manjomba ri Poeë Ala, anoe motoenda ri gadera
5 mpoparentaa, nato'o: Ami, Haleloeja! Mesoewoemo oni
nganga oengka ma'i gadera mpoparenta, nato'o: Ndioende-
oende Poeëta, Poeë Ala, komi wa'a mbatoeaa, komi, anoe
mampokaeka sira, komi, anoe kodi pai anoe bangke.

Paoende i Ana bimba.

- 6 Nepa koedonge wo'oe ewa oni nganga ntaoe sondo,
pai ewa pokoeoe oeë bangke, pai ewa pokeroedoe noe
goendoe marimbo, nato'o: Haleloeja! Maka moparentamo
7 Poeëta Ala, Topontjongka noe lino pai jangi! Da tapaka-
wongko pai da tapakadonde rajata! da tabangkei sira! Maka
ratamo ri eo mporongo i Ana bimba, pai we'a anoe da nda-
8 porongo mompakorokamo; pai ndawaikamo si'a da napo-
rengko lena ma'aloese anoe makilaja pai magali! (lena
ma'aloese setoe, ntje'emo wa'a mpowia ngkasandaja-ndaja
9 i mPoeë anoe madago). Nepa nato'oka jakoe: Oekimo: jontomo
kalindo ndaja ntaoe anoe ndapekitima ri soesa mporongo i
Ana bimba. Pai nato'oka jakoe: Paoe montjo se'i, noentoe
10 mPoeë Ala. Nepa momboekotoe jakoe ri witinja, metoetoe
toedoe tana, da koemanjomba ri si'a. Paikanja nato'oka jakoe:
Ne'e ewase'e! Jakoe kasiwatoeamoe pai kasiwatoea ngka-
sangkompomoe, anoe mangkekeni noentoe i mPoeë Isa.
Panjomba ri Poeë Ala! Maka noentoe i mPoeë Isa poe'oe
mpowati.

Pekita ndaja kono kapoesa doenia.

Noentoe mPoeë Ala.

- 11 Nepa koekita maboka jangi, pai ndate njara boeja;
anoë mampelamba i Manoto pai i Montjo to'oa; mopahoekoe
12 pai mo'iwali sira ri kajoanja. Mataa mereka apoe, pai ndate
ri wo'oa tali inta maria; re'e to'o nda'oeki, anoe bare'e re'e
13 maintjani, wa'anja sira ngkalioa. Ndapopoedjoe rengko
anoë ndaeme ri daa, pai to'oa: Noentoe mPoeë Ala. Na-
14 tonda noe mala'eka sondo ri Soeroega, anoe mampopoedjoe
lena boeja anoe ma'aloese pai magali, mampelamba njara

- 15 boeja. Pai ma'i ngangaa mesoewoe-soewoe penai matadja samata, anoe da ndapomaika wa'a ntolino. Pai da ndakampaika toko laboe taoe setoe; pai da ndaidjaki pojanda woea anggoro ngkarae pai kadjangai ndaja mPoeë Ala, Topo-
 16 ntjonka lino pai jangi. Pai ri poedjoea pai ri pa'aa nda-
 'oekimo: Datoe noe wa'a datoe, Poeë noe wa'a mpoeë.

Pinatoewoe pai datoe ndanangi.

- 17 Nepa koekita mala'eka samba'a mekakore ri ogoe ndeme, meboo marimbo nganganja, nato'oka wa'a ntontji anoe mojoko ri tongo ndaoa: Ndikama'imo! ndipompasambaka
 18 da mangkoni ri posoesa bangke i mPoeë Ala, da ndipangkoni sanga noe wa'a datoe, pai sanga ntadoelako ntjoerodado, pai sanga ntaoe maroso, pai sanga noe njara pai taoe mampelam-
 19 watoea, anoe kodi pai anoe bangke. Nepa koekita pinatoewoe pai wa'a datoe ri lino, tepasambakamo pai wa'a ntjoeroda-
 donja, da mampo'iwalika sira anoe mampelamba njara pai
 20 wa'a mala'ekaa. Ndasokomo pinatoewoe setoe sangkani-
 ngkani pai nabi anoe kambamba-mbamba, anoe mantoedjoe anoe ndapodjingki ri soearanja, pai napalingoeni raja ntaoe, anoe masabe tanda mpinatoewoe, pai anoe manjomba ri ta'anja. Radoeamo se'e ndatadji toewoe-toewoe ri limbo
 21 apoe, anoe mareka-reka mangkoni solo. Anoe sa'enja ndape-
 pate mpenai, anoe mesoewoe ma'i nganga noe anoe mampel-
 lamba njara. Pai wa'a ntontji mabosoemo mangkoni koronja.

20.

I Naga ndarantemo.

- 1 Nepa koekita mala'eka samba'a mena'oe oengka ri wawo jangi; pogili nTorate pai rante bangke natangke-tangke.
 2 Lioe-lioe nasoko iNaga, doeata toe'a se'e, ntje'emo i Madja'a
 3 pai i Seta, narante santjowoe nta'oe kasaenja; nepa nape-
 tasoka ri wajaoe, pai nadampo mpakainti ri wawonja, naka ne'emo nalingoeni taoe poesa-poesa santjowoe nta'oe. Oengka ndjairia da ndalapasaka, sambinoro dja kasaenja.

Poparenta anoe santjowoe nta'oe kasaenja.

- 4 Nepa koekita gadera meawa, pai laoe mampotoenda,
 pai ndawaika sisi'a koeasa mpobotoesi dago pai dja'a ntolino;
 koekitamo angga ntaoe anoe ndapewo'oki mantjoeroe noentoe
 mPoeë Isa pai noentoe mPoeë Ala; pai angga ntaoe anoe
 bare'e manjomba ri pinatoewoe pai ta'anja, pai anoe bare'e
 masabe tandanja ri tongo ndo'oe pai ri palenja. Toewoe sisi'a,
 toewoe mokole sangkani-ngkani pai i Masehi, santjowoe
 5 nta'oe kasaenja. Taoe mate sa'enja bare'e toewoe ri kabare-
 'epanja poesa anoe santjowoe nta'oe. Ntje'emo pembangoe
 6 anoe ka'isa. Madago pai magali katoewoe ntaoe, anoe toewoe
 ri pembangoe anoe ka'isa. Bare'e nakoto ngkapate anoe
 karadoea mampakadja'a si'a; paikanja taoe se'e da tadoe
 mpanjomba mPoeë Ala pai i Masehi, pai sangaja-ngaja da
 toewoe mokole sangkani-ngka ri pai sira, santjowoe nta'oe
 kasaenja.

I Naga pai i Jadjoedji pai i Madjoedji ndanangi.

- 7 Ane poesamo santjowoe nta'oe, da ndalapasakamo i
 8 Madja'a oengka ri taroenggoenja. Da ndjo'oe si'a, malingoeni
 raja ntopolamo, anoe mampearri posoeno aopo noe lino, i
 Jadjoedji pai i Madjoedji, da mamparomoe taoe setoe da
 9 mo'iwali; karianja ewa karia ndangi'iri tasi. Singkandomoemo
 taoe se'e, sangkabini lino kama'inja, nepa naoengkoe bente
 ngkasandaja-ndaja i mPoeë, pai lipoe anoe ndapomawo.
 Paikanja toedoemo apoe oengka ma'i jangi, mangkoni taoe
 10 se'e; pai i Madja'a, anoe malingoeni raja ntaoe se'e, ndatadji
 ri limbo apoe pai solo, anoe kalaoe mpinatoewoe pai nabi
 kambamba-mbamba. Da ndadjeani si'a mposaeo mposa-
 mbengi, bare'e da re'e kapoesanja.

Kapoesa mpehoekoe.

- 11 Nepa koekita gadera mpoparenta anoe bangke pai
 maboeja, pai lino pai jangi mepajanaka ri soeara anoe
 12 mampotoenda, pai bare'e ndarata wakanja. Pai koekita
 wa'a ntaoe anoe matemo, anoe bangke pai anoe kodi meka-
 kore ri soeara gadera mpoparenta, pai ndaboelere soeranja;

nepa ndaboelereka wo'oe soera samba'a, ntje'e soera ngka-
toewoe. Pai ndasilimo dago pai dja'a ntaoe mate gori mpo-
13 wianja, anoe nda'oeki ri wa'a ntjoera setoe. Nasoewoerakamo
moeni ntasi taoe anoe mate ri rajanja; pai kapate pai Torate
mantjoewoeraka wo'oe taoe mate anoe lairia kare'enja;
woengka-woengka ndasilimo gori mpowianja. Nepa ndatadji
14 kapate pai Torate ri limbo apoe. Si'amo kapate anoe kara-
15 doea: limbo apoe. Pai ane re'e taoe anoe bare'e nda'oeki
to'onja ri soera ngkatoewoe, ntje'e ndatadji ri limbo apoe.

21.

Jangi dawo'oe pai lino dawo'oe.

1 Nepa koekita jangi dawo'oe pai lino dawo'oe; maka jangi
anoe masae pai lino anoe masae pajamo, pai bare'emo re'e
2 tasi. Pai koekita lipoe anoe magali, Jeroesale dawo'oe, mena-
'oe oengka ri jangi, oengka ri Poeë Ala, tokamo ewa we'a
anoe da ndapaporongo, ndapapeawa nakawongko ndaja
3 langkainja. Nepa koedonge oni nganga marimbo oengka ma'i
gadera mpoparenta, manto'o: Peole, banoea mPoeë Ala ri
tolino kare'enja, pai ri ojo ntolino da karoo-rooa. Pai sangaja-
ngaja da taoea taoe se'e, pai Poeë Ala ngkalioa da maroo-roo
4 pai sisi'a, pai da mampalisi wa'a oeë matanja. Pai bare'emo
da re'e kapate, bara kasoesa ndaja, bara katoemangi, bara
djoe'a bare'emo da re'e; maka anoe re'e rioenja pajamo
poera-poera.

Podjandji mPoeë Ala.

5 Nepa mompaoe sira anoe mampotoenda gadera mpopa-
renta, ndato'o: Peole, koepakadawo'oe poera-poera. Pai nda-
to'oka jakoe: Oekimo, maka noentoe se'e manoto pai montjo.
6 Nepa ndato'oka wo'oe jakoe: Mewalimo. Jakoemo pamoela
pai kapoesa, pontepoe'oe pai kasoepoe. Jakoemo da mawaika
7 taoe maranganga manginoe ngkabongo ri mata oeë ngka-
7 toewoe. Anoe menangi, ntje'emo da mantima panta se'i,
8 pai jakoe da napopoeë pai si'a da koepoana. Paikanja taoe
dangga, pai anoe bare'e meaja, pai anoe modenggo, topepe-
pate, taoe bare'e toemoro katoewoenja, topobalimata pai
topolamo, pai wa'a ntaoe kambamba-mbamba, ri limbo

apoe pai solo anoe kanggelo-nggelo rekanja, da kare'enja.
Ntje'emo kapate anoe karadoea.

Jeroesale dawo'oe.

- 9 Oengka ndjairia ma'imo mala'eka samba'a ri anoe
papitoe anoe mantangke tabo papitoe, anoe boeke-boeke
pepa pitoe ngaja anoe kapoesanja, mampompaoeka jakoe,
nato'o: Ma'i, da koetoedjoeka siko we'a anoe da ndaporongo
10 i Ana bimba. Pangkita ndajakoe nakenimo jakoe ndekoe ri
wawo boejoe bangke pai ndateka; nepa natoedjoeka jakoe
lipoe anoe magali, Jeroesale, anoe ndapapena'oe mPoeë Ala
11 oengka ma'i jangi, boeke peawa mPoeë Ala: rekanja ewa reka
noe watoe anoe masoeli kodjo, ewa watoe jase, malino ewa
12 kasa. Ndjae kotanja anoe makoemba pai malangkati;
sampoetje pai radoea baabaanja, kare'e noe mala'eka sampoe-
joe pai radoea, pai anoe ndapa'oeki to'o noe lemba nTo Isa-
13 raeli sampoejoe pai radoea. Tatogo baabaanja tondo pebeta;
pai tatogo baabaanja tondo pajompo jangi ri mokaii; pai
tatogo baabaanja tondo pajompo jangi ri mokana, pai tatogo
14 baabaanja tondo kasojoa. Kota noe lipoe se'e sampoejoe
pai radoea watoe longkoeninja, kalae nto'o sampoejoe pai
15 radoea, to'o ntjoero i Ana bimba sampoejoe pai radoea. Nake-
keni noe mala'eka anoe mompaoe pai jakoe wojo mpontoeboe
woejawa da napantoeboeka lipoe, pai baabaanja, pai kota-
16 watoenja. Lipoe se'e mogopa ntjawia kare'enja, sawia-wia
karatenja pai kabininja. Natoeboemo mbojo lipoe setoe roea
ntjowoe pataatoe kilo karatenja pai kabininja, pai kandateka-
17 nja sawia-wia. Nepa natoeboe kota-watoenja, saatoe pata-
mpoejoe pai aopo ntjikoe, gori mpantoeboe ntaoe, anoe pantoe-
18 boe noe mala'ekamo se'e. Pai kotanja watoe jase ndapowia;
pai ogoe lipoe setoe woejawa ntepakoro, ewa kasa malino li-
19 nja. Watoe longkoeni ngkota lipoe poera-poera ndapapeawaka
mpengaja-ngaja watoe madolidi. Watoe mpolongkoeni anoe
ka'isa watoe jase, anoe karadoea watoe nilama, anoe katatogo
20 watoe kalasede, anoe ka'aopo watoe samaroe, anoe ka'alima
watoe ake, anoe ka'aono watoe jako mawaa, anoe kapapitoe
watoe peroso, anoe ka'oeajoe watoe arasa, anoe kasasio watoe
jako makoeni, anoe kasampoetje watoe sabaradjoe, anoe
kasampoetje pai samba'a watoe poesoe-paraga, anoe kasa-

- 21 mpoejoe pai radoea watoe mataisi. Pai baabaa sampoejoe
pai radoea, ntje'emo matia sampoejoe pai radoea; samba'a
samba'a saogoe matia ndapowia; pai djaja ri lipoe woejawa
22 ntepakoro, anoe ewa kasa malino. Pai bare'e koekita banoea
mpanjomba ri rajanja, maka Poeë Ala, Topontjongka lino
pai jangi, pai i Ana bimbamo se'e banoea mpanjombanja.
23 Pai maoe bare'e re'e ogoe ndeme bara ogoe mboeja marara
si'a, maka peawamo mPoeë Ala se'e mampakareme si'a, pai
24 i Ana bimba naposilo. Wa'a ntopolamoa da melindja ri
25 raranja, pai wa'a datoe ri lino mawawaka si'a papeawanja. Pai
baabaanja bare'e lioe-lioe da ndadampo mposaeo, maka
26 bare'e da re'e kawengi-wenginja. Peawa pai karamba ngka-
27 toewoe noe wa'a lemba da ndakeni ri sira. Pai bare'e lioe-lioe
da mesoea ndjairia anoe bare'e magali, bara taoe anoe madja-
'a gaoenja, bara mombamba; wa'anja anoe nda'oeki ri soera
ngkatoewoe i Ana bimba anoe da mesoea.

22.

- 1 Nepa natoedjoeka jakoe koro oeë ngkatoewoe, malino
ewa kasa, anoe mebete oengka ma'i gadera mpoparenta
2 mPoeë Ala pai i Ana bimba. Ri tongo ndjaja noe lipoe, ri
wiwi ngkoronja ntimali-mali, ndjae kadjoë ngkatoewoe anoe
sampoejoe pai roea ngkani powoeanja, samboeja samboeja
mowoea. Pai ira ngkadjoë se'e napoka'osa ntopolamoa;
3 pai bare'emo da re'e poeloroë. Gadera mpoparenta i mPoeë
Ala pai i Ana bimba da ndjae ri rajanja. Pai wa'a mpomo-
4 kaeo da mabangkei sira, pai da nakita lioa, pai to'oa da
5 laoe ri tongo ndo'oenja. Pai bare'emo da mawengi; pai maoe
bare'e re'e rara ntjilo pai rara ndeme, maka Poeë Ala da
marara sisi'a, pai da toewoe mokole taoe se'e, bare'e da re'e
kapoesanja.

Podjandji da kama'i i Masehi.

- 6 Nepa ndato'oka jakoe: Noentoe se'e manoto pai montjo;
pai i Poeë Ala, anoe toempoe inosa wa'a nabi, mampokaoe
mala'ekaa, da napantoedjoeka wa'a mbatoeaa poera-poera
7 anoe da ronga mewali. Peole, da ronga rata jakoe. Madago
katoewoe ntaoe anoe mamporewoe wa'a noentoe mpowati
ri soera se'i.

Kapoesanja.

- 8 Jakoemo, i Johane, anoe madonge pai mangkita poera-
poera se'i. Pai karonja koedonge pai koekita, momboeko-
toemo jakoe, metoetoe toedoe tana, manjomba ri witi noe
9 mala'eka, anoe mantoedjoeka jakoe poera-poera setoe. Paika-
nja nato'oka jakoe: Ne'e ewasetoe, jakoe kasiwatoeamoe pai
kasiwatoea ngkasangkompomoe, wa'a nabi, pai kasiwatoea
ntaoe anoe mamporewoe wa'a noentoe ri soera se'i. Panjo-
10 mbamo ri Poeë Ala! Nepa nato'oka wo'oe jakoe: Ne'e noepa-
kapia wa'a noentoe mpowati ri soera se'i, maka mosoemo da
11 karatanja. Napodenggopa mpowia ntaoe anoe modenggo,
nakateranganipa ngkakeloge ntaoe anoe bare'e magali, naka-
joapa mpowia ntaoe anoe majoa rajanja, pai nakateranga-
12 nipa ngkagali ntaoe anoe magali rajanja. Peole, da ronga rata
jakoe; pai da koekeni tombo, anoe da koesilika gaoe ntaoe
13 poera-poera gori mpowianja. Jakoemo pamoela pai kapoesa,
anoe rioe-rioenja pai anoe ri poerinja mpodago, pontepoe'oe
14 pai kasoepoe. Madago katoewoe ntaoe anoe maboese-boese
rengkonja; taoe se'emo anoe maja da mampotoempoe kadjoe
15 ngkatoewoe, pai da mesoea ri baabaa noe lipoe. Paikanja
wa'a asoe, topobalimata, toposalara, topepepate pai topo-
lamo, pai wa'a ntaoe anoe mampomawo lopoe pai kamba-
16 mba-mbamba, da ri sambalikoenna. Jakoe, i Isa, mampokaoe
mala'ekakoe mampetoemboeka komi, wa'a ngkasandaja-
ndajakoe, poera-poeranja se'i. Jakoe Kale pai Moeli i Daoedi,
Pantjoela anoe kangkido-ngkido.
- 17 Ndato'o noe Inosa pai i Ana we'a: Ndikama'imo! Pai
anoe madonge, da manto'o: Ndikama'imo! Pai anoe mara-
nganga, nakama'imo, pai anoe da rajanja, napantimamo
18 ngkabongo oeë ngkatoewoe. Koepakanoto raja ntaoe poera-
poera anoe madonge noentoe mpowati ri soera se'i: Ane re'e
marangani paoe ri noentoe se'i, sangaja-ngaja da ndapara-
taka si'a mPoeë Ala wa'a mpepa anoe nda'oeki ri soera se'i.
19 Pai ane re'e majali paoe ri wa'a noentoe anoe ri soera mpowati
se'i, sangaja-ngaja da ndajali mPoeë Ala tilanja ri kadjoe
ngkatoewoe pai ri lipoe magali, anoe nda'oeki ri soera se'i.
20 Sira anoe mampetoemboe wa'a noentoe se'i manto'o: Io
kodjo, da ronga djela jakoe. Ami, ndikama'imo, Poeë Isa.
21 Kapoeroe ndaja mPoeë Isa da galami poera-poera. Ami.

Bangani n'Joera sei

1. Noenloe n'kaidewoe i m'pore sei, anoe an'ore i M'pore
 2. Laka 5-12
 3. I'ohode wa a'kai i'w'ore sei
 4. I'angani i'ore sei
 5. I'angani n'v' M'pore
 6. I'ore sei n'abani i'ore sei
 7. I'angani n'v' M'pore
 8. I'angani n'v' M'pore
 9. I'angani n'v' M'pore
 10. I'angani n'v' M'pore
 11. I'angani n'v' M'pore
 12. I'angani n'v' M'pore
 13. I'angani n'v' M'pore
 14. I'angani n'v' M'pore
 15. I'angani n'v' M'pore
 16. I'angani n'v' M'pore
 17. I'angani n'v' M'pore
 18. I'angani n'v' M'pore
 19. I'angani n'v' M'pore
 20. I'angani n'v' M'pore
 21. I'angani n'v' M'pore
 22. I'angani n'v' M'pore
 23. I'angani n'v' M'pore
 24. I'angani n'v' M'pore
 25. I'angani n'v' M'pore
 26. I'angani n'v' M'pore
 27. I'angani n'v' M'pore
 28. I'angani n'v' M'pore
 29. I'angani n'v' M'pore
 30. I'angani n'v' M'pore
 31. I'angani n'v' M'pore
 32. I'angani n'v' M'pore
 33. I'angani n'v' M'pore
 34. I'angani n'v' M'pore
 35. I'angani n'v' M'pore
 36. I'angani n'v' M'pore
 37. I'angani n'v' M'pore
 38. I'angani n'v' M'pore
 39. I'angani n'v' M'pore
 40. I'angani n'v' M'pore
 41. I'angani n'v' M'pore
 42. I'angani n'v' M'pore
 43. I'angani n'v' M'pore
 44. I'angani n'v' M'pore
 45. I'angani n'v' M'pore
 46. I'angani n'v' M'pore
 47. I'angani n'v' M'pore
 48. I'angani n'v' M'pore
 49. I'angani n'v' M'pore
 50. I'angani n'v' M'pore
 51. I'angani n'v' M'pore
 52. I'angani n'v' M'pore
 53. I'angani n'v' M'pore
 54. I'angani n'v' M'pore
 55. I'angani n'v' M'pore
 56. I'angani n'v' M'pore
 57. I'angani n'v' M'pore
 58. I'angani n'v' M'pore
 59. I'angani n'v' M'pore
 60. I'angani n'v' M'pore
 61. I'angani n'v' M'pore
 62. I'angani n'v' M'pore
 63. I'angani n'v' M'pore
 64. I'angani n'v' M'pore
 65. I'angani n'v' M'pore
 66. I'angani n'v' M'pore
 67. I'angani n'v' M'pore
 68. I'angani n'v' M'pore
 69. I'angani n'v' M'pore
 70. I'angani n'v' M'pore
 71. I'angani n'v' M'pore
 72. I'angani n'v' M'pore
 73. I'angani n'v' M'pore
 74. I'angani n'v' M'pore
 75. I'angani n'v' M'pore
 76. I'angani n'v' M'pore
 77. I'angani n'v' M'pore
 78. I'angani n'v' M'pore
 79. I'angani n'v' M'pore
 80. I'angani n'v' M'pore
 81. I'angani n'v' M'pore
 82. I'angani n'v' M'pore
 83. I'angani n'v' M'pore
 84. I'angani n'v' M'pore
 85. I'angani n'v' M'pore
 86. I'angani n'v' M'pore
 87. I'angani n'v' M'pore
 88. I'angani n'v' M'pore
 89. I'angani n'v' M'pore
 90. I'angani n'v' M'pore
 91. I'angani n'v' M'pore
 92. I'angani n'v' M'pore
 93. I'angani n'v' M'pore
 94. I'angani n'v' M'pore
 95. I'angani n'v' M'pore
 96. I'angani n'v' M'pore
 97. I'angani n'v' M'pore
 98. I'angani n'v' M'pore
 99. I'angani n'v' M'pore
 100. I'angani n'v' M'pore

Bangani nTjoera se'i.

Noentoe ngkatoewoe i mPoeë Isa, anoe na'oeki i Matioe,
take 5—72

Podede wa'a ngkai i mPoeë Isa	take 5
Pampoana i Poeë Isa	" 6
Panjomba nTo Mata nDeme	" 6
I Poeë Isa ndakeni ri Tana Masiri	" 7
Pampepate wa'a ananggodri ri lipoe Beteleme	" 7
Karoo-roo i mPoeë Isa ri lipoe Nasare	" 8
I Johane Topoparioe	" 8
Poeë Isa narioe i Johane	" 9
Pangkelo-ngkelo i Madja'a raja i mPoeë Isa	" 9
Poeë Isa maroo-roo ri Kapenaoe	" 10
Anagoeroe i mPoeë Isa anoe rioe-rioenja	" 10
Pampatada i mPoeë taoe sondo ri Pongkoe nTana	" 11
Taoe meloeloe ri Poeë Isa bangke jowenja ri joenjenja	" 12
Poeë Isa mabangani wati noe Nabi	" 12
Ndapaoe mPoeë Isa wati ntaoe piamo	" 12
Kapande ndaja	" 14
Pekakai ri Poeë Ala	" 14
Pepoasa	" 15
Aga-aga ri wawo lino pai aga-aga ri Soeroega	" 15
Ne'e ndipo'ipoe katoewoemi	" 16
Ne'e magasi meposari	" 17
Ewaimbe'i da pekakaita	" 17
Pesoea ri Poparenta mPoeë Ala	" 17
Pampak'osa i mPoeë Isa taoe ketangga	" 18
I Tadoelako nTjoerodado ri Kapenaoe	" 19
Poeë Isa ri banoea i mPetoeroe	" 19
Bare'e tepeosa i Poeë Isa	" 20
Poeë Isa mampakamanda ngojoe	" 20
Taoe wando ri tana nTo Gadara	" 20
Taoe poengkoe ndapaka'osa mPoeë Isa	" 21
I Matioe ndapeboo mPoeë Isa	" 21
Pepoasa	" 21
Ana we'a mate ndapatoewoe moeni i mPoeë Isa; we'a madjoe'a ndapaka'osa	" 22
Radoea taoe boeta pai samba'a taoe bobo ndapaka'osa i mPoeë Isa	" 22

Kapoeroe ndaja i mPoeë Isa	take	23
To'o noe anagoeroe i mPoeë Isa	,,	23
Ndapokaoe i mPoeë Isa anagoeroea da melindja soeroa ..	,,	24
Soero i mPoeë Isa da mapari katoewoenja	,,	24
Taoe anoe maloeloe Poeë Isa pai anoe bare'e	,,	25
Taoe napokaoe i Nabi Johane ri Poeë Isa	,,	26
Taoe anoe mapeni pai taoe anoe majoa rajanja	,,	27
Poeë Isa ri Eo mPeosa	,,	28
Wati i Nabi Jesaja anoe kono Poeë Isa	,,	29
Kadja'a ndaja noe wa'a nTo Parisi	,,	29
Naperapi noe Pandita pai To Parisi ri Poeë Isa da ndapapakitaka taoe setoe koeasaa	,,	30
Noentoe mporapa: Taoe mantjawoe inii	,,	31
Noentoe mporapa: Ewo ri ojo mpae	,,	33
Noentoe mporapa: Woekoe ndoeë-ndoeë, pai: Ragi mampapewoke roti	,,	33
Noentoe mporapa: Woejawa ri podjamaa; Taoe ma- mpepali matia; pai: Taoe modjala	,,	34
Poeë Isa bare'e napokono ntaoe kasalipoe-lipoea	,,	34
Kapate i Johane Topoparioe	,,	35
Taoe limantjowoe ndapakoni i Isa	,,	35
Pelindja i mPoeë Isa ri wawo nDano	,,	36
Songka mPoeë Ala pai songka ntaoe	,,	37
Pomberata mPoeë Isa pai we'a nTo Kanani	,,	38
Maria taoe madjoe'a ndapaka'osa mPoeë Isa; taoe patantjowoe ndapakoni	,,	38
Poeë Isa mompaoe-mpaoe pai To Parisi pai To Sadoeki ..	,,	39
Isema ndito'o i Ana Manoesia?	,,	40
Ndapetoemboe i mPoeë Isa da padjeani ntaoe sira	,,	40
Karamba mPoeë Isa ri Boejoe	,,	41
Anangodi mate boega ndapaka'osa i mPoeë Isa...	,,	41
Asele Banoea mpanjomba	,,	42
Poeë Isa mampetoedjoeka anangodi ri anagoeroea..	,,	42
Posintoewoe ntaoe anoe kasandaja-ndaja mPoeë Isa ..	,,	43
Noentoe mporapa: Anamajoenoe anoe bare'e mapoeroe rajanja	,,	44
Taoe morongo pai taoe moga'a	,,	45
Poeë Isa mampokapoeroe anangodi	,,	45
I Ngalitaoe kore'e	,,	46
Noentoe mporapa: Taoe mampodjamaaka toempoe bonde angoro	,,	47
Ndapetoemboe wo'oe i mPoeë Isa da padjeani ntaoe sira ..	,,	47
Anoe naperapi noe Ine i Jakoboe pai i Johane	,,	48
Radoea taoe boeta ndapaka'osa mPoeë Isa	,,	48
Poeë Isa mesoea ri lipoe Jeroesale	,,	49
Taoe mobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba ndairimo i mPoeë Isa	,,	49
Poe'oe ngkadjoe ara ndaseko mPoeë Isa, mangaoemo ..	,,	50

Noentoe mporapa: Taoe mampokaoe ananja radoea da modjamaa	take	50
Noentoe mporapa: Topobonde anggoro anoe madja'a ..	„	51
Noentoe mporapa: I Mokole mosoesa	„	52
Pawai asele ri Datoe	„	53
Pamposisala i mPoeë Isa pai To Sadoeki, kono taoe mate toewoe moeni	„	53
Padika mPoeë Ala anoe bangke mpodago	„	54
Makoempoe i Daoedi, ntje'e Poeë i Daoedi	„	54
Ndasoesoewoe mPoeë Isa powia noe wa'a mpandita ..	„	54
Dja'a ri taoe kambamba-mbamba	„	55
Da kagero noe lipoe Jeroesale. Pontepoe'oe noe wa'a ngkapari ntaoe	„	57
Kapari anoe ma'ai	„	58
Petondoni i Ana Manoesia	„	58
Kama'i i Ana Manoesia, da djela ntjoroba	„	59
Noentoe mporapa: Ana we'a lo'e pai Ana we'a tengo ..	„	60
Noentoe mporapa: Mokole mantjombo doi ri watoeanja ..	„	60
Pogombo ntaoe anoe mantoenggai da kapate i mPoeë Isa ..	„	62
Wo'o i mPoeë Isa nalanai mbe'a. I Poeë Isa napobaloe i Joedasi	„	63
Anagoeroe mPoeë Isa da mampakoroka pangkoni Pasa ..	„	63
Poeë Isa mangkoni roti mpoPasa pai anagoeroe	„	63
Wa'a anagoeroe mampetoemboe kaboeja ndajanja..	„	64
Poeë Isa ri bonde Djatisemane	„	64
Poeë Isa ndasoko	„	65
Poeë Isa mantjoeara wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita	„	66
Pasapoe i mPetoeroe paintjaninja Poeë Isa	„	66
Kapate i Joedasi	„	67
I Poeë Isa ri soeara i mpetoro Pilatoe	„	67
Poeë Isa napasinggiri ntjoerodado, nepa nakeni, napakoe ri kadjoe	„	68
Kapoera inosa mPoeë Isa	„	69
Koro i mPoeë Isa ndapakapia; koemapa mpadika koroa ndadampo	„	70
Pembangoe i mPoeë Isa pai pepapamaraa ri wa'a mbe'a ..	„	70
Polontjo ntjoerodado anoe mantoendani koemapa i mPoeë Isa	„	71
Ponoentoe mPoeë Isa ri kapoesanja	„	71

Noentoe ngkatoewoe anoe na'oeki i Marakoesi,

take 73—114

Parioe i Johane taoe	take	73
Poeë Isa narioe i Johane, nepa nakelo-kelo i Madja'a ..	„	73
Poeë Isa ndjo'oe ri tana Galilea. Sa'e taoe mewali anagoeroea	„	74

Poeë Isa mopatoentoe ri Kapenaœ pai ndapaka'osa taoe madjoe'a	take	74
Poeë Isa maliwoeki lipoe nTo Galilea	"	75
Taoe poengkoe ri Kapenaœ ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	76
I Lewi ndapeboo i mPoeë Isa	"	76
Taoe mepoasa	"	77
Poeë Isa poeë noe Eo Satoe	"	77
Taoe anoe kape palenja ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	78
Poeë Isa mampilisi anagoeroea sampoejoe pai radoea	"	78
Poeë Isa napepali ngkasangkomponja	"	79
Noentoe mporapa i mPoeë Isa	"	80
Ropo ri rano Galilea ndapakamanda i mPoeë Isa	"	81
Taoe wando ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	82
Ana i Jairoe mate, ndapatoewoe moeni i mPoeë Isa	"	83
Poeë Isa napasari ntaoe kasalipoe-lipoea	"	84
Anagoeroea sampoejoe pai radoea ndapokaoe i mPoeë Isa melindja	"	85
Kapate i Johane Topoparioe	"	85
Pewalili noe anagoeroe i mPoeë Isa. Taoe limantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa	"	86
Pelindja i mPoeë Isa ri wawo nDano	"	87
Anagoeroe i mPoeë Isa napasari nTo Parisi	"	88
We'a nTo Peniki anoe bangke peaja ndajanja	"	89
Taoe patantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa	"	90
Patoedjoe i mPoeë Isa manto'o kaToParisinja	"	90
Taoe boeta ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	91
Nato'o i mPetoeroe: Komi i Masehi	"	91
I Ana Manoesia da nadjeani ntaoe	"	91
Poeë Isa mompaoe pai nabi Moesa pai nabi Elia	"	92
Ananggodi naperata-rata lamoœ ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	93
Karoœa ngkaninja ndapetoemboe mPoeë Isa da kapatea	"	94
Karoœna ndaja	"	94
Poga'a ntaoe morongo	"	95
Pampomawo i mPoeë Isa ananggodi	"	96
Taoe kore'e mapari da pesoeanja ri poparenta mPoeë Ala	"	96
Katogo ngkaninja ndapetoemboe i mPoeë Isa da pa- mpepate ntaoe sira	"	97
I Jakoboe pai i Johane merapi lantinja ri Poeë Isa	"	97
I Batimeoe, taoe boeta, ndapaka'osa i mPoeë Isa	"	98
Pesoea i Isa ri lipoe Jeroesale	"	99
Pombebali-bali i mPoeë Isa pai wa'a ntadoe mpanjo- mba pai pandita	"	100
Topobonde anoe madja'a	"	101
Panawoe asele	"	101
Katoewoe ntaoe mate	"	102
Ne'e ndaaja gaga taoe anoe mampeoendeka kapandi- tanja	"	103

Kaboeja ndaja mbe'a kaasi-asi	take 103
Ndapetoemboemo i mPoeë Isa da kagero lipoe Jeroesale pai da kadjela i Ana Manoesia	„ 104
Wo'o i mPoeë Isa nalanai mbe'a	„ 106
Pangkoni i mPoeë Isa pai anagoeroea ri posoesa Pasa	„ 107
Poeë Isa ri bonde Djatisemane	„ 107
Poeë Isa ndasoko	„ 108
Poeë Isa mantjoearak i Pogombo bangke	„ 109
Nasapoe i mPetoeroe paloeloenja Poeë Isa	„ 110
Poeë Isa mantjoearak i petoro Pilatoe	„ 110
Poeë Isa nabobaki ntjoerodado	„ 111
Poeë Isa ndapakoe ri kadjoe	„ 111
Koro mPoeë Isa ndapakapia	„ 112
Poeë Isa toewoe moeni	„ 113
Poeë Isa mepatongawa ri joenoea	„ 113
Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega	„ 114

Noentoe ngkatoewoe i mPoeë Isa, anoe na'oeki i Loekasi,
take 115—189

Wo'onja	take 115
Pampetoemboe noe Mala'eka da pampoana i Johane	„ 115
Pampetoemboe noe Mala'eka da pampoana i Poeë Isa	„ 116
Pesidoë i Maria ri Elisabe	„ 117
Paoende i Maria Poeë Ala	„ 118
Pampoana i Johane	„ 118
Paoende i nTjakaria Poeë Ala	„ 119
Pampoana i Poeë Isa	„ 120
Pasoena i Poeë Isa	„ 121
I Simeo pai i Ana	„ 121
I Poeë Isa ri tongo wa'a mpandita	„ 122
Pampatoedjoe i Johane taoe sondo	„ 123
Pangarioe i Johane i Poeë Isa	„ 124
Podede wa'a ntaoe toe'a mPoeë Isa	„ 124
Pangkelo-ngkelo i Madja'a raja i mPoeë Isa	„ 125
Pairi nTo Nasare i Poeë Isa	„ 125
Taoe naperata noe lamoanda ndapaka'osa i mPoeë Isa ri Kapenaoe	„ 127
Mania we'a i nTjimo ndapaka'osa i mPoeë Isa	„ 127
Kasondo baoe nale'o i nTjimo. Pontepoe'oe ngkare'e anagoeroe i mPoeë Isa	„ 128
Taoe ketangga ndapaka'osa i mPoeë Isa	„ 128
Taoe poengkoe ndapaka'osa i mPoeë Isa	„ 129
I Lewi ndapeboo i mPoeë Isa	„ 129
Pepoasa	„ 130
I Poeë Isa pœë noe Eo Satoe	„ 130
Taoe kape palenja ndapaka'osa i mPoeë Isa	„ 131
Pampilisi i mPoeë Isa anagoeroea	„ 131

Pampatoedjoe i mPoeë Isa taoe sondo ri Pongkoe ntana ..	132
I Tadoelako ntjoerodado ri Kapenaoe	134
Ngalitaoe mate ri Nai ndapatoewoe moeni i mPoeë Isa ..	135
Taoe napokaoe i Johane da ndjo'oe ri Poeë Isa	135
Nalanai mbe'a samba'a witi i mPoeë Isa	136
Pantila mbe'a rengkonja ri Poeë Isa	137
Noentoe mporapa anoe ndato'o: Taoe mantjawoe inii ..	138
Noentoe mporapa: Taoe mantoetoeni silo	138
Kadjela noe dja'i i mPoeë Isa	139
Ngojoe pai ropo ndapakamanda i mPoeë Isa	139
Taoe naperata noe lamo a ri tana nTo Gadara	139
Ana we'a mate ndapatoewoe i mPoeë Isa. We'a ma- djoe'a ndapaka'osa i mPoeë Isa	140
Ndapokaoe i mPoeë Isa anagoeroea sampoejoe pai radoea da ndjo'oe mampetoemboe Noentoe ngka- toewoe	141
Pampakoni i mPoeë Isa taoe sondo	142
Isema ndito'o jakoe?	142
Taoe da mampasa'a kadjoe ndapapombepanggo saeo saeo	143
I Poeë Isa ri wawo boejoe pai nabi radoea	143
Anangodi mate woela ndapaka'osa i mPoeë Isa	144
Isema da bangke katoewoenja?	144
Poeë Isa bare'e napolinggona nTo Samaria	145
Bara ewambe'i da paloeloeta Poeë Isa	145
Pitoempoejoe taoe ndapokaoe i mPoeë Isa da mangkeni Noentoe ngkatoewoe	146
Noentoe mporapa: To Samaria anoe mapoeroe rajanja ..	147
I Marita pai i Maria	148
Papa mami anoe ndate ri Soeroega kare'emi	149
Noentoe mporapa: Taoe merapi-rapi ri balenja	149
I Poeë Isa nanoentoeki ntaoe	150
Petondoni i nabi Jona	151
Silo ngkoromoe, ntje'e matamoe	151
Patoedjoe maroso i mPoeë Isa ri wa'a nTo Parisi pai Pandita	151
Da koeto'oka komi aoe da ndipokaeka	153
Noentoe mporapa: Taoe kore'e aoe tengo	154
Wa'a ngkapari ri katoewoe	154
Noentoe mporapa: I Anamajoeno e majoa raja	155
I Poeë Isa mampatoewoe apoe ri wawo lino	156
Petondoni mpengaja-ngaja	156
To Galilea anoe napepate i mPilatoe. Taoe sampoejoe oeajoe anoe napere banoea watoe toaja madoengka ..	157
Noentoe mporapa: Kadjoe ara aoe be mowoea	157
We'a boengkoe ndapaka'osa i mPoeë Isa	157
Noentoe mporapa: Woekoe ndoeë-ndoeë saogoe. Ragi ndagaloka tarigo	158

Boboka anoe kodi	take	158
Pampetoemboe ntaoe ri Poeë Isa tangara ndaja i Herode	159
Taoe mewoke koronja ndapaka'osa i mPoeë Isa	159
Noentoe mporapa: Taoe mampepali potoenda meawa	160
Noentoe mporapa: Posoesa bangke anoe naposari ntaoe	160
Noentoe mporapa: Taoe mawangoe banoea bare'e na- gombo rioenja	161
Noentoe mporapa: Ana bimba anoe tetadji. Soekoe- soekoe anoe tetadji	162
Noentoe mporapa: Ana mampalaika Papanja	163
Noentoe mporapa: Topopagampi anoe bare'e majoa	164
Poeë Isa mangkita raja ntaoe	165
Noentoe mporapa: I Taoe kore'e pai i Taoe kaasi-asi Pasapoe ntaoe Poeë Ala. Pampokapoeroe taoe masala. Katerangani mpeaja ndaja. Anamajoenoe anoe bare'e re'e jowenja	166
10 Taoe ketangga ndapaka'osa i mPoeë Isa	167
Kamara mpoparenta i mPoeë Ala	167
I Topobotoesi anoe bare'e majoa	168
Noentoe mporapa: To Parisi pai Topondoeroe asele	169
Poeë Isa mampomawo ananggodu	169
I Ngalitaoe kore'e	169
Pampetoemboe i mPoeë Isa da kapatea	170
Taoe boeta ri lipoe Jeriko	170
I Sakeoe	171
Noentoe mporapa: Mokole madika doi ri anamajoe- noenja	171
Pesoea i mPoeë Isa ri lipoe Jeroesale	172
Pairi mPoeë Isa topobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba	173
Pangarioe i Johane taoe sondo, bara oengka ri sema?	174
Taoe mangkariani bonde anggoro madja'a rajanja	174
Pawai asele ri Datoe	175
Pembangoe ntaoe mate	175
Poeë Isa i Masehi, makoempoe i Daoedi	176
Panawoe mbe'a anoe kaasi-asi doi ri peti ri Banoea mpanjomba	176
Pampetoemboe i mPoeë Isa da kagero Banoea mpa- njomba pai kamara ngkoeasa i mPoeë Ala	177
Da kagero noe lipoe Jeroesale	178
Petondoni da kadjela i Ana Manoesia	178
Ne'e lingoe rajami!	178
Pogombo i Joedasi pai iwali i mPoeë Isa	179
Pangkoni i mPoeë Isa pai anagoeroea ri wengi Eo Pasa	179
Isema ri komi anoe bangke katoewoenja?	180
Pampatoedjoe i mPoeë Isa i Petoeroe	181
Noendjaa nditako anoe bare'e ndirata?	181
Poeë Isa ri bonde Djatisemane	181
Poeë Isa nasoko ntaoe	182

Pesapoe i mPetoeroe	take 182
Poeë Isa mantjoeara wa'a ntadoe mpanjomba pai pandita mogombo	„ 183
Poeë Isa mantjoeara i petoro Pilatoe	„ 183
Poeë Isa mantjoeara i mokole Herode	„ 184
Isema da mate, i Poeë Isa bara i Baraba?	„ 184
Poeë Isa nawawa ntjoerodado ri boejoe ntana Takoe-mbo'o	„ 185
Poeë Isa napakoe ntjoerodado ri kadjoe	„ 185
Pampakapia koro i mPoeë Isa	„ 186
Pembangoe i mPoeë Isa	„ 186
Pelindja ntaoe radoea ri lipoe Emaoe	„ 187
Pepapamara ntjoroba i mPoeë Isa ri wa'a anagoeroe	„ 188
Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega	„ 189

Noentoe ngkatoewoe anoe na'oeki i Johane,

take 190—241

Pompaoe i Johane pai Tadoe mpanjomba sa'e	take 191
Ana bimba mPoeë Ala	„ 191
Anagoeroe i mPoeë Isa	„ 192
Taoe morongo ri lipoe Kana ndapokapoeroe i mPoeë Isa	„ 193
Taoe mobaloe-baloe ri Banoea mpanjomba ndaroemba i mPoeë Isa	„ 193
Taoe anoe maaja Poeë Isa	„ 194
Pompaoe i mPoeë Isa pai i Nikodemoe	„ 194
I Johane mampetoemboe ka'iPoeëIsanja	„ 195
Pompaoe mPoeë Isa pai To Samaria we'a	„ 196
Poeë Isa mampaka'osa ana ntaoe ndalanti ri Kapenaoe	„ 198
Taoe poengkoe ri Besata ndapaka'osa mPoeë Isa	„ 199
Taoe limantjowoe ndapakoni i mPoeë Isa	„ 202
Pelindja i mPoeë Isa ri wawo ndano	„ 202
Poeë Isa Pangkoni ngkatoewoe	„ 203
Maria anagoeroe mampalaika Poeë Isa	„ 205
Poeë Isa bare'e naaja noe wa'a ngkasangkompooa	„ 205
Poeë Isa mopatoentoe ri Posoesa mpokoeani	„ 206
We'a masala nawawanaka ntaoe ri Poeë Isa	„ 208
Poeë Isa Reme ntolino	„ 209
Poeë Isa Ana mPoeë Ala anoe ndapokaoe mPapaa ..	„ 210
Taoe boeta oengka ngkakodinja ndapaka'osa i mPoeë Isa	„ 212
Pombebali-bali nTo Parisi pai i Boeta	„ 213
Pompaoe i mPoeë Isa pai i Boeta	„ 214
Topongkambi anoe montjo	„ 214
Poeë Isa ri posoesa Pampakadago Banoea mpanjomba	„ 215
Peoeranaka i mPoeë Isa	„ 216
Kapate i Lasaroe pai katoewoenja moeni	„ 217
Pogombo noe wa'a ntadoe mpanjomba pai To Parisi ..	„ 219

I Maria malanai witi mPoeë Isa	take 220
Pesoea i mPoeë Isa ri lipoe Jeroesale 220
Kapoesa mpampetoemboe mPoeë Isa Noentoe ngka- toewoe ri taoe sondo 222
Pawoeso'i i mPoeë Isa witi noe anagoeroea 223
Ndatoedjoe i mPoeë Isa taoe anoe mampobaloe sira 224
Songka i mPoeë Isa anoe dawo'oe 224
Pampakaroso i mPoeë Isa raja noe anagoeroea 225
Inosa mPoeë Ala ndadjandji i mPoeë Isa 226
Woto anggoro pai ra'anja 227
Poeë Isa da malai; Inosa mPoeë Ala da toedoe 228
Noentoe mpompalakana i mPoeë Isa ri anagoeroea 230
Poeë Isa mampekakaika koroa 230
Poeë Isa mampekakaika wa'a ntaoe anoe maloeloe sira 231
Poeë Isa ri bonde Djatisemane 232
Poeë Isa ndasoko, nepa ndakeni ri Tadoe mpanjomba bangke 233
Nasapoe i mPetoeroe paloeloenja Poeë Isa 234
I Poeë Isa mantjoearaki i petoro Pilatoe 234
Poeë Isa ndabobaki pai ndapasinggiri 235
Poeë Isa ndapakoe ri kadjoe 236
Koro i mPoeë Isa ndaparingkoemapa 237
Pembangoe i mPoeë Isa 238
Pomberata i mPoeë Isa pai anagoeroea papitoe ri rano Galilea 240

Wa'a mpowia nTjoero i mPoeë Isa na'oeki i Loekasi,
take 242—315

Wo'onja	take 242
Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega 243
I Matia sawani i Joedasi 243
Pena'oe Inosa mPoeë Ala 244
Ponoentoe i mPetoeroe 245
Oejoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa 246
Taoe poengkoe napaka'osa i mPetoeroe pai i Johane 247
Ponoentoe i mPetoeroe 248
I Petoeroe pai i Johane ndasoko 249
I Petoeroe pai i Johane ndaparesa 249
Pekakai noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa 250
Pokasangkompo noe wa'a ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa 251
I Anania pai i Sapira 251
Wa'a ngkoeasa anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa 252
I Petoeroe pai i Johane ndasoko pai ndaparesa wo'oe 253
Pampilisi topotila kina'a papitoe 254
Powia pai ponoentoe i nTjetepanoe 255
Kapate i nTjetepanoe 259

I Saoeloe madjeani kasandaja-ndaja i mPoeë Isa	take 260
I Pilipoe ri lipoe Samaria	„ 260
I Pilipoe pai Taoe ndalanti i datoe Kandake	„ 261
Raja i nTjaoeloe ndabalisaka i mPoeë Isa	„ 262
I Saoeloe pai i Anania	„ 263
Pelindja i nTjaoeloe ri Jeroesale pai ri Taroesoe	„ 264
I Petoeroe pai i Enea	„ 265
I Tabita mate nawalimpatoewoe i mPetoeroe	„ 265
I Petoeroe pai i Koroneli	„ 266
I Petoeroe mampetoemboe parioenja i Koroneli	„ 269
Noentoe ngkatoewoe naaja nTo Antiokia	„ 270
I nabi Agaboe	„ 271
Padjeani i Herode kasandaja-ndaja i mPoeë Isa	„ 271
Pobangke-bangke i Herode pai kapatenja	„ 272
Pelindja anoe ka'isa i ntjoero Paoeloe, da mampetoe- mboe Noentoe ngkatoewoe	„ 273
I Paoeloe pai i Baranaba ri togongi Kiperoe	„ 273
I Paoeloe pai i Baranaba ri tana Pisidia	„ 274
I Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Ikonioe	„ 277
I Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Lisitera	„ 277
I Paoeloe pai i Baranaba mewalili ri Antiokia	„ 278
Pogombo ngKasandaja-ndaja ri Jeroesale.	„ 279
Karoea mpali mpoweloea i mPaoeloe, da mampetoe- mboe Noentoe ngkatoewoe. Poga'a i mPaoeloe pai i Baranaba. I Silasi joenoe i mPaoeloe	„ 281
I Timoteoe napojoenoe i mPaoeloe ri pelindjanja	„ 282
Powote i ntjoero Paoeloe ri tana Makedonia	„ 282
I Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Pilipi	„ 283
I Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Tesalonika	„ 285
I Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Berea	„ 286
I Paoeloe ri lipoe Atene.	„ 286
I Paoeloe ri lipoe Korinti	„ 288
I Paoeloe mewalili ri lipoe Antiokia	„ 289
Pelindja i mPaoeloe anoe katatogo, da mampetoe- mboe Noentoe ngkatoewoe	„ 289
I Paoeloe ri lipoe Epesoe	„ 290
Kabara ntaoe sondo ri lipoe Epesoe	„ 291
I Paoeloe maliwoeki moeni lipoe nTo Makedonia pai To Garika	„ 293
Pompalakana i mPaoeloe pai To Epesoe ri lipoe Milete	„ 294
I Paoeloe ri lipoe Tiroe	„ 295
I Paoeloe ri lipoe Kesaria	„ 296
I Paoeloe ri Jeroesale	„ 296
I Paoeloe ndasoko	„ 297
Ponoentoe i mPaoeloe ri To Jahoedi	„ 299
I Paoeloe mantjoeara pogombo bangke nTo Jahoedi	„ 301
To Jahoedi montando koro da mampepate i Paoeloe	„ 302
I Paoeloe ndapakatoe ri lipoe Kesaria	„ 303

I Paoeloe mantjoeara i petoro Pelisi	take	303
I Paoeloe ri soera i mpetoro Pesetoe	„	305
I Paoeloe mantjoeara i mokole Aripa	„	306
Posoemomba i mPaoeloe ri lipoe Roma	„	310
I Paoeloe pai joenoenja ri togongi Malita	„	313
Kadjela i mPaoeloe ri lipoe Roma	„	313

Soera i ntjoero Paoeloe ri To Roma,

take 316—347

Anoe mampakatoe	take	316
Taoe anoe ndapakatoeka soera se'i	„	316
Poe'oe ntjoera se'i	„	317
Topolamoa anoe bare'epa naintjani Noentoe ngka- toewoe	„	317
To Jahoedi anoe bare'epa naintjani Noentoe ngka- toewoe	„	318
Paintjaninja padika mPoeë Ala bare'e mantoewoeri To Jahoedi	„	319
Popasoena wo'oe bare'e mantoewoeri To Jahoedi	„	320
Jowe ngkaToJahoedinja pai kaliogoe ndaja mPoeë Ala	„	321
Taoe poera-poera masala	„	321
Kajoa ndaja anoe mebete ri peaja ndaja	„	322
I Boerahima papa ntaoe anoe meaja	„	323
Jowenja kita ndapakajoa mPoeë Ala	„	324
Anoe tetadjimo ri Adama, ndarata moeni ri Poeë Isa	„	325
Katoewoe anoe dawo'oe, sangkani-ngkani pai Poeë Isa	„	326
Pepoeë roea ngaja	„	327
Taoe anoe bare'e mepoeë ri padika	„	328
Bare'e re'e sala ri padika	„	328
Popanga ndaja	„	329
Taoe anoe mekekeni ri Inosa mPoeë Ala, bare'emo nakekeni ngkoronja	„	330
Anoe napomata-mata noe wa'a ana mPoeë Ala	„	331
Kanoto ndaja ri peaja ndaja	„	332
Pampomawo i mPaoeloe To Israeli	„	332
Manawoemo To Israeli, maoe ndapapopoana mPoeë Ala	„	333
Banja bara bare'e majoa Poeë Ala	„	333
Ntje'emo sala nTo Israeli	„	334
Banja Poeë Ala anoe masala	„	335
Kasondo nTo Israeli bare'e meaja	„	336
Banja bara To Israeli ndatadjimo poera-poera	„	336
Maoe manawoemo To Israeli, da re'e wo'oe pemba- ngoenja	„	337
Toenggai ndaja mPoeë Ala, topolamoa da meaja, To Israeli da ndakekeni	„	338
Ndipakagali koromi	„	338

Patoedjoe da mampotowe joenoe	take 339
Taoe ri wawonja pai taoe ri aranja	„ 340
Bangani mpadika mPoeë Ala	„ 341
Kama'i noe Eo ngkapoesa	„ 341
Taoe da mombepokapoeroe	„ 341
Ne'e mombeposari	„ 342
Anoe maroso pai anoe bare'e maroso	„ 343
Patoedjoe mpengaja-ngaja	„ 344
Patoedjoe pai potabea	„ 345
Kapoesanja	„ 346

Soera i nTjoero Paeloe anoe ka'isa ri To Korinti,

take 348—377

Potabea pai paoende i mPaeloe Poeë Ala	take 348
Kasandaja-ndaja anoe mosisala	„ 348
Peintjani i mPoeë Ala pai peintjani ntaoe	„ 349
Peintjani anoe montjo	„ 350
Taoe anoe bare'e maroso	„ 351
Poe'oe pai pewali mpobanoea	„ 352
Topobotoesi samba'a-mba'a	„ 353
Ndipakaroena rajami	„ 353
Sala ngkasandaja-ndaja anoe ndapokarika.....	„ 354
Ne'e ndapekibotoesi kara-kara ri topolamo	„ 355
Ne'e masala taoe	„ 356
Porongo ntaoe	„ 356
Poga'a ntaoe morongo	„ 357
Kono taoe doë	„ 358
Wajawo anoe ndapanjombaka ri lamo	„ 359
Koeasa i ntjoero Paeloe	„ 360
Katoewoe nTo Israeli da mampapasoro raja nTo Masehi	„ 362
Pangkoni i mPoeë	„ 363
Towe ndaja da manto'o da pangkonita wajawo, anoe ndapanjombaka ri lamo, pai kabare'enja	„ 364
Gori ngkatoewoe mbe'a	„ 364
Engko anoe masala ri pangkoni i mPoeë	„ 365
Pombai i mPoeë mpengaja-ngaja, Inosa i mPoeë anoe samba'a-mba'a poe'oenja	„ 366
Kasandaja-ndaja i mPoeë sangkoro-ngkoro	„ 367
Towe ndaja	„ 368
Basa pai powati	„ 369
Da poad	„ 371
Katoewoe moeni i Masehi	„ 372
Taoe anoe mantjapoe katoewoe moeni i Masehi	„ 372
Koro ntaoe anoe ndawalimpatoewoe	„ 374
Kaboeja ndaja nTo Masehi. Da pelindja i mPaeloe ..	„ 375

Soera i nTjoero Paoeloe anoe karadoea ri To Korinti,
take 378—396

Potabea	take 378
Palindo ndaja	„ 378
Bare'epa mewali da kandjo'oe i mPaoeloe.....	„ 379
Taoe masala da ndapokapoeroe	„ 380
Podjandji mPoeë Ala anoe masae pai anoe dawo'oe ..	„ 381
Tetala anoe maria kaparinja	„ 382
Katoewoe ntjoero i mPoeë	„ 384
Pangkekeni i mPaoeloe tetalanja	„ 385
Ne'e mokenta pai topolamoä	„ 385
Kasoesa ndaja anoe mampakawongko raja	„ 386
Kaboeja ndaja nTo Makedonia pai kaboeja ndaja i Masehi	„ 387
Pampokaoe i Titoe	„ 388
Doi ngkaboeja ndaja gala nTo Jeroesale	„ 389
Tetala i mPaoeloe ri Korinti	„ 390
Pampakanoto i mPaoeloe ka'ewaimbe'i ndajanja	„ 391
Bare'e napepali i mPaoeloe kadago ngkatoewoenja ngkalionja	„ 392
Poe'oe mpekioende	„ 394
Anoe napomasoesa ndaja i mPaoeloe	„ 395
Kapoesanja	„ 396

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Galatia, take 397—407

Potabea	take 397
Peoeranaka nTo Galatia	„ 397
I Paoeloe ndapokaoe i mPoeë Ala	„ 398
Kasoero i mPaoeloe napomontjo nTjoero ri Jeroesale ..	„ 398
I Paoeloe mampatoedjoe i Kepa (Petoeroe)	„ 399
Ndapakajoa mPoeë Ala kita ri peaja ndajata, banja ri powiata	„ 400
Katengo nTo Galatia	„ 400
Kajoa ndaja mebete ri peaja ndaja, banja ri paloeloe padika	„ 401
Podjandji mPoeë Ala bare'e nagero mpadika	„ 401
Noendjaa jowe mpadika?	„ 402
Powoea noe Noentoe ngkatoewoe	„ 402
To Galatia meoeranaka moeni	„ 403
Pombepomawo i mPaoeloe pai To Galatia	„ 403
Rapa mpaoe manto'o ana i Boerahima radoea ngaja ..	„ 404
Kaloga ndaja nTo Masehi	„ 404
Ne'emo masala taoe anoe ndaosoe oengka ri padika ..	„ 405
Pombawanaka Inosa i mPoeë	„ 405
Mamposikojo kinojo noe joenoe	„ 406
Montjawoe pai momota	„ 406
Kapoesa ntjoera	„ 407

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Epesoe, take 408—417

Potabea pai paoende i mPaoeloe Poeë Ala	take	408
To Epesoe napekakaika i mPaoeloe ri Poeë Ala	„	409
Karoso mPoeë Ala tongawa ri katoewoe moeni i Masehi ..	„	409
Karoso mPoeë Ala tongawa ri katebalisaka ntopolamo	„	409
Roso mPoeë Ala ri pampasambakaa To Jahoedi pai topolamo	„	410
Noentoe ngkatoewoe anoe nakeni i mPaoeloe	„	411
To Epesoe napekakaika i mPaoeloe ri Poeë Ala ..	„	412
Taoe poera-poera samba'a-mba'a ri paajanja i Masehi ..	„	412
Katoewoe ntopolamo pai katoewoe nTo Masehi....	„	413
Songka ngkatoewoe woengkaeo	„	414
Songka ntaoe mosombori	„	415
Parewa mpeewa ndaja	„	416
Kapoesa ntjoera	„	417

Soera i nTjoeroe Paoeloe ri To Pilipi, take 418—425

Potabea, peoende pai pekakai i mPaoeloe	take	418
Gori ngkatoewoe i mPaoeloe	„	418
Anoe napomata-mata i mPaoeloe	„	419
Ne'e maleloe raja	„	420
Patoedjoe kono posintoewoe pai karoena ndaja	„	420
Pandiri i mPoeë Isa	„	420
Da ndapari-pari mampepali dago ngkatoewoe	„	421
I Timoteoe pai i Epapoditoe ndapokaoe ri Pilipi	„	421
Napapasoro i mPaoeloe To Masehi boi maloeloe To Jahoedi	„	422
Patoedjoe da nakamasehi ngkatoewoeta	„	423
Patoedjoe mpengaja-ngaja	„	424
Paoende i mPaoeloe pekadoedoengi nTo Pilipi	„	424
Kapoesanja	„	425

Soera i nTjoero Paoeloe ri To Kolose, take 426—432

Potabea	take	426
Paoende i mPaoeloe Poeë Ala pai pekakainja	„	426
Katoewoe pai tetala i Masehi	„	427
Tetala i mPaoeloe mangkeni Noentoe ngkatoewoe ..	„	427
Posintoewoe pai i Masehi	„	428
Patoedjoe kono topelingoeni	„	429
Kapate sangkani-ngkani pai Poeë Isa	„	429
Pembangoe sangkani-ngkani pai i Masehi	„	430
Katoewoe anoe masae pai katoewoe anoe dawo'oe ..	„	430
Songka ntjombori	„	431
Katoewoe nTo Masehi	„	431
Taoe anoe mawawa soera se'i	„	432
Potabea	„	432

Soera i nTjoero Paeloe anoe ka'isa ri To Tesalonika,
take 433—439

Naoende i mPaeloe peaja ndaja ngkasandaja-ndaja ri Tesalonika	take 433
Potetala i mPaeloe ri To Tesalonika	„ 434
Kapari ngkatoewoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa ..	„ 435
Bare'e mewali tangara ndaja i mPaeloe	„ 435
I Timoteoe ndapokaoe	„ 435
Pampekakaika i mPaeloe kasandaja-ndaja i mPoeë	„ 436
Patoedjoe kono katoewoe nTo Masehi	„ 436
Pampomata-mata nTo Masehi da kadjela moeni i mPoeë Isa	„ 437
Ndipakadago maendo-endo da kadjela moeni i mPoeë Isa	„ 438
Patoedjoe kono posintoewoe ngkasandaja-ndaja	„ 438

Soera i nTjoero Paeloe anoe karadoea ri To Tesalonika,
take 440—443

Paoende i mPaeloe kanoto ndaja ngkasandaja-ndaja i mPoeë	„ 440
Pampomata-mata ngkasandaja-ndaja kadjela moeni i mPoeë Isa	„ 441
Patoedjoe mpengaja-ngaja	„ 442

Soera i nTjoero Paeloe anoe ka'isa ri Timoteoe,
take 444—452

Potabea	take 444
Paewa patada anoe bare'e montjo	„ 444
Paoende i mPaeloe Poeë Isa pangkeninja Noentoe ngkatoewoe	„ 445
Pepatoeoe i mPaeloe ri Timoteoe	„ 445
Patoedjoe gori da mpekakai ngkasandaja-ndaja	„ 446
Patoedjoe kono toema pai we'a ri pominggoe	„ 446
Tetala ntadoelako nTo Masehi	„ 447
Tetala ntopontila kina'a	„ 447
Patada anoe be montjo	„ 448
Gori ngkatoewoe ntadoelako	„ 448
Kono we'a bemba	„ 449
Patoedjoe kono tadoelako nTo Masehi	„ 450
Patoedjoe ri anamajoenoë	„ 451
Patada anoe bare'e montjo	„ 451
Taoe anoe rajanja da nakaria doinja	„ 451
Patoedjoe ri Timoteoe	„ 452
Patoedjoe ri taoe kore'e	„ 452
Kapoesanja	„ 452

Soera i nTjoero Paeloe anoe karadoea ri Timoteoe,
take 453—458

Potabea	take 453
Pampakaroso i mPaeloe raja i nTimoteoe	„ 453
Pandiri i mPaeloe pai i Onesiporoe	„ 454
Pangkeni Noentoe ngkatoewoe	„ 454
Tadoelako nTo Masehi anoe montjo	„ 455
Dja'a anoe da tongawa raneo	„ 456
Engko ntoponoentoe anoe montjo	„ 456
Anoe napomata-mata i mPaeloe	„ 457
Paoe mpengaja-ngaja	„ 458
Potabea	„ 458

Soera i nTjoero Paeloe ri Titoe, take 459—462

Potabea	take 459
Palanti tadoelako nTo Masehi	„ 459
Taoe anoe bare'e montjo patadanja	„ 460
Patoedjoe kono pawawanaka To Masehi	„ 460
Posintoewoe ngkasandaja-ndaja i mPoeë Isa	„ 461
Potabea	„ 462

Soera i nTjoero Paeloe ri Pilemo, take 463—464

Wo'onja	take 463
Paoende i mPaeloe Poeë Ala	„ 463
I Onesimoe napokaoe mewalili	„ 463
Potabea	„ 464

Soera ri To Ibarani, take 465—486

Poeë Isa ri wawo noe Mala'eka katoewoea	take 465
Poeë Isa Tadoe mpanjombata ri soera mPoeë Ala ..	„ 467
Lanti i mPoeë Isa pai lanti i Melekisede	„ 470
Banoea mpanjomba nTo Jahoedi, pandiri noe Agama Masehi	„ 474
Peaja ndaja	„ 479
Patoedjoe mpengaja-ngaja	„ 482

Soera i nTjoero Jakoboe, take 487—494

Posintoewoeta pai taoe kore'e pai taoe kaasi-asi	„ 488
---	-------

Soera i mPetoeroe anoe ka'isa, take 495—502

Soera i mPetoeroe anoe karadoea, take 503—507

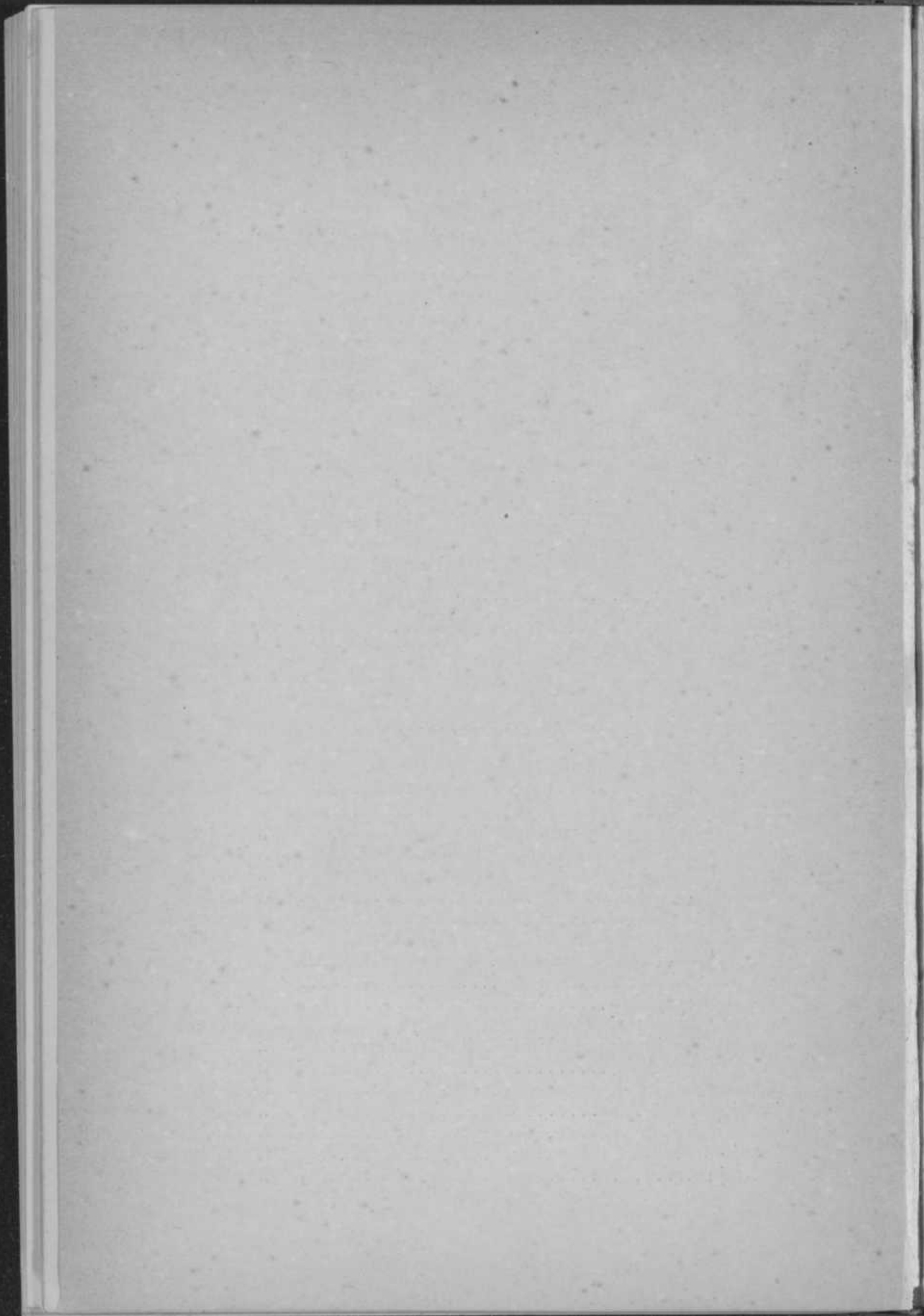
Soera i Johane anoe ka'isa, take 508—515

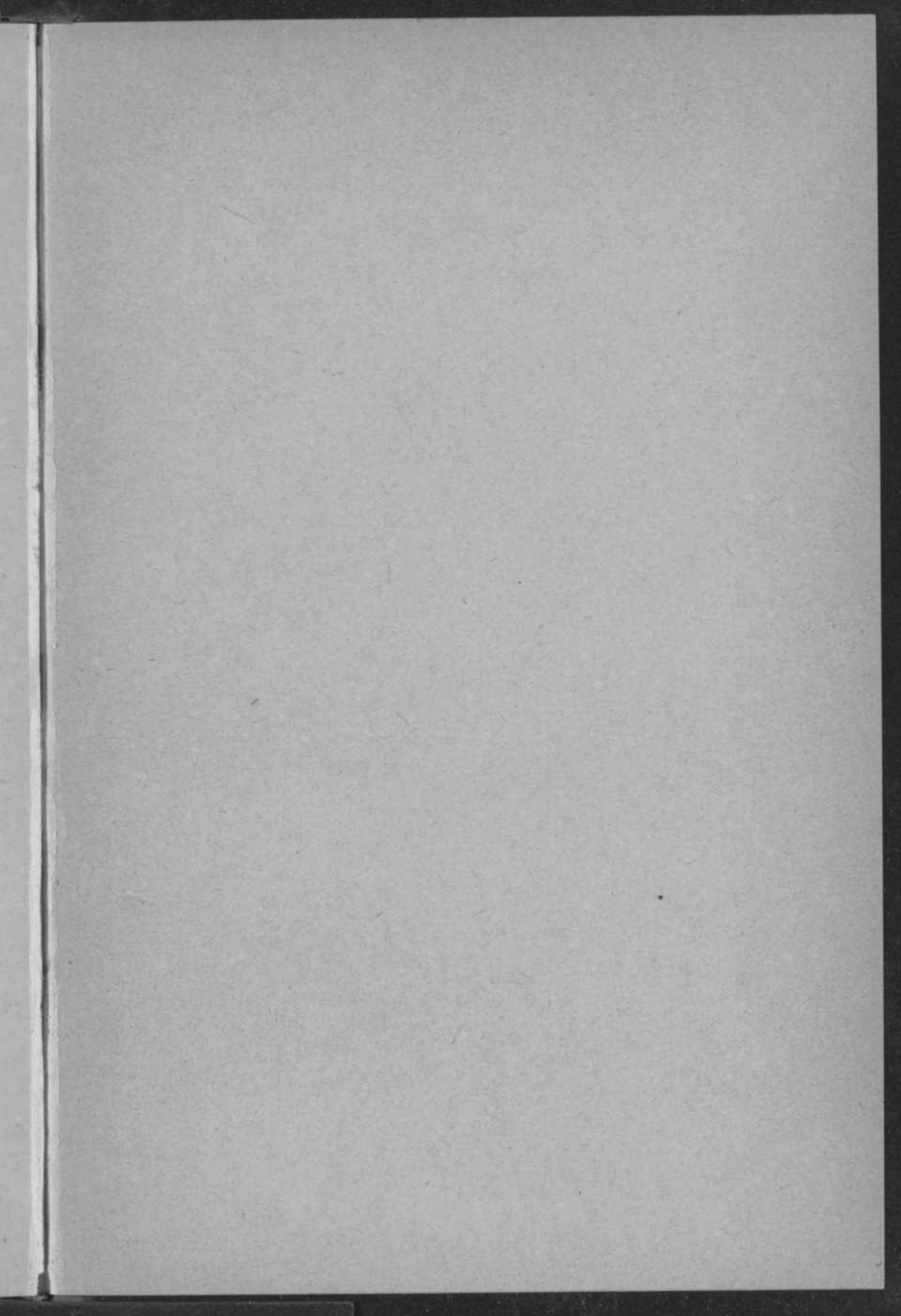
Soera i Johane anoe karadoea, take 516

Soera i Johane anoe katatogo, take 517—518

Soera i Joeda, take 519—521

Pekita ndaja i Johane, take 522—555.	
Wo'onja	take 522
Posintoewoe i Ana Manoesia anoe ri Soeroega pai wa'a ngkasandaja-ndaja ri wawo lino	,, 523
Soera ri Epesoe	,, 523
Soera ri Samirina	,, 524
Soera ri Peregamoe	,, 524
Soera ri Tiatira	,, 525
Soera ri Saradi	,, 526
Soera ri Piladepia	,, 526
Soera ri Laodikea	,, 527
Pekita ndaja kono ri Soeroega	,, 528
Pekita ndaja kono soera ntjongka i mPoeë Ala pai kono Ana bimba anoe mampapewali songka setoe ..	,, 529
Pekita ndaja kono saa papitoe. Taoe monjara aopo ..	,, 530
Saa anoe ka'alima: potoemangi ntaoe ndadjeani pai pampakalindo rajanja	,, 531
Saa anoe ka'aono: jangi pai tana ndagero	,, 531
Pantandai taoe anoe meaja	,, 531
Kadago ngkatoewoe ngkasandaja-ndaja	,, 532
Saa anoe kapapitoe	,, 533
Saga'a toline ndadjeani	,, 534
Saga'a toline ndapepate	,, 535
Pekita ndaja kono da kadjela moeni i Masehi.....	,, 535
Soeroepeta anoe kapapitoe. Pekita ndaja papitoe anoe kono poparenta i Naga. Ngajoe mpenangi: katongawa mpeti mpodjandji	,, 537
Pampoana i Masehi	,, 538
Nanangi i Mikaeli i Naga	,, 538
Ngajoe mpenangi	,, 539
We'a nadoedoeki i Naga	,, 539
Pinatoewoe anoe ka'isa anoe makoeasa	,, 539
Pinatoewoe anoe karadoea anoe makoeasa	,, 540
Pekita ndaja kono ri kadjela i Ana Manoesia	,, 541
Pekita ndaja kono kanawoe Babeli	,, 545
Paoende Poeë Ala	,, 548
Paoende i Ana bimba	,, 549
Pekita ndaja kono kapoesa doenia. Noentoe mPoeë Ala ..	,, 549
Pinatoewoe pai datoe ndanangi	,, 550
I Naga ndarantemo	,, 550
Poparenta anoe santjowoe nta'oe kasaenja	,, 551
I Naga pai i Jadjoedji pai i Madjoedji ndanangi	,, 551
Kapoesa mpehoekoe	,, 551
Jangi dawo'oe pai lino dawo'oe	,, 552
Podjandji mPoeë Ala	,, 552
Jeroesale dawo'oe	,, 553
Podjandji da kama'i i Masehi	,, 554
sanja	,, 555

238702

